Reichard Z

építész

l.

Építőmunka

1933. 109, 110. l.

Reichard Zoltán, okl. építészmérnök, a magasépítéstani tanszék mellet. *VIII., Sándor-u. 17.* Távbeszélő: 139—021.

segédtanár

Józsefnádar tájékoztatóra

műsz. és gazdtud egyet

az 1940/41. 100.-l -

tanév első félévére.

BP. 1940.

SÖPKÉZ SÁNDOR

LELÉPŐ RECTOR MAGNIFICUS

BESZÁMOLÓ BESZÉDE

AZ 1932/33. TANÉVRŐL

Reichardt Zoltán

OTI Dob utca 10. sz
bérházának terop.
megvétel

MMÉEKözl

1942.56.l

Reichard Zoltán

az OTI Bécsi-uti
beiház terop.
dijazva.

MMÉ KÖZI

1942. 7i. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

megrova

Farkasdy Zoltán

festő

1920 márc

M Akv Pf Egy

kiáll. Nemzeti Szalonban

Körmendi táj, vízf. 1000.—

Karrikatura, szines tollrajz

500.—

1920. szept.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Szentendrei táj, vízf. 2000.—

Heöcsabai parasztudvar

vízf. 1500.—

1920. dec. u. o.

Szentendrei Erzsébetpart, olajf.

8000.—

Löfkovits Artur VI. 155.

1951. óta nyugdíj-
ban él.

Képzőmův. fürik
anyak.

Rónai M.

Farkasdy Zoltán, Görzsönyi

1922. máj MROE

Kis hugom virágai, olaszt. 20000.–
Baromfi udvar rezilet, olaszt. 15000.–
Szentendrei Erzsébetpart, olaszt. 15000.–
Iszákovicsék háza, vízf 7000.–
Szentendrei Dunapart, vízf. 7000.–

Wisniowiczei Kastély V. 4.

Farkasdy Zoltán,

gör zsönyi

festő

Omkt

1920 tav apám rátje, of

1931. ott: Cineraria, virf

Műcs. kiáll, 1920 tól

Pipics 112. l.

Láindzsa vasból, Aetta VI. 129

Farkasdy Zoltán, görzsönyi festő ~~Műcsarnok~~

~~1931. őszi tárl. XII. 273~~

M. Pedag. Sz. Sz.

1947 máj. I. képre kiáll

Városligeti játszótér, párt.

Árv. Csaru. 1938. 1. rk.

A budai Karátsonyi palota hertze vinf

Farkasdy Zoltán

tanár és festő

Műtereinkiállítás.

Pesti Hírlap 1932 márc. 22.

Archejek, tájképek (Kincsesi panoráma, Patasi parókia, Szülőháza udvara, Delelőgulya). Virághépei lehelesfinomságnak. Csendéletei körül az Iskaszentgyörgyi edények külön figyelmet is érdemel.

U. 319.5

Sortiment

Kérem részemre az alanti könyveket utánvéttel / számlára megküldeni:

Kelt ..... aláírás.

u. p. ..... foglalkozás.

KÖNYVMEGRENDELÉS

A Franklin-Társulat

könyvkereskedése

Postafiók 214.

Budapest,

IV., Egyetem-utca 4. sz.

Farkasdy Zoltán, görzsönyi, festő; sz. 1890. jul. 22.
Csilizpatason (Győr m.)
(1911-ben) a bpest képzőművészeti, főiskolában Olgyai Viktornál tanult s 1915. polgiskolai rajztanári oklevelet szertszett. 1932. műtermeiáltitásavott arc-, táj- és csendéletképeiből Bjresten, ahol mint rajztanár működött. 1951. óta nyugalomban él.

F (Koncsesi panoráma, Patasi parókia, Szülőházam udvara, Deleti gulya, Szkaszentgyörgyi idős stb).

EGY HÍDŐRSÉG FÖLDALATTI LAKHELYE.

MIVEL TÖLTIK AZ IDŐT A KATONÁK PIHENÉS KÖZBEN.

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — **Balogh Rudolf**, a harcztérre kiküldött munkatársunk fölvételei.

SEBESÜLTEK A HADIKÓRHÁZBAN. — Börzsönyi Farkasdy Zoltán rajzai.

EGY BOMBA TÖRTÉNETE.

Lengyel regény az 1905-iki lengyel forradalmi mozgalmak idejéből.

Irta STRUG ANDRÁS.

Az alábbiakban új regény közlését kezdjük meg, a mai lengyel irodalom egyik legkiválóbb művelőjének munkáját. Tulajdonképen regény alakjában szines, erőteljes, társadalmi és lélektani szempontból egyaránt hű képe azoknak a forradalmi mozgalmaknak, melyek — párhuzamosan és részben kapcsolatban az ugyanakkor Oroszországban kitört mozgalmakkal — az orosz-japán háború következtében, 1905-ben Lengyelországban kitörtek s melyeket a czári hatalom csak könyörtelen erőszakkal tudott vérbefojtani. Ez a forradalom — s ezt a regény kellő méltatása szempontjából szem előtt kell tartani — lényegesen különbözött a régebbi lengyel forradalmaktól, a mennyiben nem csupán nemzeti politikai okok szülték, hanem szocziálisak is, mozgatói és főszereplői nem a lengyel nemesség és polgárság, hanem a munkásság és a parasztnép közül kerültek ki s ezért a forradalom eszközei és módszerei is mások voltak. Olvasóink mindenesetre rendkivül érdekes és a mai eseményekhez is kapcsolódó olvasmányt kapnak e műben, a melynek szinterei is különös érdeklődésre tarthatnak számot, mert a mai háború nagy része is ugyane helyeken játszik.

. . . Sokáig ért ez a gyümölcs . . .

Évek múltak el, megsemmisítették az emberek életét és elemésztették lelküket. Az eszme és a gyűlölet sereglett az ellenség ellen, rajtaütött az emberek sokaságának önfeláldozása és türelmes kitartása a szenvedésben. Titokzatosan, mint a tenger fenekén, gyülemlettek rétegenkint kicsiny tettek lecsapódásai, mint alig észrevehető élő lények.

Míg végre megjött a nap, mikor az akarat kilépett a sóvárgás birodalmából. Az akarat tetté akart válni. A fellobbant ember nekiment fejjel a falnak, megpróbálta erősségét az öklével. Ez volt az első vár.

Mindenre van a munkásnak szerszámja: van szerszámja a vas megmunkálására, a kőre, minden más dologra. Van kalapácsa és vésője, van kaszája és baltája.

De ez a munka, a mely mint egy fal állott az örök munkás előtt, új és hallatlan volt. Romlani kellett, ölni kellett . . .

Azt a romboló, ölő szerszámot sokféle megfontolás és tüzes viták között építették meg. Mérlegelte a hűvös ész és a túláradó szenvedély. Szóhoz jutottak: a politika és boszúvágy, meggondolás és düh, régi tapasztalt bölcseség és új őrület.

Viaskodtak egymással: a hit az ismertben és a hit a bizonytalan holnapban.

Míg egy napon a dinamitbomba kigördült az utcza kövezetére.

Öntött vasból készült doboz volt, erősen rásrófolt födéllel. Olyan volt a formája, mintha fél kiló kakao vagy egy kiló külföldi czukrozott gyümölcs volna benne. Mintegy tíz font volt a súlya és könnyen el lehetett helyezni a zsebben, melyre azonban kegyetlenül ránehezedett. Tartalma fölöttébb komplikált volt, külseje elképesztően közönséges és rendeltetése ismeretes.

Hová lett a mester, a ki egykor csinálta? Vajjon teljesen nyoma veszett?

Egy a tudományos körökben meglehetősen ismeretlen chemikus, egy sötét egyéniség, a mely nagy szegénységben tengett-lengett Európa legkülönbözőbb egyetemi laboratóriumaiban. Nem akart sem karriért csinálni, sem hírnevet szerezni, csak az igazságot kereste, azaz jobban mondva chemiai formuláját egy bizonyos, szokatlan összetételnek, a mely szintelen, mint egy gáznemű test; szagtalan, láthatatlan, mégis mindenütt ismeretes; a szakfolyóiratokban beszéltek róla, tanulmányozták, mérték, mérlegelték, nyomozták a Schulze és Müller doktorok, mégis elsiklott előlük és ott rejtőzött valahol a nagy chemiai birodalomban s formuláját egyelőre csak az ismerte, a ki meg tudja számlálni az ég csillagait és az óczeán vizeit.

Egy bolond szívósságával, az egész többi világtól elvágva, ült a chemikus, messze hazájától, körülvéve lombikokkal és üveggömbökkel, desztillátorokkal, a chemiai szerek bűvös légkörében, nyomorúságosan táplálkozva és csupán csak a színtelen és szagtalan, láthatatlan ideáljával foglalkozva, évről-évre furcsábbá válva és mániájának mindjobban hatalmába kerülve. A szó szoros értelmében nem tudta többé, mi történik a világban és legkevésbbé arra volt kiváncsi, hogy mi történik valahol a messzeségben, az ő hazájában. Mégis a végleges megbolondulástól a forradalom mentette meg.

Lehetetlen volna világosan megmondani, hogy történt ez.

Nagyon bonyolult és alig észrevehető asszociácziók, átalakulások, diffuziós, absorpcziós, sűrűsödési, ritkulási és jegeczesedési folyamatok, egy különösen magas nyomás, diffuz elemek titokzatos rokonsága és végül egy ismeretlen test befolyása révén, melyet X-nek nevezhetünk, ennek a különcznek az agyában az az elmélet alakult ki, hogy épen az, a mi most a hazájában oly véresen és viharosan kezdődik, őt semmiképen sem hagyhatja közönbösen. Rövid idő mulva a chemikus hozzáfogott annak az új vegyületnek a quantitativ és qualitativ vizsgálatához, a melyet közönségesen honvágynak neveznek és melynek alkatrészei oly múlékonyak, oly különbözők és meglepők. Ennek a vegyületnek nyilván nagy volt a speczifikus súlya, mert ránehezedett a chemikus lelkére, nyomta őt és nem hagyott neki békét. Az analizis meglehetős nehezére esett csövecskék, retorták, mérlegek és reagensek által elrontott agyának, minden még oly alapos vizsgálat után a fenekén még mindig maradt egy makacs és feloldhatatlan lecsapódás, a melylyel egyáltalán nem lehetett mit kezdeni.

Épen ebben az időben egy bizonyos elvtárs, mint a forradalom ügynöke járt Európán át, a tudomány egy emberét keresve, a ki hajlandó volna tudását, de azzal együtt életét is, a forradalom szolgálatának szentelni. Végtelen megbeszélései voltak és nagyon különböző módokat tudott az emberek meggyőzésére, beugratására és terrorizálására. De mivel nem csupán arról volt szó, hogy valaki átadja tudását pártczélokra, nem is pénzbeli támogatásról, sem egy útlevél kölcsönadásáról, hanem olyan szolgálatról, a mely az ember nyaka köré csavarhatta a kötelet, az eredmény az lett, hogy az illető elvtárs, bármi zseniális agitátor, egész Európában a tudomány sok ismert embere között nem talált egyet sem, a ki kész lett volna szaktudását a forradalomnak áldozni. Az agitátor azonban nem hagyta abba és rászánta magát, hogy ismeretlen chemikusokat keres fel, a kiknek czímeit gyűjtötte, a hol csak tudta. Göttingában az egyik egyszerűen kidobta az ajtón; az illető t. i. következetes és meggyőződött nemzeti demokrata volt. Bernben egy másik azonnal beleegyezett, megigért mindent, ünnepélyesen kötelezte magát és pedig oly villámszerű hirtelenséggel, hogy az agitátor az értekezés végén kitalálta, hogy bolondnak tartják és a leggyorsabb és legegyszerűbb módon akarnak tőle szabadulni. Egy harmadiknak — ez Párisban történt — alighogy meghallotta az ajánlatot, melyet az ismeretlen, mint a világ legtermészetesebb dolgát terjesztett elébe, elállt a szava a borzalomtól és halálos rémületében elfelejtette, hogy egy üvegcsében maró sav van a kezében (a beszélgetés tudniillik a laboratoriumban történt). Az eredmény az lett, hogy a tudós fájdalmasan megsebezte a lábát és hat hétig kellett gyógykezeltetnie magát. E közben azonban a fáradhatatlan agitátor megtalálta, a mire szüksége volt.

A külföldi kolóniában élő elvtársak megadták neki egy bizonyos chemikus czímét, de hozzátették, hogy ki van zárva, hogy az a bolond, a ki anyanyelvét is majdnem elfelejtette már, valamire még használható legyen. Az agitátor elment hozzá, remény nélkül, de kétkedés nélkül is, híven módszeréhez, hogy valamiféle módon beleharap a dologba.

És lám, a chemikus belement mindenbe, mintha csak várt volna a meghívásra. Hogy történt ez? Hogy tudott két olyan gyökeresen különböző ember beszélni egymással, megérteni egymást, miért rohant bele a chemikus azonnal egy kalandba, a melyről fogalma sem volt, a melyet soha, még az álmában sem sejthetett? Hogy történhetett ez? Ki tudná? Abban az időben bizony különösebb dolgok is történtek.

Egy szép napon a tudós még befejezett egy utolsó harczot színtelen és szagtalan ellensége ellen és a további hadjáratot elhalasztotta bizonytalan időre. Levetette fehér köténykét, összecsomagolta minden holmiját, a mely néhány évfolyam mindenféle nyelvü szaklapból állott és saját egyetlen kinyomatott művéből, a mely egy oldalnyi chemiai hieroglifát tartalmazott és elutazott a hazájába, a mely ebben az időben anyagi és szellemi proczesszusok forrongó üstje volt, melyek összekötő neve

Farkasdy Zoltán

1911/12 - 1914/15, 1918/19 II.
1928/29.

Ferkèpzomfoisk`vk

Ho. l.

mes Northcote (1746—1831), a származású Heinrich Füssli (1748—1826), Robert Smirke (1752—1845), ki Shakespearen kívül Don Quijotet is illusztrálta s a mint illusztrátor is híres Thomas Stothard (1755—1834). Egészen különálló helyet foglal el köztük a csak újabban méltatott fantasztikus költő, rajzoló és rézmetsző. William Blake (1757—1827). Az arcképen kívül jelentékeny szerep jutott az európai festészet fejlődésében az angol tájképfestészetnek. Richard Wilson (1713—82) a Poussin és Claude Lorrain által kezdeményezett ünnepélyes, ideális tájkép képviselője. Gainsborough arcképeinek hátterein és néhány önálló tájképén főleg a rokokó látási módját mutatja, de már bizonyos szálak Constablehez fűzik. Hozzá csatlakozik a sokszor finom ezüstös tónusú táj- és főleg állatfestő, Georg Morland (1763—1804). A tulajdonképeni modern tájkép elemeit mutatják a Cuyp, Ruysdael hollandi tájképein nevelkedett John Crome (1763 1804) lágy tónusú tájai. Claude Lorrainből indult ki viszont az európai tájfestés nagy forradalmára, William Turner (1175—1851), aki későbbi fény- és levegőfestésével az impresszionisták előfutárja lett. A nála csak egy évvel fiatalabb John Constable (1776—1837) Cromehoz hasonlóan előbb a hollandiak nyomdokain haladt, de egyszerű, közvetlen angol tájképeivel a modern paysage intime megalapítója, kinek 1824-ben Párizsban kiállított munkái a barbizoni mestereket inspirálták. Ebben társa a fiatalon elhalt, zseniális Richard Parkes Bonnington (1801—28) volt. Ez utóbbi négy művész nemcsak az angol, de a modern európai tájfestésnek is úttörő mesterei.

A XIX. sz. közepén virágzó angol genrefestés a közönség ízlésének állott szolgálatában és az akkor Európában

Farkasdy Zoltán

Körmendi táj, vízf.
1000.—

Karrikatura,
Nincs dolbrajz
500.—

Nemzeti Szalon 1920
márc.

MAPE 7. kiáll.

V

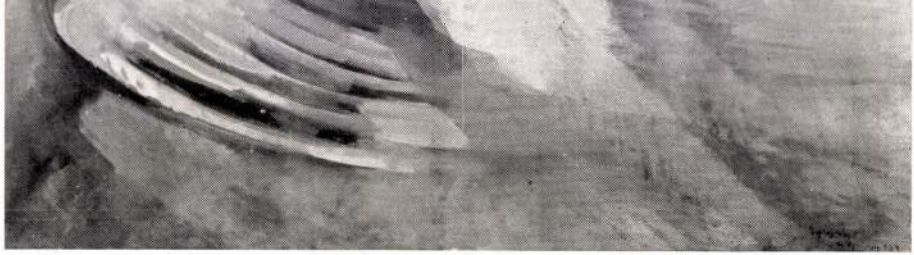

EGRY JÓZSEF: Szél.

Farkasdy Zoltán

l.

Szent György Cék

42. aukc. (1920)

124. sz.

0

Farkasdy, Zoltán
festőművész

— **Müteremkiállitás.** A Damjanich-utca 43. szám alatti Tanitónőképző-Intézet nagytermében rendezte kiállitását *Farkasdy* Zoltán, az intézet tanára. *Farkasdy* Zoltán rutinos rajztechnikájának nagy hasznát veszi akvarellkompozicióinál, amelyeket szolid technikai tudással old meg. Egyszerü, de bensőséges témameglátás, a szinek nyugodt harmóniája és a nüánszok szinte áhitatos kidolgozása jellemzi legjobban festményeit. *Farkasdy* Zoltán, mint festőművész is kétségtelenül ügyes és törekvő, [illegible]ismerést érdemel gondos munkájáért. A [illegible] szép sikere van.

Uj Idők
1929 III. 29

Farkasdy Zoltán

I. Ilji utca 32., 1958-59
fekete-fehér táblón reprodukció.

A felszabadult Budapest művészete,
Budapest, 1960. kiállítás, katalógus.

Farkasdi László
rajztanár

Rendőrségi hírek

A főkapitányság politikai osztálya elfogta *Molnár* Istvánt a 101/52. munkászászad keretlegényét, akinek 214 emberéből mindössze negy maradt életben. Rendőrkézre került rajta kívül *Farkasdi* László rajztanár, a 101/399. munkászászad parancsnok helyettese, *Juhász* Balázs, Kertész a 101/324. század keretlegénye és *Laczkó* István a XIII./4. század keretlegénye, akik alárendeltjeikkel a legnagyobb kegyetlenséggel bántak.

J Manfréd készítette

Magyar Nemzet
1945. sept. 5.

A „Magyar Pályázatok" II. ÉVFOLYAMÁNAK II. számában a „nagykanizsai főgymnasium és társház" pályaterveit közöljük.

Előkészületben vannak: *a kondorosi ev. ref. templom, a kaposvári törvényszéki palota, a telepes templomok, az eperjesi colleg. convictusi épülete, a berettyó vizszab. társulat székháza és a kiskunfélegyházai városháza, továbbá az ugyanottani iskola pályatervei.*

—— o ——

Az I. évfolyamról hátralékos előfizetőinket kérjük a hátralékos előfizetési díjak szives beküldésére.

—— o ——

Farkasdy Zoltán épitész M.D.K.

Balatonfüred , Fesztival Mozi terve.

Magyar Épitőművészet 1967/5. 10.1.

Farkasdy Zoltán
festőművész

— **Müteremkiállitás.** *Farkasdy* Zoltán tanár-festőművész olaj- és vizfestményeiből rendezett müterem-kiállitása március 24-től április 2-ig délelőtt 10 órától délután 2 óráig tekinthető meg az Állami Tanitónőképző-intézet (Damjanich-utca 43; II. em.) helyiségében. Belépődij nincs.

Uj Idők
1929 III. 23

Farkasdy Zoltán
festőművész

** **Kiállitások.** *Farkasdy* Zoltán tanár-festőművész műteremkiállitást rendezett olaj- és vizfestményeiből VII. Damjanich-utca 43. II. emeleti műtermében (Állami Tanitóképző Intézet). A kiállitás április 2-ikáig naponként 10—2 óra között tekinthető meg dijtalanul.

Ujság
1929 III. 27

M.D.K.

Farkasdy László épitész

Résztvett az M-7-es autópálya pihenőhelyén létesitendő autós csárda és eszpresszo-tervpályázatán.

Magyar Épitőművészet,1968/1. 2-5.l.

Farkasdy Pesső

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok képsőmúvén stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.

37.o.

MDK

görzsönyi Farkasdy Zoltán

Cinerária, vf.

Képzőm.Társ. 1931. őszi kiáll. kat. 38.l.

[illegible]

Farkas di Zoltán id.

épitész

szül. Győr 1908.

Műegyetemet végzett

Szabó Erzsi lájstroma

Farkasdy (Reichard) Zoltán I.

Szül 1908 okt. 10. Győr.

Mücq. Bp. 1935 okl.

1935-okt-1939 kotsis

tudre mütem mt tarv

ép mérn. 1939-1948 mücq

tanszg. vajd adjunktus a

megasépítéstani tanszéken

1948 - ÉTI, MATI, Mezőtarv

1953 Kerv. Épüzi Hiv. csop

bez. főmérn.

Kiváló munkás kitünt 1950

Szakma hiv. munkás 1950

Sztakanov okl. 1951

Szakma legj. dolg (2+) 1951

Sztak. 1 elv 1951

Kossuth dij 1952

Szakma legj. dolg 1952

Szakma érdemed 1954

Galya [illegible]
pályázat (Wagner
Leipzig) 1935
III. díj

Árfád gimn. megvétel
Wagnerrel 1937

Bécsi utj. GTI bérhúzás
I. díj 1940

Dob u-i GTI bérhúzás "
tavp. III.

Wolfis Andre: [illegible]
Merőgard ifitéret

[illegible]
átdolg. és több uj
fejezet 1955

Fölg merögard. ép.-t
terverett és típusterveret
(falusi lakóhiz. gépáll. stb)
hézitett
Cikkeket irt a/ Ép-Építészet
MÉM 1954 (7-9 sz. hatsis tudrisól)
Építők lapja -

Farkasdi Zoltán

építészmérnök

A szakma legjobb dolgozója címet kapta. Mint a Mezőgazdasági Épülettervező Iroda NV (Nemzeti vállalat) mérnöke a mezőgazdaság fejlesztését szolgáló különböző gazdasági épületek típustervét dolgozta ki előregyártással a tervezésnél, s ebből kifolyólag az építkezés költségeit is csökkentette. Olyan szerkezetes terveket, amelyeknek alkalmazásával a gépállomásokon kívül is lehet építkezni.

Fordító

Építés - Építészet

1950. 4-sz. 271. l.

(Gy. J.: Az építőipar "Kossuth-díjas-ai és a "Szakma legjobb munkás"-ai.)

1.

Fehér:

EGY KOSSUTH-DÍJAS ÉPÍTÉSZ
A FALU FELEMELKEDÉSÉÉRT

Markánsarcú, ősszülő halántékú férfi hajol az íróasztalon lévő féligkész tervek fölé. Töprengő arcán határozottság ül: meglátszik rajta, olyan ember, aki nem egykönnyen adja fel a harcot. A harcot, amelyet az első vonalban vív évek óta: a falu felemelkedéséért, a nagyüzemi mezőgazdaság megsegítéséért.

Már fiatal korában tanulmányozta a falu életét, érdekelte a parasztság ízes, egyéni építésmódja. Nyitott szemmel járt az apró falvakban, meglátott mindent. Meglátta azt is, hogy a szegényparasztot a szükség vitte rá a magavetette vályogból készült kisház felépítésére, mégis kialakult minden vidék egyéni stílusú építkezési módja.

A falu népe

bele tudta vinni a kis egyszerű falusi házakba szépség utáni sóvár vágyakozását, egyéni elképzelését. *Farkasdi* Zoltán egyetemi évei alatt is folytatta a kis magyar falúk építkezéseinek tanulmányozását, tanult a néptől. Mezőgazdasági tervezésről álmodott, segíteni szerette volna az elmaradt falut.

A felszabadulás után Farkasdi Zoltán mérnök végre megtalálta a helyét, megtalálta az életcélját. Házakat tervezhetett, olyanokat, amiről kezdő mérnök korában álmodozott; bölcsődéket, napközi otthonokat, egészségházakat, iskolákat, kultúrházakat, korszerű istállókat. Új tervezési és anyagfelhasználási módszerekről kellett gondoskodni — Farkasdi Zoltán munkatársai segítségével megcsinálta. Típusterveket készítettek, amelyek olcsóbbá tették a mezőgazdasági építkezéseket és feleslegessé a vasanyag alkalmazását. Az ő terveik nyomán valósult meg Tiszapolgáron a 20.000 sertés hizlalására alkalmas, teljesen modern, új »disznóváros«, állami hizlaldáknak, tszcséknek 30.000 sertés számára építettek az állattenyésztés korszerű követelményeinek megfelelő új férőhelyet. Farkasdi terveinek alkalmazása 100.000 kiló vas megtakarítását jelentette a népgazdaságnak; a MEZŐTERV kollektívájával kidolgozott új eljárásai pedig 160,000 000 forinttal kerültek kevesebbe, mint az eddig alkalmazott építkezési módok.

Ez a két kiugró eredmény meghozta a Kossuth-díjat Farkasdi Zoltán főmérnöknek. Elfogultan állt a hatalmas teremben a díjkiosztás után, sötét ruháján ott fénylett a Kossuth-díj ezüstös koszorúja.

Élete nagy élménye

következett ekkor: Rákosi Mátyás munkájáról beszélgetett vele. Az asztalán lévő rajz ennek a beszélgetésnek az eredménye. Ezt bizonyítják a tervrajzon lévő apró betűk: »Készült Rákosi elvtárs útmutatására a felszabadulásunk tiszteletére tett munkafelajánlásban 1952. III. 16.« Erről beszél most.

— Az ország első embere érdeklődött munkám iránt és útmutatást adott, segítséget a továbbiak tekintetében. Felhívta a figyelmem, hogy minél kevesebb vasat, betont és épületfát használjunk az állattenyésztési épületeknél. Április 4-i felajánlásomat ennek a beszélgetésnek jegyében készítettem el. Bevallom, egész éjjel, egész nap nem aludtam, nem ettem. Ezt meg kell csinálni! — erre gondoltam szüntelen. A gondolat megérlelődött bennem. Onnan indultam el, ahová kezdő mérnökkoromban annyira húzott a szívem, a magyar falvakból.

A magyar parasztól

tanultam meg, hogy a házkörüli anyagokat milyen praktikusan fel lehet használni építkezés céljaira. Láttam, hogy a turkevei »Vörös Csillag« tsz magaégette téglából építette fel a szárférőhelyes tehénistállót, nádat, kukorica-, napraforgószárat alkalmazott hőszigetelésre és fedőanyagul. Világossá vált előttem, hogy ezeket az anyagokat érdemes a mezőgazdasági építkezéseknél felhasználni. Megkíséreltem a MEZŐTERV kollektívájának segítségével ezen a téren olyan kielégítő megoldást találni, hogy a feladat megvalósítható legyen. Még igen sok apró részletet kell kimunkálnunk, hogy az április 4-e tiszteletére készített tervem az említett anyagok felhasználásával minden igénynek megfeleljen. De egy már bizonyos: a kérdés megoldható; Rákosi Mátyás útmutatásával megtaláltam a helyes utat.

— Milyen új feladatok foglalkoztatják?

— Miután a tervező-irodák profilírozása következtében a lakóházak, kultúrházak, napközi otthonok és egyéb lakóépületek átkerültek a VÁTI- és KÖZTI-hez,

a MEZŐTERV új feladatokat kapott.

Szép feladatokat, új, modern lehetőségeket. Ütőrő munka vár ránk az élelmezési iparral kapcsolatos építkezések terén. Hűtőházak, malmok, tárházak, tejüzemi épületek, szérumtermelő állomások, gyógyszeripari kutató laboratóriumok tervezésével foglalkozunk. Üzemi épületeket tervezünk a penicillin gyártásához, a gyapot magtalanításához, a kenderfeldolgozáshoz. A MEZŐTERV minden mérnöke, technikusa és rajzolója, negyvenkét sztahanovistával az élen, boldogan lát neki a szép munkának.

Homlokát összeráncolja, elgondolkozik. Váratlan kérdéssel lep meg.

— Látta az »Aranycsillag lovagja« című filmet? A kolhoztagok mindent egyedül végeznek a faúsztatástól, a földmunkától egészen az építésig. Nemsokára a mi tsz-eink, a mi szövetkezeti városaink is itt fognak tartani. A túrkeveiek már bele is kezdtek. Mi szívesen dolgozunk a faluért, szívesen tanítjuk a dolgozó parasztságot. De nemcsak ők tanulnak tőlünk, mi is sokat tanultunk a néptől. Eredeti gondolatokkal, egyéni elképzeléssel találkozunk terveik gyakorlati kivitelezésénél, amelyeket azután terveink továbbfejlesztéseként fel is használunk. Termékeny, testvéri együttműködés ez, nagyon boldog vagyok, hogy csinálhatom...

Munkatársak nyitják ránk az ajtót, várják a főmérnök segítségét soronlévő terveikhez. Farkasdi Zoltán ezentúl, gombfyukában a Kossuth-díjjal, újult erővel folytatja a falu felemelkedéséért vívott harcát.

(fehér)

AZ EMBER KINCSEI

AZ ORSZAG LEGNAGYOBB ÜNNEPÉRE, felszabadulásunk évfordulójára, évről évre érettebb öntudattal, mélyebben átélt hálával, képességeinek és tulajdonságainak eddig ismeretlen kivirágzásával készül a dolgozó ember. Évről évre mélyebb rétegekben válik tudatossá benne mindaz, amit a felszabadulásnak köszönhet, évről évre több oldalról látja meg, mit jelent élni a szabadság rendjében, mit jelent a békés alkotó munka joga és lehetősége, mit jelentenek a hétköznapokban a szocializmus nagy elvei. Látja felépülni a városokat, megvalósulni a tervet és a rendet, tetté válni a szót, érvényesülni az igazságot, átalakulni az embert maga körül. A szabadság napjának fényénél egyre több kincset talál; a szebb, a kulturáltabb, a gazdagabb emberi élet kincseit, az akarat és az erő, a céltudatosság és a szívósság, az emberi méltóság és a kölcsönös segítség kincseit. Egyre értőbben és biztosabban nyúl hozzájuk, bánik velük, használja fel őket. De minden kincs közül, amit a szabadság napja alatt talált, a legmélyebben és legerősebben az a kincs foglalkoztatja, amely az övé volt a régi életében is, csak nem tudta róla, hogy az: a saját mestersége.

Ahogy a dolgozó paraszt csak most fedezte fel igazán a földet, úgy fedezte fel a maga ismerős és ismeretlen földjét minden szakma, minden mesterség, minden pálya és hivatás embere. A mérnök a terv hatalmas távlataiban fedezte fel; a társadalom felismertette vele, hogy milyen szükség van munkájára és milyen felelősség jár együtt ennek a szükségletnek a betöltésével, mennyi megbecsülés jár ki érte s milyen tökéletesen kell végeznie ahhoz, hogy méltón és pontosan illeszkedjék a nagy terv rendjébe. Az orvos a szervezett egészségvédelem és a tudományok harmonikus együttműködésének kiépülése során fedezte fel a maga mesterségének fontosságát, felelősségét, fejlődési lehetőségeit; a kultúra munkásával a nevelés feladatának társadalmi méretekben való megnövekedése ismertette fel. Az író, a festő, a színész, a polgári világ hajdani »bohémjei« a szabadságban fedezték fel a maguk mesterségének tanító és nevelő, emberformáló és világot formáló kötelességeit és lehetőségeit; a valósághoz való hűség pontosságának és mélységének árnyalatait, az ember megismerésének és ábrázolásának felelős feladatát, a fejlődés világnézetében és módszerében rejlő mély alkotóerőket. Emberek ezrei és százezrei, akik egy életen át abban a tudatban éltek, hogy tanulóéveiket az ifjúságban annak rendje és módja szerint letöltötték, jól-rosszul folytatták a maguk mesterségét, megálltak, »begyöpösödtek«, munkájukat nem tartották többre, mint a mindennapi kenyér megkeresését szolgáló lehetőségre, a szabadság rendjében fedezték fel, hogy mesterségük milyen szép, milyen fontos, milyen gazdag s mennyi új felnőtt »tanulóévet« kíván tőlük, hogy úgy folytassák, mint azelőtt csak a legnagyobbak: alkotó módon, elmélyült, sokoldalú, alapos munkával szolgálva a maguk őrhelyén az emberiség fejlődésének mindennél nagyobb ügyét.

A SZABADSÁG RENDJÉNEK új kincseit, az ember új kincseit onnan kaptuk, ahonnan magát a szabadságot: a megvalósult szocializmus országától, a Szovjetuniótól. Onnan kaptuk egészben s onnan kaptuk részleteiben, onnan kapta a közösség s onnan kapta az egyes ember, onnan a mesterségek szervezetei s onnan maguk a mesterségek. Azok a gyönyörű győzelmek, amelyeket a munka legkülönbözőbb területein ért el a felszabadulással újjászületett ország s amelyek ilyenkor, a Kossuth-díjak kiosztásának idején az egyes emberek teljesítményeire bontottan kerülnek a nyilvánosság elé, mind ezekről a tapasztalatokról, ezekről a módszerekről, a szakmáknak és mesterségeknek és hivatásoknak ezekről a megfejtett titkairól beszélnek, amelyeket a különböző mesterségek »magassági pontjain« dolgozó szakemberek megismertek és alkalmazni tudtak a maguk területén. Erről beszélt nyilatkozatában a bányász és a biológus, a földtan tudósa és a szobrász, a gyerekorvos és a színésznő: Sztahanovtól és Micsurintól tanultak, Gorkijtól és Lepesinszkájától tanultak. Makarenkótól és Bikovtól tanultak. A szüntelen fejlődés titkát értették meg, az ember nevelhetőségének nagy tételét, az anyaggal és idővel, a szerszámmal és a képességekkel, a jövővel és a múlttal való bánnitudás művészetét.

A felszabadult országok legkülönbözőbb munkaterületein dolgozó emberek rendkívüli teljesítményei bizonyítják, hogy az emberek egyre jobban tudják már, értik már s tudnak élni az új társadalmi rend hatalmas lehetőségeivel. »Csak most ébredtünk rá, a szovjet példa nyomán, hogy milyen szép saját szaktárgyunk«, mondják a pedagógusok, »csak most tudtuk meg, a szovjet tanítások alapján, hogy milyen hatalmas hatóerő a színpad«, mondják a színészek. Minden, hajdan oly szürkének látszó mesterség megnőtt és kitágult az emberek kezében: kitűzött jövője megkereste a maga múltját, történelmét, tapasztalatait, hagyományait, mindazt, ami fontos volt ebben a múltban, mindazt, ami ebben a múltban ez után a jövő után tapogatódzott, mindazt, ami egy lépés volt e felé a jövő felé. Mert a szovjet példa nemcsak a jelenre tanított és nemcsak a jövőt mutatta meg, de kinyitotta a múlt elzárt kapuit is: tanuljatok belőle, merítsetek erőt forrásaiból, járjátok be a mesterség múltjának termékeny földjeit.

A jövő távlataival együtt a mesterségek múltjának megismerésére tanított a szovjet példa; a jövő tudatosításával tudatosította a múltat is. Az esztergályos épúgy, mint a pedagógus, a vasöntő épúgy, mint a színész, párhuzamosan azzal, hogy megismerte a maga mesterségének helyét, feladatát, lehetőségeit a felszabadult társadalomban, megismerte szerszámainak és módszereinek ezer titkát, anyagának és idejének felhasználási módjait, megismerte mestersége fejlődésének történetét is, ami a legtöbb ember előtt majdnem olyan sötét folt volt, mint a jövő. Néhány név, néhány állomás fényei jelezték csak benne, hogy az elmúlt időkben is gondolkoztak fölötte, dolgoztak rajta, szerették és művelték az emberek, de igen sokaknál még annyi sem. A mesterségeknek csak jelenük volt. Most, hogy jövőjük lett, kinyílt a múltjuk is. S a mesterség hajdan oly közönséges köve egyszerre sugárzani kezdett az emberek kezében, jeléül annak, hogy az ember már túljutott a fejlődésnek azon a fokán, ahol a szerencse vagy a sors kincseit kereste s eljutott odáig, hogy bánni tudjon azzal a kincsel, ami a kezében van.

A FELSZABADULÁS hetedik évfordulójának nagy ünnepe előtt álló ország népének milliói gondolkoznak el ezekben a napokban, munkájuk újabb nagy teljesítményeire készülve ezeken a kincseken. Milliók mérik le magukban újra és újra ezeknek a szellemi és erkölcsi kincseknek az értékét, amelyeket a felszabadulás adott az embereknek a milliók ismerik fel, hogy értékük egyre nő az időkben. S a hűség és hála ünnepére a munka újabb nagy célkitűzéseivel készülő emberek sorában azok mellett, akiknek a felszabadulás adott munkát és kenyeret a kezükbe, ott állnak azok a százezrek is, akiknek régi mesterségét porolta le, csiszolta ki, tette új és eleven értékké a szabadság — akik csak most ismerték meg és szerették meg igazán a maguk mesterségét.

Bródy Lili

A magyar dolgozók tiltakoznak
az amerikai imperialisták koreai baktériumháborúja ellen

Hazánkban napról napra szélesedik a tiltakozó mozgalom az amerikai imperialisták koreai baktériumháborúja ellen. Szerte az ország városaiban, falvaiban és tanyaközpontjaiban dolgozóink békegyűlések ezrein emelik fel tiltakozó szavukat a háborús gyujtogatók gaz merényletével szemben.

»Az amerikai imperialisták Koreában a hitleri fasisztákat is felülmúló embertelenségre vetemedtek — mondotta felszólalásában a kaposvári békegyűlésen *Danis* Imréné, *Kossuth-díjas pedagógus* — én, mint édesanya és mint pedagógus a legerélyesebben tiltakozom a baktérium, mint a legaljasabb tömegpusztító fegyver alkalmazása ellen.«

Debrecen város orvosai, orvostanhallgatói, egészségügyi dolgozói is békenagygyűléseken adtak kifejezést mélységes felháborodásuknak az amerikaiak baktériumháborúja ellen. »Mi, magyar orvosok és egészségügyi dolgozók, akik fogadalmunkhoz hiven a legfőbb érték az ember életének megőrzéséért dolgozunk — mondotta *Szodoray* Lajos egyetemi tanár — felháborodásunknak adunk kifejezést és mélységesen elítéljük az imperialisták újabb provokációit, akik baktériummal, fertőző betegségekkel akarják elpusztítani az emberek milliót.« Deli László a debreceni orvostanhallgatók felháborodott tiltakozását tolmácsolta és bejelentette, hogy Debrecen közel 600 orvostanhallgatója a baktériumháboru azonnali beszüntetését követelve levelet juttatott el a párizsi orvostanhallgatókhoz, kérve őket, csatlakozzanak a békeszerető emberek harcához és tiltakozzanak az amerikaiak koreai háborúja ellen.

Az Országos Béketanácshoz a nap minden órájában érkeznek a tiltakozó táviratok és levelek tömegei. Tiltakozó táviratot küldtek a *Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem hallgatói is.* Az egyetem rektora, dr. *Sályi* István egyetemi tanár az alábbi tiltakozó sürgönyt küldte: »Mint tanár és pedagógus, akinek hivatása az, hogy a gondjaira bízott ifjúságot békés alkotó munkára készítse elő, mint ember, aki meggyőződéssel vallom, hogy az ember a legfőbb érték, a legerélyesebben elítélem a baktériumháborút. Kérem az Országos Béketanácsot, juttassa el tiltakozásomat az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez.«

Sok-sok levélben emelik fel tiltakozó szavukat a magyar asszonyok, édesanyák is.

A magyar evangélikus egyház püspökeinek táviratai a Lutheránus Világszövetség főtitkárához és az Egyesült Amerikai Lutheránus Egyházak elnökéhez

»Dr. Carl E. Lund-Quist, Lutheránus Világszövetség főtitkárának,
Svájc, Genf.

Főtitkár Úr!

Felhívjuk a figyelmét arra a mély felháborodásra, amely az egész magyar népet és evangélikus egyházunk népét eltölti amiatt, hogy az Amerikai Egyesült Államok kormánya és hadvezetősége Koreában megkezdte a bakteriológiai fegyver alkalmazását. Ez a minden eddiginél felülmúló gaztett kell, hogy felébresszen mindazok lelkiismeretét, akik a lutheránus egyházakban szerte a világon Isten igéje alapján élnek. Meggyőződésünk, hogy a Lutheránus Világszövetségnek és a Lutheránus Világszövetség tagegyházainak egységesen és a legerélyesebben kell tiltakozniok az Amerikai Egyesült Államok koreai hadviselése és a bakteriológiai fegyver alkalmazása ellen. Fel kell emelnünk szavunkat a cinikus tömeggyilkolás ellen, a tudománynak embertelen célokra való felhasználása ellen és fel kell emelnünk szavunkat a koreai háború azonnali megszüntetése és a béke helyreállítása és fenntartása mellett. Várjuk Öntől, hogy a Lutheránus Világszövetség egész erkölcsi és szervezeti súlyát és tekintélyét latbaveti ennek érdekében.

A magyar evangélikus egyház nevében hittestvéri üdvözlettel:

Dr. Vető Lajos püspök, a magyarországi evangélikus egyház elnöke.

Dezséry László püspök.«

*

»Dr. Franklin C. Fry, az Egyesült Amerikai Lutheránus Egyházak elnöke,
New York.

Attól a testvéri felelősségérzettől indíttatva szólunk Önhöz, mely egyházunkat az Amerikai Lutheránus Egyházakkal szemben az Isten igéjében való közös hit alapján kötelezi. Magyar lutheránus egyházunk megbotránkozva és felháborodva hallja a híreket arról, hogy az Amerikai Egyesült Államok kormánya és hadvezetősége az amerikaiak koreai gyarmatosító háborúja kapcsán bevetette a baktériumfegyvert. Az egész világ kultúremberisége és minden hívő keresztyén ember egy abban az erkölcsi meggyőződésben, hogy a tömeggyilkolásnak ez a cinikus módszere megcsúfolja az emberi nevet és megcsúfol minden keresztyént, aki ez ellen fel nem emeli szavát. Kérjük Önt, mint az amerikai lutheránus egyházak felelős vezetőjét, tegyen nathatós lépéseket saját népe kormánya felé és tegyen bizonyságot a világ minden táján élő lutheránus embereknek arról az erkölcsi meggyőződéséről, hogy az igazságtalan koreai háborút és az embertelen baktériumfegyver alkalmazását elítélik. A magyar evangélikus egyház azt várja az Amerikai Lutheránus Egyháztól, hogy Isten igéjéből kapott felelősségérzettel harcol a világ békéjéért, egyesíti erkölcsi és szervezeti erejét az Amerikai Egyesült Államok kormányának barbár intézkedései ellen és összefog mindazokkal a becsületes amerikai polgárokkal, akik tudják, hogy a Koreában megindított baktériumháború szégyene az Amerikai Egyesült Államok népének. Kérjük Önt, szerezzen érvényt a keresztyén név becsületének a világ jóakaratú emberei előtt.

Hittestvéri üdvözlettel: *dr. Vető Lajos* püspök, a magyarországi evangélikus egyház elnöke, — *Dezséry László* püspök.«

*

A Szabadegyházak Elnöki Tanácsa táviratot küldött az USA külügyi hivatalának és az ENSZ titkári hivatalának:

»Megdöbbenéssel értesültünk arról, hogy az USA repülőgépeiről szörnyű betegségek baktériumaival fertőzött rovarokat szórnak le a koreai néphadsereg és a kínai önkéntesek állásaira, sőt, a Koreai Népköztársaság arcvonal mögötti területére és Északkelet-Kína területeinek békés lakosságára is. Ezzel megkezdték a legembertelenebb és eléggé el nem ítélhető baktériumháborút.

Keresztyén lelkiismeretünk szavára hallgatva emeljük fel tiltakozó szavunkat és követeljük ennek az emberiség ellen elkövetett merényletnek azonnali megszüntetését.

Szabó László főtitkár, a baptista egyház országos elnöke
dr. Kiss Ferenc elnök, orvosprofesszor
Szécsey János tanácstag, methodista superintendens.«

Az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet kutató mérnökei április 4. tiszteletére elkészítették

az új nagyteljesítményű szeizmikus készülékeket

Az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet kutatói vállalták, hogy április 4-e tiszteletére elkészítik az *új nagyteljesítményű szeizmikus geofizikai készülékeket.* A szeizmikus készülékek használata elősegíti hazánk nyersanyagkincseinek feltárását. A kőzettani vizsgálatok ugyanis úgy történnek, hogy a kutatók a vizsgálandó területen robbanásokat idéznek elő. Ezek nyomán a föld mélyében keletkező rengések hullámait szeizmikus készülékekkel felfogják. *A rengések összefüggéseiből következtetni lehet a föld mélyének anyagösszetételére.*

Az intézet kutatói *Dombai* Tibor kutatómérnök, igazgató irányításával eleget tettek vállalásuknak és március 26-án, *határidő előtt adták át a készülékeket rendeltetésüknek.*

Az új készülékekhez szükséges szeizmométert *Stegena* Lajos kutatómérnök, míg az erősítő berendezést *Kollár* Ferenc és *Liptai* István kutatómérnökök tervezték. A szükséges galvanométerek *Sebestyén* Károly dr. fizikus tervei alapján készültek. A tervek kivitelezését *Horbály* Imre technikus végezte csoportjával. A készülékek határidő előtti elkészítését nagy mértékben elősegítette *Gálfi* János fizikus munkája, aki a műszerek tereppróbáit végezte. A műszerek április 4-ig való elkészítéséért folytatott verseny eredményeként három új sztahanovistával gazdagodott a Geofizikai Intézet. Jó munkájukért ugyanis *Stegena* Lajos kutatómérnököt, *Sebestyén* Károly geofizikust, *Horbály* Imre technikust sztahanovista jelvénnyel tüntették ki. A kivitelező csoportok a készülékeket március 26-án ünnepélyes külsőségek között adták át *Pozsgai* Károly kutatómérnök és *Mittuh* Erzsébet kutató geofizikus csoportjainak, akik az új készülékkel március 27-én már elindulnak első kutató útjukra.

Viseljen
MŰSELYEM HARISNYÁT
a
RUHÁZATI BOLT
SZAKÜZLETEIBŐL.

Április 4.
felszabadulásunk 7. évfordulója
Ünnepeljük méltó díszítéssel!

MŰVÉSZETI ALKOTÁSOK V.

3. sz. fiók (V., Somogyi Béla-út 26. Telefon: 289—762) mozgalmi portrék, szobrok.
4. sz. fiók (V., Kossuth Lajos-u. 12. Telefon: 188—523) dekorációs anyag, zászló.
7. sz. fiók (VII., Rákóczi-út 57/b. Telefon: 340—554) mozgalmi portrék, szobrok.

NAPI KRÓNIKA

Kommentár nélkül

A bécsi »Der Abend« közli, hogy a detroiti egyetem egyik professzora kijelentette: Az Európába küldött amerikai penicillin elveszti gyógyító tulajdonságait, mivel nem úgy állították elő, hogy hatékony maradjon.

A professzor szerint: Európát elárasztották hatástalan amerikai penicillinnel, mert az előállításához szükséges eljárást kizárólag az amerikai belföldi használatra szánt penicillinnél tartották be.

— **Nemzetközi úttörő-táborozást** rendeznek július 1-e és 25-e között a bulgáriai Sztálinvárosban. A bolgár úttörőkkel együtt mintegy százötven román, magyar, lengyel, cseh, német és francia úttörő vesz részt a táborozáson.

— **A tudományos intézetek dolgozói patronázs-mozgalomban** segítik elő az üzemi dolgozók természettudományos oktatását. Ezt a mozgalmat a Természettudományi Társulat szervezte meg a Magyar-Szovjet Barátság Hónapja tiszteletére. Több üzem és tudományos intézet vesz benne részt, így Törő Imre Kossuth-díjas akadémikus vállalta, hogy az Egyesült Izzó dolgozói részére tart rendszeres előadásokat, Gerendás Mihály Kossuth-díjas professzor pedig az Akadémia elektromikroszkópiai laboratóriumának munkatársaival az elektromikroszkóp működését és gyakorlati jelentőségét ismerteti a MÁVAG dolgozói számára.

— **Az európai tehervonat-menetrendi értekezletet** ez évben március 21 és 26-a között Budapesten tartották meg. Az értekezleten 19 európai vasút küldöttei megbeszélték a nemzetközi áruforgalom minél gyorsabb lebonyolításának lehetőségeit és megállapították a nemzetközi viszonylatokban közlekedő tehervonatoknak 1952. május 18-tól érvényes, részletes menetrendjét.

— **A szombathelyi új autójavító üzem** építkezésén most végzik az utolsó simításokat és a műhelyekben már megkezdődött a munka. A múltban a legtöbb megjavítandó autót Budapestre kellett irányítani, ma már Miskolcon is működik autójavító és még idén építenek egyet Debrecenben is.

— **A Magyar Filmhetek** műsorában filmgyártásunk legjobb alkotásai szerepelnek. Ekkor mutatják be többek között a »Vadvízország« című új, színes természettudományi filmet, a Kossuth-díjas Homoki Nagy István legújabb alkotását, amelynek forgatásán majdnem 7 hónapig dolgoztak a Híradó és Dokumentum Filmgyárban.

— **Több újfajta konzervet és gyümölcsborokat** hoz forgalomba április 4. tiszteletére a Budapesti Konzervgyár. A március 9-i versenyszakaszban 442.000 doboz húspástétomot, 65.200 üveg készételt, 350.000 doboz uzsonnakrémet, 132.800 üveg mustárt és 50 tonna gyümölcsízt készítettek terven felül. Április 4-ig tovább javítják a minőséget. A dús szénhidráttartalmú ételekbe B-vitamint tesznek, ez által táplálóbb és könnyebben emészthető lesz. Tizennégy maligánfokos alma, szeder áfonya, csipke- és málnaborokat hoznak forgalomba.

— **Szerdán hajnalban megérkezett** a Nagyvásártelepre az első aldunai hajószállítmány áru, nagyobb részben paraj, amit a dunaföldvári MEZŐKER-kirendeltség küldött fel a főváros lakosságának ellátására.

— **A MESZHART közli, hogy a szentendrei Dunaágban Budapest—Dömös—Budapest között a Budapestről délután induló hajó első járata április hó 1-én 14.30-kor, ellenjáratban Dömösről április 2-án 4.30-kor indul és a kiadott menetrend szerint naponta közlekedik. A Budapestről reggel induló hajó első ízben április 4-én 8 órakor, ellenjáratban Dömösről 17.25-kor indul és a kiadott menetrend szerint április 20-ig csak vasár- és munkaszünetes ünnepnapokon, április 21-től pedig naponta közlekedik. A Budapest—Dömös—Budapest között közlekedő hajók egyelőre Pünkösdfürdő megállóhelyet nem érintik.**

RÁDIÓBÍRÁLAT

KEDD. A magyar kultúra óriásának, Bartók Bélának születési évfordulóján több műsorban hangzottak fel halhatatlan művei. Este a Rátkai Márton főszereplésével magnetofonszalagra rögzített Gogoly vígjáték, »A revizor« nyujtott maradéktalan színházi élvezetet. A Beethoven-megemlékezés sajnos, középiskolai dolgozatra emlékeztetett. Nem tükrözte az emberiség egyik legnagyobb alakjának hatalmas életművét s példamutató jelentőségét napjainkban. — Születésnapja előestéjén megszólalt a magyar rádióban: Palmiro Togliatti. — A Szovjetunióból a közelmúltban hazatért sportolóink Mojszejevékről beszéltek, színházról, meg balettről. Sportról a legkevesebbet!... Miért? Elhangzott ez a minősíthetetlenül nyegle és méltatlan kérdés is: »Emlékszel a Lenin-mauzoleumra?« — Kedves kis riport volt a soproni múzeumról, azzal a megjegyzéssel, »ha arra jár a hallgató, látogassa meg«. Nos, megígérjük: ha arra járunk, meglátogatjuk. Ezzel szemben szívesen hallanánk valamit azokról a fontos kiállításokról, amelyek az utóbbi időben nyíltak meg.

A hőmérséklet csökken

Budapesten szerdán 21 órakor a hőmérséklet 5 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 749 mm, mérsékelten emelkedő. Várható időjárás csütörtök estig: Több helyen eső, a déli és keleti megyékben esetleg zivatar. Élénk, időnként erős északi-északnyugati szél. A hőmérséklet csökken.

A Meteorológiai Intézet jelentése a fűtés alapjául szolgáló napi középhőmérsékletről: Március 27-én, csütörtökön a várható napi középhőmérséklet az ország egész területén 4 Celsius fok alatt lesz.

— **Halálozás.** Brámer Éva március 23-án meghalt. Temetése március 27-én, csütörtökön fél 12 órakor a rákoskeresztúri zsidótemetőben lesz.

SPORT

Sportolóink lelkes készülődése a „Felszabadulás Váltó"-ra

Az április 4 tiszteletére évenként megrendezésre kerülő hagyományos váltófutást az idén is hatalmas érdeklődés előzi meg. Egyesületeink több csapattal, nagy tömegekkel vesznek részt a »Felszabadulási Váltón«. Elvonalbeli atlétáink csaknem teljes számban indulnak a versenyen.

A *Bp. Vasas* versenyzői — akik az elmúlt évben elnyerték a Fővárosi Tanács vándorzászlaját — szorgalmasan készülnek az év első atletikai versenyére s felszabadulásunk méltó megünneplésére. A Vasasok közel 40 csapata indul a különböző versenyszámokban. Rajthoz állnak Gyarmati Olga olimpiai bajnok, Rák Ilonka, Bartháné, Garay, Juhász és Söpkéz is.

Az *építők* 12 csapattal versenyeznek a váltófutásban, a *Vörös Meteor* sportolóit 18 csapat képviseli. A *Bp. Bástya* atlétáinak első csapata igen komoly erőt jelent, hiszen helyet kap benne Karádi, Lombos, Csenger, Jeszenszki és Kovács is.

A szófiai nemzetközi birkózóviadal küzdelmei

A szófiai sportcsarnokban ünnepélyes keretek között kezdődtek meg hat nemzet: Szovjetunió, Csehszlovákia, Románia, Német Demokratikus Köztársaság, Magyarország és Bulgária válogatottjainak részvételével a nemzetközi kötöttfogású birkózóviadal küzdelmei.

Az első találkozón a Szovjetunió I. csapata 8:0 arányban legyőzte a Német Demokratikus Köztársaság válogatottját. Ezután Magyarország csapata győzedelmeskedett Csehszlovákia felett 7:1 arányban. Magyar versenyzők közül csupán a fiatal Baranya szenvedett vereséget. A Románia—Bulgária mérkőzés 5:3 arányban végződött.

A második versenynap első mérkőzésén a magyar és román együttes került szembe egymással. Ez a találkozó a magyar csapat 7:1 arányú győzelmével végződött.

Huszonegy gólt rúgtak a válogatott keret tagjai a szerdai edzőmérkőzéseken

A labdarúgó válogatott keret első edzőmérkőzéseire szerdán délután került sor. Az »A« válogatott a következő összeállításban játszott: Grosits — Buzánszky, Börzsei, Lantos — Bozsik, Zakariás — Sándor, Kocsis, Szusza, Hidegkúti, Czibor. Szolnok és Puskás betegségére való tekintettel nem vett részt az edzésen. A felázott, mélytalajú pályán is nagy kedvvel mozogtak a játékosok. Különösen a belső hármas, Bozsik és Buzánszky játszott jól és végeredményben 15:0 (11:0) arányban győzték le a Láng Gépgyár csapatát. Góllövők: Szusza (5), Kocsis (6), Czibor (3), Sándor. A csapatban a második félidőben helyet kapott Garamvölgyi, Lőrincz, Koczián és Bányai is.

A »B« válogatott keret a sportutcai pályán a Bp. Előre NB II-es csapatával játszott. Gellér — Ombódi, Kispéter, Bakonyi — Kovács I., Fehérvári — Csordás, Varga, Palotás, Hegedüs (Győri V.), Tóth (Dózsa) összeállításban. A válogatottak csak nehezen melegedtek a játékba s a jól küzdő Előre ellen több mint 20 percig nem értek el gólt. Végül Palotás (3), Csordás (2) és Varga góljával 6:0 (2:0) arányban győztek le az Előrét. A játékidő második felében Kovács II., Dékány és Szilágyi I. állt be.

Mándi Gyula állami edző a látottakról megállapította: »Figyelembe véve, hogy sáros, nehéz talajon folyt a játék, elégedett vagyok a csapat teljesítményével.

A vasárnapi labdarúgó NB I. mérkőzések

Bp. Bástya—Győri Vasas, Dózsa stadion, 13.30, játékvezető Gaál. *Bp. Dózsa—Cs. Vasas*, 15.30, Sipos. *Bp. Honvéd—Bp. Kinizsi*, Kispest, 15.30, Révész. *Bp. Vasas—DiVasas*, Népliget, 10.30, Rolleder. *Pécsi Lokomotiv—Bp. Postás*, Pécs, 15 óra, Rigó. *Szombathelyi Lokomotiv—Salgótarjáni Bányász*, Szombathely, 14.30, Kamarás. *Szegedi Honvéd—Dorogi Bányász*, Szeged, 15.30, Markovics.

Szabó győzött Stahlberg ellen

A Maróczy-emlékverseny XIV. fordulójának eseménye volt *Stahlberg* és *Szabó* nagymesterek találkozása. A vezércsel Ragozsin-változatával nagymesterünk vezérszárnyi gyalogtöbbletet harcolt ki, nehéztisztjeivel behatolt az ellenfél állásába, gyalogot nyert és színes befejező kombinációval 43 lépésben fényes győzelmet aratott az eddig veretlen svéd nagymester ellen.

Gellerrel szemben *Szily* szívósan védekezett s kitűnő játékvezetése eredményeként a 39. lépésben kiegyenlített állással döntetlent ért el. *Szmiszlov* nagymester *Barczával* szemben a középjátékban különleges játszmafelépítéssel királyszárnyi támadáshoz jutott és 32 lépésben győzött. *Petroszján* a nimzóindiai védelmet játszó Troianescuval szemben középjátékban két gyalogot és a 32. lépésben játszmát nyert.

Függő játszmák: *Keresz O'Kellyvel* szemben (nimzóindiai védelem) előnyösebben áll *Sliwa Benkő* királyindiai támadásával szemben kitűnő nyerőesélyes függőálláshoz jutott. A *Platz* és *Boivinnik* játszma bástya-végjátékban maradt függőben. Döntetlent ígér a *Pilnik—Kottnauer* (szicíliai védelem) és a *Golombek—Gereben* királyindiai védelmű játszma, annak ellenére, hogy mindkét esetben világosnak gyalogelőnye van.

*

Ma délután a XIII. és XIV. forduló függőjátszmáit bonyolítják le.

Heti rádióműsor

ÁLLANDÓ HÉTKÖZNAPI MŰSORSZÁMOK:

KOSSUTH RÁDIÓ
5.00 Hanglemezek.
5.30 Hírek. Lapszemle.
5.40: Hanglemezek.
6.00: Falurádió.
6.30: Hanglemezek.
6.45: Hírek.
7.45: Lapszemle.
7.55: Műsorismertetés.
8.05 Hanglemezek.
8.30 Műsorzárás.
12.00: Hírek. Hangos Újság.
14.00: Időjárás- és vízállásjel.
15.15: Hírek szerbül.
16.20: Iskolások rádiója.
17.00: Hírek.
18.40: Hírek németül.
19.30 Hírek szerbül.
20.00 Hangos Újság.
22.00: Hírek. Sport.
24.00: Hírek.

PETŐFI RÁDIÓ
6.35: Termelési hírek.
6.45: Jó reggelt, gyerekek!
7.15: Hírek szlovénül.
7.35: Hanglemezek
9.20 Iskolások rádiója.
10.00 Hírek.
17.30: Hírek.
18.25: Hírek szlovénül.
19.15: Sportnegyedóra.
21.00 Hírek franciául.

Vasárnap, márc. 30

KOSSUTH RÁDIÓ
7.00: Zenés vasárnap reggel.
8.30: Operarészletek.
9.00: Egy falu — egy nóta.
9.30: Könnyű út a komoly zenéhez.
10.30: Béke és szabadság.
11.00: Marja. Regény.
11.25: A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja.
13.00: Fülemüle mindezt fújja.
14.15: Ajándékműsor a Hazai Pamutszövőgyár dolgozóinak.
14.45: Operettrészletek.
15.30: Tavaszi szél utat száraszt.
16.00: A Szovjetunió szocialista mezőgazdasága.
16.25: Második félidő!
17.15: Népzene.
17.40: Kincses Kalendárium
19.00: Szovjet tánczene. Vámosi János énekel.
20.20: 200 csille szén. Rádiójáték
21.05: Operarészletek.
21.20: Sporthangképek.
21.40: Szovjet művészek Beethoven-művet játszanak.
22.10: Maróczy Géza-emlékverseny.
22.20: A Rádió tánczenekara játszik.
23.05: A Fővárosi Zenekar játszik.

PETŐFI RÁDIÓ
8.00: Magyar népdalok.
8.30: Falurádió.
9.00: Ref. vall. félóra.
9.30: Unit. istentisztelet.
10.15: Táncdalok.
11.00: Miska bácsi lemezesládája.
11.35: Bányászműsor.
12.05: Kinától Berlinig.
12.50: Életünkről...
13.00: A magyar történelem az opera tükrében.
14.00: Budapest hangversenytermeiből.
15.00: Kérdezz — felelek!
15.20: Végig kitartunk a béke ügye mellett.
15.40: A Tartós békéért, népi demokráciáért c. lap ismertetése.
16.00: Gyermekszínház.
16.40: Szív küldi szívnek.
17.00: Napsugaras mezők.
17.40: Liszt: Beethoven-kantáta.
18.40: Beethoven. Zenés életregény.
20.10: Beethoven-művek.
21.30: Vidéki népi együttesek műsora.
22.10: Népszerű olasz dalok.
22.35: A Magyar-Szovjet Barátság Hónapja.

Hétfő, márc. 31

KOSSUTH RÁDIÓ
5.50: Vasárnapi sporteredmények.
7.00: Színház- és moziműs.
11.30: „Így döntöttünk mi, bolsevikok..."
12.30: A Rádió népi zenekara játszik.
13.15: A Rádió szórakoztató zenekara játszik.
14.15: Magyar muzsika.
15.00: Úttörő híradó.
15.30: Észt zene.
15.50: Az új Kína dalai.
16.20: Most légy okos, Domokos!
16.45: Műsor az úttörők zenei szakköreinek.
17.10: Ifjúság Hangja.
17.30: Dalolj velünk!
17.50: Jó munkáért szép muzsikát!
19.00: Távol a hazától.
20.40: A begyűjtési verseny hírei.
20.45: Útközet békében.
22.20: Maróczy Géza-emlékverseny.
22.30: Az elmúlt hét hangversenyeiből.

PETŐFI RÁDIÓ
6.00: Operarészletek.
7.00: Beszélő atlasz.
8.15: Heti zenés kalendárium.
9.00: Szabó: Felszabadult melódiák.
9.40: Orosz nyelvlecke.
10.10: Klasszikus balettmuzsika.
11.00: Óvodások műsora.
11.20: Haydn: D-dur szonáta.
15.00: Mesélő muzsika.
15.50: A harcok után...
16.20: A Rádió népi zenekara játszik.
17.10: A Bolsevik Párt útja: A történelmi materializmus. III. rész
17.40: A Rádió Népművelési Híradója.
18.00: Dobias: Kis vonósnégyes.
18.10: Mi újság a természet és technika világában.
18.40: Filmzene.
19.00: Ember és világ: Az erdő éghajlati szerepe.
19.30: Szív küldi szívnek.
19.45: Cimbalom-furulyakettősök.
20.00: Hidy Márta vonósnégyese játszik.
21.30: Tánczene. A Lengyel Rádió tánczenekara és a Magyar Rádió tánczenekara játszik.
22.00: Szív küldi szívnek.
22.20: Rácz Béla és zenekara játszik.

Kedd, április 1

KOSSUTH RÁDIÓ
6.45: A felszabadulás ünnepe előtt. Versenyhíradó.
7.45: Levelezőink jelentik.
11.30: Női szemmel.
11.50: Iráni muzsika.
12.30: Az Alekszandrov-kórus énekel.
13.00: Toki Horváth Gyula és zenekara játszik.
13.30: Vidám muzsika.
14.15: A Magyar Hangversenyzenekar játszik.
15.30: Új ember kovácsa.
15.50: Operarészletek.
16.40: Orosz nyelvlecke.
17.10: Ajándékműsor a Borsodi Szénbányászati Tröszt dolgozóinak.
17.45: Termelési híradó.
18.00: Magyar rapszódia. Elbeszélés.
19.00: Egy falu — egy nóta.
20.40: A begyűjtési verseny hírei.
20.45: A Magyar Rádió bemutatója Haydn születésének 220. évfordulója alkalmából.
22.30: Operettrészletek.
23.20: Tánczene.

PETŐFI RÁDIÓ
6.00: Új szovjet szórakoztató zene a Moszkvai Rádió műsorából.
6.30: Színház- és moziműs.
6.35: Átalakítjuk a természetet.
7.00: Operettmuzsika.
8.00: Dalok.
8.30: Magyar muzsika.
10.10: Sikerült-e megszilárdítani a technológiai fegyelmet a Diósgyőri Kohászati Műveknél.
10.25: Littauer Mária zongorázik.
10.40: Színes muzsika.
15.00: A Rádió szórakoztató zenekara játszik. Szabó Gizella énekel.
15.45: Háromszáz kabát.
16.00: Hangverseny Bach és Mozart műveiből.
17.00: Szovjet operett- és filmdalok.
17.40: Népzene.
17.55: Jókedvű műsák.
18.40: Zathureczky Ede hegedül.
19.00: Kossuth-díjasok a mikrofon előtt.
19.30: A Magyar Néphadsereg Együttesének tánczenekara játszik.
21.00: Mi történik a világgazdaságban?
21.45: Vidám tánczenekar.
22.10: Maróczy Géza-emlékverseny.
22.20: Rachmaninov kamaraműveiből.

Szerda, április 2

KOSSUTH RÁDIÓ
6.45: A felszabadulás ünnepe előtt. Versenyhíradó.
11.30: Gogoly művei: Leánynéző.
12.30: A Rádió népi zenekara játszik.
13.15: Lengyel zenekari művek.
14.15: Magyar kamarazene.
14.30: Részletek Kodály: Háry János c. daljátékából.
15.30: Magyar dalok. Faragó András énekel.
15.50: A sasok népek.
17.10: Népzene.
17.30: A magyar nép történetéből: A parasztság helyzete a XVI—XVII században.
17.45: Élenjáró fiatal művészek a termelésben élenjáró fiatal dolgozóknak.
18.15: Szív küldi szívnek.
19.00: Építőipari félóra.
20.40: Mitra
21.50: Dalok.
22.20: Maróczy Géza-emlékverseny.
22.30: Új operalemezeink.
23.40: Beethoven zongoraszonátái.

PETŐFI RÁDIÓ
6.00: Szabadságról, békéről szól az ének.
7.00: Keringők.
8.00: Hangverseny Liszt Ferenc műveiből.
9.00: Örömteli ifjúság.
9.35: A Gyermekrádió műsora.
10.10: Francia muzsika.
11.00: Óvodások műsora.
15.00: A Rádió szórakoztató zenekara játszik.
15.30: A földkerekség egynegyedén.
15.45: Részletek Lehár- és Kálmán operettjeiből.
16.30: A dollár álarc nélkül.
16.45: A dalirodalom remekei.
17.10: Testvérem, tanítóm.
17.30: Beethoven. Változatok egy Mozart-témára.
17.40: A Falurádió mezőgazdasági híradója.
18.00: Felkelt már az esthajnali csillag.
18.40: Ajándékműsor az Adria Selyemszövőgyár dolgozóinak.
19.25: Hilda Jerea: A béke napjai alatt — oratórium
20.10: A szabadság katonái
21.30: Magyar művészek hangversenye.
22.00: Szép Budapest.
22.30: Tréfás dalok.

Csütörtök, április 3

KOSSUTH RÁDIÓ
6.45: A felszabadulás ünnepe előtt. Versenyhíradó.
7.45: Levelezőink jelentik.
11.30: A felszabadító sereg.
12.30: Magyar népdalkórusok.
13.15: Te büszke kozák... Szovjet filmdalok.
14.15: A Rádió Gyermekújság műsora.
14.50: Szerszámunk a béke fegyvere.
15.30: Régi magyar dalok.
16.15: Rádió Politikai Kör.
16.45: Vidám dalok.
17.00: Rendeletismertetés.
17.10: Ifjúság Hangja.
17.30: Jó munkáért szép muzsikát!
18.00: A Néphadsereg Híradója.
19.00: Egy falu — egy nóta.
20.00: Erkel: Hunyadi László, Opera három felvonásban.
23.00: Népzene.

PETŐFI RÁDIÓ
6.00: Dalol az ifjúság.
6.30: Színház- és moziműs.
6.35: Hanglemezek.
7.00: Brahms-keringők.
7.35: Szimfónikus táncok.
8.30: A Szovjetunió a szocializmus országa.
8.40: Részletek Strauss és Suppé operettjeiből.
9.20: Orosz nyelvlecke.
10.10: Muszorgszkij műveiből.
10.50: Id. Veress Károly és zenekara játszik.
15.00: Fiatalok zenei újsága.
15.30: A Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének Salgótarjáni Énekkara énekel.
15.50: Úttörő-mikrofonnal az országban.
16.10: Könnyű zenekari muzsika.
16.40: Légi kaland.
17.00: Együtt harcolunk a békéért.
17.40: A Falurádió előadása.
17.55: Bartók: Divertimento.
18.40: Szív küldi szívnek.
19.00: Az ötéves terv nyomában!
19.30: A Rádió ajándékműsora a budapesti 62. számú Postahivatal dolgozóinak.
21.30: Népzene.
22.30: Magyar művészek muzsikálnak. Közreműködik Rácz Aladár, Hernádi Lajos és Garai György

Péntek, április 4

KOSSUTH RÁDIÓ
5.00-től
13.20-ig: Szabad földön szól az ének. Indulók, tömegdalok, népdalok, riportok, versek.
13.30: Hangos újság.
14.30: Szél, szél, szállj keletről hozzánk. Népszerű melódiák operettekből, filmekből.
15.30: Katona vagyok én ország őrizője A Magyar Rádió hangversenye Néphadseregünk harcosainak.
16.00: Köszönjük Néked, Sztálin elvtárs!
16.30: Hanglemez.
16.40: Elbeszélés.
16.50: Indulók nagy zenekarra.
17.00: Hangképek az április 4-i ünnepségekről.
17.30: Dalok gitárkísérettel.
17.40: Boldog rapszódia.
18.20: A béke szent ügyéért.
19.00: Mi leszek, ha nagy leszek.
21.00: Örök hála és hűség a felszabadítóknak! Ünnepi hangverseny.
22.10: Most kezdődik a tánc. Ákos Steti és Vámosi János énekel.

PETŐFI RÁDIÓ
5.00-től
13.30-ig: A műsor azonos a Kossuth-rádió műsorával.
13.30: Óvodások műsora.
13.50: Megtanultunk szabadon dalolni.
16.00: Kedves Elsősztályosok.
16.40: Szív küldi szívnek.
17.00: Szép lettél, hazám!
17.40: A Magyar Rádió ajándékműsora a 4-es számú Autójavító Vállalat dolgozóinak.
18.40: Világszabadságért. Nagy mesterek zenéje a szabadságról.
20.10. Felvirradt a szabadság napja.
21.30: A Fővárosi népi zenekar játszik.
22.10: Dicsőség a hazának.

Szombat, április 5

KOSSUTH RÁDIÓ
7.00: Zengj, új világ! Utána: Naptár.
7.55: Színház- és moziműs.
8.30: Részletek Verdi: Rigoletto c. operájából.
9.00: Egy falu — egy nóta.
9.30: Ifjú építők.
9.50: Csinn-bumm!
10.30: Béke és szabadság.
11.00: Köszönet segítő, jó szavaidért.
11.25: Dimitrij Sosztákovics műveiből.
13.00: Színes magyar muzsika.
14.15: Táncdalok.
14.35: Amerikai segítség.
14.45: Asszonyok dalolnak a békéről.
15.30: Tavaszi szél.
16.00: A Szovjetunió szocialista mezőgazdasága.
16.30: Szárnyaljon víg dalunk.
16.45: Mozart: D-dur négyes fuvolára és vonóshármasra.
17.00: Egy hét a külpolitikában.
17.20: Új életünk népdalai.
17.40: Kincses Kalendárium.
19.00: Szovjet táncdalok.
20.20: Gyilkosok között.
21.40: Sporthangképek.
22.10: A Rádió tánczenekara játszik.
23.15: A Fővárosi zenekar játszik.

PETŐFI RÁDIÓ
8.00: Magyar népdalok.
8.30: Falurádió.
9.00: Híres művészek muzsikálnak.
9.45: Görög gyermekek műsora.
10.00: Táncdalok.
11.00: Miska bá' lemezesládája
11.35: Alexandr Herzen.
12.05: A világ ifjúsága a békéért.
12.50: Életünkről...
13.00: „Hazám, hazám, te mindenem..."
14.00: Nyugati művészek a békéért!
15.00: Kérdezz — felelek!
15.20: Operett- és filmdalok.
16.00: A Nyár-kánontól az Erdő-oratóriumig.
16.35: Szív küldi szívnek.
17.00: Urak országából — dolgozók hazája.
17.40: Tánczene
18.40: Tavasz a fővárosban.
20.10: Verbunkosok és táncesárdások.
21.30: Nótacsokor. Tóth Lajos énekel.
22.10: A Tátrai-vonósnégyes játszik.

Farkasdy Zoltán

Gerő L.: Az építő művészek I. kongr. Miáll. Építés

Szabad Művészet

1957. 12. 4. 573-74. e

Falusi Kultúrház
Juh-hodály

Beszerz

Elhelye

-- --

százötven pengőt. Budapest,

rendeletéből: Dr. Rónay Zolt

A hivatal

Sz. 1923 febr. 7. Bp. F.Z.
festő fia. Műeg. Bp. 1947.
ohlevél. 1941 GNCSA, 44-ig
dr. tiell László ép. vrodája,
1946. Dánia Silkeborgban
Max Pape-nál, Kopenhága
Bendixen és Udéin cég
és Jørn Utzon. építésnél
1947-49 Műeg. tanszéd,
~~[illegible]~~ (épületszerkezettani tanszék)
1949-52 Janáky István
műtermébe az ÉTI, MATI,
KÖLTI keretében, 1952-54
műtermerető a közt.
1955 óta BUVATI.

M. Épmův tröv elv. tagja
1942 = tit. László kórház
terop. megvétel
Érdi úti ovoda, megvétel
1951 Csepeli kultúrpalota " "
1952 Engelstéri földalatti állomás
I. díj

(./.)

Mülf. Svédorsz. Dánia. Norv. csehsl. Lengy. Szovj.

1952 Felsőlítésre rést-
vett a Stadion
oltöző épület pártkom
pályáz

1952-53 Felsőlre javasl. dolg
ki Bp. ált. városrend
terve raz (jontat. is
megjelent)

Bp. városrend. kérdései 1954

Cikkeket írt: MÉM 1952
Varsói utiélmény erről
és a lengyel lakás építésről
1953 Egyakerl. elmélete
nov 20-21 Városaukér
előadása – (Szell L. el
közösen

1949-50

Nőmüves szerkezetek
(Farkasz) 1950

Nőrögl: „Stockh." ki tanulmányi épülete

Jamály-Jamosi vel közi kiskolai [illegible] mérkép. lóta.
A-tránze 1950-51

Tipus kulturkiy-
letés és lenti
1951-52

Szt. varosi kórh
belep terve
Kürtry laszlóval
1951-56

Földalatti Buskes
Téri ále Hegedűs
Béla szalcó rotó
1952-53

Farkasdy Zoltán, épitész

Borbiró-Fabritzky: Romokból élet. Az Épités-és Közmunkaügyi Miniszterium ujjáépitési munkássága. 1945-1948. Bp.1949. 56.l. - Épités-Épitészet. 1950. 4.sz. 271.l. /Gy.I.: Az épitőipar "Kossuth-dijasai" és a "Szakma legjobb munkás"-ai./ - Farkasdy Z.: Az uj m.épitészet az egész nép ügye. KU. 1951. okt.11. - Fehér: Egy Kossuth-dijas épitész a falu felemelkedéséért. MN. 1952.márc. 27. - Gerő L.: Az épitőművészek I.kongresszusának kiállitása. SzM. 1951. 573-74.l. - KU.1951. okt.24./Az épitészeti kongresz-

Skatulyába gyömöszölve

Osskó Judit interjúja Farkasdy Zoltánnal*

Farkasdy Zoltán az elmúlt évtizedek magyar építésztársadalmának egyik legkarakteresebb személyisége. Hatvanegy éves. Pályája a felszabadulás utáni újjáépítéssel egy időben indult. Két Ybl-díj birtokosa, tíz éve egyetemi tanár a BME Építészmérnöki Kar Középülettervezési Tanszékén. 1983 tavaszán a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

– Örülök ennek a hatvan évnek, bár hatvan év nagy idő. De nem szívesen volnék ma harmincéves, pedig az életet nagyon szerettem és szeretem... Én egy kiválasztott generációnak lehettem a tagja, s annak örülök a legjobban, hogy olyan kiválasztott helyzetbe kerülhettem, hogy a felszabadulásig voltam gyerek, addig végezhettem el tanulmányaimat, jó iskolákban. A fasori Evangélikus Gimnáziumba jártam, amely egy egész életre szóló etikai tartást, világnézetet, talán szabad azt használni, becsületet adott, nemzeti érzést, hazához való ragaszkodást, s majdan egy választandó szakmához való hűséget.

– *Egyetemistaként érte meg a háborút.*

– Egyetemistaként, egy egészen speciális fajta egyetemi végzéssel. 1944. december 8-án SAS-behívót kaptak az akkori egyetem harmad-negyedévesei – s ezek közé számítottam én is –, katonai behívóval, katonai alakzattá képezve vittek bennünket keresztül Európán. Először Breslauba kerültünk, onnan gyalogos túrával Halle an der Saale volt a következő állomás. S ahogy szűkült annak a volt német birodalomnak a szélessége – a két front, mint két prés nyomta, csak Észak és Dél maradt nyitva –, így kerültünk mi Dániába. Dániában egy annyira más világgal találkoztam, mint amit a Horthy- világban itt megszoktam, hogy én azt hittem, az a szocializmus. Voltak okok, amik miatt ezt a tévedést elkövethettem, 46-ig voltam kint, s aztán 81-ben, amikor újra Dániában járhattam, az volt a benyomásom, hogy az első impresszióm engem nem csalt meg. Ott egyfajta szocialista világ van – szerintem –, amit én boldogan importálnék. Tettem is volna mindig, de hát valahogy a világnézeti alapjaival nem voltam tisztában. A fasori gimnáziumban mindenre megtanítottak bennünket, de a leninizmusra, marxizmusra, ennek adaptált változataira kevésbé, így joggal elkövethettem azt a tévedést, hogy egy 51-es szemináriumon, amikor azt kérdezték tőlünk, hogy ki járt már a megvalósult szocializmus országában, egyből jelentkeztem lelkesen és teljesen bután, naiv őszintén, hogy én már voltam. Amikor bevallottam, hogy Dániára gondolok, akkor bizony ezt egy kis fölhördülés követte, de megértették, hogy ez egy naiv embernek a butasága és nem nyílt szembenállása.

* Elhangzott a Magyar Televízióban, 1983. március 31-én.

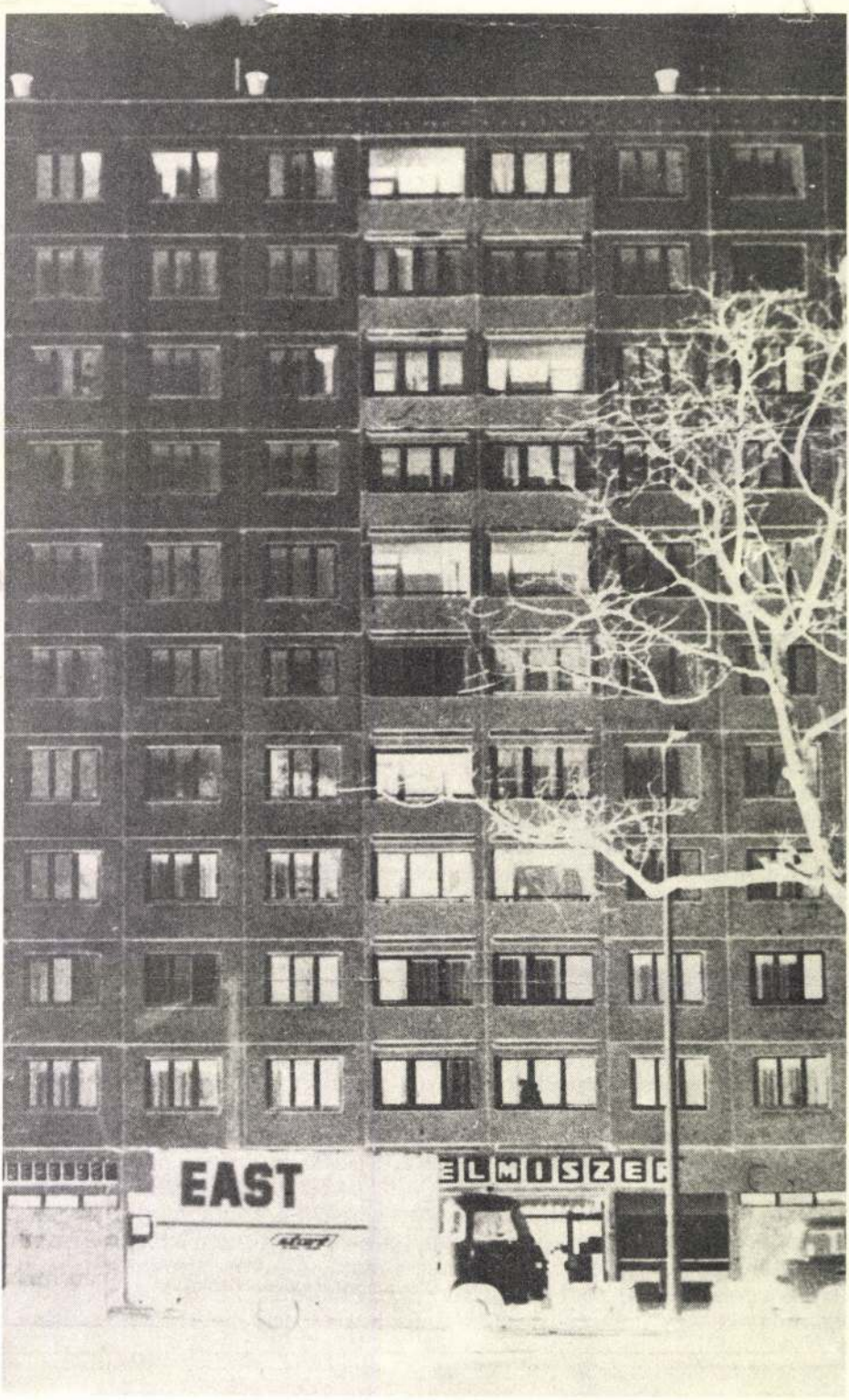
EAST

Egyébként egész életemre ez volt jellemző: nyílt szembenállásnak tűnt minden, amit életemben tettem, holott csupán egy naiv embernek a buta hitéből származott. Mindig azt szerettem volna csinálni – és szeretném is, ameddig Isten éltet –, amiben hiszek, mert nem tudom másképp csinálni. S néha ez nem sül el jól.

– *1947-ben jöttek haza Dániából. Akkor mi történt?*

– A Műegyetemet egy keresztfélévvel elvégeztük – dániai félévnek nevezték – és ezután ki-ki munkába állt, ki hol tudott. Én legelőször a Műegyetemen kapaszkodtam meg, tanársegéd voltam az Épületszerkezettani Tanszéken. Innen az akkoriban megalakult, MATI-nak rövidített Magasépítési Tervező Irodába hajóztam át, minden akkori kortársammal együtt. Kerestük a nagy egyéniségeket, akiknek nem is voltunk híján. Nagy szerencsémre Janáky Pista bácsi mellé kerülhettem jó barátaimmal, Jánossy Györggyel, Zalaváry Lajossal, Raáb Ferenccel együtt. Ebben az iskolában tulajdonképpen a műegyemet folytattuk. Akkor még a tervezőiroda rajzasztalokra koncentrálódott, műtermek voltak a szó nemes értelmében. Nagy munkák mellett leshettük el a szakma, az alkotás módszerének minden gondját, csínját-bínját Janáky Pista asztalán, akinek egészen csodálatos megnyilvánulásai voltak. Nem ilyen hivatalosak, mint amik általában ma egy tervező vállalatnál a nagy tervtanácsokon, ahol jegyzőkönyvek születnek meg, hogy ez a munka jó, ez a munka nem jó. Én onnan tudtam meg, hogy a munka jó-e vagy sem, hogy valamit csináltam, valamilyen nagyon megtisztelő részfeladatot, amire nagyon büszke voltam, amivel Janáky István megbízott egy munkáján. Szokása volt kávézni. Ez általában építészbetegség. Ezt a kávézást mindég körünkben töltötte. A Madách téren voltunk, a környéken volt egy eszpresszó, törzsvendégek voltunk ott, majd később a Kecskeméti utcában a Vén diák lett a főhadiszállásunk. Pista bácsi mindig kijött a rajzterembe, ránézett az ember asztalára, fölvidult, „na, gyere kávézni!" Akkor tudtam, hogy amit csinálok, jó. Grafitos volt mindég a keze – akkoriban még nem filctollal dolgoztak az emberek –, a 6B rátapadt, egész fekete volt, megállt az ember asztalánál, a kezével összegyűrte az arcát, a grafit rajta maradt, és lemondóan azt mondta „na, gyere kávézni." Minden tervtárgyalás nélkül tudtam, hogy újra kezdhetem azt, amit csináltam. Aztán lestük, hogy ő hogyan csinálja. Könnyedén komponált, nagyon gyötrődve tervezett, és nagyon nagy eredményeket ért el.

– *Ez az időszak még a szocreál előtti néhány nyugodt modern építészeti esztendőben történt... Aztán jött a szocreál.*

– Igen. Igen. Ez még folytatta azt a negyvenes évekre jellemző architektúrát, amit ma méltatlanul elválasztanak a felszabadulás időpontjában. Azt hiszik, hogy az építészeti felfogás is törött. Ez nem így van. 45–49-ben még a modern építészet rekvizítumaival dolgoztunk. 1951-ben a szocreálnak a Szovjetunióban már javában folyó gyakorlata ide is átplántálódott. Ez egy nagyon érdekes folyamat, ma az emberek erre a dologra sokkal pejoratívabb jelzőket akasztanak, mint amennyire az a korszak megérdemli. Mi akkor fiatalok voltunk, elhittük, és én most öregen is azt mondom, hogy joggal hittük el. Ma is hiszem, hogy abban egy nagyon pozitív akarat volt. Azért érzem igazságtalannak ma a felhördülést, általában az egyszerű lesöprést, mert sokkal emberségesebb építészetet produkált, mint később az ettől való megszabadulás után a technika által, a technológia által uralt és ma már talán mindenkiben ellenérzést kiváltó. Akkor *építészetről* volt szó, ma *építésről* van szó. Akkor az építészetnek a lényeges elemeit, a humánumát, az emberhez

való idomodását a legfelsőbb helyen is mint a nemzeti kultúra egyik sajátos értékmezejét tekintették. A legfelsőbb pártkörökben, a legfelső vezetői körökben annyira odafigyeltek, hogy annak a modernistának bélyegzett építészetnek, amit korábban űztünk, a megregulázására is volt gondjuk és figyelmük. Ezzel bizonyították, hogy valami mást akarnak, mint ami addig volt. Ma? Ki beszél építészetről? Ma csak az építés dominál. Építészetről a társadalom beszélne, de nincs meg hozzá sajnálatos módon mindaz az eszköze, amivel ezt kifejezésre tudná juttatni.

– *De magukat, fiatalokat, azt hiszem meg is akarták nyerni annak idején. Nem?*

– Természetesen ez könnyen ment, mert hisz említettem, hittünk abban, amit csináltunk. Az idősebbek ilyen-olyan meggondolásból óvatosabbak voltak. Egyébként ahogy idősödöm, rájövök arra, hogy ez az érzés bennem is kezd kifejlődni. Fiatalabb éveinkben mi sokkal nyíltabban tudtunk beszélni, nem gondoltunk avval a veszéllyel, amit egy mondat esetleg kiválthat. Ma már gondolunk rá, és ezért az én fogalmazásaim is mindig kezdenek árnyaltabbak lenni, amit nagyon szégyellek. Többen a szememre vetették már, hogy hova lett a régi? Hát valahol elveszett! Akkor volt kivel harcolni. Teli termek előtt vívtuk a csatát, hittünk valamiben, és ezért csatáztunk. Néha nagyon nagy visszautasításra leltünk ezekben a csatákban, de mindig meghallgattak. Igazat nem adtak, emiatt föl voltunk háborodva persze. De utólag tudom, hogy volt kivel vívni. Ma nincs kivel vívni. Ma cséphadar az ember, mint egy Don Quijote, és egyre mélyebbre süllyed abba az iszapba, amit önmaga körül csapkodva egy nem létező, ködbe burkolódzó ellenféllel szemben folytat. Ma egy olyan vitában vagyunk, ahol köd vesz körül, és ebben a ködben én egyre inkább fulladok.

1956 után kezdődött tulajdonképpen – amikor a konszolidálódás folyamata, 57–58-ban – a mi valódi építészeti pályánk. Minden pályázaton indultunk, többé-kevésbé helyezettek is voltunk, így a mi építészeti kibontakozásunk, a legsűrűbb éveink erre az időszakra estek. Az én generációm akkor érett be, akkor érte el azokat a pozíciókat, amiket elért. Nem hivatali rangokra gondolok, hanem építményekre, megbízásokra, beruházókkal való kapcsolatra és egy szakmában való általános ismeretségre, ahol az egyik munka sikere megteremtette a következő munka lehetőségét. Tulajdonképpen akkor bontakozott ki mindaz, amit egész életünkben pályánkon maradandóként – ha egyáltalán maradni tud valami – megalkottunk.

– *Jobb is volt az építészek közérzete, mint manapság.*

– Feltétlenül. Akkor volt építészeti közérzetem, ma néha az emberit is kutatom. A tervezőirodában maradt barátaimtól azt hallom, hogy a tervezőiroda már nem olyan, mint amilyennek én otthagytam. Egyre inkább vállalat lett, ahol a terv már nem egy alkotás kottája, hanem önálló termék, önálló életre kelt. S mindaz, ami ott folyik, általam ma már közvetlenül nem tapinthatóan, követhetően, egyre távolabb van mindattól, amit az építészeti szakma alkotó jellegű sajátosságának tekintettek azok az emberek, akik ezt a szakmát építészként szerették volna szolgálni. Hivatalnokokká váltak, egy vállalat dolgozóivá váltak, akik váltak – vannak, akik nem, azoknak viszont ebből konfliktusaik vannak.

– *A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karát azonban közelről ismeri, hiszen több mint tíz éve ott tanít. Milyennek látja belülről?*

– Az építészkar a műegyetem egyik legkisebb kara. Az, hogy a műegyetemen van, avval én teljesen egyetértek. Az, hogy mérnöki műfaj, avval is

egyetértek. Az viszont nagyon fáj nekem, hogy az építészet egyéniségformáló arculata egyre inkább hiányzik. Az a nagy baj, hogy a létszámokat növeljük. Valahogy nem akarjuk tudomásul venni, hogy egy tízmilliós országban évente körülbelül 20–25 építésztehetség adódik. Volt már 500 fős évfolyam is az elmúlt évtizedek folyamán, most általában 120 körül hajózunk. De ebből se lesz több, mint húsz, az ötszázból se lett több húsznál, és amikor negyvenen voltak, vagy az én időmben hatvanan, abból se lett több húsznál. Ez valamilyen furcsa dolog. Ez a húsz kitermelődik, vagy ha nem találja meg a helyét, akkor *ki*-termelődik, átlép egy határon, és azt a tudásanyagot, amit itt szerzett, másutt kamatoztatja. Szerencsére ez nem jellemző, de vannak példák rá.

– *A többség tehát középszerű?*

– A többség középszerű. A középszerűséget persze nem magával hozza csak, hanem mi nem is akarjuk ... rossz szó, hogy akarjuk ... nem is tudjuk kirázni ebből a középszerűségből, mert minden módszerünk afelé hat, legjobb szándékunk ellenére is, hogy a középszer erősödjék.

– *Hol vannak a nagy egyéniségek?*

– Meghaltak. Azok a nagy egyéniségek, akik bennünket tanítottak, már nincsenek. Professzor formátumú építészegyéniséget én ebben a pillanatban nehezen tudnék megnevezni, holott ilyen képességű emberek számosan vannak a műegyetemen. Nem tudom, mi történt velünk. Mi már, úgy látszik, nem vagyunk ilyen formátumúak. Valahol lestuccolhatott belőlünk valamit az élet, mert nem tudunk ekkora egyéniséggé válni, bármennyire is ez lenne a szándékunk. Egy hallgatónál, egy fiatal embernél pedig csak annak van hitele, csak attól tud tanulni őszintén, szívvel, később is lelkesedni tudón, akiben az egyéniséget megsejti. Akitől valami olyan sajátosat tud ellesni az általánoson túl, ami őneki egész életére szóló üzenet. Mi pedig csak az általánost adjuk neki, valószínűleg személyes alkalmatlanságunk folytán. Amikor én huszonegynéhány éves voltam, akkor teli voltam lelkesedéssel és a lelkesedés mellé perspektívával, munkalehetőséggel, munkaalkalommal, egy biztos jövő látszatával. Aki ma húsz-harminc éves, annak csak ez hiányzik: a távlata, a munkalehetősége, a biztos perspektívája. Fogalma sincs, hogy hol fog kikötni. Igyekszünk ezt persze mindenféle oktató KRESZ-táblákkal irányítani. Ágazatosítjuk már előre. 14 éves korától kezdve kopogtatja az egész ország a gyerekek koponyáját, hogy kiből mi lesz.

Egyébként az építészszakma nem fiatal szakma. Az embernek be kell érnie. Lehetnek zsengéi, de azt, hogy egy építész feltétlenül az idősebb, az ötven utáni korszakától kezdődően virágzik ki, az egész világ építészeti gyakorlata bizonyítja. Tulajdonképpen nagyon egyértelmű és érthető ez, hiszen én úgy érzem, hogy az építést, azt meg lehet tanulni fiatal korban. Tehát azt, hogy miből, hogyan, mivel. De hogy akik számára építünk, s az építészetnek ez a lényege, hogy a társadalom, hogy az ember, az egyén igényeit ismerje meg, ez olyan széles spektrumú a mi szakmánkban – mert lakástól színházig, kórháztól ipari épületig mindenütt más és másfajta igényt kell megismernie, az embereket kell figyelnie, az életet kell megismernie –, hogy ahhoz idő kell. Az a nagy baj, hogy Magyarország megengedheti magának a luxust, hogy a hatvanéves nyugdíjintézeti korosztályi határidőt teljesen tabuként kezeli. Sokszor alkotókedvük teljében elmennek emberek tervező irodai munkásságukból, pont a legjobb periódusukban, mert hisz hatvanévesek lettek. Ebben én rettenetes veszélyeket látok. Egyrészt lemondunk arról, hogy az idősebbek energiáit legjobb korszakukban a közösség számára hasznosítsuk, másrészt

pedig lemondunk arról, hogy a fiataloknak támaszt adjunk. Azok, akik indulnak az életbe, rengeteg energiával, lelkesedéssel, bölcsesség és tapasztalat híján, akkor tudnának nagyobb értéket produkálni, ha párhuzamosan tudnának futni ezen a sportpályán, amit az építészet alkotó munkája jelent, s valahogy úgy futnának, mint a stafétát átadók a futásban. Hisz megfigyelhetjük, hogy aki leteszi a stafétabotot, az nem ledobja a pálya szélére, s a következő, ha odaérkezik, majd fölveszi, hanem párhuzamosan futnak addig, ameddig annyira föl tud gyorsulni a következő s le tud majd lassulni utána már a botot átadván az öreg, hogy a stafétaboton – esetünkben az építészeten, annak színvonalán és nívóján, a produktum minőségén – nem fog látszani ez a váltás. Mi ezt a tanulópénzt minden egyes generációváltásnál megfizetjük, s közben széttagoljuk a szakmát generációk egymásra való fölösleges nyelvöltögetésére. Holott ebben a szakmában mindenkinek megvan a helye, minden korosztálynak.

– Úgy érzem, hogy az építész minden szempontból kiszolgáltatott ma Magyarországon... Nem?

– Mindenféleképpen, ez a legjobb szó rá sajnos, bár nem hangzik szimpatikusan. Miért kapom fel mégis ezt a szót köszönettel? Mert kiszolgáltatott lett azért, mert nem tudja, hogy mikor kap feladatot. Kiszolgáltatott lett azért, mert nem tudja, hogy mikor veszik el tőle. Egy önálló, szuverén alkotás, az jobban kötődik az alkotójához, mint az apparátus kerekeihez. Építészeti előbbrejutásunknak legeslegelső feltétele, hogy az építészeti szakmát sajátos belső öntörvényeinek megfelelő keretek között kell működtetni. Mert az építészet nem az állam egyik öncélú szervezete, hanem egy olyanfajta szakma, amely a társadalom egészének az egyének ízlése szerinti kiszolgálására hivatott. A társadalom szolgálója, ehhez tehát feltétlenül meg kell keresni és találni azokat a módozatokat, amikben az építész egyénisége ki tud teljesedni.

– Nemcsak az építészszakma közérzete rossz, hanem a társadalom közérzete is rossz, mivel nem csupán lakótelepeinktől, de egész építészetünktől egyre jobban idegenkedik.

– Igen. Ugyanattól a gondolattól jutottak mind a ketten erre a rossz közérzetre. Az építészt talán a szaktudása vitte előbb ebbe a rossz közérzetbe. Az előtt a választás előtt állunk: vagy az építőiparunk jut bele a zsákutcába, vagy a társadalmunk jut bele a zsákutcába építészeti problémák mián. Hogy most melyiket áldozzuk fel a másikért, én nem tudom. Ezen elgondolkodnék. Én inkább az építészet-építés problémáinak átszervezésével kezdeném.

– Azt is tudomásul kell venni, hogy az elmúlt évtizedekben elszabadult a házgyárak monstruma. Mit lehet ezekkel tenni?

– Ezen már sokan gondolkodtak, gondolom. Mert vannak példák rá, hogy ezt ki lehet kerülni és humanizálni, ugye? Volt egy idő, amikor a házgyárak humanizálására a lila színt javasolták. Ezt én figyelem. Nem lettem tőle nyugodtabb, a lakók sem, úgy tudom. Esetleg más színekkel lehet még próbálkozni, a spektrum elég széles. De a lényegét a dolognak, az az érzésem, nem fogja megváltoztatni. Az emberek nem bírják elviselni a skatulyába gyömöszöltséget. Mert bármilyen furcsa is, mindenkinek önálló élete van, és minden ember, bármilyen furcsa is, akármilyen szakmában dolgozik és akármilyen műveltségű, mindenféleképpen az otthonteremtés igyekezetével, igényével megáldott lény. Mindenki szereti a maga képére formálni a kis környezetét és ezt ebben nem teheti meg. Ha pedig ettől megfosztottuk, akkor sérült lesz. És ez okozza a társadalom rossz közérzetét, hogy nem tudja abba

az átkozott vasbeton falba odatenni az őáltala kívánt helyre és módon az őáltala szeretett nagyságú ablakot, mert ezt készen kapja, méghozzá egy olyan konfekcióban, amit nem élő emberi testre konfekcionáltak.

– *Mert nem otthont építettünk, hanem lakást építettünk.*

– Ez volt talán a legnagyobb tévedésünk az elmúlt évtizedekben. Világméretű, csak mi sajnos erre kicsit későn jöttünk rá. Nagyon igaztalan lennék, hogyha a magyar építésügyet hibáztatnám a házgyárakért. A házgyár nem a mi találmányunk, legfeljebb a házgyár kifejezés a magyar újságíróké, amit ezúton is hálásan köszönök nekik, mert egy szakma lejáratásához egy nagyon alapvető, jó kifejezés megtalálására volt módjuk. Itt egy előregyártásról van szó, amit Franciaországban kezdtek először, azután szétterjedt szerte a világon. Mi a Szovjetunión keresztül kaptuk meg, meg Dánián keresztül. Ha az ember körülnéz ezeken az általam felsorolt tájakon, ha módja van, nem olyan szembetűnő, pedig ott is vannak ilyen termékek. Mert *az arány* az összességben lényegesen kedvezőbb. Nálunk majdnem száz százalékossá vált. Most a recesszió, a gazdasági recesszió jött a segítségünkre, mert a magánerő és az állami erő arányában való eltolódás a magánerő javára talán módot ad rá, hogy egyénibb ízlésű, megformálású építkezésekbe torkolhasson a szakma. Egyetlenegy dologtól reszketek, hogyha a magánerőt majd úgy képzelik el, hogy ugyanaz a házgyár magánerőre adja el a termékeit. Mert akkor tulajdonképpen tényleg csak színezésben lehet majd különbséget tenni...

A belső várostestek elavulása most a legnagyobb problémánk országosan. Ezek az új és főleg mennyiségi lakásigények kielégítésére törekvő paneles épületek körbezárták településeinket, s egyúttal – kimondatlanul – pusztulásra kárhoztatták őket. Ma már általánosan felismert tény, hogy hibás út volt, és ezen változtatni, azt hiszem, ma kormányprogram. Ezzel az építészek maximálisan egyetértenek, de nagyon sok tennivalónk lenne közösen. Az a településpolitika, amelyik létrehozta ezt az állapotot, tulajdonképpen egy megalomániás urbanizációs elmélet diadalmenete eredményeként született meg. Nem hiszek az urbanizáció és az építészet kettéválaszthatóságában. Ha ez a hit másokban is így élne, élt volna, talán nem tett volna településfejlesztési politikánk ekkora vargabetűket; nem hagytunk volna magukra nemzeti értékeinket őrző csodálatosan szép településeket, nem hagytunk volna elpusztulni annyi otthont, amely, ha düledezve is, várná lakóit, mert egy téveszme megszállottjaiként azt hittük, hogy élni, boldogulni, kulturáltabbá válni csak centralizáltan, egymás mellett tolongva a városban lehet. A tanya, a falu, az maga volt a kárhozás és a pusztulás idiómája. Az az érzésem, hogy megfelelő infrastruktúrával ezekbe is lehet, még ma is... már ami megmaradt belőlük... életet vinni. Egy olyan építési politikára van szükség, mely a lakásépítés fogalmát az otthonteremtés fogalmával cseréli fel. Ahol nemcsak érzelemmel telik meg ez a szó, hanem logikai tartalommal is. Mert otthonhoz minden embernek joga van. Minden embernek joga van, hogy családot alapítson, amit otthon nélkül nem tehet. Családokra viszont azért van szükségünk, mert ha megszűnik a család, megszűnik a nemzet: otthon, család, nemzet összefüggő hármasában pedig felmérhetetlen az építészek felelőssége. Ez nemcsak múltunkkal, jelenünkkel, hanem jövőnkkel szemben is valamennyiünket kötelező, nagyon tiszteletreméltó felelősség.

– *Nem tettük már szinte végérvényesen tönkre az ország építészeti arcát? Gondolok itt a Balatonra, a Velencei-tó környékére, sok régi városunkra.*

– Sajnos nagyon sok hibát követtünk el. Egy-egy tájegységünk valóban végleg elpusztultnak tekinthető. Abban bízom, hogy az építési – itt most az

„s"-en van a hangsúly – minősége ezeknek a házaknak nem akkora – mivel építészi minőségük nincs –, hogy időtállók legyenek, és unokáink talán látni fogják ezeket a hegyeket, ezek nélkül a házak nélkül. Tudniillik a bontás is egy tényező az építésben. Fölháborít, amikor kabarétémává válik, s ezt az emberek annyira természetesnek veszik, hogy már nevetnek, tapsolnak is, hogyha környezetünk szennyeződéséről, építészi arculatának torzulásáról szó esik. Az a legegyszerűbb útja a felelősség alól való elmenekülésnek, ha önmagunkon nevetünk.

– *De ki a felelős lakótelepeinkért, építészetünkért?*

– Hát nézze, ha most jogász lennék, akkor könnyebben felelnék. Egy nagyon nagy pert kellene itt indítani elég sok résztvevővel. De az az érzésem, hogy valamennyien vádlottak lehetnénk. Valamennyien, akik tudomásul vettük, valamennyien, akik kényelemből ezt az útját választottuk a lakásszerzés folyamatának. Valamennyien, akik kényelmetlennek tartottuk és elmulasztottuk egyszer is a hozzászólást vagy a tiltakozást – pedig megtehettük volna –, amikor még nem volt ilyen nagy a folyamat. Mert hisz utaltam rá, hogy egy-két ház elment volna, csak ennyire elrákosodva elviselhetetlen. Vagyis valamennyien, összességünkben... és hogyha én az ötvenes években volt fiatalságomhoz képest a hetvenes évekre észrevehetően csendesebb és kevésbé szókimondó lettem, akkor én is.

– *Az építészszakma magára maradt. És azt hiszem, hogyha a szakmájuk törvényeinek megfelelően a társadalom érdekében szót emeltek, akkor az elmúlt időben akadékoskodónak tartották őket.*

– Nézze, amiről én itt az előbb beszéltem, tulajdonképpen egész csokor példa erre. Be kellene látni, hogy ha egy építész szót emel a szakmája törvényei szerint azért, hogy jobbá tegye mindazt, amit jobbá tehet, nem ellenség, hanem barát.

– *Úgy gondolom, hogy az építészet akkor is megmarad, ha nem veszünk tudomást róla. Becsukhatjuk a szemünket, de a házak maradnak, hosszú-hosszú évtizedeken át...*

– Természetesen. Mert ami itt áll és körülvesz bennünket, akkor is építészetet rejt látensen magában, ha ez az építészet negatív építészet, ha egy olyan kornak a tükre nyomódik rá, amelyik nem építészet a szó nemes értelmében, hanem ormótlan, aránytalan, gondolattalan. Csak az veszi észre persze, akinek erre szeme van. A jövőnek pedig lesz ilyen szeme.

MOZGÓ VILÁG
A szerkesztőség tagjai:
Bognár Róbert, Hovanyecz László, Kunert Éva, Sumonyi Papp Zoltán, Szemethy Imre, P. Szűcs Julianna

Farkasdy Zoltán, építén

— : Skatulyába gyömönölve 233-240

Mozgó Világ, Bp. 1984 jan.-febr. X/1-2.

1021

1969. XI.20. 21.40 P.

Vendégségben /6/ B

- Vendégségben Farkasdy Zoltán, Ybl-dijas épitésznél. Holakovszky István müsora.

- Mai életünk állandóan két véglet között örlődik; élni szeretnénk a századunk nyujtotta magas civilizációs lehetőségekkel, másrészt tartunk a velejáró elembertelenedéstől. Talán éppen ezért van az,hogy az épitészet is sok tekintetben keresi a maga utját és megkisérel válaszolni a felvetett kérdésekre. A tervek egyre sokasodnak, sőt sok esetben egyre fantasztikusabbak. Le Corbusier szavai szerint ezekben a merész elgondolásokban éppen az a szép, hogy meg is valósithatók! Farkasdy Zoltán Ybl-dijas épitőművész számára is az állandó fejlődés lehetőségét nyujtja az, hogy kezdeményez, kisérletezik.Uj anyagok, uj formálóelvek szerint tervez, mert Aragonnal együtt azt vallja: semmi sem örökérvényü, semmi sincs kimeritve, sem az irodalomban, sem a müvészetben, még kevésbé az épitészetben.
- Az egyik rész, amit azonnal vissza kell utasitsak, az "épitőmüvész" szó.Kevés szakmának tettek annyi kárt a "müvész" szó használatával, mint a miénknek.Ez mesterség! Szakma, amit gyakorolni és tenni kell és produktum ilyen vagy olyan lesz. Nem ránk tartozik, hogy nivóját megitéljük. Egy későbbi század,ha csak egyet is felfog a hálójával az általam beledobott halakból, annak bőven örülni fogok, de,hogy most süssék rá egy tevékenységre, amit jó iparosként szeretne az ember csinálni,hogy müvészet ? - az tulzás! Én mitől is lettem épitész? - Nehéz

1969. XI.20. 21.40 P.

Vendégségben /6/ B

- Vendégségben Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építésznél. Bolakovszky István műsora.

- Mai életünk állandóan két véglet között őrlődik; élni szeretnénk a századunk nyújtotta magas civilizációs lehetőségekkel, másrészt tartunk a velejáró elembertelenedéstől. Talán éppen ezért van az, hogy az építészet is sok tekintetben keresi a maga utját és megkísérel válaszolni a felvetett kérdésekre. A tervek egyre sokasodnak, sőt sok esetben egyre fantasztikusabbak. Le Corbusier szavai szerint ezekben a merész elgondolásokban éppen az a szép, hogy még is valósíthatók! Farkasdy Zoltán Ybl-díjas építőművész számára is az állandó fejlődés lehetőségét nyújtja az, hogy kezdeményez, kísérletezik. Új anyagok, új formálóelvek szerint tervez, mert Aragonnal együtt azt vallja: semmi sem örökérvényű, semmi sincs kimeritve, sem az irodalomban, sem a művészetben, még kevésbé az építészetben.

- Az egyik rész, amit azonnal vissza kell utasítsak, az "építőművész" szó. Kevés szakmának tettek annyi kárt a "művész" szó használatával, mint a miénknek. Ez mesterség! Szakma, amit gyakorolni és tenni kell és produktum ilyen vagy olyan lesz. Nem ránk tartozik, hogy nivóját megítéljük. Egy későbbi század, ha csak egyet is felfog a hálójával az általam beledobott halakból, annak bőven örülni fogok, de, hogy most süssék rá egy tevékenységre, amit jó iparosként szeretne az ember csinálni, hogy művészet ? - az tulzás! Én mitől is lettem építész? - Mehéz

lenne mondani. Kora gyerekkorom óta szerettem a tektonikus struktiv dolgokat - akkor még nem ismertem ezeket a fogalmakat, csak utólag tudom "igy" nevükön nevezni - a gépek és a csavarok vonzása, az irodalom vonzása egyaránt hatása alá vont, mint sokat azok közül, akik ebben a szakmában dolgoznak. S ez talán bizonyitja is, hogy az épitészet egy olyan összefogó valami, ahol ez a sok minden összefér! Az a legszebb ebben a szakmában, hogy mindenbe kotnyeleskedni lehet, hiszen egy épitész akkor válik épitésszé, és, ha szabad ezt minőségileg ragozni; jobbá vagy jóvá, ha az élet dolgai iránt való érzékenysége elég sokrétü! Nem az tesz valakit épitésszé, hogy a házakat formáikban, homlokzataikban látja, - ez persze szükséges és hozzátartozó - de azk tesz épitésszé, hogy mindig az adott témában és az adott problémában az emberrel való kapcsolatot veszi észre. Másképp kell hozzáfogni ahhoz, ha valaki szinházat tervez és másképp, ha kórházat. Mind a kettőben folyamatok zajlanak, és ezeknek a folyamatoknak megfigyelése és megismerése teszi az épitészi munka alapját. Hogy ezt müszaki nyelvre, megvalósitandó objektummá forditsa le valaki, - ez a mesterségbeli rész, de az, ami korunkban a mi szakmánkból sajnos a leginkább kikopik, az, ami az épitész feladatának lényegét tevő;hogy észrevegye az emberek életét és ahhoz próbáljon müszaki keretből hajlékot formálni.

- De még mindég nem jutottunk el az Ybl-dijig.

- Hát az Ybl-dij, az egy társadalmi kategória, és azt nagyon sokaknak kiadták és még fogják is kiadni, ez nekem nem specifikus jellemzőm. Specifikus jellemzőm inkább az,hogy tulajdonképpen akkor kaptam meg, amikor a legkevésbé számitottam rá. Amikor szá-

Jeune monsieur. Nous échelonnons ces secrétaires à tous les
étudiants diplômés - mieux vaut ne pas insulter encore à l'égalité,
ceux actuellement "en" manifestent peut-être - à chacun ce
nous semble, en fonction nouvelle échéance qu'après mettre six mois,
pour voir, mais encore à quelques diplômés. S'ils étaient pleine-
ment libres, nous les choisirions à leur convenance, mais en
de nouveaux cadres! Ne s'inscrire encore à quelques, nous mieux
je ne, nous ne choisissent ces plus choisis choisi, ainsi ce s
ne nouvelle choisi! Jeune, mieux ces choisis mieux vrais choisi,
elle, ne quelque est nouvelles choisi choisi; Jeune vers jeune, ne se choi-
dois mieux nouvelle choisi choisi choisi! Ne se mieux vrais
choisi, ne quelque est nouvelles choisi - de ces mieux choisi, nous
pleine quelque ce nouvelles - de ces choisi problème ne choisi vrais
Nouvelle ne choisi mieux. Quelque soit nouvelle choisi choisi, ne vrais
Nouvelle's est vrai choisi. Quelque soit nouvelle choisi choisi, ne
mieux ces choisi mieux ce quelque problème ne choisi vrais choisi
choisi mieux choisi, ne choisi choisi nouvelle choisi choisi. Mieux ce
nouvelle choisi, ce choisi à nouvelles choisi choisi. Nous est mieux choi-
sissent vrais ce quelque. Ne nouvelle. Mieux à nouvelle choi-
sissent vrais ce quelque à choisissent nouvelles choisi ce quel-
le, quelconque choisissent nouvelle choisi vrais je vrais. - ce à quelque-
pleine mieux ce choisissent nouvelle choisi choisi. Nous est mieux choi-
sissent vrais ce quelque à nouvelle choisissent quelque je quel-
petit vrais, de ce, sont nouvelle à ne choisissent choisissent vrais nous à
quelque nouvelle, ce, sont ce choisi vrais choisissent choisissent vrais à
choisissent ce choisissent choisi ce choisissent choisissent choisi
nouvelle choisissent.

- Ne sont mieux vous jusqu'à ce choisi-ci.

- Est ce choisi-ci? Ce sont choisissent nouvelle, ce est quelque ne-
quelque nouvelle ce sont nouvelle choisissent ne nouvelle choisissent
jusqu'à choisissent ne sont nouvelle choisissent ne choisissent choi-
sissent choisissent ne choisissent choisissent choisissent choisissent

mitottam rá korábban, akkor nem kaptam meg.

- Ez mikor lett volna?

- Az jóval korábban volt,mint 63.Mentségemre csak az legyen,hog 1963-ban is azért az épületért kaptam, amiért számitottam rá, ugy,hogy igy talán mondhatom azt,hogy nem értettem félre, hogy amit én akkor csináltam és nagyon szerettem, az később másoknak is megtetszett. A várban, az Uri utcában csináltam egy házat,am akkor uj dolognak számitott, mert a várban lévő házak közé uj é modern épületet formálni a ma életének, ugy,hogy azért a régibe beilleszkedjék, - ez a probléma nagyon érdekelt. Na most,amikor elkészült, én ezt annyira szerettem, hogy biztos voltam ebben, h ezért,biztos Ybl-dijat kapok. Ez 59-ben volt, - nem kaptam. De tudod,hogy szokott lenni a dijkiosztásoknál.Valaki volt akkor fontosabb. A következő évben azt mondták:"óh, hát ezt már két év megépitette". 63-ig tartott, amig beértem. - - - - - - - - - - - -

- Beszéljünk talán egy olyan témáról, ami neked is, nekem is talán kényelmesebb és személyemről átviszi a témát arra, amit én tényleg nagyon szeretek: az épitészetre. Azt hiszem, már szó esett az előbb arról,hogy "épitőművészet". - Mondtam is róla egy pár szót. Nem akarok pleonazmus vádjával illettetni, de azt azért meg kell jegyeznem, hogy az épitészetet én alapvetően művészetnek tartom. Nehogy félreértés essék;engem mindenki ossza a nézetemet: az IBUSZ-turistáktól kezdve, akik ide jönnek,vagy akik innen mennek, mindenki tulajdonképpen épületemlékekbe raktározza az impresszióit külföldi utjairól. Az a fájdalmas, hogy Firenzében és Rómában mi észrevesszük, hogy az épitészet művészet, s sze-

mitottam rá korábban, akkor nem kaptam meg.

- Ez mikor lett volna?

- Az jóval korábban volt, mint 63. Mentségemre csak az legyen, hog
1963-ban is azért az épületért kaptam, amiért számitottam rá,
ugy, hogy igy talán mondhatom azt, hogy nem értettem félre, hogy
amit én akkor csináltam és nagyon szerettem, az később másoknak
is megtetszett. A várban, az Uri utcában csináltam egy házat, am
akkor uj dolognak számitott, mert a várban lévő házak közé uj é
modern épületet formálni a ma életének, ugy, hogy azért a régibe
beilleszkedjék, - ez a probléma nagyon érdekelt. Ma most, amikor
elkészült, én ezt annyira szerettem, hogy biztos voltam ebben, h
ezért, biztos Ybl-dijat kapok. Ez 59-ben volt, - nem kaptam. De
tudod, hogy szokott lenni a dijkiosztásoknál. Valaki volt akkor
fontosabb. A következő évben azt mondták: "óh, hát ezt már két év
megépitette". 63-ig tartott, amig beértem. - - - - - - - - - - -
- Beszéljünk talán egy olyan témáról, ami neked is, nekem is
talán kényelmesebb és személyemről átviszi a témát arra, amit
én tényleg nagyon szeretek: az épitészetre. Azt hiszem, már szó
esett az előbb arról, hogy "épitőművészet". - Mondtam is róla egy
pár szót. Nem akarok plecnazmus vádjával illettetni, de azt
azért meg kell jegyeznem, hogy az épitészetet én alapvetően mü-
vészetnek tartom. Nehogy félreértés essék; engem mindenki oseza a
nézetemet: az IBUSZ-turistáktól kezdve, akik ide jönnek, vagy akik
innen mennek, mindenki tulajdonképpen épületemlékekbe raktározza
az impresszióit külföldi utjairól. Az a fájdalmas, hogy firenzé-
ben és Rómában mi észrevesszük, hogy az épitészet művészet, s sze-

rencse, hogy nálunk a külföldiek is észreveszik, - a jelen
ban kevésbé észleljük ezt,mint a multban, s ezért vagyok bi
hogy nincs mit félnünk, a mi korunk produktumát is - sajnos
már nem fogjuk érzékelni, de biztosan, - igy fogják majd ér
kelni,-ha csak a mennyiségről beszélek, az is nagyon jelent
korunkban, együttvéve,a mult összes épitészi produktumát meg
haladó mennyiségü ház épül, és ez csak pillanatnyi, tul köze
ló valóságunkban tünik olyannak, hogy ez talán kisebb müvész
lenne, mint ami régen épült. Nem. Ez éppen olyan ma is. Mi jo
észrevesszük,hogy a csap csöpög benne, mi sokkal igényesebbek
gyunk a mai produktummal szemben, - s arról ma már nem tudunk
hogy milyen perek és veszekedések voltak a Nemzeti Muzeumnak
szigetelése körül, ezek már elültek és azóta ez a klasszicizmu
emlékeként maradt meg, s arról sem igen tartanak ma már igen s
mot az emberek...milyen botrányt váltott ki épitése korában an
idején Romában,megmaradt az, ami, s egyike a legszebb templomo
Summa szummarum, a müvészet és az épitészet fogalmai nagyon öss
tartozók.Az,hogy aki müveli, hogy az csak akkor tudja-e művésze
tenni, ha esetleg neki személy szerint sikerül, ha ezt mester-
emberként teszi, ez az, amiben viszont megint biztos vagyok.Akik
ma müvészként tollászkodva járnak a placcon, többnyire saját
magukra figyelnek és nem a produktumra.

- Te, tudomásom szerint, a Tipustervező Intézet vezetőépitésze
vagy. A lakóházaknak vane müvészete?

- Feltétlenül és ma éljük azt a korszakot,amikor a lakóház,mint
mennyiségi kategória lép be az emberi történelembe.Logikus dolog,
hogy esztétikai minősége is vált. Már elcsépelt frázisnak hat a

rencse, hogy nálunk a külföldiek is észrevesszik, - a jelen
ban ksvésbé észleljük ezt,mint a multban, s ezért vagyok bi
hogy nincs mit félnünk, a mi korunk produktumát is - sajnos
már nem fogjuk érzékelni, de biztosan, - így fogják majd ér
kelni,-ha csak a mennyiségről beszélek, az is nagyon jelentő
korunkban, együttvéve,a mult összes építészi produktumát meg
haladó mennyiségü ház épül, és ez csak pillanatnyi, tul köze
ló valóságunkban tünik olyannak, hogy ez talán kisebb művész
lenne, mint ami régen épült. Nem. Ez éppen olyan ma is. Mi jo
észrevesszük,hogy a csap csöpög benne, mi sokkal igényesebbek
gyunk a mai produktummal szemben, - e arról ma már nem tudunk
hogy milyen perek és veszegedések voltak a Nemzeti Muzeumnak a
szigetelése körül, ezek már elültek és azóta ez a klasszicizmu
emlékeként maradt meg, s arról sem igen tartanak ma már igen s
mot az emberek...milyen botrányt váltott ki építése korában am
idején Romában,megmaradt az, ami, s egyike a legszebb templomok
Summa szummarom, a művészet és az építészet fogalmai nagyon öss
tartozók.Az,hogy aki müveli, hogy az csak akkor tudja-e művésze
tenni, ha esetleg neki személy szerint sikerül, ha ezt mester-
emberként teszi, ez az, amiben viszont megint biztos vagyok.Akik
ma művészként tollászkodva járnak a placcon, többnyire saját
magukra figyelnek és nem a produktumra.

- Te, tudomásom szerint, a Tipustervező Intézet vezetőépítésze
vagy. A lakóházaknak van-e művészete?

- Feltétlenül és ma éljük azt a korszakot,amikor a lakóház,mint
mennyiségi kategória lép be az emberi történelembe.Logikus dolog,
hogy esztétikai minősége is vált. Már elsépelt frázisnak hat a

házgyáraknak a nevét is kiejteni; hogy ez miért van, szükségszerüen van ez igy. Erről annyian beszéltek, irtak, hogy azt hiszem mindenki a laikusok között is teljesen tisztában van vele, mincs más módszer a lakásigények kielégitésére. Most, ami gyárból jön ki - berzenkednek egyesek - hogy lehet az müvészi produktum? - Ha valakinek eszébe juttatom az autót, amely legelső, mult század végi, vagy e század eleji példányaiban ugyancsak eltért a maitól, s inkább egzotikus ritkaság, ha ma egyet-egyet,kis M. Buick autókon - ma megint kezd divat lenni egyébként - felfedezik ennek a sajátos esztétikáját,hová jutott attól egy modern Porse vagy uj Opel-karosszéria? - ugyanez fog történni a házgyárral is.De hozhatnám a példákat az ipari formatervezés területéről, a rádió, a televizió.A televizió itt van szemünk itt van szemünk előtt, 12 éve, vagy mikor? - 57-ben volt először Magyarországon televizió, s cukrosládának inkább nézné az ember mai szemmel, és milyen szép készülékek jöttek azóta ki. A belbecsről nem is beszélve, hogy mennyivel jobb készülékek. Most erre valami azt vetheti szememre,hogy ezek szerint ez egy ipari forma.Hol van ez a müvészettől? Hát igen, énnekem az az érzésem, hogy ez teszi sajátossan, biztositottan azzá, annyira az emberhez tapadó objektuma, mint a lakás, az autó, a televizió, a mosógép vagy akár egy evőeszköz, és az épitészetben mindez benne van,mert környezetünk minden tárgyával együtt jelenlevő. Annak a bálványos müvészetnek, ahogy én nevezem, akora már lejárt, amikor valakit megfestettek egy tógában és betettek

bronder-keretbe. No, annak akkor funkciója volt,mert nem volt még fényképezés és egész biztos Velázquez nem egy márki nőt azért festett le, hogy a leánykérést könnyebbé tegye.Küldönc vagy futár vihette át a leánykérő udvarba. - Ma ezt egy fotóval könnyebb elintézni, vagy egy repülőgéppel a vőlegény személyes ismeretséget köt, vagyis; minden müvészetnek mindég volt funkciója.Es,hogy az épitészetnek ma a funkciója elsődleges, nem zárja ki,hogy ezáltal nem müvészet. Az a müvészet, amely funkció nélküli, megszünik az élettel kapcsolatban lenni és bármennyire is müvészinek neveztetik, el fog halni. Hitem szerint csak az a müvészet élő, amelyik az embert az életében kiséri, és ezért nincs okom aggodni az épitészetért.

- Mindenesetre a mi századunkban is alkalmazkodni kell az épittető igényeihez, kivánságaihoz, a meglévő anyaghoz. Hogyan tud egyénit, önállót alkotni ilyen esetben az épitész?

- Ez egy nagyon-nagyon alapvető kérdés, korunkban a legnagyobb baj az épittető hiánya. Most én nem arra a maszek épittetőre gondolok, aki-sajnos tul sok van,-azért épült teli és csunyára a Rózsadomb,mert őneki épittetői igényeit nem valami mecénási, esztétikai hajlama,hanem a pénztárcája szabta meg és ebből kifolyólag ez egy torz eset, de arra az épittető, tervező, kivitelező kapcsolatra gondolok, ami az épitészet történetében folyamatosan szükséges, kialakult, három alavető résztvevő volt a folyamatban, s ebből az épittető szerepköre ma nálunk kiesett. Könnyen érthetővé válik, hogy miért mondom ezt. Szocialista társadalom számára épitünk, és ezt a szocialista társadalmat szükségszerüen egyedeknek kell képviselniök. Vannak

bronder-keretbe. No, annak akkor funkciója volt,mert nem volt még fényképezés és egész biztos Velázquez nem egy márki nőt azért festett le, hogy a leánykérést könnyebbé tegye.Küldönc vagy futár vihette át a leánykérő udvarba. - Ma ezt egy fotóval könnyebb elintézni, vagy egy repülőgéppel a vőlegény személyes ismeretséget köt, vagyis; minden művészetnek mindég volt funkciója.Es,hogy az építészetnek ma a funkciója elsődleges, nem zárja ki,hogy ezáltal nem művészet. Az a művészet, amely funkció nélküli, megszünik az élettel kapcsolatban lenni és bármennyire is művészinek nevezteti, el fog halni. Hi em szerint csak az a művészet élő, amelyik az embert az életében kiséri, és ezért nincs ekom aggodni az építészetért.

- Mindenesetre a mi századunkban is alkalmazkodni kell az épittető igényeihez, kívánságaihoz, a meglévő anyaghoz. Hogyan tud egyénit, önállót alkotni ilyen esetben az építész?

- Ez egy nagyon-nagyon alapvető kérdés, korunkban a legnagyobb baj az épittető hiánya. Most én nem arra a maszek épittetőre gondolok, aki-sajnos tul sok van,-azért épült teli és csunyára a Rózsadomb,mert őneki épittetői igényeit nem valami mecénási, esztétikai hajlama,hanem a pénztárcája szabta meg és ebből kifolyólag ez egy torz eset, de arra az épittető, tervező, kivitelező kapcsolatra gondolok, ami az építészet történetében folyamatosan szükséges, kialakult, három alavető résztvevő volt a folyamatban, s ebből az épittető szerepköre ma nálunk kiesett. Könnyen érthetővé válik, hogy miért mondom ezt. Szocialista társadalom számára épitünk, és ezt a szocialista társadalmat szükségszerűen egyedeknek kell képviselniök. Vannak

előnyös példáim; a salgótarjáni eset pl, vagy Dunaujváros esete, ahol fölnött az oltan élő társadalmat képviselő egy pár tanácsi vezető, épittetői szerepkörben megjelenő beruházó ehhez a feladathoz. Az eredmény is igazolja. A legtöbb esetben sajnos azonban hivatalnokok képviselik az állitólagos társadalmi épittetőt, és ezt nem teszik tul meggondoltan. Az épitész,aki az egyedüli ebben a folyamatban, a tervező, aki a sajátjaként babusgálja ezt a feladatot, jó, természetesen emberi hiuságból teszi, egyéni érdeke jobban kötődik ehhez, mint teszem fel egy beruházóé, aki egy folyamatot bonyolit ebben,

- Es legtöbbször pénzügyi feladatot lát benne.

- legtöbbször "csak" pénzügyit lát benne, és ez a legnagyobb baj, - most tudom,hogy minden beruházó felhördül és általámositásra gondol, s itt mindjárt bocsánatot kell kérni attól a nagyon számos és létező, kiváló egyedi beruházótól, aki ezt a példasorozatot nem igazolja, de ismeretlenül is meg kell bocsássák ezt a beszélgetést ezek a páran, mert,ha magukba néznek, belátják,hogy ők vannak kevesebben, s a saját szakmájukat egész biztos, hogy még nálamnál is jobban ismerik, - az átlagberuházó, az kizárólag a határidőért és a pénzért fut, méghozzá az egyszeri pénzért, nem a nemzetgazdaság pénzéért, s világért nem drágábbat épitene,hogy olcsóbb legyen az amortizációs folyamatban, a fenntartásban, csak az ő végszámlájában legyen olcsó, -s hogy utána egy hét mulva már bontani, vagy cserélni, vagy uj pénzt rááldozni kell, ez rendszerint ezt a teljesen hivatalnok beruházót nem érdekli! - Itt van tehát a dolgoknak az egyik rákfenéje, hogy az épittetői szerepkör nagy, bürokratikus szervezetben van nálunk megszervezve,

előnyös példáim; a salgótarjáni eset pl, vagy Dunaujváros esete, ahol fölnött az ottan élő társadalmat képviselő egy pár tanácsi vezető, épittetői szerepkörben megjelenő beruházó ehhez a feladathoz. Az eredmény is igazolja. A legtöbb esetben sajnos azonban hivatalnokok képviselik az állitólagos társadalmi épittetőt, és ezt nem teszik tul meggondoltan. Az épitész,aki az egyedüli ebben a folyamatban, a tervező, aki a sajátjaként babusgálja ezt a feladatot, jó, természetesen emberi hiuságból teszi, egyéni érdeke jobban kötődik ehhez, mint teszem fel egy beruházóé, aki egy folyamatot bonyolit ebben,

- Es legtöbbször pénzügyi feladatot lát benne.

- legtöbbször "csak" pénzügyit lát benne, és ez a legnagyobb baj, most tudom,hogy minden beruházó felhördül és általámositásra gondol, s itt mindjárt bocsánatot kell kérni attól a nagyon számos és létező, kiváló egyedi beruházótól, aki ezt a példasorozatot nem igazolja, de ismeretlenül is meg kell bocsássák ezt a beszélgetést ezek a páran, mert,ha magukba néznek, belátják,hogy ők vannak kevesebben, s a saját szakmájukat egész biztos, hogy még nálamnál is jobban ismerik, - az átlagberuházó, az kizárólag a határidőért és a pénzért fut, méghozzá az egyszeri pénzért, nem a nemzetgazdaság pénzéért, s világért nem drágábbat épitene,hogy olcsóbb legyen az amortizációs folyamatban, a fenntartásban, csak az ő végszámlájában legyen olcsó, -ahogy utána egy hét mulva már bontani, vagy cserélni, vagy uj pénzt rááldozni kell, ez rendszerint ezt a teljesen hivatalnok beruházót nem érdekli! - Itt van tehát a dolgoknak az egyik rákfenéje, hogy az épittetői szerepkör nagy, bürokratikus szervezetben van nálunk megszervezve,

de egyáltalán nincs ellátva, holott hatalmas pénzeket köt le a nemzet erőiből, mert azt az anomáliát meg sem akarom emliteni, ami épitészkörökben általánosan sérelmezett, hogy ennek a beruházási folyamatnak a bonyolitásáért legalább annyi, de sok esetben kétszerannyi javadalmazás jár, mint azért,hogy egy épületet szőröstől-bőröstől megterveztek. Általános hiedelem, és ez a magánépitési jellegből folyik, hogy az épitész az egy krőzus, rögtön a legjobban kereső szakmák között tartják számon. Világért sem akarom,hogy panasznak higgye valaki a most következő mondataimat, nem egyéni és egyes, egyedi sérelmek,hanem a testület sérelme, és nem a testületé, hanem a munkáé,mert a a tervezési munkát, valami, előttem teljesen ismeretlen személy vagy szerv, egy olyan közgazdasági munkává alakitotta át, ahol a munka idő- szükségletét teljesen szubjektiven megállapitott dijkategóriának béralapra való átszámitásából visszafelé számitották ki, holott a leggazdaságosabb tervezés az lenne, ha az a tervezés nagyon drága,-még egyszer ismétlem: nem a tervező fizetéséről beszélek, hanem a tervezői munkára, rezire, mindenre együtt,forditott összeg ről beszélek, mert akkor olcsó a tervezés, ha a kivitelt teszi olcsóvá, ha olyan sokáig spekuláltak, gondolkodtak rajta, hogy a legjobb és a legolcsóbb, a legszebb és a legtovább fennálló épület kivitelezödjék, nem a tervezési időn kell spórolni,hanem a kivitelezési időn kell spórolni. Nem a tervezési időnek a lerövidités én és az erre forditott forinttól kell félni,mert az

de egyáltalán nincs ellátva, holott hatalmas pénzeket köt le a
nemzet erőiből, mert azt az anomáliát meg sem akarom említeni,
ami építészkörökben általánosan sérelmezett, hogy ennek a be-
ruházási folyamatnak a bonyolításáért legalább annyi, de sok
esetben kétszerannyi javadalmazás jár, mint azért, hogy egy épü-
letet szőröstől-bőröstől megtervezték. Általános hiedelem, és ez
a magánépítési jellegből folyik, hogy az építész az egy krőzus,
rögtön a legjobban kereső szakmák között tartják számon. Világért
sem akarom, hogy panaszunk higgye valaki a most következő monda-
taimat, nem egyéni és egyes, egyedi sérelmek, hanem a testület
sérelme, és nem a testületé, hanem a munkáé, mert a a tervezési
munkát, valami, előttem teljesen ismeretlen személy vagy szerv,
egy olyan közgazdasági munkává alakította át, ahol a munka idő-
szükségletét teljesen szubjektiven megállapított díjkategóriának
béralapra való átszámitásából visszafelé számitották ki, holott
a leggazdaságosabb tervezés az lenne, ha az a tervezés nagyon
drága, -még egyszer ismétlem: nem a tervező fizetéséről beszélek,
hanem a tervezési munkára, rezére, mindenre együtt, fordított összeg
ről beszélek, mert akkor olcsó a tervezés, ha a kivitelt teszi
olcsóvá, ha olyan sokáig spekuláltak, gondolkodtak rajta, hogy a
legjobb és a legolcsóbb, a legszebb és a legtovább fennálló épü-
let kivitelezőjék, nem a tervezési időn kell spórolni, hanem a
kivitelezési időn kell spórolni. Nem a tervezési időnek a le-
rövidítésén és az erre fordított forinttól kell félni, mert az

csak 1-1,5 %-a a kivitelezendő volumennek, - könnyen belátható, hogy megéri,ha 5 %-ba kerül valami, és a maradék 95 ehelyett csak 75-be fog kerülni. Spórolni csak a nagy számokon lehet. Jól tervezett házat jobban lehet kivitelezni.

- Segit ebben a specializáció?

- Általános hiedelem korunkban, hogy specializálódás segit. És sajnos, ez igy is van. Mindenki specializálódik, ma már kettévált az urbanista, a tervezőépitésztől, - számomra teljesen érthetetlenül, - mert a városépités problémáinak valóban vannak nem épitészi kérdései, közgazdász-, szociológiai, egészségügyi és más problémái,-s ezeket azoknak a szakembereknek kell csinálni. Azokat az épitészi problémákat viszont , amik a városteleplülésben megjelennek, ugyanannak a tervező-épitésznek kell és lehet terveznie, aki pl egy másik tervezőintézetben lakóházat, egy megint másik tervezőintézetben szinházat, kórházat, vagy más épületet tervez. Mert nem abban van a specifikus az épitészszakmában,hogy alkóházat tervezkvagy szinházat, vagy kórházat tervez,hanem,hogy tervez, - mig a másik csak előkészit, a harmadik megvalósit. Az a szemlélet és folyamat, ahogy az emberi társadalom igényeihez hozzááll egy épitész, és humán oldalával megpróbálja megkeresni a feladatnak a legjobb megfogalmazható formáját és ehhez megtalálja a müszaki feltételeket, megoldást és a mérnöki oldalon házzá teszi, - ez a szemléleti folyamat teljesen független attól, hogy mi az adott feladatnak a témája.-

csak 1-1,5 %-a a kivitelezendő volumennek, - könnyen belátható, hogy megéri,ha 5 %-ba kerül valami, és a maradék 95 ehelyett csak 75-be fog kerülni. Spórolni csak a nagy számokon lehet. Jól tervezett házat jobban lehet kivitelezni.

- Segit ebben a specializáció?

- Általános hiedelem korunkban, hogy specializálódás segit. És sajnos, ez igy is van. Mindenki specializálódik, ma már kettévált az urbanista, a tervezőépitésztől, - számomra teljesen érthetetlenül, - mert a városépités problémáinak valóban vannak nem épitészi kérdései, közgazdász-, szociológiai, egészségügyi és más problémái,-s ezeket azoknak a szakembereknek kell csinálni. Azokat az épitészi problémákat viszont , amik a várostelepülésben megjelennek, ugyanannak a tervező-épitésznek kell és lehet terveznie, aki pl egy másik tervezőintézetben lakóházat, egy megint másik tervezőintézetben szinházat, kórházat, vagy más épületet tervez. Mert nem abban van a specifikus az épitészszakmában,hogy alkóházat tervezkvagy szinházat, vagy kórházat tervez,hanem,hogy tervez, - míg a másik csak előkészit, a harmadik megvalósit. Az a szemléletet és folyamat, ahogy az emberi társadalom igényeihez hozzáál egy épitész, és humán oldalával megpróbálja megkeresni a feladatnak a legjobb megfogalmazható formáját és ehhez megtalálja a műszaki feltételeket, megoldást és a mérnöki oldalon házzá teszi, - ez a szemléleti folyamat teljesen független attól, hogy mi az adott feladatnak a témája.-

Egy épitész számára az jelenti a specializálódás maximumát, hogy a sok mérnöki terület között egybehangolni képes a feladatokat és a humánjellegü igényfelvetés és a müszaki jellegü feladatmegformálás között a jó tolmács szerepét tölti be. Ez az épitész specifikus feladata.

- - - - -

Egy építész megnézze az iparnak a specializálódás maximumát.
Ezért a nők mennél tartsák szükségesnek képes a fel-
adatokat és a lehetőleg részletekben és a műszaki jelleg
feladatmegfogalmazás közötti a jó tanács szerepét tölti be. Az
az építész specifikus feladata.

- - - - -

Farkasdy Zoltán

ra kiadó Szél kapja fel a világot
tológiájában

vány holddá lészen, / Tojáson mi tarka rész volt, / Égen csillag lesz belőle, / Tojáson mi feketés volt, / Lesz belőle ég fehője."

Körmendi Lajos megfosztja a Kalevala-mintát a kinyilatkoztatás egyértelműségétől, átáramoltatja a személytelen alaphelyzeten az egyszeri jelentést, így sikerült új életre keltenie. A formában itt a magyaros verselés ősi, szabad hangsúlykezeléséhez tér vissza, aminek felújítását annak idején Németh László is fontosnak tartotta, olyannyira, hogy Sámson című drámájában maga is megpróbálkozott vele. E hagyományra építve végleges tisztaságú és mégis a napi hírek elevenségével ható verseket ír Körmendi, amire a közelmúlt versterméséből igen ritkán találni csak példát. Hadd álljon itt a *Művelet* című vers szemléltetésül: *„Összeszedjük az ólomkatonákat. / Lobogó máglya / alattuk. / A puskacső lekonyul, / szétfolyik fényesen. / Megpuhulnak a kemény / arcvonások, / összeolvadnak a csizmával. / Elő a tojásformát, / csurgatod bele / az ólmot. / Hogy milyen kotlós alá kerül? / Megvonod a vállad. / Ennyit tehettél / a világért."* A képzelet visszafordítja az elhibázott teremtést, s amikor eljut a kezdetekig, nincs mese, megint csak a teremtés baljós kockázatával kell szembenéznie. *(Kozmosz)*

Oláh János

ború is van

kisregényei

napvilágot látott könyv címlapját is díszíti, egészíti ki — ugyancsak meghosszabbítva ezzel egy régen elment öregember és egy hajdani kisfiú életét — a költőien emlékező kisregény.

A zene, az egykori zeneakadémista-élet, Bartók, Kodály, Weiner Leó tanár urak óráinak — Székely Júliában mindmáig érzékletesen élő — emléke élteti a címadó kisregényt is. Ennek időkerete a második világháború utolsó, csupa félelem, csupa lelki akna korszaka Budapesten. Két fiú története mondatik itt el egyszerűségében is bravúros technikával. Mesterházy Katinka és Kardos Klári ugyanahhoz a már halott „fiú"-hoz (szintén zenészhez, persze) tartoznak, s akiknek már csak ezért is gyűlölniük, legalábbis kerülniük kellene egymást. A zene azonban összehozza őket. S együtt is pusztulnak el — mert legfőbb menedéküket, a muzsikálást percre sem képesek abbahagyni, s légitámadáskor a pincébe sem mennek le. Ezt az utóbbi, tragikus futamot talán el is hagyhatta volna az írónő, hiszen enélkül is képes érzékeltetni a zene és a zeneraionás démoni — sőt, néha már ennél is több: groteszk — hatalmát. Mindenesetre: a Valahol háború is volt a magyar művészértelmiség egy olyan — ma már legalábbis kihalóban levő — típusának állít emléket, amelyet Székely Júlia különösen jól ismer. *(Szépirodalmi)*

(a. g.)

A halál tanítványa

Szenczei László regénye

A harmincas évek elején szorgalmas fiatal író tűnt föl az Erdélyi Helikon hasábjain: *Szenczei* László eleinte főleg francia és magyar folyóiratokról írott széles látókörű szemléivel hívta föl magára a figyelmet. Hamarosan elbeszélőként is bemutatkozott, az erdélyi magyar tisztviselő és értelmiségi réteg gondjainak, valamint az ifjú nemzedék lázadó indulatainak a megszólaltatójaként. Határozott társadalmi felelősségérzetről tanúskodó írásaiban egyrészt erős francia hatást figyelhetünk meg, másrészt az erdélyi irodalmi hagyomány tudatos vállalását. A francia hatás néhol Szenczei erős Proust-élményéről tanúskodik, máshol csak a stílus könnyed eleganciájában nyilvánul meg. *Két naptár* című elbeszélésének az olvasásakor pedig Heltai Gáspár fabulái jutnak az eszünkbe Erdély irodalmi örökségéből. E példázat egyébként alighanem örök érvényű. Egy börtönbe zárt fanatikus papról szól, akit sem az erőszak, sem más vallású ellenfelének az érvei nem tudnak megtörni, a bőség azonban lerombolja erkölcsi ellenállóerejét, s a jólétben föladja nézeteit.

Szenczei László első regénye, a *Székely apokalipszis* (1936) az úgynevezett „székely misztikának", Nyirő Józsefnek és Tamási Áron *Szűzmáriás királyfi* című regényének a hatásáról árulkodik. Szenczei következő nagyobb műve, a *Korom és korona* (1939) is Tamási-élményről vall; ezúttal azonban a *Czimeresek*ben fedezhetjük fel a példát. A történet színtere az erdélyi falu, ahol az első világháború végén lázadó indulatok érlelődnek, a fölre éhes parasztok forradalomra készülnek. Végül azonban nem történik más, mint hogy a magyar hatóságot fölváltja a román, és a népvezér Blendeának át kell adnia a hatalmat a bevonuló román katonaságnak. Akárcsak a *Czimeresek*, a fiatal Szenczei László regénye is nagy vihart kavart, íróját az Erdélyi Helikon vezetősége ellen lázadó fiatalok egyik vezérének tekintették. Egyenes út vezetett innen a *Termés* című — méltatlanul elfeledett — kolozsvári folyóirat köréhez, amely célul tűzte ki az „eleven népi erők felszabadítását" és a „magyar szellem értékeinek eljuttatását a néphez".

E kettős cél jegyében született Szenczei László 1943-ban megjelent harmadik regénye, amit most *A halál tanítványa* cím alatt adott ki a Kritérion Könyvkiadó a Romániai Magyar Írók sorozatában. Maga e sorozat is figyelemre méltó, hiszen már ötvennél több író maradandónak bizonyult művét adta új kiadásban közre, s emellett az értékes antológiák *(A Korunk költészete, Az Erdélyi Helikon költői, Geniusz- Új Geniusz, Magyar Szó-Tavasz, Periszkóp)* és levelezésgyűjtemények sorát.

A halál tanítványa Apáczai Csere János életét idézi meg — a példamutatás határozott szándékával. A háború mélypontján írott regény a pusztulás képével kezdődik. Miközben a haldokló főhős a magyar nép fölemelését szolgáló Akadémiáról ámodozik, körülötte a rossz politikai vezetés éppen csődbe juttatta az egykor virágzó Erdélyt. A merész és nagy szellem harmincnégy éves korában végsőt lobban, az ország pedig — II. Rákóczi György végzetes lengyelországi hadjárata következtében — megállíthatatlanul rohan az anyagi romlásba és függetlenségének az elvesztésébe.

Figyelemre méltóak Szenczei hangsúlyai Apáczai Csere János példázatként beállított életútjának leírásában. Az első ezek közül a népi származás: a hős rendkívül szegény székely parasztcsaládból származik, tehetségére a falusi értelmiség képviselői figyelnek föl először, s a helyi tanító egyengeti útját a magasabb iskola felé — ügyes taktikával és némi szerencsével. Magában a hősben olthatatlan tudásszomj ég, aszketikus lemondással fog hozzá a szellem legmagasabb bástyáinak a bevételéhez. Közben nem feledkezik meg társadalmi hovatartozásáról sem, a szegénypárti igazságérzete korai összeütközésbe sodorja a világi, majd az egyházi hatalommal. A kolozsvári kollégiumban, a gyulafehérvári főiskolán, majd a hollandiai egyetemeken páratlan szorgalommal megszerzett tudásával szolgálni akar magyar nyelvű könyvekkel és korszerűbb oktatással. Alulról, a falusi iskoláktól az egyetemig föépülő hazai iskolarendszerről álmodik, és új, a tanulást megkönnyítő-meggyorsító tanítási-tanulási módszert szeretne bevezetni. Változtatni akaró szándéka persze összeütközésbe hozza az egyházi és világi hatalommal, merész elképzeléseiből óriási erőfeszítésekkel is csak igen keveset tud megvalósítani. Mégsem élt hiába: eszméi megmaradnak.

A könyv legérdekesebb fejezetei azok, amelyekben Szenczei a tizenhetedik századi diákság életét írja e. A mai olvasók többsége bizonyára keveset tud az egykori magyar kollégiumokban és a holland egyetemeken uralkodó szokásokról, a tanítás és tanulás módjáról, anyagáról. Figyelemre méltó az is, ahogy Szenczei — közérthetően és mégis pontosan — Apáczai Csere János szellemi világát a kor vallási-teológiai gondolatrendszerében elhelyezi. A „világosan és tagoltan" karteziánus elvnek megfelelően vezeti el hősét kora legkorszerűbb eszméihez, a természettudományok fontosságának felismeréséhez, a descartes-i filozófiához és a puritanizmushoz. Noha Apáczai Csere irodalmi munkásságában az első kettő a fontosabb, az életét előtérbe állító regényben az utóbbira kerül a hangsúly. Részben a szerzőnek az I. Károly királyt a nép ellenségeként vérpadra küldő angol puritánok iránti rokonszenve miatt, részben pedig azért, mert így szólhat részletesen hőséről a népi egyház híveként. Az egyház demokratikus szellemű átalakítása az az ügy, ami a regény hősét a fejedelemmel is szembeállítja, s ami — személyes rosszindulattal fölerősítve — súlyos nehézségekbe sodorja. De Apáczai Csere János, akit a gyulafehérvári főiskolára hívtak haza Hollandiából, a kolozsvári kollégiumba „száműzve" is megtalálja a maga hivatását.

Inkább regényesített — alapos fölkészültséggel megírt, igényes — életrajz, mintsem igazi epikai aklotás Szenczei László műve. Alakjai halványak, cselekménye szegényes, tárgyi és emberi világa alig elevenedik meg. Annál inkább eszmei közege. A mondanivaló gondolat- és ismeretgazdagsága, az elbeszélés lendülete elfeledtetik a regény írói gyengéit. Minden bizonnyal vesztesége a magyar irodalomnak, hogy a két éve elhunyt szerző a háborút követő Budapestre költözése után mindössze egy ifjúsági regényt *(A várőr fia)* és egy kellő figyelemre nem méltatott, groteszk hangvételű drámát *(Nem mindenki jut el Floridába)* írt. Kárpótlásul ezért legföljebb maradandó értékű műfordításaira, és a Nagyvilág szerkesztőségében huszonhárom évig végzett munkájára hivatkozhatunk. *A halál tanítványát* olvasva mégis arra kell gondolnunk, pályakezdése ennél többet ígért; noha ezt a hasznos és érdekes regényt is érdemes megőrizni, érdemes volt újra kiadni. *(Kriterion)*

Taxner-Tóth Ernő

FARKASDY ZOLTÁN

Építőművészek

Interjú Farkasdy Zoltánnal

Ne tulajdonítsunk mély értelmet a dolognak, ám érdekes: aligha van hivatás, amelynek gyakorlói annyi aforizmát gyártanának, mint az építészek. Az egyik szerint ölni nemcsak fejszével — rossz házzal is lehet. Ha így igaz, akkor a jó épületek gyógyítanak.

Farkasdy Zoltán építész tanárnak a szó többféle értelmében megadatott, hogy ilyen „jótékony" épületeket emeljen. Nevéhez — egyebek között — az újjáépített budai vár, hat, nemzetközileg is számon tartott lakóháza, több középület, kórház fűződik. Az arcnélküli építészet korszakában valamennyi alkotásának jelleme van. Farkasdy Zoltán mindenképp hivatott, hogy választ adjon az egyre többeket foglalkoztató kérdésre:

— Születhetnek-e nálunk, napjainkban később is példát adó építész-életművek?

— A felelet előtt — mely különben tagadó —, el kell mondanom, amit a tegnapi, mai hazai valóság és a szakma kölcsönhatásáról gondolok. A magyar gazdaság és a társadalom nem öntörvényűen, fokozatosan érte el a fejlődés magasabb fokát, hanem külső hatásra, szinte átmenet nélkül. Ezzel a társadalom, a gazdaság, a műveltség sok régi betegsége megszűnt, sok bajunk azonban tovább él a jómód, a kiegyensúlyozott gyarapodás felszíne alatt.

A mai hazai építészetnek egy, az egész életünket, valamennyi tevékenységünket átható kulturális közegben kéne élnie, ám még saját területeiről is kiszorul, aminek számos aprónak tűnő, de fontos jele van... Már alig hallani a szakma nevét. Az egyetemen is egyre gyakrabban mondják: nem építészek vagyunk — építőmérnökök. Mesterségünkre sok régi és új elnevezés illeszthető az építőművésztől a műépítészig, de mi arra szeretnénk rászolgálni, amit az architect szó jelöl — a mesterére, aki megvalósítja a tektonikát.

Nem öncélú szófejtés ez. Különben nem sértené a pályatársakat, hogy miniszteriumunk szótárában sem szerepel az építészet kifejezés. A szakmát irányító főosztályok között volt már építéstervezési, településfejlesztési és számos más, de valamennyi sugallta a szakma alárendelt helyzetét. Az építéstervezés ugyanis más mesterség, mint a mienk. Az a dolga például, hogy megszervezze a pontos anyagszállítást. Az építészet célja más. Megvalósításához demográfiai, esztétikai és számtalan más területre kell figyelni. Ám, ha egy építészünk munkája során szociológiai kérdéseket fogalmaz meg, bizonyosan kihívja maga ellen a tervezővállalat haragját.

— A harag, gondolni, kölcsönös...?

— Bizonyára. A képtelenül nagyra nőtt tervezővállalatok — már a titulus is különös — nyereségre dolgoznak. Ellentmondásnak látszik, de a társadalom számára hasznosabb volna, ha veszteséget könyvelnének el. Jelenleg a kivitelezési költségek három-öt százalékát fordítjuk tervezésre. Ha négyszer annyit áldoznánk rá, elméletben tizenöt százalékkal növekednének a kiadások, a gyakorlatban viszont legalább húsz százalékot megtakarítanánk. Ennyi lenne a gondos tervezés, a jó előkészítés haszna. A jelenlegi helyzet közgazdaságilag is képtelen — más nézőpontból is az. A gigantikus szervezetekben nyomtalanul elvész az alkotóerő. Egy hivatalnak nem lehet megparancsolni, hogy holnaptól jó épületeket tervezzen, erre az egyes alkotókat, csoportokat kell ösztönözni.

— A tervezővállalatok léte és befolyása bizonyára hat az építészképzésre is.

— Inkább a szemlélet, amely létrehozta őket. Az esztétikai képzés messze elmarad a műszaki mögött. A művészettörténet, amely a szakma egyik alapja szinte fakultatív tárgy. Évente százhúszan kerülnek a pályára, legtöbben az általános építészettörténet ismerete nélkül. Kívülről tudják viszont az olyan, katalógusba való lényegtelen adatokat, amelyeket már sehol sem használnak. A fiatalság azért tiszteletre méltó, minden eszközzel tiltakozik ez ellen.

Megkésett fejlődésünk miatt építészeti- és látáskultúra nálunk alig létezik. Rosszul formált tárgyak vesznek körül bennünket. Eltompult nemzeti tudattal élünk, magatartásunk az újgazdagé, aki áruk, külsőségeik szerint választja ki dolgait, és nem tekinti értékőrző vagy azt tagadó voltukat. Legyen példa erre az országos kerítésmánia. Csúnyák, fölslegesek, drágák. Annyi pénzt herdáltunk rájuk, amennyiből lakások ezrei épülhettek volna...

— Megszakadt volna a társadalmi érdek és az építészet kapcsolata?

— Így történt. Nincs kapcsolat, nincs visszajelzés. A magánépítés túlnyomórészt közösségi ellenőrzés nélkül folyik, produktumai rontják hazánk arculatát. A jó építészek többsége tervgyárakban dolgozik, a magántervezők közül a legtöbb — üzletember.

— Tanár úr! Az ön munkáit ismerve ítéletei szigorúnak tetszenek, mert ezek sikeres építész alkotásai.

— Nem képzelem magamat sikeres építésznek. Minden időben, minden anyagból lehet valami jobbat készíteni. Nekem a pályán, ha úgy tetszik, szerencsém is van: megnyertem néhány szellemi csatát, amikor erre volt esély. A szakmám azonban sikertelen. Ennek következményeitől féltem a pályát, a fiatalokat. Hátrányuk oka a társadalom érdektelensége a mesterség kérdései iránt, holott azok az egész közösség jövőjének kérdései. Hogy másképp legyen, ahhoz föl kellene oldani egy alapvető ellentmondást. A mi megbízóink, maga a magyar nép, kevesebbet nem mondhatunk. Ez a mecénás azonban hatalmát csak hivatalok útján gyakorolhatja, de a hivatal a szervezet belső logikájának engedelmeskedik. Így kézenközön elvész részint a megrendelő érdeke, részint az építészeté.

— A vári lakóházak építésénél nem veszett el. Tudjuk, hogy azok kirakatban állnak, mégis részei a magyar architektúrának. Milyen a velük való találkozás?

— Semleges, harmonikus együttlét. Munkáimat látva sem nagy örömöt, sem bánatot nem érzek. Vállalom valamennyit, de néha az is eszembe jut, amit akartam, de nem sikerült megvalósítani.

Megay László

Később nyitnak a kertmozik

A szokatlanul hideg időjárás miatt nem az eredetileg tervezett időpontban, április 29-én, hanem csak egy héttel később május 6-án, nyitnak a budapesti kertmozik. A margitszigeti Vörösmarty kertmoziban a Szuperexpressz című japán; a csepeli Parkmoziban a Csapda a zsoldosoknak című román; a Budai Kertmoziban a Kék lagúna című amerikai, a Rózsdombi Kertmoziban pedig Az alma című, ugyancsak amerikai filmmel indítják a szezont.

szus előtt: tervező mérnökök vitája az uj stilusról./ - M.Építőművészek I.Kongresszusa.1951.okt. Bp. 1952. 176.l. - MN. 1952.jul. 20. /M.épitőművész küldöttség./- dec.28. /Kitüntetett épitészek./- 1954.márc.13. /A m.épitészet elvi és gyakorlati problémáiról tárgyal a M.Épitőművészek Szöv.konferenciája./,- ápr.16. /A M.Épitőművészek Szövetsége./ - Sághy Gy.: A Szt.László-kórház tervpályázata. Uj Épitészet. 1948. 257.l. - SzM. 1951. 385.l. /A M.Képző- és Iparm.Szöv.hirei./ - 1952.455.l. /Ntk.épitésztalálkozó Varsóban./

folyt) brokeri rend út 1953
(társtaro Pócsy Erzsébet)

1952-54 Span Fóisk cf. Zöglingit
mészáros Gérával
kőrös taro

1954 Csepeli hulkurpat. taro

1955 Gandai lakócfület

Farkasdy Zoltán

építész

a Köztiben

(épület terv. Grode)

lásd

(ítő mű vétek I.)

Ma Ép. Orsz. Kongr. a. 1951. ott

176. l. 1952

M. kir. Vallás- és Közo

26.370/1924.szám.

III.a.

Nagrand Mihályt,
vezetőjét, jelen kelet és ü
jelen alkalmaztatásában, a
zetési osztályba.

Amidőn erről a te
tesitem, egyben kérem, hogy
nevezettnek kézbesiteni szi

Az illetmények te

Budapest, 1924.év

Farkasdy Zoltán
építész

l.

Szabad Művészet

1951. 385. l

A M. képző- és
Iparm. szöv.
hírei

felvették tagnak

Farkasdy Zoltán

építész

lásd

Szabad Művészet

1952. 9. sz. 455. l.

IV. Építészkongresszus
az újjáépülő
Varsóban

e r: "Kelet Müvészete és Müizlé-
a Bizottság könyvtára részére
ajándékul megküldöm.
ilis hó 20.

hagyásából:

Repülőgép száll a gyapottábla felett...

A SZOVJETUNIÓBAN HASZNÁLT GYAPOTKOMBÁJNRÓL, A KERESZT-SORÚ VETÉSRŐL, A VETÉSFORGÓKRÓL BESZÉLTEK A SZOVJET VENDÉGEK A SZENTESI HATÁRBAN

Szentes, október.

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától)

— *Nagy volt itt régen a szegénység, pedig gazdag volt a föld, de másnak termett. Élni csak kellett, így kubikosnak mentünk, jártuk az országot, hajszoltuk a munkát.*

Igy mondja ezt egy törődött, idő előtt megvénült magyar paraszt. A neve *Sipos Mátyás*, a »*Kalinin*« termelőcsoport elnöke, amely 1948-ban elsőnek alakult meg a szentesi határban. Aki hallgatja, markáns arcú, lángoló tekintetű szovjet ember, *Efimenko Pjotr Boriszovics*, a Menzelinszkij kolhoz szántóföldi brigádjának vezetője.

Tolmács nem kell ehhez a beszélgetéshez, hiszen *Sipos Mátyás* az első világháború derekától 1921-ig kint élt a Szovjetunióban, illetve Oroszországban. Harcolt a Vörös Hadseregben, sokat küzdött fegyverrel a kezében *Csapajev* hadseregében. Egy kínai szakasznak volt a parancsnoka Sipos Mátyás magyar paraszt s hősiességével, harcával segítette a forradalom győzelmét.

Nem felejtette el az orosz beszédet, tisztán elbeszélget a szovjet mezőgazdasági küldöttség egyik tagjával.

A többiek azonban igen

sok dolgot adnak a tolmácsoknak.

Árad a kérdés, mint régen itt a város alatt a *Kurca*-patak s a válaszok olyan megnyugtatóak, gazdag tartalommal teliek, mint a kalászba serkenő gabonát tápláló napsütés.

A »*Felszabadulás*« termelőszövetkezet földjén járunk. A szovjet vendégek itt tekintik meg a fejlődő mezőgazdaságnak egyik jellegzetes, szenteskörnyéki telepét. A szovjet küldöttség tagjait minden érdekli, ami összefügg a magyar paraszt életével, munkájának fejlődésével. Előttünk hatalmas gyapottábla, olyan, mintha hajnalban hullott hó borítaná a tájat. Új növény a gyapot erre is, de megkedvelte már a tajajt, alkalmazkodott az éghajlathoz s az emberek is megszerették a vele való munkát.

— *Nem így kell ezt szedni!* — kiált fel az egyik tolmács, hűen forditva a szovjet vendég szavait.

— *Hát hogyan?* — kérdezik egyszerre talán huszan is.

A küldöttség tagjai közül kettő már besietett a gyapottövek közé, az egyik megáll egy kislány mellett, aki igen rossz testtartásban, fárasztó helyzetben szedi a kibomlott, hófehér gyapotot. Nem értik egymás szavait s a két szovjet vendég maga mutatja meg

a helyes gyapotszedés

módszerét, azt, amivel kevés fáradsággal, a legkevesebb erő igénybevételével végezhető el ez a rendkívül fontos és nagy gondosságot igénylő munka.

A Szovjetunióban már gyapotszedő gépek, kombájnok járják a kolhozok és szovhozok hatalmas tábláit, de minálunk kézzel történik a gyapot szedése. Azért a csoport vezetője, *Civenko Ivan Alekszejevics*, a Nemcsernozjom övezet Gabonatermesztési Tudományos Kutató Intézet vetésforgó laboratóriumának vezetője szól néhány szót a gyapotszedő kombájnról.

— *Mielőtt a gyapot-kombájn megkezdi a munkáját, repülőgép száll el a gyapottábla felett s azt végigpermetezi.* Az ilyen permetezésre olyan méregoldatot használnak a Szovjetunióban, amely ha a levél felületére kerül, azt azonnal leszárítja, úgyhogy az nyomban lehullik.

A repülőgép elvonulása után

ott állnak a gyapottövek leszáradt levéllel, *de a kibomlott gyapotgubónak, magának a termésnek semmi baja nem lesz.* Ezután érkezik oda a gyapotkombájn, megkezdi munkáját, úgy, *hogy egyszerre csak egy sor gyapotot szed.*

Civenko Ivan Alekszejevics érdekes előadását sok dolgozó paraszt hallotta s annak nyomán a hallgatóság egyik tagja joggal mondhatta:

— *Ott így hát nem lehet kár az értékes termésben!*

Mert itt *Csongrád* megyében nem egy helyen kár érte a gyapotot éppen most, a betakarításkor, a szedés idején. A Gyapottermeltető Vállalat *nem gondoskodott megfelelő időben hellő-számú gyapotszedő kötényről.* Igy több állami gazdaságban és termelőcsoportban közönséges zsákba kellett szedni a gyapotot, ami kárt okozott a gazdag termésben.

Nézik a szovjet vendégek a termést, figyelik a gyapotszálak minőségét és úgy vélekednek, hogy jó lesz a termés. De van itt baj a gyapottáblán a mukaszervezéssel is. Ezt elsőnek *Papurov Anton Ivanovics*, a »*Lenin*«*-kolhoz* elnöke, a Moldvai Szocialista Szovjet Köztársaság Legfelső Tanácsának küldötte veszi észre.

Elmondja úgy, ahogy látta. Az emberek munka közben nincsenek a gyapotföldön helyesen elosztva. *Egy csomóban dolgoznak.* Nem ismerik a határidőket. Nem tudják, mi az egyéni feladatuk, nem tudják, hogy bizonyos idő alatt milyen munkát kell végezniök. *Nincs tartalékkötény.* További hiba, hogy a gyapotszedők között nincs munkaverseny s az elért eredményeket nem jelzik a dolgozók számára. *Nem tüntetik fel soha az élenjárókat, a legjobb dolgozókat.* Nem népszerűsítik ezeket, nem ismertetik a dolgozókkal a legjobbak munkamódszerét. Hiba még az is, amit a szovjet vendégek észrevettek, hogy a normákat nem állapították meg pontosan.

Megnézik a többi ipari növényeket is s mindjárt feltűnik, amit meg is kérdeznek, hogy miért áll meg mindig a cséplőgép a kőles cséplése közben. Megállapítják a szovjet vendégek, hogy általában a korábban megemlített hibáktól eltekintve

helyesen foglalkoznak

az ipari növények termesztésével, különösen a rizzsel, de a zöldségfélékkel is.

Valaki a keresztsorú vetésről érdeklődik. Civenko Ivan Alekszejevics válaszol a kérdésre. Példát mond, adatokat sorol fel a saját kolhozának életéből. A legutóbbi esztendőben 400 hektáron alkalmazták

a Kereszt-sorú vetést.

Tavaszi búzát 100 hektáron vetettek ezzel a módszerrel *s az átlagos eredmény 26 mázsa volt.* Ahol nem alkalmazták a keresztsorút, ott csak 22. Ugyanezzel a módszerrel őszi búzából 300 holdat vetettek el. A terméseredmény itt is lényegesen magasabb volt. *Kiszámították, hogy 32 mázsa volt az átlagtermés egy hektáron, de ott, ahol nem alkalmazták a keresztsorúvetést, csak 26 mázsát takarították be.*

— *Ajánlom itt Magyarországon is a kereszt-soru vetést,* —mondja *Civenko* agronómus — több vetőmag kell hozzá, de az eredmény nem marad el.

Dolgoznak a tolmácsok, a kérdéseknek újabb hatalmas özöne. Jegyeznek a termelőcsoport tagjai, a látogatásra meghívott dolgozó parasztok, hiszen amit hallanak, az már valóság a *Szovjetunió* életében, egy fejlett mezőgazdaságban, ahol már a gép segíti a munkát s kíméli az emberek erejét.

D. L.

Falu szeretne lenni a puszta...

LÁTOGATÁS A PUSZTÁK NÉPE FÖLDJÉN

Felsőrácegrespuszta, október.

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától)

Ahány embertől csak kérdezzük Simontornyán, hogy mennyire van oda Felsőrácegrespuszta, mindenki mást mond. Az irányt, azt pontosan megtudjuk: végig a falun, által a Sión, aztán egyenest az akácossal szegélyezett úton, Sárszentlőrinc felé. De hogy hány kilométerre van, arról már eltérőek a vélemények. Az állomás közelében a borbély azt mondja: van vagy öt kilométerre, a tanácsházán nyolcat, a faluszélen tizet mondanak. Egy távolabbi útkereszteződésnél az ott szántogató 16 kilométerre becsüli az utat, amely valójában 12 kilométer.

Csodás ez a táj

ebben az október elejei őszi napsütésben. A tolnai lankák hullámosan váltják egymást. Rajtuk tüzesedik a szőlő, az erdők rozsdabarnája tündököl, mostszántott földek feketéllnek, köztük nagy sávokon szorgos parasztkezek munkája nyomán rendre hullanak a levágott kukoricaszárak. Ha halványabban is, de ragyog az őszi nap, szellő alig rebben, kigombolt felöltővel néz az ember a kocsin maga elé, hogy lássa a pusztát, mielőbb beletekinthessen a puszták népe mai életébe. Tünedeznek a dombhajlatok, fogynak a kilométerek és a partra érve a kocsis ostorával balfelé mutat:

— Az ott a hegyen az Ujmajor. Amott meg látja azt a tornyot? Az Felsőrácegrespuszta.

Dél van. Néhány kukoricával megrakott szekér fordul be a majorbejárón, asszonyok vizet mernek a kútból, a csendet csak az iskolából hazamenő gyermekek jókedve töri meg. Kétfelől jönnek: a tornyos épületből és a kastélyból, ahol a megszaporodott tanulók egyik fele, az alsó négy osztály kapott helyet. Bátran, vidáman üdvözölnek bennünket ezek a pusztai gyermekek. Már hívják is a »tanító nénit«, *Molnár Ferencnét*, aki nyolc éve él itt közöttük. Ott volt már a »régi világban« és tanuja volt új, felszabadult életük alakulásának napjainkig.

— En ezután is itt akarok maradni... — mondja mosolyogva.

Megtudjuk, hogy *1945 óta két tanerős az iskola*, a puszta »kikövetelte« magának a második tanítót és ha jóideig, az egy tanteremben váltakozva is ment a tanítás, második éve a kastély egyik termét is átadták iskolának. Kell is itt a két tanító.

Hatvan család él a pusztán és a legtöbben hat-nyolc a gyerek.

Három az egykés család, azok is idősebbek, már a gyermekeik embersorban vannak. A földosztásnál *Deres József, Szabó János* és *Németh Mihály* kapott 11 holdat, mind olyanok, akiknek legalább kilenc gyermekük van.

Most az iskolások száma 72, akik *vadonatúj padokban, újonnan felszerelt tantermekben* tanulhatnak már és a hazamenő gyermekek után nézve, ajkunkra tolul a kérdés, ugyanaz, amelyet két éve itt, a szülőhelyén *Illyés Gyula* is kérdezett, hogy *hány diák van főiskolán a pusztáról?*

A felelet ma is csak a kétévelőtti: *egy sem.* De hogy Illyés Gyula képénél maradjunk, ha a pusztához nincs is még kövesút, *a kultúra alá ez az út készül már. Szekfű Sándor* és *Barnafi Tamás* már magasépítési szakiskolát végzett Mohácson és már Komlóvárosban dolgoznak. A *más* élet, a *más* munka többet is elhivott az iparba a puszta fiataljai közül. Tolnamözsön és Tolnában a magasépítésnél dolgozik *Bor Lajos, Kóbor János, Manczinger József, Horváth István.* Két iskolás fiú, *Prieger József* és *Hujber Gyula* átmentek Sárszentlőrincre, ahol módjuk van rá, hogy egy év alatt két osztályt végezhessenek, hamarabb kerülhessenek középiskolába, egyetemre, már mérnökök akarnak lenni. Ugyancsak gépészmérnöknek készül a pusztai iskola egyetlen mostani VIII. osztályos tanulója, *Pintér János* is, aki már elmúlt 15 éves, koron túl jár az iskolába, jeles tanuló, kilenc testvére van.

A földművesszövetkezetek a leghívebb tükrei falvaink mai életének. Rácegrespusztának

önálló földművesszövetkezete van

és hogy az 1947-ben alakult szövetkezet milyen eredményekkel működik, arról ügyvezető elnöke, *Balaskó Lajos* tájékoztat.

— Száz szerződéses sertést kötött le a puszta, süldő-koca nevelési akcióban lekötöttünk 40 anyadisznót. Leszerződtünk 23 hold dohányra, 25 hold napraforgóra, 6 hold gyapotra, 3 hold rostkenderre. Cukorrépára nem alkalmas a földünk.

— Tavaly még önállóan folyt nálunk a terményfelvásárlás — folytatja. Az idén már Sárszentlőrinc intézi, amelyhez közigazgatásilag tartozunk. De az idén is minden paraszt a géptől vitte a gabonát a raktárba. És nemcsak annyit, amennyi elő volt írva. *Biró Kálmán* 323, *Kóbor József* 296, *Vódli József* 290, *Bakó József* 260, *Győri István* 224, *Tóth Lajos* boltkezelő pedig 210 százalékra teljesítette túl gabonabeadását. A kukoricát még csak most szedik, *de abban sem maradunk le.*

A kis földművesszövetkezetnek nincs külön irodája. A boltban a pult szélén intézi az ügyvezető az adminisztrációt. *Tóth Ilonától*, a boltkezelőtől megtudjuk, hogy *a kis üzlet augusztusi forgalma 42.000 forint volt.* Az évi átlag meghaladja a havi 30.000 forintot. És itt megint csak Illyés Gyulára gondolunk. Régi szegénységükről ezt írja a »Puszták népé«-ben: »Ha az emberek zsebében csörgött is néhány fillér, azt féltékenyen őrizték; az asszonyok még a leveleket is egyik két tojás vagy egy szakajtó bab kíséretében küldték be a pusztai postással a simontornyai postahivatalba...« Most elmondja Tóth Ilona, hogy *csak a tavasz óta 50 férfiöltönyt adtak el a szövetkezetben.* A havi 30.000 forintnál nagyobb forgalom akkora, hogy a kis bolt szűknek bizonyult, a kastély keleti szárnyából szeretnének egy részt megkapni, ahol tágasabb üzletet, raktárat rendezhetnének be.

Es amikor

az egykori cselédlakásokat

nézegetjük, szinte valamennyiben új bútort látunk. A régi lomot felraktuk a padlásra — mondják.

Idősb Tóth Józseftől, Balaskó Lajostól azt kérdezzük, hányuknak van lova a pusztán. Számolgatni kezdik:

— Könnyebben számoljuk össze azokat, akiknek nincs — mondják és az összeadásnál kiderül, hogy a 60 családból 47-nek van lova, több mint a felének kettő is. Tehene csak két családnak nincs. Disznaja legalább egy mindegyiknek. *Hogy összesen mennyi a disznó, a malac és különösen menynyi az aprójószág, nehéz lenne összeszámolni.*

Es mégis *vannak itt bajok is.* A 60 család a régi szűk cselédházakban még ma is szinte ember ember hátán lakik. A közös konyhákat, ahol lehetett, igyekeztek szétválasztani, kívül azonban a falak mállottabbak, elhanyagoltabbak, mint valaha voltak.

— Nem törődnek már velük — mondja Balaskó Lajos.

Itt mindenki építeni akar.

— Sokszáz éven át laktak az uraságéban, most már a magukéban szeretnének élni.

Es vezet végig a hatalmas majorudvaron. Magyarázza, hogyan térképezték fel az egészet. Itt is két házsor, amott is. A hegyoldalban is utca lenne. Itt középen tanácsházat szeretnének, iskolát.

— Mert hát tudja, *falu szeretne lenni a puszta* — teszi még hozzá. — Most csak a nagy távolságaink vannak meg, a 24 kilométeres szekerezés, hogy a boltunkat is el tudjuk látni áruval, oszt valójában sehová se tartozunk. Szeretnénk már rácegresiek lenni...

Visszafelé Pálfát érintve visz bennünket a kocsival Böndör Lajos. A falu szélén új házak sora. Azokra mutat.

— Mi is ilyenekben szeretnénk már lakni Rácegresen...

Simándi Béla

Győzelmünk a béke frontján

Most ért véget a *Második Békekölcsön* jegyzése: az *egymilliárd forintos összegben kibocsátott* államkölcsönt dolgozó népünk több mint *275 millió forinttal jegyezte túl.* 2,927.562 ember vett részt a jegyzésben, ami azt jelenti, hogy közel 3 millió ember adott fejenkint csaknem 440 forintot a nép államának. Hatalmas lelkesedéssel, hazafias áldozatkészséggel, példamutató szeretettel folyt a *Második Békekölcsön* jegyzése; ország-világ láthatta dolgozó tömegeink felbuzdulását, a béke művét megvalósító hazafiság gyönyörű megnyilatkozását. A *Második Békekölcsön* nagy sikere is bizonyítja azt a hatalmas változást, történelmi fordulatot, amely a felszabadulás óta Magyarországon végbement. Dolgozó népünk politikai öntudata, áldozatkészsége, hazafisága óriásit fejlődött — ez a nagyszerű eredmény barátainknak is, ellenségeinknek is azt bizonyítja, hogy a dolgozó tömegek milliói személyes ügyükké tették az ötéves terv minél teljesebb és díszesebb megvalósítását, a békének minél tevékenyebb védelmét.

Éppen abban az időpontban zárult le a *Második Békekölcsön* jegyzése, amikor Európa és a világ békeszerető és becsületes embermilliónak szívében visszhangzik *Sztálin* nagyjelentőségű, történelmi nyilatkozata. Ez a nyilatkozat komoly és határozott intelem a háborús uszítók, a halálgyárosok az önző osztálypolitikusok, tőkések felé, akik a dolgozó milliók kizsákmányolásával és új vérfürdővel akarják megmenteni romlott és ingatag uralmukat. A magyar dolgozókat is új munkafelajánlásokra, új teljesítményekre lelkesítik *Sztálin* szavai. A *Második Békekölcsön* átütő nagy sikere azt bizonyítja, hogy a magyar nép erős akarattal és híttel áll őrt a békefront reá eső szakaszán, építi és erősíti hazáját, védelmezi a békét.

Az ötéves terv milliárdos adatai és részletei mindenkire kiterjednek. A magyar nép azért dolgozik, hogy az ötéves terv boldogabb és szebb jövendőt biztosítson mindenkinek; az ötéves terv minden egyes részlete egyben jövőjét jelenti a magyar embereknek, a magyar családoknak; munkások, dolgozó parasztok, fiatalok, asszonyok mind-mind jól tudják, hogy az ötéves terv építésével és megvalósításával saját otthonukat, családjuk jövőjét, hazájuk szebb és emberibb sorsát építik.

A haza és a béke ügye nálunk egyet jelent, a világbéke védelme egyet jelent Magyarország fejlődésével és jobb sorsával — ez az ország pedig többé nem a feudálisok és a kizsákmányoló kapitalisták országa, hanem milliók szabad hazája. Ezek a szabad milliók bizonyították most be áldozatkészségüket és hazafiságukat, részvételüket és építő akaratukat az osztályrészükké vált független és szabad haza sorsában. *A Második Békekölcsön* jegyzése a magyar népi demokráciának egyik legnagyobb sikere — sikere annak a politikai és társadalmi rendnek, amely a milliók üdvét, jövendőjét és boldogságát, szabad életét tekinti legfőbb programmjának.

Élenjártak a kölcsönjegyzésben Budapest dolgozói, az ipari munkások és a bányászok. Kivették becsülettel és hűséggel részüket belőle a néphez hű és a néppel együtt haladó értelmiségiek is. Felsorakozott a vezető munkásosztállyal hű szövetségben haladó, *hazáját szerető öntudatos parasztság.* A pártonkívüliek részvétele és lelkesedése is azt bizonyította, hogy a magyar milliók egyetlen egységben sorakoznak békéjük és hazájuk védelmére. A *Második Békekölcsön jegyzése tehát a nemzeti egység és az áldozatos, öntudatos hazafiság gyönyörű megnyilatkozása volt.*

Ez a nemzet az elmúlt évek során a fejlődésnek és haladásnak csodálatos példáit mutatta; a béke műve milliókat mozgatott meg és nagy ipari alkotásaink, *Dunapentele, Inota, Tiszalök, Várpalota* példái azt bizonyítják, hogy a régi rendszer által soká oly mesterséges elmaradottságban tartott magyar ipari és falusi dolgozók izmaikban érzik lüktetni az emberi haladás megállíthatatlan ütemét. Ipari munkásosztályunk vezeti a haza nagyszámú felemelkedését. Ez az emelkedés nem szavakban él, hanem napról napra, hónapról hónapra nagyszerűbb és eredményesebb alkotásokban öltött testet. Ipari haladásunk kiemeli országunkat az ötéves terv nagy vívmányainak szárnyain régi elmaradottságából. A *Szovjetunió* élenjáró mezőgazdaságának példáján fellendülő magyar mezőgazdaság hasonló módon érzi hónapról-hónapra, évről-évre az ötéves terv eredményeit. Már most is megszűnőben van *a város és falu közötti eddigi különbség*, megszűnik a falu sötétsége és elmaradottsága, a magyar parasztság méltó és öntudatos társként lép a történelmünk új korszakát megvalósító ipari munkásosztály oldalára, — dolgozó parasztságunk részvétele a *Második Békekölcsönben* e nagy történelmi fordulat igazságát bizonyítja.

Nem, semmiképp sem engedhetjük meg, hogy építésünk és haladásunk eredményei és vívmányai áldozatul essenek az imperialisták és kizsákmányolók étvágyának! Érezzük kötelességünket és felelősségünket a béke ügye, az egyetemes emberiesség kötelezettségei, az emberiességen belül pedig szépülő és fejlődő hazánk jobb sorsa iránt. Minél több gyárat, iskolát, kórházat, könyvtárat akarunk építeni a jövő nemzedékeknek; minél jobban akarjuk művelni a korszerű mezőgazdaság eszközeivel anyaföldünket; minél erősebben és öntudatosabban oltalmazzuk a béke nagyszerű ügyét, amely minden egyes magyar család, minden egyes magyar ember ügye! Büszkén tekinthetünk vissza tehát a *Második Békekölcsön* jegyzésére: népünk ismét bebizonyította, hogy élni tud szabadságával, méltó függetlenségére, méltó a béketáborban elfoglalt helyzetére, megvédi és megoltalmazza országát, a milliók szabad hazáját.

Az új magyar építészet: az egész nép ügye

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége október 26-án és 27-én tartja az Építőművészek I. Országos Kongresszusát Budapesten. A kongresszuson a magyar építőművészeken kívül a Szovjetunió és a népi demokráciák építőművészei is képviseltetik magukat.

A kongresszussal egyidejűleg építészeti dokumentációs *kiállítás* is nyílik mely három fő csoportból áll majd: *a Szovjetunió építészetéből* mutat be egyes példákat, továbbá *a magyar építészeti múlt hagyományait*, végül *a szocialista-realista magyar* építőművészet megteremtése érdekében tett ediki kísérleteinket tárja a nyilvánosság elé.

Az építészet *Zsdanov* szerint: »A technika és a művészet ötvözete.« A hároméves terv sikeres befejezése és ötéves tervünk első évének eredményei után azonban megállapítható, hogy *a magyar építészet nem fejlődött egységesen.* A hatalmas arányú fejlődés nagy lépésekkel vitte előre építkezésünk *technikai* vonalát. Az építőipari munka nagyüzemi szervezése az építőipari gépek egyre nagyobb számban való munkábaállítása, az új építési eljárások, az előregyártott épületelemekkel, a típusszerkezetekkel történő építkezés térhódítása lehetővé tette az építészetünkkel szemben támasztott nagy igények sikeres — mennyiségi és gazdasági kielégítését. Ezzel a nagyarányú technikai fejlődéssel azonban nem tartott lépést az építészet másik összetevője, az *építőművészet.*

Ha megtekintjük mindazt, amit a felszabadulás óta építettünk, el kell ismernünk, hogy az alkotások legnagyobb része *csak technikailag jelent eredményt, művészileg nem.* Való igaz, hogy az építészetnek használati, célszerűségi szempontokat kell kielégítenie, mégpedig a lehető legmagasabb fokon. Szakszerűen szólva, »funkciókat« kell kielégítenie. Ez az elv helyes és feltétlen igaz de semmiképpen nem tekinthető az építészeti alkotások egyedüli céljaként. Az épületet nemcsak egy funkció kielégítésére használjuk, hanem annak mind belső, mind külső megjelenésére, formáira és arányaira is gondot kell fordítsunk, hiszen az épület azzal is funkciót tölt be, ha puszta fizikai létén kívül mást is: *esztétikai élményt* is nyújt. A funkció egyeduralmát hirdető kozmopolita építészet az, amit »új«, vagy »modern« építészetnek neveznek. Ez a modern építészet tagadja az építészet évezredes művészi múltját — a formát felesleges és a tartalomnak ellentmondó sallangnak tartja és helyette az új épületszerkezetek, új anyagok jogát ismeri csak el a formaalakításban. Azt vallja — és ez a konstruktivizmus —, hogy csupaszon, csak szerkezeti szükségszerűségében megjelenő geometrikus alakzatok azonnali stílusalakító erejű formákká válnak. Ez a funkcionalista, konstruktivista »építészeti elmélet«, mely csak a technikában látja az építészeti haladás minden lehetőségét, *megtagadja az építészet művészeti voltát.* Ez a felfogás nemcsak a múlt művészetéből logikusan kifejlődő, a korunk megfelelő, annak arculatát kifejező, tehát *élő* formanyelvet dobta el, hanem szakított azzal is, ami az épületnek nemzeti ízét, *népi arculatát* adta; lekopasztotta, sivárán uniformizálta az egész világ építészetét, mivel az épületen nem maradt olyan elem, melynek alapján egy épületet egy más országban létesült, hasonló rendeltetésű épülettől meg lehetne különböztetni.

Az eddigi munkásságunkra visszatekintve már régebb idő óta felismertük ezeket a hibákat. A megoldás azonban nehezebb volt. Hiszen nem elég csak azt tisztáznunk, *mit nem* szabad, hanem pozitíven meg kell határozzuk azt is, *mit kell* tennünk a jövőben.

A közelmultban a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége kezdeményezésére, meghívott szakemberek közreműködésével vita folyt le építészetünk mai helyzetéről. Tisztázódtak a hibák, tisztázódott a »mit nem« területe.

Révai József népművelési miniszter vitaösszefoglalójában nagyban segítette a magyar építészetet az előrevezető úton, amikor megjelölte azokat a szempontokat, melyeket figyelembe véve könnyebben és gyorsabban jutunk el a megújhodott magyar építőművészet gyakorlatához.

»Az építészeti vita nem maradhat négy fal között« — mondotta Révai miniszter —, mivel építészetünk nemcsak a szakemberek, hanem *az egész nép ügye* és fontos, hogy ezeket a kérdéseket a legszélesebb nyilvánosság előtt vitassák meg a magyar építészek.

Ez a gondolat és ezek az előzmények hívták életre a közeljövőben összeülő *Első Magyar Építőművész Kongresszust*, ahol minden bizonnyal végleg tisztázódik majd a magyar építőművészet jelenlegi és jövőbeli helyzete. Remélhető, hogy a Kongresszus sikeres munkáját már nemcsak próbálkozások, hanem egyre erőteljesebben kibontakozó új magyar építőművészeti *eredmények* is követik, mely a magyar építészet haladó hagyományaira támaszkodva valóban a nép építészete a szocializmus korának építészete lesz, *tartalmában egységesen szocialista, formájában sokoldalúan magyar.*

Farkasdy Zoltán
építészmérnök

Operaházi díszelőadáson mutatkozott be a Kínai Ifjúsági Művészegyüttes

A Kínai Népköztársaság egyhónapos vendégszereplésre hazánkba érkezett Ifjúsági Művészegyüttese kedden este az Állami Operaházban rendezett díszelőadáson mutatkozott be. A díszelőadáson megjelent a magyar nép szeretett vezére, *Rákosi Mátyás.* Ott volt *Rónai Sándor,* az Elnöki Tanács elnöke, *Dobi István,* a minisztertanács elnöke, *Farkas Mihály* és *Révai József* miniszterek, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége titkárságának tagjai, az MDP Politikai Bizottságának, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és minisztertanácsának több tagja, a magyar politikai tudományos és művészeti élet számos kiválósága. Megjelent a díszelőadáson *J. D. Kiszeljov,* a Szovjetunió magyarországi nagykövete, *Huan Cen,* a Kínai Népköztársaság magyarországi nagykövete, valamint a többi baráti állam diplomáciai testületének vezetői.

A meghívott közönség hatalmas tapssal fogadta a *Sztálin, Mao Ce-Tung* és *Rákosi Mátyás* arcképeivel díszített színpadon felsorakozott kínai művészegyüttest.

A Magyar Népköztársaság szeretett vendégeit *Major Iván,* a Kulturkapcsolatok Intézetének főtitkára köszöntötte.

— Felszabadulásunk, a dicsőséges Szovjet Hadseregnek a fasizmusra mért csapásai, a Kínai Népköztársaság megalakulása tette lehetővé, hogy népeink közel kerülhessenek egymáshoz — mondotta. — Büszkék vagyunk arra, hogy a kínai és a magyar nép szoros barátságban halad egy úton, a közös cél felé. Tudatában vagyunk annak, hogy a magyar nép ereje is megnövekedett azáltal, hogy a kínai nép felszabadult és minden erejével a béketábor ügyét szolgálja.

Ezután *Cso Vei Dzsi,* a Kínai Ifjúsági Művészegyüttes vezetője mondott beszédet.

— Együttesünk nemcsak a kínai nép művészetét hozta Magyarországra — hangoztatta —, hanem elsősorban az 500 milliós kínai népnek a magyar nép iránt érzett meleg szeretetét és megbecsülését. Az új Kína művészete népét és a békét szolgálja. Igen nagy dicsőség és öröm lenne együttesünk számára, ha előadásunkkal elősegíthetnénk a magyar és a kínai nép barátságát és egymás kulturális életének megismerését.

Beszédét a magyar és a kínai nép örök barátsága, a két nép vezérei és *Sztálin* generalisszimusz éltetésével fejezte be.

A nagy tapssal fogadott beszéd után a megjelentek felállva, perceken át viharos lelkesedéssel éltették *Rákosi Mátyást, Mao Ce Tungot* és a békéért küzdő emberiség vezérét, *Sztálin* generalisszimuszt.

Ezután mutatkozott be a művészegyüttes és a díszelőadás közönsége a gazdag művészi műsor valamennyi számát szünni nem akaró tapssal fogadta.

A kínai művészet a kínai népet és a béke védelmét szolgálja

A Kínai Ifjúsági Művészegyüttes tiszteletére a népművelési minisztérium sajtófogadást rendezett. A vendégeket *Mihályfi Ernő* népművelési miniszterhelyettes üdvözölte és kiemelte, hogy *a művészegyüttes magyarországi szereplése első nagy eseménye a Magyar Népköztársaság és a Kínai Népköztársaság közötti kulturális egyezményben lefektetett egyezménynek.*

Cso Vei Dzsi, a kínai művelődési minisztérium művészeti főosztályának helyettes vezetője, a Művészegyüttes vezetője ismertette azután a sajtó képviselőivel az együttes összetételét és tevékenységét. A 215 tagból álló együttes Kína valamennyi részéből származik, a kínai nemzetiségek közül is szerepelnek művészek az együttesben. Az ifjúsági együttes júliusban alakult, hogy a berlini VIT-en *a művészet nemes eszközeivel mutassa be a felszabadult Kína új életét és szereplésével is elmélyítse a baráti kapcsolatokat a világ demokratikus ifjúságával.*

Az együttes soraihoz tartozik a Kínai Felszabadító Hadsereg 30 tagú művészcsoportja, akik közül tízen legutóbb Koreában, a kínai népi önkéntesek előtt szerepeltek és onnan jöttek Európába. A színjátszó együttes többi között bemutatja a »Fehérhajú leány« című színművet, amely egyik leghíresebb kínai színdarab. Több olyan darab is szerepel műsorukban, amelyek a kínai népnek az amerikai imperialisták elleni gyűlöletét mutatják be. A művészegyüttesnek külön artistacsoportja is van, amely a kínai artistaművészet legkiemelkedőbb számait mutatja be a magyar dolgozóknak. A továbbiakban arról szólt, hogy a kínai művészet a kínai népet és a béke védelmét szolgálja és e művészet fejlődésében igen nagy szerepet játszik *Mao Ce-Tung* személyes irányítása.

Részletesen szólt *Cso Vei Dzsi* az új kínai művészet kialakulásáról, fejlődéséről, céljáról, majd a kínai kultúrforradalom hatalmas eredményeiről számolt be. Ennek a kultúrforradalomnak a nyomán óriási érdeklődés van a művészetek iránt.

A NEMZETI SZINHÁZ igazgatósága közli, hogy pénteken, október 12-én, az »Ármány és szerelem« előadása elmarad. A jegyeket ott, ahol váltották, más előadásra be lehet cserélni.

RIGOLETTO A MÁVAGBAN

Futótűzként terjedt el a MÁVAG-kolóniában szombaton reggel a hír: *operaelőadás* lesz. A KÖZERI-üzletekben vásárlásaikat végző háziasszonyok siettek haza, kendőt, kabátot kaptak magukra, hogy részesei lehessenek a kultúrteremben lezajló eseményeknek, az operastaggione *Rigoletto*-előadásának. Sokan voltak ott a délutáni és éjszakai műszak dolgozói közül is, eljöttek a Dejtelutca, Gyáli-út, Kőbányai-út, Orczy-út, Fiumei-út »egyszerű emberei«.

Ha idő és alkalom volna rá, minden arcot, minden embert különkülön figyelnénk meg. A szemek rezdülését, a mosolyra húzódó ajkakat, a homlok redőit, azt is, ahogyan egy-egy izmos munkáskéz a szék támláját megragadja. Olyan közönség van itt, amelyik együtt él a cselekménynyel, gyűlöli a cselszövőt és rokonszenvével ajándékozza meg az igaz ügy harcosát. Már pedig a Rigoletto bőven ad alkalmat az érzelmek hullámzására.

Ocsenás Boldizsárné 40 év körüli asszony ül mellettünk. Még sosem volt az Operában, de filmen látta a Trubadurt és nagyon kíváncsi a Cárnő cipőjére. *Mura Péter* karmester már az emelvény előtti kis széken ül.

— Mit vár a mai délelőttől? — kérdjük Ocsenásnétől.

— Szép muzsikát és olyan történetet, amit megértek.

Elsötétedik és elcsöndesül a nézőtér, a közönség feszült érdeklődéssel követi a léha mantuai herceg történetét. Kinevetik a herceg áldozatait csúfoló udvari bolondot s van, akinek a lánya becsületét számonkérő agg Monterone láttán könny tolul a szemébe.

A felvonás szünetében *Babolcs Teréz* álképzőssel beszélgetünk.

— Szoboszlói parasztlány vagyok — mondja. — Az én községem népe álmodni sem mert volna operáról s most leutazik hozzájuk egy szimfónikus zenekar, kórus, tánckar és olyan magánénekesek, mint... mint...

Babolcs Teréz előveszi a színlapot és onnan olvassa:

— *Radnay György, Koltay Valéria, Várhelyi Endre, Lőrincz Zsuzsa, Nádas Tibor, Rajna András, Cser Timea...*

Kezdődik a harmadik felvonás, tovább pereg a cselekmény és a közönség feszült figyelemmel, együttérzéssel követi a végső kibontakozást, amikor Monterone megfogant átkaként Gilda áldozatul esik Sparafucile orgyilkos tőrének. Összecsapódik a függöny, tapsra verődnek a tenyerek s az alkalmi operalátogatók azt érzik: érdemes volt eljönniök, szép ajándékot kaptak.

Verdi Rigolettóját Ózdon, Diósgyőrben, Győrben, Karcagon, Hajdúszoboszlón, Tatabányán és Dorogon mutatja be legközelebb a Gördülő Opera Társulata.

(remete)

A KANCELLÁR TÁBORI LEVELE

Közben pedig *Goethe* János Farkas, a weimari nagyherceg teljhatalmú minisztere, ügyeinek és színházának előkelő gondviselője, a költő és író a nagyhercegi hálóbatár sarkában levelet írt egy nagyon egyszerű leánynak, akit nagyon szeretett és ki gyermekének anyja volt:

»Kedvesem, sietve írok, mert a hercegi lakáj, szegény, már nagyon türelmetlenkedik. Itt vár az úton a batár előtt, melyben e sorokat írom. Tombol a szél és alig van enni-innivalónk. Puszta vidéken állunk és útunk bizony már nem vezet Páris felé, hanem erőteljes visszavonulásban vagyunk. Mire e levelet megkapod, már biztosan otthon vagyok ismét Németországban: mert a háborút nem a kívánság irányítja, a hercegek és tábornokok győzelmi kívánsága, amely a franciák ellen nem teljesülhetett. De a Te kívánságod, Kedvesem, hamarosabban teljesül, mint hinnéd: viszontlátsz hamarosan és ne küldjél meleg holmikat. Körülöttem mindenki szomorú, én vidám vagyok, egészségem tökéletes ebben az üde francia levegőben.

»Köröskörül pusztulás, szegénység, nyomorúság, — ah, mivé tevé ezt a szép vidéket a háború, amelyet a mi fejedelmeink üzenének a francia népnek! Oda a mezei szorgalom minden vívmánya és szépsége, amellyel ez a szelíd tájék tündökölt, Kedvesem, ebből is megértheted az otthoni béke és nyugalom előnyeit. Tegnap írtam megnyugtató sorokat ebből a kietlenségből a fenséges *Anna Amália* anyahercegnőnek és elmondottam neki, hogy milyen érdekes vidéken jártunk; azon a csatamezőn, ahol a franciák megszalajtottak bennünket frissen öntött ágyúikkal, amelyeket egy *Carnot* nevű tudós matematikus tervezett, valaha a rómaiak küzdöttek a hunok ellen; még ma is láthatók a nagyszerű római kövezett utak nyomai.

»Bort, élelmet sehol sem kapunk, azért hát fogadd szívesen ezt a kevés likőrt és még szívesebben kicsikéknek ezt a kevés kandírozott cukrot, — ennyi az egész. Milyen tragikus ez a színjáték, mellyel a franciák fogadtak! — puszta vidékké változott körösköröl a termékeny Franciaország, holott hercegeink azt hitték, hogy a nép örül jöttünknek, mert megvédjük a forradalom ellen a királyt.

»Holott, Kedvesem, egészen más történt. En úgy érzem itt a táborban, a nagyhercegek és tábornokok főhadiszállásán, hogy e tárgyban nékem volt igazam, ki csendben az emberi és békés erények fejlesztésének szenteltem életem. Magamnak írogatok is erről egyet-mást, amennyire időm és a helyzet engedi. Egy kisebb tragédiát tervezek; a drámai perszónák sorát egy grófnő nyitja meg, aki éppen a forradalmi Párizsból érkezik. Ez a grófnő kivételesen emberies és kellemes hölgy, aki belátja a közelmult hibáit és igazságtalanságait. Iparkodom oly érzelmekkel beszéltetni, mely érzelmek az igazi — tehát a lelki — nemességet tükrözik. Úgy kezdődik ez a kis művem, hogy a hölgy megérti: a népet meg lehet tiporni, de elnyomni sohsem lehet és a forradalmi felkelések, melyek most az alacsonyabb osztályokból a mi egünkre fellobogtak, voltaképpen a nagyok és vezetők fékevesztett igazságtalanságainak következményei. Ez a grófnő az én tragédiámban majd így beszél: Minden igazságtalan cselekedettől óvakodni fogok a jövőben és az udvaroknál, melyek bujdosásomban, menedéket nyujtanak nekem, inteni fogom a hatalmasokat, ne nyomják el a népet. Aztán azt is mondja ez a grófnő: Nem hallgatok többé el semminemű igazságtalanságot, még ha veszedelmes demokratának is neveznek gyűlölködve egyesek.

»Kedvesem, különben emlékezhetsz arra is, hogy *Egmont* című tragédiámban lángoló hitvallást tettem a népszabadság mellett, — hiába nevezznek engem egyesek, *Schiller* barátommal szemben, megcsontosodott arisztokratának. Semmiképpen sem helyeselhetem az úri önkényt és meggyőződtem róla, hogy nem bűn a forradalom — de természetes következése a nép elleni bűnöknek.

»Franciaországban lehetetlen vala fenntartani a régi rendet és a francia forradalom nagy tetteket teremt, bizonyosan nagy költői műveket is szül majd a nép sértett kebeléből A régi kormány Franciaországban gyökeresen erkölcstelen volt, és a nép erkölcsi érzéke már jóval a nagy lázadás előtt fellázadt urai ellen. Kedvesem, mint nő, különlegesen megértheted a francia királyné szégyenletes nyaklánc-perének tanulságait: a királyság elveszté a nép becsületét és a nép haragja megvetéssé változott, mely megvetés utóbb ellenállhatatlannak bizonyult.

»Távolból valami csata kezdődik és a küldönc sietve viszi már leveiem. Ah, Kedvesem, most a békére gondolok: nincsen kedvesebb nekem, mint hogy békén együtt lehessek Veled! Maradj tovább is házam éke és szeresd kicsikénket. Anyámmal *Frankfurtból* nagyszerű új párnákat és dunnákat küldettem Neked...«

...A szél egyre erősödött és messziről fenyegető tűz viharzott *Champaigne* dombjain. Támadni kezdtek a forradalmi erők. Két huszár érkezett a hercegi batár elé, kötőféken vezettek egy harmadik lovat. A weimari herceg minisztere kinyujtotta a levelet a nagygalléros lakájnak, aki felkecmergett a lóra és indult hazafelé. A levél *Vulpius* Krisztina kisasszonynak szólt, aki az egyszerű német nép leánya volt, nagyon szerény és szelíd hajadon, a miniszter titkos házi kincse, gyermekének anyja, ki megvidámította kerti háza magányát.

Gogolák Lajos

A *weimari* herceg őfensége az útszéli fogadóban hosszan együtt ivott a braunschweigei herceg őfenségével, a szövetkezett Európa fejedelmeinek hadvezérével, valamint más hercegekkel, grófokkal, tábornokokkal. A főméltóságú és fenséges hadvezérek között bizonyos csalódottság és lehangoltság uralkodott. Rideg szél üvöltött *Champaigne* dombjain, keserű és kietlen ősz ült a szőlők felett. Azt hitték, hogy fényes uniformisaikban pár nap alatt Párisba érkeznek és a francia nép alázattal megcsodálja aranysujtásos ruháikat, elegáns parókáikat, tollas kalapjaikat: a nemes cél érdekében feledték még az osztrák és porosz armádia rivalitását is és nem tettek semmi őszi meg téli előkészületet. Most meg itt állnak már hónapok óta *Verdun* város kapuinál felperzselt és kietlen vidékek hűvös és ellenséges ölén, szemközt velük forradalmi haderők, amelyektől eddig csupán két ronggyá lőtt zászlót és egy ócska tarackot sikerült zsákmányolniok. Fáznak az elégedetlen katonák, fáznak a hadvezérek, fáznak a miniszterek és alig tudnak felhajtani egy-két üveg bort, hogy csillapítsák szégyenüket és bánatukat.

1792 októbere! A szél nyargal a champaignei dombokon, köröskörül letiport, felégetett szőlőskertek, rommá lőtt tanyák, a parasztnép nem fogadta áhítattal a külföldi felszabadítókat, akik a legkeresztényibb francia király nevét írták zászlaikra, a nép elment, elmenekült, vagy dühödten meglapult, — szemközt a francia táborból egyre énekszó, fegyverzörej hangzik és a fenséges hadvezérek módfelett idegesek. A szövetkezett Európa császári és királyi hadseregeit hogy érhette ilyen szégyen? Hiszen ez a haderő *Nagy Frigyes* porosz király serege, ez a haderő *Mária Terézia* és *II. József* hadserege, a hadvezérek és tábornokok Európa legkiválóbb stratégái, a fejedelmi hadtudomány minden manővrirozási felvonulási taktikájának birtokosai... Szemközt velük — rongyos népfelkelők, kaszával, kapával, ócska puskákkal felszerelt parasztok, munkások, kisiparosok, csikos tarka nadrágban, lyukas köpenyben, vörös sapkában... és ezek miatt kell ittvesztegetniök már hónapok óta a rideg őszi pusztaságon...

A fővezér, a braunschweigi fenség társaságában tehát *Weimar* finom és litterátus nagyhercege is borba fojtotta bánatát az útszéli fogadóban.

A weimari fenség batárja ott vesztegelt a szélfútta úton, benne mécsvilág égett és az udvari lakáj, amint kövéren és fázósan ott állott az út szélén, beburkolózva hármas gallérú köpenyének ráncaiba, jól látta a miniszter szép és nemes arcát, amint valami írás fölé hajolt és írt-írt, folyója már. Az udvari lakáj hazafelé készült *Weimarba* urának üzenetével, hogy téli ruhákat, meleg holmikat hozzon. Mindjárt indulnia kell, de még várja a miniszter levelét.

A miniszter fontos államügyeket intéz még el a kocsiban, halaszthatatlan államügyeket, biztosan rendeleteket küld haza a kedves kis székvárosba, talán a most kezdődő színházi szezonról intézkedik, avagy a fenséges anyahercegnőnek írt talán levelet, hogy megnyugtassa szeretett fia egészségi állapotáról. A kövér lakáj alázattal tipegett az úton, a rideg szél még pirosabbra fújta zsíros arcán a bőrt.

Távolról ágyúdörgés hallatszott, a front valamely másik részén éjjeli védelemre készültek a felséges császár és a porosz király seregei, — messziről piroslott az ég és a miniszter csak egyre írt.

Október 8-a volt, 1792 véres és nyugtalan háborús esztendejének ősze, midőn a felséges urak seregei olyan szégyenletesen táboroztak *Verdun* előtt, nem boldogulván a francia »aljnép« dühével és konokságával. A lakáj lelke beleborzongott a szélviharban a franciák hallatlan merészségébe és lázadásába.

Farkasdi

MAGYAR TUDOM
MŰVÉSZETTÖRTÉNE
BUDAPEST I., ORSZÁGHÁZ

Megyva

Farkasdi Zoltán ifj

épitész

szül. Brest, 1923

Műegyetemet végzett.

Szabó Ernsi lajstrom

IV. M. Neprm. hiáll. 1954 jan

(Földalatti Engels-téri állomásának terve

Szabó Ivánnal és Hegedűs Bélával közösen)

Farkasdy Zoltán

cikke: Városmüvészet és ami ezzel kapcsolatban eszembe jut. - Magyar Épitőmüvészet, 1968.2.sz.6o.l.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája - Müvtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

156.l.

Farkasdy Zoltán

Megyei Kórház, Salgótarján. /Ulrich Ferenc épitész, Sz.Remete Anna belsőépitész, M.Balló Borbála kertterv./ - Ism: Farkasdy Zoltán, Magyar Épitőművészet, 1968.3.sz. 5-13. l. - Magyar Epitőipar, 1968.1.sz.2.l

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1971.2.sz.145-182. l./

155. l.

Farkasdy Zoltán

és Zalaváry Lajos közreműkodésével valósult meg Jonáky István és Jónossy György nek a miskolci nehézipari egyetem lelépítésére vonatkozó nagyszabású terve.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1251

FARKASDY Zoltán épitész

GERŐ László: Farkasdy Zoltán 1928-1989. =
Műemlékvédelem, XXXIV.évf. 4.sz. 1990 251-252.p.

795, keď robil murár-
dome Esterházyovcov

pôvodom z Banskej
usohl"), doložený roku

Farkasdy Zoltán épitész M.D.K.

I. Uri u. 82. sz. régi épületmaradványok megmentésével és felhasználásával tervezett uj lakóház. / 1958/ repr.

Gerő László: Történelmi városok épületegyütteseinek és megujitásuknak problémái

Müemlékvédelem 1961 / V/ 1. sz. 27.1.

Farkasdy Zoltán építész M.D.K.

Elpusztult műemlék helyén azonos tömeggel megépitett uj lakóház. / 1958/ repr.

Gerő László: Történelmi városok épületegyütteseinek és megujitásuknak problémái

Műemlékvédelem 1961. / V/ 1. sz. 21.1.

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész
Horler Miklós: Építészet és örökség megyed szabadul ezelőtt

2. Lakóház a Várban, Budapest.
Építész: Farkasdy Zoltán (1959)

Magyar építőművészet, 1988, 3, 37-old.

évtized végéig folyt a vita nálunk arról, hogy miképpen is kell értelmezni a fordulatot?

A jelen és a múlt újbóli és tudatos kapcsolatfelvétele a hatvanas évek előestéjén következett be, amikor sikerült megnyernem egyrészt feletteseimet: *Dercsényi Dezsőt* és *Perényi Imrét*, másrészt néhány korombéli, akkor még fiatal építészt, hogy építsünk őszintén modern, de beilleszkedő új házakat a budai Várnegyedben. *Farkasdy Zoltán* és *Jánossy György* 1959-ben épült első várbeli házai jelentették az áttörést az addigi szemlélettel szemben, mely a modern építészetben csupán veszélyt látott a történelmi környezet számára. Az új épületek által felvert por még a Fővárosi Műemlékfelügyelőség éléről való eltávolításom után is évekig szállt utánam, de a folyamat már nem volt visszafordítható.

Ha most visszagondolok azokra az évtizedekre és az első műemléki környezetben megvalósult modern házakra, elsősorban az a szemlélet és magatartás jelenik meg előttem, amellyel az alkotók és magam is közelítettünk ehhez a feladathoz. Egy évtized zűrzavarai után egyfajta letisztult érzés töltött el mindenkit, a budai vár falai között a magyar múlt valódi értékeinek felfedezése és mélyről fakadó tisztelete, amihez az építészi hivatás tanulóéveinkben belénkoltott eszményei kapcsolódtak. A hagyomány számunkra nem volt valami romantikus kaland, hanem a magyar élet küzdelmes századaiból örökölt magatartás, amely a romokból mindig új életet és új otthont formálni tudó elődeinket vezette, akik felelősségteljes komolysággal, az anyagi és szellemi értékek becsületes sáfáraiként alkottak. Ésszerűen, gazdaságosan, de a korral mindig lépést tartva épültek rá a

valósult épületeket nézem, van köztük jobban és kevésbé jobban sikerült, van egy-két vitatható is, de mindegyikben ugyanaz a szellem fejeződik ki, mint az elsőkben: a múlt tisztelete és a kapcsolat vállalása őszinte és komoly építészi magatartással. Senki sem akarta történelmi pózba vágni magát, s nem tekin-

ESTI HIRLAP
Farkasdi Zoltán
1957 FEB 17

Vita az Építőművészek Szövetségében: árkádosítsunk vagy ne
Nyilvános pályázatot javasoltak

A Magyar Építőművészek Szövetsége pénteken este nagy érdeklődéssel kísért ankétot tartott a Rákóczi út egyes szakaszainak árkádosítási tervéről és az Üllői út—Nagykörút keresztezésének átépítési elgondolásáról.

Heim Ernő, Benczik András és *Gebhardt Béla* ismertették a hivatalos fővárosi terveket. Elmagyarázták, mi teszi szükségessé az árkádok létesítését. Szerintük a Rákóczi úti árkádok kialakítása 8 millió forint kiadással jár és ez az összeg

rosrendezési osztály csoportvezetője, válaszában közölte az értekezlet részvevőivel, hogy *javasolni fogja a végrehajtó bizottságnak*, írjon ki pályázatot az Üllői út—Nagykörút rendezési problémájára, s mindaddig, amíg ez a kérdés el nem dől, erre a területre mondják ki az építési tilalmat.

Az ankét mindenesetre előbbre vitte és értékes gondolatokkal gazdagította ezt a sokat vitatott városrendezési ügyet.

G. J.

1522 - Jókai-nyomda

CSILLAG

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 231—285

Elkészültek a nyári szezon fürdőruha modelljeinek mintapéldányai az OKISZ-tervezőben. — Egy a sok közül.

számos vásáron részt Magyarország Frankfurt, Koppenhága, Milánó, Grác, Brüsszel és Párizs kiállításain létesítenek a magyar szervek információs irodákat, amelyekben szerény

Ma: tojásbőség, nagy gombavásár

Ma reggel 51 vagon áru érkezett a Nagyvásártelepre, ebből burgonya 30, tojás 8, alma 3, káposzta 1, céklarépa 1 és vegyes zöldáru 8 vagon. Ezenkívül 21 tehergépkocsi káposztafélé, levesbe való zöldség, szárazfőzelék és vágott ba-

művesszövetkezeti lerakatok is zsúfolva voltak tojással, ezenkívül a környékbeli kistermelők nagy kosarakkal szállítottak friss tojást a csarnokokba és a piacokra. Ára 1.70, 1.90 forint. A tojásbőség mán a házias

alig valamivel több, mintha az épületek megrongált földszintjét az eredeti állapotban építenék újjá.

Az ismertetésekhez számos hozzászólás hangzott el. A legtöbb építész egyetértett abban, hogy a Nagykörút és a Rákóczi út csomópontjában elkerülhetetlen az árkádosítás. Viszont akadtak felszólalók, akik szerint a Rákóczi út elavult házait le kellene bontani és az útszakasz szélesítésével hátrább építenének helyettük modern lakóházakat. *Farkasdi Zoltán* emlékeztetett arra, hogy építkezéseinknél, városrendezési problémáink megoldásánál nem gondolkodtunk távlatban.

Az építész társadalomnak közösen kell felelősséget vállalnia a főváros fejlődéséért, a városkép kialakításáért.

Kelemen László nem híve az árkádosításnak, de meggyőződött arról, hogy az Emke-saroknál nincs más megoldás.

Weichinger Károly professzor azt hangoztatta, hogy mi nem követhetjük egyes külföldi nagyvárosok példáját, ahol a forgalmi nehézségeket a gócpontok áthelyezésével oldják meg. Mi kénytelenek vagyunk az adott lehetőségekhez alkalmazkodni.

Javasolta: rendezzenek pályázatot a vitás kérdések megoldására.

Iványkai András azt kérte, brosura formájában hozza nyilvánosságra, és bocsássa vitára a főváros az árkádosítási terveket, azonkívül ismertesse gazdasági kihatásait. Többen az Üllői út és a Nagykörút keresztezésének rendezési tervét bírálták. Főleg azzal

nem értenek egyet, hogy a Kilián-laktanya műemléképületének a Körút felőli sarkát a terv szerint „le akarják harapni",

egy másik tervváltozat szerint az épület alatt vezetnék át az utcai forgalmat.

Heim Ernő, az építési és vá-

perke gombát vásároltak, amely már a reggeli órák alatt elfogyott. Zöldáruban általában élénk kínálat van. A gyökérzöldséget 5,20, a sárgarépát 2,40, a céklarépát 4 forintért árusították. Több földművesszövetkezeti lerakatban a Gülbaba burgonyát 2,40 forintért adták.

Lesodort az a villamo

Az Élmunkás tér és Lehel utca sarkán az FH 686 számú tehergépkocsi előzés közben lesodorta az egyik 62-es villamos lépcsőjéről Kiss József Visegrádi utca 6. és Mulatzkó

---

ges sorok
zett ókori
ő torony.
d latin ne-
ő és hely-
g.
szatiri-
igjáték.
fegyverek.
rzén vegy-
nát hagy,
kifőz.
és.
zlovák vá-
régi neve,
rsúly név-
yen elme-
lés nagy
emel,
en ital!
a.
s.

26. Indulatszó.
27. Régi súlymérték.
29. Fél saru.
30. Átalakuló rovarok átmeneti alakja.
32. Futva siet.
33. Maga előtt továbbít.
34. Tibeti állat.
35. Régi gyalogos katonák.
37. Katonai támadás.
39. Hasad.
41. Múlt idő ragja.
42. Lobogó teszi.
43. Görög szó: összetételekben belsőt jelent.
44. Hiányos lég.
45. Űrmérték első szótagja.
48. Egitest.
50. Hátalp.
52. Az olasz skála első hangja.

---

kay út 9. — Zalánfi Jánosné, Békéscsaba, Erkel u. 7. — Medgyesi Ferenc, Bp. XIV., Bibor u. 11. — Gyarmati Lajos, Esztergom, Bajcsy-Zs. u. 42. — Kun Lajos, Bp. XVII. (Rákoshegy) Erzsébet u. 14. — Kopasz Jenő, Budafok, Rónai u. 23. — Cseke Zoltán, Szolnok, Markotányos u. 10. — Balázs Mihály, Bp. XII., Gregucs u. 7. — Horváth L. László, Bp. IX. Kinizsi u. 27. — Rege Csaba, Érd, II., Lenin u. 42. — Dr. Póka László, Bp. XVIII. Vasút u. 56. — Dobronyi László, Debrecen, Leiningen u. 25. — Kellner Gézáné, Bp. XIV., Amerikai út 42. — Dolányi Anikó, Debrecen, Batthyány u. 17—19. — Szegál Károly, Bp. XV., Palánk u. 5.

Farkasdy Zoltán, ~~Kossuth~~ Ybl-díjas építész 1.) Folyrat

Janáky György: Kísérlet egy korszak lejárására.

Lakóház terve, Bpest, Madách út.

Építész: Hofer, Kiss, Farkasdy.

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 4-old.

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész 2.) Folyta

Janáky György: Kísérlet egy korszak bejárására.

12. Aula, Műszaki Egyetem, Miskolc. /repr./

Főépítész: Janáky István.

Építészek: Jánossy György, Farkasdy Zoltán, Zalaváry Lajos, Albert Jenő, Raat Ferenc, 1966.

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 9-old.

Farkasdy Zoltán, Kossuth-díjas építész

Farkas Tibor: Ahogy én látom a Balaton-úgy harmine évét. I. rész.

Építész: Farkasdy Zoltán

Magyar Építőművesszet, 1988., 2., 45-old.

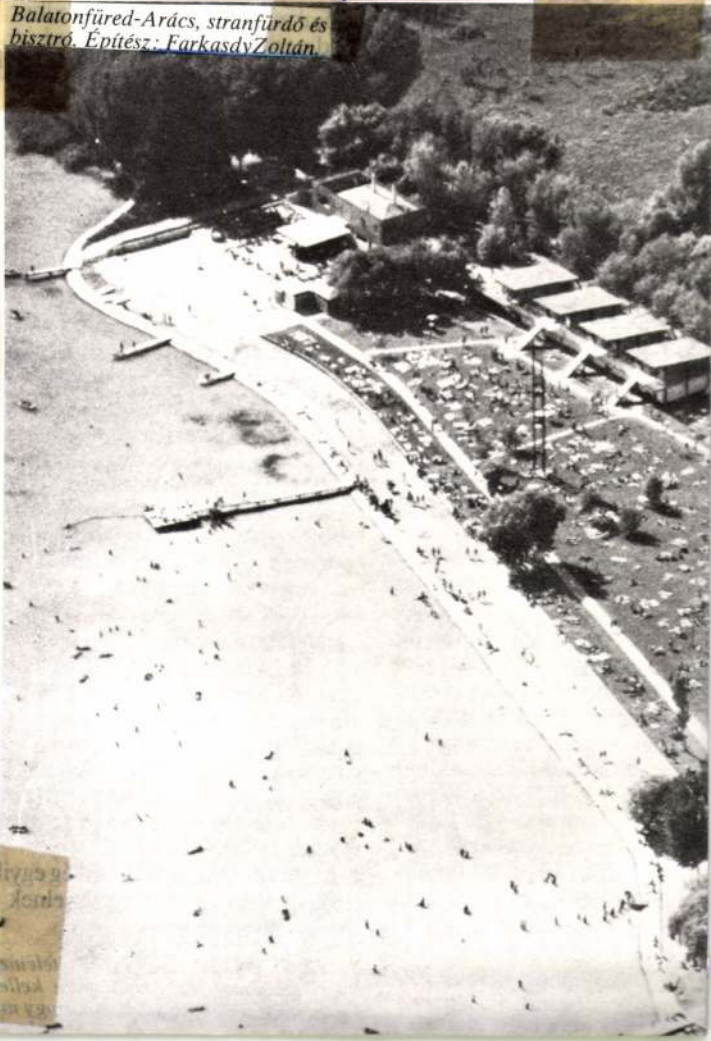

Balatonfüred-Arács, stranfürdő és bisztró. Építész: FarkasdyZoltán.

Farkasdy Zoltán épitész

KÖZTI

M.D.K.

Balatonfüred-Arács. Strandfürdő és bisztró. 1962.

repr.

Munkatárs: Balla Gyula

Terület rendezés és kertészet: Jancsó Miklós

Magyar Építőművészet 1963/5. 54.l.

ifj. Farkasdy Zoltán

képesli Iparművészeti Főiskola tervezője

Halász Zoltán: La vie en Hongrie, Budapest, 1966

270 l.

Farkasdy Zoltán

Apám rétje, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Farkasdy Zoltán építész M.D.K.

/TTI/

Középmagas lakóház tanulmányterve

Magyar Építőművészet 1963/1. 34.1.

Farkasy Zoltán épitész
Farkasdy N.D.V.

Foghibeépités a Várban. Uri u. 23.

repr.

Magyar Épitőművészet 1963/2. 29.l.

Farkasdy Zoltán épitész M.D.K.

Résztvett a Bp. ,Szent György tér beépitési tervpályázaton.

Társtervező: Kisléghi Nagy István, Pál Balázs és Balla Gyula

repr. /Modellfotó,alaprajz/

Magyar Épitőművészet 1963/2, 17-21.l.

MDK

Farkasdy Zoltán

A Magyar Épitőművészek Szövetség Elnöksége az 1963 évi jó munkájáért - uj emlékplakettjével tüntette ki.

--: MÉSZ-[illegible]-emlékérem.
Magyar Épitőművészet 1964. 1. szám.

Farkasdi Zoltán, épitész MDK

Juhhodály a $H_o$rtobágyon.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Farkasdi Zoltán, épitész MDK

100 férőhelyes lóistálló.

2 repr

MagyÉp 1945.-55.

ifj. Farkasdy Zoltán MDK

xifjxcKarkasxZoltáx

építőművész

Magy. Építőművészek Szöv. Magyar Nemzet, 1954. ápr. 16.

MDK

Farkasdy Zoltán

A magy. épitészet elvi és gyakorlati problémáiról . . .
Magy. Nemzet 1954. márc. 13. 5 l.

Farkasdy Zoltán, épitész MDK

A bp.i Iparmüvészeti Főiskola tervezője.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervező : Farkasdy Zoltán
Munkatársak: Limpek Jolán
Mináry Olga
Mészáros Géza

Farkasdy Zoltán, épitész MDK

A miskolci Rákosi Mátyás Nehézipari Egyetem társtervezője.

5 repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Jánáky István,
Jánossy György
Társtervező: Farkasdy Zoltán
Munkatárs: Zalaváry Lajos

MDK

Farkasdy Zoltán építész

Uszály- és Dereglye-utcai foghijbeépitès tervrajzai
repr.

Lakástervezésünk néhány kérdése Magyar Építőművészet 1954.4-6.sz.114.l.

MDK

Farkasdy Z.építész

Iparmüvészeti Főiskola

Major Máté: Építészetünk helyzetéről Csillag, X.évf. 1956.október 784.l.

M. D. K.

FARKASDI Zoltán épitész

5 vagonos Tengerigáré fából 51. IV. 06.

10 " " " 51. IV. 05.

Mnot ~~1958~~. katalógusa 1958. 133. l.

Farkasdy Zoltán

tervezte a Balatonfüred-Arács-i strandfürdőt. 1962. 482. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1461

Farkasdy Zoltán

Tervezte a Dunai járási kórházat.
1905. 439. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1410

Farkasdy Zoltán

és Zolnay Lajos tervező munkatársak a Miskolci Nehézipari Egyetem épületegyüttesénél. 1950.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1241

Farkasdy Zoltán

állitotta helyre a bp-i Uri utca 32 sz.
lakóházat. 1959. 297. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970

1151

Farkasdy Zoltán

bp-i Iparművészeti Főiskola székházának terve viszonylagos értéket mutat fel

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

1251

Farkasdy Zoltán

műve a bp-i Úri utca 32. sz. alatti lakóépület középkori alapokon épült alkotás.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1181

Farkardy zoltán
építész

Dunaújváros, általános kórház

1959 - 61.

Repr.

Rados: Magyar építészettört.
Műszaki K. 1971.

388.

Farkasdy Zoltán
építész

~ Úri u. 30-32 helyreállítási terve

Rudolf:
Magyar építészettőt 406.
Műszaki K. 1971

Farkasdy Zoltán
ejátén

n. Vin. n. 30-32 helyreállítási terve

Recelo

Magyar építésztört 466
Másolás K. 1974

Farkasdy Zoltán
építész

Iparművészeti Főiskola

Rados: Magyar építészettört. 378.
Műszaki K. 1971. ~~378~~.

Farkasdy Zoltán
építész

Bp. Kelenföldi ltp., magasház

Radó: Magyar építészet. 362.
Műcsarnok Kiadó 1971.

Farkasdy Zoltán

H.Z.K. - B.Zs.: Fesztivál mozi, színház, Balatonfüred. Építészek: Horváth Z. Kálmán, Bajnay Zsolt, munkatárs Molnár Elza, konzulens Farkasdy Zoltán, tereprendezés Horváth Z.Kálmánné, térvilágitás Székely Tamás, parképités dr. Krizsán Zoltánné.

Tervismertetés képekkel. - Magyar Epitőmüvészet, 1969. 2.sz. 12-13. l.

Farkasdy Zoltán, épitész MDh

Az Úri utca 32. n. ház

tervezője.

(A házról - fényképp).

Rózsa Gyula: A modern Vár 8-9

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. aug. 8

Farkasdy Zoltán, ifj. épitész M.D
/ÉM Tipustervező Intézet/

Az 1963. évben Ybl Miklós-dijjal kitüntetve. I. fok

a dunaujvárosi kórház és a Budapest, Uri u. 32 .sz.

lakóépület tervezéséért

Magyar Épitőművészet 1963/4. 5.l.

M.D.K.

Farkasdy Koltán
építész

Az építészek és képzőművészek
együttműködéséről.

R.Ts.: Az építészet és társművészetek viszonyáról.
Művészet, 1961. november. — 20 l.

11 D.K.

Farkasdy Zoltán MDK

Uri utca 32. sz.

Az itt állott egyemeletes épületet Kimmach /így!/ Lajos épitette 1819-ben..
A megmaradt XIV. századi kapualj 1950-ben Meczner Lajos tervei alapján kiképezve.

1959-ben Farkasdy Zoltán modern kétemeletes házat épitett a telekre belefoglalva és helyreállitva a középkori kapualjat és az udvari barokk árkádsort.
Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

59.1.

Repr: Kapualj és árkádsor. 117. kép.

Farkasdy Zoltán, építér M.D.K.

tervei szerint épült fel a sztalinvárosi [dunaújvárosi] kórház melyet a lap részletesen ismertet több elvi várlattal é táblázattal.

Cleve-Fecskés-Halász-Reischl: Kórháztervezés

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Tudományos Közleményei, Bp.1955. I.köt. 4.sz. 54-59. old.

M.D.K.

Farkasdy Zoltán

KÉSZ - emlékéremmel kitüntetve

Magyar Építőművészet 1964/1. 60. l.

M .D.K.

Farkasdy Zoltán épitész

Részt vett a pályázaton / rangsorolás nélkü
dijazva/

Társtervezö: Knessey Attila, Balla Gyula,
Oravecz Béla

repr.
Szanyi József: Budai Várnegyed lakóépület terv-
pályázata

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 2-12.1.

M .D.K.

Farkasdy Zoltán épitész

Részt vett a pályázaton / rangsorolás nélkü
dijazva/

Társtervező: Knessey Attila, Balla Gyula,
Oravecz Béla

repr.

Szanyi József: Budai Várnegyed lakóépület terv-
pályázata

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 2-12.1.

Farkasdy Zoltán

(1923) - tervező építész. A budapesti Mü-
egyetem építészmérnöki karán tanul, köz-
ben két évig Koppenhágában gyakorlaton.
1946-51 tanársegéd az egyetem épületszer-
kezettani tanszékén.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest,
1969. 1-617 l /: Fonó Györgyné
kis Tamás :/ 155 l.

Farkasdy Zoltán

1961 – a Tipustervező Intézet vezető tervezője. A Magyar Építőművészek Szövetségének vezetőségi tagja. Városépítéssel, középületek, kórházak tervezésével, műemlékek rekonstrukciójával foglalkozik.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 l Fonó György, Kis Tamás: / 155 l.

Farkasdy Zoltán

Ybl díjas (1962) építészmérnök, a Budapesti Műszaki Egyetem egyetemi docense, a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karának dékánja, a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat főépítésze, a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat Építészeti Irodájának vezetője

Farkasdy Zoltán és
Kenessey Attila

Bp. I. Fortuna -u. 15., 13 tervezője
Bpest I. Dísz -tér 8. -"-
Tabáni rezervátum

Csák Máté - A budai Várnegyed rekonstrukciójának néhány kérdéséről -
Magyar Építőművészet 1968. 5. a. 63. l.

Farkasdy Zoltán

Bpest I. Uri-u. 32. és 34. (repr.)

Csák Máté = A budai vérmegyed. rekonstrukciójának néhány kérdésétől.

Magyar Építőművészet 1968. 5. n. - 63-64. l.

Farkasdy Zoltán

cikk: Az „Orvostovábbképző Intézet Sebészeti tömb" tervpályázat. - Műszaki Tervezés, 1966. 11. sz., 40-44. l. - Képekkel

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

Farkasdy Zoltán építész

Résztvett a Március 15. tér
tervpályázatán

N. N.: Legyen nyilvános vita a
Március 15. tér rendezéséről

Magyar Nemzet 1969 III. 15

Forkavdy Zoltán

tervét az Építésügyi Minisztérium által
1962-ben a Szt. György tér rendezési
re kiírt pályázaton dijazták.
Munkatársai a terv kidolgozásánál: Kisléghi
Nagy István, Pál Balázs, Balla Gyula.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

146.l.

Farkasdy Zoltán

Kathy Imre kisérelte meg Farkasdy Zoltán és munkatársai/Kisléghy Nagy István, Pál Balázs, Balla Gyula/ valamint Kiss László terveinek és Gulyás Zoltán javaslatainak összeegyeztetését a Szt. György tér rendezésének tervezésénél.

Czagány István: A b udavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki K., 194 l., 212 kép

146.l.

Farkasdy Zoltán

Kathy Imre kisérelte meg Farkasdy Zoltán és munkatársai/Kisléghy Nagy Zoltán, Pál Balázs, Balla Gyula/ valamint Kiss László terveinek és Gulyás Zoltán javaslatainak összeegyeztetését a Szt. György tér rendezésének tervezésénél.

Ifj. Farkasdy Zoltán

Az Úri u. 32.32. kistársasház /1961-62/ építője. Középkori, barokk részek bevonásával készült. – Az utóbbi évek kiemelkedő épületei közt említve.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 234.l.

Farkasdy Z.

Az Iparművészeti Főiskolát építette.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969. 96.l.

Farbaszky Zoltán

A budapesti Műszaki Egyetem Stoczek utcai /első/ új épületét ő építette (1949-1950), társ: Fanáky István.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 389. l.

Farkasdy Zoltán

A Várpalota újjáépítésének tervezésével Farkasdy munkatársa volt Fábossy Györggyel, Zolnai Lajossal.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 393.l.

M.D.K.

Farkasdy Zoltán épitész

Részt vett a pályázaton / megvéve/

Tár stervezö: Kenessey Attila, Balla Gyula, Oravetz Béla

Szanyi József: Budai Vár negyed lakóház terv-pályázata

Magyar Építömüvészet 1964/1 2-12. l.

Farkasdy Zoltán

Tervezte az Uri u. 23-at

Milyen pályázatokon vett részt:

Milyen megbizásai voltak (vannak)

Jelentősebb müvei:

Budai Aurél A budai vámegyed foglújbeépítéseinek városképi problémái

Műemlékvédelem 1963 1 sz. 18. l.

d ő i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

k művészetéről: . . . . . .

Farkasdy Zoltán

Tervezte a Tóth Árpád sétány 24.- et

Budai Aurél: A budai vár egyed fogalmi beépítésének városképi problémái.

Műemlékvédelem 1963 1 sz. 15. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

FARKASDY ZOLTÀN

SZOC 26.o.

- Studiónk mai vendégei Farkasdy Zoltán, és Balázs György tervező építészek és Magyari B. István pszichológus. Önök szerint hogy változott meg az építészek szerepe az elmult évtizedekben.

- Nem tudom, ha szabad kezdenem én azzal kezdem, hogy erre a bonyolult kérdésre nem nagyon tudok egyszerü választ adni, mert az építészet annyira komplex dolog, hogyha azt akarjuk megvizsgálni, hogy változott-e a helyzete, vagy változott-e az építész helyzete, akkor meg kéne vizsgálni tulajdonképpen egy csomó aspektusát ennek az építészi tevékenykedésnek.

- Például.

- Én javasolnám, hogy például vizsgáljuk meg azt, hogy ez az ősidők óta fönnálló viszony, a megbizó az építész és a használó között hogyan alakult, vagy hogyan alakult át. Hogyha ezt a viszonyt vizsgáljuk és mondjuk Magyarországi viszonyokat viszonyokra akarjuk applikálni, akkor azt mondhatjuk, hogy azok a társadalmi változások, amelyek létrejöttek Magyarországon tulajdonképpen kedvező lehetőséget teremtettek ahhoz, hogy a megbizó és az építész jól szorosan együttmükődhessen. Lehetőség vált arra, lehetőség vált volna arra, hogy az építész a döntéshozatalokba, a beruházások előkészitésébe bevonódhassék, és lehetőség vált arra is, hogy az építész bevonja azokat, akik a megbizást adják, az építész tervezés folyamatába és ennek következtében az építész végső pro-

1979. I. 30. Televízió 22:20 (Gné.)
Unokáink is látni fogják

duktuma az épületjovvan igazodjék a megbizó kivánsgaihoz.

- Ezeket mind ugy mondta, mintha ezek csak feltételek lennének.

- Ezeket azért mondtam föltételes módban, mert bár a logika azt diktálná, hogy ez igy alakuljon ki, ahogy elmondtam, Magyarországon nem egészen igy alakult ki, ti. ebbe a kapcsolatba a megbizó és az épitész kapcsolatába néhány adminisztrativ szerv és adminisztrativ intézkedés hát csuszott be, hogy ugy mondjam, amelynek következtében ez a kedveő lehetőség nem használódott ki. Ez tulajdonképpen vonatkozik a megbizó és az épitész kapcsolatára, mig a megbizó és a használó, az épület használója kapcsolatára tulajdonképpen az az információ áramlás jellemző, ami a használó és az épitész között mindkét irányba kell, hogy folyjék.

- Na most én azért megkérdezném a pszichológust, hogy Ön szerint hogy változott az épitész helyzete az elmult évtizedekben.

- Amikor épitészek nyilatkoznak a saját helyzetükről és szerepükről, akkor többnyire egy fogalom, egy szó köré csoportositják mondanivalójukat, és ez az egyetemesség, vagy az univerzalitás, aminek egy épitésznek meg kell felelnie, elnézést ezért a rossz szerkesztésért. Na most univerzalitás az érdeklődés, a kompetencia, a hozzáértés területén. Fölmerül az a kérdés, hogy ez uj-e avagy sem. Én azt hiszem, hogy valamennyire uj és valamennyire régi. Az épitész régen is univerzális volt, de talán nem annyira, mint korunkban, mert korunkban annyira megnövekedtek az épitészet feladatai, és az épitészeti problémák, hogy az épitész tetszik nem tetszik egy csomó olyan feladatot ellát, ami gyakorlatilag nem tartozik a klasszikus értelembe vett épitészeti feladatok közé.

- Tehát olyan munkakört vállal magára, vagy olyan feladatokat, amik tulajdonképpen nemis őt illetik.

- Muszáj neki, nem illeti őt, illeti őt, muszáj neki elvállalnia, de egy jobb munkamegosztásba, amire az épitészek egyfolytában vágynak és amit az épitészek egyfolytában kivánnak ezek a funkciók egy jól fejlett antropológiai tudománynak a funkciói lennének.

- Most ez leforditva magyarul mit jelent.

- Antropológiai tudományok alatt értjük mindazon tudományok összességét, amely az emberrel foglalkozik. Tehát humán biológiától kezdve, pszichológia, szociológia és a tudományoknak az egyéb tudományoknak a vonatkozó részei, tehát mondjuk az általános tértudománynak azt a területét, ami a humán téralakitással kapcsolatos. Na most fölmerül az a kérdés, hogy mért van ez, mért kell az épitésznek vállalni ezeket a feladatokat, hát az elmondottakban a válasz is benne van, azért, mert ezek a területek nem fejlődtek föl kellő mértékben, akár hogy nézzük a szociológia, pszichológia humán biológia most a bioszféra problémákkal kapcsolatban gondolom én ezt a kérdést, nem fejlődtek föl arra a szintre, ahol kom-

munikálni tudnának az épitészettel. Most akkor ugy néz ki, hogy az épitész hasonlóan a mult század orvosához egy olyan uj korszellem hordozója, olyan uj problémák megközelitési módok hordozója, amelyek pillanatnyilag még a társadalomban nincsenek ellátva. Ugye a mult században is az orvos falukutató volt, az orvos népnevelő volt, az orvos pszichiáter volt és amellett gyógyitott is. Az első fronton harcolt a természettudományért, falun többek közt megütközött a mágikus, misztikus falusi gyógyitási módokkal, javas asszonyok praktikáival, amelyekbe hát volt némi racionális mag is itt ott, de egészébe véve mondjuk korszerütlen.

- Ez az épitészet most tart ott, mint egy mult századi esetleges körorvos.

- Az épitész most tart ott, ahol a mult századi körorvos és ha az analógia igaz, akkor megjósolhatjuk, hogy az orvosi társadalom fölállásához hasonlóan befog következni az, hogy az épitész funkciója, feladatköre ujra visszaszükül egy elviselhető feladatkörré. Most ez a kérdés annyiban érdekes pszichológiailag, már mint nem ez a visszaszükülés, hanem a jelenlegi állapota az épitésznek, ami egy mondat és akkor én ezzel ezt a részt azt hiszem le is zárom, hogy az épitész pillanatnyilag, mint személyiség állandó integrációs problémákkal küzd. Ti. ez a fajta sokoldaluság amire rá van kényszeritve, ez nem élhető meg büntetlenül. Ez egy feladat.

- És ön szerint.

- Hogy nem élhető meg büntetlenül. Igen nem, nem élhető meg büntetlenül, akkor zürzavar van ebben a kérdésben, az én fejemben, mint gondolom a társadalomében is, bizonyitottnak látom a végig nézett film betétek sorából meg a társadalomban itt-ott nem szakemberek szájából hallható igényt, ugyan ezt perlekedni hallom a szakkörökben az épitész helyzetét megitélő dolgokkal, s ugy veszem észre, hogy teljesen ki vagyunk billantve a helyünkről. Egyrészt roppant zavar, hogy létezik egy szakma és pont az nyém, peszhemre választottam ezt, amelyik állandóan a helyét keresi ebben a társadalomban, riasztó. Hát hogyha a helyén lenne, akkor nem kellene keresnie a helyét, mert akkor betöltené a funkcióját. Mért lettem én épitész, hadd legyek szubjektiv. Van egy ilyen cim is egy dán épitész történész irja azt, hogy... Hát az első felelet az rá, hogy azért, mert nem tud az illető dönteni a humán érdeklődése és a materiális ismeretei között, van benne mérnöki is és van benne társadalomi és müvészet iránt érdeklödő dolog is. Ez a kettő egy olyan dilletáns szakembert hoz létre, akit épitésznek neveznek, jobb hijján architektnek. Na most mindenki ezt az épitész szót szakembernek födő szónak véli, én szerintem az épitész nem szakember, vagy ha muszáj a szakember szót használni és ezt ti döntsétek el, hogy mennyiben értetek egyet, vagy sem, akkor az épitész annak a szakembere, hogy az általánost ismeri, tehát semmi esetre se képezhető belőle specialista. Mindenből kell tudjon egy picit, értsen ugyan annyira a társadalom igényeinek fölismeréséhez, mint a házgyári

technológiairészleteinek a felismeréséhez, s a kettőt, mint egy jó tolmács kapcsolni tudja.Itt van a fő probléma.

- Szabad ezt egy gondolattal másképp kifejezni, de ugyan azt mondva. Az épitészet szakma, a szempontja szempontjából. Viszont nem szakma a tárgy szempontjából. Tehát az épitészet ma meghaladja azt a biótómiát, hogy szakma vagy nem szakma, is is.

- Hadd javasoljam bocsájtsanak meg , hogy közbevágok, de hadd javasoljam, hogy nézzünk meg egy következő filmblokkot, amelyben az előbb látott épitészeket arról faggattuk, hogy vajon Magyarországon egy tervező irodában milyen a helyzetük.

- Milyen a helyzete ma Magyarországon az épitésznek, aki egy tervező irodában dolgozik, az alkotás lehetősége mennyire biztositott ebben a környezetben, helyzetben.

- Ebben a vonatkozásban meg kell mondanom, hogy nem a legidáilasabb pillanatnyilag Magyarországon, a nagy tervező irodák véleményem szerint tulélték magukat, az 5o-es években kialakult nagy tervező irodai rendszer, ami akkor igen jól és hatékonyan mükődött, ma véleményem szerint jval kisebb hatásfokkal mükődik, de ez nem titok, ezen az Épitésügyi Minisztérium is változtatni kiván, nem alakult ki még annak a sémája, hogy tulajdonképpen mi is lenne az idális tervező irodai rendszer. Meg kell mondjam, hogy fontos dolog ezzel foglalkozni, mert megitélésem szerint ma egy tervező irodába a munkaidőnek, mintegy 2o %-át, ha effektiv tervezéssel tudja az ember eltölteni, akkor az egy igen jó idő.

- Az irodai rend tulajdonképpen nem az épitészetre alapozódik, egy adminisztrativ körre alapozódik, aminek meg vannak a teljesitési formái, mint egy gyárban, vagy mint egy nagyüzemben, ami semmiképpen sem egyéniségek köré csoportosul, az egyéniségek inkább zavarják egy általános irodai, adminisztrativ rendnek a képlet világát, sem mint vonzaná, tehát az egyéniségek lefaragásáról, az egyéniségek lecsppaszitásáról, lemeztelenitéséről van szó, ami tulajdonképpen mindenkinek igaza van alapon valahol érthető is. Azok számára nem érthetők, akik nem tehetnek róla, de muszáj valamit csinálniok, amit jól tudnak csinálni. Nem ugy csinálják, mint amit egy vállalati ügyrend követel. De jól csinálják, de abba a rendbe nem illik bele. Itt összeütközésbe kerül a jót csináló müvész gondolkodó értelmes alkotó ember és az az adminisztrativ rend, aminek keretei kitöltendő paragrafusai kötelező előirásai vannak, valami össze nem egyeztethető ellentmondásba kerülnek.

- Az épitési és főként a tervezési folyamat legfontosabb részének meghatározó részének tekintem azt az ősi kapcsolatot, amely a megbizó és a tervező között bizalmi alapokon évezredek óta fennáll. Tulajdonképpen azóta, amióta tervező van és épiteni lehet. Sajnos ez a kapcsolat egyre inkább elszürkül, elbürokratizálódik, a személyes kapcsolatok valahai rendszerét vállalatok,

szervezetek, intézmények veszik át. És a vállalat védő pajzsa mögé tud bujni a tervező. Ebben a kapcsolat rendszerben. Ott a baj, hogy egy vállalattól, egy tervező intézettől sok mindent meg lehet követelni ugyan, meg lehet követelni egy korrekt épületet, ahol jól funkcionálnak a helyiségek, ahol betarották a normativákat, ahol gazdaságos a szerkezet. Azt a pluszt, amely építészetté teszi a házépitést, azt a pluszt szerintem csak az embertől az egyéntől az építésztől lehet megkövetelni. És azért baj ez, mert nemcsak az építész személye szürkül el, válik láthatatlanná a vállalat védőpajzsa mögött, hanem az egészszakma egy kicsit elszürkül. Az építész társadalmi felelőssége válna sokkal konkrétabbá, visszakérdezhetőbbé, hogyha konkrétabban, jobban tapadnának nevéhez az általa készitett, vagy általa vezetett alkotások.

- A pszichológusé a szó.

- Nagyön örülök ezeknek a riportoknak, mert voltaképpen a lényeget tartalmazták, ami a kérdéssel kapcsolatos. Az egész alkotó munkát ma áthatja a szervezetek és a személyiségé küzdelme, és ellentmondása. Na most ez nemcsak Magyarországon, hanem nyugaton és keleten egyformán igy van, ami elég nagy hiba. Ti. az alkotó munka személyes volt, személyes most is, és személyes marad sajnos, vagy hál istennek, ezen nem lehet változtatni, attól függ milyen szempontból nézzük, hogy sajnos vagy hál istennek, szerintem hál istennek. Itt egyetlen dolgot szeretnék mondani ezzel kapcsolatosan és ez összefügg a hirnév kérdésével. Én, mint pszichológus ahirnévbe nem a hiuság, eszközét és megjelenitési módját látom, bár vannak emberek, akik a hirnévnek tisztán a technikai oldalát jól földtudják használni, saját maguk propagálására, én a hirnévbe egy olyan szociál-pszichológiai információs eszközt vélek fölismerni, amelyik biztositja azt, hogy bizonyos értékeket a társadalomban megőrizzünk, folytassunk, tudjuk, hogy kit kövessünk, egyszóval nem kisebb kérdéssel kapcsolódik ez a kérdés, mint a kultura kontinuitása, kérdésével.

M.D.K.

Farkasdy Zoltán
építész

A Fortuna utca 15 számú,
valamint az Uri utca 32.
számú házakat építette újjá
+ Uri utca 32 számú ház
(repro)

Zolnay László: Ujjáépül a budai vármegyed.
Művészet, 1961. október 18 l.

M.D.K.

FARKASDY Loltán építész -
JÁNDY Géza építész

Résztvesz a víztorony-pályázaton
Repr.

Rácz Péter: Száztiöbméteres víztorony
teropályázata
Magyar Építőművészet 1956.(V.) 2. sz.
46.49.l.

M. D. K.

FARKASDY Zoltán építész
Tóth István

Marx téri tervpályázat III. díj
Repr.

Preisich Gábor: A Marx téri tervpályázat
Magyar Építőművészet 1956. (V.). 3. 7.
78. l.

M. D. K.

FARKASDY Zoltán építész
és

Simon Ferenc - Mezi Tényi Tibor - Sándor Zoltán

Panelház terve Repr.)

Miskolczy László: Előregyártott panelház pályaterve
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 4. Vf.
121. l.

M. D. K.

FARKASDY Zoltán építész

(Kiss - Hofer ———

Madach-tér, társterveső (Repr.)

Budapesti fogbíj beépítési terv javaslatok

Magyar Építőművészet 1957 (VI.) 5/6.

119. l.

Le. D. K.

FARKASDY Zoltán építész

Sztálinváros. kórház (terv.)

Magyar Építőművészet 1958 (VII) 4/3. sz.

32 - 37. l.

MDK

Farkasdy Zoltán

Szentendrei táj, vf.

Heöcsabai paraszt udvar, vf.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 11. 1.

M. D. K.

FARKASDY Loltán építész
(KÖZTI)

Dereglye u. 3 (Repr.)

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten
Magyar Epélőművészet 1959. 5/6. sz. 158. l.

K.D.K.

FARKASDY Loltán építész

A Vár elpusztult épületei helyén a történelmi városképbe beilleszkedő modern lakóházak

Hovler Miklós: Budapest műemlékvédelem,
Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 195. l.

H. D. V.

FARKASDY Zoltán építész

Szocialista mezőgazdaság csarnoka (Repr.)

Tátsterverő: Callmeyer Ferenc

Bájthe Tamás: Kérek és megjegyzések a Mezőgazdasági Kiállításról

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. 28 ll.

M. D. M.

FARKASDY Zoltán építész

T. Fortuna u. 15. sz. elpusztult műemlék helyén arányos tömeggel megépített új lakóház (1958)

Rétt.

Gerő László: Történelmi városok épületegyüttesének és megújítási problémái
Műemlékvédelem 1961. 1. sz. 21. l.

M. D. U

FARKASDY Zoltán építész

T. úri u. 32. Régi épületmarad-
ványok megmentésével és fel-
használásával tervezett új lakóház

Gerő László: Történelmi városok
épületegyütteseinek és megújítá-
sának problémái

Műemlékvédelem 1961. 1. sz. 27. l.

M. D. U

FARKASDY Zoltán építész

Úri u. 32. sz. ház a megmaradt

gótikus kapualj befoglalásával

Pest.

Horler Miklós: Új épületek műemlékei

környezetben

Műemlékvédelem 1960. 4. sz. 215. l.

M. D. K.

FARKASDY Zoltán építész

Fortuna u. 15. sz. ház helyén új épület (Repr.)

Horler Miklós: Új épületek műemléki környezetben

Műemlékvédelem 1960. 4. sz. 213. l.

M. P. K.

FARKASDY Loetán építész

Gyöngyös vasutállomás és kör-
nyéke pályázat (II. díj)

Társtervező: Szerdahelyi László

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

K. D. K.

FARKASDY Zoltán építész

Balatonkörnyéki kisnyaraló pályázat (I. díj)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. o.

M. D. K.

FARKASDY Zoltán építész

Bp. Dereglye u. 3. sz. lakóépület

Refr.

Munkatárs: Halmágyi K.

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 12. l.

Le. D. 4

FARKASDY Zoltán építész

Bp. Fortuna u. 15. sz. lakóépület

Kivitelezés: Balla Gyula (Pest.)

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 15. l.

M.D.U.

FARKASDY Zoltán építész

Bp. Úri u. 32. sz. lakóépület

Munkatárs: Bencsik József

Balla Gyula (Rerr.)

Hofer Miklós:

Lakóépület a Váruegyedben

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 32-33.

Farkasdy Zoltán építész

Réntvett a budavári palota helyreállításában /1952/ Janáky mellett

Kostárs 1966 Ü.n. 756 old

M.D.K.

FARKASDY Zoltán építész

Részvétel a pályázaton I. díj

Társtervező: Balla Gyula

Holmágyi Károly

Callmeyer Ferenc: A hétvégi ház pályázat

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 24-

Farkasdy Zoltán

Pretsch János - Pesti Tibor - Förster Tamás: Dunaujvárosi kórház /Farkasdy Zoltán, Balla Gyula, Halmágyi Károly épitészek/. - Müszaki Tervezés, 1967. 11.sz. 1-10. l.

Az 1967.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

75. l.

Farkasdy Zoltán

Malomsoky József: Kórház, Dunaújváros. /Farkasdy Zoltán, Balla Gyula, Halmágyi ~~Farkas építészek~~ Károly építészek, Fesszel Alajos belsőépitész, Mester Sándor képzőművész./ - Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 3.sz. 8-17. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

Farkasdy Zoltán

Farkasdy Zoltán: Művelődési Ház és Megyei Könyvtár, Salgótarján. /Szrogh Gyula építész, Hornicsek László, Bősze György belsőépitészek./ - Magyar Epitőművészet, 1967. 16.évf. 2.sz. 24-33. l.

Az 1967évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. l./

73. l.

M. O. K

FARKASDY Zoltán építész

Reisztvesz a Kőbánya városköz-
pontja rendezésére kiírt tervpá-
lyázaton

Társtervező: Szerdahelyi László

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64 l.

MDK

Farkasdy Zoltán

Szentendrei Erzsébetpart, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.

7.1.

M. D. V.

FARKASDY építész

részvétel a pályázaton

Miskolczy László: Előregyártott panel-
ház Terv pályáta
Magyar Építőművészet 1956 (V.) 4. sz.
118 l.

M. D. K.

FARKASDY Z. építész

Hortobágy Juhkvadály

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1857. 136. l.

M.D.K.

Farkasdy Zoltán épitész

Ybl-dijas

Janáky István munkatársa a miskolci Müegyetem tervezésénél

Kisdi Pál: Janáky István

Magyar Épitőmüvészet 1966/3. 52.l.

Farkasdy Zoltán

— **Műteremkiállítás.** Farkasdy Zoltán tanár-festőművész olaj- és vízfestményeiből kiállítást rendezett. Komoly tehetségű olaj és akvarellistát ismerünk meg a kiállítóban, aki jól lát és elsőranguan rajzol. Témái oly sokoldaluak és változatosak, mintha nem is ugyanaz a kéz festette volna a képeket. Arcképei beszédes bizonyítékai a felkészültségnek. Tájképei levegősek. Sok bennük a szépség, a szín, a különböző fényhatásokkal és mély távlatokkal. Különös figyelmet érdemelnek az árvavármegyei és budai tájképrészletei. Igen hangulatosak a balatoni képei és interiőrjei. Gyermekarcképeiből pedig sugárzik a báj. A kiállítás, melyet eddig is szép számu és előkelő közönség nézett meg, e hó végéig lesz nyitva Budapest, VII., Damjanich-u. 43. szám alatt.

PH. 929 XII 17

P. H. 929. XII. 17.

MD K

ifj.Farkasdy Zoltán,ép

Budapesti Földalattivasut Engels-téri Sztálin állomásának tervezője Szabó István és Hegedüs Béla ép.-kel közösen.

Mücs.-IV.M .Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr.Ka t. 23.l.

MDK

Farkasdy Zoltán, ép.

Kossuth-díjas építészmérnök.

Munkahódály tervezője.

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 23.1.

Farkasdy Z[oltán, építész] MDk

Elpusztult műemlék helyén [I. Fortuna u. 15.sz.] azonos tömeggel megépített új lakóházat terveztek. (1958.) (tervkép.)

Gerő László: Történelmi városok épületegyüttesének és megújításának problémái 16-19.

MŰEMLÉKvédelem, évf. 1961. 1. sz.

Farkasdy Zoltán, [építész] MDk

I. Úri u. 32. sz. ház tervezője. Az új lakóházhoz a régi épület maradványokat megmentette s felhasználta. (4 fénykép)

Gerő László: Történelmi városok épületegyütteseinek s megújításaknak problémái 16-19.

MŰEMLÉKvédelem, Bp. 1961. 1. sz.

Farkasdy Loltán
építén

M.D.K

„Beépítési terve" (repro) — Méltatás.
„Modellje" (repro) építészeti tervei.

Dercsényi Dezső: Uj épületek történeti környezetben
Művészet, 1962. november — 40 kep

Farkasdy Zoltán, építész MDk

A Várban két lakóházat tervezett: a Fortuna utca 15. sz. és az Uri utca 32. sz. alatti házat.

Granasztói Pál: Séták Budapesten 8. 1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. jan. 13.

ifj. Farkasdy Zoltán, építész M. Dk.

A Dunaújvárosi Kórház és a Bp. Kiss utca 32. sz. lakóépület tervezéséért az Ybl Miklós-díj I. fokozatát kapta.

– : Az idei Ybl-Miklós-díjasok 6.l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. ápr. 11.

Farkasdy Zoltán MDK

Apám rétje, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Farkasdy Zoltán

Finta József: Toronyházak a kelenföldi lakótelepen. Építész: Farkasdy Zoltán, építész munkatárs Bognár István, statikus Mérey László, szerkezet és építéstechnológia: Thoma József, kertépítés Dalányi László, útépítés: Korompay Andor. - Ismertetés, foto Vidovics István.

32-34.l.

Magyar Építőművészet, 1971.6.sz.

Farkasdy Zoltán

* **Müteremkiállitás.** *Farkasdy* Zoltán tanár-festőművész müveiből kiállitást rendezett. Örömmel látjuk a komoly tehetségü tanár-festő ujabb értékes kiállitásának gazdag anyagát. Szines ceruza-, tollrajzai épp ugy, mint viz-, vagy olajfestményei tiszta szineivel értékes alkotások. Szülőföldje levegőjét épp oly hüen festi, mint a tiroli hideg vagy a balatoni meleg levegőt. A sok kedves táj, melyet itt látunk, a leándervirágos patasi parohiától a bányahegyi márványbányák, a szép gárdonyi részletek, a kubini táj, mind megannyi beszédes bizonysága a művész alapos felkészültségének. Kiemelkedő alkotás a most kiállitott festményei közül a „Karácsony". Szélesebb kezelést mutat a „Keszeghék udvara" és Miskolc téli utcarészlete. Amilyen kiforrott művésze az interiőrfestésnek, olyan biztosan festi a gyermekarcképeket is. A kiállitás a VII., Damjanich-utca 43. állami tanitóképzőben e hó 30-ig lesz nyitva. Megtekinthető naponta 10—2 óráig.

M. 929. XII. 22

M. 929. XII. 22

Farkasdy Zoltán

készitette a ~~helyreáll~~ budai Úri u. 32. a ház toglyfeljegyzése szerint, itt. helyreállitásának tervét. Az épület képét közli:

Horler Miklós: Müemlékvédelem és mai épitészet. Magyar Épitőmüvészet, 1972.2.sz. 26-33.1.

Rasdy Zoltán

részt vett és munkatársaival VI-VII. helyezést ért el az alábbi zártkörű meghívásos tervpályázaton:

Borosnyay Pál: Alagútszalaggal kivitelezhető lak- és szállásjellegű épületek tervpályázata 1970.
Magyar Építőművészet, 1971.5.sz. 2-12. l.

FARKASDI Zoltán

M. Tudományos A-tól Z-ig.
Bp. 1997 282-283.

Farkasdy Zoltán

Csák Máté: Várnegyedi lakóház, Budapest, I. Disz tér. - Építészek: Farkasdy Zoltán, Kenessey Attila, belsőépitész/sörözö/: Fessel Álajos, statikus Szijjártó Imre. - Ismertetés /fotók: Vidovics István/; emliti Virág Csaba Fehér Galamb-épületét /Szentháromság u. 9-11./

58-6o.l.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.

M.D.K.

FARKASDY Zoltán építész

(FARKASDI)

Iparművészeti Főiskola

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Pp. 1961. 348.

Farkasdy Zoltán

budai várnegyedbeli építészi működését említi-értékeli /képpel/:

Csák Mátó: A budai Várnegyed rekonstrukciójának néhány kérdéséről. Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 63-64. l.

~~Dobos Lajos~~

Farkasdy Zoltán

Farkasdy Istvánról (1901-1966) monológot írt.

Ipari Művészet, 1965.4.sz., 68-71.l.

Farkasdy Zoltán

YBL-díjas építőművész. „A korszerű lakás kialakítása" címmel tartott előadást.

Ipari Művészet, 1965. 3. sz., 90. l.

Farkasdy Zoltán

Janáky István épitész /1901-1966/ nekrológja. - Farkasdy Zoltán, Magyar Épitőművészet, 1966. 15.évf. 3.sz. 19. l. - Granasztói Pál, Magyar Épitőművészet, 1966. 15.évf. 3.sz. 57. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

283. l.

FARKASDY ZOLTÁN

ÉPITÉSZ. RÉSZTVESZ AZ ALÁBBI PÁLYÁZATON,
AZ IDEGENFORGALMI HIVATAL
ÉPÜLETÉVEL.

DR KISSNÉ NAGYPÁL JUDIT: SOPRON MŰEMLÉKI
BELVÁROSÁNAK ÜRES TELKEIRE
KIIRT TERVPÁLYÁZAT, 1968.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/5. 9. LAP.

Farkasdy Zoltán

értékes tanácsaiért /a Bp, I. Uri u. 4. sz. ház tervezésében/ köszönetet mond:

Kapsza Miklós: A tervező megjegyzései. - Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 39. l.

Farkasdy Zoltán

budai várbeli épületeitp mint az új és régi magas szintü ötvözödéseit emliti Kapsza Miklós: A tervező megjegyzései c. cikkében.

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

37.l.

Farkasdy Zoltán építész és Vigh Tamás szobrász

felhívást Zaptak a Március 15.

tér rendezésére Ziist pályázatra.

Magyar Nemzet
1969 másc. 15

FARKASDY ZOLTÁN.

ÉPITÉSZ. FELKÉRTÉK AZ ALÁBBI PÁLYÁZATON VALÓ RÉSZVÉTELRE.

1 DB. REPR. 4. LAPON.

SCHÉRY GÁBOR: NYARALÓÉPÜLETEK TERVPÁLYÁZATA.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/4. 2. LAP.

Farkasdy Zoltán

Granasztói Pál: Az építészet igézetében c. könyvét ismertetik: Perneczky Géza, Kritika, 1967.5.évf.8. sz.49-5o.l. - Tölgyesi János, Valóság, 1967.1o.évf. 3.sz.1o7-1o8.l. - Farkasdy Zoltán, Magyar Építőművészet,1967.16.évf.3.sz.58.l. - Major Máté. Uj Irás, 1967.7.évf.1.sz.114-116.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz.68-1o7.l./

1o3. l.

MDK

Farkasdy Zoltán

építész

Gárdonyi J: Petőfi híd budai hídfője...

Magyar Nemzet, 1952. aug. 8. 5. l.

Farkasdy Zoltán, építész MOK

A Fortuna u. 15. sz. új épület tervezője.
(Kép: 213. l.)

Az Úri u. 32. sz. ház tervezője.
(Kép: 215. l.)

Horler Miklós: Új épületek műemléki környezetben
206-220. l.

Bp. 1960. 4. sz.

MŰEMLÉKvédelem

Farkasdy Zoltán, építész MTA

A budavári védett műemlék-együttesben készült új épületek egyik tervezője.

–: Kép Címlapon

Műemlékvédelem, Bp. 1960. 4. sz.

Farkasdy Zoltán
építész

M.D.K.

1955-ben Baksa Soós Györggyel közösen
tervezték az egri Szovjet Emlékművet.

Gyenti László: Műteremlátogatás.
Művészet, 1963. június — 28 lap

Farkasdi Zoltán, építész

MDL

A dunaújvárosi kórház tervezője.

(fénykép.)

-: Befejezéshez közeledik a dunaújvárosi kórház építése

5.

NÉPSZABADSÁG bn. 1965. márc. 5.

MDK

Farkasdy Zoltán

Városligeti játszótér, paszt.

Pedagógus szakszerv. l.képzőmüv. kiáll. 1947.máj.

5. l.

Mütterenkiállítás, Farkasdy Zoltán

Pesti Hirlap. 1932. márc. 22. 8

Mütterenkiállítás

Farkasdy Zoltán
építész

M.D.K.

Társaival készült vihendhár tervét első díjjal jutalmarták.

Ötletes tervek a kisnyaraló pályáraton
Magyar Nemzet, 1959. márc. 1

51.

MDK

Farkasdy Zoltán épitész

Szt. László kórház pályaterve megvételre javasolva

Sághy Gyula: A Szt. László kórház tervpályázata.
Uj Épitészet, 1948, 257 l.

Tata (Komárom)

Béke-tér 13. Ház földszintes, 1

(Tata V.É. MV. Kp. 1952, második

görzsönyi Farkasdy Zoltán MDK

Cinerária, vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Farkasréty Zoltán, építész MDK

Dunaújváros új kórházát tervezte.

(Felvételek.)

–: Elkészült Dunaújváros új kórháza 7.

NÉPSZABADSÁG, BP 1965. nov. 24.

MDK

Farkasdy Zoltán, építész

Az Iparművészeti Tanácsban előadást tart lakás és otthon-címmel.

— : Tanácskozás a lakáskultúráról

ESTI HIRLAP, 1966. dec. 9.

MDK

Farkasdy Zoltán, ép.

Felszabadult Bp. művészeti. 8.Szal. 1960.

Parkasdy Zoltán, ép.

Görzsönyi Farkasdy Zoltán festőművész

* **Müteremkiállitás.** *Görzsönyi Farkasdy* Zoltán, a budapesti VII. ker. áll. tanitónőképzőintézet tanára, festőművész; olaj és vizfestményeiből értékes kiállitást rendezett. A kiállitás e hó 24-én, virágvasárnap délelőtt 10 órakor nyilik meg s április 2 áig lesz nyitva Megtekinthető naponta 10—2-ig VII. Damjanich-utca 43, II. em. alatti állami tanitónőképzőintézetben Belépés dijtalan

Magyarság
1929 III. 24

Farkasdy Zoltán épitész

Uri u. 32. sz. lakóépület

Magyar Épitőmüévszet 1965/6. 52.1.

M.D.K.

Farkasdy Zoltán épitész

KÖZTI

Kórház , Dunaujváros

Munkatárs: Balla Gyula,Halmágyi Károly
Belsőépitész: Fesszel Alajos
Képzőművész: Mester Károly,
Épitésvezető: Lambert Lajos

Magyar Épitőművészet 1967/3. 8-15.l.

Farkasdy Zoltán

tervei alapján állitották helyre a bp-i
II-ri utca 32-p. a. lakoházat 1959-ben

Merényi F.: L'ultimo quatro di Secolo
della Tutela dei Monumenti in Ungheria.
Acta Historiae Artium, Budapest,
1972. 1-2 p. 61 l

MDK

Farkasdy Zoltán

Uri utca 32. tervezője repr.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

M.D.K.

Farkasdy Zoltán, építész

tervei szerint kerül majd sor a Visz-tér 8. sz. foglig be-építésére

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 6. sz. 3. old.

7. rajzábra

Farkasdy Zoltán festőművész

— **Müterem-kiállitás.** *Farkasdy* Zoltán tanárfestőművész olaj- és vizfestményeiből müterem-kiállitást rendez. A kiállitás: Budapest, VII. ker., Damjanich-utca 43., II. em. Állami Tanitónőképző-intézetben március 29-én délelőtt 10 órakor nyilik meg. Belépődij nincs.

Nemzeti Ujság 1931.III.27

Farkasdy Zoltán festőművész

* **Müteremkiállitás.** *Farkasdy* Zoltán festőművész, tanár, az *Állami Tanitóképző Intézetben* (Damjanich-utca 43. szám alatt) olaj- és vizfestményeiből müteremkiállitást rendez. A kiállitás március 29-én nyilik meg és megtekinthető délelőtt 10 órától délután 2 óráig.

Magyarság 1931.III.27

„festőhét"

1931. VIII. 20.

Elmaradt.

Farkasdy Zoltán festőművész

— **Müteremkiállitás.** *Farkasdy* Zoltán, a VII. ker. m. kir. áll. tanitóképző rajztanára, festőművész az idén is megrendezte értékes kiállitását. Kitünő tollrajzai mellett finom szinhangolást mutatnak a tiroli, a dunántuli, iszkaszentgyörgyi és bányahegyi tájai, valamint csallóközi és árvamegyei részletei. A csendéleteit, gyermek-, férfi-portraitjait, tájait mind bensőséges szeretettel festi. Nagy sikert aratott a multban is s most is igen nagy érdeklődés kiséri müvészetét. Különösen jó értékek a szentendrei részletei, budai utcája, miskolci Szinva partja, Orgona-csendélete és állatképei. A gróf Pappenheim-park-részletek, az iszkaszentgyörgyi halastó, fehérvári ut I—II. már szélesebb kezelésre vallanak.

Nemzeti Ujság 1931.IV.2.

Farkasdy Zoltán festőművész

(—) Müterem-kiállitás. Farkasdy Zoltná tanár, festőművész a Damjanich-utca 43. szám alatt lévő állami tanitóképzőintézetben olaj- és viz festményeiből álló gyüjteményét mutatja be a nyilvánosságnak. Az érdekes, figyelmet érdemlő munkák naponta délelőtt 10-től délután 2-ig tekinthetők meg. Belépődij nincs.

Esti Kurir 1931.III.30.

Farkasdy Zoltán tanár és festőművész

P.H.932. III. 22

— **Műteremkiállítás.** Farkasdy Zoltán tanár és festőművész olaj- és vízfestményeiből rendezett kiállítása rendkívüli érdeklődés mellett nyílt meg. A kiállítás elrendezése és színvonala meglepően jó képeket nyújt, mert amit produkál, az őszinte és becsületes munka. Arcképei finom tónusuak. Megkapóak a hangulatos tájképei *(Kincsesi panoráma, Patasi parókia, Szülőháza udvara, Delelő gulya)*. Virágképei leheletfinomságuak. Csendéletei közül az *Iskaszentgyörgyi edények* külön figyelmet is érdemel. *Farkasdy* kiállításában igazán lehet gyönyörködni. Nyitva március hó 20-ig, naponta d. e. 9—2 óráig, Budapest, VII., Damjanich-u. 43. szám alatt. Belépődíj nincsen.

P.H.932.III.22.

P.H.C32.III.22.

Farkasdi Zoltán, építém rosa

Hozzánált.

(As): Vita a Kossuth Lajos térről

4.

bp. 1966. okt. 25.

ESTI HIRLAP

Farkasdy Zoltán építész

MDK

Budapesti Népmüvelési Gimnázium repr.

Sai-Halász Antal:Két iskolaépület Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 245.l.

Farkasdy Zoltán épitész MDK

terve II.dij repr.

Hidasi Lajos:XIII.kerületi rendelőintézet tervpályázata Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz. 363.367.1.

M.D.K.

ifj. Farkasdi Loltán
építész

A Városi Tanács 12 építészt szólított fel, hogy a város építészeti koncepciója kérdéseiben javaslataikat dolgozzák ki. Ezek között szerepel ifj. Farkasdi.

Budapest Városépítészeti Kérdései (1954.) 21 lap.

M.D.K.

ifj Farkasdy Zoltán
építész

Körintézményeket magában foglalószöldgyűrű-terve"
ről irt.

Budapest Városépítészeti Kérdései (1954) 54 lap.

ifj. Farkasdi Zoltán
építész

M.D.K.

A Városi Tanács felszólítására a város építészeti koncepciója kérdésében javaslatot dolgozott ki

Budapesti Városi Tanács V.B. Ismertetője. 1953. Bp. 30 lap.

MDK

Farkasdi Zoltán épitész

Juhhodály a Hortobágyon repr.

Szabó Árpád:Mezőgazdasági épitészetünk egy évtizede
Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.3-4.sz.116.l.

Farkasdi Zoltán [építész]

MOL

Bp. új városképének kialakítása

G.J.: Vita az Építőművészek Szövetségében:
árkádositsunk vagy ne.

Esti Hirlap, II. évf. 40.sz. 1957.febr.17.vas.
8.oldal

ifj. Farkasdy Zoltán

Építész bp-i Úri u. 32 sz. háza

Major M.: Gondolatok — tettek: építésze — tűnik mongatói

Kritika 1965 10 sz. 23. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

Farkasfai

faharangláb

Vasm.

kepe repr

Tóth Vasi

45. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

DANKOPAL

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Farkasdy Zoltán
építész

Magyar Építőművészet
1979/11 60.o.

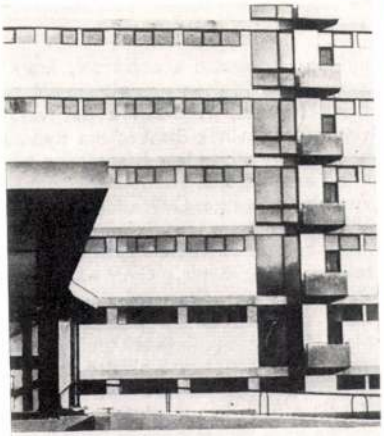

MAI MAGYAR MŰVÉSZET

Farkasdy Zoltán

Lipták Irén: Farkasdy Zoltán (1976)

Farkasdy Zoltán (1923. II. 7.) ma élő építésztársadalmunk második nemzedékéhez tartozik. Ő is külföldön, Dániában — többek között Jørn Utzon építész irodájában — szívja magába az új ismereteket. Hazatérte után idősebb mesterek munkatársaként dolgozik, így Janáky Istvánnal a Budapesti Műszaki Egyetem Stoczek utcai tanulmányi épületén. A szocialista realizmus archaizáló korszakában épült műve az Iparművészeti Főiskola. 15 munkás éven át kedvelt témája a várbeli lakóépület-maradványok műemléki megóvása, ezzel a foghíjak korszerű beépítése, mellyel iskolát teremtett. Éppen ezért a címlapon is szívesen láttu kvolna egyik lakóház-helyreállításának szép detailképét, pl. a Fortuna utca 15. lépcsőházának fotóját. Legnagyobb volumenű munkája a dunaújvárosi kórház, „...mely a második ötéves terv tízezerágyas kórházprogramja számára egyengette a megvalósítás útját". A balatonarácsi strand, a Kelenföldi lakótelep csúszózsaluzással készült magasházai és az Olympia szálló újabb művei. 1970 óta a Műszaki Egyetemen tanít. Kétszer kapta meg az Ybl-díj I. fokozatát.

TIMON KÁLMÁN

egy városszerkezetet javító lehetőség veszett el.

Az új állomásépület az elmúlt évtizedekben kialakult és klasszikus tagozódássá érett középállomás-típusnak felel meg. Ennek sajátos kiegészítése a határ, illetve a vámforgalom részére szükséges helyiségcsoport. Előnyös a pályaudvarépület egészében a peronrendszer és a felvételi épület utasforgalmi helyiségeinek tiszta kapcsolata. Szép és gondos a belső építészeti kialakítás. Az előcsarnokban szinte már a túl sokféle felületi anyag kifogásolható, mégis kellemes hatású a csarnok jó arányai miatt. A természetes és mesterséges megvilágítás egyaránt jó. A képzőművészeti alkotások (színes üvegfelület) diszkrétek, artisztikusak és szervesen illeszkednek a térbe. Az épület külseje mértéktartó és jól tagolt. Igen előnyös az állomáselőtér helyzete a városi forgalomban: követi azt a fontos szabályt, hogy az állomáselőtér a városi forgalom mellett, ne

Farkasdy Zoltán

a Dísz tér 8.y. épület

~~helyreállitásának~~ tervező épitésze

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974 73.old.

Farkasdy Zoltán

a Tóth Árpád sétány 25-27. épület

~~helyreállításának~~ tervező építésze

Magyar Műemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974 73.old.

Farkasdy Zoltán

Fortuna u. 15. sz. épület

~~helyreállításának~~ tervező építésze

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp. Akadémiai Kiadó 1974. 73. old.

Farkasdy Zoltán

az Úri u. 30-32.sz. épület

~~helyreállításának~~ tervező építésze

Magyar Műemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974 73.old.

Farkasdy Zoltán, építész

Lipták Nén: Farkasdy Zoltán c. tanulmánykötete

↙

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. dec. 20.

Farkasdy Zoltán, építész

□ FARKASDY ZOLTÁN
kétszeres Ybl-díjas építő-
művészt mutatja be a Kép-
zőművészeti Alap Kiadó
Vállalat Mai magyar művé-
országi nemzetiségek jo-
gait.
Lous van Geyt, a Belga
Kommunista Párt elnöke
parlamenti interpelláció-

— : Cl farkasdy . . . . . Zv.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 dec. 6,

Farkasdi Zoltán, Ybl-díjas építész

a Mai műsorban a lakótelepekről lesz szó, melyre meghívott vendég Farkasdi Zoltán.

Vita a lakótelepekről II.

1974. VII. 18. TV. 2. Műsor, 20.01 | Gué.

Farkasdi Zoltán, Ybl-díjas építész a műsorban a lakótelepekről lesz szó. Meghívott vendégek Spiró Éva, Farkasdi Zoltán Ybl-díjas építésznek, Balogh János újságíró, Kolozsvári Grandpiel Emil író.

Unokáink is látni fogják.

1974. X. 16. 14.45 TV. – Hné –

Farkasdi Zoltán építész

Az Úri u. 32. sz. alatti lakóépületet tervezte (említve) Ez volt az első kis érlet arra, hogyan lehet korunk szerkezete-és formanyelvén a Budai Vár utcaképébe illő épületet teremteni.

Új építészet Magyarországon

1974. IX. 21. TV. 18.50 Gyné.

Farkasdy Zoltán, építész

– FARKASDY ZOLTÁN kétszeres Ybl-díjas építőművész pályájával ismertet meg a Mai magyar művészet sorozatban most megjelent kötet, Lipták Irén építész kalauzolásával.

– : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 14.

Farkas dy Zoltán, épitész

L.: Marik Enter.

– : □ Marik Enter ... 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. aug. 27.

Farkasdy Zoltán

F.Z.: Lakóépület, Budapest, I. Uri utca. - Építész: Farkasdy Zoltán, belsőépítész Gaubek Júlia, statikus I Halbrohr Gábor; az eszpresszó dombormüve: Ilosfai József. - Ismertetés, képekkel /fotók: Vidovics István/

21-23.l.

Magy.Ép.müv. 1972.5.sz.

Farkasdy Zoltán

a Budapesti Müszaki Egyetem docense, akit az Ybl Miklós-dij I. fokozatával tüntettek ki, irja a lap: "Dijak, kitüntetések - 1973" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 7.
XVII. évf. 14. sz. 2. lap.

Farkasdi Zoltán, Ybl-díjas építészmérnök.
A mai építészetről szól és a műsor
beszélgetés-vitatkozással. A vitában részt-
vevő szakemberek közül három Ybl-díjas
építészmérnök, Palotay Károly, Tarcza Gyögy
és Farkasdi Zoltán.

Iskolánk is látni fogják.

1944. V. 3. 21.40 TV. II. műsor – Hué –

Farkasdy Zoltán építész

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

799. old

Farkasdy Zoltán

Felszólalásának rövid ismerteése a MÉSZ 1972.nov.1-i vezetőségi ülésén.

Magy.Ép.műv. 1972.6.sz. 58-59.l.

Farkasdy Zoltán
építész

A váci Hajóhikötő-Pokolsziget Révhikötőben elhyerendő szobrászati alkotás pályázatán vett részt.

—: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1971 te. március - 48 oldal.

Farkasdy Zoltán

a Zelenföldi pontházak
építészeként említve a 32. oldalon

Magyar építészet 1945-70

Farkasdy Zoltán

a miskolci Műszaki Egyetem
építész munkatársaként neve említve

Magyar építészet 1945–70
92. old.

Farkasdy Zoltán építész

Uri utcai lakóépület tervezőjének

neve említve

Magyar építőmű 1945-70

66. old.

Farkasdy Zoltán építész

a dunaújvárosi Városi
építészetéről emlékezve

Magyar építészet 1945-70
140. old.

Farkasdy Zoltán, építész

Építész vita résztvevője

(– ás): TV-notesz

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jul. 19.

Farkasdy Zoltán, építész

az építészetnek és a képzőművészetnek [a kap-
csolatáról tanácskoztak, beszélgettek, vitatkoztak
ez év dec-ben a magyar és a szovjet képző-
művészeti Szövetségnek a küldöttei. – A meghi-
vottak közül most ellátogatott Farkasdy Zol-
tán építész, Fekete György belső építész és még
többen

Művészeti Magazin

1977. dec. 22. TV. 21:35 – V Gué –

Farkasdy Zoltán, építész

I. f.-ban részesült.

– : Az 1973. évi Ybl Miklós-díjasok 7.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 4.

Farkasdy Zoltán

tervei alapján épült 1969-ben az I. Díszter

8. sz. a. lakóház.

Berzo László, Bernát György, Erdei

Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-

pest 1973. 1335 l

2441

Farkasdy Zoltán

a kelenföldi lakónegyed magasház terve-
zője.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc
stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 13350

5350

Farkasdy Zoltán |MÉSZ| építész

A MÉSZ és a ÉVM nyilvános, titkos pályázatot hirdet a komplex környezetvédelem témakörében. A pályázat témája környezetalakítás építészeti vonatkozásainak témakörében szabadon választható. — Az építész a bíráló bizottság egyik tagja.

Építészeti Tanulmánypályázat.

1975.

„Multunk jövője.

1975. szept. 25.

Farkasdy Zoltán építész

Okt. 31.-én „7 Sollákó 1974-75" c. terrpályázat nyilvános ismertetése és vitája.

Előadók: Erdélyi Zoltán
Mendele Ferenc, } építészek.
Felkért app.: Farkasdy Zoltán

a terrpályázat anyaga okt. 29-től a MÉSZ-székházában látható.

MÉSZ program

1975. október hó

Farkasdi Zoltán Ybl-díjas építész

„Tisztelettel építészet" c. műsorban a stúdióvendégek Borrendég Béla, Farkasdi Zoltán, Mendele Ferenc, Vadász György Ybl-díjas építészek

Tisztelettel építészet?

1976. I. 10. 17.45 Televízió – Vné –

Farkasdy Zoltán építész

Budapesten az Olimpia Szállodát Farkasdy Zoltán építésszel együtt — Balatonfüreden a Hotel Marinát Mányoki László építésszel együtt csinált Bedéd Sándor belsőépítész, iparművész.

Kitüntetettek társaságában hettőtől hatig.

1995. IV. 16. 14.00 Petőfi |11| - Vué -

Farkasdy Zoltán

A "Fiatal Építészek Köre" vezetőjével, Szendrői Jenő, Kossuth-dijas professzorral folytat interjut Seszták Ágnes: "Hogyan politizáljon az építész?" cimmel. 1954-től, 1960-ig müködött az a Mesteriskola, amelyik a jelenlegi kiváló építészeket adta a társadalomnak. A Mesteriskola 1960-ban megszünt és 1970-ben ujjá született "Fiatal Építészek Köre" néven. A professzor külön kiemeli Bajnay László, Finta József, Gulyás Zoltán, Vadász György és Virágh Csaba építőművészeket, majd megemliti Kükény Ágnes fekete-lila bölcsödéjét és Farkasdy Zoltán Olympia Szálló-ját.

Éles és Irodalom, Bp. 1975. febr. 15.
XIX. évf. 7. sz. 7. lap.

Farkasdy Loltán

A Középelettesvenő Intéretben
Hornicsek munkatársa volt.

Kovács Ainhó: Hornicsek László.
Művészet, 1975. július - 6 oldal.

FARKASDY Zoltán épitész

pitészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp. OMF Kft. 1992
45, 46, 47, 55, 56, 59, 70, 71, 90,

pesten 1935-ben, majd 1935-től 1940-ig káplán Esztergom-Belvárosban, 1940-43-ban Budapesten a Mária Szíve templomban, majd 1943-45-ig Budapesten a Városmajorban. 1945-46-ban betegszabadságon volt, majd 1946-tól 1952-ig hittanár Budapesten. 1952-53-ban hitoktató Dorogon majd Budapesten. 1953-tól 1958-ig Nagymaroson káplán, 1958-tól 1962-ig Budapesten Középsőferencvárosban. Kápolnaigazgató Budapesten a Szent Szabina kápolnában 1962-től 1964-ig. Lelkész Ságújfaluban 1964-től 1972-ig, majd 1972-től Leányváron plébános. 1972-től 1988-ig, majd 1988-tól Budapesten Regnum kápolna igazgatója. Főegyházmegyei, majd érseki tanácsos 1976-tól, tiszteletbeli kanonok 1988-tól.

WEIBL LIPÓT – 1926. július 3-án született Pozsonypüspökiben. 1951. június 17-én Esztergomban szentelték. Káplán 1951-52-ben Esztergomban a Szt. Anna templomban, majd 1952-től 1954-ig Nógrádmegyerben, 1954-57-ben Nagymaroson, 1957-től 1964-ig Ságújfaluban. Lelkész Annavölgyben 1964-től 1967-ig, plébános 1967-től 1969-ig Pilisszentléleken, 1969-től Püskiben.

FARKASDY ZOLTÁN

Bojár Iván András: A nagykorúsodás találkahelye.

Uj Művészet 1996, 10. sz. 51-54

rzése, a szolgálat útján elnyert méltóság emelte
családtagok gyakran segítik unokaöccseiket is
lyen folyamatnak köszönhette felemelkedését
ok művészeti reprezentációjának célja a főpapi
us ruházat és jelvények ábrázolása szolgált.
k ábrázolásai a főpapi hatalomnak egyházi
K.

egreprezentatívabb kompozíciós megoldása az
ülő főpapi alak baldachinépítmény alatti
)5–1321) 1309-es példányról ismert pecsétképe. 308/3
rázolást a feje felett mintegy diptichonszerűen 308/1
val – egészíti ki az egyházmegye védőszentjeire
zázadi püspöki pecsétek általánosan elterjedt
talában egyházmegyéje védőszentjével együtt,
jelenítik meg. A pecsétképek kompozíciója
a votívképek vagy a donátorábrázolások
endben jelenik meg. Ilyen, tisztán devocionális
mert pecsétje, mezejében a feszület előtt térdelő 313/5
mszentbenedeki apát pecsétje, amely építészeti 313/4
védőszentjét ábrázolja a régebbi, álló alakos
az apát imádkozó alakja. *Bátori András váradi* 309/3

Farkasdy Zoltán, építén

Vezelőtanári megbízatást

Kapott.

7

– Egyetemi, főiskolai vezetői megbízatások ....

Népszabadság Bp. 1981 júl. 7.

Farkasdy Zoltán, építész

L: Finta József

Vadas József: A szabadság (h)ára

12

Élet és Irodalom Bp. 1983. máj. 11 XXVII/10

Farkasdy Zoltán, építén

L: Nagy Elemér

– követségi kérek

Borító 3

Magyar Építőművészet Bp. 1983

83/2

Farkasdy Zoltán, építész

L. Noll Tomás

Pazár. B: Megyei gyermek-rehabilitációs Központ, Miskolc 50-54

Magyar Építőművészet Br. 1983 83/1

Farkas Zoltán

A székesfehérvári belváros műemléki rekonstrukciójának kérdéséről rendezett konferenciát tegnap az István király Múzeum, a Magyar Történeti Társulat és az Építőipari Tudományos Egyesüld. — Farkas Zoltán, a múzeum munkatársa az archív fotók, forrásértékének jelentőségével ismertette meg a hallgatóságot.

(ász): Alba Regia napok.
Fejérmegyei Hírlap, 1984. máj. 22. 5-old.

Farkasdy Zoltán, építész

L: Ungár Péter

– Szövetségi kírek

Magyar

Építőművészet, Br. 1983

Borító 3.

83/1

Farkas dy Zoltán. építész

dr Horler Miklós: Egy új ház a budai várban 38–40

Magyar
Építő művészet Bp. 1983. 83/1

oszlop is a ház része, lépcsősora fokozza a ház lelépegetését.

D: Sok szó esett itt a házról, részleteiről, illeszkedéséről, de kevesebb arról a közvetlen környezetről, melyhez alkalmazkodnia kellett, a szomszédos kis barokk házról. A barokk kor mestere nem a „kiemelt hely" tudatában épített, valószínűleg nem rendelkezett olyan építészetelméleti és történeti áttekintő képességgel, mint Ti, mégis a mai napig szívesen nézegetjük házának arányait, tanulmányozzuk részletmegoldásait, csodáljuk emberközeliségét, és szinte érthetetlenné válik előttünk, hogyan jutottunk ebbe az embertelenül rideg és sivár építészeti világba.

J: Társadalom és építészet hihetetlen egysége megbomlott; ez a gótika vége, a „középkor alkonya", hogy Huizingát idézzem. Ezután az építésznek is, mint a többi művésznek, megrendelésre, közönségnek kellett dolgoznia. Tehát az a belülről felépített tiszta építészet, ahol egy értelme volt a templomnak, hogy megépítse a Földön az Égi Jeruzsálemet, ez a világ megszűnt. De a barokkban is még igen határozott volt ez a felépítettség. Az országnak ez a része — nem a református hagyomány, hanem a pápista barokk hagyomány — eléggé meghatározott társadalmi elképzelésekkel bírt. Egy palota homlokzatán az élet minden szépsége, amit az „ancien regime" tudott, tükröződött, és valami fenségesnek hatott, az arra járó pór számára. A pórnak is egyértelmű volt, hogyan sugározta ki a palota homlokzatát a Fertő tó partján álló falusi házakra vagy a Dunántúl barokk ívű parasztházaira, melyek gyerekkoromban még álltak a Balaton partján. Egyértelmű volt az is, hogy egy budai polgárnak hogyan kell viselkednie.

1

L: Az illeszkedés végső soron nemcsak formai, de tartalmi kérdés is. Azt hiszem, könnyebb és egyszerűbb lett volna a dolgunk, ha a földszinten üzletek lennének, talán segített volna az is, ha a visszaállított, de most kapuval elzárt — így élettelen — sikátoron át kapcsolatot lehetett volna teremteni a szomszédos udvarokkal, belőlük nyíló üzletekkel, presszókkal, vendéglőkkel.

Persze az sem mindegy, hogy fenn mi van, kik lakják a házat. Most — és azt hiszem, még sokáig — még a saját hazájukban is a környezetüktől elidegenedő diplomaták. Hiányzik az igazi kapu a szokott — szeretett vagy szídott — „csendélettel" vagy éppen zajos utcábatorkolással. Itt portával ellenőrzött kijáratot kellett tervezni.

Épületeink nagyon formaszegények. Az eklektika ott is hibázik, hogy jelentéstelenül díszít, a modern pedig ott is, hogy a díszítés szándékát is megvetve elvette elemeinek egy másik jelentését is.

Pillérből, oszlopból „teherhordó"; mennyezetből „födém"; falból, „térelhatároló"; ajtóból, ablakból, de még a kapuból is „nyílászáró"; lábazatból, „falvédő"; párkányból, „kétvízorros fallefedés" lett.

D: Köszönöm a beszélgetést.

Összeállította: Deák Zoltán

Egy új ház a budai Várban

Új ház épült a budai Várban, a Mátyás-templommal szemben. Ahogy régen építették a várost, házakból, egyenként, gonddal, törődéssel, azzal a meggyőződéssel, hogy az egyéni arcúra formált házakból valami nagyobb egész: a város épül.

2

1. Közlekedőfolyosó részlete
2. Belső udvar
3. Keresztmetszet
4. Kovácsoltvas rács részlete (Barna Imre alkotása)

4

láttam először, ha jól emlékszem, egy homlokzati rajzon — erős rövidüléssel — ábrázolta a derékszögben csatlakozó másik homlokzatot is.

D: Az utóbbi időben a horizontális, szalagablakos homlokzatok helyett vertikális motívumokkal tagolt homlokzatok jelentek meg a magyar építészetben, főként a történelmi környezetbe való illeszkedésre hivatkozva.

J: Itt a pillérek alkalmazása szerkezetből indult ki, mert téglavázas házat akartunk csinálni. De a telkek tájolása lehetetlen; fényt alig kap a Duna felőli homlokzat. A pillér alkalmas eszköznek bizonyult a nap lecsalogatására, a súrolt fények érvényesítésére — hiszen súrolt fényt kap a homlokzat —, hogy a pillérek egy-egy oldala fényt mindig kapjon.

Itt láthatod azt az érdekes jelenséget, hogyan válik teljesen fallá a pillérsor; és egy másikat, hogy ennek a homlokzatnak a perspektivikus képe megegyezik a szemben levő Városháza tetőhajlásszögével, tehát egybeesik vele.

A Szentháromság tér felőli homlokzat egyforma hálóját tudatosan a különleges motívumok ugráltatásával oldottuk föl. A térről ki kellett szedni a rossz megvilágítóállványt és az újat a középkori sikátort visszaimádkozó új sikátor főmotívumának használtuk. Lehúzza a szemet a kettős ajtó közé állított szobor — mely középkori motívum — fölemeli a szemet a tetőablak megkettőzése, leugrik a szem a sarokmotívumnál — vált a dolog —, és folytatódik ez a megmozgatása a homlokzatnak a Szentháromság utcai homlokzati rend abbahagyásaival, ajtókkal való lehúzásaival, fölemeléseivel és a középkorból megmaradt ajtónyílással. Tehát ez a föl-le ugráltatása a szemnek oldja föl azt a kemény rasztert, melyet az építészet nem tud elkerülni. Gondosan megfigyeltem a szemben levő tornyot — remekmű — és annak a visszaugratásait. Vannak olyan képek, amikor ezek egybejátszanak, tehát a fiálék majdnem ennek a háznak a fiáléivá válnak.

L: A Szentháromság utcából jövet — jókora szakasz — a Szentháromság

5

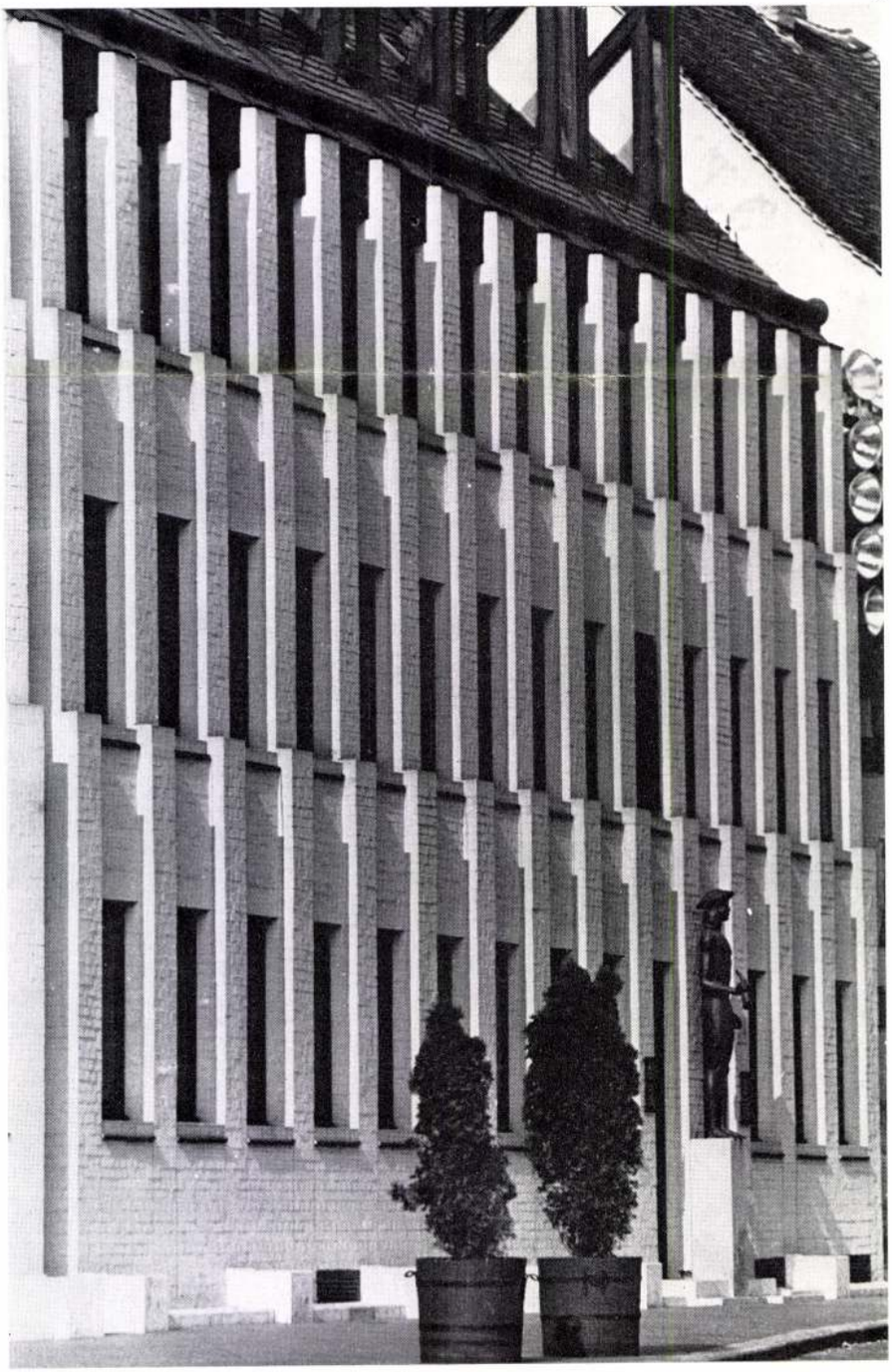

6

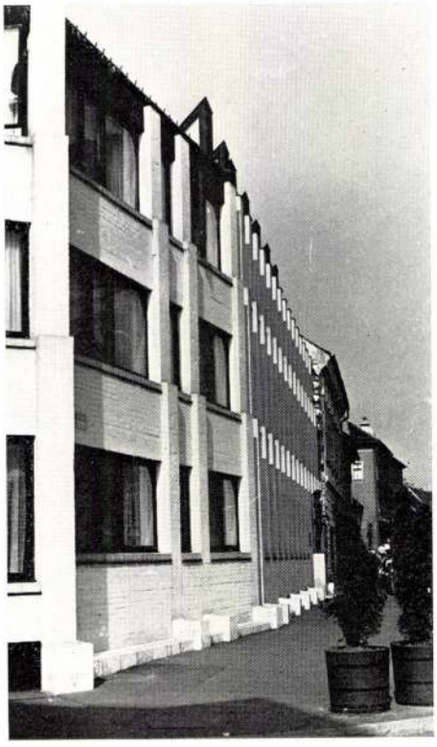

1. L'ancien hôtel de ville et le nouveau bâtiment
2. Façade dans la rue Országház
3. Rythme changé sur la façade à l'angle du bâtiment
4. Plans de façade en gradins vus depuis la rue Szentháromság
5. Jeu des ombres et des clairs sur des pilastres
6. Retour de façade, rue Országház

A régi városok varázsa talán abban volt, hogy olyanok voltak, mint az emberek, akik bennük éltek. Két egyforma ember nincs, de mindnek valamiképp egyforma a testi felépítése, szervezete, arányai s ha van is köztük soványabb, kövérebb, alacsonyabb, magasabb, a különbségek ellenére mégis valami nagy rendező elv foglalja őket egységbe, egyéni vonásaik ezen belül bontakoznak ki végtelen gazdagsággal. Nyugtalan, feszültségekkel teli korunk belső válsága tükröződik környezetünk arculatában is, amely jobbára hol nyomasztóan egyhangú, hol pedig egymásról tudomást venni nem akaró, tán szép, de magányos, elidegenedett épületekkel vesz körül minket.

Annál nagyobb öröm, ha valahol olyan ház épül, amely új, egyéni és mégis ismerősen illeszkedik a többi ház közé, amely sajátosan oda való, ahol felépült, és nem lehetne bárhol máshol elképzelni, amely megjelenésével nem feszültséget, hanem harmóniát teremt a környezetében. Jánossy György Szentháromság téri háza ilyen.

Bizonyára kissé elfogult vagyok vele, mert azokat a negyed századdal ezelőtti időket idézi fel bennem, amikor ők ketten Farkasdy Zoltánnal elsőkként jöttek segítségemre, hogy a Várnegyed új építkezéseinek „semleges" irányzatát, meg a fénykép utáni rekonstrukciók kísérleteit áttörjük és elismertessük az új építészet létjogosultságát a történelmi környezetben. Az első úttörő példák sikere, azt hiszem, abban rejlik, hogy mindketten egyrészt közös neveltetésünkből folyó bizonyos puritán tisztasággal közeledtek a feladathoz, s nem mutatós építészeti attrakció lehetőségét látták benne, másrészt megérintette őket a Várnegyed, a magyar múltnak ez a sok évszázados konglomerátuma és ehhez méltó áhítattal mélyültek el a hely szellemének és karakterének megismerésében.

Jóleső tudat, hogy ez a huszonöt évvel ezelőtti kezdeményezés — kezdeti értetlenségek ellenére — végül is a határokon innen és túl elismerést aratott, és jólesik látni, hogy ennek az irányzatnak ma is van mondanivalója a magyar építészet számára.

Jánossy György Laczkovics Lászlóval közösen tevezett Szentháromság téri házán tanítani lehetne azt az építészeti magatartást, ahogy egy régi városrészt továbbfejleszteni lehet és illik, és azokat a finom építészi-művészi fogásokat, ahogy egy ilyen feladat megoldható. Mindenekelőtt az alaphangnem megválasztása: az a művészi alázat és fegyelem, amellyel felismerte és vállalta, hogy ezen a téren, a különböző korokból származó hangsúlyos épületek között nem egy újabb hangsúllyal kell megjelenni. Nem konkurrálni akart Ceresola, Hillebrandt, Schulek és Fellner épületeivel, hanem őszinte szerénységgel egyszerűen lezárni a teret, amivel egyben a tér hagyományait is megőrizte, hiszen ez az oldal a háború előtt is egyszerűbb volt a többinél.

Ezen a területen korábban három különböző méretű ház állott, míg a mai építési igény egyetlen összefüggő épületet kívánt. Az új épület nem akar mást mutatni, mint ami: a három telken most egyetlen ház épült. Ugyanakkor egységes architektonikus rendszeren belül finom eszközökkel képes utalni a korábbi beépítésre s ezzel elkerüli a túl hosszú homlokzat egyhangúságát is. Az L alakú sarokház két derékszögű rendszerben szerkesztett tömegből áll, amelyek épp azon a helyen csatlakoznak egymáshoz, ahol a téren állt két régi ház találkozott. Az eredeti beépítési vonalat őrző finom alaprajzi törés ily módon nemcsak a beépítési hagyományból következik, hanem a Szentháromság utcai rész derékszögű rendszeréből is. A két tömeg csatlakozását a törésponton művesen megformált finom hasíték hangsúlyozza.

A beépítés módja azonban nemcsak a háború előtti állapotra utal, hanem olyan középkori városszerkezeti hagyomány feltámasztásával is gazdagítja a mai Várnegyedet, mint az Országház utca 2. melletti kis sikátor, újból látni engedve a szomszéd ház határfalában feltárt gótikus ablaknyílásokat. A szerencsésen megválasztott ereszmagasság a tér felőli oldalon az Országház utcai szomszédhoz alkalmazkodik, míg körbeérve a Szentháromság utcai végén éppen annyi magasságkülönbséget ad ki, ami itt korábban is megvolt.

3

4

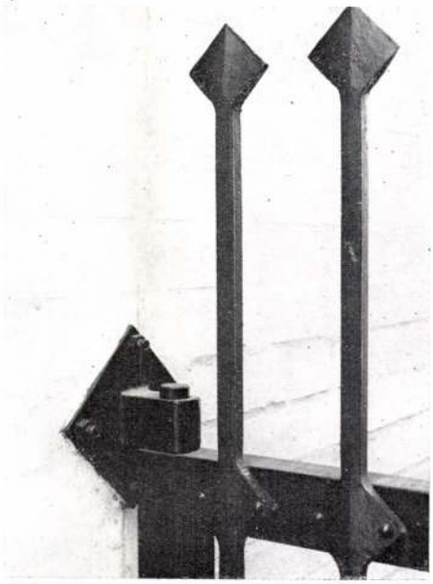

1. Détail du couloir
2. Cour intérieure
3. Coupe transversale
4. Détail de la grille en fer forgé (oeuvre de Imre Barna)

A szerkezeti rendszerből és hagyományos anyagokból kialakított puritán formanyelv ismét bizonyítja, hogy ezekből az anyagokból is lehet korszerű építészetet csinálni. Az elmúlt huszonöt év egyik legfontosabb tapasztalata, hogy a hagyományos magyar városképekben a vertikális tagolás és arányok dominálnak, tehát azok a házak illeszkednek legszerencsésebben közéjük, amelyek arányrendszerében ez a vertikalitás valamiképp visszacsendül. Ebben az esetben is beigazolódott ennek igazsága. A szerkezeti rendszer alapja egy egyszerű, azonos méretrendre épülő raszter, melyben a függőleges elemek finom plasztikai hangsúlyt kapnak. Ezáltal az egész épület minden nézetből átveszi a környezet arányrendszerét és ritmusát. Ez a raszter aztán finom változásokat is lehetővé tesz, így a sarokrészen egy, ill. két pillér elhagyásával nagyobb üvegfelületek keletkeznek, megszakítva a sűrű ablaksor ritmusát s ezzel is utalva arra, hogy itt korábban három ház állott. A sarok egyszerű lesarkítása diszkrét ellenpont a szomszéd városháza erkélyével átellenben. Ami itt kissé zavar, az a sarokrész földszintjén a trafóház feliratos vasajtaja, ami viszont nem méltó ellenpontja a túlsó sarok Pallas Athene-szobnak.

A müanyagfestékkel bevont téglafalak homlokzati felületképzésként már a huszonöt évvel ezelőtti Tóth Árpád sétányi Jánossy-féle házon is tetszettek. Szellemes megoldás, amely bizonyos távolsákból már teljesen egységes hatást nyújt, csupán egy kissé játékosabb felületet eredményez, mint a merev vakolatsíkok. Finom tört-fehér színével, barna fa ablaktokjaival, cseréptetejével elegánsan illeszkedik a tér különböző korú épületei közé.

A Szentháromság utcai homlokzat szélén egy kis történelmi reminiszcencia a félköríves kőkeretes ajtó, amely az elpusztult régi ház földszinti falmaradványában talált középkori ajtókeret-töredék formáját idézi fel. Kár, hogy az eredeti kerettöredék nem volt beilleszthető, de így is jó, hogy ez a kis részlet, mint formai emlék tovább él. Mennyivel igazabb, komolyabb egy ilyen hiteles alapon álló motívum, mint a következő utcasarkon látható homlokzatra applikált működő stallumok, amelyeknek a valódi történelmi múlthoz semmi közük, csupán annak karikatúrái.

Végül az egyedüli, amit valóban kritizálni lehet — s ez nem az építész hibája —, a funkció. Kár, hogy ide a Vár főterére nem tudtunk egy magunknak való házat építeni, ahová be is lehet menni, s amely valami kis életet hozott volna a turistákkal telezsúfolt, de oly rosszul funkcionáló városrészbe. Jó volna, ha valahová le lehetne ülni ezen a téren, mint a soproni Fő téren vagy a bécsi Stephansdom előtt, ha nem volna minden ház zárva, ha a régi városháza ismét múzeum lenne, amit meg lehet látogatni, benne a régi városi élet emlékeivel, dokumentumaival, s utána ki lehetne ülni a térre a templommal szemben színes ernyők alá sörözni.

Akkor az a kényszerű ellentmondás is feloldódhatna, ami most a ház belseje és külseje között feszül. Akkor a földszintet elfoglaló egyetlen térnek nem kellene diszkréten elrejtőznie a lakószobákhoz hasonló ablaksor mögé, hanem megnyílhatna a külső tér felé, s a sarokrész nagyobb nyílásfelületei mögött esetleg valóban valami más funkció lenne. Például az egész remekül megformált ház belsejében egy kis magyar szálló működne, forintért, a sarkon kétszintes vendéglővel-kávézóval, a tér felé meg üzletek sorakoznának, ahol a Várban lakók vagy dolgozók is vásárolhatnának ezt-azt... Vajon tényleg nincs ilyesmire igény?

A Szövetség legutóbbi közgyűlésén sok szó esett az építészet és a társadalom kapcsolatáról s arról, hogy az építészetet nem csak az építészek csinálják, hanem a társadalom is, amely a maga igényeivel — vagy igénytelenségével — meghatározza, hogy az építész hova, miből, mit építhet. Ideje tehát, hogy ha fel akarjuk lendíteni az építészeti kritikát, az egyes alkotásokat az építészet és a társadalom kapcsolatának tükrében is nézzük s tartsuk úgy a tükröt, hogy a társadalom is beleláthasson.

Dr. Horler Miklós

Két üzenet

Félek, hogy a dolgok nem fejlődtek igazán jó irányba. Ha megvizsgáljuk egy olyan mértékadó alkotó, mint Jánossy 1960 és 1980 táján tervezett két vári házát — és ha értünk is a nyelvükön —, akkor a tiszteletet parancsoló minőség mellett fel kell figyelnünk egy jelen-

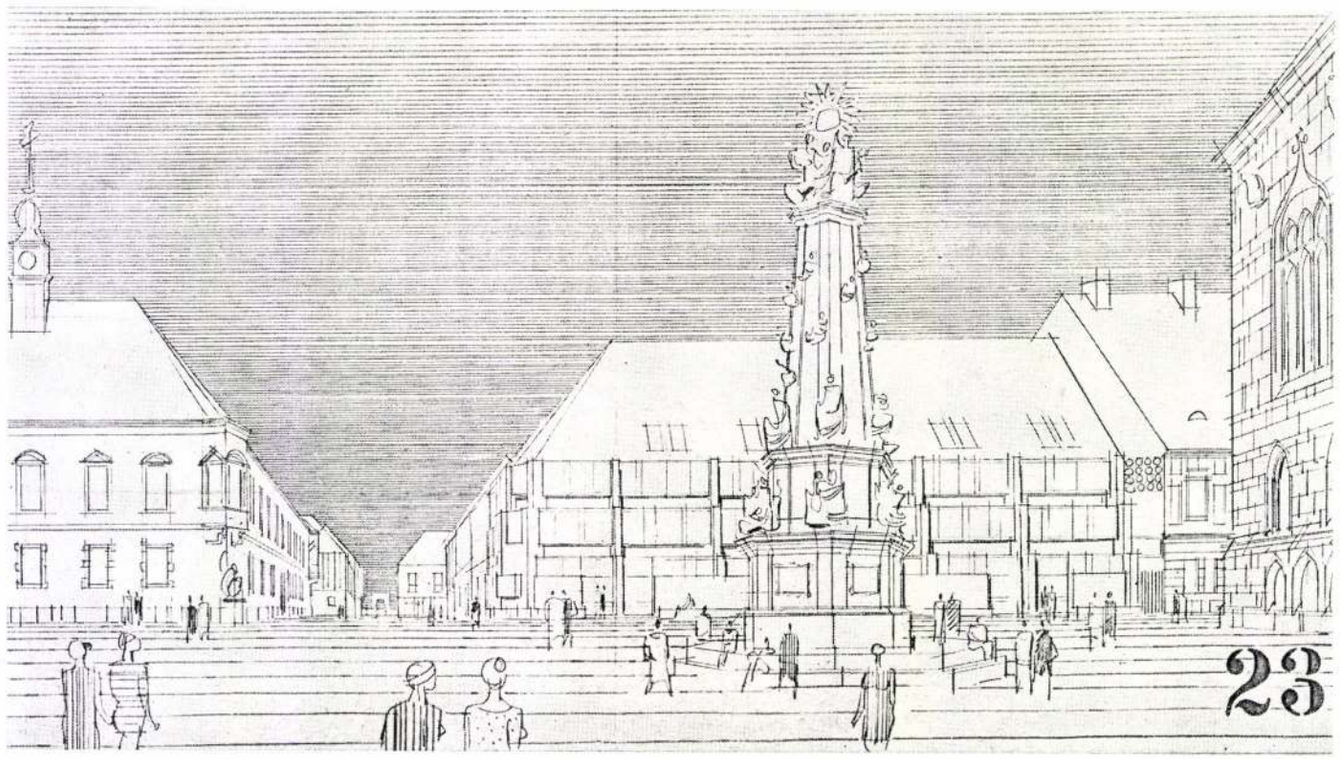

Jánossy György terve

Projet de György Jánossy

Farkasdy Zoltán, épikus

-: Szövetségi hírek 6-7

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/3

Farkasdy zoltán, építén

2-5 oldalon

a 83/6 számban v Moravánszky Ákos.

Az új egyri tervető 1982 ciszmű citkre fagyalbozik a „Kirch" körött felemlített pályázattal.

L: Moravánszky Ákos 83/6

– Szövetségi kisek 6-7

Magyar Építőművészet, Bp. 1983 83/3

TERVEK

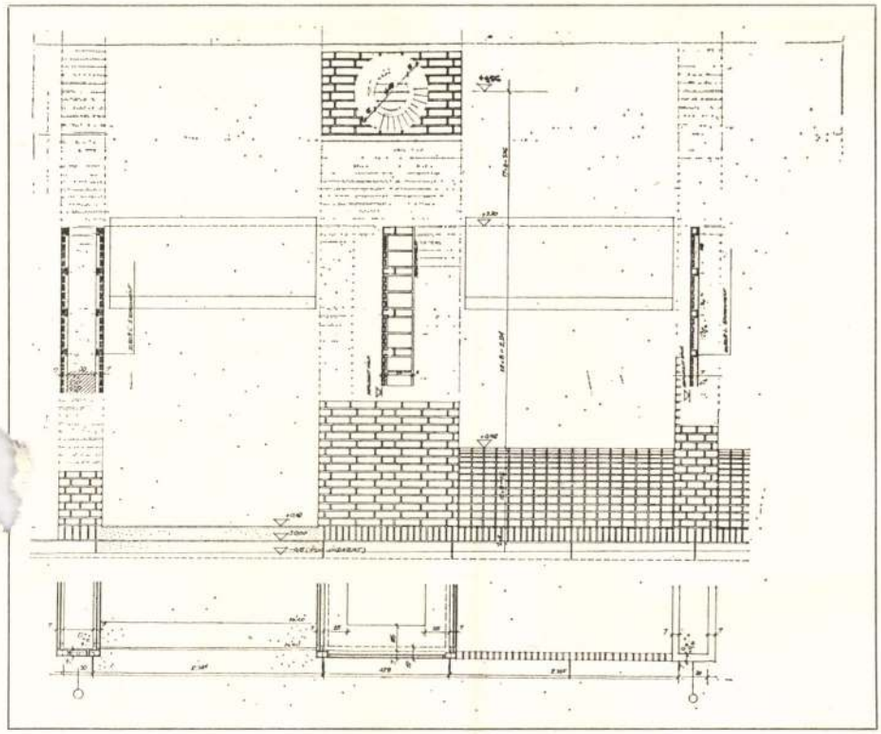

4 3

3. Homlokzati részlet
4. Tanács körúti homlokzat

3. Détails de façade
4. Façade donnant sur l'avenue circulaire Tanács

Szövetségi hírek

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Február 15.

Az Elnökség ülésén részt vett Vasas Sándor, az MSZMP K. B. Gazdaságpolitikai Osztályának munkatársa és Jantner Antal építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes. Az Elnökség Farkasdy Zoltán építésznek, a Szövetség alapító tagjának, elnökhelyettesnek a magyar építészet és a Szövetség érdekében kifejtett több mint három évtizedet átfogó odaadó és eredményes munkájáért 60. születésnapja alkalmából elismerését és köszönetét fejezte ki.

Az Elnökség az MÉ Szerkesztő Bizottság működésével kapcsolatos előterjesztést ideiglenes munkaokmányként elfogadta azzal a megjegyzéssel, hogy — a szükséges pontosításokkal — a korszerűsített Alapszabály megtárgyalásával egyidejűleg kíván visszatérni a témára. Az Elnökség felkérte az alapszabály-módosító ad hoc bizottság vezetőjét, hogy a pontosításokat a Szerkesztő Bizottság elnökével egyeztetve hajtsa végre.

Az Elnökség felkérte az MÉ Szerkesztő Bizottságának elnökét és a felelős szerkesztőt, hogy a korábbi elnökségi határozatok fenntartása és megerősítése mellett két héten belül írásban adják meg az MÉ szakmai, szerkesztési koncepcióját, a szerkesztő bizottsági témakörök felosztását, ill. a témafelelősök nevét, az ügyrendet valamint a gazdasági tervet.

A Tagfelvételi Bizottság javaslatára az Elnökség a Szövetség rendes tagjának H. Tóth Judit, Szerényi Győző; tagnak Bolberitz Henrik, Berecz László, Kovács Zoltán, Kelemen István, Kozma Márta, Oláh Mihály Zoltán, Pintér Judit, Kádas Ágnes, Puskás Péter, Kovács Tibor, Kulpinski Richard, Molnár Géza építészeket felvette.

A „Mezőgazdasági gépjavító állomások" c. tervpályázat szövetségi ismertetésén és vitáján az opponens Jánossy Péter építész nem javasolta a MÉSZ zsűrior (Svastits Géza építész) felmentését, mivel komoly hiányosságokat észlelt.

Az Elnökség felkérte a MÉSZ Tervpályázati Bizottságot, hogy az ügyet vizsgálja meg és tegye meg előterjesztését, ill. javaslatát az Elnökségnek.

Horler Miklós, a MÉSZ Műemléki Bizottságának vezetője — felkérés alapján — előterjesztést nyújtott be az Építészeti Múzeum elhelyezésével kapcsolatban az Elnökségnek. Jóváhagyott elvek szerint a vári Sándor-palota lenne a Múzeum otthona, a helyreállítására biztosított összeg azonban csak részben elég, e körülmények figyelembevételével a kétlépcsős helyreállítás volna célszerű. Az illetékes tárcák vezetőinek támogatása és társadalmi összefogás is szükséges az ügy előmozdításához. Az Elnökség megköszönte Horler Miklós építésznek az előterjesztést és azt megküldte Jantner Antal építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettesnek tájékoztatás, ill. pártfogás kérése végett.

A Városépítési Bizottság vezetője, Ráth György építész írásban észrevételezte, hogy Visegrádon a fellegvár alatti — eddig környezetvédelminek nyilvánított — területen meg nem engedhető beépítési tevékenységet akarnak kezdeni.

Az Elnökség az ügyben levelet intézett dr. Gonda Györgyhöz, az OKTH elnökéhez, e levél másolatát megküldte Jantner Antal építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettesnek is.

Az Elnökség a MÉSZ Tervpályázati Zsürorjelölő Bizottság (1983. II. félév) tagjainak Rimanóczy Jenő vezetésével Dobó János, Hegedüs Péter, Seyfried Hedvig, Szenczi Ottó építészeket kérte fel.

A KERBER főmérnöke levélben kérte a MÉSZ állásfoglalását a Béke Szálló újjáépítésével kapcsolatban kialakult közismert szakmai viták miatt. Az Elnökség a téma fontosságára való tekintettel Jantner Antal építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettest megkeresi azzal a javaslattal, hogy egy kihelyezett központi VÉT ülésen a Szövetség opponenseivel, az érdekeltek meghívásával a kérdést rendezni lehessen.

A Bács-Kiskun megyei Tervező Vállalat ez évi Nívódíjának értékeléséhez kérte a Szövetség képviselőjének delegálását.

Az Elnökség a Vállalati Nívódíj Bizottságba Roth János építészt küldte ki.

KLUBRENDEZVÉNYEK

Február 2.

„Mezőgazdasági gépjavító és szervizműhelyek" c. tervpályázat ismertetése és vitája.

Előadó: Svastits Géza, opponens: Hőnich Henrik, elnök: Győr József építész.

Február 7.

„Zamárdi Szántódrév rendezése" c. tervpályázat ismertetése és vitája.

Előadó: Papp Zoltán, opponens: Ruttkay Gyula, elnök: Mester Árpád építész.

Február 9.

Matti K. Mäkinen építész előadása: „Egy építész képe az építészet világáról ma".

Február 10.

„Salgótarján Baglyaskő városrész" c. tervpályázat ismertetése és vitája. Előadó: Kulcsár Attila, opponens: Rácz Endre, elnök: Jánossy György építész.

Február 14.

TIT Szabadegyetem: Aalto és a finn építészet.

Előadó: Hőnich Henrik építész.

Február 18.

A Mesteriskola VII. ciklusának felvételi tervpályázata anyagából rendezett kiállítás a Józsefvárosi Galériában (Bp. VIII., József krt. 70.).

Február 19.

Építészbál.

Február 22.

„Új egri temető" c. tervpályázat ismertetése és vitája.

Előadó: Nagy Elemér, opponens: Dobó János, elnök: Ráth György építészek.

Február 24.

A MÉSZ Nevelési, Sport és Szabadidő létesítmények Bizottságának rendezvénye: Ajánlati tervek Portugáliába.

Előadó: Kiss István, elnök: Brjeska István építészek.

Február 25.

Michel Ragon francia professzor előadása „A művész a városban" címmel.

Február 28.

TIT Szabadegyetem: A moszkvai olimpia és a Baltikum tanulságai a nagytérépítésben. Előadó: Sylvester Ádám építész.

ZAMÁRDI—SZÁNTÓDI RÉV ÉS KÖRNYÉKE RENDEZÉSI TERVPÁLYÁZATA

80 000,— Ft-os díjban részesült az 5. bírálati sorszámú pályamű, szerzői: Böhönyei Ágnes, Fiala István, Mezey András, Puhl Antal, Szentkuty Gábor, Réti Györgyné.

80 000,— Ft-os díjban részesült a 7. bírálati sorszámú pályamű, szerzői: Biczó László, Fortvingler László, Németh Csaba, Fortvinglerné András Judit.

50 000,— Ft-os díjban részesült az 1. bírálati sorszámú pályamű, szerzői: Banay Gábor, Krikovszky Péter, Boda Ilona.

50 000,— Ft-os díjban részesült a 2. bírálati sorszámú pályamű, szerzői: Kozma Márta, Berecz László, Németh Lajos, Plaschhinger Gyula.

30 000,— Ft-os megvételben részesült a 8. bírálati sorszámú pályamű, szerzői: Miklós Mária, Kozma Csaba.

SALGÓTARJÁN BAGLYASKÓ VÁROSRÉSZ TERVPÁLYÁZAT

100 000,— Ft-os I. díjban részesült az 1. sz. pályamű, szerzői: Gerő Balázs, Sugár Péter.

90 000,— Ft-os II. díjban részesült a 3. sz. pályamű, szerzői: Szinyei Béla, Kovács Péter, Boháty Edit, Boruzs Bernát, Reszler Antal, Rácz Zoltán, Vasas Károly, Nagy József, Csikai Pál.

80 000,— Ft-os III. díjban részesültek a 2. sz. pályamű szerzői: Nagyné Faragó Hedvig, Nagy Béla, Benson Tiborné, Hajnóczi Péter.

50 000,— Ft-os megvételben részesültek a 7. sz. pályamű szerzői: Palotai Tamás, Benson Tiborné.

40 000,— Ft-os megvételben részesültek a 4. sz. pályamű szerzői: Csernyászky Gábor, Posgay Eszter, Könczey Gábor, Nagy Edit, Boros Pál, Szécsi Mariann.

AZ ÚJ EGRI TEMETŐ TERVPÁLYÁZAT

90 000,— Ft-os összegű I. díjban részesült a 12. sorszámú pályamű. Szerzők: Hőnich Henrik, Jánossy Péter, Földvári Ágnes, Gerlai Jenőné, Görgényi Andrásné, Hollósi Istvánné, Sándi László, Werb János.

70 000,— Ft összegű II. díjban részesült a 7. sorszámú pályamű. Szerzők: Zalaváry Lajos, K. Ráduly Piroska, Jécsai Ferencné, Bolla Lajos, Bodoky Péter, Iván László.

Rangsorolás nélküli, egyenként 40 000,— Ft összegű III. díjban részesültek:

1. sorszámú pályamű. Szerzők: Bogár Ágnes, Hrecska József, Killer István, P. Pál Katalin, Hamza Vera, Kovács Pál, Szopják Mária, Szabó Balázs, Tájnel Zsuzsa, Tünkel Margit, Villányi László.

23. sorszámú pályamű. Szerzők: Hámori Béla, Hegedüs G. Péter, Huszti István, Monostori Ervinné, Szilágyi Antal.

24. sorszámú pályamű. Szerzők: Szálka Miklós, Mráz Mihályné, Gerzanics Annamária, Selmeci János.

25. sorszámú pályamű. Szerzők: Szegner László, Papp Péter, Péterhídy Olga, Podoletz Gusztáv, Ortutay Tamás, Császár Lajosné.

30. sorszámú pályamű. Szerzők: Cserhalmy Győző, Németh Iván, Csemez Magdolna, Göltl Andrea, Kádár Sarolta, Miklósi Attila, Ráskai Péter.

Rangsorolás nélkül 20 000,— Ft összegért megvásárolták

a 2. sorszámú pályaművet, szerzők: Szoboszlay István, Poós Erika, Papp Katalin, Szabó Gábor, Varga Éva, Szanyi Péter;

a 8. sorszámú pályaművet, szerzők: Hornyák Attila, Papp Tamás, Péntek György;

a 20. sorszámú pályaművet, szerzők: Déry Attila, M. Baló Borbála, D. Csáki-Maronyák Katalin, Gilyén Mária, Gárdonyi Ferencné;

a 29. sorszámú pályaművet, szerzők: Ladányi Judit, Gát Géza;

BESZÁMOLÓ
A MÉSZ MESTERISKOLA
VII. CIKLUSÁNAK II. FÉLÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Január 6.
Műterembemutató Csontos Csaba építész vezetésével.
Január 7.
A II. félév programjának megbeszélése.
Január 20.
Látogatás a MAFILM-nél. Az ezredéves ünnepektől a Tanácsköztársaság bukásáig — filmjeinkben. A beszélgetést vezeti: Vayer Tamás díszlettervező. Meghívott vendég: Dömölky János filmrendező.
Január 21.
„Középkori építészet a peremvidékeken (Felföld — Erdély)." Előadók: Bodor Ferenc, az Iparművészeti Főiskola könyvtárosa és Sebestyén József építész.
„Szigetkultúrák." Előadó: Bodor Ferenc.
Február 3.
Földesi Lajos és munkatársainak műterembemutatója.
Február 10—11.
A soproni tervpályázat helyszíni szemléje.
Február 17.
„Helyünk Európában (középkori alapok)."
Előadó: Szűcs Jenő történész.
Február 18.
„Malonyay Dezső és gyűjtőútjai." Előadó: Bodor Ferenc, az Iparművészeti Főiskola könyvtárosa.
Február 18.—III. 6.
A Józsefvárosi Kiállítóteremben (VIII. József krt. 70.) a Fiatal Építészek Köre VII. ciklusának felvételi tervpályázati kiállítása.

*

TISZTELETBELI TAGSÁG

Prof. Matti K. Mäkinen finn építészt, a Finn Építészek Szövetségének volt elnökét, a finn ipari építészet kiemelkedő jelentőségű vezéregyéniségét a magyar és a finn szövetség közötti kapcsolatok kialakítása és megszilárdítása érdekében kifejtett érdemeiért a Magyar Építőművészek Szövetsége 1983. február 10-én tiszteletbeli tagjának beiktatta.

Horler Miklós Ybl-díjas építészt, a MÉSZ Műemléki Bizottságának vezetőjét a Belga Királyi Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta.

Összeállította a MÉSZ titkársága

„*UTÓSZÓLÁS*" a magántervek engedélyezési problémáihoz (MÉSZ-klubnap, március 23.)

Azért „utó", mert a vita elkalandozott a tulajdonképpeni témától a magántervezés egészének alig-alig feltárt és korántsem tisztázott problematikájához, sőt időnként gravámen-felsorolássá fajult. Pedig a szorosan vett téma is megérdemli a tüzetesebb elemzést. Lehet, hogy előbb a magántervezés egészéről — mint közérdekűbb és a lakásépítés súlypont-eltolódásával mind fontosabbá váló témájáról — kellett volna vitadélutánt kitűzni és csak ezután az engedélyezési eljárásról, ami végül is csak részletkérdés, de nem jelentéktelen, és megérdemel „hozzá"-szólás helyett egy „utó"-szólást.

Építésztervek elbírálása — lássuk be — fogas kérdés, mert két tartományba: a műszakiba és az esztétikaiba tartoznak. Az előbbi feltételei konkrétan, számszerűen rögzíthetők, az utóbbié azonban nem, mert számos szükségszerűen szubjektív tényezőt kell tekintetbe venni, amelyek nem számszerűsíthetők, és olyan kategóriák, amelyeket ki-ki saját ízlése, kultúrája és stíluselfogultsága szerint értelmezhet.

Valamikor régen, amikor tervező lettem, létezett egy Budapesti Építésügyi Szabályzat. Ha ennek az előírásait valaki betartotta, biztos lehetett abban, hogy a tervét engedélyezni fogják, mint ahogy a Főváros VIII. Ügyosztálya vagy a Közmunkák Tanácsának jobbadán méltóságos professzorai kénytelenek voltak — fogcsikorgatva bár — engedélyezni a neobarokk fénykorában is egy Molnár Farkas, Fischer József vagy Kozma Lajos eretnek terveit: mert a SZABÁLYZAT ellen nem vétettek. Ezt akkoriban jogrendnek hívták, és bár egyöntetű városképet ez sem hozott létre, de biztonságot nyújtott tervezőnek is, hatóságnak is egyaránt. Azt pedig, hogy a SZABÁLYZAT adta műszaki keretek között ne jöjjenek létre silány alkotások, a tervezői jogosultság meglehetősen szűk köre szavatolta, hiszen sem egy mérnöki kamarai tag, sem egy — közel ugyanolyan magas képesítéssel bíró — építőmester nem kockáztathatta jó hírét és ezzel piaci helyzetét silány alkotásokkal.

A tervezői jogosultság úgyszólván korlátlan kiterjesztése egyfelől, a hazánkban megnyilvánuló túlságosan is sokirányú és időben gyakran változó stílustendenciák másfelől, megszüntették azt az — elismerem, viszonylagos — biztonságot, amelyben az építésügyi szabályok betartása a tervek elbírálásához elegendő feltételnek látszott.

A biztonság elvesztése azonban — akarva-akaratlan — szükségessé teszi azoknak a tényezőknek az elbírálását is, melyek tételes szabályokba nem foglalhatók. Hogy egy terv arányai, formanyelve, kapcsolata a környezettel helyes-e vagy sem, szubjektív megítélés dolga, amiért vagy a hatóság vállal autokratikus felelősséget, vagy létre kell hoznia egy olyan grémiumot, melyről több-kevesebb joggal feltételezhető, hogy kollektív bölcsessége egyben tárgyilagos is. Vagy ki kell, (kellene) alakulnia egy olyan „össznépi" konszenzusnak, amely lehetetlenné teszi meg nem felelő tervek megvalósulását.

Pécsi főépítész koromban, valamikor a hatvanas évek legelején, a második megoldást választottam a pécsi városi tanács mellett működő Szakértői Bizottság létrehozásával, melynek azonban a ma is szokásos tagjain kívül a tervező is tagja volt, megvédhette tervét és megmagyarázhatta indokait, viszont meg kellett hallgatnia a bizottság bírálatát és tanácsait, ami több didaktikus haszonnal járt, mint a bírálatnak szánt mai dodonai félmondatok. Egyelőre, úgy látszik, jobb híján, nem a szakértői bizottságoknál jobbat, hanem jobb szakértői bizottságokat kell kívánnunk, több elmélyedéssel és a konzultáció lehetőségével, mindaddig, amíg ki nem alakul egy olyan kulturális konszenzus, amely a maga kötelező érvényével jobban köt minden szabályzatnál, mint ez például az ausztriai vidéki építészetben tapasztalható, ahol az alpesi parasztházból származó formanyelv a családi háztól a luxusszállodáig vagy a függővasút állomásáig áthághatatlanul, társadalmilag kötelező. Ez a konszenzus nálunk is megvolt a falu építészetében, két periódusban is, mert a fésűs beépítést és később a sátortetőt ez tette minden hatósági rendelkezésnél szigorúbban kötelezővé. Amit persze erőszakkal is meg lehet teremteni, mint Svájc egyes tájain, vagy ravaszsággal, mint egy porrá bombázott bretagne-i fürdőhelyen, ahol az újjáépítést nem korlátozta más szabályozás, mint a maximális szintszám, a tetőhajlás és a tetőfedés anyaga — történetesen kék, a közelben bányászott természetes pala.

Amíg azonban egy ilyen konszenzus, így vagy úgy, létre nem jön, szükség lesz mindig a városképet és a beépítés módját a műszaki követelményeken felül is egyértelműen és tudatosan meghatározó, társadalmilag is (MSZB?) ellenőrzött jogszabályra, mely lehetetlenné tesz olyan magántervezői katasztrófákat, mint a budai hegyvidék egyes szakaszainak (Németvölgy, Rózsadomb délnyugati lejtője) beépítése, és lehetőleg csökkenti az elbírálás szubjektív tényezőit. Az 1981-ben kiadott (immár hányadik?) Budapesti Városrendezési Szabályzat csak rontani fog a helyzeten, mert — egyebek mellett — a beépíthető területek csökkentésével nem hozza arányba a szintszámok csökkentését, ami a már úgyis túlzott vertikalitást (5—6 szintes teraszházak) még csak fokozni fogja. A szintszámok nyílt csökkentése helyett a műszakilag be nem tartható maximális párkánymagasságok kikötése nem a beépítés minőségét fogja fokozni, csak az engedélyezési problémákat fogja tovább szaporítani.

Virágh Pál

Következő számunk főtémája:
TERVEZŐK ÉS VÁLLALATOK

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész (1923–1989). 3) Folytatás a Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1984–85.

Márc. 7. Beszélgetés Erik Gunnar Asplundról, Farkasdy Zoltán építész, egyetemi tanár vezetésével.

Május 9. „Az 50-es évek építészete" – Molnár Péter építész előadása. Meghívottak: Farkasdy Zoltán építész, egyetemi tanár, Jánossy György, Pintér Béla, Zalaváry Lajos építészek.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, borító belső oldala.

FARKASDY Zoltán építész

GERŐ László: Farkasdy Zoltán 1928-1989. =
Műemlékvédelem, XXXIV.évf. 4.sz. 1990 251-252.p.

v Bratislave, doložený v rokoch 1792— ske práce a opravy na tzv. záhradnom v Bratislave.

David Matyáš 1802/3

Demossi Pavel, maliar v Levoči Bystrice („Paul Demossi, Mahler von Ne 1667, keď sa stal v Levoči mešťanom.

Desidor, František, maliar, 1743 dostal za bližšie neuvedené práce v chráme sv. Martina a v škole patriacej ku kostolu, ktorá bola na Dolnej Vydrici, podľa položky č. 57 26 zl. a 17 a pol grajciara (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1743—1744, s. 40, sign. EC 39). — 1744 podľa položky č. 61 dostal za maliarske práce 1 zl. a 25 grajciarov (Kniha kostolných účtov dómu sv. Martina, 1743—1744, s. 96, sign. EC 39).

Dickhardt (Dikhardt, Tickhardt, Dickart), Karol, kamenár (lapicida sodalis, lapicida), 27. júna 1775 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojej dcéry Anny. Krstní rodičia: Matej Szendrei, panský sluha (famulus dominalis), s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval v tom čase na Špitálskej ulici — platea hospitali (MP fary sv. Martina). — 2. februára 1777 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojho syna Jozefa. Krstní rodičia: Matej Szendrey, panský sluha, s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval v tom čase v meste (MP fary sv. Martina). — 14. februára 1778 sa uvádza s manželkou Klárou pri krste svojej dcéry Márie Anny. Krstní rodičia: Václav Ruzicska, kuchár, s manželkou Annou Máriou. K. Dickhardt býval vtedy mimo mesta — extra urbem (MP fary sv. Martina). — 24. augusta 1778 sa uvádza s manželkou Klárou ako kmotor Karola, syna tabačiara Jána Grünbauma

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész |1923–1989| 2.) Folytatás,
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

II. ciklus 1972–74.

Makovecz Imre, Farkasdy Zoltán, Reimholz Péter,
Sylvester Ádám: Vita a népi, nemzeti jelleg és a korszerűség kérdéseiről.

Farkasdy Zoltán: Mesterségünk I.

VI. ciklus 1980–82.
Molnár Péter, Jánossy György.
Farkasdy Zoltán: Beszélgetés a II. világháború utáni magyar építészetről.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2. szám, 4–oldal
5–4–

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész (1923-1991) 1.) Folytatás
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

I. ciklus 1970-72.

Szabó László, Farkasdy Zoltán: a tervező vállalatok jövője (Komplex szemlélet az építészetben).
a szellemi munka veszteség forrásai.

II. ciklus 1972-74.

Farkasdy, Jurcsik, Pomsár:
a művelődési házak és szabadidő központok aktuális kérdései.

Magyar Építőművészet, 1979, 1-2 szám ½-old.

Farkasdy Zoltán, Y.Sl-díjas építész, 6.) Folytatás (végd)
Turányi Gábor: Beszélgetés Farkasdy Zoltánnal.

Building of the Technical University, Budapest. Original designers: István Janáky and Zoltán Farkasdy, 1949. Designer of the added storey: Zoltán Farkasdy, 1986. Photo: János Béres

Magyar Építőművészet,
1988., 3., 17-old.

Farkasdy Zoltán, YSL-díjas építész 5. Folytatás.
Turanyi Gábor: Beszélgetés Farkasdy Zoltánnal.

Oktatási épület, Budapesti Műszaki Egyetem. Az eredeti épület tervezői: Janáky István és Farkasdy Zoltán. 1949. Az emeletráépítés tervezője: Farkasdy Zoltán. 1986. Fotó: Béres János

– Magyar Építőművészet, 1988, 3., 17-old.

dolog volt a romos Európa után végigjárni a kivilágított Svédországot, ahol akkoriban a nagy gazdagságban mindent megépítettek, amire csak szükség volt.

Ennek a skandináv építészcsoportnak később igen fontos hatása volt a magyar építészetre, mert körülbelül ötvenen-hatvanan hazajöttünk, és a dán és svéd tanulságokat, rajzmodort, a technikai fogásokat itt Magyarországon gyakoroltuk és terjesztettük.

— *Milyen volt a hazatérés?*

— Minden magyar csoport két részre szakadt. Az egyik rész maradni akart s Európában akart működni. A másik rész vállalta — noha tudta, mi vár rá — a magyarországi praxist. Ennek egyszerű oka van: morális vagy nevelésbeli. Akkor úgy fejeztem ki magamat, hogy a tölgy is maga alá rakja a makkját, a saját földjét gazdagítja hajtásaival. Ez inkább egy fiatal ember pátosza, de lényegében ez volt az oka annak, hogy hazajöttünk: hogy Magyarországon építsünk. Azt gondoltuk, hogy itt inkább van szükség az épületekre, mint a gazdag Skandináviában.

A visszajövetel elég szépen ment. Klimatizált dán autóbusszal érkeztünk Bécsbe, utána — persze már egészen más körülmények között — Magyarországra.

Farkasdy Zoltán barátommal kinevezett tanársegédek voltunk már harmadévtől kezdve, — úgynevezett demonstrátor tanársegédek — úgyhogy azonnal visszakerültünk a Műegyetemre.

Az Újkori Tanszék, ahol először voltam, akkoriban került Friedrich Lóránt betegsége miatt Kotsis Iványhoz. A rajzoktatásnál hiány volt tanársegédben, úgyhogy a Rajzi Tanszékre kerültem, ahol nagyon élvezetes éveket töltöttem. Rendeztem a könyvtárat, részt vettem a Műegyetem helyreállításának tervezésében, tehát egy boldogságos évet töltöttem a Műegyetemen.

Utána Janáky elcsábított az induló állami tervező irodák középület részlegéhez. Ott folytatódott a pályám. Ez akkor még ÉTI volt, majd MATI lett, végül KÖZTI címen működött tovább. Osztódtak a tervezőirodák.

Ez az időszak már valóban a sokfeladatú gyakorlaté volt. Az első ház, amit Janáky Pista mögött mint másodkezes terveztem, a hódmezővásárhelyi kultúrház volt. Janáky Pista nagyszerű, invenciózus, ösztönös építész volt, hihetetlen rendszerezéssel, gondos alaprajz-szerkesztéssel, igen sajátos, magyaros esztétikai látással, érzékkel. Élvezet volt tőle tanulni. Ole Falkentorp után tőle tanultam a legtöbbet.

— *Most a tervezőirodai praxisról kérdezem.*

— Hát, ez több periódusra oszlik. Az első periódus egészen 1948-ig, majd az építészeti vitáig, a Révay-vitáig terjed. Ez funkcionális alapokon áll. Ezt követően jön a szocreál periódus, mely élénk belső küzdelmekkel telt el. S utána — 56 után — a visszatérés időszaka. Ezt a három korszakot követte a hatvanas évek építészete, ami aztán beletorkollott a mai idők még tágabb építészeti problematikájába.

Az első időszak felfokozott építészeti tevékenységgel telt el. Igaz, sok házat terveztünk, ami nem épült meg, de szebbnél szebb faladatokat kaptunk. És az építészek ki voltak éhezve ilyen feladatokra.

Ez az időszak egymás után sorolta a nagy kérdéseket. Olyanokat, mint a Dávid Károly-féle Stadion, amelyre Pistával, Rimanóczyval ellentervet is készítettünk. Ilyen téma volt — akkor indult — a miskolci Műegyetem. Arra készítettünk egy gyönyörű

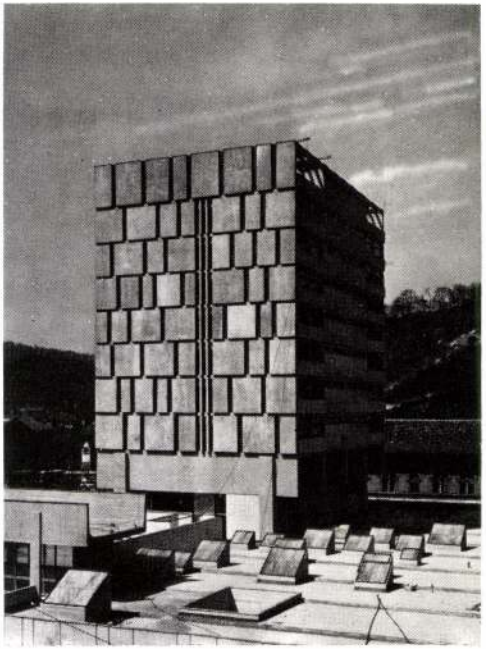

volt a tervezőirodán belül. Még nem volt olyan kötött rendje a tervezőirodáknak, mint ma, hanem tulajdonképpen magánjellegű irodáknak az együttesei voltak. A nagy tervezők bejöttek a tervezőirodákba. Belső pályázatokat írtak ki. Ilyen volt az egyik első pályázat, amin részt vettem: irodaház az Engels téren. Mint fiatal építészt hívtak meg Farkasdy Zolival a nagy öregek mellé. Úgyhogy ebben az időszakban teljesen át tudtam tekinteni az akkori magyar építészetet, az akkor születő valamennyi házat, hiszen azon kívül, hogy egymáshoz átjártunk, hallatlan nagy kávéházi és vendéglői élet folyt.

Nem volt ez a kötött munkaidő. Amikor elfáradtunk, lementünk kávét inni. Mindig olyan társaság alakult ki, ahol az építészet alapkérdéseit felettünk öregurak tárgyalták — mi fiatalok csendesen hallgattuk. Nem volt ez az egymástól való idegenség, ami ma van. Óriási építész viták tanúja voltam. Például mikor Nyíry és Janáky Pista igen élesen — ahogy akkoriban szoktak — de emberséggel és kedvvel egymásnak estek, felfogásbeli különbségeken.

Egészen megváltozott a világ a „mű vita", a Révay-vita után. Képtelen dolog volt. Mindannyian lázadoztunk az ellen, hogy az építészet, a műfaj belső hatalmát egy külső erő megtörje. A vitát azonnal olvastuk a jegyzőkönyvekből. Elképedtünk a vita lefolyásától. Nagyon rossz beszédek voltak — például Lukács Györgyé. Akik belülről éreztük az építészetet, megérteni, felfogni alig tudtuk a legtöbbet. A praxis az első periódusban ki akart térni a szocreál kényszere alól. Döntés előtt álltunk: építsünk vagy ne. Voltak építészek, akik visszahúzódtak, például Fischer Juszuf. Többen úgy döntöttünk, hogy építeni minden periódusban kell és lehet. Többféle kitérésre volt lehetőség a szocreál kényszere alól. Mi, akik Skandináviában

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész 4.) Folytatás.
Turányi Gábor: Beszélgetés Farkasdy Zoltánnal.

Hospital, Dunaújváros.
Architect: Zoltán
Farkasdy. 1966

Magyar Építőművészet, 1988., 3., 15-old.

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész
Turányi Gábor: Beszélgetés Farkasdy Zoltánnal.

3.) Folytatás.

1/

Kórház, Dunaújváros.
Építész: Farkasdy Zoltán. 1966

Magyar építőművészet, 1968.; 3. 15. old.

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész 2.) Folytatás.
Turányi Gábor: Beszélgetés Farkasdy Zoltánnal.

Jobbra lent: Lakóház a Várban, Budapest.
Építész: Farkasdy Zoltán. 1959

Magyar Építőművészet
1982. 3. 14-old.

ha tudják, hogy a térség ilyenné válik.

A hetvenes évek végére számomra a Balaton-ügy egésze egy balesetet szenvedett beteghez volt hasonlítható, akinek sérült a nyaki ütőere (a víz minősége), egyik karján az ütőere (a zártkert téma), de ezen kívül számtalan kisebb, nem életveszélyes sérülés is érte. A körülállók csak nézik! A segíteni akarók nem tudnak áttörni a nézők gyűrűjén. Pedig voltak ilyenek. A VÁTI-ban már az évtized közepén bontakozni kezdett az ökológiai szemléletű megoldás a Balaton védelmére. Az átfogó szemléletű javaslat, minden részletre kiterjedően egy 1978-ban megjelent kiadványban már ismertté vált (Plósz Sándor vezetésével).

Farkasdy Zoltán, Ybl-díjas építész
1.) folytatás.

Magyar Építőművészet, 1988, 3., 14-old.

Beszélgetés Farkasdy Zoltánnal

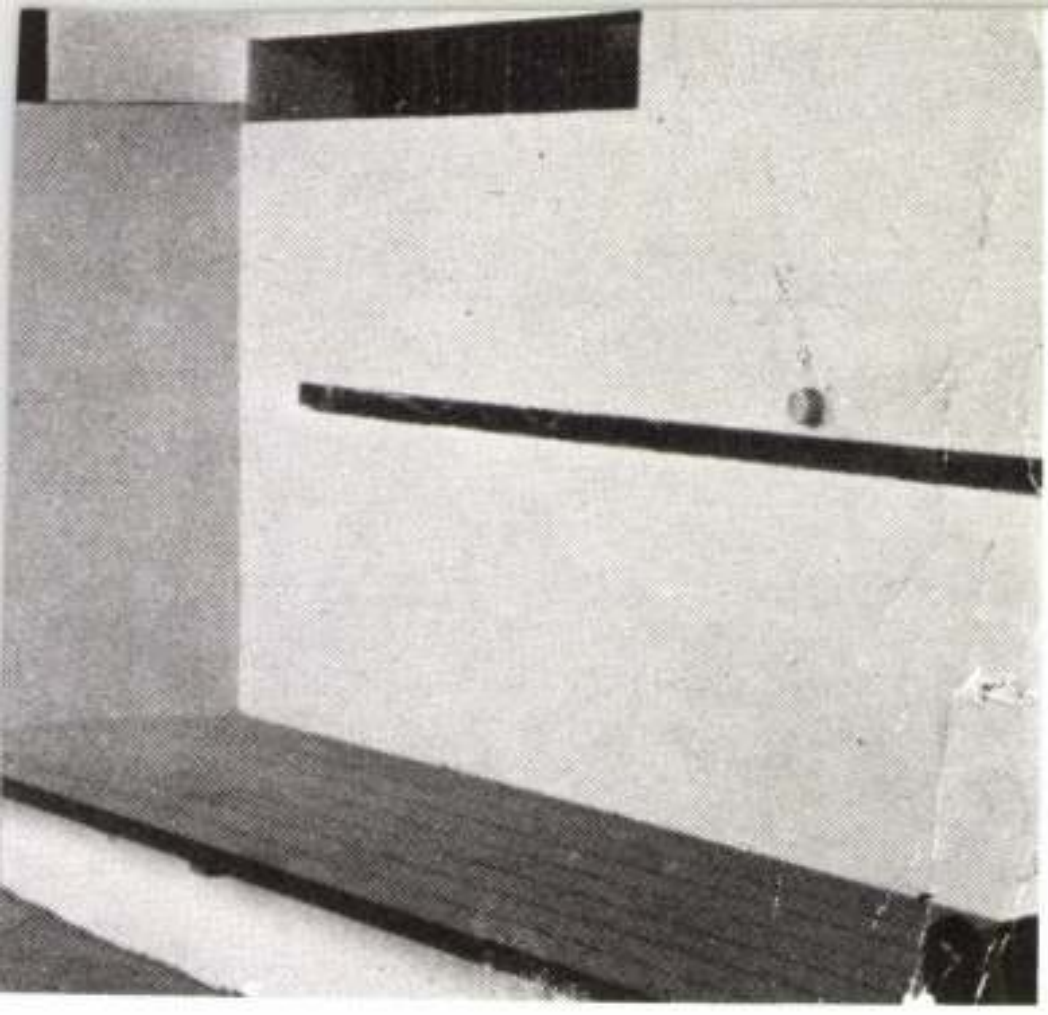

E nehéz helyzetben az első, kiutat jelentő lépés egy új regionális terv készítésének elrendelése volt. A korábbi terv egyes alapvető elveinek szétforgácsolása, a víz állapota stb. ezt feltétlenül indokolttá tette.

Az új regionális terv — Kotsis Lajos vezetésével — 1979-ben készült el. Ebben az egyik fő törekvés a vízparti térségek fokozatos fellazítása, az üdülés színvonalát veszélyeztető túlnépesedés visszafogása volt.

A parti zóna terhelésének enyhítésére mentesítő övezetet alakított ki a víztől távoleső, kisebb települések bevonásával. A korábbi védőövezeten létrejött

Farkasdy Zoltán, építész

Ne felejtsük el, építészet csak abból a szerves kapcsolatból keletkezhet, ahol az építtetői szándék, a társadalom akarata történik a mi munkánkon keresztül. Nem lehet tehát azért felelőssé tenni a szakmát gyakorlókat, amit számukra rosszul vagy a feltételek biztosítása nélkül fogalmaztak meg. Akkor, amikor életformákat keresünk, akkor nem szabad házgyári panelek arányaiba belekötni. De most, hogy a gyeplőt az állam teljesen a „magánkézbe" dobja, s ezáltal — ahogy Szrogh mondja — „a Pasarét felett" (és ez jelkép) pontosan azoknak a kezében válik a lakásépítés döntő tényezővé, akiknek lakásuk már egyébként sokkal jobb van, mint akiknek még egyáltalán nem is jutott, a gondolaton túl. Itt van valahol a fő probléma.

Farkasdy Zoltán hozzászólásából, MÉSZ közgyűlés, 1986. október

Magyar Építőművészet, 1987. 4-5 szám, hátsó, külső borítón.

FARKASDY Zoltán épitész

pályázati tervéről a Sztálin téri mélyállomáshoz

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 71.p.
72.p.
77.p.

tudomány és a művészet hivatott művelőit hatja át. Ez utóbbiak nevében fejezte ki őszinte köszönetét a kitüntető látogatásért.

— A hazai szellemi körökben — folytatta — élénk visszhangot és — felekezeti, világnézeti, hovatartozástól függetlenül — helyeslést váltott ki a II. Vatikáni Zsinatnak a tudományról és a kultúráról kinyilvánított állásfoglalása, amely emlékeztet egyebek közt arra, hogy a kultúrának a személyiség teljes tökéletesedését, a közösség és az egész emberiség javát kell szolgálnia. Egyszersmind felhívja a figyelmet arra, hogy a kultúrának a kibontakozáshoz mindig szüksége van a neki kijáró *szabadságra* és a saját törvényei szerint való, *önálló cselekvés lehetőségére.*

— A művészekre ugyancsak nagyszerű feladat vár az új társadalmi berendezkedés kialakításában, az Európa-ház felépítésében — folytatta. — Az ember a művészet által fejezi ki meggyőződéseit, érzéseit és felelősségét a saját lelkiismeretével és korával szemben. Ennek kapcsán felidézte, hogy a Szentatya annak idején maga is vállalta a tudományos kutatás izgalmas és fárasztó munkáját. Verseket és drámákat írt, s hogy nagy elfoglaltsága közepette is szívesen merül el a zene- és a képzőművészet alkotásainak élvezetében.

— A magyar tudomány és művészet képviselői éppen ezért nemcsak az egyház- és államfőnek kijáró tisztelettel fordulnak Szentséged felé,

A tudomán
viselői, akik
litikai megi
szabadon eg
feszítésben,
ságot és a sz
gálják a kultú
zi fejlődése ja
váltó Isten s
emlékeztet be
Zsinat is — n
— Az egyh
tudományos k
kotás szabads
húzta alá ezut
Pál. — A tört
nünket, hogy
lem tevékeny
zal, hogy az
vetelményeine
A kultúrának
szabadságra
szemben is. S
nyek sem vet
lembe a tudor
gos autonómi
sok, ellentétel
dig sokakban
te, hogy a tud
mondanak eg
szabad megis
óvott a Szenta
Elsőrendűe
vábbiakban, l
mekkoruktól

Farkasdy Zoltán, építész
Pályázatok, 1986.

Puhl Antal, építész 1981-től adjunktus a BME Középülettervezési Tanszéken (Hofer Miklós, ill. Farkasdy Zoltán vezetése mellett.—

Puhl Antal terepályázatai: 1986. Szombathely, Szakszervezeti Székház (meghívásos, Farkasdy Zoltánnal és Török Ferenc-cel.) I. díj.

Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 49-old.

Farkasdy Zoltán, építész

1. Farkasdy Zoltán és munkatársai: Iparművészeti Főiskola, Budapest, 1953. [repr.]

Magyar Építőművészet, 1984. 3. ~~16~~ 17.-old.

Farkasdy Zoltán, építész

11. Lakóház a Várban, Budapest, 1959. /kép./

11. Farkasdy Zoltán: Lakóház a Várban, Budapest 1959

Magyar Építőművészet, 1964. 1. 31.-old.

Farkasdy Koltán, építész

2. Dunaújvárosi Kórház (Farkasdy Zoltán, 1966) 2

Magyar Építőművészet, 1984. 4., XIII. old.

4

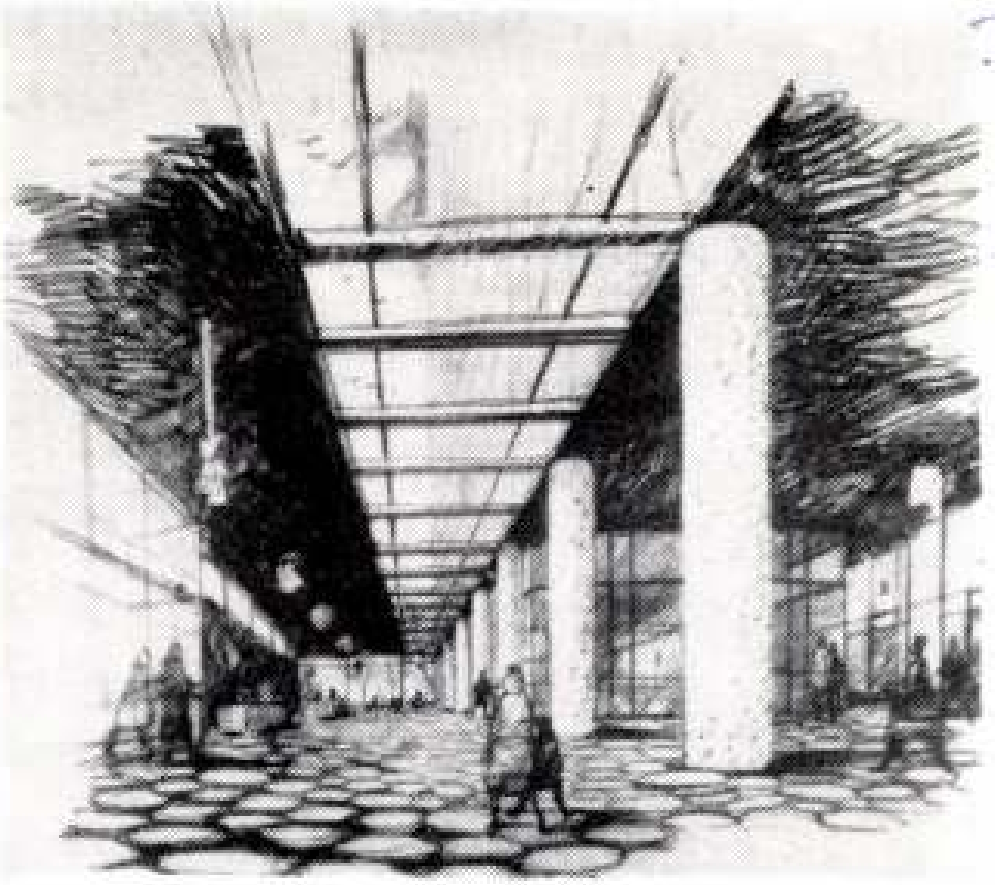

5

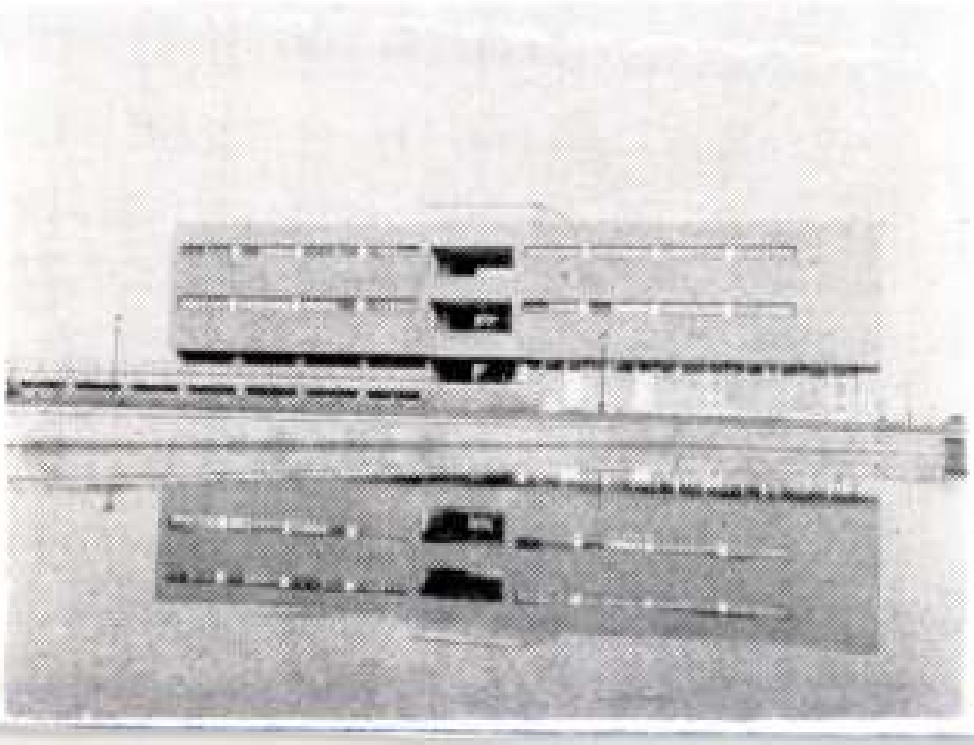

4. Dunaújvárosi kórház előcsarnokának vázlata (Farkasdy Zoltán)

5—7. Dunaújvárosi kórház (Farkasdy Zoltán, 1966)

már 278 kórház működött Magyarországon, mintegy 10 000 kórházi ággyal. 1914-ben a kórházak száma — természetesen az ország régi területén — 426 volt, mintegy 44 000 ággyal, 10 000 lakosra 25 ágy jutott.

Az első hazai szanatóriumi jellegű intézményt a tbc-s betegek számára 1897-ben létesítette az Általános Munkásbeteg-segélyező Pénztár. A kórházak javarészében apácák látták el az ápolási teendőket. Jórészüket külföldről telepítették be. A világi ápolónők rendszeres képzését a Magyar Vöröskereszt indította el az 1884-ben alapított Erzsébet Kórházban.

Az 1920-as években a fizetőképes lakosság szükségletének megfelelően az állam fejlesztette a kórházakat. 1921 és 1930 között a gyógyintézetek száma 183-ról 233-ra, az ágyak száma 26 451-ről 39 821-re emelkedett. Ekkor létesült többek között a budapesti Madarász utcai csecsemő-

1., 2., 4. MÁV Kórház, Szolnok (Pretsch János, 1960)
3. Szemklinika, Szeged (Pretsch János, 1960)

Farkasdy Zoltán, építész

KÖZTI Emléktár

1986. június 16-án Farkasdy Zoltán nyitotta meg a *KÖZTI Emléktárának* bemutatkozó kiállítását. Az Emléktárat azzal a szándékkal hozták létre, hogy megőrizze, folyamatosan gyűjtse a vállalatnál dolgozó építészek terveit, vázlatait, a tervezői munka dokumentumait. A KÖZTI már 1974-ben megkezdte üzemtörténetének összeállítását. A vállalat múltját feldolgozó munka következő fázisa az Emléktár megalapítása volt.

Az első kiállítás a vállalat „hőskorának" nagy egyéniségeit: Dávid Károlyt, Hidasi Lajost, Janáky Istvánt, Kaesz Gyulát, id. dr. Kotsis Ivánt és Rimanóczy Gyulát mutatja be.

A KÖZTI úttörő tevékenysége követendő példa a többi tervezővállalat számára, ahol ugyancsak dolgoztak és ma is dolgoznak olyan tehetséges építészek, akiknek munkáit kötelességünk az utókor számára megőrizni.

Magyar Építőművészet, 1986.4., 64. old.

Farkasdy Zoltán, építész (TTI). 2.) Folytatás

Miskolci 410 ágyas gyermekegészségügyi Központ, Építész: Farkasdy Zoltán (TTI).

2—3. Farkasdy Zoltán rajzai

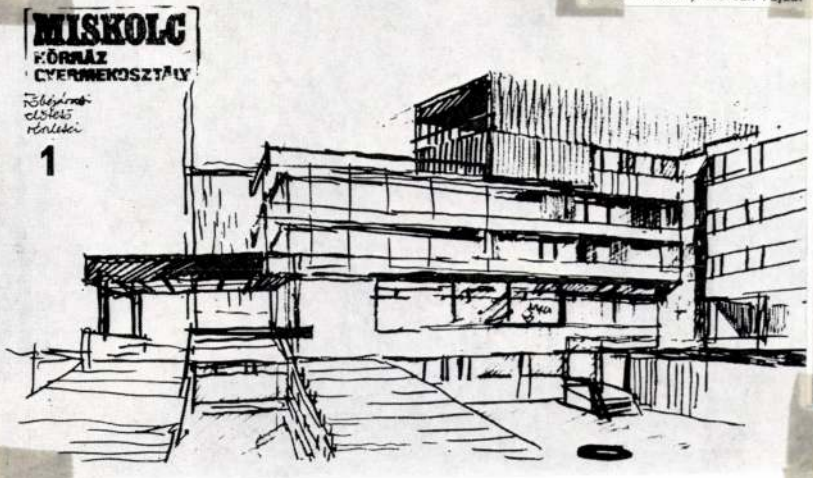

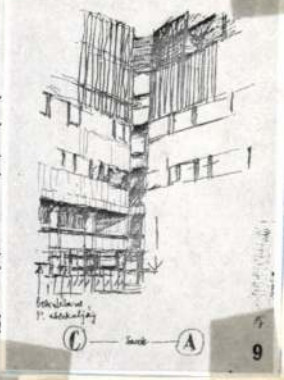

Magyar Építőművészet, 1986.6., 29-old.

Farkasdy Zoltán, építész |TT| 1. folytatás

Miskolci 410 ágyas gyermekgyógyászati Központ, Építész: Farkasdy Zoltán (TT 4.

1. A miskolci gyermekkórház helyszínrajza

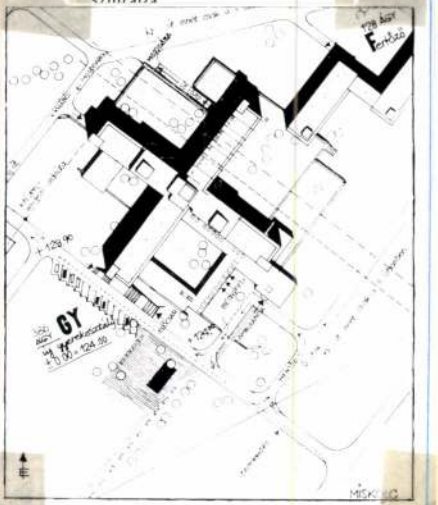

1.

1. a kórház főbejárata. |repr.|

1. A kórház főbejárata

Magyar Építőművészet, 1986.6., 29-old, 30-old.

Farkasdi Zoltán, építén

L. Tillai Ernő

– Szövetségi kirch

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

8.

83/6

Farkasdy Zoltán, ápítén

L: Csonka Pál

–: Tobbfele

31

Új Tükör B p. 1986. máj. 11.

XXIII/19

Farkasdy Zoltán, építész

Farkasdy Zoltán rajzai |repr.|

A borító belső oldalán: Farkasdy Zoltán rajzai

Magyar Építőművészet, 1986. 6., a borító belső oldalán

Farkasdy Zoltán, építész (TTI). 3.) Folytatás
Miskolci 400 ágyas Gyermekgyógyászati Központ. Építész: Farkasdy Zoltán (TTI).

Magyar Építőművészet, 1986. 6. 30-old.

2 2. Általános szint alaprajza

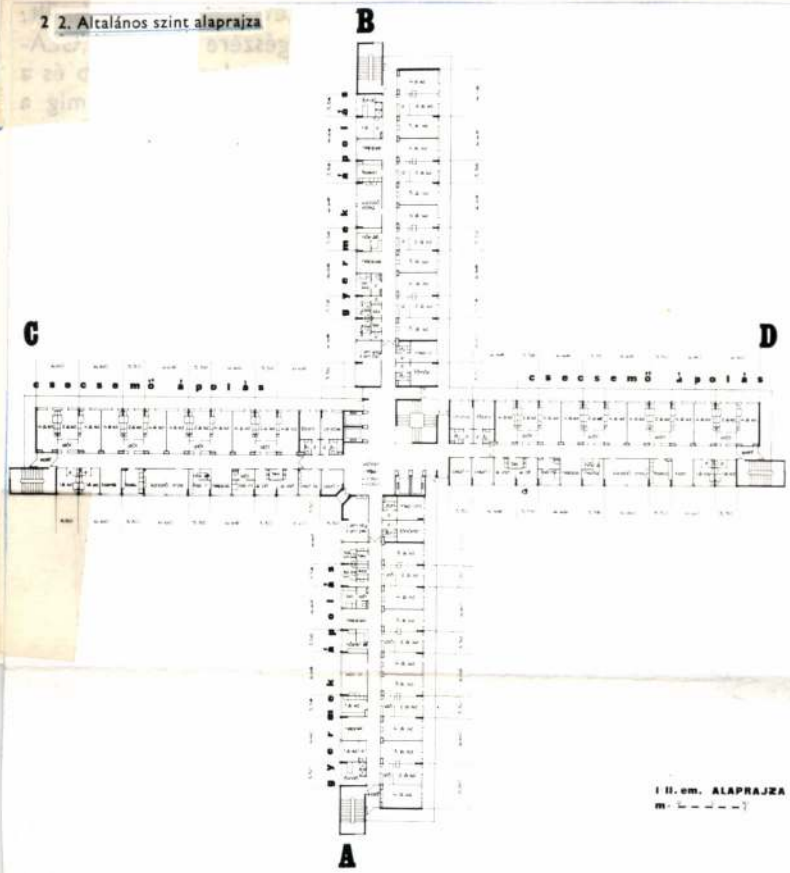

3 2 A látogató folyosó

20 000 m². Fajlagos árak: 7950,— Ft/m², 397 000
Fotók: ÉTK (1976); Béres

1967/68-ban készült el
megyei kórház (Szentp
kórháztelep) létesítmén
csolódó önálló csecsen
részleg építési programja
zási programterve.

Az épület funkcionális
ügyi szervezés szempont
leti jellegű. Ilyen rends
gyermekgyógyító közpor
hazánkban, sem Közép
még nem üzemelt. A p
jóváhagyását követően 1
ber 31-ig az épület kivite
adásra kerültek. Az épít
és 1976. között olyan üte
hogy az üzemeltetés 19
felében megindulhatott.

Az épületben 4 db
gyermek belosztály, 1 sebészeti és
orr-fül-gége osztály, 1 intenzív beteg-
ellátó terápiai osztály létesült 400
gyermek- és csecsemőággyal

gyártva készültek. A pillér és gerenda
kapcsolata alul csuklós, felül a geren-
dából adódó befogást nyomaték fel-
vételére alkalmas vasalással készült.

FARKASFALVI Imre festő

Váci pantheon. Vác, 1992

10. p.
63. p. ill
73. p. ill

Farkasfalvi Imre

Jenő

1874 – 1943

Farkasfalvi Imre

festő

Műcs. kiáll. 1906 tól

Pipics 112. l.

La Tène övdíszítés alakját mutató öntő-

minták VI. 129.

Farkasfalvy Imre

(1)

festő

Madonna I, olaj -

Csendélet "

Nemzeti Szalon

1915. szept.

1916 ápr. Archép, paszt. ősz i kiáll -

1919 okt. Interieur I, of

1919 dec Gyrmův
Lőcsei fátyolos Madonna, of

1920 dec: Interieur III of

1921 szept. Interieur IV, of

1922 máj-jun. (MRoE)
Madonna II
Harafelé) of
Velencei utca, virf

1929 jun Zene I, of
Borús Balaton
paszt.

Fakasfalvi Imre

(2)

N. Szalon

~~4, 4254~~

1931 jun. Naplemente a Balatonon
almafa, part

1931 sept Hármasfa, part

III
6

...y Lajosnak álmában a boldogságos
...üz diadalt igér, ha képét zászlajára tü-
... és Zellbe zarándokol.
...átomása.

...n fejjel balra, párducz-bőrrel letakart nyugvó
látható ~~[illegible]~~ Lajos király, ki bal kezét
mellén a boldogságos Szűz képe van. Szem
...köktől körülvéve, ~~[illegible]~~ jogar-
...l Mária jelent meg és ~~[illegible]~~ diadalt igér
...jára tefzi és Zell-be zarándokol. A Madon-
~~Mária~~
korona és diszfény ékesíti. A király haja
...álla rövid, vértje alól térdig-érő köntöse
...alástja, kardja, ~~[illegible]~~ sisakja ~~[illegible]~~ meg Magyar-
...t pajzsa tűnik szemünkbe.

182 325
~~182~~: 325 cm.

...templom frescojának eredeti cartonja.

...döterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt 81978
...ett (384/98), a vételár elszámoltatott
...elszámolást 1900. III. 4-én a 2075-szosz.

...tott 1900 XI. 5-én. (550/900)

...900.

Farkasfalvi Imre

Csendes órák olaj.

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

na (Spagnuolo) 45

)0 előtt. † 1530 körül.

af lefelé néz, haja szőke, szeme barnya feje felett és álla alatt keresztbe eszte[illegible]. A sötétszinü háttért csillagok

ől 1895: VII. 4-én 500 lirán (225 frt.)
II. 31-én (246/95.)
ásd az 54347/95 min. számot.
J., Zala Gy., Schickedanz A. és Lotz K.

FARKASFALVI IMRE

38 Zene II olajf. 150.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1933 febr.-ára

Kard, XIV. századbeli IV. 131

— török IV. 131

Farkasfalvi Imre, ifj., festő; szül. 1874 máj. 18-án Budapesten. F. Imrének, a m. kir. központi statisztikai hivatal könyvtárosának fia. Középiskolai tanulmányait a váczi és esztergomi főgymnasiumokban végezte. A mérnöki pályára készült, s két évet töltött a budapesti József-műegyetemen. A festészet iránt való hajlama azonban a mintarajziskolába vonzotta, ahol 1896—1901-ig képezvén magát, a középiskolai rajztanári oklevelet megszerezte. Majd mint művésznövendék még egy évig tanulta a kompozicziót Székely Bertalantól s a lórajzolást Tardos Viktortól. Ezután a fővárosnál kapott állást s jelenleg a budapesti VII. ker. Rottenbiller-utczai polgári fiúiskola rajztanára.

Művei a következők: Másolatok van Dyck után (München). — Zurbaran Madonnája (a Szépművészeti Múzeumban lévő képe után). — Jankovics János arczképe, olajf., az Orsz. Tisztviselők Egyletének tulajdona. — Palkovich Viktor esperes arczképe, olajf., a gutai (Komárom m.) hitelszövetkezet tulajdona. — Burszky Dániel dr. arczképe, olajf., özv. Burszky Dánielné tulajdona. — Gyümölcs csendélet, olajf., özv. Burszky Dánielné tulajdona. — Vajkai Rezsőné arczképe, olajf., Vajkai Rezső min. titkár tulajdona. — Spett Ferencz dr. ügyvéd leányának arczképe, Spett F. tulajdona. — Meszlényi Zoltánné arczképe, olajf., Meszlényi Z. tanfelügyelő tulajdona. — Velenczei utczai kép, vízf., Gyurkovich Gyula dr. ügyvéd tulajdona, Budapest. — A merengő, pastell, ifj. Madarász József orsz. képviselő tulajdona. — Női fej, olajf., Bányász László min. fogalmazó tulajdona. — A művész atyjának arczképe, olajf., a család tulajdona. — Rózsák, csendélet, olajf., Magyary Alajos nagykereskedő tulajdona. — Az ima allegoriája, gouache, Turiet Alajos aranyműves tulajdona. — Piry Sándor és neje arczképe, olajf., Piry S. földbirtokos tulajdona, Szügy (Nógrád megye). — György Aladár arczképe, olajf. — Kláraháza, tájkép, vízf., Babics József jószágigazgató tulajdona, Zsombolya. — Díszoklevél magyar stílben, József főher-

egy magyarságnak annak. A nagyobbnyt ezuszt-
nemnek és önedények egészítettek ki. F.-nak
két leánya volt, kik közül Dorottya Cristo-
forus Goldschmidt Italusnak, Anna pedig
Szabó Ambrusnak lett a felesége.

Farkasfalvy Lajos. Imre

Az Eötvös József főreáliskola rendezésében nyitották meg az intézet karácsonyi kiállítását, melyen balatoni vásznai szerepeltek. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 18.

Magyarország 1938 II. 13

Farkasfalvi Imre

MŰVÉSZET

* **A Müterem csoportkiállítása.** Három művésznek változatosan elrendezett művei vannak ezuttal kiállitva a Müterem helyiségeiben. Kisebb részben olajfestmények, nagyobb számban szineskréta, vizfestmény, szinesrajz, szénrajz, szines rézkarc és a müvek fele rajz. *Farkasfalvi Imre* állitja ki a müveknek több mint felét. Egymaga szerepel olajképekkel, ezeknek fele arckép, legsikerültebbnek Önarcképe mondható. Rézkarcai közismert régi nagyjainknak ismert egykori stilusu illusztráció céljára alkalmas sikeres másolatai. Női aktjai régi gonddal, iskolai lelkiismeretességgel vannak megrajzolva. *Vasváry József* csupa rajzokkal szerepel. Jobb és egészen jó darabok akadnak közöttük, kivált amikor a torzkép határáig elmenve próbál jellemezni. Igy Férfi képmása (81), Öreg színésze (88), Fejvázlata (92) lelkismeretes elmélyedésről és gondos kidolgozásról tanuskodik. *Alapi Salamon* István csupa szineskréta képeket állitott ki. Elevenen zengő, gyakran fiatalosan tulharsány szinei tetszetősek tudnak lenni a közönség igen nagy része előtt. Erdei tisztása (129) életörömmel, meleg kedéllyel és több mérséklettel, Mályvacsokor (126) képe is vidám derüvel válnak ki. *(B. A.)*

Farkasfalvy Imre

A Körcsarnok dunai oldalán a kerámia, porcellán és üvegcsoportjánál a kiállitás egyik mesterműve tünik fel: Kovács Margit kályhája. A kályha méltó utóda a középkor hires kandallóinak, melyek ma a múzeumokban és egyes történelmi kastélyokban láthatók. Minden csempéje más és más; figurális diszitéssel, magyaros, archaisztikus stilusos vonalvezetés vonul végig minden darabon. Témakőre a magyar mondakör a vezérek és az Árpádházi királyok idejéből. Az angolos máz a nyers téglaanyaglappal és a bevésett konturrajzzal nagyszerű szinhatást eredményez. A kerámia többi kiállitói között nagyszerű technikában és művészetében messze kitünik Gorka Géza, akinek művészi mázai sokféle új formán megint csak bizonyitékai kivételes tudásának. Világviszonylatban a legjobb kerámikusok közé tartozik. Mellette felvonulnak a már előbb emlitett kitünő kerámikusaink közül Essenbach Jenő, B. Cser Jolán, K. Garbera Klára, M. Csécsy Magda, Zilzer Hajnalka, H. Ráhmer Mária és Berkovics Anna. Mindegyik külön, a tárlat céljainak megfelelő új és szép munkákkal. A porcellánt Herend és Zsolnay képviseli a régi Hüttl Tivadarral együtt. Tervezőjükkel, Sinkó Andrással, Lux Elekkel és a többiekkel bátran felvehetik a versenyt a külföldi hires porcellángyáraival. Herceg W. Klára tervei nyomán látunk Dániában a Bing & Gröndahl gyárban készült porcellánokat. Holéczy Etus, Sz. Berry Gabriella és a Hamvas műterem is a legjobb müveit állitotta ki ez alkalommal. Az épitő iparművészek csoportja a középterem körül helyezkedik el. A magyaros otthonra való törekvésüknek élő bizonyitékai ezek az enteriőrök, amelyek nemes anyaggal és a korszerű követelményeknek megfelelve, magyaros stilustörekvéseket alkalmaznak. Minár Pál ebédlője (Hosszú István kivitelezésében) és Vass Béla hallrészlete (Mahunka Imre rt. kivitelezésében) már megtalálta gazdáját. Ez a legjobb bizonyitéka a magyar

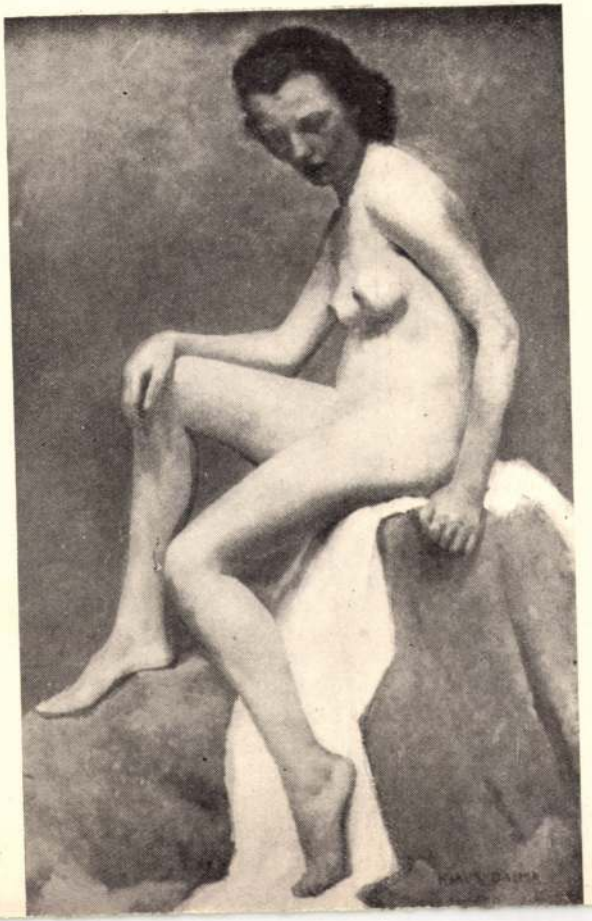

Művészet. 1938. III. évf. 22. sz. 159. l. lap

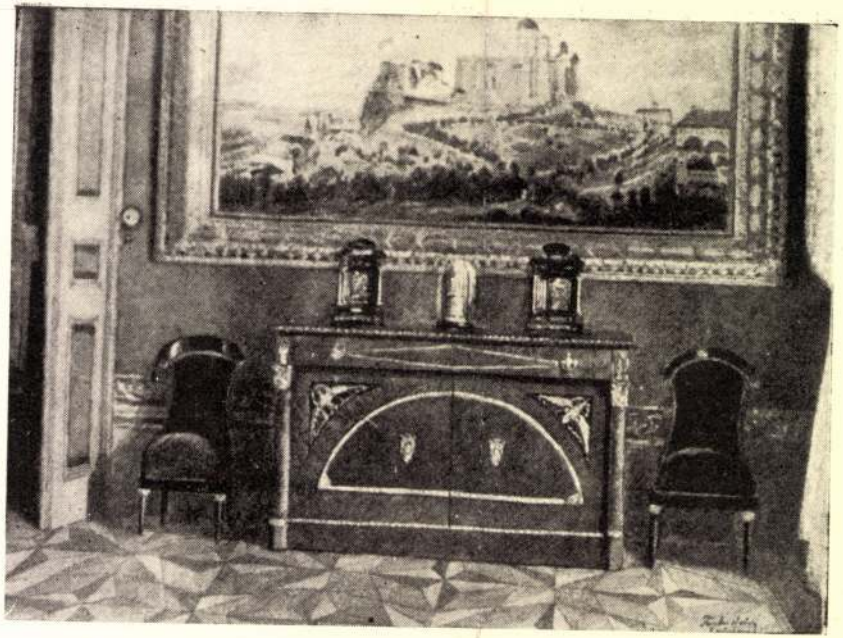

Farkasfalvy Imre: Zöld szalon a primási palotában

szemelvényei, többek között Báthory Julia Párisból hazaérkezett üvegplasztikusnak nagyszerű és nálunk újszerű üveg és tükörcsiszolásai. A nagyteremből nyilik a szellemesen megoldott kisebb enteriörök sorozata jobbról és balról, hol különféle szakmák csoportos bemutatóját találjuk. A diszitőszobrászat, kisplasztikai és éremművészet legjobb erőkkel vonul fel: Berán Lajos, Borbereky Kováts Zoltán, G. Lux Alice, Hiesz Géza, aki csoportjából kiválik: Kittlinger Kálmán a nagy feszületével, Major István, Dömötör I. György, Hodina Mihály, Thevan Margit, Dolliezényi, a Henger- és a Wintermantel és Szombathy gyár készitményei. Az egyházmüvészeti fülkét két műremek dominálja. Árkayné Stehló Lili nagy üvegfestménye, melyet Johan Hugó készített és ifj. Richter Aladár bőrintarziás és kézzel aranyozott misekönyve. Mindkettő nemcsak mű-

Farkasfalvi Imre
Művészet. 1938. 19. l.

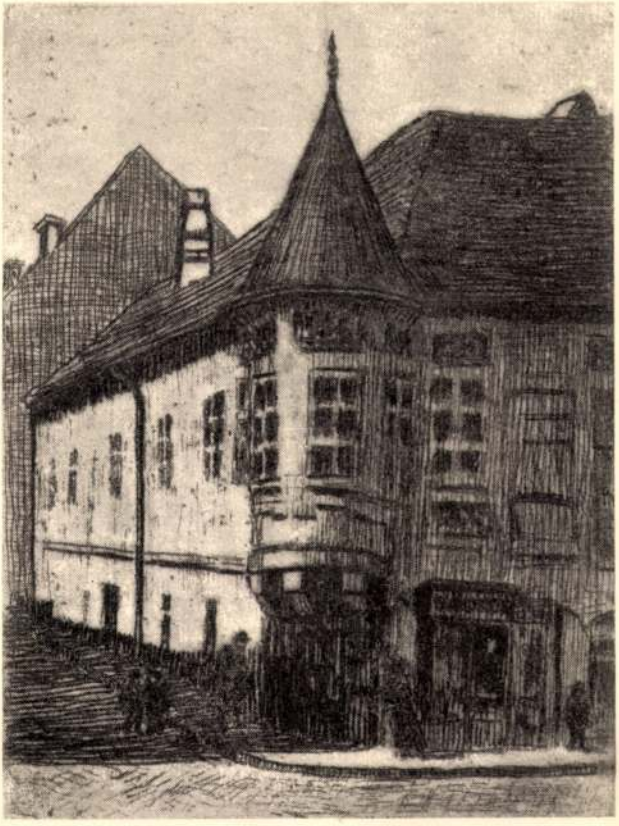

Farkasfalvi Imre: Budai tornyos ház
A Nemzeti Kultúránkat Védő Társaság kiállításáról

HIRLAP BIZOMÁNYOS
PÁSZTÓ

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Álomtáj.

Kinyujtott lágy kézzel,
félig behunyt szemmel,
ül apám egy széken,
ecsetje kezében . . .
Gondolata kószál:
Szép, messze vidéken,
hol gyönyörü minden
s fagy, eső, szél nincsen;
hol örök a fény s nyár
dalol minden madár,
hol zenét búg tenger
s boldog minden ember;
hol a mező tarka
s nagy pacsirtafalka
habfelhőkbe téved
s álomba visz téged . . .
— — — — — — — —
Ezt az „álomtájat",
melytől szíved árad,
festette meg apám
egy téli délután.

KEMÉNY MIHÁLY.

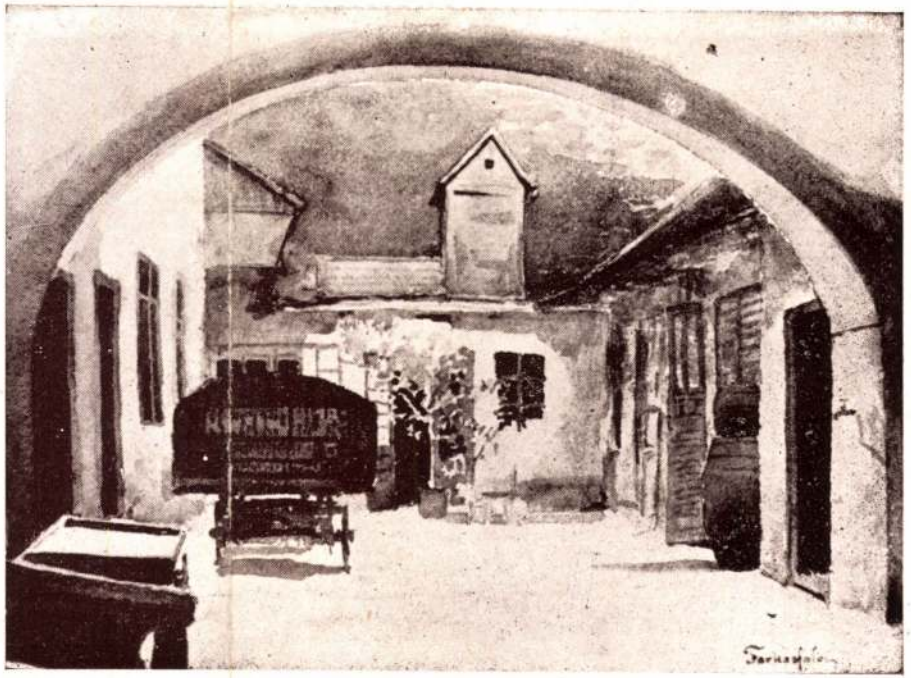

Farkasfalvi Imre: A Grassalkovics-ház udvara.
(Műterem, gyüjteményes kiállítás.)

Már gyógyulunk.

Csak azok érzik még a dohos pincelevegőt, akik sokat tartózkodtak az ilyen helyen és magukba szívták annak fertőzött levegőjét.

A tavasz már itt is van, csak a „kritika" nem látja.

Az a tavasz, melyet a „kritika" vár, mocsárgőzzel és mikrobákkal van telítve és az egészsé-

Endrő Margit: Sárközi népviseletü kerámia-figurák.

ges ember az egészséges művészet eszközeivel védekezik ellene.

Az egészséges léleknek egészséges művészet kell, abnormis lelkeknek valami hasonló.

Similis simili gaudet.

Szász István.

Azok a képei a legjobbak, ahol pozitivebb. „Vitorlások", „Erdei tisztás" stb. *Vasváry* József fiatal grafikus biztató rajzkészséggel. Egyes dolgai a maguk egyszerűségében finom hatásokat váltanak ki. A rendezés *Kató* Kálmán gyakorlottságát dicséri.

Kis-kas.

Hármasfa.
Farkasfalvy Imre rézkarca.

Ott ültek egymással szemben az ámbituson és hüvelyezték a babot. A kiperdülő szemek fehéren hullottak lábaikhoz. A leány felpillantott és érdeklődve kérdezte:

— Te jól tanulsz, Arany?

— Ühüm... tiszta egyesem van, — felelte büszkén.

— És nem akarsz tovább tanulni?

A kék iriszek felvillantak égő fényben.

— De igen! Tanítónő szeretnék lenni...

A lány mosolygott s megérintette munkaszolgálatos jelvényét.

— Hát csak tanulj, kedves és neked is lesz ilyen jelvényed, — mondta biztatóan.

Arany lehajtotta fejét és elnézett a messzeségbe, a hegyek felé, ahol kékes tömegben kavarodtak felfelé a vihar felhői, azután a tarlóra pillantott és a kazlakhoz az udvar végébe, ott dobogva járt a gép, szállt a por és a remegő zsákokba folyt a búza.

Igen, — gondolta elszántan — én tanulni fogok és lesz ilyen jelvényem. Ha az édesanyám akarja... — Kisasszony! Mondja az anyámnak, hogy tanulni akarok! — szólt hirtelen, szenvedélyesen.

— Jó...

*

— Nézd csak a Sinkát, — repesett körötte az anyja,

Farkasfalvi Imre

Nemzeti Újság Esti kiad.
1938. febr. 20.

Farkasfalvy Imre fiatalkori önarcképe a Műterem kiállításán

1400

13

Grifflábon áll

Joachim: Das Marienburger Pressler-buch aus dem Jahre 1399–1409. Königsberg, 1896, 467 l.

Michel: Histoire de l'art III. kötet, 2 rész, Párig, 1908, 883 l.

Martinov: Le trésor de Gran Revue de l'art chrétien, XIV, 1881, 161 l.

Otto-Czobor: A hőzégheri egyházi művészet kezdényei. Bp. 1875, 167 l.

Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887, 184 l.

Némethy Gajos: Zsigmond király és a német lovagrend. Századok, XXXI, 1899, 140–142 l.

Kamuppari és történelmi kiállítás-

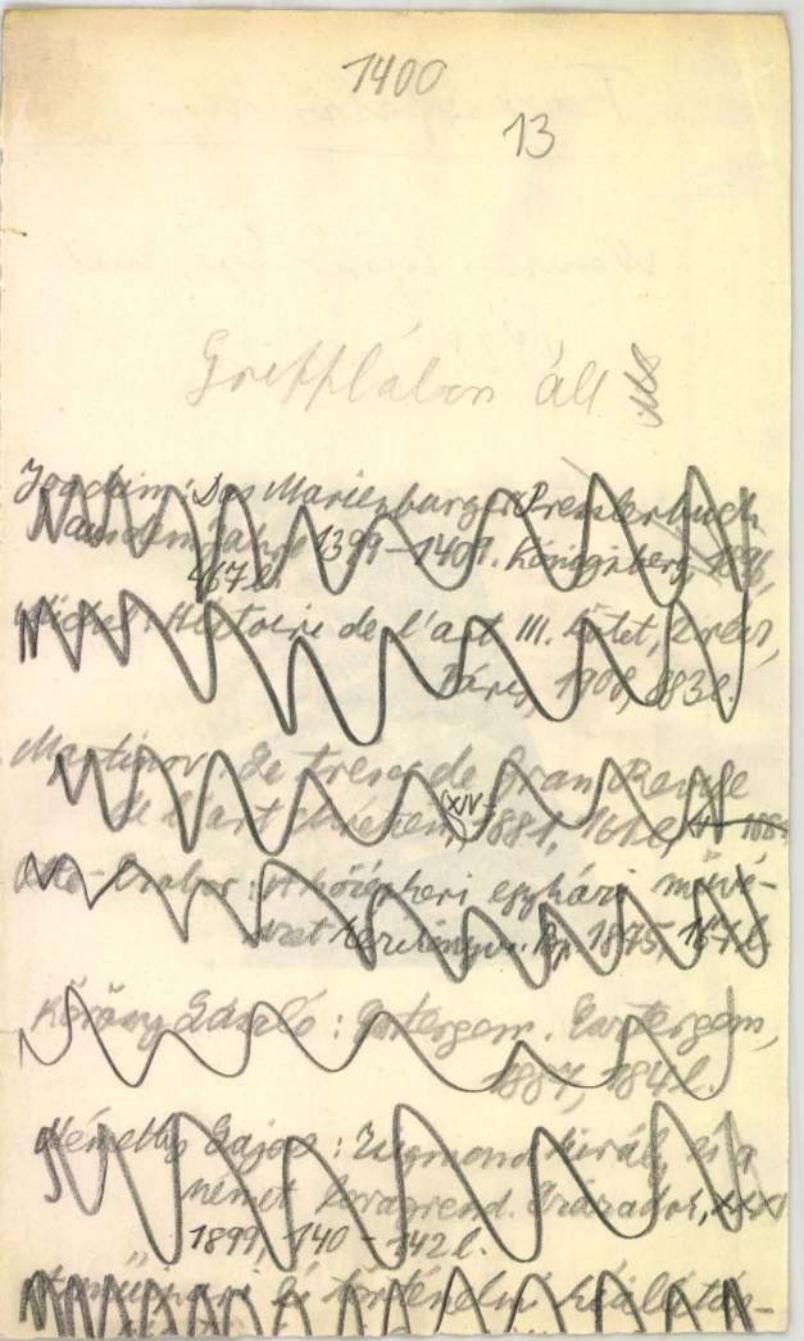

FARKASFALVY IMRE
52. Emmike, vízf.

Nemzeti Szalon

Őszi tárl. 1942-dik

Farkasfalvi Imre

Műcsernok

1918-19. téli kiáll. – V Intérieur II, of
1919-20. téli kiáll. 389 V Románc, of
1923. tav. kiáll. 626. V Spanyol lány, rajz

1936 máj.-jun. jub
Velencei utca, vizf

1936 okt.-nov. Nő a műv.-ben
Rabszolyanó, kr.r.

Edények agyagból, római VI. 783

Farkasfalvi Imre

KMTárs 1940, febr.-márc. A gyermek

Laci fiam, szines kréta

zoktatásügyi Miniszterium.

A m. kir. vallás- és közok
és ügyszám alatt a keb. sz
rendeletének másolata:

asitom a
. . S c h u l e k . J á n c
részére /:lakik: . Budapest
Budapest-Nagymaros-Visegrá
utazása alkalmával felmerü
kiállitott és számvevősége
alapján /:.31-60...:/ H a
. 60 . . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19

MAPE

1919 febr (N. trial)

Erzsibel (tr. rapp

Farkasfalvy Imre

Pasaréti víz. 100.000.—

Nemzeti Szalon

MAFE. 10. kiáll. 1973 nov.

Farkasfalvi Nure

Duna Vácnál, vízf.
500.000.—

Nemzeti Szalon

Meiul-kiadó

MAPE 11. [illegible]
1925 feb.

1938 nov-dec
(N. tal)

Zöld szalon, vízf

A most oly divatos

FÜGGÖNYTARTÓK

(f a k a r n i s o k)

FARKASFALVY IMRE

92. Öreg fa, pasztell

Nemzeti Szalon

1940. nov.-dec

MAPE 25. kiáll

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Farkasfalvy Imre

festő

l.

-t ábrázoló mű

Bp. Pázsfpály 1941 kiáll

(Fő kiszt)

Tabán

Corvin-tér

Kilátás a Galgóczy-útról

Farkasfalvi Imre
festō
Vkminki ill. 1943

Budai részlet, vízf -

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Iskolatört kiáll a bpi Lötvös
J. gimn. 100 éves fenáll. alk.
1954. jun.

Liszt Ferenc
Bem József
Rákóczi
Hulay Jenő
} rézk

Velencei u., rézk, vízf

FARKASFALVI *Imre*, festő, • Budapest 1874 máj. 18. A bpesti mintarajziskolában 1901. rajztanári oklevelet szerzett; jelenleg a IV. ker. közs. reáliskolában működik. A Műcsarnokban 1906 óta főleg arc- és tájképekkel szerepelt.

K. Gy. I. 307.

Pozsony.

Az előtérben látjuk Pozs
kal, a DONAV FLVVIVS-on hajóhi
kedik lefelé, a melyen hárman
szalagon:

CASTEEL van PRESBVRG

magyarázó szövegének kezdete:
zése: E. nieuwe horen-wer

Rm., mér. a vk. 10.

140-95.

Farkasfalvi Imre

Erdélyi Árpád:
A Műterem kiállításai
Művészet. 1938. 98. l.

Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi 23. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 771—772. l. — Maszlaghy II., 205. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

FÜGER, FRIEDRICH HEINRICH (osztrák festő, 1751—1818) KÖVETŐJE

Eleanora császárné

Miniatűr, pergamen, 18×12 cm.

FÜHRICH, JOSEPH VON (osztrák festő, 1800—1876)

Krisztus átadja Szent Péternek a kulcsokat

Vászon, olaj, 95×78 cm.

Jelezve lent jobbra: Jos. Führich pinx. AD. 1848., 2. 1891.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. szám. — Esztergom, III., 1876., 13. szám. — Rényi 24. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 773. l. — Maszlaghy II., 211. szám. — Esztergom vármegye... é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich PA, 249. l. — Décsi: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931.,

Farkasfalvi Imre

1919-ben Erult
az intézethez.

Erődi – Bodnár

[illegible] a
Bp szfv IV. ker kőjs
[illegible] 7. reálisk.
feáll a 75. évfre
1931

81. l.
83. l.
90
111
117
118
150

rajfokkal

Kuruc csatajelenet

Vászon, olaj, 60×65 cm.
Ipolyi Arnold gyüjteményéből.

Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 1871., 376. l. — Gerevich PA, 220. l. — Gerevich IPGY, 94. l.

MAGYAR (?) FESTŐ 1710 körül

Kuruc csatajelenet (56. kép)

Kuruc csatajelenet

Vászon, olaj, egyenként 32×35 cm.
Ipolyi Arnold gyüjteményéből, ki 1870-ben külföldön vette.

Ipolyi Arnold: Századok, N, 1870., 572. l. — Gerevich PA, 220. l. — Gerevich IPGY, 94. l. (Képe elsőnek 94. l.)

MAGYAR FESTŐ 1710 körül

Kuruc lovasok

Vászon, olaj, 26×35 cm.

Gerevich PA, 220. l.

MAGYAR FESTŐ 1717 körül

Rákóczi Ferenc fogadtatása a szultánnál (57. kép)
Udvari ebéd Rákóczi tiszteletére

Vászon, olaj, egyenként 81×116 cm.
Ipolyi Arnold gyüjteményéből, ki 1870-ben külföldön vette.

Farkasfalvi Imre

25 éves jubileum

1.

Erődi-Bodnár

111. l.

117. l.

118. l.

150. l.

:IMNACH LÁSZLÓ (1857—1906)

'elencei gyermekek

:arton, olaj, 20×25 cm.

:lezve lent balra: Kimnach L. Venezia. A buda-esti Műcsarnok 1884. évi sorsolásán nyert tárgy. Maszlaghy II., 443. szám. — Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich PA, 253. l.

Farkasfalvi Imre

rajzolat Eszitett
az alábbi mű
rézére

Erődi-Bodnár

Szignálva jobbra lent görög betűkkel. „Joannes Baptista de Rositis Foroliviensis pinxit theo toco — in luogo di Dei Genitrice." Tőle balra: 1507.

A Bertinelli-gyüjteményből

E mesternek mindössze még két képe ismeretes a Forlii Városi Képtárban és a Velletri-i Spirito Santo-templomban.

Maszlaghy II., 84. szám. — Venturi: Storia dell'arte italiana. VII. kötet, II. rész, Milano, 1913., 92. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916.'

113. *Ricci, Sebastiano: Krisztus születése.*

< Farkasfalvi Imre >.

cikke

< y Antos Mihály.
1880-1937. Rajz-
oktatás. 1937. ⊥ 58,
59. l.

⊥ 4-6. n

A megnyitó beszédet
Klebelsberg Kuno gróf vallás- és köz-
oktatásügyi m. kir. miniszter úr mondja.

A kiállítás megtekinthető november és december havában naponta
9-től d. u. 2 óráig, azonkívül minden szerdán (nov. 23-án és 30-án, dec. 7-én, 14-én, 21-én és 28-án) este 6—9-ig.

Farkasfalvi Imre

György Aladár arcképe a Belvárosi reáliskola jubileumi tárlatáról

Repr.
Képzőművészet

1932. 54. 7.

rini (A. da Murano).

ı 1476 március 24 és 1484
4 közt.

Jézussal.

res trónuson ül és kezeivel a
ek Jézust fogja, a ki reá tekint,
s balját anyjának bal kezén
t dicsfény övezi. Mária öltö-
s ruha szűk ujjakkal és fejét
béléssel, a szőke hajú Jézus
ér aranyozott.

— Lelt. sz. 4215. — Becsértéke
János hagyománya 1907 novem-
tvételre és az átvétel jóváhagyá-
a 4203 lelt. számnál. — Bejelen-
53–913).

adatok a Szépművészeti Múzeum-
ivarini (da Murano): Trónoló

onatkozó egyéb adatok és pedig:
0–908. pag. 22. Nº 16). *Ölge-*
ı Kinde. Im vergoldeten geschnitz-

nen Säulen und zwei Türmchen

(2080–908, pag. 1. Nº 10).
n Kinde. Im modernen Rahmen,
, 56 breit (Im Treppenhause);
ben (1893–912. Nº 14). *Gentile*
ézussal;
ı (2165–912. Nº I: 14). *Gentile*
ézussal. Fa, 142 : 58·6 cm.

III
856 (4215).
985 (179)
14 (1004)

Farkasfalvi Imre

Erdőrészlet c.
festménye repar.

Képzőművészet

1935. 85. t. 120. l

Tekintetes

LAJOSMIZSE P.U.

Europa
film könyv lapterjesztő és könyv
kiadó Rt.

Buda Pest

Rothermere u 12, III. 2,

künstlerischen Strömungen. Er zählt zu den bedeutenderen Kunstkritikern Jungungarns.

Farkasfalvi, Emerich, Maler, geb. am 18. Mai 1874 in Budapest, wo er auch seine Kunststudien absolvierte. Er nimmt an allen grösseren Kunstausstellungen der Hauptstadt teil.

Farkasfalvi, Kornel, Naturforscher, geb. 1877 in Budapest, wo er auch die philosoph. Studien absolvierte. F. wirkte längere Zeit als Erzieher in verschiedenen vornehmen Häusern, später als Bürgerschul- und schliesslich als Mittelschulprofessor, in welcher Eigenschaft er derzeit an der Temesvárer staatl. Oberrealschule tätig ist. F. publizierte zahlreiche Feuilletone, Reisebilder, pädagog. Studien und sehr geschätzte, gründliche Essays über Fragen aus dem Gebiete der Mineralogie und Zoologie.

Farkasházy, Siegmund v., Publizist, geb. 1874 in Marosujvár, redigierte, nach Absolvierung der jurid. Studien in Kolozsvár, ein polit. Tageblatt, von dem er 1896 zum *Magyar Hirlap* nach Budapest als Mitarbeiter berufen wurde. Im Jahre 1905 wurde F. mit dem Programme der Unabhängigkeits-Partei ins Parlament gewählt und trat 1910 zur Justhpartei über. Bei den letzten Wahlen blieb er in Minorität und ist seither praktizierender Advokat und Hauptmitarbeiter des oppositionellen polit. Tageblattes *Pesti Napló*. Selbständiges Werk: *Egyszerű igazságok a Magyar Nemzeti Bank dolgában* (Einfache Wahrheiten in Sachen der Ungar. Nationalen Bank, 1909).

Farnos, Desider, v. Zilah, Pädagoge, Philosoph, geb. am 5. Aug. 1860 in Kolozsvár, unternahm, nach Zurücklegung der philosoph. Studien und Erlangung des Doktorates, eine grössere Auslands-Studienreise und ist seit 1884, derzeit in Nagyenyed, als Obergymnasialprofessor tätig. F. publizierte zahlreiche Artikel, Feuilletone und Gedichte in der Tages- und Fachpresse der Provinz und der Hauptstadt, redigierte das Kolozsvárer Jahrbuch *Petőfiana* (1888) und das Nagyenyeder polit. Organ *Erdélyi Hirlap* (Erdélyer Zeitung, 1903). Selbständige Werke: *Bonyodalom és megoldás a művészetekben* (Konflikt und Lösung in den Künsten, 1881), *Aesztétikai tanulságok Petőfi költészetéből* (Ästhetische Lehren aus der Poesie Petőfis, 1884), *Kritikai észrevétel Petőfi eltünésének irodalmához* (Kritische Bemerkung zur Literatur über das Verschwinden Petőfis, 1889), *A szép természet az aesztétika és pedagogia szolgálatában* (Die schöne Natur im Dienste der Ästhetik und Pädagogie, 1892), *Physika és metaphysika* (Physik und Metaphysik, 1897), *Buddhista káté* (Buddhisten-Katechismus, 1898), *Goethe utolsó két szerelme* (Die beiden letzten Liebschaften Goethes, 1898/9), *Zeneoktatásunk a gymnáziumokban* (Unser Musikunterricht in den Gymnasien, 1899), *A Rákóczi-korszak művelődéstörténelmi fellángolása* (Das Kulturhistorische der Rákóczi-epoche, 1903), *A nagy Rákóczi és bujdosó társai temetése után* (Nach dem Begräbnisse des grossen Rákóczi und seiner Emigrantengefährten, 1906), *Die Bedeutung der Reformation* (1908), *Goethe és Petőfi emlékhelyein* (An den Gedenkstätten Goethes und Petőfis, 1909), *Költői művek befejezései* (Die Abschlüsse poetischer Werke

1912), *Nemzeti művelődésünk és a politika* (Unsere nationale Kultur und die Politik). F. hat sich als Komponist ungarischer Volks- und Kunstlieder, Männer- und gemischter Chöre, Orchestralwerke und Klavierpiècen auch in der Musikwelt Ungarns einen Namen geschaffen.

Fasol, Karl, Buchdrucker, geb. am 16. Feb. 1815 in Nagylós, gest. 23. Jan. 1892 in Wien, erwarb sich mit seinem *Stigmathypie* benannten, künstlerischen Satz europäischen Ruf. Sein Werk: *Album der Buchdruckerkunst* (1868/81) war in Buchdruckerkreisen sehr geschätzt.

Fáy, Alexius v., Historiker, geb. am 15. Jan. 1853 in Tengerfalú, gest. am 18. Juni 1914, absolvierte seine Studien in Budapest, war erst Komitatsbeamter, trat dann 1888 in den Dienst des Oberhauses. 1913 trat er in den Ruhestand. F. wurde als pens. Beamter mit der Redigierung des Diariums des Oberhauses betraut. Er war ein fleissiger Mitarbeiter der Tages- und Fachpresse über die Urheimat der Ungarn und publizierte auch ein grosses selbständiges Werk: *Magyarok őshazája* (Die Urheimat der Ungarn).

Fáy, Andreas, Fabeldichter, geb. am 30. Mai 1786 in Kohány, gest. 26. Juli 1864 in Pest, war eine der hervorragendsten Gestalten der literar. und sozialen Renaissance Ungarns. F. kam, nach Absolvierung seiner jurid. Studien, nach Pest, wo er sich als Komitatsbeamter mit den damaligen Schriftstellern und Poeten befreundete. Im Jahre 1818 zog er sich von der Beamtenlaufbahn zurück und widmete seine ganze Tätigkeit der Literatur, spielte aber auch im polit. und sozialen Leben der Hauptstadt eine bedeutende Rolle. In seinen Schriften plaidierte der aufgeklärte Literat schon damals für eine ganze Reihe praktischer Reformen, wie: Stabilisierung der ungar. Theater, Gewerbefreiheit, die Schaffung eines Strafkodex, die Kreierung von Sparkassen u. s. w., die in späteren Jahren zum Teile verwirklicht wurden, damals aber in Ungarn als Utopien galten, ihm jedoch die Freundschaft des „grössten Ungarn", des Grafen Stephan Széchenyi, sicherten. Mit seinem praktischen Sinne und der überzeugenden Kraft seiner schlichten Redeweise trug er in grossem Masse zur Popularisierung manch kühner Reformidee bei. Seine bedeutendste Schöpfung bildete die *Pester Erste Vaterländische Sparkasse*, gegenwärtig das grösste und bedeutendste Finanzinstitut Ungarns, dessen Gründung (1839) ausschliesslich als sein Werk bezeichnet werden kann. Zahlreiche humanitäre und soziale Vereine und Institutionen verdanken F. ihre Entstehung. Als Schriftsteller zählte F. zu den bedeutendsten Männern des vor- und nachmärzlichen Ungarn. Sein erstes Werk war ein Band Gedichte: *Bokréta* (Blumenstrauss, 1807), dem 1818 ein zweiter Band *Friss bokréta* (Neuer Blumenstrauss) folgte. Seinen Ruhm begründeten aber nicht diese, sondern die 1820 in Wien erschienene Fabelsammlung: *Mesék és aphorismák* (Fabeln und Aphorismen), das erste bedeutendere Werk auf diesem Gebiete, das in wenigen Jahren drei Auflagen erlebte und dem 1825 eine zweite Sammlung von Originalfabeln folgte, die auch ins Deutsche und ins Englische übersetzt wurde. F. veröffentlichte auch

Farkasfalvi Imre

Kilátás a Galgóczy-
utról c. virf.

Repr.

Művészet, 1941. 40-41. o.

Fi. l.

Buza László dr., jogtanár

VII. 154.

Farkasfalvi Imre

A Grassalkovics-ház udvara c. képe

(Műterem, gyűjt. kiáll)

Repr.

Művész Kurir

1938. 1–2. sz. 21, 22. l.

liefpel

A „Műterem" Kossuth Lajos-utcai kiállításán három művész szerepel. *Farkasfalvy* Imrét kell elsősorban megemlítenünk, mint akinek legtöbb és legváltozatosabb anyaga van, úgy téma, mint előadás tekintetében. Finomak és artisztikusak rézkarcai, valamint kisebb akvarelljei (13., 14.), kisebb dolgait jobban együtt tartja. Egy-két moderneskedés felé hajló próbálkozásánál elveszti biztonságát, látszik, hogy nem eleme, de rajztudását ezeken sem sikerül eltitkolnia

1939 július közepén

Irta: FODOR JÓZSEF

I.

Bomlások, rekkent zavarok,
Rendül, füstöl és kavarog
A világ;
S már kicsi lett minden arány
S lelkem elszabadulva hány
Rákot, féket és igaz elemébe fog
S dúlt mélye ömlik; a jelek, jóslatok
Roppant világa jött el; a földön, egen
Pászmás fények és vad csillagok,
S minden űzi, kóbor elem
Veszett befolyása érvényt hasit,
S minden élőt kivadit
Magából, és a vér partjait
Túlönti. Oh, hová jutok,
Ha nem birom már, s ez az őrület
Mint megbokrosult paripa, levet —
S már csak rettegve bámulok
S némán! Oh, ki veletek-egy, társatok:
Tartsatok, magamnál lenni, nagy napok!

II.

Alkonyodik; nagy árnyak esnek az
Utra; a friss, fájó és gyors tavasz
Hozta izgalmait: s fulva üget
A világ fölött a nagy Rémület.

Ki tudja, hogy mi lesz, a beborult
Holnapig; oh, ember, ki nyomorult
Szivvel lesed, a napok arca mit
Hoz: didergesd még a jobb álmait.

Ezt a mai nyarat úgyis milyen
Éjbe boritottad; fáj a szemem,
Ha nézem a virágot, a napok
Fényét; más nem fáj; hisz egyszer halok.

Oh, kik megöltétek a gyermeki
Kedvet: lesz még föld, és istenei —
De másképen kell, ha a zöld felett
Ringathat még nap embert s életet!

III.

Mély-lenn köd, fent messze köd,
Nem látom már partjait:
Jó között és rossz között
A dolgok határait.

Mit szó, harc, zűr elfödött,
Tévek ujja gabalyit,
Szemed egynek lát ma itt
Poklot, istent, ördögöt.

Nem tudom, hol küzd kezem,
De a harc hű, szent dolog,
De, bolondul, vészesen,
Jó az, amit akarok.

Fény bomlik, köd kavarog,
Én hős hitemet viszem,
Lehet, hogy tán nem hiszem —
Ha kell, érte meghalok.

IV.

Rajta, fel; mig állok, őrzöm,
Életvégig, áron, őszön
Amit rejteget
Ez a hazárd, messzigyulladt,
Táltos-titkot, ősi multat
Tartó belső: olthatatlan lelkemet.

Rajta, fel! mig élek, égek,
Forró száj, hős kar, s te, részeg
Szemem, izz szenet:
Merre jobbért büszke rend kel,
Ajkkal, hittel, vagy sebekkel —
Társak, bárhol, osszatok be engemet!

Svájci lap a „Magyar Ruténföldről"

Genf, július 15.

A *Courrier de Genève* háromhasábos cikket közöl a »*Magyar Ruténföldről*«. Jellegzetes, — mondja a cikk — hogy míg a széthullott Csehszlovákiát az egész világ megsiratta, a feldarabolt, ezeréves Magyarországért, a nyugati civilizáció bástyájáért, senkinek egyetlenegy könnye sem hullott. A *Ruténföld 750 év óta integráns része volt Magyarországnak.* Politikai, gazdasági, néprajzi, geopolitikai okok fűzik Magyarországhoz, amelyhez nyomban visszatért, mihelyt összeomlott Csehszlovákia. Képviselői a legnagyobb öröm és a legmelegebb rokonszenv megnyilatkozásai közepette vonultak be a magyar parlamentbe. A testvéri összeölelkezés megható pillanata volt ez. A kormányzó báró Perényi Zsigmondot nevezte ki a Ruténföld kormányzóbiztosául. A kormány most foglalkozik a nemzetiségi problémának a szentistváni hagyományok szellemében való megoldásával. Senki sem gondol a magyar-orosz nép jogai megnyirbálására; ellenkezőleg, az összes problémákat a jogegyenlőség alapján óhajtják megoldani. *Kozma* Miklós megdönthetetlen érvekkel mutatta ki, hogy Kárpátalja teljesen Magyarország gazdasági érdekkörébe tartozik s gazdasági életük egymást a legtökéletesebben kiegészítik.

Hivatalos nyilatkozat a nagy francia kémkedési botrány részleteiről

„Olyan személyek letartóztatásáról van szó, akik egy külföldi hatalom ügynökeivel érintkezésbe léptek és saját bevallásuk szerint tetemes pénzösszegeket kaptak ezektől az ügynököktől"

Párizs, július 15.

A miniszterelnökség a következőket közli:

A Franciaországban folyó külföldi propaganda ügyében megindított *nyomozás és a katonai igazságszolgáltatás által elrendelt legutóbbi letartóztatások* nyomán ismételten a tényeknek meg nem felelő, sőt fantasztikus híresztelések terjedtek el.

A miniszterelnökség ezzel kapcsolatban rámutat arra, hogy *olyan személyek letartóztatásáról van szó, akik egy külföldi hatalom ügynökeivel érintkezésbe léptek és saját bevallásuk szerint tetemes pénzösszegeket kaptak ezektől az ügynököktől.* A szóbanforgó személyek e cselekedeteikkel összeütközésbe kerültek az 1934 január 26-i törvénnyel és az 1938 június 17-i törvényrendelettel.

E törvény és törvényrendelet értelmében mindazokról, akik ilyen tevékenységet fejtenek ki és ha az ellenkezőjét nem tudják bizonyítani, felteszik, hogy *kísérletet tettek a kémkedési bűncselekmények és az állam belső biztonságát veszélyeztető bűnös tevékenység ellen hozott törvény rendelkezéseinek megszegésére.*

„Minden személyi tekintet nélkül"

Amikor a miniszterelnök vállalja a felelősséget ezért a szükséges tisztogatási akcióért, szükségtelennek tartja az országot arról biztosítani, hogy a vizsgálatot *minden személyi tekintet nélkül fogják lefolytatni.* A miniszterelnök ugyanakkor eltökélt szándékkal meg fogja akadályozni azt, hogy *ezeket az eljárásokat, amelyeket a Franciaország védelméről való gondoskodás tett szükségessé, politikai téren kiaknázhassák, vagy pedig arra használják, hogy a jelen helyzetben legalább is felesleges polémiákat kezdjenek.*

Minden francia egyöntetűen elítéli azokat az üzelmeket, amelyeknek meggátlására a kormány most kezdeményező lépést tett. Annak érdekében, hogy a megkezdett tisztogatási munkát eredményesen és gyorsan befejezhessék, ugyancsak feltétlenül szükséges, hogy a nyomozás folytatására káros indiszkréciókkal vagy fantasztikus hírek terjesztésével ne gátolják az eljárást.

A miniszterelnök rámutat arra, hogy a nyomozásra vonatkozó felvilágosítások és hírek terjesztése beleütközik a büntetőtörvénykönyvbe, amelynek rendelkezéseit ezentúl szigorúan alkalmazni fogják. Semminek sem szabad megzavarnia, vagy megakadályoznia a francia igazságszolgáltatást, amely éberen őrködik a nemzet érdekei felett.

A Temps nyilatkozata letartóztatott munkatársairól

A *Temps* az alábbi közleményt adta ki:

A katonai bíróság pert indított egyrészt az egyik reggeli lappal kapcsolatban álló személy, másrészt a *Temps egyik munkatársa ellen.* Az első szóbanforgó személy valamikor lapunk kötelékében állottt, de már hét év óta megszűntek vele kapcsolataink. A második személy *lapunk belföldi hírszolgálatával volt megbízva.* Sem az adminisztratív igazgatásban, sem a külföldi hírszolgálatban, sem a politikai szerkesztésben nem vett részt. *Ezt a személyt a katonai bíróság egy érdekes külföldi vonatkozású ügyben tanunak idézte meg.*

Kihallgatása alapján letartóztatták. Viselkedésében semmi olyan nem volt, ami gyanúsításra adhatott volna okot, vagy amit kifogásolni lehetett volna. A bíróságra tartozik annak megállapítása, hogy fennforog-e a bűnösség? Minden ilyen természetű ügyben *titkosak az utasítások* és mindabban, amit ilyen tárgyban a lapok közölnek, — pontos értesülések hiányában — közrejátszhat a képzelet s esetleg a valóságnál rosszabb színben tünteti fel az ügyet. A jelen esetben úgy látszik *a letartóztatott személyeknek a külföld számára való hivatásos tevékenységéről van szó.* A katonai bíróság tovább folytatja vizsgálatát. Ha súlyos büntetés kerül szóba, úgy mi vagyunk az elsők, akik azt helyesüljük, sőt kérjük.

Áthelyezések és nyugdíjazások a fővárosnál

A polgármester a közszolgálat érdekében *Duka* László fogalmazót, a felgyülemlett nagy munkára való tekintettel, a XV. ügyosztálytól a VII. kerületi elöljárósághoz, *Fridrich* Berta gazdasági tisztet a IV. kerületi elöljárósághoz, *Potoczky* Jenő tanácsjegyzőt a IX. ügyosztályhoz, *Kölber* János s. fogalmazót a VIII. kerületi elöljárósághoz, *Fehér* Gyula s. fogalmazót a IV. ügyosztályhoz, *Medgyessy* Iván műszaki főtanácsost a II. ügyosztályhoz, innen *Kalabay* László főmérnököt az V. ügyosztályhoz, *Gyuranna* Géza adószedő tisztet a fehérvári úti fogyasztási adókirendeltséghez, *Kemenesy* Gusztáv adószedő ellenőrt a budakesziúti adófogyasztási kirendeltséghez, *Medveczky* Jenő adószedő főtisztet a Ferenc József rakparti fogyasztási adókirendeltséghez, *Bánkuthy* Ferenc adóhivatali főtisztet a IX/B. adókerülethez, *Korenek* János adóhivatali főtisztet a IX/a. adókerülethez, *Vezér* Pál adóhivatali tisztet az I. adókerülethez, *Fejes* János adóhivatali főtisztet a VI/B. adókerülethez, *Berendy* János adóhivatali főtisztet a központi adószámviteli hivatalhoz, *Dobrik* Ferenc adóhivatali tisztet az V/B. adókerülethez, *Radó* Gábor adószedő főtisztet a VII/B. adókerülethez, *Pribék* János adószedő főtisztet a XIV. adókerülethez, *Lenkei* László adóhivatali főtisztet az V/B. adókerülethez, *Kosztolánszky* Pál adószedő főtisztet a központi adószámviteli hivatalhoz és *Urbán* János adóhivatali főtisztet a X. kerületi adóhivatalhoz helyezte át.

A polgármester *Csányi* L. József gyógypedagógiai igazgatót, *Szőke* Gyula polgári iskolai igazgatót, *Duday* Aranka polgári iskolai c. igazgatót, *Farkasfalvi* Imre gimnáziumi tanárt, *Lakatos* Gedeon, *Réti* Hugó, *Szemere* Samuné felsőkereskedelmi iskolai tanárokat, *Lefkovits* Janka, *Orel* Gézáné, *Tribusz* Gáborné polgári iskolai tanárokat, özv. *Richter* Béláné elemi iskolai énektanítót, *Saskőy* Béla, özv. *Schwartz* Miksáné elemi iskolai tanítókat, *Timár* Margit nőipariskolai tanítót, *Trebitzky* Ilona főóvónőt és *Füstös* Irma óvónőt, valamint *Wester* Gusztáv árvaszéki elnökhelyettest és *Kozma* Kornél közélelmezési felügyelőt és *Rácz* Gizella kezelőnőt nyugdíjazta.

Harminc amerikai bányászt elzárt a külvilágtól a robbanás

Providence (*Kentucky*), július 15.

Providence közelében bányarobbanás történt, amely mintegy harminc bányászt elzárt a külvilágtól. *A mentési munkálatok megkezdődtek.*

Új kiadásban, az összes érvényben lévő munkaidő és legkisebb munkabérrendeletek mutatójával megjelent

Munkaidő, legkisebb munkabér, fizetéses szabadság

A munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló törvény és végrehajtási rendeletei. Összeállította és magyarázatokkal ellátta: **dr. Pongrácz Jenő, ügyvéd**

Ár 1.20 pengő

Minden munkaadónak, munkavállalónak, ügyvédnek, ipartestületnek nélkülözhetetlen!

Kapható AZ EST könyvkereskedésében, VII., Erzsébet-körút 18—20

NYILT-TÉR

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Nyilatkozat!

Az »Uj Magyarság« és az »Esti Ujság« e hónap 15-i számában megjelent, személyemmel és a vezetésem alatt álló vállalattal kapcsolatos cikk tartalma **valótlan.**

Sajtó útján elkövetett rágalmazás miatt **a büntető feljelentést** megteszem.

Szentgotthárd, 1939 július 15.

Báró Wieser Kurt

Béla, akit Tojásnak hívtak, tizenháromszor körüljárhatta volna az Egyenlítőt

Szakértői vélemény a Vendégről

»A kávésipar ünnepelte Vágó Bélát, aki huszonöt éve egyfolytában áll alkalmazásban, mint pincér.«

(Napihír.)

(Saját tudósítónktól.) A kassai Dóm városa *Rákóczi* temetésére készült, amikor *vézna kisgyerek jelentkezett a Schalk-ház egyik főpincérénél.* Vékony, nyekergő hangon elmondta, hogy otthon kevés a pénz, neki is dolgozni kell: *pikkoló szeretne lenni.*

A nagybajuszú főpincér türelmesen végighallgatta a mondókát, aztán *hazazavarta a pikkolójelöltet.* Ilyen kövány kisfiú nem való a napi tizenkétórás nehéz munkára.

A végén azonban *mégsem a nagybajuszú főpincérnek lett igaza,* Rákóczi hamvainak temetése napján a vézna kis pikkolójelölt már ott csetlett-botlott a Schalk-ház egyezer vendége között. A »kollégák« Tojásnak hívták és nősüléséig viselte ezt a nevet.

Így kezdődött *Vágó* Béla pincéri pályája, amely most az elmúlt héten nevezetes jubileumhoz érkezett. *Huszonöt éve, hogy egy üzletben teljesít szolgálatot és harmincöt éve pincér.*

Kapuciner a szénapadláson

Most, amint frissen és jubilánsan beszámol az elmúlt harmincöt év történetéről, nyoma sem látszik rajta a fáradságnak vagy a túldolgozottságnak. Pedig mindig kereste a munkát. Azok szenvedélyével, akik dolog nélkül *egyszerűen nem tudnának élni.*

Elmondja, hogy pincérségének Rákóczi temetésekor volt az első nagy erőpróbája. Munkahelye, a Schalk-ház zsúfolva volt vendégekkel, *még a szénapadlásra is hordták a kapucinert.* Bizony majd leszakadt a lába, majd kiugrott a szíve a sok szaladgálástól, de azért győzte derekasan a munkát és *komoly pénzeket vitt haza már az első hetekben családjának.*

A következő állomás szintén történelmi dátumhoz fűződik: *a világháború kitörésének napján* lépett alkalmazásba az egyik budapesti kávéházban. Akkor már ügyes pincér volt, a vézna pikkolófiúból kifogástalan modorú kiszolgáló lett.

— Nemcsak a világháború kitörése miatt nevezetes számomra ez a nap — mondja —, nemcsak azért, mert akkor teljesedett be régi vágyam, hogy a fővárosba kerüljek, hanem azért is, mert *ezen a napon volt az esküvőm.* Furcsa, hogy egyhangú, eseménytelen életem egy-két említésreméltó epizódja csupa ilyen »történelmi dátumokhoz« fűződik.

A pesti kávéházban megismerte az akkori irodalmi élet minden kiválóságát, majd átkerült egy Andrássy-úti kávéházba, ahol színészeket, operaénekeseket szolgált ki. Innen hívták mostani munkahelyére, ahol elérte *a nemzetközi pincérvilágban úgyszólván páratlanul álló jubileumát.*

Aki belebetegszik az ünneplésbe

— Nem is tudom, — hangoztatja — megérdemlem-e azt a sok szép felköszöntőt, amit reám mondtak. Egész küldöttségjárás kezdődött a kávéházban és minden szónoknak volt számomra valami *igazán nagyon szép jelzője.* Soknak nem is egy, hanem több.

— A beszédekre, sajnos, nem válaszoltam. Nem vagyok ugyanis a szavak embere. Kiállom a versenyt a fiatalokkal mindenben: tálalásban, frisseségben, udvariasságban és ügyességben, de szónokolni: *azt aztán nem tudok.*

— Pedig lett volna időm megtanulni — tűnődik.

A sok ünneplésbe valósággal belebetegedett. Fáradtan ment haza a ritka jubileum estéjén. Még aludni sem tudott és az első hajnali vonattal *elutazott vidéki rokonaihoz.* Ott pihente ki az ünneplés fáradalmait. Huszonöt év alatt csak egypárszor volt szabadságon, de a huszonöt év ünneplése után *azonnal szabadságra kellett mennie.*

»...Huszonöt év: nagy idő...« — mondja Mészáros Győző, a főnök, alkalmazottjának: Vágó Bélának. A háttérben balról Schöpflin Aladár, az egyik törzsvendég áll

Hozzáteszi *mintegy tanulságként:*

— Ugylátszik, kérem, *dolgos embert a munka nem fárasztja, de az ünneplésbe belebetegszik.*

Vendégek változása

Elkanyarodva a témától, most nem az ünnepelt személyéről esik szó, hanem arról, hogy huszonöt év alatt *a vendég mit csinált? Vágó* Béla *legfőbb szakértői véleményt ad a Vendégről.*

— A vendéget igazi *békebeli »murik« idején ismertem meg.* Rengeteg katonatiszt járt hozzánk, a legszebb békeéveket éltük. Folyt a pezsgő, húzta a cigány és majd mindennap ránk virradt a hajnal a kávéházban.

— A gondtalan vendégek kora volt ez. Senki sem törődött azzal, mi lesz másnap és olyan derűsen nézett bele a világba, amilyen derűs maga az a világ volt.

Ugy látszik, súlyt fektet arra, hogy kellő hitele legyen szavainak, mert hangsúlyozza:

— Nem azért mondok ilyen szépeket arról a világról, mert néha előfordult, hogy húszkoronás borravalót is kaptam, hanem azért, mert a régi jóidők, — *tényleg régi jóidők voltak.*

A megrokkant törzsközönség

Több lesz a ránc szemlátomást magasodó homlokán, amikor a *világháborús évek vendégeiről beszél.*

— *Mintha kicserélődtek volna az emberek.* Meg kellett ismerkednünk az első ideges vendégekkel s aztán jöttek a többi idegesek. *Máig sem ér véget a soruk.* A márványasztaloknál *lehalkult a beszélgetés.* Sokan elhallgattak, ha a pincér közeledett feléjük. Megjelentek az első titkok a kávéházban, pedig a metszett tükrök alatt azelőtt csak vidám, *mindenkinek való beszélgetés járta.*

— Sok vendég eltűnt, Gorlicenél vagy az olasz fronton maradtak, fogságba estek. Többen félszemmel, nyomorékon rendelték a feketekávét. Szomorú idők voltak, valósággal azt mondhatnám, hogy *testileg-szellemileg megrokkant a törzsközönségünk.*

Konjunktúra az üvegablak előtt

A konjunktúra éveinek izgalmát csak üvegablakon át látta. Abba a kávéházba, ahol dolgozott, *nem jártak tőzsdések.* De az izgalom *ott viharzott az ablak előtt.* Hadonászó emberek, széles mosolyok, kétségbeesett grimaszok: ezt látta *Vágó* Béla, mikor abban az időben kinézett a vendégek felett a kávéház ablakán.

— Kérem, én *vendégekből meg tudnám írni az elmúlt három évtized történetét* — állítja. — Olyan pontosan látszott például az üzletben *a gazdasági válság,* hogy akkor is észrevettem volna, ha semmit nem hallok felőle. Megritkultak a kereskedők, szinte egyik napról a másikra és *kopottabb lett ügyvédvendégeim kifogástalan nyakkendőkészlete.*

— *Számomra ez volt a gazdasági válság* — teszi hozzá.

Egy jó pincér: öt ember

Ennyit a vendégről. Most arról esik szó, hogy milyen legyen az igazán jó pincér.

— Nehéz addig ezt megállapítani, — mondja Vágó Béla — amíg egy kis természetrajzfélét nem adok általában a vendégről, aki végeredményben független a korok változásától és *örök életében csak vendég marad.*

— Az igazi törzsvendég úgy megy a kávéházba, *mintha szanatóriumba járna.* Itt ismerik minden gondját, minden idegességét, de nemcsak ismerik, hanem tudják is rá az orvosságot. A törzsvendég talán éppen azért szereti annyira a kávéházat, mert szabadjára engedheti minden szeszélyét és tudja, hogy *teljesítik is ezeket a szeszélyeket.*

— Ezzel már körülbelül jeleztem is, milyennek kell lennie a jó pincérnek. Legyen *orvos,* aki egy pillanat alatt helyes diagnózist csinál a vendég lelkiállapotáról, legyen *lélekbúvár,* aki tudja, hogy mivel gyógyíthatja legjobban azokat a kis szeszélyeket, legyen *diplomata,* aki sikeresen elhárít minden idegességostromot, bűvész, aki sose löttyenti ki a vizespoharat, *futóbajnok,* aki mindenki megelégedésére a leggyorsabban ér célhoz. *Vagyis öt ember, egyszemélyben.*

— Valami ilyennek képzelem én a jó pincért — mondja.

Százhuszonhatezer óra

— Ez volna az ideális. Sajnos, legtöbbünkből hiányzik valami. *Ha nem az orvos, akkor a futóbajnok és ha nem a bűvész, akkor a lélekbúvár.*

— Megint az ünneplésről esik szó. Csillogó szemmel mutatja a fényképet, amelyen főnöke intéz hozzá beszédet. Háttérben a törzsvendégek.

— Éppen azt mondta a főnök úr: *»Huszonöt év — nagy idő«* — amikor nekilendítette a kezét. Ezt örökítette meg a fotografus.

— *Tényleg nagy idő* — teszi hozzá *Vágó* Béla. — Harmincöt év, amit a pályán összesen töltöttem, *még több.*

Felvetődik itt a kérdés, hogy mennyit dolgozott életében a jubiláns pincér. Gyakorlott mozdulattal számolócédulát vesz elő és villámgyorsan táncoló ceruzahegye alól hamar előpattan az eredmény: *százhuszonhatezer órát szaladgált eddig a konyhából a márványasztalokhoz és vissza.*

Mire tanu a harmincöt év?

— Vegyünk óránként öt kilométert — indítványozza a riporter.

— *Vegyünk csak négyet* — javítja ki korrekten a főpincér.

Az eredmény meglepő: több mint ötszázezer kilométer jön ki mint gyaloglási végeredmény. *Tizenhárom-szorosa az Egyenlítőnek...*

Tapasztalatait így összegezi:

— *Szeretni kell a munkát, a főnököt, a vendéget és az életet.*

Hozzáteszi:

— *A végén ugyanis mindig kiderül, hogy érdemes.* Ezt nyugodt lelkiismerettel állíthatom. *Harmincöt évem a tanu rá.*

Konkoly Kálmán

3-szobás lakás augusztusra kiadó
ERZSÉBET-KÖRÚT 18

Kereskedelmi érettségivel rendelkező gyakornokot keres textilgyár
Részletes, kézírással írt ajánlatokat »Folyószámla« jeligére Leopold Cornél hirdetőirodába, Teréz-körút 3, kérünk

Mindenkinek, aki közszállítással foglalkozik, nélkülözhetetlen!
Közszállítási tanácsadó
A KÖZSZÁLLITÁSI SZABÁLYZAT, FIGYELEMMEL AZ ÚJABB RENDELKEZÉSEKRE ÉS A ZSIDÓTÖRVÉNYRE
Összeállította: Ifj. dr. Lippay István. Ára 2.50 P
Kapható AZ EST könyvesboltjában, Budapest, Erzsébet-körút 18—20.

Farkasfalvi Imre

a Budapesti IV. Ker. Körsége
reáliskola rajztanára.

tsod

Rajzoktatás

1926 7-10 sz

78 l.

Zemplén vármegye VI. 227

Farkasfalvi Imre

Kol. kiáll.

Lajd

Rajzoktatás

1938. 4-6. sz. 44. l.

(F. J. gyűjteményes
kiállítása.)

Limogesi vagy azt utánzó magyar munka, 1250 körül. — I stílű

Restaurálta Pál Lajos, 1942.

Szarvas nagyközség kondorosi határában, a földben találták, 1942. Lepold Antal ajándéka.

Lepold Katalógus 4. sz.

KRISZTUS-TEST,

bronzból öntött. Az ágyékkendőn ágyazott kék zománc.

Mag. 18 cm.

Limogesi munka, 1250 körül.

GYERTYATARTÓ,

bronz, ágyazott zománccal.

Mag. 21 cm.

Román stílű, limogesi munka, 1250 körül.

A Paul- majd az Ipolyi-gyüjteményből. — Párja az esztergomi Keresztény Múzeumban.

Árvízkárosultak 1876., 41. l., 28—29. szám. — A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp., 1884., második terem 12. l. — Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 337. l. — Radisics—Ipolyi, 38. szám. — Gerevich PA, 259. l. — Egyházműv. kiáll. 1930., 347. szám. (Képe a 31. táblán) — Gerevich IPGY, 99. l. (Képe 99. l.) — Mihalik Sándor: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 535. l. (Képe 531. l.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 153. szám. — Lepold — Lippay 38. l. — Lepold Katalógus 8. sz.

Farkasfalvi Imre

Hefeltlex 146 l.

Elektr. arch

m. o. 573. l.

Ansicht der Festung Ofen. Elöl a Lauc-
hiddal.
Lines rajz. 16 x 10·2 cm.
Strasser Richard tul.

Kr. ② 312.

Farkasfalvi Imre ifj.
festő

L.

Szudrey - Szentiványi
470. l.

Mammut-lelet, tatai pleisztocénkori

VIII. 4.

Farkasfalvi Imre

festő

életrajz

l. y) Tragor Vác münvészei

nincsenlekei és

Vác 1930

133. l, 134. l.

148, 149

1940.

VII. 18. 1 Kunst in der Slowakei				P. 80.--
B. fizetése:	VIII.	7.	P. 10.--	
	IX.	3.	10.--	
	X.	3.	10.--	
	XI.	5.	10.--	
	XII.	4.	10.--	P. 50.--
				P. 30.--
				10.—
				20.—
				20.—
				0

1941. jan

" febr.

Farkasfalvy Imre †

festő

Farkasfalvy Imre nyugalmazott fővárosi rajztanár és festőművész 69 éves korában, augusztus 18-án meghalt.

Új Magyarság

1943. aug. 22.

Hollossy Ferencné Nagel Ida

mina ced

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Müteremkiállitások.** Karácsony előtt megkezdődik a müteremkiállitások évadja. A karácsonyra készülő közönségnek ezek a kiállitások alkalmat adnak arra, hogy a müvészek otthonában vegyék szemügyre egy-egy müvész egész termését. A nagy választék mellett másik előnye az ilyen kiállitásoknak, hogy általában olcsóbban lehet rajtuk vásárolni, mint akár a nyilvános kiállitásokon, akár pedig a mükereskedőktől. A legujabban megnyilt müteremkiállitások közül a következőkre hivjuk fel a közönség figyelmét: *Hollóssy* Ferencné Nágel Ida IX., Angyal-utca 36. sz. alatti mütermében mutatja be festményeit. — *Barabás* Atala és *Lingauer* István közös kiállitása I., Attila-körut 19. sz. (Bethlen-udvar) VI. emelet III. müterem. — *Farkasfalvi* Imre, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan és *Lázár* Szilárd dr. kiállitása a IV. kerületi Eötvös József-reáliskola III. emeleti rajztermében. — *Mátrai* Vilmos müteremkiállitása (I., Döbrentei-utca 22). 1926. dec. 23.

** **A Magyar Müvészet** most megjelent 10-ik

Nyisag

men vésett rajzu cirill felirattal. Erd
und Fassung. Die Rippen mit Lilien
E. XVI. Jh. M. 16·6 cm.

1097. KIS HÓLYAGOS SERLEG, aranyozó

ibolyaszinü üvegtányérral. Cseh, 1860 k. — Aufsatz, hüssel. Böhmisch, um 1860.

grán és niellódisszel, 15 tagból csüngős diszü és filigrá- Galagürtel, Silber, teilweise vergoldet, mit Filigran und liesse filigran. Türkisch, A. XIX. Jh. 300 gr.

kerek talpán trébelt angyalfejek, körteidomu nodussal, kosárral. S N mesterjegy. Danzig, XVII. sz. — Kelch ene Engelköpfe und Accantusblätter. Danzig, XVII. Jh.

zva, kagylós üvegtállal, szines ékkövekkel. Német, vergoldet, mit muschelförmiger Glasschüssel. Deutsch,

palmettás és füzéresdiszü peremmel. Bécs, 1858. — gur, mit Palmetten und Girlanden. Wien, 1858. 530 gr.

oszalaku talapzattal, hengeres testéből kinyuló csapján Bécs, 1820. — Teemaschine, Silber, auf triposförmigem

rágszálak, fent korai rokokó peremdisszel. I O E mes- sz. e. f. — Becher, Silber, auf der Wandung Blüten, erungarn, e. H. XVIII. Jh.

Farkasfalvy Imre

festő Fj

l. életrajz

Váczi Mucz (ajtó 1 leírás)

1912 208-l

Nagy-Várad:

A középtért elfoglaló „Borgh
tornyai s mecsetei felett a félhold van s a k
sített várost, melyet vizzel telt ár
háttérben hegyek terülnek el s
Ked. Feliratai a lebegő tialagon:

„Varadin
s alól magyarázat olvasható: „
befejezésnel.

Rézkara, méretei a vonal

L'Vngheria Compendia
1686. pag. 43.

Ltfa T. 4173.

Farkasfalvi Imre
rajztanar
VII. Rottenbiller u.
Bpest
1905.

97.

M.

MAGYAR

CZ

Telefon: 45-5-10 BUDAPEST, VI

Műterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Rendelés száma.....

S

T.

M é

.....Müemlékek

Van szerencsénk.....Gerevits

az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.

.....*melléklet*

Munkalap száma 868 952

Farkasfalvi Imre

Farkasfalvi Imre, szöv. gimn.
rajztanár, II. Szilágyi Dezső-tér 1.
367-282

Bptávb 1940 szept. –
u 1942. jan.

ASÁRNAP
19
at. A. Péter
rot. Luciusz
. 6. Tamás a.

N. k. 6 ó. 24 p. N. ny. 17 ó. 6 p.

HÉTFŐ
20
Kat. Vendel
Prot. Iréne
. 7. Szergiusz

KEDD
21
t. Orsolya vt.
rot. Orsolya
g. 8. Pelágia

Izr. 30. R. Kh.

SZERDA
22
t. Kordula sz.
Prot. Előd
g. 9. Jakab a.

Izr. 1. Markhesvan R. Kh.

ÜTÖRTÖK
23
t. Ignác pátr.
ot. Gyöngyike
t. 10. Eulamp

PÉNTEK
24
t. Ráfael főa.
rot. Salamon
t. 11. Fülöp d.

ZOMBAT
25
at. Mór p. p.
rot. Blanka
t. 12. Andron.

Izr. 4. S. Noakh

Farkasfalvi Imre

l.

Tragorvácnuvěnci

148, 149 l.

os bizottságának

Budapest.

keresésre értesitem, hogy miu-
. még mai is belső hadszintér,
szolni nem áll modomban.

december 15-én

alispán helyett:

Pál

főjegyző

Farkasfalvi Imre

1882–1943

nekrolog

lásd

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 9. sz

67. [illegible]

Dupl.

nekrolog

A pomázi járás főszolgabirájától.

Orsz. bizottság elnöksége
~~urnak.~~
Budapest
Képművészeti muzeum

ettől való megmentése céljából meg-
rencsém hazafias tisztelettel felkér-
n d.u.3 órakor Visegrád községházán
reskedjenek, illetve méltóztassanak.
ólni az értekezlet tárgysorozatát:
állal
ség folyó évi julius 8-án a várromok-

Farkasfalvi
(Findura) Imre

Mil. 1874 máj. 18. Bpest.
1896/97. I. éves rajztjel.
nevét Farkasfalvira vált.
1897/98. I. II éves rajztjel.
1897/98 II " " "
1898/99 I-II. 3 éves rajztjel
1899/900 I-II. 4. " "

Mommsen: Corpus V. 261.

Farkasfalvi (Findrnya) Imre

1896/97-1900/1, 1906/7 I.

Ferképzőintézet
1932-33. sz. l.

Henry Stone (megh. 1653), a szorgalmas Van Dyck-másoló, valamint William Dobson (1610—46), aki Van Dyckon és Tizianón képezte magát. A XVII. században tartozik az első angol történeti festő is, az eklektikus Sir James Thornhill (1676—1734), Hogarth apósa és első mestere.

Angolország eddig nem szerepelt önállón a festészet történetében, először a XVIII. sz. első felében emelkedik jelentőségre az európai festészet fejlődésében, még pedig egy nagy virágzási korszak megindításával. Az első nemzeti mester William Hogarth (1697—1764) az angol polgári életből merített szatírikus genrefestés megalapítója, ki metszeteiben is a XVIII. sz.-i Anglia moralizáló irányzatának szolgálatában állott. Egyszerű arcképeiben erős festői felfogás érvényesült, melyekkel a XVIII. sz. nagy angol arcképfestőinek lett őse és atyamestere. A tulajdonképeni arcképfestők sorát az 1768-ban alapított Royal Academy első elnöke, Sir Joshua Reynolds (1723—92) nyitja meg, aki Thomas Gainsboroughval (1727—88) az angol arcképfestészet főképviselője. Mellettük az angol női szépségek festője, George Romney (1734—1802) válik ki különösen. E három mester körül csoportosulnak a fiatalabbak, a finom festőiségben gazdag, skót származású Sir Henry Raburn (1756—1828), a Reynolds-szal rokon John Hoppner (1759—1810), továbbá John Opie (1761—1807) és Sir William Beechey (1753—1839). A sort a XIX. sz. első felének kedvelt divatfestője, Sir Thomas Lawrence (1769—1830) zárja le. A fővonásokban ez arcképek többékevésbbé hasonlóak, de a színezés és a jellemzés előkelőségében egyéni vonások érvényesülnek, miáltal a festői ábrázolásnak valóságos típusát képviselik. A történeti festésnek csak jelentéktelen művelői vannak. A klasszicizmus vértelen képviselői a két amerikai, de Londonban élő John Singleton Copley (1737—1815) és Benjamin

Farkasfalvi Imre

1907

KIÁLLÍTÁSOK. Május 4-én nyílt meg Farkasfalvi Imre képkiállítása Kálmán-u. 15. sz. a.

Művészet 1907. 269 l.

Unterermi kiállítás

1939. nyugdíjaztás

ert.

etén kérem szives értesítését és vagyok

kiváló tisztelettel

Nador Béla

és Ira

Farkasfalvi Imre

1920/21 - töl rendes
tanára az intézetnek

l.

Erödi - Bodnár

90. l.

körül: *Kuruc csatajelenet.*

ára húzott vászon, tempera, 150×73 cm.
estaurálta Nikássy Lajos 1934-ben.

AGYAR (?) FESTŐ 1520 körül

. *Szent István vértanú mágkövezése*

. *Szent Lőrinc vértanúsága*

. *Ker. Sz. János lefejezése*
a, tempera, egyenként 79×60 cm.
budapesti műkereskedelemből, 1941

AGYAR FESTŐ 1650 körül
apistranoi Szent János Nándorfehérvárnál
54. kép)
éz, ovális, olaj, 40×31 cm.
estaurálta Nikássy Lajos 1933.

Farkasfalvi Imre

(ik Farkasfalusi I.)

Képzőműv. Szabadis-
kola (1916-18)
növendéke volt.

Farkasfalvi (Findura)

Imre, festő és grafikus, 12.

1874. máj. 18. Bpesten, mh.

1943. aug. 18. ugyanok. F

1896–1901. a bpesti mintarajziskola és rajztanárképzőben tanult a rajztanári

Oklevelet nerzek Erntan mint művésznőrendek Székely Bertalan és Tardos Krenner Viktor tanítványa ⊗.

Tanulmányait Münchenben fejezte be. Hazatérte után a főnévos szolgálatában előbb kolg. iskolai tanár, 1920-tól a IV. ker. Eötvös József főreáliskola, később a Vörösmarty gimnázium rajztanára volt. F 1939. vo-

fordits

⊗ 1916–18. a Kéjzőművészeti Iskolai-iskola nőrendelő volt.

F Két évig volt a műegyetem hallgatója, majd

1932. belvárosi rajzikola
művészekkel lett növendé-
kének műveikol F.
renderte meg az iskola
1932. kiállítás ist
antlett

mult nyugalomba. Többnor
renderelt / műteremkiállítást
1938-ban pedig a Műterem-
ben gyűjt. kiállítást
Utolsó évcikem a váci,
tatai, baji esztergomi
templomok régi képeit,
végül az buda-ujlaki
Plébánia templom föol-
tárképét restaurálta

Farkasfalvi Imre

Föv. képt.

Liszt Ferenc } cr. rézk.
Bem József I-II } "
II. Rákóczi Ferenc I-III. } "
Hubay Jenő "
Ottó király fi "

Velencei utca, vizf

Római utca, szín. rézk.

Schubert, rézk

Budai nevelet a
vizf. a Szepsi. Mán.

U T I S Z

A Műemlékek Országos Bizot
alapján alábbi részletezés szer
vizsgálása céljából K o r l á
utaztam, kérem alábbi költségei

Elutazás 3 napi tartamra bud
bérkocsi a keleti pályaudv
Vasúti jegy Szerencsen át Kc
másra. Elutazás 1922. X. 2
Bérkocsi Korlát állomásról 1
Megérkezés 19.58 . 26-á
gálása, felmérése és meg
tazás 27-én 6.10-kor
Bérkocsi Korlát-Vizsoly áll
Vasúti jegy, mint fent Buda

Farkasfalvy

vajtanár, restaurátor

Lánd

Wallon E.:

Bónisné Vác

munkácsi a 18. ban 1935

44. l.

Farkasfalvy Imre
1882-1943

Augusztus 18-án hagyott itt bennünket Egyesületünk egyik legrégibb választmányi tagja, majd ellenőre, kedves, korrekt és vidám kedélyü bajtárs. Mindig talált módot arra, hogy a köz ügyét önzetlenül szolgálhassa. Megalkuvás nélküli hü gyermeke Egyházának. Hivatását szerető lelkes munkása volt az Úr virágoskertjének, az Ifjúságnak, s tanítványainak az életben is jóakaró támogatója. A váci piaristáknál s az esztergomi bencéseknél tanult. A Főiskolán Székely Bertalan tanítványa volt, kiről azóta is mindig hálás tisztelettel és szeretettel emlékezett meg. Tanulmányait Münchenben fejezte be. Hazatérve a székesfőváros szolgálatába lépett, előbb polgári iskolai tanár, majd 1920-ban a IV. ker. Eötvös József főreáliskola, később a Vörösmarty gimnázium tanára. Szeretettel foglalkozott a kevés tehetségü tanítványaival is, de igaz örömmel vezette és irányította a kiválóbbakat. Igy azután a tanulmányi versenyeken két ízben az ő növendéke került ki győztesként. Nagy akaraterővel és munkabírással dolgozott szabad idejében is; a rajz és festés minden terén egyaránt jeleskedett. Régi főúri galériák poros őseit gondos munkával állítota helyre, számos rézkarca finom budai részleteket örökített meg. Utolsó éveiben főleg régi képek felújításával foglalkozott, s a váci, tatai, baji, esztergomi templomok sok régi képét tette újra széppé. Utolsó munkája az újlaki plébánia templom nagy oltárképe. — Nyugdíjas éveiben is szíves szeretettel emlegette régi kedves munkahelyét, az iskolát.

Egyesületünk derék, hüséges tisztikari tagját gyászolja benne. — Emlékét kegyelettel őrizzük. **K. B.**

Korszerű művészeti nevelés a középfoku iskoláinkban

Thomae Norbert
a besztercei német ev. főgimnázium rajztanára.

I.

Alig van középiskolai tantárgy, amely annyit fejlődött és annyira megváltozott volna az utolsó félévszázadban, mint a rajztanítás. A stiilsmeretek túlságos kultusza a 19. században a rajzoktatást is befolyásolta és irányította. A század vége felé azonban mind jobban előtérbe lépett a természet tanulmányozása és vele az impresszionista irány is helyet hódított magának az iskolában s a középiskolai rajztanításban. Hogy az impresszionista festészet terén kiváló müvészek maradandó szép müveket alkottak, eléggé ismeretes. Ugyanakkor az iskolákban is igen szép eredményeket mutatott fel az impresszionizmus ott, ahol a feladatokat a legtehetségesebb tanítványok képességéhez szabták; az átlagos és gyengébb tanulók dolgozatai azonban ezesetben a háttérben maradtak.

Ma már jól tudjuk, hogy az impresszionizmus az iskolának nem való. Azt is tudjuk, hogy a középiskolának nem az a célja, hogy müvészeket neveljen, hanem hogy a tanulók összeségét — az utolsó tanulót is — a müvészeti nevelés általános céljához minél közelebb hozza. Azért úgy szabjuk meg a feladatokat, hogy azok a tanulók általánosságához legyenek mérve. A tanárra nézve ugyan nagy könnyítést jelent, hogy a rajz a felső osztályokban nem kötelező tantárgy s így a kevés számú tehetséges tanulóval behatóbban foglalkozhatik (s ezeket tényleg müvészi vagy hasonló pályára is nevelheti), hálásnak tetsző és felmutathatóan szép eredményhez is juthat így az iskola, azonban a tanulók nagyobb része egyáltalán nem részesül rajztanításban. Ez a sajnálatos körülmény pedig *általános nevelésükben igen nagy hiányt jelent.*

Rajzoktatás 1943. 9. szám

K.E.F.J. (nekrolog)

„A szem és a kéz művelődése" volt egykor a rajztanítás vezérelve. Ma már az az álláspontunk, hogy a rajztanítás általános művészeti nevelést nyujtson s az *egész emberre* hasson, tehát a lelket is nevelje. A Német Birodalom tanterve is azt mondja, hogy a művészeti nevelésnek „a tulajdonképeni szakján túlhaladó rendeltetése" van.

A *„Rajzoktatás"* már két évvel ezelőtt behatóbban foglalkozott a Birodalom tantervével. A cikksorozat azonban nem tért ki arra, hogy abból mi volna hasznosítható hazai viszonylatainkban.

Az a körülmény, hogy a német felsőbb iskolák már nem ismerik a „rajzot" mint tantárgyat, nem csupán formaság, lévén itt a „művészeti nevelésnek" programm értékü jelentősége. Eszerint e tantárgy mindent magában foglal, ami a művészeti neveléssel vonatkozásba hozható, amit a múltban a rajz keretén kívül tanítottak, tehát minden kézimunka- és ügyesség félét, mintázást, írásalakítást, végül a müalkotások szemléltetését is. Ez azonban mind szorosan kapcsolt egységbe olvad össze a tanítás módszere révén. De ami talán még fontosabb s bennünket különösen érdekelhet, hogy ott *a művészeti nevelést a nemzeti tantárgyak körébe illesztették be.* Egyéb müvelődési értékek kissé háttérbe szorulnak és helyettük az ifjúság lelki értékei részesülnek behatóbb ápolásban. Nem csupán rajzolásról van már szó, az utánzás és lerajzolás értelmében, hanem *szabad alakitásról,* melynek alapja a minden egészséges gyerekben rejlő játszási és alkotási ösztön, s az ifjú lélek sok-sok *élménye.*

Annak, hogy a művészeti nevelés tulajdonképen öt részre oszlik, mint tagozásnak inkább csak rendszeresítés a célja. Egyébként a tantervet sohasem szabad sematikusan venni, mivel az inkább csak nagy vonásokban mutatja az irányt, amelyet követnünk kell. Hiszen magának a tanár nevelő munkájának is ma mindjobban művészeti alakításnak kell lennie, amelyet nem gátolhat a tanterv esetleges kicsinyes alkalmazása: a nevelő mindig alkalmazkodik a felmerülő szükségletekhez és a lehetőséghez. Éppen a *szabad alakitás* a feladatok végtelen lehetőségeit nyújtja s teret ád a nevelő fantáziájának: mindig az életből, az élet számára és a tanuló érdeklődési köréből merít! Különösen a mostani idők temérdek alkalmat adnak arra, hogy az ifjúság alakító tevékenységét a nemzeti és a hazafias szellem ápolásának szolgálatába állítsuk. Például rajzban mesélheti el a tanuló, hogyan szolgálta maga is szerény lehetősége szerint a győzelmes visszatérést az Anyaországhoz. A mi kis városunk lelkesen ünnepelte és búcsuztatta a frontra induló ifjúságot és tanulókat. Ez valóban olyan maradandó élményt jelentett az egész tanulóifjúságnak, amit mulasztás lett volna rajzi feladatokban nem értékesíteni.

Természetes, hogy egy-egy ilyen esemény után, amikor az osztályba lépek, nem azzal kezdem, hogy ma ezt meg ezt fogjuk rajzolni, hanem a tegnapi vagy tegnapelőtti megható eseményről beszélgetünk családiasan. A tanár által felidézett újra átélés máris arra buzdítja a tanulókat, hogy ceruzához és festékhez nyúljanak. Ilyen módon gyakran egészen meglepő, drága és kedves gyermekrajzok kerülnek elő. És ami a fő, még a leggyengébb tanuló is annyi szeretettel és buzgósággal kezd a munkához, hogy a rajzok mindegyike elfogulatlanságában jól érthető és „olvasható" „leírást" nyújt. Mindenesetre fontos, hogy a tanulók rajzban is saját gyermekies „nyelvükön" fejezzék ki magukat. Ezért lehetőleg óvni kell őket a felnőttek beavatkozásától vagy minták, képek, illusztrációk, képeslapok stb. helytelen használatától. *De a tanár sem adjon nekik sémákat!*

Hogy milyen módon történik a tanuló helyes vezetése, azt a tanár legjobban magától a gyermektől tanulja. Azért folyton tanulmányoznia kell a tanulók elfogulatlan és lehetőleg befolyástalan gyermekrajzait, hogy beleélje magát azok rajzi kifejezésformájába. Miként nem helyeseljük azt, ha a gyermekek felnőttek modorában (altklug) beszélnek, éppúgy megkívánjuk, hogy a rajz terén is saját stílusukban fejezzék ki magukat. A gyermek maga is érezze, hogy a tanár nagyobb súlyt helyez a rajz önállóságára, eredetiségére. A rajzok közös megbeszélésénél gyakran előfordul, hogy nekik éppen a nem egészen önállóan készült rajzok tetszenek leginkább, Sokszor a rajz impresszionisztikus modorából ismerni fel önállótlanságát. Ilyenkor rá kell mutatnunk a formák értelmetlenségére, megkérdezni az illetőt, hogy mit jelentsen ez a folt stb., s ilyformán leleplezni

Farkasfalvi Imre
Románc, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2o. 19 1.

a kialkudott vételárból P 100.-

Egyuttalköt

nyiben az átvett évfolyamokban

kat szintén pótolni fogom.

* Ez évfolyam
38. szám
Pótoltatott a T
vett pèld

** Kissé h
saját pe
évfolyam

▽ Lantost

I – IV. Időkörben mást
aug. 31-éig
szállította le

Farkasfalvi Imre MDK

Velencei utca, vizf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Farkasfalvy Imre.

a Budai Társaskörben rendezett kis csoportkiállításon művei szerepelnek.

Pesti Napló, 1927. dec. 4.

Tarleasfalvy Jnne.

A Budai Tárnaszkészben szeptemb
~~tart~~ csoportbiállításon műnei
szerepelnek.

Terki Vaszló, 1923. dec. 4.

Farkasfalvy Imre.

tanár

— **Iskolai kiállitás.** A belvárosi Eötvös József-főreáliskola *Farkasfalvy* Imre, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan, *Lázár* Szilárd dr. és *Zalányi* Béla dr., tanárok, továbbá a tehetségesebb növendékek képeiből kiállitást rendez. A kiállitást *Purébl* Győző dr., tanácsnok vasárnap délelőtt 11 órakor nyitja meg.

Magyarország, 1927. dec. 14.

Farkasfalvy Imre

— **Megnyilt az Eötvös József-reáliskola kiállitása.** A Reáltanoda-utcai Eötvös József-reáliskola tanárai minden évben karácsonykor kiállitást rendeznek a saját és ügyes tanitványaik munkáiból. Az idén az intézet müvésztanárai *Farkasfalvy* Imre, *Glatz* Károly, *Kubinyi* Bertalan dr. és *Lázár* Szilárd dr. nagyobbszabásu kiállitást rendeztek, melynek ünnepélyes megnyitása pénteken délután volt. A reáliskola müvésztanára, *Farkasfalvy* Imre sok kiváló képpel szerepel a kiállitáson. Hangulatos, lágy szinezésü pasztell *csendéletei* és *tájképei* tökéletes illuziót keltenek, de rézkarcai is müvésziek. *Kubinyi* Bertalan dr. müvei levegősek. *Lázár* Szilárd dr. pasztelképe finom munka. *Glatz* Károly több müvészi szobrot állitott ki, valamint olajfestményei mellett három kitünő kidolgozásu hegedüt is. A volt növendékek közül *Czipó* Sándor tiroli tájképei tünnek ki, az intézet jelenlegi növendékei közül igen tehetségesek *Balogh* András III. osztályu reáliskolai tanuló *olajképei*.

Nemzeti Ujság 1931.XII.19.

Magyar királyi államvasutak. Ügyir

Utalvány-szám...../B1.....ügyosztály.

Fizetési

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztár

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A.....Pengő.....fillérről kiállítandó.....

.....

.....

Budapesten, 192.....

Utalványozza «.....» főosztály:

Farkasfalvi Imre

Nemzeti Szalon jubileális tár-
latán képeivel szerepelt.

PH. 1932. X. 16.

Farkasfalvi Imre

Nemzeti Szalonban az Eötvös József reáliskola kiállításán festményeivel szerepelt.

NU. 932. X. 15.

Farkasfalvy Imre

Az Eötvös-reáliskola karácsonyi kiállításán kiállít.

N. U. 1926. XII. 12. (Nemzeti Ujság)

Farkasfalvy Imre tanár

Az Eötvös József-főreáliskola kép-
kiállításán kiállított

M. 1926. XII. 23. (Magyarság)

isztázta: .....

sszeolvasta: .....

iadta: .....

lőirat száma: .....

tóirat száma: .....

sszefüggésben ..... számmal.

gyuttal elintézett szám: .....

Előterjesztés előtt

Farkasfalvi Imre

Iskolai képkiállitás - belvárosi reáliskolában - képével szerepel. Tájképekkel.

Magyarság 1931.XII.19.

Farkasfalvi Imre tanár

* **Képkiállitás.** A belvárosi Eötvös József főreáliskola képkiállitást rendez az iskola nagytermében, amelyen *Farkasfalvi* Imre, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan, *Lázár* Szilárd dr. tanárok és az iskola növendékei vesznek részt. A kiállitást 12-én délelőtt 11 órakor nyitják meg. Megtekinthető december 22-ig minden nap, délelőtt 10—1 óra és délután 3—5 óra között.

M. 1926. XII. 8. (Magyarság)

Farkasfalvi Imre MDK

Laci fiam, szines kréta

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Farkasfalvi Imre

ISKOLAI RAJZKIÁLLITÁS

A *Vörösmarty Mihály reáliskola* (VIII., Horánszky-utca 11.) tanárai és tanulói festmény-, illetőleg rajzkiállitást rendeztek az intézet diszermében. Kiállitásra kerültek *Farkasfalvi* Imre és *Wiesner* Frigyes rajztanárok, *Lenkei* Lehel igazgató müvein kivül a tehetségesebb tanulók munkái.

Magyarság 1935. IV. 21.

(30) Farkasfalvy Imre
rajztanár

A Vörösmarty-reáliskolában, az iskola tanáraimat és tanítványainak munkájából rendezett kiállításon szerepel.

Nemzeti Ujság 1935. IV. 21.

Farkasfalvy Imre

* **Karácsonyi képkiállitás.** A belvárosi Eötvös József reáliskola *Erődy* Kálmán dr. igazgató rendezésében *Farkasfalvy* Imre, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan, *Lázár* Szilárd, *Zalányi* Béla festőművész-tanárok és a növendékek müveiből az iskola rajztermében kiállitást rendez. A kiállitást *Purébl* Győző dr. tanácsnok december 15-én délelőtt 11 órakor nyitja meg.

M 929 XII 13

M. 929. XII. 13.

Ernst-Museum.

Farkasfalvi Imre

festő művész

Gyűjteményes kiállítás - budai kapucinus egyházközség termeiben - képével szerepel -

Nemzeti Újság

1935 XI. 17

Farkasfalvi Imre

Festőművész

Gyűjteményes kiállítás – budai kapucinus zárdában – képével vesz részt. Különösen értékesek rézkarcai Liszt Ferencről és Kossuth Lajosról, – melyeket a főváros muzeuma részére meg is vett.

Nemzeti Újság

1935 XI. 19

Farkasfalvi Imre

MEGHÍVÓ

FARKASFALVI IMRE, ALAPI SALAMON ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZEK

VASVÁRY JÓZSEF GRAFIKUS MŰVÉSZ

FESTMÉNY ÉS GRAFIKÁIBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁSNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA, 1938. ÉVI FEBRUÁR HÓ 13-ÁN DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR A „MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSI TERMEIBEN, BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEMELET.

A MEGNYITÁSSAL KAPCSOLATBAN

A TOBORZÓ ZENEMŰKIADÓ KIADVÁNYAINAK BEMUTATÁSA.

ÓMORAVICZAI SZALMÁSSY ZSIGMOND
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

KATÓ KÁLMÁN
FESTŐMŰVÉSZ, MŰVÉSZETI VEZETŐ

„MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK KFT.
BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS UTCA 12
FÉLEMELET
TELEFON: 189-554

A kiállítás megtekinthető:
február hó 13-tól 24 ig, 9—6 óráig,
vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.

Katalógus ára: 30 fillér.

Küldi:

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán *úrnőnek*
úrnak

Budapest

ker., Andrássy ~~utca~~ ~~tér~~ út 73-75 sz.
I. 109.

Farkasfalvi Imre

E. K. 1928. XII 18

)—(**Tanulóifjuság kiállitása.** Az Eötvös József-reáliskola igazgatósága *Farkasfalvi* Imre, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan, *Lázár* Szilárd dr. és *a tehetségesebb tanulók festményeiből*, rajzaiból, iparművészeti munkáiból az intézet rajztermeiben kiállitást rendez. A kiállitás december 16—24 időben lehet megtekinteni.

Esti Kurir, 1928. dec. 18.

Farkasfalvy Imre.

tanár

Az kötvös főreáliskola karácsonyi kiállításán balatoni képei szerepelnek. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 19.

Farkasfalvy Imre.

tanár.

Az hötvös förealiskola karácsonyi kiállításán balatoni képei szerepettek.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 18.

Farkasfalvi Imre.

PH 1928. december 14., péntek.

— **Kiállitás.** Farkasfalvi Imre, Kende István, Kubinyi Bertalan, dr. Lázár Szilárd és növendékeik festményeiből kiállitást rendeznek. Dr. Purébl Győző főv. tanácsnok december 16-án d. e. 11 órakor nyitja meg a kiállitást a IV. ker. Eötvös József reáliskolában. December 20-án d. u. fél 7 órakor Farkasfalvi Imre tanár ad elő a rézkarcról.

Pesti Hirlap. 1928. dec. 14.

4

Farkasfalvy Imre.

— **Karácsonyi kiállitás.** Az Eötvös József-reáliskola december 16-tól 24-ig *Farkasfalvy Imre*, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan és *Lázár* Szilárd tanárok, valamint a tehetséges növendékek müveiből kiállitást rendez az iskola rajztermében. A kiállitást december 16-án délelőtt 11 órakor *Purébl* Győző dr. székesfővárosi tanácsnok nyitja meg.

M. 928. XII. 14.

Magyarság, 1928. dec. 14.

Farkasfalvy Imre.

* **Kiállitás a belvárosi reáliskolában.** Az Eötvös József reáliskola igazgatósága december 16—24-ig *Farkasfalvy* Imre, *Kende* István, *Kubinyi* Bertalan és *Lázár* Szilárd dr. tanárok, valamint a tehetséges növendékek müveiből kiállitást rendez az iskola rajztermeiben. A kiállitást december 16-án, délelőtt tiz órakor *Purébl* György dr. tanácsnok nyitja meg. December 20-án, este 7 órakor *Farkasfalvy* Imre tanár *Hogyan készülnek a rézkarcok* cimmel előadást tart, amelyre az érdeklődőket ezuton is meghivja az igazgatóság.

M
928
XII
13

Magyarság, 1928. dec. 13.

4

Farkasfalvi Imre MDK

Rabszolganő, krétarajz

Műcsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

MDK

Farkasfalvi Imre

Zene.Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiállitas katalogusa.Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

MDK

Farkasfalvy Imre

Budai tornyosház, rk.

Liszt Ferenc, rk.

Fővv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Farkasfalvi Imre (1874-)

A Grassalkovich ház udvara.
Vizf.35.5x25 papir Ltsz:3929.Sign.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.
ud

MDK

Farkasfalvi Imre

A Grassalkovich ház udvara, vf.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke.
Bp. 1952.

Művészeti lexikon

tg Oszkár tanitványa volt. 1939-ben
evele után egy évet Olaszo.-ban, Bécsben
zsban, Bécsben járt

Farkasfalvy Imre (1874-)

Budai tornyosház.
Rézkarc. Sign.

Liszt Ferenc.
Rézkarc.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Farkasfalvi Imre

MDK

Spanyol leány, rajz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Farkasfalvi Imre

A VIII.ker.főreál termében rend.kiállitáson, Farkasfalvinák egy nagyméretű erdőrészlete tetszett különösen.

(e-i.):Wiesner Frigyes, Lenkei Lehel és Farkasfalvi Imre...

Képzőművészet, 1935. 85.sz. 121.lap

Farkasfalvi Imre MDK

Románc, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Farkasfalvi Imre

MDK

Románc, olf.

Mücsarnok 1919-20 téli kiállitás

Farkasfalvi Imre MDK

Interieur, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Farkasfalvi Imre

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Müvészet 1918. 50.l.

MDK

Farkasfalvi M. Gyula

Magyar haza - magyar kard tört. kiáll. utmutatója.
Bpest 1942. aug.

MDK

Farkasfalvy Imre

Öreg fa, pasztell

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesüle
te kiáll.katalogusa.1940.Nov.24.-Dec.8.
10.lap

MDK

Farkasfalvy Imre, festöm.

75 éves fennállását jubiláló belvárosi ill. Eötvös József reáliskola - képzömüvészeti kiállitásán fényes névsor sorakozik fel egykori növendékei révén.

Ki kell emelnünk nevét a tehetséges ujabb nemzedék tagjai közül.

Egy jubiláris kiállitás a Nemzeti Szalonban. Képzömüvészet. 1932. 2o6 l.

Farkasfalvy Imre, festőm. MDK

Zöld szalon a primási palotában. Repr.

Művészet. 1938. III. évf. 22. sz. 160. l. /159. l. ?/

MDK

Farkasfalvy Imre

A N. Szalon tavaszi tárlata. Képzőművészet 1931. 42. sz. 164.l.

MDK

Farkasfalvy Imre

Interieur, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.

7.1.

M.D.K.

Farkasfalvi Imre /1874-

215. A Grassalkovich ház udvara. Vizf. 35.5x25 papir

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 15. l.

MDK

Farkasfalvy Imre

Arckép, paszt.

N. Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 1o. 1.

M.D.K.

Farkasfalvi Imre

196. Laci fiam. Szines kréta. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 16. l.

Farkasfalvy Imre, rajztanár

óriási fáradtsággal egy pompás gyüjteményt állitott össze a belvárosi reáliskola egykori kiváló növendékeinek munkáiból/Nemz.Szalon/.

Ép.Ip.-Ép.Müv. 1932. 86.1.

M.D.K.

Farkasfalvy Imre /1874-

891. Budai tornyosház. Rézkarc 8x10 papir
892. Liszt Ferenc. Rézkarc. 8.8x12 papir.
Elvesztek. /Fővárosi Képt./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. fi zet.
63. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Farkasfalvi Imre

Madonna, of.

Hazafelé, of.

Velencei utca, vf.

M. rajztanárok e.egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj.

lo l.

MDK

Farkasfelvi Imre

Interieur, of.

N. Szal. őszi kiáll. 1921. szept.

8 l.

MDK

Farkasfalvy Imre, festö

Pasarét. Vizf.

A Magy. Akv.-és Pasztellf.Egy. X.kiáll. 1923.nov.
Nemz. Szal. Kat.

MDK

Farkasfalvi Imre, festö

Spanyol leány. Rajz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Hücs. Kat. 43.1.

MDK

Farkasfalvy Imre

Rákóczi

Hubay Jenő

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun.

5. l.

Eötvös József gimn. 100.éves fennállása.

MDK

Farkasfalvy Imre

Liszt Ferenc

Bem József

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun.

5. l.

Eötvös József gimn. 100.éves fennállása.

MDK

Farkasfalvy Imre

Velencei utca, rk.vf.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun.
5. l.

Eötvös József gimn. 100.éves fennállása.

Kiállitás.

Farkasfalvi Imre kiállitása Kálmán u. 15.sz.

Mivészet.1907.269.l.

Farkasfalvi Imre

festő

Művészet, 1938. III. évf. 16/17. sz. 47. l.

Endági Árpád: A Műterem kiállítása.

Farkasfalvi Imre festö.

Művészet. 1907. 269. l.

MDK

Farkasfalvi Imre

Velencei utca, vf.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 43.1.

MDK

Farkasfalvi Imre

Duna Vácnál, vf.

M. Akv. és Pasz. festők Egyes. 11. kiáll.
N.Szal. 1925. febr. 7 l.

MDK

Farkasfalvi I.

Akt, szin.rajz

Hubay Jenő, rézk.

Grafikai kiáll. Műterem, 1937. aug.

2 l.

MDK

Farkasfalvy Imre

Tabán

Corvin tér

Kilátás a Galgóczy utról

Bpvizfpály 1941, Főv.Képtár. Házi példány

4 l.

MDK

Farkasfalvy J., festő.

Balatonpart, v. f.

Műterem. – VII. Balatoni Kiáll. Katalóg. 1935 nov. – dec.

MDK

Farkasfalvi Imre

Zene, olaj
Borus Balaton, paszt.

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.

6 l.

M.D.K.

FARKASFALVI Imre

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. p. 1954. 332.l.

Farkasfelvi Imre festőművész

Rabszolganő

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Farkasfalvi Imre

MDK

Románc, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

MDK

Farkasfalvi Imre, festö

Zöld szalon. Vizf.

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll. 1938.nov.20.-dec.4.
Kat.

Farkasfalvy Imre MDK

Łőcsei fátyolos Madonna, olf.

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

Farkasfalvi Imre

MDK

Interieur, olf.

Nemzeti Szalon 1918-19. Téli kiállitás.

MDK

Farkasfalvi Imre
grafikai műve:

Velencei utca. Vizfestmény.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 19.1.

MDK

Farkasfalvi Imre

Zöld szalon,vizf.

A Magy.Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

MDK

Farkasfalvi Imre, festö

La-ci fiam. Szines kréta.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 16.1.

MDK

Farkasfalvy Imre

Emmike, vf.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

Farkasfalvy Imre MDK

Falusi utca, olf.

Nemzeti Szalon 1942. okt.
Őszi Tárlat Tagkiállitás

MDK

Farkasfalvy Imre, festőm.

Erzsike. Szines rajz.

Nemz. Szal. - A MAPE VI. kiáll. Kaz 1919. febr.

10. l

MDK

Farkasfalvi Imre, festö

Hármasfa. Pasztell.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1931 szept. Kat.

Farkasfalvi Imre MDK

Velencei utca, vizf.

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Farkasfalvy Imre, festöm.

Interieur. Of.

Nemz. Szal. 1919.okt.kiáll. Kat. 4.1.

Farkasfalvi Imre

MDK

Rabszolganő, krétarajz

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

Farkasfalvi Imre, festő MDK

Naplemente a Balatonon.
Almafa. Pasztell.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Farkasfalvy Imre
Öreg fa, pasztell

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása. Nemzeti Szalon, 1940, november 1o 1.

Lepold: Esztergom egyházművészeti jelentősége. MIP, XXIII., 1920., 59. l. — Gerevich PA, 256—257. l. (Képe 257. l.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 123. szám. — Gerevich IPGY, 99. l. — Dutka 27—35. l. (Képe 28. l.) — Lepold—Lippay 60. l.

AZ IDŐ DIADALMENETE. (203. kép)

Francia munka 1510—1520 körülről. Petrarca versét illusztráló festmény vagy metszet után. Töredék: magasabb volt és balra szélesebb, szegélye idegen, hozzávarrott.

Gyapjú, 287×130 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Gerevich PA, 258. l. — Dutka 35—38. l. (képe 36. l.) — Lepold—Lippay 60. l.

Farkasfalvi Imre
Interieur, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 9 l.

Farkasházi Jenő MDK

A herendi porcelángyárnak 1907-ben Pécsett rendezett kiállitásának jury-tanácsa kiválé munkájáért diszoklevéllel tüntette ki.

[illegible] (Kerekes): A herendi porcelán hire a világban.
KÖZÉPDUNANTULI NAPLO, Veszprém. 1958. máj. 18.

MDK

Farkasházi Fischer Jenő, Herend

Aranyérem kitüntetést nyert a párisi világkiállitáson. /Kerámia oszt./

Cikk: Kitüntetések a parisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Farkasházi Fischer Jenő

Meller S: Az Ipm.Társ. karácsonyi kiáll.
Magyar Iparművészet. 1901. 6.sz. dec.

Farkasházi Fischer Jenő

---

az ungvári „Porcelán és Agyagipari R.T." festődéjének vezetője.

P. Breslyánszky Ilona,
Szemed meg a kerámiát, Bp. 1966,
214 l.

-1-

M.D.K.

Farkasháry Jenő, kerámikus

Fischer Móric unokája 1863-ban sz. Tatán és a második generáció üzleti szellemű, de rossz gazdálkodása után az 1896-ban leállított Herendi porcelángyárat, a kormány kérésére, 1897 tavaszán vette át. Közép iskolai elvégzése után Nyugat-Európa híres porcelán-gyűjteményeit alaposan tanulmányozta s mint kiváló szakember, aki azonkívül több nyelven is beszélt több cikket írt különböző keramiai szaklapozba, később két könyvet is: 1887-ben Palissy-ről és 1896-ban a Della Robbia családról. /.

G.Boncz - K.Gink: Herender Porzellan.

Bp.1962. Pannónia, 62 old. 44 k. köztük
30 sz. t.

19-20. old.

-2-

Farkasházy Jenő, keramikus M.D.K.

... Ismét elővette a nagapa Fischer kóric régi modelljeit, sok külföldi kiállitáson (Páris, St. Louis, Milano, Turin) nagy sikerehet aratott és visszaállitotta a herendi porcelán régi kirnevét. Anyagiakban aronban a kis üzem továbbra is gondokkal kürdött s igy 1923-ban kénytelen volt részvénytársasággá alakulni. Farkasházy 1926-ban meghalt. A gyárat 1948-ban államositották s azóta - a régi jelleg megtartásával tovább működik, s neve általánosan ismert a művelt világban.

C.Boncz - K.Cink: Herender Porzellan.

Bp. 1962. Pannónia, 62 old. 44 k. köztük 30 sz.t.

20. old.

MDK

Farkasházi Fischer Jenő

Divald K: Az Ipm Társulat karácsonyi kiáll.

Mücs. 1898, dec. 11. 179 l. 18o l.

Farkasfalvi ~~Marthy~~ Mangsch Gyula

alkotása Kazinczy Ferenc feleségének Török Sophie-nak, a szobra mely a szephalomi múzeumban van

Somlyó Zsuzza: A múzeum gondnoka

Orszaig-Vilaig 1957/31 23 old.

MDK

Farkasfalvi M.Gyula ,szobrászm.

a kiállitás kivitelwzö müvésze volt. /Többetmagával

Szépmüv.Muzeum.- Hösök tere.- Mücsarnok.

Magyar Haza - Magyar Kard. Tört.kiáll.
1942. Szt.István hete. Kat. 15.l.

MDK

Farkasfalvi M. Gyula szobrászművész

A Magyar Kard,(Műcsarnok.) történeti kiállitás egyik kivitelező művésze volt.

Magyar Haza Magyar Kard történeti kiáll.1942. Útmutató.

M. D. K.

Farkasfalvi Mangsh Gyula nobrán

1934-ben készítette Kazinczy Ferencné fehér márvány mellszobrát. A széphalomi mauzoleumban áll.

Dankó Imre: Széphalom. Sárospatak 1956, 11.

MDK

Farkasfalvi Mauksch Gyula szobr.

Uj pályázatot... Esti Ujság, 1938. okt. 1.

MDK

Farkasfalvy M.Gyula szobrász

Magyar haza - magyar kard kiáll. Szépm.Muz.,Mücs.
1942.

MDK

Farkasfalvy Maugsch Gyula szobrász

Uj pályázatot irnak ki a hősi halált halt orvosok eml.művére. Pesti Napló, 1938. okt. 2. 2. 16. 1.

Azt mondja:

Farkashási

A „Művtarem" helyiségében III. 14-én képzőművészeti csoportkiállítás nyílik, melynek rektorvége.

Reggeli Ujság 1935. III. 11.

965

KÖZEPDUNANTÚLI NAP 1957. május 18.

A herendi porcelán híre a világban

A Herendi Porcelángyár házi múzeuma, a több mint 100 éve felgyülemlett, számtalan herendi „ízű", sajátos művészi porcelán alkotásokat őriz. Mindegyik darab egy-egy művésznek biztosította az utókor elismerését. Az értékes múzeumról csak a legnagyobb elragadtatás hangján szólhatunk.

A kis múzeumhoz vezető lépcsőház falait, nagy értékű dokumentumok tarkítják. A gyár fejlődésének egy-egy fontos állomása minden díszoklevél. Már Kossuth Lajos is elismeréssel nyilatkozott a gyárról, de írásos emlékek is vannak. Legrégibb ezek közül 1853-ból származik, a newyorki, röviddel utána az 1867. párizsi kiállítás oklevele, melyek már akkor tanúskodtak a magyar porcelán világhírnevéről.

A sorozatos külföldi sikerek

belföldön sem maradtak nyom nélkül. 1895 szeptember 30-án az Országos Ipartestület, Farkasházi Fischer Mórnak — az akkori tulajdonosnak — elismerő oklevelet adományozott és alapító tagjainak jegyzékébe vette. A hazai közönségnek is megnőtt az érdeklődése, a remek herendi porcelántárgyak iránt s országos kiállítást rendeztek Pécsett, 1907 októberében. A kiállítást egy díszoklevél ennyiben örökíti meg: *„A Frigyes úr és Izabella főherceg asszony ő császári és királyi fenségek fő védnöksége alatt rendezett Pécsi Országos Kiállítás jury-tanácsa Farkasházi Jenőt, kiváló munkájáért díszoklevéllel tüntette ki."*

A Farkasháziak prófétáknak voltak a saját hazájukban is, mivel a jövedelmük sokszor felért a „fenségekével". Azokról nem szól a krónika, akik naggyá, világhíressé tették a herendi porcelánt. Persze ennyi prófétát — akkoriban — nem is bírt volna el Magyarország. A verejtékes, görnyedő munka, a hivatásért való rajongás, mindettől eltekintve gyümölcsözött.

A felszabadulás után alapvető változás történt. A kormány helyes, irányító tevékenysége által, még inkább ismertté válnak Herend készítményei. A világ minden tájára szállítanak árut. Észak- és Dél-Amerikába, Ausztráliába, Egyiptomba, de még Izlandba is. Se szeri, se száma a rendeléseknek, — a gyár alkotásainak legalább 70 százalékát exportálják.

Az elismerés

azért nemcsak a régmúltra szorítkozik, ebből ma is akad. Sok kereskedőtől és magánostól kaptak dicsérő levelet a herendiek. A sok közül talán a legutóbbit idézzük, amelyet Svájc egyik minisztere írt:

„Igen tisztelt Uraim!

Nem mulaszthatom el, hogy tudassam Önökkel, a két herendi porcelán étkészlet jó megérkezését. Hibátlanul voltak csomagolva és egy porcelán szakember sem tudott semmiféle törést megállapitani. Nem mulaszthatom el, hogy rendelésemnek gondos kivitelezéséért Önöknek nemcsak köszönetet mondjak, hanem ahhoz szerencsét is kívánjak. Örülök, hogy a magyar műgondnak ilyen értékes terméke van a birtokomban.

Engedjék meg, igen tisztelt Uraim, hogy biztositsam Önöket legkiválóbb tiszteletemről.

Dr. E. Feisst miniszter
Bern."

Tupini, Róma legnagyobb porcelánkereskedője, az egyik legjobb megrendelők közé tartozik. Szépen, ötletesen, összeválogatott herendi porcelánból állította össze, — több alkalommal — kirakatát, és a porcelánok árát is kifüggesztette. Az olasz közönségnek nagyon tetszettek a porcelánok és pillanatok alatt el is kapkodták. S újra be kellett rendezni a kirakatot. Belgiumban ugyanilyen népszerűségre tett szert a herendi porcelán.

Miért e nagy siker?

Elsősorban azért, mert a herendi porcelán megőrizte hagyományait. Ha valami új művészi irányzat kerül be, annak is herendi „íze", a „zamata" van. A festészetük úgyszólván egyedülálló a világon, gazdag színskálával dolgoznak. S a nyugati vevők inkább keresik e nemes formákat, mint az ultramodern készítményeket. Persze az sem közömbös, hogy teljesen hibamentes, fehér árut szállítanak, tökéletes csomagolásban.

Sikerekben, elismerésekben gazdag múlt áll a herendiek mögött, mely arra kötelezi őket, hogy a hagyományokhoz továbbra is hűek legyenek.

(Kerekes)

KÖZÉPDUNÁNTÚLI NAPI

Az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága és a Megyei Ta

I. évfolyam — 116. szám. **ÁRA 50 FILLÉR**

Összehívták az OSZSZSZK Legfelső Tanácsának ülésszakát

Moszkva (TASZSZ) Az OSZSZSZK Legfelső Tanácsának Elnöksége törvényerejű rendeletet adott ki, amelynek értelmében 1957 május 28-ra Moszkvába összehívta az Oroszországi Szovjet Szövetségi Szocialista Köztársaság Legfelső Tanácsának ülését.

A többtermelés hoz csak nyereséget

Az első negyedévben még 83 ezer forintos veszteség volt a Veszprém Faárugyárban, de áprilisban már 99,1 százalékos ráfordítással dolgoztak és 14 ezer forintos nyereséget értek el.

Nem mondhatjuk el ezt a Dimitrov-üzemről. Itt ugyanis a tartály burkolatok készítésénél darabonként 16 forint volt a ráfizetés az első negyedévben. Természetes, itt is órabérben dolgoztak és naponta átlagosan csak 200 darab tartályburkolatot készítettek el. A darabbér bevezetése óta állandóan emelkedett a termelékenység és csökket az önköltség is. Már csak három forint volt a veszteség áprilisban. Ahhoz, hogy nyereségesen dolgozhassanak, napi 700 darabot kell elkészíteniök. Az elmúlt napokban már 690-nél tartottak: A jobb munka természetes több keresetet is jelent.

Az Építők Napjára készül négy herendi leány

A Herendi Porcelángyár műszaki tanulói közül négy kellemeshangú, csinos fiatal leány nagy lépésre szánta el magát. Kvartettet alakítottak. Első alkalommal május 1-én mutatkoztak be a nyilvánosság előtt, természetesen nagy sikerrel. Legnépszerűbb műsorszámuk a Honvágy című dal.

A kis együttes tagjai — Felkai Julianna, Vincze Mária, Bércesi Ilona és Horváth Mária most újabb szereplésre készülnek. Az Építők Napján, május 26-án Ajkán szórakoztatják énekszámaikkal az ünneplőket.

A VIT-re készülő kultúrcsoportok

Mentsük meg az em atomháború előkész

Eugenie Cotton, a Nemzetközi De Nemzetközi Gyermeknap alkalmából nyaihoz. A Magyar Nők Országos Ta zött a következőket mondja:

— *Napjainkban alattomosan növe kísérleti robbantások folytatása, az a maszpontok számának növekedése n gyelmét felhívjuk erre a szörnyű vesz*

Farkasháry Jenő M.O.K.

Iparművén

Fischer F. Mór, a herendi gyár alapító jának unokája. 1897 ben visszavásárolta az előzőleg részvénytársasággá alakitott gyárat. Számos művészeti tanulmánya jelent meg.

Dornyay Béla: A herendi porcellán műipar telepről. Veszprém 1918, 15

Farkasházy Fischer Jenő, [ ]
porcelánműves

Fischer Mór unokája. „Műértő volt és tájékozott, tudatos művész." Vezetése alatt fért vissza az igényességnek nagyapja által meghövetelt útjára az üzem.
[Sikota Győző: Herendi porcelán c. könyve.]
—: Könyv a Herendi porcelánról 262–266.
Élet és Tudomány, Bp. 1971. febr. 5. XXVI/6

Farkasvány Fischer Jenő

Herenden megpróbálkozott nem csak a csurgatott márakkal, hanem a vér-
vörös és kristályos márak elő állításá-
val. Szép és érdekes darabok kerülnek
ki ebből az eljárásból.

Nékám Lajosné: A herendi porcelángyár.....

Müvészet, 1971.április - 43.lap

Farkasházy Fischer Jenő

1896 tól 1923 ig Farkasházi Fischer Jenő irányította a herendi gyár munkáját. A sevresi és kopenhagai gyárak kísérleteiben csatlakozva megpróbálkozott a csurgatott máz akkal

Nékám Lajosné: A herendi porcelángyár.....

Művészet, 1971.április - 43.lap

FARKASHÁZY JENŐ, keramikus

A sévresi gyár igazgatójának, G. Vogt-nak herendi látoga-
tása, tapasztalatai, Farkasházyhoz intézett levele, annak
közlése a XX. sz. első esztendejében, negyedszázaddal Falk
megállapitásai után, ismételten igazolják Fischer Mór ic
koncepcióját. 463.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Sikota Győző: Herendi porcelán
461.old

A Veszprém megyei Múzeumok Közleményei, 11.sz
1972. Veszprém, 197x

FARKASHAZY JENŐ, keramikus

Herenden a fejlódés az első világhaboru alatt lelassul majd megszünt. A tanacsköztársaság tartós változast nem eredményezett, azután is ő vezette a gyárat. Ujabb korsza az 1923-ban megalakult RT. Az RT irányitója kiszoritotta Farkashazyt a gyárból és átalakitotta a müvészeti profilt. 463.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Sikota Győző: Heremdi porcelán
461.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 11.sz
1972. Veszprém, 1972

Farkasházi Fischer ~~Ernő~~ Jenő

az „Ungvári „Porcelán és Agyagipari Rt" – festödéjét vezette.

P. Brestyánszky Ilona: Akerámia és a porcelán története
Bp 1966.
214.o.

FARKASHAZY JENO, keramikus

A kései Fischer unoka 1896-ban vette meg a herendi gyárat. Uj művészeti orientáció, visszatérés az 1860-as évek ben virágzóherendi genre-hez, utat nyitott a századvégi szecesszionak, bar ez Herenden mélyebb nyomot nem hagyott 463.old.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Sikota Gyózó: Herendi porcelán
461.old

A Veszprém megyei Múzeumok Közleményei, 11.sz.
1972. Veszprém, 1972

M.D.K.

FARKASHÁZY Jenő keramikus
meph. 1926.

1896-ban visszavásárolja a herendi gyárat

Csánéji 1954. 56. l.

MDK

Farkasházy Jenő
Dante-medaillon

Kaposi J: Dante a magyar müvészetben. A Cél
1910. 1.sz. 17 18 l.

Farkasfalui rk.

semplom

(Szepesvm)

l. Div Felsőm.

181. l.

ke (J. van Cleve).

85 táján. † Antwerpenben
n.

el.

falán innen, kissé jobbra-
rázolva. Kezeiben az alvó
val anyjának bal középső
je alá tette. Mária fátyolt,
ruhát és prémmel bélelt
ajú gyermek Jézus pedig
terítettek. A hegyes háttér

— Lelt. sz. 4314. — Becsér-
fy János hagyománya 1907
Az átvételre és az átvétel
lásd a 4203 lelt. számnál. —
(453–913).
atok a Szépművészeti Múzeum-
(Van Cleve): Mária az alvó

tkozó egyéb adatok és pedig:
08. pag. 63. Nº 78). *D. v.*
dem Jesukinde. Ölgemälde,

080–908. pag. 16. Nº 16).
mit dem Kinde. Ölgemälde,
rgoldeten Rahmen, aus dem
34 hoch, 27 breit (Schreib-

n (1893–912. Nº I : 111).
Jézussal;
65–912. Nº I : 113). *Jan van*
Fa, 36·2 : 28·8 cm.

111
919 (4314).
971 (7).
113 (1005)

Farkasdifalva

Farkasdifalva *(Neumarkt a. d. Raab)*, vasmegyei község, Tr. óta Ausztriához tartozik, (1934) 1010 lak. Közelében az 1846-ban épült gr. Batthyány kastély, szép parkkal.

Uj Idők Lex

IX. K.

Farkasfalvi Maugsch

Gyula

Nofrász

1. Maugsch Gy.

A tulalás megírva

D

Farkasfalvy Kornél

Kecskeméti reáliskolai tanár

ivód U. 3460

Pesti Napló. 1932. febr. 27. (F. ország-ismertető levelező-lapjai.)

1. Barron: La Loire
1. Guerlin: La Loire
1. Ripert: La Provence
1. Rean: Historie de l'Expansi
Petites Monographies des gr
1. Conlances
1. Palais des Popes d'Avignon
1. Villeneuve Lex-Avignon
Memoranda:
1. Arles
1. Sévres
The Royal Commission on Anc
Monuments in Wales
1. Angelesey
márc.4. 1. Terrasse: Le Choteau de Ecou
1. Les trés Riches heures du D
1. Pierres de Frances
1. Le Chatedrale d'Evreux
1. Les Paquet de Chanthilly

azaz Háromszázegy 62/100 pe

rézmetsző, vésnök

Farkasfalvai Farkass József, l. *Farkass J.*

Általános magyar

Farkasfalvi Farkas

József

rézmetsző

lásd

Farkas József

Farkasfalvai Farkass

József

l. Farkass J.

L.

Szendrey – Szentiványi

470. l.

Moszkva h. n. VIII. 157.

Farkasházy Fischer Mór ic
keramikus

M.D.K.

1839-ben alapította a Herendi
Porcelángyárat.

H.Gy.: In memoriam
Művészet, 1964. november - 47 lap

K. D. K.

FARKASHÁZY - FISCHER

1824-ben Tatán a kőedény és porcelán-gyártásra tért át

Gerő: Tata... Bp. 1954. 17. l.

Farkasházi Fischer Mór MDK

1895 szept. 30. az Országos Ipartestület, Farkasházy Fischer Mórnak - az akkori tulajdonosnak - elismerő oklevelet adományozott és alapitó tagjainak jegyzékébe vette.

[illegible] (Kerekes): A herendi porcelán hire a világban.
KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLO, Veszprém. 1958. máj. 18.

Farkasházi Fischer Móric, keramikus

MDK

A Herendi Porcelángyárat alapította.

Bende Ibolya: Porba, vízbe égetett költészet

4.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. márc. 28.

Első számu cédula

M.D.K.

Farkasházi Fischer Mór

Farkasházi Fischer Jenő: "Egy világhirü magyar gyár" cimmel ir a herendi porcellángyár alapitójáról. Az alapitó müvész a porcellánok tervezéséért 1842-ben bronz-érmet kapott az Első Magyar Iparmü-kiállitás-on. 1847-ben a nagy arany éremmel tüntették ki. 1845-ben Bécsben dicsérő oklevelet nyert. Ekkor már müveit "elsőrangu müértők a nagy Palissyével hozták összeköttetésbe" és igen magasra értékelik az alapitó müvészt, illetve kiemelkedő müvészi tervezéseit.

Magyar Salon, Bp. 1885. juli. 1. III. kötet 405-413. lap

Második számu cédula M.D.K.

Farkasházi Fischer Mór

Müvészi porcellánja érdeméül megkapta a Ferenc József rendet, a kuronás arany érdemkeresztet és ugyanakkor a Farkasházi előnevet. Belga, orosz és más nemzetek fejedelmei rendjelekkel tüntették ki. Számos külföldi tudományos egyesület tagjává választotta. Humboldt Sándor elismerő levelet ir hozzá és müvészetét igen magasra értékeli. gr. Eszterházy Károly is pártfogásába veszi a müvészt.

Magyar Salon, Bp. 1885. juli. 1. III. kötet, 405-413. lap

Farkasházi Fischer

Mór

porcellángyára

1800 – 1880

Farkasházi Fischer
Mária

---

irod.

Csányi K.: A m. kerámia
és porcellán kört. és fej-
lődése. Bp. 1954. 54-57. l.

eletbéljegző:

Fizetési hely megnevezés:
Magyar Nemzeti Muzeum;
Müemlékek Orsz.Bizottsága
Tarca: VKM.
Cim:Bpest,IX.Hógyes-u.10.
Csek számla száma:114.000

GYZ.K.

Laid

Arch. Ed. 1873. 15. l

Mi a művészet-értékelés lényege?

Ha a műértőnek el kell döntenie egy műtárgy szerzőjének kilétét, vajjon mivel kell számot vetnie? — veti fel a kérdést a Ciceroneban Friedländer J. műtörténész. A felelet elsősorban a szubjektiv szempontokat igazolja. Kételkedik abban, hogy az egyes művek összehasonlítása és ismertetőjegyeik egybevetése célszerű volna. Minden művészi alkotás külön egyéniség. S még ha egyazon mester kezei közül került is ki két egyező alkotás, akkor is a további sorsuk tényezői: levegő, fény, hőmérséklet s egyéb hatások lényegesen mássá tehetik őket. Ezzel szemben biztosabb iránytű az, amit egy mesterről általában tudunk, az ő személyiségéről való összképünk. Ez nem megfigyelt formatényekre való emlékezésen alapul. Inkább értelmi mozzanatok újra való felvonulása ennek a talaja. A műértő ítélete nagy mértékben szubjektiv, ellenőrizhetetlen, adalékaiban nagyon kérdéses, inkább csak valószínűséget, mint biztonságot nyujt. De azért ez nem ok, hogy e módszert elvessük.

A GYÁR JEGYEI A KÖVETKEZŐK

Festésben:		Bemélyitve:	Kora:
—		»HEREND«, év és »MF«	1839—1848
Kék	MF	»HEREND« és az évszám	1848—1875
Kék	F.S.	»HEREND«	1875—1885
Kék	Herend	»HEREND«	1885—1891
Zöld	HEREND	»HEREND«	1891—1897
Sötétszürke	1839 1897 PER LABOREM AD HONOREM	»HEREND«	1897—1900
Kék		»HEREND«	1900— napjainkig

HEREND PORCELLÁN-JEGYEK

A Műgyüjtő mostani számában elkezdjük a magyar kerámiai jegyek ismertetését. A herendi gyárat tudvalevőleg 1839-ben Fischer Móric alapította. Kisebb-nagyobb megszakításokkal tehát csaknem egy évszázad óta működik a gyár, melynek főleg külföldi szerepléseivel volt sok dicsősége. Az évszámok, a festett és benyomott jegyek a színnel egyetemben jellegzetesek egy-egy korra, de másféle kombinációban is előfordulnak. Egész határozottan le lehet szögezni azt a tényt, hogy minden ettől eltérő jel feltétlenül hamis. Igy tehát hamisítvány a gyakran előforduló szalag a lóherével is. A magyar címer a kézifestés következtében gyakran kis eltéréssel fordul elő de, ha a három jel egyike hiányzik, az még nem jelenti, hogy a tárgy hamis·

A Műgyüjtő 1928. 4 sz.

A MŰGYŰJTŐK ELSŐ ÖSSZEJÖVETELE

Nagy várakozás, csaknem izgalom előzte meg gyüjtőink körében március tizenötödikét. Ez volt az a nevezetes dátum, melyen elsőízben lépett az élet színpadára a Magyar Gyüjtők és Művészetkedvelők Egyesülete. Az élet színpada a Pannonia Szálloda egyik igen ízléses külön termében süppedőszőnyegekkel volt jelképezve. Ehhez a a színpadhoz még egy gazdagon terített, finom uzsonnával vidámabbá tett herendi asztalművészeti látványosság tartozott. Szereplői pedig a gyüjtők társaságának legfinomabbb amatőrjei, és szép asszonyai voltak. Élükön a két elnökkel: Ary Pál és Csányi Károly személyével, s akit mint ragyogó házigazdát elsőül kellett volna említeni: Glück Frigyessel, aki az izlést és a házigazda szeretetreméltóságát egyszerre reprezentálta. A szinpad hátterében ott volt két monumentális, igazán megkapó műtárgy is. Az egyik: egy kettős szárnyas oltár, melynek északmagyarországi tizenhatodik századi jellegéről, valamint a korban vele egyidős fafaragásról Csányi Károly igen élvezetes és tanulságos előadásban foglalkozott. De nem kevésbbé érdekes látnivaló volt a másik bemutatásra került műtárgy is. A Vanderbilt-családnak javítás céljából Budapestre küldött hatalmas gobelinjei egyike volt ez. Az «Istenek lakomáját» ábrázoló gobelin, melynek Raffaelre emlékeztető alakjai Orlei kartonjai után készültek, szinben és kompozicióban remeke a szőnyegszövőművészetnek. Erről is Csányi Károly tartott igen magas színvonalú előadást. A komoly témák után fesztelen eszmecsere indult meg a jelenlevők közt. Úgyszólván minden, a gyüjtésre vonatkozó aktuális probléma megvitatásra került. Egymásután jöttek a magyar gyüjtés erősebb és gyengébb nemhez tartozó képviselői szaktanácsokért, utbaigazításért. Porcellánok, miniatűrök, félig és egészen kétséges darabok kerültek színre s a jelenlevő szakértők, elsősorban pedig a rendületlen biztonságú Csányi igazgató úr, komoly és szeretetreméltó módon adtak mindenről felvilágosítást. Egy nagy bécsi gobelinkiadványnak mind a húsz kötetét egyszerre csodálták meg a lelkes amatőrök. A kitünő sikeren felbuzdulva nyomban el is határozta a szereplő társaság, hogy ez élvezetes délutánt a jövő hónap egyik délutánján megismétlik. Persze új műtárgyakkal, de a régi fesztelenséggel.

A BEÖTHY-FÉLE GYÜJTEMÉNY SORSA

A magyar irodalomtörténet és esztétika nagyhírű tudósa, amint az köztudomású, lelkes Egyptom-utazó és gyüjtő is volt. Attól kezdve, hogy a kilencvenes években a magyar tanárok egy csoportját vezette ki a luxori és karnaki királysírokhoz: úgyszólván aligalig telt el esztendő, hogy üdülésre s egyúttal tanulmányok céljából ki ne utazott volna Egyptomba. E gyüjtések gazdag eredményei hosszú évtizedek óta ott voltak a pesti egyetem egyptológiai szemináriumában s hasznos segédeszközei voltak Mahler Ede nagyértékű előadásainak. Beöthy halála után örökösei a félezernyi tárgy értékesítését is tervbe vették. Az ideiglenes letétként szereplő régiségek értékesítését Amerikában kísérelték meg. Hír szerint az egyik amerikai múzeum megbízást is adott már képviselőinek, hogy húszezer dollárért a nagybecsű hagyatékot szobrocskáival, amulettjeivel, isten-képeivel és papirusz-töredékeivel vásárolják meg. Mialatt a tárgyalások a kiszállításra vonatkozólag folytak, a kultuszminisztérium is tudomást szerzett az egyetemi oktatást fenyegető veszedelemről. A napilapok értesülése szerint tehát tudomására hozta az örökösök jogi képviselőjének, hogy a kiszállításra vonatkozó engedelmet meg fogja tagadni. És maga az állam fog a hagyaték megváltásáról gondoskodni.

889. JÓZSEF NÁDOR MELLSZOBRA. Bisquitt-porcellán. Bécs, 1825. Mázas talapzata 1832. (Jelezve: Hütter Eliás.) . . . . . 150.—

(Illusztrálva a XXIV. táblán.)

890. EBÉDLŐKÉSZLET. Porcellán, arannyal festett szőlőlevéldísszel. Herend, 1842. (40 darab.) Kopácsy József hercegprímás asztalkészlete volt. (Néhány darab hibás.) . . . . . 300.—

(Illusztrálva a XX. táblán.)

891. CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, kék alapon aranyozott díszítéssel, festett képekkel. Bécs, 1839. (Füle javított.) . . . . . 25.—

(Illusztrálva a XXIII. táblán.)

892. Váza. Porcellán, domború és festett díszítéssel, a herendi porcellángyár látképével és Fischer Mór képmásával. Herend, 1847. (Ragasztott.) . 50.—

(Illusztrálva a XIX. táblán.)

893. KÁVÉSKÉSZLET. (Két kanna, egyik fedővel és négy csésze aljával) holicsi majolika castellii modorban festve, részben vadász-, részben mitológiai jelenetekkel. Néhány jelentéktelen hibától eltekintve, igen jó állapotban. Rendkívül ritkaságok . . . . . 600.—

(Illusztrálva a XXII. táblán.)

900. FALI DÍSZTÁL. Majolika, festett virágdísszel. *Johanes Maholany 1673* felirattal. Habán, XVII. század. (Hibás.) . . . . . 90.—

(Illusztrálva a XXV. táblán.)

901. CSÉSZE. Porcellán, fehér alapon festett és aranyozott virágdísszel és az Esterházyak címerével. Cseh, XIX. sz. első fele . . . . . 40.—

(Illusztrálva a XXVI. táblán.)

902. SZÖGLETES ÜVEGPALACK. Krompachi Holló Zsigmond címerével, 1666. évszámmal, Magyarország védőasszonya, Szent Zsigmond és Szent Mihály köszörült képével . . . . . 80.—

903. CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, aranyozott alapon a pesti német színháztér festett látképével. Bécs, 1829—1830 . . . . . 25.—

(Illusztrálva a XXIII. táblán.)

904. FALI DÍSZTÁL. Majolika, festett virágdísszel. Istwan Rickán 1706 felirattal. Habán, XVIII. század eleje. (Javított.) . . . . . 100.—

(Illusztrálva a XXIV. táblán.)

905. ASZTALDÍSZ PORCELLÁNBÓL. Puttókkal környezett állványon, kis, virágos hordó, ame-

887.

905.

892.

Fischer Mór

Keramikus

1.

A népművészet
könyve.
Bp. 1940. 112 S. l.

Eperjesi (tiszai ág. h. ev. egyházkerületi)
Kollégium Könyvtára IV. 121.

farkasházi F i s c h e r Móric

Az Est. 1921.máj.22. (Herendi porcellánok.)

Dörögnek az ágyúk északon és nyugaton

Fehérbe öltözött finn tábori tüzérség dolgozik a havas északi fronton

Ágakkal és lombokkal teletüzdelt hálók mögül tüzel a német tüzérség nyugat felé

Az Ark Royal délafrikai vizeken

London, dec. 15.

(Havas.) A csütörtök reggeli délafrikai sajtó jelentése szerint az Ark Royal repülőgépanyahjó és a Renown cirkáló legutóbb látogatást tett Fokvárosban. *(MTI.)*

Paderewskit meghívták a lengyel nemzeti tanácsba

Páris, dec. 15.

(NST) Az itt megjelenő lengyel hivatalos lapban közlik Raczkiewicz lengyel köztársasági elnök rendelétét, amellyel lengyel nemzeti tanácsot létesít. A nemzeti tanácsnak 12—24 tagja lesz és fontosabb kormányzati tényekedéseknél, mint pl. a költségvetés megállapítása, tanácsadói tisztet tölt be. A tanács első tagjául Paderewski volt köztársasági elnököt, a nagy zongoraművészt hívták meg.

AZ ÁLMATLANSÁGBAN gyötrődő ember tanácsadója
Alvás-Aluszékonyság-Álmatlanság
című könyv. — Irta: Dr. Rapaport Samu
Ára: 3.— pengő. — Kapható könyvosztályunknál és könyvkereskedésekben.

Legjobb, legolcsóbb közvetítője vevőnek, eladónak: Pengős Hirdetések.

Ólomkristály és porcellánajándék
VERŐ R. T.
IV., Kristóf-tér 6. VI., Izabella-u. 50.

Az északi háború legkeményebb csatája

Róma, dec. 15.
(Magyar Távirati Iroda)

A *Messaggero* helsinkii jelentése szerint Suomisalmi környékén rendkívül heves csata folyik. Az oroszok óriási erőfeszítéseket tesznek, hogy utat nyissanak maguknak a Botteniöböl partján lévő Kuolaborg felé, hogy ezzel két részre vágják Finnországot. A harctérről érkező katonák azt állítják, hogy a háború legkeményebb csatája folyik ezen a szakaszon. A finnek, hír szerint, visszafoglalták Salla községet és ezzel megállították az oroszok előrenyomulását.

Ugyancsak nagy harcok folynak Tolvajärvi-nél is, a Ladoga-tótól északra. Tolvajärvi városa lángokban áll. Az oroszok állandóan új megerősítéseket kapnak. Kemijärvi vidékén szintén megerősítéseket kaptak a szovjetcsapatok, de a finneknek mégis sikerült több fontos hadászati pontot visszafoglalni. A finn közvélemény a helyi sikerek ellenére is nagy aggodalommal figyelik a karéliai arcvonal középső szakaszáról érkező hireket, amelyek mind azt mutatják, hogy az oroszok ezen a vidéken döntő sikert szeretnének kicsikarni.

Az oroszok bombázták Salmijärvit

Helsinki, dec. 15.

(NST) Az orosz csapatoknak csütörtökön délután sikerült Salmijaervi körül sikereket elérnie. Az erről a frontszakaszról érkező jelentések szerint a finnek Kuvernöörinkoski városától keletre kénytelenek voltak visszavonulni s ezt a terepet az ott lévő községekkel együtt az oroszoknak átengedni. Csütörtökön derült idő uralkodott s az oroszok így a légihaderőt is harcbavethették. Az orosz repülőgépek bombázták Salmijaervi városát és a környéken fekvő nikkelbányákat.

A visszavonuló finnek felgyújtják tanyáikat

Oslo, dec. 15.

(NST) A Jegestenger partján húzódó norvég-finn határról jelentik, hogy a finnek számos telepet és parasztházat felgyujtottak. A norvég határról több mint 100 ilyen tüzet lehet finn területen megfigyelni. A finnek az erős orosz nyomás előt Petsamoból rendben visszavonulnak, erős ellenállást fejtve ki.

Az oroszok már csak 18 km-re állnak Salmijärvitől. A város házainak nagyrésze már elhamvadt. A nikkelbányákat előkészítették a felrobbantásra.

Az időjárás most már kedvez az orosz repülőknek és a gépesített csapatoknak, úgy hogy éjszakára Salmijärvi bevételére lehet számitani.

20 kilométerre a norvég határtól tüzelőállásba ment a szovjet-tüzérség

Stockholm, dec. 15.

A Norvég Távirati Iroda kirkenesi tudósítója jelenti, hogy Tolvajärvi lángokban áll. Egyébként minden arra mutat, hogy a szovjetcsapatok megindították a támadást. Egy finn katona, aki átment a norvég határon, elmondta, hogy a szovjetcsapatok előtt harckocsik haladnak és ágyúikat a norvég határtól 20 kilométerre tüzelőállásba helyezték.

Hankóban csütörtökön délelőtt féltizenegy órakor légi riadó volt, amely délig tartott. Repülőgép zaját lehetett hallani, bombák azonban nem hullottak. *(MTI.)*

Előnyomulást jelent a szovjet

Moszkva, dec. 15.
(Német Távirati Iroda)

A leningrádi katonai kerület vezérkara a következő hadijelentést adta ki:

December 14-én a szovjetcsapatok Murmanszk irányából folytatták előrenyomulásukat. Uchta irányából a szovjetoroszok 117 kilométernyire haladtak előre a határtól. Petrozavodszk irányából a szovjetcsapatok megszállották Sjuskujärvi, Sulkulampi és Hippola falvakat. A köd és a rossz időjárás következtében csak felderítő repüléseket hajtottak végre. *(MTI.)*

BEUGRATÓ tréfás JUX tárgyak nagy választékban!
MINERVA PAPÍRHÁZ Kossuth Lajos-utca 20.

All a bál
harmadik hétre prolongálva
KIZÁRÓLAG
PALACE

Miért nem lehet Nyitrán magyar filmet játszani?

A pozsonyi Uj Hirek *„Nyitra és a magyar film"* címmel érdekes cikket közöl. A cikk szerint néhány hónappal ezelőtt Nyitrán műsorra tűztek egy magyar filmet és noha a hatóság megadta az engedélyt, a film bemutatója mégis elmaradt: megakadályozta az utca és olyan elemek, melyeknek, úgy látszik, nem érdekük, hogy Szlovákiában megnyugodjanak és konszolidálódjanak a kedélyek.

E szomorú eset óta, írja a pozsonyi magyar lap, Nyitrán nem mutathatnak be magyar filmet. Az *Uj Hirek* hangoztatja, hogy *Pozsonyban és Nagyszombatban is zavartalanul kerülnek előadásra a magyar filmek, csak Nyitrán nem*, de a békeszerető nyitrai és nyitravidéki magyarság joggal reméli, hogy a hatóságok, amelyek a magyar filmek bemutatását engedélyezik, biztosítani is tudják az előadás sima lefolyását, annál is inkább, mert Szlovákia a jövőben Magyarországon keresztül szerzi be filmszükségletét és állami felügyelet alatt álló Nástup szlovák filmtársaság útján.

A felelőtlen egyéni akciókat, fejezi be cikkét a pozsonyi Uj Hirek, a komoly szlovák körök is elítélik, mer az ilyen akciók legelsősorban — a szlovák filmtársaság érdekeinek ártanak.

HEREND!

A 100 éves magyar porcellán győzelme

Az *Országos Iparművészeti Társulat* (Mária Valéria-u. 12.) dísztermében vonultatta fel 100 esztendős jubileumát ünneplő herendi porcellángyár egy évszázad nagyeredményű munkáját, amely a világsiker útjára vitte a magyar porcelánt.

Ez az ünnepség több egy magánvállalat háziünnepénél. Jelentősége erősen nemzeti, hiszen *a gyár készítményei világsikert szereztek a magyar névnek.*

Most száz esztendeje annak, hogy egy lelkes magyar főúr, gróf *Esterházy* Károly kezdeményezésére megalakult a gyár, a pápai kőedénygyár bérlőjének, *Fischer* Mórnak vezetése alatt.

Már az első esztendők nagy sikere a gyár készítményei felé fordították a főúri körök figyelmét.

A herendi porcellán hírneve egyre növekedett és gyártmányai az 1842-ben rendezett „Első Magyar Iparmű Kiállításon" Kossuth Lajosnak is feltűntek.

A herendi márka 1851-ben a londoni, 1853-ban a newyorki, 1855-ben és 1862-ben a párisi világkiállításon aratott világsikert.

Időközben *Fischer* Mór kilépett a gyár kötelékéből és az ennek következtében beállott visszaesést az alapító unokája, *Farkasházi* Jenő állította meg. *A veszendőbe indult gyárnak az 1900. évi párisi világkiállításon aratott nagy sikere az ő nevéhez fűződik.* Magas életkora azonban megakadályozta abban, hogy a gyárat visszavezesse a régi siker útjára. Igy ismét újabb visszaesés korszaka következett el, egészen addig, amíg *Hubay* Jenőnek, a kiváló hegedűművésznek ötlete képen 1923-ban megalakult a *Herendi Porcellángyár Rt.*, melynek első elnöke gróf *Hadik* János lett

Százesztendős fennállását ünnepli most a gyár. Hosszú idő ez, de a sok viszontagságon át is világhírre tett szert ez a név

„Herend".

A gyönyörű kiállítás megszervezésén sokat dolgoztak *Szablya* János, az Iparművészeti Társulat alelnöke, ifj. *Richter* Aladár, a szervező bizottság elnöke és *Erhard* Ernő, a tervező építész. Külön kell megemlékeznünk dr. *Gulden* Gyuláról, a gyár igazgatójáról, aki fölényes szaktudásával és ízlésével egyedülállóan szép és dekoratív kiállítást rendezett.

Munkatársunkat dr. *Gulden* igazgató és *Péchy* Gyula kalauzolták a kiállításon, amely szemléltetően mutatja be a magyar porcellángyártás fejlődését.

A *Magyar Történeti Múzeum* kiállított anyaga előtt állunk meg először. Itt főleg az 1840—70-es években gyártott muzeális értékű darabokat látjuk. Többek között az első figurális szobrocskák egyikét, egy 1840-ben készült fekvő kutyaalakot. Nagyon szépek a *Capo di Monte* modorban készült tárgyak, amelyek *már szinte jobbak, mint az eredeti nápolyi porcellánok.*

A gyári múzeum anyaga bizonyítja a magyar művész és magyar munkás igazi elhivatottságát. Az 1839-ben készült teáskanna (még gyári jegy nélkül) csak az indulást jelenti.

Az egy esztendővel később ugyanilyen alakú kannácska már műipari készítménynek számít.

Igen érdekesek, egy lapos tányér (1846), amely a gyár 1843-ban történt leégését ábrázolja és a *windsori* kastély számára készült szerviz egyes darabjai.

Scitovszky hercegprimás 1866-ban, a koronázás alkalmából rendelt egy gyönyörű étkészletet, amelynek különböző jeleneteket ábrázoló darabjai a kiállítás legszebb tárgyai közé tartoznak.

Megnéztük a gvár modern készítményeit is. A szép étkezőkészleteken kívül ott láttuk *Lux* Elek *Fésülködő nőjét, Matyó Madonnáját* és a népszerű *Ludas Matyit*, amelynek készülési fázisait egy külön vitrin mutatja be. *Vastagh* György állatfigurái-val, *Horvay* János *Furulyázó pásztorával, Ligeti* Miklós *Dérynéjével* szerepel. Ezeken kívül természetesen sok más szebbnél-szebb „herendi" és egy 18 tagból álló matyó lakodalom, amely *Csapváry* Károly műve.

Csodálatosan szép a templomablak célját szolgáló *„üveglap"*, természetesen ez is porcellánból. Gyönyörű színeződését nem festés, hanem az anyag vastagságának változtatása adja meg.

Látogatásunk ezzel véget is ért. Büszkén köszöntük meg *Gulden* igazgatónak a felejthetetlen élményt, *amely ismét a világ elé viszi, hogy mit tud a magyar...*

Biró György

Budapest télen!
M. O. Iparművészeti Társulat
Mária Valéria-u. 12.
„HEREND 100 ÉVES" KIÁLLÍTÁS
Nyitva: köznapokon 10—16-ig, vasár- és ünnepnapokon 10—13-ig.
Belépődij P 1.—, kedv utalvánnyal 50 fillér.

Amig Ön alszik
a Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és fájdalmatlan kiürülést. Kellemes hashajtó: DARMOL

Karácsony

ÉRTÉKES karácsonyi ajándéknak vásároljon finom minőségű férfi és női cipőt Amerikainál V., DOROTTYA-UTCA 9.

„Jólétben díszít szükségben kisegít" Békebeli választék brilliáns, arany ezüst és egyéb ajándéktárgyakban
Látványos, vasárnap is nyitott 9 zsúfolt kirakatból kényelmesen választhat
Tillemann Sebestyén
Óra ● Arany ● Ezüst ● Ékszer ● VI., Vilmos császár-út 12

SZERESD! A PÉNZED, LEGYEN JÓ ÍZLÉSED, VEGYÉL Gyémántházban (Rákóczi-út 53.) olcsó órát, ékszert

TINTENKULI TŰHEGYŰ TÖLTŐTOLL 10.-
NEVÉT KIVÁNSÁGRA DIJMENTESEN BEVÉSSÜK
Kanitz C. és Fiai
TÖLTŐTOLLSZAKÜZLET, V., DOROTTYA-U. 8.

Töltőtollak Levélpapirok Cilcer Dorottya-u. 9

ARANYAT, ezüstöt, ÓRÁT, BRILLIÁNST, VÁSÁROLJON Schwarcz Dániel
ékszerész és szakképzett órásmesternél, Károly-körút 16

Sporticikkeket ajándékozzunk! STRAUB SPORT
tennisz-, sí-, jéghoki- szaküzlet
Bpest, V., Gr. Tisza I.-u. 16. Bálvány-u. sarok. T.: 180-262

Az ízléses csomagolású és előnyösen összeállított BAEDER ILLATSZER-KAZETTÁK
értékes, hasznos és olcsó KARÁCSONYI AJÁNDÉKOK
Kaphatók minden szaküzletben!

Ivory töltőtoll Ivory csavarón
IVORY-üzem, Király-u. 44.

Gyártja a legolcsóbban! Játék-babakocsi
gyermekautó, babaágy
VANCZÁK gyermekkocsiüzem. VII., Csányi-utca 12. (Terés-templomnál.)

Célszerű ajándék: Edény Porcellán Üvegáru Játék legolcsóbban! VILÁGEDÉNYÁRUHÁZ
VIII., Népszinház-utca 23.

EKA, ORION, PHILIPS, STANDARD, TELEFUNKEN gyárak minden typusa ZENESZEKRÉNYEK, AUTÓRÁDIÓK
Minden rádióhoz ACCORD GÓLIÁT hangraforgó a legtökéletesebb szabadalmazott elektromos motorhajtása lemezlejátszó zenegszekrény P 350
Külföldi rádió-különlegességek: Radione Wien, Telefunken Berlin, Kaco Berlin gyárak gyártmányai.
Sternberg Királyi és Udvari Hangszergyár, Budapest, VII., Rákóczi-út 60.
Európa legszebb, Magyarország legnagyobb rádióterme.

Triumph irógépek
legújabb hordozható és irodai modelljeit díjtalanul mutatja be:
Vezérképviselet VI, Podmaniczky-utca 1. T. 115-453

Karácsonyi Könyvvásár
Kaphatók a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47

Szépirodalmi könyvek:
Kerék Mihály: A magyar földkérdés 8.60
Veres Péter: Szocializmus—Nacionalizmus 5.60
Féja Géza: Dózsa György 6.60
Borroughs: Tarzan a föld szívében fűzve 1.90 kötve 2.90
Németh Andor: Császár — diktátor fűzve 1.10 kötve 1.70
Axel Munthe: San Michele regénye 4.80
Dr. Völgyesi Ferencné: Ujra itthon 5.—
A. Zischka: Harc a fehér aranyért fűzve —.90 kötve 1.60
Bruno Brehm: Ez lett a vége... Így kezdődött ... A kétfejű sas lehull
Fűzve .70, kötve 11.80
Félbőrkötés 13.50

Ifjusági művek
Cooper: Nagyindiánus-könyv 6.60
Vadölő 1.80
A Prairie 1.80
A cserkész 1.80
Úttörők 1.80
Utolsó Mohikán 1.80
Donászy: Buda Hőse 5.60
Az Aztékok 4.80
Életünk és Vérünk 4.50
Villámsugár 4.50
A magyar diák élete 3.60
Tengeren — tengeren túl 5.80
Hómezők hőse 2.—
Titokzatos őserdő 2.—
Cápák 2.—
Harsányi: Ne féltsük Évit 3.50
Évi mindig segít 3.50
Kertész Erzsébet: Szonja 2.50
Kipling: A dzsungel könyv 4.50
Kiss Gereben: Rákóczi Csillaga 1.20

Szórakoztató könyvek
Márki-Schuster: Sakk A. B. C. 1.50
Benedek Aladár: Futballbíró a mellényzsebben 2.—
Darvas Róbert: Bridzsjáték és ellenjáték 3.20
Koltai Jenő: Lóversenyzés zsebkönyve 2.—
Reichert F.: Hogyan kísérjük a magyar nótát zongorán 2.20
Szécsi Ferenc: 2000 kérdés és felelet 2.60

Fischer Mór

röd

n

Comtesse Colonna:

La manufacture

hongroise de

porcelaines de

Herend: Paris

é. n.

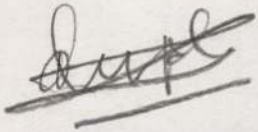

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., ARI

335/1934.

.....szám.

Nagyméltóságu

Fischer Móric

rod

Countess Colonna:

The hungarian
China manufactory
at Herend.

By. c'-n.

Fischer Mor

herendi porcellángyár

Gányi K. A herendi porcellángyár. (1839–1920.)

A Műbarát

1921. 169–172 l.

Pozsonyi Schiffbeck-palota fényképe

IX. 88.

Fischer Mórc

herendi porcellángyárs

Zik: Azben. M

Csáfparmunúz mint-i

15. l. 1926

2968

30. J. Drechsler:

(Sz. Decsen 1758-ban + ugyanott 1811. ~~ban~~ ápr

Virágcsokor.

kerti, A vörös márván
virágokból kötött csokor d
szál jobbra hajlik. ⊤ A kr
ül, a alatta lévő fehér v
vány szinű ⊥ rózsán han
telt virágú
bidoske szárán, tarka p
baracz ~~[illegible]~~ egy n
látnuk. Jelzése az apt

Fa, méretei 53: 3
~~Erny Mihály~~ Lag
~~M kept. 204.~~ 20
~~Ny sza 137.~~ 13
~~V: 30.~~

⊥ La France -

⊤ Középütt a fehér szegfű
fölött, de a két rózsa kötött,
egyszerű virágú bidoske, ez a-
latt ~~[illegible]~~ kék folyóka s legfe-
lül kiemelkedő ~~[illegible]~~ Iris
köti le figyelmünket.

V: 222.

Fischer Mór

herendi gyárának
termékei az 1885-ki
orsz. kiállitáson.

Csapszaros 558.1.

Techn. fejl. Tört.

1867-1927. 1928

A Müemlékek Országos Biz

1932 – 1937.

(Rendeletszám 10.3

1./ Méltóságos vitéz Aggházy
Muzeum ig

2./ Nagyságos Bartucz Lajos,
őr. Bp. V

3./ Méltóságos bárcsházi Bárc
terelnöks

4./ Méltóságos Bátky Zsigmond
lyának ig

5./ Csányi Károly, müegyetemi

6./ Czabalay Kálmán dr., a Fő
Bp. I. Dö

7./

Csukássi József: A magyar clerus adomázban.

Bp. 1879

Szimmyei-ből

IA
AKTÁROZÁSI VÁLLALAT
3 MIKLÓS
TELEFON: 29-8-01, 25-5-41

dapest, a postabélyeg kelte.

ogy a közeli napokban

sztása bizalom dolga.

at, tiszta, rendes kocsi-
kat bocsátjuk b. ren-
sét minél simábban

MUZEÁLIS ÜGYEK.

HAMISÍTVÁNYOK. A közgyűjteményeknek és a magángyűjteményeknek sok gondot adnak a hamisított műtárgyak. Legutóbb az iparművészeti múzeumban Radisics Jenő igazgató vezetése alatt folyt le egy megbeszélés e témáról az amatőr-kiállítás kiállítóival és a múzeum tisztviselőivel, amelyen igen sok jellemző jegyét szögezték le a legkülönfélébb hamisítványoknak.

Porcellánt nálunk Herend hamisított legtöbbet és legjobban. Már az 1851-iki londoni kiállításon egész sorozat kínai porcellánutánzattal szerepel. A nagyobb hatás kedvéért mellé állított eredetivel összehasonlítva, mindenki csodálattal ismerte el az utánzat kitűnőségét s csak a gyár körülményeivel ismerős előtt nem volt titok, hogy tulajdonképen az »eredetit« is Herend csinálta. Az igazi kínaitól annyiban különböznek ezek, hogy először súlyuk kisebb, másodszor a kékes szín nem a masszában van, hanem a mázban, amelyet az összefolyt vastagabb rétegű máz sötétebb árnyalata árul el és hogy végül színezése nem olyan üde, friss és ragyogó, hanem kevert és megtört, mintegy a régiség látszatának előidézése kedvéért. Még az idén is került Londonból Budapestre ilyen herendkínai porcellán. Olyan tökéletesek ezek, hogy a gyakorlott szem is csak szigorú összehasonlításra ismeri fel. Ugyanilyen tökéletességgel készített Fischer meisseni és bécsi edényeket is.

Egyébként bécsi porcellán eredeti is rendkívül nagy mennyiségben van nálunk. Újabban azonban a nagy kereslet folytán a hamisítás is felburjánzott. Pozsonyban készülnek azok a piros rózsás csészék, melyeket csak aranyozásukról, bágyadtabb színükről és bátortalanabb rajzukról lehet felismerni. Előfordulnak utólag festett vagy csak szépített edények is. Ha a festékréteg alatt karcolás nyoma látszik, vagy a színréteg magasabb állású az aranyozásnál, akkor utólagos a festés. Mulatságos az a csésze, amelyen Bécsnek a legutóbbi években épült házsora van ráfestve s alul mégis 1802-es évszámot mutat a jelzés. Általán a bécsi jegyek közt legértékesebb a kis fehér pajzs és a ferdén rajzolt nagy kék pajzs. A festő és aranyozó külön színes és aranyszámmal van jelölve. Hamisítványt esetleg arról lehet megismerni, hogy a vaknyomású évszámjelzés nem nyomva, hanem karcolva van, vagy pedig, hogy a kék bélyeg zöldes, sőt néha feketés színárnyalatot mutat.

A meisseni és más porcellánoknál a színezést és a mintázást kell megfigyelni. Már a máz lecsurgása bizonyos mértékig felismerteti, hogy modern készítmény-e az vagy nem. A modern máz kisebb hőfoknál olvad, hígabb, tehát a mélyedésekben inkább összeáll, nem képez egyenletes réteget. Az utánzat mintázása aprólékosabb, mintegy több eszközt mozgósít, csakhogy régi korból valónak lássék. Színkeverés révén utánozza azt a vegyi bomlást, melyet egy század már létrehoz a felületen. A rajz sem siklik olyan könnyedén mint a korában élő művész ecsetje alól, meglátszik mindig az utánzó félénksége. Különösen a virágos szövetmustrába öltöztetett figurák készülnek manapság nagy számban és a fehéren hagyott alakok. Fajánszoknál is a rajzolat gondosabb és a szín tüzesebb az eredetinél; a hamisítványok színezése inkább a lakkszínekre emlékeztet. Párisban egész gyárüzemre berendezett intézmény termeli a réginek látszó kerámiát.

A miniaturák is kegyben állnak a hamisítóknál. Töméntelen megbízhatatlan beteges színű arckép van forgalomban. A látképek közül pedig leginkább a régi városképek divatosak. Wiegand névjelzéssel Budapest 1830-as vedutája is több azonos példányban jutott be a magyar magángyűjteményekbe. A bőrmunkáknál pedig rendesen a régiség látszatát oly tüntetően akarják mesterséges kopással, patinázással előidézni, hogy kevéssé figyelmes vizsgálódással is fel lehet ismerni a mesterkedést.

A fémeknél is ugyancsak a patina nyujtja a legjobb bizonyítványt. A hamisításoknál kizárólag mesterséges savakkal van előidézve a nemes rozsda. Az ötvöstárgyaknál azonkívül az idők folytán beálló kopás reszelővel van utánozva, rendesen ott is, ahol természetes körülmények között a kopás nincs megokolva. Amellett a szemre kopást mutató részletek a tapintásra élesnek bizonyulnak. A hengeres idom a hamisítványoknál esztergapadon készül, a cifrázatok pedig öntve vannak, az igazi régiségű testről és díszről leolvashatni a kalapálás nyomát. A régi aranyozásnak megvan a maga sajátságos áttetszősége. Sok kézzel vert lengyelországi származású ötvösműhamisítvány van forgalomban, amelyeket rendesen arról lehet megismerni, hogy feltűnően csekély a súlyuk. Nem szólva a közönséges galvanohamisításokról, amelyeket a lecsapódás szemcsés és a zsíros tapintású felület árulnak el legjobban; az öntött fémmunkáknál meg kell még jegyezni, hogy a modern öntés durvább mint a régi és a mai mester igen nagy mértékben beleavatkozik a cizellálással a felület kidolgozásába. Budapesten jelenleg igen sok jó minta után készített ampir-óra van a piacon, mely egytől-egyig újabb gyártmány s alighanem Bécsben készül.

Az erőltetett régiségi hatás vadászása különösen gyakori a zománcműveknél, mint aminők a násfák, triptichonok, óratartók, szelencék stb. Ezeknek a hamisítványoknak a felismerése többnyire könnyű, a dúsan alkalmazott ultramarinkék jellemző rájuk nézve s az, hogy vörös áttetsző zománcot ezüstre alkalmaznak, az igazi régi munkákon ezt csak arany alapon látni. Az ékszereknél a foglalat minősége a legjobb útmutató, amely régi

február 15-én fog megnyílni az Uránia kigyótéri helyiségeiben. — Hét teljesen berendezett szoba és apróbb iparművészeti és képzőművészeti tárgyak gyűjteménye lesz az első kiállításon. A művészek közül Wiegand Ede, Lakatos Artur, Muhits Sándor, Dósa Lukács, Fejérkuthy Bálint, Janszky Béla, Tátray Lajos, Kopits János, Tarján Oszkár, továbbá a műiparosok közül Mayböhm Károly üvegfestő, Mócsay József és Hosszu István asztalosok, a kassai m. kir. javítóintézeti ipariskola, Imregh Pál műlakatos, Fischer Emil majolikagyáros és még többen vesznek részt.

Páris, január hó.

OROSZ MŰIPARI KIÁLLÍTÁS PÁRISBAN. Páris rendkívül mozgalmas miliőjében, hol az egyik hatalmas impresszió kergeti a másikat, sokszor teljesen eltörölve az előzőt, igyekezik jobb sorsra méltó kitartással lekötni figyelmünket egy orosz művészi csoport. Nem sajnál se pénzt, se fáradságot, hogy bebizonyítsa azt, hogy igenis van saját nemzeti művészetük, hogy az orosz fajban igenis van alkotó képesség, tud teremteni is, nemcsak imitálni. E tézis igazolására tizennégy hónap alatt immár a harmadik kiállítást rendezik, és hogy aránylag kicsi eredményt értek el eddig, az csak azon múlik, hogy a francia közönséget az orosz művészet nemzeti avagy nemzetietlen sajátossága csak nagyon harmadsorban érdekli.

Óriási apparátussal dolgozott az első kiállítás, amely az 1906-iki Salon d'Automne keretében, az orosz művészet fejlődését eredetétől egész a mai állapotáig akarta bemutatni.

Kezdték az orosz primitiveken, akik szentképeiket, az »ikonokat« a bizanci festészet hagyományaira alapított rideg és mozdulatlan szabályok szerint csinálták. A művész egyénisége annyira kis szerepet játszott, hogy egyetlen egynek sem maradt fenn a neve. A még meglevő képekről csak azt lehet megállapítani, hogy melyik iskola, a kievi, a moszkvai vagy a nizsni-novgorodi alkotása.

A túlfinomodott bizánci kultúra és a bárdolatlan szláv barbarizmus találkozásából nagy és érdekes dolgok születtek. Robusztus erős Krisztusok, telve áthatatlan miszteriummal, csodálatos aszkéta és vérszegény Madonnák, csodatevő szentek, akik az első pillantásra mindjárt az embernél magasabb fajnak látszanak, de csak úgy, hogy az emberi szükségletek, szenvedélyek emberfölötti módon látszanak kifejlődve bennök. Eszünkbe juttatják a civilizáció kezdetén levő népek naiv hiedelmeit az isteneikről, akiket óriási mennyiségű arannyal és ékkövekkel díszesen, óriási étvággyal, kiengesztelhetetlen boszúérzéssel tudnak csak elképzelni. Csak szláv földön, csak primitív népnél alakulhatott ki ez a művészet, mely ha tovább fejlődhetett volna, nem volna szüksége tán az oroszoknak bebizonyítani nemzetiességüket. Nem úgy történt azonban.

Nagy Péter cár, a modern Oroszország megteremtője, sok egyéb között elhozott a művelt nyugatról egy csomó képet és művészt, akiknek aztán a cár autokrata hatalmának segítségével sikerült gyökeresen kipusztítani ezt a névtelen, naiv és monumentális művészetet és helyettesíteni egy másikkal, mely több szerepet adott bár az egyéniségnek, de csak egy erősen kifejlődött, saját rutinnal, technikai készségekkel rendelkező művészet keretében. A francia, az olasz, a német művészet keretében.

Amíg a nemzetek közötti érintkezés annyira nehéz volt, hogy a világ az orosz művészek termékeiről nem vehetett tudomást, igen kevéssé feszélyezte az oroszokat ez az állapot annál is inkább, mert ugyanez oknál fogva önönmaguknak se adhattak igazán róla számot. Az utolsó évtizedekben, a forgalom hihetetlen megkönnyítése és a sűrün egymást követő nemzetközi kiállítások azonban hamar létrehozták azt az általános véleményt, hogy bár sok nagyon ügyes embere volt az oroszoknak, de ez az ügyességük főleg elsajátító volt.

Hogy minden ellenkezőt bizonyítani akarás mellett maguk is érezték ugyanezt a benyomást, abból látszik, hogy hamarosan kialakult egy csoport, mely céljául tűzte ki a festészetet, szobrászatot és építészetet nemzeti alapon fejleszteni.

Visszatértek tehát a primitivjeikhez. Az ő működésüket akarták folytatni. A modern művészet minden fogásával és tudásával, azt a naiv, majdnem öntudatlant. Természetesen nem érték el az óhajtott eredményt, legalább a szobrászat és festészet terén nem, csak az sikerült nekik, hogy műveik közvetlenség híján levők, erőltetettek lettek. Nemzetiségük főleg a tárgyukban rejlik, rajzukat Aubrey Beardsley, a Simplicissimus inspirálta, fakturájuk éppen csak hogy egy kissé brutálisabb. Mintha azt gondolnák: mi tulajdonkép barbárabb faj vagyunk mint az angol és a német, nekünk nem szabad oly finomaknak lennünk.

Az iparművészetük sokkal inkább meríthetvén eszközeit és céljait magából a nép józanul és szükségszerűen megteremtett műtárgyaiból, sokkal egységesebb és karakteresebb és ennélfogva nemzetibb. Faragott famunkák, hímzések, émailok és agyagiparcikkek egyszerűen és értelmesen stilizált dekorációjukkal kiváló díszművek. Annyira sajátosak, újak, távolállók minden megszokott dekoratív interpretációjától a geometria és a természet mindennapi jelenségeinek, hogy már első benyomásra felkeltik érdeklődésünket, megkívántatják magukat.

A második kiállítás a »Musée des Arts Décoratifs« helyiségeiben és a harmadik az »Artistes modernes« helyiségeiben már csak tisztán e legújabb tendenciák ismertetését szolgálta. Az előbbi főleg magának a nép művészetének, az utóbbi pedig az ennek az alapján fejlődő ipar- és képzőművészet bemutatását célozta.

Különösen érdekes és az elért eredményre talán elsőrangú fontosságú az, hogy az iparművészeti tárgyak Tenischeff hercegnő óriási uradalmán lévő művésztelepén készültek a legkiválóbb parasztok és iskolázott művészek együttmunkálkodásából. Ez együttmunkálkodás lehetősége bizonyítja azt, hogy mennyire magában az orosz faj természetes ízlésében gyökerezik az a felfogás, amely oly szépekké és jellegzetessé teszi e tárgyakat előttünk. Ha a képeken és szobrokon is éreznők azt a szoros kapcsot, amely a nép lelkéhez fűzi őket, és nem azt, hogy attól teljesen idegenek, úgy tán nem is volna szükség évenként három kiállításra, hogy az orosz nemzeti művészet létezéséről meggyőzzenek. H. B.

darabon mindig gondos, sohasem durván elnagyolt. A bécsi Weninger és mások lelkét sok ilynemű hamisítvány terheli s a Budapesten készült ékszerutánzatok is ismeretesek a firenzei ponte vecchio-tól kezdve a párisi antiquáriusokig. CZAKÓ.

LAKÁS-MŰVÉSZET.

AZ OTTHON művészetével művészek, iparosok, íróknak egész serege foglalkozik. Évek hosszú során keresztül folyik a munka, amelynek kultúrabeli használával valamennyien tisztában vagyunk. Tisztában vagyunk azzal is, hogy az eddigi eredmények nem felelnek meg a várakozásnak.

Nem szeretném, ha félreértenének. Nem azt mondom, hogy nincsen művészi színvonalon mozgó iparművészetünk, de állítom, hogy hiányzik a munka szervezettsége, amely szervezettség megszüntetné a kínálat és kereslet között meglévő különbséget és számolna a közönség vagyoni viszonyaival, ami ma általában nem történik.

Szokatlan lehet, hogy művészi lap hasábjain gazdasági kérdésekről szól az ének, olyan gazdasági kérdésekről, amelyek elhanyagolása a magyar iparművészet vajudását eredményezte. A művészek, iparosok figyelmen kívül hagyják a fogyasztó terület szolgáltató képességének vizsgálását, ennek folytán a munka eredménye nem helyezhető el s a közönségnek kultúrmunkába való bevonása nem sikerül.

Szegény országban drága interiör-művészet nem verhet gyökeret. Nem. A drága bútorok csupán a kevesek gyönyörűségére szolgálhatnak, azoknak a keveseknek, akik az ország kultúrája szempontjából többek között már csak arányszámbeli csekélységük folytán sem jöhetnek számításba, amellett hogy a hazai művészet fejlesztésének kötelezettségét sem érzik át... Nincs minden humor nélkül az a tény se, hogy az iparművészet másik neve alkalmazott művészet, amely elnevezés a feladatokhoz való alkalmazkodást is jelenti.

Engem ezen a helyen elsősorban az érdekel, hogy a magyar interiör-művészettől mit várhatok a megadott viszonyok között, meg az, hogy milyen irányban várható a helyzet megváltozása.

Tudjuk azt ugyebár, hogy az emberi kornak bizonyos határán túl többé-kevésbé mindenki konzervatívvá válik s ez a — nem maradiság, de — megállapodottság rendszerint megbénítja a kultúra fejlesztésében való résztvevést. Ha ez igaz, akkor a bútorművészet is a fiatalabb generációra van utalva, amelynek vagyoni viszonyai a kezdet nehézségei folytán sem lehetnek olyanok, hogy a parvenü fényűzés szolgálatába állhassanak.

Ha bútorművész volnék, megpróbálkoznám a kétszobás lakás megoldásának problémájával, mint amely a középosztály anyagi viszonyainak leginkább megfelel. Ez a probléma nem olyan könnyű, mint amilyennek látszik, mert régi sablónok elvetésével jár. Itt meg kell hogy szünjék a lakásnak obligát háló, ebédlő, nappali szobákra való osztása, amely felosztás a művész képességeit igénybe is alig veszi, annyira nem, hogy a művészambició érdekes megnyilvánulásait látjuk az esetenként rendezett kiállításokon, ahol valószínűleg a lefojtott törekvések teremtik meg az interiöröknek adott viszonyokat egyáltalán nem fedő alaprajzi kiképzését.

A két szoba azonban nagyon kvalitásos művészt igényel, olyat, aki teljes egészében átérti, átérzi a feladatát s tudja azt, hogy az anyagbeli olcsóságot a dekoratív művészet szépségeivel kell fényűzővé tennie. Tudnia kell azt, hogy a nappali szobában a kultúremberek egész élete lezajlik, tehát összefoglalása kell hogy legyen a fogadó, dolgozó, az ebédlőszobáknak. Afféle living room-ra gondolok, amelynek elnevezése legközelebb jár a valósághoz.

Nem volna hiábavaló fáradság, ha valahol olyan kiállítás nyílnék meg, amelyben egy ilyen kicsiny otthont láthatna a közönség, az a közönség, amely igenis vágyik a szépség után, de amelynek minden közeledése anyagi eszközök elégtelenségén tört meg eddig. Nem ártana a használati cikkek egész tömegének művészi átdolgozása sem, mert tényleg anomália, hogy olcsó művészetért muszáj Bécsbe menni. MARGITAY ERNŐ.

KERAMIKA.

KERAMIKA (ÉS KŐ). A mázas (glazúros) cserépnek az építészetben való alkalmazása még nem oly elterjedt, mint kívánatos lenne. Ennek oka az, hogy nem tartják elég tartósnak; ami pedig tévedés; mert a jól elkészült keramikai anyag helyes alkalmazásában nagyon is tartós. Legnagyobb ellensége ez anyagnak a víz és a hideg; a fagy reá romboló hatással van. Az egyik főalkatrésze tehát a védő glazúra, ha ez jó, akkor vele még a

szivárgó homokkő is megvédhető. Bővebbet találunk erről a Werkkunst 4-ik számának e szakmába vágó cikkében. Keramikai érdekes alkotások néhány képét találja az olvasó az Art et décoration decemberi számának a párisi orosz kiállítás kapcsán néhány művészt ismertető cikkében. Alakilag és technikailag is figyelemreméltók ezek; mert egyrészt nemzeti, másrészt új jelenségek. Természetesen egészen mások a Kunst u. Handwerk decemberi számában közölt és a stuttgarti ipariskolából való edények. De ezek is a népies, tehát a nemzeti jelleg és újabb alakítás közös szülöttei. Berlinben ez idő szerint az ú. n. Ruskin-pottery (agyagárú) egy gyüjteménye van kiállítva. Angol készítmények ezek — Taylor-tól valók. Jellemző rajtuk a színes, vékony, híg máz, amely néha lüszteres, néha az aventurin színjátékát mutatja. Az edények festése máz alatt történik; tehát ennek a festésnek és a színes máznak együttes színjátéka a meglepő. Kétségtelen, hogy bár még tökéletesítendő, de határozottan művészi, új dolog ez. — Új márványról hoznak hírt a szaklapok. Oroszországból Olonezben fejtik ezt és állítólag a firenzei márvány minőségével és értékével egyenlő.

FÉMMŰVESSÉG.

ÚJ FORMÁK A FÉMMŰVESSÉGBEN. A fémművesség számos és különféle anyaga (vas, bronz, réz, ón, arany, ezüst stb.) úgy a művészi, mint a nem művészi alakítás kérdéseiben csak a maga természetszabta tulajdonságaival érvényesülhet.

A művészet jó korszakaiban ezeket a tulajdonságokat respektálják is és egyébbel egyetemben éppen ez teszi lehetővé a műalkotás létesülését. Viszont az anyag tulajdonságainak félreismerése vagy elhanyagolása az alkotásnak igaz művészetét kétségessé teszi. A bronzból öntendő alak más alakítást kíván, mint a kőből faragandó; az üvegből készülő edény elüt a rézből domborítandó, vagy fából vagy cserépből alkotandó edénytől; a fafaragás más mint a fémdomborítás és más mint a kőfaragás és mindegyik különbözik az öntött fémreliefttől; a fakerítés nem lehet olyan mint a vasból való, kovácsolt kerítés; a kézzel csomózott, vastag, puha szőnyeg különbözik a vékony gépszőnyegtől; a könyvnek bőrkötése több tekintetben elüt a papírkötésű táblától; a fémbútor (vas, sárgaréz) nem olyan mint a fabútor és a mennyezet és padló is mások, ha fából készülnek, és mások, ha stuccoból, illetőleg kőből készülnek stb. stb. Számos példát találhatunk ezekre is és egyéb hasonlóra mindenfelé a művészetek története folyamán. Voltak ugyan idők, amikor ezek az anyagi tekintetek figyelmen kívül maradtak; de eme időknek művészete vagy a megállás, a stagnálás vagy a visszaesés jellegét hordja magán. Művészi eltévelygéseknek okozója az ilyen jelenség és megtévesztő, rossz hatású. Az újabb művészi fellendülésnek a művészipar terén egyik legszebb vívmánya és jelensége az anyagiság kérdésének kiemelése, vagyis az a fontosság, amelyet e tekintetben hangoztat és mutat.

Az erről való felfogás és különösen a technikai alkotások terén, — ami voltaképpen szintén idetartozik — ez a kérdés új esztétikai fogalmak szülője; vele fogalmaink a szépről bővülnek és most a szép körébe vonunk oly dolgokat is, amelyeket annakelőtte ide nem tartozóknak tekintettek. Az anyag művészies megmunkálása, felhasználása, valamint az anyagnak művészi értékelése az újabb művészi ipari törekvéseinek középpontja; minden egyéb úgyszólván ekörül forog. Mai felfogásainknak megfelelő szabadsággal, de egyszersmind szigorúsággal használjuk fel az anyagok sokféleségét művész célokra és keresünk új megoldásokat. Igaz, hogy ez iparkodásainknak csak egy része új, a legnagyobb része régi keletű; de különösen ez elv a művészettörténet menetén ily mértékben még csak alig néhányszor érvényesült.

Az iparművészet számos ága közül az újabb törekvések hatása alatt természetesen nem mindegyik változott meg egyformán. A változás először a szükség mérve szerint, másodszor egy újabb elv: az egyszerűség és célszerűség kifejezésének hatása alatt jön létre. Úgy, mint mindig, most is egyrészt a szükséget, a célszerűséget, vagyis használhatóságot, a célt, ezzel szemben másrészt az anyagot és formát és sokszoros viszonyát egymás között és az előbbiekkel találjuk; s ezek helyes vagy helyesnek ismert, jónak vélt összefüggése, ezek viszonyának kifejezése nyeri meg, hívja ki ítéletünket. Ha az alkotásban ennek a viszonynak helyes megfejtését véljük látni, akkor az alkotást jónak, szépnek, célszerűnek mondjuk; ha ellenben e viszony megfejtését, amelynek megítéléséhez természetesen egyéni elemek is járulnak, nem találjuk megfelelőnek, akkor az alkotás nem tetszik, nem vonzó, a szemlélőt nem elégíti ki. Oly egyszerű ez és neki megfelelni mégis oly nehéz. Igaz, hogy ebben a magunk, a szemlélő egyéniségén kívül az alkotó művészét is figyelembe kell vennünk; és ezzel kétségkívül számolni kell, mert nélküle a műalkotásról nem is lehet szólni. Ipari tárgynál is csak akkor hallgathatjuk el ennek a kérdését, ha sokszorosított dologgal állunk szemben; ilyenkor a százszámra készíthető és mindenki által megszerezhető tárgy készítőjének egyénisége már alárendelt kérdés, bár bizonyos, hogy ítéletünk formálása tekintetében ilyenkor is érdekelhet.

Már most, amikor az újabb művészetnek eme vívmányát, e régi viszonynak újjászületését tettük szóvá, lehetetlen, hogy a művészi ipar ágai közül első sorban ne a fémművességre, mint az említett viszonynak manapság egyik legkifejezőbb képviselőjére ne gondoljunk. Hozzá

7

Fischer Mór, totisi

herendi porcellángyáros

Der Ungar 1842. aug. 29.

(G...: Die erste ungarische Gewerbsausstellung.)

Kalmár

Fischer Mór
porcellángyára

Der Ungar 1843. szept. 18.
(A. R.: Flüchtige Bemerkungen
über die zweite ungarische
Gewerbsausstellung. 1843.)

Kalmár

Fischer Mór

keramikus

l. a m.

Diósparmudtort

238. l. 1929

240. l.

A 1897. III. 25-dikt. 13050 a.
rejzett vásárolt képés tűre szorta
ch 1900. VII. 18-dikt. 57012. sz.
a bécsszabai mezeum nak, mint
vett tudomásul. (5361 gr.).
l. a Bekesnegy Kirlaz 19
70. sáu ainak napi ujdonsag
dimum kiállenége.

74/97: 541

...sé balra néz,

...ll..., magyar ruhába, ~~...~~

...ek hüvelykűjját nadrágja csebébe akasztja és

...u könyvet tart. Rövid hajat, bajuszt és kör-

...akkendőjét kettős csokorra ~~...~~ körötte; atillája és

magas mellényé ~~...~~ be ~~...~~ gombolta és

...a ránczos. F

magassága 95·3 cm.

...ober 8-án

~~...~~ az 55291/96 n. rend. alapján. F 339/96. 382/96.

...ott 1897. február 2-án (F 80/97) és az elszámolás

...25-én a 13050 sz. leirattal (123/97).

...lra:

X

Vid. M. 13050/97.

Fischer Mór

herendi porcellan-
gyáros

laird

Dornyay Béla

A herendi porcel-
lán műpartelepről

c. könyvét

Kézo tanévre megnosszabbítást nyert.

Hariseion-alap kamataiból, az Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók és görögkeleti egyháziak részére. Jelen tanévben a következők voltak így Görögországban:

Dr. Alföldi András (1895, Pomáz, ág. ev.), egyetemi ny. r. tanár a Hariseion-alapból nyert 1000 pengős kutatási ösztöndíjjal két alkalommal 1935 április és október havában folytatta munkásságát Szalonikiben, ahol Galerius császár diadalívét tanulmányozta és errevonatkozó publikációját készítette elő. Kutatásaival nemcsak a jelzett diadalív reliefdíszének történelmi és vallástörténeti értelmezését sikerült megoldania, hanem az ívnek a mögötte fekvő császári palotával való összefüggését is megállapította. Eredményeiről a Németbirodalmi Régészeti Intézet kiadásában megjelenő külön kötetben számol be.

Ifj. dr. Gallus Sándor (1907, Sopron, róm. kat.), a Hariseion-alapból nyert 1000 pengő összegű ösztöndíjjal szeptembertől decemberig volt tanulmányúton, amelyen a görögországi prehisztorikus anyag általános megismerésén kívül főleg a görög geometrikus kultúrát, a görög kultúra korai votívtárgyait és figurális bronzplasztikáját, továbbá a görög kultúráknak hazánk földjével való kapcsolatait és

HEREND SZÁZTIZENÖT ÉVE

Az Iparművészeti Múzeum kiállítása

Száztizenöt évvel ezelőtt egy vállalkozó szellemű, merészálmú magyar keramikus észrevette, hogy a bakonyi ősrengeteg bükkfájának szenével »aranyat« égethet a kaolinból. *Fischer* Mór volt ez a keramikus művész, aki forró lelkesedéssel a termékeny reformkor eszméiért — mikor *Kossuth* a nemzet fülébe harsogta a honi iparosodás jelszavát — életcélul tűzte ki, hogy az addig bécsi és cseh porcelángyárak magyar fogyasztóinak asztalára olyan edényeket tesz, melyek világviszonylatban is megállják a versenyt.

Azóta a herendi porcelán nemzetközi márka és fogalom lett. Az Iparművészeti Múzeum mostani kiállítása Herend 115 évét tárja elénk, megmutatva a jelent és az értékes, időtálló nagy múltat. Van itt a kezdeti időkből egy megindító emlék: egy tányér, amelyen a herendi gyár lángban álló épületét látjuk. Ez az első katasztrófa azonban a merész álmot nem tudta derékba törni. A gyár azóta többször újjáépítve, *ugyanabban az épületben* ma is dolgozik, s ma is magasszínvonalú, kiváló porcelánokat gyárt.

Száztizenöt éven át ez a szerényen indult magyar porcellángyár világhírt szerzett a magyar iparnak és iparművészetnek. 1851-ben az akkori Monarchia területéről a Londonban rendezett első világkiállításon egyedül Herend nyert díjat. S ennek a kiállítási sikernek lett következménye Viktoria királynő megrendelése 200 személyes étkészletre a windsori kastély számára. Egy évszázadon át az uralkodó osztály kiváltságosai világszerte szívesen terítettek herendi porcelánnal. Fischer Mór azonban sohasem feledkezett meg Kossuth tanításáról s hazafias hittel a kínai és más külföldi eredetű motívumok mellett iparkodott magyar díszítő elemekkel, magyar edényformákat is népszerűsíteni.

Ezen a kiállításon *egy nagy nemzeti kincs tükrében* együtt láthatjuk a herendi gyár hihetetlenül gazdag, változatos eredményeinek, kísérleteinek színes tárházát. Látjuk a klasszikus formák változatos sorát, a porcelán ősanyjának, *Kínának* világszerte példaképül vett formaképző és díszítő hagyományait, a hanyatló *Sèvres, Meissen, Bécs* és annyi más európai porcelángyár szinte tökéletesített formaművészetét. De ezzel együtt megmutatkozik Fischer Mór kezdettől fogva tudatos törekvése, hogy a régi klaszszikus formával és díszítéssel elért eredmény mellett utat törjön a magyar népi díszítő motívumok színpompájának, s hogy a régi varrottasok, fazekasok formakultúrájának hagyományait, a magyar tájak megejtő varázsát, a magyar nép életderűs jeleneteinek ábrázolását itthon és a világpiacon is keresett és megbecsült díszítő elemmé elismertesse. És ez sikerült is. Herend sajátos magyar porcelán lett itthon és a külföldön. Magyar porcelán, amely a hagyományokat alkotó érzékkel továbbfejlesztve, művészi leleménnyel saját képére tudta formálni, magyar ízűre tudta fűszerezni a nemzetközi porcelándivat motívumait. Minden más világmárkával felvette a nemes versenyt és győztesen került ki. Diplomák és kitüntetések, a nagy fizikus *Humbold*, 1857-ből keltezett elismerő levele bizonyságai ennek.

Fischer Mór azóta régen megpihent. Kiestek kezéből az alkotómunka szerszámai, de Herend kegyelettel őrzi hagyományait, s azóta is mindenkor méltó akar lenni nagy múltjához és gyarapítani iparkodik itthon és a külföldön megszerzett tekintélyét. Tükrözi ez a pompás kiállítás az eredmények mellett a válságokat, a megtorpanásokat, a megpróbáltatásokat és küzdelmeket. De azt is, hogy nem kis erőfeszítések árán mindig magára talált. Ez egyik tanulsága a kiállításnak.

És most, amikor az egész magyar alkotó és művészi élet egy új életforma kialakításán fáradozik, a magyar díszítő- és iparművészettel együtt a herendi gyár is, ha méltó akar lenni nagy múltjához, gyönyörű és szinte belátható távlatú lehetőségek előtt áll. Herendtől várjuk a *korunk igényeinek megfelelő művészi edény formájának és díszítésének kialakítását. Asztali készletet, dísztányért, vázat*, amely nemcsak kevés, társadalmilag kiváltságos ember szükséglete, hanem a dolgozó emberé, aki már jobb művészi nevelést kapott s igényei vannak az otthondíszítés terén. Mit látunk mindebből ezen a kiállításon? Néhány továbbfejleszthető kísérletet, a régi herendi hagyományokhoz hű törekvéseket, az ornamentika felfrissítésének igényét, s valamiféle halvány igyekezetet arra nézve, hogy korunkat tükrözze. Mint ebből az újabb anyagból is kitűnik, Herendnek kettős célja van: megtartani világpiaci helyét, itthon pedig az új igényű társadalom új tartalmú, díszítő motívumokban gazdag edényeit kiformálni. A világpiaci sikert biztosítja, ha Herend hű marad önmagához minőségben és művészetben, itthon pedig átérezve az új életforma szükségleteinek követelményeit, újat ad. Bízunk benne, mint ahogy a múltban megtalálta az újjászületés eszközeit, most is rá fog találni a helyes útra.

Sajnos, az utóbbi évek termékei egyelőre még csak tapogatózások. Ebben az új herendi anyagban elsősorban a kisplasztika terén látunk néhány szép eredményt. *Hanzély* Jenő kétalakos *Népi tánca* kellemes statikájával, szépen mintázott, jellegzetes mozgásában maradandó értéknek ígérkezik, csakúgy, mint a *Szerelmi bájital* című balettjelenete, valamint *Donner* Gertrud bájos és anyagszerű népi táncosnője, *Garányiné Staindl* Katalin klasszicisztikus hangú, szép békeszobrocskája. *Gácser* Kata munkái. Nézetünk szerint azonban a nagymultú herendi porcelángyárnak csak másodrendű hivatása, hogy a kisplasztikában egyre tökéletesebbet alkosson. (Bár technikailag nem minden szobrocskája kifogástalan, olykor a vastag mázak elmossák a formákat.) Elsősorban edényt, magyar díszítésű edényt várunk Herendtől. Ebből azonban eddig bizony keveset láttunk, sőt több jel mutat arra, hogy az edényforma uniformizálásával elszegényedés állott elő és általában új törekvésekben mintha elszintelenedett, elszürkült volna a magyar porcelán. Pedig mennyi magyar díszítő motívum, élénk, napsütéses szín, derűs táj kívánkozik a tányérok, csészék, hamutálak közepére és peremére. Itt is látunk szép kísérleteket, mint a magyar gyümölcsökkel díszített tányérokat, vagy *Rákosi* Mátyásné finom színezésű, madaras készletét. De például a kalocsai motívum láncba fűzésével egy étkészleten sem színben, sem helyes válogatással nem azokat az elemeket alkalmazták, amelyek szinte százával kínálkoznak a magyar népművészet kincsestárából. A Kalocsára jellemző színdús ornamentika szabad hömpölygése, mint tányérbordűr megfagyottan és güzsbakötötten hat. A Sárköz, a Matyóföld, a Dunántúl szinte ezrével ontja azokat a díszítő elemeket, tájszépségeket és edényre, porcelánra eddig még át nem vitt ornamentikát, amely Herendet múltjához méltó díszítő elemekkel gazdagíthatná. Herend egy másik feladata lenne a múltba tűnt magyar kerámiai gyárak, mint *Telkibánya, Hollóháza* ornamentikájának feleleventése.

Életünk és korunk tükrözésében több fürgeséget, több invenciót várnak Herendtől. Tükröznie kellene például haladó hagyományainknak mely megbecsülését. Ne kérjük most számon a Rákóczi-szabadságharc tavaly ünnepelt évfordulóját, de beszélhetnénk a most zajló Jókai-emlékévről, amely annyi témát kínál Herendnek is Jókai arcképével, regényalakjaival díszített edények, figurák alkotására. Herendnek kissé többet kellene gondolnia a mai ember érdeklődése szerint. Milyen örömet szerezhettek volna a szurkolók milliós tömegeinek, ha például az angol-magyar mérkőzés alkalmából hamutálkára festik a Népstadion monumentális épületét. Sőt javasolhatnánk régi, szép pestbudai és vidéki architektúráink mellett díszítő elemül új szocialista városaink latképét, jellegzetes épületeit. Herend állatszobrai igen szépek. De nem lehetne-e vajjon Somogyi József jólsikerült szobrocskáiból (mint a macska, vágy a csikó) néhányat porcelánba átfogalmazni?

Nagymultú, világhírű iparművészeti kombinátunk újabban megnövekedett, óriási lehetőségei módot nyújtanak a kísérletezésekre. De Herend ma még nem tart ott, ahol tartania kellene. Ez a kiállítás segítséget fog nyújtani ahhoz, hogy tisztázza: eddigi gyártmányaiból mik azok, amelyeket el kell hagynia, s melyek nyerték el a közönség tetszését. Láttunk ezen a kiállításon egy széprajzú, finom kivitelű kétszemélyes mokkáskészletet, amely a felirat szerint svájci igény és vázlat alapján készült 1953-ban. Nagyon örülünk, hogy Herend a svájci igényeknek meg tud felelni, de most már azt szeretnénk, ha a magyar nép igényeit is kielégítené.

Dutka Mária

IGÉRET ÉS VALÓSÁG

Egy járási tanács problémái

Ricse közepes nagyságú község Borsod megye keleti csücskében, s csaknem akkora távolságra van Miskolctól, a megye székhelyétől, mint Miskolc — Budapesttől. Legalább is bizonyos vonatkozásban, amint az később kiderül. Ha Ricsének nincs is különösebb nevezetessége, azért egy szempontból feltétlenül figyelmet érdemel: Ricse ugyanis *járási székhely*. A ricsei járási tanácsra, végrehajtó bizottságára és annak apparátusára 10 község irányítását, gondját-baját, segítését bízta csaknem négy évvel ezelőtt a nép állama.

A ricsei villany esete

Rozgonyi András, a ricsei járás tanácselnöke, fiatal ember. Két éve, hogy a járás élére került. Ez alatt az idő alatt általában elsajátította mindazt a tudást, amely elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a járás életét, fejlődését irányítani tudja, mint a járás vezetője. Az elmúlt két év alatt minden munkáját, munkamódszerét úgy igazította, hogy az azokból származó eredmények, sikerek további láncszemeit képezzék *a tanács és a lakosság* közötti elszakíthatatlan kapcsolatnak. Nem volt könnyű ez a munka. A tömegkapcsolatok kiépítésének számtalan formája, lehetősége van, ezeket kellett megtalálni és ezeket kellett megvalósítani, s úgy, hogy ehhez mindenekelőtt a széleskörű tanácstagság nyújtson segítséget a járás vezetőinek. Egyszer sikerült, másszor nem: a ricsei járás *volt már második helyen is* a járások versenyében, jelenleg pedig a *tizedik* a megye tizenhárom járása között.

— De ez még nem a végeredmény... — mondja derülátón Rozgonyi András. — A feljavuláshoz a mi erőfeszítésünkön kívül viszont az is kell, hogy a megyei tanács több segítséget adjon a járási tanácsnak, mert bizony meglátszik az a nagy távolság a mi viszonyunkban, ami Miskolc és Ricse között van... A tömegkapcsolatok megerősítéséhez nem elegendő csupán a mi erőnk. Különösen akkor nem, amikor a megyei tanács végrehajtó bizottsága sorozatosan olyan intézkedéseket tesz, amelyek inkább *eltaszítják* a járási tanácstól a tömegeket, nemhogy közelebb hoznák...

Példa erre a villany esete. Ricsén nincs még bevezetve a villany. A község lakói azonban türelmesen vártak, hiszen tudták, hogy amit a múlt rendszer hosszú évtizedek alatt nem tudott megvalósítani, azt a nép állama — ha természetesen nem is egyik napról a másikra — megadja nekik. A nagy bizakodás nem is volt hiábavaló: a megyénél tervbevették 1954. évre a villanyhálózat bevezetését Ricse községbe. Akkoriban mindenki erről beszélt a községben:

— Május 1-re nálunk is kigyullad a villany! Lám, a tanácsnak van gondja a járási székhely fejlesztésére.

Ricsén mégsem gyulladt ki a villany május 1-én... Hogy miért nem, azt senki nem tudja a járási tanács vezetői közül. Arról is csak utólag értesült Rozgonyi tanácselnök, hogy Ricse helyett Pácin községbe vezették be a villanyhálózatot, amely község egyébként eddig még csak gyenge eredményeivel »tűnt ki« a ricsei járásban. Ráadásul olajat öntött a tűzre még az »Északmagyarország« című lap is, amely már április 6-án hírül adta a megye dolgozóinak — talán éppen a megyétől kapott közlés alapján —, hogy Ricsére is eljutott a villanyfény. A ricseiek furcsa érzések közepette olvashatták az elhamarkodott örömhírt — *a petróleumlámpa mellett*...

A villanyügy azonban csak egy volt azon felemás intézkedések közül, amelyekkel a felsőbb tanács — akár akaratlanul is — erősen *megtépázta* az alsóbb tanács tekintélyét a lakosság előtt. Az előbbi esethez hasonlóképpen járt a járási tanács *Dámóc* község dolgozóival is.

Dámóc község részére a megyei tanács még régebben 95.000 Ft-ot biztosított *kultúrház* építésére. A járási tanácselnök személyesen ment el a községbe, hogy az örömhírt gazdagyűlésen hozza tudomásukra. A dámóciak rövid időn belül 50 köbméter követ szállítottak a tervezett építkezés színhelyére, s egyben vállalták azt is, hogy *45.000 forint értékű társadalmi munkával* járulnak a kultúrház felépítéséhez.

Dámóc község lakosságának nagyszerű megmozdulását azonban megrekesztette a megyei tanács. A Borsod megyei tanács végrehajtó bizottságának illetékes osztálya nem tudott megfelelő anyagot biztosítani az építkezéshez, de az állami vállalat sem vállalta túlterhelése miatt a munkát. Így történt azután, hogy a dámóci kultúrház tervéből *máig sem lett valóság*, s hogy ez a tény — figyelembevéve az előzményeket — milyen következménnyel járt *a tanács tömegkapcsolataira*, azt a járási tanács vezetői érzik a legjobban. Mindenesetre Rozgonyi tanácselnök az emlékezetes gazdagyűlés óta, ha egy mód van rá, nem mutatkozik Dámócon...

Iskola helyett istálló

Cigándon is új szólásmondás járja: »Nálunk legfőbb érték — *az apaállat*...« A keserű humorizálásnak nyomós oka pedig a következő:

Cigánd község tanácsa, a község lakóinak egyre sürgetőbb javaslatára, azt kérte felsőbb szervétől, hogy az 1954. év folyamán engedélyezze *egy kéttantermes iskola* felépítését. A kérdés elodázhatatlan fontossággal bírt a községre nézve, mert az oktatás céljára már magánlakást kellett igénybe vennie a tanácsnak. Azonban ez az épület is már nagyon rossz állapotban van és a cigándi gyermekek iskoláztatása közvetlen veszélyben forog.

Mit tett erre a megyei tanács? Felmérte-e, megvizsgálta-e a dolgozók javaslatának égető, halaszthatatlan voltát? Aligha... Mert a *biztosított 150.000 forintot* az elemi kulturális szükségletet jelentő iskola helyett — *apaállatistálló felépítésére* irányozták elő. Ehhez még csak annyit, hogy a község — s ez a helybeli lakosság véleménye — jelenleg is megfelelő apaállatistállóval rendelkezik.

Önkénytelenül is felvetődik a kérdés:

— A megyei tanács vezetői nem látják mindezt?

Rozgonyi tanácselnök nem késik a felelettel; a hangján érződik, hogy az, amit mond, már régen megfogalmazódott benne.

— Távol esünk mi nagyon a megye központjától és néha még távolabb a megyei tanács vezetőitől... Ezév első három hónapjában mindössze *egy* esetben jártak itt nálunk: Tóthné elvtársnő, a megyei tanács elnökhelyettese. Az adóügyek állása felől érdeklődött...:

Nem vitás, ráfér a járási tanácsra, hogy a megyei tanács elnökhelyettese számonkérje az adófizetésben mutatkozó lemaradás okait. De a felelősségrevonás csak egyik oldala az irányító tevékenységnek. Ám a megyei tanács vezetői még azt sem hajlandók észrevenni, hogy milyen *mostoha körülmények között* dolgoznak a ricsei járási tanács dolgozói. Három különböző épületben folyik a munka, az egyik a tüdőbeteggondozó intézet közvetlen szomszédságában van, a betegek fehérneműi ott száradnak a közös kerítés közvetlen közelében. S a másik két hivatalos helyiség közül az egyik »istállószerű« alkalmatosság már egyszer összeomlott a pénzügyi osztály fölött...:

Mindezeket és még sok egyebet — hogy például a járási tanácselnök még két év után is távoli községből jár be kerékpáron munkahelyére, mert saját részére *sem* képes lakást biztosítani, a hivatal többi dolgozóiról nem is beszélve —, észre kellett volna venniök már régen a megye vezetőinek. Mert ezek is hozzátartoznak a tanács tekintélyének megszilárdításához, mely nem kis mértékben éppen a tanács vezetőinek, *a tanács tagjainak tekintélyén* alapul. Népi hatalmunk helyi képviselői joggal tartanak *igényt* a felsőbb szervek megbecsülésére — amely egyébként a tömegeknek a tanács irányában megmutatkozó bizalmára is mély hatással van —, különösen az olyan tanácselnökök, mint Rozgonyi András, akit 1953. április 4-én Munka Érdeméremmel kitüntettek kiváló munkájáért!

Ha belegondol az ember a ricsei járási tanács problémáiba, akkor az az érzése támad, hogy a kongresszus elvi megállapításaihoz megtalálta a *gyakorlati példát* is...

Németh Géza

A kongresszus útmutatása nyomán...

Sedlmayr Kurt:

A mezőgazdasági tudomány dolgozói megjavítják munkájukat

Mezőgazdaságunk fejlesztésében nagy és fontos szerep vár a mezőgazdasági tudományos intézmények munkatársaira, dolgozóira. *Sedlmayr* Kurt kétszeres Kossuth-díjas akadémikus, a sopronhorpácsi Növénynemesítő és Növénytermelő Kutatóintézet igazgatója, arról nyilatkozott, hogyan igyekeznek a mezőgazdasági tudomány dolgozói a pártkongresszus útmutatásai alapján munkájukat megjavítani, a hibákat kiküszöbölni és az eddiginél sokkal nagyobb eredményeket elérni.

— Először is az eddigi fajtáknál életerősebb, bővebb és jobb minőségű termést hozó, betegségeknek jobban ellenálló növényfajtákat kell kinemesíteni. Ebben már értünk el eredményeket: a sopronhorpácsi ősziárpa, cukor- és takarmányrépa-fajták az egész országban elterjedtek és a régi fajtáknál, sőt a legjobb külföldi fajtáknál is nagyobb és biztosabb termést adnak. Más növényeknél azonban, mint a búzánál, a lennél csak most látjuk, mennyire hibás irányban folyt eddig a kutatómunka.

— Második fontos feladatunk a talaj termőképességének fokozása. Enélkül terméshozamunk nem emelkedhet tartósan. Ezért meg kell javítanunk és ki kell szélesítenünk a legjobb agrotechnikai módszerek kidolgozására irányuló kísérleti munkánkat s többet kell foglalkoznunk a gépek helyes alkalmazásával a mezőgazdaságban. A mezővédő erdősávok telepítése és a füves vetésforgók tervezése máris érezteti hatását. A komplex agrotechnika helyes alkalmazása megmutatja, hogy kedvezőtlen években is, mint például az idei, lehet nagy terméseket elérni. A Sopronhorpácsról kiindult kétszáz mázsás cukorrépatermelési mozgalom mind szélesebb körökben terjed.

— Harmadik feladatunk: példát kell mutatnunk saját kísérleti gazdaságunkban is arra, hogy helyes agrotechnikával és jó vetőmaggal a mi téji adottságaink között hogyan lehet nagy termeséket elérni. Mert a jó tanács nem elég. Csak az élő példa győzheti meg parasztságunkat tudományos munkánk gyakorlati jelentőségéről.

— Rákosi Mátyás mint egyik legsürgősebb feladatot jelölte meg a gazdálkodás megjavítását, azt, hogy az állami gazdaságok valóban mintagazdaságokká váljanak, mert ez az előfeltétele annak, hogy a hozam és ezzel együtt az árutermelés gyorsan növekedjék. Kutatóink és dolgozóink egyaránt lelkesen és teljes erővel veszik ki részüket ebből a feladatból. Mindnyájan azon leszünk, hogy azok a befektetések, amelyeket a párt a mezőgazdasági kutatás terén kilátásba helyezett, valóban gyümölcsözőkké váljanak s elősegítsék a terméshozamok jelentős emelését.

Zöldy Emil:

A kongresszus tovább segíti építészetünk fejlődését

Zöldy Emil, Komló Ybl-díjas főépítésze ezeket mondotta a *Magyar Nemzet* munkatársának:

— Nagy érdeklődéssel figyeltem a kongresszus munkáját, amely számos vonatkozásban segíti tovább a magyar építészet fejlődését. Különösen jelentősnek tartom azt, hogy *a kongresszus teljes egészében felmérte azokat az erőket, melyek nagy beruházásainkat létrehozzák.* Ez biztosítja terveink reális megalapozottságát. A múltban gyakran előfordult, hogy az építkezések irreális gazdasági tervezése következtében többezer olyan komlói lakásterv dokumentációját sürgették, melyek építésére évekig nem került sor. Bízok benne, hogy a jövőben csak reális programok jutnak el a tervezés stádiumáig és felesleges tervezésekkel nem drágítjuk építkezéseinket.

A kongresszus útmutatása lehetővé teszi azt is, hogy az új tervezéseknél a figyelmet elsősorban *ne a mennyiségre* fordítsuk, hanem elmélyültebb munkával *szebb lakások, középületek és magasabb építészeti igényt sugárzó városképek* alakuljanak ki a műtermekben. Örülünk, hogy előtérbe került *a társművészetek szerepe* is. Mai képzőművészetünk bevonásával olyan műveket szeretnénk létrehozni, melyek haladó hagyományainak felhasználásán kívül a mát is tükrözik. Nagy érdeklődéssel várom az új feladatokat és igyekszem azoknak a kongresszus útmutatása segítségével megfelelni.

KELLEMESEN SZÓRAKOZIK A SZABADTÉRI MOZIKBAN:

„SZIGET" (Margitsziget) „RÓZSAVÖLGYI" (Rózsavölgyi-tér)

Vas- és Fémhulladékipari Vállalat férfi segédmunkásokat keres ócskavasrakodásra és szállításra. Dolgozóinknak kétrészes munkaruhát, esőkabátot, bakancsot biztosítunk védőöltözetként. Vidékiek részére munkásszállót és kedvezményes áron ebédet biztosítunk. Cím: Budapest, VII., Madách Imre-út 7.

NAPI KRÓNIKA

Eper és újburgonya a fővárosi piacokon

Megérkezett a legfrissebb nyári gyümölcs, az eper, a budapesti piacokra, kilónként 40 forintért árusították. Kedden megjelent — az idén először — az újburgonya is. Az első szállítmányt: 17 mázsát Csongrád megyéből küldték a Nagyvásárcsarnok csepeli telepére.

Cseresznye, zöldborsó most már nagyobb mennyiségben kerül a fővárosba: kedden reggel például 26 mázsa cseresznyét és csaknem száz mázsa zöldborsót szállítottak Budapestre. A bőségesebb felhozatal eredményeként az árak is csökkennek. A 18 forintos zöldborsót kedden már 15 forintért árusították és a közeli napokban további áresés várható.

— **A tengerjáró hajók hegesztéses gyártásának** előkészítését egy évvel ezelőtt kezdték meg a Gheorghiu-Dej Hajógyárban. A hegesztéses eljárással egy-egy hajónál több tonna anyag takarítható meg, azonkívül a sokezer furat elhagyása jelentős munka- és anyagmegtakarítást is jelent. Hétfőn délután ünnepélyesen vízrebocsátották az első hegesztéssel készült tengerjáró hajót.

— **Megnyílt a »Pálma« espresso és cukrászda,** a Leninkörút egyik leglátogatottabb, legnépszerűbb vendéglátó helye. Az espressót teljesen átépítették, egyszerű, finom ízléssel rendezték be. Saját üzemében készülnek a különleges cukrászsütemények, fagylaltok. A kedd délutáni megnyitón megjelentek a belkereskedelmi minisztérium és a tanács képviselői.

— **Nóti Károly temetése.** Nóti Károly, az elhúnyt ismert színpadi szerző temetése június 3-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Lósport

A szerdai ügetőversenyekre jelöltjeink a következők: I. Bolygócsillag — Bibor. II. Csipkerózsa — Cimbora. III. Alap — Bence. IV. Áldomás — Duhaj — Ahogyan V. Mirjam — Pásztó — Marzsi. VI. Bonbon — Arany. VII. Bánomisén — Ballada — Ala Péter. VIII. Kazinc — Anda — Bámulatos.

Záporos, zivataros idő

Várható időjárás szerda estig: Túlnyomóan felhős idő, sokfelé eső, zivatar. Mérsékelt, a zivatar idején megélénkülő szél. A nappali hőmérséklet keleten kissé csökken, másutt alig változik.

Várható hőmérsékleti értékek: szerdán reggel 12—15, délben északnyugaton 19—22, máshol 21—24 fok között.

— **Szénbányászatunk** májusi tervét 100.6 százalékra teljesítette. Május első napjaiban a szénbányászat termelése lemaradt, de a kongresszusi versenyben nap nap után szebb eredmények születtek. Különösen az egyik kongresszusi zászló nyertese, a Munka Vörös Zászló érdemrendjével kitüntetett Tatabányai Szénbányászati Tröszt és a pártkongresszus elnöksége által dicséről oklevéllel kitüntetett Petőfibánya bányászai végeztek eredményes munkát.

— **»A föld és az élet fejlődéstörténete«** címmel kiállítás nyílt kedden délben a Nemzeti Múzeumban. A megnyitó beszédet dr. Jánosi Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese mondotta, majd Boros István, a Természettudományi Múzeum főigazgatója ismertette a kiállítást.

— **Több fagylalt** készül idén, mert a vendéglátóipart új, nagyteljesítményű gépekkel látták el. Az első 35 magyargyártmányú új fagylaltgépet már üzembehelyezték, rövidesen további ötven gép áll munkába. Svédországból is kapunk fagylaltgépeket. Az árucsereforgalom keretében a nyár elején száz svéd fagylaltgép érkezik Magyarországba.

— **Szombaton nyílik meg a** margitszigeti »Vörösmarty« szabadtéri színpad. Nézőterén 2100 hely van. Ez a szabadtéri színpad a Kereskedelmi és Pénzügyi Dolgozók Szakszervezete Kultúrotthonának nyári helyisége.

Színházak műsora

Operaház: Fidelio; komb. IV. és XI. 4. (7) — **Erkel Színház:** A keszkenő; 7/8. (7) — **Nemzeti Színház:** Othello (7) — **Katona József Színház:** Három egyfelvonásos; Fugárbéri. (7) — **Magyar Néphadsereg Színháza:** Sevillai borbély; VII. béri. (7) — **Madách Színház:** Egy magyar nyár (7) — **Ifjúsági Színház:** Kőszívű ember fiai (3), Tanár úr élrem (8) — **Ifjúsági Színház Kamaraszínháza:** A titkos őrs (3) — **Fővárosi Operettszínház:** Álruhás kisasszony (7) — **Vidám Színpad:** Utazás a viták körül (7) — **Fővárosi Vig Színház:** Szombat délután (7) **Fővárosi Kis Színpad:** Trefa az egész (7) — **Állami Bábszínház:** Kinizsi Pál (3, 5), A három testőr (fél. 8) — **Fővárosi Nagy Cirkusz:** Barátság jegyében (4, 8) — **Fáklya Nagy Cirkusz** (Vérmező): Új műsor (8) — **Állami Falu Színház:** Ahogy tetszik (7) — **Zeneakadémia:** Magyar Állami Hangversenyzenekar (8) — **Bartók-terem:** K. béri. 2. est (8).

Az Erkel Színház »Hunyadi László«-előadása kapcsán megjelent cikkünkből sajnálatos módon kimaradt Laczkó Mária neve, aki nagy sikerrel, őszinte átéléssel énekli Szilágyi Erzsébet szerepét.

Orkánszerű vihar és felhőszakadás Budán

Kedden délután orkánszerű vihar vonult végig a főváros felett. Három óra körül délkeleti irányban haladva tornyosultak a sötét fellegek és negyednégykor valóságos felhőszakadás öntötte el a város budai kerületeit. Egy óra leforgása alatt 52.3 milliméternyi eső zúdult a város utcáira, a csatornák nem tudták befogadni a víztömeget, úgyhogy az úttesteken magasan állott a megrekedt víz. A Rózsadombon és a pesti oldalon több hullámban jég is esett. A vízáradat behatolt a pincékbe, a szuterénekbe, az alacsonyabban fekvő lakásokba és egyéb helyiségekbe. A tűzoltóság telefonjai szünet nélkül csengtek, a város különböző helyeiről kért a lakosság segítséget az elöntött területek és helyiségek kiszivattyúzására. A tűzoltóság nagy felkészültséggel vonult ki a veszélyeztetett helyekre és nyújtott első segítséget a vízáradattal szemben. A környékre is hívták a tűzoltókat, ahol üzemeket árasztott el a rövid idő alatt lezúdult víztömeg.

A főváros közlekedésében szintén nagy zavarokat okozott a kedd délutáni vihar. A Vörös Hadsereg útján, a Gábor Áron-utca és a Házmán-utca közötti szakaszon az eső alámosta az úttestet, emiatt a 22-es autóbusz járatát más irányba kellett terelni. A 30-as autóbusz vonalán majdnem egy órát szünetelt a forgalom, mert víz borította az utat. Zavarok voltak a 2-es autóbusz útvonalán is. A hegyvidékről lezúduló víztömeg nagy kődarabokat hozott magával, ami veszélyeztette a forgalmat. A villamosközlekedésben még több bajt okozott a felhőszakadás. Félnégytől öt óráig több vonalon teljesen szünetelt a villamosforgalom. A Hűvösvölgy és a Zugliget felé leállt a 81-es és 83-as kocsik forgalma, Óbuda felé nem közlekedett a 7-es és a 11-es villamos, az alkotás-utcai és budaörsiúti 61-es járatokat is szüneteltették. A budai Dunaparton a 9-es, a Sztálin-hídon, a szigeti lejáró közelében a 33-as villamos felsővezetékébe becsapott a villám. A villamosvasút pályafenntartási személyzetét azonnal mozgósították és megfeszített munkával, rövidesen a vihar elállta után sikerült a közlekedést ismét helyreállítani. Nagy gondossággal ellenőrzik az egész vonalon, különösen a hegyvidéki vonalakon, nem okozott-e a zápor károkat a pálya alépítményében.

Kedden az ország több helyéről jelentettek záporesőket, viharokat. A Meteorológiai Intézet szerint további esőzések várhatók.

Megkezdődött az I. Békekölcsön nyereményeinek kifizetése

Kedden reggel megjelent az Országos Takarékpénztár hivatalos nyereménylistája az I. Békekölcsön legutóbbi, hatodik sorsolásáról. A hivatalos nyereménylista alapján az ország valamennyi postahivatalában és az OTP fiókjaiban mintegy háromezer helyen megkezdődött a nyereménnyel és a törlesztéssel kihúzott kötvények kifizetése. A sorsolást követő napokban több mint ötvenmillió forintot vesznek fel a nyertesek.

Huszonkét új színház épül a Szovjetunióban

A Szovjetunió városaiban 22 új színház épül. Nemsokára új színházak nyitják meg kapuikat Nyizsnyij-Tagilban, Kemerovoban, Prokopjevszkben, valamint Ukrajnában, Kirgiziában, Turkméniában, Moldvában és más köztársaságokban.

Rádióműsor

SZERDA, JÚNIUS 2.

KOSSUTH-RÁDIÓ: 8.30: Radics Béla és Jenő zenekara. — 9.00: Mi történt a nagyvilágban? — 9.05: Szórakoztató zene. — 9.20: A kés meséje. Elbeszélés. — 9.40: Gyermekrádió. — 10.10: Wanda Landowska cembalózik. — 10.30: Óvodások műsora. — 11.00: Balettzene. — 11.30: A rádió énekkara. — 12.15: Hangos Újság. — 12.45: Operettnyitányok. — 13.20: Külföldi fúvószene. — 14.50: Népek zenéje. — 15.10: Az épülő kommunizmus nagy országában. — 15.40: Könnyű zene. — 16.00: Negyven esztendő. Rádiójáték. — 16.40: Válaszok levelekre. — 17.10: Szív küldi. — 18.00: Ifjú Figyelő. — 18.30: Tánczene. — 18.50: Napló. Irta Illés Béla. — 19.10: Népdalok. — 19.30: A virágzó mezőgazdaság útján. — 20.10: Puccini: Bohémélet. Opera. — 22.10: Tíz perc külpolitika. — 22.20: Három költő. — 22.30: Sólyom Janka előadóestje. — 23.00: Előadóművészeink műsorából.

PETŐFI-RÁDIÓ: 14.00: A rádió kisegyüttese. — 14.41: Glazunov: Hangversenykeringő. — 14.50: Tíz perc tudomány: Az oldatok világa. — 15.00: Olasz operamuzsika. — 15.40: Bakó József írásaiból. — 16.00: Zenekari hangverseny. — 16.45: Könnyű zene. — 16.55: Kórusmozgalmunk fejlődése. — 17.25: Tréfás dalok. — 17.40: Halászcek. Zenés irodalmi műsor. — 18.00: Fiatal művészek hangversenye. — 18.30: Filmzene. — 19.00: Vivaldi műveiből. — 19.30: Pénzügyőrzenekar. — 19.40: Sporthíradó. 20.00: Tánczene. — 20.40: Tudományos híradó. — 21.00: Népi zenekar — 21.30: Versek. — 22.00: Kamarazene.

SPORT

Tíz sportág nemzetközi eseményei következnek

Mielőtt *a labdarúgó világbajnokság* eseményei foglalnák le a sportvilág érdeklődését, mind a labdarúgásban, mind még kilenc sportágban sor kerül nagy nemzetközi eseményekre.

A férfi kosárlabdázók után pénteken *női kosárlabdázóink* erőpróbája következik, akik Belgrádban megkezdik Európa bajnoki csoportmérkőzéseiket. Csapatunk Ausztriával, Olaszországgal és Franciaországgal került egy csoportba.

Szombaton és vasárnap kerül sorra Szófiában *a bolgár-magyar férfi és női atletikai válogatott mérkőzés,* ugyanakkor ifjú úszóink, atlétáink, ökölvívóink és a Győri Vasas labdarúgó csapata részt vesz a Berlinben megtartandó *német ifjúsági sportversenyeken,* amelyeket a német egység békés megvalósítását követelő mozgalom rendez. Válogatott *ökölvívóink* egy csoportja ugyancsak Berlinben vesz részt nemzetközi tornán.

A labdarúgók több portyamérkőzést bonyolítanak le: a Vasas Franciaországban és Dániában, a Sztálin Vasmű és a Honvéd—Vörös Lobogó—Dózsa vegyes csapata Csehszlovákiában játszik, ahol többek között a csehszlovák VB kerettel is mérkőzik. A Vasasokkal *vívók* és *asztaliteniszezők* is utaznak Franciaországba.

Itthon a Vasasok rendeznek *nemzetközi gyorsasági motorversenyt* a Városligetben, amelyen a legjobb osztrák, román, csehszlovák és finn motorosok vesznek részt. *Kerékpárosaink* június 5—6-án bonyolítják le hagyományos Budapest — Bécs — Budapest távversenyüket 520 km-en, majd jövő hét végén *magyar-csehszlovák evezősmérkőzés* zárja be a sorozatot.

Közben folyik a *sakkozók* VB-zónaversenye Prágában és lebonyolítanak egy *magyar-csehszlovák postagalamb-versenyt* is.

A budapesti 7:1-es vereség utóhullámai Angliában

Az Angol Labdarúgó Szövetség a napokban Londonban megtartott évi közgyűlésén Arthur *Oakley* helyettes elnök — a Budapesten járt angol sportküldöttség vezetője — megnyitó beszédében kijelentette:

— Az utóbbi időben a magyaroktól elszenvedett vereségek mindnyájunkat a lehető legnagyobb erőfeszítésekre kell késztessenek, hogy visszaszerezzük Anglia számára a labdarúgásban az őt megillető vezető helyet.

A beszéddel kapcsolatban a *Yorkshire Post* rosszaló hangon jegyzi meg:

— A Labdarúgó Szövetség ülésén senki sem kísérelte meg, hogy behatóbban foglalkozzék Anglia legutóbbi súlyos nemzetközi vereségeivel. Ehelyett csak az történt, hogy a helyettes elnök sürgette a klubokat és játékosokat, javítsák meg a játék színvonalát.

Az *Evening Standard* című angol lap azzal kapcsolatban, hogy Matthewst meghívták az angol világbajnoki keret edzéseire, a következőket írja:

— Matthews az egyetlen angol játékos, aki méltó arra, hogy nevét együtt említsék Puskás, Kocsis, Hidegkuti és Bozsik nevével.

A *Sunday Pictorial* így ír:

— A Budapesten elszenvedett megalázó vereség olyan boszorkányüldözést indított meg az angol sportban, mint amilyent McCarthy szenátor folytat az amerikai politikában. *Sport, politika és nemzeti büszkeség egymással összekeverve fortyog a csüggedés ezen boszorkány-üstjében. A budapesti vereség még az angol export-kereskedelmet is károsíthatja.* Elvégre azt mondhatják: »Ha az angolok árui nem jobbak, mint futballjuk, akkor igazán nem kérünk belőlük.«

A kínai hadsereg »Augusztus 1« kosárlabda csapata Szegeden játszotta le utolsó mérkőzését. A csapat miként Székesfehérvárott, Ózdon és Miskolcon, Szegeden is győzött, Szeged válogatottjai ellen 87:62 (38:33) arányban.

A válogatott labdarúgó VB-keret még itthon tartózkodó tartalékjai előreláthatólag szerdán este útaznak el Svájcba a Solothurnban lévő magyar VB-táborba, ahová a Luxemburgban szerepelt csapat már megérkezett.

A prágai VB zóna sakkverseny harmadik fordulóján Szabó és Barcza játszmája a román Ciocaltea, illetve Pachman ellen függőben maradt, Szabó nyerésre, Barcza vesztésre áll. Kluger döntetlenül játszott a csehszlovák Sajtárral.

A lvovi nemzetközi céllövő verseny utolsó számát, a futószarvas lövést a szovjet Romanyenko nyerte, Hegedüs hatodik lett, a szovjet csapat nyerte a csapatversenyt is.

FÉRFI ÁLLÁS

Esztergályos, lakatoshegesztő, kerékpár műszerészt, segédmunkást felveszünk. Jármű és Alkatrész KTSZ, Budapest, — XIII., Szabolcs-u. 8.

Raktári munkára férfi segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Budapest, XIII., Kiss J.-u. 74. I. 12.

Segédmunkást állandó alkalmazásra felvesz Divat cipőgyár, XIV., Komócsi-u. 7. Hegedüs.

Gyakorlott szövőmunkás, kőműves és segédmunkások felvételt nek. Jelentkezés: 42/3. Építőipari Vállalat, Budapest, Krisztina-krt. 87/89. II. e.

A Sóripari Szállítási Vállala. felvesz: marost esztergályost, automotor- és alvázszerelőt, lemezlakatost, segédmunkást, lő- és marhaápolót — Jelentkezni lehet: Budapest, X. Jászberényi-út 7—11.

Mérlegjavító szakmunkásokat, patkolókovácsokat, lónyírókat, kőműves és kőművessegédeket felveszünk. Tüzelőanyagszállítási Vállalat, Budapest, VII., Thököly-út 14. Munkaerőgazdálkodás.

Segédmunkásokat felvesz Gyapjúipari Központi Gépműhely, — Magyar Posztógyár, Csepel, Bajáki Ferenc-u. 4.

Építőipari munkásokat felvesz a XIX. ker. Építő Ktsipari Szövetkezet, Bp., — XIX., Vörös Hadsereg útja 143.

Szak- és betanított festőket, fényezőket felveszünk, akik az alapozásban, vagy a kittelésben, vagy a spriccelésben gyakorlottak. Villamosgépek és kapcsolóberendezések festésében, ill. fényezésében. Villamosgép- és Kábelgyár, Budapest, X., Gyömrői-út 128.

Budapesti munkára kőművest, vízszerelőt, festő-mázolót és segédmunkásokat felvesz a Főv XIX. ker. Tatarozó Vállalat, Bp., XIX., Vörös Hadsereg útja 95.

Férfi fodrászokat és kézápolókat felveszünk. Szövetkezeti tagok ne jelentkezzenek. Jelentkezés: Budapesti Állami Fodrászat, Bp., V., Október 6-u. 5. III. (Volt Teleki Pál-u.)

Cinkotai kavicsbányánk részére keresünk segédmunkásokat. Kereseti lehetőség: 800—1000 Ft-ig. Jelentkezni lehet: 12/7. Segédipari Vállalat, IX. Soroksári-út 106. Hoffer István művezetőnél.

18 éven felüli férfi munkaerőt (segédmunkást) **Nagy-Budapest területén** villamos vágányépítési munkára felveszünk. Dolgozóinknak munkaruhát, bakancsot, kedvezményes üzemi étkezést, ingyenes villamosutazási igazolványt, a vidékieknek munkásszállást, a családjuktól távolélő családfenntartóknak napi 6.— Ft különélési pótlékot biztosítunk. Jelentkezés a Fővárosi Vasútépítő Vállalat budai építésvezetőségénél, Bp., II., Henger-u. 2. és a pesti építésvezetőségénél Bp., XIV., Thököly-út 145.

A Járműfelszerelési Gyár, XV. Kiss E.-u. 35/a. keres azonnali felvételre esztergályos, marós, akatos, csiszoló munkásokat és férfi segédmunkásokat Jelentkezés a fenti címen, Munkaerőgazdálkodáson.

Kárpitossegéd azonnal felvételtik. Ménesi-u. 92. Gödrös. Telefon: 268—723.

Keresünk azonnali belépésre: gyakorlott, jól számoló — számlázásban, számlaellenőrzésben, anyagkönyvelésben és üzemi elszámoltatásban jártas — általános adminisztrátort. Részletes önéletrajzot az eddigi működés feltüntetésével „Ipari vállalat" jeligére kérjük a kiadóhivatalba.

Vállalatunk keres **kádár szakmunkásokat.** Jelentkezni lehet a Budapesti Konzervgyár munkaügyi osztályán Budapest, X., Maglódi-út 47.

Keresünk azonnali belépésre férfi és női segédmunkást. Munkaruhát adunk. Jelentkezés: Budapesti MÉH Vállalat, XIII., Sallai Imre-u 11.

Nyomdai gépszedő biztos állásba elhelyezkedhet. Ingyenes szállás a vállalat munkásszállóján. Étkezés a vállalat üzemi étkezdéjében. Jelentkezni lehet Nyomdaipari Vállalat, Salgótarján. Rákóczi-u. 205.

Vizsgázott fűtőket és üzemlakatosokat azonnalra felveszünk. Bőripari Fakelléktermelő Vállalat, Budapest, X. Harmat-u. 22.

Megfelelő iskolai végzettséggel rendelkező építésvezetőket és művezetőket keresünk vidéki munkahelyeinkre. Jelentkezés: Bányászati Magasépítő Vállalat munkaügyi osztályán, V. Harmincad-utca 3. II. 6.

Röntgen és Orvosi Készülékek Gyára, Budapest, X. Gyömrői-út 128. felvételre keres esztergályosokat, szerszámkészítőket, öntvényköszörűsöket és segédmunkásokat.

Dekoratőrt állandó munkára felveszünk. VIII. ker. Vendéglátóipari V. Mária-u. 30. Jelentkezés: 8—11 h-ig.

Budapesti Kénsavgyár felvesz férfi segédmunkásokat. Munkaruhát, védőételt ad a vállalat, üzemi étkeztetést is biztosítunk. Jelentkezés: Budapesti Kénsavgyár, IX., Kénu. 5.

Figyelem!
Építőipari,
szakipari szakmunkásokat, segédmunkásokat
vidéki és budapesti munkára
állandóan felvesz
az Oktatásügyi Minisztérium Építőipari Vállalata.
Kedvezmények:
férfi, női munkásszállás, naponta meleg étel, Kéthetenként szabad szombat Négyhetenként ingyenes hazautazás. Hetenként kedvezményes hazautazás. Különélési pótdíj.
Munkaruha.
Jelentkezés:
Munkaügyi osztály, Budapest, XI., Stoczek-utca 2.

Budapesthez közel fekvő állami gazdaság keres azonnali belépésre **perfekt gyors- és gépírót.** Lakás, kedvezményes ellátás. A jelentkezők ajánlataikat közvetlenül az alábbi címre küldjék: Alcsuti Áll. Gazdaság, Alcsut, Fejér m.

Kárpitossegéd gyakorlattal állandó munkára felvételtik. XI. Bartók Béla-út 53.

Központi fűtésszerelőt, vízszerelő, kőműves, bádogos, asztalos, üveges, festő szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat felveszünk. Föv. XIII. I. K. V. Műhelyrészlege. XIII. Sallai I.-utca 21.

NŐI ÁLLÁS

Félnapos elfoglaltsággal takarítónőt irodahelyiségek takarítására felveszünk. V. Honvéd-u. 22. Elektrotechnikai Egyesület.

Elektromos Készülékek és Anyagok Gyára (Bp., X., Füzér-u. 37—39) betanításra és gépi munkára felvesz férfi és női munkaerőket, betanított és segédmunkásokat. Jelentkezés naponta 8-tól 3 óráig.

Női, férfi segédmunkásokat fe veszünk azonnali belépésre lakatost és villanyszerelőt. Kőbányai Fonógyár, X., Maglódi-út 25.

Villanygépre varrónőket felveszünk. Műszaki Művek, Bpest, IX., Illatos-út 9. Jelentkezés: a személyzeti osztályon.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Dolgozó házaspár két gyermekkel, háztartásba gyermekszerető nőt keres. VI. Ó-utca 5. III. 2. Jelentkezés: 6—8-ig.

Magános v. kétszemélyes háztartását ellátná rendszerető, jólelkű özvegyasszony. „Vidékre is 25015" kiadóba.

Idősebb nő félnapra elhelyezkedne dolgozó kis családnál, gyermek felügyeletét vállalnám. Érdeklődni lehet délelőtt 10—1-ig. Jelige „Duna" kiadóba.

Gazdasszonyt keresek, aki ért a kertészethez. Gyermek nem akadály. Kiss Géza, Szilsárkány, Sztálin-u. 38. Sopron m.

Háztartási állást 59 éves, azonnalra keres. Lijeszkovszky Aranka jeligére kiadóba.

Megbízható főzőmindenes felvételtik. VII. Dohány-utca 1/c. VI. 3. Lichtenthal.

Keresek középkorú nyugdíjas asszonyt két személyhez, lakást, teljes ellátást, fizetést adok. Gerő. VI. Káldi Gyula-utca 1. I. (Volt Laudon.)

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Írógép, számológép javítás, karbantartás garanciával. Kovács írógépműszerész, Kertész-u. 46. Tel.: 428—141.

Írógép-, számológépjavítás. Goldberger, Lenin-krt 94. udvarban. T.: 12-12-84.

Nagykocsis irodai írógépet, szorzógépet, portable írógépet (táskagépet) veszünk. Tésztagyár, Bp., IX., Lenhossék-u. (Szvetenay-u.) 35.

GÉP SZERSZÁM

Veszünk gyalupadokat, kombinált vastagsági gyalugépet, szalagfűrészt — 600-ast (kombinált) fúrógépet, vasipari gyalugépet, vasipari marógépet, raktár targoncákat. Tésztagyár, Bpest, IX., Lenhossék-u. (Szvetenay-u.) 35.

Mindenféle szivattyúk javítását vállalom. — Centrifugál, Vortinton, házi vízellátó, Sihl és stabil motorok javítását vállalom. Göndör Rezső géplakatos, Bp., XIII. Kiss J.-utca 61.

RUHÁZAT

Használt férfiruhát veszek. (Lehet hibás is.) Városház 12. 384—441.

JÁRMŰ

Budapesti MÉH Vállalat vásárol 5—6 tonna teherbírású lovaskocsikat és nehéz német lószerszámokat. Ajánlatokat kérjük: Beruházási Csoport, XIII., Pannónia-u. 17/a. számra küldeni.

Akali Kísérleti Gazdaság Balatonudvar, keres megvételre lehetőleg balatoni kikötőben jókarban levő, üzemképes kis vitorlást (dingit) és 1 db, 5—6 személyes jó karban lévő csónakot, mely farmotor hajtásra alkalmas, valamint hozzávaló farmotort.

Kétkerekű, 6—10 q teherbírású hordárkocsit használt állapotban veszünk. TÜKER V., Bp., Közraktár-u. 32. Telefon: 380—367. Ügyintéző: Krautzak Antal.

Tolókocsi eladó gumikerékkel, párnásülésel, 400 Ft. Pesterzsébet, Török Flóris-utca 186. 31-es villamossal, Wesselényi-utcánál leszállni. Délután.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Kétajtós szekrényeket, szekretert, kisebb méretű asztalt, kárpitozott székeket keresünk. „Igényes" jeligére a főkiadóba.

Két darab Orkán hajszárító búra 220 V. eladó. Ugyanitt javítás Sashalom, Deák-utca 3. Rönkös.

Uj és használt ÁGYTOLLAT és mindennemű **NYERSBŐRT** (házinyúlbőr, vadnyúlbőr, kecskegida stb.) **készpénzért** átvesz a **MÉH** valamennyi átvevőhelye. Telefonhívásra házhoz is átvesszük. (VIII., Vay Ádám-utca 8.) Telefon: 138—055

Etage fűtés, kazán, boyler, 7 fűtőtest eladó. XI. Bartók Béla-út 30. II. 1.

Veszek vas- vagy vasbetongerendát a következő méretekben: 5.20, 5, 4.90, 3.80, 3.40 folyóméterest. — Földes, XI. Budafoki-út 12.

KÉSZPÉNZÉRT VESZÜNK
mindenféle használt cikket:
férfi női ruhát, fehérneműt, cipőt, böröndöt, Bútorokat
hálót, kombináltat és irodait
HASZNALTCIKK KISIPARI SZÖVETKEZET
IX. Ecseri-út 4—6.
Telefon: vagy levelezőlap hívásra házhoz megyünk! Telefon: 143—484. Városi felvásárló helyeink:
VI. Aradi-u 16., VII. Hernád-u. 26.

HASZNÁLT
gyermekmérleget, gyermekkocsit, autószifonpatront
VESZÜNK
V., Marx-tér 8
ILLATSZERBOLT

Jégszekrényeket keresünk megvételre, lehetőleg nagyobb méretűt, jó állapotban levőt. Országos Csemegekereskedelmi Vállalat, Budapest, VI., Bajcsy-Zsilinszky-út 53.

Sürgősen eladó bontási tégla és kő. Szecsődy János kőművesmester vállal minden munkát. Anyag van. Rákoskeresztúr, Napi-utca 42.

Ajtók, ikerablakok építkezésből, bontásból visszamaradtak kaphatók. Hungária-krt. 86.

ALBÉRLETI SZOBA

Fiatalember keres különbejáratú bútorozott szobát. Róna, XII. Győri-út 10.

Szobatársat keres megegyezéssel. Karácsonyék, Gödöllő, Erdő-utca 37.

VEGYES HIRDETÉS

Rekamiét, fotelt, széket készít, javít Kádár, Rudas László-u 67.

Rekamiét, kétszemélyest, 2000-ért jótállással készít kárpitos. Baross-u. 77.

Kárpitozott **BÚTORT** készítek, kétszemélyes rekamiét, vagy egész garnitúrát csak rendelésre. — VII Klauzál-u. 35.

Mülép eladó. Csikós Tibor méhész. Fonyód, Szent István 42.

Kétszemélyes, egy kézmozdulattal ágyazható világítós rekamié, felújított rekamiék, szelonok, javításokat háznál is vállalok. Marosán, Jókai-tér hat.

Szövőszékek, kézi eladó. 220—496.

Nagyon olcsón készült jóminőségű kétszemélyes rekamiét, fizetési könnyítéssel Kisiparos, Wesselényi-u. 33.

Testápolás, szépségápolás, helyi fogyasztómasszázs kozmetikában. Hárfa-u. 17. Telefon: 423—435.

Csiszolómunkákat kiadunk. Feltétel: minőségi csiszolás, miután exportra kerülő cikkekről van szó Magánszektorok felé is. Járműfelszerelési Gyár, XV., Kiss E.-u 35/a. Kereskedelmi oszt.

Gáz menetvágók általános javítását és új kések készítését garanciával vállalom. — Id. Kobold Károly, Bp., Mexikói-út 8.

Rekamiét, dupla ágyneműtartós, automatikus egyszemélyeseket, fotelágyakat, barokkgarnitúrát készít: Kárpitos, Majakovszkij-utca nyolcvankilenc.

Kőtszemélyes rekamiét, patent és villanyvilágítós rekamiét, fotelt, széket olcsón készít kárpitos, Bacsó Béla-u. 9. (Népszínház-utcánál.)

SÉRVKÖTŐ rúgóval és rúgó nélkül. **Időtálpbetét** gipszmintára, **gyógyhaskötő,** tűzö, **Vámosné, orvosi műszerész,** Budapest, Lenin-krt. 85. **Férfi és női kiszolgálás.**

Szálvetős kötőgép acéltest bérbeadó. Telefon: 422—412.

Két darab fiatal fejőskecske 1 hónapos gidákkal eladó. XIV. Rákosfalva, Szigligeti-utca 11/a.

Elveszett fehér nőstény máltai pincsi f. hó 26-án. Pufi névre hallgat. — Magas jutalom ellenében átadható Wesselényi-utca 75. Fóti.

Családiházakhoz födémet előregyártott elemekből készítek. Bontásból vastartót, betonvasat, rövidméretűt, hulladékot is veszek. III. Bécsi-út 118/a. Lucza. Telefon: 163—226.

Eladó másféléves hím komondor, kitűnő házőrző. Nagyon hamis, alomlappal. Zilah Lajos, Tiszakécske.

Tanárnő írásbeli munkát vállalna otthon. XII. Alkotás-utca 19. I. 2.

Tűzhely-kályha javítások. Csaba-utca 3. Moszkva-térnél. Telefon: este 120—004.

Fischer

F. 4. *Móric*, porcellángyáros, * 1800, † Tata 1880. Esterházy Károly gróf buzdítására F. alapította a nagyhírű herendi porcellángyárat. L. *Herendi-porcellán* alatt.

E. G. I. 377 l

Tepsi, morvamenti aggagipari telepröl

VIII. 164.

Hogyan alapította száz évvel ezelőtt farkasházi Fischer Mór egyetlen fillér nélkül a herendi porcellángyárat

Herend, november 28.

(Az Esti Kurir kiküldött munkatársától.) A fehérre meszelt boltíves kapualja mellett jobbkézre egy zöldes-szürke herendi porcellántábla:

«Ezen porcellán-gyárat farkasházi Fischer Mór alapította 1839.»

A hófehér tornác, a vadszőlővel és hajnalkával befuttatott gyárfalak, a porcellántábla jobbkézre, a nemzetiszínű csíkozású neo-barokk kancsó a vitrinben és a kitaposott garádics, amely az emeletre vezet — mind-mind *ünnepel*. A herendi porcellán, múzeumok, királyi udvarok, fejedelmi háztartások és vitrinek dísze immár száz esztendős!

És micsoda százesztendőt jelentett ez a száz év, ha csak *1848-at, 1867-et, 1914-et, 1920-at* és — *1939-et* említjük a történelemformáló évszámok közül! ... Talán éppen ez a *«történelmi évszázad»* ad ennek a Bakonyba ékelt kis gyárnak valami különleges romantikus hátteret és teremt egész legendakört a herendi porcellán és a gyár *alapítója* körül.

Magyar porcellángyár — egyetlen fillér nélkül

Hiszen valóban egy kis megszállottság is kellett a vakmerő vállalkozó kedven kívül ahhoz, hogy valaki *1839-ben a Bakony ölében, úgyszólván egyetlen fillér nélkül magyar „porcellángyárat" álmodjon*, amely majd versenyre kél a *sévresi, meisseni és altwien*-porcellánnal ...

A mindenkori kormány, az ipart százszázalékig az *osztrák örökös tartományoknak biztosította, mint egy monopóliumot; Fischer* Mór tatai fazekaslegény meg mindezeken túl *„csak fia, de nem polgára még Magyarországnak, mivel Mózes tanai szerint imádja Istenét"* — írja *Ruzicska* Ilona a herendi porcellánról szóló nagyszerű tanulmányában —, hát mit akar ez itt a *herendi sárban?* ...

De ezt a fanatikus embert nem lehet megállítani! Tízezer *visszautasítás, ablakbetörés, pusztító tűz és anyagi bukás után*, 1841-ben a *Magyar Királyi Helytartótanács* ítélete alapján mégis csak kiteheti a táblát, hogy

„Császári és királyi kiváltságos porcellángyár".

Itt valami csoda történt, mint a herendi gyár alapítása előtt és után is annyiszor ebben az országban!

Magyarországon, *magyar munkásokkal* elkészülnek az *első porcellánok*, amelyekről csakhamar kiderül, hogy — *különbek, mint a legnagyszerűbb régi külföldi gyárak munkái!*

Az egész kultúrvilág felfigyel és gróf *Esterházy* Károly főispán *Fischer* Móricért kezességet vállal, amely lehetővé teszi, hogy *a párisi Rotschild-ház 25.000 ezüst forint kölcsönt adjon Herendnek.*

Így nő feltartóztathatatlanul a gyár és körülötte a tenyérnyi kis falu, amely már úgyszólván *kizárólag a porcellánból él* és egész családokat szív fel. Parasztemberek és asszonyok megtanulják a korongozás mesterségétől a formázás és *festés művészetéig a porcellánkészítés minden büvös titkát* és a kis *kék égetett címerből világmárka lesz!*

Ferenc József pártfogása

Generációk dolgoznak a külföldről hozott kvarc-, kaolin- földpátportól szürke munkatermekben és az eleinte nehézkes, paraszti ujjak alól fokozatosan: csodálatosan színes kis *madarak*, karcsú ívelésű *vázák*, mulatságos *vitrinfigurák* és égő színekben tobzódó *gyümölcsös- és virágostálak* kerülnek ki.

Ezekkel az eredményekkel szemben a makacs és önhitt osztrák ellenállás is *megtörik. Ferenc József* az első külföldi kiállításokon elért sikerek után *megszünteti a híres altwien-gyárat* és minden készletét, dísztárgyát *Herendről* rendeli.

Így készül el a királytól kapott *altwien*-minta után a híres *„petrezselyem-étkészlet"*, a körbefutó *elevenzöld petrezselyem levelekkel*, amely azután végképp megnyitja a királyi és császári házak kapuit *Herend* és *Fischer* Mór előtt ...

Aztán *Kozsuth* Lajos veszi pártfogásába az anyagiak miatt mindjuntalan kátyúba jutó gyárat és rövidesen megérkezik az első angol megrendelés is: *Viktória királynő számára egy 48 személyes készlet!* ...

Itt azután ismét kitombolhatja magát a herendi gyár minden vezetője és munkása. A magyar *tehetség, művészi ízlés és szívósság elkészíti az angol udvar számára* azt a tarka, virágokkal és pillangókkal teli mintát, amely ma is egyik remeke a porcellán-festészetnek világviszonylatban is. (Ebből küldött a kormányzó *Hitler kancellárnak is egy 48 személyes készletet.)*

A többiekért már nem is kellett erőlködni. Egymás után jön a rendelés: *VII. Edwardtól, Vilmos császártól, I. Viktor Emánueltől, Sándor cártól, Miksa mexikói császártól, a perzsa sahtól* és a világ minden *nagyúri házától, múzeumától, műgyűjtőjétől. Fischer* Mórból — *Farkasházi Fischer Móric* és a *Ferenc József-rend lovagja; Herendből*, a kis bakonyi faluból pedig *a művészi magyar porcellán milliószor megcsodált telepe és központja lesz.*

Ma már több mint *egy porcellángyár — a magyar iparművészet*, ízlés és tehetség reprezentánsa is a világ felé.

Nagyapák és unokák a munkaasztalnál

Soha izgalmasabb élményt, mint végigjárni ezt a *hatszáz munkást foglalkoztató gyárat*, látni a szürke masszából kialakuló kis *emberalakokat, tányérokat, virágszirmokat és csokrokat*, belenézni az *1400 fokon izzó fehér kemencékbe*, nézni *a 14—16 éve kisherendi fiuk első bizonytalan ecsetvonásait a tanulótermekben*, szemmel kísérni, hogy *lesz a fehér masszából égővörös porcellánrózsa, százszínű matyómadonna vagy királyi asztalok arany húsostálja.* Figyelni a *60—62 munkáskezet*, míg készen kikerül alóla egy-egy kész „herendi porcellán" ...

Minden filmnél érdekesebb, amint a herendi kis parasztlányok (persze már a *mama, nagymama*, sőt *dédnagymama* is ezt csinálta!) a szürke, gipszszerű anyagból kiformálják a finom virágokat, amint egy másik, ezeket a virágokat egy óriási *levesestálra* vagy *vázára helyezi.*

Vagy közelről nézni az öreg *Edl Pista* bácsi ecsetjének mozgását, hogy elevenednek meg keze alatt a tányérok *sárga* körtéi, *bordó* eprei, *kék* szilvái és *zöld* levelei, igaz, hogy mint az asztala fölött levő tábla is jelzi, *1866 óta «áll a herendi porcellángyár szolgálatában», mint aranyérmes festő.* (Mellette az unokája, *Král* Antal 16 éves kisfestő, éppen *egy arany csikkal kísérletezik az egyik tányéron ...)*

És kiformálódni látni a holt anyagból *Lux* Elek utánozhatatlanul finom *porcellán-aktjait*, angyali *Lukas Matyiját*, impozáns *Matyó-Madonnáját*, vagy *Kisfaludi-Strobl* Zsigmond marcona *Hadik-huszárját, Vastagh* György *Csikósát, Horvay János* Krisztusát, *Csapváry* Károly színes *Japán nőjét, Ligeti* Miklós bűbájos *Dérynéjét* és *Lőrincz* István duhaj magyaros figuráit.

„Herend" — a világmárka!

Aztán végignézni ezeknek a finom, törékeny műtárgyaknak a *csomagolását*, elszállítását — *Rómába, Londonba, Délafrikába, Perzsiába* és *Ausztráliába*, egyetlen jelzéssel, amelyet a föld minden pontján ismernek: *«Herend»*.

És fenn az emeleten — *a múzeum!* A száz év előtti első, naiv kis darabok mellett a *gödöllői kastély káprázatos készlete.* Aztán a tragikus sorsú *Miksa mexikói császár kobald-szervize, vagy a walesi herceg*, kívül *csupa csipke*, belül *tömör «herendi-specialitása»*, amelynek egyetlen csészéje *körülbelül 120 pengő!*

Persze, mindehhez *száz év munkája, ízlésfejlődése, tökéletesedése* kellett! De ma már *Herend — Herend*, és senki nem kérdi: *ki volt az, aki ezzel a vakmerő ötlettel idemerészkedett a Bakony aljára, ahol se porcellánhoz való nyersanyag, se porcellánkészítéshez értő ember nem található!* ...

Ma már *unokák nagyapáktól* és *dédapáktól* öröklik a porcellán szeretetét, az ecset könnyed, művészi kezelését és a figurák formázását.

Ma már *Herend: fogalom*, amelyik mögött azonban mérhetetlenül sok *munka, küzdelem, siker* és *kiábrándulás* van.

Gál Imre

Miért emelkedtek az árak Romániában?

A román közvéleményt élénken foglalkoztatja az egész vonalon keletkezett nagy áremelkedés, aminek legfőbb okát az októberben bevezetett új külkereskedelmi és devizarendszerben látják. A kivitelből származó devizák szabadon felhasználható hányadát felemelték, az importcélokra való devizakiutalásokat pedig csökkentették azzal, hogy *az importőrök a szabad piacon szerezzék be devizaszükségletüket.* Ennek következtében állott elő azután az a helyzet, hogy a szabad devizák iránt való kereslet rohamosan emelkedett. Az angol fontért például, amelynek hivatalos árfolyama 411 lei, 1800 leit is fizetnek a szabad devizapiacon.

A közüzemek áremelései is jelentős tényezői a román áremelkedésnek. A gáz-, villany- és vízdíjak 33—50 százalékkal emelkedtek, ami kétségtelenül igazolja egyrészt, hogy a mai válságos időkben milyen nagy nehézséggel jár a drágaság elleni küzdelem, másrészt, hogy az *egy-egy ponton érvényesülő engedékenység a gazdasági életnek milyen nagy területén vonhat maga után áremelkedéseket. A létfenntartási indexben az 1938. évi szeptemberi állapothoz képest több mint hatszázalékos emelkedést mutat.*

Magyar szempontból mindenesetre megnyugtató, hogy a magyar árpolitikának az árszínvonal stabilizálására irányuló törekvései ezideig teljes sikerrel jártak, amit igazol az is, hogy a létfenntartási indexszám október végén ugyanaz volt, mint 1939 augusztus végén.

— **Házasság.** *Vozáry* Mária és *Szalai* István f. év november 26-án fél 4 órakor tartották esküvőjüket a tápiószecsői római katolikus templomban.

HÍREK MINDENFELŐL

■ ■ **A MÁGNESES AKNÁK** megtorlásaként elrendelt szigorított zárlattal kapcsolatban a «Daily Telegraph» azt írja, hogy főbb tengerentúli országok, amelyekbe Németország árut szállított, exportmennyiség sorrendjében a következők: Brazília, az Egyesült Államok, Argentina, Kína és Japán. A felsorolt államokba legfőként szenet, vas- és acélgyártmányokat, gyógyszerészeti cikkeket, festéket, papirt, üveget és üvegárut, rézgyártmányokat, bőrt és textilanyagot szállított Németország.

■ ■ **A BERLINI 1. számú különbíróság** Martha Krause 39 éves adlershofi asszonyt élelmiszerekkel és textiljegyekkel való visszaélés miatt tízévi fegyházra és ötévi hivatalvesztésre ítélte.

■ ■ **A «YA»** című spanyol lap ferroli jelentést közöl, amely szerint az ottani hajógyárakat kibővítik, miután Spanyolország is nagyszabású hadiflotta építését határozta el. A tervek szerint négy darab egyenként 15.000 tonnás cirkálót, tizennyolc torpedórombolót és tizennégy búvárhajót építenek.

■ ■ **ROMÁNIA** legnagyobb almatermő vidékén, Máramarosmegyében több mint száz vagon alma megrothadt, mert a nemzetközi események miatt az idén nem jelentkeztek külföldi vásárlók.

■ ■ **A HAVANNAI** egyetemi hallgatók az 1871-ben kivégzett nyolc egyetemi hallgató emlékére ünnepélyt rendeztek. Az ünnepélyen zavargás tört ki, amelynek során revolverlövöldözéssel egy embert megöltek, kettőt pedig megsebesítettek.

■ ■ **A DAILY TELEGRAPH** idézi Julius Streicher antiszemita hetilapjának, a Stürmernek egy tudósítását, amely beszámol arról, hogy Emden városában még az eddiginél is szigorúbb rendszabályokat léptettek életbe a zsidókkal szemben. A legújabb rendelkezés az, — írja a Stürmer, — hogy az emdeni zsidók saját soraikból kötelesek kiküldeni egy megbízottat, aki az egész zsidó lakosság számára bevásárolja az élelmiszereket. E megbízotton kívül zsidó nem teheti be a lábát emdeni élelmiszerüzletbe. Egyéb üzletek zsidók számára naponta csak egy órán keresztül, délután 3—4 óra között szolgáltatnak ki árut.

■ ■ **A FRANCIA KÜLÜGYMINISZTERHEZ** közelálló «Temps» jelenti, hogy Amszterdamban 107 kommunistát letartóztattak. A jelentés hozzáfűzi, hogy német kommunistákról van szó, akik már több hónapja élnek Hollandiában és legtöbbjük holland kommunistáknál szállott meg. A tömeges letartóztatás következtében az amszterdami fogház teljesen megtelt, úgyhogy a hatóság a letartóztatásba helyezettek közül egyeseknek megengedte, hogy továbbra is eddigi szállásadóiknál lakjanak, csak naponta kétszer kell jelentkezniök a rendőrségen.

■ ■ **LOS ANGELES-ben** — mint a párisi «Oeuvre» jelenti — hatvanhétéves korában meghalt E. V. Wright író, a «Gadsby» című nagysikerű regény szerzője. A losangelesi jelentés megjegyzi, hogy ez a könyv «egészen különleges teljesítmény, mert a szerző megírta anélkül, hogy egyetlenegyszer is használta volna az «e» betűt, ami pedig az angol nyelvben különösen nehéz.»

■ ■ **A NÉMET MUNKAFRONT** hivatalos lapjának, az Angriff-nek jelentése szerint a «Potsdam» gőzösön, amely 2200 lettországi visszavándorlóval befutott a gotenhaveni (a volt gdyniai) kikötőbe, az út folyamán négy balti német gyermek született ...

■ ■ **AZ AMERIKAI LAPOK** szenzációs beállításban foglalkoznak azzal a tokiói híradással, amely szerint a japán kormány elhatározta, hogy rendeletet ad ki az öröklött betegségekben szenvedő japán alattvalók kötelező sterilizálásáról. A terv szerint ezt a sterilizálást azonban csak igen súlyos és a közegészséget veszélyeztető esetekben fogják alkalmazni.

■ ■ **„KÜLÖNÖS HÁTTERŰ ROBBANÁS"** címmel Göring tábornagy lapja, az esseni „National Zeitung" beszámol arról, hogy pénteken reggel Prága középpontjában, a Herrengasse egyik nagy háztömbjében robbanás történt. Amikor az őrség kivonult, megállapították, hogy a háztömb egyik helyisége lángokban áll, sőt már csaknem teljesen leégett. A tűz okát egyelőre nem tudták megállapítani. A „National Zeitung" megjegyzi, hogy az eset különösen azért keltett nagy feltűnést Prágában, mert a helyiség egy vendéglősnőé, aki ezelőtt Prágától 40 kilométernyire a Zachori-szállót vezette, ugyanazt a szállót, amelyben Formis, stuttgarti emigráns Otto Strasser megbízásából, a tulajdonosnő tudta nélkül egy titkos rádióleadó-állomást épített be, amelynek segítségével Strasser és Formis heteken keresztül izgattak a Führer meggyilkolására. „1935 februárjában — végzi tudósítását az esseni „National Zeitung" — tudvalevőleg Formist és a leadóállomást német önsegély útján ártalmatlanná tették."

■ ■ **SOK ÁLDOZATA** van az első erősen hideg napnak a rosszul táplált és hiányosan öltözött sangháji menekültek és koldusok között. Az éj folyamán és reggel csupán a nemzetközi és a francia engedményes területeken több mint hatvan megfagyott embert szedtek össze az utcákon.

■ ■ **BORZALMAS RABLÓGYILKOSSÁG** történt Kolozsváron. Eddig ismeretlen tettes behatolt Bartók Sándor vasúti mérnök lakásába és több kalapácsütéssel meggyilkolta Bartók 42 éves feleségét, majd kifosztotta a lakást.

■ ■ **MORGENTHAU**, az Egyesült Államok kincstári államtitkára bejelentette, hogy 500 millió dollár értékben kincstári bónokat bocsátanak ki. A bónok kamatozása 2 százalék, lejárata pedig 1939 december 8-tól számítva 9—12 év.

Megindultak a befejező küzdelmek a Déri Vilmos sakk-emlékversenyen

Más versenyeken rendszerint az utolsó fordulók a legunalmasabbak, mert az addig kisebb eredményességgel játszó résztvevők alig várják a befejezést, kedvetlenül, felületesen játszanak. A *Budapesti Sakkör* versenyének 11. fordulója ezzel szöges ellentétben, fel sem tételezhető energiafellobbanásokat hozott. *Boros, Lovas* és *Csillag* dr. mindenáron meg akarták akadályozni *Szabó, Balla* és *Sterk* további pontgyűjtését és a váratlan akadály előtt megtorpanva, alig hihető, hogy a vezető mesterek valamelyike a függőben maradt játszmákból teljes egységhez jusson. Miután *Balogh* dr. szombaton tartotta esküvőjét, a *Négyesy* dr.—*Balogh* dr. játszmát hétfőn bonyolítják le a többi függővel együtt. Egyedül a *Havasi—Krenosz* Caro-Kann megnyitású játszma fejeződött be, amelyet *Havasi* végre nála megszokott erőteljes játékkal nyert meg.

Kedden, f. hó 28-án este 6 órakor a szabadságtéri *Florenc-kávéház* különhelyiségében játsszák le az utolsóelőtti, 12. fordulót, amelyben a következő párosítással mérkőznek: *Balogh* dr.—*Szabó, Csillag* dr.—*Gecsey* dr., *Balla—Sterk, Krenosz—Lovas* és *Négyesy* dr.—*Havasi*. Itt említjük meg, hogy rögtön az emlékverseny befejezése után a kör vezetősége a tagok számára gyakorló versenyt rendez. Ezen a versenyen az ujonnan belépő tagok is játszhatnak. Bővebb felvilágosítással a főtitkár, *Csillag* István dr. szolgál.

— **Halálozás.** *Geist* Márton 64. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Gyászolják felesége és leánya, dr. *Szegő* Pálné. Temetése f. hó 29-én délelőtt 11 órakor a rákoskeresztúri temetőben lesz.

SZÍNHÁZ • FILM

A FILM – MINT MŰVÉSZET

A *Magyar Esztétikai Társaság* legutóbbi ülésén felszólalt *Németh* Antal, a *Nemzeti Színház* igazgatója és éles bírálatot mondott a filmről, a filmgyártásról, amely — véleménye szerint — *nem szolgált mindezideig olyan eredménnyel, mint a színház, vagy az irodalom.* Németh Antal szavai különösen filmkörökben keltettek nagy feltűnést, mert hiszen nem kevesebbet mondott, mint hogy *a film kezdettől fogva sokkal inkább ipari vállalkozás, mint művészet.* A film — mondotta — *egy zseniális technikai lehetőséget használ fel arra, hogy „pénzt csináljon." A film nem nyújt maradandó művészetet és a filmgyártás nélkülöz minden esztétikai szándékot, csoda, hogy egyáltalán beszélni lehet valamilyen értékű filmről is.* Kijelentette, hogy *a film a legformátlanabb, legkaotikusabb emberi megnyilatkozás és a kis nemzeteknek az lenne a hivatása, hogy elősegítse a film művészi formakeresését.* Nálunk arra kellene törekedni, hogy *ne egymillió ember nézzen meg egyszer egy filmet, hanem kétszázezer ember ötször nézze meg ugyanazt a filmet.*

Le kell szögezni, hogy *Németh* Antalnak *sok tekintetben igaza van,* különösen ami azt illeti, hogy éppen a kis nemzeteknek kellene elősegíteniök a film művészi formakeresését. Ez volna tulajdonképpen a magyar filmgyártás feladata is, amit annál is könnyebben vállalhatna, mivel nem kell törődnie — éppen nyelvi elszigeteltségünk folytán, — olyan üzleti szempontokkal, mint például az amerikai filmgyártóknak. Véleményünk szerint *a közönség is szívesebben fogadná ezeket a filmeket, mint a jelenlegieket, még ha viszonylag olyjók is ezek. Nem látjuk eléggé a fejlődést, nem látunk forrongást, nem tapasztalhatunk formakeresést, enélkül pedig valóban nem lehet igazi «művészetről» beszélni.*

Január közepén a milánói Scalában szerepel az Operaház

Az Operaház januárban nagyjelentőségű külföldi vendégszereplést valósít meg. Az Operaház igazgatósága meghívást kapott a milánói Scalától. A világhíres olasz műintézet meghívja az Operaház magánénekeseit, kórusát, karmesterét kétnapos vendégjátékra, amely alkalommal egy olasz dalmű kerülne színre.

Az Operaház máris döntött a meghívásról és azt elfogadta. A terveket már ki is dolgozták Márkus László igazgató vezetésével. Eszerint az Operaház január 12. és 14. napján szerepel a milánói Scala-ban. Bemutatja Respighi „A láng" (La fiamma) című operájának magyar előadását. Az előadáson résztvesznek az Operaház magánénekesei, kórusa, karmestere és díszletei. A zenekart a Scala adja.

Respighi operája Milánóban is a budapesti előadásban kerül színre. A főszerepeket Walter Rózsi, Halmos János, Tutsek Piroska, Gere Lola, Losonczy György éneklik. Dirigens Failoni lesz. Az Operaház gárdája január 9-én indul útnak.

Súlyos baleset történt a Kamara Varieté színpadán

Tegnap este *súlyos baleset* történt a *Kamara Varieté* színpadán, ahol esténként a varietéműsor keretében fellép a híres *Collins késdobáló* trió is. A késdobáló artista két hölgypartnerét veszi célba és *valósággal körülkeretezi késekkel.*

A késdobáló artista a világnak úgyszólván majdnem valamennyi nagy varietéjában és cirkuszában szerepelt már, de olyan kis színpadon, mint amilyen színpadja a *Kamara Varietének van,* még soha.

Ennek tulajdonítja, hogy a produkció közben az alig néhányméteres, szánára szokatlanul kis színpadon *a dobást eltévesztette és*

a kés beleszaladt az eleven célpont felső karjába.

A megsebesült artistanő az artisták mérhetetlen fegyelmével *jajszó nélkül állott a helyén,* a közönség a reflektorfényben

a súlyos baleset miatt semmit sem vett észre.

A produkciót befejezték és az ügyeletes orvos csak ekkor lépett közbe, hogy az artistanő alaposan megsérült karját bekösse.

Színházak műsora:

Operaház (3, ½8). Kedd (½7): Parsifal (A 8), szerda: Trubadur (E 8), csütörtök: Aida (B 7), péntek: Lakmé (C 7), szombat: A bolygó hollandi, vasárnap délután: Romeo és Júlia, Sylvia, este: Trubadur. (Népm. I. 4.)

Nemzeti Színház (½4, ½8). Kedd: Macbeth (III), szerda: Papucshős, csütörtök: Macbeth (V), péntek: Macbeth (N 2), szombat: Macbeth, vasárnap délután: Nők az alkotmányban, este: Papucshős.

Nemzeti Kamaraszínház (4, 8). Minden este: Peleség, vasárnap délután: Alterego.

Vígszínház (½4, 8). Kedd: Kártyázó asszonyok (H), szerda: Kártyázó asszonyok, csütörtök (½8): Főpróba, péntek: Születésnapi ajándék (E), szombat (½4): Kártyázó asszonyok, este: Születésnapi ajándék, vasárnap délután Kártyázó asszonyok, este: Születésnapi ajándék (V).

Belvárosi Színház (4, 8). Minden este: Végrendelet, vasárnap délután: Földindulás.

Andrássy Színház (½4, 8). Csütörtökig minden este és vasárnap délután: Klotild néni, péntek este: Főpróba, szombattól minden este: Finom család.

Pesti Színház (4, 8). Minden este és vasárnap d. u.: Szabad az út.

Fővárosi Operettszínház (½4, 8). Minden este és vasárnap d. u.: Pozsonyi lakodalom.

Royal Színház (4, ½8). Minden este és vasárnap délután: Ki gyereke vagyok én?

Városi Színház (½4, 8). Kedd: Szigeti-hangverseny, szerda: Az ember tragédiája (7), csütörtök: Erzsébet, péntek: A sevillai borbély (Menottival), szombat: Tisztességes Anna, vasárnap délután: A sevillai borbély (Menottival), vasárnap este: Tisztességes Anna.

Podium (½5, 9). Minden este és vasárnap délután: Színháznyitó műsor.

Dunaparti Színpad (9). Minden este: Megnyitó műsor.

Komédia (½5, ½9). Csütörtök, szombat és vasárnap délután és minden este: Benősülés.

Kamara Varieté (½6, ½9, vasárnap: ½3, ½6, ½9). Mindennap délután és este: Kicsuda maga?

* **Vidám művészestély a Fészekben.** December 5-én, Mikulás előestéjén a Fészek Művészek Klubja 10 órai kezdettel vidám művészestélyt rendez kiváló művészek felléptével.

* **Vidám este lesz a Goldmark-teremben** (VII., Wesselényi-utca 7) szerdán este ¾9 órai kezdettel. Konferál dr. *Forró* Pál. Felépnek: *Rajna* Alice, *Sarkadi* Aladár és *Gáspár* Erzsébet.

* **«Színészek a színészekért»** címmel tartja meg előadását a *Kövessy Vár* karácsonyi akciója javára a Zeneművészeti Főiskola nagytermében december 3-án, vasárnap délután fél 6 órai kezdettel. Ezen az előadáson különösen változatos lesz a műsor, amennyiben a legkiválóbb népszerű művészek fognak közreműködni, akik művészetük legjavát adják. Jegyekről ajánlatos előzetesen gondoskodni, az összes jegyirodákban válthatók.

KI PAPÁJA VAGYOK ÉN? Premier szombaton KOMÉDIA

MOZIMŰSOR

Sz. = szombat, ü. = ünnep, v. = vasárnap.

ADMIRÁL (Margit-körút 5/b. Tel.: 353—707): **Ember és gazember.** (½4, ½6, ½8, ½10.)

ALKOTÁS (Gömbös Gy.-út 11. T.: 353—374): **Verdi.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2, ¾4, ½6, ½8, ¾10.)

ANDRÁSSY (Csengery-u., Andrássy-út sarok. Telefon: 124—127): **Judit.** (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

ATRIUM FILMSZÍNHÁZ (Margit-körút 55. T.: 154—024): **Hat hét boldogság.** (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

BELVÁROSI (Irányi-u. 21. Tel.: 384—563): **Karosszék.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. jobbt.: 2-kor is, balt.: 3, 5, 7, 9.)

BODOGRAF (József-krt 63. Tel.: 119—510): **Karosszék.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

BROADWAY-FILMSZÍNHÁZ (Károly-körút 3. Telefon: 144—212): **Mámor.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

BUDAI APOLLÓ (Csalogány-u 46. T.: 351-500): **Karosszék.** (½5, ¾7, 9, v. és ü. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

CAPITOL FILMPALOTA (Baross-tér 32. Tel.: 134—237): **Tökéletes férfi.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11 és ½2-kor is.)

CASINO FILMSZÍNHÁZ (Eskü-tér 6. Tel.: 383—102): **Hat hét boldogság.** (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)

CITY (Vilmos császár-út 36—38. T.: 111—140): **Hat hét boldogság.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

CORSO (IV., Váci-utca 9. Telefon: 18-28-18): **Gibraltár.** (½6, ¾8, ½10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.) Vasárnap délelőtt ½12 órakor: **Dizőz-matiné.**

CORVIN (József-körút és Üllői-út sarok. Tel.: 138—988): **Hotel Sacher.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

DAMJANICH MOZGÓ (Damjanich-u 1. Tel.: 134—803): **Karosszék.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

DÉCSI FILMSZÍNHÁZ (Teréz-körút 28. Tel.: 125—952 és 121—343): **Gibraltár.** (6, 8, 10, sz., v. és ü. 4-kor is.)

ELIT (Szent István-körút 16. Tel.: 114—502): **Krisztina királynő.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

FORTUNA (Rákóczi-út 22. Tel.: 132—683): **Honolulu.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

FORUM (Kossuth L.-utca 18. Tel.: 189—043): **Hölgyek előnyben.** (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.)

GLORIA (Thököly-út 56. Tel.: 144—800): **Karosszék.** (½5, ¾7, 9, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

HOLLYWOOD FILMSZALON (Bethlen-tér 3. Telefon: 142—455): **Krisztina királynő.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

HOMEROS (Hermina-út 7. Tel.: 296—178): **Színészbejáró.** (¾5, 7, ¾10, v. és ü. ½2-től folyt.)

IPOLY FILMSZÍNHÁZ (Csáky-u. 65. Tel.: 292—626): **Acélkaraván.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

JÓZSEFVÁROSI FILMPALOTA (Kálvária-tér 7. szám. Telefon: 134—644): **Karosszék.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

KAMARA MOZGÓKÉPSZÍNHÁZ (Dohány-u. 42. szám. Tel.: 144—027): **A szerelem tolvaja.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

KULTÚR KERTMOZGÓ (Kinizsi-u 16. Tel.: 388—193): **Mámoros báli éj.** (5, ¼8, ½10, v. és ü. ¾2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10.)

LLOYD FILMSZÍNHÁZ (Hollán-u. 7/a. Tel.: 111—994): **Egy párisi ház.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

NYUGAT MOZGÓ (Teréz-krt 41. T.: 127—162): **Színészbejáró.** (½5, 7, ½10, sz. 4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

ODEON (Rottenbiller-u. 37/f. Tel.: 130—263): **Színészbejáró.** (¾5, ¾7, ¾10, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

OLYMPIA (Erzsébet-körút 26. Tel.: 342—917): **Színészbejáró.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA (Telefon: 130—125): **Egy párisi ház.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

ORIENT (Isabella- és Aradi-u. sarok. Tel.: 114—926): **Ez Berry!** (¼5, ¾7, ½10, v. és ü. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)

OTTHON (Bem tér 3. Tel.: 146—447): **Mámoros báli éj.** (¼4, ¼6, ½8, ¾10, v. és ü. ½2-kor is.)

PALACE (Erzsébet-körút 8. Tel. 136—523): **Reitegés.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

PÁTRIA (Nemzeti Színház-u. 13. Tel.: 145—673): **Tökéletes férfi.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

PHÖNIX (Rákóczi-út 68. Tel.: 144—454): **Judit.** (11, 1, 3, 5, ¾8, ½10.)

RÁDIUS FILMSZÍNHÁZ (Nagymező-u. 22—24. Tel.: 122—698 és 120—564): **Asszonyok szállodája.** (¼6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ½4, ½6, ¾8, ¾10.)

RÁDAY (Ráday-utca 2. Tel.: 382—581): **Kínai expressz.** (½5, ¾7, ½10, v. és ü. 2, 4, 6, 8, 10.)

REX MOZGÓ (István-út 39. Tel.: 139—416): **Színészbejáró.** (½5, ¾7, 9, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

RIALTO (Rákóczi-út 70. Tel.: 139—407): **Karosszék.** (½11, ½1, ¾3, 5, ¾8, ½10, v. és ü. 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.)

ROYAL APOLLÓ (Erzsébet-körút 45—47. Tel.: 141—902): **Kék csillag.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 4, 6, 8, 10.)

ROXY (Rákóczi-út 82. sz. Tel.: 143—824): **Repülő asszonyok.** (3, ¼6, ½8, ¾10, v. és ü. ½2, ½4, ½6, ¾8, 10.)

SAVOY (Kálvin-tér Üllői-út 2. T.: 146—040): **Tökéletes férfi.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

SCALA FILMPALOTA (Teréz-körút 60. Tel.: 114—411): **Pygmalion.** (¼6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 3-kor is.)

SIMPLON (Horthy Miklós-út 64. T.: 268—999): **Hotel Sacher.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)

TIVOLI (Nagymező-u. 8. Tel.: 123—049): **Színészbejáró.** (½5, 7, ½10, sz. ¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü. ¾2-kor is.)

TURÁN (Mozsár- és Nagymező-u. sarok. Tel.: 120—003): **Karosszék.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)

URÁNIA (Rákóczi-út 21. Tel.: 146—046): **A nőtlen férj.** (5, ¼8, ½10, sz., v. és ü. ¾3, 5, ¼8, ½10.) Vasárnap d. e. ½12-kor Nyíry László: **Korszerű hadseregek.**

VESTA MOZGÓ (Erzsébet-körút 29. sz.): **Karosszék.** (11, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.)

FINOM CSALÁD

Budapest megint nevetni fog!

Sombaton, december 2-án kerül bemutatóra az **Andrássy Színházban** Croizière **„Finom család"** című, rendkívül mulatságos zenés komédiája **Vaszary János** átdolgozásában, **Losonczy Dezső** zenéjével. Főszereplők: **Lázár Mária, Törzs Jenő, Vaszary Piroska, Hajmássy, Szakáts, Somló Vali, Z. Molnár Bálhory Giza, Pataky, Bihari, Sugár, Makláry, Lázár Tihamér.** — Rendező: **Vaszary János.** — Díszlettervező: **Básthy István.**

„Megérdemelné, hogy tiszteletére fellobogózzuk a várost"

Részlet a Születésnapi ajándék-ból

Fodor László «Születésnapi ajándék» című vígjátékának házi főpróbáját nézzük a Vígszínház délelőtti nézőteréről. E pillanatban érkezik meg Párisból az indokínai Saigonba Claudette (Mezey Mária), mint Pierre Montigny hadnagy menyasszonya. A prefektus lakásán várnak rá Paul (Kőmives Sándor), Helén (Ladomerszky Margit) és André (Greguss Zoltán).

CLAUDETTE: Bocsánatot kérek, hogy így betoppantam ide... A nevem Claudette Bertrand.

PAUL: Már nagyon kíváncsian vártuk... Paul Martel vagyok, a kerületi prefektus!... És így egy kicsit hivatalból is üdvözlöm, mint az európai kolónia nagyon kedves vendégét.

HELÉN: Én is boldog vagyok, drágám, hogy megismertelek... Claudette Bertrand a neved?... Ismerős név.

CLAUDETTE *(bizonytalanul):* Lehetséges.

HELÉN: Nem csalódtam benned, kedvesem! Elragadó vagy! Igazi párisi menyasszony!

CLAUDETTE *(ijedten):* Tessék?

HELÉN: És bemutatom neked ezt az urat.

ANDRÉ *(meghajolva):* André Severac ezredes! A kerület katonai parancsnoka. A prefektus úr a polgári közigazgatás nevében már üdvözölte, én a katonai hatóságok nevében a legmélyebb tisztelettel csatlakozom. Egyébként barátja és parancsnoka vagyok a vőlegényének.

CLAUDETTE: Ez a fogadtatás igazán zavarba hoz, nem is tudom, mivel érdemlem meg.

ANDRÉ: Kisasszony, ön egy bajtársunk menyasszonya. A föld másik oldaláról jött ide, mert egy tisztet szeret. Ezért megérdemelné, hogy tiszteletére fellobogózzuk a várost.

MA HALLOTTAM

hogy a *Színészkamara* megkezdte előkészületeit *a szilveszteri kabarékra* vonatkozóan. Azokhoz a színészekhez, akiket a kamara szilveszteri szereplésre kiválasztott, *kérdőíveket* juttattak el, amelyekben a kamara arra vár pontos választ, hogy az illető színész *mennyi gázsit kér, mit óhajt előadni* és előadása *hány percet* vesz igénybe.

hogy a *debreceni* színházban bemutatták *Harsányi* Zsolt *«Zenélő óra»*-ját. A szereplők közül igen nagy sikere volt *Bánhidy* Ilonának a nagyasszony szerepében, valamint fivérének, *Bánhidy* Józsefnek, aki egy epizódszerepben művészien játszott.

hogy az Operaház még a szezon első felében feleleveníti Erkel «Bánk bán»-ját új szöveggel és új rendezésben.

hogy nagyon sok esztendős pihenő után ismét megszólal a kis finommívű sanzón, amelynek «Kis bögre» volt a címe és amelyet Varsányi Irén énekelt a Vígszínház legbékebelibb színpadán az Osztrigás Mici című borsos-paprikás francia bohózatban. Feledhetetlen emlék ez, a pesti színházi esték vidám és gondtalan világából, amikor ájtatos csendben hallgathattuk a nézőtérről Varsányi Irén csengetyűszavát... A kis dalt most a Moulin Rouge eleveníti fel Meserevüjében, Kiss Manyi, a remek Kiss Manyi énekli majd.

hogy Molnár Ferencet Gilbert Miller, a nagy színházi vállalkozó meghívta többhónapos amerikai tartózkodásra. Tudomásunk szerint azonban Molnár továbbra is Genfben marad, ahol új regényét írja.

hogy Márkus Alfréd második jubiláris hangversenyén, amelyet december 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartanak meg a Fővárosi Operettszínházban, Fellegi Teri, Mezey Mária, Neményi Lili, Simor Erzsébet, Somogyi Nusi, Szokolay Olly, Fekete Pál, Feleky, a két Latabár, Pártos és Rátkai adják elő a világhírű magyar szerzők slágereit. Konferál Kellér Dezső.

hogy pontosan és kereken tizenöt esztendő után megérkezett Budapestre Otto *Reutter Überzieher* című dala, amely annak idején *Berlinben* és *Bécsben* olyan sláger volt, amelyhez foghatót még az akkori két főváros közönsége sem hallott soha. A nagy siker következményeként a kiadók a szerzővel olyan megállapodást kötöttek, hogy *a dal tizenöt évig nem lépheti át az ország határát.* Otto *Reutter* közben meghalt, az örökösök ragaszkodtak az elhunyt által kötött szerződés sérthetetlenségéhez és így az *Überzieher*-t csak most tudták áthozni a határon, amikor a szerződésben kikötött tizenöt esztendő eltelt. A híres számot *Türk* Berta énekli az Erzsébet-körúti kis művészkávéház vidám dobogóján.

hogy az egyik vidéki nagy napilap a következőkkel fejezi be színházi kritikáját: *«A meleg esthez a túlzásba vitt fűtés is hozzájárult,* no meg a függöny felvonásvégi *engedetlensége,* amitől — *a rendezőnek lehetett meglege.»*

hogy Hubermann, a világ nagy muzsikusa, a svájci Vöröskereszt javára Zürichben hangversenyt adott. Százhúszezer svájci frank volt a bevétel.

hogy operaénekesnőink közül Anday Piroska Münchenben, Gyenge Anna Havannában, Flesch Ella pedig Svájcban vendégszerepel.

hogy az *Operaház* egyik elbocsátott fagottistáját *Toscanini szerződtette Tel-Avivban* szereplő világhírű zenekarához.

hogy a Komédia szombaton este bemutatásra kerülő «Ki papája vagyok én?» című varieté-revűből szombaton délután nyilvános főpróbát tart.

hogy Fellegi Teri, akinek műsorában az Astoria előkelő dobogóján a magyar klasszikusok közül most Petőfi és Vörösmarty szerepel, a jövőben megszólaltatja Tompa Mihályt és Csokonai Vitéz Mihályt is.

hogy a pesti szépasszony a fiára panaszkodik, aki intőt kapott történelemből. Mindjárt meg is védi a gyereket, mondván: «Nem hibás szegényke. Csupa olyan dolgot kérdeztek tőle, amik akkor történtek, *amikor ő még nem élt...»*

Sal.

RÁDIÓ MŰSOR

BUDAPEST I. Állandó műsorszámok. 6.45: Torna, hírek, hanglemezek, utána hírek. 12.00: Harangszó, Himnusz, időjárásjelentés. 12.40: Hírek. 1.20: Időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 2.45: Műsorismertetés. 3.00: Árfolyamhírek. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 7.15: Hírek. 9.40: Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 10.40: Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. 12.25: Hírek.

Kedd, november 28.

BUDAPEST I. 4.10: Asszonyok tanácsadója. **5.15:** Harmonikakettős. **5.35:** Közvetítés Biharnagybajomból. **6.10:** Társaló cigányzenekar kíséretével. **6.45:** Felolvasás. **7.25:** Szalonzenekar. **8.12:** „Körösi Csoma Sándor". (Hangjáték.) **10.05:** Tánczenekar. **10.45:** Cigányzenekar. **11.40:** Csajkovszkij-hanglemezek.

BUDAPEST II. 5.40: Társaló cigányzenekar kíséretével. **6.00:** Mezőgazdasági félóra. **7.00:** Magyarorosz műsor. **7.30:** Francia lecke. **8.00:** Ügetőeredmények, hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. **8.20:** Rendőrzenekar. **8.20:** Felolvasás. **9.50:** Időjárásjelentés. **9.55:** Dvorzsák-szimfónia.

Szerda, november 29.

BUDAPEST I. 10.15: Gyermekdélelőtt. **10.45:** Felolvasás. **12.10:** Szalonzenekar. **1.30:** Postászenekar. **4.15:** Diákfélóra. **5.15:** Az I. sz. regőcscsoport műsora. **5.45:** Felolvasás. **6.15:** Chopin-művek. **6.45:** Gulácsy Irén előadása. **7.25:** Operaismertetés. **7.30:** A „Trubadur" közvetítése az Operaházból. **8.25:** Egészségügyi kalendárium. **9.05:** Hírek. **9.55:** Időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. **10.50:** Cigányzenekar.

BUDAPEST II. 8.00: Hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. **8.20:** Hanglemezek. **9.30:** Sakk-előadás. **9.55:** Időjárásjelentés.

nem tekinthetők szolgai másolatoknak. Ezek olyan sajátos ízlést tüntetnek fel, mellyel a gyár megteremtette a herendi genret.

A negyvenes évek közepétől fogva Fischer Móric már kizárólag az általa választott új irányban dolgozik és a londoni, párisi és bécsi kiállításokon elért sikereivel európai hírnevet szerez vállalatának.

Meisseni mintákra támaszkodnak a 2. és 3. szám alatt ábrázolt tányérok, valamint a formákban nemes és a plasztikus díszek szempontjából is figyelemreméltó kandallókészlet (4. sz. ábra.) A gyár művészi fejlettségének a hatvanas években elért legmagasabb fokáról tanúskodik az 5. sz. alatt ábrázolt csésze aljjal, mely a meisseni gyár kiváló festőjének, Heroldnak legjobb munkáival is kiállja a versenyt. Époly tökéletesek a gyárnak meisseni és bécsi modorban készült úgynevezett fondporcellánjai (6. sz. ábra.)

Rendkívüli szeretettel kultiválta Fischer a kinai genret, mely a kiállításon úgy szám, mint qualitás tekintetében kitünő darabokkal van képviselve. E téren Fischer a legnehezebb technikai feladatokat csodálatos eredménnyel oldotta meg. Formában kinai, de a plasztikus és színesen festett virágdísz tekintetében sajátos herendi alkotás a 7. sz. alatt ábrázolt hatalmas váza. A gyár zseniális megalapítójának éveken át folytatott fáradhatatlan munkájával végre sikerült a kinai porcellán anyagának az európaitól lényegesen eltérő összetételét, a máz kékes árnyalatát s a zománcfestés mély színeit megtévesztő hűséggel utánozni, amiről a kiállított ebédlő-, teás- és kávéskészletek, valamint a keletázsiai ízlésben készült egyéb darabok tanúskodnak.

Kétségtelen, hogy Fischer Móricnak nemcsak a szükséges tudása, ízlése és tehetsége volt meg ahhoz, hogy ezt a nehéz, eddig sem külföldi, sem belföldi porcellángyárban nem ápolt régi irányt teljes sikerrel követhesse, hanem ezeken kívül egyéni ízlése és lelkesedése is ebbe a mederbe terelte. Mert lelkesedés nélkül alig képzelhető az a megfeszített munka, amelyet végzett és az az eredmény, amit elért.

A kiállítás azután szemléltetően elénk tárja azt a dekadenciát, mely a gyár működésében Fischer Móric fiainak vezetése alatt bekövetkezett és amely az 1885. óta részvénytársasági alapon működő gyár magyar motivumokkal díszített tömegárúiban érte el tetőpontját.

A részvénytársasági vállalat rövid időn belül háromszor megbukott és Herendnek ma már csak emléke maradt volna meg a magyar iparművészet történetében, ha 1897-ben az alapítónak unokája, Farkasházy Jenő, vissza nem vásárolja a gyárat.

Farkasházy Jenő személyében rendkívül képzett és kiváló ízléssel bíró keramikus vette át a gyár vezetését, ki ott folytatta ismét a munkát, ahol nagyatyja abbanhagyta. Ismét a régi kinai, japán, meisseni, bécsi és sèvresi mintákra támaszkodó herendi genret kezdte művelni s e téren oly eredményeket ért el, melyekben a gyár régi tradicióit újból feléledtek. Porcellánjai technikai szempontból is bármely külföldi gyárral kiállják a versenyt. Munkáinak a kiállításon bemutatott válogatott darabjai méltóak a gyár európai hírnevéhez és nagyatyja szelleméhez.

Hiszek egy Istenben, Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában — Amen.

A HERENDI PORCELLÁNGYÁR

1839-TŐL 1921-IG

ÍRTA LAYER KÁROLY DR.

A herendi porcellánok gyűjteményes kiállítása, melyet az orsz. m. iparművészeti múzeum f. é. május havában megnyitott, igen érdekes képét nyújtja a már több mint 80 esztendeje fennálló gyár működésének. A kiállítás anyagát nehéz volt összegyűjteni. A herendi gyár legszebb alkotásainak egy része jobbára ma is uralkodóházak és külföldi arisztokrata családok tulajdonát képezik s így a jelenleg fennálló közlekedési és szállítási nehézségek mellett gondolni sem lehetett arra, hogy a múzeum azokat a kiállításra megszerezhesse. A belföldi nagyúri családok, közintézmények és gyűjtők tulajdonában lévő herendi porcellánokból azonban oly kiváló minőségű anyagot sikerült a múzeumnak összeállítania, mely teljesen igazolja a gyár európai jó hírnevét.

Mindenekelőtt egy kérdésre kívánok felelni, melyet a kiállítás látogatói részéről többször hallottam felvetni s amelyre nézve maga a kiállítás anyaga nem nyújthat felvilágosítást. Miért telepedett le Fischer Móric porcellángyárával ép Herenden, a Bakony szélén, mely teljes elszigeteltségénél fogva és akkor még vasúti összeköttetés híjján éppenséggel nem tekinthető iparvállalat céljaira alkalmas helynek? Fischer Móric egy keménycserépgyár bérlője volt Pápán az Esterházy-féle hitbizományhoz tartozó uradalmon. Esterházy Károly gróf a pápai hitbizomány akkori birtokosa a tehetséges és szorgalmas keménycserépgyárost rendkívül becsülte, aminek jeléül később is pártfogásában részesítette, de zavarta a gyár kéményének állandóan a kastély felé szálló füstje. Ezért rábeszélni iparkodott Fischert, hogy térjen át az akkor már egyeduralomra jutott porcellán gyártására s a gyártelep létesítésére felajánlotta neki a veszprémmegyei Herend községben fekvő néhány holdas ingatlanát, ahol a porcellán égetéséhez szükséges fa korlátlan mennyiségben rendelkezésre állott s a gyártáshoz megkívánt nyers anyagok is nagyrészt kéznél voltak és a pápai gyárért ezenfelül jelentékeny váltságdíjat ajánlott. Fischer Móric ambicióinak úgylátszik megfelelt Esterházy Károly gróf ajánlata és 1839-ben hozzáfogott a porcellángyár felépítéséhez.

Fischer Móric eleinte a cseh gyárak mintájára csupán jókeletű használati porcellánok előállítására törekedett és egyáltalán nem gondolta, hogy ő magasabb művészi feladatok megoldására hivatott keramikus. A gyár legkorábbi készítményei közül való a Kopácsy József hercegprimás rendelésére készült ebédlőkészlet (1. sz. ábra), mely már azért is figyelemre méltó, mert arról tanúskodik, hogy a gyár fennállásának második esztendejében úgy az alapanyag, mint a festett díszítés szempontjából teljesen kielégítő árút tudott előállítani. Ezeken az első gyártmányokon határozottan érzik a cseh iskola; formában, dekórban és színezésben a negyvenes évek ú. n. neobarok ízlésébe illeszkednek.

Hiába volt azonban a becsületes iparkodás. Az évtizedek óta virágzó cseh gyárak versenye csakhamar agyonnyomta a kis herendi vállalatot, mely alig 3 évi fennállás után már is a bukás szélén állott. Ekkor Fischer Móricnak egy életmentő ötlete támadt. Felhagyott a külföldi gyárak által portált, közönséges használati edények készítésével és magasabb, speciálisabb térre lépett: a régi kinai és a korai XVIII. századi európai porcellánok modorában kezdett dolgozni. Fischer Móricnak ezen a téren tett első kísérletei várakozáson felül sikerültek és ezzel Herend megtalálta az útját annak, hogy magát a külföldi versenytől függetlenítse.

Ettől az időponttól fogva a gyár működése két nagyobb csoportba foglalható.

Az egyik a különböző régi porcellánkésztetek kiegészítése, mely úgyszólván tisztára másolómunka. A gyárnak ez a tevékenysége szerencsés üzleti gondolat volt, mely Herend érvényesülésének az anyagi sikerét biztosította.

A másik csoport már művészi jelentőséggel bír. Ebbe sorozhatók a régi porcellánok inspirálására, szigorúan azok ízlésében készült darabok, melyek azonban

Fischer Mór

herendi porcellán-

l. gyáros

Ráth György 1896

43. l.

Az iparm. 1896-be

1897

korlátlan szabadosságtól, — kötöttebb, tehát költőibb az École de Paris-nál. További fejlődésének biztositéka pedig az a mozgékonyság, az az állandó izgalom, amelyben a vizuális élmény lelki tartalommá, kulturává mélyül.

Bizonyos, hogy a francia festészet nélkül nem lehet elképzelnünk a magyart. Az utrabocsátó mestereket megillető tisztelettel köszöntjük tehát a francia festőket, de nem fojthatjuk el azt az érzésünket, hogy az École de Paris ma már inkább a francia civilizáció hiánytalan kifejezése, semmint a francia kulturáé. A civilizáció merevedésre hajlamos: az École de Paris is mintha akadémikus mezben járna már; — a kultura örökké lombosodik, a lélekből táplálkozik, szkematizálhatatlan. Ez a festői iskola, amely most eléggé változatos keresztmetszetben van előttünk, izes, inycsiklandó, rendkivül csábító hors d'oeuvre. A táplálóbb, tartalmasabb falatokat azonban már nem az École de Paris szolgáltatja az európai művészet dus asztalára.

OLTVÁNYI-ÁRTINGER IMRE.

Fischer Mórie

lásd

z

Ruzicska Ilona

A magyar por-
cellán
Bp. 1939.
17 és kv. ll.
— 23. l.

ügyi m.kir.minisztertől.

B i z a l m a s.

t megküldöm Czimnek a honvédelmi mi-
azásban levő legénységi egyének ki-
honvéd kerületi parancsnoksághoz
rtesitéssel, hogy a hadügyminiszter
előkre vonatkozólag tett rendelke-
eletet adott ki valamennyi cs. és

augusztus hó 18-án.

Farkasházi-Fischer Mór, irchai, porczellángyáros, szül. 1800-ban, megh. 1880-ban Tatán. Esterházy Károly gróf buzdítására F. alapította a herendi porczellángyárat, s többféle kisérletezés után az antik stílus utánzására tért át. Régi kinai, sèvresi és meisseni porczellánutánzataival megteremtette a gyár hírnevét, s nemsokára olyan tökéletességre tett szert, hogy gyártmányait alig lehetett megkülönböztetni az eredetiektől. Érdemeinek elismeréseül 1867-ben, a párisi világkiállítás után magyar nemességet kapott. A herendi gyár az 1870-es években hanyatlásnak indult, F. halála után pedig részvénytársaság vette át a vállalatot.

Révai Nagy Lexikona. VII. 543. l.

ASSZONYOK TÜKRE

DIVATFECSKÉK

Írta MÁCSAI ÉVA

Kérded: láttam-e már új szalmakalapokat? . . . Mondhatok-e egyetmást a tavaszi divatról? . . . Félsz, hogy korai még a kérdésed . . .

Ugyan! . . . Pesten másról sincs szó! Politika, színház, európai feszültség . . . Nem. Mindennél fontosabb a tavaszi divat. A szalmakalapot már három hete hordják, — kis túlzással — maholnap lejár az ideje. Igaz, az asszonyok még bundában róják az utcákat, a parkok virágágyaiban még nem sorakoztak fel tavaszi szemlére a jácintok, a tulipánok, de illatuk már megüt néhanapján. A Belvárosban ibolyát, hóvirágot árulnak. A levegőben van a tavasz. Az idegeinkben érezzük, az asszonyok tekintetében settenkedik. Ilyenkor lesütött szemmel sietnek, elgondolkoznak, nem veszik észre a szembejövőt. Gondterhesek és szórakozottak. Naprólnapra több a szín a kirakatokban: piros, sárgák, kék, levélzöld. Amott pilleraj: fehér pikégallérok. Itt melegházi virág: egy furcsa rózsás, szőke kis szalmakalap.

Tudod-e milyen forró hetek ezek? Jó azoknak, akik teljes lélekkel bennük élhetnek. Akiknek nem gond: három, négy új ruha. S az sem, ha nem tudnak választani két kalap között.

Két asszony találkozik az utcán. Mennyi beszélnivalójuk van! Kérdezősködnek, ravaszkodnak, titkolóznak. Mert ilyenkor még mindenki másképp tudja . . . Nem igaz, amit írnak . . . Nem igaz, amit beszélnek . . . Fuksziavörös? Igen, hallottam, — de nem lesz tartós . . . A kék a divatszín! Lejáratják egy hónap alatt . . .

Valami lüktet a földben, az erekben, forr az üzletek mélyén, a műhelyekben. Bizonytalan hírek szivárognak ki az ajtóréseken. Nagy készülődés folyik: megszépülünk a tavasszal. Négy-öt ruhával, — de ha mással nem: új sállal, olcsó kis kalappal. Nem hiúság ez, nem, csak öröm és játék. Asszonyok, anyák, dolgozó nők és feleségek: tavaszi kötelességünk, hogy a tavasszal együtt kissé újjászülessünk . . .

Egyszóval erre készülsz te is ott lent sárgaakácoddal és orgonabokraiddal? Vagy csak érdekel, mi folyik nálunk? Tanácsokat várasz, vagy csak híreket? Beszámolót az első divatfecskékről?

Kezdjük a kalapokon. Már viselik a fekete szalmát, a fekete selymet, az átmeneti kalapot, amely alig más, mint a téli. Az igazi tavasz kalapjai annál tarkábbak lesznek. A formájuk? Ahány kalap, annyiféle. Turbán (selyemharisnyaszerű trikóból), zsirardi (tüllből), bolondos tokk, felhajtott karimájú tótkalap; gyűrött panama csorba kúptetővel; vastagszélű, mint egy könyv gerince; hegyesfejű és lapostetejű . . . De majdnem valamennyit (a karimásokat kivétel nélkül!) mélyen a homlokban viselik. Sajnálják tőlünk a várvavárt márciusi napot? a tarkónk csupasz, legföljebb kis szalmarész símul hozzá. A franciák «cache peigne»-nek nevezik ezt a kis alsókalapot: ez tartja a fejen a pihekönnyű tányérokat. A fodrászok örülnek ennek az új kalapdivatnak: gondunk lesz a loknikra, fürtökre, csigákra, rollnikra.

És aztán ne hidd, hogy ezek a furcsa formák egyszínűek vagy dísztelenek. Tarkák, mint a cukrász-mignonok. Sárga szalmán feketebársonyszalag, piros rózsák, még a karima alá is került egy. De alma-cseresznye bokréta is virít némelyiken. Szép élethű jácintok, orgona, valódi szalmavirág. Máskor toll és apró kolibri. És az új szalagcsodák valamelyike. Választhatsz köztük: kockás, csíkos szalagok, santung, moáré, filc, organdi, transzparens-szalagok. És tarkán hímzett fátyol cifrázza a szőke hajat, vagy finom

Loretta Young
Foto 20th Century-Fox

vegek itt-ott mulatságosan különböznek — helyszűke miatt el kell tekintenünk. Közöljük ellenben következő érdekes kísérő sorait:

A vers szerzője előttem is kétes! Úgy emlékszem azonban, hogy Dezséri Gyula, a kolozsvári színház évtizedekig szerepelt komikusa, E. Kovács kor- és pályatársa írta. Az tény, hogy Kovács Shakespeare-hoz méltó pátosszal szavalta, persze trükk gyanánt, 1896-ban a kolozsvári iparoskör bankettjén és nagy hatást ért el vele a fehér asztalnál bekövetkezett «emelkedett hangulatban».

Ugyanebben a társaságban történt egyébként, hogy valaki egy hazafias pohárköszöntőbe, mintha annak tárgyához tartozott volna, a következő idézetet szőtte bele: «la France possédait autrefois dans l'Amérique septentrionale un vaste empire qui s'étendait depuis le Labrador jusqu'à Floride». Valami régi francia földrajzból vette ezt a szépen szóló mondatot barátunk, aki — mellesleg — egy kukkot se tudott franciául, de hasonlóan nagy sikert ért el vele, mint Kovács Gyula a versével. Spectator

Herend (VI. 156). A porcellángyárat Fischer Mór alapította, aki 1880-ban Tatán halt meg. A nemességet 1866-ban, «farkasházi» előnevét 1870-ben kapta. (L. Kempelen: Magyar nemes családok IV. köt. 139. l.) — F. Mór 1800-ban született Tatán Kempelen szerint, kinek «Magyarországi zsidó és zsidó eredetű családok» c. m. I. köt. 132. l. közölt adatok szerint a család tehát nem német eredetű. Szakka

Gajdesz (VI. 156). Figyelmeztetem Giorgi-astro olvasótársamat az 1925-ben megjelent kis Világlexikon G. címszavára. Eszerint «a G. a kommunizmus idején Oroszországból átszármazott szó, ebben a kifejezésben G.-ba küldeni. A G. szó a görög mitológia Hádeszének oroszos alakja». Oroszban tudvalevően nincs h-betű. A h-betűs idegen szavakat g-nek ejtik, pl. Heine Geine-nek. Ebből az következnék, hogy a Hádeszt Gádesznek mondják. De mért Gajdesznek? Így hát ezt a mitologikus magyarázatot gyanúsnak tartom. Muove

*

A Napkelet Lexikona szerint a G. magyarázatát a Hadeszből veszi. Ez nem kizárt. De nincsen-e kapcsolatban a gajdolás szóval, ennek jajgatás, sirám értelmével? Szakka

Plágium-perek (V. 840.). Egyetlen munkára hívhatom fel t. olvasótársam, P. P. István úr figyelmét. Csak 80 oldalas, de elég adatot tartalmaz és megbízhatónak látszik: Meister des Plagiats oder die Kunst der Abschriftstellerei von Dr. Paul Englisch. Hannibal-Verlag, Berlin Karlshorst. 1933. Hallományi X. F.

Szókincs (VI. 156.). Semmiképpen sem valószínű, hogy Lehr Albert 3000 magyar kifejezést tudott volna a részeg emberre. A Póra-féle igen gondos gyüjteményben (Magyar rokonértelmű szók és szólások kézikönyve) mindössze 32 megjelöléssel szerepel ez a szó, de ez is sok jóakarattal adódik össze. Pl. így: részeg, részeges, részegség, részegeskedő, részegeskedés stb. De ha a legnépiesebb, sőt legnépieskedőbb rokonszókat, pl. az olyant, mint «becsiccsentett» is belevesszük, sem kerül ki nemcsak hogy 3000, de még csak 50 sem. Ugyanilyen túlzás, hogy butára és haladásra nehány száz szó volna. Örökös

Magyar Afrikai Társaság (VI. 156). Farkasfalvi Imrének Berecz Antalról szóló tanulmánya a Földrajzi Közleményekben (1909.) talán utat mutat a kérdezőnek. Szakka

Szoknyanadrág (VI. 156.). Az 1912. évi Kincses Kalendáriumban azt olvasom, hogy «március 13-án Budapesten, a Kossuth Lajos-utcai korzón megjelent az első szoknyanadrágos hölgy. Gúnyolódó ellenszenves tüntetés fogadta.» (A krónikás bizonyára nem azt akarja mondani, hogy a gúnyolódó tüntetés volt ellenszenves, hanem a szoknyanadrág.) Yppy t. olvasótársam, ha nagyon érdekli, utánanézhet a Múzeumi könyvtár hírlaptárában, mit szólt hozzá az aznapi sajtó. Ujpesti Leó

Tropmann (VI. 157). Tulajdonképpen Troppmann János húszéves elzászi műszerész, aki 1869-ben Párisban legyilkolt rabló szándékkal két férfit, majd rokonukat, egy nőt öt kis gyermekével. Egyike volt ez a világ legizgalmasabb úgynevezett bűnügyi szenzációinak. Írt róla Sardou és Turgenyev is. A főtárgyaláson Páris legelőkelőbb közönsége tolongott. Egyes delnők, írja a krónikás, 500 frankot is fizettek egy tribünjegyért. 1870-ben végezték ki és 25.000 ember tolongott a guillotine körül. Érthető, hogy benyomást tett Bakuninra és hogy egy akkoriban megjelent munkájában felhasznált hasonlatra hangolta. T. bűnügyéről az összes Pitaval-féle munkák megemlékeznek. T. arcképe megtalálható Macé: Mon musée criminel c. munkájában (Paris, Charpentier, 1890). Montebello

Ismeretlen német-magyar írók. (VI. 156.) A «Consonanzen und Dissonanzen Gedichte eines ungarischen Musikers» című eredeti verskötet szerzője Lányi Ernő, a neves magyar zeneszerző (1861—1923). A Christian Kraft álnév alatt Christian Kraft Fürst Hohenlohe-Oehringen rejtőzik. Ez a német főúr élete nagyrészét Magyarországon töltötte. A tátrai Tengerszem körül volt birtoka, majd utóbb Somogyban. Könyve mint magánnyomtatvány jelent meg, még a nyomda sincs rajta megjelölve és csak ismerősei számára adta ki. Végesi

Burgenland (VI. 156.). Erről a névről és a Vierburgenland névről Lipthay Béla tanulmánya ad felvilágosítást a «Sopron Civitas Fidelissima» c. könyvnek, a «Burgenland» cím alatti fejezetében, amelyet Thirring Gusztáv szerkesztésében a Sopronmegyei Kör adott ki 50 éves fennállásakor (Sopron, 1925.). Szakka

Az országban a legmodernebb
DANUBIA GARAGE
Úrvezetői service
IX., Köztelek-u. 4
Telefon: 186-061, 188-888

GYÖRFI PENZIÓ
V., Harmincad-utca 3. sz.
Telefon: 181-057.
Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, díjtalan lift, elsőrangú konyha, időszerű árak.
Dépendence: IV. ker., Mária Valéria-utca 7. szám. ★ Telefon: 182-711.

RÓMÁTÓL NEWYORKIG,
BUDAPESTTŐL TOKIÓIG
feltárul a világ-
a rádióhallgatónak!
Kérdezze meg ismerősét,
miért nincs még rádiója

— **Énekkari díszhangversenyt rendez december 10-én** este ¼9 órai kezdettel a zeneművészeti főiskola nagytermében a magyar dalosegyesületek országos szövetsége állandó legfelsőbb fővédője, *Horthy* Miklós kormányzó tiszteletére. A díszhangversenyen kilenc kiváló budapesti és vidéki kórus szerepel.

Meghívjuk Önt az
Eternit Bolt-ba.
Ujszerű
FAL- és BÚTORBURKOLÁSOK
VII., Erzsébet-körút 28.
Telefon: 222-263

— **Elhalasztották a Move-tárgysorsjáték húzását.** A Move BTSE elnöksége közli, hogy a tárgysorsjáték december 10-re tervbe vett húzását közbejött események miatt kénytelen volt elhalasztani. A húzás új időpontját közölni fogják.

STEINWAY
KÉPVISELET
EHALL ZONGORATEREM ANDRÁSSY-ÚT 15

— **A volt cs. és kir. 19-es tábori vadászzászlóalj** bajtársi szövetsége december 13-án este 8 órakor a Dénes-féle étterem vadásztermében (VIII. József-körút 4) összejövetelt tart.

HERENDI porcellánkülönlegességek
legnagyobb választékban
SCHUCH cégnél, IV., Kigyó-u. 4

— **A cukorrépatermelők gyűlése.** A magyar cukorrépatermelők országos szövetsége december 19-én délelőtt féltizenegy órakor, határozatképtelenség esetén délelőtt 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését Budapesten a Köztelek székháza nagytermében.

TÖLTSÜK A KARÁCSONYT A VERŐFÉNYES
Abbaziában
EDEN SZÁLLÓ régi vezetés alatt. — Pausál árak. A III. osztályú gyorsvonati oda-vissza jeggyel december 23-tól január 2-ig P 201.— december 26-tól január 2-ig P 185.—
Egész évben nyitva
Felvilágosítást nyujt a SPORT-TÚRÁK utazási iroda, Budapest, Mária Valéria-utca 13. Telefon: 18-16-03.

— **A szem gyulladásos megbetegedéseinek kezelésében** a gyorsan és biztosan s amellett rendkívül enyhén ható természetes **„Ferenc József"** keserűvíz használata gyakran kitünő segédeszköznek bizonyul. Kérdezze meg orvosát!

Irógép
részletre nagyon kedvező feltételekkel KÉSZPÉNZÉRT igen olcsón
Kovács Aladár
Budapest, VII., Nagyatádi Szabó (Kertész)-utca 46. Telefon: 142-861.

— **Előadás a Széchenyi-szövetségben.** Az országos Széchenyi-szövetség kulturdélutánt rendezett, amelyen Puszta Sándor papköltő tartott előadást. Kifejtette, hogy nemcsak szóval, hanem tettel kell bizonyítanunk magyarságunkat, különösen a parasztság irányában. Sok év mulasztását kell pótolnunk s népünket fokozott munkával a gyorsabb haladás útjára terelnünk. Vigyük magunkkal a lekisebb faluba is erős nemzeti öntudatunkat és hintsük el minden magyar szívében az összetartás és ujjászületés szükségességét. Az ismertnevű költő előadását nagy tetszéssel fogadta a közönség.

Itt a szagos film!

Bernből jelentik: Sajtóképviselők előtt elsőizben mutattak be ugynevezett szagos filmet. Két svájci mérnök találmányáról van szó. Ha például rózsacsokor jelenik meg a vásznon, az egész mozi megtelik rózsaillattal. A különböző illatok automatikusan váltakoznak a filmjeleneteknek megfelelően. A feltalálók azt mondják, hogy tetszés szerint mintegy négyezer illatot lehet előállítani. Az illatokat úgynevezett szag-antennák terjesztik.

A WIESBADENI FŐPOLGÁRMESTER MŰKÖDÉSE OTTHON ÉS A FRONTON

Berlinből jelentik: Wiesbaden ismert fürdőhely főpolgármestere, Mix dr., a mostani háborúban heteken át abban a nem mindennapi helyzetben volt, hogy mint főpolgármester igazgatta és mint katona fegyverrel védte városát. Mix a világháborúból mint jól bevált vadászrepülő tért haza s most szeptember közepén 41 éves korában ismét a légi fegyvernemhez vonult be. Repülőállomása mindössze hat kilométernyire volt a várostól, úgyhogy heteken át, ha katonai szolgálata nem kötötte le, megjelent a városházán és intézte polgári teendőit. Egyik bajtársával bevonulása után néhány nappal lelőtt egy francia felderítő repülőgépet. Később, amikor a repülőkötelék, amelyben szolgált, előbbre került, még két ellenséges repülőgépet lőtt le. Most másodizben megkapta a vaskeresztet.

LEVÁGOTT A NYELVÉBŐL S MÉGIS PLETYKAFŐNÖKNŐ MARAD

Newyorkból jelentik: Hudock Leonora sanfranciscoi nőnek olyan sulyos kellemetlenségeket okozott leküzdhetetlen szenvedélye, a terefere, hogy elkeseredésében elhatározta: megszabadul a baj okától, fékezhetetlen nyelvétől. Ollót ragadott hát és két kisebb darabot lenyisszantott a nyelvéből. Kórházba szállították, ahol az orvosok megállapították, hogy a levágott részeket nem lehet visszavarrni, de a hiány nem csökkenti a nyelv üzemképességét és a sebek begyógyulása után Hudock kisasszony ismét a régi félelmetes pletykafőnöknő lesz.

A NAGY MOGUL CENZURÁJA A XVII. SZÁZADBAN

Londonból jelentik: Az indiai Jaipur levéltárában talált iratokból megállapították, hogy Aurangzeb császár, a Nagy Mogul, a XVII. században valóságos hivatalos sajtótudósító irodát tartott fenn, melynek a legfontosabb gócpontokban működő levelezői részletes tudósításokban jelentették az összes helyi politikai, katonai, gazdasági és társadalmi eseményeket. A talált iratokból kitünt, hogy a Nagy Mogul cenzorokat is tartott, akik dinasztikus és állami érdekek szempontjából ellenőrizték a tudósítók jelentéseit.

HARC A RÁK ÉS A VÉRHAS ELLEN

Newyorkból jelentik: A klinikai orvosok nagy reményeket fűznek a rák gyógyítása terén a kaliforniai egyetemen előállított cyclotron nevű szerhez, amellyel bármely elemet tovább lehet rombolni és át lehet alakítani. Remélik, hogy ekként el tudják pusztítani a rákos szövetek kártevését.

Frankfurtból jelentik: Prigge egyetemi tanár Majna-Frankfurtban a természettudományi társaság ülésén a vérhas elleni küzdelemről számolt be. Bejelentette, hogy a német bacillusvadászoknak sikerült a vérhas kórokozóját közelebbről meghatározni s ezáltal lehetővé vált oly toxin kitermelése, amellyel a bacillus mérgező anyagát ártalmatlanná lehet tenni. Az új szérumot „Eta"-nak nevezték el.

— **Az Emericana nagykáptalanja.** A Federáció Emericana december 10-én, vasárnap délelőtt ½11 órakor a pesti Vigadó nagytermében nagykáptalant tart, amelyen megjelenik vitéz nagybányai Horthy Miklósné, József és József Ferenc főherceg, Auguszta és Anna főhercegasszony is. Schwartz Elemér egyetemi tanár új programot at, Kirilly Dezső dr. „Családalapítással Magyarországba", ifj. Váczy Gyula „Él magyar, áll Buda még" cimmel tart előadást. Az ünnepség zárószavát Gerinczy Pál jászói prépost mondja.

— **Változások a Máv menetrendjében.** A Máv igazgatóságától vett értesülés szerint december 10-től kezdődően a kassa—kőrösmezői éjjeli személyvonat Budapest Keleti-pályaudvarról 0.10 helyett 23.45-kor indul. Az ősszel átmenetileg beszüntetett vonatok közül a Budapest Keleti-pályaudvarról 18 óra 50 perckor induló és ide 11 óra 13 perckor érkező debrecen-csap-királyházai áramvonalas gyorsvonatpár ismét közlekedik. Ez a gyorsvonat Budapestről elsőízben december 14-én indul, ellenirányban pedig Budapestre december 15-én érkezik. A gyorsvonatpárhoz Csapon való csatlakozással Kassa—Csap között új gyorsvonatpár közlekedik, amely Kassáról 21 óra 22 perckor indul, illetve oda 8 óra 30 perckor érkezik. Ugyancsak december 15-től ismét forgalomba helyezik a Budapest Déli-pályaudvarról 15 óra 25 perckor induló és ide 17 óra 35 perckor érkező martonvásári helyivonatpárt, valamint a Budapest Keleti-pályaudvarról 17 óra 25 perckor induló ercsii helyivonatot. December 15-től a székesfehérvári reggeli helyi vonat Székesfehérvárról 5 óra 46 perc helyett 5 óra 06 perckor indul és Budapest Déli-pályaudvarra 7 óra 40 perc helyett 7 óra 09 perckor érkezik.

REFRACTIO ARCHOZ FORMÁLT
újfajta
SZEMÜVEGEK
Ferenciek-tere 1

— **Budapest télen.** Az Ibusz a változott viszonyok ellenére széleskörü propagandát indított, amelynek hatása alatt újra fellendül a budapesti vendégforgalom. Alapjában ez az első alkalom, hogy télviz idején, a karácsonyi ünnepek alatt és újév küszöbén, a külföldi vendégjárás a tömegforgalom színvonalára emelkedik. December 15-én Délszláviából szívesen látott vendégek érkeznek különvonaton Budapestre. Látogatásuknak nem csupán az a célja, hogy a főváros nevezetességeit megtekintsék, hanem az is, hogy a magyar-délszláv népi kapcsolatokat kimélyítsék és a jóviszonyt állandósítsák. A Putnik délszláv utazási iroda által irányított társasutazás résztvevői december 20-ig tartózkodnak Magyarországon és a főváros nevezetességeinek, több színházi előadásnak megtekintésén túl, néhány kiránduláson is résztvesznek és vendégei lesznek a budafoki állami borpincészetnek, továbbá több magyar gazdasági intézménynek. A délszlávok budapesti látogatása után a karácsonyi ünnepek alatt több különvonat indítását tervbevették Romániából és Szlovákiából is.

— **Készülődés a karácsonyi ünnepekre.** A karácsonyi sütés-főzés kedves gondja minden háziasszonynak. Mit főzzön? mit süssön az ünnepekre? Éppen a kérdés időszerüsége miatt az elektromos müvek Honvéd-utcai főzőelőadásain a karácsonyi sütés-főzésre adnak tanácsot. Előadások: hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt 10 órakor, továbbá szerdán délután 5 órakor. Program: habkarika, hólabda (karácsonyfadísz), diósmákostekercs, pudding, parfé, hal- és húsételek.

Karácsonyra mindenkinek hangszert

Bel- és külföldi rádiók összehasonlító bemutatása
Tangóharmonikák a legnagyobb választékban, a legolcsóbban P 40-től
Hegedű P 14-től
Mandolin P 12-től
Benjó . . P 20-tól
Gitár . . P 25-től
Jazz- és minden létező más hangszerben is a legpazarabb választék
árjegyzék ingyen
Sternberg
KIRÁLYI ÉS UDVARI HANGSZERGYÁR
Budapest, VII., Rákóczi-út 60.

— **A Regnum Marianum közgyűlése.** A Regnum Marianum-egyesület most tartotta évi közgyűlését Krywald Ottó prelátus elnöklésével, aki megnyitójában ismertette az egyesület 40 éves munkásságát. Jandik József jelenlegi házfőnök beszámolt az elmult évről és bejelentette, hogy az intézmény nagy buzgósággal lát hozzá a tanoncifjúság neveléséhez is.

Készüljünk a karácsonyra
Karácsonyi édességek egyszerű, olcsó házi készítését mutatják be 12-én, kedden délután 5 órakor a katolikus háziasszonyok országos szövetsége rendezésében a Gázművek VI., Vilmos császár-út 3, I. emeleti bemutatótermeiben. Belépés, ruhatár díjtalan.

— **Országzászlóőrség.** Vasárnap, december 10-én a 250-es számú Hangya-cserkészcsapat teljesit őrszolgálatot az ereklyés országzászlónál. Déli 12 órakor a postajármütelep zenekara kiséri a csapatot őrségváltásra, majd a Szabadság-téren térzenét ad.

Izlés
Minőség
Ferda Manyi
Uj tel.: 381-556.

— **Bélrenyheség és az ennek következtében fellépő emésztési nehézségek, gyomorfájás, májduzzadtság, ingerlékenység és álmatlanság esetén** az emésztőcsatornát reggel felkeléskor egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz alaposan kitisztítja és így a gyomrot és a beleket fertőtleníti, továbbá a vérkeringést helyes útra tereli és az egész szervezetet felfrissíti. Kérdezze meg orvosát!

Társasjáték 25 fill.
aranynyomásos piros dobozban
Kapható: Lóverseny, Légiháború, Tengeri csata, Bohóc-játék, Hóó-húzd meg, Ne nevess korán. Malom, Halmajáték. Érdekes rulett stb., stb.
PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ 25 FILL. OSZTÁLY (LOTZ TEREM)

— **Ingyenes munkaközvetítés.** A budapesti hatósági munkaközvetitő (VIII. József-utca 33, telefon: 13-01-84) az elmult hét folyamán elhelyezett 612 egyént. Jelenleg foglalkozást kaphat 76 ipari szakmunkás, 1 gyári segédmunkás, 17 napszámos, 12 állandó és 1 kisegitő háztartási alkalmazott, 40 bejáró takarítónő, 18 fiú- és 4 leánytanonc, 5 üzleti alkalmazott, 6 szolga, kifutó, 1 kereskedelmi ügynök és 1 gyors- és gépirónő, továbbá 8 h[illegible] fonó-szövő, 22 hg. gyári munkás, 1 hg. va[illegible] és fémesztergályos, 1 hg. kovács, 1 hg. l[illegible] segitő mosónő, összesen 215 egyén. Foglalkozást keres pedig 2893 ipari szakmunkás, 1760 gyári betanitott és egyéb segédmunkás, 440 gyári és egyéb napszámos, 340 szolga, kifutó, kocsis, 175 bejáró takarítónő, 131 könyvelő, levelező, 25 kereskedelmi ügynök, 194 üzleti alkalmazott, 41 irodai gyakornok, 206 állandó és 34 kisegitő háztartási alkalmazott, összesen 6239 egyén.

— **Az agrárujságírók egységes védekezést sürgetnek a talajrombolás ellen.** A magyar agrárujságírók és írók országos egyesülete a müegyetemen vetitettképes előadást rendezett, amelynek keretében Kund Ede müegyetemi tanár foglalkozott a természeti jelenségek talajromboló hatásával. Az előadás után többi hozzászóló foglalkozott a talajrombolás és védekezés problémájával.

On is győződjék meg
arról, ami köztudomású, hogy vászon, fehérnemű és kelengye szükségletét
legjobban és legolcsóbban
Mahunka Ferenc
cégnél szerezheti be. V. Erzsébet-tér 2. Telefonszám: 387-115.
A világhírű Schroll-gyártmányok, finom lenvásznak, lendamaszt-készletek, lepedők, törülközők, zsebkendők, stb., stb. legnagyobb raktára.

ÚM
Herend 1839

Nagy ünnepet ül a magyar iparművészet. Száz esztendeje annak, hogy Herenden, — ebben a kies bakonyi községben — az első kézifestésű porcellán bögrécskét kiégették. Ma már történeti érték ez a kis piros-fehér-zöld vonaldíszítésű edényke, amely ott csillog a kiállítás fekete selyemmel bélelt vitrinájában, aranyértékű herendi műkincsek exkluzív társaságában.

Száz év a herendi porcellángyár történetéből, — egy kicsit Magyarország iparművészetének fejlődéstörténete is. Ez a száz esztendő tele van viszontagsággal és veszélyes művészeti kalanddal. Mert hosszú az út odáig, amíg a herendi porcellánról éppen olyan elismeréssel beszélnek az amerikai szalónok fínom műgyüjtői, mint a 25 világkiállítás raffinált ízlésű zsüritagjai, akik 25 Grand Prix-t, illetve aranyérmet siettek küldeni Herendre, a csendes főispáni kúriához hasonlatos porcellángyárnak. Mert annak, hogy egy vasgyár, mely békében ekét, háborúban fegyvert gyárt, vajmi kevés nehézsége akad ahhoz, hogy felvirágozzék. De száz éven keresztül hófehér porcellánmezőn színes, buja virágokat, tarka pillangókat varázsolni elő... ehhez kemény magyar akarat, törhetetlen hit a magyar népi művészet erejében és még valami kell: önzetlen szeretete mindennek, ami magyar. A herendi dombok csendes lankáin talán semmi sem virágzik úgy, mint mindannak megbecsülése, ami magyar.

1709 előtt Európában még felderítetlen titok volt a porcellángyártás. De a távol Keleten már évezredek óta űzték e nemes műipart. Amikor az öreg Európában is meg akarták honosítani a porcellángyártást, a császárok és királyok nyitották ki kincseskamrájukat . . . Aztán már könnyen ment. Ott, ahol az arany csergedező kis patakja elfolyik, mindenütt kivirágzik a hófehér porcellán, rajta ezernyi művész tarka álmával. *Bécsben* a gazdag császári ház, *Meissenben* a szász király, *Drezdában, Kopenhágában, mindenütt az uralkodók pénzelték a porcellángyárakat. Csak éppen Herendnek nem akadt királyi mecénása.* Ha királyi nem is, de Esterházy Károly gróf személyében a legelőkelőbb magyar főúr vette kezébe a herendi porcellán ügyét. A gyár még csak hároméves volt, — de félreismerhetetlen buzgalommal tipegett a világhír felé. 1842-ben már vizsgázott is a kitünő Herend és pedig elég komoly cenzorok előtt, — az *Első Magyar Iparmű Kiállításon.* A kiállítás sikeréről igen nagy megelégedéssel számolt be a lap kiküldött tudósítója, — *Kossuth Lajos.*

Nemcsak a kiállítás, de a vevők tábora is rendkívül illusztris volt, akárcsak a *„tudósító". I. Ferenc József, Viktória angol királynő, Ferdinánd bolgár fejedelem, a belga király, a windsori herceg* és az új vásárlók közül *Horthy Miklós az egész magyar vezető társadalom élén.* Most a centennáris kiállításon néhány asztalt is felterítenek ugyanazokkal a királyi porcellánokkal. Nem lesz kevéssé érdekes a kiállítás többi darabja sem. A híres „bíbornoki készlet", a hercegprimás arany címerével, — amely a Scitovszky-család féltve őrzött kincse, — egyszerűen látványosság. A porcelláncsodák közt láttam egy tányért. Majd egy méter átmérőjű, „Moriamur Pro Rege Nostro" felírással Mária Terézia és a magyar követek pozsonyi találkozását ábrázolja. Nemcsak a porcellánégetés, hanem egyúttal a porcellánfestésnek egyik remeke.

A százéves Herend ma is felveszi a versenyt a világ porcellánjaival. Ha a legdrágább sèvresi, limogei, meisseni, kopenhágai vagy nimphenburgi porcellánokkal kerül egy vitrinába, a mi gyönyörű herendi porcellánunk, — nem kell pirulnunk miatta... Van is olyan becsülete a külföldön, hogy nincs az a nemes valuta, amit örömmel meg ne adnának érte. Hogyisne, amikor a magyar művészgárda színe-java ott dolgozik vésőjével és ecsetjével az immáron világhírű Herend műtermeiben. *Kisfaludi Strobl Miklós, Ligeti Miklós, Pásztor János, Lux Elek, Horvay János, Telcs Ede, ifj. Vastagh György* és még sokan mások a nagy szobrászok, festők és grafikusok előkelő táborából. Nem hiába keresik fel világhírű műgyüjtők és milliomos amerikai kereskedők a kis felvidéki kastélyhoz hasonlatos herendi gyárat. Különösen a dollár néz körül nagy óvatossággal, mielőtt új gazdához szegődik a nemes herendi porcellánért.

De mindennél szebben beszél az a pompás ízléssel összeállított kiállítás, amelyet az *Országos Iparművészeti Társulat* Mária Valéria-utcai helyiségeiben láthatunk. A szervezőbizottság csupa kipróbált ízlésű művészből és hozzáértőből rekrutálódott. *Szablya János,* kinek amerikai rendezői sikeréről az egész ország beszél, remek vezérkara, elsősorban *ifj. Richter Aladár* művészi rendezésével és eredeti elgondolásaival sietett a siker megteremtéséhez, de nagyszerű munkát végzett *Erhardt Ernő* is, aki modern magyar köntösbe öltöztette ezt az izig-vérig magyar remeket, a „Herendit". Ugy érezzük, hogy e kitünő gárdának sikerült a legnehezebbel is megbirkózniok: — a herendi porcellánból próféta lesz saját hazájában is . . .

Ma ismét, — mint száz évvel ezelőtt, — egy Esterházy áll Herend élén. *Esterházy Móric gróf,* ki fáradhatatlan és tehetséges munkatársával, Gulden Gyula dr.-ral nemcsak azt érték el, hogy készítményeik világhíresek lettek, hanem azt is, hogy a tizenhat munkással dolgozó herendi fazekasműhelyből 430 embert foglalkoztató világhírű nagy üzem lett.

HERENDI porcellánkülönlegességek legnagyobb választékban
SCHUCH cégnél, IV., Kigyó-u. 4

278. sz. keresztrejtvény

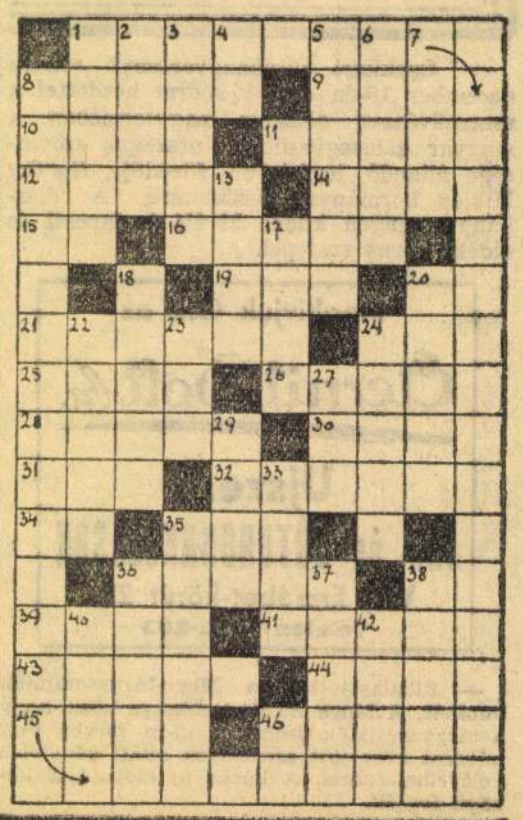

Vízszintes: 1. Ismert közmondás. 8. Tört rész. 9. Vissza: Borodin hercege. 10. Híres angol kollégium. 11. Festmények. 12. Bizik 14. Hosszú idő mulva. 15. Latin kötőszó. 16. A víz színén úszik. 19. -nál párja. 20. Fonetikus betű. 21. Formál. 24. Klasszikus művészet. 25. A közepébe. 26. Keleti úr 28. Nemzet. 30. Billiárdkellék. 31. Vadászrejtek. 32. Arisztid barátja. 34. Ortai Tamás. 35. Török férfinév. 36. Az Operaház híres szólótáncosa. 38. Télisport. 39. Huzal. 41. Vissza: káromló. 43. Kártyalap. 44. Idegeivel észlel. 45. Fordított francia író. 46. Régi kamaraszínház igazgatója.

Függőleges: 1. Hordat. 2. Erő-góc. 3. Muzsikál. 4. Elek Dezső. 5. Sajtol. 6. Paltog. 7. Lángolok. 8. Közmondás. 13. Riefenstahl, német filmrendező. 17. Wien, amúgy régiesen. 18. A budapesti finn követ neve. 20. Kötött ruhadarab. 22. Feltárt régiség. 23. Evőeszköz. 24. Amennyi. 27. Baden közepe. 29. Dunántúli megye. 33. Berézett kis kecske. 35. Ivóvíz. 36. Sétapálcám. 37. Sandrock, német színésznő — ék. fel. 38. Az a bizonyos sváb férfinév. 40. Rádió-közvetítőállomás — ék. hiány. 42. Okmány. 46. Aradi Vilmos.

Beküldendő: Vízszintes 1 és függőleges 8.

A 277. számú keresztrejtvény megfejtése.

A sarat sárral csapják vissza. — A veszedelmes próba jó iskola.

Jutalmat kaptak: 1—1 könyvet: Benedek Zoltán, Buga Imre, Bódy Ilona, Forgács Tamásné, Gaál Gyula, Gruber Ella, Kérdő Mihály Pethe Ágnes, Sáros Sándorné, Sass Géza. — **1—1 piperecsomagot:** Zsigmond Ferenc, Wendell Klári, Szirmai Béla, Szánthó Éva, Szente Józsefné, Márton Miklós, Mikulai Endre, Krista JJulia, Gábor Joli, Fülöp István.

50. hét — **1939. Dec. 10.**

REJTVÉNYSZELVÉNY
Legutóbbi előfizetés kelte:

SCHERZINGER IX, Ráday-u. 11 Uri és női divat, selyem, szövet, vászon

Bundák ezüst és kék róka Kaizer Árpád szücs VI. Nagymező u. 23

A BAROSS SZÖVETSÉG TAGJAI

BUNDÁK, RÓKÁK alakítások olcsón KÓKAY Endre szücsmesternél, Vilmos császár-út 10. Telefon: 386-784.

Kalap nagy bel- és külföldi raktár Kőszegi KALAPOSMESTER IX., RÁDAY-U. 20. Köztelek-u. sarok. T.

BUDÁN CIPŐT Gally-nál vegyen I. KRISZTINA KRT. 24 Volt Karácsonyi palotánál.

Kész női ruhák és kabátok 3 havi hitelre ARUAI József VIII. Szentkirály-u 1/b.

Üveg-porcellán KELENGYÉK, DISZTÁRGYAK SZAKÜZLETE SZITNER FERENC IV. Mária Valéria u. 1 Tel. 382-115

Leidenfrost Pázmány Péter-tér 5 FÉRFI GYAPJÚSZÖVET NŐI RUHA ÉS KABÁTSZÖVET FLANELL ESTÉLYI RUHAANYAGOK selyem- és mosóáruk KÉSZ NŐI KABÁT PONGYOLA NŐI FEHÉRNEMŰ FÉRFI FEHÉRNEMŰ PIJAMA HÁZIKABÁT HARISNYA PULLOVER ZSEBKENDŐ NYAKKENDŐ SÁL GYERMEKRUHA GYERMEKKABÁT

Szőrmebundák Nagy raktár. Rendelés. Meglepő olcsó áron. POREMBA FERENC szücsmester, IV., Károly-körút 28. Telefon: 188-483. Baross Áruhitel!

ramocsaházi NAMÉNYI Zoltán SZÖVET-, SELYEM-, VÁSZON-, MOSÓÁRU IV. SZERVITA-TÉR 8

FÉRFI KALAP DR. KOPPÁNY BÉLA szaküzletében VIII., Erzsébet-krt. 9/11 (Newyork-palota) Telefon: 345—110

Arany ezüst ékszer eladás, beváltás, alakítás Wintermantel és Szombathy VII., Dohány-utca 7.

VARSÁNYI LAJOS szücsmester, IV., Múzeum-körút 7.

BUNDÁK nagy választékban!

Balázs cipő különlegességek. Iskolai, intézeti cipők nagy választékban. — IV., Múzeum-körút 11

SCHUCH L. utóda BUDAPEST, IV., KIGYÓ-U. 4. DISZMŰÁRU KÜLÖNLEGESSÉGEK HERENDI PORCELLÁNOK LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN Zsolnai-eozin, Rosenthal-porcellánok Dunhill öngyujtók

Közvetlen Svájcból keresztény órások által kerül forgalomba

CIPŐ elegáns, jó, olcsó DOMONKOS-nál VI, Teréz-krt 27 Nagy választékban 56 éves cég

Perzsa pézsma, macskabundák elsőrendű kivitelben SOMOGYI szücsmesternél Egyetem-utca 3. Telefon: 186—395

CENTENARIUM 1839 1939

A 100 éves HERENDI PORCELLÁNGYÁR készítményei nagy választékban. Ólomkristályok BALATON ISTVÁNnál BUDAN, MARGIT-KÖRÚT 38.

Nagy Ferencnél Muzeum-körut 2. Erzsébet-körut 27.

„King" cipő Leulwyler Horthy Miklós-út 25

Wiva SPORT Budapest, IV, Türr István-u. 7

TÉLI SPORT FELSZERELÉSEK SCHMIDT SZIGETI SZÉL sportüzlet, V., Személynök-u. 16.

Szemüvegek Fotokészülékek barométerek, hőmérők Calderoni és Társa Budapest, Vörösmarty-tér 1.

Női kalapok Rutkay Anna IV., Haris-köz 1. sz. (a Váci-utca mellett)

Magyar kristály porcellánok KOSSUCH JÁNOS IX. Vámház-körút 5

finom cipőt olcsón fábián cipőraktárüzletből IV. Váci-utca 19

Olajfestmények keretek HOFFMANN FERENC IV., Károly-körút 28. (Közp. Városháza)

KOVALD festése, tisztítása és mosása elsőrangú, MÉGIS olcsó, pontos, megbízható KOVALD

Ezüst evőeszközök, disztárgyak HENGER ezüstárugyár, IV., Dalmady-utca 9.

LOMBFÜRÉSZET, KORCSOLYÁK, HÁZTARTÁSI CIKKEK Fischer László vaskereskedés. Budapest, IV., Kamermayer Károly-u. 3.

Bútort Ön is legjobban, részletre is legolcsóbb TOMORY ÉS TÁRSANÁL vásárolhat. VIII., Baross-utca 19. Háló-, ebédlő-kombinált szoba

Tűzifát, szenet és kokszot jutányosan szállít VUK M. ÉS FIAI V, KÁLMÁN-UTCA 10 Telefon: 12-19-12

P. 10.- Valódi csak a piros gyürüvel! P. 10.-

„TINTENKULI" a tübegyü ÁTLÁTSZÓ töltőtoll. Ceruzaszerű írás, de tintával. Gyári lerakat ECKER KÁLMÁN, Budapest, VIII., Vas-u. 12. Névaláírás bevésése díjtalan.

BUTOR készen és tervek szerint Tóth Kálmán műasztalos, Kecskeméti-u. kilenc

LEGSZEBB karácsonyi ajándék egy ADLER-32 hordozható IRÓGÉP Vass János IV. Irányi-utca 4. Telefon: 183—628

MODERN- ÉS STIL-MŰBÚTOROK GYORFFY IMRE kárpitosmester, lakásberendező IV, Irányi-utca 15. sz. (Belvárosi mozgónál) — Telefon: 184—209

Keresztény Bútoriparosok Szövetkezete, VIII., Üllői-út 14.

Hirek

— Benn a Farkas, kinn a Mecsér?

A herendi porcellán száz esztendeje

1839-ben alapitotta meg porcellángyárát a veszprémmegyei Herenden Fischer Móric s gyára, bár sok viszontagságon át és hosszabb-rövidebb ideig szünetelve, ma is él, sőt második virágkorát éri. A magyar iparmüvészetnek ezt a fontos eseményét nagyszabásu kiállitással ünnepli meg uj helyiségében az Iparmüvészeti Társulat. Erhardt Ernő jól átgondolt terve szerint meghitt és mégis ünnepieshatásuvá alakult a kiállitás helyisége. Ifj. Richter Aladár a tetszetős intérieurökben tanulságosan és egyben finom dekorativ érzékkel rendezte el a tárgyakat.

A tárgyak: a herendi gyár készitményei, az első kisérletektől a mai fejlettségi állapotig. Köztük sok igen érdekes, sok vonzó, sőt elragadó darab, együttvéve a magyar müvelődéstörténetnek sokszinü és kedves beszédü része. A herendi gyár puszta megalapitása is hazafias cselekedetszámba ment, mert nem kevesebbet jelentett, mint a szembeszállás kisérletét Bécs és Csehország hires porcellániparával.

A kiállitásnak legérdekesebb része a gyár mesterdarabjainak gyüjteménye. Muzeumokból s magángyüjteményekből került össze ez a rendkivül becses anyag. A herendi gyár muzeuma adta kölcsön például Herend egyik első termékét, egy 1839-ben készült kis tejeskannát. A gyár akkoriban még nem gondolt arra, hogy müvészi külsőt adjon készitményeinek. Kávéskannák, csészék, tányérok már hátukon viselik a gyár jegyét. Ezek a tárgyak jórészt 1840-ben készültek és a kezdet alkotásaihoz mérten máris jelentős fejlődést mutatnak. Csakhamar ezután a müvészire való törekvés is felismerszik a herendi gyár munkáin. De a törekvés egyelőre utánzásban merült ki: Herend skrupulus nélkül utánozza Bécset, Meissent, az olaszországi Capodimontét. Az utánzás azonban nem szolgai, inkább kölcsönvétel attól, akinek bőven van s a kölcsönvételnek a maga észjárása szerint való alakitása. Naivul és kedvesen utánozzák például Herend porcellánfestői a kinai és japáni porcellánt.

Leginkább asztali készletek, tálak, tányérok és egyéb edények kerülnek ki Herendről. Hamar jelentkezik a siker. Nemcsak itthon kelendő a herendi porcellán, hanem a nagy külföldi kiállitások idegenben is divatba hozzák. Már 1846-ban teljes asztalkészleteket szállit Herend a Lichtenstein hercegi családnak, majd később Victoria angol királynőnek, Erzsébet királyasszonyunknak a gödöllői kastély berendezésére, Ferenc József királynak, a windsori hercegnek, a párisi és bécsi Rotschildoknak. Mindezek remekbe készült sorozatok, amelyek idővel meg-megismételt tipusokká állandósulnak. Mintáik: a stilizált virágok közé festett lepkék (a Victoria-minta), a „gödöllői", a „petrezselyem-minta", stb. Ezeket máig készitik a gyárban és belőlük négy kis interieur-keretében teritett asztalon bő mutatót ád a kiállitás.

Vannak a herendi ereklyék között olyanok, amelyekhez érdekes történeti emlékek füződnek. Ilyen például egy külső falán (mert kettős fala van) áttört porcellán söröskorsó a „Prince of Wales" stilusában. Nevét az akkori walesi hercegről, a későbbi VIII. Edvárd királyról kapta, mert az ebben a stilusban készült étkezőkészlet első példányát Ferenc József király a bécsi világkiállitás alkalmával az angol trónörökösnek ajándékozta. A korsó mellett régi fénykép a császárszakállas Fischer Móricot ábrázolja, amint cilinderesen és feketében a királyi kihallgatásra indul a korsóval. Immár történeti emlék Scitovszky János hercegprimás pazar étkezőkészlete is. Ezt a maga cimerével ékes servicet a primás az 1867-iki koronázás alkalmára készittette, de ő maga már ezt az eseményt meg nem érte, mert még 1866-ban meghalt. A készletet jelenlegi tulajdonosa, Scitovszky Béla nyugalmazott miniszter állitotta ki. Története van két áttört szélü tányérnak is, amelyeknek közepét egy vadász-, meg egy kertes jelenet disziti. Az 1873-iki bécsi világkiállitáson a herendi gyár Ferenc Józsefnek ajánlotta fel a két remekbe készült munkáját. A király Schratt Katalinnak ajándékozta a tányérokat, onnan Nyáry Albert báró tulajdonába kerültek, mig végül mai tulajdonosuknál akadtak meg.

Herend jelenéről, nagy fellendüléséről (a gyár 1923-ban tizenöt emberrel dolgozott, ma 430-at foglalkoztat) leginkább figurális tárgyainak hosszu sora ád fogalmat. Ilyet Herend Fischer Móric idejében alig készitett s ha mégis, nem éppen müvészeti igények irányitották benne. Ma Herend legjobb szobrászainkkal készitteti mintáit, köztük számos fiatal müvésszel is.

Érdekes kisérlet a Csapvári Károly rajza szerint készült templom-ablak. Ennek anyaga végig csodálatosan áttetsző porcellánlemez, amelyen a préselés utján keletkezett vékonyabb és vastagabb rétegek vetett árnyéka adja a rajzot. A kisebb-nagyobb lemezeket a szines ablakok módján ólomfoglalat tartja össze. Az ablak grisaille-szinhatásu, vagyis egynemüen szürke; a sötét és a világosabb részek váltakozásából alakul ki rajta a rajz. Mindenesetre érdekes kisérlet és technikai tekintetben bravuros eredmény. Más kérdés, hogy van-e a porcellán ilyen felhasználásának jövője?

A porcellárgyártás módjáról és minden csinjáról-binjáról jó fogalmat kaphat a közönség a kiállitáson. Egy jól megvilágitott szobában a nézők szeme láttára készül Herend különlegessége, a porcellánvirág, egy másik helyiségben pedig a porcellánfestést mutatják be a gyár emberei.

A gyár emberei pedig, már mint a tulajdonképpeni munkások, mind a herendi nép gyermekei. Paraszti iparosok. Ők gyurják, ők korongozzák a kaolint és ők végzik felületén a müvészi munkát is: a konturok felrajzolását és szinekkel kitöltését. A gyár iskolájában tanulják meg még gyermekkorukban a betüvetést, a rajzolás elemeit, majd a természet után való ábrázolást, a virágok és füvek gondos megrajzolását és szinezését. Valamikor cseh volt a gyár müszaki igazgatója és jobbára idegenek voltak munkásai. Ma mindez máskép van s ez is a herendi gyár érdemei közé számit.

(e. a.)

★

öld és szürkés márvány. Egyptomi. — Drei Amulette, r Marmor. Ägypten.

ő, három kő, egy paszta. Egyptomi. — Drei Amulette Paste. Ägypten.

ő fejtámla alaku. Egyptomi. — Vier Amulette, dunkler n. Ägypten.

rép. Egyptomi. — Walze mit Aufschrift, grünglasierter

al, öntött bronz. Görög-római. — Triposfuss, delfin- iechisch-römisch.

zal. Római. — Kleine Öllampe, Terrasigillata, Römisch.

sugarasan bordás. Görög. — Öllampe, Terracotta.

isszel. Görög. — Kleine Öllampe, Terracotta, geripp

isz. Görög. — Öllampe, Terracotta, mit Muscheldekor.

— 83 —

6*

igazgatója, az Országos [illegible] képviseletében pedig *Antal* István dr. miniszteri titkár. *Perczel* György dr. vezérigazgató kitartó és hüséges szolgálatra buzdította a bajtársakat. Az ünnepélyt követő vacsorán a főcsoport elnöke: *Paulini* Alfréd dr. igazgató emlékezett meg hódolattal a kormányzó névünnepéről és az egybegyült 300 frontharcos bajtárs lelkes, őszinte együttérzéssel ünnepelte a Legfőbb Hadurat.

— **A Kisfaludy Társaság ülése.** A Kisfaludy Társaság december 13-án, szerdán délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében tartja rendes havi ülését. A folyó ügyek ismertetése után *Mécs* László rendes tag megemlékezik a Társaságban elődjéről, *Bárd* Miklósról, majd székfoglalóul költeményeiből olvas fel. Utána *Hekler* Antal „Filozófus és tudós arcok a régi Rómában" cimü tanulmányát olvassa fel vetitett képek bemutatásával. Végül *Szabó* Lőrinc költeményeiből ad elő.

a föld...

Szegénynek dusak kincse nem kell.
De őrzi, mit zord sorsa rendel,
Mert tudja: egy a föld s az ember,
Hol hó a föld és Isten él! ...

Ha kell, jeges vermekbe bujt el
És köd födi, mint légbe hullt tej.
Ha támad: Észak fénye gyult fel,
Hol hó a föld és Isten él! ...

Holnap mi lesz? Ő nem latolja.
A holnap Isten titkos dolga.
De mert szabad volt, nem lesz szolga,
Hol hó a föld és Isten él! ...

Sötét az ég, fehér a tenger ...
Világvártán maroknyi ember
Igy várja, mit zord sorsa rendel,
Hol hó a föld és Isten él!

— **A Középiskolai Tanáregyesület ülése.** Az Országos Középiskolai Tanáregyesület most tartotta 73. évi rendes közgyülését. A közgyülést Bernolák Kálmán nyitotta meg. Elnöki megnyitójában a középiskolában tanitott természettudományi tárgyak nagy nemzetnevelő hatására mutatott rá, majd a középiskolai tanári pályára lépők kiválogatását javasolta. Ezután vitéz Esztergomy Ferenc főtitkár számolt be az egyesület évi munkájáról. Végül az országosan elrendelt szavazás alapján kihirdették az uj tisztikar megválasztását. Elnök ujra Bernolák Kálmán, főtitkár vitéz Temesy Győző, titkár Tasnády Károly, szerkesztő Kardeván Károly lett.

— **Karácsony előtt a nyilt árusitási üzletek egész nap nyitva tartanak.** A Fővárosi Kereskedők Egyesülete esti ülésén ugy határozott, hogy a fővárosban a közeledő karácsonyi ünnepekre való tekintettel a nyilt árusitási üzletek egész nap nyitva vannak.

— **Az Országos Bethlen Gábor Szövetség beszámolója a „Protestáns Napok"-ról.** Csütörtökön este hét órakor választmányi ülést tartott az Országos Bethlen Gábor Szövetség. Jalsoviczky Károly dr. ny. vallás- és közoktatásügyi államtitkár bevezető szavai után Bánóczy Béla szövetségi főtitkár, fővárosi müszaki tanácsos adott képet a szövetségnek legutóbbi eseményeiről, majd Dálnoki Kováts Gyula dr. ny. államtitkár, mint a nagy sikerrel lefolyt Országos Protestáns Napok rendezőbizottságának elnöke nyujtott részletes beszámolót. Tasnádi Nagy András dr. országos szövetségi elnök irányitásával ezután hosszabb megbeszélés folyt a szövetség régi tervének, a budapesti Bethlen Gábor-háznak közeli megvalósitásáról.

— **Meghalt a felesége után.** Csütörtökön délelőtt Keller Sándor kesztyügyári üzletvezető a Rákóczi-ut 12. számu ház ötödik emeletéről a földszintre vetette magát és szörnyethalt. Keller Sándor kiegyensulyozott, nyugodt életet folytatott egészen a mult esztendőig, amikor felesége váratlan és tragikus halála vigasztalanná tette. Néhány nappal ezelőtt volt az asszony halálának évfordulója. Keller egész napját a temetőben töltötte. Amikor onnan hazaért, elégette felesége apró kedves tárgyait és a régi leveleket. Ugylátszik, hogy a tragikus halál évfordulóján nem tudott uralkodni magán és elhatározta, hogy követi feleségét.

— **Hétvégi jegyek.** A m. kir. államvasutak igazgatósága közli, hogy a december 8-iki, pénteki ünnepre való tekintettel 7-én, 8-án és 9-én kiadott hétvégi menettérti jegyek érvénytartamát 11-én, hétfőn déli 12 óráig terjesztette ki. A 350 kilométeren felüli távolságban kiadott ilyen hétvégi menettérti jegyek érvénye hétfőn, 11-én éjfélig terjed.

— **Megkönnyitik a francia állampolgárság megszerzését.** Párisból jelentik: A szenátus délutáni ülésén a francia állampolgárság megszerzésének kérdésével foglalkoztak. A szenátus több hozzászólás és Bonnet igazságügyminiszter felvilágositása után elhatározta, hogy felkéri a kormányt, tegye lehetővé a francia állampolgárság gyors megszerzését. (MTI)

Nagyüzlethelyiség
forgalmas helyen, AZONNALRA kiadó. Bővebbet: VII., Dohány-utca 1/B, házfelügyelőnél.

Kálmán Imréné kozmetikai intézetét

Fischer Mór

duxi ökör; 3—4. magyar tehén és ökrök.

líjt vesznek a szétküldözésért, miután ők is díjt fizetnek minden mellékletért a postán. A kérdezett művet nem sokára közöljük.

609. **A pusztai hajnal.** Népies verseknél is megtartandó a metrum.

610. **Bandi bojtár.** A versezet nem rosz, de itt is a tárgy ellen van kifogásunk. Lapjainkban az orgyilkosság nem lehet ének tárgya.

611. **Falusi malom.** Nagyon száraz malom. Az adomák jobbak.

612. **Levél K. L.-hoz.** Maradjon privatügynek.

613. **Keszthely-balatoni fürdő.** Tökéletlen rajz. Egy távoli csónak nagyobb, mint a közeli gőzös : a fürdő-alakok ruhástul csizmástul ugranak a vízbe. Az épületekben sincsen semmi távarány.

614. **A valóság képe.** Jó kis csipős életkép.

615. **Ulászló.** Ballada. E tárgyról nem rég közöltünk beszélyt, ismétlésekbe nem örömest akarunk esni.

616. **György vitéz** beállhat a „Vasárnapi ujság" katonái közé, de bizony annak még egy kicsit kell várni az avandzsirozással, mert sokan vannak előtte.

617. **A távolból.** Szép gondolat, de nem jöhet napfényre.

618. **Hunyady János.** Megvalljuk igazán, hogy nem rokonszenvelünk azon törekvéssel, miszerint historiánk legfényesebb személyeit papucsos otthoniasságban mutassuk be a közönségnek. Hőseinket csak magasztos hangon szeretjük beszéltetni. Az ellenkező könnyen parodiává válik.

619. **Borzas Pista.** Ne kívánja magának azt a tisztességet, hogy mi fésüljük meg.

620. **Szalay György** ur kéretik lakását mit megrendelő leveléből kifelejtett, velünk tudatni. — 621. **Beszterczéről** egy levelet kaptunk 3 forinttal de czim nélkül. Az illető tudassa velünk czimét és lakását. (Kiadó-hivatal.)

Felszólitás.

A „Vasárnapi ujság" szerkesztőségéhez évenként több száz levél érkezik „czímeres pecsétekkel," a kiadóhivatalhoz még több. Gyakran gondolkoztam rajta, hogy ha valaki e czímerek jelképeiből olvasni tudna, mennyi rejtett kincscsel gazdagítaná a történeti irodalmat. Az pedig nagyon valószínü, hogy minden családtag tudni fogja, mit jelent saját czímere? ki nyerte azt, és mi érdemeiért? E czélból felszólítom mind azon tisztelt hazámfiait, kik a szerkesztő- és kiadóhivatalhoz levelet intéznek, hogy vegyék maguknak azt a csekély fáradságot, miszerint egy kis szelet papirra jegyezzék fel a levélre nyomott czímer értelmét, magyarázatát, azon historiai adatokkal, adomákkal és hagyományokkal együtt, a mik annak eredetéhez vannak csatolva; miket majd e lapokban folytonosan meg fogunk ismertetni. Hasonló iratkákat a felküldeni szokott előfizetési boritékok alá is lehet zárni. Ez által én nem a nemesi osztályok büszkeségének akarok tömjénezni, hanem egy még eddig nem igen keresett uj kútforrást kivánok megnyítni a magyar történet irodalom terén, hol a főbb vonások akkor fognak valóban világosan olvashatók lenni, ha az egyes családok történeteit is összegyüjtögettük. Érzem, hogy ez roppant munka leend, mellyet nem én fogok bevégezni; de azért örülök, ha megkezdhetem.

Azért még egyszer bizalmasan kérek nehány magyarázó sort minden beküldött pecsétczímer felöl. Egyeseknek ez csekély fáradság, együtt véve pedig mérhetlen kincshalmaz. *Jókai Mór.*

Felelős szerkesztő : **Pákh Albert.**

lerer és Heckenast, egyetem-utcza 4-dik szám alatt Pesten.

Vas. Ujs. 1856. 247. l. kitüntetés

⁂ *(Öngyilkosság.)* Egy teréziavárosi lakatos örületbe jövén öngyilkosságba esett.

⁂ *(Becsületes szív.)* Az önzéstelenségnek ritka példáját hallottuk a mai önző világban. L. Samu alsó-nyéki birtokos 2030 forinttal terhelt levéltárczát adott át a rendőrségnek, mellyet az érsekujvári pályaudvarban talált. A tárcza egy szegedi kereskedőé volt.

⁂ *(Villámütés.)* Nagy-Kállói hir szerint Balkány nevü helységben a mennykő egy kéményen becsapván egy ott álló leányt agyonütött. Ebből az a tanuság, hogy ollyan időben nem tanácsos kémény alatt állani.

⁂ *(Ügyvédi nemesszivüség.)* Az ügyvédi önmegtagadásnak nemes példáját olvassuk az „Aradi ujságban." Becsületességéről s önzéstelen jellemérőll ismeretes Csemegi Károly ügyvéd remek szónoklatot tartott egy útonálló védelmére. A törvényszék 40 pft. tiszteletdíjjal kinálta meg, mellyet nemcsak nem fogadott el, de sőt saját zsebéből 100 ftra pótolt, hogy kivégzett védenczének egy éves fia számára takarékpénztárba tétessék. Ez aztán igazi ügy védő.

⁂ *(Gyászhir.)* Ez év kezdetén a magyar gazdászat előbajnokát vesztők el Horhy Mihály fehérmegyei birtokosban, most hasonló csapás érte a magyar gazdászatot Irinyi János, az ismeretes pol. és regényiró József atyjának elvesztésében.

⁂ *(Tüzvész.)* Szegedről irják, hogy mult hó derekán két rendbeli tüz rémitette el a városi lakosságot. Az első 17-én éjfél tájban ütött ki a város széléni olajgyárban, melly temérdek készletével együtt porrá égett; 18-án pedig egy bőrökkel telt szín hamvadt el. A gyakori tűzvész aggodalmat költ bennünk gyulékony anyagból készült színkörünkre nézve, ha ott a tulságos szívarozás el nem tiltatik. El kell tiltani, punctum.

⁂ *(Nagy vihar.)* Mult hó 21-én iszonyatos vihar vonult át Szeged határán, több sóval terhelt hajót sülyesztett el, mellynek legénysége közül szinte három beleveszett. Az őszi vetés türhető, a tavaszi gyönge, gyümölcs elég, a burgonya díszlik.

(Borpótlék.) Van Pest minden utczáján bolt, a hol kávépótlékot mérnek. Most egy bécsi iparos azt hirdeti, hogy ő borpótlékot talált ki. Nem kaparjátok ki a szemét, ti borkedvelők! azon vakmerőnek, ki azt meri állítani, hogy a bort surrogálni lehet, mintha bizony a bor ser volna, mellyet servitacsöppel és vízzel surrogálni lehet.

⁂ *(Háromszegü párbaj.)* Hallottak-e olvasóink valamit a háromszegü párviadalról? Amerikában Bayon-Sarahban egy Robertson nevü ujságiró postára ment; egy Marks nevü tisztitársa vállára ütött ezen szavakkal: „készen vagyok!" „En is!" felelé Robertson, s azonnal el kezdtek egymásra lövöldözni. Marksnak egy barátja meglátta ezt, s ő is el kezdett Robertsonra pufogatni, ki alig győzött a kettőnek replicázni. Sok lúd disznót győz, Robertsont fejben találta egy golyó, s leesett.

⁂ *(Liszt misei zenéje.)* Az esztergomi főegyház felszentelésére irott misék közől Liszt Ferencz hazánkfia miséjét fogadta el primás ő eminentiája, s annak vezetésére a nagy mestert hivta meg.

⁂ *(Uj lap régi helyett.)* Vida Károly ur „Magyar Futár" czim alatt uj politikai lapott inditott meg a „Kolozsvári Közlöny" helyett.

⁂ *(Kitüntetés.)* Derék hazánkfia Fischer Móricz, ki herendi porczellán gyárának czikkeivel eddig már a londoni, new-yorki és pétervári iparműtárlatokon kitüntetésekben részesült, e napokban kapta meg azon első osztályu aranyérmet, mellyel porczellán gyártmánya a mult évi párisi iparműtárlaton kitüntettetett. Párisban tehát hazánknak nemcsak állatai, hanem gyárczikkei is figyelmet gerjesztettek.

(Pálya-vigjátékok.) A gróf Ráday Gedeon úr által kitüzött 40 arany jutalomra 24 darab 1 és 2 felvonásos szinmű adatott be eddigelé. Egyik biráló állitása szerint remélhetünk 8 jó vigjátékot a 24 között. E pályázat főérdekét azonban épen azon mód teszi, melly szerint a jutalom odaitélése végbe fog menni. Elébb a birálók kimondják, hogy a beküldött müvek közül, mellyek érdemesek az előadásra? Akkor ezek rövid idő alatt, ha lehet párosával egy este, előadatnak; a közönség maga levén felhiva törvénytartásra, igen természetesen nagy számban jelenend meg tetszése vagy nem tetszése szavazataival a szerzők neve nélkül bemutatott darabok fölött itélni. A birálók csak akkor mondják ki azután, hogy mellyiket találták a legjobbnak? és igy a 40 aranyra méltónak. A többi azonban szinte részesül a szokott irói dijazásban.

Vidéki hirek.

Meczenzéf. Tiszt. szerkesztő! Felső-Meczenzéfi határunkon, a melly a lenyúló Kárpátok bérczei miatt igen hegyes, baromgulyánk a fiatal marhával együtt a hegyen szokott tartózkodni tavasztól egész őszig és csak minden hónapban rándul be egyszer egy éjszakára.

Már valami két hónapja, hogy hetenként 1 vagy 2 marha a ragadozó farkasok prédájáva lett és összesen már 12 darab szarvasmarhát tönkre tettek, a megsebesitteken kivül. Estvefelé már lappangnak a gulya közelében néha négyen, néha pedig hárman és mindég éjszakfelől jönnek a határunkkal határos Szepes megyéből, és szemtelenségök annyira megy, hogy alig sikerül a gulyásnak éjjelenként marháját megvédeni, holott sokfelé a marha körül tüzet rak, de mégis betörnek; ha pedig nem sikerül éjjel a hegyen nekik, lejönnek korán reggel, másfél órányi távolságra a völgyekbe a legelő vonó marha és lovak közzé, ugy hogy már sokat megsebesitettek, és csak az örök felügyelésének köszönhetjük, hogy ez utóbbinál nem tettek olly tetemes kárt. Már vadászatot is tartottak rájok de semmi sikerrel, noha kivánatos volna e szörnyek kiirtására valamit tenni. *)

*) A télen közlöttünk egy jó recipet a farkasok kiirtására, tessék felkeresni. Szerk.

△ *(Nevezetes birka.)* Baján egy gazda egy ürüt nevelt, melly idáig is már két mázsa 26 fontot nyom s gyapja igen szép. A tulajdonos, hir szerint, Pestre akarja hozni, hogy itt közszemlére kiállitsa.

+ *(A M. Futárnak)* erdővidéki levelezője irja, hogy azon kis járásból, melly 22 faluból áll, a mult évben 280, s ez idén már 100 székely vándorolt ki Moldvába és Olahországba. Hogy e kivándorlások nem kenyérhiányból, hanem valami más okból történtek, igen valószinü, mert a vidék sok gabonát terem, mit azon körülmény is tanusit, hogy e kisterjedelmü járásban 16 szeszgyár van.

⊙ *(A magyar bor Angliában.)* A „Bor. Lapok" egy londoni levelezője többek közt irja, hogy a brit szigeten évenkint fogyasztott összes bormennyiségnek legalább öt hatod részét a szeszes spanyol borok teszik, s hogy a borkereskedés nagyja nehány nagykereskedőház kezében van. Ezek már évtizedek óta birnak Spanyolországban és Portugalliában nemcsak kereskedelmi összeköttetéseket, raktárakat, de nevezetesebb helyeken még szőlőt, pinczét is. — Továbbá, hogy a magyar bort a kereskedő Angolországban csak kivételesen veszi meg, ha t. i. ollyat kaphat, mellyet természetes belértékénél fogva más ismert bor gyártására használhat, s a magyar bort a maga becsületes neve alatt árulni, mint ollyat, ritkan jut eszébe. — Az angol izlés bor dolgában a képtelenségig konok, a déli szeszes borokat kiválólag kedveli s még a természetes borban is a megszokott egyenlőhöz ragaszkodik. Ha tehát e szokás bástyáin magyar borainkkal rést akarunk nyitni, a legjobbakkal s legerősebbekkel álljunk elő s a kereskedőktől ne várjunk üdvet, ezek inkább nyomni, mint segiteni igyekeznek, hanem a vásárt egyenesen a fogyasztó tüzhelyenél kell felkeresni. Igen sokat használ a személyes ismeretség, továbbá a nagy készlet mustrabor, hogy szét lehessen küldeni mutatványkép, sőt nagyobb adagokban is, csakhogy izeljék, ismerjék s kedveljék meg.

Mi ujság?

* * *Főherczeg Főkormányzó ur ő cs. Fensége* e hó 4-én délután Bécsből Budára érkezvén, a tábormezőn szemlét tartott a jelenleg ott levő lovasosztály fölött; erre kihallgatásokat adni s a délutáni vonattal Szolnokra utazni méltóztatott.

— *Selmeczről* azon tudósitást veszszük, hogy az ottani ev. gymnasiumba még mult évben elválasztott tanár *Breznyik* János ur, mult hó 18-án kelt legmagasb s legkegyelmesb cs. kir. elhatározás következtében hivatalában megerősittetett. A selmecziek öröme e felett határtalan s reménylik, hogy gymnasiumuk ügye ez által uj korszakba lépett.

△ *(Liszt disszmiséje)* Párisban is elő fog adatni a szerző vezetése mellett, az Eustach egyházban.

△ *Gungl* Pécsett letelepült hegedümüvész, a nyári évszakban Sz.-Pétervárra akar kirándulni, hogy onnét sok babért és még több rubelt hozzon vissza.

+ *(A magyar orvosok és természet vizsgálok)* tiz évi szünet után az idén ujra életbe léptetik azon üdvös szokást, hogy évenkint az ország valamellyik városában gyülést tartanak és a vidéken természettudományi vizsgálódásokat tesznek. Az idei nagy gyülés székhelyeül Pest van kitüzve.

△ *(Adómentesség.)* Pest város felsőbb helyre folyamodott, hogy az egykori harminczadépület helyén eladandó telkeken épülendő házak 20 évre mentek legyenek az adótól. E folyamodásra a mult napokban érkezett le a helybenhagyó válasz.

+ *(Bogya Rózsa k. a.)* jelenleg a milanói „Teatro alla cannobiana" szinházban vendégszerepel, még pedig olly nagy sikerrel, hogy az olasz lapok nem győzik eléggé dicsérni. Az olaszok előtt közkedvességben álló „Sevillai borbély"-ban arat legtöbb diadalt. A nemzeti szinház igazgatósága hir szerint meg akarja őt nyerni nehány vendégszerepre szinpadunkon, mellynek a müvésznő pár év előtt egyik kedveltebb tagja volt.

+ *(Hogy Hegedüs szintársulata Pozsonyban)* milly kitünő részvétnek örvend, arról legjobban meggyőz bennünket egy bécsi lapnak e tárgy felett közelebb történt kifakadása, a mint következik: „Mig a magyar előadásokon rendesen annyi nép gyül össze, hogy majd szétnyomják a szinházat, addig a német elöadásokon a szinészek üres helyeknek adják elő darabjaikat. Fájdalom, hogy ennyire jutottunk Pozsonyban! fájdalom, hogy nemzetiségünktől elpártolva hódolunk idegen nemzetnek, s annak javát mozditjuk elő!" Tagadni nem lehet, kogy ez kissé badar beszéd a német laptól — de „fájdalom!" mi majd csak hódolunk továbbra is ennek az „idegen nemzetnek" Pesten is Pozsonyban is, Debreczenben is.

+ *(Bulyovszkyné asszony)*, husvét óta, midön nemzeti szinházunktól (reméljük, nem hosszu időre) visszavonult, a kolozsvári szinpadon vendégszerepel, még pedig daczára annak, hogy az ott müködő szintársulat jelenleg igen gyarló lábon áll, mindig nagy számu közönség elött, melly e kitünő müvésznőt mindannyiszor lelkesedve és szünni nem akaró tapsviharral fogadá. Mult hó 17-én „Gabrielában" lépett fel, mit jutalomjátékául választott. A lelkesedés, melylyel a jutalmazott müvésznőt ez este a nagyszámu közönség fogadta, ritkitja párját; kitéptekor lelkes tapsvihar és éljenzés tört ki, mialatt szalagos koszoruk, ékszerekkel diszitett virágbokréták repültek lábaihoz. A karzatról három rendbeli verset is szórtak tiszteletére. Az első felvonás után értékes ezüst pipereeszközt nyujtottak át emlékül a kedvelt müvésznőnek, az előadás után pedig a reform. főiskola ifjusága fáklyás zenét rendezett tiszteletére, s folytonos éljenzés közt kisérte őt szállására, hol egy ifju üdvözlő beszédett tartott Thaliának ez avatott papnéjához. Mi cseppet sem csudálkozunk e lelkesedésen, mert ismerjük Bulyovszkyné asszony müvészi játékát; csak azt nem foghatjuk meg, hogy beszélhetett az ifju szónok igy: „Nefélj, ha *megköveznek*, *is másutt*, mi e kövekből diadalivet fogunk neked emelni." Tudtunkkal sehol sem „követék" meg őt, sőt ellenkezőleg, igen jó izü „kenyérrel" kinálgatták. Illy kitétel méltán sérthette a jeles müvésznőt, mert ő maga legjobban tudja, hogy azaz emlegetett „megkövezés" nem való. Különben az a fiatal tűz nagyon illik annak a fiatal szónoknak. Becsüljük érte, a müvésznő pedig — reméljük — meg fogja bocsátani heves indulatját.

+ *(Recsky András ur)* s több barátja, *Latkóczy* Lajos derék festészünk által lefesteté a debreczeni hires barna zenészt *Boka* Károlyt, s az igen jól talált arczképet mult hó 27-én átadá a nemzeti muzeumnak.

+ *(A nemzeti szinház igazgatósága)* előleg jelenti, hogy Ole Bull hegedüvirtuozt négy előadásra szerződteté. Az első hangverseny hétfőn maj. 10-én menend végbe. A helyek ára föl lesz emelve.

+ *(A Patikárusok)* hires zenekarát nagy veszteség érte. *Patikárus Károly* e társulat egyik legjobb hegedüse f. hó 4-én reggel itt Pesten tüdőlob folytán meghalt.

△ *(Szélvész.)* E hó 3-án nagy szélvész dühöngött a főváros környékén, melly vastag porfellegekkel eltakarta a napot. Azt nem is emlitve, hány krinolint haragitott magára, csak azt hozzuk fel, hogy esteli 10 óra tájban, a dunarakparti uj kőraktár czinfedelét felszakitotta a fölötte pár öl magasságban álló vasrácsozaton át az utczakövezetre vetette olly magasságban, hogy az ott álló távirdavonal öt sodronyát is elszakitá. A szélvész e napon az egész országban dühöngött s előre is sejtjük, hogy számos szerencsétlenség által tette magát emlékezetessé.

△ *(A herendi porczellángyár)* tulajdonosa *Fischer* Móricz, még a mult év végén gyárában készült nagymennyiségü porczellán müvet küldött *Humboldt Sándornak* születésnapi ajándokul, ki is a kedves meglepetést arczképe megküldésével s egy sajátkezüleg irt levéllel viszonzá, mellyben a herendi gyártmányokról rendkivül kedvezőleg nyilatkozik, kijelentve, hogy szebb domborműveket, gyengédebb idomokat, a régi festés sikerültebb utánzatát porczellánban még nem látott. (P. N.)

+ *(A 13,000 lakossal biró Kalocsa városából)* — azt irják — egy kávéháza és egy sörháza van, miből azt következtetjük, hogy a kalocsaiak nem szeretnek sem tekézni, sem sörözni. A sörház arról nevezetes, hogy egy lapot is járat, mig a tisztelt kávéház, fájdalom! ennyit sem tud producálni. Az most a kérdés: Vajjon az az egyetlen lap magyar nyelven jelenik-e meg? — Petőfi pedig azt mondja valahol: „No hisz csupán az kellene még!"

△ *(Az országos tébolyda)* épületének tervére ez évi jul. 20-ig szóló határnappal csőd hirdettetett. A legjobb 3000, az ezután következő két legjobb közől az első 2000, a második 1000 pfttal lesz dijazva. Az intézet helyisége Buda határában a várostól félórai távolban a Lipótmezőn 80 catast. holdból fog állani, s 800 elmebeteg elhelyezésére lesz fölszerelve, kik Magyarország öt kerületéből fognak fölvétetni. Az intézet két osztálylyal birand, ezek egyike lesz a *gyógyosztály* 300 betegre, másika az *ápolda* 500 betegre. Azonban az egész ugy lesz elintézve, hogy szükség esetében 800-nál több beteget is lehessen fölvenni. A nem — valamint a betegség különböző fokai — s az egyéni miveltség — s szokott életmódhoz képest több apró osztályok s elkülönitések lesznek, ugy szintén kertek, sétahelyek, fürdők. A hivatali s gazdasági épületek a közép ponton s a kórházétól külön födél alatt fognak állni. A szükséges ivó s egyéb vizről, továbbá a történhető tüzvész esetére kellő oltószerekről is lesz gondoskodva. A mondottakból látható, hogy e közintézet egyike leend a legnagyobbaknak, mellynek mielőbbi létrejöttét ohajtva várja minden emberbarát.

△ *Csallóközben* az elmult hetek alatt igen sok gyermek halt meg rásztkórban; a felnőttek közt pedig 4—6 hétig is eltartó torokbajok uralkodnak.

△ *(Szaporaság.)* Galicziában, a przemysli kerületben, Gofinta faluban, egy 38 éves zsidónő aprilis 27-én öt gyermeket szült, t. i. három fiut és két leányt, kik közől egy fiu és egy leány meghalálozván, a többi él és igen jó egészségnek örvend. Nevezetes az is, hogy az életben maradt fiuk egyikének mindkét kezén hat-hat ujj van.

(Népvándorlás.) A Vas. Ujs. előbbi számában irtuk, hogy Hannoverából egyre folyik az ügyefogyottak bevándorlása hazánkba; most meg a M. F.-ból azon szomoru körülményt kell fölemlitnünk, hogy Erdély erdővidéki s csak 22 faluból álló járásából tavaly 280, s az idén 100 székely vándorolt ki Moldva- és Oláhországba! És igy most már, kinek betelepitendő földje van, nem szükség emberért Hannoverába fáradnia, hanem megnépesitheti uradalmait székelyekkel, kikről átalán tudatik, hogy szorgalmas ügyes és nyilt, ép eszü nép, s e fölött nem idegen a hazában.

+ *(Aradon)*, hol eddigelé kisdedóvoda nem volt, közelebb *Nagy* József ur nyitott meg egy illy intézetet, mellyet jelenleg 27 gyermek látogat, kik fejenkint két forint havidijt fizetnek. Nagyon kevés gyermek lehet Aradon, hogy csak 27 látogatója van e hasznos intézetnek!

+ *(Lugoson egy uj hetilap)* keletkezett „Lugoser Anzeiger" czim alatt. Tartalmát részint szépirodalmi, részint ipari és kereskedelmi czikkek s közlemények teszik. Szerkesztő Wentzely János ur.

+ *(Ellenőr-órák.)* Burk és Reitter würtembergi óragyárosok ellenőr-óraraktárt akarnak felállitani fővárosunkban. Illy óra pontosan megmutatja, hogy hányszor, melly időben és merre tette körutját valamelly eji őr; ha nem kerülte-e ki valamellyikét az elészabott őrállásoknak; s mennyi időre volt szüksége, hogy egyik állomásról a másikra érjen. Még mit nem találnak föl az emberek!

+ *(Chinézer törpék.)* Pestnek közelebb két csodakicsiny vendégei érkezendnek, t. i. két chinai törpe, kiknek egyike 15 éves fiu, másika 13 éves lányka. Az első körülbelől egy rőf magas, s 13 font nehéz, az utóbbi $^3/_4$ rőf hosszu s nyom szőröstől bőröstől 8 fontot. Ezek aztán valódi parányi *nagyságok*! A kis chinézer vendégek jól beszélik az angol nyelvet, s mindenféle

*

chinai tánczot ügyesen lejtenek. Fővárosunkban ének-és tánczban akarják magukat produkálni.

+ *(A székesfehérvári levelezők)* panaszkodnak az ottani közöny és részvétlenség ellen, melly a hazai közügyek iránt nyilvánul. Mult hóban Kocsissovszky szintársulata látogatta meg e tősgyökeres magyar várost, s bár a társaság minden kitelhetőt elkövetett a közönség teljes részvétét kivivandó, mégis a szinház folyvást csaknem kongott az üresség től, mialatt a majomtánczoltatók bódéja egész napokon át tele volt minden rangbeliekkel. Valóban e panasz annál meglepőbb, mert Székesfehérvár eddig nem igen adott okot panaszra.

+ *(Pápán)* közelebb szavalati és zeneestély rendeztetett az ottani ref. főiskola lelkes ifjusága által, melly a nagy közönséget teljesen kielégitette. Dicsérettel emelik ki többek közt Muck Mari kisasszonyt; ki a zongorán sok ügyességgel és bensőséggel játszott, és Frank Ignácz urat, a jeles csárdás szerzőt. A tiszta jövedelem 124 forint, mi főleg irodalmi czélokra fog forditatni. Azokon kivül, kik e szavalati és zeneestélyben közreműködtek, köszönetet érdemel Frank ur, hogy a termet, és Szuper ur, a jelenleg ott működő szintársulat igazgatója, hogy a szinpadot dij nélkül átengedte.

— *(Bezdánból*, Felső-Bácsmegyéből) azon tudósitást veszszük, hogy ezen mintegy 8000 lakosból álló magyar mezőváros napról napra virágzóbb szint ölt s a haladás számos jelével dicsekhetik. Már természeti fekvése igen szerencsés. Ha Bezdánból a Duna felé tekint az utas — irja tudósitónk — ott a hadtanilag is fontos, különben igen regényes battinai hegylánczolatra találand. De Bezdánt leginkább a Ferencz-csatorna élénkiti, melly közvetlen a város alatt folydogál s mellyen nem régiben egy gőzös is kisérlett meg próbautat. A csatorna hosszában egymással vetélkedve épülnek a szebbnél szebb házak s egy szép kikötő ékesiti. Ez utóbbi mellett ez idén sétánynak is jelöltek ki kellő helyet; a fák már be is vannak ültetve. A Dunát, s e szerint a gőzhajói állomást jó kövezett ut köti össze a várossal, mi a közlekedésnek és kereskedésnek igen nagy előnyére szolgál. Mind e körülmény arra mutat, hogy Bezdánnak nagy jövője van. S midőn e sejtelem teljesülését ohajtjuk, csupán azon reményünket fejezzük ki, vajha a bezdániak a haladás és mivelődés szellemi eszközeiről se feledkezzenek meg!

— *(Somlyó városa a Szilágyságban)*, mint ottani tudósitónk irja, ujabb időkben szintén szép előhaladásnak örvend. Ezen kis város csinosbitása, jövőjének szebb, s kellemesb szinben elővarázslása; az ottani lakosság leghőbb ohajtásai közé tartozik. Kevés év előtt nem lehetett Somlyó utcáin egyebet sárnál, hidak romjainál, uton-utfélen gaznál, szemétnél, és rendetlenségben épült házsoroknál látni, és most? Most utczái kövezettek nagyobbára; az utczák és házak bizonyos terv, rendszer és izlés szerint épülnek; most már nem látni a piaczon, s máshol mindenütt szanaszét hányt szemetet, s egyéb rondaságot. Legfőbb érdeme van e részben *Groisz* Gusztáv megyei főnök urnak. — Jelenleg rövid idő óta szintársulat is működik Somlyón, de tudósitónk szerint nem nagy sikerrel, minek maguk a szinészek az okai, mert az igazgatót, Lenkeinét, Csabit, Ujhelyinét kivéve, nem szinipályára valók. Szereplésre sokszor a fogadókból czibáltatnak elő, a szinpadon czivódnak, kedves anyanyelvünket pedig elferditik stb. — *Zilahon*, mint hirlik, szinház épitését tervezik.

— *B.-Gyarmatról, május 2-áról*, e szomoru tudósitást veszszük: Időjárásunk s ennélfogva kilátásaink ollyanok, minőket alig élt még valaki. Tizenegy hónapja már, hogy földünk meg nem ázott! Hét hónapja, mióta fütünk! Hét hónapja, mióta méheink zárva vannak! — Havuuk egész télen át ugy szólván semmi sem volt, s igy ezen illy hosszu száraz tél nemcsak őszi vetéseinkre is károsan hatott, de Flóránk- és Pomónánkban is pusztitott irgalmatlanul. Kinn telelő száz levelü rózsáink s más bokornemüek, és mindazon gyümölcsoltványaink, mellyeket a mult őszszel ülteténk, nagyobb részből elfagytak, és a legszendébb, kedvelt kis virágunk, a mindig szabadon, bokrok alatt erdőkben, mezőkben vadon is tenyésző mártiusi ibolya, valamint kerteinkben, ugy a mezőben is egészben kifagyott! — Mintegy öt-hat héttől óta dühöngő s szünni nem akaró hideg szelek, és a már igazán rémitő szárazság tavaszunkat minden kellemitől megfosztották nemcsak, hanem tavaszi veteményeink- és ültetvényeinkbe vetett reményeinket is leverték már egészen. — Gyümölcsfáink telvék ugyan virágbimbókkal, de részint a hideg-, részint a szárazság miatt ki nem nyilhatnak, és ha tán kinyilnak is, a le nem szedett hernyók millió seregei — et satis dictum! — Szőlőtőkéink eddig még meg sem mozdultak, s tarthatunk méltán attól, hogy sok, többé, még hajtani sem fog, — jó borról tehát már lemondottunk, bő szüretről pedig nem is álmodozhatunk! — S mindezen vigasztaló kilátásokhoz hozzá kell tennem még azt, hogy midőn minden más méregdrága, átalában a termesztményeknek ára, infra omnem criticam! —És mivel „Porci gregatim ambulant“, s igy a sors csapásai is, mult aprilis utolsó napján, azaz tegnapelőtt délután egy óra tájban, egy szalmafedelü ház bent a városban kigyuladván, ennek lángjai, az akkor is dühöngött orkán hozzájárultával, városunknak csaknem egy harmadát elhamvasztották, 180—190 ház le- és nagy részben be is égett! — S ime ma ismét délutáni egy óra tájban vészharangjaink ujra megkondultak, s a tegnapelőtti romok tő szomszédságában ma ismét tizenegy ház égett el! — Városunknak öszvesen nyolcz vagy tiz vizi-puskája van, de dicséretünkre mondhatom, hogy e két vészben alig volt egy, melly kellőképen működni képes lett volna!

Kalmár István.

— *Zseliz-Kisfaludról* (Somogy), april 20-ról következő rajzát kaptuk az ottani állapotnak: Zseliz vidéke Somogymegyének egy részét teszi. Ezen rácz szó: *Zseliczа*, magyarul annyit tesz, mint ékes, kies, kellemetes. Menynyiben érdemli meg e nevezetet e hegyes, völgyes vidék; annak magyarázatába ez alkalommal nem czélom bocsátkozni; átalában megjegyzendő róla, hogy 15 helyközséget foglalván magában, ezek nagyrészint szabályozatlanok, rendezetlenek; a honnan, minden községnek annyi utczája van: a mennyi ház van benne, istálóik nem benn a községben, hanem kivül, szintén illy rendezetlen, elszórt állapotban vannak. Népe többnyire magyar; izletes házakat, azon az okon, mert, ugymond, az apám is illyenben lakott, nem épitnek, s itt is, mint átalában Somogymegyében, a házak kémény nélküliek, s csak azon tekintetben különböznek a papi és az iskolatanitói lakoktól, mivel ezeknek tetején, amazoknak ajtaján vonul a füst. A pálinka-ivást kis, de a borivást, mivel szőlőhegyeik vannak, annál nagyobb mértékben gyakorolják, a honnan, azon időt is, mellyet egyéb mezei munkákra kellene használni; a szőlőmivelésre forditják. Buza s egyéb termő földeiket nem trágyázzák, mert, ugymond, három év alatt az eső lemossa a földről. — A *vadházasság*, melly Gömörmegyében a Rimavölgyén uralkodik, e vidéken is napirenden van, s itt még nagyobb mértékben szerepel, mint amott. Mutatja a következő eset: Négy ifju, kik mindannyian 28 évet már tulhaladtak, kiszolgálván a katonai pályán nyolcz évöket (hátralévén még a reserva — két év) mult évben hazabocsáttattak, s honnlétök ideje alatt keserüen tapasztalván és érezvén az irás ama szavai igazságát: „Nem jó az embernek egyedül lenni“, elhatározták magokat a házaséletre, s hogy e részbeni akaratuk vallás és törvénysértés nélkül történjék; pár óra járó föld levén ide Kaposvár, mint Somogymegye székhelye, megkeresték a tek. cs. kir. közigazgatási járásbirói hivatalt a végett, hogy az illető katonai parancsnokságtól részökre eszközölné ki az örökös elbocsató bizonyitványt. Kérelmök figyelembe vétetett, s kötelességükké tétetett, hogy az erre szükséges okiratokat minélelébb igyekezzenek kézbesiteni a járásbiróságnak, s ezt tették is, még a mult év december havában, s azóta várják naponkint a kivánt örökös elbocsátó bizonyitványt, de az eddigelé még nem érkezett meg. Már-már kifogyván a nagy várakozásból, a közelebbi atyafiakat, rokonokat, sógorokat összehivatván — mind a négyen — most pár hét alatt zene s e vidéken szokásos zászló (azaz rudakra kötözött női keszkenők) kiséretében jegyeseiket hazavitték. Igy ránk lelkészekre — — bár ketten is vagyunk, ott hol egy is sok — nem volt semmi szükség; elmondhatni e vidékről is ama hajdani panaszt: Származhatik-e valami jó Izraelből! — *Filep István*, ref. lelkész.

Vidéki hirek.

Bakony s Balatonvidék, aprilis 4-én. *(Hanyagság. Szent-gáli olvasóegylet. Egyházi rendelet. Mükedvelők.)* Hanyagságnak tartom azon rosz szokást, melly a régi elavult, megrögzött előitéleteken nyugoszik, igy őseink mulasztásainál maradva, önmagunkért mit sem teszünk. — Hanyagság továbbá: a kötelesség elmellőzése, szántszándokos mulasztása, a munka-órák tétlen elpazarlása.

E tekintetben Bakonyvidékünket is éri a méltó vád. Ugyanis csak József s Benedek napok körül kezdett a hosszu télen hullott borzasztó hótömeg igazán olvadni, mig a vizáradások a malmokra is kártékonyan hatottak, — addig s akkor a mi keletifaju jó népünk egyeseinek szántóföldeit is magokkal sodorták. — Az a sok évtizedes tapasztalat, dehogy tanitott meg bennünket? Pedig tudjuk, hogy tavasz felé, mint nyár- vagy őszkor, midőn a vizek olvadás, vagy esés következtében a völgy-lapály felé sietnek, milly sok kárt szoktak okozni? Hogy ezt akadályoznók, vagy a viz folyásának utját annyira mennyire kijelelnők, nem érünk rá? Pedig, midőn a néném asszony két mérczés (egy p. mérő) vetését, a tavaszi áradás helyéről elsepri; igy sorban egy-egy helység határán keresztülkasul garázdálkozva, borzasztó károkat okoz, ugy-e, hogy tehetnénk önmagunkért valamit! és mi még sem! — Tekintsétek meg Hollandiának folyamokba, csatornákba levezetett vizeit, s kiszáritott, a szántásvetésre alkalmassá tett térségeit; nézzétek meg Csallóköznek a vizáradások elleni zsilipeit; eszélyesség, okosság, kötelesség hozták létre ezeket, — tegyünk eképen a fölebbi baj óvására mi is magunkért valamit; hogy igy is kevesebb okunk legyen a nehéz idők elleni panaszra. — Az anyagi országból átmenvén a szellemvilágba, van mit dicséretesen örvendve felmutathatnom, s ez nem más, mint a már létező *szent-gáli* olvasóegylet, ugy az alakuló félben levő *nagy-vázsonyi*. Amaz, több helybeli lelkesültek inditványára csakhamar megalakult, s szabályszerü folyamodványa, a m. cs. k. helytartósághoz rég felküldve, minden órán visszaérkezését várják. Addig is a zsenge egylet két szobával rendelkezik, egyik az olvasás-, másik a szórakozásra felállitva, butorozva. — Hirlapjai e következők: „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“, „Kalauz“, „Falusi Gazda“, „Napkelet.“ Mindegyik olvasótag évenkint fizet 5 pftot. Nem rég érkezett 40 pft. áru könyvszállitmányuk az irodalom gyöngyeiből. És ha széttekintünk körültünk, milly sok illy hasonló olvasóegylettel dicsekedhetnénk! Szent-Királyszabadja, Vámos, Tóthvázson, B.-Füred, kezökben a haladás lobogójával, valójában hathatós tényezői lehetnének vidéküuk fejlő müvelődésének. A kik azért az ügy élére állni hivatvák, gyáva tespedésbe ne vonuljanak hátra, s ne feledjék nagy Széchenyink e sulymondatát: *„A ki a korral nem halad, az vagy elmarad, vagy eltiportatik!“*

Egyházi rendelet érkezett f. év mártius 12-én a veszprémi helv. hitv. egyházmegye gyülekezeteihez, a mellyben azon megyének szellem- s érdemdús esperese felszólitja, kéri, figyelmezteti a gyülekezetek előjáróit, tagjait, hogy ezentul *lelkész- és tanitóikat ezüst pénzértékben fizessék*. Miután e rendeletet a magas kormány évekkel ez előtt kihirdettette, s azt egész birodalmára valláskülönbség nélkül kiterjesztette, — azon emlitettem egyházmegyében most szintén gyakorlatba jövend. Ezen üdvös rendeletnek a segédlelkészekre is ki kell terjedni. A ki ismeri, hallott ezen tiszteletes állásról valamit, hol eddig 50 váltóforint évi fizetés mellett kellett az Ur kertében sáfárkodni, —

38-ik szám. Tizedik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, september 20-án 1863.

333-34.

Előfizetési föltételek 1863-dik évre : a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt : Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. — **Csupán Vasárnapi Ujsag** : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupan Politikai Ujdonsagok** : Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Fischer Móricz.

Magyarországon hozzá voltunk szokva, s legnagyobb részben még most is arra vagyunk utalva, hogy az élet kényelmeihez tartozó iparmüi szükségleteinket a külföld elöhaladott iparos országai fedezzék; s különösen hazai fiatal gyáriparunk irányában a legujabb időkig fölötte mérsékelt igényeket tápláltunk.

Az idök járása e tekintetben is nagy változásokat hozott elő viszonyainkba. Azon pontig értünk, hogy egyes iparczikkekben, s a gyáripar egyes ágaiban nemcsak hazai viszonyainknak teljesen megfelelő eredményeket mutathatunk fel, hanem már olyanokat is, melyek az európai vásárpiaczokon és műtárlatokban is diadalmasan állják ki a versenyt, figyelmet ébresztenek s jó hitelünket nevelik.

Legfényesebb példája a magyar iparosok értelmességének, erélyének és ügyességének azon derék iparos hazánkfia, kiről e sorokban akarunk megemlékezni. Fischer Móriczot értjük, a veszprémmegyei herendi porczellángyár europaszerte ismeretes tulajdonosát. Fischer, ki 1800-ban Tatában született, s szülöitől gondos nevelést nyervén, eleinte kereskedéssel foglalkozott, 1838-ban gróf Eszterházy Károlytól kibérelte a pápai köedény gyárat. Az itteni munka és az egyszerü gyártási eljárás azonban nem sokáig elégitette ki magasabbra törő vágyait; azon felül maga az uradalom birtokosa, gróf Eszterházy is folyvást magasabb czélokra ösztönzé a tehetséges és szorgalmas iparost, s igy történt, hogy mind saját hajlamát, mind a gróf ösztönzését követve, Fischer Móricz a Pápához közel, a Bakony szélén fekvő Herend faluban állitott fel egy finomabb igényeknek megfelelendö porczellángyárat. Szándékát fölötte elősegité azon körülmény, hogy Herend vidékén a porczellángyártás fökellékeit : elegendö tüzelöszert s a szükséges nyers anyagokat kellő menynyiségben és minöségben találta

A gyárból került müvek minden igénynek megfeleltek, azonban a külföldről roppant tömegekben és aránylag olcsó árakon szállitották be hazánkba a porczellán-gyártmányokat, ugy hogy a herendi gyárnak a legjobb igyekezet mellett sem lehetett azokkal kiállani a versenyt, s igy a derék gyártulajdonos már-már csüggedni kezdett s szép terveinek valósulásán kételkedett.

Ekkor támadt Fischernek egy jó gondolata, mely nemcsak gyártmányaira irányzá a közfigyelmet, hanem azok keletét is biztositá. Felhagyott az uj divatu, közönséges porczellán edények készitésével, melyekkel a külföldi gyárak árasztották el a piaczot, és magasabb, specialisabb térre lépett : t. i. gyártmányaiban föképen az antik, régies stylt kezdé szem előtt tartani. A herendi gyárban a régi kor edényeinek legsikerültebb utánzásai készültek el. S ennek hire terjedvén a gazdag aristokratikus körökben, nemcsak az ösöktöl örökölt, s idök folytán csonkává vált, kitünö ódon porczellán készleteket kellett kiegészitenie, hanem ez antik modor mintegy divattá válván, számtalan uj megrendelést is kellett teljesitenie. Annál is inkább, mert a gyár az efféle antikszerü porczellánmüvek elöállitásában mindig nagyobb tökélyre emelkedett, s e tekintetben ügyességének hire a legtávolabb külföldi körökbe is elterjedt.

E körülmény megalapitá Fischer gyárának hitelét és szerencséjét. Külföldi udvarok s ott tartózkodó követségek és a legnevezetesb förangu családok (Eszterházy, Liechtenstein, Schwarzenberg, Metternich, Lobkovitz herczegek s számos grófi ház) vették igénybe a herendi gyárat. Idö folytán a külföldi iparmütárlatokon is megjelentek Fischer porczellánmüvei, s a kivivott elismerés következménye az volt, hogy a gyár távolabb helyekről is, Angol-, Olasz-, Német- és Oroszországból is kapott nagy mérvü megrendeléseket A megrendelök között találjuk Cambridge kir. herczeg, Palmerston, Westminster, Chesterfield lordok, Hohenlohe, Salm, Gorcsakoff, Demidoff herczegek és számos más nevezetes és gazdag férfiak neveit. Innen kerültek ki több osztrák föherczeg disz és asztali készletei s többi között Ferdinánd Miksa föherczeg Miramare nevü tündérvárának termei is a herendi gyárban készült pompás diszedényekkel és asztali, thea stb. készletekkel van fölékesitve.

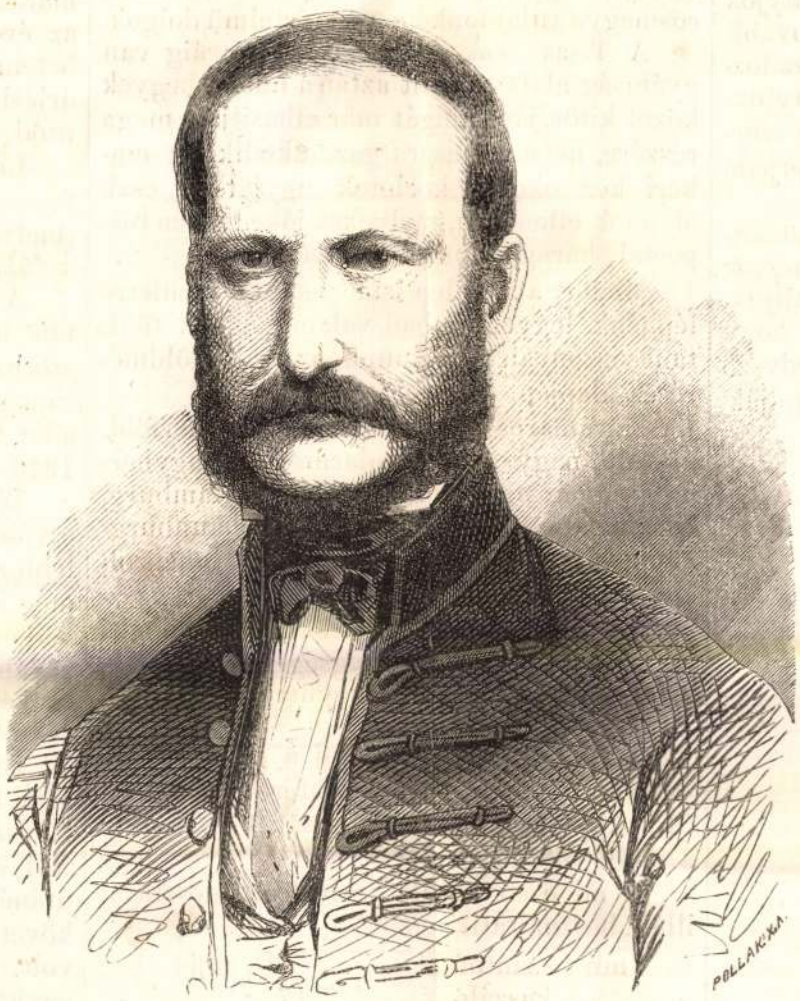

FISCHER MÓRICZ.

Azon nyilvános kitüntetések is, melyekben a herendi gyár 1839 óta, midön müködését megkezdte, ez ideig részesült, egész sort képeznek. Igy már az 1842. évi első magyar iparmükiállitáson bronz érdempénzt nyert; az 1843-ki hazai kiállitáson ezüst, 1843-ban pedig már a nagy arany érdempénzzel lön kitüntetve, 1845-ben a bécsi iparmükiállitáson dicsérö-oklevelet, 1851-ben a londoni világkiállitáson jutalomérmet, 1853-ban Amerikában a newyorki kiállitáson jutalomérmet, az 1855-diki párisi világkiállitáson első rendü jutalom-érdemjelet s 1862-ben a londoni világkiállitáson szintén első rendü jutalom-érdemjelet kapott. — Fischer Móricz azonkivül egyes uralkodóktól is nyert az ipar terén tett sikerdus fáradozásai jutalmául érdemkereszteket s érdemjele-

ket. Egyik legnagyobb kitüntetés, a mi érte, azon levél volt, melyet hozzá 1857-ben a világhirü természettudós, Humboldt Sándor sajátkezüleg irt, s melyben a herendi gyártmányokról azt mondja, hogy azok mind anyagjokra, mind müvészi kivitelökre nézve a hasonnemü gyártmányok között az egész világon a legelső sorba tartoznak.

A világon eddig a legjelesebb és utólérhetlen müvészetü porczellántárgyaknak tartattak a chinai és japáni porczellánedények. Fischernek sok évi kisérlet után végre a chinai és japáni porczellán müvek teljes utánzása is sikerült, mihez a Bakony vidékén a legalkalmatosabb nyers anyagot találta. A mit eddig Európában hiában kisérlett meg mindenféle porczellángyár, azt Fischer oly tökélyre vitte Herenden, hogy az utánzott müveket gyakran szakértők sem valának képesek megkülönböztetni az eredeti chinai edényektől.

A tavalyi londoni iparmütárlaton a legélénkebb figyelemben részesültek chinai diszedényei, s ezek sorában különösen egy óriási tál, mely 3 láb átmérőjü, s nagyságra nézve a legterjedelmesebb eddig ismert porczellánmü a világon. De nemcsak nagyságra, hanem müvészi tökélyre nézve is ritkitja párját A tál belső tükre azon jelenetet ábrázolja, midőn Mária Terézia királynő 1741-ben a pozsonyi országgyülésen fiát mutatta be a lelkesült rendeknek E mü elkészitése majdnem két évig tartott, s Bécsben az uralkodó Felség részéről is kitüntető elismerésben részesült.

A herendi gyár számos munkásnak s köztök több jeles festőmüvésznek is ad foglalkozást és élelmet. Biztos kilátásunk van, hogy e gyár, mely eddig nemcsak alapitójának s tulajdonosának szerzett megérdemlett kitüntetéseket, hanem az egész hazára is fényt árasztott, még a jövőben is folytatni fogja szép munkásságát, miután Fischer Móricz müvelt és tevékeny fiai, atyjok nyomdokain haladva, ezen iparág tovább fejlesztésében már eddig is sikerrel fáradoztak. Őszintén kivánjuk, hogy derék atyjokkal együtt soká élvezzék a „munka és szorgalom“ édes gyümölcseit s messze kiterjedő áldásait.

Nem régiben azon szomoru hirt közlötték a lapok, hogy a herendi porczellán-gyár egy része tüzvész martaléka lett Ohajtjuk, hogy a kár ne lett légyen tetemes, s hogy azt a gyár müvei iránti részvét s kedvező viszonyok mielőbb teljesen helyrepótolják.

Pusztán.

Itt vagyok hát, ujra visszatértem
Megpihenni e nagy rónatéren.
Elfeledni szivem szenvedésit . . .
Lelkem itt majd uj reményt is épit.

Itt van a lak ákáczok körében,
Minden ugy van mint midőn kiléptem :
Széles róna . . . délibáb . . . felette
E szerény lak boldogság szigetje.

Itt van a kert, szép reményim képe,
Kis virágit a vihar kimélte . . .
Tán tudá, hogy ujra visszatérek? . . .
Ez virul még . . . hej de a remények! . . .

Közepében kékes tiszta tó van,
Szellő susog rajta elhalóan.
Hattyu uszik a kis tó vizében,
Néha-néha elmerül egészen.

Partiról a szomorufüz ágak
A habokba zöld levelkét hánynak.
Hajtja a szél . . . leng a levél rajta,
Mintha volna elmerülő sajka.

Suttogó fák enyhadó árnyába
Örömében dalol a madárka.
Suttogó fa magas tetejére
Csacska fecske megpihenni tére . . .
De a fecske nem marad sokára,
Száll sebesen a patak partjára.
Pajzán gyermek bajt csinált a fészken :
Ujra kell azt rakni már egészen.

Itt foly a kis csörgeteg magában
— Partja mellett gyakran álldogáltam —
Tiszta habja fut, szalad susogva,
Partvirágit összegyüjti bogba . . .

A ház előtt hid van rakva rája,
Le van törve az egyik karfája.
Csonka szegény . . . le van törve régen,
A kis patak el is vitte szépen . . .

Itt merengtem csendes alkonyatban
Futott a hab susogva alattam.
Messze . . . messze . . . pásztortüzek mellett,
Bánatosan furulyaszó zengett . . .

— Csendes a táj . . . nyugszik a nap épen,
Rózsapirja szétterül az égen.
Lelkemen is csend és égi béke —
Koszoruja a jövő reménye.

Erdő látszik ott a láthatáron,
Megpihenni hűs ölére vágyom . . .
Még se . . . még se . . . köd von rája fátylat . . .
Nem hagyom itt ezt a kicsiny házat.

Fut a patak a tájon előre,
Messze . . . messze betér az erdőbe.
Fürge csermely oh beszéld el ottan :
Boldog vagyok, hogy ide jutottam . . .

Ujra kedves előttem az élet,
Mert egy angyal közelében élek,
Igen, igen, keblemre van zárva
A világnak legszebb virágszála.

Komáromy Kálmán.

A Tisza bölcsője.

(Emlékül a jó máramarosiaknak.)

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

II.

Földirati jegyzetek. Huszt.

Ki hazánk földabroszára tekint, azonnal belátja, hogy a „Tisza bölcsője“ és Máramarosmegye tulajdonképen egyértelmü dolgok.

A Tisza csak Máramaros hataráig van gyámság alatt; a mint aztán a huszti hegyek közől kitör, járszalagát már elhasitja s maga részére, néha a máséra gazdálkodik; az emberi kéz okozta korlátok ugylátszik csak olyanok ellenében, melyeket jókedvében respectál, haragjában föl sem vesz.

Mielőtt a röviden ismertetendő területre lépnénk, legyen szabad valamit annak földtani viszonyairól szólnunk, az ujabb földmérések alapján.

Máramaros területe 177 □ mérföld, egyenlő nagy a hessen-darmstadti nagyherczegséggel; nagyobb mint Hessen-Hamburg, Lichtenstein, a két Reusz, Schaunburg-Lippe, Lippe-Detmold. Waldeck, Hohenzollern-Heckingen és Sigmaringen, Schwarzburg-Rudolstadt és Sondershausen, Anhalt-Bernburg és Köthen herczegségek együttvéve, mert emezek területe együtt csak $167^{3}/_{4}$ mföld.

Ezen tetemes területből a lapály, mely csaknem egészen a Tiszamentére szoritkozik, (Bocsk,- Huszt $7^{1}/_{2}$ mföld) csak 17 □ mföld a többi 160 hegyvidék.

A mi ezen terület mivelési felosztását illeti, használtatik :

mint szántóföld . .	$5^{1}/_{2}$	mfld.
„ kaszáló . . .	17	„
„ legelő . . .	$29^{1}/_{3}$	„
„ erdő	124	mfld. *)

A fennmaradt területet a városok, falvak, utak, vizek, stb. foglalják el.

E rövid összeállitás is mutatja, hogy a Tisza bölcsőjének felvirágzása csupán gyáripar és barom-tenyésztés utján eszközöltető; gabna-termelése magát a megyét sem elégithetvén ki.

Hogy ez igy áll, már az eddigi eredmények is mutatják, tevén a megyének bevétele 1856 körül : Erdőkből 930,000 ftot, marhatenyésztésből 420,000 ftot, gyár, ipar és bányászatból a són kivül 82,000 ftot. — Mig kiadása csupán élelmi szerekre 1,413,000 forint. *)

De elég a száraz adatokból, melyek azonban, ha valaki e megye jelenét ismerni s jövőjét tájékozni akarja, nem látszanak épen ok nélkül összeállitottaknak. Siessünk czélunk felé :

Huszt egyike az öt „*korona városnak*“ (Sziget, Técső, Visk és Hosszumezővel) mint ilyen a kamarai gazdaságnak egyik középpontja a Tisza végső szorulatának torkában a Nagy-Ágnak a Tiszába szakadásánál.

Annak daczára, hogy egyike azon helyeknek, melyek nevei hazánk történet-könyvében a leggyakrabban fordulnak elő, — kevés történelmi emlékkel dicsekhetik.

Mint szabadalmazott hely, 1329-ben fordul első izben elő. **) Ekkor történt, hogy Robert Károly királyunk Huszt, Técső, Visk és Hosszumező lakosait (hospites nostri de Máramarusio, saxones et hungari in villis Visk, Huszth, Técső et Hosszumező) azon szabadalmakkal ajándékozza meg, melyekkel a szőllősiek élnek, azon okból, mert Máramaros földe terméketlen, nehéz mivelésü és lakásra másként is terhes.“ („Quod terra Marmarusiensis infertilis, laboriosa, et gravis ad residendum fore dignoscitur.“)

Hogy Huszt s átalában az egész magyar föld történeti emlékekben annyira szegény, nincs mit csodálkoznunk. Ennek oka először küzdelmes történetünkben — mely hazánk földét annyi izben tette tabula rasává, másodszor saját kegyeletlenségünkben fekszik, s hol oly három tényező, mint ellenséges kéz, kegyeletlenség és az idő foga egyesülnek, mi maradhatna meg épségben? . . . Hiszen még az évezredekre épült egyiptomi gulákat is betemeti lassankint a Sahara homokja, s az óriási Sphinxnek már csak fejét látja az utód.

Lenn a városban csak két régibb időből fennmaradt épület áll még : *a ref. egyház* (melynek rajzát lapunk mai száma hozza) *és a Rákóczy-féle palota.*

A keritett egyház épitési korát határozottan nem tudhatjuk. Diplomatikai adatok szerint azonban a XIII-ik századon tul, Máramaros vallási élete nem vihető; az első adat, mely a máramarosi konventről szól, az 1213 évbeli.

Wenczel G. s mások nyomozásai azonban e vidék magyar népesedését sem viszik fölebb s mivel a román és ruthen telepitvények még később korra esnek, ugylátszik, hogy e vadon vidék a magyar honfoglalás első évszázadában inkább királyi vadászatok és baromtenyésztés helye volt, mint társadalmilag szövetkezett emberek lakhelye.

Eszerint a huszti egyház épitési ideje sem tehető a szigetinél fölebb, mely mind Henszlmann, mind Szilágyi István által a XII. és XIII. századra tétetik. Ez, a sekrestye utánépitéséből s a szigetinek frescóképeiből következtetve, előbb görög-katholikusoké volt, s csak később ment át a lakossággal együtt a mai kath. egyházhoz.

Nevezetes azonban, hogy már 1523-ban, tehát öt évvel Luther föllépése után, már az egész huszti magyar lakosság reformált hitre tért, az akkori plébános huszti Lovász Tamás vezérlete és hatása következtében. Igy a

*) Közelebbi katastrális munkálatok alapján. *P. Sz. K.*

*) Lásd Szőllössy Balázs „*Máramarosmegye viszonyainak ismertetése.*“ Pest 1856.

**) Lásd Wenczel G. „*Kritikai fejtegetések Máramaros megye történetéhez*“ 1857.

Fischer dior

Vas. Ujs. 1874. 525. l.

Winkler Elemér: Pozsonyi ötvösjegyek
(2 képes táblával) --- --- --- --- 155
Zambra Alajos dr.: A régiségek és szép-
művészetek védelméről szóló 1909-ik évi
olasz törvény végrehajtási szabályzata 266

VASÁRNAPI UJSÁG.

— **A herendi porczellángyár** bukása élénk sajnálkozást gerjeszt mindenfelé. E világhirű műgyárt Fischer 36 évig vezette, de inkább a gyár művészi jellegére, mintsem annak üzleti összeköttetésére fektette a fősulyt. Most bekövetkezett a baj, s Veszprémmegye a kormány figyelmét hivta föl, de innen keveset várhatni. Számos műbarát pedig több pénzintézethez fordult, s részvénytársulatot akarnak alakitani. Arról van szó, hogy a gyár, melyet a raktárban levő készitményekkel mintegy háromszázezer frtra becsülnek, a csődből megmentetvén, képesittessék a philadelphiai kiállitásban való részvételre, a hol készleteinek előnyös értékesitésére számot tarthat.

1909. évi működéséről --- --- --- 37

Emőkei Emich Gusztáv halála 299

Képek

1. Gróf Csáky Krisztina arczképe ... 3
2. Biedermeyer-stilű berendezés ... 7
3. A kistoronyai ref. templom serlege 8
4. A liszkai ref. templom serlege ... 9
5. A liszkai ref. templom pénzes pohara 10
6. A tolcsvai r. kath. egyház paczifikáléja 11
7. A tolcsvai r. kath. egyház kelyhe 12
8. A sátoraljaujhelyi ref. egyház Rákóczi-kannája 13
9. Lumnitzer János György rézmetszete 23
10. I. Rákóczi Ferencz állítólagos arczképe 24
11. Csiszolt kő- és bronzeszközök a magyaradi őstelepről 31
12. Csont- és agancseszközök a magyaradi őstelepről 32
13. Agancs-, csont- és kőeszközök a magyaradi őstelepről 33
14. Mészbetétes agyagedények a magyaradi őstelepről 35

Fischer Mór

— A nagyhirü herendi porczellan-gyár tulajdonosa, Fischer Mór, e hó 5-én Veszprémben csődöt kért. A magyar földhitelintézet 50,000 frtnyi betáblázott követelésén kivül az adósságok között csak menyeinek hozományai szerepelnek, kik közül az egyik már biztositási végrehajtást is eszközöltetett.

Vas. Lap 1874.
509 l.

Farkasházi Fischer Mór

Vas. Ujs. 1880. 158. l.

országban. — Farkasházi Fischer Mór, a herendi porczellángyár alapitója, ki e nagy hirre jutott gyár vezetésétől csak nem régiben vonult vissza Tatára, hol 82 éves korában hunyt el. — Gr. N-

moderno». Egli dimostra di aver sentito «l'intensa drammaticità del canto immortale e, con la commossa umanità degli esseri che il vate ricrea, il soffio di poesia che investe tutta la divina concezione».

I 34 canti danteschi prendono più di 300 pagine di ampio formato, 25×33, ove spaziosi si allineano i caratteri di corpo 24 «vecchio romano», e la tiratura a due colori — rosso e nero — è su carta a grana finissima. Acqueforti e veste tipografica formano di quest'Inferno dantesco un «pezzo» veramente pregiato, e noi formuliamo il desiderio che almeno qualche esemplare venga ad arricchire anche le biblioteche ungheresi.

Fischer Mór, porczellángyáros, l. *Farkasházi-Fischer M.*

Fischer Mór

Keramikus

Ernst Muzeum aukció

IV - V.

614. KÉZMOSÓ TÁLKA POHÁRRAL, porcellán, kettős fallal, a külső rácsosan és rozettásan áttört, rozetták szinesek, belsejében szines virágos ágak. Kinai porcellán mintájára készült. A pohár belsejében bibornoki cimer IOANNES RANOLDER EPISCOPUS WESPRIMIENSIS körirattal.
Átm. 19 cm. Jegye Herend, benyomva, kék cimer és M. F. Herend, 1860—61. LIX. Tábla.

610. GESZTENYETARTÓ FEDŐVEL ÉS ALJJAL, porcellán, három alacsony lábon álló hengeres bográcsot ábrázol, barna mázzal. A fül aranyozott.
M. 12 cm. Jegye (az alján) HEREND, benyomva, kék cimer és M. F. (Fischer Mór.) Herend, 1861.

Beschreibungen der zum Verkauf gebrachten Gegenstände werden nach erfolgtem Zuschlag Eigentum ...ngen bis zu deren Übernahme am *Schlusse des* ...re Haftung für etwaige Beschädigungen. Der ...chliesslich auf Kosten und Gefahr des Erstehers ...g *keine Haftung* für eventuelle Verluste oder

...ehmen das *Ernst-Museum* (Telefon 120—14), ...*r Koósa und Karl Szabó*, selbe sind berech-

1.—, ferner für *erstandene Objekte* bis K 100.—
5.—, und für jede weiteren K 1000.— *K 15.—*
...ch nur den *mit Katalog versehenen Besuchern*

628. TEASKANNA FEDÖV
Pereme kosárfonásos, fé
M. 11 cm. Jegye kék

629. TINTATARTÓ, porcella
virágok. Fent kis csész

Átm. 16.5 cm. Jegye H

622. TÁNYÉR, porcellán, hu
kartusban madarak.
Átm. 21 cm. Jegye F.

DIE AUKTIONEN DE

IV–

SAMM

GRAF PETER

NEBST BEITRÄGE A
UND ANDEREN

ANTIQUITÄTEN, GEMÄLDE, AQUARELLE,
BRONZE, ELFENBEIN, GLAS, SILBER, DO
GOBELINS, STOFFE, TEPPICHE, HOLZSKU

DER KATALOG WURDE VERFASST U
VON DEN MUSEU

Fischer Mór
keramikus

604. DISZEDÉNY FEDŐVEL, 2
nyakkal, domboru és szines
aranyozott oroszlánalaku g
M. 35.5 cm. Jegye MF II.

600/1. POHÁR, 2 db,
retben „Die Kar
M. 12 cm. Cseh,

Ernst Muzeum aukcioi

IV - V.

240. ÁLLÓ ÓRA, u. n. toronyóra, aranyozott réz, 2 számlappal, látható óraszerkezettel. Német, XVII. sz. 250.—

241. HÁROM OLTÁRGYERTYATARTÓ, aranyozott bronz. Magyar, Louis XVI. 100.—

242. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, öntött és részben aranyozott bronz, álló nőalakok. Francia. Empire. 200.—

243. KANDALLÓDISZ, bronz, férfi- és nőalakkal, félaktban, háromlábu diszes talapzaton. 2 darab. XIX. sz. 300.—

244. KÉT VÁZA, öntött bronz, aranyozott diszitéssel. Francia. Empire. 300.—

245. ÁLLÓ DISZÓRA ÉS KÉT DARAB HATKARU GYERTYATARTÓ. Az órán álló női bronzalak. Francia. 400.—

246. FALIÓRA, fa, aranyozott számlappal, benne vizfestésű virágcsokor, üvegharangjátékkal. Holland. XVI. sz. 80.—

247. ÁLLÓ ÓRA, két aranyozott és faragott fa delfin-alaktól tartva. Címlapján köszörüsműhely. Osztrák. Empire. 120.—

248. BRONZÓRA, gazdagon aranyozott szfinkszekbe foglalt óradió, tetején ülő női alak. Lapján: Rettich in Wien. Empire. 50.—

249. KIS INGAÓRA, u. n. capler, aranyozott rézállványon, üvegburával. Biedermeyer. 10.—

Farkasházi Fischer Mórie

~~Fischer fél hazadi~~ gár

310.

310. ASZTAL, GÓTIKUS, MAGYAR, XVI. SZÁZAD.

TABLE DE STYLE GOTHIQUE, HONGROISE XVIe SIÈCLE.

311.

311. FEDELES TÁL ÉS TEÁS KANNA, PORCELLÁN, BÉCSI GYÁR, XVIII. SZÁZAD.

TERRINE ET THÉIÈRE EN PORCELAINE DE VIENNE, XVIIIe SIÈCLE.

Magyar Iparmüvészet

1908. évf. 320. l. kép

312.

312. TÁL, HERENDI PORCELLÁN, 1843. AJÁNDÉKOZTA : SARBÓ ARTURNÉ.

PLAT EN PORCELAINE DE HEREND, 1843. DON DE Mme A. DE SARBÓ.

Iparművészeti Múzeum tulaj'd.

313.

313. KÁVÉSKANNA, MÁZAS, KEMÉNYCSERÉP. BAYREUTH, XVIII. SZÁZAD.

CAFÉIÈRE EN TERRE DE-PIPE EMAILLÉE. BAYREUTH, XVIIIe SIÈCLE.

314.

314. BORJÚBŐR-KÖTÉS, XVI. SZÁZAD.

RELIURE EN VEAU, XVIe SIÈCLE.

475. KÉT DISZEDÉNY, porcellán. Sêvres-modoru kék-ara... ...éssel ...sz. 120.—

...Imari-modoru diszitéssel. Bécs, 40.—

...kkal. Kina. 15.—

...öld alap, szines virágcsokorral. 5.—

...lőindával. Bécs, 1815. 5.—

...nedaillonnal. Bécs, 1797. 5.—

...iszitéssel. Cseh, XIX. sz. 3.—

...kékkel és virágokkal. Herend, 5.—

...kelydisszel, szines virágokkal. 5.—

...ört diszitéssel. Pécs (Zsolnay), 5.—

... férfialakkal. Pirkenhammer, 5.—

Fischer Mór
porcellángyárós

l. Magyar Múzeum
1947. dec.
28. l

457. [illegible]LPAS CSÉSZE ALJJAL, szines porcellán, arany és szines lepkedisszel.
Bécs, 1827. 50.—

458. DISZCSÉSZE ALJJAL, zöld arany disszel. A csészén elöl a bécsi Szt. István-templom képe szinesen.
Bécs, 1820. 80.—

459. CSÉSZE ALJJAL, szines porcellán, a csészén elöl Szt. Teréz angyallal.
Bécs, 1820. 50.—

460. MOSDÓTÁL ÉS KANNA, porcellán, piros és virágos, Holics-modoru diszitéssel.
Herend, 1869. 100.—

461. RÓZSAALAKU EDÉNY, szines fajansz.
Holics, 1760 k. 100.—

462. TEÁSKÉSZLET, porcellán: 1 teáskanna, 1 tejeskanna, 1 cukortartó, 1 öblitő csésze és 3 csésze aljjal, szines kinai alakokkal diszitett.
Herend, 1866 k. 150.—

463. HAT TÁNYÉR, porcelán, szines kinai jelenettel és diszitéssel.
Herend, 1866. 100.—

464. TÁLCA, porcellán, trapezalaku, szines virágokkal.
Bécs, 1775 k. 30.—

Fischer Mór

herendi porcellán

gyárós

lásd

Székesfehérvári reáliskola értesítője 1872.

(Humboldt levele egy magyar iparoshoz.)

Zetendő összeg Frt	f.	Jegyzet
149 Ft	25 f.	

Farkasházi Fischer
Mór

Hulatott 1799.
Tatán

Gerő László
Tata települése
és műemlékei.
Bp. 1954. 29. l.

Fischer Mór

herendi porcellán
gyáros
gyártmányaira az
alábbi nemzetk. ki-
állitason ezüst ér-
mett Eapott

Univ. de 1867 à
Exp. Paris 1867

catalogue spécial du Royaume de Hongrie Paris 1867

(Exposants 5 fl.)

136/1945. közmű sz.

T. fogyasztónk!

Értesítjük t. fogyasztóinkat, hogy a felemelt díjak megnövekedett kiadásaink ideiglenes fedezésére szolgálnak mindaddig, míg a Közellátási miniszter úrnak az árrendezésre vonatkozó s minden a díjakat érintő árténvező figyelembevételével megállapítandó díjak mértékéről rendeletileg nem intézkedik. A jelenleg engedélyezett szorzószám a multévi díjaknak tízszerese. A vízdíjaknál a szorzószám április és május hóra egyenkint ötszörös, június hótól kezdve tízszeres.

Vác, 1945 július 4.

Vác m. város közművei üzemvezetősége

Pestvidéki Nyomda Vácon 336/45

A 32. sz. szekrény anyagának jelentékenyebb darabjai: füstölő, bronzfoglalatban, Chantilly, XVIII. sz. k.; francia (Vincennes, Sèvres) és svájci (Nyon, Zürich) csészék, XVIII. sz. m. f.; a szt-pétervári orosz császári porcellángyár Louis XVI.-asztalkészletének több darabja.

33. sz. szekrény. Herendi porcellán, XIX. sz.

A herendi porcellángyárat Fischer Móric alapította 1839-ben, aki addig Pápán jól jövedelmező keménycserépgyár bérlője volt. Fischernek vállalkozásában segítségére volt Singl József nevű műhelyvezetője, ki a gyártáshoz szükséges technikai ismereteket csehországi gyárakban sajátította el. A gyárnak már igen rövid időn belül sikerült egészen jóminőségű használati árut előállítani. Ezeken az első gyártmányokon határozottan érzik a cseh iskola: formában, dekorban és színezésben a negyvenes évek ú. n. neobarokk ízlésébe illeszkednek. Fischernek ama törekvése, hogy tisztán kelendő használati porcellánokat készítsen csakhamar válságos helyzetbe juttatta fiatal vállalatát. Az évtizedek óta virágzó cseh gyárak töméntelen terméke szabadon özönlött be az országba és rövid időn belül agyonnyomta a kis gyárat. Fischer, hogy vállalatát a fenyegető bukástól megmentse, felhagyott a közönséges használati edény gyártásával és magasabb, speciális térre lépett: a régi kínai és a korai európai porcellánok modorában kezdett dolgozni. Miután Herend abban az időben az egyedüli gyár volt, mely a régi minták után dolgozott, Fischernek ez az iránya a vállalat gyors felvirágzásához vezetett.

A herendi gyárnak munkaköre két csoportba foglalható. Az egyik a különböző régi készletek kiegészítése, mely úgyszólván tisztára másolómunka. A másik csoport már művészi jelentőséggel bír. Ebbe sorozhatók a régi porcellánok hatása alatt, szigorúan azok ízlésében készült darabok, melyek azonban nem tekinthetők szolgai másolatoknak. Felhasználják ugyan a régi porcellánok formáit és díszítményeit, de ezen kereteken belül sajátos ízlést tüntetnek fel, mely határozottan magán hordja a herendi jelleget.

1876-ban Fischer Mór a gyárat átadta fiainak. A kereskedelmi irány, mellyel a gyár jövedelmezőségét emelni kívánták, nem járt a remélt eredménnyel, sőt a vállalat gyors hanyatlásának okozója lett. 1885-ben a gyár részvénytársasággá alakult,

melynek vezetősége nagymennyiségű olcsó, de jó áru forgalombahozatalával vélte a részvénytőke jövedelmezőségét biztosíthatni. A régi tradiciókkal való szakítás azonban nem a kívánt eredményhez, hanem a gyár művészi színvonalának további süllyedéséhez vezetett. 1897-ben az alapítónak unokája, Farkasházy Jenő visszavásárolta a gyárat és újból a régi mintákra támaszkodó herendi genret kezdte sikeresen művelni. 1923 óta a gyár ismét részvénytársasági alapon működik.

A 33. sz. szekrényben külömböző európai porcellánok modorában készült herendi gyártmányok vannak kiállítva. Képviselve vannak egyrészt a meisseni, bécsi, capo di montei és sèvresi porcellánok hű másolatai, másrészt az ezek hatása alatt készült speciálisan herendi alkotások. Figyelemreméltó darabok: kávéskészlet, színesen festett domború jelenetekkel, a capo di montei porcellánok modorában; teáskészlet, gallyakon ülő madarakkal, a meisseni porcellánok modorában.

34. sz. szekrény. Herendi porcellán, XIX. század. Kínai ízlésű porcellánok. A gyár legjobb munkái közé sorolhatók a Ming-porcellánok modorában kínai jelenetekkel díszített edények, valamint az áttört falu porcellánok.

35. sz. szekrény. Herendi porcellán, XIX. század. Kínai és japáni ízlésű porcellánok. Sikerültek az ú. n. fond-porcellánok utánzatai. Figyelemre méltó jellegzetes herendi mustrája miatt az ú. n. gödöllői készlet, vörös és fehér sávokban japán ízlésű virágdíszítéssel.

36. sz. szekrény. Herendi porcellán, XIX. század. Keletázsiai porcellánok másolatai. Ezek a megtévesztésig hű másolatok a gyár technikai fejlettségének magas fokáról tanuskodnak.

37. sz. szekrény. Herendi porcellán, XIX. század. Meisseni, bécsi és sèvresi porcellánok utánzatai, valamint ilyenek hatása alatt készült darabok. Figyelemreméltó a herendi gyár égését ábrázoló tányér 1843-ból.

12), hanem müremeket akart alkotni, melyeket végül muzeumoknak ajándékozok. F. F. Mór kézitmenyéből gazdag gyűjteménye van a M. Tört. Muzeum Iparmüvészeti Tárának, a herendi gyárnak, a Vanpréminmuzeumnak, a bpesti Müegyetemnek, mehány herendi porcellan tárgya van a Londoni South Kensington, a párizsi Louvre, a drezdai

9 azarany: F. halála után a herendi érmeddi gyár az 1883. évi amsterdami kiállításon vég. porcellánjával nyerjeg

13) Johannemu, a hamburgi, genfi stb. muzeumokban.

Az O. M. Iparmüvészeti Muzeum 1921, és az Orsz. M. Iparmüvészeti Társulat 1939., a gyár százéves jubileuma alkalmából, kiállításokat rendezett a herendi gyár alkotásaiból.

8/és örökösei számára a
m. nemességet, farkas-
házi elinevvel. ~~Fin-~~
~~kább műveiz, mint kere-~~
~~kedő volt. Gyárát világ-~~
~~hírűvé tette, de ő maga~~
~~évről évre örökte anya-~~
~~gi gondokkal küzdött.~~
~~Csakhadfa azzal vádolta,~~
~~hogy csak a dicsőségért~~
~~delgezik, ahelyett hogy a~~
~~termelést fokozná s~~
~~gyár jövedelmezőségét~~
emelné. 1869. a M.
N. Muzeumban állítottaki a Moriamur disztálat, s pesti lapok áradozva írtak róla.

9) de állam ~~kölcsönert~~ segelyert
hiába könyörög, ~~mert~~
Ezt csak akkor kaphatná
volna meg, ha az összeg kifizetését egy bank vállalná, de nem vállalta
egy sem. 1872. udvari szállitói címet kapott.
Nagy erőfeszitéssel és amyagi áldozattal készült
az 1873. évi becsi világkiállitásra. Erkölcsi
sikere nagy volt F a
gazdasági válság miatt
~~azonban~~ az amyagi
siker azonban elmaradt.
A ~~király~~ császár (Becsbe érkezett

F (a ~~Kurszky~~ császár a Tudomány és Művészet aranyérmet adományozta neki)

10) ~~fejedelmi vendégei~~ külföldi uralkodok
szennára herendi por-
cellánokat vásárolt.
Az ~~király~~ uralkodó jubileumára
1873 dec. 2. a herendi
gyár elküldte hodoló
ajándékát, egy hatal-
mas porcellán vázát.
A agg gyáros ekkor már
rittán volt Herenden,
Tatára vonult vinza
s itt a herendihez ha-
sonló szellemű üzemet
nyitott. ~~A herendi gyá-~~
~~rat fiainak adta át.~~
1874. végén a herendi gyár
csődbe jutott s a

~~minután a csődöt~~
~~feloldottás~~

11) csödtömeg gondnoka

F.-nek ~~fiai Fischer~~ Dezső

fia lett. F. F. inkább

művész, mint ~~kereske~~

~~gyárosvolt~~ üzletember.

~~volt~~. Gyárát világhi-

rűve tette, de ő maga

örökké anyagi gondok-

kal küzdött. Csabádja

azzal vádolta, hogy a

sok tőcséret elvaki-

totta s a bekeszelt

művész büszke köve-

telései összeütközésbe

kerültek az egszerű

gyáros igényeivel.

Ajjuk sohasem az

üzleti hasznot vézte

F. ~~utóta~~ A csödöt feloldo ~~[illegible]~~ [illegible]

F. a gyárat vejleg fiainak

adtaát

6

L s mely utóbb az O.M. Iparmúvészeti Muzeumba került.

évig dolgozott L 1852. a
szárd király többévszá-
zados, hiányos ~~por~~ kínai
porcellánkészletét egészíttet-
teki. 1853 a new yorki
ntk. iparkiállitáson az I. di-
jat ítélték neki. 1854. a bel-
ga király tűntette kinek
1855 iki párisi világkiál-
litáson első osztályu érmet
nyert. Ezen a tárlaton volt
kiállitva az a kínai jellegü
teáskészlet, melyet I. Fe-
renc József edesanyja része
karácsonyi ajándékul ké-
szittek. 1859. a királytól
az arany szolgálati keresz-
tet kapta. Az 1862. évi

7/ londoni kiállitáson I. díjat,
Athon a Ferenc József-rend
lovagkeresztjét kapta. 1863.
a király Herendre ruhá-
za át a megszünt becsi
porcellángyár védett min-
táinak készitési jogát. Ez
évben ujra tüvész puszit-
~~ott~~ a gyárat. Az 1865-iki
pozsonyi iparkiállitáson
diszoklevelet kapott, 1866
a becsi muzeum levelező
tagjává választotta. Az
1867-i párizsi világkiál-
litáson a gyár ezüst érmet
kapott. F.-pedig a becsü-
letrend tiszti keresztjét
1867. megkapta a maga

2

de megfelelő tőke
hiányában ~~mihamar~~
belátta, hogy a vámmen-
tesen ~~[illegible]~~ cseh és
osztrák áruval szerény üzeme
nem veheti fel a ver-
senyt.

sem árban, sem minőségben

1842. az első m. iparmin-
kiállitáson gyártmányait
bronzérennel tüntetik fi
Még ez évben V. csoprém
megye ajánlására megkap-
ta vállalata megkapta
a császári és királyi kivált
„sugos porcellángyár" címet.
1843. nagyobbitotta a gyár
területét, második hem-
zét épitett, a második

T az orszagba
özönlő olcsó

T a Kossuth Lajos
nagy elvi mérvel
emlékezet megrétt

3) nemzetiszi kiállitason ezüst
érmet nyert. De megbénit-
ta munkáját, hogy ezé-
ben gyárának egy része le-
égett. Kára biztositásré-
vén megtérült. Ester-
házy Károlyné megbiz-
ta, hogy régi (1844) meisse-
ni készletének hiányait
egészitse ki. ~~A munka~~
A megbizásnak olyan si-
kerrel tett eleget, hogy
több főnemi család hason-
ló ~~megbizásnak~~ megrendelésnek fordult
hozza. Önállóan is kiszi-
tett meisseni jellegű
porcelánokat s ezekkel
a becsi 1845. ~~M~~ iparmu-
kiállitáson volt sikere.

[(Esterházy, Batthyány, Pálffy, Zichy, Szechenyi)

4) A kiálli Tarra küldött
meisseni jellegű porcellá-
nokat Weisse Albert
milanói kereskedő mind
megvette sy dicsero okluvet
~~megvette~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ kapott.
~~[illegible]~~ vele.
Az elért sikerek buzdi-
tottak arra, hogy korai
XVIII. századi europai,
majd régi kínai és japán por-
cellánok utánzásával
foglalkozzék. Ezt a mű-
veletet annyira fejlesztette,
hogy gyártmányait szak-
értők is nehezen tudták
az eredetiektől megkü-
lönböztetni. Minthogy
az utánzásokra a herendi
gyár ~~[illegible]~~ jegyét alkalmazták

Kizárólag
(óbecsi, meisseni, sevresi stb.)

5) hamisításról nem lehetett-
szó, a tetszetősebb formák
és díszítések másolása pedig
már korábban is gyakor-
latban volt az europai gya-
rakban. 1846 a pesti iparmű-
kiállításon nagy aranyér-
met nyert. 1851. részt vett
a londoni világkiállításon
a hol oklevéllel tüntették ki
s az angol királynő nagy
készletet rendelt még a
windsori kastely számára
A londoni kiállításra ké-
szítette az 1741. évi [pozsonyi] ország-
gyűlést ábrázoló Moriamur
+ 42 alakos pro rege nostro c. + hatal-
mos dísztáljat, melyen két

Farkashazi Fischer

Móric, porcellángyáros;
sz. 1800 tavaszán Tatán, mh.
1880 febr. 15. n. o. ~~Atyja~~
~~Fischer Farkas tatai faze-~~
~~kas fia.~~ Gyermekkora óta
foglalkozott a farekassag-
gal. 1838. a pápai köe-
dény és fagánszgyárat bé-
rette, ~~Ez~~ a bérlet azonban 1839. meg-
szünt. Ekkor, ~~mukhogy Herend~~
~~környékén porcellánföldet~~
~~fedezett fel~~, Stingl József Vincétől
és Mayer nevű társától meg-
vette az elhanyagolt kis heren-
di porcellángyárat. ‡ Eleinte
a csehországi gyártmányok
hatása alatt tömeggyártás-
ra akart berendezkedni,

‡ Egyév alatt nyja ennyette az üzemet s ~~[illegible]~~ felszerelte cart.

Fischer Mór

herendi porcellan
gyars

vod

Horváth Papa

167. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Fischer Mór herendi

porcellángyáros

nagy) A Moriamurt ábrázoló
dísztálról, melyen 42 személyből
álló kompozicióláthető,
s melyet a fenti gyár kesz-
tek, szól az alábbi cikk.
A tál a Nemzeti Muzeum-
ban volt kiállítva 1869.
marcziusában.

Nefelejts 1869. 106. l.

Fischer Móric

+ 1880 febr. 15, Tata

lásd okv

Ruzicska Herend

6 – 25. l. s elszór-
tantovább az
egész kötetben
emlitve (alá-
huzva)

arcképpel a
8. l. után

~~Szinnyei - Könyvtár VIII. 231.~~

Farkashári Fischer

Mórie

tavaszán

Bül. 1800 Tatán

mh. n. o. 1880 febr. 15.

Tatán

Fischer Mór

herendi porcellán

lásd

Művészeti lexikon

327 l.

Joachim Joisef:

Derékon alól, hétnyolcz
lásnos hosszú haja s szemo
bajusza leberetvált. Jobb
zatra könyököl, hol „Beethove
csokorra kötött nyakkendője, kiva
ja barna prémmel van szeg
kába van vetve. A talapzato

Olajfestés vászonra, méretes
Dr. Joachim Vilmos aj. 185
M. Képt. 96.

Farkasházy Fischer Móric

wód

Countess Colonna:

The hungarian
china manufactory
at Herend.

Bp. é. n.

dupl

Fischer Mór

herendi porcellángyár

l.

Almásy-Teleki V.

1941.

~~1786~~.

1235/a. n.

a pótkatalógusban

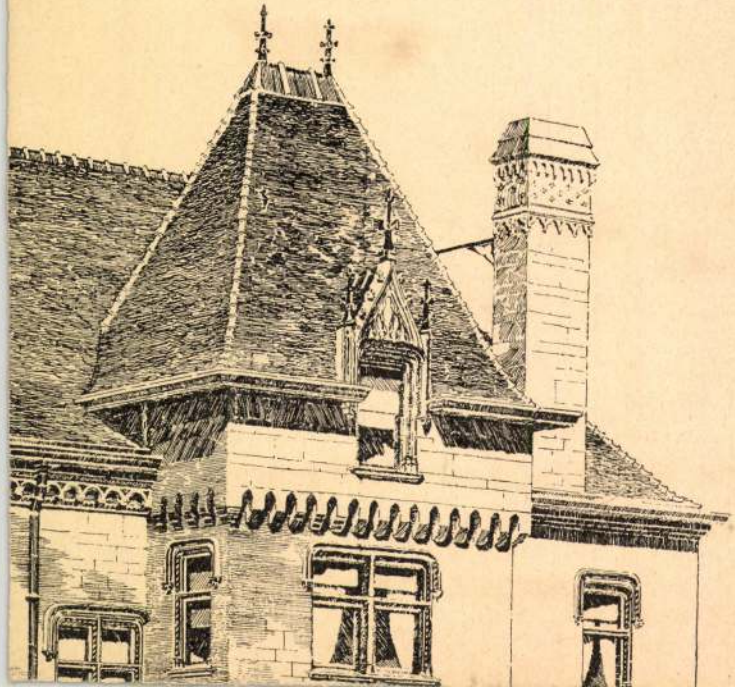

Fischer Móric

Keramikus

l.

Művészeti Hotek Ungvàr

1941. 108. l

109. l.

Fischer Mór

tatai porcellán
és majolika gyáros

lásd

Fischer Ignác

csomagjában

Egy időben 4 Fischer
Kerámikus van!

KAES

épitö-ipar-
müvész
tanár
VIII. kisfaludy-ucc

Gyártelep: Szabadságtér 13 sz.
Iroda: Boldogasszony sugárut 7.

Szécsi

Fischer Mór

Keramikus

l.

Va Hö Ernst güjt

103. l.

dupl

indulok uj alkotmányos küzdelembe, e
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger
királyság megváltó eszméjének. És f
nyugalmat, békét, becsületes demokrác

Ezért fordulok barátaimhoz, hiv
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunk
igaz ügyet, harcoltam a főváros autono
sok ezer embertársamon, joggal kérl
harcolni az elnyomatás veszedelme ell

És kérek mindenkit, akit közös e

nek semmit, amig igazolt emberc

Griger Miklós és az én nevem

Budapest, 1935 március havába

Márkus-nyomda, Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Fischer Mór

keramikus

1838/39 Pápa

l.

Wartha 137. l.

1783-909-3
Modern-képtár.

415. Szék.

Esterházy-féle

Három darab faragott keményfa karfás-szék [redacted] támláján és ülőkéjén nádbetéttel.

Méretei: 95 cm. magas, 62.5 cm. széles, 50 cm. mély.

Értéke. per. 14 Ka ..... 42 K.

Régi leltári száma

Farkashazi Fischer

Móric

herendi porcellán-
gyárós

lásd Fischer alatt
is

Wartha (148, 149 l.

az agazipar technologiája

1892

Ruszwurm Herman Kristóf fővesér
arczk. III. 116.

Fischer Mórc

herendi porcellán gyárós

vod

Végh, Julius v.

Das ungarische Kunstgewerbemuseum.

Bp. 1925, 11. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Fischer Mór

porcellánfestő

önarcképe 1857

lásd

ugyanígy

Vaflőkonstgyűjt

L. m. tőr

103. l.

M. N. Muz. Múll

VIII

1932

~~Budapest~~

NYOMTATVÁNY

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Farkasházi - Fischer

Moric

porcellain gyars

1800 – ?

lásd

Ujv. MZsL 261. l.

6

Kath. Laetare v.
Prot. Gottlieb

HÉTFŐ

7

Kath. A. sz. Tamás
Prot. Tamás

KEDD

8

Kath. Ist. János
Prot. Zoltán

Izr. 30. Ros Khodes

SZERDA

9

Kath. Franciska

Fischer Mórić

herendi porcellángyártó

cród

Tóth Béla: A magyar anekdotakincs. Bpest, 1935. 230. l.

DANUB

SZÁLLITMÁNYOZÁSI ÉS BERA

UNGÁR SÁNDOR É

BUDAPEST, V, FALK MIKSA-U. 12

Bu

TISZTELT CIM!

Tudomásunkra jutott, h
költözködni fog.

A butorszállitó megvála

Sok éves tapasztalatainkc
jainkat, gyakorlott munkásain
delkezésére, hogy költözködé
honyolithassa le.

Fischer Móric

de Farkasháza

wód

z

Thieme-Becker

XII. 38-39 l.

(Lyka).

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Farkasházy Fischer Mórie

Kramikus.

wód

Szinházi Élet 1924.

16–19. sz. (Herend

veneszánsza. Képekkel)

~~U. 2341~~

1839-ben vetette meg a

mai herendi porcelán-

gyár alapjat.

Fischer Mór.

Merendi porcellán-
gyárós

az 1862. évi londoni
világtárlatom ké-
szítményeiért érmet
nyert

Szem ere Bert

B. Österreichs Indiai. V.K. Kovelak. 1849-62. Pest 1870

293. l.
299. l.

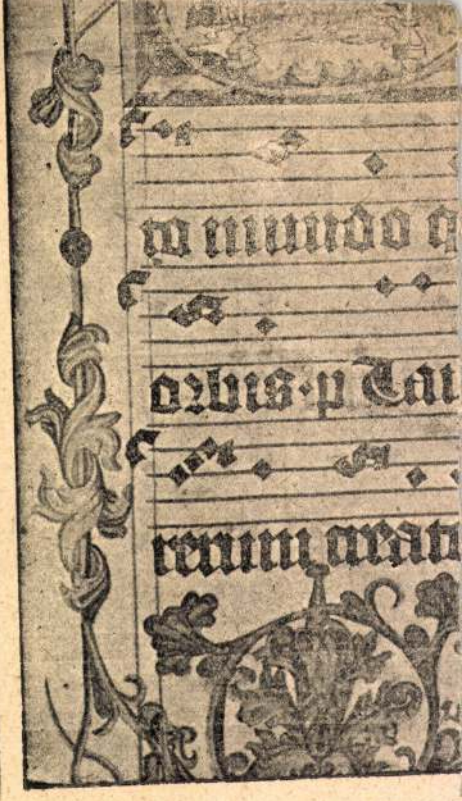

298. kép. 2. A

Fischer Móric

Herend

Szabó Endre: A novellán esodája. Pásztortűz 1939. 575. l.

után a XII. század folyamán dol
bazilikát díszítő csoport. A m
akkor is nehéz lenne meghatár
datálni lehetne. A pécsi munká
templom lejárat domborművekl
lában 1140—1150. közé helyez
dolgozó kőfaragók kiválását a

A székesfehérvári munkálat
kell venni az esztergomi királyi
körülményt, hogy az esztergom
Fehérvárra és nem mutathatók
Az esztergomi királyi kápolna á
s tudjuk, hogy 1198-ban még
fehérvári építkezésekre a XII. s
zött kerülhetett sor. A bazilika
tését más nem végeztethette m
továbbá, hogy III. Béla közvetl

Fischer Móric

herendi porcellángyárós
1839.

Sör Vezető 245. l.

Debr. vár. Déri Mus.-be
u. o. 1939.

Fischer Mór

Herendi porcellán-
gyáros

l. [illegible] L. a m.

Sägüvegesipar Trit.

1938

281. l.

Fischer Móric

l. y: a herendi porc. 1938

Ruzicska Herend

6-25, 74, 75,
76, 77, 78,
79, 80, 81,
82, 83, 84 l.

Arc képpel

tsága 1927/28. évi költségvetéséből

t álló müemlékek fenn-

, kiadványokra stb. ren- Pengő

..... 21.763

eg felhasználási terve:

helyreállitására..... 4.400

müemléki felvételére

lőirányzott összeg

..... 2.400

kötetének előkészitő

..... 4.000

nplom monographiájá-

Fischer Mór

pápai kemenycserép és
herendi porcellángyáros
A gyár rövid története és
külföldi sikerei.

vod
2

Radisics Jenő: A
porcellán és története.
Bpest 1910. 29. l. 30. l.
31, 32. l.

XXIV.

HAZA /OCHTINA/

om

Fischer Mór

herendi porcellán-
gyáros

írod
i

Radisics Jenő

Orsz. Magy. Iparmuvé-
szeti Muzeum. Képes
Kalauz a gyűjtemények-
ben. Bp. 1885. 40. l.

Ahūja occidentalis L

huja, vyugati ölelfa

Fischer Mór

Keramikus

Gród

Raczkó Lajos = Vénusz

1400 fokos magyar.

Magyarország 1939.

nov. 28.

DR. LÁZÁR B

MŰVÉSZ

KIS MŰVÉSZETTÖRTÉNET SO

FESTÉSZET • SZOBRÁSZAT •

KÖNYVNAPI PROPAGAN

P 4.80

RÓZSAVÖLGYI -

Fischer Móric

Lásd

Pester Lloyd 1855.

jun. 19. sz.

Fischer Mór

herendi porcellángyárs

vod

Pap Imrös: Az

agyagipar. Bp. é. n.

Ji l.

6			[illegible]
7			" Emléklapok
8			Magyar nemzettégi szebkö
9			Wagner, Collectanea
10			Guida di Spalato e Salona
11			Otte, Archäolog. Wörterbuch
12			Histoire du clergé
13			Fröde, Konservieren v. Ba
14			Petrik, A régi Budapest
15			Nagy, Vajdahunyad vára
16			Molnár, Notitia Cornu L

Fischer Mór

1839. herendi porcellángyár

vód

Nam. és E:

közép- és kisipar 489. l.

mu ipar. Lukács Gy: Mo. ok a mult-ért 1929

26.

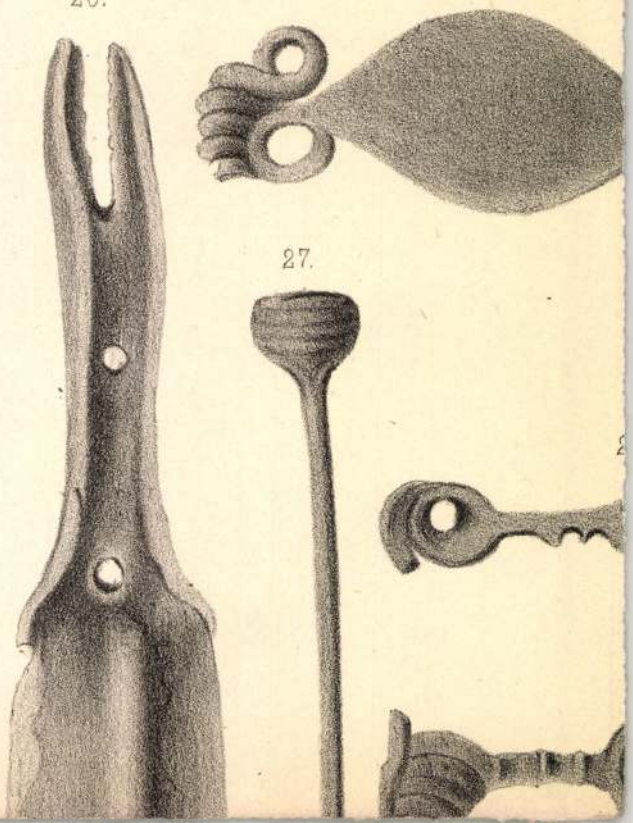

27.

Fischer

herendi porcellán
gyár.

l.

Művészi gyár

1888. ~~II~~. 216. l

(A herendi por-
cellángyár.)

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

653. CsapóVilmos ezredes.

Látható

Derékig, kissé jobbra né
nyugtatná. Hátrafésült haja, szemöldök
ke. Végig begombolt atillája zsinóros.

Fa, méretei 26.3: 20.8 c
Az 1848/9-iki szabadságh
Átvétetett az 1896: IV.

65

204: V. 5.

Fischer Móric

a herendi gyár alapítója

Fenti porcellánkepe repr.

Mihalik Sándor

Az ujjáépülő Nemzeti Muzeum

Budapest 1947.

292. l.

ALAPÍTÁSI ÉVE 1577

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA

BUCHHANDLUNG DER KÖNIGL. UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI

LIBRAIRIE DE LA PRESSE DE L'UNIVERSITÉ ROYALE HONGROISE

BOOK-SHOP OF THE ROYAL HUNGARIAN UNIVERSITY PRESS

GEGRÜNDET 1577

BUDAPEST IV,
KOSSUTH LAJOS-UTCA 18
TELEFON: 189-540

29.322

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Országos Bizottsága

H.

IX. Hőgyes Endre u. 10

Farkaskári Fischer-
család

vád
z
Művészet.
1940. 31. n. 21. l.
(Herend 100 évfs.)

DOMÁNYI KAR!

Fischer

herendi porcellain-
gyaros
1885

l.

Lykaközös

93. l.

dr. Szentiványi Gyula 4 millió

~~dr. Lux Kálmán 4 millió~~

dr. Berkovits Ilona 4 millió

~~dr. Tombor Ilona 4 millió~~

dr. Szabó Erzsébet 4 millió

Saláth Ferenc 4 millió

dr. Gangel Judit, 4 millió

Fischer Móric

Keramikus, Herend.

életrajz.

vród B: Ea m. rajt.

Lázár Wolfner gyűjt

111—112. l.

1922

az tette csak őket,
sónakban ülőket.

ık, akik olyant hittek,
okok, akik kulcsot vittek.
villában is fönt már,
itte a titkár.

Farkasházi – Fischer Mór

vül. 1800 + 1880

ivód

=

Krück. I. 334. l.

Rámer Hóris II. 88.

1903 VIII. 24.

~~Vácz~~

A váczi muzeum-egyesület elnökségének. Az 1901. államsegély felhasználása tudomásul vétetik, ~~és~~ a muzeum~~nak~~ megfelelő ~~helyiség létesítése végett intézkedni fogunk.~~ (195/903)

(elhelyezése ügyében szorgalmazom.

felhasználó ki sag küldem.

Fischer Mórc

irod

=

Lauer Károly dr.

A herendi porcellán-
gyár története.

Bp 1921.

7-19. l.

Fischer Mór

Kossuth Lajos:

Jelentés a első m.
iparmíkiállításról 1842. Pest 1843.
58. l.

✓

Fischer Moritz

von Herend

l. (.)

Heveri Oesterreichische

41, 277. l

Lesenst
um 19. Jhdt
Leipzig 1903

Római fazekas bélyegek VIII. 134.

a szorgalmat és értelmes vállalkozási szellemet, buzdítani kezdte nagyobb szabású kísérletekre. „Üveghutám bérlői", mondá neki, „csak idomtalan zöld üvegeket, papirgyáramban mind csak durva papirt gyártanak s nem kivánnak előre haladni. Legyen ön jobb ezeknél."

Fischer Mórra hatottak e szavak; eltökélte magában, hogy átveszi és magasabb fokra emeli a Stiengl-féle gyárat. Bizott a maga tőkéjében és remélte, hogy Stiengl-nek és akkor felnőtt fiainak, Leónak és Dezsőnek segélyével czélt fog érni. Nem riasztotta vissza, hogy az olcsó és kényelmes szállítási eszközök hiányoztak, hogy a magyar ipart csirájában elfojtani iparkodó Metternich-féle kormány közegei részéről támogatást nem remélhetett, de még csak jó akaratot sem, hogy a gyár félre esett minden kényelmes közlekedéstől, hogy a bakonyi zsiványok nem egyszer sarczolták meg a gyárat, hogy az osztrák, nevezetesen a csehországi készítményeket vámmentesen hozhatták be, míg az innen kiküldöttek nagy vámdíjak alá estek.

Három évig folytatta a küzdelmet; birkózott az óriási nehézségek ellen, rááldozta a gyárra majdnem egész vagyonát és a tönk szélére jutott.

Ekkor egy szerencsés gondolata támadt. A régi antik stylt kezdé utánozni. Pártfogója, gróf Eszterházy Károly, adott neki mintául chinai porczellánt, és sok szép példányt a „vieux Sèvres"-ből és a „vieux Saxe"-ből. Egyes előkelő családok, az Eszterházyak, Batthyányiak, Károlyiak, Pálffyak, Zichyek, kik rokonszenvvel kísérték a gyár erőfeszítéseit, segíteni óhajtottak a gyáron és kiegészítés végett hiányos vagy megcsonkult régi porczellánedényeiket oda küldték. Nehéz feladat volt ez, melyre még a legrégibb és leghíresebb gyárak sem mertek vállalkozni.

De Fischer Mór páratlan kitartással küzdött és probálgatott és meg is oldotta a nehéz feladatot. Hogy milyen sikerrel, azt alább fogjuk látni.

Nemsokára a birodalom legelső családai: az Eszterházyak, Lobkoviczok, Liechtensteinok, Kinskyek, továbbá a követségek tettek a herendi gyárosnál megrendeléseket. Ez folyvást buzdítá őt, úgy hogy utóbb nemcsak az anyag tökéletességében, hanem az utánozhatlannak tartott festések élénk színeiben is annyira elérte a khinai mintát, hogy nemsokára az innen került utánzatot alig lehetett megkülönböztetni az eredetitől. E porczellánok festései úgy szólván plasztikusok,

s azon szinvonalon állanak, hol a mesterség már művészetté lesz. Ő sok karú gyertyatartót is volt képes egy darabból kiállítani, holott máshol az ilyen mindig több darabból áll, s csak belől alkalmazott csavarok tartják össze.

Az első kitüntetést Fischer itthon kapta, 1842-ben egy bronz érmet az első magyar iparműkiállításon, melynek lelke Kossuth volt. A másik évben ugyanott ezüst érdempénzzel tüntették ki, 1847-ben pedig a nagy arany érdempénzzel. 1845-ben a bécsi iparműkiállításon dicsérő oklevelet nyert.

A herendi gyár fénykorát jellemzi „Budapesti Közlöny" 1872. aug. 6-ik számában Nendtvich Károly ismert műegyetemi tanár és iró, kinek ismertetéséből következőket közöljük: „Az ős Bakony lombos árnyékában lappang egy gyár, mely nemcsak hazánk legszebb díszei közé tartozik, de a melyről bizton elmondhatjuk, hogy Európában, sőt az egész világon nincsen párja.

E gyár Fischer Mór porczellángyára.

Kevesen vannak hazánkban, kik e gyárat nevéről, még kevesebben, a kik műveiről ismernék, mert Fischer Mór művei nem fordulnak elő a kereskedésben, gyártmányai nem a közhasználatra vannak szánva; azok csak a legmagasabb körökben, herczegeknél és királyoknál találtatnak, a porczellán ritkaságainak szenvedélyes kedvelőinél, hol a legfinomabb chinai „vieux Sèvres" és „vieux Saxe" porczellán mellett, mint egyrangú gyártmány, a díszszekrényben tartanak.

Valamint nincs barátja a szépművészetnek, a ki egy Murillo, Van-Dyk, Paolo Veronese, vagy egy Benvenuto Cellini nevét és műveit nem ismerné, éppen úgy nincsen Európában a finom chinai, sèvresi és régi meisseni porczellánnak kedvelője, a ki Fischer Mór nevét Herendről nem ismerné.

Fischer úr művei nemcsak hazánkban, a legmagasabb aristokraczián, de Angol- és Francziaországban, Német- és Oroszországban is el vannak terjedve a legmagasabb körökben, s mint valóságos remekművek és ritkaságok becsültetnek.

De Fischer úr készítményei nem is tekintendők gyátmányoknak: annak minden egyes darabja valóságos mű.

Neki sikerült a porczellángyártásnak legnehezebb kérdéseit megoldani, újra feltámasztani a mult század és századok művészetét, sikerült neki a sèvresi gyár régi gyártmányait, melyek a „vieux Sèvres"

és „pâte tendre“ név alatt a régi nagy családok hagyományai közt csak mint különös ritkaságok tartatnak, s a melyeknek újbóli fejlesztése körül a híres Brogniard és utódja Regnault siker nélkül fáradoztak, valamint a meisseni gyár műveit a mult század elejéről minden sajátságaival utánozni elannyira, hogy az utánzott az eredeti mellé állítva alig különböztethető meg.

Azonban fáradhatatlan munkásságának és művészete iránti szenvedélyének sikerült még az is, a mi eddig még semmiféle európai gyárnak nem sikerült, t. i. a legfinomabb chinai porczellánnak, mely annak legvirágzóbb korszakából származik, s a melyet a chinaiak maguk jelenleg előállítani többé nem képesek, oly tökéletes és annyira hű utánzása, hogy az ember meglepetve érzi magát, midőn e gyönyörű műveket megtekinti.“

Nendtvich úr czikkéhez csak még egy pár szót kell fűznünk. Nevezetesen felemlítjük, hogy Fischer Mór a kiállításokon nyert első rangú érmeken kívül más kitüntetésekben is részesült; cs. k. udvari porczellángyáros czímet kapott. Ő felsége a király pedig rendjeleket adományozott neki és az 1867-iki párisi kiállítás után „a legmagasabb elismerés és megelégedés kifejezését“ nyilváníttatta, neki és az egész családnak a magyar nemességet, farkasházi előnévvel adományozta; az osztrák műipari muzeum és a franczia ipar-akadémia és több külföldi tudományos egyesület megválasztották tagjukká, a franczia, belga, orosz és több fejedelmek rendjelekkel díszítették fel stb. stb.

Fischer készitményeit több világhirű ember is kitüntetéssel említette. Igy Thiers, a franczia köztársaság elnöke igen elismerőleg nyilatkozott róluk: Humboldt Sándor, a nagy német tudós Fischerhez Potsdamból, 1857-ben intézett levelében többek között a következőket mondta: A művészetszerető és müértő báró Koller szemtanuja volt ama nagy örömnek, melyet önnek szép születésnapi ajándéka okozott nekem. Azt azóta sokan bámulták házamban. Annak bebizonyitása végett, hogy e tárgyaknak rám nézve különös becscsel kelle birniok, örömest elbeszélem, hogy én 22 éves koromban a nagy vegytudós Klapprosth-tal közösen, a berlini királyi porczellángyár műtani üzleténél voltam alkalmazva, hogy én még kisérleteket is tettem a porczellánföldek ugynevezett görgetése iránt, hogy ama szibériai expeditió alatt, melyet 1829-ben Miklós császár részére eszközöltem, én Khuni Macka Hug, s a Dsaisan tó keresése közben

a chinai dsungárságba behatolván, a Shi chinai tartomány egyik völgyében, Tsugutsang Mandzsor várostól éjszak-keletre azon örömben részesültem, hogy egy átlátszó porczellán márgaagyag-réteget láthattam. Brogniard Sándorral, a sèvresi igazgatóval és Julien Sanislóval, a porczellángyártásra vonatkozó chinai müvek fordítójával való régi barátságom folytán éreztem az ön készitményei iránt általánosan elismert érdekeltség fontosságát: a fenséges kidolgozás, az alakok gyöngéd karcsusága, s az utánzott régi festészet szinezése és izlése tekintetében én sohasem láttam valami hasonlóbban tökéletest, mint azt, mit ön saját herendi nagy intézetében állit elő. Findzsák, tányérok és diszedények hálószerü átlyuggatása, mindez egyformán megcsalja a szemet, s hálaérzetem szintoly benső, mint ama nagyrabecsülés, mely az aesthetikai ipari tevékenység nemes és szerencsés előmozditóját nagy mérvben megilleti. Humboldt Sándor.

Falke Jakab, a mütörténet terén elismert szaktekintély és mübiráló, a „Wiener Zeitung" 1868. január 3-ki számában ezeket irta: „Fischer Mór ugyszólván az egész világgal daczolva óvta meg Párisban a maga álláspontját és ezt helyesen tette. Neki specialitása van, még pedig igen szerencsés. Köztudomásu, hogy ő mint utánzó ritkitja párját és még a chinaiakat is fölülmulja saját régi porczellánjaik utánzásában. De az ő saját modora nem kevésbé érdemel elismerést. A porczellán ma az anyag és a diszités tekintetében nem az, a mi régen volt, nem önmagában keresi müvészetét, hanem abban, hogy lehetőleg fehér alapon minél tökéletesebb festést alkalmaz. Ezzel nem emelkedett a magas müvészet fokára, hanem azt a kellemetlen simaságot nyerte, melyet a „pocallainnak" neveznek. Ezzel ellentétben helyezkedve Fischer a sürü porczellánnál és a tisztán decorativ diszitésnél marad és összes készitményei a chinai vagy rococo-porczellán kellemes benyomását teszik. Fischernek továbbá az a szeszélye, hogy technikailag kifogástalan tárgyakat állit elő csupán, sőt keresi a nehézségeket, hogy azok legyőzésével megmutassa a maga müvészetét. E tekintetben megalapitotta a „Fischer-féle genre"-t, az edényeket, melyek kettős falazattal birnak, oly formán, hogy az egyik át van törve. Párisban kiállitott nagy vázái valóságos remekei voltak az ilyen technikának. De kisebb müvei is a kifogástalan tökély mintái voltak, mig pl. a sèvresi császári gyár müvei hihetetlen technikai hanyagságnak voltak a mutatványai."

A bécsi világkiállitás alkalmából Falke a „Wiener Abendpost“ 1873. augusztus 23-ki számában igy nyilatkozott: „Fischer Mór nem szoritkozott egy-egy hires gyár készitményeinek vagy egy bizonyos porczellánfajnak utánzására; utánzott mindent, a mi hires és jó volt: a pâte-tendre sèvres-it, kemény meissenit, bécsit és berlinit, chinait és japánit. Ezek hü utánzásánál pedig nemcsak a szint, formát és festést, de a sajátszerü állagot is kellett utánoznia, mely a szakértőnél döntő befolyással bir. És mindezen irányokban nincs olyan nehézség, nincs olyan kérdés, melyet a herendi gyár meg ne oldott volna. Fischer megmaradt azon az álláspontou, hogy a régi porczellánt feleleveuitse, annak modernizálására nem gondolt. Ezt az álláspontot nem ajánlanók ugyan mint absolute helyeset; de a dolog máskép áll, ha egy gyár specialitásáról van szó. Akkor a gyár jól teszi, ha ragaszkodik hozzá, ugy a hogy Wedgewood az idők változásai közepette megmarad Wedgewoodnak, de Fischer ur mást is tesz. Ő elmélkedett a maga müvészetéről, egy modern Palissy ő. Szenvedélye az, hogy technikai problemákat vet föl és megoldja azokat; mindenik ujabb kiállitáson uj talányokat állit elénk, melyek a műértőt gondolkodóba ejtik. Az ily megoldások nem birnak mindig rögtön nyilvánuló művészeti jelentőséggel, de az iparnak uj, olykor nagy sikerü utakat nyitnak meg, a mint hogy az egész modern kőedény-ipar Palissy vállain nyugszik.“

A bécsi világkiállitás óta a gyár anyagi helyzete mind rosszabbra fordult, mig végül beállott a válság és Fischer Mór fiai végre kivihették azt a tervüket, hogy a gyárat átveszik atyjuktól és tisztán kereskedelmi alapra helyezik.

Csakhogy csekély eszközökkel rendelkezvén, a gyár gyors hanyatlásnak indult. — Éveken át folytatták az alkudozásokat a kormánynyal az iránt, hogy a gyár átalakittassék részvénytársulattá, mig végül kénytelenek voltak a gyárat potom 40,000 frtért átengedni a kormánynak, mely azt részvénytársulattá alakitotta át.

A Fischer név letünt a czégről és teljesen kiszorult a gyárból. Fischer Mór Tatára vonult vissza és ott új porczellángyárat akart alapitani, hogy tovább haladjon a dicső pályán, melyen egy emberéleten át annyit fáradott a magyar porczellán-ipar érdekében, és melyen oly fényes sikereket aratott. De négy év multán 1880-ban a halál elragadta.

A magyar ipar történetének azon fényes epizódja, melyet a

fentebbiekben ecseteltünk, nem végződik a legörvendetesebben. — De remélnünk kell, hogy a herendi gyár, mely világhirre tudott emelkedni, mikor a magyar ipar gyermekéveit élte, még visszanyerheti régi fényét, ha oly férfiakat fognak élére állitani, kik áthatva a Fischer Mór-féle gyár nagy tradiczióitól — új sikereket fognak aratni, új dicsőséget fognak szerezni a magyar iparnak.

És Fischer Mórnak, a kiről, midőn elhalt, a lapok alig emlékeztek meg, előkelő hely jut a magyar ipar úttörőinek pantheonjában. Hálás kegyelettel övezi nevét és emlékét az utókor, mely méltányolni tudja küzdelmeit és mérlegelni fogja elért sikereinek kiváló becsét. Ő életében mint iparos szédítő magasra jutott föl, de a szerencse nem kedvezett neki végig s munkássága gyümölcsét agg napjaiban nem élvezhette, mint más, nálánál szerencsésebb kortársai. De ez egy okkal több arra, hogy emlékét kegyelettel őrizzük s nevét hálás elismeréssel említsük, mert oly időben szerzett hirt és dicsőséget a magyar iparnak, midőn magyar ipar még alig volt. És ma, midőn a magyar ipar szépen fejlődik, övezzük nevét a hir és dicsőség ama meleg sugaraival, melyeket ő életében ipari fejlődésünk legfiatalabb korában a magyar iparnak szerzett.

Fischer Móric

Extrait de l'Europe politique et littéraire.

Les Arts en Europe.

La manufacture hongrois de porcelaines de Herend.

Paris, 1901.

F i s c h e r M ó r
herendi porcellán gyáros

Fővárosi Lapok.1867.aug.25. /Fővárosi hirek./

Fischer

porcellán- és majolikagyár

Fővárosi Lapok 1885. jan. 29., 32sz.

(Közgazdaság.)

Kalmár

Farkasházi Fischer

Sámuel, porcellángyáros, Farkasházi Fischer Mórie fia. ~~A herendi por~~ Atyja gyárában tanult de ~~[illegible]~~ ~~azonban~~ inkább üzleti ugyekkel foglalkozott. Az 1848-49-ki szabadságharcban ~~[illegible]~~ honvéd volt, azután atyja távollétében ő vezette a herendi porcellángyarat. 1860 körül átvette a gyár bécsi lerakatának vezetését. 1876. harajott s a Csőd alól

felödott gyárat ismét
ö vezette, de azt fellen-
diteni nem tudta, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Régi hierendi por-
cellánokkal vett részt
a bpesti 1885, ~~[illegible]~~
és az 1896 évi orsz-
kiállításokon.

Fischer Samm

herendi porcellángyárás

lásd

~~Fischer Ignác~~

~~Csomagjában.~~

Vas. Ujs. 1885. 452.
l. (A porcellángyártás
tört. és a porcellán
és majolika kiállítás.)

KÖNIG JÁNO

TELEFON:
JÓZSEF 453-27

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKK 22445

Fischer Samu

Keramikus

1875

l.

Wartha 149. l.

1876 - óta ö vette
át a gyár vere-
tését.

Rampacher Pál éremgyűjteménye

III. 228.

Fischer Sámuel

Az 1860-as évektől a herendi gyár bécsi lerakatának vezetését vette át s ezért évi 900 frtot kapott

Ruzicska. 18. l.

1876. a csőd alól felvidott herendi gyárat ~~átvette~~ vezetését átvette. de fellendíténi nem tudta. A porcellángyárat ford

eladták az államnak,
ők pedig Tatara vo-
nulnak vinza ~~s az~~
~~oltani gyárat vezetik~~
~~tovább~~

Ruziczka 25. l.

Fischer Sámuel

mint Natona kürdötte
végig a szabadsághar-
cot

Ruzicska 14. l.

Távollisében fenti vezeti
a herendi gyárat.

u. o. 16. l.

Fischer Sámuel

l.

Ruzicska Herend

18. l.

Átveszi a bécsi
lerakat vezetését
az 1860-a évek
ben.

Szász Károly dr. VII. 234.

Fischer Samu

farkasházi

l.

Közlezrkiáll

1394. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fischer Samm
üvegesiszolo

l.
Sägüvegesipar
419.l.

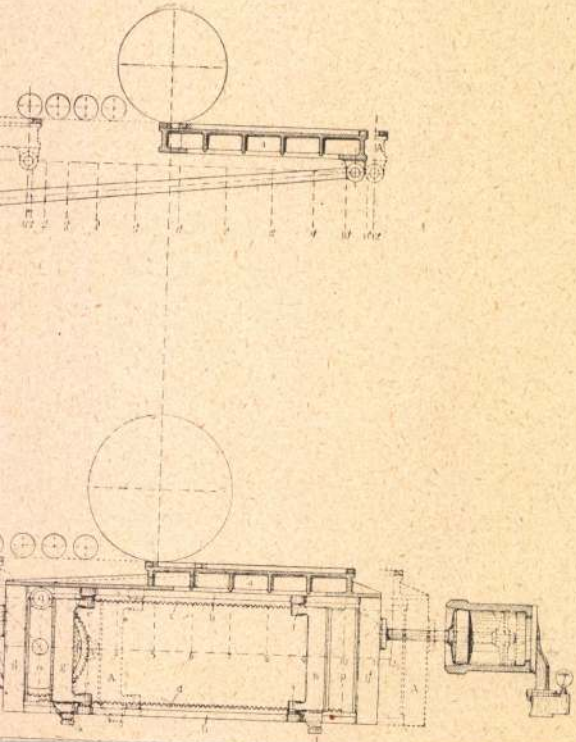

megvisa

Farkasházi Fischer

Sammel

keramikus

Bécs

l 1896

Ezredévés kiáll

XIII. csop. 18. l.

régi berendi
porcellán okat
állított ki.

Tömörkény István X. 146.

Fischer S.

keramikus

549. DISZTÁL, keményczserép szines virágos kinai modoru diszitéssel, peremén csillagok sorakoznak Átm. 34 cm. Jegye „FISCHER S. BUDAPEST. Budapest, XIX. sz. m. f.

Ernst Muzeum aukcioi

IV-V.

534. ALACSONY CSÉ
rágszál közt paras
Átm. 10 cm. Fen

Fischer Vilmos

** **Kolozsvártt** a herendi porcellángyár raktárá Fischer Vilmos festő műteremmel kapcsolta össze, s kemencével, melyben a festett porcellán kiégethető legyen. (Eddig az ilyen kiégetést külföldön eszközöltették.) Most igen szép műveket készitnek e raktári műhelyiségben, s ezenkivül az előkelők közűl többen tanulják ott a porcellán-festészetet, köztük b. Bánffy Ádám. Nők is, mint b. Bornemisza Ignácné, b. Huszár Károlyné, Aubin Fánni, már régebben szép sikerel dolgoznak e műágban a maguk mulatságára.

nincs ced

Fővárosi Lapok

1875. 152. l.

LÉGRÁDY
TESTVÉREK
BUDAPEST

Megírva

Farkasházi Fischer
Vilmos
Kolozsvár

barnás szürke romanc-
1885. erdi orsz. kiállí-
táson szerepelt.

Vas. Ujs. 1885. 452.
l. (A porcellán-
gyártás tört. és a por-
cellán és majolika
kiállítás.)

Fischer Ödön

l.

Sági vegyipar

311. l.

Fischer Library
Legislative Reference
311.4

Fischer Vilmos
keramikus

l.

Ruzicska Herend
18-l-59-l.

aronos
Farkasháry
Fischer Vilmossal

Szmrecsányi Miklós dr. VII. 234.

Fischer Vilmos

F. Adór fia, porcellán festő

L. Layer Károly dr.

A herendi porcellán története. Bp. 1921. 18, 19. l.

~~Fischer Dávid~~

~~Fater~~

Farkas házi)

(Fischer Vilmos

Kolozsvár

Fischer Sámuel

(hol innes feltüntetve)

porcellán festőnünhelyek

Mind három gyarban

herendi gyár

modorát folytatjak

s főképen kínai, becsi

és meisseni régi minta-

kat utánoznak

Részt vettek az alábbi

kiállitason

Kel 1885

III. k. 2. f. 220-221. l

Fischer Vilmos.

Csanyi 1954. 58 l.

Farkasházi Fischer Vilmos, ~~Porcellángyár~~ Kerámiai és porcellánfestő, sz. ~~Pest~~ 1839. Tatán, meh. 1921 ápr. 30.

Szülei, Farkasházi F. Mór és a berendi porcellángyár alapítója. A ~~berendi~~ 1869-ik évben ~~alapított~~ tatai ~~porcellángyár~~ fazekasmühely vezetője volt.

Tatán 1874. Kolozsvárt alapította ~~a berendi~~ majd ~~porcellángyár~~ mintafiókját, ~~majd~~ majolika- és porcellánfestő ~~majd~~ majd önálló majolika- és porcellánfestő üzemet, ~~majolika-~~ ~~és porcellánfestő üzemet~~ ~~Tatán~~ ~~alapított~~ ~~és~~ ~~vezetett~~ ~~1874-ben~~ ~~alapította~~ ~~majolika-~~ ~~és porcellánfestő~~ ~~üzemét~~ ~~Tatán~~ ~~és~~ ~~vezette

Feladó: Szentiványi Gyula

Lakása: XI. Lágymányosi utca 16. sz

Radocsay Dénes

h. főigazgató úrnak

Budapest

XIV. Dózsa György út 41.

Barnás szürke zománcos porcellánjaival rózsi vett az 1885. évi orsz. ~~ki-állításon~~ s 1896. a bpesti ezredéves ki állításon. T ~~Kisebb~~ állami agyagipari tanárrá nevezték ki s ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ orszagszerte agyagipari tanfolyamokat rendezett. 1911. Szegeden tartok ~~agyagipari~~ tanfolyamot, s tanítványainak munkáiból kiállítást rendezett.

Munkáival T 1900. a F 9 kerekedelmi minisztenmegbízá-párizsivi, sabó lugki állításon nevezett

Farkasházi Fischer Vilmos

porcellángyáros

1839 — 1921

Ujvelt Zs L

261. l

VASÁRNAP

28

Kath. Oculi v.
Prot. Elemér

HÉTFŐ

29

Kath. Román ap.
Prot. Román

KEDD

1

Kath. Albin pk.
Prot. Albin

SZERDA

2

Budapesten, Városliget, Műcsarnok.
Kiadóhivatal:
Singer és Wolfner Budapesten, Andrássy-ut 10. sz.

UJABB MAGYAR SZÉPIRODALOM

HERCZEG FERENC

HIRLAP NYOMDÁJA

kitünobb francia művészek pályáztak, köztük *Besnard*, *Vandoyer* és mások. A tízezer frankos első díjat egy *huszonegyéves fiatal művész*, *CamilleBoignard* nyerte el.

—

— **A bécsi szecesszió** november hóban *grafikai-kiállítást* rendez. A szecessziós olajfestmények tehát ezúttal ki lesznek zárva s helyettük eredeti aquarellek, pastellek, radirozások, lithografiák, fametszetek, plakátok, valamint kis plasztikai és iparművészeti tárgyak küldhetők be a Wien-menti szecessziós palotába.

—

— **Rosa Bonheur művészi hagyatéka.** Annak idején mi is megírtuk, hogy Rosa *Bonheur*, a világhírü francia festőnő végrendeletileg barátnője, miss Anna Elisabeth *Klumpke*re hagyta kincset érő vagyonát és képgyüjteményét, a tulajdonos szegény rokonairól pedig megfeledkezett a végrendeletében. Mint most Párisból írják, miss *Klumpke* e hír vétele után táviratilag intézkedett San-Franciscoból, hogy Rosa *Bonheur* rá maradt nagy képgyüjteménye, amely megér egy félmilliót, elárvereztessék. A miss ennek az árát el fogja osztani az elhunyt művésznő szegény rokonai közt.

—

— **Stévens Alfrédról,** akinek nemsokára kiállítása nyilik meg Párisban, beszélik a következő apróságot. *Brüsszelben* tanult rajzolni, s mialatt a rajzot

Farkas házi Fischer
Vilmos
porcellánfestő
Kolozsvárt
Al. 1874. 10 szakmunkassal dolgozott
Kivitele Angolországba és Romániába
porcellán és mnyolaka használati és díszedeyek
reszt vett a müll kiállitáson
Ezred éves kiáll
XIII. csop. 18. l.

Farkasházi Fischer
Vilmos

1860 körül a herendi
porcellángyár díszítő
~~[illegible]~~ műhelyének
vezetését vette át

Ruzicska J. A heren-
di porcellán. Bp
1939. 18. l.

Fischer Vilmos

porcellanjestő

kolozsvár

Gyparisikiáll

229. l.

A Magya

Tört

Millenniu

I.

AZ ANJOUHÁZ

1301

Fischer Vilmos

herendi porcellánsparos

láid

Fischer Ignác

csomagjában

BUDAPESTI
VASAS · FOOTBALL · CLUB

TITKÁRSÁG — SECRETARIAT: BUDAPEST

SÜRGÖNYCIM — TELEGRAMMADRESSE:

TELEFÓN:

RLEI LÁS
L A K A T O S É S B Á

Fischer Vilmos

l.
Lager
a herendi
porcellanjáró
18 l.
19. l

Római üveghorsó IX. 117.

1572. EGY TEÁSKANNA ÉS HÁROM CSÉSZE ALJJAL, porcellán, barna Fond-porcellán, kék, vörös kinai diszitéssel. Herend, 1850 k.

1573. HÁROM KANNA, porcellán, szines virágokkal. Festetett Tatán 1880 k.

1574. HÁROM SÓTARTÓ, porcellán, két kosár felett szines madár. Festetett Tatán 1880 k.

1575. KUPA FEDŐVEL, porcellán, szétszórt szines virágokkal. Cseh porcellán. Festetett Tatán 1880 k.

1576. TEÁSKANNA ÉS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, porcellán, kinai jellegü diszitéssel: A mirramári készletből. Herend, 1860 k.

1577. TEÁSKÉSZLET, porcellán, 12 személyre, szines virágokkal. Festetett Tatán 1880 k.

1578. GYÜMÖLCSTARTÓ, porcellán, kettős kagyló, egy férfi és nőalakkal. Festetett Tatán 1880 k.

1579. KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, egy tálca, két kanna, cukortartó és két alj. Festetett Tatán 1880 körül.

1580. KÉT TÁLCA, porcellán, szines virágokkal. Festetett Tatán 1880 k.

1581. LEÁNY, fehér porcellán szobrocska, kötényében rózsák. Herend (?), XIX. sz.

1582. TALPAS SÓTARTÓ, porcellán, három delfinen nyugvó kagylóalak. Herend, 1860 k.

1583. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, herendi modoru, halakkal diszitve. Karslbadi porcellán. Festette *Fischer Ignác Pest.* XIX. sz.

1584. GYERMEK BÁRÁNNYAL, szines porcellán szobrocska, ovális talapzaton. A bárány felső része levehető. Neuwien minta nyomán. Kék cimerjeggyel. Herend, 1865 k.
M. 18 cm.

1585. KINAI NŐALAK, porcellán, rozsdavörös, zöld, fekete és aranydiszitéssel. Herend, 1850—60
M. 62 cm.

1586. EVŐKÉSZLET, porcellán, három tál, egy födeles tál, tizenkét tányér (egy törött), tizenegy kis tányér és nyolc csésze aljjal. Kinai jelenetekkel. Herend, 1862.

1587. KÉT VÁZA FEDŐVEL, porcellán, körteidomu testén kinai modoru, szines vázából kinövő virágok, vállán lambrequin disz. Herend, 1906.

1588. KIS TÁNYÉR, porcellán, sárga szélü peremén kinai virágok, közepén nyolcszögü keretben csendélet. Herend, 1876 k.

1589. KIS TÁNYÉR, porcellán, áttört peremmel, közepén szines kinai virágos ágak és két madár. Jelezve FS. HEREND és kék cimer. Herend, 1876 k.

1590. TÁLCA, porcellán, négykarélyos, (Ragasztott.) Herend, 1862.

1591. GYÖNGYTYUK, szines porcellán szobrocska. Herend, XIX. sz.

1592. TÉRDELŐ KINAI csészét tart, szines porcellán. Herend, XIX. sz. m. f.

1593. BONBONIÈRE, porcellán, áttört szines virágos oldalfallal. Herend, 1870.

1594. LEVÉLNYOMÓ, szines porcellán, négyszögü talapzaton, fekvő barna agár. Herend, 1870 k.

1595. KETTŐS TALPASTÁL, porcellán, szines virágokkal, tetején térdelő kinai. Herend, 1870 k.

1596. KÉT NAGY VÁZA, porcellán, szines, talpas virágkehelyalaku. Herend, 1885.

1597. KÉT TÁNYÉR, porcellán, nyolcszögü, szines kinai jellegü diszités. Egyiket festette Fischer Vilmos Kolozsvártt. Herend, 1870 k.

fordít

Ernst Muzeum aukcioi

XVIII.

1598. ÖT DESSERT-TÁNYÉR, porcellán, áttört sárga peremmel, közepén kinai jelenet, nő gyermekkel és nyulakkal. Herend, 1870.

1599. CSEMEGÉS TÁNYÉR, porcellán, hasonló az 1602. sz.-hoz. Herend, 1874.

1600. KÉT GYÜMÖLCSÖS TÁNYÉR, porcellán, kék, vörös kazettás disz közepén kakas. Festette Fischer Vilmos Kolozsvárt. XIX. sz.

1601. TÁNYÉR, porcellán, hullámos széllel, peremén szines és domboru rács és virágdisz, közepén madarak. Herend, XIX. sz.

1602. KÉT TÁNYÉR, porcellán, áttört peremmel, közepén szines kinai jelenet. Festette Fischer Vilmos Kolozsvárt. 1881. Herend, XIX. sz.

1603. KORSÓ, porcellán, tojásdad testtel, keskeny szájjal, testén kinai modoru virágos diszités: csigás alapon médaillonok. Herend, 1870 k.

1604. KÉT KANNA ÉS EGY CUKORTARTÓ, porcellán, vörös-arany virág, madár és lepkedisszel. Festetett Tatán, 1880 k.

1605. HÁROM CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines lepkékkel és gyümölcsökkel. Herend, 1875 k.

1606. KÉT TÁNYÉR, porcellán, szines virágokkal. Herend, 1880 k.

1607. HAT TÁNYÉR, porcellán, áttört, virágos és rácsos peremmel, közepén szines virágok. Herend, 1847.

1608. HAT TÁNYÉR, porcellán, áttört, virágos és rácsos peremmel, közepén szines virágok. Herend, 1847.

1609. TEÁSKÉSZLET, porcellán, két teáskanna, egy tejeskanna, egy cukortartó, négy nagy csésze aljjal (kettő fül nélkül), négy kis csésze aljjal és tiz tányér, zöld pettyes alapon virágos kartusokkal. Herend, 1847 és 1855.

1610. EGY CSÉSZE ALJJAL, négy tányérka és egy cukortartó. Hasonló az 1609. sz.-hoz. (A cukortartó Prága.) Herend, 1855.

1611. TÁLKA, porcellán, ovális, kosárfonásos peremmel és szines virágokkal. Herend, 1855.

1612. KÉT VÁZA FEDŐVEL, porcellán, tojásdad testen, kék, vörös, arany virágos diszités. Japán, XIX. század.

1613. TALPAS POHÁR, porcellán cloisonné, testén kék alapon szines virágok és madár. Japán, XIX. század.

1614. CSÉSZE ALJJAL és egy csésze és alj, porcellán, szines alakokkal. Kina.

1615. ESERNYŐTARTÓ, porcellán, kék, vörös diszitéssel és domboru alakokkal. Japán, XIX. sz.

1616. KÉT NAGY VÁZA, porcellán, kék, rozsdavörös és arany diszitéssel. Teste tojásdad, szája fodros, hullámos szélü. Japán, XIX. sz.

1617. KÉT VÁZA FEDŐVEL, porcellán, szines, nyomtatott diszitéssel. Japán, XIX. sz.

1618. VÁZA FEDŐVEL, porcellán, hatszögü, körtealaku testén kék alapon szinesen virág és madár és keretelt mezőkben szines diszités. (Födele ragasztott.) Japán, XIX. sz.

1619. KÉT DISZTÁL, porcellán, rajta két küzködő ötkarmu sárkány, rozsdavörös szinben. Japán, XIX. század.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Fischer Vilmos

fadrarhási

l

Közlezrkiáll

1394. l.

390. GYUFATARTÓ, porcellán, hatszögű talppal, vörös-arany díszítéssel. Herend, 1885. 10.—

391. KIS VÁZA, porcellán, piros alap, színes virágokkal. (Javított.) Herend, 1846. 40.—

392. TALPAS TÁLKA, színes porcellán, három delfines száron. Herend, 1870 körül. 30.—

393. SPÁRGAKÖTEG ALAKÚ DOBOZ, porcellán. Herend, XIX. század. 40.—

394. KÉT DÍSZTÁNYÉR, porcellán, áttört színes kerettel, közepén kék alapon Bécs és Schönbrunn látképe. Herend, 1875 körül. 150.—

395. OVÁLIS KOSÁRKA, színes porcellán. Herend, 1855 k. 10.—

396. KEREK BONBONNIÈRE, porcellán, Sèvres mintára. Herend, 1870 körül. 30.—

397. KAKAS, színes porcellán. Herend, 1875 körül. 60.—

398. ILLATSZER PÁROLOGTATÓ, porcellán, négy hajlott lábon álló kosáralak, színes virágokkal. Herend, 1870 k. 60.—

399. KETTŐS GYERTYATARTÓ, színes porcellán, két gyermekalakkal. Herend, 1898 körül. 40.—

400. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék foud-porcellán, színes alakokkal, Sèvres modorában. Herend, 1870 körül. 40.—

401. KÉT CSÉSZE ALJJAL, KANNA ÉS CUKORTARTÓ, porcellán, kolozsvári mintával (két csésze és egy alj repedt). Fischer Vilmos, Kolozsvár. IX. század. 80.—

402. TEÁSKÉSZLET (kanna, csésze aljjal és cukortartó fedővel), vörös-arany virágos díszítéssel (a csésze repedt). Herend, 1864. 70.—

403. EGYSZEMÉLYES KÉSZLET, tálcával, porcellán, színes kínai alakokkal. Herend, 1870 körül. 150.—

404. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, színes kínai díszítéssel: váza virággal és gyermekalakkal. Herend, 1865 körül. 60.—

405. TALPAS TÁLKA, porcellán, zöld alap, arany és virágos díszítés. Cseh mintára. Herend, XIX. század. 40.—

406. KÖNYVALAKÚ PALACK, porcellán, piros alappal, „Bacchus munkái" felirattal. (Javított.) Herend, 1865 k. 50.—

407. NAGY DÍSZKORSÓ, színes porcellán, plasztikus alakokkal és tolldísszel. Herend, 1847. 1200.—

408. GYERMEK BÁRÁNNYAL, ovális talapzaton, színes porcellán. Herend, XIX. század. 80.—

Almásy - Teleki VII. 1941

409. EGYSZEMÉLYES MOKKAKÉSZLET, porcellán, kínai jellegű díszítéssel. Herend és Fischer Vilmos, Kolozsvár. XIX. század. 30.—

410. GYERTYATARTÓ, porcellán, rokokó és színes virágos díszítéssel, Meissen mintájára. Herend, 1865—70. 40.—

411. CSÉSZE ALJJAL, keménycserép, piros látképpel. (Hasadt.) Bistritz, 1830 körül. 10.—

412. DÍSZTÁNYÉR, porcellán, áttört peremmel, két színes puttóval. Herend (?), XIX. század. 40.—

413. CSÉSZE ALJJAL, színes porcellán, kis képekkel, cseh mintára. Herend, 1845. 50.—

414. SZABÓNŐ KECSKÉN ÜLVE, pólyás babával, színes porcellán. Meisseni minta után. Herend, 1870 körül. 80.—

415. ÁLLÓ NŐALAK, színes porcellán. Bécsi minta után. Herend, XIX. század. 60.—

416. KRINOLINOS NŐALAKÚ FLAKON, színes porcellán. Derby-jeggyel. XIX. század. 60.—

417. SKÓT HARCOS, színes porcellán, cseh mintára. (Kardja letört.) Regécz, 1860 körül. 80.—

418. ÜLŐ GAVALLÉR, színes porcellán. Meisseni rokokó porcellán mintájára készült. Herend, 1870 körül. 80.—

419. BIKA, színes porcellán. Meisseni mintára. Herend, 1865 k. 70.—

420. ÜLŐ FÉRFI ZSÁKKAL, színes porcellán. Herend, 1856. 80.—

421. KIS PALACKVÁZA, zöld alapon színes virágokkal. Herend, 1860 körül. 10.—

422. ÁLLÓ KUTYA, színes porcellán. Herend, XIX. század. 10.—

423. FURULYÁZÓ PÁSZTORFIÚ, színes porcellán. Höchst mintára. (Botja hibás.) Herend, XIX. század. 40.—

424. KÉT KIS GYERTYATARTÓ, színes porcellán. Louis XVI. Sèvres porcellán mintájára. Herend, 1861. 80.—

425. NAGY VÁZA, porcellán, sárga kosárfonásos testén színes virágok, talpán kisebb állatok és alakok. Herend, XIX. sz. 150.—

426. TÉRDELŐ KÍNAI, SÓTARTÓ CSÉSZÉVEL, színes porcellán, kínai mintára. Herend, 1860 körül. 30.—

427. TÉRDELŐ KÍNAI, keménycserép. Az előbbi mintájára. Zsolnay, Pécs. 30.—

428. HÁROM CSÉSZE ALJJAL, porcellán, színes kínai jelenettel. Herend, 1860 körül. 90.—

Fischer Vilmos

igazi festői tehetség
az 1860-as években
a díszítő terem
vereteit vette át.

Ruzicska 18.l.

Farkasházi Fischer

Vilmos

kolozsvári keramikus

1879. székesfehérvári
orsz. kiáll. czüstérem

MMÉEkönt

1879. 447. l.

ve oppes

C. 41

1 Kôt. 8r

Engelhardt,

C.

Trouvailles danoises du premier âge de fer

Avec deux planches.

(Extrait des Mémoires de la Société Royale des Antiquaires

Farkasházi Fischer Vilmos

— A herendi gyár egyik alapítója meghalt. Farkas-
házi Farkasházy F. Vilmos állami agyagipari tanár
április 30-án Budapesten 83-ik évében elhunyt. A meg-
boldogult néhai atyjának, a herendi porczeláng yár
megalapitójának oldalán 50 évig munkálkodott a gyár
világhirének megteremtésén és odaadó müvészi tevé-
kenységével nagy szolgálatokat tett a magyar
vészetnek.

† 1921.

Melyik ujság?
melyik nap?

Farkasházy Fischer
Vilmos

U. 2066

Szentiványi Gyula:
A gyilkos olom. A
szegedi fazekasipar
pusztulása. Szegedi
Hirado. 1911. jul. 16.

Fenti 1911 – májustól
4 hónapos tartozko-
dott Szegeden, hol a
kereskedelmi minister
megbízásából a szegedi
agyagipari tanfolya-
mot vezette. Müvészi
irányba tereli F. a helyi
fazekasmesterséget s
e tekintetben szép eredmegyeket
érzel.

Megindult a
mentő akció.

Tanítványainak munkait
agyagipari kiállításra
mutatta be 1911. polizsárban

n tartott ülésén Társulatunk évi tagdíját változat-
pította meg. Ez az összeg azonban éppen csak,
költségeit (ülések, meghívók, nyomda- és posta-
inyunk, hogy mindaddig, amíg a könyvkiadási
t. Tagjainknak az Archaelológiai Értesítő legkö-
azaz harmincöt forintért bocsátja rendel-
ztmány által megállapított áron kaphatják meg a

díját szíveskedjék a mellékelt postatakarékpénztári
ak pénztárába. Társulatunk rendkívül nehéz hely-
összefogni és Társulatunk munkáját tagdíjfizetési

Tagtársi üdvözlettel

az ELNÖKSÉG

Farkasházi Fischer

Vilmos

Kolozsvár

d

Fitt ei Györgyi:

23. l.

a világ iparm-e Párisban

Bp 1900

(kny MI)

Oldal

322. Kásás fazék a hódmezővásárhelyi múzeumban 144
323. Pálinkás butykos a hódmezővásárhelyi múzeumban 144
324. Gyertyamártó a hódmezővásárhelyi múzeumban 144
325. Rámás tükör a hódmezővásárhelyi múzeumban 145
326. Gondolkozó szék a hódmezővásárhelyi múzeumban 145
327. Rengő szék a hódmezővásárhelyi múzeumban 145
328. Párnavég a hódmezővásárhelyi múzeumban 146
329. Törülköző a hódmezővásárhelyi múzeumban 146
330—332. Női pruszlikok a hódmezővásárhelyi múzeumban 146
333. Férfi ködmön a hódmezővásárhelyi múzeumban 147
334. Férfi arczkép. L. de Silvestre festménye... 148
335. Biedermeyer stilű berendezés ... 150
336. XVIII. századbeli faragott térdeplő 151
337. Antik domborműves bronzlap Her-

Farkasházi Fischer

Vilmos

Kolozsvári porcellánfestő

l. ovi k: Mosz. ipszem. kiállítás. Mosz. a

Grőr Páris I. világ kiáll. on 1900

77. l.

1901

Farkashári Fischer V

urod

a

Magyar Iparművészet

1897/98. 156. l.

"Eisgang zwischen Of

Gedr. bei I. Sátory". Főv.Muz.

"Előadása annak a na

ésJa/va/ikat a Dunának kilépés

1838. esztendőben rettenetes m

Kvt.Bq.769/317.

"Sechs Unglücks-Scen

von Ofen und Pest von 13. bis

von F.C.Weidmann herausgegeben

Astalten des J. Trentsensky in

Gizella-/tér, a német szinházza

2. A király utca egy része. Fe

3. A Derra-féle ház a Bálvány

3. Der Einsturz des Derraschen

Felirása: "Scene 4. Der Heumark

Farkasházi Fischer

Vilmos

keramikus

Kolozsvár

l.

Ezredevés (orsz.) kiáll katal. 1896.

XIII. csop. (8. l.

legay-és nagy igaz

Teutsch Gyula X. 192

Magyar

Farkashàzi Fischer

Dezsö

porcellàngyàros

Farkasházi Fischer

Dezsö

agyagiparos

Tata

1

Közlerrkiáll

277. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Fischer Dezső

farkasházi

agrágiparos

Közlezrkiáll

1178. 1

a XIII. corp (agrági

üvegipar) Falelnöke

és kinev. tagja

F. jurjjének

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 425418

A NEW-YORKI FELHŐKARCZOLÓK NAPPAL ÉS ESTE, MIKOR EZERNYI ABLAKAIK MIND KI VANNAK VILÁGÍTVA.

volt szörnyen megijedve. Annyira nevetett a bakon, hogy nem volt ideje komollyá lenni.

— De édes anya szavai egész napra eléggé megszomorították.

— És kedves mostoha nővérem megérti, hogy nem ez adott Hófehérkének új bátorságot, hanem egy kis álom, a mit azon az éjjel álmodott.

— Ekkor ismét látta Hófehérke kisasszony a bakot, a mint ott állt a háztetőn, ez nem volt ám többé egy igazi bak, hanem a vidámság és a jókedv, a mi régente lakozott e házban, az ment fel a tetőre és űzött tréfát édes anyával. És ez a bak beszélni is tudott és azt mondta édes anyának, hogy neki nem fog sikerülni ezt a házat egy hideg és kemény fogházzá tenni, a mint akarná. Itt még sok van a régiből, a mi ellentáll.

— Midőn Hófehérke kisasszony fölébredt, úgy gondolta, hogy ez igaz és érezte, hogy már nincs egyedül az édes anya elleni harczban.

— Legközelebb egész biztosan magammal hozok néhány süteményt a nagy baknak, majd ha Hófehérke kisasszonyt meglátogatom — mondta Brogren Anna, míg a papkisasszony szünetet tartott.

— Félek, hogy ez a megvendégelés már elkésett — mondta a papkisasszony. — Az utolsó levélben, a mit Hófehérke kisasszonytól kaptam, hírül adta, hogy édes anya levágatta a nagy bakot.

— Lám, lám! — mondta az esperesné elgondolkodva. — És Hófehérke kisasszony apja nem szólt semmit, hanem hagyta a nagy bakot lemészárolni! Én azt mondom neked, hogy Hófehérke kisasszony mostoha anyja még sok gonoszságot fog elkövetni.

A papkisasszony gyorsan közbeszólt:

— Nem ő az, a ki ártani akar Hófehérke kisasszonynak. Hanem inkább azt hiszi, hogy Hófehérke kisasszony nem gondol másra, mint hogy neki bosszuságot szerezzen.

— Ő bizonyára jobban tudja.

— Így hát mindig változatos Hófehérke kisasszony élete. Még egy dolgot kell elbeszélnem, hogy lássad, milyen rosszul folyik dolga.

— Szivesen végig hallgatom — szólt az esperesné. — Csak azt nem értem, hogy miért van mindig Hófehérke kisasszony a veszedelemben és nem a mostoha anyja.

— Tudod kedves nővérem — folytatá a papkisasszony — hogy Hófehérke kisasszony apja ültette az egész papkertet. Neki köszönhették a köszmétéket és a ribizliket, a finom földiepertáblákat, a nagy zöldség-ágyakat és a kis rózsaágyat balra az épülettől.

— De mindezek között a legszebbek voltak édes apa kertjében az almafák. Édes apa maga ültette és oltogatta és én azt hiszem, hogy messze földet kellett bejárni, míg olyan almákat akart valaki találni, milyeneket azok termettek. Mikor Hófehérke kisasszony megkóstolta édes apa almáit, úgy izlettek, mintha napfényből és nyári melegből formálódtak volna.

— Olyan szép almákat mint ezen a nyáron, még sohasem látott Hófehérke kisasszony a kertben. Ah micsoda aranykormosak, parmének, asztrakánok, renaták és téli almák! Talán nem volt olyan bőven mint máskor, hanem a gyümölcsök annál szebbek voltak. Nem volt egyetlen egy alma sem férges, hanem valamennyi egyforma nagy és formás. Az asztrakánok szinte átlátszók voltak, a parmének arany-sárgák, a renaták vörösbe és zöldbe játszók, a téli almák meg sötét-vörösek.

— Valóban az almák oly pompásak voltak, hogy az egész környéken erről beszéltek. Oly nagyok és szinesek voltak, hogy egész kiragyogtak az útig és az utasok bejöttek és engedelmet kértek, hogy bemehessenek a kertbe és megnézhessék.

— Még csak egyet akarok mondani. A milyen szépek és jók voltak az almák, olyan nagy gond volt velök. Az előző években úgy volt, hogy a legtöbbjét a papkerti almáknak ellopták. De az idén egy alma sem veszett el ily módon, mert édes anya fáradhatatlan volt a megőrzésben. Augusztus végétől, midőn az almák érni kezdnek, kiment a kertbe és egész éjszaka maga vigyázott.

— És édes anya még ennél is többet tett. A háznépétől is őrizte az almákat. Lakatot csináltatott a kertajtókra és a kulcsokat mindig magánál tartotta. Midőn édes anya egy igazán nagy és fényes asztrakánt talált, azt leszakította édes apának, de sem Beáta nagyanya, sem pedig Hófehérke kisasszony nem kóstolhattak meg egyetlen egy almát sem.

— Igaz, hogy az előző években nem voltak olyan szép almák, de legalább nagyobb örömük telt bennök. Senki sem volt a házban, a ki jól nem lakott volna almával. De nemcsak a házbeliek, hanem bárki, a ki a paplakba jött, kapott kóstolóba, sőt a legtöbben egy kis batyu gyümölcscsel mentek tovább.

— Még ha a fákról hullottak is le az almák, akkor sem ehettek belőle, mert ezt a munkát is egyedül végezte édes anya. Keztyűt húzott és úgy szedegette föl a hullott almákat óvatosan és vigyázva, nehogy megnyomódjanak vagy összeütődjenek.

— Bizony kemény dolog — gondolta magában Hófehérke kisasszony, hogy nem kaphat a jóizű friss almákból, de azzal vigasztalta magát, hogy milyen jó lesz majd almát enni egész őszön és télen át. Édes anya biztosan ért hozzá, mint kell azokat eltenni, hogy meg ne rothadjanak.

— De hamarosan megtudta, hogy édes anyának más tervei voltak. Egy pillanatig sem gondolt arra, hogy ők majd otthon üldögélve fogyasztják el azokat a finom gyümölcsöket.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A száműzött Rákóczi. Az Akadémia könyvkiadóvállalatának legújabb kiadványai között minden kétséget kizáróan a legjelentékenyebb munka *Szekfü* Gyulának *A száműzött Rákóczi* című könyve, a mely egyike a legkiválóbb magyar történeti munkáknak, a melyeket utóbbi időben olvastunk. Rákóczi életének azt a szakaszát tárgyalja, a mely XIV. Lajos halálától egész a fejedelem haláláig terjed. A napkirály halálával kezdődött meg Rákóczi igazi emigrációja, a szenvedések, megpróbáltatások, hasztalan tervezgetések és örökös csalódások kora. A franczia politika új kurzusába, a melyet a régensség kezdett s a mely mind nagyobb közeledést jelentett a Habsburgokhoz, már nem illett bele Rákóczi szereplése, alakja mindjobban háttérbe szorul, az udvarral való összeköttetései egyre lazábbakká lesznek, fejedelemsége visszafoglalására mind kevesebb segítséget várhat. Reménye föléled a török-osztrák háború hirére, elhatározza magát a szultán udvarához való utazásra, de mire odaér, már Savoyai Eugén megverte a törököt. A fejedelem hasztalan akarja megakadályozni a békekötést, a törökök békehangulata és a Savoyai Eugén fegyvereitől való félelem erősebbnek bizonyul s a passzarovitzi béke egyik eredménye, hogy Rákóczit és társait Rodostóba internálják. A rodostói éveket komor, fájdalmas szinben mutatja be Szekfü Gyula könyve: örökös, hasztalan tervezgetések, kínos csalódások, czéltalan reménykedések ideje volt ez, mely alatt Rákóczi izgatottan figyelte az európai politika minden fordulását, mindegyiket megpróbálta kihasználni a maga tervei érdekében s mindig és mindenütt visszautasításra talált. Közben mindjobban elvesztette összeköttetését a világgal, az eseményekről későn értesült és hiányosan, az itthoni viszonyokról alig tudott valamit s így tervei szinte egy magányos, az európai élettől és kulturától elzárt ember ábrándozásaivá lettek. Nem lehet szomorúság nélkül olvasni Szekfü könyvének lapjait, a melyekről Rákóczi képe élethűen, megelevenítve, plasztikusan tárul elénk, emberileg érthetővé és rokonszenvessé téve. Mert a könyv irója nemcsak kiváló történetiró, a ki igen sok új adatot tár fel, a régieket jobban megvilágítja s kritikailag megrostálja, hanem egyuttal kitünő iró is, a ki az előadás művészetével tudja tárgyát az olvasóhoz közelebb hozni. Előadása élénk, nyomatékos, választékosságában sok az erő, tud hangulatot is kelteni s e mellett mindig tárgyszerű és komoly marad. Irói forma dolgában e könyvnek alig van párja az újabb magyar történetirásban. Megkülönböztetik előkelő szempontjai is, nem különben itéletének érett bátorsága s psychologiai magyarázatának valószerűsége. A hogy pl. Rákócziban az emigránsi lelki alkat tipikus vonásait kifejlődésükben megmutatja s ebből minden cselekvését megmagyarázza, a hogy megadja magyarázatát, miért törekedett Rákóczi olyan makacsul mindvégig az erdélyi fejedelemségre, miért van nála jóformán mindig csak erről szó s a magyarországi rendek vezérlő fejedelemsége jóformán teljesen háttérbe szorul, — az nálunk még elvétve is alig található példája a psychologiai történetlátásnak. Nagyon sokban ellentmond elődei s különösen Thaly Kálmán felfogásának s a tudományos kritika neki ad igazat, mert hiszen álta-

lánosan ismeretes, hogy Thaly történetirói tisztánlátását elhomályosította Rákóczi és hivei iránti föltétlen hódolata, a melynek az volt a fő törekvése, hogy mennél fényesebbnek mutassa be Rákóczi sorsát és szerepését. Általában az igazság bátor kimondása — ritka erény a mi tudományos életünkben — egyik legrokonszenvesebb jellemvonása Szekfü könyvének. A szerzőben, kinek tudtunkkal ez első nagyobb munkája, történettudományunk mindenképen jeles új erőt nyert, a kitől még sok kiváló dolgot várhatunk.

Magyar Shakespeare-tár. A Kisfaludy-Társaság Shakspeare-bizottsága évkönyvének, melyet *Ferenczi* Zoltán szerkeszt, most hatodik kötete jelent meg. Tartalmában a Shakespeare-kutatásnak sok becses adalékát találjuk, köztük *Berzeviczy* Albert összehasonlító tanulmányát Michel-Angelo és Shakespeare szonettjeiről, *Alexander* Bernát Hamletiana-czikkét stb. Két Shakespearehez kapcsolódó emlék első magyar fordítása itt jelenik meg: *Marlowe*, Shakespeare előzőjének *Második Edward* tragédiája, melyet *Rózsa* Dezső és a *Yorkshirei tragédia* című tragédia, melyet sokáig Shakespearenek tulajdonítottak s melyet *Bodrogi* Lajos fordított. Több czikk a könyvben Shakespearenek a magyar irodalomra való hatásáról és egyéb magyar Shakespeare-vonatkozásokról szól. Nagyszámú könyvismertetés a kiapadhatatlan Shakespeare-irodalom újabb termékeiről zárja be a kötetet.

A modern bányászat. Az *Ismeretterjesztő Könyvtár* című vállalatnak kiválóan érdekes új kötete jelent meg *A modern bányászat* címmel. Népszerűen ismerteti a bányászat összes ma használatban levő módszereit, a világ nagy bányatelepeit s mondhatni teljes tájékozást ad a laikus olvasónak arról a munkáról, a mely a bányatelepeken folyik. Oly tárgy ez, a melyről nem-szakember rendszerint a legkevesebbet szokta tudni, holott fontossága szinte napról-napra nő minálunk is, mint az egész világon. A könyv nagyon világos, egyszerű előadásban mondja el mondanivalóját, úgy hogy minden technikai előismeret nélkül mindenki azonnal tisztában van vele. Szerzője *Williams Archibald* angol iró, kinek már több efféle munkája jutott magyarul is nagy elterjedésre. Magyarra *Réz* Géza selmeczbányai főiskolai tanár fordította nagy gonddal és szakértelemmel. Ára a sok képpel illusztrált könyvnek díszes kötésben 8 K.

Aquila. Most jelent meg az ornithologiai központ *Herman* Ottó szerkesztette folyóiratának huszadik, 1913. évi kötete. A közel 600 oldalas jubiláris kötet számos értékes dolgozattal gyarapítja a tudományt és a gyakorlati életet. *Herman* Ottó, az intézet igazgatója a madárélet tanuságairól és a szárcsa érdekes teleléséről értekezik két dolgozatban. Dr. *Lambrecht* Kálmán és *Hegyfoky* Kabos az 1912. évi tavaszi madárvonulást dolgozták fel. *Hartert* Ernő a madárvonulásról, dr. *Weigold* Hugó és *Lintia* Dénes hazánk délkeleti részének mediterrán oázisú jellegéről értekeznek. *Schenk* Jakab Magyarország madárvilágáról és madárvonulásáról irt részletes tanulmányt. Dr. *Greschik* Jenő a madarak állalatti mirigyének szövettani vizsgálatáról és a muczinképződésről számol be. *Csiki* Ernő a madarak hasznáról és káráról irt tanulmányt gyomortartalmi vizsgálatok alapján. *Mátray* Gyula, *Fernbach* Károlyné és *Szomjas* Gusztáv a varjak gazdasági szerepéről közölnek megfigyeléseket. *Csörgey* Titus a czinegék fészkeléséről és a madárvédelem eredményeiről irt figyelemreméltó tanulmányokat. Dr. *Schufeldt* R. W. az észak-amerikai Egyesült-Államok struczféléiről számol be, leirva a legnagyobb kihalt madarat. Dr. *Lambrecht* Kálmán a hazai barlangokban talált diluvialis korú madárcsontokat dolgozza fel. *Schenk* Jakab és *Szeöts* Béla a madarak gyűrűzéséről, *Szemere* László a dögkeselyű és bajszos sármány herkulesfürdői előfordulásáról számolnak be. Apróbb megfigyelések egész sora zárja be a nyolcz táblával és számos képpel díszített testes kötetet.

A «Jó Pajtás» *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja legújabb február 2-iki számában *Benedek* Elek és *Endrődi* Béla irtak verseket, *Csürös* Zoltán elbeszélést, *Sebők* Zsigmond folytatja *Az arany czipő* című regényét, *Váradi* Antal a Lánczhid építéséről mond el érdekes dolgokat, *Márton* Ferencz szép téli képet rajzolt, *Zsiga bácsi* mulatságos mókát mond el. *Benedek* Elek *Oh, szép ifjuságom* című regényének folytatása. *A kis krónika* rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A «*Jó Pajtás*»-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utcza 4.).

Új könyvek.

A száműzött Rákóczi. Irta *Szekfü* Gyula. Budapest, Akadémia kiadása.

Magyar Shakespeare-tár. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter támogatásával kiadja a Kisfaludy-Társaság Shakespeare-bizottsága. Szerkeszti *Ferenczi* Zoltán. Budapest, Kilián Frigyes bizománya.

A modern bányászat. Irta *Williams Archibald.* Fordította *Réz* Géza. Budapest, Franklin-Társulat; ára 8 K.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Farkasházi Fischer Dezső, volt 1848-49-es honvéd-hadnagy a herendi porczeláng yárnak alapítása óta munkatársa, 87 éves korában Tatán. — Hock Károly 48-as honvéd 82 éves korában Dákán. Az elhunytban Hock János országgyűlési képviselő édes atyját gyászolja. — Szombathy Sámuel, a városi szegényház gondnoka, 96 éves korában Miskolczon. Az elhunyt a szabadságharczban is részt vett. — Cseh János, 48-as honvéd, a ki végigküzdötte az egész szabadságharczot Nagycsepelyen. — Gonda István, aranymisés áldozópap Jászóváron. — Rácz Endre, a benczés-rend régi tagja, nyug. főgimnáziumi tanár, 69 éves korában. — Bácskay Sámuel, a csapi református egyház lelkésze, Ungmegye törvényhatósági bizottsági tagja, 71 éves korában Csapon. — Kovács József, kisasszondi református lelkész, 52 éves korában. — Nyárasdi János, nyug. itélőtáblai biró, 67 éves korában Budapesten. — Stepanek Ferencz magánzó, 75 éves korában Budapesten. — Hazslini Hazslinszky Marczel nyug. kir. itélőtáblai biró, a Ferencz József-rend tiszti keresztjének tulajdonosa, 65 éves korában Budapesten. — Homrogdi Lichtenstein József, a borsodmegyei nemzeti munkapárt elnöke, 77 éves korában Miskolczon. — Baranyavári Ullmann Emil udvari tanácsos, 66 éves korában Budapesten. — Gróf Wass Ármin szolnokdobokamegyei földbirtokos, 64 éves korában Budapesten. — Oroszvári Oroszváry Gyula ügyvéd és földbirtokos, 66 éves korában Nagykanizsán. — Havas Gyula nyug. államvasúti felügyelő, 66 éves korában Keszthelyen. — Kohanóczi Kochanovszky Pál, közjegyző és földbirtokos, 69 éves korában Vágujhelyen. — Kisvicsapi Koronthály Jenő kir. közjegyző, 67 éves korában Szakolczán. — Simor János nyug. törvényszéki biró, földbirtokos és unokaöccse a hasonlónevű volt herczegprimásnak, 69 éves korában Vigánton. — Kelemen Tivadar, államvasúti felügyelő, 54 éves korában Czelldömölkön. — Mihályi Sándor, járásbiró Lugoson. — Id. hertelendi Hertelendy Béla, pénzügyi számtanácsos, 57 éves korában Zalaegerszegen. — Gerzsó Károly György, 60 éves korában Budapesten. — Palugyai, borostyáni és borsodi Palóczy Béla Fülöpszállás volt főbirája, 69 éves korában Fülöpszálláson. — Nyári Pál, m. kir. posta- és

SALVATOR a kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu.
SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Vegyen Schweizer's Selymet

Kérjenek mintát a mi ujdonságainkból fekete, fehér, vagy szinesben: crêpon, façonnés, chinés, ottoman, messalin stb. mousseline 120-cm. széles, méterje K. 1.20-tól kezdve, bársony ruháknak, és bluzoknak, plüs, kabátoknak és köpenyeknek, valamint bluzok varratlan és ruhák valódi svájczi himzéssel batist, -gyapju, és selyemben.
Mi csakis kezeskedett szolid selyemszövetet árulunk, közvetlenül magánvevőknek, postaköltség, és vámmentesen a házhoz. (1 pupla levélbélyeg.)
Schweizer és Társa, Luzern U 23 (Svájcz)

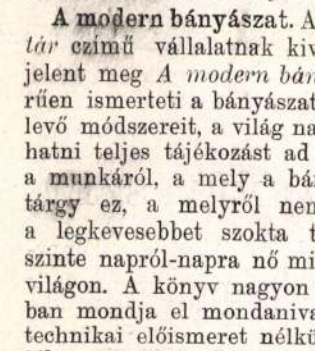
TÁTRAFÜRED
TÉLI GYÓGYHELY.
TÉLI SPORT
REMEK TÉLI KLÍMA.
5½ Km. BOBPÁLYA. KORCSOLYAPÁLYA
Téli idény: DECEMBER-MÁRCZIUS
Prospektust küld a GRAND HOTEL IGAZGATÓSÁGA.

Steckenpferd liliomtejszappan
BERGMANN & CO. gyártmanya TETSCHEN a. E. elérhetetlen hatásu szeplők eltávolitására és nélkülözhetetlen szer arcz- és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyithatunk. Gyógytárakban, drogeriákban, illatszer és fodrász üzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatásu női kézápolásra a Bergmann «Manera» liliomkrémje, mely tubusukban 70 fillérért mindenütt kapható.

Olcsó cseh Ágytollak! 5 kiló uj, jó fosztott, pormentes K 9·60, 5 kiló jobb K 12·—, 5 kiló fehér, pehelypuha, fosztott K 18·—, 24·—, 5 kiló hófehér, pehelypuha fosztott K 30.—, 36·—, 42·—.

KÉSZ ÁGYAK piros ágyhuzatból, jól megtöltve, 1 dunyha, vagy 1 derékalj 180 cm. hosszu, 116 cm. széles K 10·—, 12·—, 15·— és 18·—, 2 méter hosszu, 140 cm. széles K 13·—, 15·—, 18·— és 21·—, 1 fejvánkos 80 cm. hosszu, 58 cm. széles K 3·—, 3·50 és 4·—, 90 cm. hosszu, 70 cm. széles K 4·50 és 5·50. Készités minden tetszés szerinti méretben is. 3 rétü szörmatraczok 1 ágyra K 27·—, jobbak K 33·—. Szétküldés utánvét mellett bérmentve 9 K-tól feljebb. Becserélés és visszaküldés a postaköltség megtérítése ellenében megengedve.
Sachsel Benedek, Lobes 60. Pilsen mellett. (Csehország.)

Serravallo
kina bora vassal
Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabban kitünt Erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.
Kitünő i 7000-nél több orvosi vélemény.
J. Serravallo, cs. és kir. udv. szállt. Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres fivegekben kor. 2·60, literes üvegekben kor. 4·80.

CZIMBALOM

Legujabb szab. aczélszerkezettel részletre is. Csodaerős, tiszta hangu gramofon beszélőgép 25 K s feljebb. — Hozzá: Fedák Sári, Király, Rózsa, Berczei, Bonci, Caruso-tól legszebb lemezek 2 korona 50 fillér.
Hegedük világhirü mesterek hü utánzatai
Fuvolák, Tárogatók, cziterák, harmonikák, stb. — Hürok.
MOGYOROSSY GYULA kir. szab. hangszergyár, Bpest, VII., Rákóczi-ut 71.
Javitási műterem stb. Számos kitüntetés a jó munkáért. — Árjegyzék ingyen.

Kőtörők, sajtolók
homok- és kavicsmosógépek, betonürtömb- és falazótéglagyártó-gépek, tetőcserépgyártó-gépek, formák: lépcsőfokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. —
Asbestpalagyárak gépies berendezései
L.C.M. ásványfestékek
Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstädt, Leipzig mellett
Kérjük gyárunkat meglátogatni.
228. sz. árjegyzék ingyen.

Fischer Dezső, porczellángyáros, l. *Farkasházi-Fischer D.*

Farkasházi-Fischer Dezső, irchai, porczellángyáros, szül. 1827-ben, megh. 1914 jan. 20-án Tatán. F. Mór (l. o.), a herendi porczellángyár alapítójának fia. Részt vett a herendi gyár alapításában és fölvirágoztatásában. F Mikor a gyár megszüntette üzemét, Tatán telepedett meg, ahol élete végéig köztiszteletben állott.

Budapesti Hírlap. 1914 jan. 23. = Egyedéves Orsz. kiáll. katalogusa. Bp. 1896. 277. l. – VU. 1914. 96. l. (Halálozások.)

F Az 1848-49-es szabadságharcban mint honvéd hadnagy vett részt.

A NEW-YORKI FELHŐKARCZOLÓK NAPPAL ÉS ESTE, MIKOR EZERNYI ABLAKAIK MIND KI VANNAK VILÁGÍTVA.

volt szörnyen megijedve. Annyira nevetett a bakon, hogy nem volt ideje komollyá lenni.

— De édes anya szavai egész napra eléggé megszomorították.

— És kedves mostoha nővérem megérti, hogy nem ez adott Hófehérkének új bátorságot, hanem egy kis álom, a mit azon az éjjel álmodott.

— Ekkor ismét látta Hófehérke kisasszony a bakot, a mint ott állt a háztetőn, ez nem volt ám többé egy igazi bak, hanem a vidámság és a jókedv, a mi régente lakozott e házban, az ment fel a tetőre és űzött tréfát édes anyával. És ez a bak beszélni is tudott és azt mondta édes anyának, hogy neki nem fog sikerülni ezt a házat egy hideg és kemény fogházzá tenni, a mint akarná. Itt még sok van a régiből, a mi ellentáll.

— Midőn Hófehérke kisasszony fölébredt, úgy gondolta, hogy ez igaz és érezte, hogy már nincs egyedül az édes anya elleni harczban.

— Legközelebb egész biztosan magammal hozok néhány süteményt a nagy baknak, majd ha Hófehérke kisasszonyt meglátogatom — mondta Brogren Anna, míg a papkisasszony szünetet tartott.

— Félek, hogy ez a megvendégelés már elkésett — mondta a papkisasszony. — Az utolsó levélben, a mit Hófehérke kisasszonytól kaptam, hírül adta, hogy édes anya levágatta a nagy bakot.

— Lám, lám! — mondta az esperesné elgondolkodva. — És Hófehérke kisasszony apja nem szólt semmit, hanem hagyta a nagy bakot lemészárolni! Én azt mondom neked, hogy Hófehérke kisasszony mostoha anyja még sok gonoszságot fog elkövetni.

A papkisasszony gyorsan közbeszólt:

— Nem ő az, a ki ártani akar Hófehérke kisasszonynak. Hanem inkább azt hiszi, hogy Hófehérke kisasszony nem gondol másra, mint hogy neki bosszuságot szerezzen.

— Ő bizonyára jobban tudja.

— Így hát mindig változatos Hófehérke kisasszony élete. Még egy dolgot kell elbeszélnem, hogy lássad, milyen rosszul folyik dolga.

— Szivesen végig hallgatom — szólt az esperesné. — Csak azt nem értem, hogy miért van mindig Hófehérke kisasszony a veszedelemben és nem a mostoha anyja.

— Tudod kedves nővérem — folytatá a papkisasszony — hogy Hófehérke kisasszony apja ültette az egész papkertet. Neki köszönhették a köszmétéket és a ribizliket, a finom földiepertáblákat, a nagy zöldség-ágyakat és a kis rózsaágyat balra az épülettől.

— De mindezek között a legszebbek voltak édes apa kertjében az almafák. Édes apa maga ültette és oltogatta és én azt hiszem, hogy messze földet kellett bejárni, míg olyan almákat akart valaki találni, milyeneket azok termettek. Mikor Hófehérke kisasszony megkóstolta édes apa almáit, úgy izlettek, mintha napfényből és nyári melegből formálódtak volna.

— Olyan szép almákat mint ezen a nyáron, még sohasem látott Hófehérke kisasszony a kertben. Ah micsoda aranykormosak, parmének, asztrakánok, renaták és téli almák! Talán nem volt olyan bőven mint máskor, hanem a gyümölcsök annál szebbek voltak. Nem volt egyetlen egy alma sem férges, hanem valamennyi egyforma nagy és formás. Az asztrakánok szinte átlátszók voltak, a parmének arany-sárgák, a renaták vörösbe és zöldbe játszók, a téli almák meg sötét-vörösek.

— Valóban az almák oly pompásak voltak, hogy az egész környéken erről beszéltek. Oly nagyok és szinesek voltak, hogy egész kiragyogtak az útig és az utasok bejöttek és engedelmet kérték, hogy bemehessenek a kertbe és megnézhessék.

— Még csak egyet akarok mondani. A milyen szépek és jók voltak az almák, olyan nagy gond volt velök. Az előző években úgy volt, hogy a legtöbbjét a papkerti almáknak elloptak. De az idén egy alma sem veszett el ily módon, mert édes anya fáradhatatlan volt a megőrzésben. Augusztus végétől, midőn az almák érni kezdnek, kiment a kertbe és egész éjszaka maga vigyázott.

— És édes anya még ennél is többet tett. A háznépétől is őrizte az almákat. Lakatot csináltatott a kertajtókra és a kulcsokat mindig magánál tartotta. Midőn édes anya egy igazán nagy és fényes asztrakánt talált, azt leszakította édes apának, de sem Beáta nagyanya, sem pedig Hófehérke kisasszony nem kóstolhattak meg egyetlen egy almát sem.

— Igaz, hogy az előző években nem voltak olyan szép almák, de legalább nagyobb örömük telt bennök. Senki sem volt a házban, a ki jól nem lakott volna almával. De nemcsak a házbeliek, hanem bárki, a ki a paplakba jött, kapott kóstolóba, sőt a legtöbben egy kis batyu gyümölcscsel mentek tovább.

— Még ha a fákról hullottak is le az almák, akkor sem ehettek belőle, mert ezt a munkát is egyedül végezte édes anya. Keztyűt húzott és úgy szedegette föl a hullott almákat óvatosan és vigyázva, nehogy megnyomódjanak vagy összeütődjenek.

— Bizony kemény dolog — gondolta magában Hófehérke kisasszony, hogy nem kaphat a jóizű friss almákból, de azzal vigasztalta magát, hogy milyen jó lesz majd almát enni egész őszön és télen át. Édes anya biztosan ért hozzá, mint kell azokat eltenni, hogy meg ne rothadjanak.

— De hamarosan megtudta, hogy édes anyának más tervei voltak. Egy pillanatig sem gondolt arra, hogy ők majd otthon üldögélve fogyasztják el azokat a finom gyümölcsöket.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A száműzött Rákóczi. Az Akadémia könyvkiadóvállalatának legújabb kiadványai között minden kétséget kizáróan a legjelentékenyebb munka *Szekfü* Gyulának *A száműzött Rákóczi* című könyve, a mely egyike a legkiválóbb magyar történeti munkáknak, a melyeket utóbbi időben olvastunk. Rákóczi életének azt a szakaszát tárgyalja, a mely XIV. Lajos halálától egész a fejedelem haláláig terjed. A napkirály halálával kezdődött meg Rákóczi igazi emigrációja, a szenvedések, megpróbáltatások, hasztalan tervezgetések és örökös csalódások kora. A franczia politika új kurzusába, a melyet a régensség kezdett s a mely mind nagyobb közeledést jelentett a Habsburgokhoz, már nem illett bele Rákóczi szereplése, alakja mindjobban háttérbe szorul, az udvarral való összeköttetései egyre lazábbakká lesznek, fejedelemsége visszafoglalására mind kevesebb segítséget várhat. Reménye föléled a török-osztrák háború hirére, elhatározza magát a szultán udvarához való utazásra, de mire odaér, már Savoyai Eugén megverte a törököt. A fejedelem hasztalan akarja megakadályozni a békekötést, a törökök békehangulata és a Savoyai Eugén fegyvereitől való félelem erősebbnek bizonyul s a passzarovitzi béke egyik eredménye, hogy Rákóczit és társait Rodostóba internálják. A rodostói éveket komor, fájdalmas szinben mutatja be Szekfü Gyula könyve: örökös, hasztalan tervezgetések, kínos csalódások, czéltalan reménykedések ideje volt ez, mely alatt Rákóczi izgatottan figyelte az európai politika minden fordulását, mindegyiket megpróbálta kihasználni a maga tervei érdekében s mindig és mindenütt visszautasításra talált. Közben mindjobban elvesztette összeköttetését a világgal, az eseményekről későn értesült és hiányosan, az itthoni viszonyokról alig tudott valamit s így tervei szinte egy magányos, az európai élettől és kulturától elzárt ember ábrándozásaivá lettek. Nem lehet szomorúság nélkül olvasni Szekfü könyvének lapjait, a melyekről Rákóczi képe élethűen, megelevenítve, plasztikusan tárul elénk, emberileg érthetővé és rokonszenvessé téve. Mert a könyv irója nemcsak kiváló történetiró, a ki igen sok új adatot tár fel, a régieket jobban megvilágítja s kritikailag megrostálja, hanem egyuttal kitünő iró is, a ki az előadás művészetével tudja tárgyát az olvasóhoz közelebb hozni. Előadása élénk, nyomatékos, választékosságában sok az erő, tud hangulatot is kelteni s e mellett mindig tárgyszerű és komoly marad. Irói forma dolgában e könyvnek alig van párja az újabb magyar történetirásban. Megkülönböztetik előkelő szempontjai is, nem különben itéletének érett bátorsága s psychologiai magyarázatának valószerűsége. A hogy pl. Rákócziban az emigránsi lelki alkat tipikus vonásait kifejlődésükben megmutatja s ebből minden cselekvését megmagyarázza, a hogy megadja magyarázatát, miért törekedett Rákóczi olyan makacsul mindvégig az erdélyi fejedelemségre, miért van nála jóformán mindig csak erről szó s a magyarországi rendek vezérlő fejedelemsége jóformán teljesen háttérbe szorul, — az nálunk még elvétve is alig található példája a psychologiai történetlátásnak. Nagyon sokban ellentmond elődei s különösen Thaly Kálmán felfogásának s a tudományos kritika neki ad igazat, mert hiszen álta-

lánosan ismeretes, hogy Thaly történetirói tisztánlátását elhomályosította Rákóczi és hivei iránti föltétlen hódolata, a melynek az volt a fő törekvése, hogy mennél fényesebbnek mutassa be Rákóczi sorsát és szereplését. Általában az igazság bátor kimondása — ritka erény a mi tudományos életünkben — egyik legrokonszenvesebb jellemvonása Szekfü könyvének. A szerzőben, kinek tudtunkkal ez első nagyobb munkája, történettudományunk mindenképen jeles új erőt nyert, a kitől még sok kiváló dolgot várhatunk.

Magyar Shakespeare-tár. A Kisfaludy-Társaság Shakspeare-bizottsága évkönyvének, melyet *Ferenczi* Zoltán szerkeszt, most hatodik kötete jelent meg. Tartalmában a Shakespeare-kutatásnak sok becses adalékát találjuk, köztük *Berzeviczy* Albert összehasonlító tanulmányát Michel-Angelo és Shakespeare szonettjeiről, *Alexander* Bernát Hamletiana-czikkét stb. Két Shakespearehez kapcsolódó emlék első magyar fordítása itt jelenik meg: *Marlowe*, Shakespeare előzőjének *Második Edvárd* tragédiája, melyet *Rózsa* Dezső és a *Yorkshirei tragédia* című tragédia, melyet sokáig Shakespearenek tulajdonítottak s melyet *Bodrogi* Lajos fordított. Több czikk a könyvben Shakespearenek a magyar irodalomra való hatásáról és egyéb magyar Shakespeare-vonatkozásokról szól. Nagyszámú könyvismertetés a kiapadhatatlan Shakespeare-irodalom újabb termékeiről zárja be a kötetet.

A modern bányászat. Az *Ismeretterjesztő Könyvtár* című vállalatnak kiválóan érdekes új kötete jelent meg *A modern bányászat* czímmel. Népszerűen ismerteti a bányászat összes ma használatban levő módszereit, a világ nagy bányatelepeit s mondhatni teljes tájékozást ad a laikus olvasónak arról a munkáról, a mely a bányatelepeken folyik. Oly tárgy ez, a melyről nem-szakember rendszerint a legkevesebbet szokta tudni, holott fontossága szinte napról-napra nő minálunk is, mint az egész világon. A könyv nagyon világos, egyszerű előadásban mondja el mondanivalóját, úgy hogy minden technikai előismeret nélkül mindenki azonnal tisztában van vele. Szerzője *Williams Archibald* angol iró, kinek már több efféle munkája jutott magyarul is nagy elterjedésre. Magyarra *Réz* Géza selmeczbányai főiskolai tanár fordította nagy gonddal és szakértelemmel. Ára a sok képpel illusztrált könyvnek díszes kötésben 8 K.

Aquila. Most jelent meg az ornithologiai központ *Herman* Ottó szerkesztette folyóiratának huszadik, 1913. évi kötete. A közel 600 oldalas jubiláris kötet számos értékes dolgozattal gyarapítja a tudományt és a gyakorlati életet. *Herman* Ottó, az intézet igazgatója a madárélet tanuságairól és a szárcsa érdekes teleléséről értekezik két dolgozatban. Dr. *Lambrecht* Kálmán és *Hegyfoky* Kabos az 1912. évi tavaszi madárvonulást dolgozták fel. *Hartert* Ernő a madárvonulásról, dr. *Weigold* Hugó és *Lintia* Dénes hazánk délkeleti részének mediterrán oázisú jellegéről értekeznek. *Schenk* Jakab Magyarország madárvilágáról és madárvonulásáról irt részletes tanulmányt. Dr. *Greschik* Jenő a madarak állalatti mirigyének szövettani vizsgálatáról és a muczinképződésről számol be. *Csiki* Ernő a madarak hasznáról és káráról irt tanulmányt gyomortartalmi vizsgálatok alapján. *Mátray* Gyula, *Fernbach* Károlyné és *Szomjas* Gusztáv a varjak gazdasági szerepéről közölnek megfigyeléseket. *Csörgey* Titus a czinegék fészkeléséről és a madárvédelem eredményeiről irt figyelemreméltó tanulmányokat. Dr. *Schufeldt* R. W. az észak-amerikai Egyesült-Allamok struczféléiről számol be, leirva a legnagyobb kihalt madarat. Dr. *Lambrecht* Kálmán a hazai barlangokban talált diluvialis korú madárcsontokat dolgozza fel. *Schenk* Jakab és *Szeöts* Béla a madarak gyűrűzéséről, *Szemere* László a dögkeselyű és bajszos sármány herkulesfürdői előfordulásáról számolnak be. Apróbb megfigyelések egész sora zárja be a nyolcz táblával és számos képpel díszített testes kötetet.

A «Jó Pajtás» *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja legújabb február 2-iki számában *Benedek* Elek és *Endrődi* Béla irtak verseket, *Csürös* Zoltán elbeszélést, *Sebők* Zsigmond folytatja *Az arany czipő* című regényét, *Váradi* Antal a Lánczhid építéséről mond el érdekes dolgokat, *Márton* Ferencz szép téli képet rajzolt, *Zsiga bácsi* mulatságos mókát mond el. *Benedek* Elek *Oh, szép ifjuságom* című regényének folytatása. *A kis krónika* rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A «*Jó Pajtás*»-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utcza 4.).

Uj könyvek.

A száműzött Rákóczi. Irta *Szekfü* Gyula. Budapest, Akadémia kiadása.

Magyar Shakespecre-tár. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter támogatásával kiadja a Kisfaludy-Társaság Shakespeare-bizottsága. Szerkeszti *Ferenczi* Zoltán. Budapest, Kilián Frigyes bizománya.

A modern bányászat. Irta *Williams Archibald*. Fordította *Réz* Géza. Budapest, Franklin-Társulat; ára 8 K.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Farkasházi Fischer Dezső, volt 1848-49-es honvéd-hadnagy a herendi porczeláng yárnak alapítása óta munkatársa, 87 éves korában Tatán. — Hock Károly 48-as honvéd 82 éves korában Dákán. Az elhunytban Hock János országgyűlési képviselő édes atyját gyászolja. — Szombathy Sámuel, a városi szegényház gondnoka, 96 éves korában Miskolczon. Az elhunyt a szabadságharczban is részt vett. — Cseh János, 48-as honvéd, a ki végigküzdötte az egész szabadságharczot Nagycsepelyen. — Gonda István, aranymisés áldozópap Jászóváron. — Rácz Endre, a benczés-rend régi tagja, nyug. főgimnáziumi tanár, 69 éves korában. — Bácskay Sámuel, a csapi református egyház lelkésze, Ungmegye törvényhatósági bizottsági tagja, 71 éves korában Csapon. — Kovács József, kisasszondi református lelkész, 52 éves korában. — Nyárasdi János, nyug. itélőtáblai biró, 67 éves korában Budapesten. — Stepanek Ferencz magánzó, 75 éves korában Budapesten. — Hazslini Hazslinszky Marczel nyug. kir. itélőtáblai biró, a Ferencz József-rend tiszti keresztjének tulajdonosa, 65 éves korában Budapesten. — Homrogdi Lichtenstein József, a borsodmegyei nemzeti munkapárt elnöke, 77 éves korában Miskolczon. — Baranyavári Ullmann Emil udvari tanácsos, 66 éves korában Budapesten. — Gróf Wass Ármin szolnokdobokamegyei földbirtokos, 64 éves korában Budapesten. — Oroszvári Oroszváry Gyula ügyvéd és földbirtokos, 66 éves korában Nagykanizsán. — Havas Gyula nyug. államvasúti felügyelő, 66 éves korában Keszthelyen. — Kohanóczi Kochanovszky Pál, közjegyző és földbirtokos, 69 éves korában Vágujhelyen. — Kisvicsapi Korontháy Jenő kir. közjegyző, 67 éves korában Szakolczán. — Simor János nyug. törvényszéki biró, földbirtokos és unokaöccse a hasonlónevű volt herczegprimásnak, 69 éves korában Vigánton. — Kelemen Tivadar, államvasúti felügyelő, 54 éves korában Czelldömölkön. — Mihályi Sándor, járásbiró Lugoson. — Id. hertelendi Hertelendy Béla, pénzügyi számtanácsos, 57 éves korában Zalaegerszegen. — Gerzsó Károly György, 60 éves korában Budapesten. — Palugyai, borostyáni és borsodi Palóczy Béla Fülöpszállás volt főbirája, 69 éves korában Fülöpszálláson. — Nyári Pál, m. kir. posta- és

SALVATOR a kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu.
SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Vegyen Schweizer's Selymet

Kérjenek mintát a mi ujdonságainkból fekete, fehér, vagy szinesben: crêpon, façonnés, chinés, ottoman, messalin stb. mousseline 120-cm. széles, méterje K. 1.20-tól kezdve, bársony ruháknak, és bluzoknak, plüs, kabátoknak és köpenyeknek, valamint bluzok varratlan és ruhák valódi svájczi himzéssel batist, -gyapju, és selyemben.
Mi csakis kezeskedett szolid selyemszövetet árulunk, közvetlenül magánvevőknek, póstaköltség, és vámmentesen a házhoz. (Dupla levélbélyeg.)
Schweizer és Társa, Luzern U 23 (Svájcz)

Steckenpferd liliomtejszappan
BERGMANN & CO. gyártmanya TETSCHEN a. E. elérhetetlen hatásu szeplők eltávolitására és nélkülözhetetlen szer arcz- és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyithatunk. Gyógytárakban, drogeriákban, illatszer és fodrász üzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatásu női kézápolásra a Bergmann «Manera» liliomkrémje, mely tubusukban 70 fillérért mindenütt kapható.

Olcsó cseh Ágytollak! 5 kiló uj, jó fosztott, pormentes K 9·60, 5 kiló jobb K 12·—, 5 kiló fehér, pehelypuha, fosztott K 18·—, 24·—, 5 kiló hófehér, pehelypuha fosztott K 30.—, 36·—, 42·—.
KÉSZ ÁGYAK piros ágyhuzatból, jól megtöltve, 1 dunyha, vagy 1 derékalj 180 cm. hosszu, 116 cm. széles K 10·—, 12·—, 15·— és 18·—, 2 méter hosszu, 140 cm. széles K 13·—, 15·—, 18·— és 21·—, 1 fejvánkos 80 cm. hosszu, 58 cm. széles K 3·—, 3·50 és 4·—, 90 cm. hosszu, 70 cm. széles K 4·50 és 5·50. Készités minden tetszés szerinti méretben is. 3 rétü szőrmatraczok 1 ágyra K 27·—, jobbak K 33·—. Szétküldés utánvét mellett bérmentve 9 K-tól feljebb. Becserélés és visszaküldés a postaköltség megtérítése ellenében megengedve.
Sachsel Benedek, Lobes 60. Pilsen mellett. (Csehország.)

Serravallo
kina bora vassal
Hygienikus kiállitás 1906. Legmagasabban kitünt Erősitőszer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. Etvágygerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.
Kitünő i 7000-nél több orvosi vélemény.
J. Serravallo, cs. és kir. udv. szállt. Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszertárakban félliteres fivegekben kor. 2·60, literes üvegekben kor. 4·80.

CZIMBALOM
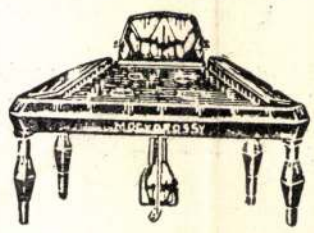

Javitási műterem stb. Számos kitüntetés a jó munkáért. — Árjegyzék ingyen.
Legujabb szab. aczélszerkezettel részletre is. Csodaerős, tiszta gramofon beszélőhangu gép 25 K s feljebb. — Hozzá: Fedák Sári, Király, Rózsa, Berczei, Bonci, Caruso-tól legszebb lemezek 2 korona 50 fillér.
Hegedük világhirü mesterek hü utánzatai
Fuvolák, Tárogatók, cziterák, harmonikák, stb. — Hurok.
MOGYOROSSY GYULA kir. szab. hangszergyár, Bpest, VII., Rákóczi-ut 71.

Kőtörők, sajtolók
homok- és kavicsmosógépek, betonürtömb- és falazótéglagyártó-gépek, tetőcserépgyártó-gépek, formák: lépcsőfokok, csövek, oszlopok stb. gyártására. —
Asbestpalagyárak gépies berendezései
L.C.M. ásványfestékek
Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstädt, Leipzig mellett
Kérjük gyárunkat meglátogatni.
228. sz. árjegyzék ingyen.

1551. TÁNYÉR, porcellán, kinai jellegü, virágos diszitéssel, középen váza. Jegye M. O. L. Holland, Loosdrecht, XVIII. sz.

1552. KÉT TÁNYÉR, porcellán, hasonló az 1551. számhoz. Holland, XVIII. sz. m. f.

1553. TAVASZ ÉS ŐSZ, szines porcellánszobrocska, egy-egy fiu alakjával. Horgony. (Chelsea) jegygyel, XIX. sz.

1554. PÁSZTOR HÁROM BÁRÁNNYAL, szines porcellán, veseidomu, zöldleveles és virágos talapzaton fa tövében áll a pásztor virágos ruházatban, lábainál három bárány hever. Chelsea, XVIII. sz.
M. 23,5 cm. Illusztr. XXXV. tábl.

1555. EGY CSÉSZE ALJJAL, egy kanna, egy kis kanna, cukortartó, kosár és két fekete kávéscsésze aljjal, szines virágdisszel. Porcellán. Angol (Minton), XIX. sz.

1556. FLAKON, porcellán, kék rozsdavörös és arany virággal.

1557. ÖT PORCELLÁNKÉP, három bros és két médaillon. XIX. sz.

1558. OROSZ HALÁSZ ÉS URNŐ GYERMEKEKKEL, szines porcellán-csoport. XIX. sz. e. f.

1559. PORCELLÁNKÉP, ovális, szines mitologiai jelenettel. XIX. sz.

1560. ÖT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines kinai jelenetekkel. Herend, 1872.

1561. TEÁSKÉSZLET, porcellán. Egy teás kanna és tejes kanna, egy cukortartó és hat csésze aljjal. Kék peremmel, szétszórt szines virágokkal. Herend, 1885.

1562. HÁROM TÁNYÉR, porcellán, kosárfonásos, szines apró virágokkal. Herend, 1885.

1563. TINTATARTÓ ALJJAL, porcellán, pikkelyes peremmel, szines virágokkal. Festetett Tatán 1880 k.

1564. VÁZA, porcellán, lapos, négyszöges körteidomu, négyszögü talapzaton domboru akantuszleveles és aranyozott diszitéssel, pereme piros. Oldalán „Schwarzlot"-festésü idősb nő mellképe, másik oldalon szinesen virág. Jelezve F. M. HEREND, 1845. Herend, 1845.
M. 26,5. cm. Illusztr. XXXV. tábl.

1565. KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, két kanna, egy talpas cukortartó és kilenc csésze aljjal. Oldalán szines vadászjelenetek. (Fischer Dezső.) Cseh porcellán. Tatán festve 1880 k.

1566. HAT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines virágokkal. Festetett Tatán 1880 k.

1567. FEKETEKÁVÉS KANNA ÉS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, gerezdes testtel, faágalaku füllel és lábbal. Herend, 1850—60.

1568. HÁROM CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines diszitéssel. Festetett Tatán 1880 k.

1569. KÉT CSÉSZE ALJJAL, porcellán, oldalán és az aljon felhő közt férfi és nőalak. Festetett Tatán 1880 k.

1570. HÁROM CSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines virágokkal. Festetett Tatán 1880 k.

1571. ASZTALI CSENGŐ, porcellán, szines madárral és lepkékkel. Festetett Tatán 1880 k.

Ernst Muzeum aukcioi
XVIII.

1528. GYÜMÖLCSKOSÁR, porcellán, áttört indás és aranyozott kerettel, közepén szinesen gyümölcs. Carlsbad, 1860 k.

1529. TINTATARTÓ, porcellán, domboru és arany diszitéssel. Keretében vár látképe, tájképes háttérrel „Stoltzenfels". Cseh, 1850 k.

1530. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, domboru és szines leveles diszitéssel. Elbogen, 1846.

1531. KIS TEJSZINES KANNA, porcellán, szines domboru virágokkal és aranydiszitéssel. (Füle hibás.) Elbogen, 1836.

1532. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, zöld alapon aranydiszités. (Ragasztott.) Schlagenwald, 1830 k.

1533. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék levelekkel és szines virágokkal. Cseh, 1840.

1534. KÉT DISZEDÉNY, porcellán, amfora alak, aranydiszitéssel, oldalán elől ovális arany-keretben szines tájkép. Jegye *L & H*. (Lippert és Haas.) Schlagenwald, 1830.

1535. BEETHOVEN, mellszobrocskája, biscuit, porcellán talapzattal. Cseh, XIX. sz. e. f.

1536. PAP mellszobrocskája, biscuit, kerek porcellán talapzattal. T. P. GIZZI-t ábrázolja. Cseh, XIX. sz. e. f.

1537. KÉTSZEMÉLYES KÁVÉSKÉSZLET, porcellán. Jelezve: Klenovits Ida 1886. Cseh, XIX. sz.

1538. FÖDELES TÁLKA ALJJAL, porcellán, az aljon domboru és szines kartusok és virágfüzérek, a tálkán és a fedőn frizalakban bibliai jelenetek. (Lanna gyüjtemény 2562.) Capo di Monte, XVIII. sz. m. f.

1539. PORCELLÁNKÉP, kerek lapján karcolt rajzu arany peremdiszben cameot utánzó, antik férfi és nőfej: Timoleon és Virginius. Empire bronz keretben. Páris, 1820 k.

1540. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, sárgás alapon barna empire diszités. Páris, 1820.

1541. NAGY DISZTÁL, magas aranyozott bronztriposzon, porcellán, lila alapon piros arabeszkes mezőkkel és puttós médaillonokkal. Sêvres, 1869.

1542. TÁNYÉR, porcellán, peremén kék-arany diszités, közepén császári cimer. Sêvres, 1804—9.

1543. TALPAS TINTATARTÓ, porcellán, csónakalak, tetején fekvő griff. Piros alapon arany és szines virágos disz. Sêvres, XIX. sz.

1544. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, aranydiszitéssel. Páris, 1820 k.

1545. MUSTÁRTARTÓ FEDŐVEL, porcellán, aranydiszitéssel, oldalán Amphitrite profilképe; ezüst kanállal. Páris, 1820 k.

1546. POTPOURRI-VÁZA, porcellán, aranyozott bronz foglalatban, két kosfejjel. Sêvres, XIX. sz.

1547. KÉT GYERMEKALAK, porcellán, kék mázzal, némi aranyozással. Sêvres, XIX. sz.

1548. KIS TALPAS VÁZA, porcellán, piros és aranydiszitéssel. Páris, 1830 k.

1549. TÁNYÉR, porcellán, peremén sötétkék alapon aranydiszités. Jegye „M. Imp. de Sévres. 10." Sêvres, XIX. sz. e. f.

1550. FRANCIA KATONA, szines porcellán. Sêvres, XIX. sz.

Fischer Vera

F. Mór fia.

l.

Ruzicska Herend

18. l, 24, 25. l. 26.

29. l.

Szalay Imre báró VIII. 234.

Farkasházi Fischer

Dezső, porcellángyáros,

sz: 1827, mh. 1914. jan. 20

Tatán. F. Mór, a hrendi porcellángyár alapítójának fia. Részt vett a herendi gyár alapitásában ~~és felvirágoztatásában. A. 1848-49-ben szabadságharcban mint honvéd hadnagy vett szint~~. Mikor ~~a gyár megszüntette üzemét, Tatán telepedett le~~.

B. H. 1914. jan. 23. –

VU. 1914. 96. l. (Halalo-
zások)

1914
1827
87.

Fischer Dezső

Az 1860-as évektől a gyártás technikai részét vezette.

Mikor a gyár 1874 csődbe jutott csődtömeggondnokának nevezték ki.

Ruzicska 18 l.
24. l.

Fischer Dezső

időkörben Tatán önál-
lósítja magát részt vész
a különböző kiálli-
tásokon

1889. a párizsi vi-
lágkiállitáson is
de az elismerés
mesze az atyjának
pusztt elismerés mö-
gött maradt.

Ruzicska 26. l

I F. Dezső, amkor Herendről
visszaovulva Tatára köl-
tözött, a Herenden ke-
szült fehér porcellán-
edényeket Tatán felállí-
tott festőműhelyében
festette meg.

Farkas háze

Fischer Dezső

fiával Fischer
Jenővel 1896-tól
együtt vezette a
herendi gyárat

Fischer Dezsö

1

Layer

A hegendi porcellangyár

18 l

Lázad málam Farkasháza Fischer alatt

Rétyi lelet IX. 103.

Fischer Dezső

1. Révhelyi tatai maj.

43. l.

45. l.

Révhelyi E.
A tatai majolika
tört. Bp.
1941. 43.
45. l.

562. SZALÁMI ÁRUS ÜLŐ HELYZI

563. PORCELLÁN-MINIATÜR, neob
zatban, az aranygyapjas rendjel
1850.

564. A NYÁR, frankentali szines p
pihenő nőalak, előtte kutya, ba

565. VINCELLÉRCSOPORT, höchst
delő gyerekek egyikét felemelt k
mintája. Jegye kék küllős ker
M. 18 cm.

566. ÜLŐ FÉRFI ÉS NŐ KANNÁ
lapján meggyszinfestésü tájkép,
felnyitja. Kändler mintája nyo
fehér benyomott jegygyel.
M. 18.5 cm.

567. TÖRÖK VEZÉR, meisseni po
talápzaton. 1750 k.
M. 20.5 cm.

568. A BOLDOG HARLEKIN, m
élénk mozdulatban, mellette f
ban és vörös derékban. Kändl
M. 18 cm.

569. NEPTUN ÉS VÉNUSZ, bécsi

gyfa üvegszekrényben. A kereszt tövénél két szent

pire diszitéssel, előlapján Napoleon miniatür-képe.

ört gót stilusu diszitéssel. 1836.

álca, két csésze aljjal és egy cukortartó). XIX. sz.

aku, szines és arany diszitéssel. 1840 k.

lán, rácsosan áttört oldallal és peremmel. 1820 k.

empire urna-alak. 1830 k.

, rózsaszin virágokkal. XVIII. sz.

llán, szobrocska. XVIII. sz.

diszitéssel és egy ülő ifju alakjával. XVIII. sz.

rocska. Pollion munkája. 1765 k.

ic Józsefet ábrázolja. Bécs, 1848.

X. sz.

virágos disszel. 1850 k.

iszitéssel. XVIII. sz. v.

llán. XIX. sz.

épzelt tájképpel. XVIII. sz.

rdiszitéssel. XVIII. sz.

Farkasházi Fischer
Dezső

vod
z

Csányi K.: A m. kerámia és porcellán
története és jegyei.
Bp. 1954. 56. l.

Fischer Dezső

Keramikus

C. Sikmagyeram

76 l.

Főapátság legujabb nevtárát a Bizott-
tra megküldöm. –
ros. november hó 9én
meghagyásából:

[illegible]
[illegible]

Farkas Kázy Fischer

Szabina, keramikus. Farkas Kázy F. Mór leánya. Ő ~~készítette~~ a herendi porcellán gödöllőmintájú porcellánjait. 1867. körül a a király ~~részére~~ eredeti kínai modell után ~~készült~~ az asztali készlet, amely 120 darabból állott. A Gödöllőminta ugyabb elnevezés eredeti neve Vörös Siang volt.

± fordits

megrende-lésére a gödöllői kastály vezére

+ szerveste és kivitelezte

megrva

A készlet egyes darab-
jain fógaként hasz-
nált ezüst alapon
piros díszítésű del-
finnobrocska van-
F. utóbb ~~[illegible]~~ a tatai Fi-
scher ~~[illegible]~~ Ignác kö-
cdénygyáros felesége lett.

Ruzicska T. A heren-
di porcellán.
Bp. 1939. (45. l.
'37.)

franczia szöveg olvash
tête de pont gardée p
dettel és „O. Nouvelles
de 414 hommes capit

Rézmetszet, szinezo
lapnak 21.4: 25.4 cm.

Lthe

Farhasfalvi,
Mariaoltar
1480 tömb-
Repr
Kamplözejtfanolv
173. l.

221.

k czime:
a auf welcher das den 9. Aug: vor-
k: Truppen unter Comdo des G. F. M.
26. Aug. 1788 erfolgte Eroberung
o des F.M. Landon vorgestellt ist 4; ~~Ezen~~
s a kadi ékitményekkel körülvett czim
500 Klafter"-re van adva (és a melyen jobbrol az
ch Dubitza" látképben is fel van tüntet
sarkon: „No XI;" ~~Alol~~ alól az „A. Die Pon-
rückenschanz besetzt mit 6 Comp: Pelle-
tü és „O. Neu errichtete Batterien u.
n 414 Mann capitulirte u. Strecte
magyarázat utan („Wien bei T: E: v. Tratt-
i. Vegre a „Plan de Dubitza, sur le-
s Troupes Autrichiennes du 9 Aout
M. de Vins et la conquête de Du-
F. M. London" czimü kés hasábos

9 Farkasfalvi mester

l.

Kamptözeichnungen.

946. l

ta fordulta és faragott keretű tojásdad me-
va
~~ljet pálmagalyak s hadi jelvények veznek~~
ának fürtjei vállaira omlanak, nyakken-
valók s vertje felett mellén keresztet visel.
, hadi jelvények vefzik körül.

VILELMVS DUX BRUNSUICENSIS & LÜNEB.

éretei a vonalkeretnek 11·3 : 14·3 cm.

9497.

Farkasfalvy Géza.

a Budai Társaskör helyiségeiben rendezett csoportkiállításon akvarelljei szerepelnek.

Margarida, 1927. dec 6.

Tatkarsfalvy Géza.

A Budai Tátrasliös helyiségeiben
rendezett csoportkiállításon alkal-
milgi részeknek.

Budapest, 1927. dec. 6.

Farkasházi Kiss

A Szilikátipari anketon az egyik előadó, Simó József
A hazai kerámia- és porcelántervezés eredményei és
problémái c. előadásában úttörő érdemeit méltatta.

Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 75. l.

M.D.K.

Farkasházy István, rajztanár

Bajai rajztanár, 1912-ben baján Agyagiparos Tanfolyamot szervezett. A maga által tervezett diszitményeket Rácz István, bajai fazekas tálaira és tányérjaira festette. 108.o.

J. István Erzsébeti Párköszi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. - Néprajzi Múzeum Evkönyve. XLVI. 1964. Pest. Akad. Kiadó. Kp. 1964

M.D.K.

Farkasházy István, rajztanár

Bajai rajztanár. 1912-ben Baján Agyagiparos Tanfolymot szervezett. Addig a diszités eszköze a "gurgula" volt. Ő megtanitotta a fazekasokat az ecsettel való dolgozásra is. Ettől kezdve mindkettővel dolgoztak. 112.o.

J. István Erzsébet: Bárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. - Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI. 1964. Pest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

M.D.K.

Farkasházy István,rajztanár

Bajai rajztanár.1912-ben Agyagiparos tanfolyamot szervezett Baján.Rácz István,Bagó Jenő édesapja és Kovács Sándor bajai fazekasok vettek részt ezen. 107.o.

J.István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő.A Néprajzi Múzeum Évkönyve.XLVI. Bpest.Akad.Kiadó.Bp.1964

Ø Farkasházy György Istvánn

lásd

Ruzicska 35.l.

Farkasházy György

F. Jenő unokaöcse

l.

Ruzicska Herend

35. l -

Csongrád vármegye VII. 289.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Farkas Lázi Miklós

1963 SZEP 2 8

1021

Farkasházi Miklós: Lino-metszet

iszamos
szólj és ott v
ott vagyo

Halántékunk
izzó pan
Titkaid mérgét hörpölöm,
kudarcaidban élek.

Leszállok poklaidba,
kiszabadítom őt,
aki a kárhozat bűnében
sebeddel összenőtt.

Újjá bűvöltem asszonyod.
Áll fenn a lépcsőn. Integet.
Csordul a könnye. Nincs feloldozás.
Csorog a bánat, minden elveszett.

Klimó Ká

A VALÓSÁG IGAZ

(Folytatás a 3. oldalról)

A költészet célja — a valóság. Homérosz realista volt, még az isteneket is fogyatékosságaikkal együtt ábrázolta. Platon, vele ellentétben, azt tartotta, hogy ez pedagógiaellenes.

„Én az igazság pártján állok, akármilyen árat kell fizetnem érte. Még akkor is, ha ezt realizmusnak nevezik" — írta Sainte-Beuve.

NÉZETEM SZERINT igaz-

magunkba, hiszen csak az „én" birtoklása vezethet a „te" felismeréséhez.

Vannak azonban költők, akik narcisszuszokként önmagukat nézegetik gyönyörködve tintatartójukban.

Itt gyűltünk össze — és ennek is jelentősége van — Verhaeren földjén, a nagy prófétáén, aki bátran köszöntötte az új időt. Megtalálta azt a pontot — egy madártávlati pontot —, ahonnan egész korát át tudta tekinteni. Nem kívánta korát divat-

Farkasházy Miklós

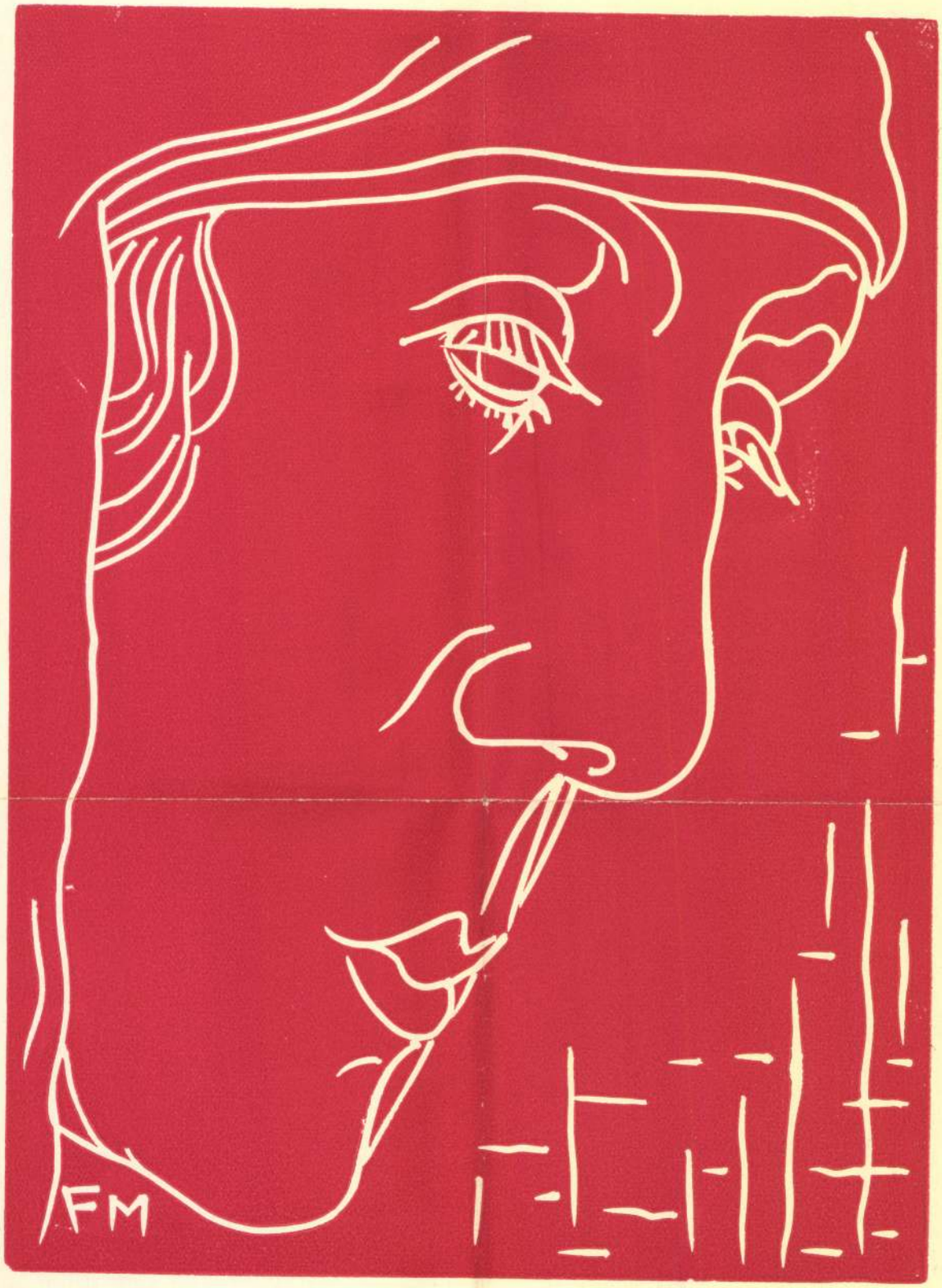

FARKASHÁZY MIKLÓS LINOLEUMMETSZETE
Melléklet az Építőmunka karácsonyi számához 1934.

6-10 zz Sz. Lép

Művészet

GULÁCSY LAJOS összegyűjtött képeiben gyönyörködhettünk az Officina Bibliotheca kiállítóhelyiségében. Gulácsy festményekbe és rajzokba rögzített csapongó álmai ma is frissen és befejezetten hatnak. Álomvárosa, Na-Conxypan bizarr házaival, révült alakjaival ma is izgalomba hozza a nézőt, mint egykoron a századfordulókor, a polgári ízlésben nevelődött „művészetkedvelőt". Ma azonban másképen látjuk Gulácsy képeit, ma már megértjük mondanivalóit.

A szép gyűjteményben láttuk a művész ma már művészettörténeti képeit, a „Látogatás egy magányos házban"-t, a „Városrom"-ot, a „Művész áhitatá"-t és sok olyan képet, amelyek eddig nem kerülhettek kiállításra.

T. T.

*

Farkasházy Miklós: Hármashangzat

FARKASHÁZY MIKLÓS festőművész 20 remekbe készült fametszetét ajándékozta albumba összegyüjtve a dekorativ-művészet kedvelőinek. A finom vonalú rajzok művésze fekete-fehér metszeteivel ismét bizonyságot tett kiforrott grafikai tudásáról.

Farkasházy Miklós: Napfürdőző nő

*

PÉNZ HEVER AZ UTCÁN...

Az első forint boldog gazdája lehajol a csillogó pénzdarabért. Jóizű fröccs lesz belőle?

Pénz hever az utcán. Egy csillogó, vadonatúj, egyforintos. Nem is valami mellékutcákan fekszik, hanem a Rákóczi-út legforgalmasabb pontján, a járda kellős közepén, ahol percenként száz és száz ember halad mindkét irányban. Ezt a forintost mi helyeztük a járdára és most egy üzletajtóból figyeljük, mi is lesz a pénzdarab sorsa. A fényképezőgép zárja fel van húzva. Indul a riport.

Állunk és várunk. A stopperóra karomon jelzi az időt. Sok száz ember ment már el a forintos mellett, többen reá is léptek a pénzdarabra, de eddig még senki sem vette észre. Huszonkét perce fekszik a forint a járdán és még nem akadt gazdája. Egy rendőr és két nő

	Forint
39. Angorasapka (1940), tempera	1500
40. Útjelző és palánk, tempera	800
41. Argenteuil, tempera	2500
42. Párisi liget, tempera	500
43. Három alma, tempera	400
44. Templom belseje, tempera	800
45. Olasz táj, tempera	700
46. Balaton, tempera	600
47. Alvó nő, tempera	500
48. Francia kisváros, tempera	450
49—60. Színezett tusfestmények.	350

*

A kiállított bútorok, szőnyegek, csillárok, kerámiák áráról mindenkor felvilágosítással szolgálunk.

TELJES LAKBERENDEZÉSEK.
MŰVÉSZI TERVEZÉSEK.

A NÖVÉNY- ÉS VIRÁGDISZITÉST

Éliás

VIRÁGÜZLET

IV., VERES PÁLNÉ-UTCA 10.

RENDEZI

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond
Officina nyomda és kiadóvállalat (Fel. vez.: Román Imre)

Farkas Rásy Miklós

FARKASHÁZY MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

DONNER GERTRUD MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALOGUSA

*

SZALMÁSSY GALÉRIA
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-U. 12. FÉLEM.
TELEFON: 189-554.

1946 OKTÓBER 23-IG NAPONTA 10—5 ÓRÁIG,
VASÁRNAP 10—2 ÓRÁIG.

DONNER GERTRUD MÁRIA SZOBRAI:

1.	Anyám, bronz	magántulajdon
2.	Gond, bronz	900 Ft.
3.	Szepes Lia, színezett gipsz	2000 Ft.
4.	Férfi portré, színezett gipsz	magántulajdon
5.	Iván, színezett gipsz	magántulajdon
6.	Juci, színezett gipsz	800 Ft.
7.	Zsuzsanna, színezett gipsz	3000 Ft.
8.	Eszter, színezett gipsz	3000 Ft.
9.	Ázsiai fej, színezett gipsz	1500 Ft.
10.	Napraforgó, színezett gipsz	megrendelhető bronzban
11.	Áhítat, terracotta	500 Ft.
12.	Zsákhordók, színezett gipsz	megrendelhető bronzban
13.	Marcsa, színezett gipsz	1000 Ft.
14.	Gondolkodó, színezett gipsz	2000 Ft.
15.	Barátság, színezett gipsz	megrendelhető
16.	Alvó pár, vázlat	megrendelhető bronzban
17.	Vázlat a „Barátság"-hoz	megrendelhető bronzban
18.	Porcellánok (Herendi, Drasche, Pirkenhammer) nem eladók.	

A katalóguson reprodukált *„ANYASÁG"* című szobor megrendelhető.

✶

Donner Gertrud és Farkasházy Miklós 1944 tavaszán nagyszabású kollektív kiállításra készültek. A budai műtermükben felhalmozott szobor- és képanyag a bombázás és fosztogatás következtében — a két művész otthonával és munkafelszerelésével együtt — elpusztult. Csak a művészi anyag egy kis töredékét sikerült biztonságba helyezni. Ez az anyag kerül ma a közönség elé, kiegészítve néhány újabban készült kisebb művel.

A kiállítás eredményétől függ, hogy a két művész új munkahelyet, új munkalehetőséget teremthessen magának.

FARKASHÁZY MIKLÓS KÉPEI:

		Forint
1.	Sárga fák (1942), pasztell	1400
2.	Kikötőben (1931), pasztell	1000
3.	Kék ember a tájban, pasztell	1200
4.	Párisi reggel (1938), pasztell	900
5.	Pihenő munkások, pasztell	1200
6.	Lágymányosi este, pasztell	1000
7.	Felvidéken (1930), pasztell	1200
8.	Gyár Páris környékén (1933), pasztell	2000
9.	Narancs és citrom, pasztell	1000
10.	Fűzfák az úton, pasztell	1500
11.	Óbudai gyár, pasztell	2500
12.	Assisi (1937), pasztell	2000
13.	Óbudai házfalak, pasztell	1000
14.	Hídon, pasztell	1800
15.	Isola di Nisida (1937), pasztell	1800
16.	Szajnaparti munkások (1937), pasztell	1400
17.	Úton, pasztell	3500
18.	Szín és fény, pasztell	4000
19.	Falu végén, pasztell	1500
20.	A Marne partján (1930), pasztell	900
21.	Periféria, pasztell	1200
22.	Gyárkapuban, pasztell	1000
23.	Lajos-utca Óbudán, pasztell	1200
24.	Napraforgó, pasztell	2500
25.	Tél Páris környékén, pasztell	1200
26.	Szegények (1937), pasztell	2000
27.	Új élet, pasztell	500
28.	Kapu előtt, pasztell	800
29.	Óbudai nénike, pasztell	700
30.	Hetipiac, pasztell	700
31.	Dunaparton, pasztell	700
32.	Tél, pasztell	900
33.	Pálvölgy, tempera	800
34.	Sikátor, tempera	800
35.	Didergő (1936), tempera	900
36.	Szőnyegszövés, tempera	1000
37.	Gyár előtt, tempera	900
38.	Műteremsarok, tempera	800

Farkasházy Miklós

festő.

Mélyen tisztelt Uram!

Engedje meg, hogy bejelentsem folyó hó 11én nyíló kiállításomat.

Donner Gertrud Mária szobrásznő kisplasztikai munkákkal szerepel: míg én linómetszeteimet mutatom be. Kérem, tisztelje meg a kiállítást nagybecsű látogatásával.

Kiállítóhely = Pen könyvesbolt. V. Lipót krt. 6

Teljes tisztelettel

Farkasházy Tivadar

Sajtónapok f. hó 14én és 15én – (péntek és szombat)

MEGHÍVÓ

FARKASHÁZY LINÓMETSZETEI

DONNER G.M. SZOBRAI

1934 DEC. 11 — 1935 JAN. 10.

A PEN KÖNYVES-BOLTBAN

LIPÓT KRT. 6

Rabinovszky M:

Gorka Géza V.

FARKASHÁZY MIKLÓS LINOLEUMMETSZETEI.

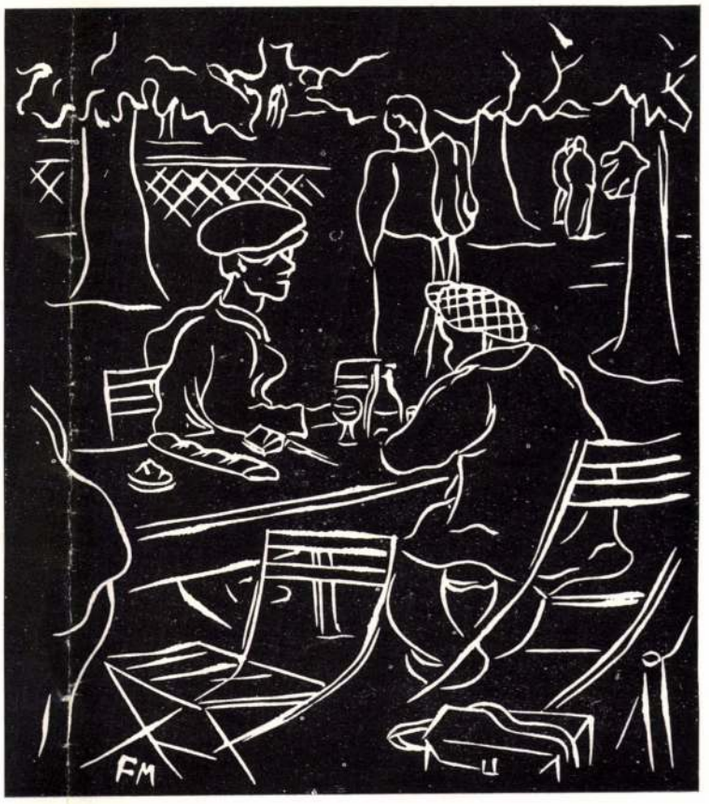

A lino hálás matéria. Könnyen fogja a kés, visszaadja a művész kezének minden rezdülését. Testvére, a faduc, kényesebb, szigorúbb, keményebb. A lino lirai és szubjektiv művészek eszköze. A fa inkább a klasszikus önuralom mestereié. A mult század romantikus grafikusai nem maguk vésték fába metszeteiket, hanem mesterembereket bíztak meg vele. Nem jó eszköz a romantikus lelkek számára az olyan, mely folytonos hűvös határozottságot igényel.

Farkasházy lirai lélek és linometsző. Szereti a bodor, lángoló vonalat, a furcsán, lomhán tekergő konturt és ahol hosszú egyenes vonást váj az anyagba, ott is vastagít-vékonyít, kitör a szabályos árokból, hogy furcsább, festőibb, vibrálóbb legyen a hatás.

Farkasházy világa furcsa világ. Szép és groteszk, szélesen pompázó és kómikusan rozzant. Farkasházy nem karikaturista és nem szatirikus. Csupa érzés, ellágyulás, elcsodálkozás, csupa csendes, fel-felsajdulú fájdalom, s mégis: egyben friss, életigenlő mosollyal teli. Érez a munkással, érez a szegény emberrel, az éhezővel, fázóval, csavargóval. Semmi tendencia sem rí ki e vele-érzésből s ezért kétszeresen hatékony. Érez a természettel, a fák áldó terebélyével, égnek lendülő lombjával. Érez a házakkal, merev tűzfalakkal, rozzant kerítésekkel. Érez a talajjal, a föld kis púpjaival, omladékaival, elnyúlásaival. Érez a felhőkkel, nyugtalan bodraikkal, tépett szélükkel. Ez az érzés nem jut el a teljes ellágyulásig: mindig megakasztja útján a fanyar jókedv valami groteszk megnyilvánulása. Farkasházy minden jó munkájában — ott is, ahol egy-egy markáns profilt ragad meg melódikus hullámaiban, ahol a női akt formáit halmozza — benne van az elérzékenyülés a szépség felett s egy adag halk röhej az elérzékenyülés felett, ami újra helyrehozza az egyensulyt.

Nem kvadrál az elmélettel, de tapasztalatom azt mutatja, hogy Farkasházy grafikái — például legújabb lino-sorozatának majdnem minden lapja — pompásan illik a modern lakás síma falára. Nem struktiv elem ez a bodor fantáziájú rajz ott a síma falon, de annál dekorativabb. Csupa szin és élet. A síma fal, a síma bútor puritánságával jól összefér, mert kevés, igen kevés eszközzel készül. Pár vonás az egész, pár fehér csík a fekete vagy színes síkon. A doktrina tilthatja a dekorációt: a gyakorlat megköveteli. Megköveteli akár az olyanfajta bájosan groteszk lirát, szeszélyes nyugtalanságot, ami Farkasházy metszeteit oly vonzóvá teszi.

Kiállítása a lipótkörúti Pen könyvesbolt stilusos helyiségében minden értékét képviseli az ő lino-művészetének. Donner Gertrud Mária szobrai fokozzák a kiállítás élénkségét.

Rabinovszky Márius.

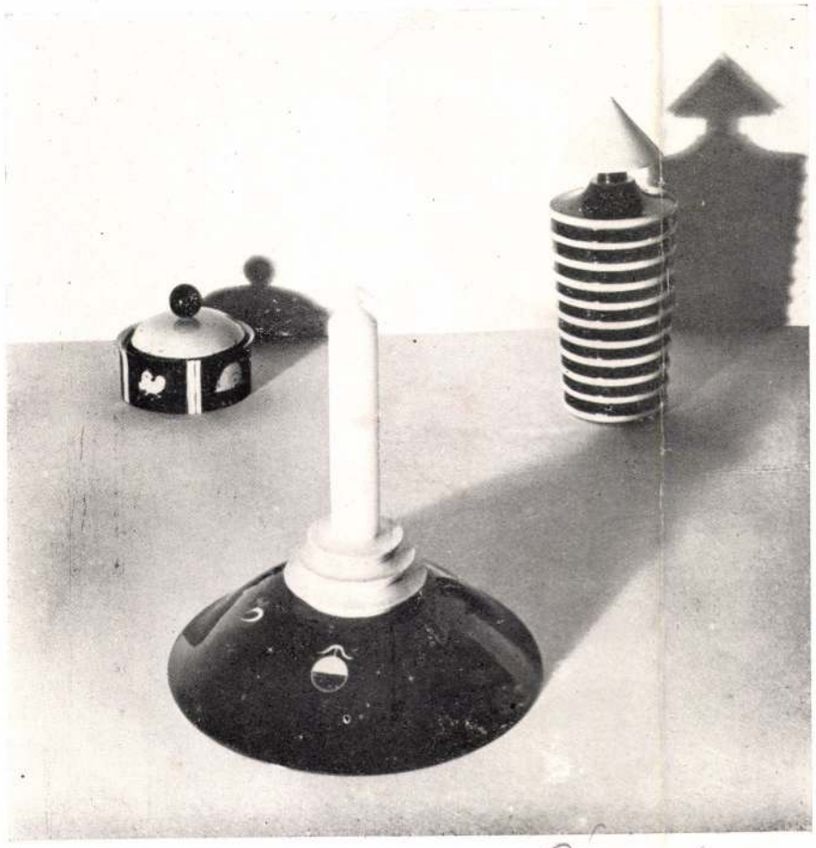

M. F. DELI ANNA
LAKKCSISZOLT FAMUNKÁK.
Foto Seidner.

Cséd

Építőmunka 1934. 6-10.

GORKA GÉZA KERÁMIÁI. Foto Alexander Bora.

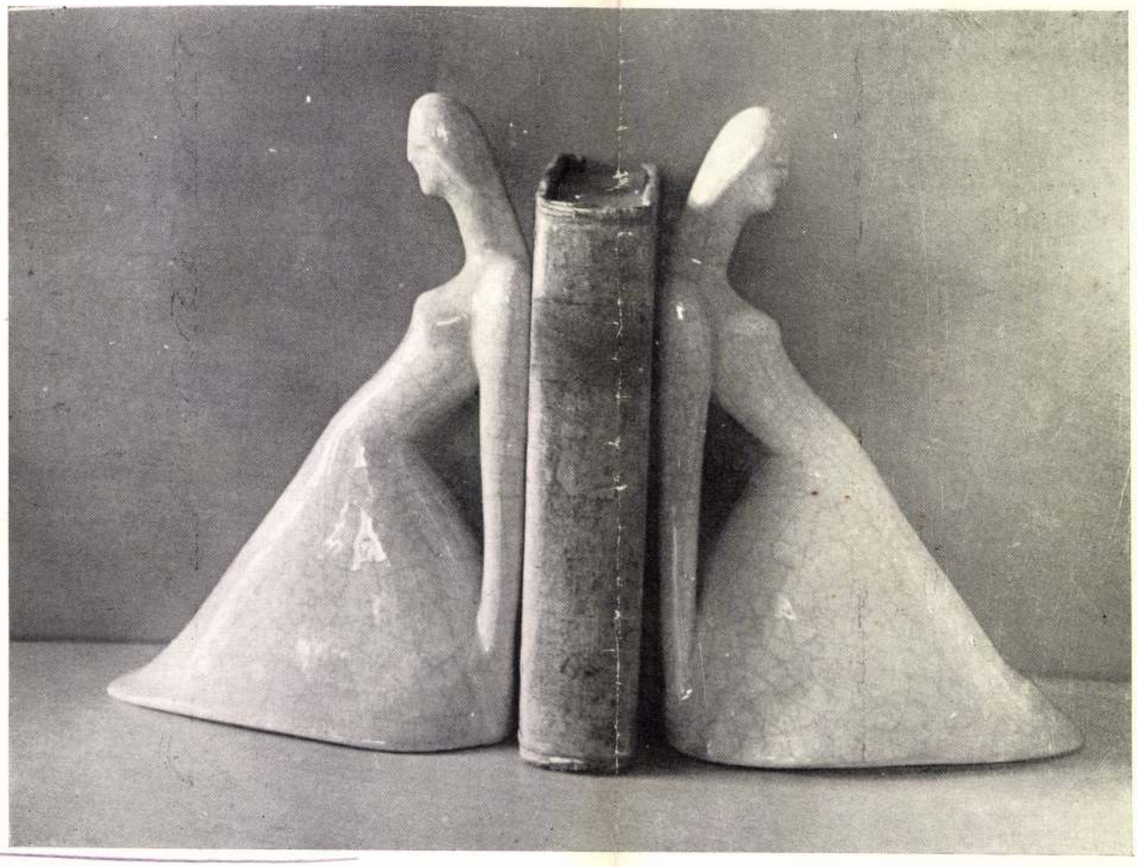

1958 MÁR 13.
610

Tavaszi női tárlat A MŰCSARNOKBAN

Lámpalázzal léptünk a terembe: ez az első olyan kiállítás, ahol nők külön, férfikollégáik nélkül szerepelnek. A kiállítást a Nemzetközi Nőnap alkalmából rendezte a Magyar Nők Országos Tanácsa a Műcsarnokban. Mihályfi Ernő művelődésügyi miniszterhelyettes megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a képzőművésznők kiállítása nem jelenti azt, mintha más mértékkel óhajtanák mérni műveiket. Ugyanolyan külön egyéniség mindegyik, s ugyanúgy hely illeti meg a többi tárlaton, mint bárki mást.

A megnyitón, ahogy ez lenni szokott, főleg szakközönség van jelen, túttal tehát nők. Járnak a képek ott és beszélgetnek róluk, olyan nyedén, mintha a valódi életben ának és annak jelenségeihez fűznek széljegyzeteiket. Felekiné »Közért«-je előtt jóformán az áruk minőségéről értekeznek. A férfiak, művészek, kritikusok és más jelenlevők, jóval zárkózottabban viselkednek. Próbálunk az ő szemükkel nézni. Tehát gyanakvóan. Nem hat egyformának kissé a témaválasztás vajon? Nem látszik túl sok idegen hatás képeken, szobrokon? Hiszen a nők természetesen befolyásolhatóbbak, gyorsabban reagálnak és könnyebben ragadják meg őket múló hangulatok. Legalábbis a közhit ezt tartja.

Az anyaságot valóban sok kép és szobor ábrázolja. De milyen jól ismerik a témát! Milyen súlyos, komoly és döntő dolognak látják ezek a művészek! Földes Lenke apró szobrocskái testükkel védik, óvják gyereküket; egyszerűen nem tudnak elszakadni tőle. Egy tömbből vannak, nincs is külön életük... Donner Gertrud monumentális anyafigurája már hordja a másodikat, mikor az első gyermekét duzzadt testén magasba emeli... olyan áhítatosan szép, annyira mentes minden groteszkségtől, mint a középkori mesterek madonnái. Holott a szobrász nem is gót, hanem barokk mester: Raffael Donner, a bécsi Mehlbrunnen alkotójának leszármazottja. Lesenyei Márta fiatal szobrásznemzedékünk egyik legerősebb ígérete. A portrék terén Beck Judit színészportréi közül ezúttal egy tragikusan sötéttónusú Peti Sándort ismertünk meg. A szenzáció erejével hat Gábor Marianne »Berta néni«-je. Úgy is, mint szociográfiai tanulmány. Címe később, múzeumban esetleg ez lesz: sértődött nagynéni a XX. század közepéről, Budapesten. A festőnő azt a rengeteg mindent, amit ez a kép érzékeltet, a mesterség valóban hagyományos fegyvereivel közli: bravúrosan megoldott fekete-fehér csíkos ruhával, egy öregedő arc mélyvasszínével. Világos és könnyű színeivel Molnár Róza »Pagrasztcsendélete« talán a legbevallottabban női mű mind közül. A virágok, az ablakon át látszó tái, a türkiz és lilásrózsaszín fehérrel foltott rímelése és aztán a poén: a tükörből látszó, odavetett női arc, mely eredetileg babaarc ugyan... de milyen szomorú! Miket játszhatott az élet ezzel a babával, amíg így tanulta meg önmagát látni... és a világot mégis ilyen szépnek festeni?! Hogy kicsit párizsi? Mindenkinek van anyja, meg apja, akire hasonlít; a tájra, ahol született, s az iskolára, ahol tanult... És ezen a kiállításon is ráismerünk a mesterekre: Holéczy Etus fehér téli táját egyenesen ókínaiakra emlékezve festhette, mégis szép a mű és alkotója tehetséges; Gera Évánál sem szégyen, hogy emlékszik Cézanne-ra, Járitz Rózsa »Libái« is vándormadarak; nem kell röstellnie, hogy ismerí Picassót. Gorka hatását még saját leánya művein is érezzük, pedig bizonsan az tiltakozott ellene leginkább. Kovács Margit »Esőleső«-je nem most szerepel először, de semmivel se kevésbé szép attól, hogy ezt tudom... itt megáll a ceruza. Ő már csakugyan olyan szerves egységbe szívta fel a magyar bizánci hagyományokat s az itthoni föld szomjúságát, hogy kulisszákmögötti jólinformáltságnak hatna mesterei nevét ideiktatni. Szántó Piroska kertjeiben csillognak a színek, egy magányos fára gyengéden és virtuózan fonódnak a virágzó növények — kár, hogy ebben a csoddalatosan gazdag dzsungelben nem jár figura: még egy bogár sem ezúttal.

3 Mattioni Eszter: Béke (hímes kő)

4 Donner Gertrud: Anyaság

Nádor Ilona felv.

Nem, nem a sokszínűséget kell számonkérni művészeinktől. Szilvásy Margit egymaga olyan sokféle, mint az olyan színész, aki egy egész darabot el tud játszani egyedül; Filo békeplakátjának száraz pátosza, Róna Emmi keleti meseillusztrációi és Gábor Éva könyvcímlap-terve is más-más hangszeren szólalnak meg.

Ha volt hiányérzetünk, legfeljebb keveseltük a »a férfi — mint téma« című fejezetet. Nemcsak azért, mert ez bizonyos fokig udvariatlanság... utóvégre minden szemrehányás közül, amivel nők férfiakat illethetnek, a legkevesebb a képzőművészeket érheti jogosan, mert hiszen ők igazán kitesznek magukért a nők szépségének és kedvességének ünneplésében... Ha ebből a kiállításból kellene az utókornak következtetéseket levonni a való életre vonatkozólag, úgy azt kellene megállapítania, hogy Budapesten a XX. század közepe táján vagy kevés volt a férfi — amiről nem a képzőművésznők tehetnek —, vagy pedig a képzőművésznőkben még nem alakult ki az az újfajta szemlélet, amivel őket méltóképp ábrázolhatnák. Holott az volna az érdekes, ha egy Szinnyei és egy Rippl-Rónai feledhetetlen nőalakjai után megismerhetnénk férfikortársainkat is, nemcsak egyetlen reliefről és nemcsak egyetlen karikatúráról, — hanem olyannak, amilyennek őket női és egyben művészi szemek látják.

Fedor Ágnes

Heted Világ

Magyar Hirdető
SAJTÓIRODA
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NŐK LAPJA

TUDJA-E A BAL KÉZ,

mit csinál a jobb? Harry Byrd, az amerikai szenátus pénzügyi bizottságának elnöke atomrakéta-modellel játszik és elégedetten szemléli a fegyverkezési kiadásoktól vaskos költségvetést

„NEM AKAR
AMERIKAI RAK

feliratú táblákkal tüntettek a London lakói az új, veszélyes támaszpon

JAPÁNBAN MELEGEBB VAN,

mint Európában, de akkor sem lehet kellemes jéghideg vízzel telt hordóban ülni... Így tiltakozott egy tokiói lakos a kormány politikája ellen

TISZTASÁGI FELELŐSNEK

csapott fel Mausi, a müncheni állatkert csimpánza. Birtokba vette egyik mosdó új vízmelegítőjét és várja az ügyfeleket...

NYERT!

Nem a lottón, hanem a püspök ellen. A Nők Lapja is megírta, hogy a pratói püspök »nyilvános kéjelgőknek« nevezte a Bellandi-házaspárt, mivel csak polgári házasságot kötöttek. A firenzei törvényszék rágalmazás miatt 40 ezer líra pénzbüntetésre ítélte a püspököt. Képünkön: Bellandiné ismerősei ünneplik az ítélet kihirdetése után

FARKASHÁZI MIKLÓS KOMPOZÍCIÓ

91.l

Pandora 1927. 2 sz.
kép

NAPOS TÉL EGY TÁTRAI ÜVEGTERRASZON

IRTA: SZABÓ LŐRINC

Cseppenként s végtelen hullnak a december
fehér nyarában, a tátrai nap
szúró melegében, cseppenként s végtelen
hullnak a nagy üvegtetőkön, végtelen
hullnak a december gyöngyei, olvadó
cseppek, a tátrai nap
szúró melegében, a forró
erkélyeken, ötször
koppanva zuhannak a forró
hó nagy vércsöppjei, ötször
zuhanva, ötször koppanva a föld
s az ég közt, ötször, a négysoros
üvegtető lázas síkjain
zuhanva, öt emeleten át,
erkélyek előtt, millió
jajszóval, — óh, ma a meghalt
hó búcsúzik el a tiszta tetők
üvegsírjától a tátrai nap
melegében, a hó fehér vércsöppjei
búcsúznak a december fehér
nyarától s cseppenként s végtelen hullanak
alá, a tetőtől
ötször zuhanva négy emeleten át
a földig, ötször búcsúzva a
fogyó magasságtól, s zuhanó
haláluk közben ötször
megállnak, ötször
kapaszkodnak az élet-
mentő üvegdeszkákba, ötször
sikolt ki zengő
torkukból az utolsó
segélykiáltás: cseppenként s végtelen
hullanak, mind, itt nálam, és
jobbra és balra és
fönt és lent, cseppenként s végtelen hullanak
a fehér melegben, pattogó
bádogcsatornákban s üveg-
terraszokon, a halál
viszhangjait ébresztve, süllyedő
muzsikát, mindenütt, jobbra és balra és
mindenütt a szabályosan sorakozó
szobák előtt, a lázas
erkélyeken, a december
fehér nyarában, a tátrai nap
szúró melegében: édes

— **Gróf Bethlen Margit előadása.** Gróf *Bethlen* Margit január 19-én este kilenc órakor a Százak Társaságának felkérésére a Dunapalota nagytermében *»Európai arcképvázlatok« címmel előadást tart.* Az előadást *Harsányi* Zsolt vezeti be.

— **Új református egyházi tisztviselők.** *Miskolcról* jelentik: A tiszáninneni református egyházkerület gyülekezetei az egyházkerületi világi jegyzői állásra *Farkasfalvi Farkas* Ábrahám földbirtokost, egyházkerületi tanárképviselővé *Porcs* Kálmán gimnáziumi igazgatót, tanítói képviselővé *Fiedler* Istvánt, *Gööz* Pált és *Levász* Bertalant választották meg. — *Balázs* Csabát beiktatták a bodrogolaszi református lelkészi állásba, *Gööz* Ferencet pedig a nagygéresi parochiára. — A pesti református egyházmegye presbiteriumai *Mády* Gyula újpesti lelkipásztort és *Medgyaszay* István műegyetemi tanárt *egyházmegyei tanácsbíróvá* választották.

— **Eltemették Makláry Papp Károlyt.** *Sátoraljaújhelyről* jelenti tudósítónk: *Makláry Papp* Károly, a Tiszalökön 90 éves korában elhúnyt tanár és író holttestét Sárospatakra szállították és csütörtök délben a *főiskola udvaráról helyezték örök nyugalomra.* A ravatal mellett a főiskola nevében *Janka* Károly lelkészi főgondnok és *Mátyás* Ernő teológiai igazgató, a Pataki Diákok Országos Szövetsége részéről *Novák* Sándor igazgató, az ifjúság megbízásából *Gönczy* Árpád szenior fejezte ki részvétét. A gyászszertartást *Szabó* Zoltán teológiai tanár végezte. Makláry Papp Károlyt a sárospataki református temetőben helyezték örök nyugalomra.

— **Ünnepelt számvevőségi igazgató.** Az igazságügyminiszteri számvevőség meleg ünneplésben részesítette a nyugalomba vonult *Salamon* Géza miniszteri számvevőségi főtanácsost, akinek a kormányzó érdemei elismeréséül a számvevőségi igazgatói címet és az V. fizetési osztály jellegét adományozta. Dr. *Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos, számvevőségi igazgató üdvözölte az ünnepeltet és átadta részére a testület díszeskivitelű emlékalbumát.

— **Az új erdélyi református püspök első körlevele.** *Kolozsvárról* jelentik: *Vásárhelyi* János, az új erdélyi református püspök, első körlevelében elmondja, hogy *a király biztosította őt, hogy az egyház mindenkor számíthat védelmére és jóságára.* A körlevél szerint Vásárhelyi Jánost az egyházkerületi közgyűlés *január 31-én szenteli fel.* A terjedő és szervezkedő hitetlenségről beszélve a püspök híveit felkéri, legyenek hitben erősek, szeretetben és hűségben rendíthetetlenek.

— **Beküldött hírek.** *Péntek Előadások.* A Mentőegyesületben *Csia* Sándor: »Alkohol és baleset«, *Goretzky* László: »Az alkohol kimutatása a vérben« (Markó u. 22.) ½7-kor. — A Gyermektanulmányi Társaságban *Bognár* Cecil: »Az osztályozás hatása a tanulóra« (Mária Terézia tér 8.) 6-kor. — A Turáni Társaságban *Halász* Jenő: »Japáni mondák« (Parlament) 6-kor. — A Nemzetpolitikai Társaságban *Malán* Mihály: »Szelektív eugenikai törekvések Németországban« (Erzsébet körút 43.) ¾9-kor. — Az Iparművészeti Társulatban *Fáy* Aladár: »A magyar ízlés a népművészetben« (Üllői út 33.) 6-kor. — A Balatoni Sporthorgász Társaságban *Fischer* Frigyes: »A halászati törvények és rendeletek« (Bertalan u. 1.) ½7-kor. — A Turul Szövetség *francia, német, olasz, orosz, tót, szerb, lengyel, román és latin* nyelvtanfolyamai január 15-én kezdődnek a Nagymező u. 1 sz. alatti iskolában. — Az English Circle-ben David *Baxter:* English and continental education, 9 órakor, Andrássy út 2., Orvosi Kaszinó. — *Különfélék.* A Joghallgatók Tudományos és Segélyegyesülete felkéri azokat, akik tisztikarának vagy bizottságának tagjai voltak 1861—1936-ig, közöljék hivatali állásukat és címüket az egyesülettel (Szerb u. 10.) — A Községi Felső Kereskedelmi Iskolai Tanárok Köre jan. 20-án 6-kor ülést tart a vasutasi iskolában. — A Kelenföldi Gazdasági Egyesület jan. 18—23-ig esténként 7 órakor méhészeti tanfolyamot rendez (Major u. 7.) — A Bécsi Magyar Szövetség kultúrestjén *Matéka* Béla, *Baranyi* János, *Tulsek* Ilonka, a *Győri*-trió, *Szende* Magda és *Kalenberg* kamaraénekes tartottak nagysikerű előadást.

— **Felrobbant egy oxigénpalack egy váciutcai gyógyszertárban.** Csütörtök este 7 órakor a Váci utca 1. számú házban lévő Nagy Kristóf gyógyszertár galériáján *felrobbant egy 50 literes oxigénpalack, amely nagy lánggal égni kezdett.* A gyógyszerész segédeivel felsietett a galériára, közben értesítette a tűzoltókat. A tűzoltók azután eloltották a tüzet. A Váci uccában nagy riadalmat keltett az eset, óriási tömeg nézte az ablakon keresztül a tűzoltók munkáját.

— **Halálozás.** *Katz* Ferenc életének 83. évében elhúnyt. Temetése pénteken 11 órakor. Gyászolja nagyszámú családja.

Hübel Ignácné szül. Guttmann Pepi elhúnyt. Temetése e hónap 15-én déli 12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

= **A mai izgalmas élet küzdelmeiben kifáradt egyének**, akik csaknem kivétel nélkül idült székrekedésben és ennek következtében mindenféle emésztési nehézségben szenvednek, igyanak reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet, mert ez az ideális hashajtó összes jellemző tulajdonságait egyesíti magában. Orvosok ajánlják.

= **Az ötvenéves férfi vérkeringése, szíve fokozott egészségápolásra int.** Ebben a korban a vérnyomás emelkedése, kisebb keringési zavarok sokszor a has teltségére, a rekeszizomnak a bélgázok által történő emelésére vezethetők vissza. A béltraktus gáztalanítására az erjedések megszüntetésére az orvosok ajánlata szerint hetenként legalább kétszer alaposan ki kell tisztítani a beleket. Este vegyen mindenki 2—3 szem **Artin-dragéet** és reggelre normális ürülése lesz.

SZINHÁZ

A budapesti angol „society" a színpadon

Almost a Honeymoon műkedvelő előadása

A Kamaraszínház nézőtere és foyerja csütörtökön este a *Piccadilly* Circus környéki színházak jellegét kapta attól a sok magas, almapiros arcú frakkos úrtól és estélyiruhás hölgytől, akik eljöttek a budapesti angol kolónia műkedvelőinek bemutatkozó estjére. A színház foyerja már háromnegyednyolckor megtelt nerzbundákkal, frakkokkal, belépőkkel. Egymásután érkeztek az angol és amerikai kolónia ismert tagjai, diplomaták és magyar közéleti előkelőségek. A páholyokban és az első sorokban ott láttuk *Darányi* miniszterelnök feleségét, Sir Geofrey *Knox* angol, *Maugras* francia, *Mackensen* német és Onni *Tallas* finn követet, *Ackerson* amerikai, *Kunz* osztrák és *Matasearu* román követségi tanácsost. *Marosy* Ferenc külügyminisztériumi sajtófőnököt és a budapesti angol és amerikai követségnek majdnem minden tagját. Nyolc órakor megérkezett *Horthy* kormányzó a feleségével. A zenekar eljátszotta a himnuszt, s máris megkezdődött az *»Almost a Honeymoon«* (Majdnem nászút) című angol bohózat előadása.

A darabot, amelynek szerzője **Walter Ellis,** 1930-ban több mint kétszázszor játszották Londonban. Igazi angol »light comedy«, teletűzdelve helyzetkomikummal és olyan bemondásokkal, amelyek után önkéntelenül adódik a nevetőszünet.

Az angol műkedvelők bemutatkozása meglepetés. Könnyedén, ügyesen és jó humorérzékkel adták elő a pehelykönnyű bohózatot, amely egy fülig eladósodott londoni aranyifjú két napját eleveníti meg. Az első nap éppen hitelezői elől bujkál, amikor megtudja, hogy lakásából kitették. Elvállal egy gyarmati állást, amelynek feltétele, hogy nős legyen. Telefónon próbál feleséget szerezni, de hiába. Másnap lakásába már beköltözik egy ifjú házaspár, de a fiatalasszony összevész tutyi-mutyi férjével s kidobja. Amikor az aranyifjú hazatér, az asszony már alszik. Egy fedél alatt töltik az éjszakát anélkül, hogy tudnának róla. Reggel minden kiderül, az is, hogy az aranyifjú nagybátyjától nagy vagyont örökölt. Most már akadna feleség bőven, de hősünknek a fiatal asszonyka tetszik, akivel már majdnem — nászúton volt.

Mr. *Richard* Edwards, angol kereskedelmi attasé az aranyifjú, Mr. *James Stewart* biztosítási igazgató egy aranyos komornyik, *Mr. Septimus Bracher*, angol konzul a pipogya férj szerepében voltak igen mulatságosak. Sok tapsot kaptak, épúgy, mint a kitűnő hölgyszereplők: *Enid Hubbard* és *Marjorie Wolff.*

Az előkelő közönség sok tapssal jutalmazta a mulatságos előadást, amelyet pénteken este meg fognak ismételni.

(*) **Az Egyetemi Énekkar nagy sikere Filadelfiában.** *Filadelfiából* jelentik: Az amerikai hangversenykörútján ideérkezett budapesti Egyetemi Énekkar szerdán az itteni rádióban óriási sikerrel szerepelt; hangversenyére a műsoradás legjobb idejét jelölték ki. Vacsorára a magyar énekesek a nyolc leggazdagabb amerikai család vendégei voltak, mint *Rockefellernél, Mallory* hajókirálynál, *Taylor, Busch* és *Simons* szénipar-mágnásoknál.

(*) **Operaház.** Az Othello csütörtöki előadásán először énekelte nálunk Desdemona szerepét Operaházunk világhírű magyar vendégművésznője, *Gyenge* Anna. Mondanunk sem kell, hogy Verdi színpadának legköltőibb nőalakja ezen az estén vokális és muzikális kultúrában megkapta mindazt a finomságot és kiegyenlítettséget, melyet alakítójától követel. Tiszta, nemes dallamvonalak, bársonyos, meleg szopránt ónus jellemezte ezúttal is Gyenge Anna énekét. Mindamellett Desdemona nem tartozik a kiváló művésznő legjobb alakításai sorába. Túlságosan tartózkodó, szinte óvatos ez az alakítás, mintha csak énekesnőnk féltené kultúrájának egyenletességét, szabályos szépségét az erőteljesebb drámai hangsúlyoktól, sőt még a mélyebb, szabadabb lírai átéléstől is. Pedig csak a legmélyebb, legodaadóbb érzés, a legszomorúbb asszonysors legforróbb átélése adhatja meg Desdemonának azt a mágikus hatalmat, mellyel ez a nőalak a maga halk dallamos varázsában ki tud emelkedni Verdi legkorlátlanabb, legviharosabb, legszélsőségesebb remekművének vad szenvedélyörvényeiből. — Az előadás másik új szereplője *Laczó*, a tehetséges fiatal tenorista, még nem eléggé érett operaénekes ahhoz, hogy mint Cassio ilyen roppantigényű remekműben sikerrel állhassa meg helyét. Viszont annál meggyőzőbb, megindítóbb alakítást köszönhetünk az előadás címszereplőjének, *Halmos* Jánosnak, akit a közönség Gyenge Annával együtt lelkesen ünnepelt. *(T—th.)*

(*) **A Kisfaludy Társaság Shakespeare-matinéja.** A Kisfaludy Társaság január 17-én délelőtt 11 órakor a Tudományos Akadémián *Shakespeare-matinét* tart, amelyen *Sebestyén* Károly »Egy angol király tragédiája« című tanulmányát olvassa fel. *Odry* Árpád előadja Radó Antal egy angol népballada-fordítását, *Rédey* Tivadar pedig »Shakespeare a Nemzeti Színház első épületében« című értekezését olvassa fel.

(*) **Szacsvay Imre kitüntetése.** *Hóman* miniszter csütörtök délelőtt fogadta *Szacsvay* Imrét, a Nemzeti Színház örökös tagját és átadta neki a kormányzó által a magyar nemzeti színművészet terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül adományozott kitüntetést, a *Magyar Érdemrend tiszti keresztjét.* A kitüntetés átadásánál jelen volt *Tasnádi Nagy* András államtitkár, *Jelsoviczky* Károly miniszteri osztályfőnök, *vitéz Hadsz* Aladár miniszteri tanácsos és *Jónás* Károly akadémiai gondnok, a kitüntetett barátja.

(*) **Rino Alessi darabjának ünnepélyes bemutatója Debrecenben.** Rino *Alessinek*, a triesztí *Il Piccolo* főszerkesztőjének *Dr. Hirn esete* című drámáját január 22-én mutatja be a debreceni Csokonai Színház. A bemutatóra Debrecenbe érkezik Rino *Alessi*, akit dr. *Kölcsey* Sándor, Debrecen polgármestere hívott meg a városba. Rino Alessi Debrecenben három napig, mint a város vendége fog tartózkodni. A darab bemutatása nevezetes ünnepe lesz az olasz-magyar barátságnak. *Horváth* Árpád, a Csokonai Színház igazgatója meghívta a díszbemutatóra a kormány tagjait, a Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludy Társaság, továbbá a katolikus főpapság tagjait, a református püspököket, a Színpadi Szerzők Egyesületét és a Nemzeti Színház igazgatóságát. Külön meghívást kapott a színház részéről a budapesti olasz követség és a fassió is.

(*) **Bach ünnepi miséjének előadása.** A *Budapesti Ének- és Zenekaregyesület* a vokális zeneirodalom legnagyobb és legnehezebben reprodukálható zenei alkotásának, *Bach* Ünnepi miséjének előadására készül. Ez az előadás lesz egyúttal az egyesület *kétszázadik* nagy hangversenye. A mostani alkalommal teljes terjedelmében, minden rövidítés nélkül adják elő Bach alkotását. A művet *Lichtenberg* Emil tanítja be és vezényli. A szólórészeket a legkiválóbb magyar oratóriumművészek, *Báthy* Anna, *Basilides* Mária, *Kálmán* Oszkár és *Rösler* Endre éneklik.

Rendkívüli színházi kedvezmény a Pesti Napló olvasói és előfizetői részére

Előfizetőink jegyet rendkívül leszállított áron válthatnak. Az Est kiadóhivatalában, VII., Erzsébet körút 18—20. tel.: 1-438-88, reggel 9 órától délután 8 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

PÉNTEK, jan. 15. Víg: Társasjáték (8). **Belvárosi:** Megvédtem egy asszonyt (8). **Művész:** Egy lány, aki mindenkié (8). **Royal:** 3:1 a szerelem javára (8). **Andrássyúti:** Jöjjön elsején (8). **Terézkörúti:** Dr. Kerekes Mária (9). **Komédia:** Az ember nincsen fából (8½). **Erzsébetvárosi:** A cigányprímás (8¾).

SZOMBAT, jan. 16. Víg: Társasjáték (8). **Művész:** Egy lány, aki mindenkié (8). **Városi:** Hulló falevél (8). **Kamara:** Úrilány szobát keres (8). **Erzsébetvárosi:** A cigányprímás (8¾).

VASÁRNAP, jan. 17. Víg: Árvácska herceg úr (Lakner bácsi előadása) (10½ d. e.); Társasjáték (3½ d. u. és 8 este). **Magyar:** Szaktanf nehéz dolog (3½ d. u.). **Belvárosi:** Megvédtem egy asszonyt (4 d. u.). **Művész:** Egy lány, aki mindenkié (4 d. u. és 8 este). **Royal:** 3:1 a szerelem javára (3½ d. u. és 8 este). **Városi:** Hulló falevél (4 d. u. és 8 este). **Andrássyúti:** Jöjjön elsején (8 este). **Terézkörúti:** Dr. Kerekes Mária (9). **Kamara:** Úrilány szobát keres (4 d. u. és 8 este). **Komédia:** Az ember nincsen fából (8½). **Erzsébetvárosi:** A cigányprímás (8¾).

Minden jegyvásárló megkapja a Magyar Színpadot.

A heti tabellában dőlt betűvel külön is jelezzük jegyakciós előadásainkat.

SZÍNHÁZ	Opera (3, ½8)	Nemzeti (½4, ½8)	Víg (¼4, 8)	Magyar (½4, 8)	Belvárosi (4, 8)	Pest. Szín. (4, 8)	Művész (Szellőt Főv. Operett)	Városi (4, 8)
Péntek	Varázsfuvola (C 15)	Hódítás (A)	*Társasjáték*	Főpróba	*Megvédtem egy asszonyt*	Vihar az egyenlítőn	*Egy lány, aki mindenkié*	—
Szombat	Nürnbergi mesterdaln. (D—14)	Hódítás	*Társasjáték*	A szűz és a gödölye	Egymillió pengő	Vihar az egyenlítőn	*Egy lány, aki mindenkié*	*Hulló falevél*
Vasárn. d. u.	Pillangó kisasszony	Feltételes megállóhely	Társasjáték	Szaktanf nehéz dolog	*Megvédtem egy asszonyt*	Vihar az egyenlítőn	*Egy lány, aki mindenkié*	*Hulló falevél*
Vasárn. este	János vitéz	Szülők iskolája	Társasjáték	A szűz és a gödölye	Egymillió pengő	Vihar az egyenlítőn	*Egy lány, aki mindenkié*	*Hulló falevél*

	Royal Színház	Andrássy úti (4, 8)	Terézkörúti (½5, 9)	Bethlen-téri (4, 8)	Kamara	Erzsébetv. ([illegible])	Józsefv. ([illegible])	Komédia ([illegible])	Podium
Minden nap / Vasárn. d. u.	¼4—8 / *3:1 a szerelem javára*	*Jöjjön elsején*	*Dr. Kerekes Mária*	Nincs előadás	*Úrilány szobát keres*	*A cigányprímás*	Az abbé	*Az ember nincsen fából*	Kabaré műsor, Konferál [illegible] László

Kisfaludy Sok hűhó semmiért

Göring porosz miniszterelnök fontos tárgyalásai Rómában Mussolinival

Róma, január 14.

Viktor Emánuel király és császár ma délben féltizenkét órakor kihallgatáson fogadta *Göring* porosz miniszterelnököt. Ugyanakkor a királyné és császárné *Göring* feleségét fogadta kihallgatáson.

Göring miniszterelnök a királyi palotából a római német nagykövet kíséretében a Palazzo Veneziába hajtatott, ahol tisztelgő látogatást tett *Mussolini* miniszterelnöknél. A délelőtti találkozáson megbeszélések nem voltak.

Göring miniszterelnök a Palazzo Veneziából a német nagykövetségre hajtatott, ahol villásreggelin vett részt.

Mussolini miniszterelnök ma délután 5 órakor a Venezia palotában gróf Ciano külügyminiszter társaságában fogadta *Göring* porosz miniszterelnököt és hosszas megbeszélést folytatott vele a két országot érdeklő időszerű kérdésekről.

A látogatással kapcsolatban még nem adtak ki hivatalos jelentést és olasz körökben mindössze annak megállapítására szorítkoznak, hogy *a porosz miniszterelnök római tartózkodása alkalmával igen gyakori és sűrű érintkezést fog fenntartani az olasz politikai élet irányítóival.*

Este a Venezia palotában Mussolini 150 terítékes díszebédet adott Göring és felesége tiszteletére. A díszebéden részt vettek a német nagykövetség tagjai és az olasz politikai élet vezetői is. A díszebédet ünnepélyes fogadás követte, amelyre a diplomáciai testület tagjai is hivatalosak voltak.

Az olasz sajtó továbbra is lelkesen üdvözli Göringet és méltatja eddigi fontos tevékenységét. A Tribuna vezércikkében kapcsolatba hozza Göring miniszterelnök római látogatásával a spanyolországi benemavatkozás kérdését és megállapítja, hogy ez a látogatás egybeesik a benemavatkozás kérdésével kapcsolatos legfontosabb döntésekkel. Éppen ezért az olasz államférfiak és Göring porosz miniszterelnök megbeszélése megkönnyítheti és meggyorsíthatja Németország és Olaszország erre irányuló tárgyalásait.

A két ország álláspontja a benemavatkozás kérdésében teljesen tisztázott. *Teljesen megdöbbentek azok a francia kísérletezések, amelyek azt akarják bizonyítani, hogy a két ország nem akarja tiszteletben tartani a spanyolországi status quot.* Anglia is kénytelen volt belátni, hogy Németország és Olaszország teljesen önzetlen politikát követ ebben az irányban. *Spanyolországban a bolsevizmus uralomrajutása magával hozná Franciaország bolsevizálását is és ezen kívül azt jelentené, hogy Spanyolországban és a Földközi tengeren erős orosz befolyás érvényesülne.*

— **IV. Károly király tragédiája az angol világsajtóban.** Előkelő közönség előtt tartotta meg a Nemzeti Összetartás Társaskörben csütörtök esti előadását *Balassa* Imre arról az érdekes és megható jelenségről, hogy IV. Károly király emberi és uralkodói tragédiájáról milyen rokonszenves hangon írnak az angol világlapok. Az érdeklődést a legutóbbi hónapokban az angol nyelvterületen az ébresztette fel a király tragédiája iránt, hogy Londonban megjelent az előadó angolnyelvű könyve IV. Károly életéről, balsorsáról és mindazokról a történelmi problémákról, amelyek a Habsburg-család sorsától elválhatatlanok. Megható szavakkal ismertette *Balassa* az angol ujságvéleményeket, amelyek így emlékeznek meg a fiatalon elpusztult, nagyszivű és jóakaratú uralkodóról: »Egy koronás áldozata Európa katasztrófájának...« »A nemes mártír, aki a békét akarta...« »A legbecsületesebb, legtisztább ember, aki e vészes időben uralkodott.« Az is rendkívül figyelemreméltó, — mondotta az előadó — hogy a könyvről megemlékező 34 angol ujság és folyóirat közül majdnem valamennyi tárgyilagosan — egyik-másik helyeslően is! — idézi a könyvnek azokat az érveit, amelyek szerint Duna-völgy nagy európai problémájának egyedüli megoldása a Habsburg-restauráció.

— **Félt, hogy nem tudja felnevelni, kitette a kórház elé gyermekét egy kispesti házaspár.** A főkapitányságon csütörtök este őrizetbe vették *Szabó* József 32 éves szabósegédet és 26 éves feleségét, akik Kispesten a Hofherr Albert utca 25. számú házban laktak. Szabónénak november 29-én a kispesti szülőotthonban fia született. Tíz nappal később hazavitte a gyereket, de a házaspár azt hitte, nem tudja felnevelni. Szabó József ezért egyik nap behozta a kisfiút a fővárosba és *a Szent István-kórház előtt lévő parkban egy padra tette és otthagyta.* Egy óráig figyelte még, nem emeli-e fel valaki a gyereket, de félt, hogy gyanússá válik, ezért elment és csak később jött vissza. A csecsemőt ekkor már *nem találta a padon.* Nem is tudta, *mi történt vele.* A napokban a Stefánia Szülőotthon egyik védőnője látogatta meg Szabóékat, hogy a fiatalasszonyt tanácsokkal lássa el. Hiába kereste a gyereket, s amikor érdeklődött utána, zavaros válaszokat kapott. A védőnő felhívta a rendőrség figyelmét az esetre. Megindult a nyomozás. Amikor Szabóékat előállították a rendőrségre, beismerték, hogy *kitették a gyereket.* A rendőrség megállapította azt is, hogy a csecsemőt egy rendőr találta meg, bevitte a gyermekmenhelyre, ahol *Ruttkai Péter nevet kapott,* de öt nappal később *meghalt.* A házaspár sorsáról pénteken dönt a rendőrség.

— **Az MTK bridzsversenye.** Szombaton, január 16-án kezdődik az MTK idei bridzs »villámversenye« a *Brüll*-serlegért, melyen nagyszámú csapat vesz részt. A favorit teamek: *Fészek—OMBC kombinált, MAC, MTK I., DSC* és *BEAC.* A kétnapos verseny színhelye az MTK erzsébetkörúti helyisége s a 8—8 leosztásos fordulók szombaton délután ½6 órakor kezdődnek.

— **Tíz évvel ezelőtt történt kettős gyilkosság gyanújával őrizetbe vettek egy hajdusámsoni asszonyt.** *Debrecenből* jelentik: Tíz évvel ezelőtt Hajdusámsonban *Varga* János 33 éves cipészmester, másnap pedig sógora, *Csuka* Mihály felakasztotta magát. Most jelentkezett a rendőrségen *Csuka* Róza, Csuka Mihály húga és *feljelentette testvérét,* aki Varga János felesége volt, hogy *az asszony akasztotta fel férjét és másnap fivérét is.* A feljelentő *maga is végignézte az akasztást,* de megfélemlítették és ezért nem mert eddig beszélni. A feljelentésre *őrizetbe vették özv. Varga* Jánosnét, aki csak annyit ismert be, hogy látta, amint ura a gerendán függ, *de annyira megrémült, hogy nem tudta idejében levágni a kötélről.* Az ügyészség gyilkosság büntettének gyanúja miatt vizsgálati fogságba helyezte Vargánét s elrendelte a holttestek exhumálását.

AZ IDŐ *(A hideg idő egyelőre még tovább tart.)* Hazánkban a csütörtökre virradó éjszaka folyamán a hőmérséklet az országnak majdnem minden részén jóval tíz fok alá süllyedt. Farkasgyepün —14, Szombathelyen —15, Mátészalkán, Mezőtúron, Turkevén, Sopronban és Tarcalon —13 fok volt a talajmenti hőmérséklet. Az időjárás az országban a nap folyamán túlnyomóan derült volt és csütörtökön sem esett hó. Napközben a hőmérséklet nem emelkedett magasra, a 0 fok körül váltakozott, csupán az ország déli részén Kaposvárott és északon Egerben emelkedett a fagypont fölé két fokkal. Az esti órákban is igen erős volt a lehülés, mert az égbolt túlnyomóan derült maradt. Ugylátszik, hogy az időjárási helyzet meglehetősen kedvezően alakul ki, amennyiben a Kárpátoktól északra szétterjedő és már említett igen magas légnyomás meglehetősen gyorsan csökken. Az ugyancsak említett óceáni depresszió hatását már a szárazföld nyugati partjai is érezték. Az óceáni depresszió az Alpesek határig jutott el. Nyugaton a hőmérséklet aránylag meglehetősen magas. Franciaország déli részein a hőmérséklet napközben 13—14 fokra emelkedett; az északi részeken 6—8 fok meleg is volt. Németországban is érezhető a hőemelkedés, amennyiben ott is sokhelyen 2—3 fok volt a temperatúra. A jelenleg a kontinens nyugati részét borító lecsapódás nálunk természetesen még nem érvényesül, mert eddig főkép az északi-északkeleti légáramlások uralkodtak és csak most várhatunk erősebb délkeleti átfordulásra. Ennek következtében a pénteki nap folyamán az időjárás jellege és a nappali hőmérséklet alig fog különbözni a csütörtökitől, éjjel azonban a derültebb vidékeken még az eddiginél is mélyebre süllyedhet a temperatúra. Ennek az időjárási helyzetnek mintegy előhírnöke az, hogy még a magasban is meglehetősen süllyedt a levegő temperatúrája, így Berlinben, tehát északon négyezer méter magasságban —24 fok volt a levegő, Münchenben ötezer méter magasságban is csak —17 fok, Budapesten pedig négyezer méter magasságban —14 fok volt a hőmérséklet. Ezek a temperatúrák az utóbbi napokhoz viszonyítva erős emelkedést mutatnak. A budai hegyekben a Svábhegyen 3, a Jánoshegyen 5, a pilisi hegyekben, a Dobogókőn 5, a Nagyvillámon 4, a Börzsönyben 6—10, a Kékesen 17 centiméteres a hó. Itt a 17 centiméterből csak 5 centiméter friss hó, a többi régi és jeges. A Gallyatetőn 10 centiméteres hó van. A síelhető területek még mindig kicsinyek és elég kellemetlenek, dacára annak, hogy az utóbb esett hó mint porhó szerepel, de vastagsága nem elegendő ahhoz, hogy a síelést zavaró talajegyenetlenségek át ne üssenek a vékony rétegen. Dr. *Massány* Ernő m. kir. főmeteorológus.

*

Január 16-án, szombaton a Nap kél 7 óra 27 perckor, lenyugszik 16 óra 28 perckor.

A Meteorológiai Intézet jelenti január 14-én este:

A nyugateurópai enyhe esős időjárás csak lassan terjeszkedik keleti irányban, Közép-Európa keleti részein, és így hazánkban is, változás nélkül tart a derült, hideg idő. Az esti órákban a Kárpátok északkeleti oldalán —20 fok közelébe süllyedt a hőmérséklet.

Nálunk a hőmérséklet ma csak a Dunántúl déli és északnyugati határszélei közelében érte el az olvadáspontot, egyebütt a déli órákban is 1—2 fokkal a fagypont alatt maradt. Még hidegebb van a hegyeken: a Kékesen —4, a Dobogókőn —3 fok volt a legmagasabb hőmérséklet.

A hóviszonyok nem változtak. A hóréteg vastagsága a Dobogókőn 5, a Kékesen 17, Bánkúton 6 centiméter.

Budepesten este 9 órakor a hőmérséklet —7 Celsius fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 777 millimeter, alig változik.

Várható időjárás a következő 24 órára: Keleti-délkeleti légáramlás. Több helyen (kivált a nyugati és északi megyékben) köd. Csapadék még nem lesz.

— **Farkasházy Miklós képei, Donner Gertrud Mária szobrai — és a »fadofit«.** Budán, az eldugott kis Petrezselyem uccában az utóbbi idők egyik legérdekesebb műteremkiállítását rendezte meg *Farkasházy* Miklós festő és *Donner* Gertrud Mária szobrász. *Farkasházy* Miklós képeinek legfőbb s legegyénibb erénye a hallatlanul világos, tiszta, organikus és erős grafikai váz, melyen a színek úgy élnek és tapadnak, mint az élő izom. Valóságos vasbetonépítkezés ez, melynek először traverzei épülnek fel — a dolog azonban ott válik el s ott lesz Farkasházy egyéni művészetévé, hogy a traverzet a kész műben sem fedi el a malter és az ornamens. *Donner* Gertrud Mária szobrait pedig mintha valami egészen erős intellektusú férfi faragta volna, kit az asszonynak legfeljebb speciálisan minuciózus megfigyelőképessége segített. Jellemzésének biztonsága olykor már nyugtalanító s hatásában egy orosz novella s egy görög szobor egyesül. A két művész, a festő, meg a szobrász arra vállalkozott, hogy különleges kis képreliefeket csináljanak, melyet ők *fadofit*-nak kereszteltek el s vonalreliefnek neveznek. A mű maga sem kép, sem szobor, de nem is bas-relief: az egészet fel lehet akasztani a falra s ha messziről nézed, kép, ha közelről, látod, hogy plasztika is. Az ilyesminek perszo mindig megvan az a veszélye, hogy vagy melodrámába téved, vagy iparművészetté csökken. Farkasházy Miklós és Donner Gertrud Mária azonban elkerülte ezt a veszélyt. Furcsa, érdekes, de tisztán és hiánytalanul, egészségesen művészi hatású dolgok ezek, melyekben — s ez az érdekes — töretlenül és logikusan élnek tovább Farkasházy festői és Donner szobrászi jellegzetességei.

(R. M. A.)

— **Kertvárost épít Kispest a Szemeretelepen.** Kispest városának rendkívüli közgyűlésén *engedélyezték a Pestszentlőrinctől Kispesthez csatolt Szemeretelep parcellázását.* Kispest így 296 katasztrális hold új területet nyert, amelyen *kertvárost építenek.* Elhatározták, hogy az új városrész uccáit a magyar kultúrélet nagyságairól nevezik el. Az első uccák *Benczur* Gyula, *Fadrusz* János, *Ady* Endre, *Erkel* Ferenc, *Katona* József nevét fogják viselni.

ÁLLATVÁSÁROK

BUDAPEST. Sertésvásár. Felhajtás 2370, előző vásárról maradt 349, összesen 2719, eladás 2678, eladatlan 41 darab. Angol hússertés 366 darab volt. A forgalom élénk. Árak: Ia uradalmi nehézsertés páronként 340 kg-on felül 118, 340 kg-on alul 115—116, szedett közép páronként 220—260 kg-ig 113—116, kivételesen 117, 180—220 kg-ig 106—110, 100—180 kg-ig 98—104, Ia öreg nehéz páronként 360 kg-on felül 107—110, kivételesen 112, szedett öreg IIa 100—104, angol hússertés páronként 180—220 kg-ig 112—114, kivételesen 115, angol sonkasüldő páronként 120—150 kg-ig IIa 106—112, export nehéz hátszalonna 28—30 kg-os 150, könnyű 24—26 kg-os 147, exportzsír márkázott (vágóhídon átvéve, csomagolás nélkül) 168, lehúzott félhús nagyban 156—162, kivételesen 166, vágott sertés 150—[illegible], kivételesen 158 fillér kilogrammonként.

Vágómarhavásár. Felhajtás 259, eladatlan 12 darab. Tartott irányzat mellett bika ára kg-ként 1—2 fillérrel esett, a jóminőségű ökör és tehén ára 1—2 fillérrel emelkedett, a többi cikk ára változatlan. Árak élősúlykg-ként: bika magyar IIa 62, IIIa 48—52, tarka Ia 71—74, kivételesen 76, IIa 58—70, IIIa 56, ökör magyar IIa 55—73, IIIa 50—52, tarka Ia 79, IIa 64—76, IIa 44—56, tehén magyar IIa 52—60, tarka Ia 73—79, kivételesen 84, IIa 55—72, IIIa 45—54, bivaly magyar 36, növendékmarha 60—76, csontoznivaló 32—40 fillér.

Lóvásár. Felhajtás 330, eladás 218, eladatlan 162 darab. Fővárosi vágóra 25, vidékire 24 darabot vásároltak. A forgalom élénk volt. Árak: nehéz igás kocsiló nyugati faita 230—670, könnyű 205—380, alárendelt minőségű 70—200, vágóló 40—160, hintós könnyű 600 pengő darabonként.

Húsvásár. Készlet: 170 nagymarha, eladás 115, 257 borjú, eladás 107, 25 birka, eladás 15, 39 bárány, eladás 24 darab. A forgalom lanyha volt. Árak: marhahús Ia egészben 132—150, hátulja 142—166, eleje 124—136, IIa egészben 94—124, hátulja 120—136, eleje 90—118, csontoznivaló 76—90, borjú ölött bőrben Ia 188—194, IIa 172—186, nyúzott eleje Ia 140—144, hátulja Ia 206—220, IIa 180—204, juh ölött nyúzott Ia 110—116, bárány 100—150, zsiger 70—76, faggyú 40—87, csont 50—60, márhafej ½ darab 150—200, orr és köröm 60—80, láb 4 darab 100—250, pacal egészben 140—170, marhabél 450—500, borjúfodor egészben 40—70, marhavér 1 tál 20 fillér.

Hídeghúsvásár. Készlet: 25 nagymarha, eladás 22, 2 növendékmarha eladva, 237 borjú, eladás 187, 5 juh eladva, 669 bárány, eladás 449, 331 félsertés nyúzott, eladás 181, 372 félsertés szalonnával eladva, 222 süldő eladva, 60 malac eladva. A forgalom lanyha volt. Árak: csontoznivaló 76—85, növendékmarha 100—104, borjú ölött bőrben Ia 180—185, IIa 154—178, juh ölött nyúzott Ia 100, bárány bőrben 90—160, félsertés szalonna nélküli 140—154, szalonnás félsertés 138—152, süldő 136—160, malac 200—260, sertészsiger 80—110 fillér kg-ként.

A nyersbőrpiacon az irányzat és az árak változatlanok maradtak.

BÉCS. Marhapótvásár. Felhajtás 108 vágómarha, mely mind magyarországi származású. Az irányzat csendes, az árak változatlanok.

Sertéspótvásár. Felhajtás 80 hússertés és 54 zsírsertés. Magyarországi származású nem volt. Az irányzat csendes, az árak változatlanok.

PRÁGA. Felhozatal és eladás 3 cseh süldő 7.00, 177 felvidéki süldő 7.40, 69 jugoszláv baconsertés 7.20 cK-ért élősúlykg-ként. A forgalom lanyha.

Országos vásárok

Jan. 17. Debrecen, Kiskunfélegyháza.
» *18.* Devecser, Egyek, Jászladány, Ócsa, Ózd, Örkény, Rétság, Salgótarján, Szendrő, Szerencs, Tatabánya, Verpelét.
» *19.* Borsónádasd, Cseszreg, Devecser, Salgótarján, Vajszló.
» *20.* Majs, Rudabánya, Zalaszentlászló.
» *21.* Kaposszekcső (állatvásár).
» *22.* Gyula, Mikoszéplak, Nemesvid, Tálya, Veszprém.
» *23.* Gyula.

Farkasházy Miklós

tovább 1

koll. kiáll.

Hol, nem írja.

Hl Ervin: Farkasházy

– Dorner – kiállítás.

Budapesti Hírlap

1935 szept. 2 átum

levágva.

Farkasházy Miklós

irod

Káldor László: Farkasházy Miklós művészete. Bpest, 1930.

önálló mű!

VASÁRNAP

26

Kath. Zefirin p. vt.
Prot. Izsó

HÉTFŐ

27

Kath. K. sz. Józs.
Prot. Gebhard

KEDD

28

Kath. Ágoston ea.
Prot. Ágost

SZERDA

29

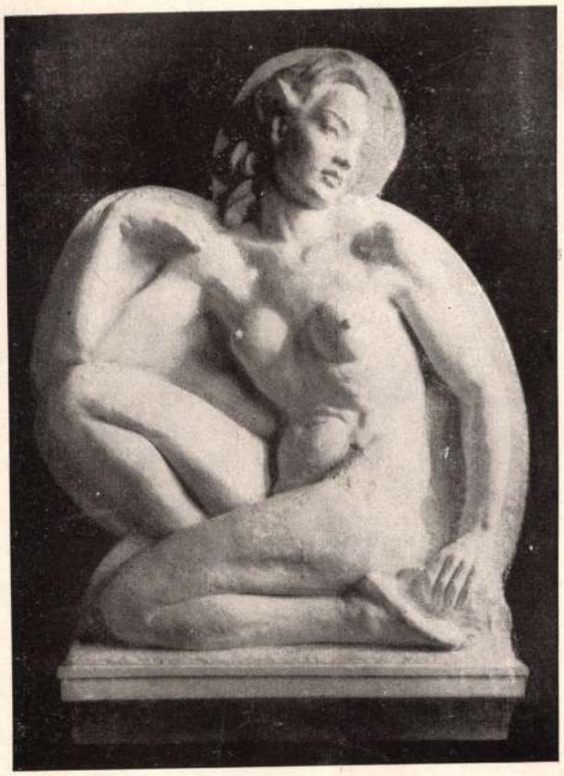

DONNER SZOBOR
Épületfigura

DONNER-FARKASHÁZY MŰTEREM
BUDAPEST, II., PETREZSELYEM-UTCA 12.
(a Statisztikánál)

1943. szeptember.

MA NYÍLIK
ŐSZI KIÁLLÍTÁSUNK,
MELYRE TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

Nagyon kérjük, látogasson el hozzánk családjával, barátaival és hívja fel ismerőseinek figyelmét műtermi kiállításunkra és munkáinkra.

Október végéig marad nyitva ez a kiállításunk és mindennap 10-től 6-ig díjtalanul tekinthető meg. Érdeklődőket szívesen látunk kiállításunk után is minden vasárnap és ünnepnapon.

DONNER GERTRUD MÁRIA
SZOBRÁSZ

FARKASHÁZY MIKLÓS
FESTŐ

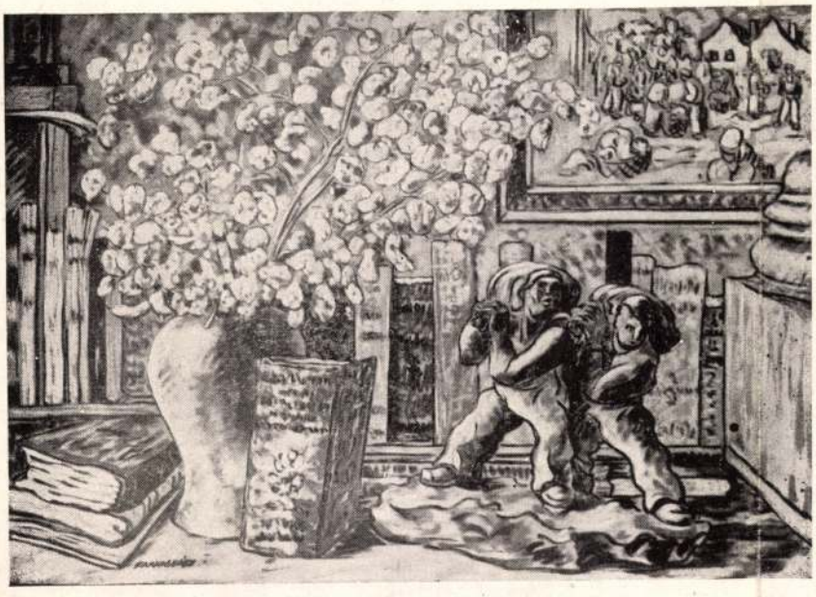

FARKASHÁZY KÉP.
Pasztelfestmény

DONNER-FARKASHÁZY: FADOFIT
Szinesvonal relief

Donner Gertrud

Farkasházy Miklós

mincs
céd

Farkasházy Miklós

B. H. 1935. IX. 15.

A Nemzeti Szalon csoportkiállítása

A Nemzeti Szalon első őszi csoportkiállításának érdekessége *Farkasházy* Miklós festő és *Donner* Gertrud Mária gyüjteménye. Külön-külön is állitottak ki pasztelleket, rajzokat, illetőleg szoborműveket, de együttes munkájuk a *fadofit* nevü domborművek sorozata. *Farkasházy* Miklós, mint festő különös, eredeti egyéniség. Erősen dekorativ stilusérzéke arra készteti, hogy pasztelljeit színes üvegfestmények hatására épitse fel. Körvonalakba foglalt színfoltjai teljesen egyenértékűek, az előtér motivumai szőnyegszerűen beleolvadnak a mozaikszerű kompoziókba. Az illuziótkeltő távlatot kikapcsolja ábrázolásaiból, a valóság neki csak motivumgyüjtemény, melyet teljes szabadsággal formál át sajátos szín- és formacsöndéletekké. Színei bársonyosak, világító erejük van, mint alkonyatkor a zománcosan parázsló üvegablakoknak. Kétségtelenül érdekes fantáziára vall minden egyes képe, melyek a motivumok töredékszerű fölhasználása ellenére is befejezetteknek, teljeseknek hatnak. Egyszínű rajzai a portrészerű fejekkel is ennek a komponáló képességnek sajátosságáról, biztosságáról beszélnek.

Stílusához az igazi anyagot, a művészi matériát Farkasházy a *fadofit* nevű, festett domborművekben találta meg. Öntött gipsztáblái a dekorativ festésnek és a relieftechnikának sajátos összefoglalása, a rajz és színezés azonban fontosabb bennük, mint a vonalaknak egyenletes kidomborodása, a Donner Gertrudtól származó tulajdonképpeni reliefkezelés. A színfoltok itt is a körvonalakon belül élnek, de a sajátos technika a stílus dekorativ, iparművészeti jellegét jobban hangsúlyozza, mint Farkasházy festményein. Mindenesetre érdekes kísérlet, érdemes arra, hogy interieurök díszítésénél komolyan számoljanak velük. Csak a divatját mult szecessziós keretektől kell megszabadulniok.

Donner Gertrud komoly szobrászi készségéről impresszionisztikus modorban megmintázott, de a kifejezést is hangsúlyozó fejei tanuskodnak. Egy-egy figurális kompoziciója pedig arról számol be, hogy az emberi alakkal kapcsolatban is vannak termékeny, fejlődésképes plasztikai gondolatai.

Zsótér Ákos festményei teljesen a natulisztikus szemlélet alapján állanak. Tónusos színfölrakása gyakran túlságosan hangsúlyozza a festőiséget és a technikai készséget, képeinek hatása ezért sokszor laza. Gondolatai legsikerültebbek, stílusa elmélyül, fakturája komolyabb lesz bennük. *Muskátlit* ábrázoló festményének (184. sz.) tónusharmóniája finom és előkelő. *Kemény* László plein air impresszionizmusa egyes szerencsés alkalmakkor közvetlenül hat, de a formát kifejező színfölrakásának, térszemléletének, valeurérzékének még fejlődnie kell. Rajzai is ezekről a tulajdonságokról beszélnek. Ha kevesebbet állít ki, föltétlenül kedvezőbb benyomást kapunk művészetéről. Legfrissebb festménye a *Rakpart* (127. sz.) című kép.

YBL ERVIN

H. B. H. 935. IX 15

zetnél.

× **(A párizsi divat pesti tükre.)** Káprázatos látványosságot nyujtanak és szóbeszéd tárgya a hölgyek körében a *Binét és Barna* cég (Deák Ferenc-utca 18.) külföldi és hazai gyártmányú divatújdonságai, amelyek a cég minden héten változó kirakataiban is láthatók. A cég idei kollekciója minden vonatkozásban hüséges tükre a párizsi divatnak. — A kollekció minden jobb szalonban megtekinthető.

ein Ödön szőnyegáruházában

Torontáli szőnyegek
idkivüli olcsó árakon! **RÉGIPOSTA-U. 8.**

— **(A „Genfi töltött galamb")**, Gáspár Antal frappáns címképe díszíti a *Borsszem Jankó* friss számának első oldalát. Riport a walesi herceg budapesti tartózkodásáról, őszi tudósítások a politikai és társadalmi frontról, nagy színházi beszámoló az összes bemutatókról, krokik és aktuális versek szórakoztatják az olvasót. Érdekes keresztrejtvény 17 értékes jutalommal. A *Borsszem Jankó* kapható utcai árusoknál, pavillonokban és pályaudvarokon is. Kérjen mutatványszámot, Bpest, VI., Mozsár-u. 9.

— **(Walt Disney Mikulás-filmjeiről)** ír Possonyi László az *Élet* legújabb számában. A változatos szám anyagából kiemeljük még H. *Boros* Vilma, *Jajczay* János, *Kanyó* Erzsébet cikkeit. A gazdag szépirodalmi részt *Fertsek* Ferenc és *Szegváry* Mihály novellája, valamint ifj. *Dezsényi* Béla, *Nagy* Miklos és *Szentiványi* Béla versei díszítik. Mutatványt szívesen küld a kiadóhivatal: VIII., Szentkirályi-utca 28.

× **(Angol szövetek érkeztek a Fenyves Áruházba.)** Ismét nagyobb küldemény érkezett eredeti angol őszi öltönyszövetekből a Kálvintéri Fenyves Áruházba. Egytől-egyig legdivatosabb mintázatú finom öltönykelmék, melyeknek métere elszámolva *csak 19 pengő*. Az eredeti angol bélyegző minden darabon látható.

ilyen mozgalmat, megszervezte az iskolásgyermekek orvosi megvizsgálását és sikerült meggátolni, hogy nyilt gümőkóros gyermekek látogassák az iskolákat. Hasonló mozgalom indult meg az Alföld más városaiban is, így *Makón, Baján, Hódmezővásárhelyen és Békéscsabán.* Békéscsabán szegedi mintára végrehajtják az iskolásgyermekek kötelező iskolaorvosi vizsgálatát és elkülönítik a fertőző gyermekeket. Az elkülönített gyermekeket *Jánossy* Gyula

Gerthon István körlése

Farkasházi Miklós

FARKASHÁZI MIKLOS

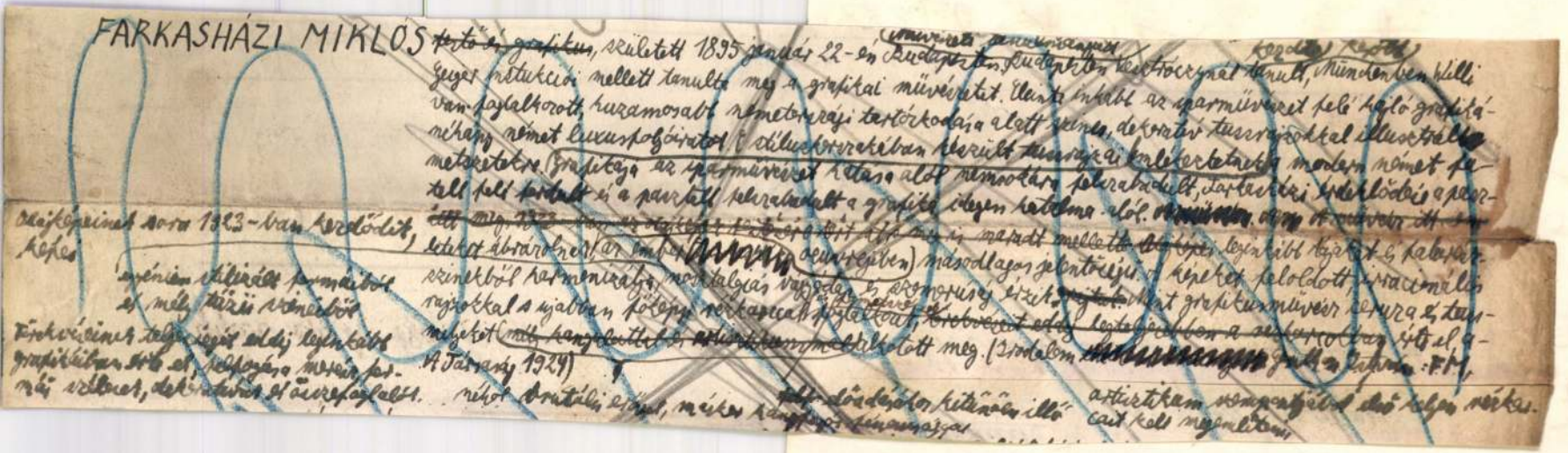

gherese, lavorato
in Italia la
parte superiore
(I parte de sec XIV)
del più sontuoso
opera di oreficeria
~~del~~ ungherese,
del calvario
Mattia Corvino

cukorra yonatkozó rendelkezés egyelőre nem
gyár csak kocka dobor felett

miért is felhivjuk Ön sziveskedj ny fa

N. Farkasházi — Alte Häuser

EINLADUNG

ZUR ERÖFFNUNG DER

AUSSTELLUNG

DES UNGARISCHEN MALERS

NICOLAUS FARKASHÁZI

SONNTAG, DEN 6. MAI 1928, VORM. 10 UHR

IM

KUNSTSALON DR. STÖRI

ORELL FÜSSLI-HOF

ZÜRICH

BAHNHOFSTR. 31 / EINGANG PETERSTR. 11

TELEPHON SELNAU 94.41

DIE AUSSTELLUNG IST GEÖFFNET

VOM 7. BIS 26. MAI

TÄGLICH VON 9-12 UND 2-6 UHR

SONNTAGS 10-12 UHR

ART. INSTITUT ORELL FÜSSLI ZÜRICH

Abelesz Emiliné
Visegrádi u. 19 I e.

20 P.

21-en 3-4 Előtt

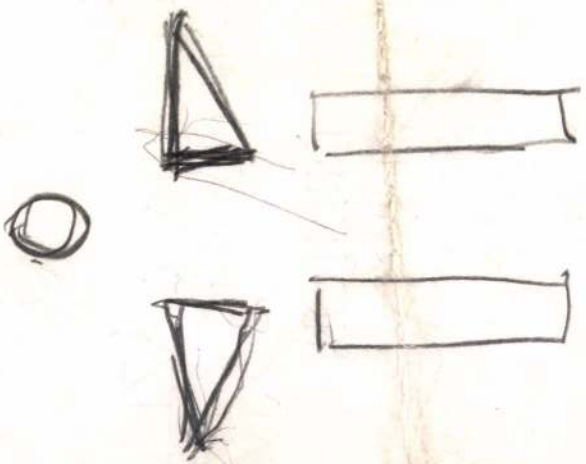

Táblakép – „Párisi utca" – Farkasházy Viktor

Nouvelle Revue de Hongrie

1932. XXV. a. XLVII : 1. 76-77. l.

Magyar művének Párisban.

Farkasházy F. Vilmos áll. agyagipari tanár, a herendi porcellángyár egyik alapítója

Pesti Hirlap. 1921. máj: 4.6

Halálozás

Farkasházy Miklós

ROUEN-I MADONNA. TUSVÁZLAT

HEDVIG IMRE NYOMDA

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. • TELEFON: 82-1-22

FARKASHÁZY MIKLÓS

KÉPEI

FOTO-VFRES

A MODELL

A SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK HELYISÉGEIBEN

IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8.

NYITVA: 1933. ÁPRILIS 2-TŐL — ÁPRILIS 12-IG

NAPONTA 9-6 KÖZÖTT - VASÁRNAP 2 ÓRÁIG

Farkasházy

FARKASHÁZY MIKLÓS

született Budapesten, 1895-ben. Tanulmányait Budapesten, Münchenben és Párizsban folytatta. Kollektív kiállításai voltak: München, Budapest, Drezda, Hamburg, Lipcse, Düsseldorf, Köln, Zürich, Stuttgart, Frankfurt, Zsolna, Bielsko és legutóbb *Párizsban.* Ezenkívül több magyar reprezentatív kiállításon is résztvett.

PASTELLEK, RAJZOK, TUSFESTMÉNYEK:

1. (a—f.) Párizsi vázlatok.
2. Szobor.
3. Hátakt.
4. Tanulmány.
5. Április. *(Paris.)*
6. Hulladékgyűjtők. *(Paris.)*
7. Kék és fehér.
8. Téli játék.
9. Kis duma.
10. Pihenők.
11. Rendezőpályaudvar.
12. Plakát és emberek.
13. Metro.
14. Kendős asszony.
15. Jancsi játékai között.
16. Vásári figurák.
17. Fragment.
18. Falu a felvidéken.
19. Délidő.
20. Régi kép hangulata.
21. Banlieu. *(Paris.)*
22. Fehérneműsök.
23. Sárgakabátos nő.
24. Zsolnai árkádok alatt.
25. Hajnal a Szajnaparton.
26. Strandolás után.
27. Bérfizetés. *(Paris.)*
28. Szajnaparti fa.
29. Gyártelep.
30. Szomorkodó.
31. Fatelep.
32. Halászfalu.
33. Fésülködő.
34. Vásár után Rouenben.
35. Munkanélküliek.
36. Barak.
37. Utca Meudonban.
38. Nyári napozás.
39. Fejek.
40. Tükör előtt.
41. Erős színek.
42. Angyalfej.
43. Műhelyek.
44. Vándorok.
45. Periféria.
46. Öltözőben.
47. Exotikum.
48. Gyárkapu.

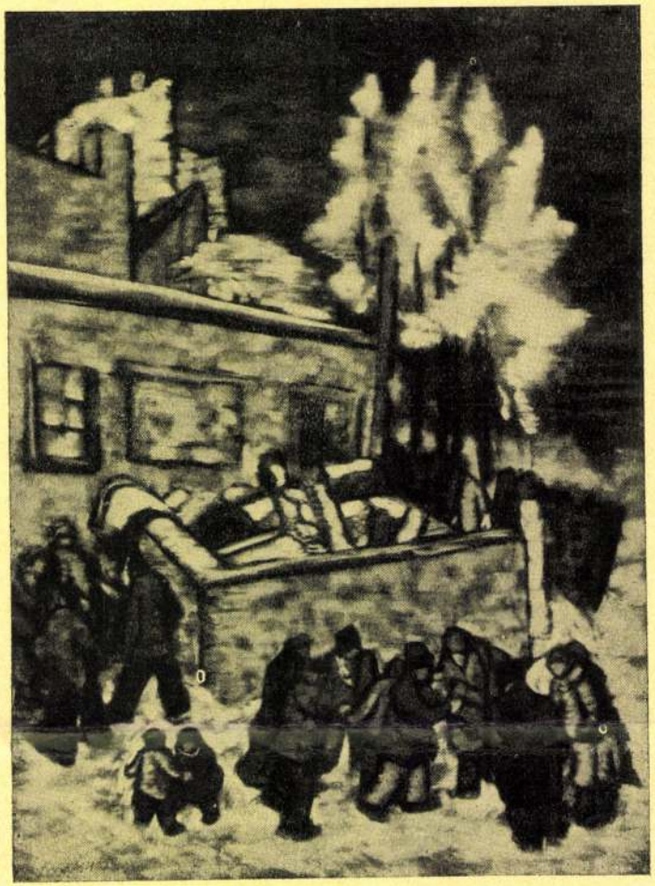

FOTO VERES

TÉLI JÁTÉK PASZTELL

OLAJFESTMÉNYEK:

49. Kezek.
50. Vörös kőszobor.
51. Gyárudvar. *(Paris.)*
52. Strand.
53. Pihenő modell.
54. Olvasó férfi.
55. Cigarettázó.
56. Műhelysarok.
57. Meditáló.
58. Üvegek.
59. A modell.
60. Büffé.
61. Párizsi festő.
62. Muzsikát hallgató nő.
63. Ujságolvasók.
64. Vásári bódék mögött. *(Paris.)*

Farkasházi Miklós

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

tovább

Lap: .....

Megjelent: 1949 FEB. 25 .....

t.e.

Két művész gyüjteményes kiállítása nyílt meg a Magyar-Szovjet Társaság vizivárosi helyiségében (Mártírok-útja 58.). *Donner Gertrud Mária* patinázott gipsz-alakjait a kisplasztika sajátságainak forma-nyelvén alkotta. Egy-egy szellemes vonal bevésésével, csekély mélyítésekkel és domborításokkal gazdag részletezésű karaktert ad nemcsak az arcnak, hanem a tömören megkomponált testalkat tagjátékának, sőt az izmokon feszülő ruhának is. Anyagban szinezett gipsze: a *Diáklány*, bronz domborművei *(Önarckép)* és fejszobrai jellemző arcmások. Legtöbbre mozgásban, erőfeszülésben ábrázolt alakszobrait értékeljük, (amelyek egyúttal arctanulmányok is), mint a kosarat vivő *Mosónők* és a térdelve ruhát facsaró *Mosónő*. Idesoroljuk az *Ivó öregasszonyt*, a *Munka után*-t, az *Anyaságot* és az „*1945*" jelképi bronz nőalakját. — *Farkasházi Miklós* húsz esztendő munkásságából válogatta képeit, mintegy átnézetet adva törekvéseiről és fejlődéséről. Az impresszionista szemlélet most is uralkodó elem pasztelljein, de újabb képein *(Nőkongresszus az Országház-téren, Fáklyásmenet)* az esti párázaton áttüzel a piros kolorista színhatása. Korábbi, körvonalazott szőnyeghatású festményei és mozaikszerű temperái, üvegkép-tervei *(Május 1.)*, finommívű rézkarcai (Balaton, Óbuda) és linoleum-metszetei nagy mesterségbeli tudásról és képzőművészeti kultúráról tanuskodnak (t. e.)

MŰTEREMKIÁLLÍTÁSOK. Nem rég zárult egy tehetséges modern festő műterem kiállítása. Nevével gyakran találkoztunk a képzőművészeti életben. *Farkasházy Miklós* modern festő, ki azonban rajz és színfelfogásban már nem a szélső modern irányok követője, holott fiatalabb éveiben maga is a kisérletezők sorába tartozott. Pár évvel ezelőtt még a kubizmus és futurizmus nyomdokain haladt, áttérve azonban más ösvényre, az elmélyedt lehiggadtság művészi útjait járja. Képei kolorisztikusak, tehát a színek erejét értékeli, de nem abban a felfogásban, ami az ultramodern művészetet uralja. Rajzai kifejezésteljesek, konturvezetése, különösen aktjainál, lendületesen ívelt, stilizált naturalizmus. Rézkarcait a finomság és frisseség jellemzi. Általában véve művészete egy összefüggő egészet képez, s amit rajzban kifejezésre juttat, ugyanigy tudja azt a színek erejével és hatalmával is érvényre juttatni.
Műveinek eszmei tartalma az átlagos modern festők sorából feltétlenül kiemeli.

1936. 34. 47.

HÉNEL

Farkasházi Miklós.

festő.

— **Farkasházi Miklós müteremkiállitása.** Egy különös, gazdag fantáziáju piktor kiállitása nyilt meg vasárnap; egészen fiatal ember, de a neve Németország és Olaszország legelőkelőbb kritikai rovataiban már évek óta ugy szerepel, mint a mai magyar grafika legérdekesebb képviselőjéé. *Farkasházi Miklós* a pasztellnek és az omlóan kezelt ceruzának a poétája; alakjainak hangsulyozott, bizarr körvonalaiban furcsa, meleg, kozmikus lélek ért ujabb állomásra, aki a mély humor ritka örömével ajándékozza meg a nézőt.

(B.)

Reggel, 1927. dec. 19.

Kórody György.

Tér és Forma. VII. é. f. 1931. 77-80 l. 14 ab.

Komor János: Körszerű budapesti villány.

Farkasházi Miklós festő

Magyar Művészet 1927.666.o.
Kiállitások.

Komor János: Korszerü budapesti villák

Tér és Forma. IV. é. f. 1931. 77-80 l. 14 áb.

Farkasházi Miklós Sip-utcai mütermében kiállitás.

Magyar Müvészet 1927.666.o.
Kiállitások

Farkasházy Miklós festő"

Szabad Művészet 1949

III. évf. 7. sz. 160. o. kiállítások.

Szegi Pál beszámolója

Farkasházy Miklós, festő
és grafikus

Pesti Hirlap. 1926. márc. 21.10

k.k.l. Uj csoporthiáltitás

Farkashári Miklós grafikus

Magyar Müvészet, 1926

539.0.
kiállítások.

Farkasházy Miklós

Magyar Művészet, 1926

364.o.
kiállítások.

Farkashási Miklós

Magyar Művészet, 1927

666.0.

kiállítások.

Farkasházi Miklós grafikus.

Mibarát.1922.II.90-91.l.

„Hevinzek és halán[redacted] Farkasházy Miklós

Fésher

Magyar Nemzet.

1949. VII. 6., 5. old.

(: Hír. :)

Grafika Linóleummetszet

Farkashásy M. 20 l. metszete

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 4. sz. 67. o. – Kiállítások. – Három grafikai mű. (r. a.)

„Székfonást vállalok." Farkasháry Miklós.

vézlrare

Magyar Nemzet.

1949. VII. 6., 5. old.

(: Hír. :)

Farkasházy Miklós kiállítás 1926.

Dresda

Magyar Művészet, 1926

367.o.

kiállítások.

Farkasházi Miklós grafikai kiállítása

1926. szeptember. Hamburg.

Magyar Művészet, 1926

139. o.

kiállítások.

Farkashási Miklós grafikai kiállítása - 1922.

München.

Műbarát, 1922. II. 90-91. o.

Magyar művének kiállítása külföldön.

Farkashási Miklós műtermi kiállítása

1927. dec. 17. Bp. Lip - utca

Magyar Művészet 1927

666.o.
kiállítások.

Farkasházi Miklós grafikus

Szabad Művészet. 1950 IV. 11. 420-429

Rabinovszky Máriusz: A grafika és az

I. Magyar képzőművészeti kiállítás

Farkasházy Miklós

Két üzenet kiállítás

Szabad Vép 1948 ápr. 15.-60.

Farkasházy Miklós festő

Uj Ember.1948. márc.28.10.old.

Budai müvészek kiállitása.

Farkasházy Miklós grafikus

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 4. sz. 67-o. – kiállítások. –
Három grafikai mű. (V. m.)

Farkasházi Miklós

Téli mezők lino 25×34

II. Miskolci Országos Grafikai Biennale Miskolc 1963
Herman Ottó Múzeum. Kiáll. kat. Bev.: Kocsis
A 205.

Farkasházy Miklós,festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét.A 19.-20.sz. magy.képzőmüvé zetének keresztmetszete. 388 mü,180 müvé Farkasházy egy müvel szerepel. 227.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Müzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

M.D.K

Farkashazy Miklós

festő.-

Hatvanöt éves korában halt meg a világot járt festő. Számos hazai és külföldi múzeumban szerepelnek művei. A Herendi Porcelángyár Múzeuma is őrzi néhány alkotását.

H.Gy.: In memoriam

Művészet, 1964. november - 48 lap

MDK

Farkasházy

a Duisburger Zeitung -on kivül egy másik kritika kiemeli jellemző,erőteljes munkáját.

r.m.: A KUT németországi kiállitása.
KUT. 1927. II.évf.1.sz. 16.l.

Farkasházy Miklós

Rabinovszky M.irt róla a Magyarok 1946.nov.
704-705.l.-on

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp.1965.
302.

A postaszolgálat a karácsonyi ünnepek alatt

A postavezérigazgatóság több intézkedést tett a karácsonyi és újévi rendkívüli postaforgalom zavartalan lebonyolítása ügyében. Mindenekelőtt a felvevő és kézbesítő szolgálat szabályozásáról intézkedett.

December 24-én Budapesten délután 4 óráig, december 26-án déli 12 óráig működnek a postahivatalok.

December 25-én valamennyi postahivatalnál hivatali szünnap van, kivéve azokat a hivatalokat, amelyek táviró- vagy távbeszélőszolgálatot tartanak. December 24-én, vasárnap a postaküldemények kézbesítése ugyanúgy történik, mint hétköznapon.

25-én az express-küldemények kivételével a kézbesítés szünetel.

26-án ismét köznapi általános kézbesítést végeznek. December 31-én egyszeri postakézbesítés történik, *január 1-én pedig egyszeri köznapi általános kézbesítést tartanak.*

December 27-én jelenik meg egyébként a budapesti távbeszélőnévsor pótfüzete, amely az idén májusban lezárt névsor megjelenése óta az előfizetők körében beállt változásokat tartalmazza.

A Kúria félévi fogházra ítélt egy atheista-kommunista vádlottat

Weisz József gávai lakos, csehszlovák állampolgár egy szombati napon, a délelőtti órákban betért a gávai borbélyműhelybe. Itt a jegyzőgyakornok megkérdezte,

miért nem ment templomba, a többi zsidó mind a zsinagógában van.

Weisz erre hosszú előadásba fogott,

atheista szólamokat hangoztatott, szidta a papokat, felekezetre való tekintet nélkül, majd kommunista tanokat hirdetett és szidalmazta a fennálló rendszert.

Följelentés folytán a *debreceni törvényszék ötöstanácsa*

az állami és társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló izgatás vétsége miatt háromhónapi fogházra ítélte és az ország területéről örökre kitiltotta.

A tábla ezt az ítéletet *helybenhagyta.* A Kúria *Kvassay*-tanácsa előtt dr. *Balogh* István koronaügyészhelyettes a büntetés *súlyosbítását indítványozta,* mert a vádlottra kiszabott büntetés nincs arányban bűncselekményének tárgyi súlyával és alanyi bűnösségével. A *Kúria* ez alapon

felemelte Weisz József büntetését hathónapi fogházra,

de az ország területéről való kitiltást mellőzte, mert időközben a vádlott magyar állampolgár lett.

Tíz év előtti gyilkosság *tetteseit tartóztatta le a beregsárréti csendőrség*

Több mint tíz évvel ezelőtt elkövetett gyilkosság újabb fejleményei tartják izgalomban Beregszász lakosságát.

A történet szálai még 1928-ba nyúlnak vissza. Egy hideg téli estén a Munkácstól nem messze fekvő beregsárréti erdő határában *orvul egyonlőtték Feldmann Dezső jómódú beregsárréti földbirtokost.* A gyilkos golyó abban a pilanatban érte a szerencsétlen gazdálkodót, amikor kislányával a városból hazajövet az erdő szélére ért. Egy árkon akarta átsegíteni Feldmann a kislányát, amikor

a sötétben lövés dördült el s Feldmann holtan esett össze.

Az akkori csehszlovák csendőrség gyanuja Feldmannék ellenségeire esett, az ugyancsak beregsárréti Gottesmann-családra.

Gottesmann Judát, a család fejét, valamint fiát, Mórt és lányát Ilonkát a csendőrség

a súlyos gyanuokok alapján le is tartóztatta,

de csakhamar szabadlábra kerültek. Nemsokkal ezután Gottesmannékat ismét letartóztatta a csendőrség, de ezúttal is, pár hónappal a letartóztatás után, szabadlábra kerültek. Szabadságuknak azonban nem sokáig örülhettek Bottesmannék, mert

a csendőrség harmadszor is letartóztatta őket.

A harmadik letartóztatás után végre is

megtört a gyilkos

Gottesmann Mór és bevallotta, hogy *Feldmann* Dezsőt ő gyilkolta meg, apja, *Juda* felbujtására.

Vallomása szerint katonai fegyverrel lőtte agyon áldozatát.

A golyókat Ilonka nevű huga szerezte meg,

akinek akkoriban kantinja volt a munkácsi kaszárnyában.

Ezután az államügyészség elkészítette a csaknem 40 oldalas vádiratot s már az esküdtszéki tárgyalást is kitűzte, azonban közben megtörtént a magyar területek visszacsatolása. *A csehek minden foglyot szabadon engedtek akkortájt s így Gottesmannék*

most már negyedszer, ismét szabadlábra kerültek.

Már-már úgy látszott, feledésbe megy a beregsárréti gyilkosság, amikor most *szenzációs fordulat állott be az ügyben.*

A beregsárréti csendőrség a több mint tíz esztendővel ezelőtt elkövetett gyilkosságért letartóztatta a Gottesmann-család tagjait s átkísérte őket a beregszászi ügyészség fogházába.

Most, hogy a beregsárréti gyilkosság ismét az érdeklődés középpontjába került, az ottani környék lakossága nagy izgalommal várja az ügy további fejleményeit.

— **Adomány.** A *Remény* asztaltársaság a Horthy-repülőalap javára 10.— pengőt, a mentők javára ugyancsak 10.-- pengőt juttatott el szerkesztőségünkbe. — A Horthy Miklósné segélyalap javára Worthmann Arnold (Paulay Ede-u. 6) ma 20 pengőt juttatott el szerkesztőségünkbe.

Farkasházy Miklós és Donner Gertrud Mária legújabb művei

A művészetet kedvelő közönség jól ismeri *Farkasházy* Miklós és *Donner Gertrud Mária* művészi portréját; sajátos, egyéni utakon haladó műalkotásaikat a multban rendezett kiállításokon ismételten alkalma volt megcsodálni és értékelni. A két művész most a karácsony előtti hetekben petrezselyemutcai műtermében rendezett legújabb műveiből kiállítást. *Farkasházy* élménygazdagságával, anyagot szerető festői technikájával és kifejezésformájának sokrétűségével mindig újabb és újabb meglepetést jelent a szemlélőnek. Művészetének lényege a mondanivalók szabad, festői kifejezése. A tér körülhatárolt szemléletét ostromolja, hogy széles áradásban mesélhessen a szép színek és élő formák nyelvén erről, amit eddig csak a költészet tértől nem kötött nyelvén mondhattunk el. Mindig megtalálja a legalkalmasabb kifejezési eszközt. Stilizált kompozicióit elvont színhatásokkal fejezik ki érzéseit és élményeit. Különösen olaszországi képeinél érezni ezt. A délvidék fényteli, színekben tobzódó tájai, utcarészletei meleg színhatásban oldódnak fel. Egyszerű csendéletei, melyek olykor *Van Gogh* reminiszcenciákat ébresztenek bennünk, a színkontrasztok, a fény és árnyék problémáit oldják meg; ceruzarajzai stilizált, leegyszerűsített vonalvezetésükkel finomságot fejeznek ki. *Donner* Gertrud Mária szobrai mind nagyobb értelmet nyernek kifejező készségükben, áttekinthető tagozódottságukban. Művészi módon emeli ki a fény és a vonalak harmonikus hatását. Ábrázolóművészete kompozicióiban a zárt egységet sohasem bontja meg. Porcellánfigurái mozdulataikban harmonikusak, finomak. A két művész közösen készített fadoft-képeinek, színes vonalreliefjeinek művészi hatása az egyszerű rajzban és különös színezésben jut kifejezésre. *(kb.)*

TARZAN és FIA

RADIÓ MŰSOR

BUDAPEST I. Állandó műsorszámok. 6.45: Torna, hírek, hanglemezek, utána hírek. 12.00: Harangszó, Himnusz, időjárásjelentés. 12.40: Hírek. 1.20: Időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 2.45: Műsorismertetés. 3.00: Árfolyamhírek. 4.45: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 7.15: Hírek. 9.40: Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 10.40: Hírek német, olasz, angol, francia és eszperantó nyelven. 12.05: Hírek.

Kedd, december 19.

BUDAPEST I. 4.20. Légvédelmi előadás. 5.15. Népszerű filmszámok. 5.45. Eszperantó nyelvű előadás. 6.10. Szalonzenekar. 6.40. Magyar önismeret. 7.25. Operaismertetés. 7.30. „A Rajna kincse" előadásának közvetitése az Operaházból. Közben hírek; időjárásjelentés. 10.35. Cigányzenekar. 11.20. Hanglemezek.

BUDAPEST II. 6.10. Mezőgazdasági félóra. 6.50. Francia lecke. 7.30. Magyarorosz műsor. 8. Hírek. 8.20. Melles Béla-zenekar. 9.35. Időjárásjelentés. 9.40. Felolvasás. 10.05. Cigányzenekar.

Szerda, december 20.

BUDAPEST I. 10.15. Gyermekdélelőtt. 10.45. Felolvasás. 12.10. Hanglemezek. 1.30. Katonazenekar. 4.15. Diákfélóra. 5.15. Cigányzenekar. 6.15. Kortörténeti hangkép-sorozat. 7.10. Magyar önismeret. 7.25. Herz Lili zongorázik. 8. „Phédra." (Szinműelőadás.) 10.18. Szalonzenekar. 11.20. Cigányzenekar.

BUDAPEST II. 7.38. Olasz lecke. 8. Hírek, ügetőeredmények. 8.20. Hanglemezek. 9.35. Időjárásjelentés.

Gyönyörű fiatal lányt
keresek „Diszkréció" jeligére.
Eric von Stroheim

VIGYÁZAT!
CSAPDA!

— **Tegyen egy sétát** a Kálvin-téri Fenyves Áruház karácsonyi vásárán és Önt is meglepi majd a hatalmas választék és az olcsó árak, például: Csodaszép müselyem-nyakszalak vagy kendők csak 1 pengő 90-be kerülnek. Elegáns szőrme-muffretikül húzós zárral 4 pengő 80. Egy pár meleg sarkos házicipő 2 pengő 98 fillér. Tiszta gyapjú női divatmellény 5 pengő 80. Egy 6 személyes étkészlet — ábrosz és hat szalvetta vásári ára 4 pengő 80. Egy méter nagyon szép marokén vagy krepon imprimé ára most csak 1 pengő 98 fillér. Kálvin-tér 7.

Özv. Klein Ferencné sz. Sugár Jolán, kisleánya Veronika és összes hozzátartozói fájdalommal jelentik, hogy a legjobb férj, apa, vő és testvér

Klein Ferenc

38 éves korában Rahón hirtelen elhunyt.

Miskolc, 1939. december 16.

Betegsége miatt főbelőtte magát egy debreceni uriasszony

Debrecen, december 19.

(Az Esti Kurir tudósítójának telefonjelentése.) Tegnap délután Debrecenben vitéz *Burián* Zoltán tüzérőrnagy *felesége agyonlőtte magát* A 35 éves úriasszony boldog családi életet élt férjével, *néhány évvel ezelőtt azonban súlyosan megbetegedett.*

Fájdalmai miatt többször kijelentette, hogy végez magával.

Hozzátartozói éppen ezért fokozott gondossággal ápolták és figyelemmel vették körül a beteg úriasszonyt. *Burián* Zoltánné tegnap délután *egyedül maradt a lakásban.* Amikor férje hazatért,

feleségét a hálószobában, ágyán fekve, mozdulatlanul találta.

Azt hitte alszik, fel akarta ébreszteni, de megdöbbenve tapasztalta, hogy nem mozdul. Orvost hívott, aki *már csak a beállott halált állapitotta meg.*

Az uriasszony férje pisztolyával lőtte főbe magát.

A golyó az agyán hatolt át és azonnali halált okozott. Két búcsúlevelet hagyott hátra, egyiket a rendőrségnek, másikat férjének címezte.

Zsidónak nézték a jászberényi nyilasvezért: egy halott

Felmentő ítéletet hozott a szolnoki törvényszék

Halált okozó súlyos testi sértés büntettével vádolva került a szolnoki törvényszék elé *Patonay* József jászberényi kereskedő, az *ottani nyilaspárt vezetője.* Az volt ellene a vád, hogy

agyonlőtte Matók József fiatal földmüvest.

Patonay a törvényszék előtt kijelentette, hogy *nem érzi magát bűnösnek, önvédelemből lőtt rá Matókra és nem akarta megölni.*

— Október 8-án, vasárnap délután a tötevényi szőlőkből tartottam hazafelé — vallotta — és szembe jött velem kocsin *Matók* Dezső, akit azelőtt sohasem láttam.

Matók ostorával rám csapott és lebüdöszsidózott.

Esernyővel visszaütöttem, majd mikor Matók kocsijáról leugrott, *elfutottam, mert nem akartam verekedni.* Matók utólért, *ostorával rám csapott,* mire kicsavartam kezéből az ostort és eldobtam. Erre szőlőkarót ragadott fel és azzal üldözött.

Riasztó lövést adtam le, de ekkor sem hagyta abba üldözésemet és állandóan zsidózott.

Beszorított egy olyan helyre, ahonnan *nem volt menekülési lehetőségem,* mert széles vizesárok állta el utamat. Újból rámtámadt, mire megint figyelmeztettem, hogy fegyver van nálam. Amikor láttam, hogy minden hiábavaló,

lábára célozva elsütöttem a revolvert, de közben megcsúsztam és igy történt, hogy a golyó Matók ágyékába hatolt.

A bíróság több tanut hallgatott ki, akik *igazolták, hogy Matók zsidózott és ostorával bántalmazta Patonayt.* Az orvosszakértők véleménye szerint *a Matókot ért lövés nem volt halálos. azonban*

fertőzés lépett fel és ennek következtében halt meg a szerencsétlen ember tiz nappal a verekedés után.

A bíróság megállapította *a jogos védelem fennforgását* és ezen az alapon *Patonay Józsefet felmentette.* Az ítélet nem jogerős.

Pénzbüntetésre ítéltek egy fiatal tisztviselőt, mert mulatozás után *meglopta partnerét*

Báder István húszéves magánhivatalnok egy esztendővel ezelőtt betért a Jókai-utcában lévő *Paprika-csárdába,* ahol összeismerkedett dr. *Barna* Bélával. Éjféltől másnap délig együtt mulattak, majd kimentek autóbuszon *Pestújhelyre,* Barna lakására. Itt dr. *Barna csakhamar elaludt* és

új ismerőse, Báder István kilopta zsebéből az ott talált 130 pengő készpént és megszökött.

Dr. *Barna* este elpanaszolta a *Paprika-csárda* pincéreinek, hogy az a fiatalember, akivel mulatott, meglopta. *A pincérek vállalkoztak arra, hogy kézrekerítik Báder Istvánt, akit meg is találtak az Andrássy-úton.* Közrefogták és rárivaltak: *Gyerünk a doktor úrhoz!* A megriadt *Báder* mindjárt tudta, miről van szó s

azonnal átadta a pénzt a pincéreknek azzal, hogy a tárcában több is van, mint amennyi eredetileg abban volt.

Az egyik pincér a pénz átvétele után *tettlegesen inzultálta* a fiatal magánhivatalnokot, úgyannyira, hogy *eleredt az orravére.*

Az ügynek az lett a folytatása, hogy

Báder a két pincér ellen rablás büntette miatt följelentést tett.

Elmondta, hogy *tettlegesen bántalmazták és elvették tőle a pénzt.* A pincérek ellen azonban *megszüntették az eljárást,* majd az ügyészség

Báder István ellen vádiratot adott ki lopás és kétrendbeli hamis vád büntette miatt.

A büntetőtörvényszék a fiatal magánhivatalnokot összbüntetésül *hathónapi börtönre ítélte.* Fellebbezés folytán a budapesti itélőtábla tárgyalta ügyét és Bádert a pincér terhére elkövetett *hamisvád büntettének vádja alól fölmentette,* mert *Báder a testi bántalmazástól felindult állapotában és félelmében tette meg a pincérek ellen a följelentést* s így ezt a följelentést nem lehet tudva hamis panasznak tekinteni. De a tábla is bűnösnek mondotta ki *Bádert lopás vétségében* s *ezért kétszáz pengő pénzbüntetésre ítélte* el.

Üdülésre és pihenésre

szorulók, lábbadozók, légzőszervi bántalmakban, emésztési zavarokban, degkimerült ségben szenvedők, akik a Felvidéken, Pelsőcön, a

PELSŐCI GYOGYINTÉZET

üdülő osztályaiban kívánják

téli vakációjukat

eltölteni, kérjenek prospektust.

Igazgatóság: Budapest, VII., Károly király-út 1. II. em. 6. Telefon: 135—433.

Gyógyintézet: Pelsőc, Gömör-Kishont vármegye. Telefon: Pelsőc 7.

Készülődés a karácsonyi ünnepekre

A karácsonyi sütés-főzés kedves gondja minden háziasszonynak. Éppen a kérdés időszerűsége miatt az Elektromos Müvek honvéd-utcai főzőelőadásain a karácsonyi sütés-főzésre adnak tanácsot. Előadások: hétfő, csütörtökön és péntek d. e. 10 órakor, továbbá szerdán d. u. 5 órakor.

„NEM MŰKÖDNEK AZ EGYES KEREKEK…"

(H. B.) Hová lett a tavalyi hó? — így boronganak a csodaszarvas csatlósai, akik bizony tavaly ilyenkor vígan toporogtak a havon, bátran taposták a világot. Készülődtek a halhatatlanságra az *Egyedül vagyunk 1938.* című egyletben. De lucsok lett a tavalyi hó, megolvadott a „keményen körvonalazott gondolat" és akik akkortájt oly sürgősen és tömegesen hirdették, hogy „egyedül vannak", ma már egyedül sincsenek. Csak a lapjuk van egyedül, az „Egyedül vagyunk 1939." című folyóirat, mely lankadatlanul dicsérgeti a megolvadt havat és az „örök magyar nekibúsulást." Vígan nekibúsultak a hazának, hiszen az akkori miniszterelnök úr is azt mondotta, hogy amikor elfáradt az egész napi munkában, este kilenc óra felé „nekibúsult" a magyar sorsnak.

Olykor-olykor most is nekibúsulnak. Rátz Jenő, a csodaszarvas egyik idomára most is a tavalyi modorban szeretné idomítani a magyar multat, „azokat az eszméket, melyeket szentistváni gyűjtőnév alatt ismételgetnek unos-untalan." Ez a szentistváni ismételgetés nem tetszik Rátz Jenőnek. Nem tetszik neki, hogy az „ó-liberalizmus, a reakció, a haladással és a korszerűséggel szembenállók frontján" inkább ragaszkodnak Szent Istvánhoz, mint „a reformok hívei". A szerző nem szereti a „puffogó szóvirágokat", de kijelenti, hogy igenis van szentistváni gondolat, csak „tudatosítani" kell. Nohát, majd ő tudatosítja. A csodaszarvasra várt a haza ezer év óta, hogy tudatosítsa Szent Istvánt. Ők tehát ezennel tudatosítanak. „Világnézetek harca tombol körülöttünk Európában", — írja Rátz Jenő. — „Ezeknek hatása alatt hiányzik a nemzetben az egységesség. A nemzet belső szerkezetében az egyes kerekek már nem működnek és kapcsolódnak simán és zavartalanul egymásba." Hiányzanak a kerekek, nem működnek simán egymásba. Ezen tehát segíteni kell. Át kell alakítani a történelmet, idomítani kell a multat, híven a korszellemhez.

Rátz Jenő szerint ugyanis „a szentistváni gondolat jelenti a korszellemhez való állandó alkalmazkodást a maradisággal, a megcsontosodással, vagyis a haladással szemben". Korszellemidézés közben megfeledkezett a szerző arról, hogy Szent István valóban legyőzte az időt, jobbkeze romolhatatlanul ránkmaradt, megcsontosodva, politikája pedig mindörökre megszabta a mi országunk rendjét. Nem mi idomultunk a korszellemhez, de a jövő-menő koráramlatok idomultak ehhez a rendhez, Szent István örök rendjéhez.

Szent István nem hódolt meg a koráramlatoknak, a mi hazánkba nem nyomult be a hűbériség rendszere. Ő nem követte a bizánci császári mindenhatóság példáját, nem volt ő se despota, se tirannus, hanem Rex Christianus, igazságos, bölcs, kegyes és szigorú király. Őt nem „a gazdasági túlsúlyból eredő lenyűgöző hatalom" koronázta meg, hanem a szabad magyar nemzet. A lenyűgözés és a túlsúly újabb eredetű fogalmak, a csodaszarvas szótárából. Szent Istvánnak nem volt „korlátlan" hatalma, nem lehet kényúrnak és diktátornak megtenni őt. A középkori keresztény királyság legragyogóbb alakja volt, korának legnagyobb diplomatája. A keresztény királynak pedig nem volt korlátlan hatalma. Korlátozta őt a felelősség Isten és az egyház iránt. Ő nem ötletekkel kormányzott
hanem a keresztény rendet szolgálta; Istennek felelős uralkodó volt.

Az ő rendszerét nem kellett „eszményesíteni", mert a kereszténység neki nem „ideológia" volt, mint a szerző véli, hanem maga az élet. Csodaszarvasék folyton „krisztusi ideológiáról" beszélnek és sajnálatos zavarukban nem veszik észre, hogy ezáltal a kereszténységet valami gazdasági, uralmi, vagy bölcselmi rendszerré silányítják, holott a kereszténység nem bölcselet, nem „ideológia" és nem kormányzati elv, hanem elsősorban kegyelmi rendszer. Csak a csodaszarvas „eszményesít", de Szent István az eszmény maga volt.

Rátz Jenő szerint Szent István „újításait idegen eredetük miatt nem értették meg". Csak az idegen szellemű történetírás mondhat ilyet. Szent István rendje nem idegenből származott. Ez a rend a magyar nemzeti lélek legsajátosabb műve volt. Jegyezzék meg végre, hogy Szent István nem „közvetített" és nem „egyenlített ki" Kelet és Nyugat között, hanem önálló magyar hivatást teremtett nemzetünknek.

Ez a hivatás pedig ezer esztendeje az volt, hogy ne a korszellem szélfúvása szerint imbolyogjunk. Az örök magyar szellemnek sohasem parancsolt semmiféle kor. A mi szellemünk parancsolt a kornak. A koráramlatok elenyésztek, de a mi szabad szellemünket és méltóságunkat nem tudta megfogyasztani a korszellem semmiféle divatja. Minden koroknak példát mutattunk, miként kell élni, küzdeni és halni, minden időn és korokon túl. A magyar nép példát mutatott a változó világnak az örökkévalóságból. Minket sohasem a korszerűség vezényelt. Mi az örök eszményeket követtük, az emberi eszményeket, melyek nélkül nem ember az ember, akárhogy korszerűsítik.

Ez a mi rendületlen küldetésünk, az örök magyar küldetés, melyet sem irígy idő, sem víz el nem moshat, de túl minden időn és korokon megtestesíti azokat a megszentelt eszményeket, melyekért élnünk és halnunk rendeltetett: a gyöngék oltalmazását, a szabadságot, az igazságosságot, mindazokat a régi erényeket, melyek

örökkévalók.

— Vese- és cukorbetegeknél, köszvényben és csuzban szenvedőknél egy pohár természetes „Ferenc József" keserűvíz reggel éhgyomorra véve, a beleket alaposan kitisztítja, a gyomor és a máj működését előmozdítja s az anyagcserét és az emésztést sok esetben lényegesen megjavítja. Kérdezze meg orvosát!

Az olasz sajtó az orosz-német szerződésről

Róma, december 19.

A Stefani-iroda diplomáciai szerkesztője írja:

Ciano gróf nagy beszédét kedvezően fogadta az egész európai sajtó, sőt lehet mondani: az egész művelt világ sajtója. Svájcban elismerték, hogy az olasz miniszter nyilatkozatai meggyőzően bizonyítják az olasz politika állandóságát és ragaszkodását a békés revízióhoz, amelyet a fasiszta rendszer a legelejétől kezdve követelt.

Ez a megingathatatlanul szilárd olasz politika az európai biztonság és haladás eleme lehetett volna, ha nem kerül ellentétbe mások tévedéseivel. Olaszország mostani benemavatkozását a svájci közvélemény úgy magyarázza, hogy Olaszországnak nincs beavatkozási kötelezettsége mindaddig, amíg nincs oka magát szabaddá tenni a Németországgal kötött szerződéstől.

A fasiszta Olaszország hű marad az igazság egyetemlegességéről és emberiességéről vallott felfogásához. Ezt az eszmét valamennyi nép elfogadhatja.

Elismerik, hogy Ciano gróf beszédének mindenesetre megvolt az az eredménye, hogy kényszeríti a nyugati demokráciákat, hogy gyökerükig vizsgálják meg a tartós béke kérdéseit és belássák, hogy ezt a békét nem lehet sem az erőre, sem az erőszakra felépíteni, mint ahogy nem lehetett Versaillesban sem.

A spanyol közvélemény Ciano gróf beszédében főleg azt emeli ki, hogy a nemzeti, nagy és szabad Spanyolország ellenséges erők beavatkozása nélkül a Caudillo vezetése alatt már 1936 novemberében győzött volna. A beáramló nemzetközi dandárokkal szemben kitűnő segítség volt a lovagiasan nyújtott római-latin fellépés.

A dunai és a Balkán-világ közvéleménye megértette Ciano gróf nyilatkozatainak fontosságát, amelyekben újra hangsúlyozta, hogy Olaszország ezen a sakktáblán nem akar ugyan tömbpolitikát, de megvédeni szándékozik a rendet és az igazsággal kiépített békét.

Az olasz kamara szívélyes magyarbarát tüntetésére Budapest néptüntetésekkel válaszolt:

A Corriere Padano „Olaszország Olaszországért" című vezércikkében többek között a következőket írja:

Miért nem ment bele Olaszország a háborúba?

Ciano gróf beszéde után aligha merülhet fel a legcsekélyebb kétség Olaszország magatartása tekintetében. A beszéd alapján világosan megállapítható, hogy

a német-olasz szerződés békeszövetség volt, amelyet azzal a céllal kötöttek, hogy legalább három évig, tehát az 1942—43-as évek végéig biztosítsák Európa békéjét.

Nincs még egy állam, amely annyit tett volna a béke érdekében, mint Olaszország. Ha tehát szeptember elején nem ment bele a háborúba, az nem azért történt, mert katonailag nem volt felkészülve, hanem mert Németországgal szemben vállalt kötelezettségei ezt nem írták elő és érdekei azt írták elő, hogy igyekezzék a Földközi-tenger környékén a békét és a rendet fentartani.

Olaszországot semmi felelősség nem terheli azért, hogy az oroszokat visszahívták Európába. Oroszország fellépése a németek oldalán kizárólag Németországot érinti, minthogy az olasz külügyminiszter csak augusztus 21-én értesült Ribbentroptól arról, hogy két nap multva megkötik a német-orosz egyezményt.

Mi tehát nem távolodtunk el a német-olasz szerződés szellemétől vagy betűjétől, amely minden kérdésben rendszeres tanácskozást ír elő. Németország egyébként maga ismerte el elsőnek az olasz magatartás jogosságát.

A két ország különben továbbra is együtt marad a szövetségi szerződés és az azt megelőző és követő megállapodások értelmében. Olaszország a cselekvés terén teljesen ura marad elhatározásainak és minden út nyitva marad számára.

Mikor értesült Olaszország a német-orosz megegyezésről

A Tribuna szerint Ciano gróf beszéde két új körülményt fedett fel. Először is rámutat a német eljárás elsietett voltára, tekintettel az Olaszország és Németország között létrejött megállapodásokra. Másodszor arra, hogy a szovjet tényező megjelenéséről, a német-orosz megegyezésről, csak annak előestéjén értesítették Olaszországot.

A mai háborúban, amely egészen újszerűnek mutatkozik és amelynek igazi céljai és igazi szereplői sem ismeretesek, Olaszország lábhozelt fegyverrel várakozik. Olaszország nem semleges; készen áll arra, hogy beavatkozzék, ha érdekeit vagy célkitűzéseit veszélyeztetve látja.

Olaszország tehát hű maradt külpolitikájának alapvető eszméihez, amelyek: a revízió, a bolsevistaellenesség és az olasz érdekek védelme.

A Lavoro Fascista megállapítja, hogy a jelenlegi háborúban az a különleges helyzet állt el, hogy a világ népeinek figyelme a háborún kívül maradt nemzet felé irányul, Olaszország felé, amelynek politikáját — mint Ciano gróf beszédéből is kitűnik — nem pillanatnyi elgondolások és befolyások, hanem maradandó eszmei irányelvek vezetik. Olaszország a Duna-vidéken és a Balkánon igyekezik megteremteni a népek békés együttélését és arra törekszik, hogy az ütköző nemzetek diplomáciai úton szüntessék meg a közöttük fennálló ellentéteket.

Ciano gróf beszéde megerősítette az olasz politikának azt az alapvető tételét, hogy minden változás és eltolódás a Balkánon és a Dunavidéken, amely belülről vagy harmadik hatalom kezdeményezése folytán bekövetkeznék, közelről érinti Olaszországot.

Az Avvenire szerint Olaszország már az angol-francia-orosz tárgyalások idején felemelte szavát az Oroszországgal való szövetkezés ellen, óvakodott tehát attól, hogy a német birodalom és a Kreml között létrejött szerződés gépszíjához nyuljon.

Olaszországot csak a befejezett tényekről értesítették s továbbra is megmarad bolsevistaellenes magatartása mellett, amely a Földközi-tenger és a Dunavidék védelmében érvényesül.

A római rádió szerint Ciano külügyminiszter beszéde azt jelenti, hogy Európából a versaillesi békeszerződések szellemének, tartalmának és megvalósításának egyaránt el kell tűnnie.

Olaszország hű marad barátaihoz. Az olasz érdekek, a valódi olasz érdekek és a valódi európai érdekek között nincs különbség. A fasizmus útjai és célkitűzései tiszták, Olaszország teljesen szabadon választja a cselekvés módját.

Olaszország — ezt ma már mindenki látja — a béke utolsó fellegvára. Róma magatartása fogja meghatározni a háborúból levonandó következtetések módját és esetleg azt is, hogy az új béke hogyan és milyen módon épüljön fel. Olaszország a legönzetlenebb módon gondolkodik és a hegemóniának még a gondolata is távol áll tőle. *(MTI)*

— **Az Országos Társadalombiztosító Intézet Egészségügyi Múzeuma** szociális előadás-sorozatában dr. *Ferdinándy* György OTI orvos-fogalmazó december 20-án d. u. 7 órakor «*Az influenza*» címen az intézet földszinti előadótermében (VI., Eötvös-u. 3.) előadást tart.

— **A szép képek specialistája** Várkonyi Studió, IV., Deák-tér 3. sz. Telefonbejelentés: 181—343.

— **Halálozás.** *Abonyi* István hosszas szenvedés után meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

— **Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat «Herend 100 éves» c. kiállítása** — amely a társulat állandó mintakiállításával van egybekötve — a nagy érdeklődésre való tekintettel december hó 16-tól 23-ig bezárólag délelőtt 10 órától este 7-ig lesz nyitva. December 24-én és és 26-án, valamint 31-én és 1940 január 1-én és 6-án délelőtt 10 órától 1 óráig, a közbeeső hétköznapokon pedig délelőtt 10 órától délután 4 óráig tekinthető meg a társulat V., Mária Valéria-utca 12. szám alatti kiállítási termében. Belépődíj 1 pengő, kedvezményes utalványra 50 fillér.

— **Szenvedő, beteg asszonyok** gyakran már egy kis pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvízzel is nagyon könnyű, lágy bélkiürülést érhetnek el, ami igen sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre. Kérdezze meg orvosát!

AMBASSADEUR
HOLNAP ESTE NYILIK. PODMANICZKY-UTCA 8.
RADICS GABI jazz-zenekara
Énekelnek: SZŰCS LÁSZLÓ, a Magy. kir. Operaház volt tagja. BODNÁR PIRI, MUCKY et COMP., MILLI ANDRA. — Konferál: HALMI IMRE. — Nemzetközi műsor. — Tánc reggel 5-ig. — Vasár- és ünnepnap délután 5 órai tea. — ASZTALRENDELÉS: 118—113.

KARÁCSONYRA!
Kosztüm-, kabát- és ruhakelmék, tiszta selyem- és műselyemanyagok, mosókelmék, flanellek
leszállított árakon
BINÉT ÉS BARNA
Deák Ferenc-utca 18

Zwack-féle

GYÖNGYVÉR

LIKŐR
GYÜMÖLCSLEVEK HARMONIKUS KEVERÉKE

Nemzeti Salon 1926 márc.
48. csop. szám.

151	G. J. arcképe		1800
152	Kozmikus táj		2000
153	Pihenő alak függöny előtt		1500
154	Sztreik		2000
155	Nagy horizont		1400
156	Vizpartja tömpe fákkal, halászok		1800
157	Pihenő munkások felülről nézve		1400
158	Sikáló asszonyok		2000
159	Fekvő nő		1600
160	Anya gyermekkel		2500
161	Dunapart hazatérő munkásokkal		1200
162	Vihar		1800
163	Házfal holdsarlóval		1400
164	Csendes emberek		1000
165	Boboli-kert firenczében		1800
166	Dus olasz kert		1400
167	Zsákos ember felülről nézve		1800
168	Gond		2000
169	Apácák		2500
170	Rakodópart hajóval		4000
171	Cserépvirág		1600
172	Kezem leanderrel		3000
173	Beszélgető asszonyok felülről nézve		2200
174	Alkonyi szél		1600
175	Országuton három asszony		2000
176	Bokrok	pasztell	1300
177	Vörösházfal Velencében	„	1800
178	Napnyugta ősszel	„	2200
179	Pirosruhás alak	„	3500
180	Velencei kertrészlet	„	1800
181	Gyárudvar	„	1200
182	Napfény	„	2000
183	Ősz	„	1600
184	Öregasszony, krétarajz		1000
185	Leányfej, krétarajz		1000
186	Elmélyülés, krétarajz		1500
187	Gyárkémény, krétarajz		1400
188	Sétakocsizás Firenzében, krétarajz		1600

Fotorházy Miklós No. 122 - 233.

189	Lombosfa az Arnópartján, krétarajz	1200
190	Vitorlás, krétarajz	900
191	Vicinális, tusrajz	900
192	Dunapart eső után, krétarajz	800
193	Torcello, krétarajz	900
194	Dachaui táj, krétarajz	1200
195	Napsütés táj kéménnyel, pastell	1400
196	Külvárosi uccasarok, krétarajz	1800
197	Fák alatt, krétarajz	1200
198	Velencében, krétarajz	1800
199	Felsőolaszországi táj ciprusokkal, krétar.	1200
200	Firenze környékén, krétar.	1400
201	Velencei ucca, krétar.	1000
202	Gondolák a parton, krétar.	1200
203	Agyagos utak, pastell	1600
204	Három csónak, krétar.	800
205	Fiesolei ut 2 alakkal, krétarajz	1200
206	Firenzei dóm, krétarajz	900
207	München környékén, krétarajz	1200
208	Tavaszi napsütés, krétarajz	1000
209	Müncheni Hofbrau, krétarajz	1000
210	Rassai Károly dr. rézkarc	300
211	Árnyékban, rézkarc	300
212	Öreg malom, rézkarc	300
213	Kikötő jelzők, rézkarc	300
214	Dunapart Vácznál, rézkarc	300
215	Laguna, rézkarc	200
216	Bolgár kertészet, rézkarc	200
217	Boboli-kert Firenzében, rézkarc	200
218	Halászok a parton, rézkarc	200
219	Ujságolvasó, rézkarc	200
220	Óbuda, rézkarc	200
221	Dunapartján vasárnap, rézkarc	200
222	Domboldal, rézkarc	250
223	Virág, rézkarc	150
224	Bérház, rézkarc	150
225	Borus idő, rézkarc	200
226	Munkából hazafelé, rézkarc	150

Farkasházy Miklós

— **Műteremkiállítás.** Farkasházy Miklós és Donner Gertrud Mária szobrász Petrezselyem-utcai romantikus műtermükben mutatják be uj munkáikat. Farkasházy érdekesen stilizált, faliszőnyeghatásu pasztelljei és temperái, ennek az egyéni utakon járó művésznek ujabb fejlődéséről adnak bizonyságot, Donner Gertrud Mária szobrai pedig, különösen néhány tanulmányfeje és női aktja, finom kisplasztikai hatások mellett, erőt is sejtetnek. A művészpár saját találmányu, u. n. „fadofit" eljárással készült kőfestményei, a díszitő festészet és plasztika keverésével, érdekes és ujszerü műfajt jelentenek a képzőművészetben. (—s)

Pesti Hirlap

1943. ápr. 21.

Fortunatus Mihály

Pesti Hírlap
1943. ápr. 21.

MDK

Farkasházi Miklós

Szekér, vernis mou

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 20.l.

Farkasházy Miklós.
festőművész

— **Két kiállítás.** Síp utca 6. szám alatti műtermében mutatja be legújabb munkáit *Farkasházy* Miklós festőművész. Bravúros technikával stilizálja a természetből vett motívumait, míg azok a lehető legegyszerűbb formákban szinte ornamensekké válnak. Hogy ez a stílus nem válik üres modorossággá, arra biztosíték az az erős kontaktus, amelyben Farkasházy a természettel áll. Friss vázlatai bizonyítják ezt, amelyek tulajdonképpen csak tanulmányok stilizált rajzaihoz, de tehetségét azoknál közvetlenebbül bizonyítják. — *Kemény* Nándor a Lipótvárosi Kaszinóban rendezett kiállítást. Nagy mesterek emlékét őszintén tisztelő nemes konzervativizmus jellemzi képeit, mélytónusú borongós színeivel nagyon finom hangulatokat tud éreztetni. Különösen szépek tájképei és egy nagy vászna, a »Festő és modelljei«.

Az Est, 1924. dec. 18.

2

Farkasházi Miklós

festőművész.

— **Farkasházi Miklós kiállítása.** *Farkasházi Miklós* a külföldön nagy sikereket aratott kitünő fiatal festőművész *karácsonyi kiállitást rendez Sip-utca 6.* sz. alatt levő mütermében. A kiállitás *ma nyilik meg.*

Reggel, 1928. dec. 24.

1

Farkasházy Miklós.

Grafikus

Farkasházy Miklós karácsonyi kiállítása. Sip-utca 6. szám alatt lévő műtermében, mint az előző években, az idén is összegyűjtötte *Farkasházy* Miklós a nyilvánosságnak szánt munkáit. Ez a különös ízű kiváló grafikus a tömeghatásoknak rendkivül eredeti formanyelvét használja. A rajz dekorativ, sokszor színekre szoruló hiányát a fekete-fehér tonus teljes kihasználásával olyan tökéletesen pótolja, hogy az ember a színeket látja, holott nincs előtte más, csak fekete vonal. *Farkasházy* Miklós művészi neve ma már kontinentális csengésü, s ezért is megérdemli, hogy kiállitása, amely azutial olaj és egyéb technikával készült alkotásait is magában foglalja, a legnagyobb nyilvánosságot élvezze.

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

Forbáskány Miklós : Enteriőr lila ft
100 x 73 o. v.
J. b. l. Forbáskány 19

2000.08.29.

Farkasházy Miklósné

Szerepelt a lakást diszitő művészetét bemutató kiáll.-on. Tamás Galéria.

Kat.1935.Szept.26.-Okt.10.

Farkasházy Miklósné

A Tamás Galériában rendezett barást díszítő kiállításon kézimunkáival szerepel.

N. U. 1937. IX. 26

MDK

Farkasházy Miklósné

Lakást diszitő kiállitás. Nemzeti Ujság 1937. szept. 26.

MDK

Farkasházy Miklósné

-ie.: A mai lakás diszitőművészete. Évadnyitó kiáll. a Tamás Galériában. Pesti Napló 1937. szept. 26.

Farkasházy Vilmos keramikus M.O.K.

Fischer I. Mórics, a herendi gyár alapító
jának fia. Ő vezette a díszítő műter-
met.

Csonyay Béla: A herendi porcellán műipar
telepről. Veszprém 1918, M

MDK

Farkasházy Miklósné iparmüv. hímzések

Iparmüvészet a képszalónokban. Magyar Iparmüvészet. 1937. 189 l.

FARKASHÁZY MIKLÓS

Aukción:

Miklos Farkashazy: Gespräch vor dem Werktor.
Pastell auf Fliespapir, 51,5x64 cm.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981 ápr.
Katalogus 719.sz., 84. old.

FARKASHÁZY MIKLÓS

Aukción:

Miklos Farkashazy: Das Feuerwerk.
Pastell auf Fliespapier, 64x53 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, 1981. ápr. 6-10.
Katalogus 718.sz., 84.old.

Farkasházy Miklós (1895-1964)

„Tájtép tét alakkal"

O. tempera 48x68 J. l. f. Farkasházy

T. ár: 3000 ft

BÁV 4o.Képaukció katalógus Bp.1976 szeptember

FARKASHÁZY MIKLÓS

Aukción:
Miklos Farkashazy: Sitzende von Hinten,
Pastell auf Fliespapier, 53x72 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
454. Kunstversteigerung, Apr. 1981.
Katalogus 729.sz. 80. old.

FARKASHÁZY MIKLÓS, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
111.-FARKASHÁZY MIKLÓS,- Táj,-részkarc,-11+13.5 cm.-Ltsz,68.496.-307.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

FARKASHÁZY MIKLÓS, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
110./.-FARKASHÁZY MIKLÓS,- Nyár, /1929/,-pasztell, papir,-52+ 64 cm.-Ltsz.68.495.-307.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

Farkasházy Miklós
(1895 - 1964)

Csendélet pasztell 70X50

Vételkori ár: 1500 Ft.

BÁV 33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Farkashazy Miklós (1895-1964)

„Kerek alatt" pastell 38x56 cm

J.l. j.: Farkashazy

Kikiáltási ár: 3000 Ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Farkasházy Miklósné

l. Donner Gertrud

Farkasházy Miklós

Farkasházy Miklós (1895–1964): festő és grafikus. Olaj- és pasztellképeket, rézkarcokat készített. Műveit erős stilizáció és dekoratív színvilág jellemzi.

Mihályfi Ernő: Művészet, barátaim
Bp. Corvina 1977.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Bérház, rézk.
Borus idő, "
Munkából hazafelé, rézk.
Régi vár Felsőolaszországban, rézk.
Vonaton, rézk.
Három asszony fa alatt, rézk.

N. Szal. 48. csop. kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Halászok a parton, rézk.
Ujságolvasó, "
Óbuda, "
Dunapartján vasárnap,"
Domboldal, "
Virág, "

N. Szal. 48. csop. kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkashási Miklós, sz. Budapest 1895.

Öreg malom, rézk.
Kikötő jelzők, "
Dunapart Vácznál, rézk.
Laguna, rézk.
Bolgár kertészet, rézk.
Boboli-kert Firenzében, rézk.

M. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. szám. 6-11 l.

MDK

Farkashási Miklós, sz. Budapest 1895.

Firenzei dóm, kréta
München környékén, kréta
Tavaszi napsütés, "
Müncheni Hofbrau, "
Rassai Károly dr., rézk.
Árnyékban, "

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkashási Miklós, sz. Budapest 1895.

Firenze környékén, kréta
Velencei ucca, kréta
Gondolák a parton, kréta
Agyagos utak, paszt.
Három csónak, kréta
Fiesolei ut 2 alakkal, kréta

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 1.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Dachaui táj, kréta
Napsütés táj kéménnyel, paszt.
Külvárosi uccasarok, kréta
Fák alatt, kréta
Velencében, "
Felsőolaszországi táj ciprusokkal, kréta

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Sétakocsizás Firenzében, kréta
Lombosfa az Arnópartján, kréta
Vitorlás, kréta
Vicinális, tus
Dunapart eső után, kréta
Torcello, kréta

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 1.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Napfény, paszt.
Ősz, "
Öregasszony, kréta
Leányfej, "
Elmélyülés, "
Gyárkémény, "

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Bokrok, paszt.
Vörösházfal Velencében, paszt.
Napnyugta ősszel, "
Pirosruhás alak, "
Velencei kertrészlet, "
Gyárudvar, "

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 1.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Rakodópart hajóval, rajz
Cserépvirág, rajz
Kezem leanderrel, rajz
Beszélgető asszonyok felülről nézve, rajz
Alkonyi szél, rajz
Országuton három asszony, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Sikálóa asszonyok, rajz
Fekvő nő, rajz
Anya gyermekkel, rajz
Dunapart hazatérő munkásokkal, rajz
Vihar, rajz
Házfal holdsarlóval, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

Farkashási Miklós, sz. Budapest 1895. MDK

Csendes emberek, rajz
Boboli-kert firenczében, rajz
Dus olasz kert, rajz
Zsákos ember felülről nézve, rajz
Gond, rajz
Apácák, rajz

M. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MTA

Éber Sándor, sz. 1878 Rákoskeresztur

H. Szal. 48. csop. kifil. 1926. márc. 5-7 l.

M.D.K.

Farkasházi Miklós

Ceruzarajzának repr.-ját bemutatja a lap a Bibliothéka kiállitásáról.

Szinház, Bp. 1945. szept. 5-11. I. évf. 4. sz. 25. lap.

Farkasházy Miklós

— **Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület kiállitást rendez *Farkasházy* Miklós, *Kemény* László, *Zsólér* Ákos festőművész és *Donner* Gertrud Mária szobrászmüvész müveiből. Külön érdekessége a kiállitásnak az ujszerü *Donner—Farkasházy*-féle „Fadofit" szines vonalreliefek, melyek most kerülnek először a nyilvánosság elé. A kiállitás, mely iránt már is nagy érdeklődés nyilvánul meg, e hó 14-én, szombaton délben 12 órakor nyilik meg a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület V., Erzsébet-téri termeiben.

N.U. 935 IX/8

Nemzeti Ujság 1935. IX. 8.

Farkashásy Miklós

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán új művészi technikával jelentkezik, neve „Fadofit", mely emlékeztet a keramikai munkára.

Nemzeti Újság 1935. IX.14.

Farkas házy Miklós

Feksillanó Balaton, tusrajz

Nemz. Sportbiz, MKépzőr
Kiáll. Katalógus 1945 au

Farkasházy

Egyénisége mérséklőleg hat a szecesszióra, bár az új technológiák alkalmazása elől nem tud kitérni.

Katona Imre: A herendi porcelán történetéhez; Ipari Művészet, 1978. 3. sz. 42. l.

Farkasházy Miklós

Balatonparti vasárnap, pastell

Nemz. Sportbiz, MKépzőr
Kiáll. Katalógus 1945 aug

Farkasházi Miklós

Tél, pasztell

Magyar Képzőművészeti
I. Kiáll. Katalógus 1946 jú

Farkasházy Miklós

Fák - szines rézkarc Bp.1962.
370x290 mm. 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.
232.1.

Farkasházy Miklós

Műve szerepelt a Budai Szépműv.Társ. tagjainak kiáll.-án.

N.U.936.XII.23.

Farkasházi Miklós

festőművész

× **(Farkasházi Miklós)** képei Donner G. M. szobrai *„Fadofit"* színes vonalreliefek kiállítása II., Petrezselyem-utca 12. alatt pár napig még nyitva.

Budapest Hirlap

1936 I. 5

1

Farkasházy Miklós

festőművész

— **Farkasházy Miklós kiállítása.** A szépművészeit kiállítások Mária Valéria ucca 8. szám alatti helyiségeiben április 2-án, vasárnap délelőtt nyílik meg *Farkasházy* Miklós kollektív kiállítása. A külföldön is jólismert festőművész legújabb munkáit mutatja be ezen a kiállításán, amelyet művészi körökben nagy érdeklődéssel várnak.

Magyar Hirlap

1933 III. 29

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

Farkasházy Miklós

Alkotásával szerepelt a Balatoni Társ. kiáll. án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.IX.21.

Farkasházi Miklós

Részt vesz a Balateni Társaság Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásán

U.93e.IX.21.

Farkasházy Miklós
festőművész

Gyüjteményes kiállitás - Fränkel-szalonban - a néhány éve hallgató müvész állitja ki legujabb képeit. A grafikus Farkasházy, mint festő se tagadja meg önmagát és ornamentális látását talán még gazdagabban rögziti vászonra és az ecsettel még dekorativabban fejezi ki, mint a rajz eszközeivel. Optimizmusa és humora is hangsulyozódik a szinek nyelvén és derüs világnézetté általánosul képein. A lelki harmónia és müvészi kultura vigasztaló látványa ez a kiállitás.
Magyar Hirlap
1933. IV. 2.

Farkasházy Miklós

Alkotásával szerepelt a Balatoni Társaság kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.O.930.IX.21.

Farkasházy Mihály

szerepelt az V. balatoni kiállításon.

PH. 1933. V. 7.

Farkasházy Mihály

Szerepelt az V. balatoni kiállításon

M. 1933. V. 9.

Farkasházi Miklós

művészetéről, munkásságáról szóló Genthon-cikkek, tanulmányok felsorolása:

Kovács Éva: Genthon István megjelent műveinek jegyzéke. - Művtört.Ért. 1970.4.sz.253-257. l.
253. l.

Farkasházy Miklós

szerepelt az V. balatoni kiállításon.

EK 1930. V. 9.

Farkasházy Miklós

festőművész

— **Két kiállitás.** A Mária Valéria-utcai kiállitó-csarnokban *Farkasházy Miklós* festményeit és rajzait látjuk. Azt, hogy vérbeli rajzoló, nemcsak eddigi munkáiból tudjuk, hanem itt is meggyőz bennünket mesteri rajztudásáról, különösen párizsi munkáin. Annál kevésbé elégitenek ki festényei, amelyek, ha pasztellek, valósággal szőnyegszerüek, ha pedig olajfestmények, szines ablaktervekként hatnak. Az előbbiek poéntilista festésmódja, ha egy-egy művén tetszetős is, igen kevéssé meggyőző, az utóbbiakat szemlélve pedig ugy érzi az ember, mintha hirtelen visszazuhant volna 1900-ba, a kigyóvonalakban vonagló szecesszió fénykorába. — A *Tamás Galéria* a mai magyar képzőművészet keresztmetszetét adja, képben, szoborban, grafikában. Különösen *Aba-Novák, Derkovits, Egry, Ferenczy Noémi, Márffy Ödön, Perlrott-Csaba, Szőnyi István* egy-egy már régebbről ismert, de mindig örömmel látott festménye, *Bornemissza Géza, Egry József, Márffy* és *Vaszary János* grafikus munkái és *Medgyessy, Mészáros, Csorba* **szoborművei jelentik a kiállitás nagy értékeit.** *(f. j.)*

11 7
3 2

Pesti Hirlap

1933 IV. 2

Pengő		Pengő	
en			
Le a bevételt... ...			
Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Farkasházy Miklós

Művével szerepelt a Nemzeti Szalónban a Balatoni Társaság negyedik képzőm.kiáll.-án.

Az Est, 930.IX.21.

Farkasházi

Művével szerepelt a Balatoni Társaság kiáll.-
án a Nemzeti Szalónban.

M.H.930.IX.21.

Farkasházi Miklós

Fesdőművén

— **(Farkasházi Miklós képei.)** A Fränkel-szalón holnap megnyíló kiállításán *Farkasházi* Miklós állítja ki újabb műveit, néhány évi hallgatás és távollét után. Farkasházi régebbi munkássága idején kizárólag grafikával foglalkozott s bár most pasztelleket, akvarelleket és olajfestményeket állít ki, ezekben a műveiben is a grafikus szemlélet uralkodik. Mint annakidején jellegzetes rajzai, úgy most festményei is tisztára ornamentális síkdíszítmények, amelyeknek stílusalakulására nem annyira a valóságos kép-festészet, mint inkább a mozaik- és az üvegfestészet voltak hatással. E két, a függőképtől lényegében idegen műfaj befolyásának tudható be Farkasházinál a képfelületeknek az áttekinthetetlenségig való túlzsufolása és a színskála megválasztása is. Legsikerültebbek a pointillistákat és Rippl-Rónait idéző friss vízfestményei, de a pasztell és az olaj terén el kellene szakadnia eddigi mintáitól, hogy további fejlődése termékennyé és eredményessé válhasson. *(—r.)*

Magyarország

1933 IV. 2

zám.....

Pénztári szám.....

talvány.

.....*nak, címe:*.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

ltal .....

.....*ért*

[redacted]

[redacted]

[redacted]*fizetendő.*

.....*bélyeg* .....*nyugta* .....*bevonandó.*

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Farkasházi Mihály

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1929.IX.11.

Farkas Házi

festőművész

Ősi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Aktjai

Magyar Hirlap
1929.17.8.

Farkasházy Miklós

festőművész

A *szépművészeti kiállitások* termeit *Farkasházy* Miklós anyaga tölti meg. Ennek a sokoldalu fiatal müvésznek főképen pasztelljei érdekesek. Stilusa csak annyiban egységes, hogy minden dolgát a fantáziabőség, a formagazdagság és a vonaljáték ornamentális kiélezettsége jellemzi. Pasztellstilusa és technikája egyébként sürün változik és hol az üvegfestmények kontáros mozaikszerü szaggatottságára és sikhatására, hol a teret is éreztető három dimenziós olajképekre emlékeztet, sőt az interziós faragványok hatását sem kerüli el. Ebben a stilusegyvelegben is uralkodó hatás a levegőtlen szinek nemes zománca és az az érdekesség, amely biztositéka a hatásnak és a tehetségnek. Olajképei egységesek, de szegényesebb szinskálájukban és technikai befejezetlenségükben gyengébbek.

Kemenes Nyáry

1933 IV. 4.

Farkas Kásy Erikkis

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

U j s á g
1939.IX.8.

Farkasházy Miklós
és Lőmüvész

— **Farkasházy Miklós kiállítása.** A Fränkl-szalonban hosszú idő után újra látjuk *Farkasházy* Miklóst legújabb nűveivel. A grafikus Farkasházy mindinkább festővé lesz, de festményeiben is megőrzi lényének változhatatlan adottságát: az ornamentális látást. Farkasházy ornamentalizmusa azonban nem játék, hanem mint Rippl-Rónaié: spontán adottság, művészi világnézet és temperamentum kérdése. Csupa szeretet és csupa jóleső, komoly derü az a művészet, amely távolról szemléli a dolgokat, az érdekest, sőt a viccesset keresi bennük, de mégis meghatódik rajtuk. Megnyugtató nézni ezeket a képeket. *(G.)*

Est

1933 IV. 2

	Pengő		Pengő	
sen				
	Le a bevételt... ...			
	Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Farkasházy Miklós

Festőművész

KÉPZŐMŰVÉSZET

Farkasházy Miklós képei

Érdekes fejlődésről számol be a Párisból hazatért *Farkasházy* Miklós, a szépművészeti kiállítások Mária Valéria-utcai szalonjában. Erős dekorativ törekvésekkel jut el pasztellben a szabályos foltok mozaikszerű egymásmellérakásából olyan fedett kezeléshez, amely meleg színeivel néha finom és érdekes textiliák hatását adja. Ugyanezek a törekvések jelzik olajfestményeit, amelyeken a tompítottabb színekben erősen ornamentális hátterekkel ad érdekes figurális tanulmányokat. A pasztellek közül a *„Fésülködök"*, a *„Téli játék"*, s a *„Régi kép"* címűek, az olajfestmények közül a *„Vásári bódé"*, egy csendélet s a *„Gyári udvar"* címűek a legérdekesebbek. Finom, színes rajzsorozata egészíti ki a komolyértékű kiállítást.

8 órai ujság

1933. IV. 2

lap-száma	Számlázás

Össze

BI/ .....ügy

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

193 .....

Farkasházy Miklós

Festménnyel szerepelt a fiatal művészek kiállitásán a Műcsarnokban.

Est, 933.IX.10.

Farkasházy Miklós

— Farkasházy Miklós uj képeinek kiállitása. *Farkasházy* Miklós, a modern festőgárda egyik legizmosabb tehetsége, ujszerü kiállitást rendez Budán, a Petrezselyem-utca 12. sz. alatt levő műtermében (a Statisztika szomszédságában). A kiállitás keretében *Donner* Gertrud Mária uj szobrait is bemutatja, ugy hogy a december 12-én megnyiló kiállitás iránt már most általános érdeklődés mutatkozik.

N.U.936.XII.15.
Ujság,936.XII.6.
N.U.936.XII.6.

Farkasházy Miklós

A másik kiállítást *Farkasházy* Miklós rendezte munkáiból a *Sip utca 6.* szám alatt lévő műtermében. Japános rézkarcai tették ismertté a fiatal művész nevét, azután a grafikában érdekes dekoratív megoldásokat talált, most pedig a színekkel játszik kedvesen, ötletesen, különösen a pasztell felé vonzódik. A színek tobzódásának sokkal jobban megfelel ez a művészi kifejezési mód, mint az olaj. Kiállítása nagyon érdekes.

Est, 930.X.5.

Farkasházy Miklós

MDK

Szénabetakaritás, rézkarc

Távoli Duna, rézkarc

Öregfa a Dunaparton, rézkarc

Miesarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Farkaskási Miklós

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

E K. 1933. IV. 20.

Farkoshásy Miklós

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MH. 1933. IV. 19.

Farkasházi Miklós

** **Farkasházi Miklós müteremkiállitása.** Farkasházi Miklós, az ismert festőművész és grafikus ujabb munkáit bemutatja műtermében (VII., Sip-utca 6.) A kiállitás november 14. és december 9-ike között 10—6-ig minden nap megtekinthető.

Ujság 1929 XI. 17

Ujság, 929, XI. 17.

Farkasházi Miklós

(—) **Farkasházi Miklós müteremkiállitása.** *Farkasházi* Miklós, a fiatal magyar festő és grafikus-generáció külföldön is sokat szerepelt tagja nagyszabásu müteremkiállitáson mutatja be a két utóbbi esztendő termését. A kiállitás (Sip-u. 6.) november 14—december 9-ig tart.

Est, 929. XI. 17.

E. K. 929. XI. 17

Farkasházi Miklós

* **Farkasházi Miklós** festőművész kiállítása. Csütörtökön nyílik meg VII., Sip-utca 6. szám alatti műtermében *Farkasházi* Miklós kiállítása. Megtekinthető minden nap délelőtt 10 órától délután 6 óráig.

M 929 XI. 14

M. 929. +1. 14

Farkasházi Miklós

Bemutatott műve:

189. sz. „Tél", pasztell.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII

131

FARKASHÁZY MIKLÓS, grafikus

Gertrud

Farkasházy Fischer Móric dédunokája. Felesége Donner Mária szobrász és festőművésznő. 10/298/.old.

SZIGATI ISTVÁN: Donner Gertrud Mária szobrászművész érmei és plakettjei 105.98/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
~~éééééé~~- XVII. 1961. 17.sz. 1p.

Farkasházy Miklós

Bemutatott műve:

39. sz. „Felsillonó Balaton" tusrajz.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

Farkasházy Miklós

Bemutatott műve:

101. sz. „Balatonparti vasárnap," pasztell.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

Farkasházy Miklós

Alkotásával szerepelt a fiatalok kiállításán a Műcsarnokban.

Függetlenség, 933.IX.10.

Farkasházy Miklós

Alkotásával szerepelt a fiatal művészek kiállí
tásán a Műcsarnokban.

M.O.933.IX.10.

Farkasházy Miklós

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

NU. 934. IV. 18.

Farkasházy Miklós

"Új Szalon" kiállításán a Kossuth L. utcában pasztelljeivel és rajzával szerepelt.

PH. 934.IV.17.

Farkasházy Miklós

"Új Szalon" kiállításán a Kossuth
L. utcában szerepelt.

BH. 934. IV. 15-

Farkasházy Miklós

Művével szerepel az Ernst-
múzeumban, a Munkácsy-
léh kiállításán.

E.K. 939. V. 15.

Farkasházy Miklós

Szerepel az Uj Hadon Szent István-heti kiállítása.

N. U. 934. VIII. 15.
m. o. 934. VIII. 18.
ujság. 934. VIII. 15

Farkasházy Miklós

kiállítása nyílt a Lipótvárosi Társaságban.

BH. 1935. XII. 5.

Farkasházy Miklós

— **Karácsonyi kiállítások.** Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítását és vásárát dr. vitéz József Ferenc kir. herceg nyitja meg december 5-én, kedden délután 5 órakor a Technológián. (József-körut 6.). A kiállítás hétköznap reggel 9-től este 7 óráig, vasár- és ünnepnapokon reggel 10 órától 2 óráig tekinthető meg. A belépés díjtalan. — A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége Főiskolás Collégiumai karácsonyi vásárt és kiállítást rendeznek december 6., 7., 8-án a szövetség központjában (Üllői-ut 25.), amelyre minden érdeklődőt ezuton is meghivnak. — A Budai Szt. László árvaház és gyermekotthon (II., Donáti-u. 46.), a kormányzóné védnökségével vasárnap délelőtt 10-től 1-ig és délután 4-től 9-ig, hétfőn délután 4-től 9-ig a hatvan bentlakó árva gyermek ellátására és 150 nyomorgó bejáró növendék felsegélyezésére karácsonyi vásárt rendez. — A Lipótvárosi Társaskörben (Lipót-körut 1.) vasárnap délelőtt fél 12 órakor nyilik meg Farkasházy Miklós képeinek és Donner C. Mária szobrainak kiállitása.

PH 1933. XII. 3.

ARSÁG

934 V. 6

MŰVÉSZET

*** Tabáni kiállitás az Uj Szalonban.** Budapest romantikus, kedves városrésze, a Tabán már nem létezik. Ha az idő nem tudott vele elbánni, elintézték házainak és utcáinak sorsát a csákányok, a kalapácsok és a fürészek. Budapestnek talán egyetlen egy festője sincs, aki ne ment volna el ide és ne örökitette volna meg a Tabán valamelyik elmult, szétvert épületét még a maga valóságában, szépségében, kedves romantikájában. Az *Uj Szalon* kiállitási helyiségében most viszontlátjuk a tabáni utcákat, a házakat és azokat az udvarokat, amelyek annyira megragadták annak a szivét, aki valaha megállt kövezetükön, egy amolyan furcsa kutacska mellett, vagy akácfa alatt. Szinte feléled, ránk tekint itt a Tabán és jó ezt igy látni, ha másként nem, de legalább a festők szivén keresztül jó igy viszontlátni a Tabánt. A valóság hatását adják vissza fényben, formában és hangulatban *Farkasházy* Miklós rajzai. *Jeney* Zoltán vizfestményei, *Némethy* Béla modern törekvésü képei, *Kató* Kálmán, *Scholler* Rezső, *Bayer* Ágost, *Remsey* György, *Albrecht* Ferenc, *Faragó* Endre, *Négely* Rudolf, *Undy* Mária *Juhász* Jenő, *Ráth* Olga és *Dinits* Sándor festményei. A fiatal festőmüvész gárdából különösen *Csillag* József havas tabáni tája, *Tobisch* Ilona mélytónusu képe és *Pintér* Jenő stilusban, szinekben, kitünően megoldott három tabáni olajfestménye emelkedik ki. A kiállitást vasárnap délelőtt nyitják meg és az itt látható anyag bizonyára sokaknak fog örömet szerezni. *(D. A.)*

ujság 934. v. 10. m. 934. v. 6.
N. Ü. 934. v. 8.
Farkasházy Miklós

Farkasházi Miklós

MDK

Hazafelé, rézkarc

Műcsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Farkasházy Miklós festő

Szerepel a Nemzeti Szalon Nagy Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1927 VI. 16.

Farkasházy Miklós

Szerepel a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán

Nyság 1927. VI. 16

Farkasházy Miklós

Rajzokkal nekejtel a Nemzeti Szalon mag. tavaszi táblatán

Magyarság 1927 VI. 16

Farkasházy Miklós festőművész

Londonba kapott meghivást, az egyik képzöm. szalon állitja ki műveit.

Reggeli Ujság, 934.XII.24.

Farkasházy Miklós

Linoleummetszeteiből állitott ki.

M.O.934.XII.20.

Farkasházi Miklós

MDK

Négy rézkarc

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Farkasházy Miklós festő"

* **A Nemzeti Szalon kiállítása.** A Nemzeti Szalon termeiben szombaton nyilt meg fényes keretek között Farkasházy Miklós, Kemény László és Zsótér Ákos festőművészek és Donner Gertrud Mária szobrászművésznő csoportkiállítása. A kultuszminiszter képviseletében Wlassics Gyula báró államtitkár jelent meg, az irodalmi és művészeti tanácsot Tihamér Lajos dr. miniszteri tanácsos képviselte. Budapest székesfőváros részéről Liber Endre dr. alpolgármester, Pacher Béla dr. és Garancsy László dr. főjegyző jelentek meg, míg a székesfővárosi képtárat Horváth Henrik főigazgató képviselte. A megjelentek között még ott láttuk a művészeti és társadalmi világ számos előkelőségét.

* **Adorjánné és Mérő** táncintézete össztánc keretében ma, vasárnap este nyolc órakor nyilik meg. Tanfolyamok október 2-án kezdődnek. (Erzsébet-körút 44. Tel. 45—4—33.)

Új Magyarság 1935.

Uj M. 935 IX/15

Farkasházy Miklós

Szerepelt a lakást diszitő művészetet bemutató kiáll.-on. Tamás Galéria.

Kat.1935.Szept.26.-Okt.10.

Farkasházy Miklós festő"

MŰVÉSZET

DONNER—FARKASHÁZY-KIÁLLITÁS A NEMZETI SZALONBAN

Farkasházy Miklós, *Kemény* László, *Zsótér* Ákos festőművészek, *Donner* Gertrud Mária szobrászművész és a Donner—Farkasházy *Fadofit* szines vonalreliefek kiállitásának ünnepélyes megnyitása szeptember 14-én délben 12 órakor lesz a Nemzeti Szalon Müvészeti Egyesület Erzsébet-téri helyiségében. Sajtóbemutató szeptember 13-án délután 2—5-ig és 14-én délelőtt 9—11-ig.

M. 935 IX/12

Magyarság 1935. IX. 12.

Farkasházy Miklós festő

Ujság 1935. I

Ujság 1935. IX. 14

— **Kiállitás a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon idénynyitó csoportos kiállitásán *Farkasházy* Miklós, *Kemény* László, *Zsótér* Ákos festőművészek és *Donner* Gertrud Mária szobrászművésznő müveit láttuk. A három festő közül különösen figyelemreméltó *Farkasházy* Miklós szélesskáláju tehetsége. Szineinek és anyagának kezelése ha nem is eredeti, de meglepően ható. „Kék hid"-ja, ecseteket és üvegeket ábrázoló csendélete, „Női fej"-e gyüjteményének értékes, szép darabjai. Kár, hogy tehetségének sokoldalusága elfojtja müvészi karakterét. — *Kemény* László müvei közül jól sikerült Kodolányi János iró arcképe. — *Zsótér* Ákos ködös, párás tájképei nem érdektelenek. — *Donner* Gertrud Mária szobrai komoly figyelmet érdemelnek: *Mosónő*-je, *Asszony*-a, Sebestyén Ede képmása izmos tehetségről tesznek tanuságot. — A kiállitáson mutatják be *Farkasházy* és *Donner* szines vonalreliefjeiket, amelyeket „fadofit"-nak neveznek. A faalapon a konturális vonalakat reliefszerüen kiemelkedő fa-vonalak helyettesitik, az ecset feladata marad a határolt tér kitöltése. Igy a *fadofit* sokszor üvegfestmény, máskor gobelinszövés hatását kelti, anélkül azonban, hogy az üveg sejtelmes fényhatásaival, vagy a szövés anyagszerüségének müvésziségével rendelkezne. Iparmüvészeti értékelése a *fadofit*-nak bizonyára nagyobb lesz, mint képzőmüvészeti hatása *(v. a)*

Jag egyedül Czaich illatszertárban József utca 81, Mátyás tér sarok. Vidékre 5 felszerelést küldünk utánvéttel.

— **Turbinás gőzmozdony.** Londonból jelentik: A London—Midland—Scotland vaspálya lon-

Farkasházy Miklós festő

P.H. 935. IX. 15.

— **Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalon nyitja meg az idén is a képzőművészeti évet, — még alig pihente ki elmult mozgalmas szezónját, máris frissen indul az ujnak. Kapunyitó csoportkiállításának festői közül *Farkasházy Miklós* szerepel a legnagyobb anyaggal. Festményeinél, amelyek egyre jobban hasonlítanak gyapjas, bolyhos szőttesekhez, vagy gobelinekhez, mint képekhez, sokkal többre értékeljük rajzait, amelyeken tiszta vonalkulturát látunk. *Kemény László* pontos ellentéte Farkasházynak: férfias erő és szükszavuság jellemzi, nemcsak fehér-fekete városképein, hanem tájain is, amelyeken sok frisseséggel érezteti a természet lelkét. *Zsótér Ákos* tájain is ez érvényesül elsősorban, különösen *Hegyitó* és *Tarajka* című képein, amelyeken nem hígítja fel tulságosan szineit. Érdekes része a kiállításnak, *Farkasházy Miklós* és *Donner Gertrud* közös találmányu, „*Fadofit*" eljárással készült szines képcsempéinek bemutatója. Az épitészeti belső kiképzésben nagy jövője lehet ennek a hatásos uj eljárásnak (csarnokok, fürdők, mulatóhelyek faldiszitése), egyelőre azonban még képszerü megoldásokat látunk itt, melyek nem többek a kezdet tévedéseinél. Donner Gertrudnak egyébként néhány jó, erőteljes szobotanulmányát is látjuk a kiállításon. *(f. j.)*

*

A Nemzeti Szalon termeiben szombaton nyilt meg *Farkasházy, Kemény* és *Zsótér* festőművészek és *Donner Gertrud Mária* szobrászművésznő csoportkiállitása. A kultuszminiszter képviseletében *Wlassics Gyula* államtitkár jelent meg, mig az Irodalmi és Művészeti Tanácsot *Tihamér Lajos* képviselte, Budapest Székesfővárost *Liber Endre* alpolgármester.

Pesti Hírlap

Farkasházy Miklós

A Nemzeti Salon csoportkiállításának résztvevője.

Magyarság 1935. IX.15.

Farkasházi Miklós.

Munkái, rajzai szerepelnek a KUT-tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Újság, 1924. ápr. 17.

Farkasházy Miklós.

Grafikája szerepel a Szinyei-Merse Társaság tavaszi szalonjának második kiállításán.

Esti Kurir, 1927. márc. 27.

Farkasházy Miklós.

Rajzai szerepelnek a KVT tavaszi kiállításán, a Kernstok-Szalonban.

Magyarság, 1927. ápr. 17.

Farkasházi Miklós.

A Nemzeti Szalonban rendezi a KUT tavaszi kiállítását munkái szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. ápr. 14.

MDK

Farkasházy Miklós

Munkásasszony, paszt.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Farkasházi Miklós.

Grafikái szerepelnek a KVT tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Reggel, 1927. ápr. 19.

Farkasházy Miklós

Párisi Grand Salon kiállításán neve szerepelt.

M.932.T.28

Farkasházy Miklós festőművész

— **Magyar festőművész sikere Párizsban.** *Párizsból* jelentik: *Farkasházy* Miklós festőművész pénteken mutatkozott be Párizsban gyüjteményes kiállításával. Németországi, svájci és olaszországi kiállításainak sikere már előre biztosította a francia műértők érdeklődését. A kiállítást — amely mintegy ötven pasztellképet és rajzot foglal magában — báró *Villani* Frigyes párizsi magyar követ nyitotta meg szépszámú közönség jelenlétében.

Magyar Hirlap 1931.III.8.

Farkasházy Miklós MDK

Gyuri, rajz

Mücsarnok 194o Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Farkasházy Miklós MDK

Játszó gyerekek, tempera

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Farkasházi Miklós.

* (Magyar művész svájci kiállítása.) *Farkasházi* Miklós, a jónevű magyar festőművész újabban Zürichben szerepel. Az Orell-Füssli-udvar előkelő Störi-szalonjában rendezett munkáiból érdekes kiállítást.

BH. 928 V. 13

Budapesti Hirlap, 1928. Máj. 13.

Farkasházy Miklós, festő MDK.

Herend alapítójának dédunokája; München ben is, Párisban is tanult. Sokáig élt külföldön. Itthon jórészt a felszabadulás után állított ki. felesége: Donner Gertrud szobrászművésznő. — 69 éves volt.

K.K.: Meghalt Farkasházy Miklós festőművész 2

ESTI HIRLAP, bp. 1964. jún. 13.

04

MDK

Farkasházi M.

Népdal, rézk.

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jún. Csók Gal.

Farkasházy Miklós MDK

Citromvásár, tempera

Mücsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Farkasházy Miklós MDK

Vörösruhás nő, pasztell

Műcsarnok 1933.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Farkasházy Miklós

Meditálás, olf.

Miscarmok 1933 Fiatal művészek kiállítása

Terkeabáry Miklós

Medikalés, olf.

Fachaskázy Miklós

Mütereukiállítása

Mo. 1929. XI. 17.

MDK

Farkasházy Miklós

kiállitása julius 16-án nyilt meg Drezdában

Kiállitások. Magyar Müvészet 1926. 364.l.

Farkasházy Tivadar

Kiállít

EK. 1929. IX. 25.

Farkas házy Miklós

Kiákit

PN. 1929. IX. 25.

Farkasházy Miklós

Kiállít

Nv. Upp. IX. 25.

Forkoshàzy Miklós

Kiàllit

BH. 1924. IX. 25.

Forchosházy Miklós

Kálkit

Mo. 1942. II. 5.

Kérdő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 ut

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: .

Farkasházy Miklós

Kiállít

Ujsáp 1929. IX. 24.

MDK

Farkasházy Miklós festőm.

Jajczay J: Képzőművészeti szemle. Magyar Kultura
1933. máj. 5. 419-422. l.

Farkasházy Miklós MDK

Fragment, rajz

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Farkasházy Miklós

Ünnepi dal

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

MDK

Farkasházy Miklós

Munka után

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

MDK

Farkasházy Miklós
műve:

Citromvásár. Tempera.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jún. 38.1.

Farkasházy Miklós MDK

Kisdunai halászok, temp.
Pihenő, temp.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

M.D.K.

Farkasházy Miklós

Rajz a Nemzeti Szalonban megnyitott csoportkiállitásról. repr.

Szinházi Élet. Bp. 1926. márc. 28.-ápr. 3. XVI. évf. 13. sz. 42. lap.

M.D.K.

Partnership Notice

Notice is hereby given that the partnership heretofore exist-
ing between us, the undersigned, has been dissolved.

Dated at Detroit, Mich., this 28th day of June, 1926.

MDK

Farkasházy Miklós

"Kék ember a tájban", pasztell

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.10.o.

Farkasházy Miklós MDK

Citromvásár. temp.

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Farkásházy Miklós MDK

Balatoni reflexek
Balatoni reggel Keszthelyen

Balatoni Társaság V. Kiáll.
Nemzeti Szalon 1933. máj.

MDK

Farkasházy Miklós

Dutka M.:Tavaszi Tárlat. Magyar Nemzet 1952. máj.24.

MDK

Farkasházy Miklós

Budai hegyek, paszt.

Fehérnemüsök, "

Budai Szépm. Társ. kar. kiáll. 1936. dec.

MDK

Farkasházy Miklós, Kanéry László, Zsótér Akos festőművészek.

Donner Gertrud mária szobrászművész és a Donner-Farkasházy: "Fadefit" színes vonalreleifek kiállításának katalógusa. 1935 szept.14-től30-ig.

8-r., 16 sztln l.

Nemz. Szalon kiállitásai 1935-ben.

MDK

Farkasházy Miklós, festö

Gyuri. Rajz.
Játszó gyerekek. Tempera.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940.II.-III.
Kat.15.1.

Farkasházy Miklós, Kemény László, Zsótér Akos festőművészek,

Donner Gertrud mária szobrászmüvész és a Donner-Farkasházy: "Fadorit" szines vonalreleitek kiéllitásanak katalógusa. 1935 szept.14-től30-ig.

8-r., 16 sztln l.

Donner-Farkasházy:"Fadorit" szines vonalreliefek kiállitásának katalogusa. 1935.szept 14-től 30-ig.8-r., 16 sztnl.

Nemz.Szal.kiállitásai 1935-ben.

mDK

Farkasházy Miklós, Kemény László, Zsótér Akos festőművészek,

Donner Gertrud mária szobrászművész és a Donner-Farkasházy: "Fadofit" szines vonalreleifek kiéllitásanak katalógusa. 1935 szept.14-töl3o-ig.

8-r., 16 sztln 1.

Nemz.Szal.kiéllitásai 1935-ben.

Farkasházy Miklós festőművész

Maditálás

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Műcsarnok.

MDK

Farkasházi Miklós,

a N.Sz által rend 63 csop. kiáll. egyik-másikán szerepelt. 1926.

A Nemz.Szal. 4oo-ik jub.és a KEVE XX-ik kiállitása. 1929.febr.

MDK

Farkasházy Miklós, festöm.

müterem kiállitása most zajlott le. Pár évvel ezelött a kubizmus és futurizmus nyomdokain haladt, most az elmélyedt lehiggadtság müvészi utjait járja. Képei kolorisztikusak, rajzai kifejezésteljesek, konturvezetése, különösen aktjainál lendületesen ivelt, stilizált naturalizmus. Rézkarcai finomak, frissek.

Müveinek eszmei tartalma az átlagos festök sorából kiemeli.

Müterem kiállitások.
Képzömüvészet.1930.34.sz. 224.l.

MDK

Farkasházy Miklós

Délután, repr.

Párizsi vásári bódék megett

F.: Farkasházy Miklós kiáll. Müvész Élet 1933. ápr. 15. 21.l.

MDK

Farkasházi Miklós, festö

Tabán I., rajz

Tabán II., "

Tabán III., "

Uj Szalon.-Tabán Kiállitása. 1934.máj.-1934.ápr.
Kat.

MDK

Farkasházy Miklós

Szénabetakarítás	rézkarc	20x28
Távoli Duna	"	20x22
Öregfa a Dunaparton	"	22x32

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 29.1.

Farkasházy Miklós, festőművész. MDK

Munkásasszony. Pasztell.

v.Ernst Muz.- A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társasága és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13.-28
Kat.

MDK

Farkasházy Miklós

Sós: Száz magyar művész kiáll. A Főv.Képtárban.
Népszava, 1948. okt. 17.

MDK

Farkasházy Miklós, festöm.

Nyár Óbudán. Pasztell.
Kisduna. "

Budai Izr.Nőegyl helyis.-ben OMIKE képzöm.csop.téli ki-
1944. febr.21.-márc.19. Kat. állitása.

MDK

Farkasházi Miklós, festöm.

Fwkvö nö. Tuss.

Vasz. Szal. 1919.okt.hiáll. Kat. 4.1.

MDK

Farkasházy Miklós

Két levél. Képzőművészet 1930. 30.sz.
111.l.

MBK

Farkasházy Miklós, festöm.

Dunapart. Pasztell.
Virágok. "

OMZ muz-OMIKE képzöm.csop.V.kiáll.
1943.szept.24.-okt.17. Kat.

MDK

Farkasházy Miklós, gróf.

163. Hátakt. Cer.rajz. 47x35 J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec.hó 4.rk.sz. 68 aukció 17.l.

Hamburg

Farkashásy Miklós kiállítása.

Magyar Művészet, 1926

539.
kiállítások.

MDK

Farkasházi Miklós

T.S: I.M. Képzm. Kiáll. grafikai művei. Kis Újs. 1950. aug. 27. 7.l.

MDK

Farkasházy

Rabinovszky: KUT kiáll. N.Szal.ban. Nyugat,
1929. jan. 16. 146.l.

MDK

Farkasházi Miklós, festö-graf.

Hazafelé. Rézkarc.

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 8.1.

MDK

Farkasházy Miklós festőm.

KUT 1927. II. 2.sz. xyxvxvxvxy 4. 1.

MDK

Farkasházy Miklós

Mozart, rézk.

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug. 8 l.

MDK

Farkasházy Miklós

Vörösruhás nő, paszt.

Nemz. Képzőművész. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

17 1.

MDK

Farkasházy Miklós

Meditálás, of.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.
22 l.

MDK

Farkasházi Miklós

Tél, paszt.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 13 l.

MDK

Farkasházy Miklós

Figurális kompozició, paszt.

Műterem. 3. csop. kiáll. 1933. márc.

MDK

Farkasházy Miklós

Ecsetek és üvegek, paszt.

Müterem. 3. csop. kiáll. 1935. márc.

MDK

Farkasházi Miklós

Velencei házak

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 15 l.

MDK

Farkasházi Miklós

Strike

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 15 l.

MDK

Farkasházy Miklós, festő

Lépesőház

Omike - III. Lépsőm. kiáll. - 1942. jan. - Tm.

MDK

Farkasházy Miklós, festő.

39. Felcsillanó Balaton, tusrajz.

101. Balatonparti vasárnap, pastell

Mův. és Keresk. Int. (v. Ernst Mnz.) - Nemz. Sportbiz. és a M. Képzőm. - Szabadszerv. kiáll. - 1945 VIII. 11-26. - Kat.

MDK

Farkasházi Miklós

Vacsora, of.

Mosdó tál széken, of.

N.Szal. 2. zsürimentes kiáll. 1916. máj. 12 l.

MDK

Farkasházi Miklós

Tengerparton, kréta

Velencei kis csatorna, paszt.

MAPE 12.kiáll.kat. N.Szal. 1926. máj. 11 l.

Farkasházy Miklós

A KUT 1927-es kiállitásán szerepelt.

Rabinovszky Márinusz: Két korszak határán Bp. 1965
192-197.l.

Farkasházy

Aktrajza szerepelt a KUT . 1929-es tárlatán a Nemzeti Szalonban.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán 1965. Bp

199. l.

MDK

Farkasházy Miklós, festő

Kártivor úti műtermében
megtekinthetők munkái.

- A nap programjából
Kiállítás.

7

ESTI HIRLAP Bp. 1967. dec. 16.

Farkasházy Miklós

Rabinovszky M . irt róla az Épitőmunka 1934. 6-10.sz.
145.l.

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp.1965.
300.

Farkasházy Miklós P. Hebert.

festőművész

KUT Képzőművészek Új Társasága - Millitics - Nemzeti Szalonban - Zápával szerepel. Jakob aktja rajzbeli bravuris.

Esti Kurir
1929.I.6.

Farkasházi Miklós

festőművész

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Meglepő fejlődést jelent az eddig is igen jó formát mutató művész Rapsodó kis fő c. kép parszelt zincinek tűzével és bátorsagos-ságával.

Nemzeti Ujság
1929.I.6.

Farkasházy Miklós

festőművész

Képzőművészek Uj Táressása Kiállítása - Nemzeti Szalonban - kézével szerepel.

Magyarság
19[illegible].[illegible].[illegible].

Farkas Lázár Miklós

festőművész

Őszi tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Aktjával.

Pesti Hirlap
1929.IX.8.

Farkasházi Miklós MDK

Szekér, vernis mou

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Farkas László Miklós

festőművész

Cazi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

[illegible]

Nagyerdő
1929.IV.8.

MDK

Farkashàzi Miklós, festő.

Négy rézkarc. Rézkarc.

Műcs. - Fav. tárl. a Műcs.-ban - Hősök tere.
1952 máj. 10 - jun. 4. Jegyz.

MDK

Farkasházy Miklós

F.A.E: M. Bézk. Művészek Egy. kiáll. Szab. Nép, 1949, jul. 15.

MDK

Farkasházi Miklós

Munkásasszonyok, rajz

Gyárkémény, "

KUT kiáll. N.Szal. 375.kiáll. 1927. ápr.

MDK

Farkasházi Miklós
Vihar, kréta

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
11 1.

Farkasházy Miklós

Tabán, rajz

Kályhatisztitás, rajz

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 11. 1.

Farkasházy Miklós

Dunapart, rajz

Kártyázó halászok, rajz

Önarckép, rajz

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 11. l.

MDK

Farkasházi Miklós

Nyomorultak, szén

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 11. 1.

MDK

Farkasházy Miklós, festö

Vörösruhás nö. Pasztel.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz. Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Val:
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 17.1.

Farkasházy Miklós

Minden alkotó gondolatra, alkotó kézre szükségünk van

Képet, vagy karácsonyfadíszt fessen Farkasházy Miklós?

Budán, a Mártírok útján él egy művészházaspár. Valamikor majd egész Európa műértő közönsége ismerte nevüket. *Bécs, Berlin, Köln, Frankfurt, Zürich, München, Párizs* adott kiállítótermet a magyar művészeknek. Elismeréssel írtak a lapok a modern festészet, grafika és szobrászat képviselőiről.

Elismerés és meghökkenés kísérte életútjukat. Dicsérték a grafikák a szénrajzok vonalritmusát, harmóniáját, a rézkarcok finomságát, az élményszámba menő képek koloritját. Vádolták őket eklekticizmussal, stilizált formalizmussal, bírálták a vibráló, nyugtalan színeket amelyek hol harmónikus egységbe olvadnak, hol mozaikszerű pontokká hullanak szét... a szobrokat, amelyek orosz novellára emlékeztetnek, hol légiesen finomak, hol ijesztően robusztusak. Irták a kritikusok az eltérő véleményeket, egyben azonban mindannyian egyetértettek: művészet az, amit e két ember mível. Van jövőjük.

Akkori jelenükről (1922) így írnak a müncheni lapok:

„Magyarország mindig a lelkes kezdeményezések és merész kísérletek, de egyben sikertelen anyagi és kulturális kalkulációk országa volt. S e ponttal valahogy felmerül az emlékezetben Szinyei-Merse, Munkácsy, Csontváry és Rudnay neve." Ezek közé a művészek közé soroljáik *Farkasházy Miklós* festő és grafikust, s ide sorolhatjuk feleségét. *Donner Mária Gertrud* szobrászművészt — a Mártírok útján élő művészházaspárt.

Ez volt a múltja, s milyen a jelene Farkasházy Miklósnak és Donner Gertrudnak? 1945-ben, a felszabadulás évében az elsők között voltak, akik a romokból kiszedett, bombáktól megvédett műveikkel jelentkeztek. A Bibliotheca Officina helyiségében rendezték meg az első kiállítást. Farkasházy Miklós ceruzája alatt életre kelt a jövendő. Az anya magasra emeli gyermekét, az élet diadalát zárják egységbe a határozott, tiszta vonalak. Donner Gertrudban már érik 1945 asszonya aki törékeny vállán gyermekei számára élelmet cipel. Lábában sok száz kilométer fáradtsága, szívében a holnap ereje, nyugalma. (Ezt a szobrot Nyina Popova, a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség alelnöke kapta ajándékba.)

Nem részletezem a dolgokat. Az évek múlásával hogy, hogy nem, csöndben, észrevétlenül kiszorult a két művész a magyar képzőművészeti életből. Miért? Tán formalista művészekről van szó? (Ezzel ugyanis gyakran vádolják őket.) Távolról sem! A formalizmus nélkülöz minden gondolatot. Farkasházy és Donner Gertrud művei pedig teli vannak érzéssel, gondolattal — és pártossággal is. Donner Gertrud 1934-ben megrendítő vádiratot komponált: egy csonttá és bőrré aszott koldusasszonyt mintázott meg. Farkasházy ecsetje, ceruzája, s metszőkése alól gondterhelt, komor, elszánt munkások léptek elő. Párizsban és Budapesten egyaránt meglátta a kormos, zsúfolt külvárost, a csillogó felszín alatt.

Farkasházy M.: Szénagyűjtés (rézkarc)

S ezek a művészek ahelyett, hogy lehetőséget kapnának a további fejlődéshez, művészetük kibontakozásához, mind ritkábban, szűk korlátok közé préselve jutnak szóhoz a nagy nyilvánosság előtt. A hosszú évek alatt vajmi kevés támogatást kaptak. S amikor a mellőzöttség és az ebből fakadó munkanélküliség már-már tűrhetetlenné vált számukra — folyamodtak. Farkasházy Miklós ilyen választ kapott kérelmére: *„A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségével egyetértésben a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alap Lektorátusa a vállalatunknál működő karácsonyfadísz üzemünk festési bedolgozói munkára önt is jelölte."* (Még szerencse, hogy ez nem „napjainkban", hanem május 13-án történt.)

Saját örömükre emlékplaketteket, finommüvű rézkarcokat készítettek *Leonardo da Vinci* 500., *Rembrandt* 350. és *Mozart* születésének 200. évfordulójára. A Képzőművészeti Alap egyiket sem fogadta el terjesztés céljára. Úgy látszik, nem látott benne üzletet, pedig ugyancsak elkeltek volna e művek. Anyagi hasznot tehát nem hoztak (pedig az is jó lett volna, hiszen a művészek sem égi mannával táplálkoznak), de hoztak művészi dicsőséget a rézkarcok és plakettek. *Toursból, Bécsből, Salzburgból, Amszterdamból, Londonból* és az *Országos Szépművészeti Múzeumtól* hozott a posta elismerő, köszönő sorokat. (A Farkasházy-házaspár ugyanis tisztelete jeléül adományozta müveit a világ számottevő múzeumainak és művészeti intézményeinek.)

Tehát dolgozni akar, mert dolgozni tud Farkasházy Miklós és Donner Gertrud. Mint mondják, *nem segélyre van szükségük hanem munkára, művészetük fejlődésének lehetőségére.*

A Központi Vezetőség határozata friss levegőt lehelt a képzőművészet berkeibe is. Felszabadította az éveken át lefojtott alkotókedvet. Ebben a tisztultabb légkörben minden művész, aki a nép, a társadalom ügyét szolgálja, meg kell, hogy találja helyét. *Virágba kell borulnia a magyar képzőművészet fájának, s ehhez — nem vagyunk túl sokan — minden alkotó gondolatra, alkotó kézre szükségünk van.* A Képzőművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Alap bizonyára ebben a szellemben karolja majd fel az érdemeseket. Megszólaltatja az indokolatlanul mellőzött művészeket, ahogyan azt pártunk és kormányunk, s velük egységben egész dolgozó népünk megköveteli!

Balla Anna

GS BUDA

AZ MDP BUDAPESTI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK ÉS BUDAPEST

V. évfolyam 192. szám | Ára 60 fillér

A Minisztertanács és a SZOT vándorzászlajával kitüntetett budapesti üzemek

A *Minisztertanács* és a *SZOT* elnöksége az 1956 első félévében elért eredmények alapján 81 üzemet tüntetett ki a nagy dicsőséget jelentő vörös vándorzászlóval. Ezzel együtt a kitüntetett vállalatok összesen 1 millió 993 000 forint jutalomban is részesültek.

A következő budapesti üzemeket tüntették ki:

Vörös Csillag Traktorgyár, RM Acélmű, Lemezárugyár, Magyar Optikai Művek, Fogaskerékgyár, Kontakta Villamosszerelési Anyagok Gyára, RM Kerékpárgyár, Csavárugyár, Budapesti Kőolajipari Gépgyár, Erőműjavító és Karbantartó Vállalat, Ruggyantaárugyár, Vegyiműveket Szerelő és Javító Vállalat, 25. sz. Állami Építőipari Vállalat, Ipari és Mezőgazdasági Tervező Vállalat, Lágymányosi Asztalosipari Vállalat, Építőgép Javító Vállalat, Kerámia Téglagyár, Bélipari Vállalat, Tésztagyár, Budapesti Csokoládégyár, Budapesti Konzervgyár, Kávészeripari Vállalat, Kender-Juta és Textilipari Vállalat, Budapesti Harisnyagyár, Ozalid Másolópapírgyár, Szék- és Faárugyár, Budapesti Keleti Fűtőház, Budapesti 4. sz. Postahivatal, 10. sz. Autóközlekedési Vállalat, Helyközi Távbeszélő Hivatal, Közlekedésépítési Gépjavító Vállalat, Fővárosi X. kerületi Tatarozó Vállalat, Fővárosi Teherfuvarozási Vállalat, Gyufaipari Vállalat, Malomszerelő és Gépjavító Vállalat, KERAVILL Kiskereskedelmi Vállalat, Nikex Külkereskedelmi Vállalat.

Terven kívül 550 aratógépmeghajtó szerkezetet készítenek a Vörös Csillag Traktorgyárban

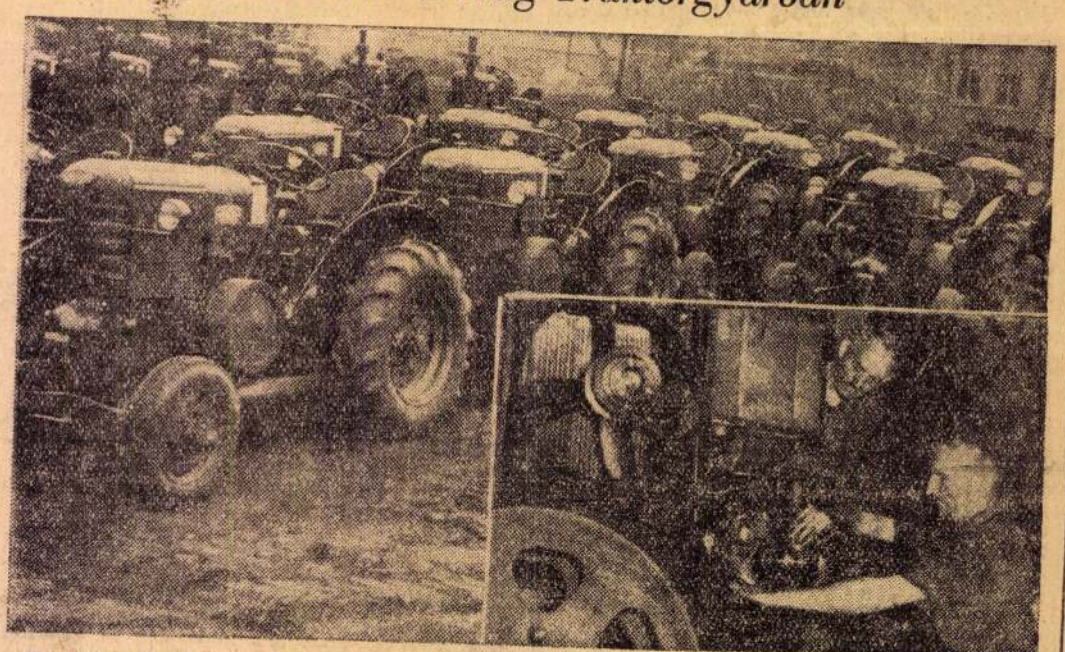

Képünk bal oldalán: szállításra várnak a traktorok a gyár udvarán. Jobboldali képünkön: a 27-es szereldében Balogh Mihály és Karl János szerelő-lakatosok a G S 35-ös traktort szerelik.

A *Vörös Csillag Traktorgyár* dolgozói nagy örömmel fogadták a vállalatuk kitüntetését. Jó munkájuk elismerése, vagyis a kitüntetés most megkétszerezi az augusztus 20-a tiszteletére indított ünnepi műszakban a versenykedvet. Ünnepélyes felajánlást tettek, hogy a harmadik negyedévben terven kívül 300 darab *GS aratógépmeghajtó-szerkezetet* készítenek *Kína* részére, 250 darab *DT aratógépmeghajtó-szerkezetet*, továbbá 300 készlet *vaskereket* gyártanak ugyancsak *Kínának*. A GS aratógép-meghajtókból 110, DT aratógépmeghajtókból 130 kész, a 300 készletből már csak 100 hiányzik.

Sajtótájékoztató a Minisztertanácson

Ma délelőtt a Minisztertanácson sajtótájékoztatót tartottak. *Hegedüs András* elvtárs, a Minisztertanács elnöke és *Erdei Ferenc* elvtárs, a Minisztertanács elnökhelyettese válaszolt az újságírók kérdéseire.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TÉR

BUDAPEST 935 SZEP 10 HL 4 HL

TELEFON MA MÁR NÉLKÜLÖZHETETLEN

KÉSZPÉNZ ZEL BÉRMEN TESITVE

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Király Kalmán urnak
urnőnek

BUDAPEST

ker. Andrássy ut ~~ucca~~ ~~tér~~ 75 sz. 1/109

18379 SZEPES NYOMDA

Farkasházy Miklós

MEGHIVÓ

FARKASHÁZY MIKLÓS, KEMÉNY LÁSZLÓ, ZSÓTÉR ÁKOS
FESTŐMŰVÉSZEK
DONNER GERTRUD MÁRIA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
ÉS A
DONNER—FARKASHÁZY: „FADOFIT" SZINES VONALRELIEFEK

KIÁLLITÁSÁNAK

A
NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBEN
1935. SZEPTEMBER 14-ÉN DÉLBEN 12 ÓRAKOR TARTANDÓ
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

HUBAY ANDOR
a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
igazgatója

ZICHY JÁNOS gróf
v. b. t. t.
a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
elnöke

Ezen meghivóval a megnyitás napján 2 személy tekintheti meg a kiállitást.
A kiállitás nyitva van 1935. szept. 14-től 30-ig. Naponta d. e. 9-től d. u. 4-ig.

Farkasházi Miklós.

Született Budapesten, 1895-ben. A keresk. akadémia elvégzése után az első komolyabb rajzoktatást Vesztróczi Manó tanártól nyerte. A háboru alatt kétévi rajvonal szolgálatot teljesitett. Röviddel ezután jánoshalmi Nemes Marcell biztatására Münchenbe került. A Nemzeti Szalon csoportkiállításain egynehány képpel már szerepelt, ezenkivül kiállitott egy sorozat rajzot a „Mentor" grafikai Szalonban is. Most bemutatott munkái az utóbbi évek termése és tisztán mutatja az utat, hogy jut majd a naturán keresztül a legegyszerübb kifejezőeszközzel célja lényegéhez.

Rajzok:

122	Apácafejek	2000
123	Komor táj alakokkal	1000
124	Beszélgető munkások délidőben	1000
125	Hálót javitó halászok	2000
126	Vasárnap délután	1400
127	Pletyka	800
128	Velence	1000
129	Kormányos ember	800
130	Takaritó asszony	1000
131	Barátság	1200
132	Paprika paradicsom csendélet	800
133	Munkanélküliek	900
134	Falubolondja	1600
135	Szegény emberek	1200
136	Ucca fiesolében	1800
137	Szomoru fák	1000
138	Lenyugvó nap	900
139	Ucca ballagó nőalakkal	1200
140	Halászok kis piros vitorlással	2000
141	Az idő	1200
142	Pihenő az uton	1200
143	A család	2500
144	Esti tájkompozició	800
145	Alkony	1000
146	Háztetők	1200
147	Kis olasz ucca	800
148	Öregasszony kendőben	1600
149	Szerelem	2000
150	Vasuti tőltés a Dunaparton	1600

86	Gyulus	mgtul.
87	Laci	mgtul.
88	Udvarrészlet	5000
89	Cigány kormányos	4000
90	Anya	mgtul.
91	Béke a faluban	4000
92	Kemény tél	4000
93	Öreganyám, vizf.	mgtul.
94	Juliska, vizf.	mgtul.
95	Jóska bácsi, vizf.	8000
96	Freskó részlet, freskó	8000
97	Ébredés, freskó	15000
98	Éva, freskó	35000
99	Hangulat, tempera	1000
100	Félegyháza multjából, tempera vázlat	2000
101	Freskó karton, tempera	mgtul.
102	Freskó tervek, tempera	mgtul.
103	Cigányasszony, pastell	2000
104	Uri kondás, pasztell	3000
105	Téli alkonyat	2000
106	Parkrészlet (Zircz)	2000
107	Kishegyesi faluszéle	2000
108	Holdas este	1000
109	Boglári fürdőzők	700
110	Vacsora után	3000
111	Reggeli hangulat	1200
112	Jégverem	1200
113	Hideg napfény	1200
114	Fagyos Sugovica	1500
115	Öreg barát	1500
116	Rózsaszin kalapos lányka	mgtul.
117	Kishegyesi csősz	2500
118	Jégtáblák	2000
119	Lányka arckép, Milkó Mátyás ur tulajdona	
120	Vasárnap délután	800
121	Viharos Balaton	10000

Esti Budapest

Farkasházy M

610

Minden alkotó gondolatra, alkotó kézre szükségünk van

Képet, vagy karácsonyfadíszt fessen Farkasházy Miklós?

Budán, a Mártírok útján

él egy művészházaspár. Valamikor majd egész Európa műértő közönsége ismerte nevüket. *Bécs, Berlin, Köln, Frankfurt, Zürich, München, Párizs* adott kiállítótermet a magyar művészeknek. Elismeréssel írtak a lapok a modern festészet, grafika és szobrászat képviselőiről.

Elismerés és meghökkenés kísérte életútjukat. Dicsérték a grafikák a szénrajzok vonalritmusát, harmóniáját, a rézkarcok finomságát, az élményszámba menő képek koloritját. Vádolták őket eklekticizmussal, stilizált formalizmussal, bírálták a vibráló, nyugtalan színeket, amelyek hol harmónikus egységbe olvadnak, hol mozaikszerű pontokká hullanak szét... a szobrokat, amelyek orosz novellára emlékeztetnek, hol légiesen finomak, hol ijesztően robusztusak. Irták a kritikusok az eltérő véleményeket, egyben azonban mindannyian egyetértettek: művészet az, amit e két ember mível. Van jövőjük.

Akkori jelenükről (1922) így írnak a müncheni lapok:

„Magyarország mindig a lelkes kezdeményezések és merész kísérletek, de egyben sikertelen anyagi és kulturális kalkulációk országa volt. S e ponttnál valahogy felmerül az emlékezetben Szinyei-Merse, Munkácsy, Csontváry és Rudnay neve." Ezek közé a művészek közé sorolják *Farkasházy Miklós* festő és grafikust, s ide sorolhatjuk feleségét, *Donner Mária Gertrud* szobrászművészt — a Mártírok útján élő művészházaspárt.

Ez volt a múltja, s milyen a jelene Farkasházy Miklósnak és Donner Gertrudnak? 1945-ben, a felszabadulás évében az elsők között voltak, akik a romokból kiszedett, bombáktól megvédett műveikkel jelentkeztek. A Bibliotheca Officina helyiségében rendezték meg az első kiállítást. Farkasházy Miklós ceruzája alatt életre kelt a jövendő. Az anya magasra emeli gyermekét, az élet diadalát zárják egységbe a határozott, tiszta vonalak. Donner Gertrudban már érik 1945 asszonya aki törékeny vállán gyermekei számára élelmet cipel. Lábában sok száz kilométer fáradtsága, szívében a holnap ereje, nyugalma. (Ezt a szobrot Nyina Popova, a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség elnöke kapta ajándékba.)

Farkasházy M.: Szénagyűjtés (rézkarc)

Nem részletezem a dolgokat. Az évek múlásával hogy, hogy nem, csöndben, észrevétlenül kiszorult a két művész a magyar képzőművészeti életből. Miért? Tán formalista művészekről van szó? (Ezzel ugyanis gyakran vádolják őket.) Távolról sem! A formalizmus nélkülöz minden gondolatot. Farkasházy és Donner Gertrud művei pedig teli vannak érzéssel, gondolattal — és pártossággal is. Donner Gertrud 1934-ben megrendítő vádiratot komponált: egy csonttá és bőrré aszott koldusasszony' mintázott meg. Farkasházy ecsetje, ceruzája, s metszőkése alól gondterhelt, komor, elszánt munkások léptek elő. Párizsban és Budapesten egyaránt meglátta a kormos, zsúfolt külvárost, a csillogó felszín alatt.

S ezek a művészek ahelyett, hogy lehetőséget kapnának a további fejlődéshez, művészetük kibontakozásához, mind ritkábban, szűk korlátok közé préselve jutnak szóhoz a nagy nyilvánosság előtt. A hosszú évek alatt vajmi kevés támogatást kaptak. S amikor a mellőzöttség és az ebből fakadó munkanélküliség már-már türhetetlenné vált számukra — folyamodtak. Farkasházy Miklós ilyen választ kapott kérelmére: *„A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségével egyetértésben a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alap Lektorátusa a vállalatunknál működő karácsonyfadisz üzemünk festési bedolgozói munkára önt is jelölte."* (Még szerencse, hogy ez nem „napjainkban", hanem május 18-án történt.)

Saját örömükre emlékplaketteket, finommüvű rézkarcokat készítettek *Leonardo da Vinci* 500., *Rembrandt* 350. és *Mozart* születésének 200. évfordulójára. A Képzőművészeti Alap egyiket sem fogadta el terjesztés céljára. Úgy látszik, nem látott benne üzletet, pedig ugyancsak elkeltek volna e művek. Anyagi hasznot tehát nem hoztak (pedig az is jó lett volna, hiszen a művészek sem égi mannával táplálkoznak), de hoztak művészi dicsőséget a rézkarcok és plakettek. *Tours-ból, Bécsből, Salzburgból, Amszterdamból, Londonból* és az *Országos Szépművészeti Múzeumtól* hozott a posta elismerő, köszönő sorokat. (A Farkasházy-házaspár ugyanis tisztelete jeléül adományozta müveit a világ számottevő múzeumainak és művészeti intézményeinek.)

Tehát dolgozni akar, mert dolgozni tud Farkasházy Miklós és Donner Gertrud. Mint mondják, *nem segélyre van szükségük hanem munkára, művészetük fejlődésének lehetőségére.*

A Központi Vezetőség

határozata friss levegőt lehelt a képzőművészet berkeibe is. Felszabadította az éveken át lefojtott alkotókedvet. Ebben a tisztultabb légkörben minden művész, aki a nép, a társadalom ügyét szolgálja, meg kell, hogy találja helyét. *Virágba kell borulnia a magyar képzőművészet fájának, s ehhez — nem vagyunk túl sokan — minden alkotó gondolatra, alkotó kézre szükségünk van.* A Képzőművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Alap bizonyára ebben a szellemben karolja majd fel az érdemeseket. Megszólaltatja az indokolatlanul mellőzött művészeket, ahogyan azt pártunk és kormányunk, s velük egységben egész dolgozó népünk megkövetelt!

Balla Anna

BUDA

AZ MDP BUDAPESTI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK ÉS BUDAPEST F

V. évfolyam 192. szám

Ára 60 fillér

A Minisztertanács és a SZOT vándorzászlajával kitüntetett budapesti üzemek

A *Minisztertanács* és a *SZOT* elnöksége az 1956 első félévében elért eredmények alapján 81 üzemet tüntetett ki a nagy dicsőséget jelentő vörös vándorzászlóval. Ezzel együtt a kitüntetett vállalatok összesen 1 millió 993 000 forint jutalomban is részesültek.

A következő budapesti üzemeket tüntették ki:

Vörös Csillag Traktorgyár, RM Acélmű, Lemezárugyár, Magyar Optikai Művek, Fogaskerékgyár, Kontakta Villamosszerelési Anyagok Gyára, RM Kerékpárgyár, Csavárugyár, Budapesti Kőolajipari Gépgyár, Erőműjavító és Karbantartó Vállalat, Ruggyantaárugyár, Vegyiműveket Szerelő és Javító Vállalat, 25. sz. Állami Építőipari Vállalat, Ipari és Mezőgazdasági Tervező Vállalat, Lágymányosi Asztalosipari Vállalat, Építőgép Javító Vállalat, Kerámia Téglagyár, Bélipari Vállalat, Tésztagyár, Budapesti Csokoládégyár, Budapesti Konzervgyár, Kávészeripari Vállalat, Kenderjuta és Textilipari Vállalat, Budapesti Harisnyagyár, Ozalid Másolópapírgyár, Szék- és Faárugyár, Budapesti Keleti Fűtőház, Budapesti 4. sz. Postahivatal, 10. sz. Autóközlekedési Vállalat, Helyközi Távbeszélő Hivatal, Közlekedésépítési Gépjavító Vállalat, Fővárosi X. kerületi Tatarozó Vállalat, Fővárosi Teherfuvarozási Vállalat, Gyufaipari Vállalat, Malomszerelő és Gépjavító Vállalat, KERAVILL Kiskereskedelmi Vállalat, Nikex Külkereskedelmi Vállalat.

Terven kívül 550 aratógépmeghajtó szerkezetet készítenek a Vörös Csillag Traktorgyárban

Képünk bal oldalán: szállításra várnak a traktorok a gyár udvarán. Jobboldali képünkön: a 27-es szereldében Balogh Mihály és Karl János szerelő-lakatosok a G S 35-ös traktort szerelik.

A *Vörös Csillag Traktorgyár* dolgozói nagy örömmel fogadták a vállalatuk kitüntetését. Jó munkájuk elismerése, vagyis a kitüntetés most megkétszerezi az augusztus 20-a tiszteletére indított ünnepi műszakban a versenykedvet. Ünnepélyes felajánlást tettek, hogy a harmadik negyedévben terven kívül 300 darab *GS aratógépmeghajtó-szerkezetet* készítenek *Kína* részére, 250 darab *DT aratógépmeghajtó-szerkezetet*, továbbá 300 készlet *vaskereket* gyártanak ugyancsak *Kínának*. A GS aratógép-meghajtókból 110, DT aratógépmeghajtókból 130 kész, a 300 készletből már csak 100 hiányzik.

Sajtótájékoztató a Minisztertanácson

Ma délelőtt a Minisztertanácson sajtótájékoztatót tartottak. *Hegedüs András* elvtárs, a Minisztertanács elnöke és *Erdei Ferenc* elvtárs, a Minisztertanács elnökhelyettese válaszolt az újságírók kérdéseire.

MDK

Farkasházi Miklós

Hüvösvölgy, paszt.

S.Pali képmása, "

N. Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 10. l.

M.D.K.

Farkasházy Miklós

163. Gyuri. Rajz.
167. Játszó gyerekek. Tempera.

"A gyermek axművészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 15. l.

MDK

Farkasházi Miklós, festö

72. Esö a Balatonon. Pasztell.
73. Balaton vihar után.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Táre. IV. kiáll. Kat. Bp. 193o. szept.

MDK

Farkasházy Miklós, festö

89. Beszélgetök.
90. Csendélet. Rajz.
91. Nagyhaju-nöi fej. Pasztell.

Uj Szalon. Megnyitó Kiáll. Bp.1934.ápr. Kat.

MDK

Farkasházy Miklós, festő

445. Fragment. Rajz.

Bp. Műcs.-OMKT. Nemz. Képzőmüv. Kiáll. 1934. ápr. 29-jun. 17.
Kat. 19. l.

MDK

Farkasházy Miklós, festö

Zöldalmás csendélet.

Az Ernst-Muz.kiállitásai. CXLVII. Munkácsy-Céh VI. csop.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934 május. Kat. 15.1.

MDK.

Farkasházy Miklós grafikus

"Szénabetakarítás" /rézkarc/
"Távoli Duna" / " /
"Öregfa a Dunaparton "/ " /

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 29.1.

MDK

Farkasházi

Münchenben

Magyar művészek kiáll. külföldön.
Műbarát 1922. II. 90-91 l.

M.D.K.

Farkasházy Miklós iparmüvész

A "Fészek" elnevezésü iparmüvészeti mühelyben rendezett kiállitáson szerepelnek müvei. Fenti mühelyben Karinthy Frigyesné vezetése alatt terveznek a müvészek különféle berendezési tárgyakat, ötvösmu nkákat, ékszereket, csipkéket stb.

Karinthy Frigyesné kiállitása
Szinházi Élet. Bp. 1923. január 1-6.
XII. évf. 1. sz. 61. lap.

MDK

Farkasházi Miklós

Nyugat. 1926. ápr. 1. 7. sz. 679.l.

Farkasházi Miklós - Éber Sándor MDK

csop.kiáll. N.Szal.

Ybl: A tavasz képzőm. eseményei. Budapesti Szemle CCIV. 1926. 142-54.

MDK

Farkasházi Miklós

N.Szal.-ban csop. kiáll.-on vett részt

Kiállitások. Magyar Művészet 1926, 126.o.

K. D. K

FARKASHÁZI Miklós

„Népdal" a Csór Galéria kiállításán szerepel

Magyar Nemzet (1960.) XVI.) 147. sz. 4. l.

(a. m.) Grafikai és kisplasztikai kiállítás

MDK

Farkasházy Miklós

Ecsetek és üvegek, paszt.

OMIKE IV. kiáll. 1943. ápr.

MDK

Farkasházy Miklós

Mozart, rézk.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 8 l.

MD K

Farkasházy Miklós, festö.

Kártyázók. Pasztell.

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitása. 1934.aug.

MDK

Farkasházi Miklós

Periféria

M.grafika loo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
12 l.

MDK

Farkasházi Miklós

Farkasházi M. müteremkiállitása. Képzőművészet 1927. 5-7. sz. 12.l.

elye: .....

MDK

Farkasházi Miklós

Farkasházi M. müteremkiáll. Képzőművészet 1927. 5. sz. 12.l.

MNK

Farkasházi Miklós

Tél, pasztell

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946. Jul. 7.-Jul. 28.-ig.
13. lap

szövarch 20.- 220.lap

Farkasházi Miklós.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Farkasházy

munkáját közli egyik ujság s kiemeli,h. a magyar müvé
szek látóköre mennyire nem szük.

r.m.: A KUT németországi kiállitása.
KUT.1927.II.évf. 1.sz. 16.1.

MDK

Farkasházy Miklós

Kályhatisztitó nő c. műve. Repr. (A Nemzeti Szalon kiállitásáról)

Képzőművészet, 1927. 5.sz. 22.l.

MDK

Farkasházy Miklós, graf.

Kár,h.nyomatai nemfeketék,amit a nemes grafika régen megszokott.

Nagyobb lapjai: Délidö.
Aszfaltozók.
Ujságárus.
Burkus.
Vasuti átjáró.

Szautner Lajos,: A fa- és linómetszetről.
Képzömüvészet. 1935. 81.sz. 36.1.

MDK

Farkasházy Miklós

Az Uj Szalon kiáll. Képzőművészet 1934. VIII. 74.sz.
144.l.

MDK

Farkasházy Miklós

"Kék ember a tájban", pasztell

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 10.l.

MDK

Farkasházy Miklós

-ie.: A mai lakás diszitőművészete. Évadnyitó kiáll. a Tamás Galériában. Pesti Napló 1937. szept. 26.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Farkasházy Miklós

NÉPSZAVA

1964 JUN 14.

— **Farkasházy Miklós,** Farkasházy-Fischernek, Herend alapítójának dédunokája, 69 éves korában elhunyt. A tehetséges festő képei számos külföldi múzeumban láthatók, itthon utoljára a VIII. képzőművészeti kiállításon szerepeltek festményei.

M.D.K.

Farkasházy Miklós

Rajz "Az uj Tán cház" cimmel.

Uj szinház épül Pesten c.
Szinházi Élet. Bp. 1927. juli 31- aug. 6.
XVII. évf. 31. sz. 50. lap.

MDK

Farkasházy Miklós festő

Pasztelljei a Nemzeti Szalon kiall.-án. Művei között Donner Gertrud szobrásznő által kivitelezett szines vonalreliefek.

-io.: Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban.

Pesti Napló, 1935. szept. 15. 20.1.

Farkasházy Miklós, festőm.-graf. MDK

Friss meglátással kitűnnek: rajzai.

Műcd.-"Gyermek a művészetben".c kiáll. XIX-XX.sz.
Bp.1940 febr.-márc.

Farkasházy Miklós M.D.V.

festő

A Karolina úti pártiskola falát díszíti 50 □² ~~tes~~ figuralis sgraffitója, amelyet feleségével Donner Gertrud szobrászral hozos en készített 1950-ben.

H.G.: Sz memoriam

Művészet, 1964. november - 47 kep.

Farkasházy Miklós

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1935-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat,

Farkasházy Miklós festő

69 éves korában meghalt.
Képei kutfeldi muzeumokban
vannak. Szerepelt a VIII.
Képzőművészeti kiállításon

Nagyvárad, 1964, jan. 14, 10 old.

Farkasházy Miklós, festő MDh

Temetése jún. 17-én, a farkasréti temetőben.

~ : Halálozás 11

NÉPSZABADSÁG, Dn. 1964. jún. 17.

Farkasházy Miklós festő M.D.K.

69 éves korában meghalt.

Magyar Nemzet 1964. június 14. 13.1.

Farkasházy Miklós

MDK

kiállitott tabbek közott

a főváros II. kerületi tanácsa, a Mücsarnok és a Hazafias Népfront által 1958 máj. 1. alkalmával rendezett kiállitáson.

/ Materem 1958 I. évf. 6. sz. 46.o.

M D K

Farkasházi Miklós

Magyar Mivészet. 1926. 539. 1.

Farkasházi Miklós
Család, paszt.
Virág, "

Szoc.dem. Párt Képzőm. Tagozata. 4o szocialista művész csopprt-kiáll. 1948. febr.

MDK

Farkasházy Miklós
Heringek és halászok, grafika
Székfonást vállalok, "

Sós E: Magy.Rézkarcoló Müvészek Egy. kiáll.
Magyar Nemzet 1949. jul. 6.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Arnóparti házak, rézk.
Elhagyott kert, rézk.
Budai hegyvidék, "
Barátnők a tóparton,"

N. Szal. 48. csop. kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

Farkas hárý Miklós

Jestő

megvan

Farkasházi Miklós

1920. szept.
kiáll. Nemzeti Szalonban

Nyomorultak, szénrajz
4500.–

Horvátország V. 188.

Farkasházi Miklós

1915, dec. kiáll. N. Szalon.
Üvegkép a Tabánból, vörf. 80.—
1916. ápr. kiáll. N. Szalon
Hűvösvölgy, pasztell 100.—
S. Pali képmása, pasztell
1916. máj. zsűrimentes: Vaszora, Hlosdótál székon of
1919. okt. kiáll. n. o.
Fekvőnő, tusrajz 300.—

Varjassy Árpád X. 56.

Napozás, szines vonalrelief
Cirkusz " "
Mühely, " "
Mázóló csendélet, " "
Zarándokok, " "
Hajon, " "

Nemzeti Szalon

Farkas háry Miklós

Mivel indokolja a javaslat a zsidótörvény szükségességét?

A törvényjavaslat indokolása elsősorban a zsidóság tulságos térfoglalásának visszaszoritáát hangsulyozza, mind a közélet, mind a gazdasági élet terén.

Az általános indokolás

azzal magyarázza az uj zsidótörvény szükségességét, hogy az előző zsidótörvény megalkotása óta a zsidóság európai helyzetében Magyarországra is kiható nagyjelentőségü változás állott be.

Mig ugyanis az előző törvény megalkotása előtt *egyedül Németország tett a zsidók kiszoritására irányuló intézkedéseket, azóta Európának sok más állama is hasonlóképpen cselekedett.*

Az indokolás szerint

mind szélesebbkörü lett annak felismerése, hogy a zsidóság sajátos, minden néptől élesen elkülönülő népcsoport.

Származásbeli különbségei és területi szétszórtsága ellenére évezredek óta élettani és lelki elkülönülésben el. Ennek következtében

faji, élettani, lelki, szellemi és érzelmi egység.

Ez az egység kifejezésre jut ennek a népnek minden sajátos, *más népekkel elkülönülő vallásában és hagyományaiban,* erkölcstanában, bölcseletében és racionalizmusában, amelyek a zsidó nép, a zsidó család, a zsidó egyén életét eltöltik és meghatározzák.

Ez az egység — mondja az indokolás — sajátosan szövődik össze területi szétszórtságában kifejlődött vándorlási ösztönében. Ezeknek a tulajdonságoknak sajátos párosulása folytán tud egyszerre és egyben erősen egybeforrt, összetartó és mégis nemzetközi lenni. Ezekből folyik jellemzően és a legtöbb nép tulajdonságaitól elütően a szélsőségre való hajlamossága. Vándorlási hajlamából folyik a tulajdont a földhöz kötött népek felfogásától eltérően ingóként néző szemlélete.

Évezredes elzárkózásuk a mindenkori környezettől, nemzeti, érzésbeli és szellemi életüknek idegen tényezők közrehatását évezredeken át kizáró alakulása eredményezi azt, hogy

idegenek maradnak mindenkor a népek összességében és minden nemzet testében, az őket vendégül befogadó népekbe való beolvadási törekvésük ellenére mindig tovább él bennük az ösztönös hajlam a zárt fajiságukban való megmaradásra.

Több évezredes erkölcstanuk — mondja az indokolás — és hagyományuk, amely a maguk fajtájával és az idegennel szemben sokszor különböző felfogást és magaviseletet von maga után, fajiságukban gyökerező öröklött tulajdonság és nem vethető le gyorsan. Évezredes, faji szempontból elzárkózó testi és lelki fejlődésük eredménye az, hogy

közösségük tulajdonságai más népekbe való keveredés esetén sem olvadnak fel s ők maguk elkülönitettek maradnak.

Csak a sokszor ismétlődő kereszteződés más népek vérével és szilárd meggyőződéssel párosult nagy erős akarat tudja ezeket a tulajdonságokat módositani, ha nem is egészen megszüntetni.

A zsidóság eme fajiságának és ebből a nemzeti társadolomra háruló hátrányoknak felismerése 1938 folyamán több európai államot készтetett arra, hogy térfoglalásuknak gátat vessen, sőt a zsidóságot lehetőleg kiszoritsa.

A szomszéd államok példája

Az indokolás itt a *Német Birodalmi és a lengyelországi intézkedésekre hivatkozik, majd megállapitja, hogy közvetlen szomszédjaink: Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia is megkezdte a zsidóság térfoglalásának visszaszoritását, hasonló erélyes intézkedéseket tett Olaszország is,* ahol pedig a zsidóság a lakosság számához képest elenyésző csekély számban van.

— Hazánkat tehát — folytatja a törvényjavaslat magyarázata — egy kétszázmilliós hatalmas népgyürü veszi körül, amely a zsidóságot magából kiszoritani igyekszik. A természet törvénye szerint fog előállni tehát a helyzet, hogy ebből a kétszázmilliós népgyürüből a zsidóság a legkisebb ellenállás irányának engedve, hazánkba özönlik, ha idejekorán nem teszünk olyan intézkedéseket, amelyeknek következtében az ország a zsidóság letelepülésére nem nyujt többé számottevő lehetőséget.

Igaz ugyan, hogy

határvédemi intézkedésekkel jogilag gátat lehet vetni a tömeges bevándorlásnak, de sok évtizedes tapasztalataink azt mutatják — — mondja az indokolás —, hogy az állandó beszivárgást csupán rendészeti intézkedésekkel megakadályozni nem lehet.

Belső okok

Az 1938. évi XV. törvénycikk (az első zsidótörvény) után beállott nemzetközi helyzetváltozás — mondja az indokolás — *nemcsak tárgyilagos indoka a zsidók térfoglalásának erősebb gátat vető uj törvényjavaslat előterjesztésének,* hanem feltárja azt a kényszeritő okot is, amely elől a minisztérium nem zárkózhatott el, ha csak a nemzet életének nyugodt fejlődését nem kivánta kockára tenni.

A már ismertetett nemzetközi helyzeten felül ugyanis belső okok is indokolják az első zsidótörvénynél meszebbmenő intézkedések végrehajtását.

Elsősorban áll az — folytatja a törvényjavaslat indokolása —, hogy

az 1938. évi XV. t.-c. végrehajtásának már első szakában kiderült, hogy a törvény intenciói nem fognak eléggé hatályosan érvényesülni.

és egészen természetes, hogy rövidesen hiányok mutatkoztak a törvényalkotás teljesen uj, eddig még szabályozás alá nem vont területén s ennélfogva kellő tapasztalatok nélkül volt kénytelen elindulni, a külföldi joganyag pedig a viszonyok eltérő volta miatt kellő eligazodást nem nyujthatott.

Az első zsidótörvény sok esetben vitára adott okot, hogy kit kell a törvény rendelkezései szempontjából a zsidók számára megállapitott arányszámba beszámitani.

Nem bizonyult helytállónak a törvénynek az a rendelkezése sem, amely *a zsidók számarányát országos számarányukat mintegy négyszeresen meghaladó mértékben, vagyis husz százalékban állapitotta meg* és a 4. szakaszban megállapitott kivételekkel *még a husz százalék jelentékeny tullépésére is lehetőséget nyujt.*

A végrehajtás során ugyanis — mondja az indokolás — még a zsidóság s[illegible] nem megbizható a [illegible]jelentésekből is kiderült, hogy különösen az emlitett kivételek következtében a zsidók számaránya lényegesen a 20 százalék fölé emelkedik, s igy

nyilvánvaló lett annak helytelensége, hogy a törvény az országos számarányt sokszorosan tulhaladó 20 százalékot vette kiindulási alapul.

De jelentkeztek a végrehajtásban *egyéb hiányosságok is,* amelyekre a törvény részletes indokolása során mutatunk rá, amelyek az uj törvényalkotást ugyancsak indokolttá teszik.

További ok — szól a törvényjavaslat magyarázata —, amely a minisztériumot a korábbinál erőteljesebb törvényjavaslat előterjesztésére késztette, az, hogy a törvény végrehajtása során a zsidóság részéről nem mutatkozott kellő megértés.

Már fentebb emlitettük, hogy különösen a vállalatok és a kereső foglalkozást folytató üzemek *adatbejelentései megbizhatatlanok.*

Jellemző e tekintetben — folytatja az indokolás —, hogy *a törvény végrehajtásával megbizott kormánybiztos eddig 127 vállalat bejelentését vizsgáltatta meg ellenőrző szakértővel s a bejelentések közül csupán egy vállalat tett a valóságnak megfelelő bejelentést.* A végrehajtásnak eddigi rövid előkészitő szakaszában is már mintegy tizenöt esetben kellett kihágási eljárást meginditani.

A Felvidék és a zsidóság

További indoka a minisztérium elhatározásának

a felvidéki területeknek az országhoz való visszacsatolása következtében előállott helyzet, vagyis hogy az ország zsidó lakosságának száma nagyobb arányban emelkedett, mint amilyen mértékben az ország összes lakosságának száma gyarapodott.

Igy a zsidók számarányának lényeges áremelkedésével kell számotvetni, ami

a kérdést erősen kiélesiti.

A zsidók számarányukat messze meghaladóan vettek és vesznek részt továbbra is *önző vagyont érdekből elkövetett büncselekményekben s a külföldi fizetési eszközökkel üzött visszaélések elkövetői csaknem kizárólag zsidók.* Ezek a tanulságok meggyőzték a minisztériumot arról is, hogy a nagy szociális program végrehajtásában és megvalósitásában a nemzetnek szinte létfeltétele a zsidóság tulzott gazdasági térfoglalásának megakadályozása.

Ennek felismerése késztette a minisztériumot ara, hogy a javaslatban foglalt szabályozáson felül a kérdésnek nemzetközi megoldását is előterjesztette alkalmas időben.

Rá kell mutatni arra, hogy *a zsidókérdést egy-egy állam egymagában sem önmagára, sem az államok összességére vonatkoztatva megoldani nem tudja.*

A kérdésnek egyedül belső jogszabályalkotás vagy más belső intézkedések utján nincs tökéletes megoldása.

Minden intézkedés e téren feltétlenül kihat a szomszédos valamennyi államra. Ebből helyesen *meg lehetett volna azt állapitani, hogy a zsidókérdés nemzetközi jellegü, ugy, mint az államoknak sok más, közös érdekü kérdése: például a világforgalom, a világgazdaság, a higiénia, a müvelődés egyéb nagy kérdései, amelyek közül nem egy nemzetközi szabályozás utján csaknem tökéletes megoldást nyert a müvelt államokra nézve.*

A magyar zsidóság nyilatkozata

A Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Magyarországi Autonom Ortodox Izraelita Hitfelekezet Központi Irodája a következő nyilatkozatot teszi:

„Mélységes fájdalommal töltel el bennünket az országgyülés elé terjesztett törvényjavaslat, mely ki akarja zárni a zsidóvallásu magyar állampolgárokat a nemzeti közösségből. A tervbevett törvény nemcsak a magyar izraelita vallásfelekezetet és annak tagjait sujtja méltatlanul, de hazánknak is végzetes, mérhetetlen kárára szolgál.

Lelkünk mélyében rendit meg bennünket, hogy hitünket valló magyar polgárok százezreit, akik életüket, vérüket, munkájukat hüségesen áldozták mindenkor a hazáért, ki akarják tagadni abból a nemzeti közösségből, amelyhez nemzedékeken át tartoztak. Tiltakozunk nemzeti becsületünk, emberi jogunk, magyar érzésünk megtagadása ellen és rendithetelenül valljuk Isten és nemzet előtt tántorithatatlan magyarságunkat, törhetetlen nemzethüségünket.“

A lengyel külügyminiszter Franciaországban

Varsó, december 23.

(Daily Telegraph and Morning Post.) **Beck ezredes egészségének helyreállitása céljából a francia Rivierára utazott. Noha ez az ut szigoruan magánjellegü, a lengyel külügyminiszter fel fogja használni az alkalmat, hogy találkozhasson a francia politikusokkal, akikkel már egy éve nem találkozott.**

Esterházy János gróf a szlovákiai magyarok helyzetéről

Pozsony, december 23.

A pozsonyi *Uj Hirek* ma déli számában *Esterházy* János gróf karácsonyi cikkét közli, amely többek közt a következőket mondja:

Mi, szlovákiai magyarok egy még kialakulóban lévő államrendszerbe, emellett uj közjogi, gazdasági és szociális helyzetbe kerültünk. Mi a várható sorsunk? Érezzük és tudjuk, hogy legfőbb erősségünk most is az lesz, hogy a magunk erejére tudunk támaszkodni.

A magyar erőnek tehát egy pillanatnyira sem szabad elernyednie.

Lélekemelő példákat láttunk már eddig arra, hogy nem is ernyedt el, hanem fokozott tevékenységgel hirdeti a magyar élniakarást.

Amit például a pozsonyi magyarság a szervezkedés terén a magyarok érdekvédelmével kapcsolatban és a népjólét felkarolásával néhány rövid hét alatt teljesitett, az példát adhat a bárhol élő magyarságnak. Erre méltán vagyunk büszkék és ebből meritünk hitet arra nézve, hogy *a magyar erő töretlenül áll az uj viszonyok közepette.* Az uj viszonyok pedig csak kedvezően alakulhatnak ki, ha még nehéz utakat is fogunk járni. Mi a szlovák népet, amellyel most szorosabb közjogi kapcsolatba kerültünk, mindenkor testvérünknek tekintettük és fogjuk tekinteni a jövőben is. Az ezeréves sorsközösség az Uristen müve volt és ezt a sorsközösséget emberi erő meg nem bonthatja.

A november 2-ika óta lefolyt időben, de különösen a december 18-iki választáson, megmutattuk a közös épitőmunkára irányuló akaratunkat. De ugyanigy nemcsak, hogy elvárjuk, de most már megkövetelik szlovák testvéreinktől, hogy ők is erre az álláspontra helyezkedjenek.

A jog és az igazság volt eddig a fegyverünk és lesz a jövőben is.

Ha ugyanezt fogadják el szlovák testvéreink a velünk való viszonyunkban, ami másképpen el sem képzelhető, akkor a mi erősitésünkkel önmagukat erősitik meg és módot adnak nekünk arra, hogy együtt tegyük szilárddá Szlovákia alapját.

— Farkasházy Miklós szegedi kiállitása. Kritika és közönség egyforma tetszéssel és elismeréssel fogadta *Farkasházy* Miklós és *Donner* Gertrud Mária első szegedi kiállitását. A szegedi lapok a legnagyobb elismerés hangján irnak *Farkasházy* Miklós egyéni pikturájáról és *Donner* Gertrud Mária drámai erejü finom szobrairól. Különleges érdeklődést keltett a két müvész ujszerü vonalrelief munkája, a *„Fadofit“* néven készitett öntvény, amely, mint az egyik kritikus irja, *„bizonyára egy még ismeretlen festői és szobrászi Gesamtkunstwerknek nyitja meg fejlődési utját“.* A két müvész szegedi kiállitása egyébként komoly társadalmi eseményszámba is ment s a müvészet iránt érdeklődő szegedi publikum óriási számban jelent meg a *Farkasházy—Donner* verniszázson.

A kormányzósértéssel vádolt színésznő a bíróság előtt

Néhány héttel ezelőtt a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte *Gárdos* Kornéliát, a *Nemzeti Szinház* tagját kormányzósértés gyanuja miatt. A vizsgálóbiró *Gárdos* Kornélia szabadlábra helyezését rendelte el, a vádtanács és a tábla azonban fogvatartása mellett döntött.

A büntetőtörvényszék *Kovács* Miklós-tanácsa ma délelőtt tárgyalást tüzött ki *Gárdos* Kornélia bünügyében. A déli órákban fogházőr kisérte a tárgyalóterembe a magas, barnahaju, kékszemü *Gárdos* Kornéliát, aki fekete, rövidujjas pullóvert, fekete szoknyát viselt.

Kovács Miklós dr. tanácselnök igy nyitotta meg a tárgyalást:

— Tárgyalni fogjuk a kormányzósértés vétségével vádolt Gárdos Kornélia ügyét.

Ezután az elnök *Gárdos* Kornéliát személyi adataira vonatkozóan hallgatta ki. A vádlott színésznő elmondotta, hogy 1899-ben született, református vallásu *színésznő.*

— Jelenleg hol van alkalmazásban? — kérdezte az elnök.

— *Ez kérem egy bonyolult jogi kérdés* — hangzott a válasz. — *A Nemzeti Szinháztól, amelynek tagja vagyok, kaptam egy felmondó levelet. Én jogtalannak tartottam a felmondást, megfellebbeztem a kultuszminiszterhez, aki ugy határozott,* hogy

helyt ad a fellebbezésemnek és kapom továbbra a fizetésemet.

— Mennyi a fizetése? — kérdezte az elnök.

— *Százhusz pengő a Nemzeti Szinháznál,* rádióval és filmmel együtt *körülbelül 300 pengő.*

Az elnök most számba vette a beidézett tanukat, akik között szerepelt *Gobbi* Hilda és *Kerényi* Adél, a *Nemzeti Szinház* tagjai.

Mielőtt *Gárdos* Kornéliát az elnök kihallgatta volna, felállott a királyi ügyész és ezeket mondotta:

— Tekintettel arra, hogy a főtárgyalás anyaga a közrendet veszélyezteti,

a főtárgyalás egész tartamára a nyilvánosság kizárását inditványozom.

A védő hozzájárult az ügyészi inditványhoz, mire a törvényszék *elrendelte a zárt tárgyalást. Zárt* ajtók mögött folyt le a szinésznő és a tanuk kihallgatása.

Merénylet Franco egyik tábornoka ellen

Páris, december 23.

(Inf.) **A Newyork Herald párisi kiadása szerint a nemzeti spanyol-francia határon hirek terjedtek el arról, hogy Francisco Martinez Anido tábornok, a Franco-kormány közbiztonsági minisztere ellen merényletet követtek el. A merénylet körülményeiről egymástól eltérő hirek vannak. Az egyik verzió szerint**

revolveres merénylet történt,

egy másik hir szerint a tábornokot mellén több törszurással sebesitették meg. Anido tábornok állapota sulyos aggodalomra ad okot, annál is inkább, mert a tábornok már 76-ik életévében jár.

Francóék tiltakozása Londonban

London, december 23.

(Inf.) Alba herceg, a Franco-spanyol kormány diplomáciai megbizottja tiltakozó jegyzéket juttatott el a *Foreign Officehoz,* amely szerint Franciaország ujból megsértette a benemavatkozási politikát. A jegyzék hangoztatja, hogy francia részről segitséget nyujtottak a *«José Luis Diaz»* köztársasági spanyol cirkálónak, amelyet a Franco-spanyol hadihajók egy tengeri ütközetben sulyosan megrongáltak és a köztársasági hadihajó kénytelen volt a gibraltári kikötőbe menekülni. Francia részről a gibraltári kikötőben veszteglő köztársasági cirkálót fegyverekkel és munícióval látták el. A Franco-kormány jegyzéke továbbá megemliti, hogy két rakodó dereglye, amelyet a köztársasági cirkáló kijavitásában való segédkezésre küldtek Gibraltárba, a valóságban torpedókat és egyéb muníciót, főleg légelhárító ütegeknél használt lövedékeket tartalmazott. A *«José Luis Diaz»* cirkáló azonkivül francia matrózokat is fedélzetére vett és ugy tervezik, hogy a köztársasági hadihajó francia hadihajók fedezete mellett hagyja el a gibraltári kikötőt.

— **Renyhe bélmüködésnél, rossz gyomornál és duzzadt májnál** igyunk reggel felkeléskor egy pohár természetes «Ferenc József» keserüvizet, mert annak hashajtó hatása gyors és biztos, enyhe és kellemes. Kérdezze meg orvosát.

Az iruni kémkedési botrány

London, december 23.

(Inf.) Az *iruni* állitólagos kémkedési botrány pénteken reggel is vezető helyen foglalkoztatja a francia sajtót. A lapok leirása szerint a feltartóztatott angol alkonzul utibőröndjében térképeket találtak, amelyeken nyilakkal meg volt jelölve *Franco* tábornok tervbevett uj offenzivájának iránya. Az angol lapok ezeket a jelentéseiket *Saragossából* keltezik. A *Daily Express* azt a megerősitésre szoruló hirt közli, hogy *a térképen meg lett volna jelölve az olasz önkéntesek számbeli részvétele az offenzivában.* Ez a jelentés is a nemzeti Spanyolországból van keltezve és megjegyzi, hogy abban az esetben,

ha ez a térkép az angol kormány kezébe került volna, ugy Franco tábornok semmiképen sem kaphatná meg az angol kormány részéről a hadviselői jog elismerését.

A *News Chronicle* a spanyol-francia határon fekvő *Hendayeból* keltezett táviratában beszámol arról, hogy *a nemzeti spanyol nemzetőrség a Bidassoa-folyó vizéből kihalászott egy ir nőt, aki nyilván bele volt keverve a kémkedési botrányba és ilymódon akart átszökni francia területre. A jéghideg viz nem akadályozta az ir nőt abban, hogy megkisérelje ezt a szökést.*

Az ESTI KURIR szerkesztőségének telefonszáma: 1–285–36

Az árusitás rendje holnap és karácsonykor

A december 10-én kelt rendelet szerint holnap, *december 24-én, szombaton a nyilt árusitási üzleteket este 7 órán tul nyitva tartani* nem szabad.

December 25-én, vasárnap, karácsony első napján azokat a nyilt árusitási üzleteket, amelyekben kizárólag vagy tulnyomóan cukorkát, csokoládét és száraz cukrászsüteményt árusitanak, délelőtt tiz (10) órától este nyolc (8) óráig, a virágüzleteket pedig délelőtt tiz (10) órától délután két (2) óráig szabad nyitvatartani.

Azokból a nyilt árusitási üzletekből, amelyekben kizárólag vagy tulnyomóan élelmiszereket árusitanak, reggel hét (7) órától nyolc (8) óráig, *tejcsarnokokból* és tejfiókokból pedig reggel hét (7) órától délelőtt tiz (10) óráig, az üzletnek egyébként zárvatartása mellett, tej házhoz szállitható és kiszolgáltatható.

Hétfőn, december 26-án (karácsony második ünnepén) a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó általános rendelkezéseket a következő eltéréssel kell alkalmazni:

Azokban a nyilt árusitási üzletekben, amelyekben kizárólag vagy tulnyomóan élelmiszert árusitanak, a vasárnapi nyitvatartásukra megállapitott időtartam alatt égetett szeszesitaloktól eltekintve, az üzletkörükhöz tartozó mindennemü élelmiszer árusitható. A mészáros- és hentesüzleteket reggel hét (7) órától Budapest székesfőváros területén délelőtt tizenegy (11) óráig, az ország egyéb területén délelőtt tiz (10 óráig szabad nyitvatartani.

Ami végül a *csarnoki* árusitást illeti, december 24-én, szombaton ugy a vásárcsarnokokban, mint az élelmiszerpiacokon csak este 7 óráig szabad árusitani. *December 25-én, karácsony első ünnepén* a vásárcsarnokok és a nyilt élelmiszerpiacok zárva lesznek, csupán reggel 7 órától délelőtt 10 óráig lehet tejet házhoz szállitani és kiszolgáltatni. *December 26-án, karácsony második ünnepén* a vásárcsarnokokban és az élelmiszerpiacokon reggel 7 órától élelmiszerek délelőtt 10 óráig, a husfélék pedig délelőtt 11 óráig árusithatók. Az Élelmiszer Nagyvásártelep karácsony mindkét ünnepén egész nap zárva marad.

— **Magyar a magyarért.** A *Kereskedők és Kisiparosok Jótékonysági Asztaltársasága* 350 pengőt küldött a Magyar a magyarért! akcióra.

— **A kritikus életkorban** reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József“** keserüviz réges-régóta bevált kitünő hatásu háziszer, amely állandó használatra is igen alkalmas. Kérdezze meg orvosát.

x **Az a nemes verseny,** amely az egyes autómárkák között a magyar piac meghóditása érdekében megindult, véglegesen a General Motors Opel-kocsik javára dőlt el. Már az előző évben is — messze megelőzve minden versenytársát — került az élre és ezt az előnyét az 1938-as évben még jelentősen fokozta is. Nincs is ebben semmi meglepő, mert hiszen egészen kivételesek azok az előnyök, amelyeket az Opel-márka vevőinek nyujt. Szinte közhelyszámba megy már ma, hogy az Opel-kocsi szivének és tüdejének: a motornak kiritele maga a technikai tökéletesség, s hogy az áramvonalas, nemes rajzu felépitmény mintaképe a jól átgondolt, müvészi izléssel megkomponált karosszériának. Fürgeség, meglepő felgyorsulás, nagy sebesség, kitünő utfekvés, kellemes utazást biztositó synchronrugózás, huzatmentes szellőzés, nagy kényelem, gazdaságos üzem, kiváló tartósság s amellett aránylag olcsó ár főjellemvonásai a General Motors Opel-kocsiknak. Négy főtipusával és ezeknek a tipusoknak 15 különféle válfajával az Opel-kocsi még a legkényesebb igényt is a legmesszebbmenően ki tudja elégiteni. Nagyra értékelik azt a páratlan előnyt is, hogy a budapesti, legmodernebbül fölszerelt uj Opel javitó- és service-mühelyen kivül 21, az ország jelentősebb városaiban létesitett, állandó központi ellenőrzés alatt álló, korszerüen felszerelt, vidéki Opel-service-állomás áll rendelkezésre. Egyetlen Opel-kocsi-tulajdonos sem kényszerül ezentul 30—40 km-nél hosszabb utat megtenni azért, hogy kocsija szakszerü ápolásban vagy karbantartásban részesüljön.

A valutacsempész amerikai asszony büntetése

Grünfeld Mártonné, nemesszalóki lókereskedő feleségének valutabünügyében ma tüzött ki tárgyalást a büntetőtörvényszék Dorosy-tanácsa.

A vád szerint *Grünfeldné,* mint *amerikai állampolgár,* ez év őszén Budapestről vissza akart utazni Amerikába. A nagykanizsai állomáson megmotozták *és ruhái között 2000 pengőt találtak elrejtve.* Megvádolta az ügyészség *Grünfeldnét* azzal is, hogy *191 dollárt rejtett el retiküljében,* ezt is ki akarta vinni az országból. Vádat emelt az ügyészség *Grünfeld* Márton ellen is, mert *a 2000 pengőt ő adta át feleségének,* hogy azt kicsempéssze.

A vádlott házaspár tagadta bünösségét és jóhiszemüségével védekezett. Védőjük, dr. *Révész* Sándor inditványára a törvényszék lefolytatta a bizonyitást majd itéletet hirdetett. *Grünfeld Mártonnét 2 hónapi és 21 napi fogházra,* 500 pengő pénzbüntetésre itélte és kötelezte 500 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére. *Büntetését az elszenvedett vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vette a bíróság és elrendelte szabadlábra helyezését. Grünfeld* Márton *2500 pengő pénzbüntetést kapott.*

A valutabiróság ezután rendes birósággá alakult át, letárgyalta *Grünfeldné* kibágási ügyét, mert 191 dollárt külföldre akart vinni. E cselekményért *500 pengő pénzbüntetésre* itélték az asszonyt. Az itélet nem jogerős.

A pánamerikai kongresszus határozata

London, december 23.

(Magyar Távirati Iroda.) **Mint Limából jelentik, a pánamerikai értekezlet egyhangu határozattal kimondotta, hogy a huszonegy amerikai köztársaság fenntartja és megvédi kontinentális összetartását minden idegen vállalkozási tevékenység ellen. A határozat szövegét az argentinai küldöttség készitette. A szöveg nem emliti az amerkai szárazföld ellen kivülről intézett támadást, de kijelenti, hogy valamennyi amerikai nemzet foglalkoznék az olyan eljárással, amely bármelyik amerikai köztársaság békéjét, biztonságát vagy területi épségét fenyegetné.**

Hogyan akarják megoldani a lengyelországi zsidókérdést?

Varsó, december 23.

(Inf.) A lengyel nemzeti egység tábora 116 képviselő aláirásával ellátott *interpellációt jegyzett be a képviselőházban a lengyelországi zsidók tömeges kivándoroltatásának megszervezése tárgyában.* Az interpelláció mindenekelőtt hivatkozik a lengyel kormánypárt programjának eszmei alapjaira, majd a következő kérdéseket intézi a miniszterelnökhöz:

1. Szándékában áll-e a kormánynak, hogy haladéktalanul erélyes és minden irányban kiterjedő akciót inditson meg azzal a céllal, hogy minden lehetséges eszközt számitásba vegyenek, amely lehetővé tenné a lengyelországi zsidók számának mélyreható csökkenését?

2. Hajlandó-e a kormány arra, hogy haladéktalanul hathatós akciót inditson a zsidóság kivándorlásának lehetővétele érdekében, még pedig olyan mértékben, amely számitásba veszi Lengyelország gazdasági, szociális és kulturális viszonyait? Hajlandó-e különösképpen a következő követelések jóváhagyására:

a) *Az általános zsidó kivándorlási kvótából Lengyelország számára is megfelelő részt kell biztositani és tekintetbe kell venni, hogy valamennyi állam közül Lengyelországban él a legtöbb zsidó.*

b) *A zsidók tömeges kivándoroltatásának lehetővétele érdekében alkalmas letelepitési területet kell rendelkezésre bocsátani.*

c) *Nemzetközi tőkét kell összehozni a lengyelországi zsidó kivándorlás pénzügyi lebonyolitásához.*

Szabadságolták a prágai zsidó professzorokat

Prága, december 23.

(Inf.) Kapras dr. közoktatásügyi miniszter rendelkezésére szabadságolták a prágai német egyetem, továbbá a prágai és a brünni müegyetem valamennyi zsidóvallásu tanárát. *A rendelkezés 30—35 professzort érint.* A 65 évesnél idősebb egyetemi tanárok felszólitást kaptak, hogy kérjék nyugdijaztatásukat.

(MTI.) Dr. *Friedmann,* a külügyminisztérium külkereskedelmi osztályának vezetője és *Bittermann,* a miniszterelnökség gazdasági osztályának osztályfőnöke *január 1-én nyugdijba megy.* A *Narodni Noviny* azt irja, hogy *mind a ketten zsidók,* akik a gazdasági életben fognak elhelyezkedni.

Egy kis család szomoru karácsonya

J. J.-né férje Erdélyben birtokos volt. Magyarsága miatt a románok részéről rengeteg üldöztetésnek volt kitéve s a sok viszontagság következtében pár éve meghalt. Özvegye most Budapesten a legkietlenebb nyomorúságban várja gyermekeivel a karácsonyt. Tanitónői diplomával a zsebében kézimunkázásból tartja el családját. Nedves albérleti lakásukban gyermekei megbetegedtek.

Karácsonykor komorabb a nyomor, mint máskor, különösen, ha négy gyermek áhitozik a karácsonyfa gyertyái után. Karácsonykor lágyabbak az emberi szivek, talán szivesebben nyul zsebébe még az, aki adni tud.

J. J.-né négy kis gyermekével együtt a Dob-utca 4, második emelet 18. számu lakásban lakik.

Talán jut mégis néhány emberséges ember jóvoltából meleg szoba is, némi szerény ajándék karácsony estére a négy apró, siró kis gyermeknek.

Farkashány Nikelés 1./

~~Donner Gertrud.~~

Nemzeti Szalon

1934 Sport-müvészeti kiáll.
Golfozó, bronz,

1934 KUT kiáll.
Exotikus fej szin.gipsz

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Farkashány Nikelés

1935 szeptember Csoport kiáll.
Halász, pasztell
Falusiak, "
Vasutnál "
Kártyázok, "
Halászfalu, "
Beszélgető asszonyok, pasztell
Zöld palánk, pasztell
Szobor és modell, "
Dáhliák, paszt.
Kék hid paszt.
Vörös kendő asszony, pasztell
Körték, paszt,
Északi kis város, paszt.
Árnyék, paszt.
Gyár mögött,
Aktok, paszt.
Kancsos csendélet, paszt.
Vásár az erdőben, paszt.
Nénike galambokkal, paszt.

Bevásárlás, paszt.
Ecsetek és üvegek, paszt,
Figurák egyvfa alatt, paszt.
Ősz, paszt.
Házaspár, paszt.
Gondolkodó férfi, paszt.
Vásár szines tus
Maszkt[illegible]tony, rajz,
Kofák, paszt.
Alvó nő, rajz,
Reggel, pasztell
Kis gyerek, rajz.
Kőtörők, pasztell
Kettős potré, rajz.
Hajóépités, szines tus
Anyaság, rajz.
Kubikusok, pasztell
Kutfurás, szines tus
Női fej, rajz,
Tulipánok, rajz,
Marne partján, pasztell
Arckép, rajz.
Anya gyerekkel, pasztell
Etdő széle, pasztell
Madarak, rajz.
Palánk paszt.
Vörös tehén. paszt.
Vörös és fekete szines tus,

fordul

Cyklamen, rajz.
Söntésben, szines tusrajz,
Gyöngyök, rajz.
Zsákhordó, pasztell
Kompozicio rajz,
Arcél szines tus
Két fej, rajz
Müteremben, pasztell
Sapkás nő, rajz,
Altona, szines tus
Aktok, rajz
Altonai halpiac, szines tus

1935. Donner-Farkasházy Fadofit

Zöld keritès szines vonalrelief
Római torzó " "
Burkus, " "
Harmonikus/groteszk szin."
eges-medvék szines vonalrelief
Szerelem " "
Uccai árus, " "
Magasfeszültség, " "
Zarándokok, " "
Ázsiai fej csendélet " "
Osteria " "
Epitkezés, " "
Fejek, " "
Körték, " "
Rózsdagyár " "

Ebédidő szines vonalrelief
Romantika, " "
Egy ember élete, " "
Asszonyok az uton, " "
Fájdalom szines vonalrelief
Kirándulás, " "
Vásárbamenők, " "
Öltöztetés, " "
Kancsós ember," "
Kantin előtt, " "
Petrezselyem ucca, szin."
Trptychon, " "
Magányos séta " "
Napraforgó, " "
Velencei kikötő " "
Fekete kalap, " "
Páris környéke, " "
Anyák, " "
Ananász, " "
Munkás család, " "
Anya és gyermeke, " "
Zarándokok III. " "
Falusi udvar galambokkal, " "
Lépcsőh áz, " "
Borpince, " "
Kikötőben, " "
Fedélköz, " "
Este felé, " "
Zenebohocok, " "

Farkasházi Miklós

~~Kut 1929. jan. kiáll.~~
~~2 pastell~~

✓

1927 ápr (Kut)

Mincskáraszorok
Gáz bénig) 2

Felsőmagyarország IX. 164.

Farkasházi Miklós

142 Tengerparton, krétar. 1500
143 Velencei kis csatorna, paszt. 1400

Nemzeti Szalon
1926. május

MAPE 12. kiáll.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1942. NOVEMBER 1. — NOVEMBER 15.

Farkasházi Miklós

59. Farkasházi Miklós: Ragyogó kis tó (pasztell) 900 pengő.
60. Farkasházi Miklós: Fekvő akt (pasztell) 500 pengő.

Nemzeti Szalon
1929. jan.
Kut.

Alapitva : 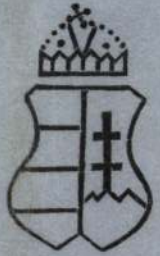 1 8 3 9.

Herendi Porcellángyár

R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

Farkasházi Miklós

Szüb. 1895 - Bpest.
1926. márc. Koll. Kiáll
Nemzeti Szalonban.
110 db grafika

1927 jún Nap tav

Dunapart
Kártházó halászok
Csuarekép
Tabán
Kályhatisztítás

r

YARSÁG NÉPRAJZA

e

SDRE JELENIK MEG!

ik kötet körülbelül 400 oldalon
magyar ősfoglalkozások: halá-
zat, állattenyésztés és földmíve-
néprajzi jelentőségű anyagát,
népi díszítőművészet ismer-

lyeket körülbelül 800 illusztráció
ásodik kötet írói: *Bátky* Zsig-
örffy István és *Viski* Károly.
mi szükségleteiről való gondos-
vományos módozatait és eszkö-
lászat és *vadászat* kezdetleges
formáit, majd a termelő gazdál-

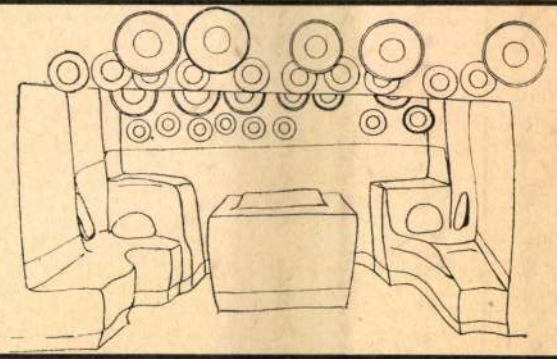

KEDD **1**

Jakab, Fülöp

SZERDA

Farkasházi Miklós

Jesto

Eső a Balatonon,
pastell
Balaton vihar után

Nemzeti Szalon

IV. Balatoni kiáll.

1930
sept.

Farkasházi Miklós

Szül. Bpest 1895

1926. Koll. Miáll

a Nemzeti Szalonban

kat. ólétr.

1933 máj (Bal. Miáll)

Balatoni reflexek

Balatoni reggel Mosthehan

Winkler Elsner IV. 226.

Farkasházy Miklós

Koll. Kiáll.

12 – 71. sz. pasztellek, színes tusrajzok.

72 – 121. szám.

Donner – Farkasházy „Fadofit" színes vonalreliefek.

Nemzeti Szalon

Farkasházy Miklós stb.

Kiáll. kat. 1935 szept. 14 – 30.

VASÁRNAP **21** Kat. Sz. M. bem. Prot. Olivér	N. k. 7 ó. 12 p. N. ny. 16 ó. 19 p.
HÉTFŐ **22** Kat. Cecilia vt. Prot. Cecília	N. k. 7 ó. 14 p. N. ny. 16 ó. 18 p.
KEDD **23** Kat. Kelemen p. Prot. Kelemen	N. k. 7 ó. 15 p. N. ny. 16 ó. 17 p.
SZERDA **24** Kat. Ker. János Prot. Emma	N. k. 7 ó. 17 p. N. ny. 16 ó. 16 p.
CSÜTÖRT. **25** Kat. Katalin vt. Prot. Katalin	N. k. 7 ó. 18 p. N. ny. 16 ó. 15 p.
PÉNTEK **26** Kat. B. János Prot. Milos	N. k. 7 ó. 20 p. N. ny. 16 ó. 14 p.
SZOMBAT **27** Kat. É. Mária Prot. Virgil	N. k. 7 ó. 20 p. N. ny. 16 ó. 14 p. Izr. 23. S. Vajesev

Farkasházy Miklós

részt vett az Iparmű-
vészeti Társulat 1925.
évi jub. kiállításának
grafikai tárlatán

Kiáll. tm. 28. l.

Létvétel

Farkasházi Miklós

Beszélgető alakok.
Kréta rajz

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Farkasházi Miklós

festő

Vihar, kréta rajz

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Temesvár.

A disztér közepén a ka
látjuk a gotikus emléket, a mel
lévő sátorban megjelent katonai
létében lepleztek le. Az emlék t
szörnyekkel és kissé feljebb a
kal. A mennyezet alatt a Hüség
csával. A háttérben a környékbe
alól jobbra: Art. Art. A

Szines kny., mér. 16: 23

7

Farkasházy Miklós

Jestő

Műcs. kiáll, 1933 tól

Pipics 112.

öntö-minta

La Tène bronzfibula / VI. 129

Farkasházy Miklós

festő Műcsarnok

1933 ápr.-máj. nemz. képzm. kiáll.

154 –

Vörös ruhás nő,

párt.

Farkashary Miklós

festő Munkácson

1933. sept. Fiatal művészek

kiáll. 184

Meditáció, of

Farkasházy Miklós festő

Visegrádi-utca 48. Műcsarnok

1934. ápr-jun nemz. képzm. kiáll 445.

Fragment, rajz

1936 máj-jun jub

Citromvásár, Temp

48. Ereklyemuz.

be rér.

ról elválasztott haja, szemöldöke, baju-
fekete, szeme barna. Nyakkendője és zsinó-

m.
czi emlékek muzeumából (107/95. No 129).
iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

516

Farkasházy Miklós

KMTárs 1940. febr.-márc. A gyermek

Gyuri, vajz

Játszó gyerekek,

tempera

OMIKE

1942 jan. Lépcsőhár

1943 ápr Ecsetek és üvegek II
part

1943 szept
Dunapart
Virágok | part

1944 febr
Nyár Óbudán
Kisduna II | part

Ernst Muz

Munkácsy Cék

1934 máj

Földalmás csendélet

1936 máj-jún (N. Szal)

Kisdúnai halászok
Pihenő

temp

Farkashazy Jeno

keramikus

l. Fischer

Mūterem

1935 máre

Figurális kompozíció
Ecsetek és nőcsek (pasztl

Budai tripm. Társ.
1936 dec.

Budai helyek
Fehérnemüsök | post

Farkasházy Miklós

Szocialista ci. Munkás
Képzőművések Kiáll.
(V. Ernst Múz.) 1945.
máj.: Kispesti híd,
pastell.

Uj talon

1934 apr
Berélgetők, of
Naphaju női fej, part
csendélet, r

1934 máj
Tabán I–III, r

1934 aug
Kártyázók, part

Athéni olasz archaeologiai intézet
V. 205.

~~Tartashary Fischer~~

~~Vilnius~~

~~U. 2066~~

M. Nőrhetek repr. kiáll

1947 jan. (v. Trust)

Két ember a tájban

pest

Fő képt 1948 jan A m. graf 100 éve

Periferia

Budai képzőművészek cint. kiáll

1948 márc

Nuncpi dal

Munka után

I. M. képrm kiáll. 1950 ang (Mücs)

Harafelé, rézk

Tav. Tárlat 1952 máj-jun (h.o)

Rézkarc I-IV

M képrm tr tr

1945 jul (r kiüs)

Halászok
Körték | pasz

1945 aug (Nemz. Sportbiz-al ~~ön~~ trust)

Balatonparti vasárnap, pasz

Szocdempárt képem Társ

1945 okt (v trust)

Munkásasszony, pasz

1948 febr-márc (40 szoc. mův. csop kiáll)

Család
Virág | pasz

M. képrőm-ért. 1946 jul. (v. trust)

Tél, pasz

Farkasházi Miklós

KUT. 1929. jan.:

Ragyogó kis tó, Fekvő akt, paszt.

Arckép kiáll

1952 aug ([illegible])

Mozart, rézk

Nülföld

1922 München

1927 Krakó, Varsó, Fiume

1928 Zürich (nyújt) Köln (nyújt

1930 Frankfurt (nyújt)

1931 Páris (nyújt)

Farkashazy Tivadar

kiállítása a képzőművészeti kiállítások helyiségében. 1933 április

V

3831. Dirk

Sz. Haarlemben 1600 előtt. † ug

Mulató társaság.

A szoba közepén lévő n
melyen iratra tett és parázszsa
koppantóval, pipa, rézdob, doh
pohár van, két ülő meg egy
állva ábrázolt hölgy vigad, m
lyognak. A férfiakból egy jobb
füstölgő pipát tart kezében; eg
kissé előrehajolt, kifelé tekint
tárgyat húz; egy pedig gyűrűs
Stuart-gallért, kivágott ruhát,
éket és jobbról feltűzött ékszer
nyugtatja. Öltözetük: tollas k
kabát gombolható szűk ujjakk
nya és kivágott czipő csokorr
álló alak tollas kalapját a szél

vörös köpeny közelében, egy
mászkál. A földön két egyene
feldült pohár és egy fedett c
falon HOLANDIA térképe mellett
hármas síp és jobbról tokos t

Vászon, méretei 73 : 65 cm
az 1908 november 7-iki 121584
Jakabtól 8000 K-án (1807–908)
1-jei 147773–908 (18–909), az
(1–910) és az 1911 január 1-jei 1
alapján. — Elszámoltatott 1909
február 27-én (341–910) és 19
Az elszámolást jóváhagyta az 19
(912–911) és az 1911 márczius
szvsz. határozat.

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1910 : Cab. C. 507a). *Dirc*

Jegyzet. Dr. W. Martin:
1907. Nº 51, pag. 33.

Rei.
1908

Farkasházi Miklós

lajd

MAPE XII. kiáll.

142 – 143. tt.

V

Farkasházi Miklós

(4)

MAGYAR MUVESZET

~~0~~ 1926. ~~116~~, ~~264~~, ~~539~~ kiállítások
~~0~~ 1927. ~~666~~. kiállítások
~~0~~ 1928. 280 kiállítások
~~0~~ 1930. 124, 564 kiállítások
~~0~~ 1931. 312 kiállítások

Nagyságos

BERLIN SW
-9 10 33
68

3017

*004

Verlag Scherl

Szentiványi Gyula dr. úrnak

titkár

Budapest

Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeum

VI. Trénа - ut 41

MEGHIVÓ

FARKASHÁZY MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

DONNER GERTRUD MÁRIA

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

MEGNYITÁS: 1946 OKTÓBER HÓ 12-ÉN,
SZOMBAT DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR A

SZALMÁSSY GALÉRIÁBAN

IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA **12.** FÉLEMELET.

TISZTELETTEL:

ARÁNYI ÁRPÁDNÉ SZALMÁSSY ZSIGMOND
IGAZGATÓK.

A kiállítás megtekinthető 1946 október 23-ig naponta 10—5 óráig, vasárnap 10—2 óráig.

NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZTÁRI BÉPHÉNTESÍTVÉ
946 OKT. 10.
BUDAPEST

Nagyságos

D Szentiványi Gyula *úrnőnek*
úrnak

Budapest,

XI. *ker.,* Lágymányos ~~út~~ *utca* 16 *sz.*
~~tér~~

F. k.: Szalmássy Zsigmond
OFFICINA

Fáy Dezső

~~Eszmód Aurél~~

tovább ~~Egry József~~

~~Farkasházy Miklós~~

Fáy Dezső

Fenyő Andrea

Feszty Masa

Fesztyné Jókai Róza

Feinyes Adolf Képpel

Gerber Magdolna

Glatz Oszkár Képpel

Goth Móric

Gy. Sándor József

Fiumei nemzeth. kiáll

1927. 79-81 l.

1812

Andreas

621. ~~A.~~ Achenbach:

St. Casselban 1815. September 2

Vizesés.

A hegyes és erdős vidék hát
rohan balfelé, többszörös esést
magával. A tulsó parton négy és
a viz felett pedig ~~összesen~~ hét
ra magános fa áll. Az égbolt fe
bach 1842.

Vászon, mér. 97 : 131 cm. –

12. –

Id. b. Wodiáner Alb

3-an. ~~Átvétetett az Orsz~~
~~hol 1812 leltári szám alatt kez~~

Farkasházi Miklós

Farkasházi *Miklós*, festő, *1895. Főkép Németországban dolgozott, művei (pasztell, olaj, metszet) elsősorban dekoratív jellegűek, erős körvonalú, kötött előadású munkák (Szegény asszonyok; Hazafelé).*

Új Idők Lex

IX. K.

ROUEN-I MADONNA. TUSVÁZLAT

HEDVIG IMRE NYOMDA

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. • TELEFON: 82-1-22

FARKASHÁZY MIKLÓS

KÉPEI

FOTO-VERES

A MODELL

A SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK HELYISÉGEIBEN

IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8.

NYITVA: 1933. ÁPRILIS 2-TŐL — ÁPRILIS 12-IG

NAPONTA 9-6 KÖZÖTT - VASÁRNAP 2 ÓRÁIG

FARKASHÁZY MIKLÓS

született Budapesten, 1895-ben. Tanulmányait Budapesten, Münchenben és Párizsban folytatta. Kollektív kiállításai voltak: München, Budapest, Drezda, Hamburg, Lipcse, Düsseldorf, Köln, Zürich, Stuttgart, Frankfurt, Zsolna, Bielsko és legutóbb *Párizsban*. Ezenkívül több magyar reprezentatív kiállításon is résztvett.

PASTELLEK, RAJZOK, TUSFESTMÉNYEK:

1. (a—f.) Párizsi vázlatok.
2. Szobor.
3. Hátakt.
4. Tanulmány.
5. Április. *(Paris.)*
6. Hulladékgyűjtők. *(Paris.)*
7. Kék és fehér.
8. Téli játék.
9. Kis duma.
10. Pihenők.
11. Rendezőpályaudvar.
12. Plakát és emberek.
13. Metro.
14. Kendős asszony.
15. Jancsi játékai között.
16. Vásári figurák.
17. Fragment.
18. Falu a felvidéken.
19. Délidő.
20. Régi kép hangulata.
21. Banlieu. *(Paris.)*
22. Fehérneműsök.
23. Sárgakabátos nő.
24. Zsolnai árkádok alatt.
25. Hajnal a Szajnaparton.
26. Strandolás után.
27. Bérfizetés. *(Paris.)*
28. Szajnaparti fa.
29. Gyártelep.
30. Szomorkodó.
31. Fatelep.
32. Halászfalu.
33. Fésülködő.
34. Vásár után Rouenben.
35. Munkanélküliek.
36. Barak.
37. Utca Meudonban.
38. Nyári napozás.
39. Fejek.
40. Tükör előtt.
41. Erős színek.
42. Angyalfej.
43. Műhelyek.
44. Vándorok.
45. Periféria.
46. Öltözőben.
47. Exotikum.
48. Gyárkapu.

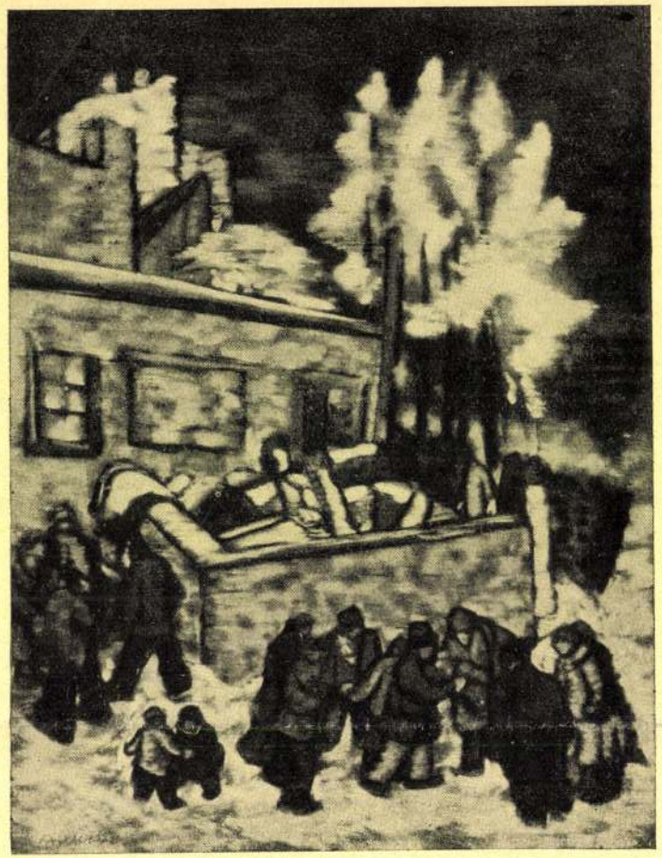

FOTO VERES

TÉLI JÁTÉK PASZTELL

OLAJFESTMÉNYEK:

49. Kezek.
50. Vörös kőszobor.
51. Gyárudvar. *(Paris.)*
52. Strand.
53. Pihenő modell.
54. Olvasó férfi.
55. Cigarettázó.
56. Műhelysarok.
57. Meditáló.
58. Üvegek.
59. A modell.
60. Büffé.
61. Párizsi festő.
62. Muzsikát hallgató nő.
63. Ujságolvasók.
64. Vásári bódék mögött. *(Paris.)*

	Forint
39. Angorasapka (1940), tempera	1500
40. Útjelző és palánk, tempera	800
41. Argenteuil, tempera	2500
42. Párisi liget, tempera	500
43. Három alma, tempera	400
44. Templom belseje, tempera	800
45. Olasz táj, tempera	700
46. Balaton, tempera	600
47. Alvó nő, tempera	500
48. Francia kisváros, tempera	450
49—60. Színezett tusfestmények.	350

*

A kiállított bútorok, szőnyegek, csillárok, kerámiák áráról mindenkor felvilágosítással szolgálunk.

TELJES LAKBERENDEZÉSEK.
MŰVÉSZI TERVEZÉSEK.

A NÖVÉNY- ÉS VIRÁGDISZITÉST

Élias

VIRÁGÜZLET

IV., VERES PÁLNÉ-UTCA 10.

RENDEZI

Felelős kiadó: Szalmássy Zsigmond
Officina nyomda és kiadóvállalat (Fel. vez.: Román Imre)

Farkasházy Miklós

FARKASHÁZY MIKLÓS
FESTŐMŰVÉSZ

DONNER GERTRUD MÁRIA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALOGUSA

*

SZALMÁSSY GALÉRIA
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-U. 12. FÉLEM.
TELEFON: 189-554.
1946 OKTÓBER 23-IG NAPONTA 10—5 ÓRÁIG, VASÁRNAP 10—2 ÓRÁIG.

DONNER GERTRUD MÁRIA SZOBRAI:

1.	Anyám, bronz	magántulajdon
2.	Gond, bronz	900 Ft.
3.	Szepes Lia, színezett gipsz	2000 Ft.
4.	Férfi portré, színezett gipsz	magántulajdon
5.	Iván, színezett gipsz	magántulajdon
6.	Juci, színezett gipsz	800 Ft.
7.	Zsuzsanna, színezett gipsz	3000 Ft.
8.	Eszter, színezett gipsz	3000 Ft.
9.	Ázsiai fej, színezett gipsz	1500 Ft.
10.	Napraforgó, színezett gipsz	megrendelhető bronzban
11.	Áhítat, terracotta	500 Ft.
12.	Zsákhordók, színezett gipsz	megrendelhető bronzban
13.	Marcsa, színezett gipsz	1000 Ft.
14.	Gondolkodó, színezett gipsz	2000 Ft.
15.	Barátság, színezett gipsz	megrendelhető
16.	Alvó pár, vázlat	megrendelhető bronzban
17.	Vázlat a „Barátság"-hoz	megrendelhető bronzban
18.	Porcellánok (Herendi, Drasche, Pirkenhammer) nem eladók.	

A katalóguson reprodukált *„ANYASÁG"* című szobor megrendelhető.

✷

Donner Gertrud és Farkasházy Miklós 1944 tavaszán nagyszabású kollektiv kiállításra készültek. A budai műtermükben felhalmozott szobor- és képanyag a bombázás és fosztogatás következtében — a két művész otthonával és munkafelszerelésével együtt — elpusztult. Csak a művészi anyag egy kis töredékét sikerült biztonságba helyezni. Ez az anyag kerül ma a közönség elé, kiegészítve néhány újabban készült kisebb művel.

A kiállítás eredményétől függ, hogy a két művész új munkahelyet, új munkalehetőséget teremthessen magának.

FARKASHÁZY MIKLÓS KÉPEI:

		Forint
1.	Sárga fák (1942), pasztell	1400
2.	Kikötőben (1931), pasztell	1000
3.	Kék ember a tájban, pasztell	1200
4.	Párisi reggel (1938), pasztell	900
5.	Pihenő munkások, pasztell	1200
6.	Lágymányosi este, pasztell	1000
7.	Felvidéken (1930), pasztell	1200
8.	Gyár Páris környékén (1933), pasztell	2000
9.	Narancs és citrom, pasztell	1000
10.	Fűzfák az úton, pasztell	1500
11.	Óbudai gyár, pasztell	2500
12.	Assisi (1937), pasztell	2000
13.	Óbudai házfalak, pasztell	1000
14.	Hídon, pasztell	1800
15.	Isola di Nisida (1937), pasztell	1800
16.	Szajnaparti munkások (1937), pasztell	1400
17.	Úton, pasztell	3500
18.	Szín és fény, pasztell	4000
19.	Falu végén, pasztell	1500
20.	A Marne partján (1930), pasztell	900
21.	Periféria, pasztell	1200
22.	Gyárkapuban, pasztell	1000
23.	Lajos-utca Óbudán, pasztell	1200
24.	Napraforgó, pasztell	2500
25.	Tél Páris környékén, pasztell	1200
26.	Szegények (1937), pasztell	2000
27.	Új élet, pasztell	500
28.	Kapu előtt, pasztell	800
29.	Óbudai nénike, pasztell	700
30.	Hetipiac, pasztell	700
31.	Dunaparton, pasztell	700
32.	Tél, pasztell	900
33.	Pálvölgy, tempera	800
34.	Sikátor, tempera	800
35.	Didergő (1936), tempera	900
36.	Szőnyegszövés, tempera	1000
37.	Gyár előtt, tempera	900
38.	Műteremsarok, tempera	800

Farkasháry Miklós

vül. 1895

l.

Almásy Telki V. 1941

143, 144. ~~17~~ Z

V

tovább
2

Farkasházy Miklós

~~Csánky Dénes~~

~~Cserna József~~

~~Csizik Gyula~~

~~Csók István 7, 8. l.~~

~~Csóka István~~

~~Déry Béla~~

~~Edvi Illés Aladár~~

~~Emánuel Béla~~

~~Emőd Aurél~~

~~Farkas István~~

~~Farkasházi Miklós~~

~~Fábián Gyula~~

lásd
Krakói magyar kiáll.
1927.

4962

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Almakerék, Nagy-Kükülló vm.	Evang. templom a restaur. előtt: fő homlokzat, keresztmetsz.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL

BUDAPEST, IV.,
MÁRIA VALÉRIA-UCCA 8.
TELEFON: 82-1-22.

NYOMTATVÁNY

KÉSZPÉNZZEL BEMENTESITVE
933 MÁR 30
BUDAPEST 51

BUDAPEST
933 MÁR 30 15
51

NAGYMÉLTÓSÁGÚ
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

Dr Szentiványi Sálmán

RNAK
URHÖLGYNEK

Szépművészeti Múzeum

A KIÁLLITÁS NYITVA
ÁPRILIS 2 – 12-IG
9 – 6 ÓRA KÖZÖTT.
ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG.

H.

A „SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL“ VEZETŐSÉGE HELYISÉGEIBEN, BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA U. 8

MEGHIVÓ

FARKASHÁZY MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁST RENDEZ, MELYRE NAGYMÉLTÓSÁGODAT MÉLTÓSÁGODAT NAGYSÁGODAT ÉS B. CSALÁDJÁT TISZTELETTEL MEGHIVJA. • A KIÁLLITÁS MEGNYITÁSA 1933 ÁPRILIS 2-ÁN DÉLELŐTT

FRÄNKEL JÓZSEF IGAZGATÓ

A VEZETŐSÉG

Farkasházy Miklós
festő
Martinok utja 58. sz

MKSz 1947

Farkasházy Miklós

Farkasházy Miklós festőművész,
XII. Városmajor-u. 24. 366-674

Bptávb 1940 szept.

Telefon megvan

KARL W. HIERSEMANN · BUCHHÄNDLER UN

offeriert Müemlekek Orzagos Biz

unter Vorbehalt de

Kunstdenkmäler -

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

Baden: Seit 1913 ist nichts

B a y e r n : Kreis II Ober

Bd.20 Bezirksamt St

Bd.21 Bezirksamt R

Kreis III Unt

Band 12 Stadt Würz

" 13 Bezirksamt

" 14 Bezirksamt

" 15 Bezirksamt

" 16 Bezirksamt

" 17 Stadt und

" 18 Bezirksamt

Farkasházy Miklós

< > drezdai kiállítása.
< > hamburgi kiállítása.

MAGYAR MŰVÉSZET
1926. 539

Farkasházi Miklós

Magyar Művészet

1926. ~~[illegible]~~, ~~369, 539~~ ✓

1927. ~~666~~ nincs

1928. ~~280~~ "

Lieder Frigyes:

Térden alól, ülve, szemköz
me kék s bajusza s szakála o
ujan gyűrűket hord s a melyly
fájára támaszkodik, kréta szo
van palettát s kilenc különfel
kék nyakkendőjébe melltű van
sötétzöld s kocsás nadrágja szűke. J
csony asztalkán festékes üvegec
térben jobbra a festőállvány tu
Pestrin 1850." olvasható.

Olajfestés, vászonra,
Festette s ajándékozá

M. Képt. 47

Az 1896. II. 19-dik: 9332
IV. 20-án az ezredéves Kiá
1897. II. 5-én érkezett vissz

~~Donner Gerund~~

Farkashazy Miklos

Avvält

Kell-kiatt -

Pen könyvesbolt

(Lipót Körút 6.)

Budapesti Hirlap

1934. dátum levágva

?

lom ajtónak részeit, melyek ma-
deczember j. év sértetlenül megér-
keztek, a vasutról azonnal behozattam,
és a Templomban biztos helyen elhe-
lyeztük, várván azon legközelebbi termi-
nust, amikor az a fettett ablakokkal be-
állittatik.

Kitünő tisztelettel

Sár-Aba 1902 dec. 5.

Kész szolgája
Szabó Gyula
plebános

Farkasházy Miklós.

Pesti Napló képes
mell. 1935. IX. 15.

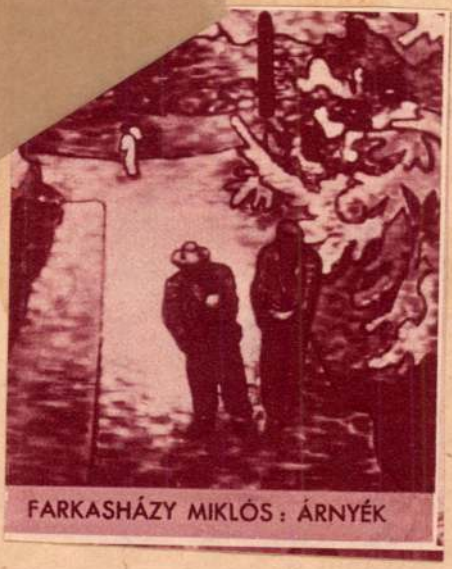

FARKASHÁZY MIKLÓS: ÁRNYÉK

Mélyen tisztelt

A Müemlékek Orsz
előadássorozat iránt eddig is tan
van szerencsém arra kérni a mélyc
a legközelebbi előadásunkra vinat
tést nb. lapjának ..... szám
kintettel, dijtalamul közölni mél

Egyuttal szerenc
szóló beszámoló ismertetést, ugya
nak az előadást követő legközeleb
sék.

Kiváló tisztelet

Budapest, 1928.

189	Lombosfa az Arnópartján, krétarajz	1200
190	Vitorlás, krétarajz	900
191	Vicinális, tusrajz	900
192	Dunapart eső után, krétarajz	800
193	Torcello, krétarajz	900
194	Dachaui táj, krétarajz	1200
195	Napsütés táj kéménnyel, pastell	1400
196	Külvárosi uccasarok, krétarajz	1800
197	Fák alatt, krétarajz	1200
198	Velencében, krétarajz	1800
199	Felsőolaszországi táj ciprusokkal, krétar.	1200
200	Firenze környékén, krétar.	1400
201	Velencei ucca, krétar.	1000
202	Gondolák a parton, krétar.	1200
203	Agyagos utak, pastell	1600
204	Három csónak, krétar.	800
205	Fiesolei ut 2 alakkal, krétarajz	1200
206	Firenzei dóm, krétarajz	900
207	München környékén, krétarajz	1200
208	Tavaszi napsütés, krétarajz	1000
209	Müncheni Hofbrau, krétarajz	1000
210	Rassai Károly dr. rézkarc	300
211	Árnyékban, rézkarc	300
212	Öreg malom, rézkarc	300
213	Kikötő jelzők, rézkarc	300
214	Dunapart Vácznál, rézkarc	300
215	Laguna, rézkarc	200
216	Bolgár kertészet, rézkarc	200
217	Boboli-kert Firenzében, rézkarc	200
218	Halászok a parton, rézkarc	200
219	Ujságolvasó, rézkarc	200
220	Óbuda, rézkarc	200
221	Dunapartján vasárnap, rézkarc	200
222	Domboldal, rézkarc	250
223	Virág, rézkarc	150
224	Bérház, rézkarc	150
225	Borus idő, rézkarc	200
226	Munkából hazafelé, rézkarc	150
227	Régi vár Felsőolaszországban, rézkarc	200
228	Vonaton, rézkarc	200
229	Három asszony fa alatt, rézkarc	150
230	Arnóparti házak, rézkarc	200
231	Elhagyott kert, rézkarc	200
232	Budai hegyvidék, rézkarc	150
233	Barátnők a tóparton, rézkarc	200

dupl

151	G. J. arcképe	1800
152	Kozmikus táj	2000
153	Pihenő alak függöny előtt	1500
154	Sztreik	2000
155	Nagy horizont	1400
156	Vizpartja tömpe fákkal, halászok	1800
157	Pihenő munkások felülről nézve	1400
158	Sikáló asszonyok	2000
159	Fekvő nő	1600
160	Anya gyermekkel	2500
161	Dunapart hazatérő munkásokkal	1200
162	Vihar	1800
163	Házfal holdsarlóval	1400
164	Csendes emberek	1000
165	Boboli-kert firenczében	1800
166	Dus olasz kert	1400
167	Zsákos ember felülről nézve	1800
168	Gond	2000
169	Apácák	2500
170	Rakodópart hajóval	4000
171	Cserépvirág	1600
172	Kezem leanderrel	3000
173	Beszélgető asszonyok felülről nézve	2200
174	Alkonyi szél	1600
175	Országuton három asszony	2000
176	Bokrok pasztell	1300
177	Vörösházfal Velencében „	1800
178	Napnyugta ősszel „	2200
179	Pirosruhás alak „	3500
180	Velencei kertrészlet „	1800
181	Gyárudvar „	1200
182	Napfény „	2000
183	Ősz „	1600
184	Öregasszony, krétarajz	1000
185	Leányfej, krétarajz	1000
186	Elmélyülés, krétarajz	1500
187	Gyárkémény, krétarajz	1400
188	Sétakocsizás Firenzében, krétarajz	1600

253	Zsebkendő, rece csipke szellel	90
254	Nagy tablette, vert csipke motivumok és kötés	250
255	Ovális tablette, vert csipke és kötés	100
256	Ovális tablette, vert csipke és kötés	100
257	Ovális tablette, vert csipke és kötés	100
258	Kerek tablette, vert csipke, szallagmunkával	80
259	Ovális tablette, vert csipke motiv., kötés	100

Farkasházi Miklós.

Született Budapesten, 1895-ben. A keresk. akadémia elvégzése után az első komolyabb rajzoktatást Vesztróczi Manó tanártól nyerte. A háboru alatt kétévi rajvonal szolgálatot teljesitett. Röviddel ezután jánoshalmi Nemes Marcell biztatására Münchenbe került. A Nemzeti Szalon csoportkiállitásain egynehány képpel már szerepelt, ezenkivül kiállitott egy sorozat rajzot a „Mentor" grafikai Szalonban is. Most bemutatott munkái az utóbbi évek terméséből tisztán mutatja az utat, hogy jut majd a naturán keresztül a legegyszerübb kifejezőeszközzel célja lényegéhez.

Rajzok:

122 Apácafejek	2000
123 Komor táj alakokkal	1000
124 Beszélgető munkások délidőben	1000
125 Hálót javitó halászok	2000
126 Vasárnap délután	1400
127 Pletyka	800
128 Velence	1000
129 Kormányos ember	800
130 Takaritó asszony	1000
131 Barátság	1200
132 Paprika paradicsom csendélet	800
133 Munkanélküliek	900
134 Falubolondja	1600
135 Szegény emberek	1200
136 Ucca fiesolében	1800
137 Szomoru fák	1000
138 Lenyugvó nap	900
139 Ucca ballagó nőalakkal	1200
140 Halászok kis piros vitorlással	2000
141 Az idő	1200
142 Pihenő az uton	1200
143 A család	2500
144 Esti tájkompozició	800
145 Alkony	1000
146 Háztetők	1200
147 Kis olasz ucca	800
148 Öregasszony kendőben	1600
149 Szerelem	2000
150 Vasuti tőltés a Dunaparton	1600

Nemzeti Szalon 1926. marc
48. csop. kiáll

86	Gyulus	mgtul.
87	Laci	mgtul.
88	Udvarrészlet	5000
89	Cigány kormányos	4000
90	Anya	mgtul.
91	Béke a faluban	4000
92	Kemény tél	4000
93	Öreganyám, vizf.	mgtul.
94	Juliska, vizf.	mgtul.
95	Jóska bácsi, vizf.	8000
96	Freskó részlet, freskó	8000
97	Ébredés, freskó	15000
98	Éva, freskó	35000
99	Hangulat, tempera	1000
100	Félegyháza multjából, tempera vázlat	2000
101	Freskó karton, tempera	mgtul.
102	Freskó tervek, tempera	mgtul.
103	Cigányasszony, pastell	2000
104	Uri kondás, pasztell	3000
105	Téli alkonyat	2000
106	Parkrészlet (Zircz)	2000
107	Kishegyesi faluszéle	2000
108	Holdas este	1000
109	Boglári fürdőzők	700
110	Vacsora után	3000
111	Reggeli hangulat	1200
112	Jégverem	1200
113	Hideg napfény	1200
114	Fagyos Sugovica	1500
115	Öreg barát	1500
116	Rózsaszin kalapos lányka	mgtul.
117	Kishegyesi csősz	2500
118	Jégtáblák	2000
119	Lányka arckép, Milkó Mátyás ur tulajdona	
120	Vasárnap délután	800
121	Viharos Balaton	10000

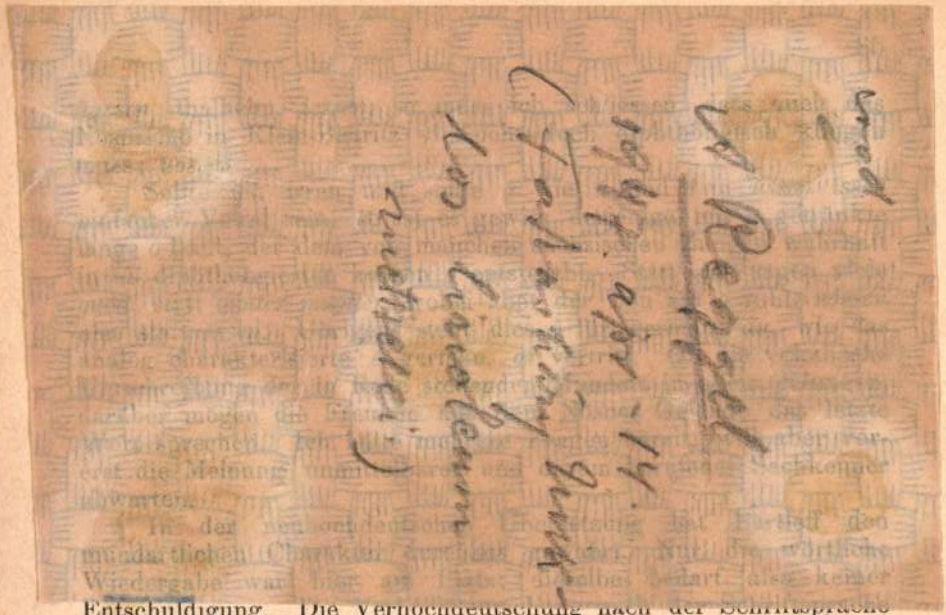

Entschuldigung. Die Verhochdeutschung nach der Schriftsprache wäre ja Vereitelung des Zweckes gewesen. Manchmal ist für den ausländischen Leser eine Erklärung des Ausdruckes in Klammer

Marienburg im Vereins-Archiv N. F. II S. 335 „aus dem altdeutschen Gottschalk (Godescalk) mittelst der Übergänge Gottschĕlk, Gottschlĕk in Gottschlĕng und durch sinnlose Verhochdeutschung in den Schriftnamen Gottschling". 2. im „Siebenbürgisch-deutschen Tageblatt" 1876 Nr. 733 S. 3312 „nach Analogie von Namen wie Henning, Menning und s. w. als Patronymikum mit -ing aus einfachem Godo", 3. von E. C. im Korrespondenzblatt X. Nr. 2 S. 23 „aus Got-schalk mit Umstellung des l und eingeschobenem n", lassen sämtlich die zahlreichen ältern Formen des Namen unberücksichtigt, und auch die von Marienburg erwähnten Übergänge sind weder urkundlich nachgewiesen noch irgendwie bezeugt.

Da die wissenschaftliche Forschung einen Stillstand in keiner Richtung kennt und demnach auch die Forschung über den in Rede stehenden Namen mit obigen Erklärungen noch nicht als abgeschlossen angesehen werden kann, so erlaube ich mir, für künftige Erklärer, die mir bekannten ältern Formen des Namen Gottschling samt andern analogen Namen hier zusammen zu stellen.

1508. Goschik. Ver.-Arch. XVI. 391.
1530 Gottschack in Blasendorf bei Bistritz. Transilvania. N. F. 1861. 99.
1552. Gutschink. Ver.-Arch. XVI. 396.
1560. Guttschling in Hundertbücheln. Ver.-Arch. XVII. 375.
1575. Guttschlick in Schässburg. Trauschenfels Mag. I. 95.
1550. Gotschick in Bistritz. Ver.-Arch. XXI. 80.
1550. Gottschick in Bistritz. Trauschenfels Mag. II. 148.
1602. Gottschik. Ver.-Arch. XII. 432.
1628. Gottschik. Siebenb.-Provl.-Bl. IV. 215.
1642. Guitschling in Gr.-Schenk. Ver.-Arch. IX. 133.
1654. Guetschling in Halvelagen. Ver.-Arch. XXI. 178.
1684. Gätschling in Trappold. Korrespondenzblatt 1881. 62.

Farkasházi Miklós

---

ivód festő
2

Az Est. 1926.
márc. 21. (Csoport-
kiállítás a Nem-
zeti halomban;
Apácák c. képének
repr.-val.)

Farkasházi Miklós

A Mübarát 1922.

90

M. mürészek kiáll-i
kultöldön

München

Lovasok indulása

584. L. De Witte

Farkasházi Miklós

Jestő

rod

Bayerischer Kurier.

1922. márc. 30.
(G. Sch.: Plakat-
Kunst.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

BH 1922. März 19

FM Kiäll Münchenbau

<Farkasházy Miklós>

Boross Anhalt:

< >. Képrőmű-

vészet. 1933. 125, 127,

128. l. (Képekkel.)

ÁLTAL RENDEZETT

NEMZETI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1935

ORSZ. MAGY. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST. MŰCSARNOK.

Farkasházy Miklós

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Képes Figyelő

Megjelent: 1949 MÁR. 5

Farkasházy István és Donner Mária KIÁLLÍTÁSA

A II. kerületi Magyar-Szovjet Társaság adott otthont Farkasházy Miklós és Donner Mária müveinek. Ez a megbecsülés igen érdemes művészeknek jutott, mert a két kiállító a dolgozó ember életét a festés és mintázás magasrendü eszközeivel jeleníti meg. Farkasházy Miklós színeinek és formáinak vibrálása az élet és a munka ritmusának átérzése. Néhol ez a szinoptimizmus komorabbá hangolódik, különösen a tájaknál figyelhető ez meg, ahol a természet borongós líraisága fogja meg a művész képzeletét. Különösen artisztikusak Farkasházy grafikái és fadúfit festései. Donner Mária, a társkiállító szobrász erős formaérzékenységgel látja a jelenségeket. Ázsiai feje, Mosónője, egy-egy nagyon finom relief, tanuskodnak értékéről. A kiállítást, amelyet Finogenov orosz vendégművész is megtekintett, Rabinovszky Máriusz nyitotta meg. A kiállítás létrehozása körül nagy érdemei vannak Horvai Tihornénak.

Berend Ilona

korlátozódik. Van olyan metszete, am
egyetlen „vörös szinfonia." Az ilyen n
szeten a vonalnak nincs már többé jel
tősége. Csak a színértékek uralkodn
-- Ne csodálkozzunk, ha az impress
nizmus olyan megbűvölten állott Hok
képei előtt. S e lapokon mégsem bes
hetünk anyagszerűtlenségről. E fan
szetek első látásra *más* színtörvénye
jeleznek, más felületi eredménye
mutatnak, amelyek csak a *fa* anya
képzelhetők el. Hokusai lapjain a szí
mérhetetlen messzeségbe vezetnek, n
távlatuk van. A kép felső szélének sz
zése pl. méltóságteljesebbé teszi az ég
tozatot. A legnagyobb japán grafika-
tatók utalnak arra, hogy Hokusai, Hi
hige és tanítványai a legkülönböz
színekkel tudták az éjszakának, v
akár a megholt szellemek rémületét ál
zolni. Raffinált, komor színösszetételek

Farkasházi Miklós

életrajz

irod

Csókássy 79. l.

mit 1 Bpest 1895.

T. 491.

r ubersandte Abbildung und Beschreibung
ıa, Sampt bey gefügtem, was sowol
ıterwarender Belagerung, von Anfang
ey vorgeloffen czimü és Gedruckt
minden oldalról ostromlott vár lát-
AF V: HOENLOE, GRAF V: SERIN és
képével, melyhez magyarázó szöveg
zdettel és O. Graff Strozy befeje-

.4 : 25.4 cm.

Farkasházi Miklós

Donner G. M.

× **(Farkasházi Miklós)** képei Donner G. M. szobrai *„Fadofit"* színes vonalreliefek kiállítása II., Petrezselyem-utca 12. alatt pár napig még nyitva.

Pénzét gyümölcsöztesse

közreműködés nélkül magas haszonrészesedéssel trafikos ügyfeleinknél. Keresünk 1000—10.000 pengőig készpénztőkét. Pénzére ingatlanon telekkönyvi bekebelezéssel kap biztositékot. Dohánykisárusok Szövetkezete Bankosztálya, Bérkocsis-utca tizenkilenc.

Budapesti Hirlap

1936. jan. 5.

mics éd.

Fortunáti Mikkor

Tomas J. M.

[illegible] Béla, ezv. Pósa Lajosné. A nevelő ny [illegible] című elbeszélését olvassa fel és végül Gergelyffy Gábor dr. verselbei olvasa fel.

(M. Hír Sári zongoraművésznő Bécsben.) A jubileumi Liszt-ev megnyitásakor M. Hír Sári, a kitűnő Liszt-játékos, Rácsa Péter német bírodalmi zenekamarai elnök vezényléssel oly sikerrel szerepelt a magyar szimfóban, hogy a bécsi Rozsa megkérte egy önálló zongorahángversenyre. Ez a rádiókoncert [illegible] 5-én, este 22 óra 20 perekor kezdődik és nagyvén pezsig tartó műsorát Liszt-művek töltik ki. A művésznő január 6-án a Bécsi Magyar Egyesület hangversenyén is közreműködik Liszt-számokkal.

Budapesti Hírlap

1936. jan. 5.

minő cód.

< Farkasházi Miklós >

vód

z

Elek Artur < >

Nyugat 1926. 679. 1

Megborzongtam, s a szívemen jeges félelmet éreztem. El akartam terelni Gertrude-nek e gondolatát.

— Ki olvasta fel? — kérdeztem.

— Jacques — felelte felnyitva a szemét s rám tekintve, mereven. — Azt már tudja-e, hogy áttért?

Nem bírtam tovább; kérleltem, hallgasson már, de Gertrude így folytatta:

— Barátom, megszomorítom, tudom; de nem szabad kettőnk között hazugságnak maradni. Amikor megláttam Jacques-ot, megértettem, hirtelen, hogy nem magát, — őt szerettem. Épp olyan az arca is; vagyis olyan az ő arca, amilyennek a magáét hittem... Óh, mért hagyta eltaszítnom? Felesége lehettem volna...

— De Gertrude, még az lehetsz, — kiáltottam kétségbeesve.

— Szerzetes lesz, mondta szilajul. Aztán heves zokogás rázta: Óh, szeretnék meggyónni néki... nyögött fel, önkivületében. Látja, úgy-e, most már meg kell halnom. Szomjas vagyok. Hívjon be valakit. Megfulladok. Hagyjon magamra. Óh, azt hittem, ha elmondok mindent, akkor mingyárt megkönnyebbülök. Hagyjon el. Hagyjuk el egymást. Nem bírom a látását.

Otthagytam. Szóltam Louise-nak, menjen be hozzá, énhelyettem; ez a roppant izgalom minden félelmet jogossá tett; de meg kellett győződnöm arról, hogy a jelenlétem csak gyötri. Megkértem Louise-t, értesítsen, ha a baj rosszabbra fordulna.

Farkasházy Miklós

Esti Kurir 1938. dec. 17

Két magyar müvész Brüsszelbe készül

A romantikus kis budai Petrezselyem-utca földszintes mütermében egymás mellett dolgozik *Farkasházy* Miklós festőművész és *Donner* Gertrud Mária szobrásznő. A müterem tele van vázlatokkal, szobortervekkel, még kialakulatlan agyagformákkal.

A két művésznek most van együttes kiállitása Szegeden. Ez csak fokozza munkakészségüket és *Farkasházy* Miklós és *Donner* Gertrud Mária már a következő — *brüsszeli* kiállitásra készülődnek.

Farkasházy Miklós néhány egészen eredeti nagyméretü pasztelképével akar bemutatkozni a belgák fővárosában, *Donner* Gertrud Mária pedig a herendi és Drasche porcellángyárak részére készitett ujszerü szobrait fejezi be. De a két művész csakugy, mint Szegeden, Brüsszelben is bemutatja majd «Fadofit» néven szabadalmazott *különleges szines vonalrelief faldiszüket*, amellyel a modern lakásdiszités és épitészet egy egészen uj dekorativ anyagot nyert.

AGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZO

.531 szám.

.439 melléklettel.

A Műemléke

tek

Hivatalból

Farkasházi Miklós

1

B. [illegible]

Dery 1927 [illegible]

12, 23, 57, 84. 1

1928

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Farkashàzi Miklós

röd

München-Augsburger Abendzeitung.

1922 màrc. 18.

(H. K.: Farkashàzi.)

Farkasházi Miklós

festő

írod

Münchener Zeitung

1922. márc. 15.

(R. B.: Ausstellung Farkasházi.)

30f
MAGYAR KIR. P

Farkasházy Miklós

festő

Trod

Nemesvári 39. l

M. Nův. Lex.

1938

Farkasházy Miklós

MAGAZIN

Farkasházy Miklós: Elmélkedés (Nemzeti Kiállításon értékes sikert aratott)

Nemzeti Magazin
1934. május 27.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ
BUDAPEST, VI., AR

290/1934. szám.

Nagyságos

P e t r á s I s

Farkasházy Miklós: „Roueni Madonna"

kivel előfordult, hogy azt álmodja: táncol. Az álommagyarázat a táncolás szimbolikájának különböző értelmezéseit és változatait ismeri, de magában az álomban csak kétféle megnyilatkozás van. Az egyik egy kellemetlen álom, amely arról szól, hogy táncolni akarok, de nem tudok, mert minden tagom sulyos, nehéz, belegyökeredzik a földbe. A másik egy kellemes álom, amikor valóban táncolunk s ez a tánc mindig valami egészen könnyű, sulytalan lebegés föld és ég között. A tudatunk alatt az álom szublimálásában sem tudjuk a táncot elvonatkoztatni ettől az ősi és eredendő principiumtól.

Ha hiányosságról és hibáról beszélünk az új táncművészettel kapcsolatban, vajjon ez a szegénység nem éppen abból ered-e, hogy olyan szigorú ortodoxiával ragaszkodnak még ma is ezen az egy ponton naturalista elindulásukhoz? Nem jelentené egy pillanatig sem művészi törekvéseik meghamisítását, ha nem részleteket revideálnának, hanem ezt a kiindulópontot, főleg nem jelentené egy pillanatig sem azt, hogy vissza kell térni ahhoz, ami a régi balettben valóban akrobatika volt, a spicctánc s az üres formalizmus béklyóiban. Viszont a formáknak s a gesztusvagyonnak egészen korlátlan gazdagodása származna abból, ha ezekbe az újfajta törekvésekben ez az ősi és minden művészetben közös törekvés érvényre jutna. A modern táncművészet a régivel szemben plusszokat jelentett. Sok minden irányban, de itt ezen az egy ponton egy sulyos minusszal terhes. S ez a minusz lehet oka annak a hiánynak, a fejlődés megállásának, amelyről beszéltünk. Semmiféle művészet, semmiféle stiluskísérletébe nem lehet kikapcsolni azt, ami legősibb és legösztönösebb eleme annak az egy bizonyos művészetnek.

Abban a pillanatban azonban, ha ezt az elvi kérdést revideálni fogják, évszázados fejlődések nélkül és új gazdagodás és kiteljesülés felé indulnak. Milyen mozgásfantázia bontakozik ki előttünk például ha a mai produkciókban érvényesülő természetes sulyú emberi test és a fölszabaduló, a föld sulyától eltörekvő könnyűvé lett emberi test ellentétjátékaira gondolunk.

Bizonyos azonban, hogy az alapvető elvnek ez a revideálása sok minden gyakorlati kérdésben követeléseket támasztana azokkal szemben, akik a táncművészet területén alkotó munkával produkálni akarnak. Amíg a mozgásművészet nem kíván túlemelkedni az egészséges és szép testet nevelő, szépen mozgó korpus pedagógiájánál, addig a mai felkészültség, a mai nevelési szisztéma elegendő. Abban a pillanatban azonban, amikor erre az új alapra fektetett művészi produkcióról van szó, akkor elsősorban a nevelési rendszer, a művészképzés iránya és eszközei kell, hogy valahogy megváltozzanak. Az a bizonyos naturalizmus idején való elindulás nemcsak szabadságot jelentett, hanem a szabadosságot is. S mivel nem kereste soha a produkciónak ezt az emberi teljesítőképességen felülemelkedő látszatát, beláthatatlan utat nyitott a dilettantizmusnak. A régi balett üresnek mondott formalizmusa mögött a felkészültségnek s a mesterségbeli tudásnak nagyon sok és nagyon szigorú követelései állottak. Nem is a primaballerina assolutától, de a negyedik quadrille patkányától is megkövetelték, hogy bizonyos, nagyon precizen lemérhető és értékelhető technikai készségekkel rendelkezzék. Jelentette ez a követelés a régi táncosnővel szemben azt, hogy bizonyságát adja annak, hogy teljes kiképzésben ura a maga egész testének, minden idegében és minden izmában. Alig hiszem, hogy a modern táncművészeti kísérletek leglelkesebb művelői között akadna valaki, aki azt merné állítani, hogy ezt a bizonyságot az ő produkcióiban mindig megkaptuk és megkapjuk. Nem céltalan és nem üres dolog volt az, hogy a régi balett igazi táncosnői négy-öt esztendős korukban kezdték a tanulómunkát és napi hathét óra szakadatlan gyakorlatával szerezték meg ezt a fölényt a saját testük fölött. Ezzel szemben hányszor láttunk újabban olyan táncosnőket, vagy táncosokat, akik egy esztendei munka után már pódiumra kívánkoztak. S éppen azért, mert a test készségeivel szemben az új balett nem támasztott ilyen lefixirozott követeléseket, mert hisz maga sem törekedett a valóság fölött levő illuziókra, történt aztán, hogy talentumos és érdekes művészek ritka száma mellett diadalmas fölvonulást rendeztek a dilettánsok. Foglalkozásnélküli úri kisasszonyok nyájas szórakozása lett, hogy egyszer egy esztendőben önköltségen kibérelt koncertterembe mint táncosnők lépjenek fel.

S ha már arról a hatásról beszéltünk, amelynek a nézőben életre kell kelnie azzal az érzéssel, hogy a produkáló művész valami olyat tud, amit ő, szegény közönséges ember maga nem tudna megcsinálni, ezek a produkciók gyakran, nagyon gyakran azt az effektust váltották ki, hogy én, szegény néző e sulyos-léptű és idom-

A mozgásmüvészet válsága

Részlet a Vajda János társaságban tartott felolvasásból

Írta: BÁLINT LAJOS **II.**

Talán ott lehetne elindulni, amit a régi balettben elfogultan akrobatikusnak bélyegeztek. De ha kicsit alaposabban megvizsgáljuk, hogy mi volt a régi balettnek ez az akrobatikus tényezője, miből és honnan eredt, akkor talán másképp fogalmazhatjuk ezt az eredményt s az elvet, amelyen épült. Azon túl, hogy minden művészet játék s e játékszerűség közös lelki forrásai és rugója minden igazi művészi produkciónak, van még egy tényező, amely ugyanilyen közös s ez a közös principium az, hogy minden művészet és minden művészi alkotás: *látszat*, amely azt mutatja, hogy az alkotóművész a maga eszközeivel legyőzi a maga anyagának természeti törvényét. Az alkotó művész és az anyag harcának végső eredménye ez a furcsa illuzió, amely egy kemény követ formákba tud lágyítani, amely egy darab fa és néhány bélhúr triviális eszközéből hangsorok magasztos és emelkedett szépségét tudja kicsalni, holott sem a fának, sem a bélhúrnak nem természeti törvénye az, hogy daloljon. A régi balettnek is volt egy ilyen látszatra való törekvése, amely ősi és eredendő forrásból indult. A tánc matériája az emberi test és legprimitivebb törvénye a sulya: a nehézkedés törvénye. Az egész régi balett koncepciója, minden célja és törekvése ez az egyetlen kiindulási pont körül tömörült. Az illuzió, a sulytalanná tett, a maga ugrásaiban és fordulataiban, lendületében és gesztusaiban sulytalanná lett emberi test. Az illuzió, hogy ime, ott fönt a színpadon a nehézkedés törvénye megszűnt, az anyag megsemmisül s a látszólag megsemmisült anyagon át a mozgás lehetősége, a határtalanig látszik kibővülni. S ennek az illuziónak, ennek a természeti törvényen győzedelmesen fölékerülő látszatnak a nézőben állandó kísérője egy gondolat: én nem tudnám megcsinálni.

Nem méltóztatnak-e észrevenni, hogy az új táncművészet elsősorban ezt a hatást, az én nem tudnám megcsinálni effektusát felejtette el bekapcsolni a maga koncepciójába? Az egész modern táncművészet minden stilusváltozáson át egy pillanatig nem tudott megfeledkezni arról, hogy a természetesség, a természetesen mozgó emberi test elvével indult el, amelynek magától-értődő és nyilván érzékelhető sulya van. Bármilyen stilusformákkal kísérletezett is az új táncművészet, a sulytalanságra való törekvés mindig ellentétben állt a céljaival és az eszközeivel. Hatástitkaiból apriori kikapcsolta minden művészi produkciónak azt a plusz-át, amely az anyag fölött való teljes győzelmet jelenti. Lehet a régi balett szemére vetni, hogy csak csupán könynyedség volt és grácia. Csak lebegés és repülés, a földtől szabadulni igyekvő test művészi erőlködése, hogy legalább úgy lássék, mintha a föld vonzóereje, önmaga sulya s a nehézkedés számára megszűnt volna. De hiába hivatkoznak az új művészet hitvallói a primitív ember táncaira, mint az ősi formákra, amelyben ennek a könnyedségre és sulytalanságra való törekvésnek kevés nyomát látjuk. Nem gondolják-e, hogy ez az ősi ösztön a legprimitívebb harci táncban is benne rejtőzik? Csak éppen arról lehetne beszélni, hogy a nemcsak lélekben, hanem testben is primitív kulturájú ember számára ez a ritmikus mozgás, kis ugrálásaival és mozdulataival a maga méretei szerint ugyanolyan elszabadulást jelentett a természet nehézségi törvényétől s az önmaga sulyától. A táncnak, mint élő emberi testtel dolgozó művészetnek ősi és ösztönös eleme az anyag és suly e megsemmisülésére való törekvés. S az indián orvosságos ember s a néger varázsló, aki egyre gyorsuló forgás lendületében jut el a maga extázisához, ebben az egyre gyorsuló és egyre sulytalanabb forgásában ugyanezt az elvet hirdeti. S hogy a mi fantáziánkban, a lelkünk legmélyén a tánc fogalma minden megnyilatkozásában mennyire belerögződik ebbe a gondolatba, a sulytalanságnak, a nehézkedési törvény legyőzésének a gondolatába, csak az álmainkra szeretnék hivatkozni. Jóformán minden-

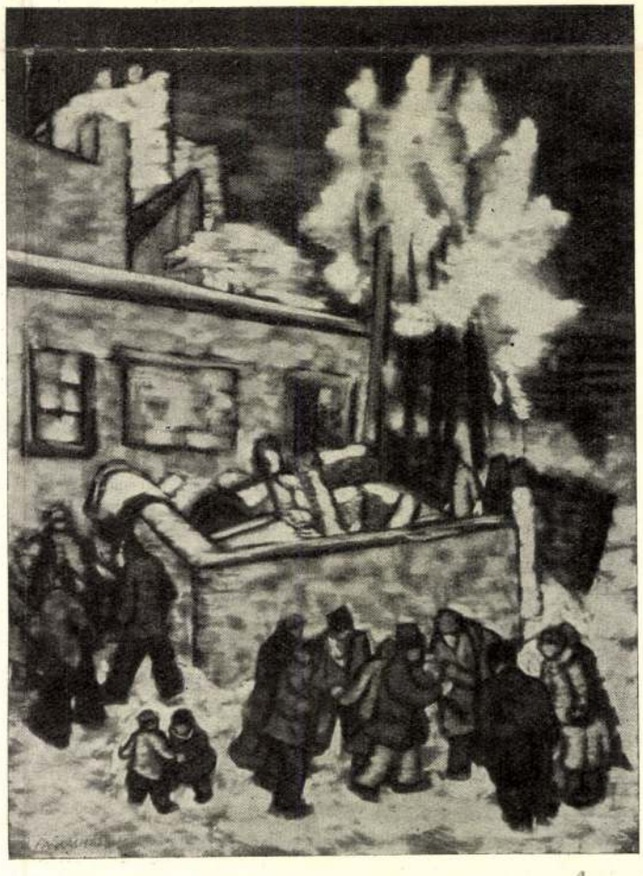

Farkasházy Miklós: „Téli játék"

fordít

7 – 8

Művész-Élet 1933-ápr. 15.

kipirult arccal a pályát. Az utóbbi időben mintha felengedett volna a tekintete. Alig várja a játék végét, siet a hárs alá. Különös szórakozására felfigyeltek az orvosok is. Faggatták, kérdésekkel ostromolták — és Pista hosszú évek óta először, — mosolyogva elrohant.

Egy májusi vasárnap, — Bognárné látogatása épen esedékes volt — Pista egész nap a hárs alatt üldögélt. Ma meg sem várta a játék végét, már a délelőtti órákban helyén volt. A levegő tele volt illattal, duzzadó élettel. A virágzó fák színorgiája pompázott a májusi napsütésben. A park madarai jókedvű hancúrozásban ünnepelték az életrekelt ragyogó tavaszt.

A pályán négyen voltak. Két fiú és két leány. Rugalmas, kisportolt testükön megfeszült a hófehér, könnyű sport-ruha. Az egyik fiú állandóan vitát erőszakolt ki. Ilyenkor mind a négyen összegyűltek a hálónál. A vita hevében a kezdeményező felhasználva az alkalmat, el-elkapta partnernője kezét.

Amikor a déli nap tüzesre festette az arcokat, abbahagyták a játékot. Egy-két szippantás a cigarettákból, aztán panyokára vetett kabátokban jókedvű fecsegéssel elhagyták a pályát. Pista mereven nézett utánuk. Valami egészen különös érzés vett erőt rajta. Eleinte olyasmi, mint mikor a gyermek nézi a képeskönyvet és először látja meg a lovat lerajzolva.

A gyermek csodálkozva eszmél, figyel. Összefüggést keres.

Pista tűzpiros arccal bámulja az elcsendesült pályát. Egy kis mezítlábas labdaszedő gyerek jön ki a szertárból. Pista megrázza a hálót, nagyot kiált:

— Labda! . . .

A kis mezítlábas odafordul, egy pillanatig ijedten nézi, aztán kiszalad a kapun . . .

Pista még egyet ráz a hálón, aztán békésen visszahúzódik a hárs alá. Mintegy védelemül átkarolja a hárs törzsét és onnan nézi tovább a napsütötte pályát . . . A végtelen csendbe csak a tücskök és madarak szólnak bele . . . Néhány perc mulva heves csattanással nyílik a pálya kis ajtaja. A sokat vitázó fiú és partnernője incselkedve, ugrálva keresni kezdenek valamit a pályán. A fiú megfogja a leány kezét:

— Mit kapok, ha megtalálom?

— Valamit — mosolyog a lány.

Pista beleizzad a mozdulatlanságba.

A fiú jobbra szalad és felemel egy fésűt.

— Mit kapok? . . .

— Köszönöm.

A leány szájában tűzpiros virág. Kacéran ül le az egyik padra. A fiú közvetlen melléje.

— Elveszem a virágot . . . — mondja a fiú és szájával kap a virág után.

A leány elkapja a fejét . . .

Ez a jelenet kétszer-háromszor ismétlődik. A fiú arca elkomolyodik, megfogja a leány kezét, erősen, férfiasan . . . A leány kacéran hátradől. A fiú hirtelen átkarolja a leányt, keresi az ajkát . . . A leány egy-két elhárító mozdulatot tesz . . . aztán ő is átkarolja a fiút . . .

Pista zihálva, vad, tomboló érzésekkel figyel . . . Agyának nyomasztó zsibbadása felenged . . . Villámgyors cikkázással futnak képeket lát . . . Egy kis falut, lányokat . . . A póstáskis-asszonyt . . .

Riadtan körülnéz . . . Szíve megpattanásig ver . . . Homlokán kiüt a veríték . . . Megfordul. Özvegy Bognár Andrásné csendesen lépeget az úton . . .

Pista megremeg, aztán nagyot sikoltva rohan feléje:

— Anyám! Édesanyám!

Mussolini a népművészetért.

A *Duce* hatalmas összegeket adott az olasz népművészet fellendítésére. Szakavatott erőket állított sorompóba, — a szerinte — nemzeti szempontból rendkívül fontos cél érdekében.

DIVAT:

Zöld mintás estélyi toalett, egyszínű zöld sállal viselve. Késő délutáni ruha.

Modell: Martiol és Armand
Fotó: Scaioni

Párizs, május.

Annyi új és csodálatosan szép ruhát mutattak be a nagy francia divattervezők, a választék oly nagy, hogy az egyéni öltözködésnek semmi sem állja már útját. Mindenki megtalálhatja azt, ami individualitásának, ízlésének leginkább megfelel. Megszűnt a divat uniformizálása. Ha a ma asszonya egy pillanatnyi szeszélynek engedve délelőtt klasszikus szabású durvaszövésű gyapjúkosztümben jelenik meg, melynek vállrészét férfimódra ki is vattáztatta, délután lágyan omló mintás selyemruhájában, mint egy új lény áll előttünk, este pedig nem ismerünk rá a könnyű, üde muszlintoalettet viselő dámában a reggel látott kisportolt alakú fiús nőre.

A nyári anyagok lengék, finomak, fénytelenek, karikákat szőnek bele a pasztellárnyalatú tündéri szép Stilizált virágokat, repkedő, fantasztikus köröket és selymekbe. A textilipar valóságos remekei a műselyem-, vagy gyapjúszálakkal átszőtt kelmék. Belőlük készülnek az egész nagy alkalmakra való, komoly délutáni ruhák. A legújabb modelleknél este alig látni övet, helyettük a deréktől felfelé és lefelé körülbelül tizenöt

Bognár Pista elkésett tavasza

Irta: *Folkmann Ferenc*

Ritmust tévesztett, fáradt lábak tapodják az erdei utat. . .

Kálváriás út. A széleken harmatos gyep, százszorszép, mocsári gólyahír . . .

Beljebb az erdőben napimádó madarak szerelmet dalolnak...

Kilencszáztizenhat május . . .

Az út kavicsát szeges bakkancsok pattantják. . . .

Görnyedt háttal, izzadó testtel menetel a fásult rémület . . .

. . . Valahol messze ágyút gyújtanak be . . .

. . . Srapnell tépi az erdőt . . .

Feküdj! Vigyázz! Feküdj! Vigyázz!

Feszülő idegek, millió sóhaj.

. . . Az ember a hetedik napon: rombolja mindazt, ami hat nap és hat éjjel született . . .

*
**

Hajnali öt óra. Bognár Pista önkéntes tizedes megkövült tekintettel nézi a földet. Menetel. Gépiesen. Összeszorult torokkal. Bakkancstörte lába sajog, izzadt keze görcsösen markolja a fegyverszijjat. Jobb vála felcsúszott a fegyver alatt, inge-ránca véresre dörzsölte bőrét. . .

Menetel. . .

Odahaza özvegy Bognár Andrásné portáján most indult életet a napsugár. Ma egy hete búcsúzott Pista. Hajnalban. Édes anyja kikísérte a pályaudvarhoz. Küsztungjában most is ott van a sok holmi, amit az utolsó csókkal kapott. Kenyérkendő, tiszta ingek, harisnyák. . .

Most már csak kegyeletből cipeli. . .

Nehéz, nagyon nehéz . . .

Menetel . . .

Szótlanul, az elcsendesedett társak között . . . Lassan az agya is elzsibbad, keserves, fájdalmas érzés önti el . . . Nagyokat nyel, torkát köszörüli . . . Aztán feladja a küzdelmet. Tizennyolc tavaszt látott szemeiből könnycseppek csurognak . . .

— Vigyázz! Feküdj!

Belőtték az utat!

Mint a jégeső, úgy tépi a fákat az ólom.

A megvadult, kegyetlen ólom.

Szabó Péter sapkája alól csurog a vér . . . A Kis Péter biztosan nyugtalankodik bölcsőjében . . . Balogh János is feljajdult . . . A hasát fogja. Hogy sírtak a Balogh csemeték a pályaudvaron . . .

— Vigyázz! Fel! Indulj!

Bognár Pista tovább menetel . . .

Szeme előtt összefutnak a fák. Nehezen kapja a levegőt. Az út, a gyep, a virágok, mint valami folyékony anyag veszik körül Minden kapcsolata megszűnik az élettel.

Menetel . . .

Ájultan rakja a lábait. Ajkai mozognak, mondani akar valamit. Egy-két szótag bugyborékolva tör elő belőle . . . Senki sem figyeli . . .

Belőtték az utat . . .

— Vigyázz! Feküdj!

Acélrepeszek halálutat vágnak. Bognár Pista ott fekszik a tölcsér szélén . . . Földdel betakarva . . .

— Vigyázz! Indulj!

. . . És tovább menetel az ájult rémület. . .

*
**

Künnt a város végén tavaszi napban fürdik egy elkerült épület. A vadszöllővel befuttatott hatalmas kapun nagy fekete betűs felírás:

„Elmegyógyintézet"

Tíz és néhány éve itt kezelik Bognár Pistát. Csendes ember. Egyetlen szenvedélye: ülni a kertben. Amíg Napoleon parancsokat osztogat, amíg Néró gyufát kutat, hogy Rómát felgyújtsa, ő a fákat simogatja.

Senkit meg nem ismer, még édesanyját sem. Özvegy Bognár Andrásné pedig sűrű vendége a szomorú helynek. (Talán nem is szomorú. Csak azoknak, akik kívül állnak.)

A feketeruhás, sírós Bognárnét mindenki ismeri. Ha bejön, leül a kertben a fiával szemben és úgy beszél hozzá, mint hosszú évekkel ezelőtt.

— Pistikém . . . édes fiam . . . én vagyok az édesanyád. . . Pistikém . . . hát nem csókolsz meg? . . .

Pista ilyenkor még merevebben néz. Mintha odafagyott volna szemére az a tekintet . . . akkor. Hideg, merev, megkövült. Kihült a melege.

Nem bánt senkit Pista, nem volt soha baj vele. Ápolók, orvosok szeretik, simogatják. Ez utóbbiért pedig igen haragszik. Csendesen, de nagyon mélyről mondogatja:

— Tolvajok! . . . Rablók! . . . Hová dugdossátok a napot? . . . Mindig eléje álltok! . . . Adjátok elő a tavaszomat! . . . Ott van az irodában . . .

Aztán rendszerint feleletet sem várva, elsiet.

Télen láthatólag sokat szenved. Homlokát nekiszorítja az ablak üvegének és naphosszat nézi a lombtalan fákat, pucér cserjéket. Keserű-fájdalmasokká válnak vonásai és még mindig fiatalos arcán végiggördül egy-egy könnycsep.

*
**

Májusra ingerlékeny lett Pista. Kora hajnaltól, késő estig a parkban van. A park végében jól ápolt tenniszpálya húzódik. Estefelé, amikor elcsendesedik a játék, egy nagy hárs alól kémleli

Farkasházy Miklós: „Olvasó férfi"

Művészet 1933. 8-9

Bonton–Polgár... és Puff!

Rendhagyó helyszínen és szokatlan formában tartottak árverést a múlt szombaton délelőtt. A közel hatvan tárgyra pezsgő és aprósütemények kíséretében licitálhattak a komoly szándékú résztvevők a – *Casino Vigadóban*. A *Bonton* havi magazin, valamint a *Polgár Galéria* fogott össze ezúttal a szervezésben és a rendezésben, az „érdekházasság" pedig kölcsönösen előnyösnek tűnik és tartósnak ígérkezik. Az „életforma- és divatlap" hozta ugyanis – katalógus gyanánt – négy oldalon színes fotókkal a közel hatvan tárgyat, így a licitálók először is a magazint vették háromszázért és így már az elején mindenki jól járt.

Az aukció lebonyolítására a hölgyek kedvencét, *Szilágyi* Jánost kérték fel, akinek konferálásában az volt a leghumorosabb, hogy kalapácsütés helyett mindig azt mondta: Puff! (Amit viszont szakmailag vétett, azt a háttérből *Polgár* Árpád korrigálta – jó házigazdaként –, diszkrét, de határozott modorban.)

Mintegy kéttucatnyi licitáló lehetett jelen, s fele ennyi tárgy maradt eladatlan (ez jó aránynak mondható), közülük is egyet utólagos visszakérésre értékesítettek kikiáltási árán, 15 ezer forintért (egy aranyéremről van szó, *Ferenc József* mellképével). A legdrágább kategóriában tallózva: visszamaradt egy bross és egy gyűrű, mindkettő aranyból, smaragddal és brilekkel ékesítve, egyenként 190 ezer forintos kikiáltási áron, viszont elkelt egy némileg hasonló karkötő „árán", 150 ezerért. Árverés előtt visszavontak egy alabástrom lábakon álló asztali órát (180 ezer), elkelt viszont egy szintén faragott, aranyozott társa 170 ezer forintos kikiáltási árán. Talán a leglátványosabb egy briliánsokkal díszített fülbevalópár karrierje volt, amelyik 85 ezerről 110 ezerre tornázta fel magát.

A lutriban logikát ne keressünk, de azért mégis furcsa, hogy senkinek sem kellett a legolcsóbb tétel: egy öntött üveg, füles cukortartó, „potom" ezerért. (Általában a színtelen, festetlen üvegtárgyak nem arattak sikert, mint például a múlt századi fedeles urna sem 20 ezerért.) Az egyik ezüst teáskanálkészlet elkelt 9500 forintos kikiáltási árán, míg a másik nyolcezerért sem talált új tulajdonosra, pedig jószerével csak a beléjük vésett monogramban különböztek egymástól. Elment viszont mindkét cipőkanál ezüstből, kikiáltási árán (6500 és 4500), pedig az egyik horpadt volt. Az egyik ezüstceruzácska elkelt 1500-ért, a másik viszont senkinek nem kellett ugyanennyiért, pedig bojt is volt rajta (élcelődött ezen a showman eleget!). Mindezek ellenkezőjének igazolására elkelt viszont mindkét ezüst cigarettatárca, külső fedelén vésett díszítéssel, a századforduló tájáról (egyik kilencezerért, másik ennek feléért).

Ha már rendhagyó volt az árverés, záruljon a szokványtól eltérően a krónikája is. A Bonton tudvalevőleg jó modort jelent, ezért az ember ilyenkor fokozottabban figyeli a közönség viselkedését vagy öltözködését egyaránt. A kép meglehetősen vegyesre sikerült! Mert voltak ugyan adekvát kiskosztümben (főleg érettebb korú) hölgyek és nyakkendősen-zakóban (főleg ezüst halántékú) urak, ámde az ifjabbak ide is farmerban vagy pólóban jöttek, akár egy hétköznap délutáni kamaraárverésre. Még csak műtárgyat vesznek, és úgy látszik, nem tudják, hogy a Belváros szívében, egy kaszinóban még szombaton délelőtt is illő könnyed alkalmi eleganciával öltözni. Talán az etikettre nevelésben is jó szolgálatokat tehet – hosszú távon – a Bonton–Polgár páros együttes ténykedése, amelynek – a hírek szerint – „folytatása következik".

Wagner István

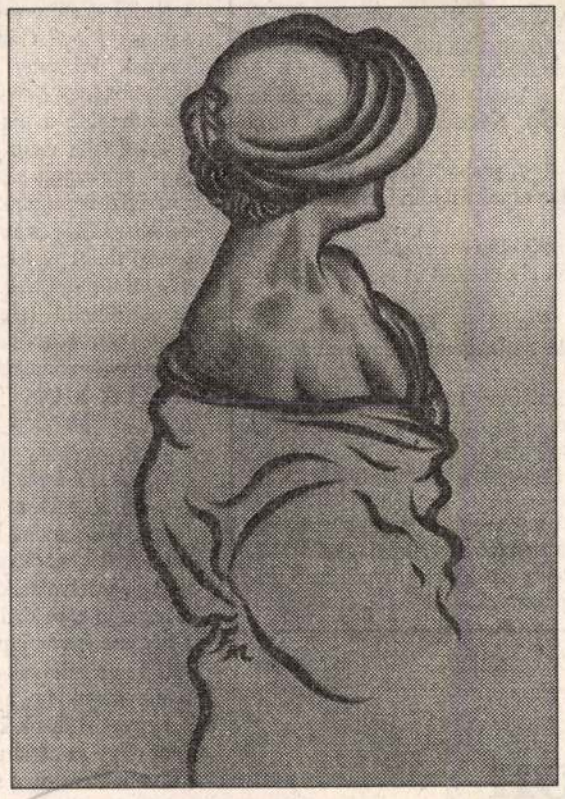

Farkasházy Miklós: Nyár, 1926 k.
Farkasházy Miklós (1895–1964) festőművész emlékkiállítása még ezen a hétvégén látható a Belvárosi Aukcióházban, ahol a képek egy része a továbbiakban is megvásárolható

Salome – virág nélkül

Kortárs művek árverése a Belvárosi Aukcióházban

Akár a kortárs magyar képzőművészet kudarcának is nevezhetnénk, ami hétfőn este a *Belvárosi Aukcióház* 20. aukcióján történt, ha... Ha az árverési anyag kétharmadát képező művek – kilencvennégy festmény és két monotypia – a szervezők szándéka szerint valamifajta keresztmetszetet kívántak volna adni arról, ami az utóbbi években, évtizedekben Magyarországon a kortárs művészetben történt. Nem erről volt szó azonban, hiszen a kalapács alá került munkák majd' mindegyike egyetlen – magát megnevezni nem kívánó – gyűjtő tulajdonából került először a falra, az aukcióház kiállítására, majd a potenciális licitálók elé. Egyrészt egyfajta ízlésszociológiai, gyűjtéstörténeti tapasztalatszerzésre, másrészt az elmúlt évtizedek, a puha diktatúra úgynevezettt „művészetpolitikai" megfontolásainak felidézésére adott alkalmat az aukció, így, paradox módon sikertelenségében is sikeresnek nevezhető. Hozzájárult ugyanis ahhoz, hogy tisztuljon a kép, hogy bizonyos illúziók szertefoszoljanak.

Alapvetően az úgynevezett alföldi iskola, ezen belül is elsősorban a vásárhelyi festészet képviselőinek művei határozták meg az összeállítást, azoknak a realisztikus törekvéseknek a jelenléte, amelyek 1960 körül frissességükkel, őszinteségükkel a megújulás lehetőségét jelentették a magyar művészek számára, amelyek azonban gyorsan elfáradtak, kommerszializálódtak. Az anyag éppen e folyamat végpontját jelölte meg, a művek néhány kivételtől eltekintve az egyébként jónevű művészek esetében is ahhoz a réteghez tartoztak, amelyet szokás volt „képcsarnokinak" nevezni. Az ehhez a réteghez tartozó művekről köztudott volt, hogy az úgynevezett heti zsűriken keresztül kerültek a Képcsarnok galériáiba – irreális áron. Jól bizonyította ezt az irrealitást az a tény, hogy valószínűleg nincs olyan ember Magyarországon, akitől a Képcsarnok akár megközelítőleg is árában vette volna vissza a tőle vásárolt képet, aki pedig a BÁV-hoz vitte, az eredeti ár töredékét kapta meg a műért, hiszen az ár döntő hányada afféle szociálpolitikai megfontolásból képződött. Ez volt az a könnyen megszerezhető jövedelem a „képcsarnokozó" művészek számára, amelyre támaszkodva azután azt festhették, amit valóban sajátjuknak éreztek – ha maradt bennük ilyesmi.

Másmilyen művek is szerepeltek természetesen az aukción: *Bálint* Endre két monotypiája, *Lóránt* János, *Félegyházi* László, *Mácsai* István szolid minőséget képviselő művei ennek példái, az anyag mégis azt érzékeltette, hogy a fent körülírt szituációban született munkák iránt jelenleg minimális az érdeklődés. A kilencvenhat tételből összesen tizenhat talált gazdára, ami nagyon alacsony eladási árat, tizenkét–tizenhárom százalékot jelent. Az aukció legsikeresebb művei id. *Benedek* Jenő tájképei, csendéletei voltak: négy közülük kisebb licit után, egy ötödik kikiáltási áron talált gazdára. A legnagyobb érdeklődés egy *Hus* Zoltán-csendélet iránt nyilvánult meg: a leütési ár (40 ezer forint), az egyébként alacsony kikiáltási ár (15 ezer forint) több mint kétszerese volt. Kikiáltási áron talált gazdára Bálint Endre, Félegyházi László, *Molnár* László, Lóránt János, *Xantus* Gyula egy-egy munkája is. Ami egyébként a kikiáltási árakat illeti, általában igen szerénynek voltak nevezhetők, mindenesetre töredékei a kortárs műveket forgalmazó galériákban jelenleg láthatóaknak. A legolcsóbb mű nyolcezer, a legdrágább nyolcvanötezer forintról indult volna – de egyik iránt sem volt érdeklődés.

Sok minden magyarázható azzal, hogy a munkák jó része a fent körülírt képcsarnoki festészet emlékét idézte. Nem mindennek van azonban racionális oka, hiszen *Almásy* Aladár kiváló kisméretű műve, a nyolcvanezer forintra árazott Virágtépő Salome vagy Bálint Endre másik, zsennyei motívumot feldolgozó monotypiája (40 ezer forint) sem talált új gazdára, noha az ár itt valóban nem tűnt túlzottnak. Mindenesetre tanulságos volt az aukció, ha nem is mérföldkő, de fontos állomás azon az úton, amely a kortárs művészettel kapcsolatos kereslet és kínálat egymásra találása, a reális árak kialakulása felé vezet.

P. Szabó Ernő

Árverési naptár

1995. október hónapban

október 14. 10 óra – **grafika** – Műgyűjtők Galériája – V., Kossuth L. u. 10.
október 16. 17 óra – **általános műtárgy (kamara)** – Belvárosi Aukciósház – V., Váci u. 36.
október 18. 17 óra – **papírrégiség (kamara), militária** – Első Budai Árverezőház – II., Margit krt. 16.
október 19. 16.30. – **bélyeg** – Profila Kft. – VI., Vörösmarty u. 65.
október 19. 17 óra – **vegyes műtárgy (kamara)** – Első Budai Árverezőház – II., Margit krt. 16.
október 20. 17 óra – **festmény, grafika (kamara)** – Műgyűjtők Galériája – V. Kossuth L. u. 10.
október 21. 10 óra – **képeslap** – Budai Árverezőház – XII., Margit krt.16.
október 21. 10.30 – **könyv** – Honterus Antikvárium – V., Múzeum u. 14.
október 24! 17 óra – **általános műtárgy (kamara)** – Belvárosi Aukciósház – V., Váci u. 36.
október 25. 17 óra – **papírrégiség (kamara), ex libris** – Első Budai Árverezőház – II., Margit krt. 16.
október 25–26. – **művészeti** – BÁV – IX., Lónyay u. 30-32.
október 26. 17. óra – **vegyes műtárgy (kamara)** – Első Budai Árverezőház – II., Margit krt. 16.
október 27. 17 óra – **festmény, grafika (kamara)** – Műgyűjtők Galériája – V., Kossuth L. u. 10.
október 28. 10 óra – **könyv, kézirat** – Budai Árverezőház – XII., Margit krt.16.
október 30. 15 óra – **ékszer** – Pless és Fox – Vígszínház
október 30. 17 óra – **grafikai** – Belvárosi Aukciósház – V., Váci u. 36.

A műkincsrovatot szerkeszti: Hajdú Éva

Mostani sorozatunkat két körülmény ösztönözte. Szeretjük a titokzatosat, a távolit, szívesen ismerkedünk más korok, tájak, civilizációk vívmányaival, de berzenkedünk a homály, a ködösítés, a misztifikálás ellen. Márpedig kevés dolgot övez annyi kétértelműség, mint a gyűjtőnéven harci művészeteknek hívott tevékenységeket. Ugyanakkor kevés pályán mozog annyi lelkes, megnyilatkozni kész személy, mint ebben a szakmában. S mégis nagy a zűrzavar! Lépten-nyomon falragaszok kecsegtetnek azzal, hogy japán, kínai, koreai, indiai vagy thaiföldi eredetű módszerekkel gyorsan megtanulhatunk verekedni, különleges fegyverekkel bánni, vagy éppen egészségesen élni.

De miként különböztethetjük meg az igazit a talmitól, a kipróbáltat a kétes értékűtől, a nekünk valót a hozzánk nem illőtől?

Ettől a számunktól kezdve – a *Magyar Kushido Karate Szövetség* közreműködésével – még három szombaton át beszélgetünk harci művészetekről, hasonlóságukról és különbségükről, gazdagságukról, buktatóikról. Cikkeink után kérdéseket talál az olvasó. A válaszokhoz anyagainkon kívül forrásul ajánlhatjuk *A keleti harci művészetek kisszótárát* (amely 50 forintos árán beszerezhető a Magyarországi Harci Művészetek Össz-szövetségében, 1124 Dózsa György út 1–3.)

Akik részt kívánnak venni **hetvenötezer forintos díjalappal** jutalmazott pályázatunkon, *a négy megfejtett rejtvényszelvényt* utolsó anyagunk megjelenése után *együtt küldjék be november 14-ig* címünkre: Magyar Nemzet szerkesztősége, 1392 Budapest, Pf.: 276. A borítékra írják rá: *Pár lépés a végtelen úton.*

A helyes megfejtések beküldői között húsz díjat sorsolunk ki. Eredményt december 9-i számunkban hirdetünk.

Jutalmaink, amelyekkel a Magyar Kushido Karate Szövetség, a *„Varga" Ipari Kereskedelmi KFT* és a *Magyarországi Harci Művészetek Össz-szövetsége* támogatja vetélkedőnket:

1. díj: Belépő 1996 valamennyi magyarországi harcművészeti rendezvényére és egy szabadidőruha-felső.

2. díj: Egy méretre készülő karateruha és szabadidőruha-felső. Háromhavi edzés Miskolczi Attila háromdanos karatemesternél.

3. díj: Meghívás az 1995. decemberi gyermek és ifjúsági karate Világ Kupára és háromhavi edzés Miskolczi mesternél.

4. díj: A WKF, a Karate Világszövetség karórája, egy szabadidőruha-felső és a Végtelen úton című könyv.

5. díj: Egy karatetárgyú fémplasztika és Adámy István Kyoskushin karate című könyve

6. díj: Egy szabadidőruha-felső és a Magyar Budo című folyóirat kétéves előfizetése.

7. díj: Emléklap magyar harcművészeti stílusalapítók aláírásával és egy szabadidőruha-felső:

8. díj: Emléklap Gallov Rezső, az OTSH elnöke aláírásával és egy szabadidőruha-felső.

9. díj: Emléklap 1995 magyar budo-világ- és Európa-bajnokainak aláírásával és egy szabadidőruha-felső.

10. díj: Egy szabadidőruha-felső.

A 11–20. helyezett jutalma egy kushidotrikó és a Végtelen úton, valamint A keleti harci művészetek szakszótára egy példánya, továbbá budojelvények, emblémák, matricák.

„Szélhámosok kerüljenek!"

A budo Magyarországon

Amikor avval „szólítom meg" *Popper* Györgyöt, a Magyarországi Harci Művészetek Össz-szövetségének főtitkárát, hogy „szinte megható, mennyire amatőr szellem uralkodik eme sportágak művelői között – holott világ- és Európa-bajnokaink is vannak" –, beszélgetőtársam kijózanít: „Nem volt más választásunk, a szükségből kovácsoltunk erényt."

– *Úgy tudjuk, a harci művészeteket a távolkeleti hadszíntérről hazatérő amerikai katonák honosították meg a nyugati világban. Később az e vidékekről származó mesterek, a budo megélhetést kereső vendégmunkásai nyitották meg iskoláikat az érdeklődők előtt. Nekünk azonban itt, a Kárpát-medencében egyik fajta senseiben, azaz tanárban sem lehetett részünk.*

– Két évtizedes késésben voltunk, más hajdani szocialista országok még nagyobban. Az áttörést néhány megszállott hazai sportember – volt dzsúdósok és mások – hajtotta végre. A lemaradást az okozta, hogy tömbünkben a politikusok egy része azt hitte a karatéról és társairól, hogy az csak bunyó, vagyis valami agresszív dolog, mások viszont nagyon is tudták, mit jelent a budoszellem, s nem kértek az önállóságnak, az önbecsülésnek ebből a rendszeréből. Amikor végül megengedték, hogy önálló szakszövetséget alakítsunk – addig a cselgáncsszervezet függelékeként működtünk –, azt is feltételül szabták, hogy ne kérjünk pénzt. Minthogy nálunk nem lehetett szó élsportolói állásról, munkaidő-kedvezményről, kalóriapénzről, mint más sportágakban, annak, aki harci művészetre adta a fejét, vagy önzetlennek kellett lennie, vagy valami látnoki képességgel kellett bírnia, hogy megsejtse; ebből egyszer talán meg is lehet élni.

Végül is – és ez nemcsak ránk érvényes – attól függött, meggyökeresedik-e egy-egy szakág vagy stílus valamely országban, hogy akadtak-e vezéregyéniségek. Szlovákiában és Ausztriában például egy-egy japán mester a goju-ryut honosította meg, Angliában, Franciaországban és Olaszországban shotokannagymesterek telepedtek le, így ott ezek az ágak hódítottak tért. Magyarországon a hazai úttörők sok esetben külföldön élő volt honfitársaik segítségével alapoztak meg egy-egy harcművészeti ágat. Ez történt a kyokushin-kaijal, amelynek itthoni előfutárai *Furkó* Kálmán és *Adámy* István, a shotokannal, amelynek prófétái *Antal* János, *Börzsei* Károly, *Biró* György, *Földvári* Antal voltak.

Jobbra: a shotokános ifj. Windt Gábor, aki második lett a JKA világkupán, és 13 évesen fekete övet kapott

Rákoskerti László felvétele

Az akkor még egységes taekwon-dót *Harmat* László vezette be, a dzsiudzsicu *Kelemen* István fáradozása nyomán kezdett terjedni. A shito-ryu hazai apostolának *Kurdi* Gábort, az aikidóénak *Várszegi* Rudolfot, a kick-boxénak *Katona* Barnabást tekinthetjük, a thai boxot *Tölgyesi* Csaba vette szárnyai alá. A példák száma szaporítható.

– Szövetségünkben ma *tizenhat szakág* és az ezeken belül létező mintegy *húsz stílus* képviselői tömörülnek. Országszerte körülbelül félezer edzőhelyiségben *hozzávetőleg negyvenezren* – zömükben fiatalok – hódolnak a harci művészeteknek. A legtöbben a kyokushin karatét művelik, utána a shotokan, majd a kungfu és a wadoryu következik a népszerűségi listán. Viszonylag szűk csoport foglalkozik azokkal az ágazatokkal, amelyeknek nagy az eszközigényük, például a kendóval, a hagyományos japán botvívással, vagy amelyek a profizmus felé hajlanak, így a thai boxszal. Az egyes stílusok között egyébként nagy az „átjárás": egyvalamibe belekóstolva sokan kívánciak rá: milyen technikáik vannak, milyen a szellemük más iskoláknak. De még mindig nem lehetünk meg elégedve: Franciaországban például négyszázezren karatéznak

– *Hol tanulnak verekedni a bűnözők? Úgy hírlik, földalatti klubok is léteznek.*

– Magam is hallottam ilyenekről, de az utca császárai, a maffia kemény öklű fickói nem a mi sorainkból kerülnek ki. Aki a harci művészetekben el akar jutni egy komolyabb szintre, olyan sokáig és önfeláldozóan kell dolgoznia, hogy mire valóban megtanul verekedni, a jelleme is átformálódik, s többékevésbé védetté válik az elzüllés ellen.

Mégis felbukkannak berkeinkben gyanús alakok, önjelölt próféták. Szövetségünk igyekszik kiszűrni őket. Büntetett előéletű személyeknek eleve nem adunk oktatási engedélyt, s más, kétes életű figurákat – például akik a világszövetség diplomája helyett hamisított oklevelet mutatnak be – is távol tartunk a nevelő tevékenységtől. Nincs ugyan kiírva az ajtónkra, hogy „szélhámosok kerüljenek", az ilyen emberek általában szakmailag sem felelnek meg a vizsgáinkon.

– *Nem fog-e ártani a zen filozófiájával áthatott hagyományos budoszellemnek, amely a küzdelmet csak a fejlődés egyik eszközének s nem célnak tartja, ha a harci művészet olimpiai sportággá válik?*

– A taekwon-do úgynevezett déli ága már bekerült a nyári játékok műsorába, a karate esetében ez egyelőre a jövő zenéje. De van esély rá, és a szakemberek többsége egyetért abban, hogy nagy elismerés lenne, ha az olimpiai mozgalom részévé válnánk, mert így jóval nagyobb társadalmi támogatást kaphatnának ezek a sportágak. Egyébként nem szükségszerű, hogy csak a küzdelem, a kumite legyen olimpiai szám, ugyanez a megtiszteltetés érheti a katákat, a hagyományokat ősi formájukban őrző formagyakorlatokat.

– *Szavaiból kitetszik, hogy a harci művészetek is átalakulóban vannak, differenciálódnak, sokasodnak, és az új hajtások többé-kevésbé békésen együtt élnek a hagyományos irányokkal.*

– A budo egyik szépsége, hogy nagyfokú választást enged művelőinek, és alkotói szabadságot biztosít az újítóknak. Mostani vetélkedőjük társrendezője a kushido karate stílus például a klasszikus okinavai goju-ryu karatéből vált ki, és máris bizonyította életképességét. Kicsi, de magas színvonalú, társaság. Jó fényt vet rájuk, hogy egy ilyen vállalkozást pártolnak, hiszen ekkora nyilvánosságot érintő szellemi vetélkedő nem volt még Magyarországon ebben a tárgykörben.

Szilágyi Péter

Pár lépés a végtelen úton

I. forduló

1. Mi az oi-tzuki?
a) hongkongi harcművészek erősítő itala ☐
b) visszafojtott harci kiáltás ☐
c) egyenes ütés ☐

2. A taekwon-do azt jelenti
a) szabadon nyargaló szél ☐
b) a lábbal és kézzel küzdés művészete ☐
c) gyalogosan a lovasok ellen ☐

3. Hányan karatéznak napjainkban Franciaországban?
a) százathatvanezren ☐
b) négyszázezren ☐
c) félmillióan ☐

4. Mit jelent az uchi dechi?
a) páros térdrúgás gyomorra ☐
b) a sensei személyes titkára ☐
c) belső tanítvány ☐

5. Ki a magyarországi dzsiudzsicu (jiu-jitsu) vezéralakja?
a) Polyák József ☐
b) Kelemen István ☐
c) Juhász Ferenc ☐

Farkasházy Miklós

U. 2813

Koll. kiáll. 1933. ápr
Szépmův. Kiállitások.

Nemzeti Ujság
1933. ápr. 4. (m. v.:
Három kiállitás.)

honvédelmi miniszter Ur 1943
zett.

Tekintettel arra, ho
Bizottságához történt beosztá
Nm.Minisztérium, nem állt mod
tési keretet igényelni. Mente
fel a Nm.Minisztériumnak, hogy
Bizottsága előadója, tehát a

Budapest, 1943 augus

EMLÉKEK ORSZÁGO

Nagyméltóságu

Vallás- és Közokta

épszava
49 JAN. 9

Farkasházy Miklós: Halászok

Farkasházy Miklós

12.000 " = 1.000

500 darab tasak tart

Fenti

kivitelben .....

a forgalmiadó külön

Ajáni

BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 14. ✦ TELEF

POSTA-TAKARÉK-PÉNZTÁRI CSEKK-SZÁMLA: 9442. SZ.

nun in einem einzi
sich niederliessen,
den Sachsen gebli

2. Wayd
denzblatt Jahrg. X
haben sollte, so m
wo das Haus des C
Nationalhaus, erwä
Tartler (1822) kau
selbe ist auf dem,
darstellenden Bilde
zu sehen.

3. Ungarn
nasium in Ham
des akademischen
Gesellschaft für die
Wien 1885, Seite 4
nasiums erwähnt:

Anno 1633.
Corona-Transsylvanus, cum per annum in gymnasio Toroniensi, dein per alterum annum in academia Regiomontana studuisset.

442. Stephanus Molitor, Longovallensis, Transsylvanus, ante Soproniensis, dein Toroniensis gymnasii frequentator.

450. Joannes Marolt, Bittschen-Ungarus, primum Toronii, dein Cantrabrigiae studuit.

Anno 1636. 531. Julius a Lansee, Schemnizio-Hungarus.

der Budapester Ausstellung von Goldschmiedarbeiten 1884 die Aufmerksamkeit der Kunstfreunde so sehr in Anspruch nahmen. Dr. Hampel teilt Abbildungen derselben mit und spricht die Ansicht aus, die schönen Stücke seien ursprünglich Ehrengaben der Stadt Bistritz (in Siebenbürgen) an König Ludwig und die Verfertiger derselben seien die Meister Martinus et Georgius de Clussenberch (Klausenburg), von welchen auch andere bedeutende Werke vorhanden sind.

In demselben Heft bespricht F. L. die im letzten Heft des Vereinsarchivs erschienene Arbeit von L. Reissenberger: Überreste der Gothik und Renaissance an Profanbauten in Hermannstadt. „Unsere Brüder vom Königsboden sammeln eifrig alles, was über ihre Kulturgeschichte Licht verbreitet. Im Kreise der Hermannstädter Kunstkenner hat das grösste Verdienst Reissenberger, dessen gewissenhafte Arbeit über die Hermannstädter Pfarrkirche auch in magyarischer Sprache erschienen ist. Dieselbe gewissenhafte Sorgsamkeit bezeichnet auch die vorliegende Abhandlung." Sodann wird dieselbe im Einzelnen erörtert.

Anzeigen sind erschienen über: Franz Zimmermann, das Archiv der Stadt Hermannstadt und der sächsischen Nation. Hermannstadt 1887, in: „Göttinger gelehrte Anzeigen" 1887.934. „Löher Archivalische Zeitschrift" XII. (Jahrgang 1887) 312. Historiche Zeitschrift „Neue Folge" XXIV. 363. „Magyar könyv szemle" XII. 332.

Besprechung fanden in der Historischen Zeitschrift, herausgegeben von Heinr. v. Sybel, Jahrg. 1888, Heft 5: v. Herrmann, Georg Michael Gottlieb, Das alte und neue Kronstadt. Ein Beitrag zur Geschichte Siebenbürgens im 18. Jahrhundert, bearbeitet von Oskar v. Meltzl, II. Band, Hermannstadt 1887, Michaelis, 4 fl. 50 kr. — in den Blättern für litterarische Unterhaltung, Jahrg. 1888, S. 455: dasselbe Werk, beide Bände, Preis des vollständigen Werkes 7 fl. 50 kr. — Ebendasselbe S. 45f: Zimmermann Franz

Farkasházi Miklós

Kompozíció, fametszet repr.

Pandora. 1927. 91. l.

film / Szinház / társaság

A függöny mögött

VASÁRNAP délután váratlanul megjelent a Margitszigeten a walesi herceg. Véletlenül a nagyszállóban ebédelt *Incze* Sándor, a *Szinházi Élet* főszerkesztője, akit egész héten izgatott a gondolat, hogy a pesti rendőrség tulbuzgó hajtóvadászata miatt egyetlen igazán jó felvételt sem sikerült megmenteni az angol trónörökösről. Azonnal alarmirozta a Szinházi Élet fotografusait, akik a fényképezőgépek egész arzenáljával vonultak ki a szigetre.

Megindult a néma, de elkeseredett harc a fotoriporterek és a detektivek közt. Az egyik fotografustól percek alatt *három gépet* koboztak el. Ugyanakkor a másik átkaroló mozdulatra határozta el magát és *egy bokor védelme alatt* felvételt készitett a walesi hercegről. A herceg észrevette a fotografust, aki zavarában szinte a földig hajolva kért kegyelmet felvétele számára. A tavaszodó sziget szépsége jókedvre hangolta a trónörököst. Elmosolyodott és átment az ut másik oldalára. A fotoriporter boldogan iszkolt; de ebben a pillanatban felharsant mögötte *Hain* Péter detektiv hangja:

— Hozza csak ide a gépet!

A walesi herceg azonban közbelépett a fotografus érdekében.

— *No, no... I allowed him!*

Majd a lángoló arcu fotografus felé fordult és igy szólt hozzá németül:

— *Sie können noch eine Aufnahme machen!*

A fényképész gyorsan megcsinálta a felvételt, majd amikor készen volt, örömében a levegőbe dobta a gépet és megcsókolta. Igy született meg *az egyetlen engedélyezett pesti kép* a walesi hercegről.

Németh Mária

Németh Mária vasárnap este két nagyszabásu szerepben fejezte be tulságosan rövid vendégjátékát az Operaházban: a Salome cimszerepében és a Parasztbecsületben lépett fel. Nem győztük őt csodálni a Strauss-dalműben, hiszen lényétől szerep nem áll távolabb, mint Wilde hősnője. Az igazi tehetség azonban mindent tud. Verdi és Wagner költői nőalakjainak eszményi megszemélyesitője tökéletes illuziót adott mint Salome is. Mind hangban, mind mozgásban, mind játékban. A közönség nehéz szivvel bucsuzott el tőle, *mi is keveseljük szereplését az Operaház szinpadán* A prágai Nemzeti Szinház, ugy halljuk, 20 estére akarja lekötni jövőre Németh Máriát. Az Operaház vezetősége tulzásba viszi a szerénységet, amikor beéri tiz fellépésével. **f. gy.**

Mütét egy felvonásban

A Terézköruti Szinpad holnap, kedden este mutatja be uj müsorát, amelynek *Annyi baj legyen!* az összefoglaló cime. Az uj müsornak van egy kis darabja, a *Szegény Annuska,* amelyet szerzője, *Faragó* Dezső György, a tehetséges magyar kabaréiró igy határozott meg: «*Mütét egy felvonásban*». A darabról, amely tiz percig tart és amelynek gépirásos kézirata nyolc oldal, ezt mondja a szerző:

— A *Szegény Annuska* mütét egy felvonásban — *sürített dráma.* Komprimált életkép formájában *az egyke ellen* harcol. Megirhattam volna félórás dramolettnek is, de kisérletképen ugy állitottam be, hogy minden egyes szavának, instrukciójának sulya legyen. Hogy sikerül-e, azt a közönség dönti majd el.

* **Jána-jazzrevü.** Szekeres Ferenc az ugynevezett «jazz-stilus» apostolává szegődött, iskolájában mindazt tanitja, amit a jazz-együttesek énekben, táncban, muzsikálásban, ötletben, mókában, maniriban világszerte produkálnak. Vasárnap este jazz-revüt rendezett a Zeneművészeti Főiskolán s a szereplők és megjelentek nagy számából kiderült, hogy a jazz iránt milyen nagy az érdeklődés Pesten. A revü folyamán 17 szám került előadásra, egész sor szereplővel és mindegyik szám után sok tapssal. Különösen nagy sikert aratott *Pártos* Olly mint zongorista, mint énekesnő és mint az est — konferansziéja.

Fővárosi Operett Szinház

Ma hétfőn, holnap kedden és szerdán este

BÁRSONY ROZSI felléptével

ÉN ÉS A KISÖCSÉM

Csütörtöktől vasárnapig

REINHARDT-vendégjáték

Liane Haid, Karlweiss, Bressart felléptével

DIE PRINZESSIN AUF DER LEITER

Benatzky hires zenés vigjátéka

Hubay kegyelmes ur volt a legfiatalabb a fiatalok között

Tegnap délután ismét autók sora suhant a budai Hubay-palota elé. Ismét előkelő, díszes közönséget gyüjtött falai közé a hires elefántcsont-terem, Hubay Jenő zenedélutánjainak remekbe készült szinhelye, ahol a padlótól és a mennyezettől a zongoráig és a székek támlájáig minden, de minden elefántcsont. A hangulat most talán egy árnyalattal még ünnepélyesebb, mint az eddigi zenedélutánokon. Ez az első alkalom ugyanis, hogy Hubay Jenő min... *kegyelmes ur* hivja zenedélutánra vendégeit.

A közönség soraiban ott voltak Auguszta és Anna főhercegasszonyok, József Ferenc főherceg, Nemes és Raffay püspökök. Klebelsberg Kunóné grófné, Apponyi Albertné grófné, Hóman Bálintné, a hollandi követ és neje, báró Korány Frigyesék, Scitovszky Tiborék, Bessenyey György báró, Márkus Emilia, Zerkovitz Béláék, Huszka Jenőék és még sokan mások a legelőkelőbb társaság tagjai közül. A müsort Mozart Klarinétötöse nyitotta meg. A fehérhaju kegyelmes ur odaült a pódiumra négy fiatalember, Paul Tibor klarinétos, Hannover György másodhegedüs, Zsolt Nándor brácsás és Kerpely Jenő gordonkás közé — mindegyik egy-egy Európára szóló sikerekkel márkázott név — és *ő volt köztük a legfiatalabb. Csodálatosan* édes hangokkal bűvölte el a hallgatókat. Aki csak rádión hallgatta és nem ismeri Hubay Jenőt, nem gondolhatott másra, csak arra, hogy egy lángoló ifju művész lelkéből fakadnak az elbüvölően édes hangok. Természetesen a közönség felvillanyozottan ünnepelte a mestert és fiatal társait. *Basilides* Mária ezután *Farnady* Edith kisérete mellett egy sor Schubert-dalt énekelt, amelyek közül különösen az Ave Maria és az Erlkönig ragadta meg a publikumot. A zenedélután fénypontja Csajkovszkij F-moll vonósnégyese volt, amely után Hubayt a négyes többi tagjaival együtt percekig ünnepelték. A zenedélután müsora ezzel lezárult, az előkelő publikum a büffébe vonult. A Hubay-palota ismét a szezon egyik legszebb zenei eseményének szinhelye volt.

Farkasházy Milóst bizták meg egy 2000 méteres magasban épülő svájci szálló képeinek megfestésével

A magyar képzőművészetet ujból kitüntetés érte: *Farkasházy* Miklós, az ismert magyar grafikus és festőművész, akinek képei a legutóbbi nemzetközi kiállitásokon is nagy és komoly sikert arattak mind a közönség, mind pedig a szakemberek körében, megbizást kapott Luzern mellett, mintegy 2000 méter magasban épülő és méreteiben minden eddigi hasonló épületet felülmuló sportszálloda vezetőségétől a szálloda képeinek megfestésére. Ugyancsak ő festi a különleges hegyi szálloda belső és külső diszitését, valamint a szálloda egyéb dekorációit és plakátjait is, amelyekkel az egész világot elárasztják.

Farkasházy Miklós a magyar képzőművészgárda egyik legfiatalabb, egyben a legtehetségesebb tagja, hosszu ideig Münchenben, majd Párisban élt, hol festett és kiállitásokat rendezett. Párisból hazafelé tartott és Zürichben kiszállt, ahol véletlenül összekerült a hatalmas pénzcsináló cég Orel Füssli művészeti vezetőjével, aki megismerkedett vele és ajánlatot tett neki, hogy az Orel Füssli-palotában rendezze ... züricht kiállitását. Ez az ajánlat nagy kitüntetést jelentett Farkasházy számára, mert ... Orel Füsslik csak a legelsőknek adnak helyet palotájukban, ahol évente egy, de legfeljebb két kiállitást szoktak rendezni a Zürichbe került nagyhirü művészek képeiből. Farkasházy akkoriban jelentős eredményeket ért el züricht kiállitásán. Ennek a kiállitásnak volt azután az eredménye az a meghivás, amelyet Farkasházy most kapott a havas hegyesucson sportszállót épitő konszerntől.

A magyar festőművész, kezében a megbizással tavasszal Luzernbe utazik, ahol megkezdi hónapokig tartó munkáját. Csak késő ősszel tér haza ismét Magyarországra — amennyiben Svájc végkép elengedi.

Ma hallottam

hogy a budapesti Bethlen-téri Szinház igazgatósága hosszabb vendégszereplésre meghivta *Forgács* Sándor erdélyi szinészt, aki legutóbb *Aradon* müködött.

hogy Pirandello Non si sa come cimü uj darabját Stefan Zweig forditja németre. A darab a zürichi Schauspielhausban kerül bemutatóra.

hogy Elmer Fryer, az egyik legnagyobb amerikai filmgyár főoperatőre kijelentette, hogy *csak a nagyfejü emberek szépek.* A főoperatőr szerint *kis fejjel csaknem lehetetlen szépnek hatni a filmen.* Állitásának igazolására felsorolta a legragyogóbb filmsztárokat, akik *mind nagyfejüek.* Igy Dolores del Rionak, Kay Francis-nak, Gloria Swanson-nak, Constanze Bennettnek nagy fejük van. De nemcsak sex-appeljével, hanem fejének nagyságával is felülmulja valamennyit *Marlene Dietrich,* mint a filmoperatőr állitja.

hogy Weingartner Félix felesége, Studer Carmen dirigensnő, aki Pesten is több izben szerepelt, most Bukarestben vezényli a filharmonikusokat.

hogy az uj szezon első magyar filmjét a Harmonia-filmvállalat késziti. Három csokor a cime és Halász Imre, az Egy csók és más semmi szerzője irta. A filmet előreláthatólag Gaál Béla rendezi.

hogy *Bulla* Elma a *Vallomás*-ban estéről estére táblás házakat hoz a Belvárosi Szinháznak. Az igazgatóság azt mondja, hogy *ő a szinház aranybullája.*

Zala Karola ajándéka a Fodor-darab jubileumán

Fodor László *A szerelem nem olyan egyszerü* cimü darabjának jubiláris előadását ünnepelték a Vigszinházban. Az első jubileumon csak *Zala* Karola, a kedves, finom szinésznő kapott ajándékot: *megröviditették a szinpadi munkáját.* A darab egyik képe — mint ismeretes — *a délivasut pályaudvarán* történik. A mese szerint az egyik utas, Zala Karola, megkérdi az egyik ott álló vasutast, *Bondy* Istvánt, hogy *ez a vonat érkezett-e Fehérvárról?* Bondy azt feleli: Nem kérem, tessék a vágányokon körülmenni, ott érkezik a fehérvári vonat. Zala Karolának azonban *A szerelem nem olyan egyszerü* jubiláris előadásán *filmfelvétele* volt. A szinházból egyenesen a filmgyárba kellett sietnie, még hozzá nagyon gyorsan. Ezt persze tudták szereplőtársai és amikor Zala Karola szerepe szerint megkérdezte, hogy ez a vonat érkezett-e Fehérvárról, Bondy Istvántól azt a választ kapta: *„Igen."* Zala Karola tehát befejezte szereplését, egyenesen kimehetett a szinpadról, *nem kellett átmenni a tulsó oldalra* és igy még előbb kint lehetet a filmgyárban.

Szinház- és rádió-müsor a 13. oldalon

nevet nem mondhatok..

A szinháznak három igazgatója van, akik közül kettő szorgalmasan dolgozik az erkölcsi és anyagi siker érdekében, a harmadik a kávéházban — römizik és nem törődik a szinház száz bajával, ezer gondjával.

A minap ez a direktor az egyik szerzőnek megigért valamit, igéretét azonban nem tartotta be, vagy amint ő mondotta, társdirektorainál nem tudta keresztül vinni. A szerző haragosan szólott:

— Persze, én azt nem tudtam, hogy azok szoroznak és Ön csak — oszt.

„Elvonultak a fellegek . . ."

A volt *Pesti Szinházban,* amelyet most *Révay-utcai Szinháznak* hivnak, mondják:

— Fejünk felett elvonultak a fellegek. A ma délelőtti megbeszélésen az igazgatóság és a társulat tagjai megállapodást kötöttek egymással. A megbeszélés után a társulat tagjai a szinpadra mentek, ahol folytatták az *Ady* szerdán félbehagyott próbáit. A premiert szombatra tüzték ki.

A sikerből egyenesen Debrecenbe utazott Fülöp Magda

A *Helyet az ifjuságnak* szombat délutáni előadásán *Muráti* Lili szerepét *Fülöp* Magda játszotta. A tehetséges fiatal szinésznőt nagy szeretettel fogadta a zsufolásig megtelt szinház közönsége. A harmadik felvonás után a tapsok még el sem ültek, amikor *a szinésznő már autóba ült és Debrecenbe utazott,* ahol vendégszerepel.

Hangos Hiradó

A filmszakmában nagy a riadalom — izgatottan találgatják, igazak-e azok a riasztó hirek, amelyek *a legnagyobb magyar filmgyártó és kölcsönző cég összeomlásáról szólanak.* Holnapra állitólag minden kiderül, mert vagy megérkezik külföldről a vállalat tulajdonosa és hozza zsebében a megszámlálatlan fontokat, vagy pedig...

Mégis mindenki reméli és szeretné remélni, hogy az utolsó pillanatban valahogy sikerül a válságot elsimitani, annál is inkább, mert *a vállalat vezetőjének jóhiszeműségét senki sem vonja kétségbe.*

Galsworthy eddig még nem szerepelt filmek szinlapján. Első és egyetlen filmje a *Tulsó parton* cimü érdekes társadalmi dráma, amelynek hősei az angol társaságoknak azok az alakjai, akik hires regényeiben a cselekmény szereplői. Tulajdonképpen a *Forsyte Saga* alapmotivumaiból szötte egésszé egyetlen filmje meséjének változatát és egy pillanatra az öreg *Forsyte* maga is felbukkan a szereplők között. Az *Universal* a *Galsworthy*-film főszerepét Diana *Wynyard*-dal, a *Cavalcade* hősnőjével játszatja.

Kiknek a nevével találkozik legközelebb a pesti közönség a mozik homlokzatán?

Claudette *Colbert* uj filmjére rövidesen sor kerül, hir szerint. Ez az *Asszony a vonaton* cimü ismert regény variációja — a legnagyobb amerikai drámasiker.

Emil *Jannings* Marcel *Pagnol Fanny* cimü, nálunk is játszott szinmüvének filmváltozatában az *apa* szerepét kapta.

Mosjoukin uj filmje is közeledik. Cime: *Karnevál az élet!*

Rudolf *Forster,* aki Elisabeth *Bergner* és Brigitte *Helm* oldalán mint *epizódszereplő* tünt fel, először kapott most sztár-szerepet. Első nagy filmje egy kémhistória, cime: *Magas iskola.*

Annyi baj legyen! Konszolidált revü 25 képben ✱ Holnap először a **Terézköruti Szinpadon** Összeállitotta és konferálja: **Békeffi László** **Salamon Béla** két szenzációs bohózatban

Glosszák

Egy uj

kifejezéssel és talán fogalommal is akarta nyilván gazdagitani a magyar szótárt tegnapi beszédében Eckhardt Tibor, amikor az „aszfaltsajtó“ meghatározását használta és alkalmazta a magyar ujságok egy részére. Nem mondta meg közelebbről, hogy kinek szánta ezt a cimet, amelyet — nem kétséges — megtisztelőnek aligha tart. De mi ugy érezzük: senkinek sem kellene miatta szégyenkeznie. Mert azon az aszfalton, amelyet Eckhardt Tibor megszégyenitő bélyegnek tüzesit: becsületes, dolgos, munkájuk után siető, adófizető, teherviselő polgárok járnak. Járnak gondban, nehézségek között, aggodalmakkal. Az aszfaltozott városi utca nem bárparkett és az a sajtó, amely ezen az aszfalton áll és a dolgozó, adófizető, komoly, munkás polgárság bizalmából, érdeklődéséből, politikai együttérzéséből meriti életének anyagi forrásait — erkölcsi szempontból talán csak magasabban áll, mint az olyan sajtó, amely a verejtékező polgárok adópénzéből él, amelynek valóban nincs köze sem az aszfalthoz, sem a mezei utakhoz, sem városhoz, sem faluhoz, egyedül a hatalom bőkezü kegyéhez. Az aszfaltot, a városi civilizációnak ezt az anyagát nem kell szégyelni. Még akkor sem, ha frázisain és hatalmi célok érdekében kidobott jelszavain kivül mindenben a legaszfaltibbra hangolt agrárizmus valami érthetetlen lekicsinylést akar is vele kifejezésre juttatni.

Egyébként

azt is megtudtuk Eckhardt Tibor tegnapi beszédéből, hogy milyen égszakadás, földindulás következnék be itt, ha Bethlen István gróf ujból kormányra lépni merészkedne. Mert akkor a kisgazdavezér törni és zuzni fog és elmegy egészen a bünvádi feljelentés kemény eszközéig. A fenyegetés érthető. Csak azt nem értjük: hogy amennyiben a kisgazdavezér olyan dolgokról tud, amelyek a büntetőbiróság elé kivánkoznak, hogy akkor tudomását miért rejti fenyegetődzésbe és miért köti polgári kötelességét feltételekhez? Az egyszerü és lekicsinyelt aszfaltpolgár ugy érzi, hogyha valakinek büncselekményről van tudomása, akkor annak leleplezését nem attól teszi függővé, hogy ki van a kormányon és ki nincs, hogy miként alakulnak a hatalmi esélyek, miként keverődnek a politikai kártyák, milyen sorsra jutnak a bizalmas elgondolások. A közélet megtisztitásának feladata, amit oly gyakran hallunk kisgazdapárti ajkakon, aligha egyeztethető össze a közéleti tisztogatásnak ilyen kissé egyoldalu és önkényes felfogásával. Aki közéleti tisztaságot akar, az nem fenyegetődzni szokott a seprővel, hanem nekilát. Igy hinné legalább is ezt az egyszerü aszfaltpolgár. De persze neki fogama sincs a magasabb közéleti erkölcsről.

Csodálatos

módon a nagy tisztogatási riadó közben azt az apróságot például nem vette észre Eckhardt Tibor, hogy milyen eszközökkel szervezkedik a fővárosi kormánypárt, bizalmas elgondolásaiknak bizalmas társa. Hogy agitátorok fogják bejárni a hivatalokat, üzleteket, mühelyeket és léptetni be az egységes pártba — pénzzel és pénzért — a tagokat. Aki ismeri a magyar polgárság fájdalmas kiszolgáltatottságát, számtalan függőségét, az tisztában lehet vele, mit felel valaki, akit arra szólitanak fel, hogy adózzon a kormánypárt céljaira; s aki még azt azt is tudja, hogy ebből a tagdijból jutalék jár az önzetlen élharcosoknak, az elképzelheti, milyen nyomásnak, milyen elháríthatatlan erőszakoskodásnak lesz kitéve a jövőben a fővárosi polgár. A félelmen, a hiuságon, a hatalomhoz való dörgölődés vágyán tul még egy hatalmas és valóban erkölcsös tényező a kormánypárti szervezés szolgálatában: az ügynöki jutalék. Ez igen. Hogy azok mellett, akik eddig cimért, rangért, egy-egy üzletért, vagy örökös tagságért tüzték gomblyukukba kerékbetört kalász jelvényét, még kérkedve is vele talán, hogy: — hja barátom, én ez és az szeretnék lenni: most már majd be lehessen hajtani mindenkit, akit célbavett a «költségmegtérités» szép kifejezésébe csomagolt jutalék nem megvetendő keresetére rászabaditott politikai ügynök.

Dologházra itélték a szélhámos álorvost, aki a szanatóriumban kifosztotta a haldokló Róth Andort

Fehér orvosi köpenben mütéteket nézett végig a Verebély-klinikán — Apró szélhámosságok sorozata

Az utóbbi idők egyik legfantasztikusal szélhámosa került ma vitéz Litvay Sánd dr. büntetőtörvényszéki egyesbiró elé. szélhámos: *Gereben* György 30 éves magá tisztviselő, aki *a szabadságtéri bandit harmadik áldozatát: dr. Róth Imre banktis. viselőt kifosztotta, miközben a szerencsétl fiatalember a szanatóriumban haldoklo* Nem sokkal ezután beállitott a *Verebé* klinikára, ott dr. *Oszwald* kolozsvári orv nak adta ki magát, végigjárta a klinik megmutattatta magának a mütőket, orv köpenyben ott állott a mütéteknél is, m azután ujabb szélhámossága miatt meneki nie kellett. Ezt a szélhámosságát ugy köve el, hogy a klinika közelében lévő *Stüb* Károly fehérnemüüzletéből nagymennyisé drága fehérnemüt rendelt, azután megsz kött.

Ezenkivül egyéb szélhámosságokat is követett.

Gereben György a biró kérdéseire mos lyogva jelenti ki, hogy tanitóképzőt végze aztán magántisztviselő lett, majd késő egymás után

ötször büntették meg különböző csalásokért,

lopásokért.

— Furcsa, hogy maga mindezt itt mo lyogva mondja! Azt hiszem, nemsokára ... *serü lesz a szájaize és eltünik a mosoly* szól rá a biró *Gerebenre*, aki azonban vábbi vallomását is mosolyogva teszi m Ezt megelőzően azonban a biró ismerteti vádiratot, amely szerint többrendbeli lop sal és csalással vádolja az ügyészség *rebent*.

— Nem érzem mindegyik vádban bünö nek magamat — mondja *Gereben* Györg

— Amikor legutolsó büntetésem kitöltöttem, 38 napig a toloncházban voltam, mert nem pesti, hanem nagykárolyi illetőségü vagyok. Miután kiszabadultam a toloncházból is, olvastam az ujságokban, hogy éppen azon a napon történt a Szabadság-téri bankrablás. Elmentem a Fasor-szanatóriumba, hogy megnézzem az egyik áldozatot, dr. *Róth* Imrét. Kiváncsi voltam, hogyan néz ki.

— És itt maga *dr. Salgó ügyvédnek, Róth Imre* legjobb barátjának adta ki magát a szerencsétlen sebesült hozzátartozói előtt — vág közbe a biró.

— Nem igaz kérem, hanem ugy ismerkedtem meg a szanatóriumban Róthékkal, hogy *Róth* Imrének vérátömlesztésre volt szüksége és

én is felajánlottam a véremet.

Vettek is vérpróbát tőlem, de miután nem tartoztam abba a vércsoportba, amely Róth Imrének megfelelt, nem lett a vérátömlesztésből semmi. Mástól vettek vért. Nem sokkal később egy *Fehérné* nevü hölgy megkért, hogy *Róthék* lakásáról fehérnemüt hozzak, aztán *Róthék* is kértek erre. Kimentem *Róth* Imre Légrády Károly-utcai lakására, ahol *valóban összeszedtem a sebesült Róth Imre ruháit, azt magammal vittem.*

— A szanatóriumból pedig *ellopta a haldokló Róth Imre pénztárcáját* — mondja a biró *Gerebenek*, aki igy felel:

— Kérem, az idős *Róth* ur behivott egy szobába beszélgetni és ekkor történt, hogy *mig ő kiment, kiemeltem Róth Imre pénztárcáját.* Nyolcvan pengő volt benne és 120 fénykép. *Mind a 120 fénykép egy fiatal urileányt ábrázolt.* A 80 pengővel elmentem a Kolozsvár-kávéházba.

A Verebély-klinikán

Mindezt mosolyogva adja elő *Gereben* György, aki ezután elmondja, hogy lakáskeresés ürügye alatt *Faragó* János házmestertől egy órát is ellopott.

— No, most mondja el, mi történt a Verebély-klinikán?

— Kérem, én törvénytelen gyermek vagyok, apám dr. *Oszwald* törvényszéki jegyző volt Szatmárnémetiben. Innen ismertem *Fodor* és *Matolay* tanársegéd urakat, akik a Verebély-klinikán müködnek. Felkerestem *Matolayt* s elmondottam, hogy

dr. Oszwald orvos vagyok, Oszwald törvényszéki tanácsjegyző fia,

mire *Matolay* készséggel megmutatta nekem az egész klinikát, a mütőket, *fehér köpeny is kaptam és mütéteket is végignéztem.* D a mütőben semmihez nem nyultam.

— No még az kellett volna, hogy a mütő ben valamihez hozzáérjen! — szól közbe biró, *Gereben* pedig igy folytatja:

— *Az orvosok ebédlőjében étkeztem többi orvossal együtt. Egy fillért sem kelle az ebédért fizetnem.*

— Maga az orvosokat le is tegezte ott!

— *Ők tegeztek le engem és én visszategeztem őket* — mondja *Gereben* és megint mosolyog, aztán a biró ujabb kérdéseire ezeke vallja:

— Nem messze a klinikától, az Üllői-uton bementem a *Stüberl-féle* üzletbe, rendeltem egy csomó fehérnemüt, azt mondottam, hogy *a klinikán orvos vagyok, küldjék oda, ott majd kifizetem.* Egy óra mulva az üzlet tulajdonosa kifutófiuval hozta a hatalmas fehérnemücsomagot. Én éppen a mütőben voltam, átvettem tőlük a csomagot, leültettem a kereskedőt és kifutóját a folyosóra, aztán egy szolgával átvitettem a csomagot a gégészeti osztályra,

a klinika hátsó kapuján a csomaggal eltávoztam.

Persze, még a klinikán levetettem az orvosi köpenyt és felvettem a saját kabátomat.

— Van még valami mondanivalója?

— Kérem, az ügyész ur a tárgyalás előtt közölte azt is, hogy *Sabai Sulejman* mohamedán cukorkakereskedőt is becsaptam. Ezt elismerem, ezért is tessék felelősségre vonni.

Biró: No, ez nem olyan egyszerü, ez ügyben még vádirat sincs.

Most *Gereben* az ügyészhez fordul és *könyörög neki, hogy emeljen vádat ez ügyben is ellene,* hogy egyszerre letárgyalhassák összes ügyeit. A biró pedig szünetet rendelt el.

Affér az előszobában

Gerebent fogházőre kivezette a szobából, ahol egy őszhajú fehérszakállas férfi sétál fel-alá izgatottan: a tragikusan elhunyt *Roth* Imre nagybátyja. Amikor megpillantotta Gerebent, *feléje siet, öklét rázza és ezt kiáltozza:*

— *Hullarabló! Gazember! Kifosztotta a haldokló öcsémet!*

A fogházőr közbelép, *nehogy a felindult ember inzultálja Gerebent.* Pár perc alatt kaotikus hangzavar keletkezik az előszobában. A többi károsultak: asszonyok, férfiak izgatottan, hangos szavakkal szidják *Gerebent,* aki vérvörös arccal kiált feléjük:

— *Mit akarnak tőlem?... Amit tettem, azért megbünhődök!*

A károsultak azonban tovább szitkozódnak, *Gereben* pedig egyikre-másikra gunyos megjegyzést tesz.

— No, ne hangoskodjanak ugy! Magukkal is történhet még baj... Láttam én már éjjeliőrt nappal meghalni...

A fogházőr erélyesen csendre inti a vádlottat és károsultakat, akik izgatottan néznek farkasszemet *Gerebennel,* amig megkezdődik ismét a tárgyalás.

Szünet után tanukat hallgatott ki a biróság. Azután *az ügyész Gereben ujabb szélhámossága ügyére is kiterjesztette a vádat,* Gereben ebben is *beismerte* bünösségét. Végül dr. *Székely* Endre ügyész a vádlott szigoru megbüntetését kérte. Olyan ez a vádlott — mondotta —, mint egy hiéna: *a haldoklókat rabolja, fosztogatja. Traytler* Endre dr. védő az enyhitő körülményekre mutatott rá. Azután a biró ismét szünetet rendelt el, hogy itéletet hozzon.

A törvényszék itéletében többrendbeli csalás és lopás bünteltében mondotta ki bünösnek *Gereben* Györgyöt és ezért

meghatározatlan tartamu szigoritott dologházra itélte,

amelynek legkisebb tartama azonban nem lehet kevesebb, mint *három év.*

Gereben a szigoru itéletet mozdulatlanul hallgatta, majd kijelentette, hogy az itéletben megnyugszik. Miután az ügyész és védő is megnyugodtak, az itélet nyomban jogerőre emelkedett.

Gyilkolt a fogházban és megszökött Németországból két magyar állampolgár

Unruhstadt, február 25.

(Német Távirati Iroda.) Az unruhstadti fogházban Kölner Sándor és Szabó Jenő magyar állampolgárok, akiket kiutasitási eljárásuk befejeztéig vizsgálati fogságba helyeztek, vasárnap délelőtt meggyilkolták Hoyer Pál vizsgálati foglyot, majd a fogház falán átmászva, a lengyel határ irányában elmenekültek. Az azonnal meginditott határrendőrségi nyomozás megállapitotta, hogy a két gyilkosnak sikerült lengyel területre szökni. A lengyel rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket a gyilkosok kézrekeritésére.

Pincér-háboru Belgrádban

Belgrádból jelentik: A belgrádi pincérek szervezete különös módon tüntetett egy ellenük irányuló intézkedés ellen. Belgrád legelőkelőbb kávéházának — az *Orosz cár*-nak — tulajdonosa ugyanis bevezette a kauciós fizetőpincér-rendszert, miáltal több pincér kenyerét vesztette. Eddig a kiszolgáló pincér maga számolt el a vendégekkel. A pincérek szervezete vasárnap délután *testületileg bevonult az Orosz cár-ba és ott minden helyet lefoglalt.* A pincérek fejenként egy kis üveg szódát rendeltek és délután négytől este tizig csendesen üldögéltek az asztaloknál. A közönség természetesen nem kapott helyet. A kétségbeesett kávés a rendőrséghez fordult segitségért, amely azonban nem volt hajlandó közbelépni, mert a pincérek, mint vendégek ültek a kávéházban és csendesen viselkedtek.

ez a márka

Anglia egyik hírneves szövetgyárának márkája. Ilyen márkás angol öltönyszövetekből 3-méteres darabokat elvámolva méterenként 19 pengőért árusítunk. Nagy választékunk van finom tavaszi felöltőkelmékből is. Okvetlen tekintse meg, vagy kérjen mintákat belőlük.

Fenyves Áruház
Budapest, Kálvin tér 7

Farkasházi Miklós

cvód

Házatérés a vásárról és Andalgó öreger két vérkare, repr. Nyugat, 1930. nov. 16.

Képek

Farkasházy Miklós

Férfi arckép, repr.

Magyarország (Hongrie, Hungary) II – III. 22

3 l. Wit

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK
MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL

CSÓK ISTVÁN, GLATZ OSZKÁR, FÉNYES A
PÉCSI PILCH DEZSŐ, SZÓNYI IST

A fentnevezett magya
egybetömörülve szépr
külföldön s eréven fe
vészet egy kétségtele
megvalósitása érdekéb
kézi szinezésü, sorsz
kőrajz gyüjtemény kö
papiron van nyomva s
mappák kereskedelmi
ára 9 műlappal együtt
Midőn eme nem csekél
Nagyságod nagybecsü

Farkasházi Miklós

festő

lásd

Lex Magy Társ

149. b. l.

20. t.

mell.

Farkasházy Miklós

Kulvarós c
rapa repr.

Művész-Élet

1933. 8 sz.

6. l.

Nep

Hiányzó számokat, ameddig a készlet tart, szívesen pótolunk.

Kérjük olvasóinkat, szíveskedjenek lapunkat ismerőseik, barátaik körében ajánlani.

A velünk közölt címekre szívesen küldünk díjmentesen mutatványszámokat.

A MŰGYŰJTŐ kiadóhivatala

Wodianer-nyomda rt., Budapest.

Lohr Mária-Kronfusz vegytisztító és kelmefestő
Telefon: József 302—37 **Gyár és központ: VIII., BAROSS UCCA 85.** *Telefon: József 302—37*

„ÁBRAHÁM KUTJAI" (Beéroth Abraham) címmel gyűjti össze Ábrahám Cvi Klein néhai szilasbalhási rabbi responsumait fia dr. Klein Sámuel érsekujvári főrabbi, a jeruzsálemi héber egyetem nagyhírű professzora. A mű bevezetésül rövid életrajzot ad a szerzőről, aki Györkönyben született 1853-ban, a „Kszav Szófer" tanítványa volt és 1874 óta egészen haláláig, 1927-ig töltötte be a rabbiszéket Szilasbalhásón. Rabbiságának 53 esztendeje alatt tanult és tanított, mindenfelől fordultak hozzá halachikus kérdésekkel, mikre nagy alapossággal felelt. Általában széles látókörről és humánus felfogásról tanuskodnak ezek a responsumok. A fekete gyászruha viseletről kijelenti, hogy az nem „chukasz hagój", mert már a Talmud idejében is feketét öltöttek a gyász jeléül. A Patronage Egyesület támogatásáról az a véleménye, hogy orthodox szempontból is helyes, mert így a vallásos zsidók elősegítik a gyermekeknek igaz vallásos szellemben való nevelését és ez fontosabb, mint az „orthodox-neológ keveredés veszedelme".

AZ IZR. SZÜNIDEI GYERMEKTELEP EGYESÜLET f. évi május 31-én tartotta meg nagyszámú előkelő közönség jelenlétében rendes évi közgyülését. Dr. *Grauer* Vilmos elnök indítványára a közgyülés üdvözlő iratot küldött dr. *Fischer* Gyula egyházi elnöknek, ki a közelmultban súlyos betegségből épült fel és szeretettel üdvözölte az Amsterdamban tartózkodó *Kálmán* Henrik kincstári főtanácsos társelnököt, aki áldozatkészségével több száz gyermek nyaraltatását tette lehetővé. *Blücher* József ügyvezető-elnök évi jelentésének és propagandatervezetének és a *Galambos* Jenő főtitkár által beterjesztett költségvetésnek elfogadása után *Bisseliches* Mózes választmányi tag méltatta dr. *Grauer* Vilmos egyesületi elnök kiváló érdemeit.

GÁBOR VILMOS fővárosi ékszerész és neje szül. *Tillemann Janka*, maguk részéről is kifejezést akartak adni a nagyváradi hittestvérek iránti együttérzésüknek és ezért abból az alkalomból, hogy dr. *Kecskeméti* Lipót, a nagyváradiak tudós főpapja Budapesten tartózkodott, fölkeresték és nagyértékű ezüst tóradiszeket ajánlottak fel a pesti hitközség által adományozott széferre: gyönyörű ezüstkoronát, melyet nyolc oroszlán tart, a koronán levő kis csengőket pedig nyolc szarvas díszíti. Ezenkivül nagyértékű ezüst pajzzsal is feldíszítették a tórát. Dr. *Kecskeméti* Lipót főrabbi meghatva köszönte meg Gábor Vilmosnak és nejének gyönyörű adományait.

RABBIVÁLASZTÁS. Az Első Budapesti Izraelita Szert. Koma Egylet eddigi rabbijának, *Herskovics* Dávidnak a budapesti Talmud Egylet rabbijává történt megválasztása folytán megüresedett rabbiállásra, április 29-én egyhangú lelkesedéssel a nagynevű, néhai Eppler Mór fiát, *Eppler* Izidort választotta temploma rabbijává. Nevezett testvéröccse Eppler Sándornak, a pesti izr. hitközség népszerű főtitkárhelyettesének, tanítványa és unokaöccse Sussmann Viktor budapesti rabbinak. A megválasztott rabbit küldöttség hívta a gyülésbe, ahol *Tannenbaum* Mór elnök lelkes beszédben üdvözölte. A rabbi ezután hatásos beszédben köszönte meg megválasztását és rövid vonásokban összefoglalva vázolta programját, amely mély hatást gyakorolt a jelenlévőkre. Az ünnepélyes beiktatás 1928 május 19-én, szombaton volt az egylet templomában (Lónyay ucca 15).

GRÓF JENŐ

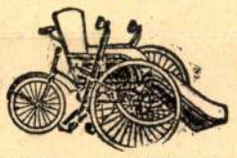

speciális betegkocsi gyártó

Budapest, VIII., József u. 54. Telefon: J. 328—14.

ספרים טליתים **Héber és magyar Könyvek**
az ország összes iskolái részére is kaphatók.
Héber könyveket legmagasabb árban vesz
MÜLLER Könyvkereskedő, Laudon ucca 2

Dr Lázár Piroska nyári üdülője
BALATONLELLÉN
Balatonparti villák. Saját strand.
Szigorúan rituális ellátás.
Jelentkezés: Budapest, V., Személynők ucca 21.
Leányliceum. Fortbildungsschule. Leányinternátus

Szőnyegek pormentesítését, mosását, javitását, megóvását,
butorok megőrzését »Garde Meuble« és szállitását
jutányosan vállalja a
Fischer Vacuum r.-t.
VII., Dob ucca 90. **Telefon: J. 310-72, 360-88.**

SIRKŐVEK
TELEFON: J. 359—61. מצבה

PFEIFER ÉS HESZKY
KŐFARAGÓMESTEREK
BUDAPEST, X. KERÜLET, KOZMA UCCA 7.
UJTEMETŐ, VILLAMOS-MEGÁLLÓ.
Városi üzlet: VII. kerület, Károly király út 5.

Budapest! **Orth. kóser vendéglő!** **Gleichenberg!**

Ezuton hozzuk tudomására igen tisztelt vendégeinknek és a Gleichenbergben fürdőző közönségnek, hogy

Gleichenbergben is éttermet és szállodát nyitottunk.

Törekvésünk a jövőben is odairányul, hogy az igen tisztelt közönség a rituális követelményeknek minden tekintetben megfelelő és izletesen készített ételekhez jusson.

BUDAPEST VII., Kazinczy ucca 57. **GOLDMANN ÉTTEREM** **GLEICHENBERG** Hotel Theresien Hof

HAZASSÁG. *Weisz Terka* és *Liebermann Henrik* Sátoraljaujhelyből házasságot kötöttek.

HYMEN. *Steinberger Zsigmond* Budapest és *Herczog Szerénke* Mezőtur jegyesek.,

Lőwy Ignác Demecser, Szabolcs megye, eljegyezte *Heimann Olga* kisasszonyt, Heimann Sélig nagykereskedő leányát Forró-Encsről.

FARKASHÁZI MIKLÓS FESTŐMŰVÉSZ, akinek sokoldalú és egyéni grafikai munkáival legutóbb foglalkoztunk, kevéssel budapesti kiállításának befejezése után, Németországba vitte az utolsó években készült java termését. Utjának első állomása Köln volt és ebben a komoly, súlyos léptű német kultúrvárosban úgy fogadták a fiatal magyar művész kiállítását, mint az európai lélek egy egészen sajátos, váratlan és nagyszabású jelentkezését. A legnagyobb kölni lapok — köztük Németország néhány legelőkelőbb sajtóorgánuma — közlik reprodukcióban azokat a képeket, amelyek közül több nemrég a *Mult és Jövő*-ben jelent meg és valósággal a lelkesedés hangján írnak Farkasházi művészetéről, amelyet gazdagságában és igazságában Chagall és Grigoriew művészetével vetnek össze.

A „ZSIDÓ UJSÁG" a magyar orthodox zsidóság egyetlen és közkedvelt hetilapja. Óriási elterjedtsége folytán a legkomolyabb hirdetési orgánum. Előfizetési díja félévre 10 pengő, egész évre 20 pengő. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VII., Sip ucca 10. Telefon: J. 425—90.

MÁRTON JENŐ FIÚINTERNÁTUSA

Budapest, VI., Andrássy út 95. (Villasor)

TELEFON: T. 125—43.

Bennlakó és bejáró elemi, közép-, polgári és felsőkereskedelmi iskolai tanulók számára.

כשר konyha

XX. tanév. **Prospektus.**

A ZOMBORI CHEVRA KADISA jubileumi ünnepélye június 17-ikén ment végbe, nagy érdeklődés mellett. Számos hitközség küldte el a képviseletét. Megjelent az országos főrabbi: dr. *Alkalay* Izsák, számos környékbeli rabbi. Az ünnepély délelőtt vette a kezdetét a temetőben, ahol az újonnan felépült „cidduk-hadin" házat avatta fel a *százéves* chevra kadisa. Az avatóbeszédet dr. *Fischer* Mihály főrabbi mondta, beszéltek továbbá: *Frankl* Miksa az épitőbizottság részéről, *Vámosi* Jenő, a chevra kadisa elnöke és *Vámoscher* Andor, a hitközség elnöke. Délután volt az ünnepi istentisztelet, amelyen a zombori zsidóságon és a vidéki kiküldetteken kivül megjelentek a megyei és a városi hatóságok, valamint az egyes felekezetek és egyéb társadalmi intézmények képviselői. Dr. *Guttmann* Simon főrabbi nagy ünnepi beszédében többek között kifejtette: „Chevra Kadisa Szent Egylet. Szent nem csupán azért, mert könnyeket szárit, mert fájdalmat gyógyit, mert éhséget csillapit s mert szenvedést enyhit. De szent legfőképpen azért, mert ott áll a letünő nemzedékek koporsója mellett s a feltámadó új nemzedékek bölcsője felett s átviszi és átmenti az egyik nemzedékből a másik nemzedékbe azt, ami örökké szép és örökké igaz az örök nép erkölcsi világában, hogy a folytonosan cserélődő és váltakozó nemzedékek és kultúrák körforgásában örökké fennmaradjon az, amit Isten is örökkévalónak teremtett: Izrael . . ." Utána dr. *Alkalay* Izsák országos főrabbi mondott nagy beszédet, áldást kért a hitközség és a város intézményeire. Az ünnepély alkalmából az „Izrael" cimű hetilap ünnepi számot adott ki, amelynek legérdekesebb képe a százéves chevra-könyvnek illusztrált címlapja.

ARANYSZŐKE lesz, ha Eisner-féle Eau Radieuse-t használ, 1.60 pengő. Barna vagy fekete hajat nyer az Eisner-féle diókivonattól, 1.60 pengő. Eisner-drogéria, Andrássy-út 37.

Női tavaszi uccai és alkalmi

DIVATCIPŐK

Mindennemű fonott és szövött, valamint gyönyörű iparművészileg festett

BOCSKORCIPŐK

Divatos fekete és szines

FÉRFICIPŐK

VIII. Rákóczi út 1. sz.

A régi Nemzeti Szinház helyén.

Hajszálak kiirtása hölgyeknek arcról, karról. Ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerü kezelése. Szemölcsirtás. **Pollák Sarolta kozmetikai intézete, VI., Andrássy ut 38, I. emelet „MIRACLE"** hajeltávolitószer szétküldése utasitással. — 25 éve legtökéletesebb.

Múlt és Jövő

1928. XVIII. évf. jul.—aug.

F. M. tulajdona

semmit sem adtunk a fiatalságnak, hogy ebben a szörnyű lelki tusában meg tudja állni a helyét és ezzel szemben az ifjúság lát idegen kultúrértékeket, eszméket és más népek hitbeli megnyilatkozását, ez a mi legnagyobb szerencsétlenségünk.

Ifjúságunk nem tudja és nem hiszi, hogy az a mi legnagyobb dicsőségünk, hogy a XVIII. és XIX. század legmagasztosabb eszméi, melyek a nemzetek pacifista együttérzését volnának hivatva szolgálni, nekünk 4000 éves szent hagyományaink és azok szent könyveinkben, mint változás alá nem eső törvények vannak kodifikálva. Mutassanak egy nemzetet, mely törvénybe iktatta és úgy tisztelte ezeket az eszméket, mint a zsidók.

A fiatalság, ha zsidóvá neveltük volna, megértené, hogy amikor lábbal tiporják ezeket az eszméket és ezen eszmék halvány visszfénye gyanánt törvénybe iktatott elveket, akkor természetszerűen lábbal tiporják ezen eszmék őshirdetőit is, mert az eszmék elleni gyülöletet átviszik azokra, akik ezen eszméket vallási törvénykönyvükben kodifikálták.

A történeti visszapillantásban már mondottam, hogy egy nép addig él, amíg hű marad a maga által kitermelt eszmékhez, hogy nem a vagyon, nem az ország és nem a fegyver egy népnek a legnagyobb erőssége, hanem az igazság ereje és szelleme és ha ez az igazság örökérvényű ethikai elveknek az igazsága, akkor az a nép, mely ezeket törvénnyé avatja, nem pusztulhat el. Ha tehát mi zsidók hívek maradunk ezekhez az eszmékhez, ha visszatérünk a zsidó történelem szilárd talajára, akkor sem a jelennek, sem a jövőnek viharaiban elpusztulni nem fogunk. Mi a könyv, a szellem népe vagyunk és örök dicsőségünk, hogy szent könyveinkben lefektetett eszmékhez az egész nép a maga egyetemességében sohasem lett hűtlen. Izrael nem örökítette meg magát képekben és szobrokban, de megörökítette magát a törvénynek és eszméknek tiszteletében és mert a törvény és az eszme örök, a nép is örök.

Farkasházy Miklós : Egy párizsi festő

Tudnia kell fiatalságunknak, hogy egy pogányosodási folyamattal állunk szemben és amely mértékben pogányosodik ez a világ, vagy amily mértékben kiütköznek a régi pogány ösztönök, oly mértékben távolodik a zsidó erkölcstől és el fog jönni az az idő, amikor a kereszténységnek hirdetett mai erkölcsi világrendnek még mindig mi zsidók leszünk a zászlóvivői, amikor a népek már hűtlenné lettek ezekhez az eszmékhez.

Ha a mai világ megtagadja a kereszténységnek a zsidó ethikában gyökerező ama erkölcsi alaptételeit, amely szerint az emberek békességben és szeretve éljenek egymás mellett, akkor hűtlenek nagy mesterük tanításához, de mi a mesterek népe vagyunk, mi sohasem lehetünk hűtlenek ezekhez a megtagadott és kereszténynek nevezett hitelvekhez. Mert bár kétségtelen, hogy a gazdasági úgynevezett materiális tényezők nagymértékben determinálják a történelem útját, de tudjuk a történelemből, hogy a leghatalmasabb formáló, konzerváló és fenntartó tényező mégis csak a szellem, a hit.

Azok a zsidó eszmék és tanok hódították meg a világot, amikor a pogány világrendben elkoptak a régi erkölcsi erők és elvek. Sajnos, amint a német eseményekből látjuk, ezek a tanok még mindig nem mentek át teljes tisztaságukban minden keresztény nép vérébe. Sokat, nagyon sokat merítettek a judaizmusból, remekműveket alkottak anyagiakban, szellemiekben, nagyszerű intézményekben, de legbelső lényegükben még mindig sokan pogányok maradtak.

A gondolat, az eszme teljes tisztaságában és eleven ható erejében nálunk maradt. Az eszmevilágnak külső formáit átvették, sőt szebbé, ragyogóbbá tették belső tartalmát, inkarnálták és mindenkor igyekeztek is betölteni tartalommal, de a pogány erők és ösztönök gyakran áttörték ezeket a formákat és kereteket és most a zsidóság őstanaitól nyiltan is elszakadni akarnak, s új elveket kívánnak azok helyébe ültetni.

Ime, a világnézeti különbség még élesebb distanciát jelent, mint bármikor és nekünk mégis világnézetünk, elveink és törvényeink tisztasága mellett változatlan hűséggel kell őrt állnunk. Ki kell építenünk népiségünket, el kell takarítani az omladékokat, meg kell keresni az ősi gyökérszálakat, össze kell forrasztani a jelenünket a multtal, testvériségben egyesíteni és szerves kapcsolatba hozni a földkerekség minden egyes zsidóját a legszentebb tanaink és eszméink szolgálatában és a zsidó jövő reményének Erez Izrael újraépítésének megvalósításában és mindig annak tudatában, hogy ezzel nemcsak magunknak, hanem az egész emberiségnek teszünk szolgálatot.

Meg kell mutatnunk, hogy egy nép miként valósítja meg a maga életében az emberiség legszentebb eszméit, hogy a közösség még jobban, még tökéletesebben köteles az erkölcsi elveket tiszteletben tartani, érvényesíteni és továbbfejleszteni és megvalósítani a zsidó kollektivumokban az egyéniség és közösség bibliai szintézisét.

Fiatalságunkat pedig újból a zsidósághoz, a zsidó néphez kell kapcsolnunk, nem az apák és nagyapák hagyományaihoz, hanem a régmult életteljesebb tradicióit képviselő ősökhöz, akik az örök népet képviselték. Az apák és nagyapák elszakították a zsidó fejlődés folytonosságát és ezt a fiatalság kell, hogy helyreállítsa, keressen tehát a fiatalság új utakat, gazdaságiakban, szellemiekben egyaránt, teremtse meg az ősök eleven szellemét, mert ha ez a szellem értékeket termelt a multban, úgy értékeket fog termelni a jövőben is. És ha az ilymódon megújhodott zsidósággal szemben is fog tombolni a jövő antiszemitizmusa, azt könnyebben fogjuk elviselni, mert inkább üldözzenek bennünket erényeinkért, mint bűneinkért.

Múlt és Jövő 1934
1934. XXIV. 140 old. kép

megingott a jogrend, nincs törvénytisztelet, nincs egyéni, lelket formáló művészeti és irodalmi szabadság.

A sötétség hatalmai keltek birokra a XIX. század azon eszméivel, melyek az emberiség békéjét, evolucióját voltak hivatva szolgálni és most úgy látszik, mintha a sötétség diadalmaskodna a világosság felett.

Ebben a harcban, amelyben nem egyének állanak szemben egyénekkel, hanem tömegek tömegekkel, népek népekkel, meg kell találni a zsidó nép helyét is.

Nekünk az emancipáció után is volt harcunk, de ez az egyesek harca volt, a szellemi és az anyagi érvényesülésért azokkal az eszközökkel, melyeket a XVIII. és XIX. század felszabadító forradalmi hagyománya minden egyénnek isteni eredetű jogaként deklarált.

Az emancipáció a zsidó, mint individuum részére a létért való küzdelem egyenlőségének principiumát deklarálta. Ebben a liberális korszakbeli egyéni harcban is hátrányos helyzetbe kerültünk másokkal szemben. Mert amíg mi csak individuumokként léptünk a porondra, addig velünk szemben csak olyan egyének állottak, akik mögött az ő nemzetük sajátságaiból fakadó őserők sorakoztak.

Kerestük az egyén becsületét, minden becsvágyunk abban merült ki, hogy egyénenként, zsidóságunk dacára, anyagi és erkölcsi megbecsülésben legyen részünk és ezen küzdelmünkben elvesztettük és elhomályosítottuk, elfeledtettük népünk becsületét. Ennek következtében a liberalizmus érvényesült ugyan az egyénnel szemben, a néppel szemben az antiszemitizmus permanens volt, még ebben a korszakban is. Levetettük tehát mindazt, ami népinek látszott és csak mint egyének jelentkeztünk, alkalmazkodtunk a különféle viszonyokhoz asszimilációra és befogadásra számítva és ezért még vallásunkat is hajlandók voltunk feláldozni. Beleringattuk magunkat abba a hitbe, hogy a másnépbeli egyének mögött álló szervezett nemzeti erő a mi erőnk is. Ámde ezt elvitatták tőlünk, nem ismerték el ebbeli törekvéseink őszinteségét és látszólag igazuk volt, mert egyéni harcunkban, ami népi erény volt, elveszett, csak fogyatékosságaink, évszázadokon át mesterségesen kitenyésztett hibáink kerültek felszínre, ezeket vittük a befogadó társadalomba és felkeltettük azt a jogos hitet, hogy ezek a fogyatékosságok a zsidó nép fogyatékosságai.

A zsidó eszmevilágtól és a zsidó népiségtől való eltávolodásunk gyökértelenített bennünket és mi elkövettük azt a nagy végzetes hibát, hogy az egyéni érvényesülés sikerétől elkábulva, gyökértelenségünket a befogadó társadalom vezéreszméjévé akartuk tenni.

Csődöt mondott tehát az egyéni emancipáció, melyet akartunk mi is, mások is. A népi emancipációra azonban sor sohasem kerülhetett, mert ezt viszont sem mi, sem mások nem akarták.

A mai harcban azonban már nem egyének állnak szemben velünk, hanem egész társadalmak, sőt népek, a legteljesebb állami hatalmi apparátussal és intézményesen kizárnak bennünket az ő közösségükből, mint népet, mint fajt, holott nem emancipálták sem a népet, sem a fajt, nem adtak módot, hogy ez a nép, ez a faj, ebben a minőségben a XIX. és XX. század adta keretekben kialakuljon, kitermelje magából azokat az értékeket és intézményeket, amelyek most őt arra képesítenék, hogy a népek ösztönös harcában is megállja a helyét és ne legyünk mint egyedek teljesen védtelenül és gyökértelenül kiszolgáltatva a feltörő barbár ősindulatoknak.

Bár, miként mondottam, a népi emancipációt mi sem akartuk, bár mi bele akartunk olvadni a népek közösségébe és magunk vágtuk el azokat a gyökereket, melyek ősi kulturánkhoz és népi értékeinkhez kapcsoltak, mégis, mintha a befogadó nemzetek ösztönszerűen a „divide et impera" elvét kívánták volna rajtunk beteljesíteni, mintha attól tartottak volna, hogy mint emancipált nép, olyan hatalmas kulturális értékeket termeltünk volna ki, melyeknek birtokában ma győzelmesen és a XIX. század eszmei fegyvereinek ragyogó tisztaságával tudtuk volna diadalmasan felvenni a küzdelmet.

Mi zsidók, az individuális harcban a világosság, a haladás, az egyenlőség, a szabadság, a nemzetek közösségének, a pacifizmusnak a harcosai voltunk. A tömegeket most a vádlottak padjára hurcolt eme eszmék eltiprására tömörítik harcba.

Ezen eszmék ellen kívánnak egy új társadalmi rendet teremteni.

Az isteni gondviselés különös vezérlése, hogy bennünket intézményesen kirekesztenek ebből a táborból, mert mi tényleg nem haladhatunk egy úton, mi nem gyalázhatjuk meg hagyományainkat. Nekünk szent testamentumunk a szabadság, a testvériség, az egyenlőség, a tehetségek érvényesülésének a nemzetek pacifista cooperálásának principiuma és vezérlésre hivatottsága.

Isten Izraelt nem mint egyedeket, hanem mint népet választotta ki és bár szétszórta a világ minden tájára, de útravalóul adta nekik a sinai szikrát és most önámításunkból, tévedéseinkből felocsudva, ismét néppé tömörülve, kollektivumokká alakulva még tisztább formában kívánjuk ezeket az eszméket hirdetni, életünkben és intézményeinkben begyökeresíteni és a népek példájává avatni.

Ez a mi feladatunk és ez a mi helyünk a népek mai harcában.

Vaksággal vert, és süketlelkű az a zsidó, aki nem hisz a zsidóságban, aki azt hiszi, hogy ügyeskedésen, alkalmazkodáson alapuló asszimilációval, mint denaturált zsidó individuum, a jövőben is boldogulhat. A mai világ nem kívánja és nem akarja a csúszó-mászó, bujkáló, titkos zsidóságot, de mi sem akarhatjuk, mert ha a zsidó leveti magáról mindazt, ami ránézve zsidó népi értéket jelent, akkor csak gyarló emberi gyengeségei ütköznek ki és ezt a gyarlóságot is kisebb értékűséget zsidó sajátságnak tudják be, amellyel szemben védekezni kell és amelyért mindannyiunknak szenvedni kell.

A zsidó probléma elől nem térhetünk ki sem azáltal, hogy beletörődünk abba, amit rólunk mondanak, hogy tehát kisebb értékűek vagyunk, sem azáltal, hogy a kiválasztottság csalfa és öntelt hitében ringatva magunkat, megelégszünk a vallási gyakorlat mai formájával és népi passzivitásba esünk.

A velünk szemben áramló ellenséges indulatokkal csak úgy tudunk megküzdeni, ha a mi zsidó népi sajátosságainkat és zsidó sorsunkat megtanuljuk átélni úgy, mint az keletkezett és előállott, ha tudatosan beállítjuk magunkat a zsidó történelem összefüggésébe és a pozitív zsidó életbe, ha felismerjük, hogy mi szerencsétlenek vagyunk saját bűneink miatt, mert elfelejtettük, hogy zsidó nép vagyunk és ezt most keserves tapasztalatok árán újból meg kell tanulnunk.

Mert ne higyjük, hogy a gazdasági romlás, az exisztenciákból való durva kidobás a mi legnagyobb szerencsétlenségünk. Nagyobb szerencsétlenség a zsidó lelkekben beállott pusztulás és rombolás.

Elvesztettük ifjúságunk lelkét, a zsidóság hitére, megértésére és szeretetére. Amikor ifjúságunk lapokban és rádiókban, népgyüléseken és szalónokban és színházakban szüntelenül azt hallja, hogy mi alsóbbrangúak, silányabbak, erkölcsiekben inferiorisak vagyunk és amikor ifjúságunk ezekkel a vádakkal szemben nincsen felvértezve népi tudattal, történelmi tudattal, igazi zsidó hittel, akkor mi

Farkasházi Miklós
Donner Gertrud Mária

tovább
2

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: .....

Megjelent: 1949 FEB. 23.

ANTAL JÁNOSNÉ NYITOTTA MEG A DÉSI HUBER-KÖR KIÁLLITÁSÁT, AMELYEN MEGJELENT A BUDAPESTEN TARTÓZKODÓ FINOGENOV SZOVJET FESTŐMŰVÉSZ IS

DONNER GERTRUD MÁRIA SZOBRÁSZ ÉS FARKASHÁZY MIKLÓS FESTŐ „DOLGOZÓ EMBEREK ÉLETE SZOBORBAN ÉS KÉPBEN" CIMMEL KIÁLLITÁST RENDEZETT A MAGYAR-SZOVJET MŰVELŐDÉSI TÁRSASÁGBAN

HIDVÉGHY LAJOS, OLASZ ERZSI, PÁLFFY GYÖRGY ÉS SZOKOLA

STARTOL A „HIRÖS

A BUDAPESTI NÉPBIRÓSÁGON most folyik a kecskeméti nagy per. Héjjasék tömeggyilkosságainak tárgyalása, de a város, az egykori hírös, sőt hírhedt város már nem a régi. Uj emberek ülnek a „torony" alatt, új szellem uralkodik a városban és ennek nyomán mindenütt megindult az épités munkája és a haladás.

A RÉGI KATONA JÓZSEF-SZINHÁZ falai közt is új szelek fújnak. A benne játszó Radó-féle színtársulat, amely a vidék egyik legdolgozók szívesen nézik meg a haladó magyar és szovjet színdarabokat. Ezzel felkeltette a munkások érdeklődését a színház iránt és elérte, hogy ma már Kecskeméten nemcsak a szemétoperetteknek van közönsége, hanem a komoly irodalomnak is. Mert természetesen itt is játszanak rossz és fércoperetteket, ahogy az igazgató mondja, ötvenhárom színészt kell fizetnie és ezért bizony engedményeket is kell tennie. És itt kell rámutat-

nem, mi asszonyok nem semmisítjük meg a szerelmes leveleinket.

De mi is meghalunk, mint mindenki más és akkor... akkor napfényre kerülnek a leveleink. Ki találja meg őket? A férjünk? Mit csinál velük? Semmit. Elégeti őket.

Ó, sokat, nagyon sokat gondoltam én erre. Gondoljon rá maga is. Hány asszony hal meg mindennap, akit szerettek és vétkük bizonyítéka mindig a férjük kezébe kerül és mégse lesz belőle soha botrány, se párbaj.

Gondoljon rá, kedvesem, hogy mi a férfi, mi a férfi szíve? Az élőn bosszút áll az ember, párbajozik azzal, akivel megcsalta a felesége, meg is öli, amíg az asszony él, mert... mert... igen, tulajdonképpen miért? Igazán nem tudom. De azt tudom, hogy ha az asszony halála után a levelek a férj kezébe kerülnek, a férj elégeti őket, nem szól semmit, továbbra is kezet fog a... barátjával és nagyon örül, hogy a levelek nem jutottak idegen kézre s hogy sikerült megsemmisíteni őket.

Hányat ismerek a barátaim között, akiknek el kellett égetniök a bizonyítékokat s akik úgy tesznek, mintha semmiről se tudnának, pedig dühösen párbajoznának, ha az asszony még élne... De az asszony meghalt. A becsület megváltozott. A halál mindent kiegyenlít.

Én tehát nyugodtan őrizhetem a leveleinket, amelyek a maga kezében mindkettőnket nagy veszedelemmel fenyegetnek.

Meri mondani, hogy nincs igazam?

Szeretem... és gondolatban megcsókolom a haját.

Rose".

*

Fölpillantottam a Róza néni arcképére. Néztem a szigoru, merev, kicsit rosszindulatú arcot és azoknak az asszonyoknak a lelkére gondoltam, akiket nem ismerünk, akiket egészen, egészen másoknak képzelünk, mint amilyenek, akiknek egyszerű és velükszületett ravaszságába, csöndes kétszínűségébe sohase tudunk behatolni — és Vigny verse jutott eszembe.

„Életünk társa... és nem tudunk semmit se róla."

Franciából fordította: *Ruzitska Mária*

Tájkép

Szelíd magosba hajló domb felett:
Öreg faház és egy-két görbe pad,
A vadszőlő már mérges zöldbe hajt
S az égről fáradt, széles nap nevet.

Amerre szem lát: itt-ott egy bokor,
Néhány fűz áll a kis patak felé,
Rozzant talicska hajt az út elé
S a porban vézna kis csikó kotor.

Fehér selyemszál húz a fák között,
Itt csönd, — de túl a törmelék mögött,
Néhány kacsa csámcsogva billeget,

Egy vén anyóka szárazfát kötöz
S ahol a domb az erdővel födöz:
A szélmalom fáradtan integet.

Segesdy László

Kis Tárca

Szoborállítás

Megindul a gyüjtés Blaha Lujza szobrára s remélhető, hogy hamar együtt lesz az az összeg, amely a szobor emeléséhez szükséges. Ehhez eléggé értünk, kevésbbé ahhoz, ami utána következik. Szobrot emelni: hamar megvan. Szobrot elrontani, még hamarabb. Sőt a szoborbizottságok igen gyakran még a jó szobrot is el tudják rontani s ez a legtöbbször a szobor stílustalan elhelyezésével történik. Szobrot emelni, ehhez értünk, szobrot állítani, ez csak nagyritkán sikerül.

Egy jó emlékszobornak elsilányításához a legbiztosabb út az, amelyet régóta járnak a szoborbizottságok: pontosan megtalálják a városnak azt a helyét, ahova a szobor nem való. Mindenekelőtt teret keresnek, mentül szélesebbet és nyiltabbat, hogy a szobor mentül messzibbről látható legyen. Ha ilyen bármi okból nem jelölhető ki, legalább is olyan helyre esik a választás, amelyen a szobor háttere maga a széles, végtelen ég, vagy távoleső, félig-meddig ködbe vesző látóhatár. Ilyen helyeken aztán a szobor, hacsak nem egyiptomi kolosszus, jelentéktelenné törpül. S mert ebben a törpe méretben látjuk már messziről: teljesen elfogy az érdeklődésünk, mire közelébe érünk. Ez legbiztosabb módja a szobor teljes plasztikai lefokozásának.

Örökszép példát adott a stílusos szoborállításra a szobrászok egyik legnagyobbja, Michelangelo, amikor azt a feladatot bízták rá, hogy Marcus Aurelius császár lovasszobrát helyezze el. Nos, ezt nem lehet kilométeres távolságról látni. Michelangelo szándékosan zárta körül e szép antik művet három oldalról nagyméretű, kemény, erősvonalú architekturával. A szobor az építészet elvont formái, geometrikus vonalrendszere közé került, három oldalon zárt hely közepébe, ahol formái megnőttek, silhouette-je elevenné vált, organikus képe kitűz a közeli építmények anorganikus képéből.

Amikor az emberekben még jócskán élt a plasztikai érzés, mindig olyan lehetőséget kerestek a szoborállításnál, amilyenre Michelangelo adott fényes mintát. Mindig azon voltak, hogy az építészet kötött rendje adjon a szobornak közvetlen és igazi keretet. Mert érezték, hogy a szobor csak ebben a zártságban fog igazi plasztikai életet élni.

Ezt az elvet nem nehéz megérteni, helyességét nem nehéz elméletileg is, jó művészettörténeti példákkal is bizonyítani. De ha ez így van, vajjon miért nem követik a szoborbizottságok? A kérdés megfejtése talán egyszerűbb, mint amilyennek látszik. Ugyanis előlép a bizottságban a politikus és azt mondja, hogy a szobornak politikai vonatkozások kiemelése céljából a parlament terére kell kerülnie. Előlép a történettudós és arról bizonykodik, hogy történeti okokból a Halász-bástya az egyetlen lehető hely. Előlép a filológus és bizonyítja, hogy csak az Akadémia tere jöhet számba stb. Csak egy ember nem lép elő, csak egy hallgat, a vérbeli szobrász. Hallgat és csüggedten nézi, hogy mennyire utolsó szempont a művészeti szempont s hogy egy szobor sorsának eldöntésénél fontos lehet a politika, a történet, a filológia, csak egy nem lehet fontos: a művészet.

Pedig vele él, vele hal a legszebb szobor is.

Ez a rendszer annyira igazi rendszer már, hogy akárhány szobrász maga is kezd hinni benne. Kezd róla is lesúrlódni, benne is halványodni az igazi plasztikai érzék. Ha azután ő sem képes ellentállani, akkor hiába feszíti meg műtermében tehetségét, hiába zárja

meg a szemem. Megtapogattam az ujjammal s úgy éreztem, hogy mozog. Két körmöm közé fogtam és megpróbáltam kihúzni. Könnyen kijött. Hosszú arany gombostű volt.

Rögtön az jutott eszembe, hogy valami titkos zárat nyithat. Soká kerestem. Legalább két órába telt, míg ráakadtam egy másik kis nyílásra. Beleillett a gombostű. Egy kis ajtó pattant föl s mögötte meglátam két kék szalaggal átkötött, megsárgult levélcsomót.

A leveleket elolvastam. Ime kettő közülök:

„Tehát azt kívánja, kedves barátnőm, hogy visszaadjam a leveleit. Itt küldöm őket, de nagyon-nagyon nehezen válok meg tőlük. Mitől fél? Hogy elveszítem őket? De hiszen lakat alatt tartom valamennyit. Vagy attól fél, hogy ellopják tőlem? Hiszen a legnagyobb kincsem a világon. Féltékenyen vigyázok rájuk.

Mondom: nagyon-nagyon fáj, hogy visszakérte a leveleit. Azt kérdeztem magamtól, vajjon a szíve mélyén nem bánta-e meg egy kicsit . . .? Nem, nem azt, hogy szeretett; tudom, hogy most is szeret, de azt, hogy papírra vetette ezt a szerelmet azokban az órákban, mikor a szíve nem előttem nyílt meg, hanem a toll előtt, amelyet kezében tartott. Ha az ember szeret, szükségét érzi annak, hogy kiöntse a szívét, hogy gyöngéden beszéljen, vagy írjon . . . A szók elszállnak, semmivé lesznek. A drága szók! A muzsikából, gyöngédségből szőtt lehelletfinom szók forrók és könnyűek, — mihelyt kimondjuk, már köddé váltak. Csak az emlékünkben maradnak meg, de nem láthatjuk, nem érinthetjük, nem csókolhatjuk őket, mint azokat a szókat, amelyeket az ön keze leírt, asszonyom. Igen, hát visszaadom a leveleit . . .

Maga bizonyára megbánta, hogy papírra vetette az érzéseit. Finom és félénk lelke megriadt attól, hogy megírta egy embernek, hogy szereti. Emlékezetébe idézte a meleg szókat és azt mondta: elégetek mindent. Legyen nyugodt, kedvesem. Itt vannak a levelei. — Szeretem."

*

„Kedves barátom,

nem értett meg. Én nem sajnálom és nem is fogom sajnálni soha, hogy megvallottam magának szerelmemet. Ezután is fogok írni és maga mihelyt megkapta, vissza fogja küldeni a leveleimet.

Ami erre az elhatározásra indított, egyáltalán nem költői dolog, mint ahogy maga gondolta. Félek, nem magától, hanem a véletlentől. Bűnös vagyok és nem akarom, hogy az én bűnöm miatt más is szenvedjen.

Értsen meg jól. Egy szép napon meghalhatunk, maga is, én is. Magát ledobhatja a ló, mert hiszen mindennap lovagol; megtámadhatják, párbajban megölhetik, a kocsija felborúlhat, a szíve fölmondhatja a szolgálatot. Mert amilyen igaz, hogy csak egy halálunk van, olyan igaz az is, hogy többféleképpen halhatunk meg, mint ahány napunk hátra van még.

És ha meghal; a huga, a bátyja, a sógornője meg fogják találni a leveleimet.

Gondolja, hogy szeretnek engem? Én nem hiszem, hogy szeretnek.

De még akkor is, ha imádnának, lehetséges-e, hogy egy titok, egy ilyen titok, amelyikről két nő és egy férfi tud, titok maradhat?

Ugy-e, azt gondolja most, hogy ez nem szép? Először a maga haláláról beszélek és aztán a hozzátartozóit gyanusítom!

De előbb, vagy utóbb mindnyájan meghalunk! S majdnem biztos, hogy egyikünk megelőzi a halálban a másikat. Tehát szembe kell nézni jóelőre a veszedelmekkel.

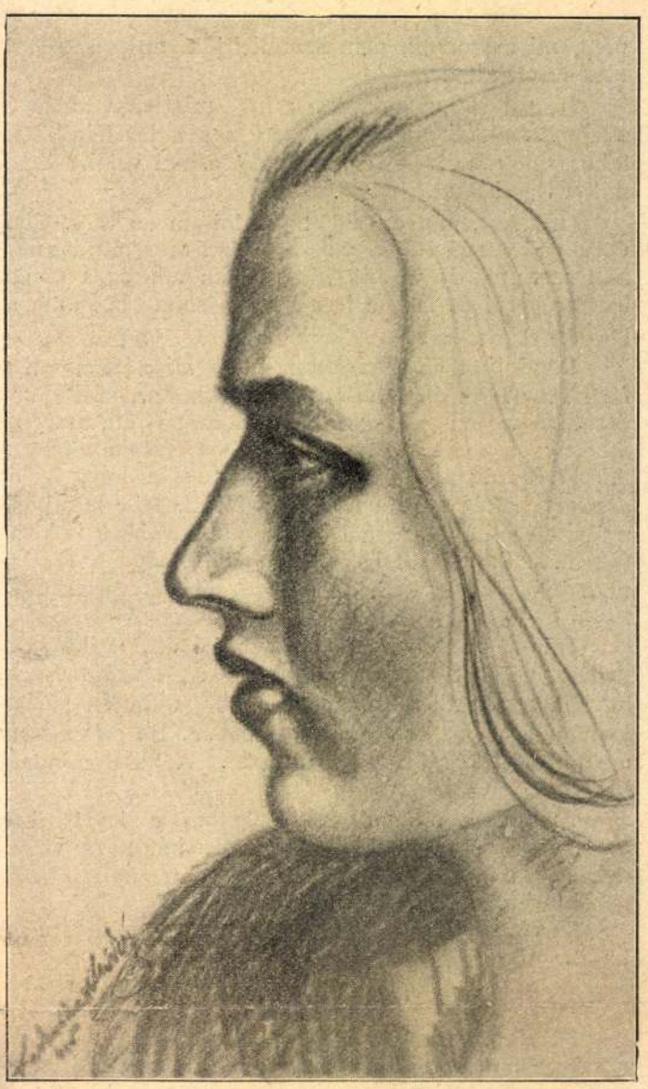

Leányfej. Farkasházi Miklós rajza a Nemzeti Szalón kiállításán

Ami engem illet, a maga leveleit az enyémekkel együtt fogom őrízni, a kis íróasztalom titkos fiókjában. Majd egyszer megmutatom őket magának, selyemmel bélelt rejtekhelyükön, ahogy pihennek, egymás mellett, kettőnk szerelmével telve, mint két szerelmes, akiket egy sírba temettek.

Azt mondja erre: de ha maga hal meg előbb, kedvesem, akkor a férje fogja megtalálni ezeket a leveleket. Ugy-e, hogy ezt mondja?

Ó, én nem félek semmitől. Először is: a férjem nem ismeri az íróasztalom titkos fiókját. Másodszor: ő nem fog kutatni. És ha kutat is? A halálom után én már nem félek.

Gondolt valaha arra a sok-sok szerelmes levélre, amit a halottak fiókjaiban találtak? Én már régesrégen gondolok rájuk és éppen ezek a gondolatok indítottak rá, hogy visszakérjem a leveleimet.

Egy asszony soha, de soha, érti? *soha* se égeti el, nem tépi szét, nem semmisíti meg a levelet, amelyben azt mondták neki, hogy szeretik. Egész életünk, minden, reményünk, minden várakozásunk, minden álmunk ezekben a levelekben van. Ezek a kis papirosok, amelyek a nevünket viselik s amelyek ezer édes gyöngédséggel simogatnak minket, a mi ereklyéink és mi asszonyok szeretjük a kápolnákat, különösen azokat, amelyeknek mi vagyunk a szentjeik. Szerelmes leveleink a mi büszkeségeink, a szívünk kincsei. Nem,

Uj Idők 1926. XXXII. 37 sz.

FARKASHÁZY MIKLÓS

Nr. 71. Tempera. Rőzsehordó. Jelz."Farkasházy"
46 x 31 cm

Pápa (Veszprém m.), Esterházy kastély. Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága. XLVIII. számu leltár. (Iparművészeti Muzeum, Adattár)

Farkasházi Miklós

Rabinovszky M.:

Al. graf. és az I. M. képz. kiáll.

Szabad Művészet

1950. 11. n. 428 l.

73/

Nyugta

100.– P azaz Egyszázpengőről, mely összeget a rodostói Rákóczi-ház ebédlője falalkatrészein f. évi szeptember hóban végzett asztalos munkák fejében (100 óra á 1.– P = 100 P) a mai napon felvettem.

Kassa, 1941. október 1.

Malaga Ferenc.
asztalosmester

Farkasházi Miklós

festő

l.

Szabad Művészet

1949. 160 l.

ajv. sz

Szegi P.:

Beszámoló: F. M. és D. G. M. kiáll. (MSzMT. Gundai szemszégében)

számadás megvizsgáltatván

Erről a tek.bizo

ber hó 21-én. 639. sz. a. kel

teni.

Farkasháry Miklós

l.

Szabad Művészet

1947. 66. l.

Képpel

67. l.

(3 graf. mű, képpel)

Officinánál megjelent 20 linometszete

ESZTERGOM

Vár.

Rényi Kázmér: Esztergom. V. 1880, 401–402. l.

Farkasháry Mihály

wód

Rabinowsky Mariusz: Kiállítások.

Magyarok 1947.

382. l.

Farkasházy Miklós

írod.

A Pesti Hirlap Vasár-

napja

1933, 32, 36, 44.

Nem
lépett

Farkashary Miklós

Szivárvány

1947. ápr. 19.

(Két metsz Farkashary Miklós új, gyűjteményes albumából.)

4623. Eugène Delacroix:
Sz. Charenton-St-M
Ψ Párisban 186

A ~~[illegible]~~ scioi mészárlás.

A háttérbeli tenger
balról lerombolt erőd köti le
kézi tusát vivnak az elkesere
sebesültek képeznek csoportot
hajú és bajuszú, férfi meg egy
pán ülő tiszt, kinek turbánja,
egy álló nő könyörög, egy ~~[illegible]~~
visszanéző idősebb asszony ül
lett. Az égbolt felhőzött. Je

Vászon, méretei 68.4:6
1913 október 17-iki 159141 sz
október 27-iki ajánlat (2026-
1913 október 28-án 36000 K-án
-- Elszámoltatott 1913 deczem

Fés az 1913 oktober 28-iki nyilatkozat (2394 - 913)

Ψ ~~[illegible]~~ 231.
— Átvétetett, 1913 oktober 25-én (2031-913).

Sz
2
Át.

Einige Anerkennungen

führender Münchener Tageszeitungen über die Leistungen des ungar. Künstlers Farkashazi zu seiner Ausstellung im Werbebüro Minerva, München, Amalienstr. 25.

(3)

Die **Münchener Zeitung** schreibt unterm 15. März 1922:

R. B. [Ausstellung Farkasházi.] Ort der Veranstaltung: Das „Werbebüro Minerva", Ecke Theresien- und Amalienstraße. Dort zeigt der in München lebende ungarische Künstler N. Farkasházi, der Schüler der Kunstgewerbeschule und der Kunstakademie in Budapest gewesen ist, zwei Wände voll lustigbunter graphischer Arbeiten aller Art. Die eine Wand gehört der Illustrations- und Gebrauchskleingraphik, die andere der Reklamekunst. Auf jedem Gebiet hat der noch junge Künstler Dinge zu sagen, die man, wenigstens bei uns, nicht alle Tage hört. Linie, Fläche, Farbe: das sind die Elemente, mit denen er — naturgemäß, als Gebrauchsgraphiker — arbeitet. Aber seine Linie ist eigenwillig bis zur Bizarrerie, in der Aufteilung der Fläche verrät sich Raffinement, und in der Verwendung der Farbe kennt er, wie alle Künstler aus dem slawischen Osten, keine Hemmungen. Trotz aller Buntheit und selbst Grellheit ist alles geschmackvoll, und man versteht, daß Farkasházi als Buchillustrator bereits sein Publikum (und seine Verleger) hat. Das Originellste der Ausstellung sind aber doch wohl die Entwürfe für Reklamekunst, hauptsächlich für Plakate kleineren Umfangs, die ebensogut als Innen- wie als Straßenplakate Verwendung finden können. Diese Plakate verzichten auf alles Figürliche und wirken nur durch eigenartige Linien und Ornamentmuster, die den Schriftflächen als Folie dienen und deren auffällige Form- und Farbengebung auch das Auge des Gleichgültigsten anziehen muß. Damit aber ist der Zweck einer Reklamegraphik erreicht. Man möchte wünschen, diesen phantastischen und doch nicht schreienden oder rohen Plakaten bald auch in den Straßen Münchens zu begegnen. Sie würden sicher sehr bemerkt, brächten neues Leben in unsere sehr zahm gewordenen Plakatwände und erfüllten auch ihren Reklamezweck in idealer Weise.

(1)

Die **München-Augsburger Abendzeitung** berichtet unterm 18. März 1922:

H. K. Farkasházi, Reklame und Graphik-Ausstellung Amalienstr. 25 — Werbebüro Minerva. Man drückt mir ein Einladungsschreiben zum Besuche einer Reklame- und Graphik-Ausstellung in die Hand. Das Einladungsschreiben bezeichnet die Arbeiten des ausstellenden Künstlers als einen Umsturz auf dem gesamten Gebiete der Reklame. Ich schätze solche Reklame auf Einladungsschreiben nicht, dazu noch Umsturz-Revolution — Revolutionen! nun ja, man weiß ja! — noch dazu auf dem Gebiete der Reklame. Man ist auf alles gefaßt. Die Enttäuschung ist eine angenehme. Keine Reklame-Revolution, eine begrüßenswerte Neuform tritt in Erscheinung. Der junge ungarische Künstler Farkasházi liebt die Farbe, liebt Farbeneinheit, liebt Farbenvielheit, und seine Farbe, trotzdem er manchmal hohe Töne liebt, schmeichelt, gewinnt. Man kennt die himmelschreienden Sünden der Reklamekunst, wie sie uns oft entgegengrellen. „Man merkt die Absicht und man ist verstimmt." Farkasházi bietet an, wie jemand eine Zigarre, Zigarette in vornehmer Gesellschaft anbietet, lädt ein, wie man einen lieben Bekannten zum Tee, ins Theater bittet. Farkasházi spielt mit Linie und Fläche, er groteskelt zuweilen in Ornamenten, treibt mit der weißen Silhouette ein seltsam mutig Spiel, trotz allem bleibt er in seinen Formen, wie er bietet, lädt, der Kavalier. Es ist nun mal der Endzweck der Reklame, aufzufallen. Doch ist es hier wie bei der Mode. Es fällt das aufdringliche Geputztsein anders auf, wie eine wirklich vornehm-elegante Dame, z. B. die Reklame Farkashazi. Ist auch manch Erfreuliches auf dem Gebiete in letzter Zeit geschaffen worden: die Neuform, die uns der junge Künstler im Werbebüro Minerva, Amalienstr. 25, zeigt, ist erneut erfreuliche, zielbewußte Propaganda guten Geschmacks und guten Tons. Vielleicht erschließt sich seinem Können die Gewerbeschau! Farkashazi liebt die Farbe, liebt Farbeneinheit usw. wie oben. Mit wenig Farbenstrichen weiß er eigenartig konturierte Zeichnungen zu schaffen. Das Kirchgangsbild, das Einödshaus, das Mädchen am Geländer, aus einer Skizzenserie: das Dreiblatt: Tabak-, Zigarren-, Zigarettenraucher belobt die Strichkunst bestens; zwei Bildchen aus der malerischen Vorstadt Au sind aus liebenswürdiger Vertiefung gar farbenfroh ins Moderne übersetzt, ohne den Charakter der Gegend zu verlieren, wo sie hergeholt. Den Holzschnittkünstler zeigt die Ueberschwemmung in Alt-Ofen. In der illustrierten ungarischen Novelle „Circus" zeigt sich die Eigenspecies des Illustrators ganz besonders. Zuweilen hat er einen Linksdrall nach den Gefilden derer, die sich jenseits der Natürlichkeit bewegen, doch niemals arbeitet er sich hinüber. Er wirkt im Gegenteil gerade hier besonders originell, weil er sich rasch besinnt, daß dieser Weg für ihn verboten. Auch seine Glasmal-Farbenschöpfungen haben Qualitäten, für Wallach schafft der Künstler Entwürfe zu bunten Kissen. Auf jeden Fall heißen wir solchen „Umsturz"-Fremdling auch in Bayerns Ordnungszentrale gern willkommen.

Der **Bayerische Kurier** schreibt am 30. März 1922:

Plakatkunst. Im Ausstellungsraum des Werbebüros Minerva, Amalienstr. 25, zeigt ein junger Ungar, Nikolaus Farkasházi, graphische Arbeiten und Reklameentwürfe. In den graphischen Sachen: z. B. „Raucher", „Sommer", läßt sich eine Begabung, die Form dekorativ zu umkreisen, und eine Freude an der Sonne anerkennen. Ein wenig denkt man an van Gogh im Sinne der Anregung. Auch Einflüsse von Archipenko mag man erkennen: „Hochmut", „Armut". Daneben findet sich aber auch die schlichteste illustrative Haltung: „Grünwald". Das besagt: ein Werdender, für den es zunächst gilt, sein Können an der Natur weiterzubilden, daß nicht formelhafte Umschreibungen und Verkürzungen ein frühes Ende nach einem frühen Anfang bedeuten. Will man von hier aus ins Rassenpsychologische und ins Große gehen, dann kann man daran denken: „Ungarn war von jeher das Land der begeisterten Anfänge und kühnen Versuche, aber auch von jeher das Land der mißlungenen materiellen und kulturellen Kalkulationen." Irgendwie kann man dabei auch an Sziney-Merse, an Munkacsy, an Csontváry, an Rudnay denken. Was davon für den jungen Ungarn von Bedeutung sein kann, ist das, sich von der Rassenart nicht zu früh auf vermeintliche Höhen tragen zu lassen. Was die Plakate betrifft, mag man den nicht figuralen Typ und das Auskommen mit dem Zweifarbendruck nach Gebühr schätzen. Ein und das andere verdient genannt zu werden: „Pteo", „In blau und schwarz". Auch die Zigarettenpackungen gefallen usw.

(2)

Die **Münchener Sonntagszeitung** teilt am 26. März 1922 mit:

Im Werbebüro Minerva zeigt Farkasházi Gebrauchsgraphik und Plakate. Talent, Einfall, Temperament und Geschmack haben eine Reihe famoser Entwürfe entstehen lassen, die, apart durch national gestimmten Farbensinn, eine angenehme Abwechslung nach den in München üblichen figuralen Plakaten bilden. Reine Uebersetzung und Ausnutzung des Kunstgewerbes, dem Zeitstil angepaßt, mit einem gewissen Schick und Schmiß. Nicht aufdringlich, aber sehr akzentuiert. Keine verkappten Bilder, nicht die Prätension eines Kunstwerks. Zweckmäßig, aufrichtig, amerikanisch-geschäftlich. Sachlich. Zum Gebrauch. Nicht zum Nachdenken über künstlerische Probleme. Gebrauchsgraphik, Plakate. Nicht mehr und nicht weniger. Aber beides ordentlich.

Die ungarische Zeitung **„Budapesti Hirlap"** berichtet unterm 19. 3. 22:

Ausstellung des ungarischen Graphikers Farkasházi im Werbebüro Minerva in München. Nikolaus Farkasházi unterhält eine selbständige Ausstellung von seinen Reklamezeichnungen und graphischen Arbeiten in der Bayerischen Hauptstadt. Das Interesse für seine Werke ist außerordentlich stark und die Kauflust der Besucher sehr groß. Seine Ausstellung bleibt bis 15. 4. 22 geöffnet.

MINIATŰRÖK

Írta: RÉVÉSZ BÉLA

Idők mögött

Anyám gyerekkoromban sokszor emlékezett a szabadságharcról, hathét éves kislány lehetett, a felvidéki tót faluban látta a hadak hömpölygését, a házuk fölött dombos volt a tájék, fölmentek mindannyian, onnan jól lehetett látni az országutat, Görgey jött a katonáival, lovagolt büszkén, sok-sok párba táncolt körülötte, mögöttük rázkódtak az ágyúk, vége-hossza nem volt a vonulásnak.

Anyám egy szilvafa mögül nézte a marcona kavarodást, a domb teli volt szilvafákkal, sűrű kis liget a fejtő kiszélesedett síkján, egyszer én is jártam ottan, talán négy-öt éves lehettem, amikor anyám hazavitt a szüleihez és emlékezem, szüret idejére én is ott álltam a megérett szilvás kék mennyezete alatt, ahonnan anyám Görgeyt látta, dübörgő seregeivel.

Régen elhangzott történet, szinte elfelejtettem, mígnem rá kellett gondolnom, hogy apám is tanuja volt a hősi korszaknak, nagyonnagyon régen meghalt, most százhárom éves lenne, alakja már-már elhomályosulna az idők ködében és hirtelen elém áll fiatalosan, olyan megjelenéssel, ahogy nem ismerhettem őt, de képzelődnöm kell róla.

Családom magyar honosságát kellett bizonyítgatnom és a rákosi rögből elém emelkedett az apám, akiről tudom, hogy tüzér volt a szabadságharcban, Görgey seregében csatázott.

Vitézi fiatalon cselekszik az ágyúk mögött, tüzes haragossággal ágál az özönlésben, egészen más a figurája, mint amikor körülöttünk volt, szelíd, üzött, fáradt emberke, rohangált, robotolt a családjáért, legfélelmesebb ellenfelét, a kenyeret alig tudta megharcolni, meggörnyedve imádkozni szeretett, dehogyis volt daliás színezete a küzdelemben, rokkanásban.

És most kiszáll a porhanyóból, oda kell figyelnem a hánytorgásba, mely fölmutatja Görgey robajlását, porosan, füstösen vonul az özönben a legfiatalabb tüzér az országúton, amely fölött a szilvafák mögül leselkedik a kislány...

A hősi vízió elszéled, de beérő suhanással arról ámul a gondolatom, hátha látták akkor egymást? a hétéves fruska zöld tekintete, a tizennyolcéves legény barna pillantása hátha összevillant? és százévek multán, már magam is öregen, most itt írom a rejtelmet, eljövendő apámról, anyámról.

Fütyörészés

Egy ismerősöm le szokott ülni mellém a kávéházban, kevésszavú ember, de csöndességével is sokszor elgondolkoztatott. Hízókedvű, békességes ember, a ráköszöntés után szerényen elhelyezkedik mellettem, az arcát megemeli és kinéz hallgatagon az uccára, az emberek felé, még messzibbre, alighanem tünődik a háztetők magasáról, olykor mintha az egek felé irányítaná a fejét. Az arcát nem értem, jónéhány esztendeje ismerem.

Csöndeskén, enyhe grimasszal mindig mosolyog és éjjel-nappal, akár ver a verőfény, akár zuhog az eső, mindig fütyörész. Csucsorított száján állandóan susog ez a fütyös passzió, csak éppen magamagának zenél így, ernyedetlenül, senkit, szomszédot, környezetet nem zavar vele, cuppanósra alakult szájáról el nem illan a muzsikálás és arcán a szende, örök mosoly, rebbenés nélkül, nekitűzve a kávéházi ablakoknak, az odakünn zavargó embereknek, világnak.

Valahogy az arculata lehet ilyen szabású, a száját úgy alakíthatták, pofacsontjait úgy gyúrhatták, hogy a fütty és mosoly hozzátartozó volt, mint a szeme színe. Alighanem a lelki berendezése is kivetült a makacs furcsaságban, valóban megelégedett ember lehetett. Ha elképzelhetetlenül nagyritkán nem fütyörészett, akkor hallottam tőle, hogy nagyon örül a kis mechanikai műhelyének, ahol találmányokon dolgozik, van egy pompás fia, taníttatja, mérnököt revel belőle, aki majd gyárat csinál a laboratóriumból.

Érdekelt ez az arc akkor is, ha a vidor ember nem ült mellettem de láttam a körutakon. A magános mechanikus bandukolt a hömpölygésben, megemelt fejjel, a szelíd mosollyal ábrázatán, nem nézett se jobbra, sem balra, az emeletek felé tekintett és megszűkült szájjal, szinte lélegzet nélkül, mindig csak fütyörészett.

Aztán megjött a háború, az idő dühös keze megmarcangolta mindenkinek az arculatát, keserű barázdát hasított a szemek alá, szomorúságot árkolt az ajkak köré, a mechanikus a kávéházban, az uccán csak egyre mosolygott és csnosoros száján bugyborékolt a fütyörészés.

Zavart ez a különösség, sőt voltam úgy, hogy rátörök ismerősömre:

— Hé, hékás, hullahegyeket jelentenek a harcterekről...

— Négyszáz lakóházat ütöttek agyon a röpülőgépek, a lakókkal együtt...

Nem bántottam, tudtam, hogy jóérzésű ember, a kis mechanikai műhely az örömé, amelyből gyár leszen, egyetlen fia, a mérnök, áll majd az élére. Erről már nem lehet szó és ledőlt a lombik, manométer, sőt megálmodott lendkerék. A mechanikus fia elesett a háborúban.

Friss volt a szerencsétlenség és ismerősöm leült mellém a kávéházban. Bármilyen nehéz volt, szót ejtettünk a boldogtalanságról. A mechanikus szemét elöntötték a könnyek dúsan, vastagon gördültek alá az arcára, a változhatatlanul mosolyos arcára.

Elhallgattunk.

A mechanikus, úgy amint szokta, megemelte a fejét, kitekintett az uccára, az elrévült bizonytalanságba és sírós szájáról fölsusogott a fütyörészés.

Megdideregtem ettől a könnyben-ázott vigyortól, fülemüle-kényszerültségtől.

A fű megmozdul

Mire a füzesek alábocsátották zöld hajzatukat, a bokrok harsogni kezdtek sárgacsipkés öltözetükben és megindult a tavasz, én velem nem lehetett bírni. Minden fölforrt bennem, amitől már belepett voltam, alig fölserdültem. A mesék még súgtak, önnemzéssel tovább regéltek, amiket a nálunk szolgáló falusi lányoktól átvettem, a bibliát kívülről tudtam és látomásokkal látogattak álmaimban, álmodozó éberen, a szegénység szomorúságokkal zaklatott odahaza és fájt az élet, amikor még alig éltem és a lelkem már megszólalt, legbelülről feltört az énekhangom, akadozva, szakadozva s boldog megrettenéssel zúgott a szívem a hiányos melódiáktól.

Mindez a zsúfoltság megreszketett rajtam, ha rámlehelt a tavasz a szelíd fodrait szimatoltam, gyerköc-gyöngén a fiatalság sodrásában a sziget felé terelődtem, a csöndes Duna fölött már röpködtek a legfrissebb szitakötők, a heves napsütés topáz ékszereivel megdobálta a megeredt fákat, a rügy bokrétásan megnyílt, a fű dárdásan fölserkent, arrébb zuhogott az aranyeső, a magnolia kelyhéből csurgott az édesség, az orgona már zsongott és én bódorogtam átadottan a liget útjain.

Megálltam a lombok alatt, kiáltani szerettem volna, öröm, búsongás feszült a némaságban, hogy kimondani nem tudtam magamat és megolvadt mámorosan énekelni kezdtem.

Az ajándék, amit kiosztottak nekem, megzendült rajtam, az énekhangom kibontotta magát, az akadály burkait győztesen átszakította, újjongva csendült, megtalált szopránom lövelt a fák felé, az elkészült sátrak elé, melyeknek zöldjében földalolt egy madár. Odasurrant a hangja az én hangom mellé, beleölelkezett és visszaénekeltem, amiről a madár dalolt.

Cikázott az új hangom és trillák gyöngyöztek a magasságban, a madár is pergette az énekfutamokat, forró torkomból újra és újra felcsökelt a dal s visszacsattogtam, amiket a lombok felől hallottam és énekeltünk nekibuzdultan, részegült versengéssel mi ketten, én és a madár.

Testvéri elegyüléssel minden körülfogott, napfény, illat, bujtogató szellő és tudom, hogy azon szigeti, ligeti szédületben, én is dárdázó fű, megcsurrant rügy voltam.

Harc a szoborral

Elnézem, amint építik Ady Endre szobrát. A versek fölött emelkedik a monumentum, izmos akarat, zarándokló hódolat próbálkozva összefog és készül a kolosszus, hogy kiáltsa a végtelenséget a fajtát őrző büszkeségről. Innenonnan munkálják a hatalmasságot, arányait már sejteni lehet és a tömb fölött bontakozik Ady Endre feje, melynek megmintázását álmodja, erőszakolja annyi igyekezet. Amit kiharcoltak, lezárult fenség, bálványos mereyültség, rám mered, mozdulatlansággal alátekint és meglök az érzés, ez nem az ember, akit én ismertem.

Súlyokat kell elgörgetnem, formákat lebontanom, hogy megtaláljam Ady Endre igazi arcát, a heves szoborépítéstől már alig látom. Az egyformaságot hirdető ércmaszk mögül elém villan az ábrázat, amelyet annyiszor másként szemléltem: harc ez a rabsággal, lefogott változhatatlansággal, fellegek felé torlódó anyagból hántom a valóságot, melyről a szobor tudni nem akar, nem tud.

Elémjátszik Ady ritkább arca, amikor hahotásan nevetett, csalárd politikát, Lázáros bajokat, dühítő szerelmeket felejtett, barna bőre az állától föl a haláltékáig megsíklott, rángott rajta a kacagás, nagy szemei a potyogós könnyek fürdőjében lobogtak, lombos, puha haja a rázkódástól bevágódott a homlokára, a szája megnyílt, repdesett rajta a pajzánság, vásottság és szilajon, önfeledten csak nevetett, nevetett.

Valamelyik ugrató mókája, hecces tréfája sikerülhetett.

Ez volt Ady Endre föltakart igazi arca, ha azután vissza is alakult a borongó szomorúsággal, vagy gögös kendőzéssel.

A gyermek kacagott fel a fékjét nem lelő hahotából, akit csupasz bizalmassággal annyiszor láttam és gígászi orom, szobor el nem másíthat előlem.

A foganó gyermeket találom meg verseiben is; a lihegő futást, ahogy üzi és elfogja a hímporos képek lepkéit; a gyerek ütközik össze az első fölismerésekkel, ahogyan ízében kimondja a csudálkozásait; ő maga is érezte ezt a megőrzött állapotát és ha magunkra voltunk, kántálta a hajdani legátus-gyerek zsoltárait: babért, öregséget lehajított magáról, hogy bicskával karcolja kocsmaasztal mellett a poharat és rázzon engem a hideg; elesett gyöngülten, könyörgős gyerektekintettel várta a segítséget, ha rossz fát tett a tűzre és az ital, veronál leterítette; mohó, telhetetlen volt és így fogyasztotta el habzsoló pazarlással a fiatal életét is.

Csak most írom le az érzésemet. Amikor Ady Endrét temették és koporsóját alábocsátották, rámsúgott a rámtestált titok, hogy bölcső és koporsó, ahová a hajszás, elfáradt gyermek visszakerült.

A hétfői riportlap programja a címe

Farkasházy Miklós: Anyaság

OLVASD A NÉPSZAVÁT ÉS SZEREZZ ÚJ ELŐFIZETŐKET

MUNKÁS-ÉLET

A munkajog köréből. *(A munkaügyi bíróság ítélete az azonnali hatályú kilépésről.)* Egy varrógépvállalat értesítette ügynökét, hogy a varrógépeknek részletfizetésre való eladását beszüntette. Az ügynök az értesítést a hónap 3-án kapta kézhez és 16-án azt válaszolta, hogy a részletfizetés mellett való eladás beszüntetését *szerződésellenesnek* tartja, ezért *rögtöni hatállyal kilép.* Ugyanekkor szolgálati illetményeiért pört indított. Most döntött a pörben a törvényszék, amely a keresetet *elutasította.* Az ítélet indokolása szerint az alkalmazott a szolgálati jogviszony keretében a szerződés azonnali felbontására *akkor* jogosult, ha ezt a jogát a felbontásra alapul szolgáló *tényköriilmény felmerülése és az arról való értesülés után* — az ok megjelölésével — *nyomban gyakorolja,* illetve a megszüntetésre irányuló elhatározását a másik féllel *azonnal* közli. Ebben az esetben az ügynök a rögtöni hatályú kilépés okáról jóval előbb értesült, de ezt csak később érvényesítette. Ezért rögtöni hatályú kilépése *elkésett.* E jogi állapot következtében a törvényszék *nem* bocsátkozott annak *érdemleges* vizsgálatába, hogy a vállalatnak az a cselekedete, hogy a varrógépek részletre való eladását beszüntette, szerződésellenes-e és feljogosította-e az ügynököt arra, hogy az ipartörvény 95. szakasza értelmében felmondás nélkül azonnal kilépjen.

Pártszervezeti élet

A pestszenterzsébeti pártcsoportok elszámolása *május 5-én, szerdán* este 7 órakor.

Az újpesti pártcsoportok pénztárosainak elszámolása *május 7-én, pénteken* este ½8 órakor.

Oktatásügyek

A Könyvkötők és Rokonszakmabeli Munkások és Munkásnők Szakszervezetében (Rózsa utca 22) *május 5-én, szerdán* délután ½6 órakor. Dr *Heggi Zsigmond:* „A vérbajról."

Bírói ítélet: használható lakásul az üzlethelyiség

Egy háztulajdonos *felmondott* lakójának, mert az a bérelt üzlethelyiségben *nemcsak árusított, hanem lakott is.* A központi lakásbíróság a felmondást *érvényesnek* mondotta ki és a kereskedőt az üzlethelyiség záros határidőn belüli kiürítésére kötelezte. Most a törvényszék Gémessy-tanácsa a járásbíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet *elutasította.* Az ítélet indokolása szerint a bérleti szerződés, amelyet a felek kötöttek, lényegében azt jelenti, hogy a bérlemény *elsősorban üzlethelyiségül* szolgál, de *nem jelenti azt, hogy csak arra a célra használják fel.* Az előbbi bérlők is használták lakásul az üzlethelyiséget és a háztulajdonosnak erről tudnia kellett és a korábbi bérlőnél, sem a jelenlegi bérlőnél mindeddig nem tiltakozott. Ebből következik, hogy a háztulajdonos *évek után nem kívánhatja ennek a hallgatólagos megállapodásnak hatályon kívül helyezését,* mégpedig *minden jogos indok nélkül* és nem élhet rendkívüli felmondással a bérlő szempontjából súlyos viszonyok között.

Eszméletlenségig ittas suhanc

Kispesten, a Kolozsvári út 15. számú ház előtt eszméletlen állapotban találtak egy fiatalembert. A járókelők kihívták a kispesti mentőket, akik megállapították, hogy *alkoholmérgezésben* szenved és az eszméletlenségig ittas. A *15 éves* gyermeket a mentők kórházba vitték.

A finn miniszterelnök magyar kitüntetése. Helsinkiből jelenti a „M. T. I.": *Linkomies Edvin* finn miniszterelnöknek *Szabó György* helsinki magyar követ átadta a Magyarország kormányzója által adományozott Magyar Érdemrend szent koronával ékesített nagykeresztjét.

TESTEDZÉS

A lórúgás...

„Kopaszodó öreg úrba nem tanácsos belekötni" — mondaná az álmoskönyv errevonatkozó szakasza, ha a szerkesztője előzően látta volna Csiszár bokszolóbajnokot, amint medveléptekkel igyekszik az Üllői út felé. Csiszár egész tartásán látszik, hogy sem gyermekkorában, sem most nem nagyon kényeztette el az élet.

Tudjuk róla, hogy a legnehezebb fizikai munkával keresi meg mindennapi kenyerét mága és majdnem tíztagú családja részére. Az öregfiú volt már napszámos vastelepen és rakodómunkás a dunaparti hajókon. Ha Amerikában élne, ezzel a testi adottságával gondtalanul élvezné az élet napos oldalát, viszont Európában vagyunk, ahol a Csiszár-féle sportember elé nem tálcán viszik a sok pénzt jelentő szerződéseket.

Ha Csiszárra nézünk, önkéntelenül az a történet jut eszünkbe, amely még a csendes békeévekben történt egy szép nap korareggelén a körúton. Az egyik kávéház terraszán az átmulatott éjszaka lumpolói ültek. Egyszerre csak a társaság egyik tagja felugrik s feneketlen jókedvében így szól: „Az első embert, aki elmegy előttünk itt a járdán, pofonvágom."

Így is történt. Medveléptekkel közeledett egy bácsi, kezében az elmaradhatatlan ételhordó bögrét lóbálva. Lehet, hogy a párja még az este megfőzte részére a mai ebédet s most azzal indult munkába, gondjaiba merülve. Jóformán észre sem veszi, hogy valaki útját állja a járdán. Fel sem néz, önkéntelenül kikerüli az előtte állót, de mi ez? Hát az bizony szabályos pofon volt, amit a bácsi kapott, de hogy miért, azt talán az sem tudta, aki adta, de most még ott áll előtte és nevet jókedvűen a sikerült tréfán. A bácsi nem csinált kalamajkát, hogy így meg úgy, hogy jön valaki ahhoz, hogy egy mit sem sejtő, munkába igyekvő emberbe így belekössön. Nem. Eltelt, egy szó, nem sok, annyit sem ejtett ki a száján. Minek ide a sok beszéd — gondolta magában. Mintha az volna a világ legtermészetesebb dolga, az ételhordót vigyázva letette a járdaszéli fa rácsos tövéhez s durr, most ő kente le a maga pofonját.

A jókedvű fiatalember sem szólt erre semmit, csak eldőlt hangtalanul, mint a liszteszsák. A Rókusban tudták nagynehezen magához téríteni. „Mintha a ló rúgta volna meg!" — mondta a jó doktor bácsi. Pedig nem lórúgás volt, csak egy egyszerű kazánkovács törlesztette a maga kis adósságát.

Tanulság. Nem szabad belekötni senkibe, annál az egyszerű oknál fogva, hogy sohasem tudhatni, hogy kiben mi lakik.

Például ki sejtené, hogy ebben a negyvenen innen levő, de jóval idősebbnek látszó Csiszárban mi rejtőzik. Mi tudjuk, hiszen régi ismerősök vagyunk.

Ma feltűnően elegáns. Fekete ruha, bő raglán, fedetlen fő, amelyen kevés a haj, ami arra következtet, hogy egy öregedő úr a tulajdonosa. Pedig, amint mondottuk, Csiszár még messze van az öregségtől, de viszont a nyomorúság a legrosszabb konzerváló. Csiszár hivatásos ökölvívó. Mit jelent ez Budapesten? Semmit. Ettől még nyugodtan élhenhalhatna, mert átlag csak minden szökőévben rendeznek valami nekiváló versenyt, ami hoz is a konyhára valamit.

Azonban ma húsvéthétfő van és ökölvívómérkőzés az üllőiúti sporttelep közepén.

A szoritó körül ismert bokszolók, birkózók, népszerű futballisták, színésznők, színészek és ujságírók. A tribünök zsúfolásig telve. 20.000 ember!

— Cuki! Cuki! — hangzik az orkánszerű kórus.

Csiszárt becézik így. Már le van vetkőzve, testét csak rövid nadrág fedi s útja az öltözőtől a kötelekkel körülvont szoritóig valóságos diadalút.

Hétköznap, a névtelen dolgozók milliói között, csak egyetlen porszem, de most császár s a nép csak az ő nevét zúgja:

— Cuki! Cuki! Cuki!

Népszerűség, dicsőség, milyen nagyszerű valami is ez! Azonban ezt nem lehet aranyra váltani s ebben az esetben egy tál lencsénél alig jelent többet. Mindegy és ez most nem is fontos. A nép cirkuszt akar látni s ünnepli ennek hőseit.

Már ott áll mindkét bokszoló a ring közepén. Gongütés s üsd-vágd, ahol éred. Így írják ezt elő az ökölvívás idevonatkozó szabályai.

Jóképű magas fiatalember az ellenfél, Jánossy. Mintha az apa állna szemben a fiával. Ez azonban optikai csalódás. Zuhognak az ütések. Egyik bokszoló sem szívbajos. Adnak és kapnak.

Még csak egy perce folyik a kegyetlen verekedés s amint tudjuk, egy menet három perc. Hatszor három perc! Azonban, amint mondottuk, még csak az első percben vagyunk. Recc! Mintha valahol egy ablakot törtek volna be. Csiszár ormótlan keszlyűbe bujtatott ökle most csúszik le Jánossy orráról.

Rettenetes látvány! Az orr helyén a hús elkezd feketedni, majd ferdül, ferdül s már nem orr, hanem valami feketélő hústömeg. A vezetőbíró a két verekedő közé ugrik, szétválasztja őket, majd Csiszárt az egyik sarokba állítja, háttal az ellenfélnek. Így írják ezt elő az idevonatkozó szabályok. Orvos. Rövid vizsgálat s már hangzik is a diagnózis: orrcsonttörés.

A diadalmas ökől fent a magasban s a harangszó hirdeti: „Jánossyt orrcsonttörés miatt leléptetem, győz Csiszár!"

— Cuki, Cuki! — csap fel a hangorkán. A győztest ünnepli a nép, pontosan úgy, mint 2000 év előtt, míg a legyőzött ott ül viaszsárga arccal s hallgatja, amint az orvos fejcsóválva mondja: „Mint a lórúgás!"

Mi lesz ma?

LABDARUGÁS. NB I. osztály: Csepel—Vasas (Csepel, ½6; Kékesi), Ferencváros—Kispest (Üllői út, ½6), Elektromos—SzlBTC (Latorca utca, ½6), Törekvés—Ujpest (Bihari utca, ½6), Haladás—Gamma (Szombathely), Kolozsvár—Ujvidék (Kolozsvár), Szolnok—DiMAVAG (Szolnok), Nagyvárad—Szeged (Nagyvárad).

NB. II. osztály: Ganzgyár—Gázművek (Kőbányai út, ½5), Beszkárt—Cs. MOVE (Sport utca, ½6), WSC—Hungária (Wekerletelep, ½6), SzAC—BLK (Keglevich utca, ½6), Pénzügy—KTK (Pasaréti út, ½5), AMOTE—D. Magyarság (Hévizi út, ½6), Postás—Z. Danuvia (Lóversenytér, ½6), M. Pamut—ETO (Berlini utca, ½4), Goldberger—DVAC (Mező utca, ½4).

Egyéb mérkőzések: PeMTK—P. Rákóczi (Erzsébet utca, ½1), UTSE—UMSE (Népsziget, ½6), AMOTE—SzFC (Hévizi út, ½2), Postás—Tipográfia (Lóversenytér, ½4), Compaktor—UVASC (Váci út, ½4).

ATLETIKA. A szövetség IV. osztályú megnyitó versenye délután 4 órakor a BBTE-pályán.

KERÉKPÁR. Budapest—Kecskemét—Budapest országúti verseny.

Sporthirek

KÜLÖNÖS REKORD. Fred Jacobson, Dánia volt világbajnoka a 800 méteres síkfutásban, újabban különös rekordokat teremtett. Nemrég puszta kézzel fogott meg egy ötfontos pisztrángot, most egy nyulat sikerült utólérnie és megfognia. Dán sportkörökben érdeklődve várják, hogy mi lesz a volt világbajnok legközelebbi rekordja.

AZ ÚSZÓK KAPITÁNYA. dr Wannie András lemondott, de lemondásáról még nem döntött az elnökség. A MUSZ Varga Richárdot, a Gamma úszóinak egyik vezetőjét kérte fel a válogatottedzések vezetésére.

LABDARÚGÓHÍREK. Nagy a gond Csepelen a mai Vasas-mérkőzés előtt. Sok a sérült. Kapta és Szabadkai játékára számítanak. Kállai azonban nem játszhat. Itt írjuk meg, hogy a WMFC megváltoztatta a nevét, ezután Csepel FC néven szerepel. — Az Ujpestben Nagymarosi marad ki sérülés miatt a csapatból, ellenben számítanak már a betegségéből felgyógyult Biró Sándor játékára. — A Gammában Kinesés újra visszakerül a jobbszélre. Váradi piheu. — A Törekvésben új középcsatár mutatkozik be vasárnap: Stieber.

Föld, kenyér, szabadság!
Ezt a programot kövesd!

KISGAZDÁLKODÓK TANÁCSADÓJA

A talajnedvesség fontossága

Az idén száraz, szeles és meglehetősen hűvös volt az áprilisi időjárás. Az egyébként is kevés téli csapadék nedvessége így annyira lehúzódott a talaj alsó részébe, hogy a növényzet már-már alig tudta fölvenni gyökereivel a táplálkozáshoz szükséges vizet.

Már úgy volt, hogy ha még tíz vagy tizenkét napig nem kapunk esőt, akkor nagy baj lehet a veteményekkel. Tudvalevő, hogy víz nélkül a növény nem élhet meg. Mindennemű táplálékot nélkülözhet egyideig, de ha a talaj tökéletesen kiszárad, akkor a növény menten elpusztul. Ez az állapot azonban csak sivatagi vidékeken szokott bekövetkezni. A mi klímánk alatt legfeljebb ha 100 évben egyszer szokott előfordulni ilyen elemi csapásként ható aszály.

Minden értelmes földműves tudja, milyen nagy fontossága van a talajnedvességnek. A növény csak úgy képes fölvenni a talajból az ásványi sókat, ha azokat a földben levő víz föloldja. Ezek az ásványi anyagok tehát a vízzel együtt jutnak be a növény testébe.

A növény a vizet finom hajszálgyökereivel szívja föl. Ezt nevezik *átszivárgásnak.* Ez úgy történik, hogy a növény gyökerében levő nedv, amely sűrűbb, mint a talajban levő víz, a hajszálgyökeret borító finom hártyán átszivárogva a földbe jut, hogy a föld vizével keveredjék. De ugyanez megy végbe ellenkező irányban, vagyis a talajvíz átszivárog a hártyán a gyökerekbe és keveredik a gyökérben levő nedvvel. Ugyanis a különböző sűrűségű folyadékok fizikai törvénye az, hogy egymással keverednek, kiegyenlítődnek, egyenlő sűrűségűvé válnak, ha egymás közelébe kerülnek. A vizet, amely átszivárgással jutott a gyökerekbe, bizonyos természeti erők — amelyeket itt *gyökérnyomásnak* nevez a tudomány — fölhajtják a szárba, illetve törzsbe. A szárból vagy a törzsből az ágakba és levelekbe kell följutnia a víznek, amely — épúgy, mint az emberi testben a vér — föloldott állapotban tápláló anyagokat hord magával. A szárakban és levelekben apró, szabad szemmel nem látható nyílások vannak, amelyeken át folyton párolog a növények víztartalma és az elpárolgott vizet a talajból vett új víz pótolja. Ilyen módon állandó *anyagcsere megy végbe* a növényben, épúgy, mint az emberi testben.

A növények igen sok vizet párologtatnak el. Ezért fontos a talaj nedvessége, hogy pótolni tudja az anyagcsere által elpárologtatott vizet. Az értelmes földművesnek nagy gondja van arra, hogy földje minél jobban és minél tovább megtartsa a beléje jutott nedvességet.

Hogy a talaj mesterséges beavatkozás nélkül meddig tartja meg a beléje jutott nedvességet, az több körülménytől függ. Elsősorban az időjárástól. Meleg és szeles idő hamar kiszárítja a talajt. Függ a talaj minőségétől is. Legkönnyebben elpárologtatja a vizet a laza homoktalaj. A jófajta agyagos talaj kétszeranyi vizet bír megtartani, mint a homok, a televényföld pedig négyszeranyit. Azután az is határoz, hogy milyen növényzet borítja a talajt. A sűrű, lombos növényzet beárnyékolja a talajt s nem engedi azt kiszáradni.

Jó, kiadós eső után igyekezzünk a talajnedvességet mesterséges beavatkozással konzerválni. Ezt elérhetjük úgy, ha eső után, amikor a föld felszikkadt, megporhanyítjuk a talaj felszínét. Ezt a munkát a szántóföldön sekélyszántással, boronálással és kapálással, a kertben pedig kapálással vagy gereblyézéssel végezzük. Az is fontos, hogy tavaszi vetemények alá ősszel mélyen szántsuk vagy ássuk föl a földet, hogy a téli csapadék (esővíz, hólé) jobban átjárhassa. Az ilyen földnek sokkal több és tartósabb a nedvessége, mint a tavasziszántású földnek.

K. Gábor, Pestszenterzsébet. A tököt lehet és érdemes is melegágyban előnevelni, mert így hamarabb várhatunk termést. Leginkább gyephantkockákba szokták eldugni a magot s így gyepkockástól kiemelve, nem sínyli meg a növény a kiültetést. Egyébként most már szabadföldbe is vethetünk tököt, uborkát, dinnyét, valamint babot is.

Részletes német jelentések a kubani hídfő vidékén megindult nagy orosz támadásról

Nagy páncélosköteléket támogatásával tíz lövészhadosztályt vetett harcba a vörös hadsereg

Tunézia nyugati részére szorítkoznak a hadműveletek

A KELETI ARCVONALON fellángolt harci tevékenységgel kapcsolatban különböző berlini jelentések számolnak be a vörös hadseregnek *a kubani hídfőállás vidékén és Novorosszijszk térségében megindult újabb nagy támadásáról.* Amint berlini illetékes helyen közlik, a szovjet csapatok ezen a vidéken már hosszabb ideje nagy előkészületeket tettek a támadásra, amit viszonylag megkönnyített számukra a Kaukázus nyugati részének jó úthálózata. *A szerda óta folyamatban levő nagy támadásnál a vörös hadsereg tíz lövészhadosztályát vetették harcba több nagy páncélosköteléle támogatásával.* A szovjet hadvezetőség erős légiköteléket is vont össze ezen a vidéken, de — amint a berlini jelentés hangsúlyozza — a támadók számbeli fölénye és tömegrohamai ellenére a német csapatok *megtartották* kubanvidéki és novorosszijszki állásaikat és egyetlen helyen sem sikerült még csak térnyerésre sem szert tenniök. A jelentés nyomatékosan rámutat arra, hogy miután a készülődést német részről már napok óta megfigyelték, a német tüzérségi tűz és a légitámadások már a készenlétben álló szovjet csapatokat is szétverték.

A kubanvidéki német állásokat berlini katonai szakértők rendkívül kedvezőnek tartják. A hídfőállás déli részének hegyes terepe és számos folyótól átszelt északi része egyaránt megkönnyíti a védekezést, éppen ezért nem várható, hogy a német csapatok ellentámadásba mennek át, miután a német taktika nyilván inkább arra irányul, hogy a támadókat még a német állások előtt megsemmisítse.

További berlini jelentések újabb részleteket közölnek a támadás lefolyásáról. Így közlik, hogy április elseje óta a vörös hadsereg már háromszor tett kísérletet arra, hogy a Kuban vidékén a német állások áttörését elérje. A tüzérség és a légierő súlyos támadásai után aztán *az április 28-ról 29-re virradó éjszaka kezdődött meg a tulajdonképpeni gyalogsági támadás.* Ez a támadás először Krimszkája keleti széle ellen irányult, később, hajnalban, azután terjedelmében kiszélesedett, úgyhogy végül a hegység lábától egészen a Kuban mocsárvidékéig számos szovjetorosz hadosztály állott támadásban. Ezek a hadosztályok erős páncélosköteléket támogatásával támadtak és egy keskeny helyen sikerült a német fővédelmi vonal előterébe behatolniok, a német csapatok azonban szilárdan tartották a betörési helyek peremét. A hareba a német zuhanóbombázók is beleavatkoztak és így a főarcvonal szilárdan német kézen maradt.

A keleti front egyéb helyein, a jelentések szerint, *nem állt be komolyabb változás a hadihelyzetben,* csak a finn hivatalos közlés említ meg szik a karéliai földszoros állásai ellen irányuló több szovjet támadás visszaveréséről.

GÖRING TÁBORNAGY LAPJA, az esseni „Nationalzeitung" ismerteti a Szovjet-Únió páncélosfegyvernemét. A német lap szerint a szovjet hadvezetőség páncélosfegyvernemének tömegeivel akarta kicsikarni a keleti fronton a döntést. Az esseni „Nationalzeitung" megállapítása szerint azonban a Szovjet-Únió oly sok páncélosfegyvert vesztett, hogyha nem készítette volna elő fegyverkezési iparát a páncélosok tömeggyártására, már nem is volna páncélosa. Csak ezzel a tömeggyártással érte el, hogy tízezernyi páncélos elvesztését pótolni tudta. A német lap szerint az orosz páncélosok közül a „T. 26.", „T. 28." és „T 35." mintájúak már 1942-ben eltűntek a csatatérekről. Megállapítja a lap, hogy ezeknek a páncélosoknak nagy része külföldi modellek utánzásából került ki. Csupán a „T. 34." és a „K. V. 1." állta meg a helyét. Nincs egyetlen olyan német katona, aki ne ismerné a „T. 34."-et és a „K. V. 1." páncélost — írja a német lap —, azonban a végén ezeket is elpusztították. Igaz, hogy ezek komoly ellenfelek voltak, mert az elmúlt télen ezerszámra hajtották őket nyugat felé, bár sokezer égett ki közülük. A „T. 34." voltaképpen a „Christie" külföldi páncélos utánzása. Súlya 26.3 tonna, páncéllemeze 20—70 milliméter, fegyverzete 7.66 centiméteres, 77 gránáttal ellátott ágyúból és két gépfegyverből áll, személyzete pedig négy ember. Sebessége óránként 50 kilométer. Hossza 5.93 méter, szélessége 3.02 méter, magassága 2.46 méter. A „K. V. 1." páncélos súlya 43.55 tonna. Legnagyobb sebessége óránként 35 kilométer. Ebből a típusból fejlesztették ki azután a *„K. V. 2."* jelzésű páncélkocsit, amely *52 tonna súlyú* és *15.2-s tarackokkal* van ellátva.

*

A TUNÉZIAI HADSZÍNTÉR eseményeivel kapcsolatban az április 21. óta megindult nagy támadás során beállott újabb fordulatról *Pitreich* ezredes, német katonai szakíró a következőket állapítja meg:

„Afrika egészen más hadszíntér céljaiban és formájában, mint a szovjet hadszíntér. Az afrikai föld szövetségesünk életterához tartozik. Stratégiailag azonban Afrika sohasem volt más, mint csupán előterepe Európának. Ezzel korlátozva is volt ottani erőkifejtésünk. De más hadműveleti okok is ellene mondtak annak, hogy túlnagy erőkifejtést fordítsunk a fekete földrészre. *Mozgási lehetőségeink ugyanis összeszorultak kezdettől fogva a tenger és a sivatag közé.* Csapataink ezenkívül függtek a Földközi tengeren át szállított utánpótlástól.

Nem alakulhattak ki széles arcvonalak, mint keleten, *csak előre vagy hátra lehetett mozogni a keskeny partvidéken.* Egyik fél sem veszíthette el a partmenti országutat, itt kellett összevonni a főerőket. Átkarolómozdulatokat csak a sivatagon keresztül lehetett végezni. 21-e óta új csata tombol Tuniszban.

A Berlinbe érkezett jelentések szerint *a tunéziai arcvonalon csütörtökön nem került sor nagyobb hadműveletekre,* csupán a *nyugati* szakaszon hajtottak végre brit kötelékek helyi előretöréseket, amelyeket azonban visszavertek, míg a déli arcvonalon nem történt jelentős esemény. További berlini jelentés szerint a nyugati szakaszon folyó harcok *a Medzserda folyó délkeleti partjára összpontosultak.* A délnyugati frontszakaszon számbeli fölényben levő szövetséges erőknek *átmenetileg sikerült a német-olasz állásokba benyomulniok,* de még az éjszaka folyamán a benyomult csapatokat *kiindulóállásaikon túl vetették vissza.* Ugyanezekről a harci cselekményekről közöl részleteket a berni rádióállomás is, amely a német távirati iroda jelentésére hivatkozva közli, hogy a tunéziai nyugati fronton visszaverték a szövetségesek támadásait. Ismerteti ezután a tunéziai szövetséges főhadiszállás közlését, amely szerint a 8. hadsereg szakaszán egy helyi támadás sikerrel járt, de ugyancsak sikerrel járt ezen a fronton egy német-olasz részről végrehajtott ellentámadás is. Az 1. brit hadsereg frontszakaszán további kemény harcok folynak Medzsez-el-Bab vidékén a Bou Aukas hegy birtokáért. Ezek a harcok egész nap tartottak, anélkül, hogy a front helyzetében lényeges eltolódás állott volna be.

*

YAHAGI vezérőrnagy, a japán császári főhadiszállás sajtófőnöke pénteken este *a jelenlegi keletázsiai katonai helyzetről* tett nyilatkozatában nagyfontosságú kijelentéet tett. A japán katonai szóvivő közölte, hogy *a japán véderő jelenleg óriási arányú hadműveleteket készít elő. Yahagi* vezérőrnagy hangsúlyozta, hogy *Japán változatlanul meg akarja őrizni nyugalmát a mandzsu-szovjetorosz határon.* Közölte, hogy a szovjet katonák által történt jogtalan határátlépési esetek csökkennek. Japán ezilárdan bízik szövetségeseinek végső győzelmében és ezt a bizalmát a német és olasz seregek erejére alapítja, ami lehetetlenné teszi az angolok és amerikaiak által oly sokszor emlegetett második arcvonal létesítését.

*

PARTRASZÁLLÁSRA ALKALMAS naszádok keltek át a gibraltári szoroson — mint a *„N. S. T."* La Lineából keltezett távirata jelenti. — A távirat a továbbiakban a következőket közli:

„Körülbelül *150 partraszállásra használható naszád kelt át sok romboló és egy repülőgéphordozó védelme alatt a gibraltári szoroson keleti irányban.* Csütörtökön a gibraltári kikötőt körülbelül 23 szállító- és tartályhajóból álló karaván hagyta el több romboló- és őrnaszád kíséretében. Kissé később a „Rodney", „Malaya" és „Renown" angol csatahajók, valamint a „Furious", „Illustrious" és „Argas" repülőgépanyahajók futottak ki a kikötőből négy cirkálóval és nyolc rombolóval együtt."

RÁDIÓ • VILLANY • CSILLÁR
nagy választékban
BARTA ÉS TÁRSA
Főüzlet: VI, Podmaniczky ucca 39 Fióküzlet: VII. Rákóczi út 30

Meghalt Sidney Webb

Zürichen keresztül érkezett londoni jelentés szerint 84 esztendős korában meghalt lord *Passfield of Passfield* angol felsőházi tag. Ez a név egymagában nem sokat mond, de egy egész korszak emlékét idézi fel a név viselőjének eredeti neve: *Sidney Webb.* Mintegy fél évszázadon át volt Sidney Webb egyik legérdekesebb alakja és legtekintélyesebb tudósa az angol szocialista munkásmozgalomnak. A napi politikában aránylag rövid ideig vett részt, de könyvei — amelyeket részben feleségével, ezzel a zseniális asszonnyal, *Beatrice Webbel* együtt írt — elsőrendű pozíciót biztosítottak neki az angol szocialista mozgalomban, sőt világhírűvé tették nevét.

Sidney Webb 1859-ben Londonban született. Tanulmányainak elvégzése után állami szolgálatot teljesített a hadügyi hivatalban, az adóigazgatóságnál, majd a gyarmatügyi hivatalban. 1890-ben jelent meg híres könyve „Szocializmus Angliában" címmel. Egy évvel később elhagyta az állami szolgálatot és *kizárólag tudományos, főként szociológiai tevékenységnek szentelte minden idejét.*

Későbbi feleségével, *H. G. Wells*szel, *G. B. Shaw*-val és az angol haladó értelmiség több más vezető egyéniségével megalapította a *Fábiánus Társaságot,* a szocialista meggyőződésű angliai intellektuelek egyesületét, amely később szoros kapcsolatba került a munkáspárttal is s annak több vezető egyéniséget adott. 1923-ban a hamburgi nemzetközi szocialista kongresszuson Sidney Webb rendkívüli feltűnést keltett azzal az állásfoglalásával, amely szerint *az első világháborúért a hatalmakat egyaránt terheli felelősség és ezért követelte, hogy vegyék le a napirendről a hadiadósságok kérdését.* Ekkor már egy év óta képviselő volt Webb és a következő esztendőben az akkor még munkáspárti *MacDonald* kormányának *kereskedelmi minisztere* lett. Az 1929-ben alakult második MacDonald-kormányban *a gyarmatügyi minisztérium élére* került.

Ugyanebben az évben nevezték ki *felsőházi taggá* és ekkor kapta a lord Passfield of Passfield nevet. Érdekes, hogy felesége ugyanekkor kijelentette, hogy ő *továbbra is csak régi nevét használja.* 1931-ben, amikor MacDonald elszakadt a munkáspárttól, *Webb nem tartott vele, a Henderson-csoporthoz csatlakozott és továbbra is a munkáspárti ellenzék tagja maradt.*

Az agg Sidney Webb az utolsó években már nem vállalt politikai szerepet, de ennek a nevezetes házaspárnak házában — csakúgy, mint közel ötven évvel ezelőtt — még a legutóbbi időben is időről időre összejöttek a legkiválóbb szellemű, haladó meggyőződésű angol politikusok, tudósok, írók és művészek.

Kerékpárost gázolt a villamos

Angyalföldön, a Béke ucca és a Gyöngyösi út sarkán Nagy Emil 50 éves kovács kerékpáron haladt. Egy villamoskocsi elütötte. *Zúzott sebekkel, összetört tagokkal* vitték a mentők a Magdolna baleseti kórházba.

Csillárt béreljen, vegyen Vogel
csillárüzemnél, IV, Károly körút 28 (Városháza) és VIII, Mária Terézia tér 1.

Igazolványra Útlevélre Bérletre FÉNYKÉPEK 3 drb P 2.40
PARISI »Gyors« FOTO Párisi Nagy Aruház épületében

Terjesszük a munkássajtót

Bőr-, gépszíj- és cipőgyár

Wolfner Gyula és Társa

Budapest—Újpest

Központi irodák: Budapest IV, Károly király út 26. Telefon: **189-920, 188-765
Gyárak: ÚJPEST, Váci út 17. sz. A gyártelep telefonszámai: *294-890, 294-616

Új események küszöbén

Írta: Gergely Győző

A technikának elhatározó szerepe van a termelés fejlődésében. Mintha pedig a termelés viszi a főszerepet az emberiség sorsa kialakulásában, küzdelmei okaiban, céljaiban és irányában, a technika mondható az emberiség történelme egyik főtényezőjének. Abban a szerepkörben azonban, amelyet ezen a téren betölt, hatása csak közvetett és így csak okozatai folyamán érvényesül. Közvetlen és azonnal jelentkező a hatása, amikor nem a termelést, nem a javak előállítását, hanem az ezzel ellenkező célt, a *pusztítást, a háborút* szolgálja. A háború története általában, de különösen ennek a második világháborúnak szemlélete olyan nyilvánvaló és tömeges bizonyítékát adja a megállapításnak, hogy az adatokkal és következtetésekkel való bizonyítás egészen fölösleges.

Mind a két ellentábor a frontokon végbevitt katonai erőfeszítésekkel azonosan nagy igyekezetet fejt ki azon a téren, amely a hadieszközöket szolgáltatja. Napról napra olvassuk a jelentéseket arról, hogy a munkások milyen nagy tömegét vonják bele a hadianyagtermelésbe, hogy milyen eredményeket értek el a hadieszközök gyártásában és tökéletesítésében. A háborús kiadások százmilliárdos tételeivel egyidejűen sokmilliós számokkal jelölik meg azoknak a munkásoknak tömegét, amelyet bevontak a hadianyagtermelésbe, hogy minél több kéz, minél több gép juttassa készenlétbe a repülőgépeket, a tankokat, a golyószórókat, a kézifegyvereket, a hadihajókat, a tengeralattjárókat, ágyúkat, torpedókat.

Csak az a dolgozó munkástarthatójoggalszociáldemokratának, aki előfizetője a Népszavának

Ugyanakkor, amikor a hatalmak csatasorba állítottak *valamennyi* katonai szolgálatra alkalmas férfit, a lehetőség végső határáig *minden* munkába fogható embert belevontak a hadianyagtermelésbe. Mint a csatatéren, a munka területén is *a legteljesebb erőkifejtésről* szól minden adat és jelentés. Megállapítható, hogy a háborús felek közeljutottak az adott körülmények között elérhető *csúcsponthoz*. A keleti fronton az óriási méretű téli harcok után hídfőállásokért küzdenek, amely hídfőállásoknak az ugródeszka szerepét szánták rövidesen meginduló új támadások, új offenzivák számára. És amikor hasábos tudósításokat olvasunk arról a minden lépésért folyó véres viaskodásról, amely az afrikai szárazföldnek Európához legközelebb eső sarkán tombol, tulajdonképpen ugyanesak arról van szó, hogy eközben melyik fél milyen előrehaladást tett az ezután következő harcok, a készülő döntő események szempontjából.

Az egymással szemben álló felek a nagy erőfeszítések, az elkeseredett harc és a lobogó gyűlölet ellenére is egyben egyetértenek: ez a harc *életre és halálra szól*. Ilyen küzdelem nem fejezhető be úgy, mint például egy sakkjátszma, amelyben a hátrányba jutott fél, felismerve reménytelen állását és veszteségeit, feladja a játszmát. Az élethalálharc *a végsőkig, a döntésig* tart, addig a döntésig, amelyet a döntő események előztek meg.

Vágyaink nem érvényesülhetnek egy helyzet megítélésében. Bármennyire tölti el a magyar népet a kívánság, hogy újra belefogjon a békés alkotómunkába, a saját énjének, családjának, osztályának és országának érdekében, ez a kívánság nem lehet alapja egy olyan reménykedésnek, amely ennek a küzdelemnek *hamaros* befejezésére irányul.

Három ruszin költő

J. Archy, J. Barvinok, C. Versán három fiatal ruszin költő. Már első jelentkezésük is több volt biztató ígéretnél, most pedig, amint már együttesen jelentkeznek, látni, milyen gazdag friss tehetségekben a mellettünk, velünk együtt élő ruszin nép költészete.

Pasziesnék Fedort, a ruszinok finomhangú verselőjét mutattuk be nemrégiben a Népszavában, a magyar olvasók előtt elsőnek. Pasziesnék versei után a Kárpátaljai Tudományos Társaság megjelentette a három fiatal ruszin poéta: J. Archy, J. Barvinok és C. Versán költeményeit. Mindhárman parasztok gyermekei. Abból a határtalan mélységből jöttek, ahonnan a kezdeti ruszin irodalom első művelői törtek elő és gyujtották meg a Verhovina sötétjében az első fényt, amelyre mindig olyan élénken figyeltek fel a Kárpátokon túl élő szlávok.

Mi megtanultuk azóta becsülni a velünk élő kis népek irodalmát, érdekel bennünket minden szellemi megnyilvánulásuk és számontartjuk külön-külön minden írójukat és költőjüket. Az alkotó munka becsülete, az érzések tisztasága, a művészet őszinte szeretete, ez az, amit érzünk a ruszin költőknél. Nem váltják aprópénzre otthoni örökségüket, nincs is olyan gazdag örökségük, mint a mi költőinknek. De mégsem szegények ők, a leggazdagabb forrásból merítenek ezek a népi származású ruszin költők, a népköltészetből, a ruszin nép dalaiból. Csodásak ezek a népénekek, akár a kisorosz dalok, amelyről Gogol olyan rajongással mondta, hogy ezek síremlékek a multak sírja felett. Költészet, történet, őseik koporsója. A népi örökség mellett az európai költészettel való ismeretség, köztük a magyar költők versekkel való találkozás nemesíti a fiatal ruszin költészetet formában, versben. A hang, az üde, friss, sajátos színek, a hangulat, az ruszin.

Joszif Archy, csakúgy mint Pasziesnék, földművescsalád gyermeke. Ungvár mellett, Radváncon született, az ungvári ruszin gimnáziumból került egyetemre Debrecenbe, majd Budapestre. A filológiai szakon végezte tanulmányait. Első versei a „Ruszkaja Pravdá"-ban jelentek meg. Ezután a „Kárpátoruszkij Golosz"-ban, a „Ruszkoje Szlovo"-ban írt. Ezekben az ujságokban nagyorosz nyelven írt. Budapesten volt az egyetemen, amikor a költő kezébe került Versán verseskönyve. Versán ekkor már szakított a nagyorosz nyelvvel és verseit népi nyelven írta, elkezdett Archy is népi nyelven verselni, a „Literaturna Negyiljá"-ban. Verskötete „Szpoletom dnej" (Napok múltán). Az ungvári ruszin költők antológiájában több verssel szerepel. Archy napjaink költője, ő már nem annyira a tájban, mint a ruszin életben él, a problémák, a valóság világában, a ruszin dolgozók költője.

Versán Izán született, Huszt közelében. Szegényparaszt gyermeke. A huszti ruszin gimnáziumból került ő is a budapesti egyetemre és filológiával foglalkozik. Hasonlóképp Archyhoz, a nagyorosz nyelvet hagyta oda a népnyelv kedvéért, mert, amint mondja, régebbi versei nyelvét a szülői házban sem értik meg. Az új ruszin nyelviránzyat élharcosa és öt követi nem egy ruszin költő a nyelv dolgában. A „Ruszkaja Pravdá"-ban és a „Ruszkoje Szlovo"-ban jelentek meg első versei. Külön irányt jelent a ruszin költészetben. Prodánnal együtt megalapította „a huszti irodalmi iskolát". Egységbefogó törekvésekért és az új nyelvi kifejezés mellett harcol.

J. Barvinok Nagylucskáról származik. Szülei falubeli parasztok, akik a fiút taníttatták, a munkácsi gimnáziumba adták. Később felkerült Pestre és a Pázmány Péter Tudományegyetemen az orvosi szakra iratkozott be. Költeményeit a „Ruszkaja Pravda" és „Ruszkaja Szlovo" hozta. Finom költő, a ruszin föld illata árad írásaiból. Most a „Literaturna Negyiljá"-ban találkozni a verseivel.

A Kárpátaljai Tudományos Társaság most készül kiadni magyar nyelven is a ruszin poétákat Szőke László átültetésében.

Andreánszky István

*

Poétákhoz

Sasok szárnyai ne petyhüdjetek,
Őrizzétek az ifjú, szent erőt,
Szálljatok messzi a magasban,
Legyetek elsők soraink előtt.

Legyetek fény, amit követnek,
Kik napba hisznek és bennetek,
Utat mutatva fekete ködben,
Döbbent csúcsok közt — repüljetek.

C. Versán

Július

Most csupa nyár a határ,
Százszínű a lepke,
Nézd csak: fürdik a kék ég
Sokszínű kehelybe.

És sehol csöppnyi harmat,
Zöld levél lehervadt,
Ring a búzakalász,
Erdők dala zsongat.

A fűnek kis keze, lásd,
Kulcsolva imára:
„Ó adj, mindenek utyja,
Esőt valahára."

Most csupa nyár a határ,
Százszínű a lepke,
És zuhog, hull a napfény
Virágkehelyekbe.

J. Bárvinok

Ősz

A nyár suhant... s már ősz borong...
Falunk mily furcsa csöndes...
A sok levél mind vörösés
s szomorú-tarkán felzörög,
haldoklik... aztán elpörög...

Nóta nincs sehol... Erdőn örök
csönd s a réten is... Csak szél sikolt,
a patak fölött, a bokrok holt
ága alatt játszi habocskák zúgva futnak,
déli felhők felénk borongnak.

Itt s amott meg vadlibák úsznak,
messzi vidékre, tengerekre,
fürödni, jó, derűs melegbe
szállnak: ne fájjon nekik bús telünk,
csak mi nem megyünk, mi nem
megyünk...

Joszif Archy

Farkasházy Miklós: **Pihenő munkáscsalád**

Magyarvonatkozású ügyek a cionista kongresszuson

Bázel, dec. 21.

(A Magyar Nemzet kiküldött tudósítójának telefonjelentése.) E tudósításunk során néhány érdekesebb magyarvonatkozású eseményről számolhatunk be. A kongresszus egyik legmarkánsabb egyénisége, dr *Stephan Wise*, a híres amerikai reformrabbi, *Roosevelt* barátja, aki a cionista mozgalomban évtizedek óta vezető szerepet játszik, a bázeli egyetemen nagyszabású előadást tartott az amerikai zsidóságról. A hetvenhárom éves dr Wise, mint ismeretes, negyvenöt évvel ezelőtt származott el *Egerből Amerikába*. Az előadás után érdeklődött nálunk igen közeli magyarországi rokonai, a herendi porcellángyár volt tulajdonosainak és azok leszármazottainak sorsa felől. Örömmel vette tudomásul, hogy többen megmenekültek közülük, *Farkasházy Miklós* festőművész is. A beszélgetés során kitünt, lehetséges, hogy dr Wise Amerikába való visszautazása előtt meglátogatja szülőföldjét. Ez nemcsak a magyar zsidóság, de Magyarország szempontjából is jelentős esemény lenne, mert dr Wise igen sokat tehet még érdekünkben.

A cionista nők XI. világkonferenciájának megnyitó ünnepségén hatalmas hatású csillagba ékelt 52 gyertyaszálat gyujtottak meg a háborúban és a deportáció rémségei közepette elpusztult zsidó asszonyok emlékezetére. Néma csendben járultak 52 ország asszonyai e gyertyák elé, hogy meggyujtsák az emlékezés lángját. Felhangzott a gyászbeszéd, majd megkezdődött a cionista nők, a WIZO szervezetének kongresszusa. Magyar részről *Gács Teréz* írónő ismertette a magyar szervezet munkásságát.

Az amerikai segítő- és mentőbizottság is nagy érdeklődést mutat a magyarországi helyzet iránt. A szervezet elnöke, háromtagú bizottságot hívott meg amerikai beszámoló tartására és ebben a bizottságban *Rosenbaum* Tibor kisvárdai főrabbit kérték fel a magyarországi zsidóság helyzetének ecsetelésére.

A kongresszus tárgyalásai során dr *Herskovits* Fábián budapesti rabbinak, az általános cionista blokk magyarországi vezetőjének is alkalma volt ismertetni a magyar cionisták munkáját.

Szombaton adják elő a Joint által Magyarországon készített filmet, amely a kongresszus előtt bemutatja majd a magyar cionisták Palesztinába készülő ifjúságának ipari tevékenységét és átképzési munkáját. Feltünő plakátok hívják meg a kongresszus tagjait és Bázel közönségét erre a magyar filmelőadásra.

Lévai Jenő

Magyar Nemzet
1946. dec. 22

Farkasházy Miklós
festő

az OTI Pasteur laboratóriuma és leget tud tenni az oltóanyag igényléseknek. A veszettségi esetekkel kapcsolatosan egyébként *aggodalomra nincs ok* mert senki sem fog védőoltás nélkül mardani

Karácsony estéjén az utolsó villamos 20 óra tájban, az utolsó autobusz fél 8 órakor indul a végállomásról. A HÉV-vonatok a végállomásokon kifüggesztett menetváltoztatás szerint indulnak.

A Siketnémák Országos Otthona javára *Tildy Zoltánné* fővédnöksége, *Gerő* Ernőné és *Szakasits* Árpádné védnöksége alatt december 29-én délelőtt 11 órai kezdettel a Városi Színházban nagyszabású matinét rendeznek. Fellépnek: *Gyurkovics* Mária és *Fodor* János operaénekesek, *Latabár* Kálmán, *Bilicsi* Tivadar, *Rácz* Vali, *Turay* Ida színművészek, a *Holéczy*-együttes stb. *Szentiványi* Kálmán fog konferálni.

A m. postatakarékpénztártól

BUDAPEST 46 XII. 12 17. 54

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Budapest
IX. Hügyes Endre u. 10.

Hivatalból
Ujatalányozva

Farkashazy Miklós

2004

Forum - 1933. 136. l.
(Farkashazy Miklós képei.)

IRODALMI KRÓNIKA

Radnóti Miklós válogatott versei

EZ AZ UJ VÁLOGATAS a *teljes* Radnótit adja. Nemcsak azért, mert a válogató Somlyó György alig hullatott ki egy-egy verset is a jelentős, érett kötetek terméséből — több mint száz verset válogatott itt összel — hanem azért, mert Radnóti művét szinte lehetetlenség volna megcsonkítani. Hiszen éppen az a mindig megújuló tökéletesség benne, hogy szinte minden versében, szinte minden verssorában benne van egész élete. Bármelyik sorát kiszakíthatod és mély, teljes értelmű mottóként kitűzheted életrajza elé, vagy az összes művei élére. Ez a válogatott kötet is úgy állítja egybe mindazt — jobban mondva: ebben a kötetben is úgy egybeáll mindaz —, ami Radnóti tizenöt esztendős költői pályáján sorról sorra, lapról lapra készült, mintha költői munkásságával *egyetlen töretlen művet* építeit volna, egy kristálytömböt, melynek minden részében kezdettől benne volt az egésznek a terve. Radnóti félt a haláltól, de még inkább attól, hogy élete mellett a műve is befejezetlen marad. »*Meghalok, s úgy is minden töredék*« — írta. Nem nyugodott bele. Kezdettől fogva a tökéletes kompozícióra tört. Testámentumszerűen teljes a mondanivalója az egyes verseknek is. Az élete végére pontot tevő halálát szemtanú-közvetlenséggel látja, idézi már a legkoraibb verseiben. A tizenöt esztendős költői termésnek egymásután sorakozó verseit ezért köti össze annyi párhuzam, itt is, ott is felvillanó közös jelkép, ezért olyan nagy élete művének a belső eszmei harmóniája.

Halála után derült ki az igazsága, nagysága — mondja róla Somlyó az előszavában. Nagyjából igaza van. Radnóti költészetének és életének egybehangzó arányai csak akkor bontakoztak ki, amikor az abdai tömegsírból előkerültek az utolsó versek, megrázóan súlyos tanulságul arra, hogy milyen igaz volt a költő halálának annyiszor megjósolt, annyiszor megirt látomása. De az életnek és a műnek ez a végzetesen szép kompozíciója már jóval előbb is megragadta azokat, akik komolyan vették Radnóti költészetét, vagy — ami ezzel szinte egyre ment —, akik komolyan vették a fasizmus fenyegetését. Gulyás Pál így üzent Debrecenből a harmincas évek közepén Radnótinak:

Készülj fel az utolsó versre,
vívd meg az utolsó csatát —
s rántsd le magaddal Dugovitsként
versed végső hasonlatát.

A *Járkálj csak halálraitélt* című korai Radnóti-kötetre írta ezt feleletül.

Az 1944. október 31-i utolsó Radnóti-vers végső hasonlata egy tarkólövésről szólt: »*Így végzed hát te is, súgtam magamnak*« ...

PÁR NAP MULVA Radnóti sorsa — mint a fasizmus többi neves és névtelen áldozatáé, akiket nem győzött testvéri könnyekkel eleget siratni — beteljesedett. »*John Love, testvérem*« — írta már 1932-ben annak a fiatal néger költőnek a halálára, akit az amerikai fasiszták agyonvertek versének elmondása közben. A Franco-meggyilkolta Garcia Lorcát így siratta: »*Mert szeretett Hispánia s versed mondták a szeretők, — mikor jöttek, mást mit is tehettek, költő voltál, — megöltek ők. Harcát a nép most nélküled vívja*« ...

Ez a szolidaritás teljesedett be 44 őszén, amikor utolsó versét elkezdte: »*Mellézuhantam ...*«

A kegyelet rendszerint ennél az utolsó versnél nyitja ki Radnóti-könyvét, hogy ennek fényénél olvassa azután a többi költeményt is.

S hadd fűzzük hozzá: nemcsak a költemények jóslata teljesedett be, hanem egy gyerekkori élményre, életének legelső élményére is megdöbbentően rímelt a halála. *Ikrek hava* című önéletrajzát egy kísértetiesen éles emlékkel kezdi: egy rongyos, fáradt katonát agyonlőnek a pesti utcán.

DE MEGCSONKITANANK, akkor csonkítanánk igazán meg Radnóti költészetét, ha csupán ezt a végzetességét néznénk és nem figyelnénk arra, amihez *a halál idézése csupán a nézőpontot adta: az élet szeretetére.* Becéző gonddal ír mindarról, amit a fasizmus éveiben magával együtt olyan múlandónak, halállal fenyegetettnek érez: A *Háborús Napló* végén a »rőpke békéről« ír, amely úgy tűnik el, nyomtalanul, ahogy egy-egy rémült mókus pattan — »faltól ablakig, egy barna pillanat«. Ugyanebben a versben még »ködöcskék hullanak«. Két verssel odébb, amikor szintén attól fél, hogy »elfut a béke« — a gyengéd kicsinyítő szeretet így mutatja meg a világot: Egy fa »gyönge csúcsán gyermek szellőcske üldögél«. (Érdemes lenne egyszer kimutatni, hogy milyen közel van ez a becézgető természetszeretet Fazekas Mihály lírai költészetéhez!)

A becézés mögött érzékenység van. Realizmusára Radnóti akkor a legbűszkébb, amikor a legapróbb részletekről számol be — amelyeknek felfedezéséhez nagyítólencse kell, vagy nagy szeretet:

Költő vagyok ki csak máglyára jó,
mert az igazra tanú.
Olyan, ki tudja, hogy fehér a hó,
piros a vér és piros a pipacs,
És a pipacs szöszöske szára zöld.

A béke elmúlásán rettegő pátosz és az elnyomottak iránt a részvét szólal meg, valahányszor ilyet, ilyen semmiséget ír le Radnóti: szundi madárka tolla — hetyke tulipán — bubás fölleg stb. 1944. október 6-án írt utoljára erről a fészekaljába férő, féltenivaló világról. Szerbiából írta, levelezőlapnak. De már a zsebében maradt, ott leltek rá:

Kilenc kilométerre innen égnek
a kazlak és a házak,
s a rétek szélein megülve némán
riadt párok pipáznak.
Itt még vizet fodroz a tóra lépő
apró pásztorleány
s felhőt iszik a vízre ráhajolva
a fodros birkanyáj.

Utolsó pillanatáig nem eresztette el a legnagyobb költőkalauznak — a Dantét is kalauzoló — Vergiliusnak kezét, akinek pásztori eklógáit, idilli természetlátását Radnóti továbbfejlesztette hárcos humanista, politikai költészetté.

NEHÉZ DOLOG Radnótiról röviden írni. A magyarázója — akárcsak az olvasója — szinte belevész életének, művének visszhangokkal átszőtt belső harmóniájába. Folyton újra meg újra felfedezi az összecsendülő értelmet, Radnóti jelbeszédének mélyebb jelentőségét, s nem győzi csodálni azt a pályát, amely a költői képes beszédtől eljutott oda, hogy önmagából világító fáklyát csináljon. Somlyó György előszavában szépen oldotta meg Radnóti bemutatásának ezt a nehéz feladatát, szeretettel. Kár hogy nem foglalkozott a nyelvi és a formai elemzéssel. Radnóti költészetének kivételes érzelmi telítettségéből csak alapos formai elemzése árán tanulhatnának költőink. De sokat tanulhatnának belőle.

Az idézett példákkal megigyőzően bizonyítja Somlyó Radnótiról azt, hogy »*egészen halála percéig a valódi hősök tántorithatatlanságával vállalta azt, amit hivatásának és kötelességének, költő volta alapfeltételének érzett: a tanuságtevést a fasizmus gonosztetteiről, a tanuságtevést az igazság mellett*«. Somlyó példái közül egyedül csak azt nem érezzük meggyőzőnek, hogy az 1942-ben írott *Egyszer csak* című Radnóti-vers valóban Sacco és Vanzetti kivégzésére felelne.

A gondosan válogatott és szerkesztett kötetben egy-két apró hiba akad. Hibásan szerepel a *Keserédes* című költemény »Keseredés« néven. S az *Április II.* a tartalomjegyzékben »Április II.« címen. Nyomdatechnikai hanyagság az, hogy a *Férfinapló* sorozatcíme elvész a kötetben, s csak a tartalomjegyzékből derül ki, hogy mik tartoznak ebbe a jelentős ciklusba.

Hubay Miklós

SZÉNAGYŰJTÉS

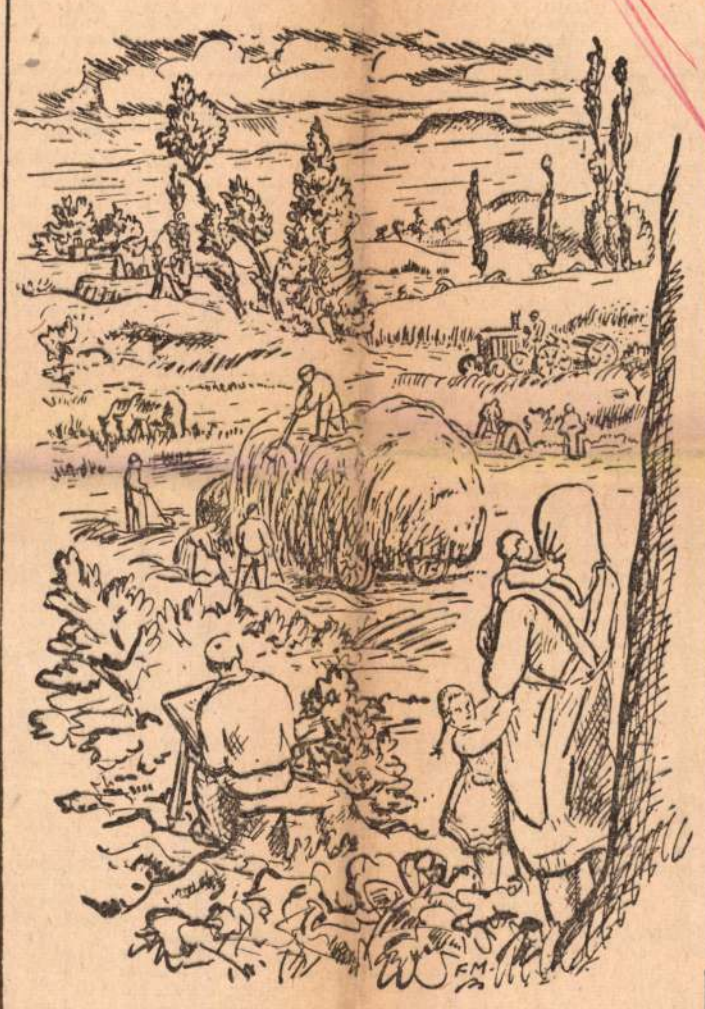

FARKASHÁZY MIKLÓS VÁZLATKÖNYVÉBŐL

TÜCSÖK ÉS BOGÁR NYELVÜNKBEN

Claquehutes Frigyes és fia

A Borsszem Jankónak, a századforduló híres vicclapjának egyik állandó figurája volt *Claquehutes Frigyes*, az agg riporter, aki fiát oktatja az újságírás mesterségére.

Ennek az oktatásnak az volt a lényege, hogy újságírónál mindig készen kell állni a sablonos kifejezéseknek az élet minden alkalmára.

Az öreg kérdezett, a fiú rávágta a feleletet. Egy képviselői beszámolót például így dolgoztak fel:

— Mit tartott szeretett képviselőnk a városháza előtt?

Szeretett képviselőnk a városháza előtt beszámoló beszédet tartott.

— Milyen szabású volt a szónoklat?

A szónoklat nagyszabású volt.

— Mit tett szeretett képviselőnk beszámolója során?

Szeretett képviselőnk beszámolója során nagyfontosságú politikai kijelentéseket tett.

— A beszéd mit szült?

A beszéd óriási lelkesedést szült.

— Melyet mi követett?

Melyet kétszáz terítékü bankett követett.

— Miben folyt le a lakoma?

A lakoma a városháza díszermében és fesztelen ünnepi hangulatban folyt le.

— Szeretett képviselőnk a lakoma végén mit emelt?

Szeretett képviselőnk a lakoma végén szót emelt.

— És mit mondott városunk hölgyeire?

És városunk hölgyeire felköszöntőt mondott.

— Szeretett képviselőnk mivel távozott városunkból?

Szeretett képviselőnk jólesö örömmel és hajnali gyorsvonattal távozott városunkból.

*

Hogyan oktatná ma Claquehutes Frigyes a fiát? Például ha irodalmi kritikát iratna vele...

— Mivel vesszük kezünkbe a fiatal író regényét?

A fiatal író regényét élénk érdeklődéssel vesszük kezünkbe.

— És mit nem tudunk?

És nem tudjuk letenni.

— Mit jelent ez a regény az író pályáján?

Ez a regény az író pályáján új állomást jelent.

— Hova vezet a regény?

A regény a falusi osztályharc területére vezet.

— Az író mivel raizolta meg hősét?

Az író nagy gonddal rajzolta meg hősét.

— Min fakadt ez az ábrázolás?

Ez az ábrázolás a reális élet talaján fakadt.

— A hősnek mijét ragadta meg a szerző?

A szerző megragadta a hős tipikus tulajdonságait.

— És mit vont meg?

És megvonta a határt az egyéni és tipikus vonások között.

— Rá kell azonban mutatnunk a regény néhány hiányosságára.

Rá kell azonban mutatnunk a regény néhány hiányosságára.

— Amelyek azonban mit nem tudnak elhomályosítani?

Amelyek azonban nem tudják elhomályosítani határozott értékeit.

— A szerző gyakran mibe esik?

A szerző gyakran a sematikus ábrázolás hibájába esik.

— Mit nem sikerült levetkőznie?

Nem sikerült levetkőznie bizonyos egyoldalúságot.

— A szerelem és családi élet mije hiányzik a regényből?

A szerelem és családi élet elmélyült ábrázolása hiányzik a regényből.

— A kritikus mivel teszi le a könyvet?

A kritikus azzal a meggyőződéssel teszi le a könyvet, hogy a szerző a regényben egyensúlyba hozta a jó és rossz oldalakat.

— A regény méltó miben jelent meg?

A regény méltó köntösben jelent meg.

Vargha Balázs

Nyereménybetétkönyvek sorsolása

július 9-én Egerben
július 12-én Hódmezővásárhelyen
július 15-én Szekszárdon
július 19-én Budapesten

Kisorsolásra kerülnek az 1951 február 1-től kezdődően 1952 június 30-ig bezárólag váltott és a sorsolás napján is betétet tartalmazó nyereménybetétkönyvek.

Egerben a Heves megyében váltott, Hódmezővásárhelyen a Csongrád megyében váltott, Szekszárdon a Tolna megyében váltott, Budapesten az ország többi részében és a fővárosban váltott nyereménybetétkönyveket sorsolják.

A sorsolás nyilvános!

— Tizenegy budapesti parkban könyvsátrat állított fel a Fővárosi Szabó Ervin könyvtár. Különösen nagy érdeklődést váltottak ki a sátrak a tanulóifjúság között s igen nagy a forgalom a Károlyi-kertben, a Béke-téren és a Csajkovszkij-parkban felállított sátraknál.

Magyar könyv Koreáról

Méray Tibor: „Tanúságtétel"

Kevés könyv tarthat ma annyi érdeklődésre igényt, mint Méray Tibor írásainak gyűjteménye, a harcoló Koreáról. És kevés könyvet tehetünk le oly megtisztult, oly felemelő érzésekkel, mint az övét.

Tiszta, szép könyv ez a gyűjtemény, szenvedélyes pártossága a kifejezés egyszerűségével, harcossága pedig az ügyében biztos ember öntudatos higgadtságával párosul. Méray Tibor riportjai példát mutathatnak arra, hogyan írjon az író, amikor témájának nagysága és fontossága minduntalan a lelkesedés pátoszát, emfázisát sugallná. De ez a pátosz, ez az emfázis egykönnyen eltakarhatná olvasói elől a *valóságot*, mely ma, Koreában nagyszerűbb minden szónál. Az írónak — miközben szíve teli odaadó lelkesedéssel és szenvedélyes gyűlölettel — arra kell ilyenkor ügyelnie, hogy a valóság a maga jellegzetes és gazdag, hősi és csodálatos mivoltában, a tények és adatok sokatmondó egyszerűségében bontakozzék ki. Ezt a feladatot Méray hiánytalanul megoldotta. Helyenként szűkszavú előadásmódja lépten-nyomon az emberi nagyság hasonlíthatatlan példáit tárja fől. Mindaz, amiről beszámol, csak méginkább megrendítővé válik szavának egyszerűsége miatt.

Néha úgy érezzük, e könyv hangnemét, előadásmódját maga a nép sugallja, melyről írásai szólnak. Hősiesség és szerénység párosul mindkét testvér-népben, melyek ma az emberiség jövőjéért harcolnak az imperializmus ellen. És a könyv kevés epizódját érezzük oly jellemzőnek, mint azt, amikor a kínai önkéntesek szinte röstelkedően hallgatnak arról, ahogyan még otthonában, még elárvult földjein is segítik a koreai népet. Pedig: »ha egy kínai katona megfőz egy lábas rizst a konyhánkban, akkor egy hétig nem kell fát vágnunk. Ha egy kínai önkéntes kimossa a ruháját az udvarunkban, akkor három napig nem kell vizet hordanunk« — mondják a koreai asszonyok. És a könyv épp az ilyen sommásan jellemző, s ugyanakkor költői megfogalmazásokban gazdag.

Méray könyvének egyik legfőbb érdeme és érdekessége, hogy az *egyszerű emberekről* tud hiteles, szemléletes képet rajzolni. Riportja, mely a Csocsaládról szól, akiknek a háza előtt még sohasem volt járhatatlan az út: a kötet legjobb írásai közé tartozik. És ugyanilyen lebilincselőek aprólékos, élesszemű megfigyelései, melyekkel a koreai élet *mindennapi* jelenségeit, részleteit tartja számon: egy nyomda munkáját, városok utcáinak, piacainak látványát stb. A riportkönyv ilyenféle, realista részletei miatt válik igazán gazdaggá és élővé a harcoló Korea képe — annak a népnek képe, melyet a harctereken és sziklák közé, föld alá fúrt otthonaiban oly nagynak és hősnek látunk. És a koreai mindennapok apró jelenségei nyernek megkapó, megindító erőt az olyan fejezetekben, mint például a koreai iskoláról, a koreai úttörőkről szóló.

Méray arcképet rajzol egyik írásában Szal Csang Szik-ről, a költőről — és sajnálhatjuk, hogy könyve nem bővelkedik még az ilyen arcképekben. Mert ez a néhányoldalas írás egy egész regény anyagát foglalja össze. »Egy ember fejlődése« — ezt a címet is adhatnók írásának, mely az alapos angolszász műveltséggel rendelkező költő útját tárja elénk — útkereséseit, önmagára ébredését és harcos, önfeláldozó egyesülését népével, melyből ezentúl írásainak ihletét meríti. A délkoreai értelmiség helyzetének, sorsának micsoda sötétségébe világít csupán az a kis adat is, hogy Szal Csang Szik Romeo és Júlia, valamint Hamlet fordítását betiltotta, elkobozta a Li Szin Man-kormány. És mennyire tanulságos a koreai költő munkamódszere is, mellyel megalkotja a Rákosi-kórház dolgozóinak ajánlott költeményét.

Szeretnők, ha Méray Tibor későbbi írásaiban még sok ilyen arcképpel, fejlődés-képpel találkoznánk, koreai munkások és tudósok, parasztok és művészek, értelmiségiek sorsának, életének képével.

Ha a koreai nép nagyságát rendkívül alapos eszközökkel ábrázolja, érzékelteti Méray, — nem kevesebb jellemzéssel és valósággal rajzolja meg az *ellenség* arcát is, ezt a visszataszítóan döbbentő, s a Felszabadulás előtti évekből annyira ismerős arcot. A *fasizmus* arca ez, — az embertelen brutalitásé, a faji gőgé, elbizakodottságé, az állati kegyetlenségé, a mohó, harácsoló, alja ösztönöké. Annak az Amerikának arcába tekinthetünk a fogolytáborról szóló írásokban, melyen már kiütköznek a rothadó kapitalizmus tünetei, — melyet már lezüllesztett egy embertelen társadalmi rend. És ezeknek az arcoknak sorában egyedül üdítő csak azoké, »*akiknek kinyílt a szemük*«, s akik a *béketábor* oldalára állva, Amerikában, Angliában, Törökországban kell hogy harcoljanak valamikor egy új barbárság, — s egy éppen nem új embertelenség amerikai stílusa, szemlélete ellen. »*Kivel tartotok, kultúra mesterei?*« — kérdi az író, Gorkij szavával, amikor a koreai múzeumok kifosztott tárlóin, a szétdúlt, ősi műemlékeken, a legyilkolt koreai tudósok és költők sírjain, — a »humanizmussal« kérkedő ENSZ-seregek művén körültekint. Erre a kérdésre önmaga felel meg, annak a fiatal tudósnak képével, aki az amerikaiak által lerombolt egyik műemlék restaurálási terveit készíti, már most, a háború befejezése előtt.

Sőtér István

A HÉT KÖNYVEI

SZIKRA KÖNYVKIADÓ:

V. I. Lenin Művei. 25. kötet, 1917 június—szeptember. 580 old., kötve 18.— Ft.

Nyegyelin: A szocialista mezőgazdaság és további fejlődésének útja. 99 old. 3.— Ft.

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ:

Gergely Sándor: Szakadék szélén. — Hív az erdő. (Elbeszélések.) 88 old. 1.70 Ft.

Jókai Mór: A szabadságért. (Elbeszélések.) 88 old. 1.30 Ft.

Tömörkény István: Kétkézi munkások. (Elbeszélések.) Második kiadás. 194. old., kötve 16.— Ft.

IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ:

Defoe: Robinson. (Ifjúsági regény.) 232 old., kötve 14.— Ft.

Lestyán Sándor: A nyolcadik pont. 224 old., kötve 12.50 Ft.

A mi iskolánk. (Kifestőkönyv.) 22 old. 6.— Ft.

Népek meséi. 139. old., kötve 12.— Ft.

Sztálinváros. (Kifestőkönyv.) 22 old. 6.— Ft.

Új mesekönyv. Irták Ács Kató, Bátori Irén, Bihari Klára stb. 207 old., kötve 16.— Ft.

ÚJ MAGYAR KÖNYVKIADÓ:

Poltorackij: Úton és otthon. (Karcolatok.) 188 old., kötve 11.50 Ft.

Vasziljevszkaja: Ének a vizek fölött. (Regény.) 492 old., kötve 27.50 Ft.

MŰVELT NÉP KÖNYVKIADÓ:

Barg: Cromwell és kora. 285 old., kötve 22.— Ft.

Goncsarov: A „Pallada" fregatt. 724 old., kötve 42.50 Ft.

Öveges József: Az élő fizika. 340 old., kötve 23.50 Ft.

Tábori Róbert: A zseblámpától a rádióig. 158 old. kötve 13.50 Ft.

RÁDIÓBÍRÁLAT

PÉNTEK. Mintha a nyári hőség elbágyasztotta volna a műsort. (Napok óta szintelen.) A legérdekesebbet a riportrészben kaptuk. Megszólaltatták Porpáczy Aladárt, a fertődi kísérleti állomás tudós vezetőjét, aki »zamatos« felvilágosítást adott a gyümölcsökről, többek között a szedermálnáról. Az új gyümölcs a közönséges útszéli hamvasszeder és a kiváló málna keresztezéséből született. — Kissé hosszúra nyúlt az egyébként értelmes dolgozat: a legjobb magyar mozdonyvezetőről. — Kora reggel, mint operaénekesek, délelőtt, mint operettművészek, délután pedig, mint magyar dalelőadók szerepeltek a mikrofon előtt: Sándor Judit és Melis György. Remek művészek, de módjával kell adagolni még őket is, akár hanglemezről, akár pedig »élő« adásban. Melis hangját még estefelé is hallottuk. (Ne értsük félre egymást, nem a kitűnő művészeket hibáztatjuk!)

Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója
Szerkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatali és hirdetési osztály: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Hirdetési osztály csekkszámla száma: 61.080. — Terjeszti: Posta Központi Hirlap Iroda, Budapest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetőket a kerületi kézbesítő hivatalok kezelik, vidéken a helyi postahivatal. — Központi előfizető szolgálat: 183—022. — Előfizetési díj egy hóra 12 Ft., negyedévre 36 Ft. — Előfizetések csekszámlaszáma: 61.030. Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

RÁDIÓ

Villanygramofon jó állapotban eladó. XI. Badacsony-u. 7. I. em. 3—4.

Rádiót vennék, vi. lagvevőt és lemezjátszót. Pannonia-u. 30. I. 3. T.: 204—522.

EXPRESS-JAVÍTÁSOK vidékieknek soronkívül is vállal jótállással **Rádió Express Szervisz** VI., Lenin-körút 92. Tel.: 122—355.

Világvevő márkás rádiót veszek. Garay-tér 18. — Tel.: 420—464.

Rádiót priváttól készpénzért veszek. Thököly-út 5. Tel: 427—027

Rádióját lakásában szakszerűen megjavítom. Kollégáknak is. 310—417 Hajnal.

Orion nyujtottsávos sürgősen eladó, privátnak. XIV. Semsey Andor 10. I. 4.

Standard rádió világvevő, nyujtottsávos külön zeneszekrény, külföldi mesterhegedű, eladók. Török, Szabó Ilonka-u. 12. Délután 5 órától.

Varázsszemes modern rádió eladó. — Majakovszkij-u. 98/b I. 11.

Univerzális világvevő zenegép eladó. Döbrentei-u. nyolc. második lépcső. II. 3.

Rádiót vennék priváttól, lehetőleg sávnyujtósat. Litványi, Madách Imre út 12. (223—165.)

Világvevő rádió, kifogástalan állapotban eladó. Korda, Galamb-utca 3.

Zenegép 7+2 lámpás Standard csúcsszuper, kitünő állapotban, szép kivitelben eladó. XII. Csaba-utca 24/a. T.: 358—500.

Siemens gramofonos csúcsszuper világvevő eladó. — Hétfőtől: Váci-u. 23 (387—107.)

Művész, szórakoztató lemezeim eladom. 8—11 vasárnap. Miksa-u. 7. I. 1 420—845.

Univerzális világvevő rádió sürgősen eladó. V. Falk Miksa 4. II. 3.

Használt
RÁDIÓT és ZENEGÉPET
vásárol a
34. sz.
KERAVILL
bolt.
VI. Nagymező-utca 14.
Tel.: 224—845.

Rádió, gramofon és lemezváltókészülékek speciális **JAVÍTÁSA** helyszínen is (4 napon belül). **Villany- és csillárszerelés.** CSILLÁRSZÖVETKEZET FIÓKJAI: XIII. Jászai Mariter 4/a. Margithídnál. Tel.: 310—018. **Átvevőhelyek:** XIII. Csáky-u. 1. (110—754.) XIII. Dózsa György-út 126. (202—926.)

Orion nyujtottsávos zeneszekrény eladó. Esténként megtekinthető: XII., Hunu. 4/a. fszt. 3.

Nyujtottsávos gyönyörü világvevő, nagyon olcsón, hétfőtől: Pannonia-u. 30. I. 3.

Siemens 443 VG2 originál zafir Ia zenegép eladó. Tel.: 364—245. XII. Gábor Áron-utca 17.

Hanglemez gyüjteményemet (szimfoniák, operák és tánclemezek) és His Masters gramofonomat olcsón eladnám. Megtekinthető kizárólag hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 5—8-ig: Sallai Imre-u. 24. V., 3. T.: 401—662.

999 Orion 8 csöves váltóáramú 1800.— Ft. Akácfa 37—39. II. 5.

Világvevő rádióm olcsón eladó. Rottenbiller-u. 5/b. f. 3.

Művész- és tánclemezek eladók. XII. Szendrő-u. 32.

Export Orion univerzál négylámpás világvevő, alig használt eladó. Vasárnap 9—2-ig. Mártirok-útja 50. III. 5.

Blaupunkt nyolclámpás eredeti berlini nyomógombos csúcsszuper eladó. Kisebbet átveszek. Thököly-út 5. Tel.: 427—427. hétfőtől.

FOTÓ, OPTIKA

HASZNÁLT
LABORATÓRIUM felszereléseket
Kodasol reflektorokat, spott lámpákat, kézi reflektorokat, kondensorokat, objektíveket, állványokat, nagyító készülékeket vásárol Budapesten az
Ofotért
7. sz. bolt Somogyi Béla-út 14
2. sz. bolt Múzeum-körút 13.
5. sz. bolt Sztálin-út 31.

Kine Exacta 2.9-es optikával és „Optimus" univerzális és autófokuszos nagyítógép eladó. Majakovszkij-u. 1/b. fsz. 3

Előhívó tankokat
5, 10, 25, 35, 70 literest vásárol az
Ofotért
2. sz. bolt, Múzeum-körút 13.
7. sz bolt, Somogyi Béla-út 14

Voigtländer Bessa 6x6, 3.5 Skopárral, készenléti táskával jutányosan. Nagyné, Szív-u. 59. fszt. 8/a.

Fényképezőgépet vennék, távolságmérőset, priváttól. Tóth. Gizella-út 33/a

Komolyabb kisfilmes fényképezőgép eladó. Petőfi S.-u. 2. Portás.

1:3.5 Zorkij eladó. Teve-u. 49. fszt. 7.

Welta 2.8-as Compur távmérős eladó. Vasárnap 9—2-ig: Mártirok-útja 50. III. 5.

Tenax II. Sonnárral és Reichert mikroszkóp eladó. VIII. József-krt. 59. III. 14. Magyar. 143-741.

Baldina 2.9 Xenár, prima eladó. Rózsadomb, Pénteki, Molnár-u. 12. I. 6.

RUHÁZAT

Fiúruhát, télikabátot vennék. Csanády utca 11. II. 3. Tel.: 315—279. Öt óra után

Sötét férfi ruhát, télikabátot középtermetre vennék. — Király-u. 60. Tel.: 423—330.

Női ruhák, kabátok, pongyolák, 39-es cipők, egy kis jégszekrény, privátnak eladók. Hétfőn egész nap: Pannonia-utca 6. II. emelet. Kincs.

KERÉKPÁR

Superluxus felszerelésü Wanderer férfikerékpár igényesnek eladó. Kol. tay György, Bp. VI. Székely Bertalan-u. 10. II. 29. D. u. 6-tól.

Veszek jókarban lévő, 28-as női kerékpárt. X. Mádi-u. 11/b. Tel.: 348—000.

Feles leányka kerékpárt vennék. — Gaál Istvánné, Csalogány 52.

Egy női és egy férfi kerékpár eladó. Cím: Makarenko-u. 12. I. 7. Kiss.

EGYÉB JÁRMŰ

„Kalóz" vitorlás, 125-ös Istros oldalmotorral együtt, kifogástalan állapotban olcsón eladó. Bilibok Péter, Balatonszabadi, Fürdőtelep.

„Kalóz" típusú vitorlás, kifogástalan eladó. Siófok, B. H. kikötő, dr. Szirtes Miklós

Betegtolókocsi eladó. IX. Tüzoltó-u. 82. Farkas.

Betegtolókocsit minden kivitelben, szobai WC-t, betegkordszéket, gyermekkerékpárt minden nagyságban, férfi és női kerékpárt készítek. — Minták megtekinthetők. Rökk Szilárd utca 23. Stefka

Eladó modern csónakfarmotor igényesnek, nagyobbra elcserélhető. IX. Mester-u. 39. IV. 9. 130—742. 21 órától. Szegedi.

4 személyes mahagóni verseny motorcsónaktest (sikló), 1 db „Kalóz" vitorlás, komplett, mindkettő prima állapotban. Dallos, Siófok. Halásztelep.

Prima állapotban lévő fehér sportkocsi eladó. VIII. Szabóky-u. 12. Tóth. D. u. 4-től.

Kétpárevezős használt kielboot, kisméretű páncélszekrény, két darab faágy sodronnyal és egy jégszekrény eladó. Roskovenszky, Mária-tér 5.

CSEPEL MOTORKERÉKPÁR tulajdonosokat ÉRTESÍTJÜK, hogy a hangtompítók, melyekre a Rendőrség által kiadott csendrendelet miatt van szükség, raktárunkba megérkeztek. Felhívjuk figyelmüket arra, hogy saját érdekükben a legsürgősebben szereltessék fel. Felszereltethető: **V. sz. Autójavító Vállalat, Csepel motorkerékpár service,** XIII. Lehel-utca 2.

Eladó mély gyermekkocsi. Pozsonyi-út 52. III. 1.

Tente gyermek sportkocsi eladó. — Sallai Imre-u. 15/B. III. em. 1.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Irógép-, számológépjavítás: Goldberger, Jókai-u. tizenegy. Bejárat Lenin-krt. 94. alatt udvarban. Tel.: 12—12—84.

Irógépjavítás, karbantartás: Kovács műszerész. Kertész-utca 46. Tel.: 428—141.

Használt
írógépet, számológépet, pénztárgépet
készpénzért vásárol
Irodagépipari Vállalat,
Bécsi-utca 8. sz.

Kézi számológépet
VENNÉNK.
Telefon hétfőtől: 355—715. 155—820.

VARRÓGÉP

Varrógép, Singer süllyesztős eladó. — Bérkocsis-utca 21, II. 16

Singer süllyesztős jókarban eladó. — Wesselényi-utca 36. Hétfőtől.

Mindenféle varrógépek szakszerű javítását vállalja: Bachrach szaküzlet. Dohány utca hatvankettő. Tel.: 222—687.

Háztartási varrógépet vennék (karikahajósat): Reich. Wesselényi-u. 18. — Tel: 421—033.

Süllyesztős varrógép eladó. Bródy Sándor-utca 27. Virágüzlet mellett.

Süllyesztős Singer varrógép, eladó! — Dohány-utca 58. fsz. Hétfőn.

Varrógépet veszek, karikahajósat, háztartásit. Weiner, Amerikai-út 85. Tel.: 296—889.

MŰSZER

Orvoskozmetikai bútorok, arcgőzölő, műszerszekrény, kezelőszék, műszerasztal eladó. Déryné, XVI. Róna-utca százharmincegy.

Fogászati, nőgyógyászati műszerek, fúrógép, vérnyomásmérők, sterilizátorok, gumikötény, táska eladók. Kettőötvenhat — nullahetvenhat, Fadrusz-u. 18.

Földzárlatkereső műszert keresünk megvételre. III. Építőipari Javító és Tatarozó Vállalat, III. Szőlő-u. 7—9. — Tel.: 163—016.

Használt íróasztalt, rajzasztalt megvételre keresünk. „Sürgős 41" jeligés leveleket a Magyar Nemzet Kiadóhivatalába.

GÉP, SZERSZÁM

Keresünk azonnali megvételre 2 darab használt motorhajtásos, oszlopos fúrógépet, lehetőleg motorral együtt, 20 mm-es lyukfúrásig. Tüzelőanyag Szállítási Vállalat, VII. ker. Thököly-út 18. II. 42. sz.

Személygépkocsi fűtőberendezést (vizzel) vásárolnánk, 12 voltosat. Állami Biztosító, IX. Üllői-út 1. Tel.: 187—564.

Ékszíjat ezerhétszázötven ezernyolcszáz külméretű, hosszúságú, huszonöt szélességűt, prima állapotút keres megvételre azonnal: Tüzoltóság Kecel

Használt vagy új anyagot keresünk: 120 fm. 80 belvilágú **vörösrézcsövet,** 16 db tömszelencés **bronzcsapot,** 1 db 60 átm. csatlakozású bronz centrifugál **szivattyút,** vagy ezek nyers öntvényeit Bejelentés: Bpesti Szesz-, Élesztőgyár, Budapest, IX. Ipar-utca 15. Tel.: 331—240

Keresünk megvételre 220 V-os vixelőgépet. Telefon hétfőtől: 258—029.

Keresünk végig mm beosztású 10—30 m-es acél mérőszalagot. Ajánlatok Mávag, Keleti postahivatal, fiók 136, v. 343-758 sz. telefonon.

Használt 55 mm Fonó-féle fúróberendezést, vagy ehhez hasonló berendezést veszünk. Cím: Középterv, Bp., Rákóczi-út 58. 223—058. 221—260. Gazdasági Osztály.

Körüveg-vágó gyémántot veszünk. — Cím: Védőszemüveg KTSZ. Horn Ede-utca 16.

RÉGI KÖNYVEK

Jókai sorozatot jó állapotban vennék. Levélbeni megkeresést: Czechner, XIII. Reitter Ferenc utca 94/B.

Könyvtáramból eladnám 110 kötetes Jókai sorozatot, néhány szépirodalmi könyvet. XIII. k. Gogol-u. (volt Zápolya) 18. földsz. 2. Horváth. Délután 3—8.

SZOBA, ELLÁTÁS

Otthont keresek, szerény ellátással, egészséges nyugdtanító. Markos, Miskolc, Bádogos-u. 4.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

Rózsadombi nagykertes villában gyermekek nyaralását vállalom. Bolyai-u. 13.

Gyermeket Mátyásföldön tisztviselő család nyaralásra vállalna. Tel. 19-től: 180—381.

Kertes házba gyermeket gondozásba vennék. Havi 350-ért. XVI. Sashalom. Viola-u. 9

Gyermeknyaraltatás pasaréti villában, pedagógus felügyelete mellett. 364-072.

Subalpin levegőjü vidéken kisfiút nyaraltatok. Pecöz. liné, Kőszeg, Rajnis-utca 8.

Balatonmenti nyaralásért adnék hegyvidéki gyümölcsösbenit cserébe. Balás, Újdiósgyőr, Zalka M.-u. 2.

Szabadsághegyi villába gyermekeket 4—8 éves korig magamhoz vennék üdülésre. Giglerné, XII. ker. Mátyáskirály-út 12.

9 éves fiamat hegyvidékre nyaralni adnám. „Főmérnök" jeligére főkiadóba.

Víkendház kiadó Római-parton, Vöröshadsereg-útja 17. 10—11 között. Tel.: 360—640.

Egy-két nő részére hegyvidéki falun szoba kiadó, konyha használattal. — Cím: Márton Edéné, Kővágószőllős.

FÉRFI ÁLLÁS

Szombathelyi Lakkarbantartó Szövetkezet gyakorlott építésvezetőket azonnali belépésre felvesz. Jelentkezés: Szhelv Lakkarbantartó Szövetkezet, Köztársaság-tér 26. sz.

Kazánfűtőt felveszünk. Vegyi és Porfestékipari Vállalat, Budapest, IV. ker. — (Újpest) Váci-út 75. sz.

Az Ujlaki Téglagyár építkezéshez segédmunkásokat azonnal felveszünk. Jelentkezni lehet a 41/1 Építkezési Vállalatnál, József Attila-u. 18. III. 11. Darvas elvtársnál és az Ujlaki Téglagyárban. III. Bécsi-út 136. Hódi elvtársnál

Betonárugyártás és szállításhoz segédmunkásokat felveszünk, szakmunkára betanítjuk. Épületelemgyár, Bp., XI. Budafoki-út 78. — Vidéki dolgozók részére szállást biztosítunk, az összes dolgozók részére korszerű konyha, bölcsőde, kultúrterem és sportpálya áll rendelkezésre.

Lópatkoló kovácsot felveszünk. Üzletépítési és Berendező Vállalat. Bpest, IX. Máriássy-utca 4—6. Tel.: 141—650.

Esztergályost azonnal felvesz. Csepeli Papírgyár. XXI. Duna utca 42.

Sírásó-temetőőrt keresünk. Javadalmazása: kollektív szerint, szolgálati lakással és konyhakerttel. Jelentkezés 16—18 óra között: X. Gránátos-u. 12. Nyugdíjas és lakással rendelkezők előnyben részesülnek. (28-as villamos végállomásnál.)

Nagyvállalat keres vidékre, nagy gyakorlattal rendelkező szerszámlakatosokat, menet és univerzális köszörüsöket, automata gépbeállítókat, főkönyvvelőhelyettest, gépipari előkalkulátort, pénzügyi osztályvezetőt, kiváló gyors- és gépírónőket. Jelentkezés életrajzzal: V. Arany János-u. 16. sz. Tel.: 123—192.

Megbízható, komoly nyugdíjas, portás, kapus, telefonos, raktárkezelő, strand gondnok, vagy ehhez hasonló, nem nehéz fizikai munkát igénylő állást keres. Munkakönyvem van. Esetleg csere lakás. Aranyos József, XVIII. Plőrinc. Állami t. 174/3.

Nagykőrösi Konzervgyár energetikust keres. — Mérnök vagy technikus jelentkezését kéri. Cím: Nagykőrös, III. Örkényi-u. 65/67.

SZERSZÁMLAKATOS, GÉPLAKATOS, SZERELŐLAKATOS, LEMEZLAKATOS szakmunkásokat, FÉRFI SEGÉDMUNKÁSOKAT, műveletitervező MÉRNÖKÖT, v. TECHNIKUST, gyártáselőkészítő, tervező és részlettervező TECHNIKUSOKAT felvesz: Mosógépiberendezéseket Gyártó Vállalat, Bpest, XIII. Szt. László-u. 87/b.

Kereskedő, építő és faipari anyagismerettel, augusztus 1-re állást vállal, csak Budapest területén. Hidegné, VII. Verseny utca 6. I. 24.

Söripari Szállítási Vállalat vaseszter gályosokat, autószerelőket, kocsisokat, lóápolókat, segédmunkásokat keres Jelentkezés: Budapest, X. Maglódi-út 17. Munkaerőgazdálkodás.

A 43. sz. Állami Építőipari Tröszt keres vidéki vállalata részére **FŐKÖNYVELŐT.** Részletes, kézirásos önéletrajz: Budapest, XIII. Jászai Mari-tér 6. szám alá küldendő.

Számvitel minden ágában nagy gyakorlattal rendelkező könyvelési osztályvezetőt azonnali belépésre keres iparvállalat. Tel.: 200—381. 201—185.

Férfi segédmunkásokat felveszünk. Vegyicikket Kiszerelő Vállalat. Bpest, VIII. Szentkirályi-u. 8.

Műszaki anyagbeszerzői, technikusi állást keres, vidéki kiutazást vállal revizor-könyvelő. Kelényi, Toborzó-utca 2. — Tel.: 403—815.

Gépkocsimosót keres azonnali belépésre garage. Cím: V. Hold-u. 17.

Elcserélném Thököly-út 49. sz. alatt lévő házfelügyelőséget megfelelő lakásért.

Géplakatosokat, villanyszerelőket, segédmunkásokat felvesz Budapesti Lenfonógyár, Karolina-út 17. Műszaki Osztály.

Vidéki nagyüzemnek pesti ügyeit, anyagbeszerzését, esetleg ottani raktárának vezetését vállalja nagy gyakorlattal, anyag és áruismerettel rendelkező volt műszaki és vaskereskedő. Bárdos, József-krt. 42. Tel.: 330—445.

Elcserélném két nagyszoba konyha, házfelügyelőségemet, mely jövedelme 500.— Ft, hasonlóra, vagy egyszoba hallosra. Budapest, VIII. Berzsenyi-u. 3.

Elcserélem Vérmezőnél lévő, világos, komfortos lakással bíró házfelügyelőségem, 1 vagy 2 szobás lakásért. (Gáz van.) I. Krisztina-krt. 51.

Nagyobb házfelügyelőséget keresek kétszobás komfortos lakásért. T.: 425—232 reggel.

Vasesztergályos hozzájárulással elhelyezkedne, kizárólag XIII. kerületben. — Karbantartónak, beállítónak, Meósnak. Egervári, Fáy-u. 88.

Elcserélném jövedelmező 2 szobás házfelügyelőségem lakásra. Majakovszkij-u. 44.

Géplakatos állandó alkalmazást nyer Másolópapírgyárban. XIII. Teve-u. 41.

Vasesztergályos állandó alkalmazást nyer Másolópapírgyárban. XIII. Teve-u. 41.

Modern házfelügyelőségemet elcserélném komfortos lakásért. VIII. Mária-utca 3/b.

Házfelügyelőségemet elcserélném utcai lakásért. Bp., V. Kossuth Lajos-u. 2.

Felvételre keresünk karbantartási és saját rezsi felújítási munkákra csakis **elsőrangú szakmunkásokat:** rézműves, lakatos, esztergályos, hegesztő szakmában. Vasipari alapbér, prémium. Jelentkezés korhatár nélkül Budapesti Szesz- Élesztő és Likőrgyár — Budapest, XXII. (Budafok). Gyár-u. 7—13 Tel.: 469—794.

Vállalatunk keres CSŐSZERELŐ HEGESZTŐT. Jelentkezni lehet a **Budapesti Konzervgyárban** Budapest, X., Maglódi-u. 47. sz. alatt.

Takarítási és egyéb munkákra Református Egyházközség, Bpest, Róna-u. 197. fizetéssel, lakás, fűtés, világítással keres, lehetőleg nyugdíjas házaspárt, budapesti lakáscserével. Megbeszélés reggel 8—10 között.

Építőipari gyakorlattal és anyagismerettel bíró **ANYAGBESZERZŐT,** aki az anyagbeszerzés mai ügyvitelében teljesen jártas **felvesz** budapesti vállalat Ajánlatokat gyakorlat feltüntetésével **„Építőipar 92"** jeligére főkiadóba.

ÁLLANDÓ MUNKÁRA felveszünk: **LERAKÓ MUNKÁSOKAT, KOVÁCSOKAT, HAJTÓKAT és KOCSIFÉNYEZŐKET** Tüzelőanyag Szállítási V. — VII, Thököly-út 18. Munkaerőgazdálkodás.

Budapesti nagyvállalat azonnali belépéssel alkalmaz tárgyalóképes kereskedelmi gyakorlattal rendelkező kartársakat és kartársnőket. Leveleket „Zártkeret" jeligére a főkiadóba.

SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓ, ÉPÜLETLAKATOS, KŐMŰVES szakmunkásokat, valamint segédmunkásokat kizárólag budapesti munkáinkra felveszünk. Munkakönyv szükséges. Üzemi étkezés. Vidékieknek díjtalan szállás és utazási kedvezmény. **Építőipari Vállalat,** Bpest, XII, Malinovszky-fasor 20.

Nagyobb házfelügyelőségem 2 szoba komfortos lakásért elcserélem. VIII. Lujza-u. 26.

Elcserélném két üzemi (gyártási) tervezési, húsz éven felüli igazolható eredményes gyakorlattal elhelyezkedne. Takács János, XI. Fadrusz 26/a.

Elcserélném házfelügyelőségemet főbérleti, gázos lakásért. IX. Ipar-u. 4/b.

Elcserélném jól jövedelmező, 2 szobás, komfortos házfelügyelőségem Budán, Széna-tér környékén egy szoba hallos lakásra. Gallai, VIII. Erdélyi-utca 10.

Házfelügyelőségem elcserélem lakásért, vagy házfelügyelőségért, gáz legyen. II. Nyúl-u. 24.

TEFU tarifőrt, nagy munkabírásút, mellékfoglalkozásra keresünk. „Tökéletes szakember" jeligére főkiadóba.

Engedéllyel rendelkező **LŐHAJTÓKAT** és egy **LŐPATKOLÓT** felveszünk. Jelentkezés a **42/4 sz. Építőipari Vállalat munkaügyi csoportjánál,** Bp., V. Somogyi Béla-út 24. félem.

Bútorasztalosokat azonnali belépéssel felveszünk. VII. Kazinczy-u. 27.

Szijvarrókat és segédmunkásokat felveszünk. Jelentkezés reggel 7 órától: Duna Selyemfonalelőkészítőgyárban, XI., Ibrahim-u. 27.

Főkönyvelőt keresünk Budapestre C., Kaposvárra D., Győrbe E. kategóriájú vállalathoz. — „Sürgős" jeligére a főkiadóba.

Traktorvezetőket felvesz Mávag Mozdony- és Gépgyár. Kőbányai-út 21. — Jelentkezés: VI. kapú, garázsvezetőnél.

Kereskedelmi érzékkel bíró, tárgyalóképes munkatársat felveszünk teljesítménybérrel. „Budapesti Nagyvállalat" jeligére, főkiadóba.

Fekvő kazánhoz fűtő felvétetik. Jelentkezés: Bp., Révay-u. 12. Személyzeti osztály.

Fémnyomók felvétetnek a Világítástechnikai Vállalatnál. Bp., XIV. Francia-út 11.

Esztergályosok, géplakatosok, villanyszerelők, elektrőműszerészek, férfi segédmunkások, azonnal felvétetnek. Rézhengerművek, XIII., Párkány-utca 1460 hrsz. Sztálin-hídnál.

NŐI ÁLLÁS

„Meridor" kötőkészülékkel gyorsan, szépen köthet, mintázhat. Ismertető díjtalan. Múzeum-körút 10.

Tárgyalóképes nőket és férfiakat jól jövedelmező munkára felvesz állami vállalat. Jelentkezés Tatabánya III. (volt Felsőgalla), Szabadság-tér 12.

Nyolchónapos gyerekmellé bejárónőt azonnalra felveszek. Marx-tér 5. III. 7.

26 éves nő, 7 éves nőiszabó gyakorlattal, kevés gépgyorsírás tudással állást keres. XIV. Várna-utca 9. III. 55

Gondviselést vállalok vidéki otthonban. Sasváriné, Orosháza, Tátra-u. egy.

Nevelőnő nyelvtudással ajánlkozik bejárónak is. Cser hát-u. 24. fsz. 2.

Kereskedelmi érzékkel bíró, tárgyalóképes munkatársat felveszünk teljesítménybérrel. „Budapesti Nagyvállalat" jeligére főkiadóba.

Budapesti nagyvállalat azonnali belépéssel alkalmaz tárgyalóképes kereskedelmi gyakorlattal rendelkező kartársakat és kartársnőket. Leveleket: „Zártkeret" jeligére a főkiadóba.

A Fővárosi Óraüzem
iparostanuló leányokat és fiúkat
felvesz.
Jelentkezni lehet hétfőn reggel: Haris-köz 6. félem.

Gyakorlott varrónő házakhoz ajánlkozik Ráday-u. 17. I. 12.

Apolónő betegellátást reggeli órákban fővárosban vállalna. Üllői-út 29. II. 20.

Dolgozó házaspár keres gyermekszerető, háztartástvezetőnőt, auguszus 1-re. XII. Kékgolyó-u. 20. I. 3.

Fűző készítőnő elsőrangú, nagy gyakorlattal felvétetik. — „Állandóra" jelig. főkiadóba.

Középkorú nő elhelyezkedne magánoshoz házvezetőnőnek. Fekete Júlia, Fehér m., Bicske, u. p. Csabdi. Kiss, 14.

OKTATÁS

Általános és középiskolai magányvizsgákra előkészítés! — Nyelvoktatás! Dr. Eyssen Gyula, Damjanich-utca három, földszint négy. Tel: 427-454.

Könnyűzenét kotta nélkül tanuljon zongorázni zongoratanítónőtől. Váci-út 47/d

Tanárnő magánvizsgákra, érettségire előkészít. Iskolásokat korrepetál. — Lenin-krt. 85 I. 10.

Gyorsírást, gépírást, helyesírást, szépírást, számolást tanít egyénileg, általános vizsgákra előkészít: Loránd, Légrády Károly 33.. II. kettő.

Angol anyanyelvűnél délelőtti órák nyári áron. József. körút 19. II. 5.

Magánvizsgákra előkészítés. Vidékieknek is. Dr. Nagy tanár, Váci-utca 85.

Angolul — Németül: Külföldön iskolázott diplomás szakembertől. Fordítások. 426—013.

Angolul, németül, franciául 3 hónap alatt megtanítom. — Jutányosan: 358-476.

Helyesírásra, számolásra, szépírásra, zsinórírásra, általános és középiskolai vizsgákra egyénileg előkészít, korrepetál: Tanárnő, Ferenc krt. 24. II. 2. Értekezés egész nap.

Szépírás, helyesírás, számtan, általános vizsgákra előkészít, korrepetál szakember, órlási gyakorlattal. Tel.: 330—276.

GYERMEKGONDOZÁS

Gyermekek nevelését és nyaralását vállalom. — XVI, Rákosszentmihály, Budapesti-u. 6, özv Glaubizné.

Gyermekgondozás hárshegyi ősparkban közlekedéshez közel. Érdeklődés telefonon: 365—225.

Pedagógus család gyermekeket vállal, állandóra is. Tokajhegyvidéken. Érdeklődés Budapesten, Törökvész-út 8. I. 2. Kenéz. Telefon: 351—838.

Vizsgázott gyermekvédőnő rózsadombi villalakásában kettőtől hat éves korig gyermekeket vállal. Tel.: 159—707.

Szellemileg visszamaradt gyermekkel foglalkozik szakavatott pedagógus, jutányosan, egész nap is háznál, lakásán, Budán. Tel.: 160-911. déltől.

EGYÉB VÁLLALKOZÁS

Poloskairtás részletfizetésre is, jótállással: Horváth, Majakovszkij-u. 75. Tel.: 223—821.

Rekamié önműködő kétszemélyes, fotelt, széket készítek. — Kárpitosmester, Zichy Jenő-utca 33.

Meglepően olcsón készít kettőszemélyes rekamiét fizetési könnyítéssel kisiparos, Wesselényi-u. 36. 227—192.

Vogel csillárkészítő javít, átalakít, felüvegez. VIII. Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér 1.

Ringlizés táskákban, övekben, divatos **gouvré-plissé,** hímzések, azsúrozás, gombáthúzás, előrajzolás: Braun Jenő, egyedül dolgozó kisiparos szaküzletében: Aggteleki-u. 4.

Három db 2.5 átm. és 16 m magas **VASTARTÁLY** lebontására keresünk Kisipari Szövetkezetet, állami vállalatot vagy más vállalkozót. Állványt vagy leeresztő bakot rendelkezésre bocsátunk. Telefon: 469—957. Földeáki.

Kerületi Tatarozó Építési Vállalatot, vagy Kisipari Szövetkezetet keresünk, amely gyárépületrész felújítási munkáit vállalná. Egyszerű munka, előzetes költségvetés és terv van. Munkaerőszükséglet 2 kőműves, 1 vasbetonszerelő, 1 fayence csempeburkoló és 5—6 segédmunkás. Építési anyagot a vállalkozó tartozik adni. Munkaerőt a megegyezés szerint részben biztosítjuk. Keret: kb. 300 000 forint. Munka: födémcsere, vasbeton előregyártott gerendákkal, shéd tető részére és a belső falazat csempe burkolása. Ajánlat küldendő: Budapesti Szesz-, Élesztőgyár, Budapest, IX. Ipar-utca 15. — Telefon: 331—340.

Mosást takarítást házaknál vállalok. „Megbízható 67188" jeligére a főkiadóba

Ablakredőny szakszerű javítása, kulcs készítés, zárjavítás! Kiss: 423—330. Értesítés öt óráig!

Vidéki szövetkezetek és Állami Gazdaságok! Nagy jártassággal bíró budapesti szövetkezeti árubeszerző vállal vidékre árubeszerzést. „Kedvező feltételek" jelige.

Könyvelő perfekt német tudással, fél vagy egész napra, otthonában végezhető irodai, vagy házlipari elfoglaltságot vállal. „Megbízható 67195" jelig.

Konyhák készítését vállalom olcsó árban. Fizetési kedvezmény! József-krt. 42. — Asztalosmester.

Szobafestést garanciával vállalok jutányosan, 3 havi részletre is. I. Fiáth János-u. 10. Tel.: esti órákban 160—911

Rongyszőnyeg készítést hozott anyagból vállalok. II. Júlia-u. 13. Mozer. Telefon: százhatvan — hétszáznegyvenkettő.

Légfegyver szakszerű javítását az új címen továbbra is vállalom. — Hamang puskaműves. IX. Közraktár-utca 22. Tel.: 384-171

Tarhonya készítést rostámmal házaknál vállalok. Harovicsné Wahrmann-u. 6.

Express automata kötőkészülékkel gyorsan, szépen köthet: Debreczeni, XIII. Szent László-utca 53.

VEGYES HIRDETÉS

Díszhalak, akváriumok, haleledel, növények. Papagájok, kalitkák, madáreleség, játékok. Állatkereskedés. Múzeum körút 10.

Információ, tudakozódás. Nyerges hiteltudósító iroda. — Rákóczi-út harminchat. 225—314.

Elveszett rövid farkú, fehér, nyírottszőrű, kis hím kutya. Megtaláló jutalomban részesül. — Telefon: 386—083. — Bognár László, V. ker. Váci-utca 37. I. em. 5

Gyümölcs főzelék, gyümölcs borok mindenféle olcsó feldolgozásának receptjei: Konzervmestertől. Hársfa-u. 10/b.

Nagyobb mennyiségü **MOZAIKLAP,** egyelőre kiutalás mentesen, vagontételben is kapható. **Budapesti Cementáruipari Vállalat.** — Bpest, VIII. Asztalos S.-utca 12. Rákospalota, Istvántelki-út 18. — XIII, Bodor-utca 8—10

Keresünk megvételre 8 db 25 literes szódavizes ballont. Kábelgyár Rt. 258—980, 114. m.

Eladó: négyhónapos, pedigrés, nőstény farkaskölyök. XVIII. ker. (Lőrinc) Babits Mihály-u. 26/b.

Week-end-házacskát bérelnék. Ajánlatot árral. „Gondos — 67165" jeligére főkiadóba.

Fajnyulak, belgaóriás és nagy csinscilla kaphatók. — Kiss István, Verpelét, Zrinyi-utca.

Anyatej átadó. Érdeklődő leveleket főkiadóba „Lehetőleg telefonszámmal" jeligére.

Buksit és egy önműködő gyorskötő készüléket bérbe adnék Buksival rendelkezőnek, esetleg külön a gyorskötőt. Bővebbet: VII. ker. Dembinszki-utca 16. házfelügyelőnél, csak este 5—7 között

Ezer forint jutalom annak, aki Szépvölgyi-út elején elveszett női arany karórámat visszahozza. III. Seregély-köz 16. fldszt.

Plissé-Gouvré-sablonok eladók, esetleg gözölővel. VIII. ker. Aggteleki-u. 4. fszt. 4. Baranyai Endréné

BILIÁRDASZTAL. két darab karambol **Seifert**-tipus eladó. Reich asztalos. — Wesselényi-utca 40. Telefon: 426—215.

Elcserélném 2 mézpergetőmet (tartály nélkül) sertés-élelemért. Váradi, Rákospalota, Bezerédi-utca 60.

Törzskönyvezett 3 hetes farkaskutya kölykök eladók. — Gáldi, I. Uri-u. 68.

„Katóka" nevű törpepapagájom eltünt. Megtaláló jutalomban részesül. Müller Újpest, Árpád-út 55.

Fejős kecske eladó. Budapest, Budaörsi-út 85.

Angolvizsla (pointer) kölyökkutyák eladók. II. Darányi Ignác-u. 12. Tel.: 151—788.

8-as komplett körkötőgép bérbeadó. Urbányi. II. Vöröshadsereg-útja 35. II. egy.

Farkaskutya, egyéves, him, fajtiszta eladó. XIV. Pöstyén I. Öv.-u. 122-nél. — Karsa

Június 29-én vasárnap Abbázia-terraszán ott felejtett pénztárcát pénzzel együtt átveheti tulajdonosa, a fagyialtárusítótól. Déli 12—14 óra között.

Farkasházy Miklós

Fotó

László

Fränkel György

Lakás és bútor.

Bp. 1938. 64, 65. l.

Képekkel

Vasenol
gyermekkrém
Világyi gyógysz. vegy. labor. Szász Károly u. 1

OSKO gyermekcipő
játékok, IV, Kammermayer K. utca 8.

Rádiója
rossz, vagy serceg?
Ismét megjavítja Herczegh.
VI, Andrássy út 14.

Mahunka Ferenc
vászon- és fehérneműüzlet, Erzsébet tér 2,
az árusítást ismét megkezdte.

Kálmán S.
vegyszernagykereskedés
helyiségben: KÁLMÁN UTCA 10
alatt működik.

Belvárosi
Café-Restaurant
teraszán
szerdától
komplett reggeli, ebéd, uzsonna mint régen
Tulajdonos
Rónai Miklós

Gerő Testvérek
szúcsüzlete
IV, Petőfi Sándor utca 2.
(Belvárosi Takarék-épület),
megnyílt!

Ékszert, aranyat, briliánst
veszünk és eladunk
FÖLDES ÉS MAYERHOF
Wesselényi utca 11. sz. Síp utca sarok.

Tartóshullámot
készítek. — Szolid árak.
Mondáné, X. ker., Hungária-körút 2. szám.

VILLANY LESZ, de addig is világítson nagyfényű **ARDÓ** lámpával

A Nemzeti Segély és a Gyermekbarátok Országos Egyesülete közösen rendezenek ünnepélyt május elsején a gyermekek számára az Állatkertben. A műsor keretében színielőadás, bábjáték, mulatványos műsor és még sok kedves mulatság szórakoztatja Budapest gyermekeit.

1945 május 1 Irta: Földeák János

Szabad hazában szabad a nép —
vörös a május elseje!
Eszmélj, dolgozó! Hatalmadnak
visszhangja zúgjon! Senki se
maradjon néma, ha áldozott
szabadságot és vért, erőt,
hogy e nap váltson öntudatra
szolgát, rabot és kétkedőt.

Pokolban fetrengtél évekig;
tőkések, puskák, börtönök
szipolyoztak és körülötted
a harcban minden összedőlt —
hazádból rom lett és temető,
dúltak gyárakat, földeket,
de szított teremtő gondolat,
nem ölhették meg hitedet.

Szabad hazában szabad a nép:
paraszt és munkás egyegész —
épül az ország, árulók!
paraszt és munkás tettre kész;
szabadságot s nagyobb kenyeret
paraszt és munkás érdemel;
nem ment már kegyelem bitangot:
paraszt és munkás üt, ha kell!

Szabad a májusi gondolat,
a történelem változik
és teremtő ereje minden
faluig, minden városig
bilincseket tör — előre, nép!
honodat újjáalkotod
s az új magyar égre tüzz napnak
ötágú piros csillagot.

Szabad hazában szabad a nép —
vörös a május elseje.
Ősi hatalom a szabadság;
paraszt és munkás, élj vele:
most teremthetsz szabad életet,
ne legyen célod semmi más;
a multat örökre törje szét
e diadalmas változás!

Táncsics Mihály százéves röpirata a sajtószabadságért

Száz esztendővel ezelőtt névtelen röpirat jelent meg: *„Sajtószabadságról Nézetei Egy Rabnak"* címmel. Először 1844-ben *Páris, Amyot*, majd 1845-ben *London, Pater Noster Row.* jelzéssel. A 83 oldalas röpiratok megmaradt példányait a Nemzeti Muzeum és a Fővárosi Könyvtár őrzi. Táncsics Mihály, a takácssegédből lett tanító és író a röpirat szerzője, akiről Petőfi Sándor énekelte:

„. . . most fel Budára,
Ott egy író fogva van,
Mert nemzetének javára
célzott munkáiban . . .
— — A rab írót — —
diadallal hoztuk el . . ."

Ha más jelentős tény nem is emlékednék ki Táncsics Mihály életében, csupán az, hogy a márciusi forradalom egyik tette az ő kiszabadítása volt, a „rab író" akkor is halhatatlan maradna a magyar történelemben és irodalomtörténetben. A kiegyezés után a megalkuvás politikai törtetői és képmutatói a sokat szenvedett Táncsics Mihályt lekicsinyelték, félművelt és veszedelmes politikai ábrándozónak bélyegezve, félretolták, börtönbe vetették, de volt idő, amikor olyan emberek tartották számon, mint Kossuth Lajos, aki az erkölcsi erőt, az elvhűséget mindennél többre becsülte.

Táncsics Mihálynak már az 1842-ben indított népművelő füzetsorozata, a *Népkönyv*, szemet szúrt a hatóságnak és a rendőri hajsza megerősödött ellene, amikor röpiratait a sajtószabadságról, majd a *Hunnia függetlensége* című munkáját kiadta. Felkutatták — holott Kossuth tanácsára Horvátországban rejtőzött — és 1846-ban Budán, a bécsikaputéri kaszárnyába zárták. Ott raboskodott, amíg Petőfi és társai ki nem szabadították.

„Elhatározám megmutatni, hogy a magyarnak szabadsága nem csak nincs, de még a szabadság eszméje sem született meg, mert midőn éj van, nappal nem lehet: a cenzura éj, a szabad sajtó nap" — írja Táncsics Mihály röpiratának előszavában, majd közli a cenzura történetét és összefoglalja a magyarországi felszólalásokat, mozzanatokat a sajtószabadság érdekében. Ezután megállapítja, hogy *„. . . a népek szabadságuktól és jogaiktól megfosztottan nem fejlődhetnek azzá, mivé kellene:* morális nagy nemzetekké, hanem nyomorult kalmárokká, kik előtt semmi szép, dicső nincs, csak az önhaszon".

„Az embernek természetében van közlekedni", „Az embernek tökéletesülnie kell", „A cenzura a legnagyobb bűn", „Szózatok a sajtószabadság mellett és a cenzura ellen", „Lehet-e mégis eset, hol a cenzura üdvös", „Mit mond a józan ész a sajtóról", „Hivatalbeliek, tisztviselők falun, úgy, mint városban", „A szabad sajtó minden általa történt hibát maga meg is orvosol", „A szabad sajtó nem is véthet", „Sajtótörvénynek józan ész szerint nem lehet helye" című fejezetekben érvel a cenzura ellen és a szabad sajtó érdekében, Jézus hegyi beszédéből és az evangelistákból, valamint a külföldi politikusok beszédeiből, írásaiból vett idézetekkel.

„A cenzura nem egyes embert öl — írja a rab író —, hanem az egész emberiség lelkét öli, de testileg is milliókat öl, mert *ki képes fölszámlálni, hány ember lett a cenzura által elnyomott, jog és szabadság nélkül nyomor áldozatja."* Ezért azonban szerinte a népet kell okolni, mert „. . . ahol szolgalélek nincs, zsarnok nem támadhat". Hivatkozik *Blackstone* angol jogtudósra, aki szerint „Minden szabad férfiúnak kétségbevonhatatlan joga van gondolatait a közönség elébe terjeszteni: ezt megtiltani annyit tesz, mint a sajtószabadságot ledönteni, minden gondolatszabadságot előítéletekre s egy magánember önkényére bízni."

Megállapítja, hogy Franciaországban, Spanyolországban és Olaszországban a sajtó szabadságának elnyomatása okozta a forradalmakat és hangsulyozza, hogy *„Sajtószabadság nélkül sohasem tudhatni ki a rosszat".*

Bölcseleti alapon mutatja meg a sajtótörvény kérdését:

„Hol kezdődik az erkölcsiségnek alsó határa — írja —, midőn egyik erkölcsnek tartja, amit a másik bűnnek ismer. A cenzor fogja kijelölni: itt az erkölcsnek széle, ezen túllépni az írónak nem szabad? . . . A sajtótörvény alkotói nem bírái az erkölcsnek, hogy ki tudnák jelölni: ez erkölcs, ez pedig bűn . . ." Angliában sem a sajtótörvény, hanem a gyakorlati ész az irányadó a gyakorlatban. A *Végszó*-ban érdekes szózattal fejezi be rajongással áthevített érveléseit:

„Magyarok! ha nem divat mozgatja lelketeket, egy országgyűlésen csak egy-két törvényt hozzatok s jelen gyűlésen legyen első: *Magyar hazánkban magyarnyelvű minden polgárra nézve a sajtó örökre tökéletesen szabad.* (Ezt iktatta törvénybe az 1848. XVIII. t.-c.-nek a sajtószabadságra vonatkozó 1. szakasza!) Másik törvény: *Magyar hazánkban minden ember egyenlő jogú és egyenlően szabad.* Midőn ezt kimondottátok, elégethetitek a Corpus Jurist, elégethettek minden egyéb törvényt . . . Ha ezt megtettétek, *a sajtó majd megmondja,* micsoda törvényt hozzatok a jövő gyűlésen . . ."

Igy végzi Táncsics Mihály röpiratát, amellyel akkor akarta felrázni a népet, amikor még alig mert gondolni valaki a Habsburg-uralmat sínylő Magyarországon a sajtó felszabadítására.

T. E.

A kerékpártartásról

érkezett levél szerkesztőségünkbe. Egyik elvtársunk kifogásolja, hogy miért nem adnak ki a budapesti és pestkörnyéki rendőrségek orosz-magyar nyelvű kerékpárigazolványokat. Ezek birtokában nyugodtan közlekedhetnének a munkába menők kerékpáron és — mint megérdeklődte — az orosz parancsnokság sem zárkóznék el ez igazolványok elismerésétől.

Polotai Boris:

Korszerű gyerekek

— Te nem vagy szegény!

— De igenis szegény vagyok, tudd ig! — csattan fel egy sértődött gyerekhang.

Erre már felfigyelek. Két kislány egy mögöttem, egyformán satnyácska ind a kettő. Az egyik olyan, mintha akaróból csinálták volna s akárhogy áparták is a teknő alján maradt tészt, nem telt többre, csak erre a sápadt s habarcsra. A haját házilag vághatk le, kicsit cikcakosra nyiszáltak, yik oldalon úgy beleszaladt az olló, gy a füle pirosan kivirít.

— Én igazi szegény vagyok, kérdezd eg a mamámat. A mamám azelőtt is árba járt, meg mosott, meg vasalt, eg minden — mondja a kis habarcs, a másik nem hagyja magát.

— Minket kibombáztak! Odalett a z, meg a bútor, meg a sok ruha, meg yu ékszere. — Hirtelen megakad, i, hogy ezt nem kellett volna monni, zavartan huzogatja szeplős gombát.

— Na látod! — vágja ki diadalmasan sápadt kis vakaró. — Na látod, hogy n vagy igazi szegény. Sok szobátok t, meg balkon, meg kert gumispricövel. Peták is mondta.

— Gumispriccelőnk nem volt, azt ndig kölcsönkértük. És csak két szonk volt, a hall nem számít. Peták tudott.

— Peták nem hazudott. Mert te igenis, hogy nem vagy szegény! Fehér kötényed volt, amit mindig mosni kell. És a tanítónéni megkérdezte, hogy van Anyukád? „Ágica, hogy van Anyukád? Tiszteltetem." Azt hiszed nem hallottam?

A kis szeplős megáll egy pillanatra. Nem tudja, mit feleljen erre a sértésre. — Szóval azt mondod, hogy mi nem vagyunk szegények?! — kérdi rohamrakészen. — Csak te vagy szegény, mi?!

— Nemcsak én . . . De te nem, az biztos. Neked krémmel kenték az orrodat, hogy múljanak el a szeplőid. És betétet hordtál a cipődben!

— Neked meg kivették a vakbeledet!

— Azt muszáj volt. Már majdnem meghaltam. Az orvos lemondott rólam — henceg a kis vakarcs s egyszerre eszébe jut valami, amitől egészen felderül a képe. — Hozzám kerületi orvos járt. Te azt sem tudod, mi az a kerületi orvos. — S hogy a másik hallgat, újra megkérdi. — Tudod vagy nem?

A szeplősorrú nem hagyja magát. — Nekem most semmim sincs, csak ez a kabát. Ez is meg van égve. Itt is . . . meg itt . . . — Serényen mutogatja a perzselt foltokat, sajnálja, hogy nincs több rajta. — Mi már lóhúst is ettünk, ha mindent akarsz tudni.

— Az is valami? — fitymál a kis vakarcs s megrázza cikcakosra nyírt haját. — Mi azelőtt is ettünk, amikor még kicsi voltam. De csak vasárnap.

A szeplősarcú bosszúsan nyel. Már könnyek szurkálják az orrát, már érzi, hogy lefőzték, de még nem adja meg magát. — **Tegnap marharépafőzelék volt ebédre. Semmi más, csak marharépa.** Pedig kihullt a fogam és azt ünnepeltük. — Nem tudja, mit mondjon még, gondterhesen ráncolja homlokát. — Segélyt is kaptunk már! Segélyt csak az kap, aki szegény!

A kis vakarcs diadalmasan lecsap rá. — Aki mindig is szegény volt, az nem kap segélyt. Annak felemelik a bérét. Vagy kap abból a földizéből, abból a földmicsodából . . . Az ujságban is állt ekkora betükkel . . . Hogy elosztják a földet és kész!

— Azt is, amelyikben snidling van? — aggodalmaskodik a kis szeplős s a balkon zöldre mázolt vályujára gondol, amelybe snidlinget ültetett, meg árvácskát.

Most elsodorják előlem a két kislányt. Elvesztem őket, hiába forgatom a fejemet . . . Eszembe jut az én gyerekkorom, amikor dobostortát, meg lekvárospalacsintát hazudtunk egymásnak, meg pástétomot, amiről nem tudtuk pontosan micsoda, csak sejtettük, hogy valami nagyon finom . . .

A következő sarkon váratlanul felbukkan a kis szeplős. Egyedül megy, a szemhéja piros, az orrát huzogatja. Látszik, hogy már nem bírja sokáig, egyre sűrűbben szipákol.

— No mi a baj? — kérdem tőle, de nem válaszol, felrántja a vállát. S hogy nem kérdem többet, **kibuggyan belőle a sírás.**

— Azt mondta Csiszár . . . pedig legjobb barátnőm . . . — Zokogásba fúló a hangja, nagyot szipákol. — Azt mondta, **hogy én . . . én nem vagyok ő**szegény . . .

A munkás és a polgárság

Régi és sokat vitatott kérdése a szocialista mozgalmaknak az úgynevezett *intellektuális probléma*, azaz a polgári származású értelmiségi szocialisták részvétele és bekapcsolódása a munkásmozgalomba. Kétségtelen, hogy a munkásság egészséges és helyes ösztönnel oldotta meg ezt a súlyos problémát, mert amíg egyfelől soha nem zárkózott el a polgári oldalról felé vonzódó szocialista meggyőződésű elemek elől, addig másfelől mindig ki tudott a maga soraiból olyan erős intellektusokat termelni, akik mind tudás és műveltség, mind pedig értelmi színvonal tekintetében legalább egyenrangúak voltak a polgári jólétben nevelkedett elvtársakkal.

A gyakorlat azt mutatja, hogy csak ritka az a polgári levegőben felnőtt ember, aki teljesen bele tud olvadni a nagyjából egyöntetűen egyszerűbb, szegényesebb keretek között élő munkásságba, s így a szocialista mozgalmak vezérkarában aránylag kevés hely jutott a polgári elemeknek.

A helyzet ma gyökeresen megváltozott. A fasizmusok, amelyek mindenütt, ahol csak uralomra jutottak, elsősorban, s majdnem kizárólag a nagytőke érdekeit képviselték, feláldozták a középpolgárságot a nagytőke oltárán. Az, amit a középosztály pusztulásáról Németországban láttunk, többé-kevésbé áll egész Európára is. *A polgárság osztályhelyzete lényegesen közelebbkerült a munkásságéhoz*, s így természetesen fokozódóan előtérbe kerül a további együttműködés megteremtésének lehetősége, s a polgári osztályból kikerült elemek bekapcsolódása a munkásmozgalomba.

A középpolgárságot ma osztályhelyzete arra utalja, hogy a szocializmus frontján harcoljon a fasizmus maradványai ellen, a demokrácia, a szabadság és végső fokon a szocialista társadalom megvalósítása érdekében. Erre utalja osztályhelyzete és nyilván sokan vannak közöttük, akik ebbe az irányba sodródnak érvényesülési ösztönük folytán is.

A munkásság álláspontja az új közeledéssel szemben nyílt és világos. A törtetőkre nincs szükségünk, s nem is fogadjuk be őket magunk közé. Aki meggyőződése szavát követve csatlakozik hozzánk, azt szívesen és örömmel látjuk most is, de azzal a kívánsággal, hogy *ne akarjanak most bennünket tanítani, vezetni és irányítani.* Mi majd továbbra is irányítjuk a magunk mozgalmát, s csak azoknak engedünk beleszólást ügyeink intézésébe, akik az idők folyamán tanubizonyságot tettek arról, hogy valóban közénk valók, a mi nagy közösségünkbe olvadtak.

Azokat, akik csatlakoznak hozzánk, szívesen tanítjuk, örömmel világosítjuk fel világnézetünk egész hatalmas elméletéről, harcaink történetéről, s nagy elégtétellel fogjuk fogadni, ha tanításunk, s a pártéletben való részvétel végül igaz szocialistákat nevel belőlük.

De tudja meg mindenki, aki ma felénk közeledik, hogy a munkásmozgalomba való belépés nem jelent deklasszifikálást. Aki úgy érzi, hogy le kell ereszkednie a mi mozgalmunkhoz, az jobban teszi, ha egyetlen közeledő lépést sem tesz.

Mert igaz, hogy a mi életkörülményeink egyszerűbbek és szegényesebbek, mint a polgárságé. Nehezebben és keményebb munkával keressük a magunk, s családunk kenyerét, mint ők tették. De ezzel szemben áll az a hatalmas erő, amit a százezres tömegek áldozatával, munkájával és önfeláldozásával kiépített szocialista kultura jelent. A mi művészeink, a mi színészeink mellett ott állnak a hatalmas munkásdalénekes és szavalókórista tömegek. A mi kulturánk több és hatalmasabb, mint az övék volt, mert a mienkben egyformán osztozik a munkásság egész tömege, míg az övék csak kiváltságos keveseké volt.

Tehát ne érezze senki, hogy leszáll közénk, hanem legyen tudatában annak, hogy a munkásság mozgalma hajlandó őt is részeltetni a maga immár évszázados harcának minden eredményében — érezze, hogy ha anyagi téren vesztett is, *erkölcsi téren mérhetetlenül emelkedett.*

Szükségünk van minden igaz és meggyőződéses harcosra, aki fokozza tömegeink erejét, de kivetjük sorainkból azt, aki egyéni szempontjait követve, gyengíteni akarja soraink zárt, tömör falát.

Horváth Zoltán.

Renner Károly elvtársunk a független Ausztria kormányának feje

Szociáldemokrata vezetés alatt megalakult a bécsi kormány

(Bécs, április 30.) A *Szovjet Távirati Iroda* jelenti:
Renner Károly (szociáldemokrata) vezetésével megalakult a Vörös Hadsereg által felszabadított független Ausztria kormánya.

Március utolsó napján közölte a moszkvai hadijelentés, hogy a szovjetcsapatok Kőszegtől északra átlépték az osztrák határt, benyomultak Ausztria területére s ezzel megkezdődött a csata Ausztria felszabadításáért. Ugyanekkor a „*Schutzbund*", osztrák testvérpártunk híres, bátor köztársasági védőserege töretlen erőkkel kilépett a több mint tízéves illegalitásból, ahová még a Vörös Bécs csodálatos munkás-lakónegyedeit ágyúkkal megostromló Dollfuss-reakció kényszerítette. Bécs szocialistái fegyverrel a kézben egyengették és tisztogatták az utat a fővárost vívó Vörös Hadseregnek — Renner, Bauer, Danneberg, Deutsch Bécse, a szociáldemokrata Bécs olyan fogadtatásban részesítette a Szovjet-Unió hős fiait, amilyenben még egyetlen felszabadított fővárosban sem volt részük.

Április utolsó napján Május Elseje ünnepi hangulatában írjuk ezeket a sorokat. Magyarországon, a feltámadt szabad Ausztria szomszédállamában. S boldog büszkeséggel állapítjuk meg: *egy hónap elég volt arra, hogy az ausztromarxizmus, a „kétésfeles internacionálé" Ausztriája teljesen magára találjon s kormányának élére állítsa a nemzetközi munkásmozgalom és a világ szociáldemokráciájának büszkeségét, az ausztromarxizmus egyik megteremtőjét és államvezetési gyakorlatának legkiválóbb megtestesítőjét, Renner Károly elvtársunkat.*

Örömünk kettős. Először is biztonságérzetet nyujt nekünk, hogy ez az Ausztria, a Renner bölcs és kipróbált vezetése alatt álló Ausztria választja el országunkat a hitlerizmus összeomlásának napjaiban a német vér-, szenny- és tűztengertől. Másodszor pedig *éppen az osztrák szociáldemokrata mozgalom volt (a csehszlovák mellett) a multban is legjobb és leghatalmasabb szövetségesünk a Dunavölgye megbékítésére és közös belső problémáink megoldására irányuló törekvéseinkben.* Megtermékenyítő és termékeny együttműködés volt ez, sokat tanultunk Rennerektől. S most újra együtt dolgozhatunk a régi, a szocializmus ellenségei felé kompromisszummentes, a dolgozók egységének megteremtéséért mindig minden áldozatra kész, demokratikus szellemben — *az igazi szociáldemokrácia marxista szellemében.*

S hogy a Szovjet-Unió, amelynek a Dunavölgye összes államai szabadságukat köszönhetik, milyen nagyra értékeli szándékainkat és erőinket, annak ékes bizonysága, hogy éppen a Szovjet Távirati Iroda adta hírül a világnak Renner Károlynak, a szociáldemokrata vezérnek új küldetését a Vörös Hadsereg által felszabadított Ausztriában.

*

Renner elvtársunk ma hetvennégyéves. Nagyszerű, fiatalos energiáit semmiféle szenvedés és üldöztetés nem törhette meg; ő a szociáldemokrácia „*great old man*"-je, öregségében is hatalmas, erős vezéregyénisége.

Nem ujdonság számára a pozíció, amelybe most került. 1918 novemberében — mint az osztrák szocializmus nagymultu, páratlan tekintélyű vezető politikusa — ő lett az osztrák köztársaság első kancellárja s e tisztét megtartotta az osztrák részről általa vezetett béketárgyalások lezártáig, 1920 juliusáig. Utána mint a pártvezetőség tagja s a Munkásbank elnöke a legtevékenyebben résztvett a szociáldemokrácia bécsi fellegvárának felépítésében, a bécsi munkásság politikai és gazdasági hatalmának megalapozásában. 1931-ben a nemzetgyűlés elnöke lett és az is maradt 1933 márciusáig, amikor önkéntes lemondásával megindult a nyilt harc a Dollfuss-politika ellen.

Renner tudta, hogy az első alkotmányszegés, amelyet Dollfuss 1933 márciusában a vasutas-sztrájk letörésére követett el, *már* a fasizmust jelenti, a fasizmus pedig a hitlerizmust és Ausztria romlását. Ezt pedig nem akarta a parlamentárizmus demokratikus külszínének fenntartásával fedezni. 1933 márciusában az első államférfi volt Európában, aki előre látta és *aktivan levonta a politikai konzekvenciákat* abból az eseménysorozatból, amely végeredményben 1938 márciusához, az Anschlusshoz, a hitleri imperializmus első fegyvertényéhez és ezzel az új európai háborúhoz vezetett.

*

Renner elvtársunk nemcsak nagy államférfiú és a szocializmus elméletének kiváló tudósa, hanem *a dunavölgyi kérdéseknek és a magyar ügyeknek is különleges szakértője.* Pártunk belpolitikai küzdelemeiben is résztvett 1910-ben „*Tisza István gróf és az általános választójog*" című (külön füzetben is megjelent) feltűnéstkeltő előadásával. Nevezetesebb munkái dunavölgyi kérdésekről: „*A monarchia nemzeteinek küzdelme az államért* (1902), „*Az osztrák-magyar dualizmus krizise*" (1904), „*Az osztrák-magyar monarchia alapjai és fejlődési elvei*" (1906), „*Ausztria megujulása*" (1919).

Marxista állásfoglalását a politika és a gazdaságtan általános kérdéseiben „*Többségi és népképviselet*" (1904), „*A népek önrendelkezési joga*" (1918), „*A közgazdaság mint összfolyamat*" (1924) című műveiben és számtalan nagyjelentőségű tanulmányban fejtette ki.

Nem *csak* tudós és nem *csak* politikus! Személye a marxista elmélet és marxista gyakorlat nagyszerű, dialektikus egységét reprezentálja a szociáldemokráciában.

Szalai Sándor

Május — *Farkasházy Miklós rajza.*

Május elseje

A Magyar Dohányjövedék május elsejére 1 pengős „1945 május 1" elnevezésű *cigarettát* bocsát a közönség rendelkezésére. A főváros fontosabb útvonalain árusítják.

A polgármester a *sörre* vonatkozóan május elsejére felfüggesztette az alkoholtilalmat.

Az orosz katonai parancsnokság hozzájárulásával engedélyt adott a polgármester arra, hogy május elsején a *Duna-hidakon este 8 óráig* lehessen közlekedni.

TESSÉK NYOMOZNI!

Teljesen ujszerü, páratlanul érdekes rejtvényjátékot közöl napról napra az Esti Kurir. Ramsey Kenyon, a Scotland Yard detektivje Amerikában tartózkodik és onnan küld naponként ravaszul megfogalmazott távirati jelentéseket főnökének, Sir Albert Wiggin főfelügyelőnek Londonba. A jelentésekből rekonstruálható egyes szenzációs bünesetek egész tényállása a nyomozással együtt — és az olvasó feladata, hogy megtalálja a fogas bünügyi problémák megoldását, amely a táviratok szövegének alapos tanulmányozása és némi fejtörés árán mindig megállapitható. A táviratokat és a problémák megoldását felváltva közöljük.

*

A tegnapi probléma megoldása:

A jelentés szerint *Kenyon* detektiv *kinyitotta* a revolver biztonsági zárját. Minthogy a lövés azonnal halált okozott, lehetetlen, hogy Drexel előbb agyonlötte volna magát s *azután* zárta be a biztonsági zárat — ezt csak a gyilkos tehette. Minthogy pedig a számbajöhető személyek közül csak *Lemarnak* volt alibije, *Cassellinek* azonban nem — kétségtelen, hogy *Casselli* lehetett a gyilkos.

SZOMBATTÓL HÉTFŐIG

A pénzügyminiszter az államháztartás egyensulyáról. *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter vasárnap nagy beszédet mondott *Baján*. Először a *Felvidék* visszacsatolásával kapcsolatos gazdasági problémákról beszélt s kijelentette, hogy az *egymilliárdos beruházási program változatlanul tovább folyik*. Hála a magyar adófizetőknek — folytatta a pénzügyminiszter — és köszönet hivatali elődeimnek, bizonyos *tartalékokat vettem át*, amelyeket még magam is növelni tudtam. Hallottam olyan megjegyzéseket, hogy a *bankjegyforgalom nagyon emelkedett*. A szeptemberi krizis során sokan voltak, akik *nem rosszakaratból, hanem felesleges ijedelemből és helytelenül kivették betétjeiket a bankból*. Ez természetesen erőmegfeszitést jelentett a *Nemzeti Banknak* és ez a bankjegyforgalom emelkedésének egyik magyarázata. A folyamat azonban már megfordult, *a betétek kezdenek ismét visszaáramlani és nincs messze az idő, mikor a normális állapot helyreáll*. A bankjegyforgalom emelkedésének másik oka, hogy a beruházási program végrehajtása fokozott ipari tevékenységet jelent. *Ezt a tevékenységet még fokozni kivánjuk*. A bankjegyforgalom emelkedése egyáltalában *nem aggasztó, sőt egészséges tünet*, mert fokozottabb, felkészültebb magyar közgazdasági életet jelent, amely a termelésből fakad. Ha a termelt javak és bankjegyforgalom egymással arányban vannak, akkor *sem a pénz értékének romlásától, sem inflációtól tartani nem lehet*. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy *sem az államháztartás helyzetében, sem pénzünk értékelésében semminemü változást nem jelent a beruházási program lebonyolitása, sem a Felvidék visszacsatolása*. A pénzügyminiszter végül bejelentette, hogy *szükség van arra, hogy növeljük adóbevételeinket*. Szerinte *a zsidótörvény is reformra szorul*, mert a régi törvény nem tudta megteremteni a nyugalmi helyzetet.

*

Teleki földmivelési miniszter az uj földreformról. Az OMGE vasárnap tartotta meg közgyülését, amelyen először gróf *Somssich* László elnök foglalkozott az aktuális kérdésekkel. — Azok között, akik ma akár hivatalból, akár demagógiából foglalkoznak birtokpolitikai kérdésekkel — mondotta — sokkal több azok száma, akik *a földet egyáltalán nem is ismerik*, mert sohasem éltek falun. Ezek ugy vélik, hogy a földet ugy lehet feldarabolni, mint *egy darab kenyeret, hogy abból mindenki jóllakhasson*. Sajnos, Magyarországon nincs annyi föld, hogy annak szétosztásával *le lehetne vezetni a tul sürün lakott ország összes szociális bajait*. Valóban kivánatos, hogy a rosszul kezelt birtokok olyan kezekbe kerüljenek, amelyek azokat jobban tudják kezelni. De kisérletek létesitése által földhöz juttatni *csak arra rátermett és vagyonilag elég erős egyedeket lehet kellő pénzügyi alátámasztással, mert különben csődbe kerül az egész elgondolás és azok is, akiket ezen a réven földhöz akartak juttatni*. A szociális igények csak teljes ellenszolgáltatás ellenében elégithetők ki és *nem jogfosztással*. Nem szabad tovább türni, hogy *állandóan izgassanak és gyülöletet szithassanak a falu népe és a birtokosság között. Nem szükséges bennünket, birtokosokat nagyszáju demagógiával fenyegetni és kioktatni*. Tiltakoznunk kell azon beállitás ellen, amelyet minduntalan hangoztat a demagógia, hogy *a magyar nagybirtokosok akadályozzák meg és gáncsolják el a józan birtokpolitikát*.

Ezután gróf *Teleki* Mihály földmivelésügyi miniszter szólalt fel. Kijelentette, hogy a földbirtokreform célja, hogy *a magyar földön minél több kisexisztencia tudjon megélni*. Elsősorban a parlagon heverő földek igénybevételéről van szó és mindegy, hogy az ilyen föld *ötvenholdas*, vagy *ezerholdas*. Csak legutoljára szabad az *ősi birtokhoz hozzányulni*. A középbirtokokon bizonyos könnyitéseket kiván megvalósitani, mert az országnak *szüksége van a középbirtokra, de a nagybirtokra is*. A középbirtokokat *kisbérletek alakitása céljából nem lehet ugy igénybevenni, mint a mammutbirtokokat*. Ügyelni kell arra, hogy a termelés ne szenvedjen kárt, ne csökkenjen, habár azzal számolni kell, hogy a *kisbérletes gazdálkodással csökken a termelés*. Ezután *Szilassy* Béla államtitkár szólalt fel, mondván, hogy meg kell gyógyitani azokat a sebeket, amelyeket a cseh földreform ejtett a magyar etnikum testén. A cél az, hogy az idegenfaju elemek helyére magyar kisgazdaelemeket telepitsenek. Nem volna helyes, ha a mai *nagybirtokrendszer továbbra is fennmaradna, különösen az országszéleken*.

*

Revolveres támadás a Kecskeméti-uteában. Vasárnap este két ismeretlen suhanc betört *Havas* Erzsébet Kecskeméti-utca 13. szám alatt lévő divatszalonjába. Mikor a tulajdonosnő szobalánya hazajött, a két betörő, akik közben már hatalmas csomagokat készitett a rabolt holmiból, *Bokor Ilona szobalányt leütötte*. A két betörő *a zsákmánnyal elmenekült*.

— **Iparmüvészek a newyorki világkiállitáson.** Az Országos Magyar Iparmüvészeti Társulat közlése szerint a newyorki világkiállitásra szánt magyar iparmüvészeti anyagot legkésőbb 1939 január 15-ig kell a Társulatnál beadni. Ugyancsak a Társulat értesiti az érdekelteket, hogy az *European Import Company A. Wells. 90 Pitt Street Sydney N. S. W. Ausztrália* cég minden: együ kézimunka iránt érdeklődik.

FEKETE TŐZSDÉK *izgalmas konkurrenciája* BUKARESTBEN

Dolláreső a bekeritett tőzsde udvarán — Tiltott valutaüzletek szemben a rendőrséggel

Bukarest, december 12.

A román közéletnek számtalan olyan furcsa jelensége van, amely sehol másutt a világon el nem képzelhető, de Romániában egészen természetes, sőt nem ritkán nélkülözhetetlen.

Ilyen csodabogár többek között a «Fekete Tőzsde», amely egymagában véve még semmi különöset nem jelent, mert igen sok más országban is fellelhető, de a minden képzeletet felülmuló mód, ahogyan ez az «intézmény» müködik és a groteszk kisérőkörülmények, joggal emelik a világ furcsaságainak első sorába.

A prefekturával szemben

A gazdasági életet sujtó különböző és egymásnak homlokegyenest ellentmondó kormányrendeletek sokasága szinte magától értetődően olyan állapotok kialakulását vonta maga után, amelyek teljes mértékben ellentétben állanak az ország gazdasági életének érdekével és előnyös fejlődésével, sőt a Btk. nem egy rendelkezésével egyenesen összeütközésbe kerülnek.

Ennek a káotikus helyzetnek tipikus megnyilvánulása a *deviza- és valutaüzérkedés*, amely nem egy világraszóló panamát is eredményezett,

elsőszülöttje azonban a „Fekete Tőzsde",

amelynek keretein belül teljes egészében kibontakozik a korrupció szelleme.

Kezdetben a *„Fekete Tőzsde"* tevékenysége igen szerény keretek között mozgott, átutazó idegenek pénzének előnyösebb beváltására szoritkozott és jelentéktelen üzérek apró-cseprő manipulációiban merült ki. De a gazdasági szigoritások és kényszerkörülmények következtében egyre nagyobb fontosságot nyert, lassankint kifejlődött és

ma már olyan gazdasági tényező, hogy müködését hallgatólagosan tudomásul kell venniök még hivatalos köröknek is.

A *„Fekete Tőzsde"* ma a román gazdasági élet pulzusa, olyannyira, hogy a napisajtó nem a hivatalos, hanem a *„Fekete Tőzsde"* árfolyamait közli.

Mi sem jellemzőbb a „Fekete Tőzsde" hatalmára, mint az a tény, hogy törvényesen üldözött tevékenysége ellenére

székhelyét a bukaresti rendőrprefekturával szemben rendezte be,

ugyhogy a palota bármelyik ablakából *pontosan ellenőrizhető a müködése*. A rendőrség mégis kénytelen szinte asszisztálni a törvénytelen müködésnél, mert ma már az a helyzet hogy *a Fekete Tőzsde nélkül a gazdasági élet megbénulna*.

Nem ritka dolog, hogy

a szomszédos Nemzeti Bank valamelyik tisztviselője gyorsan átszalad és «feketén» szerzi be valutaszükségletét.

A Nemzeti Bank készlete néhaneha kimerül, a Fekete Tőzsdéé azonban soha. Az ilyen üzleteknél a *Nemzeti Bank* természetesen ráfizet, mert szükségleteit jóval a hivatalos árfolyamon felül kell beszerezze, az igénylőnek ezt a különbséget viszont nem számithatja fel.

Ez igy elmondva humoros, de ha tudjuk azt, hogy ez a különbözet *évente néhány millió lejre rug*, nyomban megváltozik a helyzet. És ennek ellenére nincsen orvoslás, legalább is addig, amig különböző korlátozások érvényben vannak.

Konkurrencia

A *Fekete Tőzsde* természetesen virágzó üzlet és az üzérek vagyonokat keresnek, ami persze nem maradhatott titokban, különösen akkor nem, amikor ez az intézmény hatalmának tudatában,

teljesen nyiltan dolgozik, akárcsak egy adófizető és hivatalosan bejegyzett cég.

Rövidesen *megszületett a konkurrencia, amely a hivatalos tőzsde udvarában ütötte fel tanyáját*. Mint a rendes kereskedelmi életben, itt is megkezdődött a versengés, de egészen más eszközökkel.

A *Vilacros-beliek* (ez a központ) azzal riasztották el a vevőket a konkurrenciától, hogy *azok a rendőrséggel paktálnak* és amikor a gyanutlan vevő zsebrevágja a drága pénzen vett valutát, *nyomban hozzálép egy titkosrendőr, aki elkobozza a pénzt, büntetést ró ki*, majd osztozik az üzérrel.

Ez néhány esetben valóban meg is történt

és megpecsételte a fiók fekete tőzsde sorsát. A halálos csapást azonban akkor mérték rá, amikor egy délelőtt, éppen nagy üzletkötések idején, *rajtaütésszerüen megjelent két kocsirakomány titkosrendőr, kordont vontak a bejáratnál, ugyhogy senki az udvarból ki nem jöhetett*.

A következő pillanatban mintha csak pénzeső zudult volna a tőzsdeudvarra,

néhány percen belül az egész földet belepte a dollárok, fontok, pengők, márkák, frankok tömege.

Amikor a rendőrök ezt látták, megfeledkeztek feladatukról, *a kordon is berohant és mindegyik megtömte zsebeit* s ez alatt az üzérek akadálytalanul kereket oldottak.

Mindenki azt hihetné, hogy ezzel a dolog befejezést nyert. Dehogy, hiszen *Bukarestről* van szó. Dolguk végeztével a rendőrök egyenesen a *Fekete Tőzsdére* hajtattak és ott eladták a zsákmányt.

A *Fekete Tőzsde* a főváros gazdasági életének szeizmográfja. Ott pontosan megérzik a készülő eseményeket, pontosan vannak értesülve minden tervbevett változásról, ugy bel-, mint külpolitikai szempontból. A *Fekete Tőzsde* előbb értesül a külföld valamilyen pénzügyi manőveréről, mint a *Nemzeti Bank*. Természetesen

magatartása döntő módon befolyásolja a politikát is,

hiszen kezében tartja a gazdasági élet irányitását.

A láthatatlan irányitót senki nem ismeri, kilétét még csak nem is sejtik, de hogy nem kis ember, az biztos, hiszen ő robbantotta ki a Skoda és Cagero botrányokat és nem egy miniszter köszönheti neki bukását.

— **Svájc az 1938—39. évi téli idény előtt.** Közeledik az idő, amikor a magashegység telének sugárzó fénye a világ minden tájáról Svájcba hivogatja a téli sportok kedvelőit. A téli boldogság sohasem volt oly olcsó, mint az idén. Svájcnak sohasem voltak magas árai, csak a pénze volt drága. A kellő időben, a téli idény kezdete előtt, Svájc frankjának értékét 30 százalékkal szállitotta le és ezzel egy csapásra, mindazon országokkal szemben, melyek már korábban leértékeltek, 40 százalékkal lett olcsóbb. A svájci télisport-központok annyi lehetőséget nyujtanak, hogy azok alig kimeríthetők, különösen, hogy a hegyivasutak, skiliftek és az alpesi postajáratok carjai a különféle leszállitott áru bérleteikkel a sportolók rendelkezésére állanak és ezáltal lehetővé teszik a nagy lesiklások kiindulásához vezető utak megrövidités-ét. Nemcsak skifutáshoz, hanem az összes sportágakhoz szükséges szép és jó berendezésekről gondoskodnak. Nemzetközi, nemzeti, környéki és helybeli versenyek érdekes programja, valamint a társadalmi események szakadatlan láncolata gondoskodik a vendégek állandó szórakozásáról. A jó konyhát és a jó pincét nagyra értékelik épp ugy, mint a szabadban sportolással eltöltött nap után a bál- és bártermek tompitott fényét, zenéjét és a társaság vidám hangulatát. A közlekedési vállalatok a 6 napos tartózkodással nyujtott 30—45 százalékos kedvezményeket továbbra is fenntartják.

Karácsonyi vásárunk

a legjobb alkalom divatos selymek, ruhakelmék és fehérneműanyagok olcsó beszerzésére

Gyapju ruhaszövet	1.98	Kloké estélyiruhára	2.88	Ruhaflanell jó minőség	-.98
Sottis-szövet	1.98	Taffet jó minőség	2.45	Duvetine Goldberger áru	1.98
Télikabát-, aljkelme	5.90	Resil-tüll minden színben	1.95	Tennisz tartós minőség	-.59
Ruhaszövet fekete és kék színben	2.45	Marocaine-imprimée	1.98	Angol bársony 70 széles	5.90

Délutáni és estélyi ruhaanyagok, u. m. témkelme, Brogée, csipkeszövet, tüll stb. nagy választékban

Amerikai divatház IV., Calvin-tér 2

1938 december 13

film szinház társaság

Szigoru vizsgálat indult meg a Nemzeti Szinházban a „függönyincidens" miatt

A Nemzeti Szinházban szombaton este mutatták be *Kitsberg*, a kiváló észt iró szindarabját, az *Ordasok*-at. Az előadást különös incidens zavarta, amely miatt szigoru házivizsgálat indult meg a Nemzeti Szinházban.

Az *Ordasok* első felvonásának közepe után, abban a jelenetben, amelynek során *Lukács* Margit, *Ráppolthy* Anna és *Szabó* Sándor vannak a szinpadon, a közönség, de még inkább a szinészek legnagyobb meglepetésére **hirtelen lehocsátották a függönyt.** *Németh* Antal igazgató, aki az egyik földszinti páholyból nézte az előadást, azonnal a szinpadra sietett és intézkedett, hogy a függönyt huzzák szét. Ez meg is történt és az előadás tovább folytatódott.

Még aznap este azonban megindult a vizsgálat annak kideritésére, hogy a függönyt az előadás közben *kinek a rendelkezésére bocsátották le.* A szinpadi rend értelmében ugyanis a függönyös csak három helyről kaphat csengőutasitást arra, hogy a függönyt leengedheti. Utasithatja őt a *karmester*, a *sugó* és az *ügyelő*. Az *Ordasok* előadásának befejezése után kihallgatták mind a sugót, mind az ügyelőt, mind pedig a karmestert; mindhárman azt vallották, hogy ők

a csengőjelet nem adták meg,

tehát *valaki az ő esetleges pillanatnyi távollétüket használta fel* arra, hogy jelet adjon a függöny leengedésére.

A Nemzeti Szinház házivizsgálata a legszigorubban folyik és minden remény megvan arra, hogy ma este világosságot deritsenek az incidensre, amely egy véletlen következménye is lehetett, de nincs kizárva az sem, hogy *valaki szántszándékkal akarta a bemutatóelőadást megzavarni.*

„A büvészinas." A Belvárosi Szinház ujdonságából. (Szilassy, Turay Ida és Somogyváry.)

Négy listával indulnak a szinészek a mai elektorválasztáson

A kamara előkészitő bizottságának rendelkezése szerint a szinészek délután választják meg azokat az elektorokat, akik viszont később megválasztják a szinészkamara vezetőségét. A szinészek a mai nagygyülésen, értesülésünk szerint, négy listával indulnak.

Az első lista az ugynevezett hivatalos lista, amelyet a kamara előkészitő bizottsága állitott össze. A második lista a Nemzeti Szinház különlistája. A harmadik lista azoknak a szinészeknek listája, akik a hungarista párthoz tartoznak és végül a negyedik lista a Turul Szépmives Céh listája.

A délután 3 órakor kezdődő nagygyülés — amelyen az operaháziak is megjelennek, de határozatuk értelmében nem szavaznak — 3 órakor kezdődik Wlassics Gyula elnöklésével.

A Boldog órák a fiatalság szindarabja

A Pesti Szinház szombaton este mutatja be Claude-Andre Puget «Boldog órák» cimü szindarabját Orbók Attila forditásában. A darabról annak rendezője, Tarján György ezt mondja:

— *Claude-Andre* Puget a magyar közönségnek most mutatkozik be először, annak ellenére, hogy Párisnak egyik legismertebb és legdivatosabb irója, akinek szindarabja, a *Boldog órák* két esztendő óta szakadatlanul szinen van a francia fővárosban.

— A *Boldog órák* egy francia vidéki kurián történik, ahol együtt van öt fiatal unokatestvér. Szüleik otthonról elutaznak, távollétük egyetlen napját vitte szinpadra a szerző.

— Claude-Andre Puget szindarabja a fiatalság levegőjét, lendületét, báját árasztja. Minden mondata a felhőtlen mulattatást és a gondtalan vidámságot szolgálja és célját nivós és előkelő eszközökkel el is éri. Párbeszédei fordulatosak, elejétől végig a fiatalság villanyossága szikrázik bennük.

— A *Pesti Szinház* előadásában, amelyet én rendezek, az öt unokatestvér szerepét *Szepes* Lia, *Kormos* Margit, *Márkus* Margit, *Perényi* László és *Puskás* Tibor játssza és az öt unokatestvér vendége, aki a bonyodalmat megteremti, *Gregus* Zoltán.

Ha nem siet, nem lesz képe

karácsonyra Angelótól. (Váci-utca 24. Telefon 18—07—21.)

* **Hangverseny.** Az Urinők Klubjában *Szüsz* Péter fiatal hegedümüvész, Zengő Ibolyka tanitványa mutatkozott be. A fiatal hegedüs nagy sikert aratott.

Ma hallottam

hogy Marlene Dietrich a londoni előkelő társaságok jelenlevő tagjainak meglepetésére kalap nélkül érkezett a Piccadilly egyik finom éttermébe. Megjelenése csalódást okozott: a divatos filmszinésznőtől az uj kalapkreációt várták a londoni hölgyek. Ezuttal azonban csak frizuradivatot kaptak.

hogy Friedrich Ginrod lesz a vendége a vasárnap délutáni városiszinházi „Rigoletto" előadásnak. A bécsi Staatsoper kiváló hősbaritonja énekli a tragikus sorsu bohóc szerepét. Leányát, Gildát, uj énekesnő, Barabás Sári alakitja, akinek bemutatkozása elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

hogy *Farkasházy* Miklós, a kiváló festőmüvész *bemutatja képeit Szegeden* a Hungária-szálló disztermében. A kiállitást december 18-án nyitják meg.

hogy a *„Francia szobalány"* szereplői a nagysikerü darab ötvenedik előadása után baráti vacsorára gyültek össze, amelyet mindjárt felhasználtak az Akadémia tanárává kinevezett *Hegedüs* Tibor főrendező ünneplésére is. A vidám hangulatu vacsora ünnepi szónokai *Somlay* Artur, *Bárdi* Ödön és *Egri* István voltak.

hogy a vitéz Jakabffy igazgatása alatt álló komáromi szinház tegnap este a „Nótás kapitány"-t mutatta be. Farkas Imre gyönyörü dala, az „Átmegyek a Királyhágón" szinpadról most hangzott el először a hazakerült városban. A dalt tomboló lelkesedés kisérte.

hogy *Bársony* Rózsi, aki Páduában szerepel nagy sikerrel, kedves vendéget kap karácsonyra. Legjobb barátnője, a szép szőke *Fenyvessy* Éva látogatja meg Olaszországban.

hogy a „Csak el kell egyszer kezdeni!..." elve meggyőzően érvényesült *Szokolay* Ollynál, a kedves és temperamentumos szinésznőnél, aki — mint ismeretes — dizőz lett és nagy sikerrel mutatkozott be az egyik dunaparti kávéház dobogóján. Első fellépése óta *négy szerződési ajánlatot kapott.*

hogy a Nemzeti Szalon Müvészeti Egyesületének karácsonyi kiállitását december 26-ig tartják nyitva.

hogy *Wintet Vezér* Marika, hét esztendős kis elemista, aki *hároméves kora óta* játszik már szinpadon, a *„Magyar Zenezó"* legutóbbi országos énekversenyén, amelyet a Zeneakadémián tartottak meg, *dicsérő oklevelet nyert.*

hogy *Forró* Márta, a tehetséges és szép táncmüvésznő, aki szombaton este mint konferanszié is bemutatkozott a Fészek Klubban, olyan sikert aratott, hogy a Fészek müvészcsereestek müsorát *továbbra is ő konferálja.*

hogy egyik szinházunk legutóbbi előadásán egy néző felkelt a nézőtéren és kifelé indult. Valaki figyelmeztette: „Ne menjen még, hiszen csak *most jön a harmadik felvonás.*" Mire a néző: *„Éppen azért megyek."*

Mária Antoinette

Ha vásárol, hivatkozzék az ES... ...ra

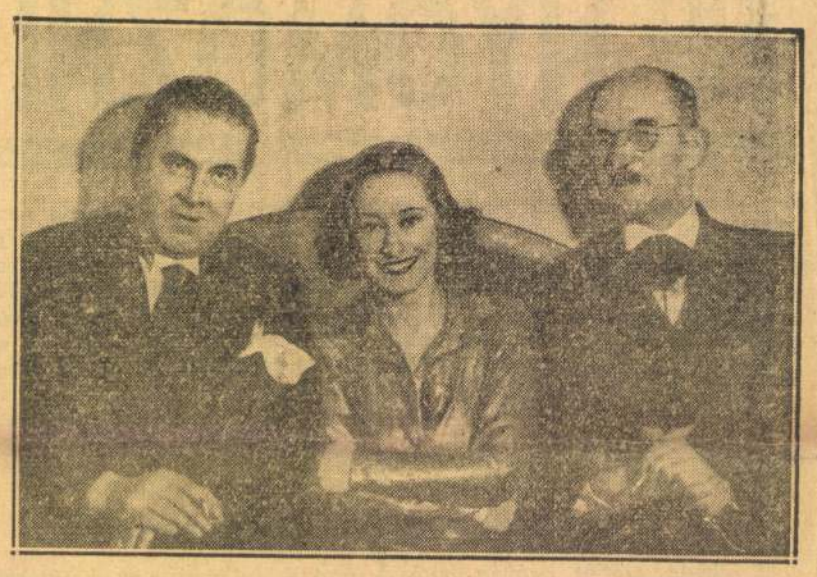

Harsányi Zsolt, Muráti Lili és dr. Holota János országgyülési képviselő a Vigszinházban rendezett szinházközi előadáson.

A Civilizátor hozzákezd a civilizáláshoz

Részlet Madách Független Szinpadon bemutatott remekmüvéből

A Független Szinpad most mutatta be Madách eddig ismeretlen müvét, a «Civilizátor»-t. A darab előadásait a sikerre való tekintettel csütörtöktől folytatják a Zenemüvészeti Főiskola kamaratermében.

Nem tartjuk érdektelennek Madách remekmüvéből egy részletet közölni, amint a nézőtérről figyeljük a darab előadását. István gazda (Kalla István) a legnagyobb békességben és egyetértésben él cselédeivel. Megérkezik Stroom (Szendrő József), a nagy civilizátor két kutya által vontatott, irományokkal megrakott szekéren. Nyomban hozzákezd a gazda és szolgálólánya, Mürzl (Gyulányi Éva) civilizálásához.

István:

De tessék kissé asztalomhoz ülni.

Mürzl:

Szivesen lát el, hidd meg, gazdám,
Jól tartott ő már nem egy csavargót.

István.

Te meg, szüz, szállásold be izibe
Istállóinkba végzetes lovát.
(Mürzl a fuvarral elmegy, Stroom helyet foglal.)

Stroom:

Alig vagyok még kissé e helyen
S pirulnom kell a durvaság miatt,
Mely itt szokásos e barbár vidéken,
Csak az imént is nadrágról beszéltél,
Most meg szüzet nem átalsz mondani,
Mind kettő trágár eszmékhez vezet.

István:

Mi nem vagyunk még ugy civilizálva.

Stroom:

Majd lesztek, hogyha Isten megsegit.
De nem vész-é el kincsem a szekérről.

István:

Itt olyanon ki sem kap.

Stroom:

Fájdalom.

István:

Mi haszna há: azon rakás fojtásnak,

Stroom
(eszik):

Hagyj csak most békén, aki kettőt [boncol,
az alaposan egynek sem felel meg
És innen jő a félszeg müvelődés.
Aki csizmát varr, az csiriz legyen
Utolsó izeig, mi gondja másra.
Ki a holdat kutatja, e világra
Ne légyen gondja, és aki tanit,
Őrizkedjék akármit is tanulni.
Csak egy van mit mindennek tudni kell
Adót fizetni engedelmesen!

19-én mutatja be a Terézköruti Szinpad az Üstökös-t

A Terézköruti Szinpad e hónap 19-én, hétfőn este nyilvános főpróba keretében hozza a közönség elé *Váradi* Tibor, sok sikeres kabarédarab fiatal magyar szerzőjének első szinpadi müvét, az *„Üstökös"*-t, amely két részből és kilenc képből áll. Az *„Üstökös"* női főszerepét *Bulla* Elma fogja játszani, aki ezzel a szereppel érdemes és müvészetéhez méltó feladatot kapott. A darabot *Tarnay* Ernő, a Vigszinház főrendezője rendezi. A hétfő esti főpróbát kedden bemutató előadás követi. A kilenc képből álló szindarab előkészületei miatt a Terézköruti Szinpad ma, hétfő estétől kezdődően *vasárnap estig szünetet tart* és az esti órákat próbákra használja fel

Világhires szerelem

A világtörténelem szerelmi regényei közül is a legizgalmasabb és legkritikusabb, de egyben a leghiresebbek egyike az a szerelem, amely *Mária Antoinettet*, a francia trónra került habsburgi főhercegnőt *De Fersen* grófhoz kötötte. E tragikus szerelem motivumai huzódnak át W. S. van Dyke uj történelmi filmjének, a *Mária Antoinettenek* felvonásain. A *Metro* nagy áldozatkészséggel készitette el a filmet, amelynek során a tragikus sorsu királynőt Norma *Shearer* játssza, *De Fersen* grófot, a szerelmest pedig Tyrone *Power*, akit külön erre a szerepre kért el egy másik amerikai gyártól a *Metro*.

„Csárdás kis kalapom"

Az *Erzsébetvárosi Szinházban* sikeres ősbemutatót tartottak. Szinre hozták *Bihari* Nándor és *Máté* István «Csárdás kis kalapom» cimü operettjét. Az érdekes meséjü és nagyon szép muzsikáju operett lelkes tetszést aratott. A zsufolásig megtelt nézőtér közönsége sokat tapsolt és ujrázott az előadás során a szereplőknek, *Ferenczy* Marikának, *Kárpáti* Magdának, *Boros* Idának, *Nádor* Jenőnek, *Bellák* Miklósnak és *Horváth* Józsefnek, valamint a két tehetséges szerzőnek, akiket a felvonások végeztével sokszor a lámpák elé hivtak. Vastaps is volt.

Film — Villonról

François *Villon*, a világhirü francia költő, a „csavargók és koldusok fejedelme", aki örökéletü verseiben énekelte meg a csavargóélet gyönyöreit, annyi sok szindarab és regény után most — *filmhős lett*. A *Paramount* monumentális filmet készitett François *Villon* életének néhány ismeretlen és nagyon mozgalmas epizódjáról *„A csavargókirály"* cimmel.

A nagy amerikai filmgyár *Villon* szerepét Ronald *Colmanra* osztotta, a női főszereplő pedig Frances *Dee*. Jelentős szerep jutott a *Villon*-filmben Basil *Rathbonenak* is

Farkasházy Miklós

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Esti Kurir
1943 OKT. 11.
Megjelent: .....

(S.V.: A Farkasházy-Donner műteremkiállítás -)

Budán a Petrezselyem-utcában műterem-kiállítás nyílt meg és ennek keretében örömmel láthattuk *Farkasházy* Miklós festőművész és *Donner* Gertrud Mária szobrász újabb alkotásait. A képekkel zsúfolt műteremben feltűnő azúttal az olasztárgyú képek nagy száma. Régebbi olaszországi tartózkodásainak emlékeiként assisi hangulatait szólaltatja meg. A Topino széles völgyében emelkedő Santa Maria dei Angeli-templom és Szent Ferenc alakja, a Portiuncola-kápolna — ez az Assisiben készült képeknek főmotívuma. A Siena és Nápoly sugallta képek természetesen nem törekszenek hitelességre, hanem mindig csupán azt a hangulatot érzékeltetik és vetítik ki, amely a művészt a művészetnek ezen a szent helyen megragadta. Farkasházy paszteljei egyébként egyre dúsabb színekben jelentkeznek s a csendéletben is újjáteremtő erővel szerez becsületet ennek a műfajnak. Csendéletei ezer színben szikráznak, élnek.

agok

VAI

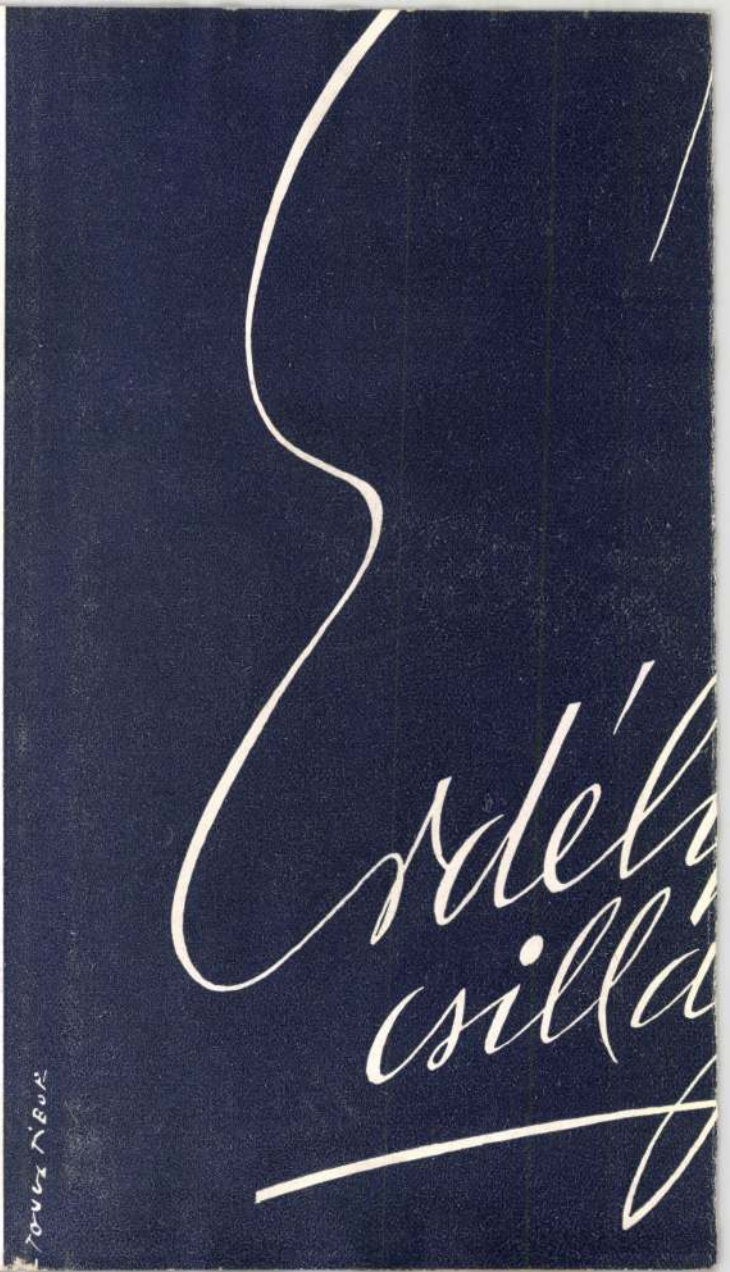

Farkasházy Miklós

Koll. kiáll. Sillein-
ben (Zsolna?) a Pálka-
féle universeti szalon-
ban

lásd
z
Forum. 1932. 58. l.
Heppel

<Farkasházy Miklós>

vrod

Forum. 1934. 37. l
(< > Kiállítása.)

Bp. Lipótvárosi
Társaskörben

kb 70 mm

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Farkasházi Miklós

lírod

=

Frankfurter Nachrichten 1930. ápr. 15.

(Dr. R. D.: Kunst in Frankfurt.)

Dr. KISMARTY-LECHNER JENŐ
M. KIR. KORMÁNYFŐTANÁCSOS
ÉPITÉSZ, EGYETEMI R. K. TANÁR
BUDAPEST, XI. MÉSZŐLY-UTCA 4.
268—604.

Farkasháry Miklós
festő

erőd
Forum 1935, 302. l
(Budapesti ki-
állítások.)

~~Római vaskarika VIII. 188.~~

Farkasházy Miklós

Modell c. Teje repr.

Képzőművészet

1930. 34. sz.

Kép

Farkasházy Miklós

~~Donner Gertrud Maria~~

Nobrász

Mütermi kiáll Farkas-

házy Miklósnal együt 1943. okt.

Hetfő Reggel

1943. okt. 4.

mán a mai napig az unitáriusokra vonatkozó összes tudnivalóknak a foglalata, ezeket írta: „Az unitárius vallás egyházalkotási művét a Dávid Ferenc föllépésével kezdi meg, midőn e korát meghaladó férfi 1566-ban először teszi az Isten egységét és háromságát nyilvános vita tárgyává." Majd a *Pallas Lexikon*-ban „Unitárius vallás" címszónál Boros György, akkor theol. akad. tanár, így írt: „Erdélyben az országgyűléseken folyt hitviták alatt érlelődött meg az unitárius eszme. Először 1566. kezdette hírdetni Dávid Ferenc." Az Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának 646—1929. számú határozatával hivatalos tankönyvül elfogadott *Unitárius Kis Tükör* (az 1875-ben megjelent fent említett első kiadásnak Vári Albert által átdolgozott 4-ik kiadása) szerint: „az 1566. április 24—28-án tartott gyulafehérvári első hitvitán először tették nyilvános vita tárgyává az Isten egységét és háromságát" (i. m. 21—22 old.), amit Vári Albertnek a Keresztény Magvető 1931. évf. 95-ik oldalán közölt apodiktikus nyilatkozata szerint úgy kell érteni, hogy: „Az unitárius egyház megalapítása 1566-ban kezdődik."

Az 1566. évnek helyességével szemben két állítás hangzott el, amelyek egyformán igényt tarthattak a meghallgatáshoz. Egyik a Pokoly Józsefé, másik e sorok írójáé volt. Pokoly az 1904-ben megjelent *Az erdélyi református egyház története* I. kötetének 184. oldalán ezeket írta: „Minden bizonnyal az 1564—65. év volt az az idő, amikor Blandrata Dá-

Farkasházy Miklós

Akt önarcképpel c.
képe repr. -

Képzőművészet
1933. 122. l.

HOFFMANN FERENC

KÉPKERETGYÁROS

BUDAPEST

IV., GERLÓCZY-UTCA 5.

ÉS

KÁROLY KIRÁLY-UT 28.

A MŰCSARNOK SZÁLLITÓJA.

(Farkashazy Miklós)

Képzőművészet.
1933. 255. l. (7) és
Donner Gertrud ki-
állítása; képpel

2./ Beszerzések és beruházások:
   a./ rendes évi beszerzések.....
       beruházások.....
   b./ továbbfejlesztés /lo éves
       programm/.....
   c./ tartalékok javadalmazása

3./ Üzleti felesleg, ill.készpénz
   beszolgáltatás:
   a./ hozzájárulás a községi
       háztartáshoz.....
   b./ hozzájárulás a központi
       sajtókiadásokhoz.....

Összesen:

A jövedelmezőség helyes megállapitása szempontjából le kell vonni a tőke terhére elszámolt értékcsökkenést

marad:

mely összeg a Vizművekben fekvő 55,5o3.

nek 13.75 %-a, a 16,744.964.18 P bevéte

ző évi 11.61 %, illetve 39.26 %-kal sze

Farkasházi Miklós

Folyóparti c. képe
repr.

Kut 1927. 3 sz

dolgok, amelyek iránt levelespajtásai érdeklődtek. A humanista levelezés, amelybe Oláhét belekapcsolhatjuk, tisztán irodalmi jellegű. Kinek írjon Oláh saját szőnyegeiről? Talán *Rotterdami Erasmusnak*, akinek főgondja az volt, hogy vissza kerüljön Mária udvarába? Vagy valamelyik más külföldi tudóssal közöljön eféle érdektelen híreket? Aavagy hazaírjon ilyesmiről, amiről még az sem tudják, mi fán terem? Hiszen ha ilyesmiről írna tudatlanoknak, vagy kinevetnék vagy túlon túl irigyelnék. Volt más témája elég. Ezek között első: a folytonos honvágy. Csak a békés állapotok helyreállítát várja és akkor nem tarthatja ő Flandriában „semmiféle művészi harangjáték

FARKASHÁZY MIKLÓS: *Kályhatisztító nő.*
A Nemzeti Sz

mert honn, Magyarországban, könyvei társaságában csakúgy érzi magát, mint Olaszország kellős közepén."

A várvavárt alkalom elérkezett. A nagyváradi béke megkötése után maga a királyné küldte őt haza különböző megbízásokkal. 1539. október 30-án indul hazafelé. Itthon azonban nem volt soká maradása. Ismét vissza kellett mennie királynéja mellé, míg végre 1542-ben végleg hazakerül, hogy fényesen indult pályáját még ragyogóbban fejezze be: 1543-ban zágrábi, 1548-ban egri püspökké, 1553-ban pedig esztergomi érsekké nevezi ki az

Képzőművészet
1927. 5. sz. 22. l.

z ügyet, amennyiben a népet lecsendesítette, Mária előtt pedig kifejtette, hogy egyfelől eddig em történt semmiféle bűnös dolog, másfelől az gész ország kárát látná, ha ez a munkásnép szétzóródnék és külföldre vinné a szőnyegek készítéének titkát. Mária végre is engedett az érvnek és sérelmes rendeletet visszavonta.

Máriának mindezt az iparpártolási és iparazgatási tevékenységét közvetlen közelből személte Oláh Miklós. Talán be is folyt ezekbe az inézkedésekbe. Az kétségtelen, hogy csakis a szőyegiparral való intenziv érintkezése teszi érthe-

: *Cirkusz.*
kiállításáról.

ővé gazdag szőnyeggyűjteményét, melyről végrendeletéből értesülünk. Hogyan szerezte őket — vette-e avagy kapta Márítától, V. Károlytól, az egyes városoktól vagy iparosoktól — nem tudjuk. Az is nyilvánvaló, hogy utólagos megrendelések céljából jól megjegyezte magának a beszerzési forrásokat, amelyekre azután hazulról visszatért.

De mért nincs mindennek nyoma leveleiben? A megfejtés igen egyszerű. Oláh írópennáját egyfelől politikai események kötik le, másfelől olyan

Magyar festők Trieszten

AZ ELSŐ PILLANTÁSRA jellegzetes olasz város, Trieszt félkörívet leíró tengeröböl partján fekszik, erdőkkel dúsan borított hegyekkel körülvéve. Még őrzi az egykor virágzó római város nyomait. A *San Giusto* katedrális gótikus rózsaablakokkal ékes homlokzatát antik reliefek, mellszobrok díszítik, a szentélyben XII–XIII. századi mozaikok. A város klasszicista és historizáló, egyedi eleganciájú szecessziós épületei a kereskedelem múlt századi nagy felvirágzásról tanúskodnak. Ebben az ideális környezetben, a kikötő egyik mólóján álló *Kongresszusi Központban* nyílt meg *Az 1900-as évek az Alpok–Adria térségében* című, szlovén, osztrák, olasz és magyar művészek festményeit bemutató nemzetközi kiállítás – a *Promotrieste* (utazási és kiállításszervező iroda) és leányvállalata, a *Key tre* kezdeményezésére.

Az Adria–Alpok munkaközösség előadás-sorozatra is invitálta a trieszti közönséget. A meghívott előadók a kiállító országok, illetve régiók művészetét ismertették. A szlovén festészetről Andrej *Smrekar*, a ljubljanai *Narodna Galerija* igazgatója, a karintiai festészetről *Rohsmann*, a klagenfurti *Landesgalerie* igazgatója tartott előadást. Az olasz művészeti élet egyik legismertebb személyisége, Vittorio *Sgarbi* ferrarai professzor latin hevességgel mutatta be az olasz XIX–XX. századi festészet kevéssé becsült mestereit, köztük trieszti festőket.

AZ ALPOK–ADRIA TÁRSASÁGNAK nem ez az első nemzetközi kitekintést nyújtó programja. Az 1980-as évek elejétől kereste a különböző, ebbe a régióba tartozó területek (Észak-Olaszország, Karintia, Bajorország, a dunántúli megyék) közötti kulturális együttműködés lehetőségeit. Ez a mostani kiállítás voltaképpen az Osztrák–Magyar Monarchia soknemzetiségű provinciáinak közös emlékeit idézte fel.

A Habsburg Birodalom korszakába vezet vissza a Triesztől néhány kilométerre, egy tengerbe nyúló földnyelven fekvő Miramare kastély, melyet *Ferenc József* testvére, *Miksa* építtetett felesége számára. A Carl *Junker* által tervezett németes, neogótikus kastély külseje és belseje is eltér a mediterrán környezettől. Hatalmas parkja és fekvése, eredeti berendezése különleges élményt nyújt az idelátogatóknak.

AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA emlékei élnek Triesztben, s a kiállításon látott művek még közelebb hozzák ezt a korszakot. A szlovén festők közül Richard *Jakopič*, Ivan *Grohar* művei megkésett impresszionizmus emlékei, melyet – ahogy a magyar századforduló festészetét – a posztimpresszionizmus és szecesszió hatása is színezett. A karintiai festők munkái közül Sebastien *Isepp* szecessziós jellegű. Anton *Kolig*, Franz *Wiegele Kokoschka* nyomát követte. A bécsi szecesszió hanyatlása utáni korszak legerőteljesebb karintiai születésű művészének, Herbert *Boecklnak* a festményei is szerepeltek a kiállításon.

A trieszti festők közül többen Münchenben, illetve Bécsben tanultak. Gino *Parin*, Piero *Marussig*, Vito *Timmel* Bécs vonzáskörébe tartozott.

A kiállítás helyi érdekessége volt, hogy a rendezők (Gabriella *Kropf* és Furio *Principalli*) magántulajdonban lévő művekből válogattak – kiállításon eddig sohasem szereplő műveket.

A LEGIZGALMASABB rész a magyar látogató számára természetesen a magyar anyag volt. A *Magyar Nemzeti Galériával* sajnos, időhiány miatt, nem alakulhatott ki együttműködés, így a rendezők milánói magángyűjteményekből és a trieszti múzeum (*Museo Revoltella*) anyagából válogattak. *Iványi Grünwald* Béla cigányokat ábrázoló festményét, *Réti* István és *Szüle* Péter leányportréit, az itthon méltatlanul elfeledett *Farkasházy* Miklós szecessziós festményét és egy kiváló, női aktot ábrázoló *Bornemisza* Géza-festményt láthatott a közönség. *Aba Novák* Vilmosnak szintén a trieszti múzeum tulajdonában lévő *Antik tengeri város* című festménye (1930) zárta le a magyar anyagot az időhatárt jóval túllépve, tanúskodva a *Római Magyar Akadémia* olasz–magyar kapcsolatokat szorosra fűző időszakáról. A katalógusban a magyar anyagot bevezető Mario *Giovannini* rövid áttekintést adott az Olaszországban dolgozó vagy tanuló magyar festőkről.

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK és az előadások is arról tanúskodtak, hogy a korszak egyik motorja a megújulási vágy volt, és az, hogy a művészek sok forrásból merítettek, akár egy nagyobb város, tartomány vagy ország művészetét elemezzük. Mindenképpen erősebbnek tűntek az egyedi vonások, a hazai hagyomány, illetve a különböző iskolák, München, Párizs, később Róma vonzásköre.

Jóllehet, a válogatás szempontjai különbözőek voltak, és nem mindig kerültek egyenlő súlyú művészek egymás mellé, az összevetés rendkívül hasznosnak bizonyult. Úgy hiszem, csakis hasonló közös vállalkozások sora után lehet felvázolni a korszak művészeti összképét, amit gyakran egysíkúan, csak egy-egy nagy művészeti mozgalom, például a bécsi szecesszió vonatkozásában szoktunk vizsgálni.

Gellér Katalin

T&T

üveg porcelán játék képkeretek
órák csillárok műszaki cikkek
lakásfelszerelés és más régi
tárgyak adás-vétele.
Bp. VI., Nagymező u. 33.
Tel.: 132-8672
Nyitva:
Hétfőtől péntekig
10–18 óráig. 1412

A Fővárosi Önkormányzat Erzsébet Kórház-Rendelőintézet

(1074 Budapest VII., Alsó erdősor 7.) lehetőséget biztosít idős emberek elhelyezésére, teljes ellátással:
1992. június 01-től
1992. szeptember 15-ig.
Érdeklődni lehet:
Benőné Székely Júlia
Telefon: 1228-428
vagy személyesen.
1450

Magyar Nemzet 1992
május 15.

FARKASHÁZY MIKLÓS

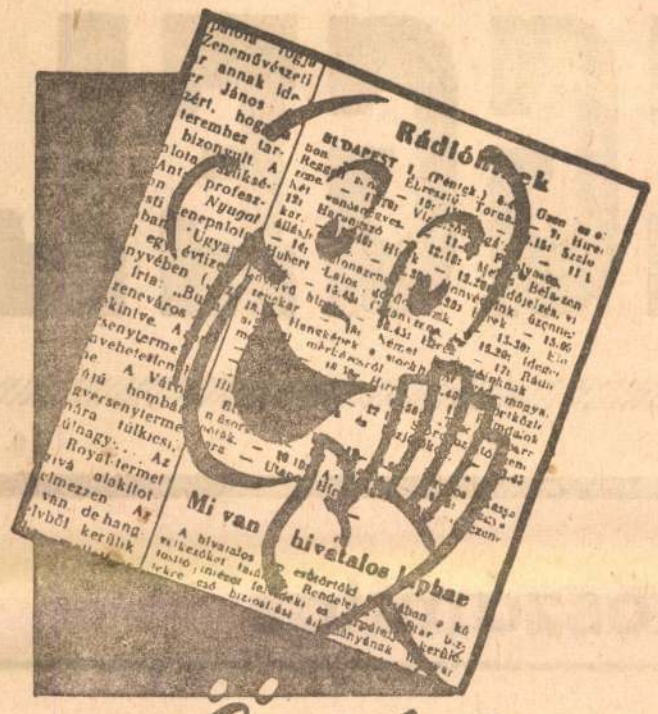

Önnek is megsúgom:

hogy az utóbbi időkben sokat beszélnek a pótanyagokról, annak ellenére, hogy ezek a háborús gazdálkodás nagyjelentőségű és nem lebecsülendő megnyilatkozásai. A pótanyagot sok árucikk gyártásánál a legjobb eredménnyel alkalmazzák. Rádiók szerkezeti elemeinél azonban továbbra is nemes anyagokra van szükség. Nem kétséges tehát, hogy egy régi Philips rádiót csak egy új múlhat felül, mert a nehézségek közepette is a régi Philips-pontossággal és lelkiismeretességgel készül.

PHILIPS

PHILIPS RÁDIÓ

Marnitz VIII., József-körút 37-39. Telefonszám: 134—028 CSERE.

Bemutatja: Nagy István rádiókereskedő Damjanich-utca 42 Telefon 420-901

Bemutatás, csere, javítás, árjegyzék Sternberg hangszergyár. Rákóczi-út 60.

A háromhatalmi értekezlet Moszkvában lesz

(Német Távirati Iroda) **A brit hirszolgálat Moszkvából származó jelentése szerint a Szovjetunió ragaszkodik ahhoz, hogy az Egyesült Államok, Nagybritannia és a Szovjetunió külügyminiszterei értekezletének helye Moszkva maradjon, mint azt eredetileg tervezték. A szovjet kormány nem egyezik bele, hogy az értekezlet Londonban legyen.**

Az Egyesült Államok kormánya tekintettel arra, hogy a szovjet kormány vonakodik beleegyezni az értekezlet helyének megváltoztatásába, már kijelentette, — jelenti tovább a brit hirszolgálat —, hogy az eredeti tervnél marad, mely szerint az értekezletet Moszkvában tartják meg.

Göbbels beszéde az aratási hálaünnepen

Betrlin, oiktóber 3.

(Német Távirati Iroda.) **Göbbels birodalmi miniszter vasárnap beszédet mondott a berlini Sportpalotában tartott aratási hálaünnepen. Miután utalt arra, hogy a havi kenyéradagot felemelték, fejtegette, hogy az ellenségnek a légi terrorral nem sikerült csökkenteni sem a német fegyverkezést, sem a német mezőgazdaoságí termelést. Az elmult hetekben néha az volt a látszat, hogy az ellenség légi megfélemlítése kissé meggyengült, ennek ellenére a jövőben is számitani kell ilyen támadásokra. Rámutatott, hogy a német katonai elháritás az utóbbi időben jelentékenyen erősödött.**

KIRÁLY ezelőtt KAIRO kávéház-étterem Lövölde-tér

KAZAL LÁSZLÓ énekel

KOCZÉ GYULA muzsikál

A Cityben beszélik

A *pengő* és a *pengőértékek* nemzetközi pozíciójának jelentékeny megerősödése a mult hét nagy eseménye és az a téma, amelyről a Cityben az utóbbi napokban legtöbbet beszélnek. A nemzetközi pénzpiacok bizalmának realizálódását látják abban, hogy a *pengő iránt napok óta erős az érdeklődés.* A külföldről beérkezett jelentések szerint a pengővalután kivül a *külföldi tőzsdéken jegyzett magyar részvények és kötvények is már napok óta az érdeklődés előterébe kerültek* és árfolyamuk ennek arányában alakult.

*

A pengő belföldi és nemzetközi pozíciójának megerősödésével párhuzamosan a piac másik eseménye: *az arany felfutó visszaesése a svájci, de az egyéb, főleg nyugati piacokon is.*

*

Ugyanakkor, amikor az arany az utóbbi napokban a külföldi tőzsdéken feltünően ellanyhult, mindenütt *jelentős árukinálat indult meg* és a kész, valamint a félkészáruk ára is hasonlóan lemorzsolódott.

*

Talán ez a jelenség nyilvánul meg nálunk is abban, hogy *a pengő áremelkedése és az arany áresése idejében a fényüzési cikkek magasra feltornázott ára ugy látszik már sokáig nem lesz tartható,* mert a vevők a luxusüzletekben szemmelláthatóan megritkultak. Itt van az őszi szezon, amikor elsősorban a szőrméket vásárolták a tehetősebbek. A nagy szücsök hangoztatják, hogy a drága *luxusszőrmék iránt alig van érdeklődés.*

*

Az emberek ugy látszik most még fokozottabban vigyáznak a pengőre mint eddig. *A pengő ma a legdivatosabb és legkeresettebb árucikk.* Ezt bizonyitja *a multhétvégi ultimó* is, amikor a pénzpiacon erős kereslet volt a pengőben és pengőhitelekben, amivel szemben a kinálat rendkivül csekély volt.

*

Haggenmacher Henrik, a GYOSz vezérigazgatója, a legközelebbi napokban löncsöt ad a Budapesten időző tiztagu svájci delegáció tiszteletére.

*

A jövő hét elején Budapestre érkezik Sadorfsky dr., egy tekintélyes német vállalat vezérigazgatója, aki a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és a Német-Magyar Kereskedelmi Kamara rendezésében a jövő hét csütörtökjén, a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermében „Az európai nagytérgazdálkodás" problémáiról tart előadást.

Farkasházy Miklós és Donner Gertrud Mária legujabb művei

A művészetet kedvelő közönség tárlatokról, kiállításokról jól ismeri *Farkasházy* Miklós és *Donner* Gertrud Mária művészi munkáit. A két művész most petrezselyemutcai műtermében rendezett legujabb müveiből kiállitást. Farkaházy művei nem skatulyázhatók be egyetlen divatos irányzatba sem: *ebben az önállóságban van az ereje.* És abban, hogy élménygazdagságával, kifejezésformájának sokrétüségével mindig ujabb és ujabb meglepetést tartogat azok számára, akik figyelemmel kisérik művészi pályáját. Farkasházy mindig érdekes és artisztikus művészi egyéniség volt, ornamentális fantáziája termékeny és változatos.

Donner Gertrud Mária szobrainak nagy értéke, hogy alkotójuknak *sikerült saját belső életét, ezt a gazdag vibrálást hiánytalanul plasztikába kivetiteni.* Ez az, amit nem lehet megtanulni, amire születni kell. Minden szobra egy-egy izgalmas élmény.

A két művész közösen készitett fadofit-képeinek, színes vonalreliefjeinek művészi hatását az egyszerü rajz és finom szinezés juttatja érvényre. **(kb.)**

Utazásnál a változó életmód zavarja a rendes emésztést. Ez émelygést, fejfájást okoz. Ne felejtse, hogy utazáshoz szükséges a [illegible] DARMOL

Nerzpézsma bundák

nagy választékban ROSENFELD szücsnél Váci ucca 22. szám

Reményi-Schneller pénzügyminiszter tájékoztatja az államháztartás helyzetéről a 42-es bizottságot

Vasárnap illetékes helyen közölték a *Hétfő Reggel* munkatársával, hogy dr. *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter az államháztartás helyzetéről részletes tájékoztatót nyujt az országos 42-es bizottság tagjainak. Közölték azt is, hogy *a 42-es bizottság a parlament miniszterlanácsi termében október 8-án ül össze, hogy meghallgassa a pénzügyminiszter beszámoló beszédét.*

Felszedett uttest köveinek rohant az autó — egy fiatal zászlós szörnyethalt

Szombaton este a *Lenke-téren,* ahol az uttestet javitják, az egyik szakasz *rosszul volt kivilágitva* és a felszedett kövekből kiképzett kis dombnak nekirohant a 249. rendszámu gépkocsi, amelyben *Piller* Károly 22 éves zászlós és *Riabecz* János 22 éves honvéd ült. Az összeütközés olyan heves volt, hogy

Piller Károly zászlós sérülése a helyszinen belehalt,

Riabecz János honvédet pedig sulyos törésekkel szállitották a mentők a helyőrségi kórházba. A halálos szerencsétlenség ügyében szigoru vizsgáxlat indult.

Huszonötezer pengőért adtak el négyezer pengő ára cukrot

„Édes leánynak Budapesten helye van"

A közellátási hivatal ellenőrzési főosztályának bizalmas bejelentés utján tudomására jutott, hogy a fővárosban *Farkas* Béláné kolozsvári gyarmatáru nagykereskedő ügynökei feketén kinálnak nagyobb mennyiségü cukrot eladásra. A nyomozás szálai a Wesselényi-utca 23. számu házba vezettek, ahol *dr. Nemes* Györgyné üzletében *Józsa* György üzletvezető tárgyalt a vevőkkel. A detektivek mint cukorkakészitők jelentkeztek *Józsa* Györgynél, aki hajlandónak mutatkozott arra, hogy

20 mázsa cukrot kiad nekik, de a négyezer pengős megállapitott ár helyett huszonötezer pengőért.

A detektivek szinleg elfogadták az ajánlatot, s ekkor Józsa György telefonon felhivta megbizóját, Farkas Bélánét Kolozsvárott és telefonon csak annyit mondott neki: *„Édes leánynak Budapesten helye van."* Farkas Béláné erre a bejelentésre Budapestre utazott, hogy sajátmaga bonyolitsa le az üzletet.

A detektivek mindent előkészitettek az áru átvételére, *teherautóval jelentek meg az üzlet előtt és a 20 mázsa cukrot felrakatták a kocsira.* Kifizettek készpénzben 20.000 pengőt, *Farkas Bélánénak pedig 5000 pengő jutalékot,* közvetitési dij cimén. Amikor Józsa György a 20.000 pengőt átvette, a detektivek felfedték kilétüket és *Józsa Györgyöt Farkas Bélánéval együtt előállitották.* Kihallgatták a Wesselényi-utcai üzletben *titkárnőként alkalmazott gróf Degenfeld Hannát is,* ő azonban azt hangoztatta, hogy semmit nem tudott a fekete ügyletről. Megállapitották, hogy a 20 mázsa cukor nem szerepelt a Wesselényi-utcai cég raktárkönyveiben, tehát nyilvánvalóan arra szánták, hogy *feketén hozzák forgalomba.* A közellátási hivatal detektivjei miután Józsa Györgyöt és Farkas Bélánét átadták a királyi ügyészségnek, most azt kutatják, *honnen szerezték az eladók jegy nélkül a cukrot.*

Hét öngyilkosság

Szombatról vasárnapra virradó éjjel *hét öngyilkoshoz hivták ki a mentőket.* A Csokonay-utca 14. számu házban *ifj. Kerekes* István bortermelő nagymennyiségü aszpirint vett be. *Maracskó* Lajosné tisztviselőnő az Akácfa-utca 37. számu házban ismeretlen mérget ivott. *Gulyás* Mária háztartásbeli alkalmazott a Gömbös Gyula-uton világitó gázzal mérgezte meg magát. *Veres* Margit háztartásbeli a Fürj-utca 19/a. számu házban felvágta az ereit. Az Ó-utca 38. számu házban világitógázzal mérgezte meg magát *Sziámi* József kereskedő. Ugyancsak gázöngyilkosságot akart elkövetni *Maczikovics* Sebő állásnélküli színész a Peterdy-utca 31. szám alatt és *Blau* Zsuzsa háztartásbeli alkalmazott a Népszinház-utca 51. számu házban. Az öngyilkosjelölteket a mentők a Rókus-kórházba szállitották, részben sulyos állapotban.

— **Halálozás.** *Fridmann* Ferenc szombathelyi kereskedő Budapesten 47 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn délután 3 órakor lesz az ág. ev. egyház szertartása szerint a rákoskeresztuti temetőben.

Mandl Pál, a Heisler száll. cég igazgatója elhunyt. Temetése hétfőn délben 12 órakor lesz a rákoskeresztuti izr. temetőben.

özv. Pásztó Miksáné elhunyt. Temetése hétfőn d. u. 2-kor lesz a Rákoskeresztuti izr. temetőben.

Rothauser Lajos férje, Ruttkai Béla fia, Zoltán Frigyesné Rothauser Ilonka leánya, László Mór fivére, Ruttkai Béláné Lakos Marien menye, Zoltán Frigyes veje és Ruttkai Éva unokája porig sujtva jelentik, hogy

Rothauser Lajosné

szül. Laufer Teréz

október 1-én hosszu szenvedés után csendesen elhunyt.

Temetése hétfőn, október 4-én, félegy órakor lesz a farkasréti temetőben.

Részvétlátogatások feltétlen mellőzését kérjük!

Szalagfürész-, szalagcsiszoló és körfürész-gépek

dekopir fürészgép, kombinált faipari gépek, szalagfürészforrasztó, hajtogató és élesitő gépek, faipari szerszámok, müszerész-, eszterga- és revolverpadok, rongy-, kő- és fibriszpótlókorongok, drótkefék, metsző pofatartók, csavar-, csö- és pipákulcsok, acél derékszögek, tapintó müszerek, transzformátorok, egyenirányitók, 60 literes szőlőprések raktárról és bármilyen müszaki cikkek:

Dr. Kós, Márton-u. 40. Telefon 140-203.

ÁRA 20 FILLÉR

HÉTFŐ REGGEL

V. ÉVFOLYAM — BUDAPEST, 1943 OKTÓBER 4. — 40. SZÁM

Hajnali 3 órától téli időszámitás

SERTORIUS: Nápoly kiürítése a német hadvezetőség régi terve volt

Az olasz fronton megrövidített állásokba vonultak a német csapatok

Német mérleg a Szovjet nyári offenzivájának eredményéről
Ujabb légi támadás München ellen

Sulyos harcok a Dnyeperen átkelt szovjet csapatokkal
Moszkvában lesz a háromhatalmi értekezlet

Berlin, október 3.

A véderő főparancsnokság közli: A délolaszországi arcvonalon csak esekély harctevékenység folyt. Angol-amerikai erők követik utóvédeinket, amelyek az ellenség szempontjából fontos valamennyi berendezés elpusztitása után lassan északnyugat felé térnek ki.

Korzika szigetének északi részén német harccsoportok visszaverték a Badoglio-csapatok, bandák és de gaulleista marokkói zászlóaljak több támadását. Ellenlökésekkel nagy, véres veszteségeket okoztunk az ellenségnek és számos foglyot ejtettünk.

Ellenséges repülőerők a nap folyamán nagy magasságból és felhők védelme alatt bombákat dobtak Emdenre és a Német-öböl partvidékének más helységeire.

Erős brit bombázó kötelékek a svájci felségterület ujabb megsértésével az elmult éjjel berepültek Délnyugat-Németország fölé. A München ellen intézett egyik terrortámadás a lakosság körében veszteségeket okozott és a városban nagyobb kárt estek. A légvédelmi erők az eddig beérkezett jelentések szerint hét ellenséges repülőgépet lőttek le.

A légi fegyvernem az október 3-ára virradó éjjelen Dél- és Közép-Angliában repülőtereket és egyéb katonai célpontokat támadott.

Harc nélkül, megrövidített állásokba vonultak a német csapatok a Vezuv vidékén

Berlin, október 3.

Az Interinf jelenti a délolaszországi helyzetről:

A Nápoly térségében végrehajtott német hadmozdulatokat, amelyek — mint ismeretes — a minden hadászati fontosságu berendezésétől megfosztott Nápoly feladására vezettek, az angol-amerikaiak egyáltalán nem tudták megzavarni. Hiába volt minden erőfeszitésük az angolszászoknak, nem tudták megakadályozni, hogy a város katonai berendezéseit, elsősorban a kikötőberendezéseket elpusztitsák — a kikötő hosszu időre elvesztette fengeri kikötő jellegét — és a német utóvédek ugyanakkor azt is megakadályozták, hogy a várost környező sikságon szabályszerüen lezajló kiürítési mozdulatokat zavarják.

Angol-amerikai erők páncélosokkal támogatott néhány kisérletét, hogy keresztezzék a német hadmüveleteket, könnyen visszaverték. Az angol-amerikai előretöréseket egyébként ugyanaz az óvatosság jellemezte, mint ebben a térségben általában már hosszabb idő óta általános vonása különösen a brit topogatódzó kisérleteknek.

Az előkészitett és megrövidített állások megszállása során a Vezuv vidékén harc nélkül feladtak a német csapatok egy sor kisebb helységet, valamint Ottaviano városkát. Az uj arcvonal vidékén eddig még nincs harci tevékenység, minthogy az angol—amerikai erők csak járőröket küldenek előre. Erős német utóvédek a délolaszországi hadszintér középső részén ujra és ujra feltartóztatták az angol-amerikaiakat és erős tüz-rajtaütésekkel és meglepetésszerü ellentámadásokkal érzékeny veszteségeket okoztak nekik.

sziget belseje felé is kissé visszavonultak északi irányban,

de egyelőre csupán a *Vezuv magasságáig*, tehát egyáltalán nem olyan messze, mint a nyugati partisávon és ennek következtében az ellenség előnyomulását a Nápoly és a Volturno folyó közötti sikságon kelet felől oldaltámadás fenyegeti. Tovább keletre az 5. amerikai hadsereg jobbszárnya, amely

áthaladt Avellinon és most Benevento felé igyekszik előrenyomulni,

nyilván igen nagy terepnehézségekbe ütközött. Az amerikai élcsapatok és a csak igen lassan visszahuzódó német utóvédek között csupán laza harci érintkezés van. A keleti szakaszon is meglehetősen nehézkesek az ellenség mozdulatai.

Montgomery ugyan most a foggiai sikságon a 8. hadsereg zömével nyugat felé kanyarodott,

de eddig csupán kisebb erőkkel érte el a pugliai hegyek keleti szélét. Itt részben heves helyi összetüzésekre került sor, amelyek során *az angolokat visszaverték egy betörési hely kivételével, ahol még folyik a harc.*

Ami az általános helyzetet illeti, ma már elmondható, hogy

Nápoly kiürítése a német hadvezetőség régi terve volt

és egy nappal sem került rá korábban sor, mint ahogyan előre megállapitották. *Eleve az volt a cél, hogy a Salerno—Foggia-vonalon az angolszászokkal szemben csak addig tanusitsanak ellenállást, ameddig szükséges ahhoz, hogy az ellenséget lényegesen több katona harcbavetésére kényszeritsék Dél-Olaszországban, mint amennyit eredetileg készenlétbe helyezett erre a célra.* Ez nagymértékben sikerült is.

Kesselring tábornagy nem fogadta el a nagy csatát, hanem a német kötelékeket tartóztató harcokban ismét visszavonultatta észak felé.

Természetesen a német hadvezetőség titka, hogy ez az elszakadó hadmozdulat meddig terjed térben és időben. Ez a kérdés azonban, mint az angolszász hirszolgálat mutatja, az ellenségnek ismét sok fejtörést okoz.

Montgomery áttörési kisérlete

Berlin, október 3.

A délolaszországi hadszintér keleti arcvonalszakaszán,

Castelnuovo és Serracapriola térségén a harctevékenység fokozódott.

Montgomery a legnagyobb terepnehézségek és a német utóvédekkel folytatott sok véres csatározás után mindkét térségen *páncélosokat vetett be gyalogsági kötelékeinek támogatására, hogy kikényszeritse az áttörést.* Kitünt azonban, hogy a német taktika, mely mozgó utóvédeket már régóta nagy sikerrel tud a harcban felhasználni, biztositó kötelékeinek nagyobb teherpróbáit is kiállja.

A két helységtől nyugatra — amelyek területileg jó darabon el vannak különitve egymástól — a *német ellenálló erők kedvező állásaikból elzárták az utat.* Ez alkalommal most először ismét

hevesebb harcokra került sor.

Az angol gyalogság több hiábavaló és véresen visszavert támadás után abbahagyta áttörési kisérleteit.

Castelnuovo térségén az angolok áttértek arra a kisérletre, hogy délnyugati irányban megkerüljék a német utóvédállásokat.

Szomszédos német utóvédfészkek bekapcsolódtak az elhárításba és további vérveszteségeket okoztak a támadóknak. A jelentés lezárásakor ezen a térségen a harcok még folynak.

Badoglio felajánlotta a szövetségeseknek hogy hadat üzen Németországnak

Genf, október 3.

(Német Távirati Iroda.) **Londonból jelentik: A Daily Telegraph diplomáciai munkatársa szerint Eisenhowernek és „más szövetséges vezető férfiaknak" Badoglióval folytatott megbeszélései első eredménye valószinüleg Badoglio amaz ajánlata, hogy Németországnak megüzenje a háborut. Badoglio ezt a lépését azért teszi, hogy bebizonyitsa a szövetségeseknek, hogy bizhatnak benne, mert lépését nem a szövetségesek kérésére teszi.**

Sertorius százados napi jelentése az olasz hadszintérről

Berlin, október 3.

A *Nemzetközi Sajtó Tudósitó* jelenti: Dél-Olaszországban most ismét világosan megmutatkozik az angol—amerikai hadviselés jellemző nehézkessége. *Az ellenségnek nyilván nem könnyü tájékozódnia a szétrombolt Nápolyban és hadoszlopaival átvonulnia a romokkal borított utcákon.* Egyébként

a német csapatok Nápoly kiürítésének megfelelően a fél-

Viktor Emánuel és Badoglio teljesen az angolszászok mellé álltak

London, október 3.

(NST.) **Viktor Emánuel és Badoglio tábornagy vasárnapi nyilatkozatukban teljesen a szövetségesek pártjára állottak. Viktor Emánuel nyilatkozatában, amelyet a barii rádió közvetitett, kijelentette, hogy kormányával, fiával és néhány más herceggel csak azért hagyta el Rómát és ment Dél-Olaszországba, hogy a várost megkiméljé a további háborus károktól.**

Eddigi szövetségeseit „fajunk és civilizációnk ellenségeinek" minősitette, akiket el kell üzni a haza szent földjéről. Ugyanakkor kijelentette, hogy csalódott azoknak az olaszoknak magatartásában, akik hivek maradtak a fasiszta köztársasági kormányhoz.

A bari-i rádió Badoglio első sajtónyilatkozatát is közölte, amely szerint örömét fejezte ki afölött, hogy Olaszország most már „hagyományos barátai oldalán" halad. Hangoztatta, hogy már a mult világháboruban is együtt harcoltak és meg van győződve, hogy ez az együttmüködés ezuttal is hasonló eredményekkel jár.

Münchenben a bombatámadás áldozata lett a Nemzeti Szinház

Berlin, október 3.

A *Német Távirati Iroda* értesülése szerint október 3-ra virradó éjjel néhány ellenséges zavarórepülőgép Nyugat-Németország fölé, erősebb brit repülőkötelékek a svájci felségterület megsértésével délnyugat német területek fölé hatoltak. *A München elleni terrortámadásnál veszteségek voltak a lakosság körében és nagyobb károk néhány városrészben. A Nemzeti Szinház és a Maximilian-templom csaknem teljesen elpusztult,* három templom és több kórház megrongálódott. A vizsgálatot a lelőtt repülőgépekről még nem fejezték be.

Farkasházy kiállítás

tovább

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

UJ ÉLET

Lap: .....

1949 MÁR. 3

Megjelent: .....

Farkasházy Miklós és Donner Gertrud kiállítása Budán

93

Farkasházy Miklós festőművész és *Donner* Gertrud szobrászművész kiállítását dr. *Rabinovszky* Máriusz nyitotta meg a *Magyar Szovjet Művelődési Társaság* budai központjában (II., Mártirok-útja 58. I.). A jól sikerült kiállításnak ez a címe: *„A dolgozó ember élete, szoborban és képben."* Valóban: ezt tárják elénk Farkasházy Miklós régi és uj festményei, továbbá Donner Gertrud régi és uj szobrai.

Farkasházy Miklós nem most lett „munkásbarát" és nem most fogta fel a Szovjetunió kulturjelentőségét. *Husz évvel ezelőtt készített festményein is sürün örökítette meg a munkások szenvedéseit, gyüléseit, tiltakozásait.* „Május elseje" Farkasházy Miklós számára nem csupán a felszabadulás után lett téma. *Érdekes egymásmellé állítani a rabság korának május elsejéről és a szabad május elsejékről alkotott műveit.*

Donner Gertrud minden szobra, plakettje, rajza *arról tanuskodik, hogy ez az élvonalba tartozó szobrászművész teljes közösségbe került, teljesen eggyé lett a munkássággal.* Érdemes lenne Donner Gertrudot nagyobb munkalehetőségekhez, nagyobb szobrok elkészítéséhez juttatni.

A *realista művészet* jegyében megnyílott kiállítást a rendkívül agilis *Horvai* Tiborné, a Magyar Dolgozók Pártja II. kerületi kulturvezetője és a MSzMT titkára rendezte.

MEGE

an. A művész azonban most más
don közeledik az emberhez és a tár-
khoz. A közönséget a színészek és
urtizánok ábrázolása kezdi érdekelni
ezzel együtt megváltozott a szépség-
ál is. E változás vonala a gyermeteg
nyoktól, a kicsi és elegáns asszo-
kon át a hideg és nemes méltóságú
kokhoz vezet. Sajnos, e művészet
rsan haladt a modorosság felé. Az
kok nevetséges karcsúságig nyúltak,
ermészetellenesen vékony fejen óriási
urák tornyosodtak.

harmadik korszakot ijedt kutatás
eti be az új megnyilatkozási formák
n. Már a 90-es évek körül a nyomás-
hnika egyre raffináltabb, míg az
otó képzelet egyre hidegebbül csillog
virtuóz lapokon. A vonalastechnika
maronál elérte fejlődése teljességét.
marotól a kurtizánok kecsességének,
ések festőien ívelő, hajlongó vona-
nak szenvedélyes raizolóiától már nem

ten gyászoljuk az áldozatos vértanuk százezreit és áldva idézzük hőseink emlékét. Gyászt borítunk ilyenkor templomainkra és az emlékezések komorsága ráborul a mi lelkeinkre. A zsidó lét megrázó szenvedései nehezednek szívünkre, átvonul rajtunk a zsidó történelem minden sorscsapása, a zsidóságnak oly sokszor megélt fájdalma, a nép drámája és az egyén végzete.

Mózes mesterünk tragikus sorsába fonódik a zsidóság minden bánatos emléke. A mi nagymesterünk kiszabadította rabságából a népét, negyven esztendőn át vezette az új haza felé. Színáról elhozta

FARKASHÁZY Miklós

Uj Tükör, XXIV.évf.
39.sz.1987 25.p.

Farkasházy Miklós: Buddha

8589. sz. jegyzék

1931. F. 1932. F. 1933. F.
1934: 1-2. sz.

1940: 1. Halbbd. 2. Halbbd.
1941, 1942: 1. Halbbd.
2. Halbbd.

1926: nov. 1927: jan.

1863: 4. Bd. [1865?]: 7. Bd.
1865: 8. Bd. [1866]?: 10. Bd.
1867: 12. Bd. 1870: 18. Bd.
1871: 19. Bd. 20. Bd. 1872:
21. Bd. 22. Bd. 1875. 28.

FARKASHÁZY MIKLÓS

Műgyűjtők Galériájának 4. aukciója a Jókai klubban. Belvedere. I. /1989/1. / 1.n.

Az árverésen Pihenő című képe szerepelt.

37 **FARKASHÁZY MIKLÓS**
(Budapest, 1895 – Budapest, 1964)
Téli táj alakokkal
Vegyes technika 37x28.5. Jelezve lent jobbra:
Farkasházy

26

8.000,-

85. Művészei Képaukció. Bp., 1991. augusztus
BÁV

Farkasházy Miklós

Festő

koll. kiáll. Szépművészeti kiállítások

vód

Ujság

1933. ápr. 1.

(c. a.: F. M. képei.)

304

Ifjúsági Körünk irányítását tanárelnöki minőségben az elmult tanévben is *Modrovich Ferenc* egyetemi nyilv. r. tanár úr látta el nagy körültekintéssel és odaadó szeretettel, hallgatóink sportszerű neveléséről pedig, mint a MAFC soproni csoportjának tanárelnöke *Sébor János* egyetemi ny. r. tanár úr gondoskodott nagy hozzáértéssel és lelkesedéssel.

Áldozatkész munkálkodásukért hasonlóképpen köszönetünk illeti Orvosi Rendelő Intézetünk vezetőit, *dr. Tóth József* és *dr. Bognár Tibor* orvos urakat, akik az első félévi beiratkozás alkalmával 417, a második félévben 378 hallgatót vizsgáltak meg, a félévek folyamán pedig 739, illetve 791 esetben nyujtottak orvosi segélyt, illetve adtak tanácsot. Az általános orvosi vizsgálattal együtt tehát az első félév forgalma 1156, a második félévé viszont 1169 volt.

Itt említem meg, hogy Egyetemünk Rektori Tanácsa 1941. évi június hó 13-án tartott ülésén hozott határozatával hallgatóinknak és segédtanszemélyzetünknek szavatossági és balesetbiztosítását is elhatározta.

Karunkat anyagilag támogatta: a m. kir. Iparügyi Miniszter Úr Őnagyméltósága, a bánya- és kohómérnöki osztály

Farkasházy Miklós

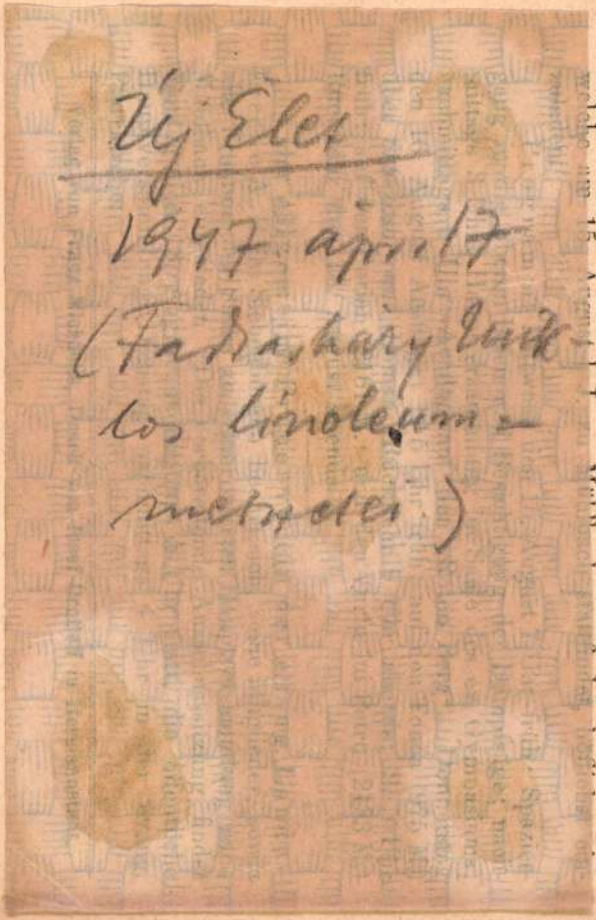

Új Élet

1947 ápr. 17

(Farkasházy Miklós linoleum-metszetei)

zu Grunde gelegten Systeme (Linne's, Endlicher-Unger's System), III. eine Erklärung der im Text vorkommenden Abkürzungen enthält. — Die Ausstattung des im Verlag von A. Pichler's Witwe et Sohn in Wien (V. Margarethenplatz Nr. 2) erschienenen Buches ist eine recht schöne und der Preis ein sehr mässiger, denn er beträgt für das in geschmackvoller Weise gebundene Exemplar blos 1 fl. 80 kr. ö. W. — Mit dem Wunsche, welchen der Herr Verfasser am Schlusse seines Vorwortes ausspricht, will auch Referent die Besprechung und beste Empfehlung der „Schulflora" schliessen. „Möge diese „Schulflora" in recht vielen Mittel- und Hochschülern Interesse für die Vegetation ihrer schönen Heimatländer erwecken und die Kenntnis der vaterländischen Flora in den weitesten Kreisen fördern!" *J. Römer.*

Jahresbericht über die Erscheinungen auf dem Gebiete der germanischen Philologie, herausgegeben von der Gesellschaft für deutsche Philologie in Berlin. Neunter Jahrgang 1887. Leipzig, Reissner 1888.

Der vorliegende Jahrgang unterscheidet sich dem Umfange nach in so fern von seinen Vorgängern, dass er der pädagogischen Verwertung der germanischen Philologie im höhern deutschen Unterricht einen besondern Abschnitt nicht gewidmet, da dieser Unterricht seither in einer besondern Zeitschrift ausreichende Berücksichtigung findet.

Im Übrigen verzeichnet der Jahresbericht unter 21 grössern Titeln, deren jeder besondere Zählung seiner Artikel ausweist, nicht nur alle im Jahre 1887 und den letzten Jahren herausgegebenen Schriften, sondern selbst kleine Mitteilungen litterarischer Blätter. Aus den den einzelnen Artikeln beigefügten

Farkasházi Miklós

festő

műterem kiállítás

cród

Ibl Ervin: Farkas-
házi Miklós kiállítása.
Budapesti Hírlap
1929. nov. 17

Dekorativ hatásokat
keres szindus felt-
együttesekkel. Néha
keleti emlékek viszik kép-
zeletét, máskor meg nyugati
fény és szinlátomanyok
sarkalják fantáziáját.

Bizottságának
Budapest

ékek OTSZ. Bizottsága egy kiránduló
i mellett engedélyt adott a visegrádi várba
eszögezte az erdőhivatal, hogy a belépő-
et is az szedi be s emélfogva kizárólag
lépési díj tekintetében mtezkedni.
n a belépő díjra vonatkozó intéz kedésektől
dvezmények megadása is egyedül a
ministeri rendeletek szerint, pedig csak

ott ki az erdőhivatal, hogy anyagi
őhivatalon kívül bárki mástól utasításokat

ájus 8 á

b. Tosparty

m. kir. erdőmérnök

Farkasházi dicklós

festő és grafikus

irod

Ujv MZsL

261. l.

24 Kath. Hetvenedv. Prot. Tádé	
HÉTFŐ **25** Kath. Pál fordulása Prot. Pál fordulása	M. Kir. Jogügyi ig. nar kiadott könyv használata, lejár.
KEDD **26** Kath. Polik. pk. vt. Prot. Vanda	
SZERDA **27** Kath. A.-sz. sz. J.	

~~Bpesten~~ ~~1926~~. Donner 3

Gertrud Mária Hebránzal ~~[illegible]~~

Közösen kivel együt

találtafel a

fadofit szines

vonal relief tek

nikát Bpesten

együt. kiállitása volt

1926, Neuz. Szalon.

1935

~~1924~~

1933 Képmüvészeti kiáll. Fränkel

1933 ~~Bpesten~~ 1933. a Lipot-

városi Társaskörben,

1934 a Pen könyves-

boltban,

1945. Bibliotheca-Officinában

1930 – 40 nes években

sürün rendezték

mütterem kiállitásokat

kat; 1938. Szegeden

volt kollektív kiállitásuk

1946. Szalmássy galéria

Farkasházy Miklós
ad 1 végére
1935. Zürich, 1939.
Brüsszel.

Farkasházy Miklós, festő és grafikus; sz.: 1895. jan. 22. Bpesten. Dédunokája Farkasházi Fischer Móricnak a berendi porcellángyar alapítójának. F Bpesten Veszdróczy Manónál és Münchenben Willy Geiger grafikusnál tanult. Tanulmányuton volt Német- és Olaszországban F Francia- Eleinte inkább vezi iparmüvészet felé hajló grafikát ~~[illegible]~~ müvelte, huzamosabb németországi tartozkodása alatt szines dekorativ tusrajzokkal illusztrált néhány német luxusfolyóiratot.

F valamint Svájcban.

F a kereskedőszakadem. elvegzésén

I stílus korszakában készült tusrajzai emlékeztetnek az akkori modern német fametszetekre. ~~Majd a pasztell felé~~ Utóbb a pasztell, ~~majd a rézkarc~~ felé fordult érdeklődése. 1923 óta festett olajképeket és ~~rézkarcokat~~ intenzíven foglalkozott a rézkarccal. Számos önálló kiállítása volt Külföldön: 1926. Drezdában, Lipcsében és Hamburgban. ~~1927. Varsóban~~, 1928: Kölnben a Rheinben, Zürichben, Stuttgartban, Pöstyénben és Zvolnan, 1930. Frankfurtban (a H. Trittler szalonban) a M.-ban. 1931. Párizsban (a Quatre Chemins szalonban)

1914-18. katona volt. A haboru alatt rajzi kivottat allitva a Mentor graf

T (Konstsalon Stö Vilhelm Orell Füssli-Hof)

T 1922. München (reklámgrafikáiból a Minervában)

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Kozmikus táj, rajz
Pihenő alak függöny előtt, rajz
Sztreik, rajz
Nagy horizont, rajz
Vizpartja tömpe fákkal, halászok, rajz
Pihenő munkások felülről nézve, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Háztetők, rajz
Kis olasz ucca, rajz
Öregasszony kendőben, rajz
Szerelem, rajz
Vasuti töltés a Dunaparton, rajz
G.J. arcképe, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Falubolodja, rajz
Szegény emberek, "
Ucca Fiesoléban, "
Szomoru fák, "
Lenyugvó nap, "
Ucca ballagó nőalakkal, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Halászok kis piros vitorlással, rajz
Az idő, rajz
Pihenő az uton, rajz
A család, rajz
Esti tájkompozició, rajz
Alkony, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Velence, rajz
Kormányos ember, "
Takaritó asszony,"
Barátság, "
Paprika paradicsom csendélet, rajz
Munkanélküliek, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházi Miklós, sz. Budapest 1895.

Apácafejek, rajz
Komor táj alakokkal, rajz
Beszélgető munkások déliidőben, rajz
Hálót javitó halászok, rajz
Vasárnap délután, rajz
Pletyka, rajz

N. Szal. 48. csop.kiáll. 1926. márc. 8-11 l.

MDK

Farkasházy Miklós
Munkásasszony, paszt.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz.
kiáll. 1945. okt. 6 l.

2a

Farkasházy Miklós, festő és grafikus,
---

sz. 1895 jan.22. Bpesten. 1922. Münchenben Hoffmann tanárnál, ~~xx~~ 1923. a bpesti Iparrajziskolában Vesztróczy Manónál tanult. 1915.szerepelt előszö a nyilvánosság előtt a N.Szalon kiállitásán, ugyanitt volt 1926.az első bpesti gyüjt.kiállitása. Tanulmányuton járt Németországban,Svájcban és Párisban. Számos gyüjteményes kiállitása volt külföldön: 1926-ban Drezdában,Lipcsében és Hamburgban, 1927.: Varsóban, 1928.: Kölnben,Zürichben, Stuttgartban, Pöstyénben és Zsolnán, 1930.: Frankfurtban,Pöstyénben és Párizsban. Résztvett a barcellonai és milanói/1933/ m.kiállitásokon, utóbbin elismerő oklevelet kapott.

Ezekről a külföldi sajtó nagy cikkeket irt. 1929.

(Egész albúm külföldi cikket láttam.)

Farkasházi Miklós

l

Szabad Művészet

1950. 10. 4 16. l.

Az I. M. képes kiállítás

Harafelé, rézk

Magán vásárl.

Holzkirchen in den Karpatenländern.

1920.

Kurt Schneider Verla

Schlosser Julius: Die Kunst des Mit
V
B

Ipolyi Arnold: Az egri megye Sz. Já

Lüthgen Eugen: Romanische Plastik i

Garber Josef: Die romanischen Wandg

Tarczai György: Az Árpádház szentje

Wackernagel Martin: Münster. Berlin

Clasen Karl Heinz: Marienburg und Ma

Schmid Andreas: Der christliche Alt

Doering Oscar: Deutschlands Mittelal

Dehio Georg: Geschichte der deutsch

" " " " "

Weigert Hans + Hamann Richard: Das St

(Farkasházy Miklós)

albuma

(4

( ) Húsz linóleum metszet. Officina kiadás.

vod

Pesti Műsor

1947. ápr. 11.

f: dr Horváth Józsefné
legkd
I., Batthyany, u. 16.

BUDAPEST
DR 14-8

MDK

Farkasházy Miklós festő

Gönczi-Szabó:Az 1956.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliografiája Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 340.l.

Farkasházy Miklós

5

Föv. képt

Párizsi utca, part.
San Gimignano
Dunaparton

St. Denis, szín. tusrajz

A család
Almás nénike
Tutajon
Zarándokok
Költözködés
Csónakosok
Mosás

lino-metszetek

Lino-album: I-XX

Beszélgetők
Farsang
Rakpart
Munkába menők
Tea
Szerelem
Jaj!
Műhely
Vitorlák
Gránitfej

Siratás
Halászok
Bibliotheka
Töprengő
Nyár
Zenebohócok
Öltöztetés
Fragmentum
Kikötő
Befejezés

1940. III. 8.

Dr. BERTÓK LAJOS
KÖNYVKERESKEDÉSE
DEBRECEN, PIAC U. 4.
TELEFON: 25-19.

1 csekklap.

-.50
-.50
~~-.80~~
-.30
-.90
-.60
-.50
-.40
1.—

5.50 P.
80
4.70

Pogány: elkelt.

„SIE
lá
a három

Farkasházy Miklós

Grafikák

Tavaszi Tárlat, kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet, 1952. máj. 24

Farkasházi Miklós
grafikus

M.D.K.

Lino-metszet (repro)

Élet és Irodalom, 1963. szept. 28 - 3 lap

Farkashári Miklós festő M.O.k.

Rakpart. Lino

Az album 3. lapja.

Farkashári: 20 lino. Bp. 1947

Farkashári Miklós festő M.O.K.

Munkábamenők. Linó.

Az album 4. lapja

Farkashári: 20 linó Bp. 1947

M.D.K.

Farkasházi Miklós festő

Tea Linó

Az album 5. lapja.

Farkasházi: 20 linó Bp. 1947

Farkashári Miklós festő

M. D. K.

Naj. Linó

A album 7. lapja

Farkashári: 20 linó. Bp. 1917.

Farkashári Miklós festő M. D. K.

Beszélgetők. Linó

Az album 1. lapja

Farkashári: 20 lino. Bp. 1947.

M.O.k.

Farkashári Miklós festő

Farsang. Linó.

Az album 2. lapja.

Farkashári: 20 linó. Bp. 1947.

Farkasházi Miklós festő M.D.K.

Szerelem. Linó

Az album 6. lapja

Farkasházi: 20 lino. Bp. 1947

Fatrashári Mihály festő M.O.K.

Öltöztetés. Linó

Az album 17. lapja

Fatrashári: 20 linó. Bp. 1947

Interpretation Notation Jeudi M.O.N.

Objectifs Lundi

Mardi Mercredi Vendredi

Interpellation : Lundi. Jeudi. FNAT

Faškasházi Miklós festő M.D.K.

Zenebohócok. Linó

Az album 16. lapja

Faškasházi: 20 lino. Bp. 1947

Tarjeta postal

Remitente: Ana
Mi dirección es tenpo

Destinatario: Lo tiene Pepe

Farkashári Miklós festő

H.D.K.

Siratás. Linó

Az album 11. lapja

Farkashári: 20 linó. Bp. 1947

Farkashári Miklós festő M.D.K.

Vitorlák. Linó

Az album 9. lapja.

Farkashári: 20 lino. Bp. 1947

Farkashári Miklós festő M.D.K.

Gránitfej. Linó

Az album 10. lapja.

Farkashári: 20 linó. Bp. 1947.

Farkasházi Miklós festő M.D.K.

Műhely. Linó

Az album 8. lapja.

Farkasházi: 20 linó. Bp. 1947

M. D. K.

Farkasházi Miklós festő

Nyár. Linó

Az album 15. lapja

Farkasházi: 20 linó. Bp. 1947

Farkashási Miklós festő M.D.K.

Tőprengő. Lino

Az album M. lapja.

Farkashási: 20 lino. Bp. 1947

Farkashári Miklós festő M.O.M.

Bibliotheca Lino.

Az album 13. lapja.

Farkashári: 20 lino. Bp. 1947

Farkashári Miklós festő M.D.K.

Halászok. Linó

Az album 12. lapja

Farkashári: 20 linó. Bp. 1947

Fathashási Miklós festő M.D.K.

Befejezés. Linó

A album 20 lapja

Fathashási: 20 linó. Bp. 1942

Farkasházi Miklós festő M.D.M.

Fragmentum. Linó

Az album 18. lapja.

Farkasházi: 20 linó. Bp. 1947

M.D.K.

Fatkaskári Miklós

Kihötő. Linó

Az album 19. lapjza.

Fatkaskári: 20 linó. Bp. 1947

MDK

Farkasházy Miklós

Burkus

Vasuti átjáró

Szeutner L.: A fa- és linómetszetről. Képző-művészet 1935. 81. sz. 36.l.

MDK

Farkasházy Miklós

Délidő

Aszfaltozók

Ujságárus

Szautner L.: A fa- és linómetszetről. Képző-művészet 1935. 81. sz. 36.l.

MDK

Farkasházi Miklós

Téli mezők, linómetszet

II. Miskolci orsz. grafikai biennale, Herman O.

Muz. 1963.

Farkasházy Miklós

Linometszeteinek nagy gyüjteményét állitja ki, a Pen-helyiségeiben.

P.H.934.XII.20.

FARKASHÁZY MIKLÓS

1.) Strand linómetszet 31.3 x 33.6
2.) Szekér vernis mov 28.7 x 37
3.) Nejdal vernis mov 19 x 24.3

I. Miskolci orszá gos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa Miskolc, 1961.

FARKASHÁZI MIKLÓS /

Téli mérők linómetszet 25x34

II. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. Kocsogh Ákos Miskolc, 1963.

MDK

Farkasházy Miklós

Strand, lino

Szekér, vernis mov

Népdal, " "

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

MDX

Száj ismert figuráját, a Hekus Lonci-t, Turay Ida a Royal színpadán megszemélyesítette. A törvényszék *a keresetet elutasította.*

A tábla Halasi-tanácsa a felperesek fellebbezése folytán széleskörű bizonyítást rendelt el és négy tárgyalás után ma hirdetett ítéletet. A tábla a törvényszék elutasító ítéletét Ehrenthal Teddyre vonatkozó részében *megváltoztatta, Ehrenthal Teddyt 100 forint pénzbüntetésre ítélte,* elrendelte a súgópéldány elkobzását és megsemmisítését. A 100 forint pénzbüntetés nemfizetés esetén *kétnapi elzárásra változtatandó át.*

Turay Idával szemben elfogadta dr. Kaszó Elek védő érvelését és úgy találta, hogy a Hekus Lonci-ban nem azonos a Király Dezső által írt szöveggel és így azt a benyomást keltette, hogy Turay Ida Hekus Lonci figuráját jeleníti meg. Ez a jelenet a felperes egyéni, sajátos szellemi terméke volt. Erenthal Teddyt szándékosság és gondatlanság vezette akkor, amikor Hekus Lonci alakjának felhasználására engedélyt nem kért.

Turay Idával szemben azért hagyta helyben a Tábla a törvényszék ítéletét, mert neki, mint előadó művésznek nem volt kötelessége és feladata előzetesen meggyőződni arról, hogy az előadandó jelenet szerzői jogbitorlással jár-e vagy sem. Joggal feltételezhette, hogy Ehrenthal Teddy a felperesektől az engedélyt megszerezhette.

Gyomorégés? Egyék lassan!

Nagyon sok ember gyakran panaszkodik gyomorégésről. Ennek a kellemetlen érzésnek a tüneteit úgy írják le a betegek, hogy »forróságot éreznek a mellükben«. Többnyire étkezés után szokott ez előfordulni és ilyenkor azt hiszik: olyasmit ettek, ami megártott. Ha pedig sűrűn előfordul a gyomorégés, hajlamosak gyomorsavtúlterngést, sőt fekélyt is feltételezni.

Egyik feltételezés sem helytálló, két kutató, H. J. Tumen és E. M. Cohn szerint. Megállapításuk szerint a gyomorégést

a helytelen evési szokás és izgalmi állapot

idézi elő.

A »gyógyekezlés« abban áll, hogy rászoktatják pacienseiket: lassan egyenek, jól rágják meg az ételt és evés közben ne tépelődjenek, de ne izgassák magukat evés előtt és után sem. Ne egyenek egyszerre sokat, ne tartsanak úgynevezett főétkezést, hanem a napi táplálékszükségletet legalább háromszorra osszák el.

Bizonyos fokú diétát is írtak elő betegeiknek: főleg a hagymát, a káposztát, a csokoládét és a kávét tiltották el, de meggyőződésük szerint

a gyomorégés diétája egyénenként

változik és így nem lehet általános érvényű diétát előírni.

»ANGLIABAN mindenki feketézik« — állapította meg Sir Hartley Shaverosse főügyész egy gyűlésen. Hozzátette, hogy ő maga is vásárolt már feketepiacon. Hangoztatta a főügyész, hogy ezt nem lehet olyan bűnnek minősíteni, mint egy csekkhamisítást, az ilyesmi azonban mindenesetre vétség a közösség ellen.

Claridge Kávéház VI., Oktogon-tér 3.
minden este **LANTOS OLIVÉR** énekel

A Mindszenty-per tárgyalása után egyetlen gondolkodó ember számára sem lehet kétséges, hogy az állam és az egyház megegyezése *inkább érdeke az egyháznak, mint az államnak.*

Sofőrlecke gázolással

Perkedi György orvos egy évvel ezelőtt tanult autót vezetni. Amikor egy alkalommal oktatója társaságában az autóval a Bajza-utcából kikanyarodott az Andrássy-útra, háromtagú társaság került elébe és Perkedi zavarában a fék helyett a gázpedálra lépett. Oktatója igyekezett lerúgni lábát a gázpedálról, de már későn: az autó előtt egy emert, nekiment egy Andrássy-úti ház falának és csak azután állt meg.

A sofőrjelöltet a büntetőtörvényszék ma kéthónapi fogházra ítélte. Oktatója pedig háromhónapi fogházat kapott, mert — nem volt oktatási engedélye.

NYOLCEZER NÉZŐ jelent meg a londoni Albert Hallban, hogy meghallgassa Benjamino Gigli, a híres olasz énekest. Öt perccel az előadás megkezdése előtt Gigli lemondott. Botrányos jelenetek játszódtak le A kenti hercegné és a közönség méltatlankodva távozott. Gigli impresszáriója kétségbeesetten közölte, hogy a művész teljesen berekedt.

Vacsorázzunk a BOLERO étteremben
LEGJOBB konyha
LEGJOBB cigány
IV., Szép-utca 2.

rintot kaptak az eladott holmikért orgazdáiktól.

Az alig 20 éves Kecskeméti István, a pesti »jótársaságok« kedvence, cinikus egykedvűséggel adta elő a rendőrségen, hogy betöréseiket előre megbeszélt tervek alapján hajtották végre. Csak nappal dolgoztak, mert nem akartak statáriális bíróság elé kerülni.

— Számítottunk arra, — mondotta Kecskeméti — hogy egyszer lebukunk, de igyekeztünk ezt a napot minél későbbre kitolni.

Elmondotta azután, hogy egészen

újfajta trükkel dolgoztak.

Főleg írógépek, számológépek és környékben elemelhető irodaberendezési tárgyak, valamint hivatalok fogasán lógó ruhaneműek, aktatáskák lopására képezték ki magukat. Kitalálták, hogyan lehet megakadályozni a károsultakat abban, hogy azonnal a rendőrséghez forduljanak: a betörések után egy órával a rendőrség nevében telefonon felhívták a károsultat. Kecskeméti István mutatkozott be, mint a főkapitányság bűnügyi osztályának vezetője.

— Elfogtunk egy veszedelmes betörőt — mondotta. — Az illető azt vallja, hogy az önök üzletéből ellopott egy írógépet.

A károsult örömmel vette tudomásul, hogy a tettest már elfogták és készséggel adta meg a válaszokat a feltett kérdésekre, amelyek közül az első mindig az volt, hogy mi a lopott írógép vagy számológép száma.

— Csak azokat a gépeket hoztuk azután forgalomba — vallotta Kecskeméti Istvánt és Kovács Árpádot ma délelőtt átadták az ügyészségnek.

A rendőrség ezúton is figyelmeztet minden károsultat, hogy ne üljenek fel semmiféle trükknek, hanem minden panasszal forduljanak a rendőrséghez.

A VILÁG nyugtaládája

Köszönjük b. lapjukban közölt panaszunk orvoslását a Szt. László-kórházban. **Látogatók.**

—o—

Panasz: Házunkban nincs központi fűtés, noha a kazán és a fűtőtestek használható állapotban vannak.

Válasz: Ha a lakók az üzembentartás költségeinek fedezésére kötelezettséget vállalnak, a központi fűtést üzemben kell tartani.

—o—

Panasz: A házbérrel együtt vízdíjon kívül a háztulajdonos még a melegvízszolgáltatásért is külön díjat követel.

Válasz: Központi fűtő- és melegvízszolgáltató berendezés esetén a bérlőt az üzembentartás arányos költségei terhelik.

Egri Viktor »Gedeon ház« című drámáját szlovák nyelven a **Práca** kiadóvállalat jelentette meg. Ct. Stitnicky fordításában.

BELVÁROSI KÁVÉHÁZ
„ROMI-SZALON" Apponyi-tér
Minden este a Magyar Rádió és az állami hanglemezgyárak új felfedezettje
ZSOLNAY HÉDY énekel
zongoránál: **VÉCSEY ERNŐ**
A Bonbonniérben: **PERTIS JENŐ** muzsikál

A HALADÁS új száma csütörtökön délben jelenik meg 12 oldalon

lettekről, a *Hattyu taváról* és a *Don Kihotéról* és a *Hegy szivéről*. A Strauss-térzenével kapcsolatban megemlítette: meglepetéssel vett népi jellegü tárgyat dolgoznak fel balett céljaira. Megemlítette azt is, hogy a Szovjetunióban leginkább háromfelvonásos balettet adnak.

Biardajev a filharmónikusokkal

A filharmóniai társaság tegnapi hangversenyét a Városi Színházban Biardajev, a krakói filharmóniai vezető karnagya vezényelte.

Először Piotr Perkowskinak, a mai lengyel zeneszerzőgárda egyik jelentős tagjának Torun-szvit című művét mutatta be. Perkowski a modern lengyel zene mesterének, Karol Szymanovskinak vonalán halad.

Garay György a Beethoven-versenyt játszotta. Sima, kiegyenlített technikája a főerénye. Finom technikai eszközeivel mesterien formálja meg különösen az ihletetten szép, lassú tételt. Ragyogó érzéke van a melódia iránt, dallammintázása mindig ízléses és kifejező. Biardajev egyénieskedés és »feltűnés« nélkül, kiválóan kísért. Viharos taps ünnepelte mindkettőjüket.

A Csajkovszky VI. szimfónia következett végül. Biardajev Csajkovszky kiváló ismerője és avatott tolmácsa. Fantáziájában érdekes képet alakított ki a patétikus szimfóniáról is és ezt hallatlan mesterségbeli tudással nagy biztonsággal eleveníti meg. Az első tétel expozícióját és a harmadik tétel hősi küzdelmét játszotta legszebben. A közönség a kiváló lengyel karnagyot a hangverseny végén is nagy ünneplésben részesítette. (S. V.)

Megbukott a „Szomjúság", Henry Bernstein új darabja

Henry Bernstein, a világhírű francia drámaíró »Szomjúság« című új darabja olyan kritikákat kapott Párisban, amelyek a zajos bukással egyértelműek. »Kegyetlen filozófia, alacsonyrendű filozófia«, — állapítja meg az egyik kiváló francia kritikus, majd hozzáteszi: »Sajnálja Bernstein az ő szerelmi rabszolgáit? Avagy csodálja őket, amint becézik béklyóikat? Nem tudni. A darabnak talán akadnak buzgó látogatói, de a legtöbben borzadállyal fogják megnézni.

A sok sikeres, sőt világsikeres darab szerzője ismét a hús szerelmét, az ajakszárító, szívrongáló vágyakozást dicsőíti a »Szomjúság«-ban. A színjáték levegője ma már belélegezhetetlen — írja egy másik kritikus.

Egyik főszereplője Claude Darois orvosprofesszor egyetemi rektor. Nem az egyetemi növendékek látogatják, hanem egzaltált nők. Ő pedig leveti mellényeit és kánkánt táncol. Későbbi riválisától, egy Jean nevű férfitől úgy búcsúzik el, hogy megcsípi az orrát. Ez a Jean egy drámai jelenetben öklével fenyegeti Claude Darois professzort s pimasznak nevezi. Annyira feldühödik, hogy agyvérzést kap és összeesik. Madeleine, a »nő«, a fájdalomtól ordítva veti rá magát kedvesére, Jeanra és lecsókolja homlokáról a kín verejtékét.

Brrr . . .

Megkötötték az írók az új rádiókollektiv szerződést

A Magyar Írók Szövetsége aláírta az új rádió-kollektívszerződést. Az eddigi magas írói honoráriumot 5 százalékkal csökkentették. A Rádió által juttatott munkajutalmak azonban, melyekkel a legjobb müveket díjazzák, kárpótolják az írókat a honoráriumcsökkentésért. (MTI.)

A Kisfaludy Társaság holnap délutáni ülésén az Akadémián Falu Tamás, Farkas Zoltán, Márffy Oszkár, Rédey Tivadar olvas fel.

Donner—Farkasházy

A dolgozó ember élete szoborban és képben — ez lehetne a címe a gyöngédlelkü, rokonszenves művészpár: *Donner* Gertrud Mária szobrász és *Farkasházy* Miklós kiállításának. Mindkettő régi, beérkezett művész, munkásságukon, mint örök motívum vonul végig és szinte döntően befolyásolja művészetüket a fizikai munka megfigyelése, művészi formában való őszintén átélt, átfogalmazott ábrázolása. Farkasházy legújabb müveiben ismét megcsodáltuk nagy technikai készségét, avatott jártasságát a többféle grafikai eljárás és a festészet területén. Legújabban derűlátóan kiszínesedett dús képzeletvilága szeretettel időzik a gazdag formákon és részleteken anélkül, hogy a kompozició egysége csorbát szenvedne. Donner Gertrud Mária gazdag formanyelve, néhány jellemző részlet kihangsúlyozásával rendkívül szívhezszóló meghitt hatásokat ért el, a monumentális szobrászat terén pedig barokkos gazdagsággal, odaadó műgonddal fogalmazza meg őszinte, tiszta, emberséges mondanivalóit. Ezzel a kiállítással, melyet a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság rendezett, Horvai Tibor titkárné közreműködésével, a II. kerületi (Mártirok-utca 58.) MNDSz helyiségében a budaiak is színvonalas művészi élményhez jutottak.

Vidor Miklós verses fordításában Machiavelli Mandragorá-ját közvetíti a rádió március 5-én.

Rácz Aladár március 16-i cimbalom-hangversenyét a rádióból közvetíti a párisi rádió is.

Örkény István és Gyárfás Miklós együtt írtak hangjátékot »Sztachanovisták« címmel.

Prágából közvetíti a rádió március 12-én az »Eladott menyasszony« című Smetana-operát.

Két szegedi színházi előadást közvetít rövidesen a rádió. A jövő hét keddjén veszik fel viaszlemezre »A csendháborító« című mesejátékot és ugyancsak hangfelvétel készül a szegedi »Tartuffe«-ről is.

Sándor mond a gazdag műsor előtt bevezetőt.

Sólyom Janka sanszón-színház igazgatónője lesz ősztől kezdve az Astóriában.

Reinhardt Wolfgang (az elhunyt Reinhardt Miksa fia) önálló filmvállalkozó lett Hollywoodban, mert elbocsátotta a gyár, ahol dolgozott.

Helga Zülch német filmszinésznő halálos autóbaleset áldozata lett.

Dékány András »Bulyba Tárasz házassága« címmel írt rádiódarabot. Március 22-én adják elő.

Az Odry Árpád színészotthon megállapodott az államositott Emke kávéházzal. A megállapodás értelmében március 15-ig folytatják a színészparádét.

Negyvenkét szereplő játszik álló és vetített díszletek között, női kórus énekel a Vígszinház most bemutatásra kerülő »Tizenkét hónap« című orosz mesejátékában, amelyet Marton Endre rendez. A kísérőzenét eredeti motívumok alapján Polgár Tibor szerezte. A muzsikát lakklemezekre veszik fel és ezeket forgatják majd az előadásokon, de előzőleg a nagyközönségnek is bemutatják rádióközvetítés keretében.

A csehszlovák állami filmvállalat elhatározta, hogy száz munkásnak igazolványt ajándékoz, melynek alapján az ország bármely előadására két jó ülőhelyet kaphatnak díjtalanul.

Dr. Gipsz Józsefné sz. Vidéki Irén neje, Ágnes és Katalin leányai, dr. Emődi Miklós és neje, testvérei, kiterjedt rokonsága mély fájdalommal jelentik, hogy

dr. Gipsz József

gyermekorvos

a betegek gyógyitásának szentelt jótékony élete 52. évében hősiesen viselt szenvedés után elhúnyt. Temetése márc. 2-án d. u. 1/2 órakor lesz a Kerepesiúti temetőben a református egyház szertartása szerint. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Fájdalomtól megtört szivvel tudatom mindazokkal, akik szerették és ismerték, hogy férjem

Spitzer Jenő

rövid szenvedés után f. hó 26-án 72 éves korában csendesen elhúnyt. Gyászolják felesége, fia, menye, unokája, testvérei, sógora, rokonai és jóbarátai.

Temetése március 2-án, szerdán délelőtt fél 12 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben.

alatt gyorsírással jegyezte a beszélgetéseket.

ÜGETŐ

Végső információink a mai versenyre: I. Zsitva, Hatalmas, Jónáshajtás. II. Amatörverseny. Belmonte, Tábornok, Denevér. III. Pacific, Véletlen, Györgyi. IV. Katinka, Zwillinger-hajt., Derwis. V. Dezsőné, Tábornok, Nevion. VI. (Vép), Nero, Legény, Hetera. VII. Meridian III., Gyémántom, Pandur. VIII. Fáni, Parádé, Derüre-ború. IX. Pacific, Zwillinger-hajt, Györgyi, Derwis.

*

Dr. Kardos Sándor, a MÜE miniszteri biztosa a versenyintézőség tagjává nevezett ki egy régi szakembert, Baranyai Istvánt. Személye biztosíték, hogy a versenyek ügyvitele fokozottabb mértékben fog javulni.

Villamosra ugrottak: kerék alá kerültek

Tegnap este a Blaha Lujza-tér 3. számu ház előtt Csurgó János postaalkalmazott felugrott egy 38-as villamosra, de a kerekek alá került. Súlyos állapotban vitték a mentők kórházba.

Pestszenterzsébeten a Kossuth és Baross-utca keresztezésénél a 30-asra ugrott fel *Aradi* Lajos kézbesítő. A két kocsi közé került. Életveszélyesen megsérült.

Világ 1949. márc. 2. (Donner-F.)

Sternberg
hangszergyár
VÉTEL, CSERE, ELADÁS, JAVITÁS
Rákóczi út 60.

Reich Miklós
villamossági és műszaki kereskedése
Budapest, VI, Vilmos császár út 45. sz.
RAKTÁRRÓL SZÁLLIT:
mindenféle villamosszerelési anyagot, vezetékeket, izzólámpákat, mérőműszereket, motorokat, ventillátorokat, villamos háztartási készülékeket, rádiókészüléket, vill. és táskagrammofónokat, lemezeket, csillárokat.
Ugyanezen cikkeket bármily mennyiségben a legmagasabb árban vásárol.

MESTERÉRE BIZD A GÉPET, ROSSZ RÁDIÓD UJJÁ ÉLED KEMÉNY, VI, Szondy utca 9.

Cipő- és fehérneműkülönlegességek
NEW-YORK cipőüzlet, Erzsébet körút 5.

Aranyat, aranypénzt, briliánst, ezüstöt
veszek, eladok. Jegygyűrűt, ékszert készítek, javítások megvárhatók.
SCHWARZ aranyműves, Dohány u. 22, I. 4.

A
Magyar Jelzálog-Hitelbankhoz
a Nemzeti Bizottság által kiküldött igazolóbizottság megalakult. Az igazolóbizottság ezennel felhívja mindazokat, akik a vállalat alkalmazottainak olyan magatartásáról vagy cselekményeiről tudnak, amelyek a magyar nép érdekeit sértették vagy sértik, mind ezt, mind vonatkozó bizonyítékaikat nyolc napon belül az igazolóbizottság elnökével, Marton Ottóval (lakása: Budapest II, Tölgyfa utca 14) levélben közölni szíveskedjenek. Az írásbeli bejelentésnek a bejelentő nevét és lakcímét tartalmaznia kell, névtelen bejelentésekkel a bizottság nem foglalkozik. Az igazolás alá vonandók névjegyzéke az intézet székházában: V, Nádor utca 7. sz. van közszemlére kitéve. Az igazolóbizottság. (X)

Magyar Rézhengerművek Részvénytársaság
Párkány utca 1460. hrsz., felkéri a volt munkásait, hogy munkafelvétel céljából azonnal jelentkezzenek. (X)

Az Egyetemi Nyomdához
a budapesti Nemzeti Bizottság igazolóbizottságát kiküldte. Az igazolóbizottság felkéri mindazokat, akik a nyomda alkalmazottainak bármilyen olyan cselekményéről vagy magatartásáról tudomással bírnak, amely a magyar nép érdekeit sértette vagy sérti, ezt a körülményt a bizottság elnökénél, Schmidt Antalnál (Budapest VIII, Conti utca 4) nyolc napon belül írásban jelentsék be. Az igazolás alá kerülő személyek névjegyzéke a nyomda helyiségében (VIII, Múzeum körút 6) megtekinthető. (X)

A Budai Általános Takarékpénztárhoz
kiküldött igazolóbizottság felhívja mindazokat, akik az intézet alkalmazottainak olyan magatartásáról tudnak, ami a magyar nép érdekeit sérti vagy sértette, nyolc napon belül jelentsék be szóban vagy írásban a bizottság elnökénél, Spányi Gyula gyógyszerésznél, VI, Jókai utca 40, I. 18. Írásbeli bejelentések csakis teljes név és cím aláírásával vehetők figyelembe. (X)

A „Nagybátony-Ujlaki" Egyesült Iparművek Rt.
ismételten felszólítja mindazon alkalmazottait, akik eddig még nem jelentkeztek, továbbá az üzemi bizottság által nem igazoltakat is, hogy számbavételük és igazolásuk végett öt napon belül jelentkezzenek, mert a nem jelentkezett alkalmazottak szolgálati viszonyát automatikusan megszüntnek fogja tekinteni. (X)

Mindent vásárol
privättól is
KLEIN ANTAL divatház
Király utca 49, a Teréz-templomnál.

Rosenzweig és Fried fűzőkellék-
kereskedő cég árusítását a régi helyiségében, IV, Semmelweis utca 4, félemeleten, ujból megkezdte. Tisztelt vevői és szállítói látogatását várja Fried László.
Fűző- és melltartóanyagokban ajánlatot kérek.

Megnyíltak a mauthauseni haláltábor kapui

(Mauthausen, május vége.) Tíz napja, hogy az első amerikai páncélosok megjelentek Mauthausen várának kapui előtt — a köznyelv *Mordhausen*-nek nevezi —, hiszen a gyilkosság háza volt ez a hírhedt gyüjtőtábor.

Ezzel megkezdődött a sokat szenvedett foglyok szabadonbocsátása.

Újra szabadnak lenni! A fordulatnak a jelentőségét csak az értheti meg, aki éveket töltött az SS birodalmában, a világ minden tájékáról elhurcolt szerencsétlenek között. Aki itt élt a magasfeszültségű árammal töltött drótkerítés, a foglyok vérével épített magas falak mögött és akinek élete, mint valamennyiünké itt, egyetlen pillanatig sem volt biztonságban!

Naponta láttuk a hullahegyeket és hallottunk gázzal, golyóval, veréssel, vagy egyszerűen éhezéssel elpusztítottakról — remélhettük, hogy mi, mi életbenmaradunk és szabadulunk.

És most, íme, itt a szabadság!

Már tegnap este kihirdették, hogy reggel valamennyi barakból minden nemzetiség kivonul az *„appelplatz"*-ra, a gyülekezőtérre. Azelőtt a gyülekezés, az *„appell"* az SS-banditák szertartásának egyik legfontosabbika volt. Mindennap kétszer álltunk az „appelplatz"-on, feszes vigyázz-ban, fedetlen fővel néha egy óráig vagy *órák hosszat*, esetleg egész délelőtt, vagy egy napig is. Hogy az ilyen „appell" alatt hányan estek össze, hányan ájultak el, vagy esetleg meg is haltak a szegény rosszul táplált, megkínzott, agyondolgoztatott foglyok közül, az tökéletes mindegy volt Bachmayernek, a „Schutzhaftlagerführer"-nek és alárendeltjeinek.

Ezúttal azonban szabad akaratból, kényszer nélkül, vidám hangulatban történt a gyülekezés. Valamennyi nemzet lobogói díszítették a nagy teret. A krematórium előtt, amelyben soktízezer áldozatot égettek el, nagy tribünt állítottak fel. A tribün egyik oldalán amerikai zászló, a másikon a Szovjet vörös lobogója lengett. A tribün előtt virággal behintett

koporsó, a szörnyű kínok névtelen áldozatával.

Mikor a tábor valamennyi lakója felsorakozott, megkezdődött az ünnepi bucsuzó. Az amerikai és a Vörös Hadsereg megbízottai után a foglyok elnöke lépett a tribünre és mondott beszédet, amelynek végén elbucsuzott a Szovjet polgáraitól, akik elsőnek hagyják el a tábort. Utána a csehek, franciák, belgák, lengyelek, osztrákok, spanyolok stb. képviselője következett. A mi csoportunk nevében *Parragi György* beszélt magyarul. Végezetül az orosz foglyok vezetője mondott rövid beszédet, koszorút tett a koporsóra, az oroszok elvonultak a koporsó előtt, majd a többi fogoly ujjongó, éljenző sorfala között kivonultak a táborból.

Milyen boldogság volt látni ezeket az örömtől ragyogó arcokat! Hányan ugrottak ki a sorból, hogy átöleljék és megcsókolják valamelyik, még rövid időre ittmaradt, másnemzetiségű barátjukat!

Iván úgy ugrott nekem és kemény karjaival oly viharosan ölelt át, hogy majdnem feldöntött! Szergej nagy darab kenyeret nyomott a kezembe és szótlanul visszalépett a sorba, elfordítva arcát, mert félt attól, hogy meglátom csillogó könnyeit!

Itt voltak és most már kiléptek a kapun, mennek hazafelé.

Holnap, holnapután ujabb nemzetek indulnak, e héten a tábor félig kiürül. Hogy mi, magyarok, mikor megyünk, azt még nem tudjuk. Hazulról nincs hírünk, márpedig a hazaszállítás kérdését elsősorban hazulról kell támogatni. Izgatottan várjuk, hogy valami történjék ebben az ügyben, *minél előbb haza akarunk jutni*, hogy szeretteinket lássuk és résztvehessünk Magyarország újjáépítésében.

Nádas József

Junius 4-től 9-ig tart a Gyermekhét

Junius 4-én kezdődik a Gyermekhét, amely 9-ig tart. A gyermekek ebédeltetéséről a pesti oldalon az Állatkertben, az Angolparkban és a Városligetben, a budai oldalon a kiscelliúti iskolában, a II, Marcibányi tér 1. sz. és a XI, Diószegi út 44. sz. alatti ovóda épületében a Nemzeti Segély gondoskodik. A pesti oldalon naponként mintegy 2000, a budai oldalon naponként 1000 gyermeket étkeztetnek. Ugyancsak intézményesen viszik a gyermekeket az egyes szórakozóhelyekre, mozikba és színházakba.

Az idei Anyák Napját vasárnap tartják meg.

Losonczy Endre elvtárs miniszteri osztályfőnök

A miniszterelnök dr Losonczy Endre elvtársat, az iparügyi minisztérium elnöki osztályának vezetőjét, miniszteri osztályfőnökké nevezte ki. Losonczy Endre elvtárs Hódmezővásárhely városi tanácsnoka volt, a Szociáldemokrata Párt régi, kipróbált harcosa. Az iparügyi minisztérium megszervezése óta ott a legfontosabb munkálatokat irányította, mint az elnöki osztály vezetője.

Felemelték a MÁV személy- és fuvarszállítási díjakat

A Magyar Államvasutak junius 1-én az eddigi — 1936 augusztus 1-én életbeléptetett — személy- és fuvarszállítási díjakat általánosságban 250 százalékkal megdrágította. A tarifaemelkedés, tekintve a közben az egyéb területeken bekövetkezett áremelkedéseket, nem túl nagymérvű és a szállítási költségek a mai körülmények között az áremelés után sem túl magasak. A tarifaemelés szükségességét egyébként ép az árak emelkedése indokolja.

Rendelet az általános forgalmiadóról

A hivatalos lap most közli a pénzügyminiszter rendeletét, amely hatályon kívül helyezi valamennyi eddigi forgalmiadóra vonatkozó jogszabályt és junius 1-től elrendeli az általános forgalmiadó, illetve egyes esetekben fényűzési adónak fizetését. A rendelkezés szerint az általános forgalmiadó kulcsa 5%, a fényűzési forgalmiadó pedig 10—50% lesz. A rendelet általános forgalmiadó fizetésére kötelez minden önálló kis- és nagyiparost, gyárat, ezenkivül valamennyi kis- és nagykereskedőt, akár van, akár nincs üzlete, munkatelepe, vagy műhelye. Ezek szerint adóköteles lesz a lakásban, piacon, csarnokokban folytatott minden üzletszerű tevékenykedés Adót fizet ezentul a házaló, az utcai és alkalmi árus, sőt még a zugkereskedő is. Általános forgalmiadó alá esik a szellemi szabadfoglalkozásból és általában minden önállóan folytatott munka- és szolgálatteljesítésből elért jövedelem is. Az áru után már lefizetett forgalmiadó az adókötelezettséget egyáltalán nem szünteti meg, miután az általános forgalmat minden egyes átruházás után le kell róni. Ennek az újrendszerű adónak alapja mindaz a bevétel, amelyet az adófizető vevőjétől, vagy megrendelőjétől nyer el, akár pénzzel történjék a fizetés, akár egyébbel (pld. váltó, ellenszámla, jóváírás, munkateljesítés, stb.). Az árusítók vevőiknek pénztárblokkot kötelesek adni, amelyen rajta kell legyen az eladó neve, az eladás napja és a befizetett összeg is. Ezt a blokkot a vevő köteles magával vinni és esetleg az ellenőrök kívánságára felmutatni. E rendelkezés be nem tartása kihágást jelent és így az pénzbírsággal büntetendő. Az adót, az előző hónapban elért adóköteles bevételek alapján, a következő hónap 15-éig kell bevallani és egyben befizetni is. Heti, napi, esetleg esetenkénti fizetés is elrendelhető.

— Munkások a közellátásügyi minisztériumban. A közellátásügyi miniszter érintkezésbe lépett a Szakszervezeti Tanáccsal, a szakszervezetek részéről munkás szakembereket jelöljön ki a minisztériumba. Vas Balázs a malomipari, Hunya István gabona-, Szabó Jenő tej-, Róth Károly textil-, Jaszovits Dávid bőrszakértők, valamennyien munkásemberek lépnek be rövidesen a közellátási minisztérium kötelékébe.

— Megjelent a Szakszervezeti Közlöny. A Szakszervezeti Tanács hivatalos lapjaként junius 1-én jelent meg újra a Szakszervezeti Közlöny Kossa István kiadásában és Vértes György szerkesztésében. A Közlöny első száma Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád elvtársak cikkét hozza, amely cikkeket a lap megjelenése alkalmából irták. A bevezető cikket Kossa István elvtárs irta. Az üzemi bizottságokról Mód Aladár, az árkérdésről dr Antos István cikkezik. Ezenkivül érdekes cikkek, glosszák teszik színessé a Közlöny első számát. Örömmel üdvözöljük a Munkásifjúság rovatot is.

— Vakok ingyen utazhatnak a villamosokon. A polgármester megengedte, hogy a fehérbotos vakok ingyen utazhassanak a villamosokon.

A jövendő

— Helyreigazítás. Annakidején közöltük az újvidéki háborús bűnösök listáját, abban *Tallián József* rendőrfelügyelő neve is szerepelt. A miniszterelnökségről kapott információ alapján *Tallián József* vád alatt sem állt, csak tanú volt, tehát nem háborús bűnös.

— A pilisborosjenői földosztást az Országos Földbirtokrendezési Tanács *hatálytalanította*, illetőleg a földosztó bizottság működését *felfüggesztette*.

— Tátrallyai (Wein) Zoltán egyetemi ny. r. tanár rendel mindennap — csütörtök kivételével — IV. ker., Pázmány Péter tér 5. sz. alatt délután 4—6-ig.

Ujból kapható:

4711 sima kölni	170 ccm.	Fogy. ár	P	340.—
4711 sima kölni	110 ccm.	„	„ „	200.—
4711 sima kölni	55 ccm.	„	„ „	115.—
Száraz sampon, kicsi	..	„	„ „	13.—
Száraz sampon, nagy	..	„	„ „	27.—
NEO-SAMPON	.... Uj	„	„ „	8.—

Csak igazolt szakmabeli kereskedőket szolgálunk ki.
Fenti árakból a szokásos engedmény.
RINDERMANN KÁROLY cég,
Budapest, VI, Benczúr utca 46. sz.

Hangszert...? Jáhntól
IV, Petőfi Sándor utca 17

A Sopron Kőhidai Szövőgyár Rt.
felszólítja mindazokat, akik a vállalat budapesti, Sas utca 15. központi iroda raktárhelyiségeiből pénzt, nyers-, félkész-, készárukat, közlekedési eszközöket, egyéb értékeket elvittek, három napon belül szolgáltassák vissza 20% jutalom ellenében: Budapest, Sas utca 15. Ellenesetben a büntető eljárást megindítjuk. (X)

Arany, ezüst, ékszer vétel, eladás
Dr Bajmócziné Wintermantel Teréz,
Budapest, VII, Rákóczi út 10, I. 2.

TESTEDZÉS

Testnevelési nap a Szovjet-Unióban

A Szovjet-Unió népbiztosi tanácsa mellett működő testnevelési- és sportbizottság értekezletet tartott július 15-ének, a Szovjet-Unió testnevelési napjának megünneplése ügyében. Ezen a napon tartják meg a hagyományos sportszemlét a moszkvai Vörös téren. Erre az ünnepre a Szovjet-Unió valamennyi köztársaságának sportküldöttségét meghivták, 3600 fiatalembert és lányt. Ezenkivül részt vesznek az ünnepségen a Szovjet-Unió legjobb sportolói, a sportegyesületek képviselői, a Szovjet-Unió szakszervezeteinek sportolói, valamint a szakiskolák növendékei, összesen több mint 30.000 sportoló. A testnevelés napján a Szovjet-Unió minden részén nagy sportünnepségeket tartanak. A kolhoszokban is megünneplik a sportnapot. A Szovjet-Unió testnevelési napja alkalmából bélyegsorozatot is bocsátanak ki. („MTI")

SPORTHIREK: V. ker. rendőrkapitányság—sportjogúak labdarúgómérkőzés volt pénteken az Electromos-pályán. A mérkőzést 2:2 rendő után a jobb kondicióban levő kapitányságiak 6:2 arányban nyerték. — **Sportélet Kisujszállásan.** A labdarugó-, a női és férfikézilabdázómérkőzések már folynak az ottani MTE kebelén belül. A boksz- és a birkózószakosztály alakulóban van. A kézilabdázók irányitását Rosner László végzi. Egyébként a labdarugócsapat 1000 néző előtt döntetlenre végzett a törökszentmiklósiakkal. — **A VIII. ker. Barátság** kéri azokat a sportelőkat, akik az egyesület színében kívánnak szerepelni, jelentkezzenek Váradi Sándornál, a Tömő utca 56. szám alatt levő pártlhelyiségben. — **A Kőbányai Barátság** középcsatára, Miss felépült betegségéből és most a II. csapatban játszik. — **Festszentlőrincen** megalakult a **Barátság SE.** Akik az egyesület színeiben akarnak sportolni, jelentkezzenek az ottani parthelyiség ifjúsági csoportjánál. — **A Budai Barátság** szerdán és pénteken tartja toborzó labdarúgó tréningjét. A női kosárlabdaszakosztály tréningje kedden és csütörtökön a bánátutcai pályán van. Vezető: Bánky Magda. — **Pártunk I., II. és XII. kerületi szervezete** közös sportértekezleten határozta el a Budavári Barátság SE megalakitását. Akik az egyesület színeiben női- és férfikosár- és kézilabdasportot kívánnak folytatni, jelentkezzenek a Bécsi kapu tér 1. sz. alatt. — **A Somogyi Béla strand- és üdülőtelep** (volt Hungária) ma, vasárnap nyit. A Somogyi Béla Társaság tagjait kérik, hogy legyenek jelen a megnyitásnál. Közlekedés a HÉV-vel.

MI LESZ MA? Labdarúgás: Z. MADISZ—NSC (Millenáris, ½6), Vasas—E. Barátság (Latorca utca, 5), MTK—Csepel (Üllői út, 5), KAC—MAVAG (Kispest, 5), Ganz—FTC (Kőbányai út, 5), PeMTK—Újpest (Erzsébet utca, 5). — **II. osztály:** Testvériség—VI. ker. Barátság (Pestújhely, 10), Barátság TK—Juta (Latorca utca, ½11), V. ker. Barátság—M. Textil (Gyömrői út, 5), IX. Dózsa—Fer. Barátság (Üllői út, ½11), Postás—VIII. ker. Barátság (Ciprus utca, 3), KAOE—Hungária (Ciprus utca, 5), Tipográfia—Sparta (Diákstadion, 4), GSE—Óbudai Barátság (Mező utca, 5), Csepeli Barátság—P. Juta (Csepel, 10), UMTE—Ry. MADISZ (Attila utca, 4), Kőbányai Barátság—E. Barátság (Erzsébet utca, ½11). — **Kerékpár, motorkerékpár:** Pályaverseny a népligeti diákstadionban ½5 órakor, előtte Tipográfia—Sparta bajnoki labdarúgómérkőzés. — **Atletika:** Az Óbudai Barátság versenye a hévizúti pályán délelőtt 10 órakor. — **Birkózás:** Budapest bajnokságai 10 órakor a Sportcsarnokban. — **Kézilabda:** MTE—HAC ½11 órakor a Millenárison.

— **Kroó Imre** ujságirót, aki most érkezett haza a Gestapo bécsi börtönéből, az elhagyott javak kormánybiztossága Makó és Csanád megye szakfelügyelőjévé nevezte ki.

Gyermekápolás Vasenol

Fotócikkeket

fölszereléseket, felvevőket és leadókat, minden tételben veszek és eladok.
SZENES-FOTÓ, Károly körút 16. sz.

Dr Sárai Imrét

kereşem, 761/18. k. m. sz., aki utoljára 1944 nov. 28-án adott magáról életjelt Pa. Agszentpéterről, u. p. Ercsi. Sasváry zászlós urat vagy hozzátartozóit kérem, közöljék jelenlegi címüket. Sárai Sándor, VIII, Vajdahunyad utca 16, I. 3.

— **Papp Gyula** fegyvergyári tisztviselő és **Veress Annie, Veress Ferenc** nyomdászmester leánya f. évi június hó 3-án déli ½1 órakor Pestszenterzsébeten, a Szent Erzsébet-főplébániatemplomban tartják esküvőjüket. (X)

MOST JELENT MEG!
Wolkov—Boghen:
TANULJUNK KÖNNYEN GYORSAN
oroszul
P 06.—
Novák Rudolf és Társa kiadása, Budapest, VIII. Baross utca 21. — Mindenütt kapható

MŰVÉSZET

Éjjeli menedékhely

Szerdán nyilt meg a Vígszínház, ideiglenesen a Rádius-mozi helyiségében *Gorkij Maxim* „Éjjeli menedékhelyé"-vel. Régóta vártunk erre a felújításra, mert *Gorkij* már hosszú évek óta nem kerülhetett színre magyar színpadon. Az átélt nyomorúság, az új politikai helyzet és *Horváth Árpád* friss fordítása új izt kölcsönzött a drámának: közelebb került hozzánk, vagy talán inkább mi kerültünk közelebb hozzá.

Az „Éjjeli menedékhely" színpadilag a világirodalom egyik legnehezebb darabja. Drámai problematikája a szavak mögött bujkál, az egymáshoz súrlódó testek mozgásában lappang és a levegőben uszkál, mint valami finom porfelhő, amelyen megcsillan a napsugár. Neház határozottan megfogalmazni, mondatokba rögziteni, mesébe sűriteni mondanivalóját. Naturalista képeinek mélyén poetikus tragédiák élnek, melyeknek át kell törniök a természet durva rongyain és a valóság szennyes levegőjén. A szereposztás egyike a leggazdagabbaknak, amelyet csak valaha is láttunk. Legkiválóbb színészeink sorakoznak egymás mellé az összes szerepekben: *Gombaszögi Frida, Tolnay Klári, Dayka Margit, Orsolya Erzsi, Ajtay Andor, Mihályi Ernő, Somló István, Rózsahegyi Kálmán, Benkő Gyula, Kőmives Sándor, Szakáts Miklós, Táray Ferenc, Bihary József.* Mindegyikük művészetének legjavát nyujtja, minden alkotás önmagában külön színészi remekmű. Talán csak *Gombaszögi Fridánál* érzünk bizonytalanságot és hiányoljuk az alak határozottabb körvonalozását. *Dayka Margit* viszont túlságosan kemény és durva színeket alkalmaz az utcalány szerepében. Ettől eltekintve azonban mindenki a helyén van és a legtökéletesebb technikai felkészültséggel oldja meg a reábizott feladatot.

Az előadásból mégis hiányzik valami. Talán éppen a nagyon is parádés szereposztás okozza ezt a hiányt. A nagy színészek játéka divergál, mindegyik önmagának és önmagában játszik, egymással azonban alig találnak kapcsolatot. Olyan az egész, mintha csupa *Hubermannt* és *Casalst* ültetnénk egy zenekarba s azt várnánk, hogy ebből egy magasabb színvonalú zenei teljesítmény szülessék. A Vígszínház előadásából hiányzik az együttes hatás, a darab levegője, az apró foszlányokból összeálló hangulat egysége, szóval a zenekari effektus.

A Vígszínház előadásának másik hiánya az a többlet, amelyet a rendező a színpadi realizmus félreértéséből termelt ki. A naturalisztikus valóságábrázolás túlzó, indokolatlan és idejétmúlt fogásaival találkozunk az előadásban, holott a művészi igazságot még ebben a darabban sem a piszok, az agyonfoltozott ruhák, a köpködés és a szétlocsolt bor hordozzák. A színpadi realizmus több is, meg kevesebb is, mint a természet szennyesének indokolatlan és szervezetlen feltárása.

Nem elég orosz darabokat előadni, az orosz színészet példáján nevelődni és nagy művészi vívmányaiból tanulni is kellene ahhoz, hogy az „Éjjeli menedékhely" vagy hozzá hasonló darabok kifogástalan színpadi értelmezésben kerüljenek a közönség elé.

Dr Staud Géza

Beethoven IX. szimfóniája

hangzott el ismét az *Operaház* hangversenydobogóvá átalakitott szinpadáról. S a nézőtér, amely a *Filharmóniai Társaság* egyéb hangversenyein bizony alig büszkélkedhet zsúfoltsággal, ebből az alkalomból az erős látogatottság képét nyujtotta. Erre nem volt túlhosszú az oly sokszor mentségül idézett gyalogút és erre pénz is akadt az elnyűtt erszény mélyén.

Az elmult napokban olyan cikkeket olvashattunk, amelyek az aktivistább jellegű művészet ápolását, illetve előteremtését sürgették. Igaz, hogy a művészetre ma nagy feladat és komoly kötelesség hárul, mert fel kell ismernie és ki kell elégitenie a korszerű kortársaink lelki szükségletét. De nyilt kérdés, vajjon csak az egyes korszakok saját művészetében rejlik-e az egyedüli aktivista erő? Vagy pedig van-e időtlenül helytálló, örökérvényű aktivizmus? Véleményünk szerint van. S ez utóbbi aktivizmusnak egyik elévülhetetlen példája: *Beethoven IX. szimfóniája.*

Amig eszményünk lesz a tiszta szivek testvérisége, a saját magasrendűségétől boldogított örömteljes humanizmus — és a jósors óvjon még minket attól, hogy ez az eszményünk elsorvadjon —, addig belénkmarkol, felráz és felemel bennünket a „Keblemre milliók!" szózata... Kemény harcok várnak még reánk. Most meg kell nyernünk gonosz háborúnk békéjét. S a fogalmához méltó békét kivívnunk nem lesz könnyű. De miért küzdünk, ha nem a humanista ideáért, a megtisztult emberiség testvéri összefogásáért!? Ez az a végső cél, amely távolból csillan felénk, vonzza és buzdítja legjobbjainkat!

Szinte természetesnek tünt, hogy a *Filharmóniai Társaság* előadása nem sikerült kifogástalanul. Ennek jelenleg valahogyan így is kellett lennie. Hiszen az eszménykép oly távolból csillan felénk! S a kivitel fogyatékossága a távolság mértékét éreztette meg velünk.

J. S.

(*) **Békeünnepélyt** rendez a Munkás Kulturszövetség vasárnap délután 4 órakor a Városi Színházban munkásszavalók, munkásszínjátszók és munkáskórusok lépnek fel a polgári „sztárok" nélküli műsorban. A színpadképet Bálint Endre tervezte.

SZINHAZAK MUSORA

Vasárnap

Opera: Romeó és Julia (4). — *Nemzeti Szinház* (a Magyar Szinház épületében): Karnyóné (½11, Tiszazug ((½6). — *Nemzeti Kamaraszinház:* A medve, A dohányzás káros hatásáról, A civilizátor (½6). — *Vígszinház:* Éjjeli menedékhely (11, ½6). — *Belvárosi Szinház:* Különös éjszaka (½11, ½6). — *Művész Szinház:* A nagy út (½3, ½6). — *Szabad Szinház:* A furfangos özvegy (11, 5). — *Fővárosi Operettszinház:* Maya (2, 5). — *Budai Szinház:* Rang és mód (½5). — *Medgyaszay Szinpad:* Megsértették a miniszterium (½3, ½6). — *Pódium:* Balra át (½3, 5). — *Royal:* Megnyitó műsor (½3, ½6). — *Arizona:* Megnyitó műsor (½3, 5). — *Uj Szinház:* (Rózsa utca 50): Pitypalatty (½6).

A JÖVŐ HÉT MŰSORA

Opera: Hétfő: Nincs előadás. **Kedd:** Hovanscsina (½5). **Szerda:** János vitéz (5). **Csütörtök:** Hegyek alján (5). **Péntek:** Filharmónia (5). **Szombat:** Seherezade, Csárdajelenet, Koppélia (5). **Vasárnap:** Romeo és Julia, Parasztbecsület, Bolero (4). — **Nemzeti Szinház: Hétfő:** Tiszazug (3). Egész héten: Tiszazug (½6). **Vasárnap:** Tiszazug (½11, ½6). — **Nemzeti Kamaraszinház: Hétfő:** Nincs előadás. Egész héten: A medve, A dohányzás káros hatásáról, A civilizátor (½6). — **Vígszinház:** Egész héten: Éjjeli menedékhely (½6). **Vasárnap:** Éjjeli menedékhely (11, ½6). — **Belvárosi Szinház:** Egész héten: Különös éjszaka (½6). **Vasárnap:** Különös éjszaka (½11, ½6). — **Művész Szinház:** Egész héten: A nagy út (½6). **Vasárnap:** A nagy út (½3, ½6). — **Szabad Szinház:** Egész héten: A furfangos özvegy (5). **Vasárnap:** A furfangos özvegy (11, 5). — **Fővárosi Operettszinház:** Egész héten: Maya (5). **Vasárnap:** Maya (2, 5). — **Budai Szinház:** Egész héten: Rang és mód (½5). — **Medgyaszay Szinpad:** Egész héten: Megsértették a miniszterium (½6). **Vasárnap:** Megsértették a miniszterium (½3, ½6). — **Pódium:** Egész héten: Balra át (½6). **Vasárnap:** Balra át (½3, 5). — **Royal:** Egész héten: Megnyitó műsor (½6). **Vasárnap:** Megnyitó műsor (½3, ½6). — **Arizóna:** Egész héten: Megnyitó műsor (½5). **Vasárnap:** Megnyitó műsor (½3, 5). — **Uj Szinház** (Rózsa utca 50): Egész héten: Pitypalaty (½6).

A Rádió vasárnapi műsora

12: Harangszó, hirek. **12.15:** Részletek Bizet operáiból. (Hanglemezek.) **12.45:** Vas Zoltán, Budapest székesfőváros polgármestere beszél. **13:** Gyermekkórus. Vezényel: Kelemenné Péterffy Ida, énekelnek a Zrinyi Ilona-leánygimnázium I—II. oszt. növendékei. **13.20:** Kelényi-swing-együttes játszik. **14:** Hirek. **16:** Olasz dalok. (Hanglemezek.) **16.15:** Földmüves-müsor, Kovács Imre bevezetőjével. **17:** Hirek. **17.15:** Anyák napja. **17.40:** Mozart: B-dúr divertimento. K. 439. Előadja az Arató-trió. Tagjai: Arató Géza, Herr Ferenc és Kovács János. **18:** Hirek. **18.15:** Kosztolányi Dezső novellája: Petőfi Sándorka. **18.30:** Hernády Lajos zongorázik. **19:** Hirek. **19.15:** Nyári tragédia. Tréfa 1 felvonásban. Irta Antonij Csehov. Forditotta Sik Endre. Rendező: Barsi Ödön. Személyek: Tolkacsov, családapa — Nagy Adorján. Muraskin, barátja — Tassy András. **19.35:** Vidám hanglemezek.

A Rádió hétfői műsora

12: Harangszó, hirek. **12.15:** Debussy-müvek. (Hanglemezek.) **12.45:** Dr Molnár Erik népjóléti miniszter beszél. **13:** Schubert: VII. szimfónia (C-dúr). Londoni szimfónikus zenekar. (Hanglemez.) **13.45:** Rendeletek ismertetése. **14:** Hirek. **16:** A munka hiradója. **16.10:** Farnadi Edit zongorázik. **16.30:** Az ifjúság hangja. A MADISZ müsora. **16.45:** Jazzlemezek. **17:** Hirek. **17.15:** Müvészlemezek. **18:** Hirek. **18.15:** Raskó Magda énekel, zongorán kiséri Pless László. **18.45:** Orosz lángelmék. Golowin: Alexander Sztepanovics Popov. **19:** Hirek. **19.15:** Palágyi István magyar nótákat énekel, kiséri Rácz Béla és cigányzenekara.

Budapest közönsége számára a hireket és egyes közérdekü müsorszámokat nyilvános hangszórók is közvetitik: a Nemzeti Múzeum kertjében, a Károlyi-kertben, az Erzsébet téren, a Liszt Ferenc téren, a Blaha Lujza téren, a Ferenc téren, a Szent István téren. További hangszóró-állomások fölszerelése folyamatban van.

Amikor a hidon szünetel a forgalom

Egyik olvasónk a margitszigeti híd forgalmának legutóbbi szünetelésével kapcsolatban *javaslatot* küldött hozzánk, amelyet az *illetékes hatóságok figyelmébe* ajánlunk:

Olyan esetekben, amikor a hidon megszüntetik a forgalmat, egy-egy kerékpáros küldöncöt kellene küldeni a *Széll Kálmán térre* és a *Berlini térre*, ahol feltűnő helyen kifüggesztenének egy *előre elkészitett táblát* a következő felirással:

„A Margithid le van zárva."

Az ezzel kapcsolatos költségekre a hídpénz nyujtana fedezetet.

SAKK

Végjátéktanulmány

Kok Th. C. L.

(Ceskoslovensky Sach 1934, első díj)

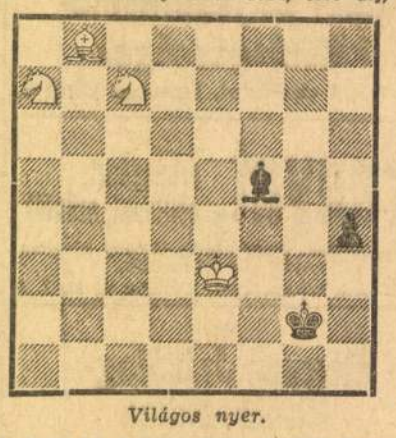

Világos nyer.

1. Ha8! h3, 2. Fh2! Kh2:, 3. Kf2, Fe4, 4. Hb6 Kh1, 5. Hc4 Kh2, 6. He3 Kh1, 7. Hf1 és a két huszár együttműködése mattig vezet.

*

Spanyol megnyitás.

(Budapest-kerületi II. osztályú csapatbajnokság, 1944.)

Bánó Mihály (MMS)	*Geiszt József* (Pestszterzs. Move)
Világos.	Sötét.

1. e4 e5, 2. Hf3 Hc6, 3. Fb5 a6, 4. Fa4 d6, (Jobb 4.... Hf6, mert nemcsak védő, hanem támadólépés is), 5. 0—0 Hf6, 6. Ve2 Fe7, 7. c3 0—0, 8. Bd1 b5, 9. Fb3 Ha5, 10. Fc2 Fg4 (Ajánlatosabb előbb 10.... c5 és 11. d4-re ed4:, 12. cd4: c4, stb. Most azonban d4 még fokozottabb erővel következhet és sötét csakhamar nyomasztó pozicióhátrányba kerül), 11. d4 Vc8, 12. a4! Hc4, 13. b3 Hb6, 14. Fg5 c6 (14... c5 még mindig valamivel jobb volt), 15. Hbd2 h6, 16. Fh4 Hbd7, 17. h3 Fh5, 18. Bdc1 Vb7, 19. Ve3 Bfe8, 20. Fg3 Ff8, 21. Ba2 (Sötét célja, hogy nyomást gyakoroljon az e4 pontra, nem veszélyes, így világos nyugodtan készitheti elő vezérszárnyi támadását), 21. ... Fg6, 22. Bca1 Hh5 (Céltalannak bizonyul), 23. Fh2 Hhf6, 24. ab5: ab5: (Inkább a gyenge c-gyalogtól kellett volna szabadulni, de sötét a bástyacserékkel véli enyhiteni a világos nyomását. Terve rossz, mert gyalogvesztéssel jár), 25. Ba8: Ba8:, 26. Ba8: Va8:, 27. de5: de5:, 28. He5: Va1†, 29. Hf1 Fc5, 30. Vf3 Vc1, 31. Hd7: Hd7:, 32. Ve2 Hf8?, 33. Fe5 He6, 34. Vd2 Va1, 35. h4 Fe7, 36. g3 Hc5, 37. f3 He6, 38. Kg2 Va7, 39. He3 Fc5, 40. Hg4 Kh7?, 41. Fg7:! (Sötét nem üthet, mert matthálóba kerül. Nem véd 41.... Fe3 sem 42. He3: Hg7:, 43. Hg4 miatt. 42... Kg7:-re 43. Hg4 Kf8, 44. Vh6:† Ke7, 45. h5 jöhet), 41.... Hg5, 42. Fh6: és világos nyert.

—

A Magyar Munkás Sakkör felhívja összes volt tagjait és mindazokat az elsővonalbeli játékosokat, akik csatlakozni kívánnak, hogy június 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartandó újjászervező ülésen jelenjenek meg, VII, Wesselényi utca 73.

A Magyar Dolgozók Országos Sakkszövetsége minden kedden és pénteken sakkoktatást rendszeresit. Június 5-én, kedden Tipary Lajos mester a gyakorlati végjátékokról és pénteken, június 8-án Füster Géza mester a francia védelemről tart előadást. Színhely: Wesselényi utca 73, délután 5 órakor. Érdeklődőket szivesen lát a vezetőség.

A Kereskedelmi Alkalmazottak Sakköre (KAOSZ) felhívja összes volt és jelenlegi játékosait, valamint a csatlakozni kívánó játékosokat, hogy a sakkör újjászervező ülésén június 9-én délután 5 órakor Erzsébet körút 24. sz. alatt jelenjenek meg.

A Sakkszövetség igazolóbizottsága június 10-én kezdi meg működését és ez alkalommal a KAOSZ Sakkör, Budapesti Vasas Sakkör, Kispesti Vasas Sakkör, Pestszentlőrinci Akarat Sakkör és Rákospalotai Testvériség Sakkör vezetőségi tagjainak leigazolásával foglalkozik.

Főszerkesztő: *SZAKASITS ÁRPÁD*
Felelős szerkesztő: *SZÁVA ISTVÁN*
Felelős kiadó: *KŐMŰVES JÓZSEF*

Kéziratokat nem őrzünk meg es nem adunk vissza

Nyomatott: Légrády Testvérek nyomdájában.
Felelős nyomdavezető: JÁNOSI PÉTER

Farkasházy Miklós

V.I.V.

A Donner — Farkasházy-kiállítás. A Bibliotheca—Officina *Donner* Gertrud Mária plasztikáit és *Farkasházy* Miklós grafikai műveit mutatja be András-úti helyiségében. A tömören és világosan megformált szobrok mindegyikén érezhető, hogy alkotójuk átérezte a téma stíluskövetelményeit és mindig a formai kifejezés legmegfelelőbb eszközeit választotta. *Farkasházy* Miklós képei magukon hordják müncheni és párizsi tartózkodásának bélyegét. Ceruzarajzai kezdetben az expresszionizmus formavilágához állnak közel, később franciásan nagyvonalúakká és reálisabbakká válnak. Linóleum-metszetei az egyszerű dolgozó ember világát vetítik a szemlélő elé. A Párizsban készült, gazdagon színezett, könnyed, levegős tusrajzok hamisítatlan francia légkört árasztanak, ezek talán a kiállítás legvonzóbb művei. (V. I. V.)

Magyar Nemzet

1945. aug. 26.

; sima karimájú érem előlap-
ordultan, de visszanézve van
buzogányt tart, balját pedig
ésült haja és bajusza hosszú,
e : lehajtott gallérú ing, vért
Körirata : »NICOLAVS PÁLFFY
doló török előkelőség látható,
a van keresztbe fektetett kul-
vesz körül : »MEHEMET NIC.
AD 1594«.

7·3 : 7·3 cm. — Lelt. sz. 1144. —
sch) Emil ajándéka 1907 április
t az 1909 november 24-iki 5395
-iki 656 (351–910) és a 3211–910
1910 január 10-iki (2095–909) és
910) sz. jegyzékek alapján. — Be-
(41–908).

Farkasházy Miklós

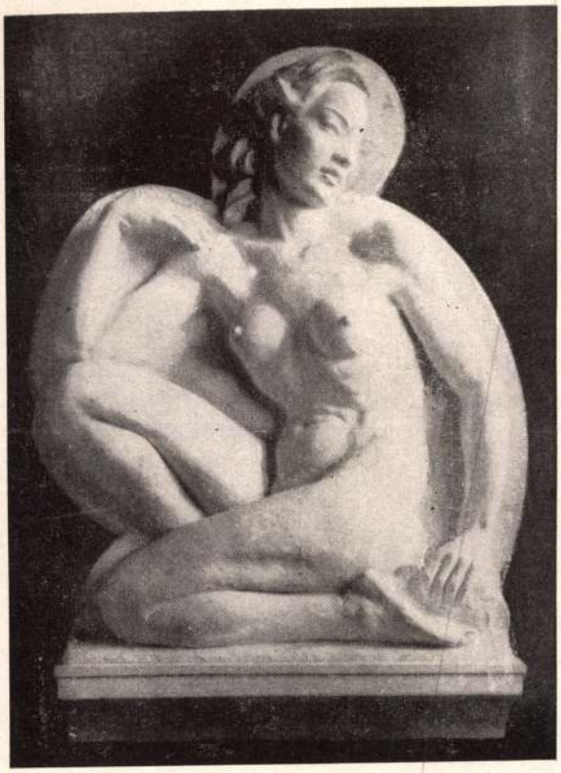

DONNER SZOBOR
Épületfigura

DONNER-FARKASHÁZY MŰTEREM
BUDAPEST, II., PETREZSELYEM-UTCA 12.
(a Statisztikánál)

1943. szeptember.

MA NYÍLIK
ŐSZI KIÁLLÍTÁSUNK,
MELYRE TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

Nagyon kérjük, látogasson el hozzánk családjával, barátaival és hívja fel ismerőseinek figyelmét műtermi kiállításunkra és munkáinkra.

Október végéig marad nyitva ez a kiállításunk és mindennap 10-től 6-ig díjtalanul tekinthető meg. Érdeklődőket szívesen látunk kiállításunk után is minden vasárnap és ünnepnapon.

DONNER GERTRUD MÁRIA
SZOBRÁSZ

FARKASHÁZY MIKLÓS
FESTŐ

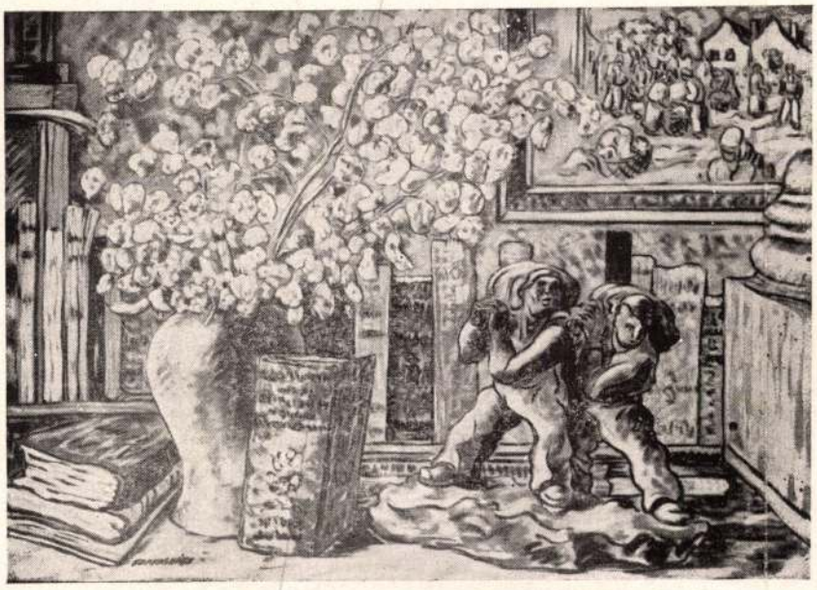

FARKASHÁZY KÉP
Pasztelfestmény

DONNER-FARKASHÁZY: FADOFIT
Színesvonal relief

Donner Gertrud

Maria

Novalis

2

Farkasházy Miklós

festő

Farkasházy Miklós: 20 lino. Most jelent meg az Officina kiadásában *Farkasházy* Miklósnak, a kitűnő festőművésznek *20 lino* című linoleummetszet-gyűjteménye, amely *a művész érdekes és értékes válogatott alkotásait tartalmazza.* A nemesen egyszerű, finom kiállítású kollekció bizonyára megtalálja az utat nemcsak a gyűjtőkhöz, hanem a közönség széleseb rétegeihez is. Külön kiemeljük a szép mappából a *Farsang*-ot, a *Munkábamenők*-et, a *Siratás*-t és a *Fragmentum*-ot.

Magyar Nemzet

1947. ápr. 17

J

...ranott 1346-ban.

Mk 296

Magy. Képt. 296.

arczélben látható. Kezeit összetette
Hátrafésült haja és szemöldöke szőke,
vált. Reverendája sötétbarna. Ugy stólá
meg sötétpiros alapú négyszögekben és
koznak keresztekkel, a melyek mellett nagy
na függöny mögött, piros teritővel leta-
háttér aranyozott.

. — Magy. Képt. 296. — Lelt. sz. 1. —
~~solta: Hahn Lajos.~~
~~anata templom freskójaról~~
régiségtárba helyeztett át, honnan ~~303~~ 303/88
a Törs. Képcsarnokba került.

adatok a Törs. Képcsarnokban 1884: T. 2.

Incoronata templom freskójának má-

A. GOMMÉS – PARIS

INVITATION

FARKASHÁZY

PASTELS - DESSINS

DU 6 AU 19 MARS

aux

QUATRE CHEMINS

18, RUE GODOT-DE-MAUROY, 18

PARIS

1931.

VERNISSAGE LE VENDREDI 6 MARS A 15 HEURES

Farkasházy Miklós

1936. jan. mutterem kiállítás.

1938. Szegeden volt gyűjt. kiáll.

1939. dec. mutterem kiáll.

1943. mutterem kiáll

Farkasházi Miklós

Keresk. akadémiát végzett
Verstróczy Manóval tanult
Háború alatt katona volt
Azután Münchenben tanult
Rajzai kiállítva a Mentor
graf. szalonban

1933. a Lipótvárosi
Tarsaskörben koll.
kiáll.
1934 a Lipesti Pen-
Könyvesboltban
volt kiállítása

Budapest, 195.....

Farkasházy Miklós

Magyar festőművész sikere Párizsban. Magyar Hírlap 1931 márc. 8.

50 pasztell képéből álló rajzából 1931 márc. kollektív kiállítást rendezett Párizsban.

U. 3046.

Igen tisztelt Doktor

Egy kéréssel jövök m
kobrány, - okleseles rajz
érdekében, - és nagy
ha a torekső, - nerény
és lehetőleg sikerhez tej
tunka ösém, - adat
kérném Doktor urat

Farkasházi Miklós

2 /

MAGYAR MUVESZET

1931. 312

27 párisi kiállítása.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
NAGYTEKINTETÜ ELNÖKSÉGÉNEK,

BUDAPEST VI.
ÁLLATKERTI UT 1.

FARKASHÁZI *Miklós*, festő és grafikus, * 1895, Budapesten. Vesztróczy mellett tanult, később hosszabb ideig tartózkodott Münchenben. Eleinte színes dekoratív tussrajzokkal és pasztellekkel szerepelt, később a rézkarccal is intenzíven foglalkozott, újabban áttért az olajfestészetre. Erőteljesen stilizált rajza egyéni kifejezésmódjával igen artisztikusan hat, ornamentális fantáziája termékeny és változatos. Németországban (Hamburg, Drezda 1926, Köln 1928), Párizsban ismételten és Svájcban gyakran állított ki és külföldi folyóiratokban is gyakran szerepel. Budapesten 1926, 1927, 1932, 1933-ban rendezett kiállítást, többször műteremkiállítást.

E. G. I. 307 l

T. 6193.

t és várost, a Dunán két bárka
arton egy férfi vontat és a szi-
llett két ló áll, heten végeznek
sarlóz, egy kaszál, egy kaszáját

25.3 : 40.3 cm.

N. Farkasházi

Heimkehr

EINLADUNG

zur Eröffnung der Ausstellung des ungarischen Malers

Nicolaus Farkasházi

am Samstag, den 10. März nachmittags 4 (16) Uhr im

KUNSTSALON
HERMANN ABELS
KÖLN A. RHEIN
KOMÖDIENSTRASSE 26

1928

Drucksache

Hr.
Hoffmann Edit
úrnő
Budapest
Szépművészeti
Múzeum
Aréna út
Magyar.

Felix Müller, Köln

Fakasházi Miklós

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 124.

Fakasházi Miklós
frankfurti kiállítása.

Farkasházi Miklós

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 280

Farkasházi Miklós
kiállítása Kölnben
és Zürichben.

Farkasházi Miklós

1930

Dan;
április hó 1-én nyílt meg *Farkasházi Miklós* kézirajzok és pasztellekből álló kiállítása *Frankfurtban* a „Graphisches Kabinett Heinrich Trittler" szalonjában:

MAGYAR MŰVÉSZET
1930, 124-l.

Kalligrafikus,végsőre redukált
vészet.Olyan,mint a gyorsirás.
szerüsitett jelekből áll.

A szobrászatban is e
találjuk.A szobrászat Picassoja
Archipenko. Női fej. Másik vilá
hirü müve: Táncosnő.Mechanikus
mákkal van előállitva,amilyen m
nikus az élet

Vlaminck:német szobrá
Skulptura c.müve. Témáját ő se
Mechanizált térformákból van ös
állitva.

Picasso a szükséges ro
volt,aki nélkül azonban el sem
hető az uj müvészet kiszabadulá
akadémiák sablonos ismétléséből

Farkasházi Miklós
festő

koll. kiáll. Frank-
furt a. M. – ban
Heinrich Trittler
grafikai kabinettjében
1930 áprilisában

Meghívó

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Farkasházy Miklós

pastelljeiből és rajzaiból koll. kiáll.
Párisban márciusban, de hogy melyik évben, nincs közölve.

Meghívó

1931

Augaud.

Farkasházy Miklós

reklámgrafikáiból
koll. kiáll.
Münchenben a
Werbebüro Miner-
vában.
Melyik évben és
hónapban az
izléstelen hirdet-
ményen nincs
közölve.

Egyéb anyagból
kitűnik, hogy a
kiállítás 1922-ben
volt.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

FARKASHÁZI MIKLÓS festő és grafikus, szül. 1895 január 22. Budapesten. Budapesten Kernstóczynál, Münchenben Willy Geigernél tanult. Bejárta Német- és Olaszországot.

Genthon I.: F. M. In Társaság XI. évf., Bp. 1924, 240 l.

Farkasházi Miklós

Farkasházi Miklós

FARKASHÁZI MIKLÓS

szül. Bpesten, 1895. Dédunokája Farkasházi Fischer Móricnak, a Herendi Porcellángyár megalapítójának. Tanulmányait Bpesten és Münchenben végezte. Több grafikai munkája van a bpesti Szépművészeti múzeumban. Modern művész, aki plasztikusan, tömören jellemez és érzéseit erős, de elfogadható színekkel fejezi ki.

FARKASHÁZI NICOLA

nato a Budapest, nel 1895. E' pronipote di Maurizio Fischer Farkasházi, fondatore della Fabbrica di porcellane Herendi. Ha svolti i suoi studi a Budapest ed a Monaco. Parecchie sue opere sono state acquistate dal Museo di Belle Arti. E' artista prettamente moderno, il quale esprime i suoi sentimenti con forme plastiche, concentrate, ma con una colorazione che generalmente piace.

Farkas

Was sich im Offsetd

Concentra-Offs

Gedruckt auf Reflex-P
Felix Heinr. Sch

Farkasházy Miklós
festőművész

Farkasházy Miklós, mióta nem láttuk, jelentősen fejlődött, megnőtt. Közben Párizsban járt és francia földön fantáziája újjászületett. Dekoratív formaálmai kiteljesedtek művészetében, a forma mellett a szín is elfoglalta az őt megillető helyet. Középkori üvegfestmények, faliszőnyegek, textíliák hatottak képzeletére, ezeknek dekoratív mivoltát éli át újra olajfestményeiben, pasztelljeiben. Képei valósággal kaleidoszkópjai a formák és a színek együttesének. Legtöbbjén minden azonos mellérendeltségben van egymásmellett, egyformán értékel mindent, még a hangsúlyozott aktok, portrék is bele vannak ágyazva az azonos jelentőségű vonal- és színharmóniák összességébe. Farkasházy most megtalálta régebbi figurális rajzainak, azok dekoratív formabevégzettségének stílusos kiegészítését. Ami azelőtt neutrális háttér volt alakjai körül, az most gazdaságában egyenjogúvá válik a figurális motívumokkal. Bársonyos tónusú pasztelljeiben még többékevésbbé hangsúlyozza a képtémát, de olajfestményeiben már teljesen kifejezésre jut az ábrázolt motívumok dekoratív egyenértékűsége. Minden alkotása most is olyan befejezett, mint régebbi rajzai. Semmi vázlatszerűség kísérlete. zés nincs képeiben, még legbonyolultabb munkái is világosak, érthetőek. A vonalak jólesően hullámzanak, a színek, a formák mozaikjai be-

Budapesti Hírlap
1933 IV. 2

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:
